

BBL. NAZ.

Via Casale 10

RACCOLTA
VILLAROSA

F

53

NAPOLI

59404

Rac. Vill. F. 55

**DECISIONVM
VNIVERSARVM
ET TOTIVS CHRISTIANIORBIS
RERV OMNIVM IVDICATARVM.
S V M M Æ.**

AC OPERIS VALDE ELABORATI VTILIS, ET VNIVERSIS
Magistratibus Christianæ Reipublicæ Aduocatis, causarum patronis, cæterisque in Iudiciali foro,
tàm ecclesiastico, quàm seculari Versari cupientibus, admodum necessarij:

Tomus Tertius.

CAMILLO BORRELLO

Iurisc. Equite Aurato, & Palatino Comite Autore,

PHILIPPI AVSTRIÆ REGIS CATHOLICI

In Magna Curia Vicariæ causarum civilium Regni Neapolitani
Iudice Doctissimo, & integerrimo.

NOVISSIME IN LVCEM EDITVS, ET OMNI DILIGENTIA

inter imprimendum reuensus, & debito studio correctus

ADVINCTIS SINGVLORVM TITVLORVM ARGVMENTIS SVMMARIIS

nec non Indicibus authorum in toto Opere allegatorum, Titulorum materiæ Iuris,
& rerum omnium memorabilium, locupletissimis.

CVM PRIVILEGIIS.

*Bibliothecæ
de Rosa*

Cap. 159

VENETIIS, Apud Iuntas, M DC XXVII.

SVPERIORVM PERMISSV.

7-11-10

1911-12

1911-12

D. ^{MO} O. ^{MO} M.
ILLVSTRISS. ET EXCELLENTISS.

DOMINO

DON ANTONIO ALVAREZ TOLETO

D V C I A L V Æ. E T H V E S C H Æ

MARCHIONI CHORIAE

Comiti Saluaterræ, & Petrafittæ, Villæ Oropesæ,
& Vallis Corneyæ,

ORDINIS AVREI VELLERIS

E Q V I T I

P O T E N T I S S I M I

PHILIPPI QVARTI REGIS CATHOLICI

I N R E G N O N E A P O L I T A N O P R O R E G I

Camillus Borrellus I. C. Domino suo clementissimo S.

IN secretis Imperatorum, Regum, & Magnorum Principum libris (Dux Excell.) facta simul, ac dicta memoratu digna, scribebantur, notando illos, qui in eisdem supremos Principes, aliquod memorabile egissent, vel in damnum, aut ruinam, vel commoda, atque vtilia, facto, aut opere, periculiscent; Ex quibus poena in malos, aut præmium in bonos emergerent. Hinc Aman Artaxerxis Persarum Regis (quem Sacra Interæ Asiuorum nominant) Princeps post Regem Primus, qui tantæ auctoritatis apud Regem fuit, ut omnia, quæ sibi videbantur, faceret, in nullo sibi Rege contradicente. Hic inter alia cum deliberasset, omnes Hebræos, qui in Regnis Artaxerxis tunc reperiebantur, tollere, ut vnica statuta die, illos extingui faceret, particulari suo iniquissimo desiderio, idque omnium Prouintiarum Satrapis significasset, ac ut exquerentur, ordinasset. Mardocheus, Hæstet Regine Patruus, hoc periculum sibi, & alijs Hebræis imminere proficiens, illum secretò Regine significauit, indurus tamen ille Sacco, lachrimis, ac lamentationibus, vias implebat, nesciens Rex, illum esse Regine Patrum, nec ob quam causam lamentarentur, (sacco enim induto, ad Regem ingredi, fas non erat) facta tamen Regi relatione, quod in libris Regijs scriptum erat, qualiter, cum Eunuchi Regem occidere stauissent, verum quia Mardocheus id reuelauerat, ac vitam Regis saluam remansisse, alias de ipso actum fuisset, & de Eunuchis sumptum fuisse supplicium. Hoc Rex audiens vocauit Amonem, cui dixit, ut confuleret, quo præmio dignus esset is, qui Regem summo amore diligeret, ipsumque tanto discrimini postum in vita præferuisset. Amon credens Regem sibi velle hoc præmium tribuere, ob primarum dignitatis, qua apud illum fruebatur, ampliavit Decreti Consilij formulam, dicens Regem debere illum Regia veste ornari facere, coronam auream in capite portare, equo Regio vehi, vociferante, conclamari, & acclamantem dicere debere. Hic est secundus à Rege, cum cuncti venerentur, & transeuntem adorent. Tunc Rex inquit, hoc fac Mardocheo. Quo dicto Amon obtemperare necesse fuit, illumque Regio ornamento sic acclamatum, & adoratum grauiter sentit. Cumque in extinctione Hebræorum Amon faciendam trabem quinquaginta cubitorum altam morturo Mardocheo præparatam-

† a rexisset.

rexit. Audita tamen à Rege Amonis decretatione in trabe, quam Mardocheo eracerat, illum, suspendi
 iussit, uxorem, filios, & familiam totam occidi. Pulcherrima hæc Sacre Scripturæ exempla. Vnum Iustissi-
 mi Regis, ac Principis Iudithum Seuerissimæ punitionis Viri Regnorum Gubernatione in pestime admi-
 strans, ac nihilum sibi assumentis. Alterum verò, quod idem Rex virum, qui pro salute sua iniungilave-
 rat, violentam mortem vitauerat, viæ præseruauerat, custodiuit, & innocentem seruando in sublimem,
 ac altam gloriam, & Principatum erexit. Reges nostri memoriam bonorum Principum seruati, & si quid
 aliquando errassent, Iustitiæ excandescencia minimè vniunt, sed tantum à simularum suo prohibent. Verum
 firmiter obsecurant, vt magnorum, & grauissimorum virorum Principum consuetudine, & seruitio
 vtiuntur, quos Retinere gestarum obseruatio, & in maximis supremis, omnique preiudicii rebus, experien-
 tia, illorumque cognitio demonstrauerit, & in selectis rerum successibus, illorum Constantiam, ex præteritis
 experimentis didicissent. Prout videre dignum est in præclarissima, & Illustrissima Toletorum familia,
 in qua passim in omnium Supremarum virtutum gradibus successores impoluerunt, vnos, alterum vince-
 re, & superare, post modum omnes Anhelarunt. Hinc inspicimus, quòd dum Alphonsus Hispaniarum
 Rex sextus, Toletum Urbem Hispaniæ in maximam, præmeret, & ab illa Mauros eiectione conaretur, &
 illi fortissimè se tuerentur, vt difficillimè illam capere considerasset. Tamen maximo illi auxilio fuit,
 Don Petrus Cognomento Toletus Palæologus Michaelis, Paleologi Imperatoris Constantinopolitani
 loco filij ab illo habitus, ob immensas suffragij vices in tuendo illo imperio, exhibitas, ob id Paleologi no-
 men sortitus, cuius in aduentu contra Mauros atrocissimè pugnatum fuit, ita vt ex huius Principis, & suorum
 accessione animi, & corporis fortitudines, eximias virtutes, idcirco Mauri partim occisi, partim fugati,
 vrbe obtenta, ac liberata memorabilis Victoria consequuta. Cui Rex ob huius singularis beneficii
 memoriam, & victoriam obtentam, partem illius Urbis Don Petro concessit, quæ versus diuam Magda-
 lenam (Barrij Regis locum appellat) io fortissimè Bellicæ Rei gestæ memoriam, tradidit. Ab isto singulari
 Principe gradatim Natos referunt Don Ilanum Perez, & ab eo Don Petrum Ilan, & ex isto Don
 Stephanum Ilan, cuius statua, Equo armata, insedens, Io Ecclesia conspiciunt. Ab his ortos fuisse Duces,
 Marchiones, & Comites, de quibus in discursu, quantum poterimus, breuissimè dicemus. Creuit tamen
 in actionum magnanimitate, in grauitate, in potentia Virorum, huius Excell. familie celebritas. Hinc inspi-
 cimus Don Garziam Aluarez Toletum, qui fuit supremus, & celeberrimus Magister, Grauiissimo-
 rum, & Illustrissimorum Equitum, Ordinis Sancti Iacobi, quæ dignitas, non solum in Hispania, sed apud
 totum Christianum Orbem est Commendabile, & magnæ, ac supremæ authoritatis, quæ causa
 non est dignatus Supremum Hispaniarum Rex, in Anno 1366. Sed magni muneris habitum loca, Ma-
 gisterium illud, cum fuerit ab illo eidem Regi donatum, ex qua Concessione Rex illi donauit, & con-
 cessit, ac grauitudinis causa, tamquam feudo, villam de Oropeia inuestisse, ac Valle Corneyæ pro v-
 triusque partis munificentia, memorabilis. Maxima etiam Commendatio, se dignus offeri Don
 Ferdinandus Aluarez Toletus vir fortissimus, magnisque valoris Eques, qui quasi Bellicæ Disciplinæ
 magister, Artifex, & Rector, est publicè ab omnibus habitus, & ob has militares, & Bellicas Istructiones,
 in actibus omnibus, qui illi se obiecerunt, præfecit. Præclaram enim, & magnam, & Animi, & corporis
 vim exhibuit, pro Ioanne secundo Rege, dum cum Alfonso de Aragon Bellico fluctaret, cum vicerit Va-
 lentinianos, & contra Mauros, fortiter dimicando, plurimas Victorias reportauerit, atque illorum Arma,
 & Insignia præferens, primus suorum vir Clarissimus Armorum Troicum, eorum, quos vicit hostium
 Insignijs (quas Banderias vocant) & Stigmatibus adornauit, & tandem vti bellator Egregius, & Inclita
 Gestorum fama Comitatus, Henrici Quarti Regis tempore Spiritum Deo reddidit; Sed & eundem, Hen-
 rico Quarto Regnante, Don Garzias Aluarez Toletus in Regio Castellæ, & Leonis locum, & personam
 Regis representando, tamquam Illius Prorex, quæ Sapientissimo, atque admirabili ordine Rexit, & Gu-
 bernauit, vt sua præsentia sistens, in multis Bellorum Turbinibus ostendit, præsertim contra Mauros in
 Regno Granatæ, quibus io locis diuersis, ac varijs Bellorum Turbinibus ostendit, præsertim, in eodem
 Regno Granatæ. Quibus in locis diuersis, ac varijs Bellorum successibus, strenuissimè gessit. Ob quæ ma-
 gna, & sublimia operatum, & seruitorum impendia à Rege, sui natura liberalissimo, ad ea similia honore
 solito, eundem gloriosis muneribus, atque ornamentis cumulauit. Hic similiter tamquam vovis, ex gene-
 rosa familia & magnatibus Equitibus Hispanis, magna Sociatus Gomitiis, innumaque, & generosa pruden-
 tia astrit gloriouissimæ Serenissimorum Ferdinandi, & Isabellæ Coniugij Regem Catholicorum, Corona-
 tionis. Sed Don Federicus eiusdè Don Garziæ Filius, æques generosissimus animi fui magnitudine
 eiusdè Regibus obsequiosissimus, in acquisitione Belliticosissimi Granatæ Regni Cumulum mirabilem ope-
 rum exhibuit, & demum vti eorumdem Regum Capitaneus generalis in recuperatione Sitarum Ros-
 silionis, & Ceredania, contra Gallos fortiter dimicauit, & vici. Mortuus cum Isabella Regina, Ca-
 tholicum Regem non deseruit, præsertim com eo tempore, mortuus esset Don Philippus Austrius eius-
 dem Reginæ gener. Ob quod idem Federicus, Don Ioannem Albrechtum Nauarræ Regem, Scismaticum,
 Catholici Regis nomine, Regno fugauit, cui Rex Catholicus in eodem Regno Huelsque Ducum
 vti Rei gestæ optimo iure Simbolum contulit. Postmodum Carolo Quinto in Statibus Flandriæ, &
 bellicè fidelissima seruitio præstitit, à quo, vti Burgundie Duce, & quatuor Ordinis Aurei Velleris fuit di-
 gnitate insignitus. Sed quos ædus magnanimos in suæ Inuentutis Flore nō exhibuit Don Garzias, huius
 filius primogenitus, nam in Anno 1510. In Africa Capitanus generalis in Insula Gelbæ Inuictus animo
 Bellum sc-

Bellum sequitur Armâ nunquam abiciens, cum Christianæ fidei Hostes persequendo, gereret Bellum, ac pro
 eadem fide Christiana suum sanguinem effundens, fortissimè dimicando gloriouissimum mortem obiens me-
 morabili aqû, Spiritum Deo reddidit. Non solum Magno Federici Patris, tunc viucentis in Flandria pro Im-
 peratore, vt eius loco tunc existentis, sed cunctorum Christianorum Principum, tunc viucentium, dolore. Don
 Federico eidem Auo successit, Don Ferdinandus Dux, Marchio, & Comes, Dominatum, statum, & di-
 gnitatum omnium, dominus. Hic autem suorum omnium prædecessorum gesta, ac acta magnanimitè emulan-
 do, considerans in Algeriæ bello, & Dieta eundem supremum Carolum Imperatorem sequutus, tamquam
 Illius Belli, & Exercitus Capitaneus generalis astitit & in nonnullis alijs eadem onera, & præhemicentias
 sustinuit. Ex quibus publica omnium voce Gloriz, & splendoris totius Hispanicæ nationis, nomen sibi tra-
 ditum, & acclamatum fuit. Quorum gestorum Encomium, & fama vltiori sonitu, vires quæsiuit, dum eum-
 dem Imperatorem in Germaniam sequutus, contra Lutheranos, & Fidei Christianæ Hostes Bellum gerentes,
 & contra Illos, qui verum Deum, & Dominum nostrum Iesum Christum derelinquentes, pessimum hoc ge-
 nus hominum tuerentur, donec propè Flumen Albim Captum Saxonie Ducem, eidem Imperatori assigna-
 runt Victoriam exportando. Postmodum eiusdem Imperatoris Prorex, & Locutentens Neapolitani Regni
 factus. Illudq; à Gallico Exercitu infestaretur, non modò Tutatus est, sed Pallianum, alique loca Romanæ
 Ecclesiæ, ac Summi Pontificis penes se recepit. Non vlla Summo Pontifici, & Ecclesiæ præteriret (à quo
 semper abstinerunt Reges nostri) sed illa præoccuparunt, vt commoditatem antecerneret Gallis, qui illa
 occupare procurabant, vt in Italiam haberet loca, in quibus pedes figerent. Vnde hoc Principe, & Prorege
 Procurante Galli fugati sunt, & loca statim Summo Pontifici restituta. Istius Principis gesta, & acta, tam ma-
 gna erant, vt omnium Virorum grauissimorum Bello, pæq; Christianorum Iudicio, totius Orbis eo tem-
 pore Capitaneus maior fuerit appellatus, habitus, & iudicatus. Denum sub Philippo Secundo Regi, Ca-
 tholico, Capitaneus generalis existens auti fuerit, vt Regnum Lusitanicum eidem Regi deditum, & coronæ
 Regni Castellæ iungeretur. Vltimo loco in admodum solita Virili prudentia, & Clarissima Summa Constatu-
 tus, non parum multos Consulijs grauius in militari disciplina Instruxisset, suorum gestorum, & magnani-
 morum actuum summa conuulsus gloria, Cælum petijt. Hos admodum paucos, ex multis huius generose Pro-
 sapie mihi Viro Italo Principis, curasse sufficit, ne si omnes nominare instituissem, vbi Historia opus fuisset,
 epistola desinere. Tu autem Don Antoni Illustris, & Excell. Princeps, qui Adip. Patriusq; succedere hominib;,
 & sanguinis, magnanimoq; illarum virtutib; non modò heres, sed representator, & Cumuq; tot existens, hoc tem-
 pore ostendisti, quo Regnum illud Neapolitanum varijs suis vexatam, & Turbulentissimis procellis in sinistris lue-
 cessibus præmit, tetur, essetq; maximo alicui Principi Commendandû, & Illius Administratio committenda. Po-
 tentissimus Philippus Austrius Rex noster. Catholicus, cuius florentis ætatis studijs, & admodum illustribus a-
 ctibus, ætatem præuenit, & prudentia summa ornauit. Vnde tuorum Prædecessorû acta intuius, ac illorum fa-
 mam, & gloriâ conspicies. Te Regi, cui soli, illi consideret, & exempla Prædecessorû tuorum
 experientia habebat in promptu, adæ contra Mauros, & Barbaros, cetera Infames Hæreticos, & Fidei Chri-
 stianæ Hostes. Contra Inimicos, & Inuidios Principes, qui eius magnitudini obistere constabant. Anhelantes
 in Italia Statum Regni Neapolitani Mediolani, aliorumque, quos Crediderant, in lætu oculi, opprimere, &
 Victorias reportare. Sed sicui Tui Prædecessores relati Triphæzæ, & victorias, & triumphos, Victoriarû obtinue-
 runt, eodem modo dignissimo Iudicio motus, tuæ Excellentis. Personæ elevationis fecit, qui cum haberet ex-
 empla tuorum præcedentia, vt à illis non degenerares, vidimus tanta diligentia, & vigilantia hoc Regnum
 Gubernare, quod in actu belli, o miraculo tenus visum sit, Te vnus multis tantû spatio exaginta Capitaneos
 Equestris Militiæ, cum Comitibus adò claris, quod verè, nūquam tanta affectione, Amore & diligetia. Prin-
 cipes Regni Certatim Regi, & Tibi summo Locutententi obsequasse, ac etià ad minus viginquinq; milia
 milites pedestres, Vltra Militiam Regni Antiquam, equitum grauius Armaturæ, & Pedestris, qui ascendunt ad
 summam sexaginta millium, quos in promptu Te coram Rege gloriari admodum possis. Quibus ex causis
 cum Regnum sub tuo tutamine lætum, quietum, & tranquillum existat, Iustitiam æque administrare facias
 Nemini parendo, & abundantiam viuendi cōseruando, Magistratus, & Officio dignis, & eorum meritis con-
 ferendo, cum tuo tempore abbi Magistratum Nundinatio cum illos etiam & Exteros, & Sapientes, habere
 procures. Magnas itaq; gratias Deo Optimo Maximo, Regi, & Tibi, Regnum agere debent, ob res tuas,
 tam optime gestas, & quas geris, pro quibus Dominus noster, Dili, & multis Annis Conseruet incolumem.
 Ideo etiam istam bipartitam inuigilationem, quod actus bellicos, & pacis Admodum Illustras, & Domus, &
 familiæ tuæ splendorem superasti. Credo enim tuos Prædecessores, ac Te Admodum considerasse, quod se à
 mundi creati, & nascentis principio Duxs Aluæ Proregibus in Scriptura Sacra habiti sint, quorum exem-
 pla fontè emulari didicisti. Vnde tuo aduentu in Regno, quid tanto numini offerrem, æquale munus non ha-
 bere m, simplici quadam Epistola in editione noni Voluminis meorum Operum, tuam Excellentiam salutare
 ausus sum, quam cum te summa humanitate, & lætitia accepisse intellexerim. Nunc Vndecimum meorum
 laborum opus emittens, qui est summa Decisionum Vniuersarum Tomus Tertius, tuæ Excell. dicare decreui
 vt vndecimum decimæ loco offerrem, quem si in templo maiorum, tuarumque virtutum grato animo accipe-
 re dignaberis, alij qui obsequuntur tuo etiam nomini, iustique dicandi, fulgebunt, si inter eos illos accipere di-
 gnabitur Illustrissimus, & Excellentissimus Dominus Don FERDINANDUS ALVAREZ TOLETVS
 Regni Nauarræ Maior Comestabulus, tuæ Excellentie filius Primogenitus, quem te, tuosque prædecessores
 æmulantem, arbitror viros illos Principes non æquaturum solum, sed longo intervallo superaturum.

MAGISTRATVS SVPREMI
QVI IN HISPANIA SEDENT
IN SVMMO ITALICO CONSILIO

A P V D

MAIESTATEM PHILIPPI QVARTI
REGIS CATHOLICI
ILLVSTRISS. ET EXCELLENTISS. DOMINVS

DON EMANVEL A' STVNICA. ET FONSECA.
COMES MONTIS REGII, ET FONTIS,
ET IN EODEM CONSILIO SVPREMVS PRAESES

*Illustissimus Dominus Don Aloysius Hieronymus de Bonadilla Comes Chimbioni
Regni Aragonie Thesaurarius Maior.*

Don Antonius de Quintana Duennas Marchio Floresta Regens.

Ioannes Baptista Valenzuela Velasquez Regens.

Don Iosephus de Neapoli Regens.

Hieronymus Coymus Regens.

Scipio Brandelonus Regens.

Laurentius de Aguirre Secretarius pro Regno Siciliae.

Lucas Ortiz de Matienzo Secretarius pro Regno Neapoli.

Petrus de Huesta Secretarius pro Dominio Mediolani.

AD EVN.

AD BVNDEM
ILLVSTRISSIMVM
ET EXCELLENTISS. DOMINVM
COMITEM. ET PRÆSIDEM.
ATQVE

ILLVSTRISSIMOS DOMINOS REGENTES
EIVSDEM SVPREMI CONSILII ITALICI IN HISPANIA.
A D S V M M A E

Decisionum Vniuersarum, & totius Christiani Orbis rerum Iudicatarum;

Tomum Tertium.

P R Æ F A T I O

Gamilli Borrelli Iur. Conf. equitis Aurati, & Palatini Comititis.

RHILOPHIAM (*Illustrissime, & Excellentissima Comes, & Illustrissimi Domini Regentes*) sibi sapientiam, atque admirandam vim fuisse, narrat Aristoteles in libr. de Mundo, cap. 1. ad contemplandas rerum naturas, quam, ex Diuinarum, atque humanarum rerum, & causarum, quibus illa continentur, cognitionem haberi post Platonem dixit Ammonius apud Porphyrium, cap. 1. Et ex illa præsertim maximas quasi censui Auerrres lib. 2. Metaphysicorum 15. Hoc tamen Philosophi Nomen à Pythagora prius dictum, sine aduentum fuisse dicitur, interrogatus enim, num Sapiens esset? Philoſophum se esse, non autem Sapientem, Respondit. Id est Sapientia: materem, modestius nomine appellando, quod, &

D. Thomas de Aquino, lib. 1. Metaphysic. 3. non negauit, quo in loco dicit, sapientes prius antiquas appellari solitos, quod latius profequitur Aristoteles, lib. 1. Metaphysic. cap. 2. Hæc igitur de causa in maximam errorem, illi incidere, quorum opinio fuit, hanc Mundi Machinam, quam inspicimus incrementa, & ingentiam illam fuisse, in qua, & Caldas, Aristotelem, aliosq; fuisse narrat Auerrres, lib. 1. de Caelo 102. quasi fateretur, Mundum à se ipso, prædictumque extitisse. In hanc fallaciam, omnique reprehenſione dignam opinionem incidisse, ex qua colligeretur, quid Mundipares nati potuerunt, ac possint, quod incipere rationis, ac debere dicere, & asserere. Cum incorrupta sit veritas, & irreprehensibilis, Mundum hunc, Cælum Terram, Aquam, & aerem, & omnia, qui in eo sunt, à D E O OPTIMO MAXIMO creata sua bonitate, Potentia, & Sapientia ex nihilo. Quod & ab Anaxagora & Aristotele in libro de Natura Deorum, traditum fuisse scribit Albericus Magnus lib. 4. Physicæ, Tractatu 1. cap. 3. & lib. 8. Tract. 1. cap. 4. Verum illud apud nos, satam Republicam Christianam planum, & pro in dubiis ab axiomate receptum fuit, educti veritate lucidissima tradita per Moſem Genesi, cap. 1. cap. 2. & seq. hoc item valuit Platon in Timæe, quod sequens est Mercurius Trismegistus in Pymandro, cap. 4. dum censuit, Opificem D E Y M Mundum Vniuersum Verbo creasse. Sed explicans omnem Mundi creationem David Psalmo 32. inquit, Verbo Domini cæli firmati, & Spiritu artis eius, omnis virtus eorum. Congregans sicut in vine aquas Maris, patens in Tiberis abſſus, Et inferius idem David sequitur dicens, Quoniam ipse dixit, & facta sunt, mandauit, & creata sunt. Hæc omnia confirmas Plotinus Enneade 2. lib. 9. cap. 12. & Enneade 3. lib. 3. cap. 2. idem scripsit Philo Iudeus in libr. de Mundi opificia, cui veritati, & Simon Magnus dictando inquit, creatum quidem Mundum, sed ab Angelis, contra quos scripsit Gabriel Prætorius de Viris, & sancti Hieronimus, atque nonnulli alij præsertim nonnulli eleganter, ac Docti Alphonsus de Castro Aduersus Harter in Verbo Angeli, & in Verbo Mundus. Creato antequam à D E O ipso Mundi opificia, propiciens qua creauerat, dixit, q̄ erant valde bona; Semper enim, ut super dictis verbis scribit Philo, Anther euntis generis operis sui, communis, necessariaque lege natura, quæ admodum, & parentes curant eorum progeniem. Nec mirum, quomodo magna consideratione dignum arbitrandum est, ut quando conuerſus illud Mundi corpus ab eodem potentissimo, sapientissimoque opifice creatum, atque commune, & singula unum rerum creatum, tam exitiam, ac perfectum domatam continentium, non tam, ut sibi ipso opifici sui creatio admirabili videtur, (Quis enim factorem D E I, aut sui mirabilis operis telum inuim fidelis alius sibi ipſi, præter cum ferret effectus ut inquit Philo lib. 2. legis allegoriarum) quàm, ut eiusdem D E I Machinam tanta sublimitatis, tantæq; viſpare insignem, summamque benigne aciem, eiusq; bonitatem in nos inspicit, memoriter seruauerimus. Nam, & ipſi Aristoteles lib. 12. Metaphysicæ, super eum, ac Maximum Vniuersi huius corporis bonum, Ordine, dispositione, maximæq; pulchritudine, admirabile indicant, Quod enim D E Y S P̄ncipis, supereminens opifex ordinando seruauit, exemplo, inſuſq; id etiam nos facere, ordi-

cere, ordinatque etiam perficere deberemus, omiffa omni perturbatione, quâ, & Philo in libr. de Sacrificiis Abelis, & Coyui docuit. Quo vero ad Dispositionem, patet creaturam maximam, & concinuatam, ac ipsorum elegantissimam fuisse Celi, Terra, Maris, & Aeris, ipsa forma demonstrat.

Facta itaq; Vniuersa illa, suprema, atq; impenda Nundi compagine, Nunquid summus, & amplissimus creator illam curare, gubernare destituit, vel omisit? vel in dicti illius curam non gerat? Absq; hic ab omnium ratione praediorum hominum mente conceptus? Quo modo enim Vniuersum istud Mundi opus reueretur, nisi sapientissimus artifex illi praeser? Illudque sua Potentia, Bonitate, ac sapientia reueret? Nullam enim bonum, nisi Diuinum est, & nisi ipsius DEI opus sit. Hinc Poeta Clarissimi alia speculatione falsi sunt hanc eandem veritatem, ut solius D E I Optimi Maximi opus sit ipsum Mundum Regere, de quo Doctus de Consulatu Philosophice, lib. 3. Metro. 6. inquit

Vnus enim rerum pater est,
Vnusq; cuncta ministrat,
Ille dedit Phæbo Radius,
Dedit, & cornua Luna,
Dedit, & sidera Cælo.

Et in eodem, lib. 3. Metro. nono, & ait,

O qui perpetua Mundum ratione gubernas
Terrarum, Cælique sator, qui tempore ab aëno
Ire pubes, stabiliq; manes dæi cuncta moueri

Et pulchre, & eleganter Claudianus in Rufinum inquit, lib. 1.

Sape mihi dubiam traxit sententia mentem,
Cur aere superi Terras, an nūc in iussu
Rector, & incerto fluctent mortalia casu,
Nam cum diu posuisti, quas fœderat Mundi,
Praescriptisq; Martis fines, Annisq; metatus,
Et Lucis, Noctisq; Faces, Tunc omnia rebar
Consilio firmata D E I, qui lege moueri
Sidera, qui fruges diuerso tempore nasci,
Quos & artem Phæben alienum iussit igne
Compleri, Solemque suos prececerit undas
Litora, Tellurem metulibraneris Axe.

Insuper Manilius lib. 1. Astronomicum dixit,

Hoc oppositum, enfi in structum corpore Mundi,
Membræq; natura diuersa condita forma,
Aeris, atque ignis, Terra, Pelagiq; latentis
Vis Anima Diuinaregit, sacroq; metu
Conspirat DEVS, & sacra ratione gubernat,
Et multa in cunctis dispersos fœdera partes,
Altera, & alterius Vires, faciatq; feratq;
Summaq; per varias, moueant cognata figuras.

Creatio itaque, aduinitratio, & gubernatio, ad DEVM Creatorem, factorem, & plasmatorem spectauit, spectat, & spectabit, ille Regnavit, Regnat, & Regnabit, de quo breuissime David Psalmo 47. inquit, quoniam hic est DEVS, DEVS noster in æternum, & in Seclum Secluli, ipse reges nos in secula. Et speciosius, ac melius dæxit idem David Psalmo, 144. Regnum tuum, Regnum omnium seculorum, & Donatio tua in omni generatione, & generatione. Optime etiam, & pulchre Isaias, cap. 49. Super Vias (inquit) pacientur, & in omnibus plantis pascua eorum, non esurient, neque fient, & non perueniet eos afflicti, & Sol, qui a miserator eorum reget, & ad fontes aquarum potabit eos. Ideo dictum est Exodi, cap. 34. Dominator Dominus DEVS, misericors, & Clemens, pascens, & multa misericordiam, ac verax. Et Danielis, cap. 11. Surge (inquit) vero Rex Fortis, & dominabitur potestate multa, & faciet, quod placuerit ei & iterum David Psalmo, 145. dicit. Regnabit Dominus in secula DEVS tuus Sion in generatione, & generationem. Et Salomon Sapientia, cap. 3. inquit, Regnabit Dominus illorum in perpetuum.

DEO Mundum Vniuersum igitur gubernante, ipsiq; Regente, antiquis iussu Mundi patribus ipse inspirauit, ut Temp'a erigerent, in quibus ipsum colerent, & tanquam Dominum, & creatorem adorarent pro caluitium, commoditate, quia quoad ipsum, status Mundus est Templum. Sed Diaboli malignitas hac inuentionem se apponere intulit, dum nonnullas gentes decipit, cum quidam homines, tanquam Heroes adorari fecerit, sic Saturno, Ioui, Marti, Herculi, Veneti, iunoni, Diana, ac similibus, graui, Vitijsq; hominibus, feminisq; Templo crederent, obiectis in Vanitates fabellas, atq; infamias falsas. Sed nō idcirco apud Hebræos remansit, quin iustitia sacre primitia DEI Ecclesie, continuatim Sacerdotum, & Pontificatus Maximi in Templo Hierosolymitano, in figuram futuræ Ecclesie, qua prophetizata erat per Prophetas, & demum verificata in Persinam Dominum nostrum IESVM CHRISTUM, qua ab ipso, & modo, ad hunc annum millesimum sexcentum vigesimum septimum subicitur ducta est, & licet non defecerint nonnulli ex eodem Diaboli tentati, harumq; falsisq; dogmatibus illam tentare, nihilominus qua conuictio CHRISTI ad Belial, ut inquit Apostolus 2. Corinthior. cap. 6. DEVS enim odit eos, qui contra Ecclesiam sunt, innoxia illud David Psalmo 25. Odus Ecclesiam malignantium, & omninoq; non sedebat. Idem dicitur Ecclesiastici, cap. 13. Quæ crum-

maticatio

munificatio Sanctis homini ad eamdem aut qua pars dicitur ad pauperem? Sed illa hereticorum pugna, cum sit equata Dominum, nunquam fuit durabilis quoad nos veros filios DEI, & veros credentes, dicere possumus, qd DEFVS pro nobis, qui contra nos. Quam de optimo cridente, ut calido, de non cridente ut frigido pagano, dicit Ioannes Apocalypsis cap. 3. utinam frigidus esses, aut calidus, sed quia tepidus es, & nec frigidus, nec calidus, incipiam te euomere ex ore meo. Tepidum hereticum significat, quem DEFVS vomitare dicit. Idemque Dominus noster Hæreticorum sceleris semper abhorrens, semper displicens, sacerdotium in Ecclesia sua seruauit intactum, & Ecclesiam abique macula, de qua ample dixit in Commentarijs de Fundis, & Titulis Dignitatum lib. 2. cap. 3. cap. 3. eodem modo CHRISTVS Dominus noster Pontificatus anteb, suæque Ecclesie protector illam, illiusq; successores Pontificis ab omniabus Mundi monstis, per tot secula, non modo seruatim incolumes, sed ad sublimiores exiit honorum, & Reuerentiarum gradus, ad hunc usque diem Pontificatus Sanctissimi Domini VRBANI OCTAVI Summi Romani Pontificis, qui Ecclesiam cum ipso domo gubernat, & Regis, quod verbis, operibus, & exemplis docuit, ut ad summam eius gloriam habitum fuerit, quo pacto totam Christianam Rempublicam pacatam duxerit, inter ipsos Reges Principes, ac Respublicas, & nationes pacem, & quietem Tranquillissimam procurando, nec suo sanguine pacendo de Vinando sume ac Sancta Romana Ecclesia legatum Illustrissimum, & Reuerendissimum DOMINVM SANCTAE ROMANAE ECCLESIAE CARDINALEM.

Qui non curas isternam longitudo, acris diuersitates pluuia, frigora, algores, tempestates, aliæque incommoda, omnia sustinuit in Adolescentia flore, ut a regibus, Principibus, & Rebus publicis, sic sua legationis maniera obtinuerit, ut Summo Pontifici, & toti Christiana Republica summa cum laude placeret sua legationis finis tam optimus.

Constituit præterea Dominus DEFVS in Mundo Imperatores, Reges, & Principes, qui hominum negotia, lites, & discordias, auferant, illisq; ius itium ministrarent. Vnde Salomon. Proverbia. cap. 8. Per me (inquies) Reges regnant, & legum conditores infra decernunt. Proinde ad Moysen. Numeri. cap. 14. dicit, Faciam te Principem in gentem Magnam. Et si mali aliquando Principes aliqui sint, non mirandum erit, permittit enim hoc DEFVS ob populo, rumpi peccata. Benedicere autem, ac laudare DEVM debent hi, quibus Imperatores, Reges, Principes, ac Domini, & Respublicas, vires, & christianos concessi, & traditi, qui eos sapientia, Virtutibus, ac morum integritate ornatos regant. De qua documenta tradita sunt Sapientia. cap. 6. Si delectamini (inquies) sedibus, & scriptis ut Reges Populi, diligite Sapientiam, ut in perpetuum Regnetis. Regia namq; gubernatio est potestas, qua communem violatorem respicit, ut dicit Aristoteles Politicorum, lib. 3. cap. 5. & etiam dum Respublica ad modum Regie gubernationis dirigitur, & est ex ipso specibus, infra, ac recta appellatur, ut voluit idem Aristoteles in dicto lib. 3. Politicorum cap. 10. Admodum enim confert, ac utilissimum Regno erit, si ex se ipso Rex sufficiat, si bonis, ac diutius omnibus excellat, nullaque re indigeat, hac enim ex causa, non sibi solum utilitatem, sed suis etiam subditis procurabit. Sin autem Rex, & Principes, paruos erit, & videntes habent diuitias, illum Tyrannum fieri scribit Aristoteles Moralium Nicomachiorum, lib. 8. cap. 10. Pauper cum semper sit Odiosus, ut scripuit a Salomone Proverbia. cap. 14. Regem autem nobissem Catholicum, cum dixerim, ac probauerim, excedere omnes Reges, Mundos, Principes, etiam Turcarum Imperatores, Diuitijs, & possessione tot Regnorum, ac Dominatum, dum aliqui forte Tyrannidem exercant, ipsi magna liberalitate, & liberali Magnanimitate utuntur, ut lassissime diximus in Commentarijs de Regis Catholicis Praesentia, cap. 46. & alibi pluries in illo libro. Quia ex causa Reges nostri, persona vacare omnibus Regnis, & Dominatibus non volentes ceguntur Principes deputare, qui ipsius Regis personam representent. Sic in hoc Regno Neapolitano habemus, & in præteritum factum fuisse in præponendo Principes audimus, & nostra aetate conspeximus, & illos maxime, cui in hoc libro Epistolares litteras direximus, Principem omnis virtutum laude insignem, &que in supremo istius Regni collateralis consilio assiduus quatuor supremi Consilijs, Regentes appellat, FVLVIVS CONSTANTIVS Marchio Carles. CAROLVS TAPIA Marchio Belmones, IOANNES HENRIQUEZ, & DIDACVS LOPEZ Iurisconsulti Eminentissimi, cum eodem Prætorie residentes, quibus assiduit, omniq; Regis in hoc Regno Neapolitano Secretarijs IOANNES ANGELVS GABRIELIVS Dux Caietan Iurisconsultus Illustrissimus.

Verum apud personam suam idem Catholicus, & Potentissimus Rex, habet supremum Tribunal, quod consilium Italicum nominatur, in quo in Regia Praesentia caput erigit, (Excellentissime Comes, cum alijs Illustrissimis Dominis supra nominatis) supremum trium Regnorum Magistratibus, & consilijs, quorum sub Historia, iussu q; libramine, intergermo, sublimi, prudentissimisque iudicijs, Regnum hoc Neapolitanum Seculum vltra Phorum, ac Consiliarium, reguntur. Vltra verba, vltra Facce, Vestroq; iussu, & mandato, supremarum, ac discretissimarum causarum, iudicia, nouissimæque sententia, erunt in iussu, & agnitijs, ubi opus est, intercedentibus, cunctant, ac præstant, & eadem Regna illa, in pulchra felicitate seruantur. Idem dicendum est de Sacro huius Neapolitani Regni Consilio, in quo, non minus creatus est ab eodem Rege Catholicis Praesidentibus, & Vice praebitoribus Dominus DON PETRVS IORDANVS RASINVS, Iuris consulti Illustrissimi Hispani, Viri tantum omnium, nationis, & vna, ac morum integritate conspicui; sub ipso militans Consilijs Hispani, & Itali Viginti, sed numerum explens Viginti primum D. Franciscus Sapiens Neapolitanus, opera, & Sermone Sapientissimus Iurisconsultus mortu propro ab eodem Rege in Consiliarium huius Sacri consilij electus, illorum iudicijs purgatissimis Regnum Neapolitanum in dies Illustrius redditur. Adde etiam aliud Tribunal maximum, ac præstantissimum, sub nomine Regia Camera summorum, in quo summa ratio, & in iustitia regitur omnium causarum, & honorum Feudalium, & reddituum, cellatiorum, & in summam Regalium, & ad Patrimonium spectantium, & quomodolibet ad Fiscum Regium pertinentium, vel vacantium, & quæ ad Fiscum ipsum deuoluuntur in dictum suæ essentiam, ob fellorum, alindæ delictum. In

hoc Tribu-

hoc Tribunalis loco Praefuit sedes Magni Camerarii lucanensis, ut est modo Dominus Don BERNARDINVS MONTALVVS Hispani Iurisperitus Eximius, Marchio Sancti Iuliani, moribus, ac vita integerrime praeclarus, ac resurgens Natalium claritate. In eodem Tribunalis sunt septem Toga Iurisperituli Praefidentes Doffissimi, Regj Patrimony etiam Advocatus, ut modò est VINCENTIVS CORCIONVS Iurisperitus virtutis cunctis, ac subtilissima indolis, in hoc Tribunali similiter tractantur tanje administrationis, ac redduntur Pniferitatum. Magna Curia Vicaria Tribunalis est omnium antiquis pro causis omnibus Regni Civitibus, in duabus Aulis, sunt sex Iudices, in quarum prima, ego ex illis vni fides, & In administratione pro totum Regnum, sic etiam in causis capitales sunt octo Iudices in vno consessu, in qua est alius Regj Fides Advocatus, & Advocatus Regij pauperum. Sunt consessus alij in omnibus Regni Praefectis, sub Regj Praefectibus, qui habent suos Auditores Regias, & alios officiales, de quibus alibi dixi. Vtrum qui in Magna Curia sedentis Maiores omnium, & indiffessibiles labores sustinent. Ista Regum munera à DEO Regibus amantibus, Principibusq; collata sunt, & Imperatoribus, Regibus Hispania, Gallia, Anglia, sine Maioribus Britannia, Scythia, Polonia, Norvegia, Baria, Suecia, alijsq; Regibus, & Principibus, Rebus publicis, Venetiarum, Genuensium, Lucensium, Regni Norum, atque Helvetiarum, Qui omnes in eorum Dominij, habent Senatibus, in quibus tenent Senatores, Assessores, Causiciarios, Auditores, & Magistratus Iurisperitulos in lute peritissimos, & omni fides.

Cum autem eundemque Pontificibus, Imperatoribus, Regibus Principibus, Rebus publicis, quòd in eorum Dominij, & Tribunalibus à tot viris Doffissimis emanantur tot Inductarum rerum Sententia, tot iustitia exempla, quas Decisiones appellant, diversisq; alijs nominibus, quo non multis libris, operaq; magnam numerum excedunt, in quibus, & si aliquando conveniant, aliquando tamen pugnantia sunt, ac videntur. Quia tamen illarum de discordantia, non semper à diversa legum, & Iurium intellectu, aut declaratione, vel à discordia opinionum ipsorum iudicum inter ipsos, quàm à diversitate legum municipalium, vel paritarum consuetudinum, & quòd dicitur à casum, & fastidij dissimulatio, nasci solent diversa Iudicia, & contraria sententia, & diversitate iudicari. His ex causis arbitramur sum, ut autem meum impelleret, ad omnes Decisionum libros, quosq; modò in lucem emissi sunt, quibus ad nos pervenerunt, inspicientes. Vidi itaq; illas, DEO bene remittente, & qualibet Derisione per Titulos, & Quercias, ex singulis libris proprium librum separatim praefiberem, quo facile Summam illarum concinnare, qui labor vsq; modò ad Tres Tomos accessit, quorum ille Tertius Tomus exhibetur, non autem creda illas currenti calamo factas, sed summo labore, summoq; studio elaboratas, ut eorum lectores indicabunt, Benedicis sit DEVS Omnipotens, qui, ut epilogum faciam Mundum suo potentis verbo, creavit, quo nullum sua Mente manet, Varietate admirabilibus, specie Magnificentiis, Ornata elegantia, pulchritudine amabilibus, robore valentibus, Mundus dicentissimè peritum erit meum, utroque illarum inter singulas coequent, causisq; veniunt ditatis, bonarum copia plenus, ac perfectissimè absolutus, ut opus inquit Benedicis Petrius Commentariariorum in Genesim, in Praefatione. Cui Mondo praefabundo, & hominibus ibidem existentibus ipse, ut diximus gubernat, & regit. Rationi consentaneum est, homines à superis gubernari, optimè autem gubernari absq; DEI adiutorio homines minime posse, ut dicit Marfilus Ficinus in Platonem de legibus. Dialogo 4. Attendere Christianorum & Catholicorum Regum actiones, falli à digna, & Illustria debemus, cum sint à DEO missi, & electi, nam illos hominum generis pastores appellamus Plato in lib. de Regno. & Poeta appellari Reges pastores inquit Philo in lib. de Agricultura. Sed, & Scriptura Sacra Isaia cap. 44. inquit, qui dico Cyro, Pastor, meus es tu, & omnem vallatatem meam complebis. & Ieremia cap. 3. dicitur, Sic dabo Reges Pastores iuxta mentem, & pastores vos scientia, & doctrina. Ideo Reges pastores sunt, alijsq; Principes, qui subditos pastores Verbo, opere, & exemplo. Quales autem videri volumus, tales praefare si debent, ut inquit Plato ad Dionem Epistola. 4. quo in loco fingitur, quòd ipse, quoad Iustitiam, Prudentiam, & Magnificentiā, eo modo debent alius superare, quantum Viri merer. Vnde Marfilus Ficinus in Platonem de legibus. Dialogo 4. dicit, tales esse debere Principum mores, quales civium desiderat, Et propterea optimè Platonius inquit, quòd Principum vita subditorum est censura, & quemadmodum ipse vivit, ita illi vivere adfiscunt. Graecas DEO agamus, quòd Reges, & Principes habeamus, qui à Divinis preceptis minime deviantes, Illustrata administrationi vacantes, subditos in pace carinent. Principes nostri omni virtutum genere praefantes, ut ipsam alius docui in commentarijs de Regis Catholicis Praefantia, cap. 84. & per totum, consequens est, ut concludam, non modò in his Regibus, de quibus supra dictum fuit, sed in omni Suorum Regnorum Imperio, quo nullum unquam maius apud Republicam Christianam, à seculis visum fuit, summa cum gloria exultant, habentes, & Reges, & Principe nostros supremas, sit illorum loco Principes gubernantes, & Pacifici, & Belli administratores eximii, in quorum Dominio, & potestate Domi degensur feruare incolomies.

C A T A L O G V S

A

Chilles de Grassis.
Aegidius Bellamera,
Aegidius Magister,
Alexander Iustus.
Alexander Litta.

Alexander Raudensis.
Alfonfus Binarinus.
Alfonfus Manzanedus.
Aluarius Vallsacus.
Andreas Gaill.
Annæus Robertus.
Andreas Fernandez de Corduba,
Antonius Augustinus.
Antonius Capicis.
Antonius Faber.
Antoninus Thesaurus.

B

Barnabas Cornazanus.
Bernardus Card. Bisignetus.
Binarinus Alfonso.
Blanchettus Laurentius.
Borignus Caulcanus.
Brauuus Gregorius.
Bubalus Marcellus.

C

Capella Tholosana.
Camillus Balloisus.
Cæsar Barzius.
Cæsar Grassus.
Cæsar Vrillus.
Christophorus Robustierius Card.
Cotta Pompeius.
Crescentius Marcellus Cardinalis.

D

Dionyfius Rata (tius).
Dionysius Simo Marchajnon
Dominicus Arumeus.

F

Fabius Accorombonus.
Fabius de Anna.
Fabritius Veropius.
Flaminus Chartarius.
Flaminus Plautus Cardinalis.
Franciscus Cantucci.
Franciscus Claperius.
Franciscus Gypsius.
Franciscus Marcus.
Franciscus Milanensis.
Franciscus Mantica Cardinalis.
Franciscus Pegna.
Franciscus Sacratu Archiepiscopus
Damaſcenus Cardinalis.
Franciscus Vbaldus.
Franciscus Viuius.

Gabriel Palcottus Cardinalis.
Garfias Mastrillus.
Garfias Millinus Cardinalis
Gaſpar Gulielmus.
Gaſpar Antonius Thesaurus.
Gerardus Maynardus.
Gomcius Leo.
Guido Papa.
Gregorius Brauuus.
Gulielmus Caſſadorus.
Gulielmus Horborch.
Gulielmus Dunnozer.

H

Hermannus Ortomburgius
Hieronymus de Laurentijs.
Hieronymus Magonius.
Hieronymus Marſianus.
Hieronymus Pamphilus Cardin.
Hieronymus Verallus.
Hippolytus Aldobrandinus Card.
Horatius Lancelottus Cardinalis.

I

Afredus Lanfrancus Balbus.
Iacobus Putcus Cardinalis.
Iacobus Simonetta Cardinalis.
Iacobus Caualecius
Iacobus Tomingus.
Ioacchimus Myningerus.
Ioannes Corſerius.
Ioannes Clerici Episcopus Mace-
rata Gallus.

Ioannes Gallus.
Ioannes Griuellus.
Ioannes Lucius.
Ioannes Mohedanus Eps Raucil.
Ioannes Baptista Guidobonus.
Ioannes Baptista Pamphilus.
Ioannes Paponus.
Ioannes Paulus Tolomæus.
Ioannes Petrus Surdus.
Ioannes Thomas Minadous.
Ioſephus Ludouicus.
Iulius Oradinus.
Ioannes Baptista Rubcus.
Ioannes Baptista Coccinus.
Ioannes Baptista Ramboldus.
Ioannes Iacobus Maſſulus.

L

Aurentius Blanchettus Card.
Ludouicus Gomez Eps Sarnè-
Ludouicus Peguera. (ſis).

M

Marcellus Crescentius Card.
Marcellus Bubalus.
Marcus Antonius Mareſcotus.

F I N I S.

Marcus Antonius de Amatis.
Marcus Antonius Bellonus.
Marcus Antonius Peregrinus.
Matrinus Monter.
Mathias Colerus.
Matthæus de Affidius.
Matthæus Buratus.

N

Neapolionus Communitulus.
Nicolaus Antonius Gizzardi
Nicolaus Boerius. (lus).
Nicolaus Intrigliolus.
Nicolaus Piccolomineus.
Nicolaus Reuſnerus.
Nicolaus Vigellius.

O

Oſauianus Cacharanus.

P

Paulus Aemilius Verallus.
Peregrinus Fabius.
Petrus Rebuffus.
Petrus Benimendus.
Petrus Vorſthius Germanus Epi-
ſcopus Aqueſis.
Petrus Royzius.
Petrus Garſia.
Pompeius Cotta.
Pompeius Arrigonus Cardinalis.
Philippus Piroauus.
Proſper Santa Crucius.

R

Aynaldus Petrucci Senenſis.
Rauclenſis Eps Mohedanus.
Reomanus Suauus Cardinalis.
Renatus Choppinus.
Rota antiqua Romana.
Rota Romana Noua.
Rota Romana nouiſſima.
Rota Romana Napeirima.
Rubeus.

S

Sauius Reomanus Cardinalis.
Scipio Lancelottus Cardinalis.
Seraphinus Olivarius Cardinalis.
Siluſter Darius Lucanus.
Stefanus Auſerius.
Stephanus Gratianus.

T

Thomas Faſtoli Cardinalis.
Thomas Grammaticus.
Thomas Triuiſianus.
Thomas Thanus.

V

Vlcecomes.
Vincentius de Franchis.
Vincetius Catrocius.

INDEX

INDEX TITVLORVM ET MATERIARVM. QVÆ IN HOC OPERE CONTINENTVR.

Aulterij, Rapris, incertis, & carnis Flag-
itij. tit. 6. 174.
Antefato tit. 8. 201.

Carnis flagitij. tit. 6. 174.
Cautiombus. tit. 13. 282.
Concilij tit. 2. 1398.
Collectis. tit. 15. 328.

Diuortij. tit. 3. 94.
Donatione propter nuptias, quarta, sine antefato.
tit. 8. 201.
Donatione in re viram, & uxorem, & inter patrem, &
filium. tit. 9. 2. 10.
Donatione inter vivos, & donatione causa mortis. tit. 10. 225.
Donationibus infirmis. tit. 11. 261.
Donationibus reuocandis tit. 12. 276.
Dotum iura. tit. 4. 104.
Dotulibus privilegijs. tit. 5. 134.

Fideiussoribus, cautionibus, satisfationibus, & man-
datoribus. tit. 13. 282.

Incertis. tit. 6. 174.
Inter viros donatione, & causa mortis. tit. 10. 225.
Insignandis donationibus. tit. 11. 261.
Inuentario in communis. tit. 18. 364.
Inuentario heredis cum beneficio legis. tit. 19. 364.
Iure Dotum. tit. 4. 104.

Legis. tit. 22. 404.
Leguma. tit. 16. 338.
Liberationibus. tit. 14. 314.

Mandatoribus. tit. 13. 282.
Matrimonij sacramento. tit. 1. 13.
Mortis causa donatione. tit. 10. 225.

Nuptijs. tit. 1. 13.
Secundis nuptijs. tit. 2. 81.
Propter nuptias donatione. tit. 8. 201.

Primilegijs dotulibus. tit. 5. 134.

Quarta, sine antefato. tit. 8. 201.

Repudijs diuortijs. & Thori separatione. tit. 3. 94.
Reuocandis donationibus. tit. 12. 276.

Sacrilegio. tit. 7. 294.
Secundis nuptijs. tit. 2. 81.
Solutionibus, & liberationibus. tit. 14. 314.
Sponsalibus, & matrimonij Sacramento, ac nuptijs.
tit. 1. 13.
Stupro. tit. 6. 174.

Testamentis. tit. 20. 379.
Thori separatione. tit. 3. 94.
Tribellianica. tit. 17. 350.
Tributis, collectis, & Vigilijs. tit. 15. 328.

Vigilijs. tit. 15. 328.

CAMILLI BORRELLI

I VRISCONSULTI.

EQVITIS AVRATI. ET PALATINI COMITIS

Summa Decisionum.

AD OMNES CHRISTIANI ORBIS MAGISTRATVS,
Aduocatos Causarum Patronos, & in foro versantes.

TOMVS TERTIVS.

ARGVMENTVM.

SYMMARIVM.

Matrimonium est viri, ac mulieris Coniunctio indiuidua vite consuetudinem retinens diuini, & humani iuris communicatio, cum masculo, & foemina fuit constitutum ad euitandas nefarias cōiunctiones, & ex hoc pessimum crimen detestatur, & multa carnis delicta. Consensus, & coniunctio matrimonialis requiritur ad matrimonium, & morte dissoluitur, prohibitum est inter christianos, & alienos à fide Catholica. Matrimonium institutum à Deo, & quando, & ob quem finem. Sponsalia per literas, per praesentem, & interuenientem contrahuntur, ita pariter matrimonium, & per procuratorem, & consensus paternus quando requiritur in matrimonio, sponsalia consensus vtriusque partis requirunt, & quomodo contrahantur. Dantur arrhae, & quare? Matrimonium ne dicatur clandestinum, quare? requirantur, & multa de matrimonio clandestino. Aetas contrahendi matrimonij, quare? Tempora prohibita ad contrahendum, quare? Ritus multarum nationum in matrimonijs; Conditiones quoad sponsalia, & matrimonia, & impedimenta plura proponuntur, videlicet voti consanguinitatis, criminis, disparitatis, cultus, coactionis, metus, ordinis, iustitiae publicae honestatis, furoris, affinitatis, impotentiae, & alia. Sponsalia de futuro quibus ex causis dissoluantur. Matrimonium verum, praesumptum, & putatiuum, filij nati ex matrimonio putatiuo succedunt in fudo, & ad dignitates admittuntur, & eorum privilegia. Probatio matrimonij qualiter fiat; Quomodo dispensentur matrimonia aliqua non iniuncta in medium afferuntur.

Summa Decisionum. Tom. III.

- 1 Gratias aequales homo DEO omnipotenti reddere pro Vniuerso Beneficiorum cumulo, quibus illum dignum fecit.
- 2 DEVS animal omne reptile, inuenta, & bestias terra, volucres caeli, & pisces maris ob ipsum hominem creauit.
- 3 Paradisum secundissimum, ornatisimum, Magnificentissimum, voluptuosissimum, & appetibilem, ille tamquam Regiam fecit, in quo illum collocauit.
- 4 Omnia coram illo adduxit, ut congrua illis nomina imponeret, ac illorum dominum illi traderet. Gloria, & honore coronauit eum, & concessit ei super opera manuum suarum, ut dicit Propheta, & habetur in libro Ecclesiastes.
- 6 Eum ex Adamo produxit, ut illi adiutorium faceret.
- 7 Quae verba, Matrimonij originem habere.
- 8 Matrimonium, nuptia, coniugium, & connubium synonyma sunt.
- 9 Nuptia (secundum Modestinum) sunt Maris, & foemina consortium, omnia vicia, diuini, & humani iuris communicatio.
- 10 Matrimonium, quid est ex Terulliano?
- 11 Matrimonij definitio secundum alios.
- 12 Ioacchimus Hopperus Frisius iuriscensulatus diuersarum scientiarum cognitione insignis.
- 13 Vir vnus plures mulieres, nec vna mulier plures viros, vnica, eodemq; tempore, ducere nequeunt.
- 14 Praeceptum CHRISTI, quod DEVS continuit, homo non separet.
- 15 Vires plures eodem tempore habere non licet. numero 16.
- 16 Qui plures viros eodem tempore duxerat fecit supposito credidit.
- 17 Iacobus Signorinus, qui duas viros eodem tempore duxerat, supremi Senatus Tolosani decreto fuit laqueo traditus.
- 18 Pro pena fratricidij Caini in Abelem fuit poena vltima scriptum, in Lamech autem ob homicidium, & ob bigamiam, ei quid eodem tempore duas viros duxerat, fuit poena septuagies septies.
- 19 Maritum vbi natus, vir, qui prope vnus est, vnus effi, dicit secundum Hieronymum.

A

20 Pano-

- 20 *Damnandus fuit Thracas, Partibi, Garamantes, Hasmoneas, Aethiopes, Perfa Turca, qui uno tempore plures uxores copulati.*
- 21 *Quare DEFUS poms Danieli duas uxores habere?*
- 22 *Saionem Septingentas habebat uxores. nu. 23. Abias quatuordecim uxores habuit. nu. 23.*
- 24 *Cur apud eisdem antiquos patres, mulierum erat uxorum numerus? nu. 23, 28.*
- 26 *Abraham ingressus cum Agar ancilla, ex Sara uxoris suscipi, ut haberet aliquem, in bonis succederet.*
- 27 *Cetera Abrahæ uxor, mortua Sara.*
- 29 *Matrimonium, qui per verba de presenti contraxit, illaq; vinctus, alia ducti, & propria auctoritate contrahit, contra matrimonij Sacramentum committit, & iniqui ab heretice prauis officio potest.*
- 30 *Matrimonium quæcum masculo, & femina constitutum fuit. nu. 31-32-33-34-35.*
- 31 *Nefaria masculo cum masculo libidinis exercitatio ab initio nefecit. Mundis viris DEFUS timentibus odiosa. nu. 32-33-34-35-36.*
- 32 *Dens Adam, & Ene præcipuum dedit, ut in se videret, crederet, multiplicaret, & implerent terram.*
- 33 *Clamor Sodomorum, & Gomorra, & illorum peccatum contra legem DE Laggravatum est, & de calumniis ignis, & sulphur, quibus subversa sunt civitates, & omnis Regis, & cunctis habitatores illarum, terrarq; redacta, ut nunquam sita seruant, nec germinet. nu. 34-35-36-37-38-39-40.*
- 35 *Civitates subversa, Sodomus, Gomorra, Adama, Seheim, aliq; illis proxima. nu. 36-37-38-39-40.*
- 36 *Sodomorum subversio refertur Isaias, Ieremias, Ezechiel, Oseas. Prophetia. nu. 37-38-39-40.*
- 40 *Dormienti cum Masale cotin semine, qd abundantia est, mortis pena ille in tanta Lege Divina Levitico.*
- 41 *Morte dignus Apollolus Paulus, qui relicto naturali femina vase exarserat in desiderij suis, iudicantis. nu. 42-43.*
- 44 *Disiung Vmnerialis pane causam reddidit scriptora, qui vinctus a caro corruptas vitam suam.*
- 45 *D. Apostolorum Princeps Petrus dicit Disiung vinctus sole nullisse, mundo non parens impiorum, illius Nec præconem cunctis dicens, & Sodomorum, & Gomorraeorum in cinerem redeunt, in exemplum eorum, qui impie acturi sunt.*
- 46 *Nefary Sodomitici delictum iure canonum puniunt.*
- 47 *Humano iure delictum illud nefarium gladio videri puniunt, quo Imperator dicit vinctus famet, Terremotus, et pestis, & subuersi civitates, et populus.*
- 48 *Si quis vase mulieris ad vsum non suscipienda soboles concessio abominari exterabile in meretrice, sed longe exterabilis in Vore.*
- 49 *Pena huius delicti inter masculos infirmos, & inter feminas simul, proponitur eadem.*
- 50 *Clementis Alexandrini scribit DEFUS in Levitico, & Deuteronomio prohibuisse, ne comederentur Lepus, & Hyena & sic apud Ieremiam, quod in dicitur latis de Hyena, non reperio, dicens, quod duo anno Hyena pariat, altero operietur, quod anno mas sit femina altera, quod dicant fieri de mare feminam, & de contra.*
- 51 *Quod certum non esse, sed inducitur Plinij, Aristotelis, Alberti magni, & Tertulliani opinione. nu. 52.*
- 53 *Sanctus Loth ne in hostias suas pessimum Vistum exercebant, obitus, ut duorum filiarum virginum stupro absteruerat.*
- Vistum nefandum stupro mulierum gratias existimant.*
- 54 *An peccaveris Loth filias stupro offerens, Faluciani Captions opinio. nu. 55. & aliorum. nu. 56. Cardinalis Cascani opinio. nu. 57-58-59-61.*
- 60 *Naturalis vis cum uxore licitis, ut in coniugio, illicitus in adulterio, contra naturam, semper illicitus, & flagitiosus secundum Hieronymum.*
- 62 *Adulterij malum vinctus fornicationem, vinctus autem ab incestu, penam est cum cum matre, quam cum aliena uxore concumbere, sed horum omnium est pessimum quod contra naturam sit. nu. 63.*
- 64 *Flagitia Sodomitarum committentes, eodem crimini reati, ut inquit Angelinus, tenentur.*
- 65 *Exemplum terribile contra Tribum Benjamin, ob scelus contra naturam commissum in uxorem cuiusdam Leuita. nu. 66.*
- 67 *Poma pulchra vis Sodomorum, & Gomorraeorum Terra, aperta, in cinerem resolu conspicuntur. nu. 68.*
- 69 *Delicta contra naturam, secundum Tertullianum, non sunt delicta, sed monstra.*
- 70 *Quare ignis, & sulphure Sodomitas panis DEFUS? ex Rabano. nu. 70-72.*
- 71 *Nimia bonarum rerum copia, & satietas Sodomitas perdidit Philonis dictum.*
- 74 *Cladis veteris Sodomorum exalans fumus perpetuus, & sulphur, et in hodiernum usq; diem, adsum in Syria mixta cineris fumo, & sulphure usq; nunc. nu. 75.*
- 76 *Sodomitarum, & Lothi Histria ex Iosepho.*
- 77 *Sodomiticum ætium nullo prorsus vicio est conferendum ex Petro Damiano. nu. 78.*
- 79 *Cotius omnis alterius, quam uxoris, ex Aristotele, est panis interdictus.*
- 80 *Vitium nefandum apud Persas olim vinctus.*
- 81 *In Capitolinum Consulem de attentata violentia in Marcum Marcelli Collega Consul filium, ac predicta, optimum Tribunalis plebis, & Senatus iudicium. nu. 82.*
- Pulchrum pudoris exemplum in Marco Marcelli Consule filio.*
- 82 *Marcelli Consul nullum in indicta Capitolino Consule ob causam Marci sui filij, nec sibi, nec filio applicavit, sed mensam argenteam ea ex pecunia constabat, Digi dicitur.*
- 83 *Facinus Tiberij Caesaris Sodomiticum pessimum, contravicta dignum.*
- 84 *Ergastium nefandum Scatinia Legis pena a C. Scatinio Tribunus Plebis Aricinis lata. numero 85.*
- 85 *Dumianus Caesar, quodam ex utroque ordine lege Scatinia condemnatus.*
- 87 *Vadrici Zasy, & Antonij Augustini in quantum ad legem Scatiniam error. nu. 88.*
- 89 *Pro vicio Sodomitico impia moris pena per Conflantium, & Conflantem Imperatores.*

- 90 Imperator Infimianus simili modo penam mortis statuit.
- 91 Carolus quintus Imperator in Comitibus Imperialibus ei delicto mortis penam statuit.
- 92 Idem Carolus flammam penam, & agentis, & patientis in flum Mediolanensi constituit pro eodem mesandofacitore.
- 93 Magilltratus apud Cheroneam, qui violentia pro adimplendo simili facinore in inuicem vos statuit, si alij cometatus, in tinctis fulgore indicem adoriuntur, & occidunt.
- 94 Lucullus consul propofita contra Adolefcentes occisi Indiciis à Cheroneis accusacione, in audita causa, Indicem in illis occisum, & occisores absolvendos decreuit.
- 95 Cum Tribunus Adolefcenti pudicitiam eripiffet Lucius Tullius, vel vi alij appellent, Clafus Tribunus C. Mary Confultis, & exercitus Imperatoris, alij fci propinquus, ab eodem Adolefcente interfecit, C. Marius causam cognouit, & Adolefcentem manifesta cadis reum, non modo supplicio non affecti, sed pro concione laudatum, & corona donatum, ac dimiffi.
- 96 Philippus Macedonia Rex occisus à Pausania Adolefcente, qui cum passus ab Atralo Maximo Duce apud Regem primario odio habitum, & prohibutum, & Rex id subridendo ad Pausania querelam ubi profeciffet, in iustitiam, sibi fieri videt, Regem obtruncat.
- 97 Vitium fcriptitum ab omnibus legibus, Doctioribus, & fcriptioribus odio habitum, & prohibitum.
- 98 Hifpaniarum legum delictum hoc fudemiticum fenerè puniunt.
- 99 Excellensissimus Venerorum Senatus delictum nefandum, morte, & igne punit.
- 100 Isephus Ludouici T amantem quendam Firmum, qui prapollera venere Narum cognouerit comburi igne feciffe, refert.
- 101 Btruarii quendam Rema, qui meretricem publicam hoc vitio cognouerit, comburi fecerunt.
- 102 Lipfenses glady paxa punierunt quendam, qui in virginem id Vitium commiferat, & flammam concretionem punierunt eum, qui in brutum animal id commiserat.
- 103 Barbelus dani dicit non esse legendum in. L. cum vir nubi in fessum. S. de Adult. auhor dicit contrarium.
- 104 Phalaris fuit Tyrannus, fci summus Philo, & huius & magnorum virtutum Princeps.
- 105 Galus h Galum incaut, etiam Galina, obfente, comburitur.
- 106 Quid dixerint sanctissimi contra virum nefandum quideant laetores Beatum Clementem Romanum in loco allegato.
- 107 Matrimonialis coniunctio, in quo confilias.
- 108 Voces sunt earum, qua sunt in anima passionum nota fecundum Aristotelem.
- 109 Voces sunt animi conceptas fecundum Doctorem.
- 110 Nuptias, non concubinas, sed confensu facit. a. 113.
- 111 Sponfalia, & nuptia confensu contrahentium fiunt.
- 112 Matrimonium non facit carnis, sed voluntas.
- 114 Matrimonialis confensus debet esse mutus, quomodo intelligendum? nu. 120.
- 115 Virginitas defloratio non facit coniugium, sed paffio coniugalis.
- 116 Quomodo mentis confensus, cum exprefione verborum faciant matrimonium, fecundum Magistrum fensentiarum?
- 117 Verba quibus matrimonium contrahitur.
- 118 Verus confensus interior in matrimonio quis fit fecundum Ruchardum? nu. 119.
- 121 Confensus matrimonialis fimultaneus esse oportet.
- 122 Confensus matrimonialis per literas praestari potest.
- 123 Verba ad quid sunt iustitia, praesertim matrimonialia?
- 124 Opifex hominis bipartito illum diuifis, pudenda bina et aduinxit aliud mari, aliud femina, cupiditatem vehementem virgini, iniecit, conuerfationis, & coniunctionis cum altero, & ingens desiderium mutuum virgini, alterius concitauit, ut mas feminam appetere, femina maritum.
- 125 Coniugalis amor ex Antipatro.
- 126 Coniunctio matrimonialis debet esse Animerum, exprefsa per verba, vel signa. nu. 127.
- 128 Confensus mutus debet esse in matrimonio, etiam ex Concilio Florentino. nu. 129.
- 130 Confensus, an debeat cum formalitate verborum probari?
- 131 Coniunctio matrimonialis indiffolubilis inest Virum, & uxorem, denotatur per illa sacra fcriptura verba, & erant duo in Carne vna.
- 132 Matrimoniale vinculum factum est indiffolubile.
- 133 Matrimoniale vinculum vnius ex coniugibus morte diffoluitur.
- 134 Matrimonium quid est ex Tertulliano?
- Eximunicatio Synodica tempore Emanaelis Imperatoris Constantinopoli facta coram Metropolitano Dyrrachy. praesentibus alijs Episcopis contra illos, qui ab vterius diuerterant, & ad illos reuertere volebant.
- 135 Matrimony de iure civilis diffinitio.
- 136 Societas coniugalis ex Horatio, & alijs.
- 137 Societas matrimonialis descriptio apud Germanos.
- 138 Eua creata in adiutorium viri à DEO.
- 139 Maris, & femine copulatio fit, aliter aliter facere indigentes ex Aristotele.
- 140 Romulus canit, ut vxor per sacra Farris esset in coniugio indiffolubilis.
- 141 Diuini, & humani iuris communicatio in matrimony diffinitione posita est ex Iurisconsulto.
- 142 Reguel, & Anna, coniuges, quod documentum de dextris Sara corum filia conit ad Virum.
- 143 Concordi voluntate virum, & uxorem Domum gubernare, docuit Homerus.
- 144 Christiani cum Iudeis matrimonium contrahere nequeunt.
- 145 Prohibitum est matrimonium in ver personam Christianam cum persona Gentile, Iuda, & à fide aliena.

- 146 *Matrimonium contrahendum est inter personas eiusdem conditionis & sexus.*
- 147 *In scriptura sacra vetera prohibita fuit coniugia Hebraeorum cum alienigenis.*
- 148 *Eldras audiens israelitis contraxisse matrimonium cum filijs Moabitarum, fudit pro dolore Pallium suum, & cecidit iuicam, & cecidit suus capillus, & Barbam, & fudit maren. 149. 150.*
- 151 *Romulus Sabinarum mulierum raptum Petrum superbia factum, fomen matrimoniorum societatem, fortunarumq; omnium, ac civitatis libertatem communicavit. nn. 152. 153.*
- 154 *Iosephus Patriarcha Hebraeus matrimonio sibi iunxit Aseneth Putipharis Aegyptij filiam, & quare. nn. 156. 157.*
- 155 *Moses duxit uxorem Sephoram filiam sacerdotis Mediani, & effectum cognatus testro. nn. 156. 157. 158. 159. 160.*
- 159 *Eius est deherere, cuius est condere.*
- 161 *Nudi Deo sacra oculata, & abscondita, à muliere si fiant, grata sunt.*
- 162 *Nudi participatio in istia cum iniquitate, nec communio homini cum tenebris.*
- 163 *Errant iurisconsulti, qui putant, Christianum cum infidelis posse matrimonium contrahere sub conditione transiens ad fidem.*
- 164 *Matrimonium an à D E O fuerit iure Divino institutum? quo modo, & quando? Declara. nn. 165. 166. 167. 168. 169. 171. & à CHRISTO. n. 175.*
- 165 *Matrimonium à D E O institutum in Paradysis ante Ada peccatum, & tunc esse debuit à T horus immaculatus, & nuptia honorabiles, ex quibus sine ardore conciperetur, & sine dolore pareretur. Matrimonium post Ada peccatum suis institutum ad remedium, & fuit exita Paradysum.*
- 166 *Matrimoniale coniugium post peccatum fuit ad firmitatem & iudicandum. nn. 171. 172. 193.*
- 167 *Verba Adam, hoc nunc es ex ossibus meis, & caro de carne mea, & verba, qua subsequuntur, fuit prophetiae ab eo dicta, non ex se, sed à D E O illustrando interius.*
- 168 *Adam cum durante somno, fuisset Eva ex colla, & carne sua creata, cessante somno, & sopore, illam inveniunt fuit nequibus ex eo creatam, nisi in paratis à D E O, regitas pñ ambre.*
- 170 *Matrimonium solum ecclesia sacramentum, signum, coniunctionis CHRISTI, & ecclesia ex Cūcto Florentino. n. 171. ex Tridentino. n. 173. 174.*
- 176 *Matrimonium quare dictum à Matre patris, quam à Patre? Declara. nn. 177. 178.*
- 178 *Mater semper de filio est certa.*
- 179 *Mater magis diligit filium.*
- 180 *Amar nullus vincit patrum affectum.*
- 181 *Nuptia dicuntur à Nube, verbo.*
- 182 *Sol Nube tegitur. ex Ezechuele Dawide.*
- 183 *Rebecca prima vice videns virum, descendens de Camelo, pallis se cooperuit.*
- 184 *Mulier debet velare caput. Mulier nubes in symbolum, quia viri subdita sit, velari debet.*
- Clementi Romanus docuit mulierem, ut demissa oculis viam suam ingrederetur, abscondit capite.*
- 185 *Mulieres etiam apud Ethnicos, velata ducuntur ad viros.*
- 186 *Poppea raro egrediebatur, idq; velata parte oris, ne fatiaret aspectum, vel quia sic decebat.*
- 187 *Velamen Lincei coloris bonorem antiquissimum in Nuptialibus flammis totum feminis concessum.*
- 188 *Sanctimentales Virgines, & Nuptiales velata illatum est, quibus, & quando?*
- 189 *Matrimonium ad quod finem, & quibus ex causis à D E O institutum? nn. 190. 191.*
- 190 *Matrimony bene, quia fuit?*
- 191 *Matrimonium ob multiplicandā prolem institutum.*
- 192 *Fides coniugalis in matrimonio, & nūti ipsam compaginem ipsorum dividit, non maculat.*
- 194 *Matrimony Sacramentum habet aliud bonum, quin per illud inducitur animorum consensus, & quid ille consensus designet?*
- 195 *Lamellis nomen in scriptura quid designet?*
- 196 *Mulierem fortem desiderat Mater Salomonis, quid autem habere oporteat? nn. 197.*
- 198 *Mulier subdita sit viro suo.*
- 199 *Vir caput mulieris.*
- CHRISTVS & est caput viri ambulantis in via iustitia.*
- 200 *Alititer DEVM prius, & post ipsum, quid timere debeat?*
- 201 *Tria sunt probata coram D E O, & hominibus, concordia fratrum, amor proximorum, & Vir, & mulier sibi bene consentientes.*
- 202 *Vir uxorem, tamquam gubernator dirigat, tamq; consensum vitta honores, participes, ut cohabitati gratia.*
- 203 *Vir, ex praecepto Apostoli diligit uxorem, sicut CHRISTVS dilexit Ecclesiam.*
- 204 *Se viri amari, ama.*
- Consensus utriusq; in matrimonio exigitur. n. 230.*
- 205 *Sacerdotis verba in contrahendo matrimonio.*
- 206 *Exempla verborum proferendarum per Virum, & uxorem in contrahendo matrimonio. num. 207. 208. 209.*
- 209 *Aliud exemplum verborum pro contrahendo matrimonio.*
- 210 *Vir pubes per verba de praesenti contrahens cum impubere, si nupterum cum alia pubere contrahat, an primum subsistat? Declara. nn. 211.*
- 212 *Matrimony consensus, an sufficiat consistere per episcopalem, vel per literas. n. 213. 305.*
- 213 *Sponsalia, an contrahantur per literas, vel per praesentem, & eternum?*
- 214 *Consensus ad contrahendum sponfalia, vel matrimonium, an sufficiat per episcopales postmodum declarari?*
- 215 *Abraham misit Elizer servum ad contrahendum matrimonium Rebecca cum Isaac.*
- 216 *Matrimonium contractum est, qui solo consensu perficitur.*
- 217 *Contrahens omnes, qui consensu perficiuntur per nuntium, vel episcopalem per se possunt.*

- 218 Nihil intereff, an verbis, quibz, vel epifcopis, aut literis voluntatem fuam declarat.
- 219 Non minus valet, quod quis vocibus lingua exprefifit, quàm quod fcriptura exprimitur.
- 220 An literis amatorijs matrimonium contrahatur, ut in exemplo? Declara. nu. 221. 222.
- 221 Puella credula eſte non debet literis amantium.
- 222 Sanctus Amor qua abhorreat ſecundum D. Hieronymum?
- 223 Litera inter amantes, quibus ſpem concipiunt, magnum periculum cauſa ſunt.
- 224 Matrimonia plerumq; inchoantur, & concipiunt, amore utrinque per literas introducto.
- 225 Literis amatorijs, an matrimonia probentur? Declara. nu. 227.
- 226 Matrimonium inter abſentes per nuncium, vel epifcopum ita demum ratum erit, ſi abſentes id ſecuti, & poſtmodum ratum habeant. nu. 240. 141.
- 227 Matrimonium per epifcopum contractum, ſimiliter per epifcopum probabitur.
- 228 Alius agentium, ultra illorum intentionem nihil operantur.
- 229 Si non conſilares in matrimonio conſenſum alterius non interueniſſe, vel fuiſſe ſimulatum, an nullum erit? Declara. nu. 233.
- 230 Matrimonium deſo contrahitur, ut copulam extorqueat, ſi illam extorſerit, paritentiſſam veram ſi agere vult, illam debet in uxorem ducere. Declara. nu. 236.
- 231 Matrimonium qui contrahit, ſi contrahendi animum non habeat, nullum minime contrahitur.
- 232 Matrimonium tam de iure canonico, quàm civili, poteſt per procuratorem cum ſpeciali mandato contrahi, etiam tamq; ſacramentum. numero 238.
- 233 Mandatum procuratorium cum ſufficiat ad contrahendum, Tamen in mandato debet ſpecificari perſona, cum qua eſt contrahendum.
- 234 Contrahentes matrimonium per procuratorem, nuncium, vel epifcopum debent, non eſſe poſiti inter eos ignorantes, alij non poſſent contrahere. nu. 241.
- 235 Non viſus diligere poſſumus, per ſamam, vel alio modo, incognitos autem, vel non viſos diligere nequimus.
- 236 Error eſt applicatio mentis ad falſum.
- 237 Errans, aliud pro alio putat.
- 238 Errans conſentire non dicitur.
- 239 Errans ſpecies apud canonicos quaſtor, Perſona, conditionis, fortuna & qualitatibus.
- 240 Error perſona, quando poſiturus virginitatis, & illi Plac.
- 241 Error conditionis, ſi poſiturus liber, & eſt ſervus.
- 242 Error fortune, dum Dives poſiturus eſt pauper.
- 243 Error qualitatibus, quado poſiturus bonus, eſt eſt malus.
- 244 Errans perſona exemplum in ſcriptura ſacra.
- 245 Error perſona an matrimonium impediatur, vel ſolū dirimat?
- 246 Error conditionis, non matrimonium impediatur, vel ſolū dirimat?
- 247 Error fortune, & qualitatibus, cum ſint ex cauſis accidentibus, qui poſſunt adeſſe, vel abeſſe prater ſubſeſſi corruptionem, matrimonium non impediunt, & contractum non diſſolunt. nu. 255.
- 248 Formula, qua procurator contrahit matrimonium, vel ſponſalia. nu. 257. Declara. ex auctore. 258.
- 249 Procurator conſtitutus ad matrimonium contrahendum, non poteſt loco ſui alium ſubſtituere.
- 250 Cauſa matrimonialis ardua dicitur.
- 251 Procuratoris conſtituti ad contrahendum matrimonium reuocatio, an debeat illi certificari? Declara. nu. 262. 263.
- 252 Melchioris Cane opinio, quod matrimonium inter mutum, & mutam non ſit Sacramentum, expreſſa.
- 253 Mutus, & ſurdus, an ſignis exterioribus poſſint matrimonium contrahere? Declara. nu. 266. 267. 268. 269.
- 254 Cæcus à natiuitate, mutus, & ſurdus an matrimonium contrahat? Declara. nu. 270. 271. 272. 273.
- 255 Pater mutus, & ſurdus, an contrahat praeſente mutus.
- 256 Conſenſus paternus, an requiratur, dum filius ſimilis contrahit matrimonium? Declara. nu. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. infra.
- 257 Adrianus Puluanus I. C. Pariſienſis ſecus tractatum, de Nuptijs filiorum familias ſine conſenſu parentum non contrahendis.
- 258 Conſtitutio Henrici primi Gallia Regis quo ad nuptias filiorum familias non contrahendis ſine conſenſu parentum.
- 259 Conſtitutio Rogerij Regis in Regno Neapolitano. Incip. Sâcimus, diſtans, ut ſine conſenſu parentum filij familias, matrimonium non contrahant. nu. 297.
- 260 Altera conſtitutio Federici ſecundi Imperatoris. Incip. Honorem. Super eadem materia. nu. 298.
- 261 Conſenſus patris de iure civili requiritur, Qui de iure canonico? nu. 284. 291.
- 262 Iuriſconſultus dicit nō videri illum filium, qui ex eo matrimonio natus eſt, cui pater non conſenſit.
- 263 Tertulliani, & Apulei de eodem quaſtione diſta.
- 264 Atulbris pudoris non eſt eligere maritum, ſed electionem mariti parentibus deſerri debet ſecundum D. Ambroſium.
- 265 De myrra Cyrena Cypriorum Regis filij mariti deno quid dixerit pater, pulcherrime Ouidius.
- 266 Modeſtia, bonorumque morum eſt conſenſum patris in matrimonio filij accedere, ſed tamen ſine illo validum erit. nu. 293.
- 267 Statutum prohibens monetariam contrahere matrimonium cum extraneis, vel quod inter homines diuerſarum nationum non contrahantur matrimonia, an valeant? Declara. nu. 289. 290.
- 268 Laici ſuper matrimonio, cum ſit ſacramentum, & res ſpiritualis, an ſtatuto poſſint? num. 290. 291. 292.
- 269 Conſenſus matris in matrimonio filia, an requiratur? nu. 295. 296.
- 270 Franciſci Luthersdorff conſilium quaſiſſim de conſenſu matris in matrimonio filia à Luibero, Philippo Melanſione, & Pomerano baronibus.

- 195 *Matthias Cacerus opinionem illorum fides christiana hostium sequi non debuit.*
- 196 *Matres filios in potestate non habuit.*
- 199 *Sponsalia consensum utriusque partis requirunt.*
- 200 *Consensus partium in sponsalibus sunt futurarum nuptiarum expressiones praesumbunt.*
- 201 *Factura coniunctio per sponsalium amorum per futurum tempus promissionem per futurum aeternum sunt explicanda.*
- 202 *Verba formelsa sponsaliorum pro futuris nuptiis.*
- 203 *Sponsalia nihil aliud sunt, nisi futurarum nuptiarum promissiones. nu. 420.*
- 204 *Sponsalia intelliguntur de futuro.*
- 205 *Sponsalia contracta per alium, quam per patrem, ipso obfente, an sufficiat tacita, vel requiratur expressa ratificatio? Declar. nu. 306, 307.*
- 207 *Renunciatio sponsalium re integra fieri debet, & sic ratificatio ante renunciationem.*
- 208 *Quo sponsalibus dissentis, ex renunciatione, vel dissensione sensu praesumitur.*
- 209 *Sponsalium de futuro effectus non est, quod ex illis dicatur matrimonium contractum, si est obligatio ad illud contrahendum, quod si interuenierit iuramentum? nu. 310, 311, 312, 313, 314, 315.*
- 211 *Iuramentum interueniens in sponsalibus, & illorum consensu, an operetur, ut compelli possint ad contrahendum matrimonium, qui iurauerunt, quid si causa non contrahendi opponatur? Declar. nu. 312, 313, 314, 315, 420.*
- 215 *Iudex, cui committitur ad Summo Pontifici causa compellendi ad matrimonium illi, qui fecerunt sponsalia, quam modum, & circumscriptiorem adhibere debet.*
- 216 *Arbitra, qua dantur in futuri matrimonij symbolum in sponsalibus, dantur pro contrahendum quodam securitate. nu. 317, 318, 410.*
- 217 *Arbitra olim erant aliorum contractuum affectuatio quadam.*
- 218 *Arbitra, qua dantur in emptionibus, & venditionibus, illas non complebant, eodem modo, & arbitra, qua dantur in sponsalibus, qua arbitrae ducuntur, matrimonium non complent. nu. 319.*
- 220 *Arbitra dari solita in sponsalibus, & matrimonij in scriptura sacra Rebecca, & Thamar. Quid de lure civilis, & de Anuli subarratione, & quid similia operentur? Declar. nu. 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 410.*
- 222 *Anulus arbitra, & subarrationis nomine, quid operetur? nu. 323, 324, 325, 420, 490.*
- 225 *Camillia Fadilla praenepes Antonini Imperatoris, arbitra Regia, qua fuerint qua apud illam manserunt?*
- 226 *Subarratio Anuli fidei promissa arbitra dicitur.*
- 227 *Anulus asportatus, si per desponsatum, vel desponsatam portatur, quid inferat?*
- 228 *Anulus Prenubis erat aureus, intra domo ferratus, & sine gemma. nu. 329.*
- 229 *Anulus unum aureum asportabat sponsa.*
- 230 *Anulus asportabatur quarto digito a pollice.*
- 231 *Anulus, qui datur Deitersi in dextera.*
- 232 *Claude filius matrimonij, & sponsalia rursus, nisi publice fiant.*
- 233 *Argumentum a Rubrica validum.*
- 234 *Di posita in matrimonij locum habent in sponsalibus. Declar. nu. 335, 336.*
- Sponsalia claua delicta, qui faciunt, an peccent?*
- 235 *Claude filius sponsalia, an sint probata? nu. 336.*
- 237 *Claude filius matrimonij illicita indicantur, quid autem ante Tridentinum Concilium? nu. 998.*
- 238 *Matrimonium, ut dicatur palam contractum, nec dicatur, clandestinum, qua requirantur? Declar. nu. 339, 340, 341, 342, 343, 344, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 361, 362, 377, 998.*
- 239 *Ante contractum matrimonium, debet intervenire Episcopi, vel sui Vicarii benedictio. num. 364, 365, 373, 374.*
- 240 *Monitiones, proclamatae, & denunciantia ad proprio parrocho fieri debent antequam contrahatur matrimonium, ad scienda impedimenta, & an una denunciatio sufficiat? Declar. nu. 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 349, 362.*
- 246 *Intellectus cap. 1. de Reformation. matrimon. sess. 24, 362, 367.*
- 248 *Benedictio Ecclesiae requiritur in matrimonio.*
- 249 *Matrimonium in facie Ecclesiae faciendum, & quando dicatur in facie Ecclesiae fieri? Declar. nu. 350, 355, 356, 357, 358.*
- 259 *Nuptis adhibere debent nobiliores ex familia. num. 360.*
- 260 *Impedias sine amicis, & consanguinitis facientes, dicere possunt, Nuptias domi facimus.*
- 265 *Parrochus, & testes in matrimonio an debeant esse Regales? Declar. nu. 366, 368.*
- 267 *Lacrima, quam potest dare Parrochus alteri sacerdoti solemnizandi matrimonium, an debeat esse expressa, vel sufficiat tacta, an scripta? Declar. nu. 368.*
- 269 *Testes praesentes matrimonio, an debeant esse omni exceptione maiores?*
- 270 *Denunciantiones, & monitiones in matrimonij diversorum parrochiarum, sine locorum in vicis, fieri debent, Declar. nu. 371, 372.*
- 273 *In camera praesente Parrocho, & testibus, an matrimonium fieri valet? Declar. nu. 374, 375.*
- 276 *Parrochus Ruralis, an possit matrimonium solemnizare?*
- 277 *Matrimonium, an dicatur clandestinum, si appareat per instrumentum? Declar. nu. 378, 379, 380, 381, 382, 384.*
- 278 *Palam qualem facere, qua dicatur? nu. 379, 380, 381.*
- 283 *Penas contrahentium vetitis nuptias propter iuris ignorantiam excusatus, re nullius, non excusabitur, si scilicet illas contraxerit.*
- 285 *Clandestinitas matrimonij quandoque ex generis facilitate excluditur. Declar. nu. 386, 387.*
- 287 *Parti in matrimonio copulari bonum est, quo ad genus. nu. 388.*
- 289 *Aetas contrahendorum sponsalium, sponsi, & sponsae, qua? Declar. nu. 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 411.*

- 356 *Paris et atque in matrimonio, qua sit, & quando intelligatur in viris, & muliere?*
- 397 *Puella ducenda est in uxorem secundum Aristotelem. nu. 398.*
- 398 *Ætas humana in quot annos diuisa, & qualiter. Declara. nu. 399-400.*
- 400 *Solenni verus interpretati, tum à Sigismundo Celario, Tum à Lilio Gregorio Gualdo.*
- 401 *Abraham decem annis atatis, uxore maior.*
- 402 *Ananum Triginta vir, mulier vero decimum Ollanum.*
Prosperi Regini Apicini Philosophi, & Medici Excellentissimi Lani.
- 404 *Officuli matrimonialis materia remissio.*
- 405 *Benedictio sacerdotalis matrimonij. Declara. nu. 406-407.*
- 406 *Benedictio matrimonij ex Iuribus Imperialibus ab Erimundo Bonafide latinis Domati.*
- 407 *Benedictionis sacerdotalis matrimonij traditio ex Abdia in Hist. oria Apolloniarum.*
- 408 *Benedictio sacerdotalis matrimonij, de qua loquitur Tertullianus.*
- 409 *Benedictio matrimonij à DEO data. Declara. nu. 410-412-413-414-415-416.*
- 410 *Benedictio à Rege data filia, dum ibat ad matrimonium Tabia.*
- 411 *Domus, & Diastia dantur à Parentibus, à Domino uxori prudent.*
- 415 *In Benedictione nuptiarum sacerdos offeri procer.*
- 416 *Orantes, qua à sancta Ecclesia à sacerdote Nuptias benedicente, Recitant sunt.*
Oratio, qua dicitur super solum sponsam quando dicuntur nuptia.
- 417 *Orationes, qua dicuntur super sponse, & sponsa, & unde sumpt?*
- 418 *Damnus benedictiones, solemnitates, & ceremonias, quibus sancta Ecclesia utitur, Anathema est declaratus à Sacro Tridentino Concilio.*
- 418 *Secunda nuptia, an benedici debeant, & quando. Declara. nu. 419.*
- 420 *Sponsalium causa efficiens, qua? & quid futurum nuptiarum promissio, Iuramentum, Anuli subbarratio, & datio Arrharum.*
- 421 *Causa materialis sponsalium qua sit? nu. 422.*
- 423 *Causa formalis qua sit in sponsalibus?*
- 424 *Causa finalis sponsalium qua?*
- 425 *Causa Matrimonij qua? Declara. nu. 431-432-433-434-435.*
- 426 *Matrimonium quo ad institutionem est iuris Diuini.*
- 427 *Matrimonium, quo ad coniunctionem est iuris naturalis.*
- 428 *Matrimonium, quo ad consensum est iuris Gentium.*
- 429 *Matrimonium, quoad pacta dotalis, & stipulationes, est iuris civilis.*
- 430 *Matrimonium, quoad solemnitates, & prohibitiones certiorum graduum est iuris Diuini, simul & Canonicæ.*
- 431 *Causa efficiens matrimonij per verba de presenti, est consensus declinans.*
- 432 *Causa materialis matrimonij est unus mas, & una femina.*
- 433 *Causa formalis matrimonij, sunt illa verba de presenti, & alia, qua variantur. Declara. nu. 434.*
- 435 *Causa finalis matrimonij, est subolis procreatio, & satisfactio iustitiæ.*
- 436 *Verba in matrimonio faciunt formam, & consensus materiam, Ricardus, Declara. nu. 437.*
- 438 *Matrimonium, neq; formam, neq; materiam habere hæreticum est.*
- 439 *Matrimonium in quadagesima fieri, & solemnizari prohibitum est in Ladicæ Concilio Celebrato Ladicæ in Portia Pacatiana, & celebratum in sexta Synodo apud Trulicum. nu. 440-441. & apud Ilerdam Hispania Vrbem.*
- 441 *À signagessima vsq; ad octauam Pasche, & Tribus Hebdomadibus ante festiuitatē sancti Iohannis Baptistæ, & ab Aduentu Domini nostri IESV Christi, vsq; ad diem Epiphaniæ, & à feria quarta cinisq; vsq; ad octauam Paschæ, includit nuptia non celebrantur. Declara. nu. 442-443-444-445-446.*
- 447 *Quare matrimonia, & nuptias celebrari prohibentur Ecclesia ab Aduentu ad diem Epiphaniæ, & à primo die quadagesimæ vsq; ad diem Octauæ Paschæ, Refertur Tertius? Declara. nu. 448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471.*
- 448 *DEVS optimus Maximus ad opprimendam antiqui hostis Diaboli arrogantiam, & pro humani generis salute ab aternitate filium suum unigenitum in mundo mittere promissit, diuersis sanctorum Patrum, ac Prophetarum traditionibus, qua cunctantur. Ex Genesi, Daniele, Salomone, Esaia, Agge, & alij nu. 449.*
- 450 *IESV CHRISTI Aduentus figuratus per aduentum David in Nobis, Moysi in Aegypto, Ezechielis ad Apolloniam, Holie ad Aethi, Nestora in Iudea, Esaia in Hierosolyma, Ishaac in Gerara, Adamech in Babilonia, Iona in Ninive.*
- 451 *Promissio aduentus CHRISTI tempus à Salomone dictum.*
Aduentus CHRISTI Historia Euangelica, à Sanctis, & Evangelistis, & alij Historijs narrata.
- 452 *De Aduentu Domini dicta D. Gregory.*
- 453 *De eodem scripta D. Iohannis Chrysostomi.*
- 454 *De eodem dicta D. Ambrosij.*
- 455 *De eodem post Esaia D. Bernardus. nu. 456.*
- 457 *Aduentum narrat Hugo de sancto Viliore.*
- 458 *De eodem Cassiodorus in Psalmo.*
- 459 *Aduentus, CHRISTI, & natiuitas trium Regum Orientalium aduentu significata in Herodiæ Regis presentia.*
- 460 *Munera Regum CHRISTO offerunt, & Thuri, & DEO, Myrrha, & Homini, Auri, & Regi.*
- 461 *Nascens CHRISTO Angeli cantabant, Gloria in Excelsis DEO.*
- 462 *Cantica, que fecit Ecclesia in CHRISTI Aduentu, & natiuitate.*
- 463 *Aduentus, & natiuitatis Domini festiuitates magna*

- magna solemnitate celebrata Ecclesia.
- 464 In templo Domini Hierosolymorum erant Virgines quatuor mille cantores, qui Domino in organis canebant.
- 465 Sacerdotes DEI in templo, Levitis, & cantores, vestiti Byssini vestibus cum cymbalis, Psalterijs, & cytharis ad Orientalem plagam altaris concinebant, voce, Tubis, cymbalis, organis diversis generis conitinentibus, & voces in sublime tollentes, & longe sonitus audiebantur.
- 466 Dum sacerdotes canebant, confitebatur Domini gloriam bonus. Domus DEI nube à celo implebatur.
- 467 In christiana Ecclesia singulis horis in toto orbe à catholicis, horis noctis, & dies, sunt preces, Laudes, benedictiones, sacrificia, potates, & suffragia, Thuris, balsami, Styracis, & aliorum Aromaticum, voces canentium modulantium, Tubarum, Cymbalarum, & Organorum symphonia, Nitarum, siue campanarum sonitus, ob quæ magnum gaudium fit in celo. nu. 468.
- 469 A primo die cinerum, vsq; ad octavam dii Paschatis Resurrectionis Dominus, quare Nuptiarum solemnitates fieri nequeant, nec ibarum benedictiones? Declara. nu. 470. 471. 476. 477.
- 471 Non potest cum rosa corde, cum DEO habitare, qui feminarum accessibus copulatur.
- 472 Instantius Imperator improbat Armeniarum mores, qui filias sine dotibus collocabant.
- 473 Matrimonium obijci dicitur nunc fieri potest.
- 474 Patris officium est dotare filium.
- 475 Dotis constitutio non est copulare, quinque die fieri potest.
- 476 Fossis diebus apud Romanos Virgines nubere non poterant nu. 486. 487.
- 477 Idem festis diebus nubere poterant, & quare? Declara. nu. 485. 486.
- 478 Memores sunt vidua locorum, in quibus prima Nuptiales frequentates usque fuerant. nu. 479.
- 479 Carissima coniugibus loca sunt, in quibus prima Virginitatis vincula sunt soluta, secundum Phalaridem.
- 480 Sacerdotes ne occiperent viduam, & repudiatae prohibuit Ezechiel, rationem reddit D. Hieronymus. nu. 481.
- 481 Virgines cum nubunt, an debeant, vel lateant? Declara. nu. 482. 483. 484.
- 485 Fossas novas facere diebus festis apud Romanos prohibitum erat, sed licebat veteres tergere, & quare? Declara. nu. 486.
- 487 Dies Nectarum, Iduum, & Calendarum atri erant apud Romanos.
- 488 Nuptias mense Maio, quare Romani non facerent?
- 489 Ritus nuptiales Romanorum, & aliarum Gentium nonnulli aboliti sunt apud Christianos, superflui campis aliquorum vestigia, qui optimis moribus non adversantur. nu. 490.
- 491 Visitationes amicorum, consanguineorum, affinium copiosas numeros in nuptijs, latitudo causæ sunt.
- 492 Precationes, visitationes, & verba, quæ dixerunt Hebraei, dum miteretur ad sponsum suum Isaac Rebecca, sui cognati.
- 493 Quæ verba dixerant affantes, in nuptijs Ruth cum Boaz?
- 494 Benedictio, quam fecit Rachel filia sua, & Thobia viri, & quam fecit Cabelus. nu. 495.
- 496 Communio, & cena Nuptiales, quæ vis fuerit apud antiquos in scripturis sacra. 497. 498. 499. 500.
- 497 Nubente Sansone factum est cecinitum.
- 498 Tarentinorum usus in Nuptialibus coniugis, & quid hodie observent? nu. 499. 500.
- 500 IESVS CHRISTVS cum Matre & Discipulis suis in cenam in Cana Galilee, in qua fecit Miraculum convertens aquam in vinum.
- 501 Deductio uxoris ad viri domum, quæ deferens etiam ad matrimonij probationem.
- 502 Coniugij societatem domus servat.
- Titus Pomponius Atticus, & Scipio Africanus testantur, quid nunquam domos adspiciantur, Laudantur à Plutarcho.
- 503 Laude digni sunt adificantes sibi domos, contra verum illos facere arbitror, qui omnes sibi illorum substantiam consumunt, ut domos illustrent faciant.
- Domus, & Aedium pulchritudo viri dignitatem augeat.
- 504 Domum imprimis, Mulieremq; & Bonum oratorem preparare virum debere, cunctis Aristoteles.
- 505 Viri est acquirere familiam servare.
- 506 Cantores, & Musici in nuptijs adhibentur.
- De Musici, & cantoribus nuptiarum versus Plauti, Auspici & Pentameter.
- 507 Salutationes, & Tripudia in Nuptijs Magnorum virorum fieri solent cum magna modestia.
- 508 Salutationes, & Tripudia prudentia pro exercitatione, & corporum salute, nunc vixio quandoq; deferuntur. num. 509.
- 509 Salutationes, & Tripudia sunt malorum morum incentiva, & libidinum. nu. 510.
- 511 Consuetudines, & salutationes matrimoniorum appendices appellantur Homerus.
- 512 Salutatrices vitandas docet Ecclesiasticus.
- 513 Nemo sobrius saltat, nisi in sanis.
- 514 Ob salutationem puella Herodiadis caput D. Iohannis Baptistæ oblatum.
- 515 Malefici, ac Malefica mulieres salutationibus, & Tripudijs cum Demonibus conuersantes, animas etiam perdunt.
- 516 Noces spargebant antiqui in Nuptijs, & quare? sub. num. 519.
- 517 Arboris nucis umbra nocet.
- 518 Nucis fructus veneni succurrunt, & catholibus pharmacis, & venenis pitum occurrunt. num. 519.
- 520 Noces appellantur fructus testis cereiæ duriore, Anellana, Amigdalæ, & callianæ, & Glanides, ugliandes, nu. 521.
- 522 Pistacia, & Pinea, an veniunt Nucum appellati? nu. 521.
- 523 Donatus Antonius Ferrus Philocephus, & Medicus doctissimus.
- 524 Iohannes Antonius Vallensis I. C. Philothesius Calaber, diversarum scientiarum cognitione insignis.

- 535 *Nuces, & similia hodie apud personas Humiles, in Nuptijs personarum granum alia, ex Saccaro, & melle dulciora sunt.*
- 536 *In Nuptijs Philippj Terrij Regis Catholici & Margaritæ Austriæ Reginae in urbe Valentini, sparsa per vias Dulciora, & donata omnis generis, & pecunia ab Archiepiscopo, Principibus, & Rege.*
- 537 *Constitutiones quoad sponfalitatem, & Matrimonia, quæ plures sunt. Declara. nu. 528.*
- 539 *Conditio honesta, & possibilis in matrimonio, qua sit, & quod impedimentum præstat. nu. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539.*
- 540 *Conditio inhonestæ, si sit possibilis qua sit? & quid operetur? Declara. nu. 541.*
- 542 *Conditio honesta, & impossibilis qua sit? & quid operetur?*
- 543 *Conditio inhonestæ, & impossibilis qua sit, & quid faciat?*
- 544 *Impedimentum matrimonij, qua sint præsertim ob ferias, & filia?*
- 545 *Impedimentum voti, quid sit, & quod sit votum simplex, quod solenne? Declara. nu. 546. 547. 548. 549.*
- 550 *Conjunctiuitatis, & Affinitatis impedimentum, quando impedit matrimonium contrahendum, vel contrahendum? Declara. nu. 551. 552.*
- 552 *Perjury, in quibus declarantur impedimenta matrimonij.*
- 553 *Crimina, qua matrimonium impediunt? Declara. nu. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580.*
- 560 *Cimon Atheniensis, uxorem duxit Elpinicem ferocem, ob quod per Ostracismum, & Testulas ex incestuoso actu damnatus fuit ad tempus.*
- 561 *Antoninus Caracalla damnatur, quod Iuliam Mæcæreæ ancillam duxerit.*
- 562 *Incellum committens vinum cum illa ardebit, ut dicit scriptura sacra, & maledictus.*
- 563 *Perjury in quo quidam permittens, q. quis permittit cum matre, damnatur Arnobius.*
- 564 *Homoriores Perjury cum matribus matrimonia, & qui inde nascuntur, Nobilissimi, Regique digno solo, imp. in ducuntur.*
- 565 *Thyeides Pelopium filium, supranis, & Europam Aetæ fratris suæ uxorem incestu commaculavit.*
- 566 *De incestu ambobus plura scriptis in commentarij de Regi Catholici præstantia.*
- 567 *Raptor virginum, & mulierum, an impediat cum rapta matrimonium contrahere? Declara. num. 568. 569. 570. 571. 572. 573.*
- 571 *Raptor sine rapta uxorem duxerit, teneatur illam dotare.*
- 573 *Crimen rapis semper execrabile reputatum fuit.*
- 573 *Rapis Dina filia Jacob ex Lia à filio Emor Principis Sichimitarum quantæ rime causæ fuit.*
- 574 *Helenus pluries rapta.*
- 575 *Helenæ rapis Trapani Regni, & Illy destructioni fuit.*
- 576 *Sabinarum Virginum, & mulierum Rapis, bel-*

- lorum causæ fuit.*
- 577 *Rapis pæna de læticiis, quæ? & quàm malis exitus sint. nu. 578.*
- 581 *Calus disparitas, an matrimonium impediatur?*
- 582 *Vis facta, coactio, & metus, an matrimonium impediatur? Declara. nu. 583. 584. 587. 588. 606. 607.*
- Descriptio Senatus Vencii.*
- 585 *Decisio Illustrissimi, & Reuerendissimi Domini Hermanni Ottenbergij Cardinalis mortuissimæ causa matrimonij coactio.*
- 586 *Metus causa gelum Prætor nunquam ratum habuit.*
- 587 *Metus, vis, & coactio, debent esse, quod cadant in constantem virum, & quando illi sit dicantur? Declara. nu. 588. 589. 590. 591. 597.*
- 590 *Magnus malum quando dicatur respectu minoris mali?*
- 592 *Metus cadens in vilem, & pusillanimum virum, non dicitur inconstantem. nu. 597.*
- 593 *Major metus exigitur in Militie, & constante, quàm in pusillanimo, & vile.*
- 594 *Matrimonium filium ab homine coactio, & in Camera reclusio, & custodia cum hominibus armatis suis nullum declarat. nu. 595. 596.*
- 598 *Minor metus requiritur in famina, quàm in masculo. nu. 599. 600.*
- 600 *Minor, & fragilis, & lenis sufficit in muliere.*
- 601 *Joannes Baptista Valenzuela Velasquez Regens I. C. Scientiarum omnium, & Vna integritate conspicuus.*
- 602 *Quanto terreantur percutus in liberis.*
- 603 *Matrim. oportet esse præsentem. nu. 608. 609. 610. 611.*
- 604 *Siramina quid sint?*
- 605 *Leſus Gemalis qui.*
- 606 *Vis compulsiva, an obſtet matrimonio? nu. 607.*
- 608 *Metus debet esse periculum instantis? Declara. 609.*
- 609 *Periculum instantis, dicitur, quando est præſens.*
- 612 *Metus illius semper durare præsumitur, & quanto tempore? Declara. nu. 613. 614. 615.*
- 614 *Matrim. inferre præsumitur, qm. fecit tutulus. nu. 615.*
- 616 *Matrimonium vi contractum non validatur inus in sponſalitatem antea contrahentem.*
- 617 *Metus per actus sequentes potest purgari, & an per actus instantes, & per quos? Declara. nu. 618. 619.*
- 620 *Metus, an præsumatur inferri per mulieres, senes, infirmos, intermet, an per iuvenes, & fortes, qui solent minus executionis mandare. Declara. nu. 621. 622. 623.*
- 624 *Ordine sacro, an matrimonium fieri impediatur, vel factum dirimatur? & qui ordines impediunt? Declara. nu. 625. 626. 627. 628. 633. 634. 635. 336. 637.*
- 627 *Ordo sacer impediens, vel religio, an debeat esse per votum simplex vel ſolemne. nu. 628.*
- 628 *Voti simplex emissio, qua dicatur? Decl. nu. 629.*
- Votum simplex apud D E F M, an se obſtinet, vi ſolemnis?*

- 630 *Etiam solemne, an excoꝛꝛat professionem tacitam, vel expressam?*
- 631 *Trisessio, an Valeas scilicet super altare, sciente, aut ignorante superire, & an valeas professi scripta proprijs manibus professus?* Declar. an. 632.
- 633 *DEO semel oblatum, vel dicatum, sanctum sanctuarum erit Domino. nn. 634.*
- 635 *Ordinandas, an possit coactis ordinari?*
- 636 *Ordinatio voluntaria sit.*
- 637 *Religionem ingredientes, castitatem, & continentiam videntur.*
- 638 *Voto, qui sp. mō obtulerit, dare tenetur.*
- 639 *Oblatio non efficitur, sponte fieri debet; ut sit in honorarium Domino. Declar. an. 640-641.*
- 642 *Virgo, quia spoliatur CHRISTO, & sanctum velamen accepit, tam nuptis, & immortalis iuncta est viro.*
- 643 *Qui relicta milita ingressus est religionem, & se castravit ob Regnum Caelorum perfectam sequutus est vitam.*
- 644 *Inducatur CHRISTVS Dominus, dum virgo sua sanctitati dicata, non contrahere intendit.*
- 645 *Vota adimplere etiam Eheimet vulneris.*
- 646 *Ligamine votus matrimonij ligatus, quando alteri ligari possit?*
- 647 *Inuita publica honestatis matrimonium quomodo impeditur?* Declar. an. 648.
- 649 *Inuitum an, seu famula quando matrimonium contrahant?* Declar. an. 650-651.
- 652 *Affinitatis, & consanguinitatis vinculum, quando matrimonium impedit?*
- 653 *Coecundi impotentia, an sit matrimonij impeditiva?* Declar. an. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661.
- 657 *Impotentia coecundi in aliis matrimonialibus, quid sit?*
- 658 *Impotentia naturalis qua sit?* nn. 662.
- 659 *Impotentia accidentalis qua sit?* nn. 660.
- 661 *Impotentia coecundi quomodo allegari debeat?*
- 662 *Impotentia coecundi ob aetatem impuberem, quomodo impedit matrimonium?* Declar. an. 663. 664. 665. 666.
- 667 *Senectus, an matrimonium impedit?* Declar. an. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 679. 682.
- 673 *Mafinissa Namidia filium genuit ante aetatis exigentiam sexto.*
- 674 *Cato Vircensis ellegenerarius generavit.*
- 676 *Legis lula, & Papias Inuitum omni ex ratione historia sciri debuit, excusatione tamen posset, & nos digni sumus, si in illis enarrandis, errabimus, si diuersa conseruamus Rualius, Zafius, Charondas, Hieronimus, Casiodorus, Sigismus, & Panutius. Declar. an. 677. 678.*
- 677 *Antiboris de dilectam legem Historia opinio. Declar. an. 678. 679. 682.*
- 679 *Papia Poppaea lex promissa erat, ne sexagenarii vocem docerent, quibus generum non possent. & hanc legem Tiberius Caesar approbavit. nn. 680.*
- 681 *Clandius Caesar legem Tibery abrogauit, permit-*
- tens sexagenarios posse matrimonium contrahere.
- 683 *DEO omnia possibilia sunt.*
- 684 *Iuuenis luxuriosus peccat, semex luxuriosus insauis.*
- 685 *Papia lex matrimonium prohibebat Viro sexagenario, conlteri quinquagenario, ex Vipsiano.*
- 686 *Impotentia coecundi ob virilitatem in homine, & artilindinem in muliere, in hancine sit impeditio pro experis, in muliere per matrones, ut in exemplo dicitur. Declar. an. 687. 688. 689. 690. 691.*
- Impellentes mulierum an artila sint auctori non placuit, ut fierent.*
- 692 *Impotentia illius, qui cum vna est frigida, & cum alijs coit, an sit ex natura, vel an ex maleficio? nn. 693. & an impediatur? nn. 694. 695. 696.*
- 697 *Impotentia si sciretur, & contrahant, an impediat?*
- 698 *Impedimentum, vel impotentia si sciretur, an iocalis donasse uxori ex scientia ineligitur?*
- 699 *Impedimentum si sciuerit mulier, an aliquid lacerabitur?*
- 700 *Vir si ferat, tamen semen non emittat, an matrimonium contrahat? nn. 701.*
- 702 *Spadones, Eunuchi Castrati, ac similes, an matrimonium contrahant?* Declar. an. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. & infra.
- 703 *Genus est illud, quod pradicatur de pluribus differentibus specie.*
- 704 *Genera, & species non semper ita apud Iurisperitos, quemadmodum apud Philosophos, & Dialecticos capiuntur.*
- 705 *Species quandoque pro genere, & individuum pro specie apud nostros accipiuntur.*
- 706 *Spadonem pro genere posuit Vipsianus.*
- 707 *Antiochus impotentiam coecundi loco Generis, species verò spadones, Castratos, Thibias, Thlasias, & Eunuchos posuit.*
- 709 *Spadonem an dicitur Castratio?*
- 710 *Spadonem potius ad coecundum, non autem ad generandum. Declar. an. 712.*
- 711 *Spadones esse, quibus testiculi, vel genitalia abscessa cunctello, vel fistula, ut male credit Accursius. nn. 712.*
- 712 *Quicumque non testiculo sunt generare possunt.*
- 713 *Spado, & castratus, an possint posthumum hereditatem instituire? Declar. an. 714.*
- 715 *Spadones, an generare possint Galeni sententia?*
- 716 *De spadone Salomonis sententia.*
- 717 *De eodem, sententia Metellii filii.*
- 718 *Aristoteles de spadone, quid dicat? nn. 719.*
- 720 *Alexander Aphrodisiensis de spadone, quid sentiat? nn. 721.*
- 722 *Spadonem Sarcularem tuum non producentem vocat Columella.*
- 723 *Castratus, qui est, matrimonium non contrahit.*
- 724 *Thibias, qui sunt, & unde dicuntur? qui habent testiculos atrosos.*
- 725 *Thlasia qui dicuntur, an qui habent testiculos colibis?*

- 726 *Quibus sunt testiculi excelsi, compressi, & contusi, an gignere possint? & de his Ambrosij Paratensis. an. 727.*
- 728 *Castrati sunt, quibus Virilia sunt amputata, & quibus alijs modis dicuntur Castrati? Declara. an. 729. 730. 731. 732. 733.*
- 732 *Castrati Equi sunt bellissimi, & sunt in viciis placidiores, & quiescentes. an. 733.*
- 734 *Taurus Castratus fit Bos.*
- 735 *Verri ex subus sunt Maiales.*
- 736 *Ex Hircis castratus fit caper.*
- 737 *Agnus ex Ovibus fit Arvis.*
- 738 *Modi Castrandi ex Aristotele. duo. an. 739.*
- 740 *Tauri, videntur Boves, quo pacto Castrantur.*
- 741 *Castrati homines pana mortis puniuntur.*
- 742 *Eunuchi, an matrimonium contrahere possint? Declara. an. 743. 750. 751.*
- 743 *Pharis Ptolepharis Eunuchi Pharaonis, & Iosephi filij Iacob Hystoria.*
- 744 *Pharis Ptolepharis Eunuchi Pharaonis filia vxor Iosephi Patriarcha. an. 746.*
- 745 *Vagus Eunuchus Helaphernus.*
- 746 *Maanen, Bazaiba, Harbona, Bagaiba, Abgaiba, Zeibar, & Cargat, Eunuchi Assueti Regis.*
- 747 *Eunuchus Phutiphaz Pharaonis cum esset, & filiam haberet Assuetis vxorem Iosephi, an illum generum, cum esset Eunuchus?*
- 748 *Eunuchi, qui regnauerunt apud Persas.*
- 749 *Narjes Iulianus Imperatoris Cubicularius, eiusdem Imperatoris, missus in Italiam contra Gothos, res magnas gessit.*
- 750 *Posidonius Imperatricis Metaphina Eunuchus.*
- 751 *Eunuchi, qui dicuntur?*
- 752 *Leontius Laodice filij maluit virilia amittere, quam Ensilium mulierem formosissimam dimittere.*
- 753 *Origenes Virilia sibi amputauit, & postmodum ad Sacerdotium promouit, ideo Demetrius Alexandria Episcopus reprehendit Dionysium, quod illum promouisset. an. 754.*
- 754 *Valerij haereticus a Valente Arabo haereticus dicti, qui se ipsos, & hospites castrabant, credentes se DEO seruire debere. an. 756.*
- 755 *Virilia sibi amputantes, perjurum, vi sunt religionis Antistes, nihil secularium agunt.*
- 756 *Qui se castrati, nec viri, nec mulieres appellari merentur.*
- 757 *Castrato, an in integrum restitutio concedatur?*
- 758 *Genitus liber homo suspensum castrauerat, postea carnis factus a Nenianna Sarisiny liberto, a Gn. Orestis bonorum possessionem secundum Tabulas habuisse appellatus a de. Aemilius Cajoletum delata, non debuit bonorum possessionem suam a Consule Decretum ex causis irritum.*
- 759 *Eunuchorum vxores apud quosdam Principes ob prauas deliciarum causas cauitur quas vide quod dicunt Seneca, Dius Cyprianus, & Hieronymus, ac Iuuenalis, & alij. an. 760. 761. 762. 763. 764.*
- 764 *De Eunuchis Quintilian. dictum.*
- 765 *Eunuchi seruis maioris praeio affimantur a Iuliano.*
- 766 *Nerous vicia in Sperm Eunuchum.*
- 767 *Nerofax generis humani appellatur a Plinio.*
- 768 *Dary Persiarum Regis Duces ex pueris formosissimos Iunum castrauerunt, quos ad Regem miserunt. num. 768.*
- 769 *Castrationem hominum Adriani Imperator prohibuit.*
- 770 *Domitianus Imperator receptissimam Legem iulis puerorum castrationem prohibentem, cuius meminerunt Ammianus Marcellinus, & Philostratus. num. 770.*
- 771 *Eunuchos Helioabali, quos in delicijs, & consilijs habebat, Donauit Amicis Alexander Severus Imperator, quos nisi ad bonos mores redirent, facultatem custodire tribuit, ut sine iudicio auctoritate occidi possent.*
- 772 *Corundi impatientia, an ex maleficia caustur? ex Demone operatione? Declara. num. 773. 774. 775. 776. 777. 778.*
- 773 *Sapientes, & Malefici Pharaonis ex Demone operantur miracula. an. 774.*
- 774 *Aspirin Demonis malo agiabatur Saul.*
- 775 *Demonum potentia, qua fecerit Iob, necesse similis, qua comparatur ei super terram, & ipse est super Vniuersas filius superbia.*
- 776 *Contra Demones consilium dedit D. Paulus Apostolus, ut indueretur arma DEI.*
- 777 *Damonium de Lunaticis cieciis IESUS CHRISTUS.*
- 778 *Quinque modis coniugatus operari coniugium, in quo Petrus de Palude, qui declaratur. Declara. an. 780. 781. 782. 783. 784. 785.*
- 779 *Diabolus, seu Demon occidit Episcopum, qui contraxerat matrimonium cum Sara filia Regis, vxore postmodum Tobia.*
- 780 *Demones, quare habent potestatem super illos, qui matrimonium contraxerunt per maleficia operantes? Declara. an. 788.*
- 781 *Remedia aduersus maleficia matrimonij alia Divina, alia Magica.*
- 782 *Sponsalia de futuro, quibus modis dissoluantur. Declara. an. 792. 793. 794. 796. 804.*
- 793 *Instrumenta publica faciunt indubitatum fidem. num. 905.*
- 794 *Sponsalia, & matrimonia solo consensu contrahuntur. an. 796.*
- 795 *Societas solo consensu dissoluitur.*
- 796 *Res omnes per quasque causas nascitur per easdem dissoluitur.*
- 797 *Quibus modis obligamur iisdem dissoluiamur, & liberamur.*
- 800 *Sponsalia eodem quo sunt contracta consensu, eodem dissoluiamur. Declara. an. 801. 804.*
- 801 *Matrimonium quomodo solo consensu contrahatur, non tamen solo consensu dissoluitur. Declara. num. 802. 803.*
- 802 *Sponsalia de futuro, an saluantur per transitum alterius ad religionem. an. 877.*

- 806 *Sponsalia de futuro, an solvantur, si cum aliis sit contrahitum per verba de presenti?* Declara. numero 807. 808. 809. versit. Secunda limitatio. numero 877.
- 809 *Cepula, an sit vere probanda, maxime quando matrimonium tractaretur probari possit Sponsalia de futuro.*
- 810 *Sponsalia de futuro, si contrahita sint cum iuramento, & promissione de contrahendo intra certum tempus, tempore elapso, an à promissione dissolvantur, posito quod non facte matrimonii tempus lapsum sit? quandoque declarari debeat.* Declara. num. 811. 812. 813.
- 814 *Sponsalia de futuro, an solvantur, si Sponsus se transferret ad regionem longinquam?* Declara. num. 815. 816.
- 820 *Sponsalia de futuro an dissolvantur, si aliquis ipsorum Lepra, paralyti, aliomodo morbo, vel infirmitate corripiatur?* Declara. num. 821.
- 821 *Magistratum gerere volens, an esse possit corpore vitiatum?* Declara. num. 822.
- 822 *Confalvus Letima Interconfalvus, quare creatus à Rege Confalvians, non fuerit admittus?*
- 823 *Careus uno oculo, an ad Sacros Ordines admittatur?* Declara. num. 824.
- 825 *Iacob recusant accipere Liam, quia erat lippus oculis.*
- 826 *DEUS preceptum dedit, ne Aaron summus Sacerdos ad Dintum Templi ministerium admitteret cecum, glaudum, parvo, grandi, vel torio naso, pedestratum, vel manu, non gibbum, non Lippum, nec Albuginem in oculo habentem.*
- 827 *Sponsalia de futuro contrahita inter pulchros, & formosos, superueniente deformitate, num dissolvantur?* num. 829. 832. 833.
- 828 *Lepa superueniens, an tollat Sponsalia?* num. 829.
- 830 *Pulchritudo bonum DEI donum appellatur.*
- 831 *Desum Penes pater volentem in Virginitate permanere, dicitur illi pulchritudinem esse Sponsalibus, & matrimonio dignam.*
- 832 *Facienti Sponsalia pulchritudo procuratur.*
- 834 *Sponsalia, an solvantur ob alterius fornicationem?* Declara. num. 835. 836. 837.
- 838 *Sponsalia, an dissolvantur, si ipsorum aliquis fiat hereticus?*
- 839 *Sponsalia ab impuberibus contrahita, an adveniente pubertate si quis ipsorum recuset, solvantur?* Declara. num. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. cum seqq.
- 842 *Diffio, Antequam, quid significet?*
- 847 *Declaratio Decisionis. 450. Nota in Novis.* Declara. num. 848.
- 850 *Non consentiens Sponsalibus adveniente pubertate, an Sponsalia solvantur?* Declara. num. 851.
- 852 *Sponsalia, an solvantur ob superuenientem affinitatem?* Declara. num. 879.
- 853 *Inimicitia capitalis superueniens, an solvat Sponsalia?* num. 854.
- 854 *Mors Iulia C. Caesaris filia Magni Temporis uxoris, totum Orbem turbavit.*
- 855 *An si per famam confites de aliquo canonice impedimento Sponsalia solvantur.*
- 856 *Si in formatione Sponsaliterum fuit aliqua datium quantitas promissa, vel aliud quippiam, & non adimpletum, an ea ex causa solvantur?*
- 857 *Sacri ordinis suscepiens Sponsalia, an dissolvantur?*
- 858 *Furor superueniens, an tollat Sponsalia?*
- 859 *Simplex Castitatis votum post Sponsalia factum, an illa dissolvat?* Declara. num. 860. 861. 862. 863. 864. ubi quid si in Sponsalibus intervenit iuramentum? num. 877. 878.
- 865 *An absq; Ecclesiastici indicis Ministerio Sponsalia dissolvi possint, & quando requiratur illius decretum?* num. 866. adde quinque limitationes, in quibus Indutus decretum non requiritur. num. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877.
- 868 *Matrimonium per alterius coniugium religionis ingressum, an solvantur?* Declara. num. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875.
- 871 *Dini Nacharius, & Alexini religionem ingressi Sponsalia solvantur.* num. 872.
- 873 *Ad tollendum matrimonium per ingressum religionis, an requiratur professio?* Declara. num. 874. 875. & quid ad tollendum Sponsalia. num. 876.
- 875 *Eremita, Anachorita, & Hesychasta.*
- 878 *Centimentia votum, an tollat Sponsalia?*
- 880 *Sponsalia facta sub conditione, illa non impleta, an dissolvantur ipso iure?*
- 881 *Matrimonium triplex est Verum, presumpsum, & putativum.*
- 882 *Matrimonium verum quod est?*
- 883 *Presumptum matrimonium quod est?* Declara. num. 884. & quomodo probabitur. num. 885. 886. 887. 888. 889.
- 890 *Putativum matrimonium quod est?* Declara. num. 891. 892. 893. 894. 895. 896.
- 891 *Fili nati ex matrimonio putativo an succedant in feudis?*
- 892 *An nati ex matrimonio putativo admittantur ad dignitatem episcopalem.*
- 893 *Fili nati ex matrimonio putativo an excludant subsistent?*
- 894 *Fili nati ex matrimonio putativo, an aequiparentur filiis natis ex vero matrimonio? praesertim respectu legitimarum.* Declara. num. 895. 896.
- 897 *An privilegia concessa filiis veri matrimonij, militent in filiis matrimonij putativi?*
- 898 *Matrimonij probatio, qualiter, & quomodo fiat?* Declara. num. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906.
- 899 *Sponsalia fieri possunt cum scriptura, & sine scriptura.* num. 900.
- 901 *Matrimonium, an in iuramento publico probetur?* Declara. num. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. cum seqq.
- 903 *Capitula Matrimonialia vniq; hodie dicta, apud antiquos tabulae nuptiales appellabantur.*
- 906 *Verba emanantia in matrimonio an probent.*

- 909 *Instrumentum dotium, an probetur matrimonium?* Declara. nu. 910. 911. 912. 913. 914.
- 917 *Testes matrimoniales esse debent omni exceptione majores.* Declara. nu. 919.
- 918 *Qualitas maioritatis talium debet probari.* Declara. nu. 918. 919. 920. 921.
- 919 *Matrimonialis causa incidenter tractatur causa probationes praesumptae, & coniecturales sufficiens.*
- 922 *Cum vxo testis, & fama, an probetur matrimonium?* vel cum iuramento necessario, siue suppletorio? Declara. nu. 923. 924. 925. 928. 929.
- 936 *In causis arduis an sit locus iuramento suppletorio?* auctoribus Optino. nu. 927. 928.
- 927 *Matrimonialis causa gravis, & ardua est.*
- 930 *Matrimonialis causa probatur, Tum Iura Divina, Tum Canonica, Civilia, an duo testes sufficiant, an unus homo cum vna femina, an dua femina, & quid ex Concilio Tridentino, & auctoribus Optino.* Declara. nu. 931. 932. 933.
- 934 *Libri Parochi, an probent matrimonium?* n. 935. 936.
- 937 *Per priuatum cedulam subscriptam manu unus ex coniugibus, an probetur matrimonium?*
- 938 *Coniugum confissio an matrimonium probet?* Declara. nu. 939. 940.
- 941 *Coniunctae personae, & domestici ad probandum matrimonium, an admittantur?* Declara. n. 942. 943.
- 944 *Copula carnalis, an verè possit directò probari?* Declara. nu. 945. 946.
- 947 *Ad probandum copulam inter Virum, & uxorem admittuntur declarantur.* Declara. num. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962.
- 953 *Matrimonium quomodo ex cursu temporum triginta annorum probetur?* nu. 964.
- 964 *Dispensatio matrimonialis, an internatissè praesumatur cursu triginta annorum?*
- 965 *Matrimonium si praeparatum fuisse metu contractum, an si probetur cohabitatio triginta annorum, dicatur purgatus metus?* Declara. nu. 966.
- 967 *Clerici in sacris ordinibus constituti, si matrimonium contrahunt, praesumantur errare in fide, & ideo contra ipsos potest procedi per inquisitionem haereticae prauitatis.*
- 968 *Vir, si ad bellum processerit, & non est reuersus, nec certitudinem vxor habere possit, quo casu de Iure civilis quinque annis lapsu nubere poterat, quam corripit Iulianianus Imperator, & melius Clemens Tertius, qui nullo annorum curriculo id permisit.* Declara. nu. 969. 970. 971.
- 972 *De Dispensationibus matrimoniorum in gradibus prohibitis, quas faciunt Summi Romani Pontifices, auctor dicit, vbi de illis scripsit antea, quibus ramistis Lectori.*
- 973 *Summi Romani Pontifices potestate eis à IESU CHRISTO domino data quo ad matrimonia, non abutuntur.* nu. 974.
- 974 *CH RIST I Domini dictum apud Mat. th. cap. 19. Quis DEVS coniunxit, homo non separet. quomodo interpretetur?* nu. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985.

Summa Decisionum Tom. III.

- 983 *In quibus casibus Summi Romani Pontifices in dispensandis matrimonijs auctoritatem habent, auctoribus dictum.* nu. 984. 985. 991. 992. 993.
- 986 *Henricus Anglia Rex septimum Henricum inter Arthurum filium suum primogenitum, & Catharinam Regum Catholicorum filiam contraxit, ambos in infantiili constitutos.*
Arthurus moritur, in aetate impubere, non confirmato matrimonio, nec eo ad consummandum apto.
- 987 *Henricus, postea Henrico filio, supplicatorio Pontifici Maximo dedit, vt Henrica Orlano alteri filio Catharinam matrimonio iungeret, non obstante publica honesti assis impedimento.*
Cognita per supremos iudices, & Summum Pontificem, fuit cum omnibus sancta Ecclesia solemnizationibus factum matrimonium inter Henricum Orlanum, & Catharinam Reginam. nu. 994.
- 988 *Henricus Orlanus viginti circiter annis concorditer cum illa vixit, & filios suscepit, & nihilominus defuncto Cartherino pessimo exemplo, repudiavit.*
- 989 *Henricus idem postea matrimonij separationem à Summo Pontifice, figuratis inaniibus quibusdam causis, & intendebat contrahere cum Anna Bolena, super qua causa scripsit Viri in toto orbe tunc videntis Delitissimi.*
- 990 *Sententia diffinitiva prolata in eadem causa matrimoniali per Clementem septimum summum Romanum Pontificem, qua fuit declaratum matrimonium validum olim cum Regina Catharina contractum, & prinde non licere Henrico alteram accipere. Et infertur totus sententiae tenor, capiens ex scriptis viri Granisissimi Nicolae Sande-ri, à quo fidelissimè omnis narratur huius rei Historia, cui sententia eū non parisset Henricus, magna est oritur inter Christianos Principes Turbatio.*
- 995 *In morali Articulo, an possit matrimonium contrahi.* Declara. nu. 997. 998. 999. 1000.
- 997 *Aegri, Morboosi, ac senes an in se habiant semen, & ad generandum, aptum?* nu. 998.

TITVLVS PRIMVS.

De Sponsalibus, & Matrimony Sacramento ac Nuptijs.

GRATIAS DEO Omnipotenti debitas, aequales nunquam reddere poterit homo, pro immenso beneficiorum cumulo, quibus illum dignè iudicauit, quando t post Caeli, & Terrae creationem suo tempore, onine animal reptile, iumenta, & bestias terrae, volucres Caeli, & pisces maris ob illum creauit: vt ipsi omnibus praesent, & illius Imperio subiecit t omnia. Postmodum illi tamquam Principi, Regiam fecit Paradisum secundissimum, ornatissimum, magnificentissimum, atq; voluptuosissimum, & expetibilem, in quo ipsum collocauit, tamquam in t proprio Domicilio, vt habetur Genes. cap. 1. quae omnia à DEO creata cum enarrasset, de homine inquit Ouidius Metamorph. lib. 1.

Sanctius his animal, mentisq; capacius alia Deorat adhuc, & quo dominari in cetera posset

B Notus

*Natus homo est, sunt hunc Divino semine fecit
ille spiritus rerum Mundus melioris origo
Sunt rectus stellis, fiduciamq; nuper ab alto
Esthete cognati retinebat Seneca Celi.*

- 4 Coram illo D E V S adducit omnia ¶ non solum,
vt nomina illis imponeret, vt habetur, *Genes. 2.*
Sed vt daret ei omnium illorum Dominium, vt
verificaretur quod dixit *David 1. salm. 8. Gloria, &
honore coronasti eum, & constituisti eum super opera
manuum tuarum, omnia ¶ subiecisti sub pedibus eius.*
Et *Ecclesiast. cap. 17. Dedit illi potestatem eorum, quia
fecit super terram, posuit imporem illius super omnem
carnem, & dominatus est bestiarum, & volatilibus.*

- Ad vltiora post modum procedis, ex Adamo,
6 vt ipsi faceret adiutorium, ¶ Euan produxit, &
ad illum adduxit, & Adam dixit, *Hec nunc sunt
ossibus meis, & caro de carne mea, hoc vocabitur vi-
vage, quoniam de vtro sumus ¶ est, quam vobrem relin-
quat homo patrem suum, & matrem, & adheret
uxori sue, & erant duo in carne una, vt notatur *Ge-
nes. dicto cap. 2. ex quibus asserunt ¶ Matrimonium
originem habuisse.**

- Verum tamen sunt Synonyma idem signifi-
8 tia Matrimonium, Nuptie, conubium, ¶ & con-
iugium, vt passim dicam. Sed ante quam vltierius
procedamus, ne quid nominis ignoremus, viden-
dum erit. Quid sit Matrimonium. Dicendum est,
vt plurimum potius Nuptiarum nomen dictum
fuisse, quam matrimonium, idem tamen denota-
bant, vt dicemus. Nuptie, itaq; sunt, Maris, & se-
9 mine ¶ conforium, omnis vite, diuini, & humani
iuris communicatio, ita dicit *Abodi. summi in l. 1. ff.
de Rito Nuptiar. Secundam definitionem tradidit
Tertullianus in lib. de Monogamia, dicens, matrimo-
10 nium est, ¶ cum DEV S iungit duos in vnam car-
nem, aut iunctos deprehendens in eadem carne
coniunctionem signavit. Terriam tradunt comuni-
niter dicentes. Matrimonium est viri, atq; mulie-
ris coniunctio, individuum vltz consuetudinem
11 retinens, diuini, & ¶ humani iuris communicatio,
dicta l. 1. ff. de Rito Nupt. S. Nuptia, In ff. de Patria po-
rest. & S. 1. de iure natur. Geni. & civil. Goffred. de
Trans. in Summa. T. tit. de sponsalib. col. 2. versic. se-
quent. videtur, habetur in c. illud de Presumpt. & 29.
q. 1. c. in summa. Hostiensis in Summa. T. tit. de Mat-
rimonio. S. Quid sit matrimonium. Magister. lib. 4. Sen-
tent. Distinct. 27. vbi dicitur. Angel. de Clauis. in
summa. S. Matrimonium l. un. v. Barbi. in summa. Ar-
milla. S. Matrimonium, un. 1. Gualtherus Benedic. in
Repet. c. Raynautus, in Verb. Cusdam Petro. un. 19. 20.
81. de Testam. Alfonso. T. tit. 1. in Candelabro Eccle-
de Matrimonio, un. 2. Petrus Condo, in Collectan. 382.
un. 1. parte 1. vbi alios allegat. Petr. Gregor. Sin-
tag. iuris Viucit. lib. 9. cap. 2. un. 1. Anton. Gubert.
in Tract. de Sponsalib. & Matrimon. T. tit. Quid sit
Matrimonium, un. 1. Alexander Carrerius de Spon-
salib. & Matrimon. lib. 5. cap. 6. Daniel Venaturus in
Analys. iuris Pruticq. lib. 4. T. tit. 1. Hieronym. Treu-
tler. Disputation. de Clau. Part. 7. Di. p. 6. T. beg 7.
12 Ioachim. & Happers Frisius I. C. dicitur solum iu-
ciarum cognitione infirmis in comment. arg. de iur.
iuris pendencia, lib. 10. T. tit. 2. Francisc. Marcius in
Decision. Delphin. 675. un. 2. V. l. 2.*

Declaranda sunt ipsius definitionis partes, ibi
(Viri, atq; mulieris coniunctio, vel Maris, & se-
mine coniunctio) ex his verbis excluditur, quod
vnicio, & eodem tempore, non possunt in matri-
13 monium ab vno Viro plures ¶ mulieres, nec ab
vna muliere vno tempore plures duci viri: & ideo
in singulari numero dicitur, non autem Maris, &
feminarum coniunctio, vel marium. Et hoc com-
probat, dum dicitur. *Matrimonium, & faminum se-
cit eos. Genes. cap. 1.* Et per illa verba. *Relinques ho-
mo patrem, & matrem, & ad haerens uxori sue, & e-
rant duo in carne vna, dicitur Genes. cap. 2. & haer-
tur in c. lex divina. 27. q. 2. & Marib. cap. 19. vbi su-
periora comprobans CHRISTVS dicit, *Non legi-
litis, quia, qui fecit, Matrimonium, & faminum fecit eos.*
Et post modum, subiungit. *Propter hoc dimittet ho-
mo patrem & matrem & adheret uxori sue, & erit
duo in carne vna. Itaque non sunt duo, sed vna co-**

- 14 ra. Quid ergo DEV S continet, homo ¶ non separet,
quod sequitur Goffred. & Hostiensis loco allegato.
Hinc optimè Prosperius lib. 2. inquit.
*Exemplo iuncta ibi sunt in amore Columba,
Mascula, & totum femina coniugium.*
Concinit illud Annæ Senecæ in Agamemnone.
Nec Regna socium ferre, nec Teda sociant.
Hinc plures uxores eodem tempore non licet
15 ¶ habere, c. quidam autem haeretici 24. q. 3. c. gauden-
tibus, de Divort. Francisc. Marcius in Decis. Delph. 674.
un. 3. V. l. 2. Menoch. de Arbitrar. iudicium quæst.
lib. 2. c. 1. un. 5. c. 1. q. 2. per totum. Et iure civili pro-
hibitum est vnum plures uxores ducere, & similia
facientes sunt Infames. l. 3. c. de iur. l. Nupt. & Nea
poli quendam, qui plures uxores duxerat ob deli-
16 cti reiterationem, fuisse vltimo ¶ supplicio affec-
tum refert Thom. Grammon. in Voto 17. hoc esse pro-
hibitum notatur in l. 1. in fin. vbi glof. & in l. Quid
ergo. S. 1. ff. de his, qui notat. infam. Et ex preiisus ha-
betur in l. cum qui duas. C. Ad leg. l. de Adult. cap.
Nemo 3. q. 4. c. licet, c. 1. de Sponsalib. dicitur. Lud.
Roman. in singulari 31. Incipit T. in 1. quia pena, An-
gel. de Arcus in Tract. Maleficarum. in V. l. c. h. h. ad
adulterio la mia moglie, un. 62. Alexandr. in Confil.
165. V. l. 7. Anton. Gomez. in l. Tauri 80. un. 20.
quod sequitur Iul. Clar. in S. Fornicatio, n. 29. Paul.
Cristandus de penis conforiarum carnis. q. 14. per totum.
Andr. Tiracquel. de legibus conubialibus. l. 7. un. 24.
Anton. Gubertus de Sponsalib. & Matrimonio. T. tit. 1.
Quid sit matrimonium, un. 1. Hippolyti. Benacoffa
in commun. Opusculum, Criminale, Parte 2. S. Vxor
eodem modo Iacobo Signorino, quia duas vxor-
17 res eodem tempore hab. bat, iussu Tolofani ¶ Se-
natus fuisse laqueo vitam ereptam, scribit Anton.
Gubertus in loco allegato sub un. q. de habende duæ
uxores vide notitiam Petrum Caballam Resolue,
crimen. 98. per totum. Francisc. Cowan. Commentar.
iuris civil. lib. 8. cap. 6. un. 9.

Idcirco DEV S omnino q; puniuit fraticidium
per Cain

per Cain in Ablem commissum, pro quo petita
vitio in septuplum, de Lamech autem, qui commi-
serat homicidium, & primus bigamiam inuexit,
18 duas eodem tempore, vxores ꝑ accipiens, vitio fuit
septuagies septies, vt patet *Genes. ca. 4. de quo op-*
19 *timé D. Hieronimus de Virginitate contra Iulianum*
lib. 1. dicit, Vbi numerus maritorum est, ibi
vir, qui propriè vnus est, esse de fene. Vna costa à
principio in vnam vxorem versa est. Et erunt, in-
quit, dus in carne vna non dixit tres, neq; quatuor,
alioqui non duo, sed plures. Primus Lamech san-
guinarius, atq; homicida, vnam carnem in duas
diuise vxores, fratricidium, & bigamiam eadem
Carachylismi pena delcuit, de altero septies, de alte-
ro septuagies septies vindictum est. Hæc Hiero-
nimus, que transportata sunt in c. An non. 3. 1. q. 1. ubi
Gloss. optimè loquitur. Vnde Thaces Parthi, Ga-
20 *ramantes, ꝑ Nafamores, Æthiopes, perlex, Turca-*
alij; quom plurimi, qui eodem tempore plures
tenebant vxores, quos ex pluribus refert Andr. Ti-
raquell. in legibus cannubialib. l. 7. m. 22, damnaudi
sunt. Quare D E V S permittit Dauidem, duas ha-
21 *buisse ꝑ vxores lib. 1. Regum. cap. 30. Salomonem*
septingentas lib. 3. Regum. cap. 11. Abiam vxores
22 *quatuordecim apparet Paralipom. lib. 2. cap. 13.*
Abrahamum, & alios? Frantiss. Marcus in Descrip-
tion. Delphinal. 674. m. 3. Vol. 2. Et ideo Dicendum
est nec apud antiquos, id fuisse permittum, vt eo-
23 *dem tempore plures vxores acciperet ꝑ permittit-*
retur, nisi tacite, vel expresse illius DEI summi
legislatoris iudicio, & voluntate permitteretur,
ex quadam Dominica dispensatione: Quod fieri
posuisse in Antiquis patribus aucte Domini nostri
24 *IESV CHRISTI aduentum, Sobolis multiplican-*
dæ gratia, vt culus Diuinus, ex illorum genere,
qui sanctè, pièq; DEVM colebant, in dies augere-
retur, ac magis propagaretur. Cuius opinionis fuit
Duraudus lib. 4. fement. Distinct. 32. q. 1. & ex no-
stris dixerunt Antemus Gubertus in dicto Traët. de
Sponsalib. & matrimonio. Titul. quid sit matrimonium
nu. 9. 10. & Alexander Carrarius in Traët. de Spon-
salibus, & Matrimonio lib. 5. cap. 7. quo in loco, alle-
gauit Aurelium in dict. q. fement. Distinct. 32. q. 1.
25 *dicentem, Namq; pluralitatem vxorum ꝑ eodem*
tempore ex Diuina dispensatione licitam fuisse.
Cui Idem Carrarius cap. 8. Respondit, in causa
Lamech id circo fuit vindictum, quia in eo non
fuit dispensatum, & sic potest responderi, quoad
Salomonem, in alijs autem fuisse tacite ob causam
permittum ad sobolem propagandam. Sic patet et-
iam in Abraham, quia dum congressus est eum
26 *Agar ancilla, fuit ex persuasione Saræ vxoris, vt*
susciperet sobolem, & sic habere, qui in bonis suc-
cederet, illâ vxoris titulo dedit Saræ, vt dicitur
Genes. 16. Et si hac de causa cum aliquibus à DEO
permittum fuisse debet alijs ad consequentiâ tra-
hi. gaudamus. S. nec vlli de Diuinitis e. obijciat 31.
q. 4. Quo verò ad Ceturam Abrahæ vxorem, dicè-
27 *dum est illam non fuisse, viuente Sarâ, ꝑ vxorem,*
sed post illius mortem, vt monstrari videtur. Gene-

sis cap. 25. De his optimè inquit, Theodoretus in
Epithoma Diuinarum Doctrinarum de Matrimonio ca.
28 *25. Propterea (ait) etiam ꝑ veteres, plures habe-*
re vxores non vetuit, vt genus humanum augere-
retur; Ea de causa etiam viri boni, & religiosi DEI
cultores, & duabus, & tribus, & pluribus etiam
mulieribus matrimonio iungebantur, plurium etiam
filiorum patres esse cupientes. Hæc Theodoretus,
memorabiles sunt illi Euripidis versiculi in An-
dromache dum ait.

Nec enim decet duabus mulieribus viri vñ ꝑ affesse.
Sed vnicam spectantes fortunam Venerem.

Castri sunt contages, qui bene conuerfari valuerint.

Et ideo, qui contraxit matrimoniu ꝑ verba de
præfenti, & postea illa viuente contrahit cum alia
29 propria auctoritate, facit ꝑ contra sacramentum
matrimonij, & ideo hæretice prauitatis inquisitoe
potest inquirere e. accensatus. Scum verò, S. Janè, de
Hæretic. in 6. vbi Genes. & Bernard. Comen. in Lu-
cerna iniquitatem S. matrimonij num. 1. Arnold.
Albertin. de agnoscend. assertio. Cathol. vel hæretic.
q. 23. Iacob. Simanas de Cathol. inquit. Titul. 49.

Secundò ad declarandam eadem verba diffi-
30 tionis (Viri, & mulieris, Maris, & feminae ꝑ con-
iunctio) dicendum est, idcirco Matrimonium cum
Masculo, & femina statutum ad operationem, &
commixtionem illorum ad suscipiendam prolem
ex coniunctione legitima, & euitandas commix-
tiones impias, turpissimas, luri Diuino, & huma-
no contrarias. Nefaria enim & infanda illa libidi-
nis exercitatio, quæ naturalem coeundi vsum im-
mutat, ab initio ꝑ nascentis Mundi indicata est O-
diola virie DEVM cimentibus; præsertim dum
31 masculi in masculos, vsum spurcina, & turpitudi-
nem plenum operantur; ob illius namq; immanita-
tem iura diuina ꝑ clamantur; DEVS enim præcep-
tum dedit, Crescite, & multiplicamini, & im-
plete terram, masculum, & feminam proponeus,
vt in isto, & statuto vfu in diuidua eflecteret. *Genes.*
ca. 1. Sed hoc vitium perpetrantes contra Diuinam

legem committunt. Ideo *Genes. cap. 18. dicit, Clam-*
or Sodomorum, & Gomortæ multiplicatus est,
32 *& peccatum eorum ꝑ aggrauatum est nimis,*
descendam, & videbo, vtrum clamorem opere con-
pleuerint, au nõ est ita. Propterea pluit super Sodo-
mam, & Gomort hæ sulphur, & ignè à Domino de
celo, & subuertit ciuitates has, & omni circa regio
33 *in vitentia: vt scriptu est Gen. 19. cuius vltionis me-*
minit Dauid. c. 49. Videntes (inquit) plagas terræ il-
lius, & infirmitates, quibus ea afflixerit Dominus
sulphure, & solis ardore comburens, ita, vt vltra
34 *non feratur, nec virens quippiam germinet in e-*
xemplum subuersionis Sodomæ, & Gomortæ,
35 *Adamæ, & Seboim, quas subuertit Dominus*
in ira, & furore suo, de qua subuersione loquitur
Isaias. cap. 13. dicens, & Erit Babilon illa glori-
sa in Regnis, incluta in superbia Caldæorum, si-
36 *cut subuerit ꝑ Dominus Sodomam, & Gomor-*
tham, Et lorum cap. 50. Sicut ꝑ subuertit (in-

- quit) Sodoman, & Gomorrhiam, & vicinas eius,
 38 *Exechielis cap. 16.* Ecce hæc (inquit) fuit iniquitas Sodoman, fororis iux, superbia, sanctitas panis, & abundantia, & oculum ipsius, & filiarum eius. *Et Ofia cap. 11.* dicitur, quomodo dabo te sicut Adamam, ponam te, vt Sboim? Vnde est statuta Poena, *Leuitici cap. 20.* Qui dormierit
 40 t (inquit) cum masculo viru famineo, vterq; operatus est nefas, morte moriantur, sit sanguis eorum super eos. Cum prius dixerit *Leuitici cap. 18.*
 41 Cum Masculo non commiscearis contra ffrmineo, quia abhominatio est. *Et D. Paulus Apostolus ad Romanos cap. 1.* dixit, morte dignos esse illos masculos, qui t relicto naturali visu ffrminæ, exaruerunt in desiderijs suis inuicem masculi in masculos turpitudine operantes, & mercedē, (quam oportuit) erroris sui in semet ipsos recipiētes, & iterum Idem
 42 *Apostolus 1. Corinthios cap. 6.* inquit, Neq; molles, neq; masculorum cōcubitores Regnum DEI vnquam possidebunt. Quod, & dixit. *1. Timothee, cap. 1.* Huc etiam dicitur pertinere Diluuij vniuersalis causam fuisse nimiam, & nimio affectu prosequutam carnis sine delectu exercitationem,
 44 idq; probari eadem facta scriptura t *Genesis aa. 6.* dum dicit, Omnis quippe caro corrumperat viam suam, quasi fuit silentio transiens, quod ob carnis oblectamenta, & nimiam illius perulanciam, & viuendi libertatem, ac præceptum inobseruantiam, ac illorum iniquitatem illos delere per Diluuij inundationem decreuerat. Et de Diluio, & incendio prænaratis Sanctissimus Apostolorum
 45 Princeps t Petrus. *1. Epist. cap. 3.* inquit, Et originem mundi non peperit, sed odium Hoc vultu præconem custodiuit, Diluuium Mundo impiorum inducens, & Ciuitates Sodomotorum, & Gomorrhicorum in cinerem redigens, exemplum eorum, qui imple auri sunt ponens.

- Iure Canonum idem delictum, & prohibitum
 46 est, & panitum in odium vitij contra t naturam, *e. clerici, extra de excessib. Prælatorum. c. quod sit. 14. Distinct. c. Adult. cry. c. offerbat. c. Flagitia. cap. Vfus 32. q. 7. facit etiam. c. si gens Anglorum. 56. Dist.*
 Iure humano, insurgunt leges gladio vitore ob
 47 hoc delictum, ob quod dicit t Imperator venire fames, Terremotus, pestilentias, & tandem subverti ciuitates, & Populos, vt dicit Imperator Iustinianus in *Audit. Vimen Luxuriant contra Natur.* & habetur in *5. Item lex Iulia de Adulterijs. Instit. de Public. Indict. I. fadissimam. I. cum vir nobis infumam. C. Ad legem Iul. de Adult. l. 1. S. qui puera. ff. de extraord. crimin.*

- Hæc verò nefanditas, habetur tamquam praua, & vitium simile, & abhominabile, & infandum, si quis vase mulieris ad hunc suscipiendæ sobolis vsum non concessio abutatur, quod execrabile Iu-
 48 dicatur t in meretricē, sed longè execrabilius in vxore *dist. 8. Adulterijs 32. q. 7.* & omnium horum tam Masculis, quam ffrminis est perniciosum, ita, vt non solum in masculis inter ipsos, sed ipsi ffrminis inter ipsas ffrminas sit prohibitum, & im-

49 mineat similis t poena, vt voluit *Gloss. in dist. 1. fadissimam C. ad legem Iul. de Adult.*

- Dicam, quod scribit Clemens Alexandrinus *Pedagogi lib. 2. cap. 10.* dicit. Dominum DEVM in scriptura Sacra. *Leuitici. cap. 11. c. Detestamur. 50 my. cap. 14.* prohibuisse, vt non comederetur t Lepus, neq; Hyena. Sed vt ego in libro meo in his locis, non reperio minam Hyenam, nec etiam apud *Hieronymum cap. 12.* ab eadem relato, quod Hyena vno anno, operetur, altero, tantquam legmina pariat quoad mutationem de masculo in ffrminam, & è contra, negat *Plinius (ex Aristotele) 51 lib. 8. cap. 30.* fieri marem, & ffrminatam, negat Aristoteles de Historia *Animalium lib. 6. cap. 3. de Generat. Animalium lib. 3. cap. 6. Alberti. Magnus de Animalibus lib. 7. TraBa. cap. 5.* led dicit Clemens, ea ex causa dixisse vt homines vterent istorum animalium more, masculorum cōcubitu, & vtroq; Venereorum præ postero visu. Vnde Tertullianus
 52 inquit, Hyenam hi obsecus, lexis t annalis est, marem, & ffrminatam alternat.

- Quam prauum fuerit semper habitum facinus istud contra Naturam patet quia sanctus Vir Loth duas filias, quæ nec dum virum cognouerant, pef-
 53 fimis illis t hominibus obtulit vt eis abuteretur, pro vt illis placeret, ne offenderent sanctos viros, qui in domum suam diuerterant, vt patet *Genesis, cap. 19.* Adnertendū est, quævis, & si maius peccatum astimetur vitium nefandam Supro mulierum, non licuisse tamen illi sine crimine t offerre filias, & in peccatum consentire, quia dicit *D. Paulus Apostolus ad Romanos cap. 3.* Non sunt facienda mala, vt inde eueniant bona. quæ ex eaq; & ex
 54 alijs, quas refert, peccasse sanctum t virum tenet *Fabianus Capitanus Archiepiscopus Anagninensis Explicatum Carolicorum Parte 1. Explication.*
 56 *22. aa. 5.* Nihilominus pro sancto Loth t excusationes plurimas Theologi faciunt; quarum illa mihi probabilior videtur, quam tradidit Thomas de
 57 *Vin Cardinalis t Caietanus in Commentary suis in Genesim* exponens illud *cap. 19.* dicens. Magnam otiri dubitationem, verum Loth peccauerit offerendo filias suas libidini sodomitarum ad euitandam iniuriam inferendam hospitibus t cui questioni ita responder. Loth non obtulisse filias animo repensandæ flagitij t flagitio, sed animo placandi furentem populum per hyperbolicam quandam sui submissionem. Credebatur enim populo
 58 *59* t minime acceptatorem eiusmodi oblationis, sed fore potius, vt populus ille tanta placatus eius submissione, ab incepto desisteret. Hæc, & alia ibidem Caietanus. Super quibus, qui plura desiderat videat Benedicimus Pererum in *Genesim. cap. 1. nu. 6.* cum pluribus seq. Tomo. 3. Sed, vt reuertamur vnde digressi sumus. D. Hieronymus contra Iouinianum. lib. 1. Vius (inquit) naturalis, & licitus
 60 est, sicut in t coniugio, & illicitus, sicut in adulterio. Contra naturam verò semper illicitus, & procul dubio flagitiosus, atq; turpior, quem Sanctus Apostolus, & in Masculis, & ffrminis arguebat, damna-

damnabiliores volens intelligi, quàm si vfu naturali, vel adulterando, vel fornicando peccarent.

Et D. Ambrosius in lib. de Patriarchis dixit, Offe-
 61 *rebat Sanctus Loth filiarum pudorem, t nam, &*
si illa quoque flagitiosa impuritas erat, tamen mi-
nus erat secundum naturam coire, quàm aduersus
naturam delinquere, præferebat domus suæ Vere-
cundie hospitali gratiam, etiam apud barbaras
gentes inuiolabilem. Vnde *D. Augustinus in lib.*
de Adulteris coniugis ait, Adulterij malum vin-
 62 *cit fornicationem, vincitur autem ab Incestu,*
peius est enim cum matre, quàm cum aliena vxo-
 63 *re concumbere, sed omnium horum est pesti-*
mius, quod contra naturam fit, vt si vir membro
mulieris, non ad hoc concessio, voluerit vri, Vfus
enim naturalis si vltra modum probabitur, in vxo
re quidem venereat peccatum est, in meretrice dam-
nabile, sed illud, quod contra naturam est, exe-
crabiliter fit in meretrice, sed execrabilius in vxo-
re; tantum enim valet ordinatio creatoris, & ordo
creaturæ, vt inrebus ad vtendum concessis, cum
modus exceditur, longe tolerabilis sit, quàm in
eis, quæ concessa non sunt, vel vnus, vel rarus
excessus. *Et idem Augustinus Confessionum lib. 3.*
cap. 4. Flagitia (inquit) quæ sunt contra naturam
 64 *vbiq; & semper repudianda, t atq; punienda*
sunt, qualia Sodomitarum fuerunt, quæ si omnes
gentes facerent, eodem Criminis reatu, Diuina
lege tenerentur, quæ non sic fecit homines, vt se
illo vtenter modo. Violatur quippe ipsa societas,
quæ cum D E O nobis esse debet, cum eadem
natura, cuius ipse auctor est, libidinis peruersitate
polluitur, de quibus in dicto cap. Adulteri, cum tri-
bui seq. 32. q. 7. Exemplum aliud horribile habemus.
 65 *Nam cum Leuita quidam cum vxore sua di-*
uertens in Gabaa t Benjamin, & à sene quodam
receptus hospitio ipsis canantibus, viti Ciuitatis
ad ostium senis pulsantes, Leuitam ad cõcubium
expostulant, egressus senex pro viro filiam suâ vir-
ginem offert, at illi sumpta Leuitæ vxore, tota no-
 66 *cte tanta libidine ipsa t abusi sunt, vetilla mane*
dimissa, ad senis ostium corruens expiraret, qua
à marito in duodecim partes diuisa, ad singulas
tribus, singulas porciones, qua ex causa vnitis in
Maspha vndecim alijs tribus, sententia, & voto
concordi, illud scelus vindicare statuerunt, Duce
Iuda quadringentis millibus armatis, viginti
quinque milia ex Tribu Benjamin, Gabaa, cæ-
terisque illius Vrbs pagos, homines, pecora,
atque Vniuersum Benjamin, gladio, flammaque
deleuerunt, occisis ex illis Viginti quinque mil-
le, non remansit ex illa Tribu, nisi sexcentis,
qui quatuor mensibus in Petra Remmon latita-
runt, vt latius patet Iudicum cap. 19. cap. 20. cap. 21.
 67 *Hæc passi sunt, quia contra naturam scelus t com-*
misserunt. De quo vizio Terullianus in Apolo-
getico aduersus Gentes, cap. 39. inquit. Nondum lu-
dxum ab Aegypto exanim Palestina suscepit,
nee iam illic Christianæ sectæ origo confederat,
cum regionem, ac fines eius Sodomio, & Gomo-

zha ignens imber; Olet ad huc incendio tetra, si
 68 qua illic arborum poma t oriuntur oculis tenus,
 cæterum contra cineres eunt. *Et idem Terullianus*
in lib. de Pudicitia. Reliquas (inquit) autem
libidinum furias impias in corpora, & in sexus
vitra iura naturæ, non modo limine, verum
 69 *t omni Ecclesie tecto submouemus, quia non*
sunt delicta, sed nostra. Rabanus super dicto Ge-
nesi Cap. 19. dicit, sulphur fect, ignis ardet,
 70 *qui ergo ad peruersa carnalis tætoris exar-*
serunt, iure sulphure, & igne perierunt. Sed hoc
ante ipsum ita dixerat, D. Gregorius Magnus in
 71 *lib. 2. Moralium 14. cap. 29. Nam t per sulphur*
(inquit) fetor carnis accipitur, ipsa sacri eluquij
historia testatur, quæ contra Sodomam ignem, &
sulphur pluisset Dominum, narrat, qui cum car-
nitis eius scelera punire decreuisset, in ipsa quali-
tate vltionis, notauit maculam criminis. Sul-
 72 *phur quippe fetorem habet, t ignis ardorem.*
Qui itaq; ad peruersa desideria ex carnis fetore
arlerant, dignum fuit, vt simul igne, & sulphu-
re perirent, quatenus ex iusta poena didicerent ex
iniusto desiderio, quid fecissent. Audiamus de
hoc infami Vicio, & de sodomæ successu, quia
postquam diuixerat ex superflua rerum copia, ingentia
malorum semina progredi Philo iudeus de A-
brabamo lib. 1. inquit elegantissimè. Nimia bo-
 73 *narum Rerum t copia, quorum satietatem quid-*
am non ferentes, tamquam iumenta lasciuunt à
cervicie excussis naturæ legibus, versâ ad meracas
potationes, cibos opipatos, & nefarios concubi-
tus, non solum enim in foeminas inasciendo, cor-
 74 *rumpebant alienos Thalamos, sed, & cum ma-*
sculis rem habentibus, & patientibus, & irri-
tam generitram ferentes, nulla securura progenie.
Post pauca sequitur. Recepta enim in corpus se-
minea mollitie, animos etiam reddiderunt igna-
uissimos, quantum in ipsis erat, totum corrumpen-
tes genus hominum. Immanes autem illos, &
nefarios cotus ex osus, aboleuit, & rabidos
eorum patratores aggressus, non vulgari aliquo,
sed nouo, mirandoq; affectu supplicio. Inductis
enim subito nubibus, iussit eas imbrem, non
æque, sed ignium plueret. Cumq; in morem niuis
densissimæ indefinenter decorsum flamma ferretur
magno impetu ardebant arua cum pratis, &
condensa saluum, palustres quoq; maerides, & intima
memorum, vtebantur eodem incendio camp-
estria, segetes cum suis fragibus conflagrabant,
& arbuta montium, trunci vñ cum suis radici-
bus, vrbana quoq; & rustica ædificia, menia, cæ-
teraq; opera publica, non minus, quàm priuati
parietes, atq; ita vnus dies frequentissimas qui-
tates vertit in busta forum ciuium, struaturas ve-
 75 *rò lapideas, & ligneas in cinerem, & minutissi-*
um puluerem. Et demum dicit. Extant argu-
menta cladis veteris, t fumus exalans perpetuo,
& sulphur, quod ibi foditur. Hæc cum alijs pluri-
bus Philo. De hoc idem Philo de vita Aegypti lib. 2.
sic inquit. Deinde post aliquot ætates rursus mul-

- uplicato numero hominum, quia ne maiorum quidem supplicij admonita posteritas sapere dicerat, sed permitta libidinis licentia in decretis profecerat, Viriilibus flammis, hos deleri decretum est, iusto DEI Iudicio. Tunc, ut in sacra scriptura legitur, fulmina imbrum in more, & Cælo ruentia, concremaverunt homines impios, vna
- 75 cum eorum ¶ Viribus. Exant in hodiernum vsq; monumentum cladis illius inenarrabilis, ostendunturq; ruinæ in Syria mixtæ cineri, fumo, sulphuri, lambentibus hæc interdum flammis tenuibus, sicut si in reliquis incendij. Hæc & alia Philo. Sed Iosephus *Antiquitates Iudaicarum. lib. 1.*
- 76 cap. 11. hæc dicit, Abrahamus ¶ descendit, Angeli vici perueniunt Sodoma, ciues autem cum vidissent adolescentes forma præstantes ad Lothum diuertisse, ad illudendum per vim ætati eorum sunt versi. Lotho verò suadente continenti se, ne in probrum hospitum ruerent, sed hospitio suo nonnihil honoris haberent, aut si temperare sibi non quirent, filios se pro illis eorum libidini exhibiturus, ne sic quidem patere voluerunt. DEVS autem in illorum audacia commotus ad iram, ipso quidem excacauit, ne in edes introitum inuenire possent, cæterum Sodomitarum populum vniuersum ad supplicium adiudicauit. Sequitur post pauca. Tum DEVS iaculatur telum in Vibem, eamq; cum ipsis incolis exurit, & agrum quoque pari deusit incendio. Hæc Iosephus. Quam optime *Petrus Damianus, in libello Camerbræno*, quæ ad Papam direxit, concludendo dicit. Hoc sanè
- 77 Sodomiticum ¶ vitium, nulli proflus est vitio conferendum, quod omnium immanitatem superat vitiorum; hoc siquidem vitium mors est corporum, interitusq; est animarum, carnem poluit, mentis lumen extinguit, Spiritum Sanctum de templo humani pectoris eiecit, intentorem luxuriæ diabolum introducit. Est postea subiungit, Quisquis in hunc extremæ perditionis abulum
- 78 fuerit lapsus, à superna patria ¶ exul efficitur, à CHRISTI corpore separatur, totius Ecclesiæ authoritatē confunditur, omnium Sanctorum Patrum iudicio condemnatur. Hæc ille. *Hinc Aristoteles Politicorum lib. 7. cap. 15.* inquit. Coitus omnis alterius quàm coniugis penitus sit interdictus,
- 79 ¶ quandoquidem sit, & appellatur comux, quòd siquis deprehendatur contra facere per tempus procreationis, dignam pro delicto poenam reportet.
- 80 Apud Perfas vitium ¶ istud olim viguisse scribit *Agathias Belli Guberna. lib. 2.* Et cum apud Romanos Capitolinus Consul M. Marcelli Consul collega, Marcum Marcelli filium, forma in ætate flore insigni, moribus, & eruditione conspicuum, amore deperiret, ipsum primo loco tentatum per se reiecit, & dum secundum illum appellasset, deuitul tem ad patrem, qui iniquo serens animo ad Senatam accusatione præmissa, rem deiecit, illud ad Tribunos appellauit, Populus ad Senatam rem reiecit. Reus videns, quòd testis nullus

esse poterat, factum audenter ne gaudi; Senatus vi-

81 dens remotis rem arbitris actam, puerum ¶ accessit placuit, qui in rostra productus in præsentiam Capitolini, interrogatus, desin in terram vultu, suffusus lachrymis, pudore, tacuit, valuit pro eo verecundum silentium, & hoc vno teste, & principali, illum pecunia multauit, quæ Marcellus pa-

82 ter mensam argenteam fecit, quam Diji deca-

uit, huius Decreti meminit *Plutarchus in Marco Marcello*, & *in nostris Petrus Aerodius Decretorum ad Theonem lib. 2. Titul. 31.* narrat etiam sententiam *Falerij Maximus lib. 6. cap. 1. de Tibery Imperatoris vitz.* hoc elicit *Sextonius Tranquillus in eo. cap. 44.* Pertur etiam in sacrificando quondam,

83 capius ¶ facie ministri Acceram præferentis, ne-

quisse abstinere, quin penè vix dum re diuina peracta, ibidem statim seductum, constiprari, simulq; fratrem Tibicinem atq; vtriq; mox, quòd mutuo flagitium exprobatans, crura fixisset. Hæc eadem crunifragij poena minima fuisset tam præ-

Romæ super huius facinoris prosecutione

84 Legem Scatiniam proferentes, quam ¶ contra

molebria patientes rogatum fuisse constat, quam protulit C. Scatinus Tribunus Plebis, qui decem millium poenam statuit, inque Aricenis fuit, de qua, & illius auctore meminit *Cicero Philippica. 3. & Epistolarum Familiarum lib. 8. Epist. 12.* Quæ est Cælij. Legis, & pænæ decem nullum, licet non

85 auctoris, sed Legis ¶ tamq; vulgatæ meminit *Fa-*

brius Quintilianus Oratoriarum Institutionum. lib. 4. cap. 2. & lib. 7. cap. 4. & secundum illam iudiciale Domitianum Imperatore refert *Sextonius Tranquillus in eo. cap. 8.* dicens quòdam ex vtroq;

86 ordine ¶ lege Scatinia condemnauit, de hac legē,

scribens in Iurifconsultum habentem uxorem adulteram hoc Epigrammatum Lepido Ludit Au-

*Iurifconsulte, cui vixit adultera coniux,
Papæ Lex placuit, tula displicuit.
Quartus vnde hoc sit diti auita, sensu vir ipse
Scatiniam matrem, non metuit Titiam.*

De eadem Lege scribit *Falerius Maximus in loco ab*

legato, & Valerius Zefus in Catalogo Legum Anti-

quarum in Scatinia, & Antiochus Augustinus in libro

de Legibus, & Senatus Consultis in Scatinia. Notan-

dum tamen arbitror hos, quos vitio loco alle-

87 gauimus, in duobus ¶ falli, & errasse. Primò, dum

dicunt, auctorem Scatinium, cum Scatinium di-

cere debeat, & istud esse posset impressum erro-

re. Alterum verò eide, quòd in Caius Scatinus au-

thor istius legis fuisse, qui eundem Marcum Mar-

celli filium de pudicitia tentauerit, condemnatus

fuerit, & legem hanc tulerit, quod est penitus er-

roneum. Illudq; à Valerio, qui ante istos, origi-

88 nem habuit, nam, qui id stuprum intenuauit ¶ C.

Capitolinus fuit, non autem, C. Scatinus. Siq;

namq; fuisset condemnatus, quo modo potuisset

sibi ipsi legem dicere, & se ipsum condemnare ¶

Leges enim à conditiioribus, non autem à fonti-

bus, &

bus, & condemnatis nomina sumunt, vt optimè de huius Legis nomine loquitur *Philippus Berardus* in loco allegato ad *Suetonium in Domitianum*. cap. 8.

Postmodum, vel quia illa præposterè Veneris flagitia creverunt, vel quia ob magnam pecuniarum quantitatē, quæ à lege Statina imponbatur, & penderet, aut ꝑ iudices conuiuentibus oculis in similibus causis procederent, vel aliam quamlibet causam, Constantius, & Constant Imperatores id pœssimum vitum odientes pro illo mortis pœnam statuerunt. in *dist. 1. cum vir nubes in ferro minam* ꝑ C. *Ad legem tal. de Adult.* quod, & sequitur est Imperator Iustinianus. in *Authenticis. Vt non Luxurietur contra naturam per totum.* Quæ iura fuerint obseruata fuerunt, & vbiq; seruantur, & similiter obseruari voluit in Comitibus Imperialibus Carolus ꝑ Quintus Imperator pro eo delicto pœnâ mortis statuendo in *Constit. 116.* cuius meminit *Ioachimys Mynsinger.* in *S. Item lex iuba de adulterijs* num. 11. *Instit. de Public. iudic.* Cautum est etiam in statu Mediolani, vt Sodomitæ agentes, & patientes igne ꝑ comburantur, ab eodem Carolo Quinto Imperatore. in *S. Sodomitæ. Titul. de Penis. in Constitutionibus Mediolani.*

In Nauseam, & odium huius contra naturam vitij non nulli Principes plura ediderunt decreta: Cum enim quidam Damon Peripolita, insigni ꝑ forma Adolefcens à quodam Magistratu, qui Cheroneæ præerat, ardens amaretur, cui ille minimè assensuri voluisset, ob quam causam Præfectus, Vim illi inferre constituit, Adolefcens alijs comitatus comparibus, huius fuligine tincti, ne facile cognoscereutur, stipati in foro simul exstrosos iudicem aduent, & insultatum occidunt, Cheronei irati ad eunt Lucullum ꝑ Consulem, qui tunc Asiam tendebat, accusationem contra Adolefcētes, & socios proponit, in enarrata causa, Adolefcētes non esse molestandos iudicauit, quia ob turpem iniuriam motos fuisse, iuste etiam Præfectum occidisse, vt scribit. *Baptista Fulgosi. lib. 6. cap. 1.* Lucius Tulcius, vel, vt alij dicunt Clusius Tribunus C. Marij Consul, & excecitus Imperatoris, illiusq; propinquus, quia Trebonio Adolefcēti pudicitiam eripuisse, ab illo fuit interfecus, C. Marius causam cognouit, & Adolefcētem manifestè ædis reum, non modò aliquo supplicio non affecit, sed pro conione laudatum, & dimissum, corona tertiā donauit. *Cicero in oratio. pro T. Annio Milane. Valer. Maximus. lib. 6. cap. 1.* Marcus Antonius Sabellicus. lib. 5. *Andreas Eberhardi. Exemplorum. Titul. de Castitate. lib. 2.* Petrus Aerodius *Discretorum ad Thuanum. lib. 6. cap. 26.* Pausanias etiam quidā Macedonice adolefcens, quem etate florētē egregia decoris forma commendabat, inter eos fuerat allectus, qui Philippi Regis Macedonice corpus tueri solebant, tamen ab Attalo Maximo apud Regem Duce vim passus, maiores iniuriæ primis additæ, Pausaniam ad conuiuium munitur, ac multo vino teuelctum

redditum, mulionibus stuprandum tradidit, de quo cum apud Philippum esset conquisitus illum, que Rex blandis verbis ꝑ malice credidit, irā, vt probrum non magnificeret, lūcrico, & ira accensus Philippum occidit. Haec mala paruiunt praua flagitia, quæ nec pœna, vel oburgatione, sed conuincētia dissimulantur. Hanc historiam scribit *Diderus similis in Philippo. Valerius Maximus. lib. 1. cap. 6. & lib. 8. cap. 15.* Laet in *Ritus. lib. 9. Ioannes Zueras Annalium lib. 1. Baptista Fulgosi. lib. 6. cap. 1.*

Execrabilissimum est vitium istud, & ab omnibus iudicibus persequendum, ab antiquis omnibus Doctoribus, & nouissimis abhominabilè thabebatur, & pœnis narratis puniunt, de quo post legem de Relas. *Barthol. in dist. 1. Auth. Vt non Luxurietur. Cons. natur. num. 3. & in fin. Alber. in Gauden. in Tract. Malefic. Titul. de Malis quælibetibus dependentibus à Statutis. num. 25. Angelus in Tract. Maleficiorum in Verb. Chetia adulterato. num. 53. Bonifacius Vitalinus in Tract. Maleficior. Titul. de Adult. in fin. & in dist. 1. & in Titul. de Raptores. num. 6. Andr. Barbas. in Confil. 64. vol. 1. Anst. Platus in Confil. 65. inter Confilia Barb. in dist. 1. pl. 1. Petr. de Anchar. in Confil. 208. Incip. Iure diuina. Laurent. Calcan. in Confil. 106. Alexand. de Neno in Confil. 85. Incip. In causa inquisitionis. Dec. in Confil. 90. Cardinal. Paris. in Confil. 163. num. 1. 2. vol. 4. Anst. de Buerio in Confil. 58. Incip. quæ copiosissime. Hippoly. de Marfil. in Confil. 28. Marc. Manua in Confil. 113. vol. 1. Thomas Grammat. in Confil. 120. 65. in princip. Marian. Socin. Nepos. in Confil. 7. num. 3. vol. 3. Paulus Grillandus de Penis ammissis. num. 8. Aggid. Boffus in Titul. de Conu. dicens. & puniuntur. num. 5. 6. & in Titul. de Spon. de iudicabili in Masfalis per totum. De materia Inop. flor. & Anania in C. Marius de Adult. & ibid. Abb. Panorm. in fin. Specul. in Titul. de Instrum. edit. S. comp. diu. 2. vers. decimo tertio. Lucas de Pun. in l. 3. col. 3. de exco. & except. ff. 12. Gubelm. Seued. in Rep. c. Raynautus in Verb. Mortuo usq; testatore. num. 134. de Testa. Barb. l. Bellon. in ad Panormitan. in c. clerici. de exco. ff. Prales. Casp. Lambert. de Iure Patronat. part. 1. lib. 2. Ariccol. 18. num. 4. Ioan. de Finem in Tract. de Episc. part. 1. lib. 2. q. 30. Matth. de Afflic. in Confil. Regum. Legem offerente lenita num. 14. Nicol. Bellon. in Confil. 64. incip. circa scilicet amenium. num. 2. Barb. ibid. de Cassan. in Coniunctudin. Burgund. Rub. 1. in Verb. In iura. num. 56. vers. Item Sodomitæ, & in Rubric. 7. des. fusticiens. 5. 3. in Verb. Afatre testament. num. 4. 5. 6. Didac. Cennar. in Epithim. de Sponfalib. part. 2. cap. 7. S. 5. num. 6. & in Clem. si furiosus. Relict. Prima pars. S. 1. num. 6. de Homicid. Iulius Clerus. in S. Sodomitæ. num. 1. Anto. Gomez. in l. Tauri. 30. sub num. 18. Bernard. Coderus. in Tract. de publi. concubin. Titul. de Peccat. Coderus. num. 16. Alfonso Montalaz. Fori Regalis. lib. 4. Titul. 9. l. 2. in Verb. For peccat. & in Verb. calidos. vbi habetur notitia plurimum Legum Hispanicarum delictum ꝑ istud punientium. Gaspar. Caballinus in Millogu. 602. Petr. Duen. Regul. 13. vers. Adde alii ca. 100.*

causam. *Jacob. Menoch. de Arbitrar. iudic. gnation. lib. 2. censur. 3. casu 289. nu. 9. Bernard. Diaz in Pract. Crimin. canonica. cap. 80. ubi legat. Salzed. in Apost. illis. Lancelotti. Conrad. de offic. Prætoris. Titul. de Sodomitis. per totum Petr. Rebuff. in Tract. de Pacificis possessoribus. n. 208. Francisc. Vini. in Commun. Opus in Verb. Sodomia. Aluar. Pelagus de Placit. Eccle. lib. 2. cap. 2. Sylvest. Prior. in Summa. in Verb. Luxuria. nu. 7. Angel. de Clavis. in Summa. Sodomia Bernard. Bombin. in Confil. 24. in fin. Schaffia. Medices in Summa Peccatorum par. 2. Titul. 8. q. 34. & in Summa Hæresum par. 1. in Verb. Cotini. Latus Zanib. de Privileg. Eccle. Privileg. 135. nu. 29. 39. alter Latus de Zechis. in Tract. de Casibus reformationis. Casa. 1. nu. 39. Martin. Nauar. in Summa Confessio. cap. 27. n. 249. Ioan. Papouis. in Preceptis. Non Machaberis. lib. 1. us. de Simpro. vers. Siopramitem. Petr. Feller. in Practic. Criminali. Canonie. cap. 19. & in Verb. Miscellanea Titul. de Sodomis Alonfus Aluarez in Specul. Romanus Pontificis cap. 38. sub Regul. 40. vers. Item Sodomia. Didacus Spino in Speculo Testamentor. Gloss. 19. nu. 50. Simon Maiolas de Irregularitate. lib. 5. cap. 43. nu. 2. 3. Ioan. Baptista Plasius in Confil. 50. quod ante a suis impressum in Confil. 133. Dinar. for. Criminalium. vol. 1. Rolad. à Valle in Confil. 7. n. 10. 2. ob. 1. Francisc. Menald. in Confil. 1. n. 25. plenius in Confil. 150. per totum. vol. 1. Jacob. Nouell. in Pract. Crimin. Titul. Contra Sodomitas. nu. 1. cum tribus seq. ubi dicit ab excellentissimo Consilio X. 99 Serenissimi & Senatus impostam per dicto scelere penam mortis, & ignis, plures allegans Petrus Cenedo Collectaneor. iuris Canonici parte 2. Collectanea. 130. per totum. Anson. Scappati de Iure non scripto. lib. 5. cap. 143. Iodocus Tambonder. in Euchiridio Criminum. cap. 96. Cyrill. Falgeon. in Summa Criminum. Particul. 2. Titul. de Public. Indictis. S. 4. nu. 14. cum pluribus seq. Hippolytus Bomacis in commun. Opinione Criminali. S. Sodomia p. 1. Emanuel Swartz. in Thesoro Receptorum. Sentent. S. Sodomia c. 1. nu. 128. cum pluribus seq. Petrus Caballus Resolui. Crimin. l. Casu 16. per totum. Petrus Gregorius Syntagma. iuris Vniuersi. lib. 9. cap. 2. nu. 1. cum pluribus seq. Nicolaus Baeri. in Decisum. 316. nu. 1. Iosephus Ludonic. in Decis. Lucensis. 7. nu. 23. cum pluribus seq. n. 26. 27. dixit ipsum in Ciuitate Firmam. 100 na t fecisse comburi quendam Tamanur, qui contra naturam cognouerat. Et quod Pij V. Summi Pontificis tempore vidit Comburi quendam Birruarium, qui similiter nefarius & vitium commiserat cum quadam publica meretrice. L. penses in Decisum. 441. vol. 3. ubi gladij poena punita meruit eum, qui t in Virginem id vitium. Et vitium in animal brutum conrematione iisdem L. penses in Decisum. 442. Vol. 2. quos reuertit, & sequitur Metastibus. Celeris in Decisum. Germania 187. nu. 1. & seq. & ibidem Iacobus Scultet in apost. lib. Et quamquam Barthol. in dicta. l. cum vir in femina, dixerit illam legem non solere in studiis legis quia de hac materia non sit loquendum; Tamen tam supra allegati, quam alij loquuti sunt, vt le-*

103 dores ab ijs horribilibus & terreat, & committentes ab illis abstinere, non solum ob timorem Diuinæ vltionis, sed etiam pro dignitate, & mori honestate. Videant, quantum hoc vitium odit Phalaris, sicuti fumus Tyræus, sic fumus Philo-
104 iolophus, qui scribens in Himerenibus Epistola. 118 At si Conon (inquit) cuius corpore singuli vestrum turpiter abuti sunt, incolas seruabimus, vniuersæ Ciuitatis excidium à nobis exspectet. Et eisdem Himerenibus Epistol. 12. Stesichorum (inquit) & Cononem, & Propidam à Pachiano in Pe-
loponnesum, pro Corinthijs, ad quos eos mittebatis, nauigantes à nobis Captos scitote. Propidam fortasse vobis immittemus, Cononem quamprimum interficere iussimus. Et Epistol. 123. Idem facetur. Hoc flagitium odio persequendo. Narrat Plutarchus in lib. Quod bruti animalia ratione
105 vtantur. & At si (inquit) Gallus Gallum ineat, quamuis Gallina abut, viuis comburitur, variis cuiuspiam Aurospicis iussu facinus perpetraret, magnus, & atrox esse denunciantis. Et post pauca inquit, sed ad coitum homine abuti, nulla vnquam scra conata est. Finiam de hoc abhominabili vitio dicere alia, præter quam quæ contra
106 istud facinus dixerunt Sanctissimi & Apostoli apud beatum Clementem Constitutum Apostolicarum. lib. 6. cap. 28. ubi leiores remitto.

Satis iam diximus pro declaratione verborum diffinitionis Matrimonij, quoad verba, Maris, & famiæ coniunctio, nunc prosequenda est declaratio sequentium verborum, scilicet, coniunctio.

Sequitur (coniunctio) Notandum erit, istam
107 coniunctionem intelligi oportere & de coniunctione animorum, quæ ostenditur ex verbis. Voces enim sunt earum, quæ sunt in anima passio-
108 num notæ, vt & dicit Aristoteles in lib. Perihermias, sine de interpretatione cap. 1. quo in loco. Boetius, dicit, Voces esse animi & conceptus. Non mirum, si coniunctio matrimonialis, dicatur significare coniunctionem animorum, quia leges communes ciuiles, & ipse Vlpianus inquit. Anupias
109 non concubitus, sed consensu facti. L. Nuptias. ff. de Regul. iur. S. Nuptias itaque Antistheni de Nuptijs. ff. de Regul. iur. S. Nuptias itaque Antistheni de Nuptijs. Vnde, cum fuerit sub hac conditione legatum, si in familia nuperit, videtur impleta conditio statim atque ducta est vxor, quamvis nondum in cubiculum mariti venerit, nuptias enim non concubitus, sed consensus facit, ita dicit idem Vlpianus in l. cum fuerit. 15. ff. de condition. & demonst.
110 Sponsalia, & nuptiæ consensus contrahentium sunt. l. sufficit & l. sponsalia 11. ff. de Sponsalib. Vnde ex Chrysofolomo Summus Pontifex inquit,
111 Matrimonium quidem non facit coitus, & coniunctionibus agitur, qui solus si deficiet, cetera etiam cum ipso celebrata frustrantur, cum ergo inter istos consensus intercesserit, qui solus matri-

113 matrimonium ¶ facit, patet hos coniuges fuisse.
c. Sufficit. 27. q. 2. c. cum solum. vers. Matrimonium.
extra de Sponsalib. c. cum apud e. tit. l. c. consensu. in
princip. l. fin. in princip. c. de Repud. & talis consen-
 114 *14. vs. 1. debet esse mutuos. c. fin. in fin. de Procuras.*
lib. 6. Petrus de Anchi. in Consil. 228. Incip. A duas
filias habebat Marian. Soci. Senior in consil. 13. Incip.
circa primum quatuor. col. 1. vol. 1. Ioann. Baptista
Ferrari. in Consil. 79. num. 1. 2. in Consil. 174. num. 3. q. 9.
 B *Decius. & Cognol. in Consil. 228. Incip. & ibidem Ioan.*
Ferrari. Montanus. col. 6. in parus. vers. Praterca
legatum Petrus Faber de Regul. iur. antiqui cap. 30.
Paul. Accmil. Verall. in Decis. 2. 12. num. 2. parte 2.
Nicolaus Renferus. in Decis. 10. num. 6. in lib.
4. Ioan. Rodin. de Republica. lib. 1. cap. 3. Sed ad hoc
 accipe pulchrum Dictum D. Ambrosij de Institu-
 tione Virginit. ca. 6. De sponsata enim Viro (inquit)
 coniugis nomen accipit, cum enim initiatur con-
 115 iugium, Tunc coniugij nomen ¶ asciscitur, non
 enim desoriator virginitatis facit coniugium, sed
 pactio coniugalis: Denique cum iungitur puella
 coniugium est, non cum virili admixtione cogno-
 scitur. Hic Ambrosius. Ioan. Myfinger. in Bul.
 de Patria potest. sub no. 8. in verb. nuntiatio. Fran-
 cisci. Gratiani in Summa Iuris canonici. Parte 1. Di-
 stinct. 4. num. 105. Ioan. Hoppers de Vera Iuris
 prudentia lib. 10. Titul. 2. Ioan. Philip. in Responsa.
 49. num. 7. Coniunctio enim itaq; istam animorum
 esse propterea debere, verbis tamen expressam, & ad
 hoc adducit illud Magistri Sententiarum lib. 4.
 Distinct. 27. artic. 3. Si consensum (inquit) men-
 116 te, & non explicat verbis, ¶ vel certis signis,
 nec talis consensus efficit matrimonium; si tamen
 verbis explicat, quod tamen eorū non volunt,
 si non sit coactio ibi, vel dolus, obligatio illa ver-
 borum, quibus consensus, dicentes, accipio te in
 117 virum, & ego te in uxorem, ¶ matrimonium facit.
 Quod bene Riecher, in dicta Distinct. 27. Artic.
 1. q. 2. dicens, quod ad hoc, vt verē contrahatur
 in foro conscientie, & DEI, qui cordium nouit
 118 occulta, requiritur ¶ verus consensus interior,
 quamvis non sufficeret sine institutione, quia cum
 vir, & mulier plenaria subint domino DEI, non
 liceret vni transferre corpus suum in potestatem
 alterius, nisi concurrente ad hoc Domini Volun-
 tate, & autoritate. Tamen quantum ad iudicium
 Ecclesie militantis, quæ secundum exteriora iudi-
 cat, si dantur verba, quæ consensus iotentorem
 exprimit, quamvis le secundum rei veritatem non
 119 addit, iudicabitur ¶ matrimonium, nisi signis e-
 uidentibus probari poterit, nunquam interiorē
 consensus esse uisū, quod probare, nimis esset dif-
 ficile. Hæc dicit Riecherus, quem sequitur Pel-
 lerus: A Thom. in Reverso Theologia in verb.
 Matrimonium. 1. §. 10. ubi plene & de coniunctio-
 ne mentium dicit idem Pellet. in verb. Matrimo-
 nium quarto. §. 2. Incip. Primum matrimonium, quod
 est solum. Quod bene tenuit, & explicauit An-
 tonius Gubernius de Sponsalibus, & Matrimonijs. Titul.
 Quid sit matrimonium. num. 13. 14. Alexander Cor-

reus de Sponsalib. & Matrim. lib. 5. cap. 9. & ita
 120 intelligendus est ¶ consensus Matrimonialis, de
 quo nouissime scribit D. Alfonso Manzucius in
 Dec. Nuperima Romana 687. num. 7. Par. 2. in 2. Tho-
 mas Decius in Consil. 45. num. 4. Olfentian. Vulpes. in
 Consil. 31. num. 10. Alexand. de Nemo in Consil. 11.
 num. 1. in Consil. 60. num. 12. Archidiam. in dicta c. suf-
 121 ficit. Qui dicit, eundem ¶ consensus simultra-
 neum esse debere sequitur Ioan. Petr. Surd. in Consil.
 122 364. num. 18. 35. vel. 3. & dictus cōsensu ¶ etiam
 ptehari poterit per literas, quæ mittuntur per
 nuntium, & sufficit, quod coram aliquo talis con-
 sensus declaratur, ut pass Archidiam. in c. nec illud.
 30. q. 5. & in c. fin. de procuratorib. in 6. & ibi Ioan.
 Andr. in Nouel. voluit Alexand. in Consil. 146. incip.
 in causa, & licet can. 4. vers. Quia respondet. vel. 5.
 Quem sequitur alios allegans. Hieronym. Gabriel.
 in Consil. 172. num. 26. Fol. 1. Augest. Berous. in Consil.
 39. num. 13. 33. Fol. 1. Quia vt diximus verba ad
 aliud non sunt instituta, nisi, vt eis quisq; in alte-
 123 rius notitiam ¶ cogitationes suas proficiat, ut ex
 Augustinus in Enchirido. cap. 22. voluit text. in c.
 in autem 22. qu. 2. quem allegat Agid. Bellamer. in
 Decis. 754. Incip. Si rectior. num. 5. Hinc etiam Eth-
 nici de Matrimonio videntur se concordare cum
 scriptura Sacra, nam, & Aristoteles in Lib. an Phi-
 losophum Impediant nuptia ex Stobæo in Sermone.
 65. inquit. Quam aliam ob causam opifici homi-
 124 nes, primum quidem ¶ bipartito diuisit genus
 positum, deinde pudenda binæ ei adiunxit, aliud
 mari, aliud foemine: Dein cupiditatem vehemen-
 tem vtriq; iniecit conuersationis, & coniunctio-
 nis cum altero, & ingens desiderium mutuum v-
 triq; alterius concitauit, vt mas foeminam appete-
 ret, foemina marem. Ex Hierocle in lib. de Nuptijs
 idem Stobæus ibidem. Sed viti (inquit) & mulieris
 coniugium, qui mutuo copulantur, & sacri suae
 dijs nuptialibus Narahtijs, Laribus, & inter se
 consensu, nihilq; non commune habent, vique
 ad corpora, immo ipsas animas. Et Antipater in
 sermone de Nuptijs dixit, licet vera vnde quæq; com-
 125 missetur coniugalitatis amor, cum non solum o-
 pes, & liberos omnibus charissimos, & animam,
 sed etiam corpora soli coniuges communia ha-
 bent. Inde illud Homeri
 Quam cum chara domi coniunx, fiduq; maritus.
 Venerunt de igne.

Concludam hanc particulam, quod ista coniu-
 126 catio sit animorum expressa per verba, vel ¶ sig-
 na, per dictum Alexandri Tergii summi Pontificis.
 in c. licet. intra de Sponsa duorum. dum dicit legi-
 timum cōsensum efficere matrimonium, ita quod
 Vnus alterum in suo mutuo consensu, verbis ex-
 pressis recipiat. Et ideo, sine vtriusq; partis con-
 127 sensu matrimonium ¶ cōfideri nequeat, c. si in-
 ter. extra de Sponsalib. de quo Maritus. Nemo. in
 Consil. 26. num. 1. Titul. de Sponsalibus, & hoc nouis-
 simè Voluit Gregorius Sayra. Florum Decisio. num.
 lib. 4. Titul. de Sponsalibus & Matrim. in Decis. 30.
 num. 30. Vnde rectè dicitur hanc coniunctionem in
 Nuptijs

Nuptijs dictam esse vnionem animorum, & corporis, vt dicitur post pauca, de quo mutuo consensu signis exterioribus ¶ demonstrando
 128 *concludit Alexander de Ales in Summa Parte 2. q. 175. memb. 6. §. 1. D. Thom. in addit. ad 3. partem. q. 43. artic. 1. & est definitum in Concilio Florentino,*
 129 *quod consensus sit mutus de presenti, ¶ quos cum alijs refert, & sequitur Iosephus Angelus in q. de Essentialibus matrimonijs. parte 1. & Franc. Martens in Decisum. Delphin. 3. nu. 2. 3. parte 1. & Jacob. Temmingus in Decisum. 10. nu. 2. in Decis. 28. n. 4. Seraphin. Oliuarius in Decis. Nouissim. Roman. 430. sub nu. 3. Fol. 1. vbi dicit, sufficere probari consensum, licet non constet de formalitate ¶ verborum, de quo dicam inferius.*

Subsequantur verba definitionis matrimonij (indiuiduum Vix consuetudinem retinens) Ista qualitas coniunctionis, vt diuini nequeat, durante alteriusve morientis, vita, denotat indissolubilem
 131 *esse oportere viri, & vxoris ¶ coniunctionem, & hoc spectant, & erunt duo in carne vna, Verba Genes. cap. 2. quod retulit, & confirmauit CHRISTVS in Euangelio apud Matth. cap. 19. quo in loco diuini non posse hanc coniunctionem subiunxit, quos ergo DEVS coniunxit, homo non separet. Est enim coniugale vinculum istud factum*
 132 *¶ indissolubile, & vitalis stricta societas. Quod optimè declarauit D. Augustinus in lib. de Bono coniugali, Semel (inquit) in ium connubium in Cūitate DEI nostris, vbi etiam ex prima diuini hominum copula, quoddam Sacramentum nuptie gerunt, nullo modo potest, nisi alicuius eorum*
 133 *¶ morte dissolui, de quo Lactantius Firmianus de Falsa Religione lib. 3. cap. 29. Quis (inquit) aut vir mulierem, aut mulier virum diligit, nisi habitauerint semper vnā? Nisi deuota mens, & seruata inuicem fides indiuiduum fecerit charitatem? Tertullianus in lib. de Monogamia dicit, Matrimonium*
 134 *¶ est, cum DEVS iungit duos in vnā carnem, aut iunctos deprehendens in eadem carne, coniunctionem signauit; concinit Synodica resolutio facta tempore Euanuelis Imperatoris Constantinopolitani corā Romano Metropolita Dyrrachij cum alijs Episcopis scilicet Metrophano Episcopo Cæsareæ Cappadociæ, Andronico Sardium, Phoca Philadelphie, Nicephoro Pontohetaciæ, Georgio Smyrnæ, & Michaelē Methymnæ, per quos ad interrogationem Bellæ Episcopi (sunt excommunicati declarati, qui ab vxoribus diuerunt, & ad illas reuerti nolunt, vt latius est videre apud Enimundum Bonafidum Iuris Orientalis, lib. 2. q. sic nexum indissolubilem matrimonij docuit Trid. concilium sess. 20. prime. Regulariter enim sola morte coniugati diuiduntur, & eo modo intelligitur ista indiuiduitas, & vita durante in eo viuendo stabiles permanent. Ad quæ alludunt Carmina Virgilij lib. 1. Eneidos, dum Iuno Acolo vxorem promittit dicens.*

*Sunt mihi vos septem præstanti corpore Nymphæ,
 Quarum quæ forma pollicerrima Detopeam*

*Connubio iungam stabili, propriamq; dicabo.
 Omnes, & tecum meritis pro talibus annos*

Exigat, & pulchra faciat te prole parem.

Quo in loco Seruinus Maurus dicit, Ideo dicere stabili, quia longam promittit concordiam, idest sine Diuortio. De Diuortio tamen, repudio, & separatione, inferius suo loco dicam. Est autem Matrimonij societas inter ¶ virum, & vxorem. l. 1. ff. de Ritu Nuptiar. l. Adversus. C. de Crimin. Expul. bared. Quæ societas intelligi potest inter virum, & vxorem contracta indissolubilis, & perpetua, idest dum viuunt, vt dicit Iuris consultus in l. 1. ff. pro Socio. & de hac viri, & vxoris Societate, quod sit indissolubilis. Petbartus in Rejario Sacra Theologia. in Verbo. Matrimonium. §. 1. in finalibus verbis. parte 4. de ipsa coniugij Societate loquitur
 135 *¶ Horatius Carminum lib. primo. Ode prima dicens:*

*Manet sub iove frigida Veneratur
 Sociæ coniugis immoratur*

Quem ad hunc finem allegat optimè Petrus Gregorius Siniagm. Iuris vniuersi lib. 9. cap. 4. sub n. 1. de hac coniugum vita indiuidua. Goffred. in Summa Titul. de Sponsalibus. col. 4. §. sequitur videre. vers. Matrimonium. Holsten. eodem titul. §. Quod est matrimonium. vers. Indiuiduum. Antiquus Guerberus in dicto Titul. de sponsalib. & matrimonijs. Titul. Quod sit matrimonium. n. 17. Alexander Carverius de Sponsalibus, & Matrimonijs. lib. 5. cap. 10. Ioann. Paul. Lancelott. Instit. Canonica. lib. 2. Titul. de Sacramento Matrimonijs. §. 1. Daniel Ventrinus in Analyti Iuris Pontificij lib. 4. Tit. 1. §. Quod est matrimonium. phend Petrus Causius in Summa. parte 2. Titul. de Matrimonijs Sacram. q. 1. Ruard. Tapperus contra Hareses. Aric. 18. Tom. 2. & Quintilianus anni Declarationis. 368. inquit matrimonia ab ipsa rerum natura ad inuenta, sicut mares feminis iungi vt imbecillior sexus præsidium ex mutua societate sumat. Et nouissimè Ioan. Baptista Valenzuela Velezquez Regens Iurisconsultus animi, & corporis dotibus inculpabilis in Consil. 13. num. 3. cum pluribus seq. cuius coniugalij societatis apud Germanos scribens Cornelius Tacitus in lib. de Moribus Germanorum. Mulier (inquit) Incipientis
 137 *¶ Matrimonij auspicijs admonetur, venite se laborum, periculorumque sociam, idem in pace, idem in prælio passuram, auluramq; & his iungi possunt verba Domini Genes. cap. 2. Faciamus ei*
 138 *adiutorium simile sibi. Placuit enim DEO mulierem dare homini, vt esset illi adiutorium, & sustentaculum, vt vicaria quadam subleuatione, communia onera susciperent. Vnde Aristoteles Politicorum lib. 1. cap. 1. inquit, Marem, & feminam,*
 139 *quorum alter alterius indiget societate ¶ copulari necesse est, & post pauca ait, Itaque femina, & seruus distincti sunt natura, licet apud Barbaros,*
 140 *mulier, & seruus eodem habeantur loco, & Romanus canis, vt vxor ducta per sacra farris in coniugio esset indissolubili. Dionysius Halycarnassensis antiquis lib. 2.*

Alia verba definitionis Videlicet (Diuini, & 141 humani Iuris cōmunicatio) sunt ex Iuriconsulto in l. 1. ff. de Ritu Nuptiarum & ex l. aduersus. C. de Expiat. heret. Estque ampliatio Societatis Viri, & vxoris, de qua supra diximus verbis proximis. Et Diuini iuris esse, & pertinere videtur ad statum matrimoniale, verba, quę ordinauit Raguel Saræ filiæ suæ, vñ cum Anna eius vxore, quia ap- 142 prehendentes illam osculati s̄ sunt, & dimiserūt, monentes eam honorare soceros, diligere maritum, regere familiam, gubernare domum, & scip- sam irreprehensibilem exhibere, vt patet Thobias. c. 10. Indē, Homērus nihil melius existimauit esse 143 homini, quā si fī concordī voluntate, & Vir, & Vxor domum gubernent, quę scilicet animo, & prudentia iūctū coniūctiō est: vt retulit Aristoteles lib. 2. *Opemiscorum*. cap. 3. Diuini etiam Iuris videtur, cum Christiani cum iudeis matrimonium contrahere nequeant, in minente ex *Fallemiano*, *Theodōsi*, & *Arcadio*. in l. *Nequis*. C. de Indus, & *calisci*. D. *Ambrōsius* lib. 1. de *Abraham*. cap. 9. deducta in c. *conf.* 28. q. 1. & *figus* iudaica. ibidem. Cane (inquit) Christiani Gentili, aut Iudei filiam tuam tradere, caue inquit gentium, vel 145 iudeam, atq; alienigenam, hoc est q̄ omnem hæreticam, & alienā à fide tua accipere tibi in vxorem. *Abb. Panormitan.* & *aly* in c. *quanto*. de *Diuer. Corr.* in *Conf.* 114. *Vol.* 1. *Nicol. Boer* in *Deiſion*. *Burdgal.* 3. 16. m. 5. *Jacob. Meno.* de *Arbitrar.* *Indu-* *cum* *quæſtionib.* lib. 2. *Centur.* 3. *Casu* 290. m. 2. *Bernardin.* *Alfius* in *Collet.* 1. 1. post *alios Ioan-* *nes Pandi.* *Lanceloti.* *Inſtit.* *Canonicar.* lib. 2. §. *Culius* quęq; *Tit.* *Qua* *matrim.* *impedit.* *poſſ.* *Daniel Venetorum in Analyſi.* *Iuris Pontifici.* lib. 4. *Ti-* 146 *tol.* 1. §. *Qua* *forma.* vbi dicit, q̄ matrimonium contrahendum eſſe cum perſona eiufdem conditionis, & ſectæ. Nam *Denteronem.* cap. 7. *prohibuit* 147 *DEVS*, Non inibis cum eis ſocius ſ nec miſereberis earum, neq; ſociabis cum eis coniugia. & *Exodi* cap. 34. Nec vxorem de filiabus eorum acci- 148 dās pijs filiis ſuis. ſ Vnde *Eſdras* lib. 1. cap. 9. audito 149 quōd Iſraelitæ acceperint ſ de filiabus Moabitæ, & aliorum, & miſcerant ſemen Sanctum cum populo dictarum Terrarum, ſcidit pallium ſuum, & tunicam, euellit capillos capitis ſui, & Barbam, & ſedit mærens. & *Eſdras* lib. 2. cap. 10. replicat, Vt nō daremus filias noſtras populo terre, & filias eorum non acciperemus filijs noſtris. Et idem *Eſdras* lib. 3. cap. 9. cuncto Populo congregato dixit, Vos inique ſeciſtis collocātes vobis 150 in ſu matrimonium vxores alienigenas. Et ideo de Iure gentium dicitur prohibuit Matrimonium alienigenarum ſecuturum. & *ius gentium* 50. *Diſtinc.* Sic Romulus raprum Sabinarum factum fuiſſe patrum ſuperbia, qui ſinitimis connubium nega- 151 ſſent, illas tamen in matrimonio ſ in ſocietate ſortemurum omnium, ciuitatiq; &, quo nihil charius humano generi ſit, liberum fore, vt eſt au- thor *Lanius* lib. 1. & *Dionyſius* *Hæc* *armuſſius* idem teſtatur *Aymarus* *Rinaldi* *Hiſtoria* *Iuris* *ciuitis*,

lib. 1. cap. 3. dicit, Romulum cauſiſſe, Vt mulier, quę 152 Viro per ſacras leges coniuncta eſſet ſ pecuniarum omnium, ſacrorumq; ſociā eſſet. *Plutarchus* de *Præceptis Connubialibus*. cap. 20. Tale (inquit) 153 quoq; pecuniarum ſocietas connubio ſ iunctis maximē conuenit, vt vnām in ſubſtantiam, rebus omnibus conſuſis, ac mixtis, ne hanc partem propriam, illam alienam, ſed omnia propria, ac niſul alienum arbitrentur.

Et quatenus Iosephus vir Sanctus in Veteri te- 154 ſtamento, matrimonium contraxit ſ cum filia Phutipharis Aegyptiaca Aſenuth, cuius pater Sacerdos erat Heliopolis. vt patet, *Genef.* cap. 41. & 155 Moites cepit vxorem ſ Sephoram filiam Sacerdotis Madian, & fuit eſſetq; cognatus Iſrahel. vt patet *Exodi*. cap. 2. & iterum. *Cap.* 18. Tamen plures dantur reſpoſiones, prima, quia Dominus iam præceperat humani generis propagationem, & 156 ſ multiplicationem, & quod leceſſet Iosephus, & Moſes, iam erant ſub præcepto Domini ſ diſpoſitæ notandum, quōd prima aliarum genera- 157 tionum prohibitio ſ matrimoniorum, ſuit ab Abraham, dum ordinauit ſeruo ſuo, quem mittebat ad contrahendum connubium ſ Isaac, filio ſuo, ne daret filio ſuo Isaac vxorem de filiabus Chanaanorum, non autem fuerat præceptum D. H. Secundo quia voluntas Abrahę erat contra Cha- 158 nanos, qui ex inſpiratione Diuina ſ preuidebat in eis nullam ſpem eſſe, quōd conuerterentur ad Dominum, idcirco odio illos habebat, atq; tam DEL inimicos. Tercio, quia, & ſiles diuina id pro- 159 hibuerit, Idem DEVS ſ legislator, & Princeps, potuit cum illis priuilegio particulari diſpenſare quia eius eſt deſtruere, cuius eſt condere legem. Quarto quia dictorum Sanctorum vxores con- 160 uerſæ ſtatim ſunt ad eorumdem ſ virorum religionem, pro vi amplē ſcribit *Marguardus* de *Sanctis* in *Tractat.* de *Iudeis* parte 3. *Capit.* . per totum. concludam etiam cum *Plutarcho* de *Præceptis connubialibus*. 2. 19. Quum verō (inquit) primus, & maximus Deus, quem vir cenſet eſſe cōſedum, ſolum eum cognoscere vxorem decet, curioſq; reli- 161 giones, & petregrinæ ſuperſtitioſes à veſtigio 162 iuſtitie cum iniquitate ē aut quę ſ communio luminī cum tenebris ſ & hanc opinionem tenuit *D. Thomas* 4. *ſententiarum*. *Diſtinct.* 39. q. 1. *Articul.* 1. & 2. quem ſequitur *Sebaſti.* *Medici* in *ſumma* *Decretorum*. *cauſa*. 28. q. 1. *Artic.* 2. voluit *Alexander* *Carreſius* de *Sponſalib.* & *Matrimo* lib. 5. cap. 14. dicens, Propterea aberrant Iuriconsulti non- 163 nulli in Rubrica de Sponſalibus, qui exiſtimant, ſ Christianum eum ſi ſiſſicili poſſet contrahere ſub conditione tranſitus ad fidem.

164 An Matrimonium ſui Iure ſ Diuino à D. F. O. inſtitutum? Videatur dicendum, quōd non, ſed ab homine, ſcilicet ab Adamo, quia illa verba, Hoc
nuc

nunc os ex offibus meis, & caro de carne mea, non fuerunt prolata à DEO, sed ab Adamo, Quia DEVS fuit loquutus postea, quando dixit, Crescite, & multiplicamini, & implete terram. Sed
 165 dicendum est, institutionem ipsius Sacramenti à DEO fuisse institutam ante Adæ peccatum in Paradiso, non ad remedium, sed ad officium, quia ibi esse debebat Thorus immaculatus, & nuptiæ honorabiles, ex quibus sine ardore conciperent, & sine dolore parerent. Post peccatum verò, fuit institutio ad remedium, fuitque extra Paradisum. Quoad primam institutionem habuit præceptum, quia mandando illud instituit. Quoad secundam habuit indulgentiam, quia indultum fuit coniugium propter cuitadā fornicationem. Prima dictamine Iuris naturalis. Secunda verò fuit similiter à DEO, quia dum Adam protulit verba. Hoc nunc os ex offibus meis, & caro de carne mea, & quæ sequuntur, dicens. Quam obrem relinquat homo patrem suum, & matrem, & adheret uxori suæ, & erunt duo in carne una. *Genes. cap. 2.* habetur in *concordia de Voto. in 6.* Et id ex Theologis latius profequitur *Magister Sententiarum lib. 4. dist. 26.* Qui dicit, quod propheticè hoc
 167 dixit Adam, quia illustrando ipsius interius illum DEVS, quia verbum illud non fuit à semetipso, sed à DEO, & ideo à DEO dicitur institutum. Declaro etiam ego, quod in sopore, & somno cum
 168 fuisset et. aia Eva, cum sompor, & somnus cessarent, quo pacto poterat scire Adam, mulierem, quam inuenit, fuisse per eos, & Carnem suam creatam? nisi per Diuinam Illustrationem, quia potuisset credere, fuisse ex terra creatam, sicut ipse creatus fuerat. Et sic concludit *D. Bonaventura in dicto lib. 4. Sententiarum. dist. 26. q. 2.* hoc eodem probat *Concilium Tridentinum Sess. 24. in exordio* ibi primus Diuini Spiritus instinctu pronunciauit Comprobauit hoc CHRISTVS *Matth. c. 19.* dum Matrimonium à DEO initium habuisse dicit, Non Legistis, quia qui fecit ab initio masculum, & feminam? creauit eos; Et dixit propter hoc dimittet homo patrem, & matrem, & adheret uxori suæ & erunt duo in carne una, itaque iam non sunt duo, sed Vna Caro. Quod comprobatur ex scriptis *D. Pauli Apostoli. 1. Corinth. cap. 7.* & iterum ad *Ephesios. cap. 9. Augustinus lib. 9. de Genesi ad litteram cap. 7.* Inquit, Denique, veriusque sexus infirmas propinquans in ruinam turpitudinis, rectè excipitur honestate nuptiarum, ut quod sanis possit esse officium, sit ægrotis remedium vnde
 170 de dicit *Concilium Florentinum*, quod Septimum est Sacramentum Matrimonij, quod est signum conjunctionis CHRISTI, & Ecclesie; super dictam opinionem Bonaventuræ, quam refulsius dixit Magistrum Sententiarum, quod propheticè dictum fuerit ab Adamo à DEO illustrato, sequutus est *Pelbartus in dicto verb. Matrimonium. 1. §. 4. Par. 4. Bened. Pererius in Genesim. li. 4. cap. 2. Vers. 23. Tomo 1.* ante ipsum *Richardum in dicto lib. 4. Sententiarum. dist. 26. Artic. 1. q. 3. Hugo de Sa-*

elo Vitiore de Sacramentis lib. 2. parte 2. & optimè è nostris *Alfonfus Mentalus, Legum Feni. lib. 3. in Proemio. col. 2. vers. Secundus motus fuit. Leluis Zanclus de Privileg. Eccles. Privileg. 52. num. 10. 14. & Privileg. 70. n. 14. Privileg. 104. n. 4. Iacobus Hospers de Vera Iuris prudentia. lib. 18. Titul. 2. D. Thomas in dicto 4. Sententia. Distinct. 26. q. 2. Artic. 2. in responsione ad 4. D. Antoninus Archiepisc. Florentin. in 3. parte summa. Titul. 1. cap. 2. Ambrosius Cascharinus Archiepiscopus noster Consonus de Falsis Dogmatibus contra Castellanum. Titul. de Matrimonio. q. 1. Petrus Camfius in Summa. Tit. de Sacramentis Matrimonio. q. 1. parte 2.* Et idcirco eadem illustratio facta Adamo per Omnipotentem DEVM
 171 fuit matrimonij permissoria, quod ad euitandam commixtionem illam more ferarum, dando illi remedium, ut qui continere nequirent, Vir haberet suam uxorem, & mulier haberet virum suum, & his melius esset nubere, quam viri, ut inquit *D. Apollonius Paulus 1. Corinth. cap. 7. c. Nuptiarum. 27. q. 4.* vt eo modo venerei actus concubiterentur. c. *ficus non omnes. §. 3. 2. q. 2.* Quod eleganter, & optimè concludit *D. Christolomus in Genesim Homilia 59.* dicens Propter concupiscentiam ipsius iuuenilis ætatis, Dominus noster sciens naturæ infirmitatem, nuptias dedit, & Sanciuit, ut ab illicito concubitu abstinere. Quæ omnia, tum ad matrimonij institutionem, tum quoad alia supradicta optimè, & eleganter comprobant nouissimè *D. Stanislaus Hosius Cardinalis Varmienfis in suis Commentarijs. ca. 35.* nonnulla ad hunc propositum scripsit *Martini de Caramanis, & Andr. de Isern. in Causis. Regni. Incip. Honorum.*

Ex iam dictis patet, Matrimonium nouæ legis
 173 factum fuisse Sanctissimum à Sacramento, super quo sufficiunt Sacri Tridentini Concilij verba in *Principio Sessantis 24.* dicentia, cum igitur Matrimonium in lege euangelica veteribus conubijs per Christum gratiam præstet, merito inter nouæ legis Sacramenta annuerandum, Sancti Patres nostri, concilia, & vniuersalis Ecclesie traditio semper docuerunt. Postea subsequitur. Si quis dixerit, matrimonium non esse verè, & propter
 174 præ vnum quæ Septem Legis Euangelicæ sacramenta, à CHRISTO domino institutum, sed ad hominibus in Ecclesia inuentum, neque gratiam conferre; Anathema sit, ut patet *Canon. 1.* Quomodo ante Concilium Tridentinum declarabant *Richard. 4. Sententia. dist. 26. Artic. 4. q. 2.* quem sequitur *Pelbartus in Verb. Matrimonium. 1. §. 7. parte 4. Iosephus Angles in Florib. Titul. de Effensia Matrimonij. Artic. 4. conclus. 4.* Institutum fuisse Matrimonium à CHRISTO *Matthæi. ca. 19.* Quos DEVS coniunxit, homo non sepatet, in quibus
 175 bus apparet illius institutio, & ipsius approbatio. *D. Antonin. in summa. Parte. 3. Titul. 1. cap. 2. Dominicus de Soto. 4. Sent. dist. 26. q. 2. Artic. 2. Alfonso Vialius in Causule de Matrimonio. Item. 1. nu. 13.* Quod aliter declarat ante *Concil. Tridentinum Richard. 4. dist. 26. q. 2. artic. 4.* quem sequitur.

sequitur Angelus de Claustro in Summa in Verb. Matrimonium 1. num. 1. *Ioannes Paulus Lancelotti. Institution. Canoniarum lib. 2. Titul. de Sacramento Matrimonij. S. & merid.*

Matrimonium dicitur potius à matre, quàm à
716 patri, quasi Matris munus, de quo t Gregorius
Noster Augustinus Episcopus matris iudex dicen-
ti respondet à matre dici matrimonium, filium
infantem materno potius, quàm paterno indige-
re solatio, qui fuit ante partum onerosus, Dolo-
rosus in partu, & post partum Laboriosus, & ex
hoc legitima coniunctio maris, & foeminae, ma-
gis matrimonium, quàm patrimonium nuncupa-
717 tur. 1. in cap. ex literis acta & conversion. infideli-
um. licet coloratur quod diceret, non tamen af-
fentit, ad hanc tamen conclusionem illum textum
allegauit Francisc. Marcus in Decis. Delphin. 870.
num. 9. v. plura. 1. quod, & nouissime eandem
reddens rationem uoluit Petrus Gregorius Synag-
matic. Turis. uniuers. lib. 9. cap. 1. num. 3. sed latius
Marcus Mantua Dialogorum lib. 1. cap. 1. ubi idem
dicit ex auctoritate Prapost. in Rubr. de sponsalib.
718 etiam. 7. quia mater fit semper est certa. 1. quia
semper. ff. de in ius vocand. locum. Atynus. in
Rubr. de Patria potestate. num. 6. late, & subtiliter
circa hoc se extendit Alexander Correr. de spon-
sali. lib. 2. matrimon. lib. 5. cap. 4. & tandem concludit,
dicens ideocirco matrimonium dici à matre, quia
719 matres magis diligunt filium. 1. v. per Corn. in
in consil. 175. num. 12. volum. 3. Quod non tene-
re, 8. cum nullus amor vincat affectum, & amorem
paternum in filios. Isti quidem, in fin. ff. de eo quod
met. causum ample cumulat & And. Tiraque. in
Rep. s. uamquam. in prafat. num. 7. C. de Reue. Do-
mi. qui refert Achilles Pedrocus, in consil. 20.
num. 112. Roland. à Vall. in consil. 45. nu. 54. vol.
Ascan. Clementia. de Patria potestate. cap. 4. nu. 3.
De hac Erithimologia aliud pulchre post Aulum
Gellium scripsit Francisc. Commanus in Commentar.
Turis. ciuilib. lib. 8. cap. 3. sub num. 2. Nec est con-
tenda Gallorum appellatio, vt quod matrimo-
nium à Mare dicimus, illi à Marito Mariages eo
appellant, optimam reddit rationem Francisc.
Commanus Commentar. Turis. ciuilib. lib. 8. cap. 9. sub nu. 7.
721 Nuptie, dicuntur à Nubo vt verbo, quod est
idem actus, & coeppio, sicutam, & coëubiū,
quasi simul Nubo, inde ipse Nuptie à Nubendo,
tegendero, & coeppiendo dicitur And. Ambros. lib.
de Patriarchis relictis in cap. ne illud 30. q. 5. Tiraque.
lib. 4. Connubial. in cap. 22. Quidlib. 2. Fallo.

*Credit amens scholaresq. parat deducitur istinc
Anna regens quibus, et noua nupta suos.
Aldebrand. in princ. n. 8. in fin. de patria potestate, &
in §. in potestate nu. 10. c. honorantur in fine 32. q. 2.*

Primo scies illa, nec audeas

*appellare Virum virgo, manibus (q. modis)
Celastes vultus à non rebus a suis.*

Veteres enim nuptias appellabant, quia caput flammæ linteo velabant, ad similitudinem Nubiū, quæ

Summa Decisionum Tom. III.

etiam videtur Solē tegere, iuxta illud *Exerb. 2. 32.*
8. & Solem in Nube tegā. Sic dicitur per David Psal. 6.

Nupta lentiter tectura pudorem

Luca demisso velarent flamma vulsus.
Eodem modo in scriptura Sacra, dum Rebecca
83 prima vice viderit Isaac virum descendens, † de
Camelo, tollis pallium suum operuit se; vt habet
† *Genes. c. 24.* de hoc loquitur *D. Amb. super pri-*
† *mam Epist. D. Pauli ad Corinth. c. ii.* Mulier (inquit)

Quarequam ex iam dictis discerni possit ad quem finem, & ex quibus causis fuerit matrimonium à DEO institutum? Tamen dicemus brevis-
89 ter. Primum, dicendum, quia si placuit DEO omnipotenti suo imperabili iudicio. Secundum, quia ad officium à principio à DEO institutum fuit, ut diximus, matrimonium ad suscipiendam prolem, dum DEVS *Genesij. cap. 1.* dixit crescere, & multiplicari, & implete terram. Ex

istud est vnum ex tribus illis substantialibus bonis Matrimonii, scilicet prole; et sobola in secepto, vtex dicto D. Augustini lib. 1. de Nuptijs et concupiscentia. cap. 11. habetur in cap. Omnis itaque 27. q. 2. dum ait, omne iure nuptiarum bonorum impletum est, in ipis parentibus CHRISTI, proles, fides, Sacramentum. Francisc. Marcanus in Decret. Delphin. 684. num. 1. volum. 2. De quo bono prole habetur in c. fin. de consensib. apposit.

191 quia ob prolem † multiplicandam illius inhi-
bitio facta fuit in Paradiso. *l. cum igitur, in pres.* 35.
qu. 1. *cap. Deinde* 36. *dist. ff. Goffred. de Trano in*
Summa Titul. de Spensal. & marit. 3. *scilicet ut*
videtur, Verf. Tres sunt bona de hoc loquens est Iu-
stinianus Imperator, *in princip. Inflr. de lre natu-*
ral. gent. & civil. & Inflr. v. piam. in l. 1. §. *lre ma-*
ritae est, Alexand. de Nemo in conf. 9. num. 3. Ter-
tio fides coniugalis, quam inuicem viri, & vxor
debet seruire, vir ipsi viuendū vnitas con-
iugalē compingent † nullus ipsorum diuidat,
192 aut maculet. *cap. fermana* 30. *quæst. 5.* & diximus
supra hoc eodem Titul. dum loqueremur de con-
iunctione, numero 107. *cum seq. & Goffred. in loco*
allegato. & Hostiens. in Summa eiusdem Titul. §.
quare contrahatur. colum. 1. verf. Porro bene mari-
monij. Quarto, quia bonum fuit matrimonium

193 quando, vt diximus, fecundario eorum, fuit ad
remedium compellendæ libidinis, & ob fornicationem
vitandam. Dicente D. Pauli, 1. Corin. 6.
capit. 7. Propter fornicationem autem vnusquisque
vxo rem habeat. Quinto Sacramentum est aliud
bonum, quia per illud introducit ille animo-
rum confectus, & corporum commixtio, quæ in
eo intercedit, primum conficit in Spiritu, defi-
194 gnans charitatem inter DEVM, & iustam fā-
nam, vel ecclesiam; Alterum coniugium sacro-
fanctum designat, quod inter CHRISTVM, &
Ecclesiam per incarnationis misterium est contra-
ctum, per quem amorem, & indissolubilem
vritatem CHRISTVS gratiam, contulit, vt patet
per ea, quæ dicit D. Thomas in 4. sent. distict. 26.
Articuli 4. & Articuli 8. & nouissime docuit Concilium
Trident. Sessio. 24. illam in princip. & scribit
Ioan. Paulus Lancelletti in Summa. Canonico. lib. 2.
Titul. de Sacram. Matrimoni. concinunt dicta Ri-
chardi in 4. Sent. distict. 26. Articuli 2. q. 6. Angel.
de Claues in Summa. Matrimonii. 1. p. 2. d.

Quinto, matrimonij bonum ex muliere procedens illud ego hoc in loco referam, quod mater Salomonis illam erudiuit, et ipse reuertit aliamque nomen Lamuelis, i quod apud Hebræos designat, (cum quo D E V S) et Mater, uti interrogat, vel ex seipsa admonens filium suum Salomone, quem admodum dixerat *Proverbia* cap. 1. Audi fili mi disciplinam patris tui, et ne dimittas legem matris tue: Hoc docens dicit mater *Proverbia* 1. *verbum* cap. 3. Mulierem fortem, quis inveniet? Procul, et de vltimis finibus pretium eius? Confidit in ea cor vitæ sui, et spolijs non indigebit: Reddet ei bonum, et non malum omnibus

197 diebus vitæ suæ: Quæsiuit † Lanam, & finium,
& operata est Consilio manuum suarum: Facta
est quasi navis infans, de longe portans panem
suum. Et de nocte surrexit, & deditque prædam
domesticis suis, & cibaria ancillis suis: Consi-
deravit agrum, & emisit eum, de fructu manuum
suarum plantavit vineam: Accinxit fortitudinem
Lumbos suis, & robustavit brachium suum: Gus-
tauit, & vidit, quia bona est negotiorum eius,
non extinguitur de nocte Lucerna eius: Manum
suam movit ad fortia, & digiti eius apprehende-
runt sulcum. Manum suam aperuit inopi, & pal-
mas suas extendit ad pauperem: Non timebit do-
mus sua à frigoribus suis omnes enim domesti-
ci eius vestiti sunt duplicibus à Strigatulum ves-
tem fecit filii, byssus, & purpura indumentum
eius: Nobis in portis vir eius, quando sedere
cum Senatoribus terræ: Sindonem fecit, & ven-
didit, & cingulum tradidit Chananeo: Fortitu-
do, & decor indumentum eius, & ridebit in die
novissimo: Os suum operum sapientie, & Lex
elementie eius: Consideravit feminas domus suæ,
& panem ociosa non comedit: Surrexerunt filij
eius, & beatissimum prædicaverunt, Vir eius, &
laudavit eam: Mulier siliæ congregerunt diviti-
as, tu supergrægas es vnicuique: Fallax gratia,
& vana est pulchritudo, mulier tiuens Domi-
num ipsa laudabitur: Date ei de fructu manuum
suarum, & laudent eam in portis opera eius:
Hæc omnia ab uxore obseruanda esse, ut subdi-

198 ta sit viro, † vt docet *B. Clemens Romanus Con-*
stitutionum Apostolicarum, lib. 1. cap. 9. Subium-
gens. Mulier (inquit) subdita est viro tuo, quon-
iam caput mulieris Vir est, Viri ambulantis in
199 via † iustitiae, caput est CHRISTVS, CHRIS-
TI caput est DEVS, & pater eius. Igitur pos-
200 ssumus omnipotentem DEVM nostrum, & Patrem †
† patrem, & futuri saeculi Dominum, omnis spir-
itus, & omnis virtutis Creatorem, & post benedi-
ctum eius filium Dominum nostrum IESVM
CHRISTVM per quem Gloria DEO, rime-
rum virtutū & mulier, & reuerere, illi soli placere
studens, illi obsequens in ministeriis tuis, vir in te
beatus fit vir. Hac Clemens. Sed Tamen non
vixores solum hanc observantiam exhibere co-
guntur maritis, sed illos correspondere oportet
eisdem vxoribus coniugalibus officiis, proinde
201 *Eusebius in his capit.* 25, inquit. In Tribus † pla-
cium est Spiritui meo, quae sunt probata coram
DEO, & hominibus, concordia fratrum, &
amor proximorum, & vir, & mulier soli bene
conferentes. Ideo *D. Ambrosius. in Epistol.* 82,
202 Vir (inquit) vxorem tamquam gubernator †
ditigat, tamquam consortem vitam honoret, parti-
cipet, vt coheredi gratia. Postquam enim *Apostolus*
Paulus ad Ephesus. 5. multa de coniugum offi-
ciis dixisset praeterit. Sic dicit Ecclesia subiecit
est CHRISTO, ita, & mulier viro suis in om-
203 nibus statim subiungit, Viri diligite † vxores
vestras, sicut, & CHRISTVS dixit Eccle-
siam.

flam. Et deinde dicit, Ita, & viri debent diligere uxores suas, ut corpora sua, & multa alia ad hoc scribit. Idem D. Paulus ad Coloffenses, cap. 3. inquit, Mulieres subditi estote viris, sicut oportet in Domino; Viri diligite uxores vestras, & nolite amari esse ad illas. Istud Axioma concludam cum Seneca ad Lucillum Epist. 9. Ego (inquit) tibi monstrabo amatorium, sine medicamento, sine herba, sine vi-

204 lius Venefice carmine. Si vis t' amaritama.

Consensu vtriusque viri, & uxoris per verba expressa facto, quo apparet mutua voluntatem, qua matrimonium contrahant coram Parocho, 205 expressam fuisse, tunc ille, Ego vos in matrimonio coniungo, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, vel alijs verbis, iuxta præceptum vnius cuiusque provincie Ritum. ut dicit Concilium Tridentinum. Sessio. 24. cap. 1. Verba verò expressa, quæ consensum ostendunt exempli gratia sunt, Ego te in meam t' uxorem accipio. Et ego te in maritum accipio. iuxta notata in cap. si in-

extra de Sponfalib. & c. licet. de Sponfalib. duor. Goffrid. in summa Titul. de Sponfal. & matrimo. S. sequitur videre. col. fin. vers. Qualiter contrahatur matrimonium. Quem sequitur Hostiens. in summa eiusdem Titul. S. Qualiter contrahatur. vers. contrahitur. Martinus Nauerus in summa Confessor. cap. 2. sub num. 20. vers. secundo præsuppono. vbi etiam

207 dicit, consensio in te t' tamquam in meum, vel meam coniungam, vel ab hoc tempore pro mea uxore, vel marito habeo. Aut volo, ut sis mea vxor, vel maritus. arg. a. ex parte. de Sponfalib. per verbum volo contrahitur matrimonium, ut ex Bartol. in l. feni electione. ff. de Legat. 1. cuius auctoritate dicit Ioannes Baptista Ferretus. in Consil. 208 879. nu. 6. quod dicens volo t' esse vxor tua, contrahitur Matrimonium de presenti. Vel dicat, nolo aliam in vxorem, nisi te, vel non habeo aliam in vxorem, nisi te, dicitur matrimonium contrahitum de presenti. ut post Bartol. in Consil. 6. nu. 29. & Sylvester. de Priore in summa in vers. Matrimonium. il. 2. nu. 10. Valut D. Cardinal. Aldobrandin. in Decisum. Nauis. Roman. 460. nu. 4. 5. 6. Vol. 1. De his verbis diuersimodè prolatis, ex quibus constat, vel non constat matrimonium, aut istos scribit Angelus de Clausulo in summa. S. Matrimonium. 3. nu. 7. 8. 9. 10. nouissimè Ioan. Paul. Lancellet. Institut. Canonice. lib. 2. Titul. de Nuptis. S. verba autem

Quinimo verba illa promitto me non accipere aliam vxorem; iuncta Responsione mulieris consentientis, imponit tate matrimonium t' de presenti. ut post Ioan. Andr. Card. Panor. Præposit. Decret. Alex. Ferretus. Couar. & Verulam. Notus D. Card. Seraph. Obuarus in Decis. Nouissim. Roman. 430. nu. 1. Vol. 1. vbi non obstat opinio Couarruiz, qui post allegatos non nullos, tenet contrarium, dicit Roman. noliui recedere à supradicta cōi sententia. Idem etiam est de mente Alex. de Nemo in Consil. 8. nu. 4. & in Consil. 11. nu. 1. in Consil. 60. nu. 12.

209 Declara tamen, quod si contractus esset matrimonium per aliquem virum puberem per ver-

ba de præfenti cum puella impubere, quæ ad huc 210 t' legitimam ætatem non compleuerat, quòd interim ante dictæ ætatis complementum, ille cum alia pubere, & perfectæ ætatis matrimonium contrahat, & carnalis copula subsecuta sit, primum matrimonium non subsistit, sed vltimum exequitur, quia quo ad mulierem minorem, & impuberem fuerant primam promissione 211 t' facta sponfalia de futuro argument. c. finier. in fin. ex. de Sponfal. & habetur in cap. de illis. nu. 1. S. mulier. vbi Glossa optima in Verb. Semel conuerseris, in fin. extra de Dispensatio. Impub. cuius occasione ita decreuit Romana Rota in Nouiss. in Decis. 450. Incip. Si pubes contrahat. Capell. Tholosan. in Decisum. 160. Incip. Item quidam minor. vbi Steph. Astrucius allegat dictam Rotæ Decisionem, licet corruptè.

Declara Secundo ad matrimonium contrahendum sufficere constare de consensu per literas, 212 t' vel Epistolam, ut de iure Ciuili habetur. Mulierem absenti per literas eius, vel nuncium posse nubere, voluit Pomponius in Liberum. ff. de Ritu Nuptiar. sufficit enim nudus contractus ad constituenda sponfalia, & absentem absenti responderi posse, in ipsis eam constituendis parui refert per 213 se, & coram t' per internuncium, vel Epistolam, vel per alium factum sit. l. fessit. l. fin. ff. de Sponfalibus, & de iure Canonum in cap. ex parte. il. 2. vbi Gloss. in Verb. Inter nuncius. extra de conuersione. coniugat. Gloss. in c. Nec illud. 30. q. 5. in Verb. Vxor. gloss. in c. Honorantur. 32. q. 2. in Verb. pudoris. gloss. in c. 164. dist. 11. in Verb. Literis. Hostiens. in summa Titul. de Sponfalibus. S. qualiter contrahantur. in princip. & in Titul. de Matrimonio. S. Qualiter contrahatur. in fin. vers. Sed, & inter presentes: illa opinio probatur. in c. fin. de procuratoribus. in 6. vbi Ioan. Andr. Petr. de Anch. Dominici. de Sanct. Gemin. Philipp. Franc. Archidiacon. in dict. cap. Nec illud. Petr. de Anchor. in c. veniens. qui cleric. vel non. Panor. in cap. accedens. de præbend. & tenuit Alexand. in Consil. 146. nu. 1. vers. Alio principali fundamento. Vol.

214 5. (vbi tendit valere etiam t' per literas scriptas per ciffas postmodum declaratas) eandem opinionem sequitur Felix in Consil. 40. nu. 13. Cardinal. Paris. in Consil. 5. nu. 1. Vol. 4. Angelus de Clauis in summa. S. Matrimonium. 1. nu. 20. Sylvester Prior. in summa. S. Matrimonium. 5. q. 12. Ioan. Carafus. Miscellan. Iuris ciuili. lib. 3. cap. 4. nu. 2. Ioan. de Venet. in Brenuario Iuris. in dicto cap. fin. conclus. 1. de Procurs. in 6. Ioan. Baptista Ferretus in Consil. 374. nu. 2. 18. 19. D. Anthonius in summa Parte 3. Titul. 1. cap. 19. Petr. Greger. Sinagmag. Iuris Vniuers.

215 lib. 9. cap. 5. nu. 6. habemus exemplum t' Abrahamæ, qui misit Eliezer seruum ad contrahendum Matrimonium Rebecca cum Isacho Genes. cap. 24. Ratio illa est, quia matrimonium, ut dictum.

216 est, contractus existit, qui t' consensu solo perficitur. c. cum apud cum sponfali extra de Sponfalib. Omnes aut contractus, qui consensu perficiuntur, 217 per nuntium, & Epistolam t' absolui possunt. Equæ aut. S. ff. de Consi. pecun. l. cōsensu. ff. de Ali. & obli.

C 2 l. fin.

I. In C. si quis alteri, vel sibi l. Hac ambigi. C. de Donat.

118 suam epistolam, & literis ipsis, an verbis declaratum contrahentes *L. De quibus. ff. de legib. non minus etenim valet, quod scripserat, quam quod vo-*

219 cibus lingua expressis f. significatur. *Non figura. ff. de action. & obligat. de matrimonio per literas contrahendo Cardin. Par. Sin. decis. 5. lib. 2. plenius. D. Matthe. Baratus in Decis. Nuperima. Roman. 773. nu. 8. 9. Parte 2. Tom. 2.*

Amplia primò etiam si literæ essent amatoriz, 220 pro vt in illo, qui scripserat cuidam mulieri. Ego volo semper esse apud vos, nec vos vnquam dimittam quandoquid vixerò. & erit vester, & meus honor, fuit iudicatum pro matrimonio ex dictis verbis. *arg. Gloss. in l. 30. q. 5. & Hostiensis, vt scribit Marcellus Cardinalis secundum in Decision. 22. sub Titulo, de Probationibus.* Huiusmodi tractatio

matrimonij, quando esset (vt *Augst. Crescentius in* 221 *dicta Decisione*) ex causa f. amoris mali, vel libidinosis non haberetur bonus, & optimus consensus, esset enim persuasio ad amorem turpi actione, quam odio habent iuris consulti in *l. 1. §. si quoque ibi, (aut amator.) & ibi, (vel adulteraret.) Et l. 2. ff. de sermo corrupt. Maxime si forent literæ amantium*

222 ad puellas directæ, multæ p. pollicemes, quibus illæ credulæ esse non debent, quia iuxta illud *Tibullus elegiarum, lib. 3. dicentis.*

Nulla fides Veneri, perituræ rident Amantum. Inpuppæ, & ventus irrita forme labet.

Quam optimè, vti semper *Diuus Hieronymus in Epistola ad Nepotianum* inquit, Crebra munuscula, & sudatoria, & fasciolas, & vestes ori applicatas, & oblata, ac i. degustatos cibos, blandas, dulcesq. literas, sanctus amor non habet. *P. de Suerinus Boethius de consolatio Philosophica l. 3. Meteo. 12.*

Quis legem des amantibus?

Maiores amor est sibi.

Magnè est periculum, dum inter amantem, & amatam Epistolæ, & literulæ currunt, & iniucem 223 recipiunt, quia, & mittenti, & recipienti spes ad finem ducitur, quod confirmat *Quintus in Heroid. di. de Paride ad Helenam* scribente, dum ait,

Iam dudum gratum est, quod Epistola nostra recepta est.

Spem facit hoc recipi, me quoq. posse modo.

Inficiari tamen minime possumus, maiori ex 224 parte matrimonialia fieri, & conciliari f. amore vrinque existente, qui cum amore, & timore diuino, ac honestæ rei gratia fit, si ita per literas dirigitur, laudabilis eo casu consensus iudicabitur.

225 Literas verò amatorias non probare f. matrimonium contrahendum, sed contrahendum censuit *Paul. Emili. Ferrall. in Decis. 12. num. 10. parte 2. sed videndus est nouissimè D. Matthe. Baratus in Decis. Nuperima Romana. 773. per totam. Parte 2. Tomo 2.*

de quibus literis amatorijs, an probent matrimo-

227 nium f. Dixi in Summa Decisionum V. nunc seruum

Titul. 23. numero 153. Tenu secundum.

Subdeclara autem per Nuncium, & per Epistolam inser abscotens ita domum sponsalia, & matrimonium esse ratum, si abscotens sciat, & ratum id 228 postea f. habuerit, inquit *scet. in l. Hac ita. ff. de sponsalib. Petrus Gregorius Syntagmat. Iuris V. nuncijs, lib. 8. cap. 4. nu. 6.*

Subdeclara secundò, matrimonium contra-

229 ctum per Epistolam, & per Nuncium probatur similiter per Epistolam, vt concludit *Idem. Corrigis Aristellian. Iuris ciuilib. lib. 3. cap. 4. nu. 4. & dicam inferius.*

Declara Terriò, quòd cum matrimonium sine 230 vtriusq. partis consensu f. consistere non possit, vt notatur in *dicto §. si inter. extra de sponsalib. & adus agentium*, vltra illorum intentionem non o-

231 perentur, f. *sin. vbi glo. in verb. Ad valde. extra de Præbend. & l. Non omnis. ff. si certi. potat.* Idco si ex consuetudine sufficientibus probari potest contra-

232 hentes, aut vnus ex ipsis, non habuit contrahendi, aut consensuendi intentionem, sed decipiendi, & simulandi, matrimonium inier illud contrarium defectu consensus ab eorum, vel alterius illorum,

233 omnino nullum esse indicari debet, vt post *Matrimonium Nanciarum in Consil. 26. nu. 12. sub Titulo de sponsalib. voluit Gregorius Serrus Florum Decisionum lib. 4. Titul. 1. Decision. 30.* Quia dolus eo casu interuenisse apparet, matrimonium ex inde contra-

234 ctum minime fuisse f. apparet, vt in *cap. Tunc nu. extra de sponsalib. super quo Hostiensis in Summa Titulo de Matrimonio. §. Realiore contrahatur. col. 4. vers. Hoc enim indicari debet.* Vbi verò causa decipiendi, quòd si in vtriusq. causa, vel carnalium tantum copulam exorquendi consensu in aliquo,

235 Deceptor si veram f. vult poenitentiam agere, illam in vxorem ducere debet, vel si hac pœnitentia frui debet ei dare virum conuenientem. *Vnde Sebastian. Medices de Casib. Fortunis. Parte 2. quest. 10. num. 38. 39.* Verum ex hac Hostiensis sententia, non est nisi consilium, in foro poenitentia, ex quo percipitur aliud esse in foro conueniendo. Ea verè

si verbis matrimonio contrahendi apertis, quæ t. 236 egat, animus tamen non consensum, matrimonium non contrahitur, vt annotat *Gloss. de Trano in Summa. Titulo de sponsalibus. §. sequatur. vider. col. 2. vers. Cordè ideo dixi, ad que incutit, quæ supra dixi hoc eodem Titulo in Verb. Capianitur. num. 126. seq.* hoc idem voluit *Alexand. in Consil. 80. Incip. In causa, & list. sub num. 4. volum.* dum consuluit, pro iuvene, qui caprus amore filius mulieris, & ille querebat eam carnaliter cognoscere, quæ recusabat, & cum ille subiunxisset, quòd si hoc faceret, volebat, ac promitteret illam in vxorem accipere, & stante promissione, illa annuit, & statim illam cognouit, quibus non obstantibus, dicit non esse consensum aptum ad

237 matrimonium, & contra mulierem f. consensum, argum. *dicti cap. Tunc nos* & licet recitet opinionem Hostiensis, tamen contra Matrimonium respon-

errorem, ſimiliter matrimonium impeditur. *dicto c. vices. 29. q. 1. dicto c. propoſuit. vbi gloſſ. Innocent. & Panorm. & voluit Heſſenſ. in dicta ſumma. Titul. de coniugio ſervatum. §. an matrimonium. Sebaſtian. Medicus de caſibus ſervati. par. 1. q. 3. m. 33. Quo vero ad alias duas erroris ſpecies, fortunæ, & qualitatis, quæ rerum accidentalium numero reputantur, quæ tunc deſeſſe, & abeſſe poſſunt, ſine rei ipſius, cui inhzrent interius, minimè matrimoniuſi impediant, nec contraſtum diſſoluant. *argu. ſin. C. de Donat. ubi. ante nupt. & habetur in dicto c. vices. 29. q. 1. Et iſta larius proſequuntur Angel. de Clauas. in ſumma. in dicto §. matrimonium. 3. in Verb. impedimentum. 4. m. 3. 4. cum pluribus ſeqq. Ioan. de Vanquelin dicto cap. ſin. conſol. ultima. de Procurat. in 6. Alexander Carterius in Tractat. de Sponſalib. & matrimonio. lib. 4. cap. 12. & cap. 13. Daniel Venetius in Analyſi Iuris Pontific. lib. 4. Titul. 9. Martinus Meſſurinus in Epithoma Legum Pontifical. lib. 4. Titul. 10. Nicolaus Reſſenſis in Decifion. lencenſ. 5. m. 19. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. lib. 4.**

Subintellige Tertiuſi, illum, qui conſtitutus fuerit procurator ad contrahenda Sponſalia, hac formu-
la concipere debere, Promitto tibi de ſ mandato Domini mei, & nomine eiufdem, quòd ipſe ducet te in vxorem, & ipſa de contra reſpondebit promitto tibi nomine Domini tui, & ſibi per te, quòd ego ducam ipſum in maritum meum. Verum in matrimonio, de præſenti verba erunt hoc modo, procurator, Talis Dominus meus conſentit in te, tamquam ſi in vxorem. Et ipſa reſpondebit, & ego te mediante, recipio dominum tuum in meum, & in ipſum conſentio tamquam maritum, ita concludit Heſſenſis in Summa. Titul. de ſponſalibus. §. Qualiter contrahatur. verſ. Vbi verò per nuncium. quem ſequitur Ioan. de Vanquelin dicto c. ſin. conſol. 2. & viroque caſu, ego dicereſ tibi tali procuratori, nomine Domini tui Talis, ſpecificanda eſſe ſemper nomina.

Subintellige quartò, quòd licet procurator ad negotia conſtitutus, poſſit alium ſubſtituere, ad matrimonium, tamen datus non poterit alium ſubſtituere, ſi niſi habeat ſpeciale mandatum. ut dixi ſupra hoc extra de Titulo. Verſ. Exiſte. Declara quareſ poſſe. m. 37. & ſeq. cum cauſa Matrimonialis ſit ar-
bitraria. *in dicto c. ſin. de Procuratorib. in 6. Vanquelin in loco allegato ibidem. Concluſion. 2. vbi idem dicunt omnes Doctores. Gloſſ. in c. Mulieri. extra de Iuror. Ioan. Covar. Diſſell. Iuris civil. lib. 3. cap. 4. ſub m. 6. Nicolaus Reſſenſis in Decifion. lencenſ. 20. m. 39. lib. 3. Anton. Scappus de Iure non ſcripto lib. 1. cap. 48. num. 6.*

Subintellige Quintò, quòd quamvis in Reuocatione procuratoris, requiritur illuſi procuratoris certioratio, Tamen in procuratore conſtituto ad contrahendum Matrimonium nulla illius reuocationis fides, vel notificatio facienda erit. Quo ad primum, quòd regulatiter facienda eſt notificatio reuocationis mandati, eidem procuratori. *text. in l. ſi mandatiſſem §. mandati. Gloſſ. in*

*c. ex parte de iur. in Verb. Dicitur. extra de Reſcrip. Rota in Antiquis. in Decif. 71. Incip. Nota quòd vbi aliquis Guliel. Caſſador. in Decif. 2. m. 2. Tit. de Appell. Hierony. de Laurencius in Decifion. Anconitanſ. 13. m. 3. Innocentius. Myſinger. in Obſeruat. 44. Conſult. 5. Quo verò ad ſecundum, quòd in cauſa matrimoniali antequam contraſtum fuerit matrimoniuſi reuocatio tenet, & matrimonium minimè contrahi poſſit, & contraſtum non teneatur. notatur in dicto c. ſin. de Procuratorib. in 6. vbi hoc tenuerunt Domine. de Sancto Gemito. Philipp. & ceteri Doctores. & Ioan. de Vanquelin conſol. 4. Ioan. Paulus Lancellius Inſtitution. Canoniar. lib. 3. Titul. de Procuratorib. §. Non ſic tamen. Quamquam aliqui dixerint Matrimonium contraſtum, inter mutum, & mutua ſolis nubiſus non eſſe Sacramentum, ſed officium nature, & Melchior Can-
tamquam temerarium, & ſcandalofum retellie Paulus Griſoldus Decifion. Cathedracum. §. matrimonium. num. 28.*

Declara Quintò, quòd quamquam dictum ſit, exigi conſenſum expreſſum in Matrimonio con-
trahendo, nihilominus mutus, & Surdus ſignis exterioribus poſſunt matrimonium valide contrahere, *cap. cum apud extra de ſponſalib. vbi gloſſ. in verb. Surdus. vbi idem Voluerunt Ioan. Andreas. Anton. de Butrio. & Panormitan. m. 4. 5. 6. & habetur in c. Tunc ad. Titulo. Marius. Scavir. in Conſil. 61. Incip. in præſenti conſultatione. conſil. ceteri. Tertius. & ceteri. verſ. Vbi. Vol. 1. & de iure clauſi, mutus, & Surdus ſi nuptias contrahere poſſunt. l. murtus. 76. ff. de Iure dotium. l. ex ſacello. Mutus duxit vxorem. ff. de Viſig. & popular. Subſtit. & Cardinal. Paris. in Conſil. 63. m. 5. 6. 7. Vol. 4. quem ſequitur Thomas Abſis in Tract. de Inſirmis. cap. 22. m. 267. Et iſta ſigna faciliſus fieri poſſunt in mutis, & ſurdos ex accideſti, quàm ad Surdos, & Mutos à natura, ſed ſufficiunt in viroque ſigna euidentia. ſi Et ſic tolluntur aliqua motiua Cardinal. Paris. in dicto Conſil. 63. Vol. 4. Supradictam etiam opinionem tenuit Angel. de Clauas in Summa §. Matrimonium, 3. Impedimenta 18. in princip. Anton. Guberni de Sponſalibus, & Matrimon. Titul. Qui poſſunt contrahere Sponſalia. num. 20. Videtur Covar. in Epithoma. De reſolutione. par. 2. cap. 2. in ſin. Ioannes Ometomus in §. Item Surdus in Addit. Inſtit. Quibus non eſt permiffa facere. Teſſam. Anaſtaſius Germanus Archiepiſcop. Tarantais. de Sacror. immunitatibus, lib. 4. cap. 2. m. 50. Ioannes Paulus Lancellius. In Huiusmodi Canoniar. lib. 2. Titul. de Nuptiis. §. Muti, & Surdi. Adrian. Pulzani in Tract. de Nuptiis ſine parentum conſenſu non contrahend. lib. 1. Sub m. 16. Verſ. Item Surdi.*

Subdeclara tamen, quòd ſi eſſet Surdus, Mutus, & Cæcus à Natura, cum nunquam videret, nec
audierit Matrimonium, nullo modo poſſit
Matrimonium contrahere, *et poſt l. vbi. Fran-
ciscus. quem allegat. Voluit Zacharias. ſicut quis ille
ſit in edo. l. non. ad P. inter m. in dicto c. cum apud. l. ſi*

enim nullam habet cognitionem, vbi hoc tenuit
Petr. de Anchora. m. 3. Alexander Caserius de Spon-
salibus, & Matrim. lib. 1. cap. 4. Abb. Panor. in dicto
loco apud m. 6. quamquam ibidem Hostiensis &
 270 *Joan. Andreas dixerint summum Pontificem &*
 esse de hoc consulendum. Supradictorum tamen
 primò allegatorum opinionem tenuit *Joan. Paul.*
Lancellet in loco allegato.

271 Quod signa, & nutus, licet in aliquibus pro-
 bent, ex ijs non probatur Sponsalia, nisi illa præ-
 cesserint, vt concludit *D. Pamphilus in Decisione.*
Naperrima Romana. 471. m. 5. Parte 2. Tomo 2.

272 Subintellige Secundò, quòd licet parentes
 possint contrahere pro filijs. cap. 1. de Sponsalib. *Im-*
pub. in 6. Tamen quando filius est murus, & Sur-
 273 *idem Zacharias in dicto loco allegato.*

Declaro Sextò, quòd consensum in matrimo-
 274 nio, quia requiritur consensus paternum, dum
 Filius familias vt multi tenerum matrimonium
 contrahit. Quod peculiari libro ex multis fualit

275 *Adrianus Fulanius Iuris consules, & Aduocatus*
Parsensis in Committibus editis de Nuptijs sine con-
sensu parentum non contrahendis. libris duobus in lu-
cem proditi. vbi agit etiam de Constitutione sic-

276 dita per Henricum primum Gallie Regem, qui
 statuit quòd Mafculus, qui inter Trigefimum, &
 foemina quæ intra vigefimum quintum annum
 parit, & marie infans nuberent, aut nolentibus,
 priuari possent rebus donatis, & legitima portione,
 vt testetur *Anton. Gubernus quæst. Iuris. lib. 1. cap. 12.*
 m. 43. cui iungi quodammodo possunt dug Regni

277 Neapolitani constitutiones aenea sacre vna. Regis
 278 *Rogeri. Incip. & Sancimus de Matrimonijs contra-*
 hendis. Altera Federici secundi Imperatoris eius-

279 dem Regni, Tunc Regis. *Incip. & Honorem sub eo-*
 280 *dem Titulo. & in hanc & opinionem inclinare vide-*
 tur *Joan. Lopez de Palacios Rubios in Rep. cap. per ve-*

lras notab. 3. §. 3. per totum de Donas. inter vir. &
uxor. ac etiam Daniel Vencatorius in Analyfi Iuris
Pontificij. lib. 4. Titul. 1. §. que forma. Gaspar. Ant. n.
Thebaurus. Qualit. Forens. lib. 1. q. 70. m. 3. q. 7.

8. Ioannes Coraf. Miscellaneorum. lib. 1. cap. 17. m. 6.
Barbol. de Cassan. in Gloria Mundi. Parte. 12. Con-
 siderat. 36. Iacobinus Hoppers de vera Iuris pru-

281 dentia lib. 10. Titul. 2.

Contrariarum tamen, in casu isto dicendum erit i
 280 matrimonia per filios familias & contracta sine
 parentum consensu valida esse, Decretum Sacrum
 Tridentinum Concilium Sessum. 24. cap. 1. *Incip. &*
Thomasi. de Reformatione. Matrim. anathematice damnans

281 eos, qui illa vera, ac rata esse negat. Quod lo-
 go antea tempore voluit *Gloss. in cap. Hoc. nictum.*
 32. q. 2. & in c. *officiat. 27. q. 2. & habetur in c. cum*

apud. vbi hoc voluit Panor. m. 3. de Spons. pro hac
 opinione faciunt *Text. in c. cum locum. in d. c. in sent.*
de ritu de Sponsalib. per totas de Condit. apposit. cap.
in causam. de Raptor. quod, & tenuit P. Lombard.

Magister Surtius. l. q. Distinct. 28. Petrus de Ancho-
 ra *in Confil. 31. pro solusione. col. 1. vers. ad secundum.*

ex dictis Angeli in Confil. 29. Incip. ex Thomasi. col.
 1. post Federic. de Senis in *Confil. 35. voluit Abb. Pa-*
 nor. in *Confil. 12. m. 3. col. 1. in Confil. 65. m. 1. col.*

2. Corneus Iuni. in Confil. 136. m. 3. Cardinal. Pa-
 282 *rius in Confil. 29. m. 2. 3. 4. P. m. 3. Traneff. V. inuis*
in Commun. Opin. in Trib. Pastor. m. 3. Ioan. Baptista
Villalobos in Commun. Opin. §. Filia familias. num.

112. Dides. Covar. in Epithim. de Sponsalib. Parte 2.
cap. 3. §. 8. m. 1. 2. Emanuel Suarez in Trib. Recept.
Sentent. §. filia familias. m. 204. quos acquiritur

Africanus Clemens in Tract. de Patria potestate. capis.
 5. efficit. n. 6. m. 5. Antonius Gubernus de Sponsalibus
 & Matrim. Titul. de Ritu Nuptiar. m. 5. & cum plu-

283 *ribus sig. Ioan. Anton. de Nigris in cap. Regis. V. sit.*
nn. 48. Ante cum Andr. de Iser. in Constitut. Sancti-
mus. & in Constit. Honorem. Hieron. Cevallos Opus-
culum. tom. cont. Censu. q. 5. m. 2. C. as Barzani in

Decision. Bionum. 29. m. 7. 8. Thom. Grauiat in
 284 *Confil. Civil. 167. 168. Vnde Martinus Nauar. in*
Summa Confessorior. cap. 22. sub nn. 68. dicit, errare

illos, qui dicunt, quòd filius non potest con-
 trahere matrimonium sine consensu parentum,
 vel quòd parentes possunt illud irritare. faciente

scripta *Reuolutum Mandory in Tract. Ingrati. ad nu-*
 285 *merum. cap. 63. s. 1. 10. & non solum Nicolai Conf-*
ternus in Decision. Item. 2. m. 8. 9. 13. lib. 1. D. Gar-
fias Alapris in Decision. Sicut. 163. m. 10. Proffer

Carantia in Prag. Fautorum familias. §. 17. num. 43.
 cum pluribus. sig. Alderamus Mascardus de Inter-
 286 *pretat. Statutorum. Causel. 1. numer. 174. cum plu-*

ribus sig.

Consensum Patris in filiorum matrimonijs de
 283 iure ciuili requisitum, atque Aui in filij Nepores.
 nepces, dum nuptias contrahunt, l. *1. §. si pro-*
 284 *positus la. l. in filium. C. de nuptijs. l. 2. §. de ritu nup-*
tiar. Covar. in 4. discretal. 2. p. c. §. 8. m. 2. &

l. filij qu. 25. §. de ritu nup. Anto. Centius. lib. 1. §. de
 285 *incestus. c. 4. m. 1. & 2. c. l. c. in La. Paulus. §. de sta-*
tu hominum. xii non videtur iustum filium, qui ex

matrimonio natus est, cui pater non consensit.
 Tertulian. lib. 2. ad uxorem, dicens. Nam neque in
 286 *terris filij sine cõsensu patris recti. Et iure nubent.*

Apuleius. lib. 6. de asino aureo. Impares nuptiæ (in-
 287 *quit) & præterea in villa sine testibus, & pater*
 non consentiente factæ legitimæ non possunt vid-
 288 *eri, ac per hoc spuris ille natus. Anton. Robert.*

284 *lib. 2. rer. indicat. c. 9. Iteus autem de lure 1. Ca-*
 nonico, quod in matrimonijs obseruari debe-
 re, clarum est, vt concludit *Petrus de Anchara. in*
 285 *dicto Confil. 21. col. 2. Abb. Panor. confil. 12. sub num. 3.*
vers. Non obstat lex contraria. col. 2. & terò omnes

supra allegati. Et ita declarari deberillud D. Am-
 broij de Patriarchis. lib. 1. relatum est. *honor autem*
 32. q. 2. *sicut. cap. 1. 30. q. 5. Traneff. l. 9. Communi. lib.*
 m. 153. *Lucius Apuleius libro 4. dum ait. Vultque*

nuptialibus pacto iugali pridem destinatus con-
 sensu parentum tabulis maritus nuncupatus ad
 285 nuptias. Non (inquit) muliebri pudoris est elygere
 286 & maritum, sed electionem mariti parentibus de-
 ferre debet, ne appetentiæ procacioris existimetur
 author,

author, si ipsa de Nuptijs suis electionem sibi vendit. Vnde ij omnes infimul contentientes dixerunt, Non est à te tantum causa, nō alio modo patris consensum in matrimonio, esse questum filij, quæ est omnium scriptorum communis conclusio. *Bald. in l. Nec filium. C. de Nuptijs. Mascard. in Practica. Titul. de Dote, & matrim. sub num. 5. Francisc. Marcus in Decis. Delphin. 2. 14. num. 1. Vols. Menecb. de Arbitrar. Inducum quaestio. lib. 2. Centur. 5. casu 433. num. 8. Gassat Anton. Thezaur. Qualita. Forens. lib. 3. q. 70. num. 7. B. Alderanus Mascard. de Statutis interpretat. Conclusum. 1. num. 185. vers. Quæro sub amplis. Videndum Patrum, ac filiarum officium semper fuisse, vt ob honestatem, & pudorem filiz à patre quaeretur, tamen interrogatæ prius, Virum, Illeq; ob pudorem in patris Iudicium viri electione remittere, quam pulchre ad hunc finem*

286 de Myrrhe virum dando † Cyniras Cipriorum Rex pater eidem filiz apud *Cynidum lib. Metamorphoseos. 10. inquit,*

Vndiq; collecti

*To cupimus proceres, totq; Orientis iuventus,
Ad Te balamus certamen adeß, ex omnibus Vnum
Elige Myrrhe virum, dum nō sit in omnibus vnus
& paulo post inquit,*

*Dixerat, At Cyniras, quem cepit digna procorum
Quid faciat dubitare facit, sciat ut ab ip'a
Hominibus dictis, cuius velis esse mariti,
Illa flet primo, patrisq; in Vnibus harenis
Astitit, & tepido suffundit lumina vere.
Virginei Cyniras hac credens esse Timoris.
Fletu votis fletuq; genas, atque oculos iungit.
Myrrhe datus minimus gaudet, consulto, qualem
Oporet habere virum, simulat Tibi dixit.*

Quid si pater furiosus erit? Quid si diu absens?

- 287 Quid si est religionem ingreßus? Modestus, † bonorumque morum erit, vt patres in similibus honorantur, sed non idcirco si cōsensu illorū abist, relinquenda vnq; erit Summi, ac Sāctissimi Tridentini Senatus determinatio, & tantorū Prælatorum autoritas? Ad quam opinionem concinit *Barol. in l. Edictum. sub num. 2. C. de Muri legulis. lib. 11. vbi quaerit, an valeat statutum prohibens mulierem monetariam nubere extraneis, & statutum,*
- 288 quod inter homines † diuersarum nationum non contrahatur matrimonium sub pena? Dicit non valere, quia aufert libertatem contrahendi matrimonium, & quod non valeat, quantum ad hoc, vt faciat matrimonium esse irritum, si contrahatur,
- 289 quia cum sit Sacramentum, & res † spiritualis, laici non possunt statueræ circa illud, cum non sit de Iurisdictione sua, sed Ecclesie. Et quatenus idē
- 290 *Barol. ibidem subiungat, quod quantum † ad hoc vt puniatur contrahacientes concludat, quod si quidem possint nubere honeste seruata forma statuti, quia in qualibet secula tot sunt, quod possunt matrimonium contrahere, & tunc facientes contra incident in penam statuti aliter secus. Sed quo ad hanc opinionem contrarium tenuit Ioannes de Platea in d. l. a. l. edictum ubi allegat *Ioan. Andr. in**

*cap. statum. de Hæreticis in 6. Angel. de Clausis in Summa. 5. matrimonium. 3. Impedimento. 17. nu. 3. & doctissimè hanc opinionem tueretur, & corroborat Alex. in Consil. 97. incip. Principis dubitatio per totum. V. l. 1. Mascard. in Practica. in Titul. de Dote, & Matrimon. nu. 5. & Francisc. Marc. in Decis. Delphin. 2. 14. num. 1. V. l. 1. & optimè Dec. in l. Nuptias. sub num. 13. vers. Non abest dictum *Barol. ff. de Regul. Iur. faciunt notata per Bald. in l. omnem. nu. 12. vers. Innoc. eum disputat. C. Ad Senat. Consult.**

- 291 *Teruill. vbi solemniter inquitur † dicens, quod Innoc. disputat, an valeat statutum ciuitatis, quod puniat contrahentem matrimonium cum filiofamilias sine consensu patris, & finaliter determinat quod non, quia matrimonium, & pendencia ex*
- 292 *illo, sunt ecclesiastici fori, † vnde si agit ad penā Episcopus potest inhibere, ne petatur pena, quam determinationem non credo vetam, quia contrahere sine cōsensu patris est cōtra bonos mores omnium, & maximè prudentum, & inducit odium capitale. l. 2. §. si emancipatus. ff. de contra Tabul. Et ideo valeat statutum, non quia vetat substantiam matrimonij, hoc enim non potest facere nisi Papa, sed quia puniat malos mores, & in Republica facinora seminantes. Concludunt itaque & *Barol. &**
- 293 *Bald. hoc in motum honestate † consistere. Sit Andreas Barb. in additione ad *Barol. in d. l. a. l. omnem, vbi subtiliter loquitur, & Alex. in d. l. e. Consil. 97. v. l. 1. Dec. in d. l. a. l. Nuptias. Et vt vnico claudū verborum circuitu, ista disputatio hodie superflua est stante dispositione *Concylj Tridentini, post quod si supradicti Doctores vixissent, idem cōcussissent.***
- 294 Quo verò ad matris consensum † in matrimonio filiz, cum non interueniret, fuisse irritum declaratum, & filiam arbitrariè puniendam, responsum fuisse Francisco Luthersdorff per Lutherum, Philippum, & Pomeranum habetur per *Lipsenses in Decision. 80. vol. 1. quos refert Matthias Celerus in Decis. German. 5. nu. 1. Sed illis vii non debuer*
- 295 *tamquam christianæ fidei hostibus, nec † Coleus illos sequi debuit, nam etiam mediocres Iuris Consulti sciunt matres non habere filiam in potestate, † vt amplè tradidit *Asian. Clementinus in Tract. de Patria potest. cap. 4. nu. 15. & eff. l. 14. n. 2. Paul. Leonius in Tract. sub institutionum. in Repular. num. 55. 193.**

Quantum ad dispositionem Regiarum constitutionū Regni *Incip. Sancimus. † Consil. Henorem.*

298 *& Consil. cum Hæreditarium. volentes, † quod mulieres habentes scula, non nubant, sine licentia Principis. satis Respondit *Quintilian. Mondosus in Tract. Ingratind. cap. 62. c. 60. & postea dicam.**

299 Sponsalia etiam de futuro † consensum, & ipsa partium contrahentium requirunt, & Sponsū & Sponsā, sunt enim futurarum nuptiarum præambula † expromissiones *l. i. ff. de Sponsal. c. Nosstra. 101. 30. q. 5. ipsa enim futura coniunctio per Sponsalium amorum per venturum tempus promissionem per futura verba † explicanda sunt. vt in*

est inter

bātur arrhae, nec illae emptionem, & venditionem perficiebant, ut in §. 1. *l. ult. de Emption. & vend. in l. 2. §. 1. in princip. ff. de Curatend. emptio.* Eodem modo in Sponsalibus, arrhae dabantur, ut
 319 argumentum futurorum ↑ matrimoniorum, quae arrhabones etiam dicitur, de Arrha loquitur *Angel. de Causis in forma in S. Sponsalia. nu. 13. 17. Anton. Gomez. in l. Tauri. §. 5. nu. 13. 14. Joachimus Hoppers in l. 1. rari. pruden. lib. 10. Titul. 2.*

Istae autem arrhae, in quibus rebus consistebant
 320 antiquis temporibus, & in quibus consistant ↑ istis novissimis? Dicendum est, apud Scripturam Sacram Arrharum Sponsalium, & matrimoniorum exempla nō deficere, nam Eliezerus Abrahæ
 321 servus ab eo missus ad querendam ↑ vxorem Isaac filio suo, dedit Rebecca futuræ coniugi in aureos Aureos duos, siclorum duorum pondus, & Armillas aureas Siclorum pondus decem, ut habetur *Genes. cap. 24. Et Thamar pro Arrhabone à Iuda*
 322 petijt, Anulum, ↑ Armillam, & Baculum, ut patet *Genes. cap. 38. Apud ciuilia Iura similiter, nam Caius in l. 2. §. 1. ff. de contrah. emptio. dicit, Quod sepe arrhae nomine in emptionibus dantur, non eō pertinere, quasi sine arrha, conuentio*
 323 nihil proficiat, ↑ sed, ut euidenter probari possit, conuenisse de precio. Et de ea meminit *Plinianus in l. cunicar. §. item si induit. ff. de Instis. ult. dicens, Item si iuditor, cum oleum vendidisset, anulum*
 324 ↑ arrhae nomine accepit, neque cum reddat, dominum iuditoria teneri, de illa *Arro lib. 5. de lingua Latina. Plinius de eadem lib. 33. cap. 1. inquit, Consuetudo Vulgi ad Sponsiones, etiā nūc Anulo exiliente trahā ab eo tempore, quo non dum arrha velocius, Ex quibus, praesertim ex Vlpiani dictis, patet, Anulum non fuisse solummodo Sponsaliorum Arrham, sed aliorum contractuum, De Arrhis haec scribit *Iulius Capilupius in Maximino l. 1. nura. Desponsata ↑ illi fuerat Iunia Padilla Propterea Antonini (quam postea accepit Textorius eiusdem familiae Senator qui petijt) Manserunt apud eam Arrhae Regiae, quae tales fuerunt, ut Iunius Cordus loquitur, Monilum de albis nouem, Reticulum de Praefinis vndecim, Dextrocherium cum costula de hyacinthis quatuor, praeter vestes auratas, & omnes Regias, ceteraque insignia sponsaliorum.**

Subharratio itaq; Anuli fidelis promissae arrhabo
 326 dicitur, & in Sponsalibus ↑ promissionis sequendarum nuptiarum fidem illius a sportatio facit, & illa desponsata praesumitur, vel nupta, quae in digitis anulos defert. *Illud de Praesumptis. nostrater. §. 4. §. 5. de quo optime Ioan. Paulus Lancellos. l. 1. tit. 1. Canoniar. lib. 2. Titul. de Sponsalib. S. contrahuntur.* si enim a sportatur per desponsatam, pro
 327 missio est futurarum nuptiarum, si per Nuptam designatur contractum matrimonium, ut bene declarat *Antonijs Guberni. de Sponsalibus, & matrim. Titul. Quibus modis sponsal. contrahantur, num. 4. cum pluribus sequens.* de hac arrharum datione per Anuli subharrationem, siue immisionem scribit

etiam *Alexander Carreiras de Sponsalib. & matrim. nu. 1. cap. 6. Daniel Venatorius in Analyti. Turis Pontificij. lib. 4. titul. 1. §. 2. Quod obelium. Petr. Gregor. Sinegram. l. 1. rari. P. muer. lib. 8. cap. 7. n. 6. Francisc. Monald. in Confil. 39. nu. 5. Vol. 1. Ferron. Montan. in l. Nuptias. col. 1. vers. Deinde anulum. ff. de Regul. Iur. de Anuli subharratione Paul. Aemilius Forall. in Decis. 104. nu. 1. parte 2. Erat anulus*

328 pronubus, qui erat ↑ aureus, qui in publico videbatur, intra domos autem ferreo, pro vi suo tempore ferreum dari, & sine gemma ↑ scribit *Plin. in dicto lib. 33. cap. 1. de quo Tertullianus in Apologetico, cap. 6. inquit, Olim nulla mulier aurum norat, praeter vnico digito, quem Sponsus oppignerasset pronubo Anulo. Digitus, qui anulo insigniebatur*
 329 quartus a ↑ Pollice, qui proximus est digito minimo, ob neruum, arteriam, siue Vexam, quae in illo digito reperitur cordi respondens, de quo *Iulius Gell. Noctium Afflic. lib. 10. cap. 19. Macrobius Saturnalium. lib. 7. c. 13. Ioannes Newzan. in Synopsi Nupti. §. est nubendum. nu. 13. alias rationes assignat in Problematis meīs Miscellaneis. Hinc Anulum, qui datur, ut Doctores insigne, huic*

331 ↑ assimilatur *Bartholem. de Cassene in Gloria Mund. di. Parte 10. consideration. 36. dicens, Accipe anulum subharrationis, nam sicut per eum contrahitur matrimonium inter Virum, & vxorem, ita inter scientiam, & Doctorem. quod retuli in Commentarijs de Magistratu editis lib. 1. cap. 8. nu. 113. Nicol. Benjner. in Decis. Ienens. 2. nu. 40. lib. 1.*

Clandestina matrimonia, clandestinasque nuptias, & dispensationes euitandas ↑ esse, illas quoque publice faciendas, & ciuilia, & Canonica iura concludunt. Quantum autem ad Sponsalia illa non debere clandestine fieri, videtur argui posse, a generalitate *Repprica de Clandestinis. desponsas.* sumendo argumentum ab ipsa Rubrica, quod vultum ludicat ↑ *Glossa in l. 1. c. Ne fidei esset. det. dent.* Cum praesertim matrimonia clandestina prohibita sint, ut statim dicam, & nihilominus, quae disposita sunt in matrimonijs, locum habent in
 332 ↑ Sponsalibus. ut in l. Oratio. ff. de Sponsalib. & censuit *Iacob. Menoch. in Confil. 69. nu. 66. Vol. 1.* quo in loco dicit, Vtium clandestinitatis, quo vitatur matrimonium, vitare etiam Sponsalia, & hanc opinionem tenuit *Ioan. Paulus Lancellos. in l. 1. tit. 1. Canoniar. lib. 2. Titul. de clandest. Desponsas.* Verū tamen contrariū est tenendum, praesertim post *Capitulum Tridentinum sess. 24. de Reformation. matrim. cap. 1. T. amosi.* Cuius dispositio, cum sit annullatiua Matrimonij Clandestini, nec loquatur de Sponsalibus, censetur illa relicta in dispositione Iuris communis, quo statuit, cum de Iure communi canonum, clandestinitas tantum matrimoniorum, non autem sponsaliorum ↑ prohibita fuerit in *cap. cum inibi sit. extra de Clandestinis. desponsas.* sequitur Sponsalia clandestina

336 destina minime prohiberi, quam opinionem tenuit Martin. Nauar. in summa Confessorior. cap. 25. num. 144. & in Confil. 21. num. 3. 4. Titul. de sponsalibus lib. 4.

337 Matrimonium clandestinum illicitum & iudicatur, & prohibita e. cum inibitio. de clandestinis. desponsat. & hodie habemus Consensum Tridentinum. sess. 24. de Reformat. matrimonij. cap. 1. Angel. de Clauis in summa. S. Clandestinum matrimonium. num. 1. Anton. Guberni. de sponsalib. & matrimonio. Titul. de ritu nupti. num. 119. Ioan. Paul. Lancelotti. Institution. Canonice. lib. 2. Titul. de clandestinis. desponsat. in Gloss. in Verb. Nuptus. Nicolai. Confessor. in Decis. lenensi. 20. num. 21. lib. 3. Alexand. Carrer. de sponsalib. & Matrimo. lib. 4. cap. 7. Ioan. Cephal. in Confil. 421. num. 54. Vol. 3. illa etiam abbotter Aeneas Roberti. Rerum Indicatur. lib. 1. cap. 2. quem sequitur Ludov. Charv. de sponsalib. cap. 34. Gerardus Maynard. in Decis. Tolejan. 9. lib. 3. & in Decis. 5. num. 4. lib. 4. Francis. Marc. in Decis. Delphin. 7. 14. in Decis. 716. Vol. 2. Simon Maiolus de Irregularitate. lib. 3. cap. 35. num. 12. 13. Francis. Bursat. in Confil. 461. num. 60. Vol. 4. plures allegans Ioan. Bapt. Crilla. de Falsi iur. & igne. Distinct. 38. Centur. 2. numer. 2. D. Gaspar. Anton. Thebanus. Decis. Forens. lib. 1. q. 70. num. 11. Petr. Greg. Sintag. Iuris Praxi. lib. 9. cap. 5. num. 9. Quo vero ad ea matrimonium clandestinum, que fuerunt ante Concilium Tridentinum rata, ac vera fuisse, nunc vero aliter statuit Concil. Trident. sess. 24. cap. 1. de Reformat. matr. Paulus Grisoldus Decis. Cathol. S. matrimonium. num. 35.

Clandestina, ut dici possint matrimonium, & illa 338 inualida, expostis requisitis i necessarijs in matrimonij concitandis iuxta Ecclesiasticorum canonum didicam, & contrario habebimus clandestinorum cognitionem, & Episcopi, siue Vicarij illius licentia ante contractum matrimonium & debet interuenire. D. Cardinal. Mantica. in Decis. 312. num. 6. alius matrimonium nullum erit.

Primum itaque requisitum erit, ut matrimonium contrahendum dicatur palam, & publice contractum, ita ut clandestinum illud appellari non possit, quod fiant in ecclesia tres monitiones, banna. (Promulgationem trionundinam appellat Tertullianus ad uxorem lib. 2. de quo trionundinatio dixi in lib. de Regie Catholice Praxi antea) promulgata, & siue Denunciationes a proprio contrahentium Parocho, tribus continuis diebus festiuis, inter missarum solennia, super matrimonio inter aliquos contrahendo, ut unusquisque sciens aliquod impedimentum, quo minus illud fieri non possit, illa reuelat, quod cavit in Concilio Lateranensi Innoc. Tertius. in c. cum inibitio, de Clandest. Desponsationibus; quod antea dixerat idem Pontifex in cap. cum in una. de sponsalib. ad episcopum Beluacensem cum inherendo sacrum Concilium Tridentinum idem statuit in Sessum. 24. de Reformat. matr. cap. 1. incip. Tametsi sibi (ter.) & ibi (publice denuncietur) & licet iam in illor. cum inibitio. ibi (publice proponatur) & ibi 265. Panor.

num. 7. 8. & optime quoad faciendās Denunciationes corroborat Ioan. Cephal. in Confil. 82. num. 26. Vol. 1. in Confil. 276. num. 15. Vol. 2. latius in Confil. 421. num. 29. cum pluribus seq. Vol. 3. Benedic. Capra in Confil. 116. num. 17. Matthide Afflicti. in c. 1. S. naturalis, num. 32. Si de fundo fuerit contronfer, inter Domum & agnat. Marian. Sicut finier. in Confil. 17. Incip. Supradicta causa possit. col. 3. versicul. Quoniam. Vol. 1. Oldrad. in Confil. 256. Incip. Clementis Episcopus. num. 4. vers. ad quartum & ultimum. Ioannes Andr. in addit. Specul. in Rub. de Clandestinis. desponsation. Cardinal. Parisius in Confil. 15. num. 13. Vol. 2. Petrus Gregorius Sinagogatum Iuris Praxi. lib. 9. cap. 5. num. 9. Petrus. 2. Thibautus in Religio Sacra Theolog. in Verb. Matrimonium 2. in princ. Marian. Socin. in iur. in Confil. 86. num. 47. 48. Vol. 2. Anton. Guberni de sponsalib. & matrim. Titul. de ritu Nuptiarum. num. 119. vers. Clandestinum matrimonium. Alexand. Carrerius de sponsalib. & matrimonio. lib. 4. cap. 7. Martini. Nauar. in Summa Confessorior. cap. 23. sub num. 687. Olfavian. Cacharan. in Confil. 53. num. 111. 16. Iacob. Menoch. in Confil. 69. num. 1. Vol. 1. & in Confil. 199. num. 40. Vol. 2. Grassius Decis. Amicarum. cap. 6. lib. 2. Francis. Monald. in Confil. 15. num. 4. Vol. 2. Ioan. Paul. Lancelotti Institution. Canonice. lib. 2. Titul. de Clandestinis. desponsat. in princ. Daniel V'et. ator. in Analysi Iuris Pontificij. lib. 4. Titul. 3. S. Quid sit clandestinum sponsalia. S. Quot modis dicantur. Carol. Ruin. in Confil. 14. num. 10. Vol. 3. Gerard. Maynard. in Decis. Tolejan. lib. 1. in Decisum. lib. 4. in Decis. 55. sub num. 11. eodem lib. 4. Paul. Aemil. Verall. in Decis. 212. num. 4. Parie 2. Et quando non fuerunt edicta i in matrimonio contractu obseruata, non est excusabilis ignorantia, sed crassa, ut dicit Achilles de Grassi. in Decis. 1. num. 3. 4. Titul. de Clandest. desponsat. quem sequitur D. Ioan. Baptista Coila. de Falsi. Sreus. & igne. in specul. 81. num. 4.

Quamquam matrimonium de lure contrahi non esse publicandum in Ecclesia, nec faciendū edicte, fatisse, quod in conspectu iudicium, ac testium 342 i contractum fuerit, nisi consuetudo aliud disponat. post Panor. Praxi. Parisi. & Ruinam. voluit Paul. Aemil. Verall. in Decis. 104. num. 2. parie 2. Sed istud fuit ante Concilium Tridentinum.

Declara primò hoc requisitum quoad denunciationes, quod si Ordinarius dubiet, aut matrimonium malitiosè impediri suspicetur, tunc vel vna 343 tantum i denunciatio fiat, vel tantum Parocho, & duobus, vel tribus testibus presentibus matrimonium celebretur. Hoc dicit Concilium Tridentinum dicta Sessum. 24. ca. 1. de Reformat. matrimo.

344 Quod Episcopi arbitrio tributum, siue i ordinarij, illiusque prudentie remittit. de quo meminit Iacob. Menoch. in dicto Confil. 66. num. 7. Vol. 1. & de Arbiter. Iudic. quass. lib. 2. centur. 5. resu 455. num. 5. Anton. Guberni. de sponsalib. & matrimonio. Titul. de ritu Nuptiarum. num. 120. sed ponderanda est licet Concilij, quia quod si fieret cum vna 345 denunciatione i vel coram Parocho, & duobus, aut tribus Testibus, in quibus duobus casibus dicitur,

cit, quod post modum ante matrimonij consumationem, hiant Denunciations in Ecclesia, vt si aliqua subsunt impedimenta, facilius detegantur, & denunciations in hoc casu, istas Denunciations ordinarij iudicio, & prudentie remittit, in alio vero casu, non esse ordinarij arbitrio remissum, vt vna tantum denunciatio fiat, vel coram Parocho, & duobus, vel tribus testibus presentibus matrimonium celebretur; quando matrimonium malitiosè impediri posse suspicetur, & ita intellige-
 346 rem t decretum Concilij Tridentini, saluo semper iudicio summi Pontificis, ac declaratione Illustrissimorum Dominorum Cardinalium interpretum eiusdem sacri Concilij, quorum iudicio, meum submitto, & dicam, prout etiam video esse de mente *Cephal. in dicto consil. 421. nu. 60. Vol. 3.* sed vide *Anton. Gabriel. commun. opin. Titul. de Regul. Iur. consil. 5. nu. 3. Iosephum Mascard. de Probat. consil. 399. nu. 7. & alios referens. Vincent. Carroli. Decisus Casu 27. num. 4.* De testibus ma-
 347 trimonijs t *Apuleius de Affine lib. 6.* Impares (inquit) nuptijs, & preterea in villa sine testibus.

Declara secundo, quod & si denunciations, &
 338 banna sint de scripti iuris necessitate per t dictum *c. cum inibibitis*, Tamen si matrimonium fiat cum benedictione Ecclesie, & alijs illius solemnitatibus, non dicitur clandestinum, sed validum, & in
 459 facie t ecclesie factum. vt dicit *Oldrad. in dicto Consil. 256. num. 4.* quem sequitur *Ioan. Andr. in Specul. in Titul. de Clandestinit. despons. Cardinal. Paleot. in tract. de Nubis, & spon. cap. 9. sub nu. 3. D. Ioan. Baptista Costa de Facti sentent. & ignorant. Distinction. 39. nu. 7. centur. 2.* quos sequitur *Abb. Panor. in dicto c. cum inibibitis. nu. 9.* vbi plus dicit, quod vbi non est consuetudo, quod fiant, sed contrahens coram multitudine ex consuetudine pa-
 350 tria, non dicitur t matrimonium clandestinum. Quod ego non sequeretur, quod non sit consuetudo faciendi banna, siue Denunciations, cum sint approbate, tum in dicto *c. cum inibibitis*. Tum etiam in eodem Concilio Tridentino. Et ideo potuisset procedere illorum opinio, quæ fuit ante Concilium Tridentinum. Secus autem post illud, cum statueret faciendas esse, nisi in casu suspicionis, ne malitiosè possit impedimentum fieri. Et ideo illas denunciations esse de necessitate, & pro forma vt
 351 etiam ante omnia t præcedat, dicit ex multis *Ioan. Cephalus. in dicto Consil. 421. nu. 34. vers. Tertio comittitur. Vol. 3.* & contra opinionem Abb. supra relatum post Concilium Tridentinum reperi,
 352 quod secundum t meam etiam opinionem tenuit *Ioan. Paul. Lancelotti. Institut. Canon. lib. 2. Titul. de Clandestinit. despons. 10. princ. in gloss. Proponantur. in fin.* Quamquam quod Denunciatio
 353 num omnino non reddat matrimonium t clandestinum, vt censuisset Congregationem Illustrissimorum Interpretum Sacri Concilij Tridentini *Sess. 24. super c. 10.* scripserit *D. Francis. Pegna in Decis. Nuperrima Romana. 71. nu. 11. Forci. Tomo 1.*
 354 Nec illud reddat t inualidum, vt voluit *Nauar.*

in *Summa Confessar. cap. 22. num. 70. vers. Tertio aduertendum. Berquin. Canalicani. in Decis. Fintan. 29. nu. 18. parte 1.* & similiter declarat facultatem per dictos interpretes sacri Concilij Tridentini, *D. Alfonso Manzuedo. in Dec. Nuperrima Romana. 390. nu. 5. parte 2. Tomo 1.*

Declara Tertiò, vt non dicatur matrimonium
 355 clandestinum si fiat in facie t Ecclesie, vt dicitur ante Ianuam Ecclesie, vt vidi in pluribus locis in hoc Regno, præsertim in Episcopatu Bisacii, & dicit in Lusitania. vt dicit *Martin. Nauar. in Summa confess. cap. 22. num. 70.* & in Ecclesia, vt in Bel-
 356 gio, t & in pluribus locis in hoc Regno Neapolitano, & vbi est præsentia multorum iuxta consuetudinem Hispanie, vbi dicit, eo casu præsentiam Vicinorum cognatorum, consanguineorum, & idoneum numerum testium, & coram Parocho,
 317 t & duobus, vel Tribus testibus, post *Paormian. in dicto c. cum inibibitis*, voluit *Nauar. in dicto cap. 22. num. 70.* & ex *Oldrade in dicto Consil. 256. nu. 4. Panor. in dicto c. cum inibibitis. sub nu. 9. Ca. rel. Ruiu. in Consil. 51. num. 25. Vol. 5. Marian. Socin. Iun. in Consil. 31. nu. 48. in Consil. 86. nu. 62. Vol. 2.* plenè alios allegans *Ioan. Cephal. in consil. 421. nu. 55. cum seqq. Vol. 3. Roland. à Vall. in Consil. 93. nu. 25. Vol. 3. Cardinal. Paleot. in Tract. de Nubis, & spon. 1. in dicto cap. 9. nu. 3. 4. quæ loci consuetudo*
 358 dinem in matrimonijs t obliuendam fore dicit, dummodo contra bonos mores illa non sit. *c. qua contra. cap. mala. 2. distict. Roland. à Valle in Consil. 93. nu. 29. Vol. 3.* sequitur *Mench. in Consil. 199. sub n. 40. Vol. 2.* Sed octim Imperatores sua-
 359 dent, vt in Nuptiarum t solemnitatibus nobiliores ex familia vocentur, quorum prudentia, & autoritate omnia publice fiant. *l. rem dementis. C. de episc. Aud. l. si foris. S. his itaque C. de Nupt.* His enim, qui nuptias sine amicis, & consanguineis faciunt, dici conuenit, Nuptias clausa, domo
 360 fecimus t vt inquit *Sextus canonizans. S. lib. 7.*
 Declara Quarto quoad claudefinitatem, omissionem denunciationum, & bannorum in Ecclesia pro matrimonio, non facere matrimonium clandestinum, si omittantur, quia ita iudicauerit
 361 t ordinarius, quia illi concessa est hæc facultas à Concilio Tridentino in dicta *session. 24. cap. 1. de Reformat. matrimony.* sequitur *Anton. Gubernus de sponsalib. & Matrimony. Titul. de Ritu Nuptiarum. nu. 120. Martin. Nauar. in dicta Summa confessorum. cap. 22. nu. 70. vers. Aduertendum sexto.* dum dicit sacrum Concilium Tridentinum expresse deter-
 362 minasse episcopum potest dispensare, quoad t denunciations, cuius opinionem non sequor, nisi ve supra dixi, *vers. declara primo hoc requisitum. numero 343.*

Declara Quintò, illum esse aqum publicum, à quo excluditur clandestinitas, quando matrimonium in facie Ecclesie, præsentem Parocho, vel alio
 363 t Sacerdote, de ipsius Parochi, siue Ordinarij licentia, duobus, vel Tribus testibus, matrimoniuna contrahere attentabunt, kà decreuit Concilium
 Triden-

Tridentinum in loco allegato, tradidit Martin. Nan. in Summa Confessoriar. Cap. 22. num. 36. cum duobus; segg. Memochus in dicto Consil. 199. numer. 40. vol. 2. Vnde oritur, quod matrimonium sine parochi, vel substituti licentia, si fuerit contractum, adeo nullum est, vt quilibet iporum t contractum possit propria autoritate rescire, & absq; aliqua iudiciali sententia alia matrimonia licite contrahere, ita matrimonium, nec vim sponsaliorum habebit arg. dñi Cæcilij Tridentini sess. 24. c. 1. de reformat. Matrim. Idem Nanar. in consil. 1. lib. 4. Titul. 1. Decisum. 2. Gregor. Sayrus Flor. Decisum. 1. Titul. 1. lib. 4.

Subdeclara primò, quòd si parochus, qui secundum formam Concilij Tridentini interuenire debet in matrimonio, dubitare, quòd in ipso contrahendo præsens esse nollit, & ideo quasi alii ad agendum ad locum vocatur, & dum ibidem est, t mox illo præsentē, & ignorante quid agere vellent, prædicti contractu, per verba de præsentē futurum impetrent, matrimonium illo, & duobus, aut tribus testibus præsentibus iunctum validum, cum necesse non sit Parochum, & testes rogatos esse, vel præficiunt ad quid rogarentur. ita Martin. Nanar. in Consil. 20. Titul. de Sponsalibus lib. 4. Gregorius Sayrus Florum Decisum. lib. 4. Titul. 1. Decisum. 24. quòd in loco allegatū corrupte Consilium Nauarri sub Titul. de clandestinis. Desponsationis, cum dicere deberet in Titul. de sponsalibus.

Contrarium tamen, quòd t testes debent esse rogati, in causa matrimoniali, voluerunt Andr. Barb. in consil. 54. nu. 14. verissimè. Vol. 1. Dec. in Consil. 310. col. 1. Cardin. Parisin Consil. 57. nu. 38. Vol. 4. Marian. Iun. in Consil. 86. nu. 28. Vol. 2. quos refert, & sequitur Ioan. Cephal. in Conf. 303. nu. 15. Vol. 4. quos libetis sequor ob causarum matrimonialium importantiam.

Subdeclara secundo, quòd Consilium Trident. in dicto cap. 1. de Reformation. Matrimon. Sessum. 24. dum dicit quòd matrimonia non celebrentur ab alio, quàm Parocho proprio, vel ab alio sacerdote, de ipsius Parochi, vel ordinarij licentia, proinde eandem t licentiam esse debere, expressam, non autem tacitam. Ex Lepo in allegat. 86. in causa, nu. 3. Terauell. de legibus carnalibus in Verb. Express. Gloss. 7. num. 5. 8. voluit Iacob. Menoch. de Arbitrat. l. ad. quæst. lib. 2. ceterum. 5. cap. 453. in fin. prout ibi refert fuisse declaratum per Illustrissimos Dominos Cardinales Interpretes eiusdem Concilij in anno 1571. quomodo intelligatur licentia addde Archidiceon. in cap. quidam 18. quæst. 2. Angel. Et Alexand. in l. si quis multi bona. §. iussim. ff. de Acquirend. heredit. quos refert Augustin. Beroni, in Consil. 164. num. 18. 19. Vol. 3. super quo dicere, quòd bonum erit eandem licentiam in scriptis fieri, quia per sacrum t Consilium habitum fuit pro firmo, quòd illi, cui per Parochum, vel ordinarium, coram quo faciendum esset matrimonium, poneretur tanquam in bonum Virum, & Summa Decisionum Tom. 111.

ipsum concederet tanquam boni viri, iuxta dictum Bartol. in l. alio col. 3. versicul. precedo vltimus. ff. de aliment. & cibariis.

Subdeclara Tertiò in causa matrimoniali esse debere bonæ opinionis, & famæ, & debent adhiberi boni exceptione maiores. c. 1. de consangu. & affinit. fufius tractatum fuit ab Alexandr. in Consilio 150. incipit. in causa, & l. i. in Consil. 151. Incip. in causa matrimoniali. in Consil. 152. Incip. Viso processu, per Totum. Vol. 5. Decius in Consil. 133. Incip. Viso processu, & sententia. Riminald. senior in Consil. 540. numer. 31. Vol. 3. Andr. Karbas. in Consil. 54. num. 14. Versicul. Quinimmo. Vol. 1. Cardin. Parisin Consil. 57. num. 38. Vol. 4. Thom. Gram. in Consil. crimin. 26. num. 49. §. de Ioan. Baptisl. Ferret. in Consil. 51. nu. 3.

Declara sexto, quòd si fuerint volentes contrahere matrimonium diuerforum locorum, Diocesum, ac parochiarum, & in diuersis parochijs, & locis moram traxerint, vel trahant, tunc denunciationes, & banna t debent fieri in amobus locis, & parochijs, quia ex cohabitacione ab ipsis, & suis prædecessoribus ibidem facta possunt impedimenta sciri, ideoq; opusiam cauclam dabat Abbas Antiquus, vt forensis nō admittatur ad contrahendum matrimonium alibi in aliena t Diocesi, nisi habeat literas testimoniales sui Prælati, quem refert, & sequitur Abb. Panormitanus in dicto c. cum inibitio, sub num. 7. de Clandest. despons. quo in loco dicit, esse valde bonum hoc obseruari prout vidi obseruari, & obseruari feci, dum præfem in Archiepiscopatu Consano. Quod optimè aduertit Francisc. Mare. in Decisum. Delphin. 715. nu. 1. Volam. 2. quem nouissimè sequitur Ioan. Baptisl. Cella de facti scientia, & ignor. Distinct. 39. nu. 13. ceterum. 2. Ex quorum Doctorem traditione resoluitur sufficere alterum Parochum, Viri, vel mulieris posse, ac sufficere, vt coram t ipso simile matrimonium contrahatur, habita testimoniali fide parochi alterius contrahentium, de quo contra morem suum inuoluit Martin. Nanar. in Consil. 27. & in Consil. 47. in Titul. de sponsalib. & in Consil. 2. de Clandestinis desponsal. lib. 4. prout resolutum fuisse à Congregatione Illustrissimum Cardinalem interpretum sacri Concilij Tridentini scribit Gregorius Sayrus in Decisum. 1. in fin. Florum Decisum. lib. 4. Titul. 1.

Declara septimò, quòd seruati solemnibus in matrimonijs fieri solitis, pura, quod, & si t coniuges sint in camera, tamen in illa sint plures persone viri, & sexus, præsentē Parochi dicente verba sponsalia, quæ inter hos, qui matrimonium contrahere intendunt, vt moris est, & quòd vir subharrauit anulum mulieri, & quòd postmodum in simul dormierunt, & quòd mane fuit publicè diuulgatum, quòd tamquam coniuges matrimonium consummauerunt, & testes dicant ista, & vidisse, & audiuisse, & istis sic celebratis, orta est publica vox, & fama, quòd ex ijs excluditur prorsus t omnis clandestinitas, vt ex Bart. in l. 2. §. de his.

C. de his qui ex publicis ration. lib. 10. voluit Paul. Emil. Perallium Decret. 304. num. 3. parte 1. licet Angel. in Confil. 10. Incep. In causa parietis, dicat, 371 cel. 1. quod maioritatemque tribus occurrenti si licet fiat coram duobus, vel tribus testibus. Tamen debet intelligi, quando non invenitur Parochus, & alius solemnitates, de quibus diximus, & poterat sua opinio procedere tempore suo, non autem tempore nostro, quo fuit Concilium Tridentinum per secula post ipsum.

Parochus Rurales non dicitur proprius Parochus, & matrimonium coram illo factum fuit nullo modo declaratum in vna Florentina, in anno 1579. 1580. ut per D. Viccomitem in Decis. Nouissim. Roman. 65. 66. & in Decis. 67. N. 2. vult.

Declaro Octauo non dici matrimonium clau-
destinum, quando de illo factum est publicum in
377 argumentum, i. quia eo casu dicitur actus publi-
cus factus, ut per Barth. in l. Non intelligitur. §. Ta-
cite. in princip. ff. de Iure Fidei, quem sequitur Car-
tus Junior. in consil. 65. nunc. q. quos sequitur et
Paul. Aemil. Verall. in Decret. §. 50. num. 3. parit. ar-
gument. l. §. fin. ff. de Rei Negot. vbi minori poena pu-

nuntur contra iurē matrimonium palam, quam
clatu. D. Francis. Pegna in Dicit. Nuptiarum Roman.
71. nume. 9. per. 1. item. 1. Et dum Bartol. in dicto 9.
Tactis, dicit, in casu etiam instrumenti dici posse
actum clandestinum, quia potest à Notario occul-
tari teneri, & sic non diceretur actus publicus. Sed
hoc non fuit dictum Bartolo dignum, nam occultatio
Notarii non facit actum, ac Instrumentum
antea factum occultum, cum fuerit publicè roga-
rum & stipularum, sed secundum Notarii actus dicer-
etur clandestinus, in quo etiam si Notarius instru-
mentum flammis, & igne incenderet, non tamen
actum primum publicè factum, qui potest non so-
lum rebus Insumentariis, sed etiam alijs pro-
bari. Vide dicendum est sequendum, & dicendum
verum esse primum dictum Bart. quod ubi per In-

378 *Instrumentum* apparet, matrimonium ¶ non poterit dici clandestinum, sed palam factum, quia illam dicimus palam quæstum facere, non modò, quæ in l. upanario se profilituit, sed si in Taberna, 274. vel caupona passim, pluribus sine delictu t vul-

379 Vei caupona panini, plurimos, mīe dēdēdū | Vē-
gō se exponit, vt dicit *Vlpiamus in l. Palam. 43. ff.
de Ritu Nuptiar.* Lupanar, Taberna, caupona, loci
sunt, qui publici sunt, vbi plures āuērnē se solent.

380 Instrumenta clandestina illa ꝑ non sunt, nec
sunt clandestinæ, sed palam, præsentibus præfer-
tim in Regno Neapolis, Notario Rogato, Iudice,
qui interueniat in Instrumentis tantum, & admi-
nus & alij testes, & sic sunt coram pluribus, &
& illud palam fieri dicitur, quod coram pluribus

381 ↑ *fit. l. Polam. 33. ff. de Verbor. significat.* Hinc Seneca nuptias dicit esse clandestinas, quæ clara sunt *Declamasyon. Vltima. lib. 8.* cum ait. Delicatus diues, quiescam ↑ inter naufragia amare potest, matrimonij celebratatem in moroso angulo turis abscondit. Ob quod *per textum dicitur l. fin. ff. de*

Et nuptiar. facit dictum Ludov. Roman. in consil.
506. Inscript. In representis, numero 3. discussi, quod.

83 ille, qui alias a poeta f. contrahebitum ventris
nuptias propter lurs ignoranciam, ceter exculcitra-
tur, vtriusculus, & similis, si contrahit eas clam,
poemam non euitas, quem sequitur *Ayme Craute-
re confil.* 13.9. *nume.* 1. *Andr. Turaguel de Nostris
Conventionals in Prefat. nume.* 14. & 14 Tracl. de
Causis inuocanda p. 1. *Confat.* 1. *nume.* 11. *Isopel.
Migard de Prebendis, Confil.* 3.9. *nume.* 2. Et
iam notum est in toto orbe christiano omnia ma-
rimonialia Instrumenta inter partes fieri, & in pu-
84 blicum reduci, & comprobari f. nuptialibus in-
strumentis, scribit etiam *Pet. Greger. Sinagagad. In-
vis Painesf. lib.* 9. *cap.* 5. p. 16. ad hanc materiam
de instrumentorum collectione in matrimonijs
ex multis aliqua dicit *And. Turaguel. de Nostris
cap.* 27. *nume.* 18.

Declaro nono, clāde finitatem matrimonij ex-
385 cludi ex aequalitate Nobilitatis ꝛ generis, & ne-
tatis, quæ cessare faciunt disparitatem, quæ in his
considerari solent, ut ex *Andreas Bartholinus in consil.*
45. col. b. Vol. 1. voluit *Rota apud Paul. Aemil. Ve-*
ralium in Decis. 129. nu. 4. pars 2. Quod ge-
neris claritas in matrimonio, nuptialis, perit inter
Reges, supremosque Principes facillime possunt,
386 ꝛ ꝛ eueniunt, cumq; Paronymi, & proximitas,
atque legatis, quæ sunt nec duo agitur perlonge
grauissima sint, dum ad completum ducuntur
omnes Ecclesiasticæ, atque Pontificiæ solemnitates
intercedunt, quo verò ad paritatem aliarum
qualitatum conueniunt versus *Omdy in Hæresid.*
in Epistola Diuinae ad Herodum.

Quam talis iniquales penitus adagata in-
venit

de nullo potest trahere.

Signa voles apud matrem, matre pari.

Do these signs in themselves con-

387 Parcs enim in matrimonio | copulati, semper
bonum est. *Alexander in Concil. 8. reg. 4. vol. 7. aut*

38 potius intelligendum quantum ad generis paritatem
etiam et eburnandam ff. de viris pupn. lxxv. descriptio.
l. 30. nume. 8. Refut. de print. lib. q. i. p. m. l. 1. nume.
5. Feber. in rubrica in illis de app. nume. 2. Aldebrandus
in S. inflans. nume. 13. rad. inst. leg. id. in l. si uideat
app. nume. 2. C. de legit. hered. Alexand. consil. 60.
nume. 3. lib. 7. Niziacus lib. 2. Sylus num. 9. Pezza
non est nunciatus in Sci. nume. 17. cap. non ames. 32. q. 3.
cap. heredes. 32. quæst. 5. Inflans lib. 6. hñt or.
ad finem. Artial. lib. 4. epigram. 4. lib. 8. epig. 1. ad
Frigen. cap. epigram. 38. Cephalus lib. 8. septimoque.
invis. cap. 6. Sed quad annorum numerum inter
39 virum. & vxorem primo pendet ab ætate t
Legibus. & Canonibus stabilitam viri scilicet sponsali
contrahantur. maiores enim contrahere possunt.
non autem ferre ætatem minorum. sed
completum illum esse oportet. cap. de lib. cap. 1. fe-
lib. de cõsp. impub. l. in sponsalibus. 2. ff. de spon-
salib. Angel. de clau. in Summa Sponsalia. numero 5.
Anton. Gubern. de sponsalibus. c. motum.

Titul. Qui possint contrahere sponsalia, numero 1. Daniel Venetius in Analysis Iuris Pontificij. libro quarto, Titul. primo. §. qua forma. Ioann. Paul. Lancelottus Institution. Canoniarum, libro secundo, Titul. de Sponsalibus. §. non tamen omnibus. Ioannes Franciscus Fara, de Effentia Infantis, cap. 2. num. 12. cap. 4. sub num. 1. Francisc. Grassianus, in compendio Iuris Canonici, parte 3. Titul. de Nuptijs, & gradibus, sub num. 12. vers. Quibus casibus enumerari. Ratio redditur, quod completo septennio 390 vsus, & libertas t incipit rationis, vt fuit D. Thomas de Aquino sententia. 4. sentent. Distinct. 27. qu. 2. Articuli. 2. Ioann. Andr. in c. inuenis, num. 9. & ibi Petr. de Auth. num. 4. de sponfalib. Nili manifeste appareat rationis vsu abesse, vt dicit ibi. l. 2.

391 Andr. quod ego sequer, quia t daretur materia semper contradicendi, & opponendi contra Iura præfata canonica, & ciuilia scripta. ad præfata adde Quinilian. Mandos in Tract. de atate minori, cap. 4. num. 11.

Amplius ista opinio, vt ante perfectam septennij ætatem, si malitia adfuit supplet ætatem, 392 ita, vt ante septem annos sponsalia ab ipsis t facta valeant, dum tamen sint ætati proximi, vt habetur in c. de illis. l. 2. de Sponsat. Impub. c. inuenis. vbi gloss. de sponfal. Gloss. in c. sponfam. in fin. extracto. titul. Goffred. de Trano. in summa Titul. de Sponsat. Impub. cor. 1. vers. Possunt Impuberes, vbi optime dicit, Postul. impuberes sponsalia 393 t contrahere de futuro, de præfenti non, nisi essent proximi pubertati vsq; infra, c. d. Tit. c. de illis. cap. 1. & c. consuebatur. Et malitia, siue prudentia suppleat defectum ætatis, alius non, vt in præfata dicit decretalis. T. 2. duo enim requiruntur t vt suppleatur defectus, Proximitas, & Malitia, siue prudentia, subiungit quod proximitas præuenit secundum aliquos per annum, secundum alios per sex Menses. Isteiple dicit relinquendum superioris arbitrio. sequuntur Innocent. Ioann. Andr. Anton. de Butr. Petr. de Anchar. & Cardus, in dicto cap. inuenis. Idem post Archidius. Hug. Iour, & Goffred. tenuit Dominus, de sancto Gemin. in cap. Vnico. 6. de Sponsat. Impub. in 6. & optime Ioan. de Vanquel. in dicto c. Vnico. in princip. concl. 1. Barthol. Furcius in summa Armilla. §. sponfalia, num. 4. Ant. Gubert. in loco allegato. no. 2. Daniel Venetius in Analysis Iuris Pontificij. lib. 4. Titul. 2. §. qua regula dicitur. Marcus Anton. Cucusus Institut. Canoniar. Minor. lib. 5. Titul. 10. num. 1. & ante eum Ioan. Paul. Lancelott. Institut. Canoniar. lib. 2. Titul. de sponfalib. §. non tamen. in glo. in Verb. Demores. & in Verb. autem fuit.

Tempera tamen super dictam opinionem, quod in dictis sponsalibus præmaturis, adueniente postmodum tempore septennij legitimus consensus 394 t corroborabit, illa contracta, vt in cap. accessit. de Sponsat. Impub. vt voluerunt. Anton. Gubert. in loco allegato. no. 3. & Daniel Venetius in dicto Titul. 2. §. qua regula dicitur.

Paritatem ætatis, vt æperiamus, dicendum est, Summa Decissum Tom. 111.

395 iam notum est, esse stabilitam ad matrimonia t contrahenda ætatem, in sexima annorum duodecim, in Malculo quatuordecim. c. ex literis. de Sponsat. Impub. Goffred. in summa Titul. de Sponsalib. col. 1. vers. contrahuntur ante sponsalia, ibi Matrimonium vero potest, Hailtenf. in summa. de Sponsalib. §. qui possit. habetur in l. minorem. ff. de Riti. Nuptiar. l. 1. in fin. ff. de Conub. §. 1. vbi gloss. Inst. de Nupt. Idem Hostiens. in summa. Titul. de Sponsation. Impub. §. Et quolibet probatur. Anton. Gubert. de Sponsalib. & matrim. Titul. de His, qui nups. contrahere possunt numero 34. Daniel Venetius in Analysis Iuris Pontificij. lib. 4. Titul. 1. §. qua forma. vers. secundo inita ætas. Franc. Vinnius in Decisum. 288. numero 9. Petr. Gregor. singulat. Iuris Vniuers. libro 9. cap. 7. per totum. Ioachimus Hipperus de Vera iuris prudentia, lib. 10. Titul. 2. Quinilian. Mandos in Tract. de atate minori, cap. 5. num. 49.

Dixit Aristoteles Oeconomicum lib. 1. cap. 4. 397 Puellam duci debere vxorem, vt t viri moribus assuecat, quia iuxta illud Heratij

Qua semel est imbuta recens, seruabit adæquem Testa dicit.

Puellas itaque circa ætatem decem octo annorum nuptui tradi docuit, masculis annorum ætatem 398 triginta sex, aut paulo circa. Idem t Aristoteles politicorum. lib. 7. cap. 10. & simile etiam videtur dicere Oeconomicum in libris, & alijs sap. A Solone autem Atheniensium Legislatore didicisse Aristoteles potiora, quia humanam vitam in 399 cem partes t diuisit, quarum quælibet septem annorum esset, vt referens Solonis Versus Philo Iudæi de Atandæ adificij lib. 2. reuoluit illos ex Lili Gregorij Giraldo interpretatione Andr. Tiraguelius de legibus Connubialibus in l. 6. Parte 1. Gloss. 6. & in Neonomologia. cap. 3. quoin loco illos versus ex Giraldo retuli, sed alios, qui mihi sunt visi publiciores ex Versione, quam ego habeo ex Sigis-

400 munda Colonia auctore, t elegantissimo, & Dactylismo, & hoc nunc referam, in quibus quinta ætas, qua sit t Solone ad triginta quinque annos declarata, & sic illi decant.

Impubes pueri septem soluentibus annis Tradunt, ematis densibus eloquium.

Poll alios tædium, dinorum numine dextro Osculum pubis nascitur iudicium.

Annus ser septem, prima lenagine malas Vestiet, atq; robore conspicuus.

Quartus id augebit, iam septennius, tiff Optima virginitas præferet iudicia.

Adde alio totidem festinans ocins ætas Contingit moueri quare progrem.

Sexta ætas animo, si quid detit, addes, eaz.

Disces quid decet, quid quoque dedecet.

At qua succedunt per proximo ser dua Lustra Ornabunt linguam dulcibus eloquijs.

Nona ætas languet, iam frigida membra resardas, Viriuen: non tuncquam interitorem animi.

At quissus Decimam poterit contingere metam,

Item tempore suo funere concedere.

401 Abraham in scriptura facta dece annis vxore maior, vt habetur *Genes. 25. 7.* dum ipse loquens dicit, Putas ne cenenario nascitur filius, & Sara nonagenaria pariat? Censuit etiam Medicus *Aetius Tetrabib. 4. Sermone 4. c. 26.* Vt vir annum Triggesimum 7 mulier decimum octauum attingat. Ex his dum Vici, & mulieris, qui matrimonio sunt iugendi aetatis paritatem, metiri volumus, nō equalē annorum numerum, sed illam dicemus non esse disparē; quā masculo maior, femina verō minor, quo valent 7 secundum aetatem generationis, & filiorum congruē conceptioni vacare. Et etiam quia tunc vtrā, naturalisq; pubertas pleniorq; succedere circa annum bini septennij solet. *Aethere Aristot. de Hist. Animal. lib. 5. c. 14.* quod, & multis auctoritatibus, & argumentis firmabat *Prosper Regius Philosphus, & Medicus Excellentissimus Apollonius* non solum ornatus Latine & Graecae linguae eloquentia, sed & alter Calknus hoc tempore viuere dicitur ad suum ā grauiorū Virorum spem natus. scilicet, & morum, & singulari vitz elegantia claus, ad singularia morborum remedia, & saltem periclitantia D. I. O. optimo maximo, ad iuuuē natus.

Oculi, Inferius hoc eodem titulo, mentionem facim, cum de matrimonij probatione 7 tradauero. scilicet, & Donationibus, quae sunt inter sponsos, & inter virum, & vxorem, suos habebunt peculias, ac proprios Titulos. Nunc de precibus, & sacerdotibus, ac illorum benedictionibus dicendum erit.

Benedictio matrimonialis 7 Parocho, effusis antea D. E. O. precibus, scienda 7 erit, vt inquit *Ennysius, in e. alter. ibi (sacerdos dicit, qm̄ mos est, cum precibus, & oblationibus 7 sacerdote benedicantur). Nō rates, ibi (Cum oblationibus, quas offerre debent D. E. O. per se. terdus manu statuantur, sicq; deum benedictum, & Felam cōfesse suscipiunt) c. Sp̄s. i. ibi (Sp̄s. & p̄s. enū benedicti sunt) & qua sequuntur, quae iura sunt. 30. q. 5. & nouissime *Cenotium Tridentinum. Sef. 2. c. 2. de his rōis, matrimonij, vbi cauētur idem. Mari. Nauar. in Summa Confessio. n. cap. 27. sub nn. 83. versus de benedictione. Michael Tincus, in praxi Vistandi lib. 2. c. 11. Terzio, vt benedictio, burginū Canalic. in Decis. Finz. in Devis. 11. f. 58. sub nn. 1. 1. seq. part. 2., iuxta Petr. Cenedo. Collectā. Iuris Canonici. Part. 1. Collectā. 8. v. nn. 8. Pand. Feset de Vistatione. lib. 2. cap. 2. nn. 21. c. 1. c. 2. benedictionum iamen. Jean. Franciscus Paninis in Bucleo Pallorali, sine Tract. Vistat. n. m. Part. 2. q. 8. vers. Et adde, quod viduis. Sunt praeterea duae Constitutiones Iuris Orientalis apud Benedictum 7 Entimundum, lib. 2. tit. 1. de sp̄s. i. Petr. Greg. Anagmas. Iuris Franc. lib. 9. c. 5. nn. 8. abbas in Historia Apostolorum, l. 7. 407 in quo D. Matth. dicit, 7 A. Deo benedicuntur coniugia, 7 D. E. O. sanctificuntur, ac per sacerdotem benedictiones a D. E. O. specialiter conferuntur. Tertullianus ad vxorem. l. 2. Vnde (inquit) sufficiant**

408 ad, enarrandam facilitate eius 7 matrimonij, quod Ecclesia conciliat, & confirmat oblatio, & ob signatū Angeli renunciant, patet ratio habet, quem reuert. *Anton. Gaberius, de sp̄s. i. lib. 2. c. 1. Matrimonij. Titul. de Ritu Nuptiarum, nn. 12. 3. & seq.* Quid enim aliud fuit, nisi documentum a D. E. O. datum, cum *Genes. 1. c. 1.* dicitur, Masculum, & feminam crea- 409 uit 7 eos, benedixitque illis D. E. V. S. & ait, crescite, & multiplicamini, & replite terram. Sic etiam *Genes. cap. 9.* habetur, Benedixitque Deus Noe, & filijs eius, & dixit ad eos, crescite, & multiplicamini, & repete terram. Et benedictio erat illa ex fructu matrimonij, quam fecit D. E. V. S. Abraham, dum ei dixit, Et benedicentur in femine tuo omnes gentes Terrae. *Genes. cap. 22.* et idem reiterat *Genes. cap. 26.* Et idem fecit Isaac filio suo, dum dixit, Et benedicentur in te, & in semine tuo habebit Tibi terra. *Genes. cap. 28.* Exemplum habemus 7 Raguel dum tradidit Saram filiam suam Tobiae iuniori in coniugem, vt patet *Tobia. cap. 7.* Et apprehendens dexteram filiae suae, dexterae Tobiae tradidit, dicens, D. E. V. S. Abraham, D. E. V. S. Isaac, & D. E. V. S. Jacob vobiscum sit, & ipse coniugat vix, impleatque benedictionem suam in Vobis: Hinc fieri necesse est, quod cum sacramentum matrimonij a D. E. O. fuerit institutum, vt diximus, Ideo dicit scriptura, quod Domus, & Diuitiae dantur 7 parentibus 7 Domino autem proprie vxor prudens, vt dicit *Salomon Prover. 6. c. 19.* Instruitus etenim fuerat 7 David Patre suo, quod non sine causa dixerat. *Psalm. 127.* Vxor tua, sicut vitis abundans in lateribus Domus tuae, filij tui, sicut nouellae oliuarum in circuitu mensae tuae. 412 Et propterea B. Clemens Romanus 7 *Constitutionum Apostolicarum lib. 6. cap. 28.* dicit, Nuptias communāderat, benedixit eas appellantes, quoniam benedixit eis D. E. V. S. Adiungam ijs, quod ex Imperatore Leone dicit *Gerardus Maynardus in Decis. Tholoan. 55. n. m. c. 12. lib. 4.* In primis nuptijs Sacerdos benedictionem in tantum 7 requirit, quod matrimonium aliis factum, nullum sit allegat. *l. sententiam. C. de nuptijs.* quae est Iulianiani. Nec in Codice Theodoliano illa reperitur. Verum est inter *Noellus. l. 19. c. 14.* iuxta illa sunt verba. Sicut adhibitis 7 Sacris precationibus, adoptionem perfici praecipimus, ita etiam Sacra benedictionis testimonio, matrimonium confirmari iubemus. Quod si aliter matrimonium contrahatur, id ne ab initio quidem ita dici, neque illos, qui contraxerunt, matrimonij iure potiri volumus.

Officiū Parochus, siue Sacerdos preces, & sacrificium, dum benedicens 7 in Ecclesia se offerunt, comitatur comitiū parentum, consanguineorum, coniunctorum, amicorum, & in Sacrificio altaris prosequitur preces orationum, in hunc modum.

D. E. V. S. qui tam excellenti misericordiamalem Copulam conseruasti, vt CHRISTI, & Ecclesiae Sacramento praesignares in fidei nuptiarum, praella quae;

416 quasimus, ut quod nostro ministratur officio, tua benedictione patris impleatur.

Super illos dicit

Propitius Domine supplicationibus nostris, & infestationibus suis, quibus propagationem humani generis ordinasti, benignus assiste, ut quod te autore iungitur, te auxiliante feruatur.

DEVS, qui potestatem uirginis tuae de nihilo cuncta fecisti, qui dispositis ueneris uicis exordis, hominem ad imaginem DEI factis, idcirco inseparabile mulieris adiutorium condidisti, ut famulo corpori de Virili daretur carne principium, docens quod denuo placuisset institui, nunquam liceret dissingi.

DEVS, per quem mulier iungitur viro, & facietur principaliter ordinata, ea bene & distictione dicatur, quae nec sola per originalis peccati penam, nec per Dilani ejus ablata sententiam.

Super Sponsam solum

Refpice propitius super hanc famulam tuam, quae maritalis iugum de consorcio, tua se expetit protectione manit, sit in eam ingum dilectionis, & pacis, fidelis, & casta, nubes in CH RISTO, imitatrix, sanctarum permixtae feminarum, sit amabilis, ut Rachel Vera suo, Sapient, ut Rebecca, longeva, & fidelis, ut Sara, nihil in ea ex actibus suis ille ambor prauarum uisionis uisuper, neca fidei, mandatisq; permaneat. In Tippo iuncta, & saltem illucius fugiat, munus infirmulatum suam robore disciplina, sit uerecunda grani, pondore uenerabilis, destrictis celestibus erudita, sit secunda in fobole, sit probata, & innocens, & ad beatitatem requiem, atque ad celestia Regna perueniat.

Super utroque

Ei uideant ambo filios filiorum suorum usque ad iterum, & quoriam generationem, & ad optatam perueniant Senectutem, Pax Domini sit semper uobiscum.

Super eosdem

DEVS Abraham, & DEVS Isaac, & DEVS Jacob, sit uobiscum, & ipse implicet benedictionem suam in uobis, & uideatis filios filiorum uelutrum usque in iterum, & quoriam generationem, & postea uitam aeternam habebitis sine fine, adiuuante Domini nostro Iesu CH RISTO, qui cum Patre, & Spiritu Sancto uiuit, & regnat DEVS per omnia secula seculorum. Amen.

417 Et illa Oratio, & Benedictio, quae tibi à Sancta Ecclesia, sumpta est, ab illa Tobia. cap. 7. ut supra allegauimus. Et hodie iam damnantes matrimonij benedictiones, & alias caeremonias, quibus Ecclesia clesia t uelut anathemate afficiuntur ut per Concilium Tridentinum sessum. 24. de sacramento matrimonij Canonem 11. in c. 1. est quod dixit prohibitionem.

Secundas nuptias, siue bigamiam contrahentes mulieres, benedictiones de nouo habere non debent cum eadem benedictio iterari non debeat Alexander Tertius in c. 1. & Urbanus 3. in c. 1. ut autem, extra de secund. Nupt. Ioannes Salsiculus in summa Pontificalium. §. Nuptia. m. 3. Et hae iteratio tamquam semel facta, quoad mulier rem iteranda non

quoniam de sacramento Tom. III.

est, cum illa habuerit benedictionem per orationem supradictam Incip. Refpice propitius, respiciens tum in prole ex eius persona suscipienda, in qua Ecclesia sancta explicuit, & cōplicit sollemnitates suas, ne uideatur in illa benedicens, deficiam fuisse, licet multa quoad hoc dixerit Martin. Nanar. in summa confessor. cap. 22. sub anno. 83. cuius dictis, quoad hoc respondere minimè congruit. Orationes autem benedictionis supradictas faciendas esse in uirginibus nubentibus, quae nunquam illas habuerunt, non arbitrarer malum, quod post D. Thomam, & Alesanum. uoluit Henricus Bobie. in dicto extraneis sequitur: Menochius de Arbitrar. Ind. quast. lib. 2. cent. 5. cap. 477. n. 10. D. Thom. hoc tenuit in 4. sent. dist. 42. & sequitur Angel. Clausarius in Verb. Nuptia. quid enim si uirgo nubet cum uiro uido, quo mortuo iterum nuberet, an deberet stare sine alia benedictione si nubet uiro, qui aliam uxorem non habuit? benedictiones quas in nuptijs 419 Adam, & Abrahæ reiterauit DEVS t in Noe, & filiis, ac in nuptijs Saræ uxoris Thobiz Iunioris, fuerit iterata, licet habuisset septem uiros, quamquam illorum nullus matrimonium consummauit. dico infra Titul. 2. in Verb. secunda nuptia, n. 25. & sequentibus.

Sponsalium causa efficiens est voluntas, & 420 consensus contrahentium, per t uerba futuri temporis expressus, & sufficit i. sponsalia. ff. de sponsalib. per que inducitur promissio futurarum nuptiarum, & fortè accedat Anuli subharratio, Iuramentum, & fortè accedat ratio arrharum, uel non c. 1. f. b. DD. extra de sponsal. dnor. causa materialis 421 t perfonæ contrahentes masculi, & femine per se, uel per alios. i. in sponsalib. ff. de sponsalib. Cau. 422 31a t formalis, sunt uerba proferata, quae expresserunt consensum, & uoluntatem, de quibus supra 423 pra diximus. Causa t finalis, ut per sponsalia contracta fiant nuptiae, siue matrimonium per sponsalia promissum. c. penul. extra de sponsalib. l. oschem. Hopperus de Vera iuris prudentia, lib. 10. Titul. 2.

Matrimonij efficiens remota causa est, DEVS, 425 qui, ut diximus, matrimonium t in Paradiso instituit. cap. 1. extra de frigid. & malefic. cap. 1. nu. licet. 3. 3. quast. 5. Sed propinqua causa est ius diuinum, ius naturæ, ius gentium, ius ciuile, ius canonicum. Nam matrimonium quoad institutio. 426 nem, est t ius Diuini Quoad coniunctionem, 427 est ius naturæ: t Quoad consensum, est ius gentium, t Quoad pacta dotalia, & stipulationes, est ius ciuile: Et quod ad sollemnitates, & prohibitiones certorum graduum, est ius Diuini 428 simul, & Canonici. Propriè, tamen per uerba de presenti consensus declaratus, est causa efficiens matrimonij, t ut dicitur in cap. suffi. 429 c. 1. 27. quast. 2. Causa t materialis est t vnus 430 masculus, & una femina, uel vno nomine coniugum, ob indiuiduum Vitæ consuetudinem comprehensum, iuxta illud. Genes. cap. 2. Et erunt duo in carne vna, comprobatum. Matthi. ca. 431 19. causa formalis sunt t illa uerba de prę-

D 3 senti,

fenti, & solemnitate Ecclesiastica supra narratae, subharratio anuli, dos, donatio propter nuptias, conuentiones, nuptialis celebratio, ad Ecclesiam traditio, oblatio, benedictio Sacerdotis, & alia, de quibus in c. *Sponsus, c. alter, c. nullum, c. qualis*.

434 30. q. 5. in his enumerantur, liber 7 homo, aetatis legitime, eisdem conditionis, & sectae, in gradu non prohibito, & alijs legitimis conditionibus ad contrahendas nuptias convenientibus,

435 de quibus dictum est. Causa finalis test sobolis procreatio, & fornicationis vitatio, & sunt principales causae, de quibus post *Apostolum Paulum* habetur in cap. *In proferta, extra de sponsalib. & in cap. c. pen. de Fidei. & Maleficialis* de his omnibus agit *Magister Sententiarum lib. 4. Distinct. 27. per Totam & ibi DD. & optime declarat praefata omnia Doctissimus Daniel Fenatarius in Analyti. v. Pontificy lib. 4. Titul. 1. per totum. Gloss. in c. Tu nos. in 7. verb. Hac forma de sponsal. tenuit, quod ver*

436 ba sint forma, & contentus sit materia. Ricard. autem in dicto 4. sententiarum distinct. 26. q. 2. articulo 4. dicit, quod Verbum primo prolatum sit materia. Ex verbum secundo prolatum, est forma,

437 quia 7 sicut verbum accedens ad elementum facit sacramentum, sic verbum accedens ad verbum praecedens, qui dicit accipio te in meam uxorem, est forma huius, scilicet dictio, & Ego te accipio in meum vium, vel te contrario, quos sequitur

Angel. de Clauis in summa. §. matrimonium. id. 1. nu. 2. & quoad materiam, & formam Matrimonij, videtur inter sentire D. Thomas de Agnitione in dicto lib. 4. sententiarum. Distinct. 26. q. 2. articulo 1. dicitur §. 1. in Specul. Testam. Gloss. 15. nu. 13. sed bene explicat Iosephus Angli Florum Theolog.

Titul. de Essentialibus Matrimonij. qu. 1. articulo 4. Diffinit. 2. Incip. *Varia sunt*. Videndus est etiam Martin. Nauar. in Summa Confessar. cap. 22. nu. 20. Dicere, quod Matrimonium non habeat materiam, neque formam Haereticum esse dicit Paulus

438 *Ursal. Decretum. 1. Catholice. §. Matrimonium. n. 36.* quia de illis loquitur Concilium Florentinum, & est opus sanctorum Sanctorum, & Dictum, licet sit opus non diuersum, in quibus consistat.

Omni anni tempore Matrimonij sacramentum, & illius solemnitates fieri posse, praeterquam 7 in quadragesima, vt in anno Domini Nostri. IESV CHRISII 364 in Concilio Laodiceno apud Laodiceam Phrigiae Pacianae ciuitatem per Alex. Episcopos habito, postmodum Cöprobatum in Sex-

440 40. a 7 Synodo Generali apud Trullum habita. In quo Concilio Laodiceno. cap. 52. ita habetur. Non oportet in quadragesima, aut Nuptias, vel quaelibet 7 N. obia celebrare, cuius dispositio habetur in c. *Non oportet. 33. q. 4. & ibidem c. Non licet. & c. Non oportet.* quod fuit habitum ad illendam Hispaniae Vitem, in quocumque dispositum, quoad nuptias fuit. Non oportet 7 Septuagesima, vsque

442 ad octauam 7 Pasche, & Tribus Hebdomadibus ante festiuitatem Sancti Ioannis Baptiste, & ab Aduentu Domini vsque post Epiphaniam nuptias

celebrare, quod si factum fuerit, separentur, & habetur in cap. *Capellanus. extra de Ferg. Sed sacrum Tridentinum Concilium ita cauit. Ab Aduentu Domini Nostri IESV CHRISII vsque in Diem Epiphaniae, & 7 feria quarta Cincrum vsque ad Octa-*

uam Paschae inclusiue, antiquas solemnities Nuptiarum prohibitiones diligenter ab omnibus obliuisci, Sancta synodus praecipit. In alijs vero temporibus, nuptias solemniter celebrari permit-

443 tit, quas 7 Episcopi, vt ea, qua deest, modestia, & honestate fiant, curabunt, sancta enim res est matrimonium, & sancte tractandum, ita habetur in Concilio Tridentino. Sessio. 24. de Reformatione. Matrimonij. cap. 10. Incip. *Ab aduentu, & habetur ibidem in Canone. 11. de his Martin. Nauar. in Summa Confessar. cap. 22. nu. 71. Iohannes Sotellus in Summa Pontificalium §. nuptia. nu. 5. Antonius Gubertus de Sponsalibus, & Matrimonij. Titul. de Ritu Nuptiarum. nu. 20. Angel. de Clauis in summa. §. Matrimonium. 3. impedimentum. 2. in principio.*

Tempus tamen, Quod Sponsalia, vel matrimonium per verba de praesenti, his etiam temporibus fieri possunt, solum modo benedictio Sacerdotalis, & traditio coniugis ad domum illius ten-

444 poribus prohibita 7 sunt. vt post D. Thomam. & Petrum de Palude in 4. sent. Distinct. 4. Caetani, ac Syluestrum voluit Nauar. in dicto cap. 22. nu. 71. Quibus adde Gloss. & Panor. in dicto. c. Capellanus, de Ferg. Alejsin. in summa lib. 8. titul. 30. Angel. de Clauis in summa in dicto. §. matrimonium. 3. impedimentum. 2. nu. 2. dum dicit, his diebus impe-

445 diis fieri minuitur nuptiales & solennes traditiones, & nouam carnis commixtionem, vbi an peccetur mortaliter de quo vide eandem Nauarum ubi supra.

Tempera Secundò, quod licet contrahens matrimonium his temporibus prohiberi, separentur

446 7 tamen intelligitur temporarie, non perpetuo. vt in dicto cap. *Non oportet. id. 2. 3. q. 4. voluit gloss. ibidem in Verbo separentur, & dicunt infra.*

QVARE Nuptias celebrari his duobus temporibus sancta Ecclesia prohibuit, Ab Aduentu Domini ad diem vsque Epiphaniae. Et 7 die quad-

447 7a 7 cinerum, scilicet primo de quadagesima, ad diem vsque octauam Paschae inclusiue? Vt aliquam rationem reddere viseum, alius aliqua tangenda sunt, ex quibus pateat Sanctam Ecclesiam, quae Spiritu Sancto, dirigitur, congrua ex causa id fecisse.

DEVS Optimus Maximus, ex suo imperfuta bili, & altissimo iudicio ad opprimendam antiqui hostis Diaboli, arrogantiam, atque pro humani

448 generis 7 salute filium suum Vnigenitum in sacra antiqua scriptura, Sanctiorum Patrum, ac Prophetarum medio, idque ore Iacob patriarchae dixit Genes. cap. 49. Non auferetur (inquit) sceptrum de Iuda, & dux de femore eius, donec veniat, qui mittendus est, & ipse erit expectatio gentium, & prophetis alijs, matre promissis 7 die aeternitatis, de quo David Psalm. 2. Filius meus es tu, Ego

hodie

hodie genui te. Et *Psalms. 49.* DEVS manifestè venit DEVS noster, & non silebit, & iterum aduentum illius sollicitans *Psalms. 79.* inquit Excita potentiam tuam, & veni, vt saluos facias nos. Vocat illum Sponsa *Canticorum. capit. 5.* Veniat (inquit) dilectus meus in hortum suum, & comedat fructum pomorum suorum. Promittebat filium suum Dominum nostrum IESVM CHRIS-

449 STVM apud *Ezaiam. c. 7.* dum dixit. Ecce t Virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emanuel, vt sciat reprobare malum, & eligere bonum. Et apud *Aggeum. cap. 2.* dicit, Et venit desideratus cunctis gentibus, & implebo domum istam Gloria. Hinc tandem à Mundi creatione tam

450 diu expectatus, figuratus t in Aduentu David in Nobz. Moïsis in Ægypto, Ezechielus ad Apostatas, Heli ad Achab, Neemie in Iudæa, Elia in Hierosolyma, Isaac in Gerara, Abacuch in Babilonia, Ionæ in Ninive. Et tandem tempore congruo à DEO determinato, promissa impleta sunt iuxta il-

451 lnd Salomonis t *Sapientia. capit. 18.* Cum enim (inquit) quietum silentium tenerent omnia & nox in suo cursu medium iter haberet Omnipotens sermo tuus exiit de celo à Regalibus sedibus venit, de cuius aduentu testantur *Matthæus. cap. 1. & cap. 2. Lucas. cap. 1. & cap. 2.* dum in eius Euangelio scriptum est, Pastoribus Angelum dixisse, Nolite timere, ecce euangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo, quia natus est vobis hodie Saluator, qui est CHRIS IVS Dominus in Ciuitate David. Et *Ioannes. cap. 1.* dum dicit, Verbum Caro factum est, & habitauit in nobis. Dum super *Cantic. capit. 2. Homeliæ. 38.* Natiuitatem, aduentumq; Domini scribit: Gregorius Vultus (inquit) saluus eius agnoscere, de Cælo venit in vterum,

452 t de vtero venit in præsepium. Idem *Gregorius lib. 3. Metaph. Mediator (ait) DEI, & hominum, vt culpas nostræ transgressionis exingueret, venit mortalitatis nostræ flagella tolerare, & qui patri æqualis est per Diuinitatem, propter nos venit ad flagella, per carnem. Et Ioannes Chrysostomus Ho-*

453 *milia. 5.* Scio, t quod caro verbum factum est, & quomodo factum sit nescio. Mirans, quia ego nescio, omnis creatura ignorat. *Ambrosius contra He-*

454 *reticos inquit, Scitatis, quod natus sit, non licet scire, quomodo natus sit, hoc enim querere metus est, ineffabilis enim est illa generatio, Vnde Eliahs, Ge-*

455 *rationem eius, quis enarrabit t Hæc humanum sensum, & intelligentiam Mundi excedit, hoc non capit humanæ intelligentiæ ratio. Vnde Bernardus super Cantica. Fratres generationem istâ, quis*

456 *enarrabit, Angelus pronunciat, Virtus obumbrat, subuenit spiritus, Virgo credit, Virgo parturit, Virgo permanet, quis non metuit? Nascitur Verbum infans, & agnoscitur, Hæc de sancto Victor*

457 *in lib. de Sacramentis. Nulla (inquit) causa venit, nisi peccatores saluos facere, Tolle morbos, Tolle Vulnera, & nulla causa est medicinæ.*

458 *Cassiodorus super illud Psalm. Hæc Dies, t Licet*

DEVS sanctos dies creauerit, tamen hunc diem fecisse dicitur singulariter, qui CHRISTI Domini Natiuitate sacraus est, in quo merito exultari conuenit, & letari, quoniam in ei, & Diabolus ius perdidit, & salutem Mundus accepit. Et vt Domini Aduentus mudo innolesceret, & manifestus fieret, Trium Regum Aduentu voluit testimonio comprobare, qui Stella Duce ab Oriente profecti

459 Hierosolymam, vident t Hkrode Magno Rege, ac Templi Sacerdotibus, omniq; populo, vt solet in accessu tot magnorum Principum peruenientes in Bethleem Supplices puerum adorant, ei munera, Aurum, Thus, & Myrrham, offerentes

460 Thus t Vti DEO, Myrrham, vt homini, & Aurum Vti Regi. patet *Matthæus. cap. 2. de His Athanasius Variarum quaestionum lib. 9. 2. Tertullianus contra Marcionem. lib. 3. D. Amicius. Parte 1. Titul. 6. Paulus Orosius Historiarum lib. 6. cap. 1. lib. 7. in Præfatio. Eutraplus Rerum Romanarum lib. 7. cap. 2. inquit, Narus est CHRIS IVS, cuius Aduentui*

461 *pax famulata est, t In cuius ortu audienuus hominibus exultantes Angeli cecinere, Gloria in Excelsis DEO, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.*

Hinc pro Dominici Aduentus letitia, & gaudio, canere cepit Sancta DEL Ecclesia, Rotate cæli

462 t deluper, & nubes pluant iustum, aperiat Terra, & germinet Saluatorem. Vni Domine, & noli tardare, relaxa facinoræ plectus tue. Item, Hodie scietis, quia venit Dominus, & saluabit nos, & manè videbitis gloriâ eius. Item, Crastina die delebitur iniquitas terræ, & regnabit super nos Saluator Mundi. Lux fulgebithodie super nos, quia natus est nobis Dominus, & vocabitur admi-

463 *rabilis DEVS, Princeps pacis, paret lumen sæculi, cuius Regni non erit finis. Item exulta filia Syon, lauda filia Hierusalem, ecce Rex tuus venit sanctus, & Saluator Mundi. Item, Puer natus est nobis, & filius datus est nobis, cuius Imperium super humerum eius, & vocabitur nomen eius, magni Consilij Angelus. Item omnes de Saba venient, aurum, & Thus deferentes, & laudent Dominum annuntiantes. iuxta dictum *Ezaiæ. cap. 60.**

Huius itaq; temporibus, Sancta DEL ecclesia, ob natiuitatem & Aduentum Domini, magnas confodit, atque colit festiuitates, illis tamquam te-

464 *bus t magni ponderis, & gratissimis, tamquam memora perenni dignis, tum lætitiæ, & gaudii vacandum esse rectius iudicauit, & impediri placuit Nuptiarum fluitantes, vt maioribus, & diuinis, respicientibus DEL particularem honorem, vacarent, omisiss tunc Nuptialibus, in quibus aliqua fieri solebant, quæ non solum fieri, sed aspernari, quandoq; deberent. Hinc in Templo Domini, vt in diebus festis cum lætitiâ, & gaudio in illis Populis vacaret, & templi festiuitates ob-*

465 *seruaret t Vixit quatuor mille Annos, vt Domino organum canerent, quæ diuersi generis erant, Tubæ, & ymbala, Psalterij, & Cytharæ con-*

466 *struit David lib. 1. Paralip. cap. 23. & lib. 1. cap. 7. Sacer-*

- 465 Sacerdotes caneant Tubis, & Cantores, qui crant sub Alaph, sub Heman, sub Iddithum filiis, ac fratres eorum vestiti byssinis, Cymbalis, Psalterijs, & cytharis cōcrepabant ad altaris Orientalem plagam. Itaque voce, Tubis, & cymbalis, & organis diuersi generis concinentibus, ac voces in tubilime tollentibus longē sonitus audiebatur ita vt cum laudare cepissent, & dicere, Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in seculum. Cumque Iddithum filius, & ceteri fratres eius, & ceteri organum concinentes, & ceteri tubis, & ceteri cymbalis, & ceteri psalterijs, & ceteri cytharis cōcrepabant ad altaris Orientalem plagam. Itaque voce, Tubis, & cymbalis, & organis diuersi generis concinentibus, ac voces in tubilime tollentibus longē sonitus audiebatur ita vt cum laudare cepissent, & dicere, Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in seculum. Cumque Iddithum filius, & ceteri fratres eius, & ceteri organum concinentes, & ceteri tubis, & ceteri cymbalis, & ceteri psalterijs, & ceteri cytharis cōcrepabant ad altaris Orientalem plagam. Itaque voce, Tubis, & cymbalis, & organis diuersi generis concinentibus, ac voces in tubilime tollentibus longē sonitus audiebatur ita vt cum laudare cepissent, & dicere, Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in seculum.
- 466 culum & misericordia eius. Implebatur Domus DEI nube. Quibus in Celo letitiam fieri apparebat. Quanto plus hodie in Festiuitatibus Sanctæ Ecclesiæ gaudium fuit in Cælo, dum in toto orbe christiano vnico, & eodem tempore, audiebatur tot preces, laudes, benedictiones, sacrificia, odores, & suffragia, Thuris, balsami, floracis, aliorumque.
- 467 Aronatum, Cantorum, & modularum Vocis, Tubarum, cymbalarum, & organorum symphoniæ, & Nolatum, siue Campanarum sonitus, singulis horis, nocturnis, acque diuinis. Vnde dicere possumus, non minus fuit illo tempore, & diebus fiescent gaudia malorum, tamquam stultia, vt dicit Augustinus de Agone Christi cap. 7. Et exerceantur 468 festiuitates, & gaudia Sacerdotum, & personarum vacantium in Ecclesijs, & monasterijs, cultui, & seruitio Diuino dicatis. Et est conuerso & a Die cinerum vsque ad Paschæ Resurrectionis octauam aut dies memorabiles quadraginta, numerus multipliciter conseruatur. In deserto enim Dominus annis quadraginta filios Isaac Angelorum pascuit. Quadraginta hebdomadas stetit in vtero Virginis. Quadraginta menses predicauit. Quadraginta diebus in deserto ieiunauit. Quod, & in eius figura fecit Moyses. Sunt itaque dies ieiunij mitteriorum, & passionis Domini nostri IESU CHRISTI, dies Placatus, & Lamentationum, ideo singulis annis liberum Iherosolymis, & lamentationum & ieiunij prophetæ reit rando decantant, vt ieiunij vacemus, oratione, & Elcemofina. Iob. cap. 3. & ideo non mirum, si eo tempore festiuitates nuptiales prohibeantur, ex illis enim cum puellis, & mulieribus conuersatio si continuaretur periculosa illa esset, quia, vt dicit Hieronymus, Hospitiolum tuum, aut rarò, aut nunquam 471 mulierum pedes terant, quia & non potest cum toto corde cum Deo habere, qui foeminarum accessibus copulatur. c. Hystorialem. 3.1. Drilant. Nec enim decens esset, Ecclesiam luctui, & stultit vacare, & homines in ea eodem tempore Voluptatibus attendere.

Præ hæc interualla, quibus nuptiales festiuitates ab Ecclesiâ interdixit fuisse, nonnulla euitantur, parim probra, & Turpia, aut bonis moribus non conuenientia, quæ diuersis modis fieri apud quaslibet nationes soleant. Dotis constitutio ante omnia fieri solebat in matrimonio, quia 472 Iustinianus Imperator improbat & Armeniorum mores, qui absque dote filias suas collocabant. vt patet in Nouella. 11. Vt etiam fuisse apud Germanos seruatum, narrat Cernelius Tactus de Moribus

Germanorum. neque aliter matrimonium sine dote legitimum ferat. c. Alter. c. nullum. 30. q. 5. Nunc autem matrimonium absque dote fieri potest. l. cum multa. in princ. C. de Donat. ante nups. cum amore, 473 & afficiunt nuptiæ contrahi debeant & l. fin. C. de Repud. & sit patris officium filiam dotare, l. fin. C. de Dotis promiss. l. obligatur. S. leg. ff. de alio ius. & obligat. l. qui liberat. ff. de Ritu Nups. Mariani Dialog. Denarrator. classe. 4. cap. 28. num. 1. Petr. Gregor. sintagma. iuris Vniuersi. lib. 9. cap. 18. num. 5. Isaacchum. Hopper. de Vera iuris prudentia. lib. 10. 475 Titulo. 2. led dotis constitutionem & omni tempore fieri posse, nec sub illa Sanctæ Ecclesiæ prohibitionem nuptiarum illas comprehendere, de illa DEO ducere in suo de Dote Titulo tractabimus.

Festis diebus apud Romanos Virgines nubere non poterant, quia ob memoriam, quod die festo raptæ apud Sabinos Virgines fuere, & quod ob eam causam exortum bellum inter ipsos fuisset. Viduæ tamen nubere & poterant, quia diebus festis letitia, & hilaritatis plena omnia esse debent, & ideo conueniat ista hilaritas viduis secundo, vel ultra nubentibus, Virgines autem dum nubunt doleant. vt reddat rationem Plutarchus in Problem. 105. & ideo festis diebus non nubent Virgines. Hanc Plutarchi rationem ego non probarem, quia & si videretur, dum Viduæ Nubunt, pristinae dulcedinis spem consequi, & ad explenda carnis desideria, viam sibi denuo parari, non tamen adeo sufficiens erit hæc consideratio, quin maritum, quem ille capiturum parat consideret; Num primò equalis sit, ac in omnibus coniugalibus actibus illi correspondeat, nec fortè dicat, primum melioribus conditionibus fuisse, ac optimè illam tractasse, iuxta dictum Accursij. in gloss. in Verb. apparet. in Antient. de fidei. in princ. Memores sunt viduæ luctuum, in quibus 478 primæ & Nuptiales actus sunt festiuitates, hinc Phalaris Tiro scribens Epistola. 115. Philodemus si. i. abus, quæ nupsent, inquit, Aedes, in quibus, & Leonice, & Theano (nomina erant puellarum) primum coiere, vt nunc habent, in posterum quoque habeant, permittas, neque his Hymeneum laudibus amouas, ubi celebratus est, dignum donum, & quod his, qui accepturi sunt, probetur, eas arbitramur, Carissima enim coniugibus loca sunt, 479 ubi prima virginatitatis vincula & soluerunt. Ex quibus quandoque scriptum reperimus, à viduarum nuptijs abstinendum, de quo Ioannes Neuxanus in syna nuptiali. lib. 2. S. senti non est nubendum. num. 10. cum pluribus seq. quod, & dixerat Ezechiel cap. 44. qui viduam, & repudiariam, ne Sacerdotes acciperent, prohibuit, de quo reddens rationem D. Hieronymus in lib. de Vestibus Sacerdotibus ad Fabiolam, dicit, ne illa pristinarum 481 meminerit voluptatum. Quod, & refert Ande, Teraque l. de Legibus communibus. l. 6. sub. num. 4. Licet alia possit considerari ratio, cum DEVS prohibeat Sacerdotes ne nubant viduis, non autem prohibuit viduas sacerdotum, Quo verò ad Virgines

gines quod dolant dum nubunt, contrarium credendum est, cum *Glossa in c. Viduas*, d. 1. 27. q. 1. in *Verb. Vsa sunt*, ex D. Hieronymo dicat, Libido in
482 Virgibus † maior em patitur famē, dum Dulcius esse putant, quod nesciunt. Quod scripsit Hieronymus in *lucello de Vidua suspecto cantuaria*. Ex quibus ex D. Thomas de Aquino, in 4. sententiarum referente D. Antonino Archiepiscopo Florentino, in *summa Parte. 2. Titul. 5. cap. 7. Mattha. de Afflictis in Conf. Regimini*. Si quis rapere, *sub n. 4. vers. sed quare, qua ratio*, dicit, quod Virgo fortius impugnat † tentatione Carnis, quam alij per modum curiositatis, quasi appetentes experiri quantitatē, & qualitatē delectationis Veneræ, quam non est experta. Ex quibus arbitror, non dolentes esse Virgines dum nubunt, sed hilaritas † nec sufficientem fuisse rationem † Plutarcho redditam, sed cum *Lucius Moderatus Columella Rei Rusticæ lib. 2. cap. 24.* quod iure Pontificum Romanorum non licebat scrijs diebus fossas No-
483 vas facere, sed veteres tantum tergere † Verius Flaccus Pontificij liris peritissimus, scilicet dicere solebat, Ferias idoneas magis esse viduis, quam Virgibus ad nubendum, tamquam fossæ
484 Veteres sine Vidue, Virgines † Nonæ, cuius di-
ci incipit *Macrobius Saturnalior. lib. 1. cap. 15.* & *Philippus Beroaldus annotationum ad Columellam in Verb. Fossa*, & alibi etiam retuli. Idibus, & Calendis, & Nonis, tamquam diebus feriatis sumi-
485 lier Virginum nuptiæ deuitantur. Macrobius in loco allegato, de quibus rationem cedit *Festus Pompeius in Verb. Nonarum*. Quia Decreto Pontificum ij dies, Nonarum, Idibus & Calendarum
487 atri † iudicati sunt, & à Nuptijs alieni habentur, quod quotiescunque Romani Duces belli gerendi gratia his diebus supplicarunt, malè Republicam gessere. De his Calendis, Idibus, & Nonis, & quod Atri dicerentur Latè *Varro de lingua Latina. lib. 1.* Quare autem mense Maio nuptiæ apud Ro-
488 manos non fierent, † de quibus loquitur *Ortius lib. 5. Fastor.*

Mense maius Maio nubere Vulsus ait
de quo, plures conatur reddere rationes *Plutarchus in Problemate. 86.*

Ritus diuersi Romanorum, aliarumque gentium Nuptiales, licet fœuiscet quasi Mundo, aboliti, vel ad meliorem, & honestiorem viuendi
489 vsum † deducti, summis Pontificibus, & Prælati sanctæ Ecclesiæ, Magnisq; Christianis Principibus, ac Rebus publicis ad moderatæ, & optimæ normæ Vitæ leges ordinando, super sunt tamen adhuc quo ad Nuptias nōnulla antiquiorum Nuptialium Rituum vestigia, quæ, & si sapiant, & habeant illorum quædam p. principia, sunt tamen eo modo, & Ritu, quos à christianis optimis moribus † in admodum reprobentur, Anulicem, do-
490 nataria, & vt dictum est etiam nunc apud
et gatus, obseruantur.

itationes Amicorum, consanguineorum, in copiosis semper numerus adest, concur-

rentes, de coniugijs lætantur, & Romanorum mo-
491 re † omnia bona, fausta, felicia, & bene fortunata illis præcantur. Hoc fecerunt Hebræi cognari, dum Rebecca ad suum Sponsum Isaac misce-
492 runt *Genesis. caput. 24.* Crescant † (dixit vnt) in Mille millia, possideat semen tuum, portas inimicorum suorum. Et dñ Booz vxorem duxit, *Ruth. cap. 4.* dicunt affantes, Faciat Dominus hanc mune-
493 rierem, † quæ ingreditur domum tuam, sicut Rachel, & Liam, quæ ædificauerunt domum Israel, vt sit exemplum virtutis in Ephrata, & habeat celebre nomen in Belihkem, hæretque domus tua, sicut domus Phares, quem Thomas peperit Iudæ, de femine, quod tibi dederit Dominus ex hac puella, Et sic Raguel precatur filijs, & Tobia
494 coniugi *Tobia. c. 7.* DEVS † Abraham, & DEVS Isaac, & DEVS Iacob Vobiscum sit, & ipse coniungat vos, impleatq; benedictionem suam in Vobis. Eodem modo Gabelus *Tobia. c. 9.* dicit, Be-
495 nedicat † te DEVS, quia filius es optimi Viri, & Iusti, & timentis DEVM, & elemosinas facientis, & dicatur benedictio super vxorem tuam, & super parentes vestros, & videatis filios vestros, & filios filiorum vestrorum, vsq; in tertiam, & quartam generationem, & sit semen Vestrum benedictum à DEO Israel, qui regnat in secula seculorum.

496 Coniuuiæ, & Cenæ Nuptiales † vfu fuere, nam *Genesis. cap. 29.* Dum Iacob dixit ad Laban, da mihi vxorem meam, quia tempus impletum est, vt ingrediar ad illam, qui vocatis multis amicorum
497 turbis † ad coniuuium, fecit nuptias. Eodem modo Nubente Sampson, vt patet *Iudicium. cap. 14.* apud *Tobiam. cap. 9.* Apud Arentinos proximis vtriusque in coniuuium vocatis, manducantibus Sponso, & Sponsa eadem manu, non tamen sua, matrimonium perficebatur, ita, vt cibis ijs ab alijs portigeretur, aliter si fecissent coniugium
498 nullum erat, † vt scribit *Ianus Iansenius de antiquitate, & vana fortuna Tarentinorum. lib. 4. cap. 3. in fin.* & ita intelligenda sunt, quæ de illis scribit *Petrus Gregorius Sinagmatum Iuris Vniuersi. lib. 9. cap. 5. nn. 46.* Nunc idem Ianus ibidem dicit, loco illius antiqui vsus est quod vxor mariti domum ingressa, ab aliquo tribuit coniuncto ad os
499 coniugum portigitur aliquod dulce † cæ melle, vel Saccaro conditum quo, sit boui omnis iudicium, eos in pace dulcissimè coniuncturos. Hinc autem non solum in Italia, sed vt audio, apud omnes Christianos vsus agitur, vt coniuuium lecto am-
500 omo fiant in Nuptijs, in quibus † viriisque par-
tis coniuncti, & amici cōgratulantur, ac ipsis coniugibus læta, ac læticia præcantur matrimonij bona, illisq; à DEO præstentur optimi annorum successus. Sic Domini IESV CHRISTI Tempore, factæ sunt Nuptiæ in Cana Galilee, ad quas ipse accessit cum matre, & discipulis, quæ in loco in coniuuiio lecti ex aqua Vinum, vt habetur *Iohannis. cap. 2.*

Ad mariti domum vxores ducuntur, quasi ad nati-

- 501 matrimonij domum, quæ vxoris † deductio erat firma matrimonij quædam probatio. *l. Mulierem. §. ff. de Ritu Nup. l. cum fuerit. 15. ff. de condit. & demonst. r. Isaacus Hopperus de Verisuris prudentia. lib. 10. Titul. 2. Helios. lib. 4. vbi ser. 16. vide Mayner. in Dec. Tolef. 96. lib. 3.* Ista autem vxoris deductio ad domum Viri vbiq; gentium fit. *Gloss. in l. cum hinc statim §. si quis Sponsam. in Verb. præf. ferat §. ff. de Donat. inter Vir. & vxor. coniugij etc.*
- 502 nim societatem Domus † lerat. *Cornelius Nepos* laudat Titum Pomponium, Asiaticum, & Plutarchum Scipionem Africanum Minorem, quod in vita ipsorum domos sibi ipsis; nec aliud vnquam ædificauerint. Ego video, vt in principio huius Tituli dixi, quòd DEV Sopitimus Maximus plantauerat Paradisum in Eden, in quo tamquam in Palatio, & suprema domo Adamum, & Euan coniugios posuit, & si illo eorum ingratitudine, & facinore fuerint eiceti. Nihilominus laude dignos arbitror eos, qui pro posse, & qualitate, ac
- 503 generis intuitu competentes sibi domos † ædificant, sicuti laude aliqua dignos non iudico, illos, qui omnem exauriunt substantiam, vt domos illustres, & splendidas consanciant, prout nonnullos id fecisse conspexi. Bonum itaq; Virum ducere ad domum suam vxorem, ædiui enim pulchritudo
- 504 (vt Cicero dicit) Viri dignitatem † auget. Et optimè Aristoteles docuit, dum quemlibet Domum in primis preparare debere, Mulierem, & Bonum aratorum, quia illa vxorè duceret. Nam alia est viri, alia vxoris domus administratio, Vi-
- 505 ri enim effi acquirere, feminae † verò Domi seruire, vt dicit idem *Aristoteles Politicorum. lib. 3. cap. 5.* Cantores, & Musici etiam modò † adhibentur, vt antiquos obseruasse scribi *Plantus in Casina*, de quibus *Facinus apud Nomen Morellum*, inquit
- Hymenæum fremunt aequales, Aulæ resonant crepitum musica.*
- sed pulcherrime describit *Anthonius in Edylis*, dum ait.
- Tum studio effusa matres ad limina ducent,
Ac choreas aequales; pueri, innuptaq; puella
Versibus incompertis ludunt, & carmina dicunt.
O digna coniuncta viri gratissima coniux
Sis felix; primos Lucina expere labores,
Et de Tripudijs, & saltationibus, quæ sunt in Nu-
ptijs idem *Anthonius in cena Nuptiali*, inquit*
- Sacra canunt, plaudunt choreas, & Carmina di-
cunt.*
- & post pauca sequitur
- Coniungunt mensis, per limina lata frequentes
Discurrunt, variantq; voces, populusq; patresq;
Matronæ, pueri, vocemq; per ampla volantes
Atria, dependens lychni quæratibus Aurores.*
- Pulchrè etiam *Pontanus lib. 3. de Amore coniugali in Nuptijs filia.*
- Quin etiam canit, ad mensas Hymenæe Venit,
Te vocat ad thalamus nupta puella sacos.*
- & paulo post inquit

*Vesper adeff, Hymenæus adeff, conforgeta Neuis.
Vesper amat canius, carmine gaudet Hymen.
Tam iuuenes simul ad choreas, simul ste puella
Et canit, & Phrygium carmina dicat chor.*

- 507 saltationes istæ, & Tripudia, & si in Magnorum Principum, & grauium virorum Domibus, ac Nuptialibus locis fieri soleant omni modestia, & bonestate plena. Tamen exercitationes istæ ad
- 508 corporum salutem inueniæ † illæ fuerunt, vt per *Aristotelem* parte 5. *Problemas. 1. & Problemas. 12. Galenus de Tuenda Valitudine. lib. 2. cap. 3. & lib. 3. cap. 11. Calvus Aurelianus Chronic. lib. 5. cap. vltim.* Nunc potius tam per viros, quam per mulieres
- 509 fieri ob delicias, & obcenas libidines † dicit *Heronymus Mercurialis de Arte Gymnastica. lib. 5. cap. 3.* Iunt ista Tripudia, & saltationes, malorum morum Principia, atq; obcenarum libidinum incen-
- 510 tia, † *Vnde Iuuenalis Satira. 1. inquit.
Forsitan expelles, ne Gaditana Cameros.
Incipiet promix choreas, planctusq; probas
Ad Terram tremula descendat clune puella,
Irritamentum Veneris languentis.*
- 511 Quamquam cantus, & saltationes † matrimoniorum appendices appeller *Homerus* teste *Alexandro ab Alexandro Dierum Genialium. lib. 2. cap. 25. de quibus Athenæus Deipnosophist. lib. 14. cap. 12. Iulius Pollux lib. 4. cap. 12.* Ideo documentum dat *Ecclesiasticus cap. 9. cum saltatrice, ne assiduus sis,*
- 512 nec audias illam, ne fortè percas in † efficacia illius. Vnde *Cicero in Oratioue pro Lucio Murena.* Nemo enim (inquit) saltat sobrius, nisi fortè infans,
- 513 † neq; in solitudine, neq; in consuiui moderato atque honesto. Intempèstiu coniuiui, amenicol, multarum deliciarum comes est extrema saltati-
- 514 o. Et puella *Herodiadis* filia ex saltatione † caput Sancti Ioannis Baptistæ consequuta est, vt habetur *Matthæ cap. 14. Marci. cap. 6.* Malefici insuper, & maleficæ mulieres in loco congregationis ipsorum ex Demonum consuetudine, quorum
- 515 persuasionebus inducuntur, consuiuijs vacant † vbi saltationes, & Tripudia, cū amplissima Tympanorum, cymbalorum, aliorumque musicorum instrumentorum sonitu, cum dulcedine exercentur, hisque illecebris in quibus perdetur animas inferni penas sibi acquirunt, vt testatur *Paulus Grilandus de Seruitijs 9. 7. sub nu. 25.* de his saltationibus plura scribit *Andr. Tiraguell. de Riblitate. cap. 34. nu. 22. cum seqq.*
- Nuces spargebantur varijs ex causis, de quibus sic inquit *Felicius Pompeius.* † Nuces flagitantur Nuptis, & iaciuntur pueris, vt nouæ intranti domum noui mariti scèdum fiat auspiciu. Noces non mirum sic dictæ, quia Noceant, vt à Grammaticis sic dictas, nonnulli dicunt, cum capiti noceant, & pectori, ac tussim generent, & si de istis nucibus, quorum arbores Magnæ ex horu m Ta-
- 517 bulis, & menfas, & sedilia † pulcherrimè fiant, noceat illarum vmbra fatis, vt dicit *Ouidius in lib. de Nuce,*

Quoniam fata ledere credit

Ipse

Imus in extremo margine fundas habet.

- 518 Venenis, si succurrere, ita inquit *Galenus de Alimētorum facultatibus. lib. 2. ca. 28.* Nucem siquis ante cibum cum Ruta sumperit, et talibus pharmacis cum haud legeret, praefertim à Veneno et Piscium troctur. *Vfus spargendae nucum in nuptijs testatur Virgilius in Bucolicis Elegia. 8.* dum inquit *Tibi dicitur Vxor*

Spargere marito Noces.

- Vbi Seruius inquit, id fieri solitum, ut Iouis omne fieri iudicaretur matrimonium, dicunturque Noces iuglandes, quasi Iouis glandes, quod assereret esse Noces sub tutela Iouis. Dicendum tamen est, quod appellari omnia recte corric durior, ut Augustinus uellang et Amigdalae, & Castaneae, & ita intelligitur ex illo versu *Virgili in Bucolicis. Elegia. 2.*

Castaneae, noces mea, quas Amarilli amabas.

- ut declarat ibidem Seruius. amplè *Plinius. lib. 1. cap. 32. Columella de Arboribus. cap. 22. de Glandibus. bus, & et Castaneis Hicronymus Cardanus de Sennaeo. Tercia. lib. 2. cap. 61. de Nucibus iuglandibus. bus, & et suellanis. cap. 62. de Amigdalis, Pistaceis, & Pinetis. cap. 63. Deuotus Antonius Ferrus medicus, & Philosophus Doctissimus Amicus noster dum uiuere in Commensarijs de Pedagra. Tract. 3. in Titulo de Amigdalis, Anellanis, Nucibus, Castaneis. sub cap. 32. & uis fuisse, quod Noces spargerentur pueris, quod per matrimonij contractum, mariti puertia relinquebant, quod patet per illud *Petrij Satyra 1.**

Asperit, & Nucibus facimus quacunque relictis Cum Sapimus parures.

- 524 Vbi optimè in Commentarijs et Ioannes Antonius Vallohus Iuriconsultus Philocaestensis Calaber diuersarum scientiarum cognitione insignis Noces autem, & poma hodie in Nuptijs humilium personarum offeruntur, Nobilium autem,

- 525 grauiorumque personarum in matrimonijs et diuersarum specierum, ex melle, & saccharo maximi valoris dulciora essum duntur. Et dum Philippus

- 526 pus Austrius Tertius et Rexi Catholicus cum Margarita Austria in Vrbe Valentina Nuptias solempnes expleuit, effusa est omni ex parte indicibilis liberalitas, sparsa donaria dulcia omnis generis, proiecit argenteae pecuniae actum omnis hilaritatis, & letitiae signum ab Vrbe, Principibus, & ipso Rege.

- Conditio, an impediatur matrimonium, & sic obseruanda? Aduertendum, quod hoc in loco, non tractabo de conditionibus, nisi quoad sponsalia,

- 527 & matrimonia, et non autem quoad alios contractus. Et sequendos esse quoad has difficultates *Quoffred. de Trans. in Summa de Condition. appofisse, quem sequutus est Hestienf. in Summa eiusdem Titul. §. Quoad conditionem sponsalibus.* & alij infra allegandi.

- Conditio prima, quae adijci solet in sponsalibus, & matrimonijs, est conditio Honesti, & et possibilis, quae diuiditur in Voluntariam, & necessariam. Secunda dicitur inhonesti, & possibi-

lis. Tertia honesti, & impossibilis. Quarta inhonesti, & impossibilis. has posui *Glossam c. fin. extra de Condition. appof. Goffredus in Summa Titul. c. 1. vers. species conditionum. Hestienf. in Summa eiusdem Titul. §. Quoad conditio. Alexand. Carrerius de Sponsalib. & Matrim. lib. 4. cap. 5. cap. 6. Damed Venetor. in Analyf. Iuris Partifcy. lib. 4. Titul. 5. §. Quoad duplex conditio. Ioann. Paul. Lancellot. Institution. Canonis. lib. 2. Titul. de sponsalib. §. Sub conditione. S. hoc tamen ubi glossa.*

Quantum ad primam, quando in sponsalibus,

- 529 & matrimonio apponitur conditio honesti, si et possibilis, puta contraham, vel contraho tecum sponsalia, vel matrimonium, si dederis mihi mille, vel centum, vel si parentibus tuis placuerit, ducam te in uxorem, quam conditionem honestam voluntariam appellat *Goffred. in loco allegato, &*

- 530 ista conditio suspendit et consensum, & intermi non exstante conditione matrimonium subsistit, nec fieri cogitur. c. de illis, c. per tuas, de condit. appof. *Goffred. & Hestienf. ubi supra. Panor. in dicto. c. de illis. Ioann. Paul. Lancellot. in dicto Titul. de sponsalib. §. Sub conditione. Angel. de Clausis. in Summa §. Matrimonium. 3. vers. Impedimentum Tertium post principium. Venerius. in dicto lib. 4. Titul. 5. §. Quoad dicitur possibilis. Antonius Gubertus de Sponsalibus, & Matrimonijs. Titul. de Nup. Nuptiar. no. 1. 15. Ioannes Brunell. de Sponsalib. & Matrim. Conc. 33. no. 3. quem sequitur Leander Galgauerus in Tract. de Conditionibus, & demonit. cap. 77. ubi loquitur de*

- 531 et conditione, si pater praestet assensum. Et quantum ad conditionem, si dabis mihi centum, cum non sit contra matrimonium substantiam, sub illa, ut supra, tenet matrimonium, voluit *Gloss. in c. folijs. in Verb. nullus. 3. q. 2.*

- Limira si post contracta sponsalia conditiona-

- lia, ut supra, accesserint consensus ipsorum de pre-

- 532 senti, similiter, si fuerit et carnalis copula confecta, quia à conditione videtur recedum, & matrimonium validum erit, in quod statim transierunt sponsalia. *Goffred. & Hestienf. ubi supra. Angel. de Clausis in dicto §. Matrimonium. 3. vers. Impedimentum Tertio. Ioannes Paulus Lancellot. in dicto §. Sub conditione. in Gloss. in Verb. commixto, & in Verb. rectum. dicens per Carnalem copulam ipso facto, videri consensum exprime de praesenti arg. dicti c. per tuas. licet Richardus. 4. sentent. Di-*

- 533 stincti. 28. articulo. 1. qu. 3. veli, quod et quoad DEVM, & rei veritatem sine consensu reali de praesenti, non possit esse matrimonium. Sed sanctus Bonauentura ibidem dicit distinguendo, Quod si copulatur sibi affectu coniugali, ita quod vit credit copulari cum sua uxore, & sic copula facit matrimonium propter consensum tacitum de praesenti, quo videtur implere velle, quod promissit, scilicet eam accipere nunc de praesenti, ut antea promiserat de futuro. Aut eam cognouit affectu

- 534 fornicario. & sic et non est matrimonium quoad DEVM, sed praesumptum quoad ecclesiam, contra quam praesumptionem non admittitur probatio in

approbarat, reliqua non sunt solemnia, ista non so-
548 lemnia non diuiniuntur contracta, alia solemnia,
vt supra dictum est, Impediunt contrahendum, &
549 dirimunt contractum. *Angel. de Clenis. in summa. S. Matrimonium. 3. in Verb. Impedimentum. 5. Marien. Sener. in consil. 6. 1. incip. in presenti consulatione. col. 4. versiculi. ex quibus inferitur. Vol. 1. Barthol. Fumens in Summa Armilla. S. Matrimonium. numer. 8. Marien. Nequar. in exihome legum Pontificum. libro 4. titulo 6. S. sed si mulier. S. in summa. S. Solemnia, Daniel Vener. in Analysis iuris Pontificij. libro 4. titulo 6. versiculi. Puentium. Nuar. in summa confessorior. capitulo 22. numero 35. Ioan. de Pangel. in dicto cap. vincto. conclus. 3. de Ioan. in 6. Ioann. Paul. Lancelotti. Infirmis. Canoniar. libro 2. titulo qua matrim. impedit. poss. S. Item Voti. S. Item vero.*

550 Conanguinitas, & affinitas Impedimentum, an matrimonium impedit, & vici ad quem gradum, & an comprehendatur spurij, & alie plures questiones hanc materiam concernentes dicitur in Tract. de Commensuris. S. gloss. 4. per totum. Et plenius in Commentariis de Regis Catholice prefationis, capitulo 16. per totum. Similiter de Impedimento cognationis spiritualis, proueniente ex baptismo, Cathecismo, & confirmatione, & ac de cognatione legali, proueniente ex Adoptione latissime dixi in dicto capitulo 16. ad quod dicta lectiones remitto, nunc addo tractatum Hippurum de Vera iuris prudentia. lib. 10. titulo 2.

Quia quantum ad impedimentum Matrimonij sunt antiqui illi versus relati a Goffredo de
552 Trano, & antiquissimo iuris consulto, & Canonista excellentissimo, quos sequutus est, qui semper illum imitatus est Hostiensis ambo in summa eiusdem Tituli de Sponsalibus, & matrimonijs Goffredus in S. sequitur videre. col. 1. versiculi. Impedimenta Matrimonij. Hostiensis in S. Qualiter Impediatur. versiculi. Quam sententia hac Impedimenta versiculi. v. p. sunt.

Error, Condicio, Votum, Cognatio, Crimen, Culus Disparitas, Viti, Ordo, Ligamen, humilitas,

Sensus, Affinis, foris coire nequibus.

Teigimus supra de Errore, Conditione, Voto, & de cognatione, nunc dicemus de crimine.

Crimina, quae matrimonium impediunt tantum modo, sunt diuersa a criminibus, quae impedimentum faciendum, & contractum dirimunt. Matrimonium faciendum impediunt, & contractum dirimunt, sunt infra scripta, si quis per Adultrium aliquam polluerit, habens vxorem, & illi, quam polluit, fidem dederit, quod post mortem
554 t primae vxoris, quam habet, ipsam ducit in vxorem. sic etiam si de facto contraxit, ac polluit, cap. fin. extra de eo, qui duxit in matrim. quam polluit per Adult. & cap. cum haberet. S. Nostimum quid Leo. cod. titulo. Hostiensis in dicto S. Qualiter Impediatur. versiculi. Quanta crimina. Eodem modo si
555 chinatur in mortem t primae vxoris, vt caperet

secundam, dum viuente prima, secundam polluerit. ita habetur in cap. 1. incip. lamdebilem. extra de conuer. Infidel. ita poss. Goffred. Hostiensis. & Barthol. Fumens in Summa Armilla. S. Matrimonium. numero 30. 31. ante ipsum Angel. de Clenis. in dicto. S. Matrimonium 3. versiculi. Impedimentum 9. numero 5. Martin. Nauar. in Summa Confessoriarum. capitulo 22. numero 29. 30. 31. 46. qui allegat S. Thomam 4. sentent. Distinct. 34. quoniam refert & sequitur Simon Molinos de Irregularitate libro 3. capitulo 23. in Versiculis. Impedimenta, & quantum ad hoc impedimentum contrahendi, vel contractum dirimendum, sunt nonnulla particularia iura respicientia diuersos casus, qui iuccedere solent, de
556 quibus t habetur in Tota Titul. de eo, qui duxit in matrim. quam polluit per Adult. & per Goffred. & Hostiensis in locis allegatis. Armilla. in summa. S. Matrimonium. num. 30. 31. Substantius Medices in summa Decretis. 31. q. 1. Articuli. 1.

Incensus crimen, dum quis cognoscit scienter
557 conanguineam, vel affinem suam t cap. signis videtur. cap. qui dormierit. cap. concubus. 32. quod. 7. & versiculi. de eo, qui cognoscit conlang. vxoris suae. cap. lex illa. S. incensus. 36. quod. 1. L. adulterium cum incestu. ff. de Adult. S. Ergo. Inl. de Nupt. Ideo
558 incestuosi facultate t contrahendi matrimonio priuantur. vt in dicto ca. de eo, qui cognoscit conlang. vxor. sua. Hostiensis in summa titulo de Matrim. S. Qualiter impediatur colum. 2. versiculi. Incensus. Nauar. in dicto cap. 1. Angel. de Clenis. in Summa S. Matrimonium 3. Impedimentum 9. & in S. Incensus. numero 3. Substantius Medices, in dicta Summa Decretis. 31. quod. 1. Articuli. 1. Simon Molinos de Irregularitate. libro 3. capitulo 23. versiculi. Crimina impedimenta matrimonium. Nauar. in Summa Confessoriarum. capitulo 22. numero 71. 75. Alexand. Carrerus de Sponsalibus. & matrimonijs libro 5. capitulo 22. capitulo 23. Ioann. Paul. Lancelotti. Infirmis. Canoniar. libro 2. titulo de Diuinijs S. ed. Criminationem. Nuptiae quae cum praeiatis conanguinis, & affinibus contrahuntur naturae contrarie, atque Nefarie appellantur t ab Imperatore in S. sancimus igitur. Authen. de Incestis. & nefar. nupt. & a Summo Pontifice similiter. in cap. cum secundum. de Haretijs. in 6. Cimon Atheniensis vxorem duxit Elpinicem sororem, vt dicit Aristoteles
560 milus Probus in eius Vita. Atramen t per Ostracismum, & Testulas, quod incestuosum actum cum miserit, damnatum fuisse ad tempus; scripserunt Andronicus in Oratione contra Alcibiadem. Suidas in Cimon. & Athenaeus Dipnosophistorum libro 13. & Antoninus Caracalla quod Iulian nouerunt
561 eam incestu t duxerit, scribit Aelius Spartianus in Caracalla. Sed Laurentius capitulo 20. statutum
562 fuit, dic ns, qui supra vxorem t filium duxerit matrem eius scelus operatus est, Vius ardebit cum eis, nec permancbit tantum nefas in medio Vestri. Deuteronomij. capitulo 27. dicitur, Maledictum, qui dormit, cum vxore patris sui, Et iterum Leuiticus. capitulo 20. Qui dor-

mit cum nouerca sua, & reuelauit ignominiam patris sui, morte moriantur ambo. Et iterum *Demetrius, capitulo 27.* Maledictus, qui dormit cum fornicatua, item Maledictus, qui dormit cum fornicatua. *Arnobius aduersus Gentes lib. 8.* damnat quoddam Priatum sua, quod cum matribus 563 mulceri permittit. Cuius latus feriens *philofidans in lib. de spectabilibus legibus*, ita inquit, eadem 1. 2. iudicium quoque morem execratur, ut incestu- finium, Honoratior enim Persæ cum matribus 564 coniungunt matrimonium, & natos inde arbitran- tur nobilissimos, Regesque (ut & runt) dignos folio, quo nihil exogitari potest magis impium, conpur- cari de fœtibus patris thalamum, cui maxima de be- batur in ligio matri exhiberi nullam reuerentiam, filium uident, & maritum fieri, matrem vicissim, vixit nomen assumere. Si Thyestes Ptopeiam 565 filiam, & Europam Atreus fratris sui uxorem stu- pto afficit, quem vidisse ea ex causa Aeneam in inferno simulat. lib. 6. *Ateneides dicitur aut Vir- gilius.*

Vide Thalamum inuestigatam, versu 53 hymenaei. Antiquos immane nefas, aut q. potest, Seneca in Orestia cap. 6.

Inuestigatam, ut dixi, huius generi fidem. Antiquos, nunquam coniugis uicissim mibi.

566 de hoc plura tunc dicere, non ulla, & scire digna dixisset in *commentariis de Regis Catholicæ Præstantia cap. 6. Adde Autem, Camillus in Decretis Lustris, 35. 2. Ioachimam Hepporum de Vera Iuris prudentia, lib. 30. Tit. 2. Ioannem Papam in commentario c. Non me- clabatur, cap. de hoc fin.*

Rapto Virginum, ac mulierum non poterat de 567 iure tunc cum rapto matrimonium contrahere. *Ubi, c. de Rapto Virg. De Iure Canonico ma- trimonii contractus inop. diri non potest c. cum cau- 568 i. c. fin. de Rapto. I. Iustitiam in summa tit. de Ma- trimonio §. quodlibet impediant, col. 2. c. r. Rapto Audi. Barbas, in consil. Ultimo, col. 2. verbo. Cap. mo- de alia duo, col. 2. quem refert, & sequitur Cardinal. Paris. in consil. 170. num. 6. col. 4. dicitur hodie inter ipsas personas rapto, & capte de Iure Canonico 569 posse matrimonium contrahi, & tunc ipsi contra- ctum tenere, & validum esse per Iura canonica su- pra allegata, & ita tenet *Hispoly de Masil, in Rep. dist. c. l. c. n. c. num. 190. C. de Rapto Virg. Anton. Com- m. 2. in l. Taur. No. 4. quos sequitur Iulius Cla- rius, in §. Rapto, num. 8. Hippolyt. Benacesso. Epin. Commun. Criminali parte 1. in verbo. Rapto cum Ra- pto. Martin. Nauar. in summa confessor. cap. 22. num. 74. cap. 27. num. 150. versu. Quinquagesima tertio. Simon Martinus de Irregularitate, lib. 3. cap. 2. §. sub num. 17. §. h. l. i. Medices, in summa peccator. Capitulo. Parte 2. Titul. 8. q. 33. §. fin. Thierius Decian. in Tract. Criminali lib. 8. cap. 8. num. 3. volum. 2. Ioan. Papam in comment. c. Non me clabatur, cap. de Rapto.**

Declara tamen secundum Consil. Tridentin. sess. 24. cap. 6. de legitimis. matrim. dum dicit, inter Raptores, & raptam, quamdiu ipsa in potestate

570 raptoris manserit, & nullum posse consistere ma- trimonium. Quod si rapta à raptoe separata, & in loco tuto, & libero constituta, illum in virum habere consenserit, eam raptor in uxorem habeat, & nihilominus raptor ipse, ac omnes illi consilium, auxilium, & fauorem præbentes, sint ipso iure ex- communicati, ac perpetuo infames, omniumque di- gnitatum incapaces, & si clerici fuerint, de pro- prio decendant. Teneatur præterea raptor nullatenus

571 raptam, siue eam uxorem duxerit, siue non tunc duxerit, decenter arbitrio Iudicis dotare. Sequitur *Nauar. in dist. cap. 22. numer. 74. in dist. cap. 27. numer. 150. c. r. c. r. Quinquagesima tertio. Sebald. Medices in dist. summa peccator. Capitulo. parti. 2. Titul. 8. q. 33. Simon Martinus de Irregularitate, lib. 3. sub. num. 17. lib. 5. qua. 42. num. 2. Alfonso Vin- ald. in Candelabra Titul. de Matrimonio, numer. 103. Anton. Scappus de Iure non scripto. lib. 5. cap. 140. alios plures allegans. Petr. Cinedo Collectan. Iuris Canonici. Parte 2. collectan. 92. num. 1. Anton- etius in cath. eph. Neapolitan. cap. 25. fol. 53. Grego- rius Sayms in Florib. Decisum, lib. 4. Decisum 5. v. de Petr. Caball. in Rejolut. crimin. 96. & dispositio ista Concilij Tridentini est obseruanda. Rapto 572 autem si impet est habitus pro delicto tunc execrabi- li, & atroci, & ex illo pessimi exitus succedere. Ut fuit Rapto Dine filiae Iacob ex Lia, quæ cum es- 573 set rapta tunc filio Nemor, Sichemitarum Principe, Simeon Levi, fratres urbem ingressi, foretorem re- cuperarunt illos occiderunt, & alij fratres urbem de popularunt, nullique pepercerunt, ut habetur. *Genes. cap. 34.* quod delinens Iosephus *Anti- quissimum Inducit. lib. 1. cap. 18. dicitur*, quod noctu inualos custodes trucidauerunt, & occiso Sichem Re- ge & Emor filius patre, non nisi mulieres reli- querunt, *Christianus Adrichemius in Theatro Terra**

574 *Sancit. in Ephrat. numer. 90.* Helenam tunc pri- mo Rapuit Thefeus virgunculam, quæ sic restituta Castori, & Polluci, de quo rapto, & alio per Pa- ridem tentato loquitur *Ovidius in Heroidis in Epi- stola Parides ad Helenam, dum inquit.*

Ergo arsit meris, qui non nocet ammi Thefei.

Et viso est tanti digna rapina vira.

Et paulo post sequitur dicens.

Quod rapuit Laudo, miræ quid reddidit vnaq.;

Tam bona cernunt prada tenenda fuit.

De quo Helenæ Rapto scribit *Pausanias Orysin. lib. 1. cap. 17.*

Et Pontanus de Amore coniugali, lib. 2.

Ornatu factum julo contenta pudore.

Fe. ix. si nunquam rapta licet foret.

Ex cuius Helenæ rapto, ut orta bella fuit, & Ilij 575 exodium Regni; tunc Troiani destructio, quam nonnulli diuersimodè interprete Græci, & Latini de illo tamen *Virgilius lib. 2. Aeneid. 2. inquit.*

T roianas ut optes, & lamentabile Regnum.

Ernerint Dani.

Et post multa requirunt.

Virg. antiqua rapti multos indidit per annos.

Et breuiter concludit *Ouid. in Heroidis sub persona.*

Penclo-

Penelope scribentis V. hysti.

Iam fides est ubi Troria fuit, riscandog salte

Luxurios Phrygia sanguine pingui humus.

576 Causa etiam bellorum inter Romanos, & Sabinos, & Rapinæ fuit sabinarum ut virginum Romuli arte ad Romanis operatus, quem describit *Lucretius lib. 1. Paulus Orosius lib. 2. cap. 5. Entropius, lib. 1. cap. 4. Dionysius Halicarnassensis Historiarum lib. 2. Plutarchus in Romulo. Plinius Nepos, de viris Illustribus. cap. 2. Lucius Flavius de Gestis Romanorum lib. 1. ca. 1. Alexander ab Alexandro dierum Genialium lib. 5. cap. 26. Dixi aliqua ad Bellum in Specul. Principum. Rubr. 11. S. v. s. in Apollin. in verb. Mulierum. Ex Rapinis vit plurimum infinita mala succedunt vnde optemē dicit, Nulli, cui rapina feliciter cessat*

577 fit, gaudium rapiti duravit in posterum *Seneca ad 578 Luciliū Epistola. 75. Non immerito contra Raptores iura conclamant in dicta Lencia. C. de Rapin virgin. & in l. si quis non dicam rapere. S. de Episc. & cleric. Albert. Gand. in Tract. Malefic. in tit. de Molis quæst. dependentiis ad Hæstus. nu. 20. 21. Augustin. Bonifacius ad Angelum in Tractat. Maleficior. in verb. ob huius adulterio la mia donna. n. 37. vers. An autem persequens matrimonium. Bonifacius de vitulis in Tract. Maleficior. tit. de Raptoribus, plenè Aegid. Rossius in Tract. crimin. tit. de Rapin mulieris. Raphe Comens. in consil. 95. Incip. Christophorus. Petr. de Rencana in singul. Incip. Raptus. Decius in consil. 234. Incip. in effect. nu. 8. Ioan. Neufman in Sylus Nuptial. lib. 4. nu. 46. cum seqq. Bartholomæus Cepol. in conscrimin. 57. Incip. super quærela. Marcus Manua Dialogo Historiarum. 25. per totum Classe. 2. Simon Moelius in tract. de Irregularitate, lib. 5. ca. 42. Thomas Grammat. in consil. criminali 48. nu. 1. Matthea de Afflict. in Decisum. Neapol. 276. nu. 2. Lari Cancellotti. Conradus de offic. Prætor. in causis criminalibus, lib. 1. cap. 9. S. 3. tit. de Raptoribus. Sed dicam Latius DEO Auspicie in tit. de Adulterijs, & Supra, ubi tractabatur quid iura Regis Neapolitani disponat.*

Quoad impedimenta matrimonij ob aliqua 2579 lia crimina, plura enumerantur et ab Hostiense, in dicto tit. de Matrimonio. S. qualiter impediatur, col. 2. & ad D. Thomæ de Aquino in 4. sentent. Distinct. 35. ad Barthol. Fumeo, in summa Armilla S. Matrimonij, nu. 35. Schofleu. Medicus in summa Dec. 3. q. 1. Articuli. 1. Simon. Moles de Irregularitate, libr. 3. cap. 25. sub. numer. 16. versum. Crimina impedientia, quoad homicidium simplex, vel aliud delictum, regulariter non impediunt matrimonium 580 i notat Franc. Merc. in Decisum. Delphin. 737. num. 1. col. 2.

Disparitas cultus, ac matrimonium impediatur, 581 videri possunt quæ dixi supra et hoc eodem titulo, versum. Alia verba diffinitiois. Quæ ibidem videri possunt, numer. 14. 1. cum pluribus sequenti. bus.

Vis facta, coactio, & metus ad matrimonium 582 impediendum sufficient, cum, ut supra et dictum pluries fuit, consensus in matrimonio liber, & voluntarius esse debeat, nec aliqua violentia interce-

Summa Decisum Tom. 111.

dente procuratus, vis enim, & coactio impediunt 583 faciendum, & dirimunt et contra dictum. c. cum lo-

mo. c. veniens. 2. c. requiritur extra de Sponsalib. quia non essent liberè, & voluntariè contracta, ut esse debent. c. Gemma. cod. tit. voluerunt Coeffred. de Transin summa Titul. de Sponsalibus. S. sequitur videri. col. 2. vers. 7. in Hostiense in summa, Titul. de Matrimo. D. Thomæ de Aquino in 4. Sententiar. Distinct. 19. Articuli. 2. Articuli. 3. Abb. Panor. in dicto. c. cum locum. Angel. de Clausis in summa. Titul. de Matrimo. 3. in verb. Impedimentum vnde dicitur, num. 1. & seqq. Bartholomæus Fumeo in summa Armilla. S. Matrimonium, num. 4. 1. Alex. in consil. 99. Incip. in casu predicto, per totum, vol. 3. quod est duplicatum in consil. 47. vol. 4. in consil. 48. Incip. Quoniam per excel. lenissimum, per totum, vol. 4. Ioan. Calderin in consil. 2. sub. Titul. quod mat. consil. Riminald. senior in consil. 15. num. 8. vol. 1. Augustin. Berous. In consil. 35. nu. 21. vol. 1. Siluester de Prætor. in summa. S. Matrimonium. 8. q. 11. Nicol. Boer. in consil. 20. num. 43. 50. Aym. Cranes. in consil. 253. Cardin. Paris in consil. 53. num. 4. in consil. 58. num. 56. in consil. 60. volum. 4. Didac. Casar. in epitome de Sponsalibus Part. 2. cap. 3. S. 5. num. 1. Ferdinand. Vafq. Cameracens. Illu. str. cap. 25. num. 17. Dominicus de Soto, lib. 4. sententiar. Distinct. 39. quæst. 1. Articuli. 1. Affonius Veracenz. in Specul. canon. part. 1. Articuli. 7. Articuli. 8. Francisc. Monald. in consil. 13. num. 1. vol. 1. Francisc. Burfat. in consil. 72. num. 21. vol. 1. Ioan. Francisc. de Ponte, in consil. 44. num. 8. vol. 1. Ioan. Bæsta in consil. 2. nu. 7. Hieronym. Gabriel, in consil. 186. num. 12. vol. 2. post Ricehard. & Palud. Marcus Anton. Cuccius Institution. Camerac. Mat. lib. 5. tit. 12. num. 1. Sebastian. Medicus in summa Decret. 31. q. 2. Articuli. 1. Petr. Ceneda Caltaneorum Iuris Camerac. part. 1. cap. 20. nu. 6. Iosephus Angles Floram Theologal. Part. 1. de consensu liber. matrim. conclus. 1. fol. mibi 302. Emanuel Suarez in Theatro Receptor. sentent. S. Matrim. num. 48. Feb. Terrest. in consil. 28. num. 1. vol. 1. Ioan. Baptista Laderch. in consil. 17. nu. 1. vol. 1. Andr. Gail. Prætor. obseru. Camera Imperii ad lib. 2. Obseru. 93. Martin. Meinarius in epistologum pontificalium lib. 4. tit. 4. S. 5. item. Et ita lu-

584 dicatur in Ciuitate Venetiarum inter duos Nobiles Venetos, ut testatur Argumentum supra in dicto consil. 48. Alex. vol. 4. Et facit Thomas Triusianus in Decisum. Vmessa, 63. numer. 1. 3. libr. 1. & ego in casu arduo consului, & scripsi in consil. 44. numer. 50. 51. u9. Centuria. 2. Et fuit illa causa Terminata in Rota Romana coram Illustriss. & Reuer-

585 rendissimo Domino Hermano q. Orembergio tunc Auditore, nunc Cardinali meritissimo, & fuit condemnatus Donnus Lælius Cinnamus Canonicus, & Decanus Episcopalis Campaniensis ad quandam summam, & in exilium triennale pro coactione & metu illato ex parte sue Neptis Domino Annibali Sappulo, ad præfata etiam D. Grassus in Decisum. Neussigma Roman. 561. nu. 3. fol. 1. Et ideo Paulus in l. si mulier. 21. S. Quod matris: de eo quod mat. causa, inquit, Quod matris causa

de Barri. Panormitan. Cardinal. Alexandrin. Idem
voluit Dec. in c. causam matrimonij. col. 1. de offici.
deleg. 10. in c. causam matrimonij. de Sponsalib. Car.
rol. Raim. in Confil. 98. nu. 24. Vol. 1. Bartol. Socin. in
Confil. 263. Incip. Caput primum col. 4. vers. Ad pra-
dicta etiam. Vol. 2. Andr. Tiraguel. de legibus commu-
nialibus. l. 9. nu. 260. vers. Propere dicit. Francis.
Bursas. in confil. 72. nu. 31. Vol. 1. Nauar. in loco su-
pra allegato sub nu. 51. vers. contra quem diffinitio-
nem. Sar. matus. in dicto cap. 11. sub nu. 1. 9. Mench.
de Arbitrar. iudic. qualiton. lib. 2. Centur. 1. Casu.
135. num. 4. 5. *Sponsa Oddus de Reffis. in integrum*
9. 7. Articuli. 9. nu. 107. parte 1. Dicit in confil. 4. nu.
38. Cent. 1. Francis. Ar. et in confil. 24. col. 1. Rimo-
nald. Senior in confil. 15. num. 22. Vol. 1. minorem
999 ¶ metum afflicte mulierem dicit Ioan. Cephal. in
confil. 384. num. 51. Vol. 1. Petr. Rebuff. ad Consti-
tution. Gallia. Tomo 2. Titul. de Reffis. contr. Articuli.
1. Gloss. 1. 2. nu. 3. dum dicit. quod in mulieris sufficit
600 metus fragilis. ¶ & laici pro qualitate mulieris.
Ludoir. Moriti. in confil. 75. num. 8. Vol. 1. & alios
601 allegans Ioann. Baptista Valenzuela Vela. quae. ¶
Reges meritisimul. & Iurisconsultus. scientiarum
omnium. & vitae irreprehensibilis integritate cō-
spicuius in confil. 39. nu. 35. 36. Vol. 1. Schueller Al-
debrandin. in Confil. 71. nu. 25. Vol. 1. Nicol. Boer. in
Decision. Burdgal. 100. num. 2. Quam pulchrè hoc
declarauit Placentinus in summa Codic. lib. 2. Titul.
20. dum dicit. parentes magis terri in liberis per
602 eorum corpora. ¶ quia si praesens fuerit puella.
Tori matura. facie decora. & stramina sint sibi
parata. Quod ampliat Azo ibidem. col. 1. vers. p-
mitur matura. dum inquit. loqui tamen. ut ait Placen-
603 tinus est si puella ¶ sit praesens. quia metum opor-
tet esse praesentem. subiungit Azo. Fortè nec exi-
gitur quod omnino. sit Tori matura. vel facie de-
604 cora. vel stramina ¶ sibi parata sint. Stramina pro
lecto humili. Intra illud Property Eleg. 17.
Sir amice posses dux habitare casa
& Omnia lib. 2. Amorum elegia. 9. inquit.
Roma. nisi immenjam cores promissis in Orbem.
Sir amiceis esset nunc quod densa casti.
Forlian loqui voluit de lecto gi. niali. de quo lo-
quitur Alexander ab Alexandro Dierum Genialium
Nubenti dari solito. lib. 1. cap. 5. de quo Cicero in
605 Oratione pro A. Cluentio. dum ait. Lectum ¶ illum
Geniale. quem biennio ante filiae suae nubenti
straxerat. in eadem domo sibi ornari. atque ster-
cipula. atque exturbata filia iubet. de hoc pulchri
luminibus Pontanus de Amore coniugali lib. 2.
Claudit iam postea. iam lectus caput amans
Matina quod resses gaudia differimus ¶
Solas ades Genialis Hymen. te marmora seffem
Te lacrymas. risus. praelia nescit decet.
Subdeclara tertio vni intelligi debere. non
de vi Ablatia. Expulsiva. neque turbatiu. sed tan-
606 tum. ¶ quod compulsiua ¶ turbat matrimonium
quia. ut dicit Iurysconsultus in l. 1. ff. de eo. quod ma-
tus causa. hodie Titulus. non dicit de Vi. sed dicit
hatur antea. quia hodie cum dicat de matu. cura

ca. quae matu fiant. vi fieri dicantur. & declarat
607 Gloss. in Verb. Vi atroc. idest ¶ compulsiua. siue
inquietatiu. & similiter in l. 2. ff. de test. & sic ante
Accursum dixerunt. Placentinus in dicta summa
Codicis. lib. 2. titul. 20. vers. Quippe quod. & Azo in
summa lib. 2. titul. 20. in princ.

Subdeclara quarto. matum. qui cadat in vi.
608 rum constantem. esse debere praesentem in ¶ 2.
au. qui agit. ut patet ex l. 1. §. matum. ff. de eo.
quod matu causa. ibi (instantis periculi) declarari
enim debet periculi instantis. idest praesentis. In-
609 stans enim tempus. ¶ accipi debet pro praesenti.
vel proxime imminenti. Ita apud Salustium in Ca-
tilinario. dum dicit. Optimum factum ratus. no-
ctem. quae inflabat ante capere. ne quid eo spacio
nouaretur. & hoc firmat melius ex text. in Lma-
tum. 3. in princip. ff. de test. ibi. Matum autem pra-
610 sentem ¶ accipere debemus. & ira voluit Placen-
tin. in summa Codic. lib. 2. tit. 20. col. 1. vers. Item
opert matum esse praesentem. Idem in vi summa.
lib. 2. titul. 20. vol. 2. vers. Est autem matu. voluit
Azo. dicens. Et nota quod tacet nō sit necessarium
611 periculum esse praesens. tamen ¶ exigit matum
esse praesentem.

Subintellige dictam declarationem. matum
non solum praesentem. sed etiam durare. semel e-
612 nim illatus. durare semper ¶ praefumitur. voluit
Angel. in l. ad inuidiam. C. quod matu causa. ut post
Iason. Afflict. Marfil. Neut. & alios. quos alle-
gat. voluit l. ac ob. Menich. in confil. 1. nu. 287. vol. 1.
Bartol. in l. si ob turpem. num. 7. ff. de condit. ob turp.
caus. C. alderin. in confil. 2. sub Titul. de eo quod mat.
confil. Bartholema. Socin. in confil. 263. col. 3. volum. 2.
Deci. in confil. 498. num. 15. Aym. Crauet. in confil.
461. num. 25. 38. Francis. Purpurat. in confil. 579.
num. 14. vol. 2. Iacobus Mandell. in confil. 77. nu. 13.
Bursas. in dicto confil. 72. num. 26. volu. 1. Francis.
Monald. in confil. 13. num. 7. volum. 1. Qui dicunt
613 ¶ durare saltem modico tempore post minas. Io-
an. Vincent. de Anna. in Alger. 114. Hieronym. de
Laurentij. in Decision. Auenionensi. 113. in fin. Fran-
cisci. Veggini. in confil. 27. nu. 1. volum. 1. Vbi inquit.
quod qui semel matum intulit. semper interire
614 ¶ praefumitur. Ieremias Serserus de Iuramentis.
lib. 1. cap. 21. nu. 7. Maxime vbi adfectus probabi-
615 lis causae. suspicio. & timor eiusdem matris ¶ im-
minentis. Bald. in Lumerpostas. in fin. C. de Tran-
sact. Ludon. Roman. in dicta l. si ob turpem. num. 10.
Petr. Rebuff. ad confil. Gallia. tom. 2. titul. de Reffis
sion. contr. articuli. 1. Gloss. 22. num. 6. Syluester Prior.
in Summa. §. Matu. 9. 1. Mascardus. de Probat. concl.
1055. num. 16. Ioan. Baptista Villalobos. in Commun.
Opin. §. Matu. nu. 70. Orlanian. Cacheran. in Decisi.
Pedemontan. 179. num. 11. 12. Paul. Merenda in con-
fil. 53. num. 8. 9.

Et ideo etiam si praecedant sponsalia de furo-
ro. non idcirco validabitur matrimonium. vi. ac
616 matu ¶ contra dum. ut post Didacum de Conarr.
in Epistolam de Sponsalib. parte 1. cap. 4. num. 6. vo-
luit D. Matthaeus Barattus in Decision. Nuperrima

Roma, 643, numero 29, parte 1, anno 2.

617 Limita ramos lupradecta, nisi post matrem fuerit facta purgatio, & idem mixtus purgatus per actus contrarios expulsiu lupi plura que cōcludit, & allegat *De Oenan. Catherin. in Decisio. Pedemont. l. 79. nu. 10. & pluribus seqq.* Ac etiam per 618 actus Tacitos, scilicet per lapsum longissimi t̃i s̃i p̃ons triginta, vel quadraginta annorum, quod intelligitur dummodo cessata fuerit causa matris, quia si eadem subesset, nunquam censeretur per lapsum longissimi temporis, purgatus matris. ut per *Alexandrum in dicta cōf. 90. fol. 3. Decimus in dicta. l. tu amputat. num. 12. 13. & in cōf. 219. num. 7. 10. voluit idem Oenan. Cather. in dicta Decisio. Pedemont. l. 79. nu. 11. 12. Vincent. Hondedus in cōf. 33. nu. 4. fol. 1. nam. Petrus Sordus in cōf. 301. nu. 3. fol. 3. Placit. Ludovic. Altorius in cōf. 75. 619 nu. 8. 11. Maxime dum vivit isq̃ t̃i matrem intoluit, ut dicit *Altorius in fol. dicto nu. 8. Marian. luv. in cōf. 77. nu. 6. 1. fol. 4. & voluit p̃r fati, quos sequitur D. Joannes Baptista Cofa de Fatis juraria, & figurat. Dillucius 9. fol. nu. 5. 6. 7. Carus. Anton. in cōf. 12. num. 18. f. 4. cum alijs relatis per Henry. de Lamcō in dicta Decisio. Amonensis. 113. fol. nu. 4. Felix in cōf. 14. nu. 4. Sebastian. Medicus de Capitis Fortassis. Parte 1. fol. nu. 8. Paul. Mercendius in cōf. 53. nu. 8. & dicit infra hoc eodem tit. verific. intelligendum criv. nu. 38.**

Subdeclara quomodo, requiri, vt qui matum infirmitatem non sunt perenne debiles, aut impotentes, **¶** puta mulier tunc, vel infirmus, atq; incrimis, sed sint Iuvenes, & fortes, qui facile formidentur, quod de his timor habeatur quod possint minas & requiritioni demandare. *Chrys. in l. matum in Verb. in Titul. lib. 5. C. de his que vult. mat. c. affil. Bald. in l. matum in m. c. c. et. in v. de homine licuto, & solito violentare agere. Diet. in consil. 5. c. lib. 5. in consil. 189. m. 1. Jacob. Maydell. in consil. 77. m. 19. de senibus, debilibus. Felyn. in c. quoniam frequenter. c. penult. v. lite non contest. Ludovic. Gomez. in Regal. Cancellar. de Inform. Regis. q. 7. in fin. Hinc senes non cognuntur ad praestandum cautionem **¶** a 1 de non offendendo, quia tunc de senie, & senis metu vultus est timor. vt dicit Franc. & Chrysostomus in *Traicté de Caution de non offensando*, cap. 47. n. 32. Et quoad subdeclaramentum *Boand. v. alleu. in c. 83. m. 18. Fel. 2. Marc. Ant. in C. ubi lib. 1. in sum. Canon. met. lib. 5. §. tit. 12. m. 105. Rinaldus. Senor in consil. 15. m. 12. Fel. 1. dicens metu vultus pro **¶** a 2 bari illius t ab eo, qui sit impotentia offendendi. Paulus Merenda in *exce. 33. c. 3.***

Subdaráta ex his sexio, qualiter matux ex minisctum procedens, vt nocere valeat, probandum erit, matum integretem, ac minantem foli-
632 rum ede minas ꝑ executioni demandare, & idcirco facili mæuendibus, pro vt ex *Alberico, Bap-
tista, Imola, Saccus, Blandi, Nilles, Grammatico, Mar-
tini, Nauclio, Baldere, Plaza, & Clara* diximus in consil.
45. num. 10. & *Jogg. Centuri.* Adde *Pandium Mercat-*
um in consil. 32. nu. 3. in consil. 88. nu. 4. ad que fa-

ciunt, quæ post *Hondede, Resfectum, Eucium, & Magnum* tribus *Joan. Baptista Costa de Falli* scientia, & ignorantia. *Inspezione*. I. nu. 33, 34.

[illegible]

Ampla supradictam declarationem, proceden-
626 re etiam conclusionem, vt intractum i matrimonium contrahendum, & contrarium dirimatur per professionem expressam, vel tacitam factam in aliquam ex religionibus per Apostolicam sedem approbatis, vt in dicto. cap. vñ. de Voto, & voti reprobato, in 6. & in Cym. sub nu. 10. & Philipp. Fram. col. 2. Idem etiam dicitur cap. matrimonium, com-
pulsus. extra. Qui curit. vel Venerit. & ibidem Abb. Panor. Idem voluit 1624. Paul. Lancelsus. Institutio. Canon. Cameracensis 1624. Titul. Quia matrimonium inpedire possunt. vbi Glossa in Verb. sollemniter secum de Vangelis in dicto. Vñ. com. conclus. de Voto in 6. Denique Venerit in Analysis Insuper Pontifici Lib. 4. Titul. 6. vers. Venerit. Angel. de Clauigio. in summa. S. Professio. nu. 1. in fin.

Intellige primò supradictam ampliationem, ne n. 637 procedere, nisi in voce solenni, non autem in v. et sequi possit, solenni v. est emissio sibi susceptio sacro oris, illorum utriusque, de quibus supra proxime diximus, in v. verb. credens facti, nn. 544. Et emissio Voti religionis, susceptio habet illius, & professionis scilicet expressæ, vel tacite. Votumque simpliciter 618 est, dum quis habetum suscipit tibi; professione subsequens; Et summa est per Votum simplex impediri matrimonium celebrandum, per solenni autem, vt dictum est, dirimi etiam contractum, 649 quia sic t Ecclies placuit. v. in dicto c. v. n. de l. ex. n. 6. Et de eorumque, & eiusdem c. n. 638. Item, dicitur clericus, qui vult, in quibus Abb. p.

nor. profectum in c. Rursum. n. 6. Vaqueh. Lancelus.
 & Venetorum in loci supra allegatos Fumens in sum-
 ma de melle. §. matrimonium. & c. p. 7. Etiam impedi-
 mentum. n. 8. Notando etiam, quod apud DEVM
 ita vorum simplex obligat, quemadmodum solem-
 ne, cum indulsit dicat scriptura. David Psal. 75.
 vouete, & reddite Domino DEO vestro. Sancta
 enim Ecclesia, quæ Spiritu Sancto gubernante, regit-
 ur, cum fœderi constitutioni super solemnui
 voto, idcirco maiori vinculo, & pœna obligatur,
 qui solemnui voto obstrictus est, quam qui simpli-
 citer vouerit, quasi in primo capite contemplerit
 constitutionem Ecclesiæ, & grauius puniatur, vt
 contrarium etiam matrimonium dimittat. arg. di-
 ctæ. c. Rursum. & voluit significari in censi. Manu.
 de iuramento. part. 1. q. 10. n. 12.

Intellige secundum in voto solemnui, cum requi-
 ratur professio expressa, vel tacita, eadem professio
 fieri debet coram illius religionis susceptræ
 630 i superiorem, potestatem habente, quæ faciendâ
 est super altare, vt in dicto. c. consensu. Professio-
 nis faciendæ modos quinque posuit Cardinalis in cle-
 ricis. 2. de Regularib. c. Archidiaconus. in c. quod inter-
 rogasti. 27. Distinct. Specul. in Titul. de statu mona-
 chor. l. v. §. de monacho quæritur. n. 24. & Idem
 Cardinal. in cle. 1. §. fœdus de statu monach. Verum
 Abb. Panor. in dicto. c. consensu. n. 2. dicit secun-
 dum Opinionem Doctorem, Professionem fieri
 631 super altare, & valere scientie superiore, & per-
 mittente, nam de more quorundam Religiosorum
 est, vt professus scribat professionem manibus
 propriis, & sic conscripam ponat super altare,
 præsentem roto conuenit, & acceptante, nam non
 potest quis seipsum incorporare religioni, sed o-
 632 portet, quod interueniat, consensus i præsiden-
 tis in illa, vt in c. Ad apostolicam, supra de Regular.
 & vide, quæ ibi dixi. Hæc Panor. mirans, vide
 etiam Angelum de Clauis, in summa. §. Nonnullus,
 n. 3. §. Professio. n. 1. Sed de hoc dicam DEO
 volente, in Titul. de Regularibus. Sed interim
 plusquam alius Carolus Tapia Marchio Belmontis,
 & Regens apud Catholicam Maiestatem de
 Rebus Religiosis, in verb. Ingressi. cap. 2. per totum.

Ratio autem, quare Ordo facit, ac professio in
 633 Religione impediatur contrahendum i matrimonium,
 & contracticum dirimitur, est, Quia DEO fœ-
 deri oblatum, illi debetur, hinc vt breuiter per-
 transeam ecclesiasticæ res, alienari regulariter prohi-
 bentur. Qui sacros ordines suscipiunt, vel reli-
 gionem habitum, ac professionem emittunt,
 DEO, & Religioni illi se obligant, & illi obnoxij
 634 sunt, habemus enim DEI præceptum i Moyse
 datum, Lemiticis. cap. 27. Omne (inquit) quod Do-
 mino consecratur, siue homo fuerit, siue animal,
 siue ager, non veniet, nec redimi poterit, quicquid
 semel fuerit consecratum, Sanctum Sanctorum erit
 Domino. Vnde ita, qui sacrum ordinem susci-
 piunt, quàm etiam, qui Vota emittunt, sua sponte
 635 se obligant, non enim, qui ordinatur i coacti po-
 testate ordinari, & ordinatio non est valida. Arriola

in l. i. h. Ordo. n. 13. Itaque ordinario voluntarie fit,
 636 ac fieri debet. Sic, & in, qui religionem ingressi
 637 sunt castitatem, & continentiam i vouente, de
 qua Henricus Bobis in c. quod te, de clericis con-
 quem n. 167, & sequitur Carolus Tapia, de Rebus
 Religiosis, in ver. ipso ingressu, cap. 2. per totum. No-
 tuum itaque DEO, & qui sacros ordines suscepe-
 runt, & qui Religionem ingressi, & professi sunt
 hoc cedere tenentur. Lemiticis cap. 7. dicitur, quod
 638 qui i voto, vel sponte obulerit dare ienerit, &
 cap. 22. Qui obulerit oblationem suam, vel vota
 soluens, vel sponte offerens, quicquid illud obtru-
 639 lerit sponte in holocaustum Domino i vt offer-
 rat. & cap. 7. Homo, qui votum fecerit, & spo-
 pondit DEO animam suam, sub abstinatione
 640 dabit i precium. Numeris. cap. 6. & in eodem li-
 bro pluries. Deuteronomio. cap. 10. cap. 23. & l. i. h. cap.
 22. Vota tua reddes, David Psal. 21. Vota mea
 reddam in conspectu iumentum eorum. Psal. 49.
 Redde altissimi vota tua. Unquidmirum infini-
 tæ scripturæ sacræ autoritates, de his alibi dicen-
 dum erit, si DEVS voluerit. Ex his concluden-
 dum erit, quod cum sacris ordinibus ingressi, &
 Diuine religioni addicti, per sua vota DEVM in
 conformem, & illius religionem apice eligunt,
 indecens, indecorum, & iniustum est à promissis,
 & à primo viro recedere. Propterea rectissime à
 Sancta Ecclesia primum, & ante omnia in sancta
 sexta Synodo Nicæna decretum fuit, quod si-
 641 quis eorum, qui ad clerum accedunt, i voluerit
 nuptiali iure mulieri copulari hoc ante ordina-
 tionem subdiaconatus faciat, vt in c. si quis eorum,
 plenè in c. subdiaconibus, & obsequant. c. l. i. h. cap. 33.
 Distinct. & in Concilio Carthageniensi. c. cum in præ-
 teritis ubi optima glossa. cap. cum de quorundam. §. q.
 distinct. D. Ambrosius ad Virginem Lapsam. cap. 5.
 Quæ se se (inquit) sponddit CHRISTO, & San-
 642 ctum velamen i accepit, iam nuptias habet immor-
 tali iuncta est viro, & iam si voluerit nubere com-
 muni lege coniugij, adulterium perpetrat. D. Hieronymus ad Heliodorum. Epist. 1. Tu (inquit) per-
 fecum te fore pollicitus es, nam quando relicta
 muliere te castrasti propter Regnum gloriæ, quid
 643 aliud, quare peritiam i sequutus es vitam. Et
 Terentianus de Felandis Virginitatibus inquit, Nupti-
 bus CHRISTO. Illi tradidisti carnem tuam. Illi
 sponsali maturitate m tuam. Qui voto simili con-
 tractauerunt; audi quid dicit D. Cyprianus ad Paba-
 nimum. l. b. 1. Epistola. 12. CHRISTVS Domi-
 644 nus, & iudex dicitur, i cum Virgini m suam sibi
 dicatam, & sanctam suæ dignitatem, inire, cum
 alicui cernit, quàm indignatur, & irascitur, &
 quas pœnas incestus eiusmodi coniugationibus do-
 minatur. Itaque in similibus votis atque, non mi-
 nus, vt supra dictum fuit Matrimonium simpli-
 ci voto faciendum impediatur, solemnui verb, &
 faciendum impediatur, & factum dirimitur, nam
 645 etiam Ethnici dixerunt, Sancta vota i reddu-
 to. Cicero de legibus. lib. primo.

Luganensis vnius matrimonij semel legitime co-
 tracti,

maleficio, vel alio modo *ex se* per fortiores. 33. q. 1. *Specul. in Titul. de Frigiditat. & malef.*

Tertia conclusio, quod impotentia coeundi al-
666 legari potest, etiam non speciebatur qualitate \dagger im-
potentia. *quod sedem de Frigid. & malef. Abb. Pa-*
mer. in Rub. cunctis. & in dicto. quod sedem. num. 3.
Jean. Paul. Lancellet. Institut. Canon. lib. 2. Tit. qua
matrim. Impedir. poter. in S. Item frigiditas. & ibi-
dem in gloss. in Verb. Impotentia.

Quarta conclusio, Naturalis impotentia ratio-
662 de gratis, puta in Impubere, sicut enim \dagger puer nō
potest reddere debitum, sic non aptus coniugio, eod-
dem modo qui impotentes maxime apti ad con-
trahendum matrimonium non reputantur. *dicto*
c. quod sedem. ubi Panorm. dicit, puerum intelligi
vique ad decimum quartum annum. debet tamen
intelligi, quod adveniente aetate, illae qualitates
naturae vel immaturam gratiam frigide, postea inca-

663 lescente, & vigere incipiunt, & cessat causa \dagger pro-
ueniens ex aetate, & tunc matrimonium minime
impeditur. *Daniel P. uator. in Analyt. inris Pontifi-*
c. lib. 4. titul. 15. S. Quareplex impotentia coeundi,
cum S. sequent. S. Quis fuit Borgm. Canalic. in
Decis. Finita. 17. fur. 64. num. 5. parte 2. Alexand.
Carrius. de Sponsalib. & matrim. lib. 5. cap. 15. Et
illa impotentia ratione gratis non est mirum, quod
fit in pueris, quia femine carent pueri propter in-

664 crementum, absumitur enim \dagger totum alimentum
in corporis desiderio, priusquam aliquod excre-
mentum remaneat. *vt voluit Aristoteles de Generat.*
Animalium lib. 1. cap. 18. cum descendere, & distil-
lare in Vasis suis semen, siue sperma incipit in ho-
665 mine quando incipit muratio Vocis, & pili in \dagger
Instrumentis coitus. vt dicit Albertus Magnus de
Animalibus lib. 5. Tract. 2. cap. 1. Nec pignus obsta-
bit, quod retulit D. Hieron. in Epistola ad Pata-
lem, qua est Tomo 3. ubi demonstrat Vitalem ab
illo quatuor, quo modo probare posset Salomon
Decimo. vel Vndeumo atatis anno genuisse

666 Roboam filium, & Achaz eisdem aetatis \dagger ge-
nuisse Ezechiam filium, & de puero nunc annu-
m qui grauidam fuerit. *Quia vt dicit ibidem Hie-*
ronymus, quod sic placuit Deo, & non valet natu-
ra contra Naturae Dominum, nec potest Vas sigillo
dicere, quare me ita fecisti. sunt enim ista Diuina
miracula, quae raro fiunt, & ad ea, quae raro acci-
dent lux non adaptantur. Nam ad ea fide legibi-

Cum autem loquamur de Impedimento aetatis,
667 possetq; de Senibus dubitari, an senectus \dagger Impe-
dimento sit, vt senex matrimonium contrahere pro-
hibeatur \dagger super quo breuiter dicendum est, hoc à
Iustinianio fuisse prouisum maiores, vel minores

668 sexagenario posse matrimonium \dagger contrahere.
vt in l. famulus. 2. C. de Nupt. & in l. si maior. C. de
legit. hered. Rap. Fulg. in consil. 112. Incip. qua-
dum mulier. col. 2. in primo dubio. ad quod tacit il-
lad, quod nemo est aetate senex, qui aliquando
669 calere possit, natura, vel artificio, vel medicinis.
vt dicit Gloss. in l. Nupt. 2. in Verb. In quibusdam.
27. q. 1. quam refert, & sequitur Avard. Tiraquell. de

legibus canonicis l. 6. parte 6. num. 19. sed & s. foris. Bar-
thol. Soc. in consil. 65. in princ. fol. 3. sequitur Ioann.
Neutza. in consil. 34. Roland. à l'alle de Luca. Dori.
9. 14. n. 18. Borgm. Canalic. in Decis. Finita. 64.
num. 6. parte 2. Franc. Mar. in Decis. Delphin. 677.
sub num. 17. in addit. Alexand. Carrer. de Sponsal. &
matrim. lib. 5. cap. 15. in fin. Alexand. de Neno in
consil. 9. num. 2. Vnde senex in maxima senectute
constitutus, potest contrahere matrimonium, licet
670 non sit aliqua spes suscipiendae prolis, & tenet \dagger
matrimonium in humanitatis solatium, vt post
Gloss. in dist. 1. nuptiarum. arg. l. fin. C. de Nupt. se-
quitur Anton. Gomez in l. Taur. 9. sub num. 57. 1. vers.
Tertio pro hoc sententia. allegat tex. in l. si de quibus-
tem. in princ. ff. de lib. & post. in quo habetur, cum
qui generare facile non possit, posse licite vxorem
671 \dagger ducere. facit nota per Didacum de Conar. in
Epithom. de Sponsalib. parte 2. cap. 8. S. 2. num. 10. cum
multis, quos allegat Petr. Dnen. in Regul. 330. hinc
164. 1. Ioan. Brunnellus de Sponsalib. consil. 2. Amplius.
1. num. 21. Andr. Gail. Practicar. obser. lib. 2. obserua-
tion. 143. num. 8. Anton. Gaberius de Sponsal. & matrim.
Titul. de his, qui nuptiae contrahunt, possunt sub
num. 64. vers. Dubium ergo. dicit, dubium ergo non
672 est nuptias consistere etiam inter \dagger senio confes-
tos, qui ob valde procreant, vel decipiant aetate,
videntur non posse generare, tunc enim nu-
priae, non tam sunt incontinentiae remedium, quam
humanitatis solatium, fieri autem potest, vt ma-
sculi etiam valde senes, qui membra integra, &
& valida habent, si semel incalescent sedula opera-
673 tione liberorum operam nauent. Et istud iam exem-
plis comprobatur, quia Maximus \dagger Rex Numi
die octogesimo, & sexto anno, filium genuit, vt post
Ciceronem retulit Valerius Maximus. lib. 8. cap. 14.
sic & Caronem Vicecentum octogenarium general.
674 se \dagger fecit perura. Plin. lib. 7. cap. 14. & Solinus in
Polyhistor. cap. 4. Borgm. Canalic. in l. ita Decis.
Finita. 64. n. 6. parte 2. qui dicit Iacopum patri-
lem iuueni generasse in anno octogesimo quarto, &
anno nonagesimo pedibus ibat venatum cum re-
te ad collum. Et licet dixerit Richardus lib. 4. sen-
675 tentiarum, Digressum, 33. senectutem \dagger non im-
pedire, quādo potest in uariis aliis impedire, quem
sequitur Angel. de Clauis S. Matrimonium. 3. Impe-
dicimento 6. nu. 2. Iulianiani Christiani Vincipis ce-
leberrimi dicti legibus siliis, si famulus. 2. C. de
Nuptis. l. si maior. C. de legum. Herodib. quas alle-
gauimus, & Sanctae Romanae Ecclesiae continuae
tam diu usus, senes ad Matrimonium sacramen-
tum admittit, & hoc iure vrimus, à quo disceden-
dum non est.

Dum contra illam legem Papiani fecit has leges
Iustinianus Imperator, ostendit certitudinem non
676 habuisse, quis \dagger fuit illius auctor, dicens (Iu-
liam, vel Papianum) & nihilominus, cum esset Imper-
rator, & vicinior illis temporibus, quibus emen-
ta illa lex fuit, Quanto magis excusandus etiam iu-
prores, qui post illam fuerunt, & etiam nos ex-
pilatione digni sumus, si fupor errabimus, \dagger Iohanne
tamen

tamen ex omnium scriptis veritate m asserere cona-
bimur. *Exscriptis Aymari Rinaldi Historia Inris ci-
vibus. lib. 2. vbi de lege Papia. Ex Valerico Zafio in
Catalogo legum antiquarum. In Titul. de lege Julia.
vel Papia de Meritandis vtriusque, & ibidem Ludom-
ci Charauda in adiutis. Ex Francisco Hotomano
in indice Legum Romanarum, in Papa, Ex Fastis*
677 *Cassiodori, i Caroli Sigoni, & Henophry Pannini,
aliq. scriptis;* ubi supra dictam legem rogatam
dicunt duces personas assignantes. Ego, vt hoc
678 ¶ per transitum absolvam, assero, Anno Vrbis.
761. fuisse Consules Q. Sulpitium, & C. Poppæum
secundum Cassiodorum, quos tam apud Dionem,
quàm apud Lapidem capitolinum, & Cuspinia-
num, vocari video Q. Sulpitium Camerinum, &
C. Poppæum Q. F. Sabinum, & illos quinquennio
antequam Augustus vita excederet consulatû ge-
fisse. Et ideo mendosum arbitror textû *Pliny lib. 7.
cap. 48* dum cum Q. Sulpitio dicit Cn. Pompeium
& ab eo *Aymari Rinaldi in loco allegato, & 2 Suetonius
in loco infra allegando.* cum dicere deberet C.
Poppæum, cum in dicto anno in Magistratu mor-
tuus fuisset Q. Sulpitius, & in eius locum successit.
M. Papius Mutilus, qui administravit consulatam
cum C. Poppæo Secundo à quibus M. Papius Mu-
tilo, & C. Poppæo secundo dicta fuit lex Papia
Poppæa. Quæ in effectu concludat, Ne sexage-
679 narii vxorem ¶ ducerent, quasi generare nō pos-
sent, cuius meminit *Suetonius Tranquillus in Clau-
dio. cap. 23. & post Senecam Laetantius Firmianus
de Falsa Religione. cap. 16. inquit, Quid est quare
apud poetas Salacissimus Iuppiter deserit liberos
tollere ¶ verum sexagenarius sacrus est, & illi lex
Papia fibulam imposuit ¶ an impetrauit ius trium
liberorum ¶ quem refert, & sequitur Valerius. Zafio
in catalogo legum antiquarum. in loco allegato. Rinal-
di in Historia Inris civibus. lib. 2. in l. Papa, Francis-
cus Hotomanus in eadem. Carolus Sigonius in Fastis
Anni Vrbis. 761. vbi post. Q. Sulpitium Q. F. Q. H.
Camerinum, ex calædia Iulij illius anni, fuisse suf-
fecum M. Papium M. F. M. N. Mutilus. Idem e-
tiam ponit *Hennfridus Pannius tum in Fastis, tum in
Commentarijs. Festerum*, in quibus ambo concor-
680 de sunt. Tiberium Cæsarem hoc caput legis ¶
Papiae approbasse, ne maiores sexagenario vxor-
em ducerent, sed illud à Claudio Cæsare fuisse
abrogatum, ostendit *Locus Suetonii in Claudio. cap.
681 23. supra allegato.* Dum ¶ ait, Capiti Papiae Pom-
peiae Legis à Tiberio Cæsare, quasi sexagenarii ge-
nerare non possent, citro, abrogauit, de abrogatio-
ne facta per Claudium Cæsarem meminit *Alexand.
ab Alexandro dierum Gemellum lib. 4. cap. 22. Non*
682 tamen ¶ negauerim se iuibus, & Viris, & mulieri-
bus, si quando desiderarent matrimonia in fenest-
re contrahere, si fiat desiderio prolem fuscipien-
di, dubiam illam esse, & ambigam spem, si ha-
beant insuper illecebri cupidinem, illos errare ali-
quo incontinentiæ vicio posse, tunc illis dicendum
est secundum Paulum, melius est nubere, quàm
viri, & sperem cum Abraha, & Sara coniugibus,*

qui *Genes. cap. 17.* dixit, Putas ne centenario nasce-
tur filius? & Sara nonagenaria patiet? Et tamen
hac ætate et filium Isaac suscepit. Apud DEVM
683 omnia possibilia ¶ & facilia sunt, non tamen in
exemplum trahenda, vt obicitur *Regens Valenzue-
la Velazquez. conf. 96. num. 19. & 20.* Quamquam
Seneca Declamatum num. 6. dicat,
quòd Iuuenis luxuriosus peccat, senex luxuriosus
684 ¶ infanit. Papie legis, fuisse in Viro annum sexage-
nesimum, in vxore quinquagesimum. Meliorem
685 auctorem, non proferam, nisi Domitium ¶ VL-
pianum. Qui de illa loquitur. *In Titul. de solidi ca-
pacitate inter vxorem. & vxorem.* Nec illi legi nomen
imponi aliud debet, quia Papiam Poppæam nomi-
nauit idem *Flavianus. in Titul. de Bonis liberorum.*

Quinta conclusio fit, quòd si impotentia fit
686 ex causa violenta, pura abfissio ¶ Virilis mem-
brum, fit per inspectionem peritorum, siue expertor-
um virorum, quibus hoc munus per iudicem
687 committitur; Quò verò ad mulieris ¶ impedi-
mentum, & architectum, adhibendæ sunt ma-
trones, quæ licitam, & honestam faciant inspectio-
nem, illaq; sunt fide dignæ, & ipsæ honestæ,
referantq; atq; asserant ipsam matrem fieri non pos-
688 se, matrimonium impeditur, & factum ¶ dirimitur,
assertione matronarum abique Iureiurando.
*& fraternitatis. vbi gloss. in Verb. Matronas. cap. fin. de
Frigid. & malef. i. prop. iustit. c. causam matrimony.
extra de probat. Heiten. in Summa Titul. de Frigid.
& Malef. S. qualiter. & quando. Ioan. Paul. Lancellet.
Institution. Canonica. lib. 2. Titul. qua matrimony
impeditur. post. S. Item frigiditas. Daniel. Venter. in
Analysi Inris Pontific. lib. 4. titul. 15. Quod. mod. re-
spond. Martinus Mesurarius in epibem. Legum Pontifi-
cal. lib. 4. titul. 15. S. hoc de Impotentia. S. Itaque si
mulier. Francis. Marci in Decis. Delphi. 678. Vol.
2. quæ iura, & Doctores id asserunt quando mu-*
689 lieri succurri non ¶ potest adiutorio medicorum
absq; Vitæ periculo. Secus verò si vir dicat cognouisse
mulierem, illa verò dicat adhuc esse Virgi-
nem, nec potuisse, nec esse cognitam ab eo frigi-
da, & impotente, & ita illa, & septem mulie-
690 res ¶ Iurent, illam non esse cognitam, licet vir
iuret contrarium. *vt in dicto c. prop. iustit. possunt*
691 tamen illæ septem ¶ mulieres reprobari. *dicto c.
causam matrimony. de prob.* Hæ tamen inspectiones
mulierum, nunquam mihi placuerunt, nec leges
hoc permittentes mihi optime factas videri, &
processus, in quibus hæc facta fuerunt, semper ali-
qualis malignitas operatur à partibus.

Sexta conclusio est, quoad impotentiam, quòd
692 qui est quoad vnam frigidus, & cum ¶ alijs po-
test coire, non est frigiditas ex natura, sed est ex
maleficio, sed si non potest membrum erigere, nec
semen emittere dicitur Impotens à natura, & isto
693 casu impedimentum militat, & si ¶ separatio
primò autem casu, cum fit maleficio, expeclari
debet triennium, si maleficio fuerit ante matri-
monium, & attendere debent ad facienda leuina,
orationes, confessiones sacramentales, poeniten-
tias,

704 species ita, & apud nostros Jurisconsultos capi
oportet, ut hi, qui Iuriconfultu ti sunt, & Dialēctici,
& Philosophi, quandoque vacarunt testis sunt ut
pro exemplo in Dialēctica, Animal genus, species
plures, homo, leo, lupus, equus: Homo species, ha-
bet species specialissimas, Individua, Socratem, Pet-
rum & alios. apud nostros autem aliter procedi-
tur, quia quandoque species pro genere, & indi-
viduum pro specie, de quibus aptum Petrus Gre-
gorius *Sintaxis artis mirabilis*, lib. 2. cap. 10. lib. 17.
cap. 1. locum ad Reberteria, *Toporum Iuris*, lib. 1.
cap. 7. & alios quos omittio.

706 Spadonem itaque pro genere posuit *† Vspanus*
in *l. Spadonum*, 128 ff. de verb. signific. habet tamen
has impotentiarum ad coeundum species, scilicet,
Castratus, Thibias, Thalasias, & Eunuchos. Sed
707 omnes illas, species pro appello, impotentiz coc-
di, quam tamen loco generis ego statuo.

708 Spado matrimonium pro contrahere potest, ut
scribit *Vspanus* in *l. si una*, 40. §. si spadon. ff. de tu-
re dis. Si Spadonem (inquit) nupterit mulier, distin-
guendum arbitror, castratus fuerit, necne? ut in
castrato dicas, dotem non esse. In eo; qui castratus
non est, quia est matrimonium, & dos, & dotis a-
709 ctio est. Ex quo recte colligitur in spadone non
dari castrationem, quia Spado non est castratus, &
ideo *Bartholom. Socin.* in *l. 1. nu. 20. ff. solut. matr.* di-
cit, cum Spadone esse Matrimonium, quia est po-
710 tens ad coeundum, sed non ad gerendum: pro
quo facit text. in *l. 2. §. illud utrinque ff. de adept.*
ubi *Caius* interpretatur. Illud virritute adoptionis com-
mun. est, quod hi, qui generare non possunt, qua-
les sunt Spadones, adoptare possunt, a quo sumptus
est idē a *Iulianiano* in *§. ed. & illud. inf. de adeptis*.
Hoc idem sentierunt. *Accursius* ubi *Joan. Faber*, *Ioachi-*
mus Myssinger num. 3. 4. *Joan. Ometens*, num. 5.
Franciscus Hieronimus, & in Comment. Verbor. Iuris
in Verb. Spado, *Joan. Ferrarius Montanus* in dicto. §.
sed & illud. Verum ubi supra dicitur, in Verb. Spado-
nes, dici illos, quibus testiculi, vel genitalia abscis-
711 sa sunt, aut culiculi, vel Spascha. Et hoc verum non
est, quia Spadones sunt sic nati, non castrari, quia,
712 & si cum vno testiculo sint, generat & coire
possunt. *l. Pen. pontius*, 6. §. spadonem, ff. de edict.
edict. super quibus videndus est *Constantinus Har-*
menopolis, lib. 2. cap. 8. *Franciscus Canan. Commen-*
tarius 1280 cunctis, lib. 2. cap. 15. num. 9. *Hic concius*
in *l. sed est quavis*, §. spadonem, ff. de liber. & postu-
latus, quoniam loco, *Vspanus* dicitur, lyadonem posse
713 posthumum heredem institui, & ex sententia
Labennis, & Cassij, quoniam necetas, nec sterilitas
ei impediunt est. Si d. & si castratus sit, Iulianus
Proculi sententiam sequitur, non purar posthu-
714 mum heredem posse institui. corroborat su-
pra dicta quae scripserunt *Andreas Alciatus*, *Joannes*
Brehaus, & *Gulielmus Fornerius* in dicto. l. Spado-
num 128. ff. de Verbor. signific. *Calus Ebediagnus*
Antiquorum Lelitionum libro 2. capitulo 37. Idem
voluit *Andreas Romanus* in singulari 634. Incip. Bo-
ponia dum erant. in fin. *Marlin. Nonern* in Consil.

3. numero 1. et. sub Titul. de Frigid. ex Malef-
ciatis. *Gregorius Sayrus* in floribus Decisionum lib. 4.
titul. 9. Decision. 3. *Franciscus Marci* in Decis. Del-
phinali. 677. num. 17. volum. 2. Sed de ijs *Galenus*.
715 de *Vspanum*, lib. 15. dixit, Spadones pro genera-
tione impares proflus esse, ut quia facundum se-
men non habeant, sed in virga flexibus haerens, ef-
ferri nequaquam possit: Quare frequenter erecta
sunt mentula, sed tamen spermatis nihil emittunt.
Proinde est considerandum quod in scriptura sa-
cra dicitur *Sapientia*, cap. 3. Et Spado, qui non ope-
716 ratus est per manus suas iniquare. Sed & no-
tanda est autoritas *Ecclesiastici*, cap. 20. dicentis.
Concupiscentia Spadonis deirguabit Iuencu-
717 lam. & *Ecclesiastici*, cap. 30. Vident oculis & in-
gemiscent, sicut Spado completens Virginem, &
suspiciens. Quare autem Spadones vocem acutior-
em habeant, *Aristoteles Problematum*, sectione 11.
718 *Problemate*. 16. dicit, quod vox acuta, quae tenuis
est, quia prolifico illi semine caret. Et sectione 10.
Problemate 4. reddens rationem, quare Spadones
crura habere soleant putrida, & vicerosa, dicit,
quod mulieres crura habent eiusmodi, Spadones hoc
etiam morbo laborant, quia effeminati sunt. An
quia hoc accidit, quod sicut mulieribus calor deor-
sum se vertit, quod, & mensura de clarant, Vnde
719 fit, ut pro nimo humore, neque Spadones, neque
mulieres pilis valeant redundare. *Alexander A-*
phrodisius lib. 1. *Problemate*. 4. Dicit, Spadones citi-
us canescere, quia non amplius semen excernunt,
720 sed excrementum illud seminis genitalē, cum
pituitosum sit per totum corpus mixtum, cum san-
guine dicitur: Quod Spadones coeunt, & coitus
721 illi prolem, & fructum non producant, & idcirco
Modestinus columella *Res Rustica* lib. 4. c. 10. fur-
722 culum vnam non proferentem, Spadonem vo-
cat quod, & *Alexander ab Alexandro* *Dierum*
Genitalium, lib. 11. cap. 10. probant. Ex his constat,
723 quod si castratus pro fuerit, matrimonium non
contrahit,
724 Thibias, qui testiculos habent, & attritos, Thla-
sias, qui fractos illos habent, de quibus in dicto. l.
Spadonum 128. ut ibi declarat, *Alciatus*, & *Bre-*
haus, Et idem declarat, *Joannes Ferrarius* *Matena-*
nus in *§. Minorem*, *inf. de Adop.* Thibias a Graeco,
Θιβίας id est atroto Thlasias a Graeco Θλάσι id est si-
go. Illos in summa esse dicit, quorum testiculi col-
725 li sunt, & contracti ut *Petrus Gregorius* *fontagm.*
Iuris Fineris, lib. 36. cap. 16. num. 1. sed non differe
Thibiam a Thlasia, contra *Beysiam* *Pium* scribit
Ferrandus Adenensis *Explicatum* lib. 1. cap. 47.
ubi optime loquitur. Er quibus sunt erecti, com-
726 pressi, & consuti testes, pro genere nequeunt, quia
vel testium irradiatione caret, vel obducto callo,
intercipitur materiae seminali via, itaque haud equi-
dem semen, sed viscidum tantum quendam humo-
rem emittunt (cuius voluptatis tamen aliquo sen-
727 su) qui prostratis grandulis continetur, ut di-
cit *Ambrosius Parus* lib. 2. 3. de Nominis generatione.
capit. 37.

728 Castrati sunt quibus genitalia, & siue virilia sunt amputata, & excisa. Nam castrationem virilium amputationem appellat *Columnella lib. 26. cap. 26.* Castratos Alcarius dicit esse illos, qui poenitus non 729 arrigunt, & siue quia naturaliter siue testibus progeniti sunt, siue quia excisi, & illis genitalia membra excisa sunt, ut prosequitur *Breuchius. Ioannes Ferrarius in Meptianus in dicto. S. Minorum.* Castrati (inquit) dicuntur, qui natura impotentes, atque eivati sunt, ita ut ad concubitum apri nec fuerint, nec vquam fieri poterunt. Et breuchius *Ioan. Breuchius in dicto. I. Spadonum. sub n. 2.* dicit, Castrati quidem 731 sunt, & quibus genitalia membra excisa sunt. Castrati etiam dicitur ille, cui fero & diminuta sunt Virilia. *I. si ferus ferum. S. & si puerum. ff. Ad legem Aquil. per quem sex. ita dicit Alcarius in dicto. I. Spadonum.* In Brutis animalibus fit Castratio equorum, 732 qui non tamen in re bellica erunt, sed vt in alijs illos habentem plaedios, illorum Castratio fit demptis testiculis, & sunt quietiores, & ideo, quod semine 733 tarent, ij Canterij dicti sunt. vt dicit *Varro de Re Rustica. lib. 2. cap. 7. in fine. & post Canem. cap. 149.* voluit *Georgius Alexandrinus in Enarratione Briscarum Veneri Rusticarum. in verb. Canterij Felinus Pompeius. lib. 3. Alexander ab Alexandro. Dierus* 734 *Genialium. lib. 2. cap. 10.* Ex Tauro Castratus t fit 735 Bos, ex suis verbis Castrati sunt t Maiales, ex Gallis Gallinaceis, sunt Capi. vt dicunt 736 idem autores, ex Hircis t Capet, ex ouibus, & 737 ouiu Agnis fit Aries t & sic simpliciter *Breuchius.* 738 *In loco allegator. transit.* Castrandi modos Idus Asclepiades docuit. de *Historia Animalium. lib. 3. cap. 1.* quia aut (inquit) testiculos noncellos adhuc frangunt, t aur adultos iam, firmosque, excidunt duas etiam castrati rationes per collisionem, & excisionem ponit *Paulus Argenta de Arte medendi. lib. 6. c. 86. tit. de castrandi ratione.* Castrandi aut t Bovis 740 modum scribit *Polladius. Rei Rusticae. lib. 6. tit. 7.* Castratio hominum mortis pena punitur, etia antequam christiani t Principes illi prohibuissent, fuit ab Adriano Imperatore legis Cornelie de ficiarijs pena statuta, de qua meminit *Marcellus Iuris Consultus. in l. eiusdem. S. qui hominem. Vlpianus in l. lege. Cornelia. S. Idem Diuus Adrianus Pius. sok. Hi quos. Venerunt in l. is, qui ferum. ff. Ad lege. Cornel. de ficiarijs. in l. 1. c. 2. C. de Eunuch. Cataldinus de Bonapompete de Syndicat. nume. 89. quem sequitur *Iustus Clarus in Praelex Criminel. quafi. 68. nume. 8.* & nos neminus in *Commentarijs de Magistratum edictis. lib. 2. caput. 8. nume. 95.**

741 Eunuchi, an matrimonium t contrahere valeant? si scripturae sacrae liberos inspicimus, Phutipharem Eunuchum Pharaonis Regis Aegiptiorum videmus, cui mercatores Ismaelite venderit Ioseph filium Iacob, cuius forma Phutiphatis t vxor capta, illaque eum interpellasset, vt secum dormiret, illeque id facere recusasset, ob quod cum amore in odium vertisset, & viro retulisset ab illo vim in eam int. natam, & inde carceratus, &

DEI miraculo post duos annos carceris, liberatus ob somnij interpretationem, a Rege sublimatus, illi Aseneth Phutipharis filiam, in vxorem dedit, quae omnia, & longe Plura habentur *Genes. ca. 37. cap. 39. c. 4. 1.* ex qua Historia patet Eunuchum habuisse vxorem, & filios. Sed non videtur dubium, in scriptura sacra de pluribus Eunuchis mentionem fieri, vt de Vago t Eunuchio Holofemites, de cuius actionibus habetur. *Indith. cap. 12. cap. 13. cap. 14.* Et de Eunuchis Affueri Regis, Mauman, Bazatha, Narbona, Bagatha, Zethar, & Cargas. *Eilher. cap. 2. cap. 7.* & de Egeo Eunuchio eiusdem 745 t Affueri, qui erat Custos virginum. *Eilher. cap. 2.* omitto alios plures diuersis in locis in scriptura nominatos. Nec de alijs nominatis proxime constat, an matrimonium contraxerint, & prolem generaverint. Quinimmo, & Phutiphar ille, t cum vxorem habuisset, & illam filiam Aseneth, aut antequam Eunuchus esset id factum fuerit, considerandum est, aut erat id dignitatis nomen, cum & apud Persas Eunuchos Regnasse, scribat *Plinius. lib. 13. cap. 4.* Sic Narfes Eunuchus t pro Iustiniano Imperatore illius Cubicularius in Italia missus contra Gothos, res praclaras gessit, vt est Auctor *Pandolphus Colleenus Historiarum Neapolitanarum. lib. 2.* & nouissimè *Carolus Sigonius de Imperio Occidentali. lib. 20.* Possidonius t fuit Messalianae Imperatricis Eunuchus, vt est auctor. *Sexus Aurelius Victor, ac alij nonnulli.* Vnde dicere possumus, vt supra de Castratis, quod Eunuchi illi dicantur, quibus fit attritio, vel t amputatio testiculorum, & abscissum veretrum, quos ab Ecclesia excludi scriptum est. *Deuteronomy. cap. 23.* & cum his nullum esse t debere, vel posse matrimonium, nulli dubium. Declarat hoc melius Dominus Noster 751 IESVS CHRISTVS apud *Martham t caput. 19.* dicens, Alij sunt Eunuchi, qui de matris vtero sic nati sunt t Eunuchi qui facti sunt ab hominibus, & Eunuchi, qui seipsos castrauerunt. Quod perperam interpretatur Leonius, & origenes. Nam 752 Leonius t Laodienfis Presbiter, vt suspicionem euitaret impudice consuetudinis cum Eustollia muliere formidissima, maluit virilitatem manibus proprijs amittere, quam illam ablegare, vt tamquam mulier dum liberè cum ea versaretur, & commemoraretur, & ideo cum non minor suspicio fieret, dignitate merito caualioratus, vt testatur *Socrates lib. 1. c. 1. caput. 26. Sozomenus. lib. 7. cap. 30. Nicephorus lib. 9. cap. 26.* cuius Decreti meminit eleganter t nostris. *Petrus Acredius Decretorum ad Thuanum. lib. 1. cap. 8.* quam t Historiam retulit etiam *Aeneas Robertus Rerum indicarum lib. 4. cap. 10.* dicens, ob illam causam Antiocheno Praefaturu priuatum. Origenes verò, & si 753 t sibi virilia amputasset ob Euangelicam Iteram, vt iustus abique calumnia posset inter feminas praedicare, Ecclesia tamen orientalis Scandalum passa est, ea ratione, quod fuerat ad sacerdotium promotus, Demetrius enim Alexandri 754 n. Ecclesiae Episcopus, Dionysium t seuerè re-

darguit, quod Origenem, postquam sese amputauerat, promouisset. vt refert *Ensebius Ecclesiastica Historia. lib. 5. cap. 6.* Et iam Origenis actionem damnabilem reputauit *Iacobus de Fuentia. Dissinct. 55. in princ.* quem refert *Simon Maiolus de Irregularitate. lib. 1. cap. 5. sub nu. 3. versicul. Idcirco.* videtur incidisse in errorem Valdeorum hæreticorum, à Valente quodam Arabe, qui non solum se ipsos, sed etiam illos, quos hospitio recipiebant, castrabant, credentes sic DEO debere seruire. vt testatur *Augustinus de Hæresi. Gabriel Prætorius de Vitiis, & scilicet Hæreticorum in Valens. Alphonsus de Castro Aduersus Hæreses. lib. 6. titul. de Eunuchis. hæresis. 1. Damianus Rejcius de Hæretici Propositiuibus. §. Eunuchus. & in lib. de scilicet Hæreticorum.*

756 in titul. de Valens. Abcauit ergo Valens, inquit Alphobius de castro, & animas suas à praua voluntate castrant, & corpora intacta relinquunt. Et *Panlus Grisaldus, Decisionsum Catholicarum §. Eunuchus.*

757 dicitur valeat iste, & castratur. Inuenit contra istos *laetantius Firmianus. lib. 3. cap. 9.* Qui virilia sua seruo merant, & quod est sceleratius, vi sui religionis antilites. Super hac sui ipsius castratione, asseram antiquum Magistrum Romani Decretum.

758 Genutius liber l. m. si tibi ipsi genitalia amputauerat, postea Neutianus Surdinij libertus heredem illum fecerat, & à Cn. Orestis Prætoris bonorum possessionem secundum tabulas accepit. Surdinus M. Alentium lepidum Mamercum appellauit tamquam Consulē, dicens Genutium ex perforce turpitudine testamento capere, nec in iudicio stare, aut experiri potuisse. Illum non virum, non mulierem esse, sed monstrum, aut tertium hominum genus, cuius voce Tribunalia pollui non debebant, quia, & si aliquando fuerint in precio, & si seruos occidere liceat, nō tamen illos castrare. Vnde similibus, & alijs auditis M. A. Emilii lepidus Mamercus Consul senatu consulto pronuntiavit Genutium videri, l. s. actionemq; restitutionis in iure postulandæ non habuisse, neq; obtinere debuisset, itaque iure Appellatur. Quod retulit *Valerius Maximus lib. 7. cap. 7.* Eunuchorum vero

759 t vñs apud nonnullos præsertim Principes pessimos olim erat, pueros enim castrabant, & Eunuchos faciebant, vt illos in libidinis delicijs haberent. ad hunc sensum spectat *text. in l. 3. Qui hominem. ff. Ad leg. Corneliæ de sic. vbi Marcellus lusiconsultus, in modè loquutus, (vt in sceleribus, & flagitijs faciebant) duas causas annotauit contra*

760 hominem castrantem ex t causa libidinis, & ex causa commercij. Quoad causam libidinis, videtur quid sub Labieni persona dicat *Semen Controuersiar. lib. 6. Controuersia. 33.* Principes viri contra naturam diuinitas exercent, castratorum

761 greges t habent, excolos suos, vt ad longiorē patientiam impudicitiam, idonei sint, amputant. *Diuus Cyprianus de Spectaculis.* Videte (inquit) contra factus, Iulij, nascendi, patientiam incesse turpitudinis elaboratam. Euitabantur marcs, homines

omnis, & vigor sexus eneruati corporis dedecore, mollior, pluriq; illis placet, quiquis virum in foeminam magis fregerit. *Diuus Hieronymus in Mathæum. cap. 18.* dicit, secundum Eunuchorum speciem à CHRISTO ibidem nominatam, illos esse, quod vel caputras facit, vel delitice matronales, alludens, quod matronæ sub custodijs inuirtu, illis vtebantur, vel essent in aliquorum hominum delicijs tamquam matrones, & mulieres. Erant Eunuchi seruandis Regum, & Principum cubilibus prepositi, euentus, vt matrouæ, & magni nominis

762 mulieres, non sine magna earum pudicitie nota infamarentur, de quo Iuuenalis *Satira 6.* sic inquit

*Sunt quas Euguchi imbelles, & molles semper
Oscula delectant, & desperato barba,
Et quod abori: uno non est opus, illa voluptas
Summa tamen, quid iam callida matra inuicem
Ingrina tradunt medici, iam pectus nigra.*

Qua ex causa in commercium illorum qualitas,

763 proxeneta deduxerant, vt t quo specie, & forma essent puchiiores plus venderentur, itiq; venditor

764 res Mangones t dicebantur, de his *Plin. l. 7. c. 39.* inquit, sed hoc præpium belli, non hominis, tam heretice, quam libidinis non forme Pezonem & Epidonibus Sciani. III. M. D. Mercator Sutorio Prifcos *Fabius Quintilianus. l. 5. c. 12.* Mancipiorū negotia totes puerorum excisa virilitate lenociniantur. & *Declaratione 340.* Quam multa facere possit aduersus puerum mango itatus, aut illi fortasse precium excisa virilitate producat, aut ad in scilicet patientie contumeliā, cuius lux venibit in aliquod Lupan

765 nar. Vnde serui Eunuchi t maiori præcio estimantur à *Iustianiano in l. 5. ne autem. C. de commun. seru.*

766 *no manumiss.* Sic Sporo puero t Eunuchio vñs est in vitijs, vt non dica delicijs Nero ille fax humani generis appellatus à Plinio, de suis huius modi flagitijs scribit *Suetonius Tranquillus in illius vita cap. 28. c. 29.* Duces Perse à Dario Persarū Rege missi,

767 capitis lonum t ciuitatibus, promissimos quoq; pueros castrauerunt, excelsis testibus facientes Eunuchos, & ad Regem trasportarunt. vt est auctor, *Herodotus lib. 6.* quā optimè Adrianus vt dixi

768 mūs hominum t castrationem prohibuit. Quod

769 & Domitianus t Imperator veruit dicente *Tranquillo in illius vita. cap. 7.* Castrari mares vt nunt. de quo sic dicit *Ammianus Marcellinus. lib. 18.* Iuuae veterem laudare Domitianum, qui receptissima inclauit lege, qua minaciter interdixerat, ne intra terminos Iustitidionis Romanæ, castraret quisq; puerum. cuius legis Domitianus meminist *Philoftratus de vita Apollonii. lib. 6. cap. 17. dum ait,* Per ea tempora Domitianus Romanorum Imperator, le-

770 gem tulerat, ne quis homines faceret t Eunuchos. Alexander Seuerus Imperator Eunuchos,

771 t quos Heliogabalus, & in Cōsilijs turpibus habebat, & promouebat, donauit amicis addito elogio, vt si non redijissent ad bonos mores, eosdem liceret occidi sine auctoritate iudicij. vt scribit *Aelius Lampridius in illius vita.*

Malef.

772 Malefici et dari impotentia fecerunt inter con-
iuges, idque efficere solere virus, potiusquam mu-
lieres, ut est. DEO permittente iusta sit per in-
cantationes, quae procuratur Dominis auxilio, ha-
bentur exempla in scriptura sacra, quando DEI iussu
773 Moyses, & Aaron coram Pharaone faciebant mi-
774 racula, & sapientes, & malefici sui per incanta-
tiones faciebant simile, ut habetur Exodi c. 7. cum
775 pluribus seque. Spiritus etiam malus agitavit Saul,
ut patet 1. Regum. cap. 16. Quanta fecit Iob, de qui-
bus, & Demonum potentia dicitur ibidem c. 41. Non
776 est super terram potestas, quae coparetur ei, qui
factus est, ut nullum timeret. Omne sublime vider,
ipse est Rex super vniuersos filios superbiae. Idcirco
Apostolus ad Ephesios, c. 6. Induite vos (inquit)
777 armaturam DEI, ut possitis stare aduersus insi-
dias Diaboli, quoniam non est nobis collectatio ad-
uersus carnem, & sanguinem, sed aduersus princi-
pes, & potestates, aduersus nudi rectores tenebra-
rum harum. Sic Dominus noster IESVS CHRIS-
TVS cecit Daemonum de lunario, siue Dæmo-
778 nico. Matthaei. c. 17. Vnde quinq; modis contra
coniugatos demones impedire vsum conjugalem,
779 1. scribit Petr. de Palud. lib. 4. sententiarum. Distin-
34. q. 2. articulus 3. primo. Ne se appropinquet ad
780 coitum, illos secernendo, si ne inuicem corporibus
781 adglutinentur, secundo, refrigerando, si coniungen-
782 di appetitum, & desiderium. Tercio, si Phantasias
mouendo, & memi obijciendo, & estimari faciendo
vixorem videri faciendo in mente illa deformem,
ut viro eam reddat odiosam, & habeat inuisam.
783 Quarto, si operatur dum intendit vir ad uxorem
marus accedere, reddidit illi eam debili, languida,
focida, & ad opus illud inhabilis. Quinto,
784 si quia spiritus viro necessarius ad explendum il-
785 lum actum, impeditur. Quos ad decem, si modos
amplè declarant. Leonardus. Vetus Monachus ordi-
nis Dni Benedicti Episcopus Potestatem, in Commem-
sargi de Falcone. lib. 3. cap. 9. Paludanus sequitur
Anton. Gubernius de sponsalibus, & matrimonijs. titu-
de his, qui nuptias contrahere possunt. nu. 103. Exem-
plum habemus validum, dum contraxit matrimo-
niū cū Sara Tobias filia Raguehis in Reges ciuita-
te Medorū, quia timebat mori, sicut Diabolus fe-
786 prem, qui volebat cum ea coherere, occidit, ne
idē filii accideret Raphael Archangelus dixit illis
Audi me, & ostendit tibi, qui sunt, quibus preuale-
re potest Demonij, Hi namq; qui coniugij ira susci-
piunt, ut DEVM a se, & a sua mente excludant,
787 & suae libidini ita vacent, sicut et equus, & mu-
lus, quibus non est intellectus, habet potestatem de-
monum super eos. Ad quod optimè dicit Lausan-
tus Firmianus. lib. 2. c. 14. Qui sunt spiritus tenues,
& incomprehensibiles, insinuant se corporibus ho-
788 minum, & occulte in visceribus operi, si valeru-
rudinem vitant, morbos citant, somnii animos
rerrent, mentes furibiles quatit, ut homines his
malis cogant ad auxilium decurrere, qua au-
thoritate uti sunt Aeneas Gubernius de sponsalibus,
& matrimonijs. titu. de his, qui matrimonium con-
Suntia Descriptum Tom. III.

trahere possunt. nu. 102. & Alexander Carreius, de
sponsal. & matrimonijs. lib. 5. c. 18. & accutior tamen
actum ipsorum sunt personae nequissimae, ut de his
inquit Fernelius de Abditis remanentibus lib. 2. c. 16.
Horum Demones auctores sunt, seclerati, perditique
homines ministri, omnisq; eorum trans nau-
ram est ratio, proinde statuerunt sunt trans naturā
remedia, quorum alia diuina verē sunt, alia verō
magica. Vno vero istud impedimentum matrimo-
789 nio contracto obstat dicendum erit, si vt scripti
supra hoc eodem titu. vtriusq; secta conclusio. nu. 592.
Et solummodo destrictum: Capella Theologia. in Decis.
380. Martin. Nouar. in summa Censurarum. c. 22.
nu. 59. Iacob. Sprenger in Mallo Maleficar. Parte 1. q.
2. Angel. de Clauis in summa S. Matrimonij. nu. 3. Im-
pedimento 16. nu. 11. cum seque. Barbo Iohannes Fumius
in summa Armilla in Verbo. Matrimonij. nu. 47. cum
ribus seque. Marcus Antonius Cuchas Institutio.
Canoniarum. Matrim. lib. 5. titu. 12. nu. 286. Pe-
trus Gregorius Syntagmat. Iuris P. iuris. lib. 9. cap.
12. nu. 5. 6. 9. Martin. Delrinus Magicarum Dis-
quisitionum. Parte 2. lib. 3. q. 4. Alexand. de Neutis
censil. 9. nu. 6.
790 Dissoluantur, ne sponsalia de futuro, & quibus
modis? Quia omnia matrimonia, & sponsalia pre-
sertim in Italia, non sunt, nisi mediantibus vtrinq;
promissionibus, maiorem partem cum instrumentis
publicis, iuramento firmatis, aut saltem mediantibus
capitulationibus prius prius per scripturam pri-
uatam firmatā subscriptionibus partium, ac testiu,
quo casu instrumenta faciunt fidem indubitatam,
791 si vt longè, lateq; dixi in titu. 18. de Fide Instru-
mentum. nu. 84. cum pluribus seque. Et in totu. c. o.
titu. 2. & praesertim de instrumento Donati. in titu.
19. de Instrumentorum executione, & liquidatione in
hac Summa Descriptum P. iuris. iuram. iomo 2. Pro-
pterea dicendum, & respondendum erit, quod ad
792 sponsalibus dilecti potest, & illa si dissoluantur
pluribus modis & decem, & lepiè enumerantur Fel-
bertus a Theobaldus in Responso Sarra Theologia. in
verb. Matrimonij secunda. §. 9. vers. Vtrum spon-
salia. iomo 4. & eisdem decem, & septem modos
scripsit Angelus de Clauis in summa S. sponsalib.
nu. 2. cum pluribus seque. quia omnia prout ipse
se scribit, & cum ipsis inferre con ibat, de cum mo-
dos, quos retulit Antonius Gubernius de sponsalibus,
& matrimonijs. de effectu sponsalium, numera 8.
cum seque. quos, vt verum fatear habuit ad Ho-
stiens. in sum. titu. de spons. & qualiter dissoluantur.
793 Primo dissoluantur sponsalia, per mutuū in-
sororum consensum, etiam si fuerint iurata. vt per
Abbat. Paner. in cap. praeerea. extra de sponsalib. c. di-
glos. tenet non posse fieri sine peccato. Sed Innocen-
tius in dicto c. sic distungit, scilicet, aut iurauit in
794 iuramento DEI aliquam mulierem, si accipere in vxo-
rem, & non potest illam renittere, si verò, non in-
iurauit DEI, sed propter eius complacentiam sic se
possunt absolueret. Hae dicit Felbertus. verumta-
men Hostiens. in iuram. in titu. de sponsalib. §. & qua-
liter dissoluantur. col. prima. & col. 2. super hoc tamē
F. 2 dubio,

secundum sic informē, & de facto contractum, ut notatur, in c. si inter, in primo responso, de sponsalib. c. 1. c. 2. c. 3. de iur. de sponsa dicitur, Angel. de Claufula, in dicto. S. Sponsalia, nu. 24. versul. sed quid si cognouit, Alexand. in consil. 1. 49. Incip. Vise processu causa col. 1. versumoneur principuluer, c. 1. 5.

Subdeclaramur tamen est, tunc sponsalia de futuro transire in matrimonium quando vera, & 809 & certa tunc copula est probata, non tamen per copulam presumptam, non per nixum ad copulam, nec per traditionem ad domum viri, vel voluit Abb. Pomer. in c. fin. in 1. notabil. & iterum in c. fin. de sponsalib. quem refert, & sequitur Ioan. Baptista. Ferrer. in consil. 5. nu. 11.

Quarto, si sponsalia contracta fuerit appposito tempore, quo erat matrimonium contractum, ipso 810 tunc enim clauso, per illum, per quem non stetit, soluta erunt sponsalia, & poterit alteri nubere, absque periculo, c. si inter ex literis, ubi glossa extra de sponsalib. habens in summa titul. de sponsalib. & matrim. S. & qualiter dissoluantur, in primis, Angel. de Claufula, in summa in dicto. S. sponsalia, nu. 27. versul. Quinto quando, Martin. Nauar. in summa confessor. ca. 22. sub nu. 27. versum primo per lapsum, Bartel. Fume, in summa Armilla. S. sponsalia, nu. 11. Dicitur, Cessar. in Epithim. de sponsal. parte 1. cap. 5. nu. 8. Pelbart. in Hylar. Sacra Theolog. S. Matrimonium secundum, S. 9. versum Quinto quando certis, Daniel Venetius in Analysis iuris Pontific. lib. 4. titul. 1. S. Quia pugnancia, versul. Tertio, Lapsus temporis conventionalis, illi tamen viro, siue mulieri, per quem steterit, quin in conuento termino, quo promissio facta erat, non fuerit matrimonium contractum de mentita fide

811 tunc imponitur penitentia, vel habetur in dicto cap. si inter ex literis, & voluit Holstenus loco proxime allegato, Martin. Nauar. in summa confessor. cap. 22. sub nu. 27. versum primo per lapsum, Menoch. de Arbitrar. Ind. quait lib. 2. C. 2. nu. 5. casu 455. nu. 8. Alexand. Carrer. de sponsalib. lib. 1. cap. 15. versum soluntur quando, Francisc. Gratiani in Compendio Iuris Canonici, parte 5. versul. Primus.

Declara dictum quartum modum, secus esse, quando sponsalia à principio fuissent pure contracta, & postea conuenissent, & partes apposuerunt 812 tunc diem faciendum nuptiarum, nam per lapsum illius diei, non liberatur alter, quia terminus est post factum, fuit appositus ad sollicitandum implementum promissionis antea factae, & pure, non ad faciendum promissionem, secundum Theoricam Anton. de Butrio in dicto c. si inter ex literis, quem refert, & sequitur Angel. de Claufula, in dicto. S. sponsalia, nu. 27. & idem tenuit Pomer. in eade illis, sub nu. 5. versum intelligo quando à principio de sponsal. & idem probat in dicto cap. si inter ex literis, nu. 2. dom dicit, 13 sponsalia de futuro pure contracta à per lapsum temporis non dissoluantur.

814 Quando soluntur sponsalia, si sponsus tunc se transferat ad aliam regionem longinquam, & remotiorē, nec est spes, quod sit de proximo reuersus, quia sponsa poterit liberè cum alio contrahere, etiam si Summa de eisdem Tom. III.

sponsalia fuerint iurata c. de illis, ubi Panormus, de sponsalib. Pelbartus in dicto verb. Matrimonium secundum post principium, Angel. Claufula, in dicto. S. sponsalia, nu. 26. Francisc. Gratiani in Compendio Iuris Canonici, parte 5. versul. sextus, Anton. Gubernius de sponsalib. tit. de sponsalior. effectum, sub nu. 9. versum. Vel autem propter migrationem, P. Venetius, in Analysis lib. 4. titul. 1. S. quia pugnancia versul. est amicum legale tempus, Martin. Nauar. in summa confessoriar. cap. 22. nu. 26. versum. Quarto per alterutrum, Alphons. Vinald. in Candelabro parte 1. titul. de sponsal. cap. 5. nu. 36. Alexand. Carrer. de sponsal. lib. 1. cap. 15. versum. soluntur tertio, Menoch. de Arbitrar. Ind. quait lib. 2. centur. 5. casu 455. numero 7. Cuccbi. Institution. Commencar. mor. lib. 5. Titul. 10. numero 64.

Limita secus esse secundum Ius ciuile, quia de 815 bet expectare virum tunc per biennium, si in prouincia 816 cia L. 2. c. de sponsalib. aut saltem per triennium si extra prouinciam, L. 2. C. de Repudijs. sed videndus est Panormitan. in dicto c. de illis, sub nu. 5. Marten. Anton. Cuccbi Institutionum Canoniar. maior. lib. 5. titul. 10. nu. 64. Menochius in dicto casu 455. numero 7. Syluester Prius in verb. sponsalia, q. 10. casu 4. D. E. O. volente latius dicendum est in Titulo de Repudijs.

817 Sexto dissoluantur sponsalia si aliquis tunc ipso-
rum, lepra, vel paralyfis, aliove morbo contagioso corripitur, nec pristinae salutis restituitur, potest enim ipsorum aliquis, sponsalia dissolui facere, c. literas de coniug. leprosa, cap. quemadmodum extra de Iuricor. Holsten. in summa titul. de sponsalib. S. & qualiter dissoluantur, c. 1. lib. 1. Panormitan. in dicto cap. quemadmodum, Claufula in dicto. S. sponsalia, nu. 28. versum sexto quando alter, Pelbartus in dicto. S. sponsalia nu. 28. versum sexto quando alter, Pelbartus, in dicto. verb. Matrimonium secundum, S. 9. versum. sextus, Anton. Gubernius de sponsalib. & matrim. Titul. de sponsaliorum effectum, nu. 9. versum. Quinto elephantiam, P. Venetius in Analysis iuris Pontific. lib. 4. titul. 1. S. quia pugnancia, versul. Primo morbus contagiosus, Petrus Gregorius Synagmas Iuris V. numerus lib. 8 cap. 9. nu. 4. Marc. Auson. Cuccbi Institutionum. Canoniarum lib. 5. titul. 10. nu. 63. Francisc. Gratian. in Compendio Iuris Canonici parte 5. versum. Decimus sextus, Martin. Nauar. in summa confessoriar. cap. 22. sub nu. 27. versum. aliam per superuenientem lepra 818 tunc ascit non solum ab Ecclesia, sed ab hominum cetero exclusi sunt, Lexuic. cap. 13. cap. 14. cap. 22. Numeri. cap. 12. Deuterom. cap. 24. & tamquam abominabiles promoueri ad sacros ordines non debent, D. Thom. 4. sent. Distinct. 9. Artic. 4. cui si 819 millem reddit tunc scabim, & pruriginem rext. Deuterom. cap. 28. cuius meminit Thom. Gramat. in Decif. Neap. 56. nu. 8. Paralyfis est men brorum resolutione, de qua D. Thom. 3. sent. q. 82. articulo. Andreas Parus lib. 8. cap. 12. Morbus Gallicus, alijque morbi fontici.

Septimo similiter maiori ratione, solui poterunt sponsalia, si ipsorum alter, aliquid corporis mem-

- brum amiserit, puta aliquis oculus erutus, nasus
 820 et incisus, manus, vel pes amputatus, ex quo magna corporis deformitas luccessit, potest alter sponsalia futura ad effectum non ducere. *vt in dicto e. quemadmodum. & dicto c. lites. Clausus. Pilbarus. Gubertus. Venetius. & Per. Gregorius post Histicum. ubi supra. dixerunt. Martinus Nauar. in loco allegato. Alphonius Finaldis in Candelabro. Parte. 1. titul. de sponsalibus. cap. 5. num. 40. Idcirco ego Magistrum gerere volentem, non debere eligi
 821 corpore et Vitium, sed honeste, & decora facie ex multis comprobatur, in *Commentarijs de Magistratum edictis. lib. 1. cap. 3. per totum. Philippus secundus Rex Catholicus promouerat ad senatum Neapolitanum fauore fuffultum, visu minime probatum Iureconsultum Consulum et Letam Hispanum, vno lumine carentem, & alto pede lesum, & amplissimo ordine contradicente, Rege informato, electio effectum non habuit, de quo sic ansea pulchro disticho luserat Iulianus Barrada alaber.**

*Letam placeat Veneri, quid nisi cum Cecus Amorem,
 Et visitat, Claudus erura reueta Viri.*

De quo etiam *Franciscus Gratian. in compendio Iuris Canonici. Pars 5. versicul. secundus.*

- Ex quibus arbitror, minus bene dicere illos, qui attentantur, quod non possint dissolui sponsalia
 823 et de futuro, nisi erui sintambo oculi, nec sufficere fuisse eturum vnum, nam, & carentem vno
 824 tantum oculo amoueri et sacrorum et ordinum susceptione, habetur in *c. si angelica. 55. distict. Et in actu sponsalium consideratur deformitas, & ideo habemus exemplum, quia Iacob recusauit
 825 Liam, quia erat lippis et oculis, & voluit in conjugem Rachelem, quae erat facie decora, & venusto aspectu. *vt habetur Genes. cap. 29. & tamen illa habebat ambos oculos, & ex illorum lippitudine deformis habita, & reputata, & lex a DEO Moyfi data, ne Aaron summus Sacerdos ad diuinum Te-
 826 pli ministerium acciperet aliquem, si caecus et fuerit, si claudus, si vel paruo, vel grandi, vel rotto naso, si fracto pede, si manu, si gibbus, si lippus, si albuginem habens in oculo. vt scriptum est *Leuitici, cap. 21. sunt haec a DEO delarata deformia. Non mirum igitur si eodem modo, illa post sponsalia de futuro superuenientia etiam mulierem, quae quando sponsalia facta sunt, erat pulchra nimis, vt post
 827 superueniens deformitas, & pulchritudo et cessauit, quod sponsalia similitur dissoluantur cum *gloss. 1. in dicto c. lites. dicat, quod quemadmodum de lepra superueniens tollit sponsalia, eadem ratione quaelibet alia deformitas. argum. dicti cap. quemadmodum quoniam textum ita intelligit. Ecce concluditur haec super aliquid. Et dum rex, in dicto c. quemadmodum, loquens de oculis, non de oculo, dicit ibidem nos ab illis Innocentius. *col. 1. in ver. Proficiat. Haec (inquit) vult dicere, quod vxorem iam ductam per verba de presenti, non potest diminere propter aliquam causam, vel deformitatem superuenientem. Sed spem de futuro,*****

etiam interposito iuramento, non tenetur ducere, dicens non venire in hoc casu contra iuramentum, quia illud iuramentum habet conditionem tacitam, tam annexam, scilicet si permanferit et in eodem statu, cum non sit apta facere illud propter quod dicitur, scilicet tollere viro occasionem fornicandi, quia ad eam tam deformem accedere non vult. *Haec Innocentius.* Sponsalia viri, vt plurimum ex mulierum forma, & pulchritudine mori contrahunt cum
 830 pulchritudo bonum? DE I donum appellatur ab *Augustino de Citate DE I lib. 15. cap. 22. Itaque mutata, & sublati pulchritudine, non est res integra, quia, vt dicit Innocentius supra 6.*

Facies, non vxor amatur.
 mutatur decora, & pulchra mulieris facies, quam habebat dum vir sponsalia facit, factumque deformis, non mirum si cessante amoris causa, ob quam promiserat illam suscipere, cesset futurum matrimonium, vt dixerunt omnes Doctores, quos supra in sexto, & septimo modo dissoluendi narrauimus. Simulauere fabulatoris, quod cum Peneus pater rogaretur a Daphni filia, quod illa cum alijs Virgini-
 831 bus suam posset Virginitatem custodiri, & triplicauerit pater, quod cum pulchra esset sponsalibus, & matrimonio digna, debebat et Virginitatis voto abstinere, de quo sic inquit *Quidam dissimulauerunt lib. 1.*

*Sape pater dixit, generum mihi filia debes,
 Sape pater dixit, debes mihi nata nepotes.
 Illa velis crimen iadus exiis angelas
 Pulchra crecendo suffundens ora in vultu,
 Inq. patris blandis haerens carmine lacris.
 Da mihi perperam, genitor Carmine dixit,
 Virginitate si ui, dedit hoc pater ante Diana,
 Illi quidem obsequitur. Sed is decor ille quod optas
 Esse uetat. Vtque suo una forma repugnat
 Phabus amat, vsque; enas conuubia Desues,
 Quodq; cupis speras.*

Pulchritudo itaque sponsalia facienti procuratur, & inspicitur, quae cum diuertimodo mutetur, nec maneat in eodem statu, vt dicit *Senece in Herulo Orlao. cap. 3.*

- Et alia filios forma uernantes alit
 Quas nemore vnde primus inuictis tepor:
 At cum solutus expulsi breues Natos,
 Et sana totas bruma decussit Comas,
 Deforme solis aspectu transiens nemus:
 Sic nostra longam formas percurrit iter,
 Deperdit aliquod semper, & saltem minuit.*
 833 Ob deformitatem itaque pulchra et mulieri superuenientem, dissolui sponsalia etiam *Dominicus de Soto velus lib. 4. sententiar. Distinct. 27. q. 2. articulo. 5. Nono casu. Ea ratione etiam, ne coniuges sibi in-
 833 uicem displiceant, & et matrimonium sic contrahat aliquem infelicem, vt solet, habet exitum, quod ex verbis confirmauit sibi D. Thomas in dicto lib. 4. sententiar. Distinct. 27. q. 2. articulo. 3. ad 3.
 834 Octauo sponsalia dissoluantur et ob alterius fornicationem, quia qui est innocens poterit liber remanere, & cum alia contrahere. *dicto c. quemadmodum.**

dum de Inveniant, quia qui est fornicatus, non potest restituere, si alter innocens non nollit secum contrahere. c. 2. de Translat. palatii. Hostiensis in summa. titul. de Sponsalibus. §. Et quatuor dissolvuntur. col. 1. sub versicul. Item secunda & col. 2. vers. secunda fornicatus Carnalis. Angel. de Clausula in summa. in Sponsalia. nu. 29. vers. septimo quando. Pelbart. in Responso Sacra Theologia verbo. Matrimonium secundo. §. vers. septimo quando alter Dominus de Sola in 4. sent. Distinct. 27. q. 2. Articulus 5. vers. septimo dirimuntur. Martinus Navar. in summa Confessorum. cap. 22. sub nu. 27. versicul. Nemo per supernum mentem. Sylvest. de Priore in summa. Sponsalia. q. 10. casu 6. Didacus Conar. in Epithome de sponsalib. q. 10. casu 9. Didacus Conar. in Epithome de sponsalib. Parte 1. cap. 5. nu. 2. quem refert, & sequitur Jacob. Menoch. de Arbitrariis iudicium quaestio. lib. 2. centur. 5. casu 455. n. 2. vers. secundo in 18. Alphonsus Vinaldis in Candelabro Parte 1. Titul. de sponsalib. cap. 5. num. 34. Anton. Gubernis de sponsalib. & matrim. Titul. de sponsalibus effectibus lib. nu. 9. versicul. septimo propter adulterium. Ioannes Brunnellus de sponsalib. Conclusio. 8. nu. 4. Alexander Carrer. de sponsalib. & matrim. lib. 1. c. 15. vers. jununtur domum. Francis. Sarmiento Selectarum Interpretationum lib. 1. cap. 5. num. 3. versicul. Nec obstat, quod propter fornicationem. Mart. Anton. Cocchini Institutionum Canoniar. maior lib. 5. titul. 10. nu. 62. Petrus Gregorius Syntagmat. Iuris Vniuersi. lib. 8. cap. 9. num. 8. vers. si ex aliena. post Confessionem Harmenopolim. lib. 4. titul. 1. Daniel Venetorum in Analytici Iuris Pontifici. lib. 4. titul. 1. §. Quia pugnante. vers. septima fornicatio corporalis. Ioan. Paul. Lancellotti. Institutio. Canonica. libro 2. titul. de sponsalib. §. Facto hominis. Franciscus Gratianus in Compendio Iuris Canonici, Parte 5. versicul. Tertius.

Amplia supra notatum modum, etiam si fornicatio fuisset in mulierem violenter illata, quia sponsus possit illam dimittere, ut post Gloss. Ioann. Andr. & Abb. Panormitan. in dicto c. quem docedum, & Hugonem in 1. raptor. 27. q. 2. Pelbartus à Thomeu var. cbi supra. vers. septimo quando voluit Angel. de Clausula in dicto Sponsalia. num. 29. vers. septimo quando. Dicens item procedere si mulier tempore sponsaliorum fuisset corrupta, cum ille credidisset, 337 † quod esset Virgo, sed fuisse corruptam esset difficilis probationis: melius tamen probaretur, si inueniretur gerens vtero ex alio, & hunc casum credo voluisse dicere Harmenopolim, & Petrum Gregorium in locis supra relatis.

Nonus modus, quo sponsalia dissoluantur, est si 338 sponsus alter factus est haereticus † 1. non solum. c. iam num. 28. q. 1. IDEO nobis C. de episcop. & Cleric. h. legibus. C. de episcopali. Audient. Pelbartus in dicto verbo. Matrimonium secunda. vers. Octavo quando quis eorum, Angelus de Claus. in dicto Sponsalia. num. 30. vers. Octavo quando alter. Martinus Navar. in summa Confessor. cap. 22. sub nu. 27. versicul. dixi supernum mentem. Harmenopol. lib. 4. cap. 1. Petrus Gregorius in dicto libro 8. cap. 9. num. 7.

versicul. sexto si alter ex sponsis. Daniel Venetorum in Analytici Iuris Pontifici. lib. 4. titul. 1. §. Quia pugnante. vers. Duodecima fornicatio spiritualis. Ioannes Paulus Lancellotti. Institutio. Canonica. libro 2. titul. de Sponsal. §. Idem erit si sponsus.

Decimo sponsalia ab Impuberibus contrahenda, solvantur, si adueniente pubertate illa adimplee 839 † reculent. c. de illis. el. 1. c. à nobis. de Desponsation. Impub. Goffredus de Transi summa titul. de Desponsation. Impub. col. 1. Hostiensis in summa. in summa istu. §. Quid Iuris. ed. 1. vers. si vera impubes cum impubere. Innocens. Hostiensis. Ioan. Andr. Petr. de Anchar. Anton. de Butr. Cardinal. & Abb. Panormitan. in dicto c. de illis. Angel. de Clausula in summa. Sponsalia. nu. 37. vers. Tertietudo. Sylvest. de Priore in summa. Sponsalia. q. 10. in Casu 12. Verisil. Femeny in summa Armilla. in verb. sponsalia. num. 13. Alphonsus Vinaldis in Candelabro. Parte 1. titul. de sponsalib. cap. 5. num. 44. Didacus Conar. in Epithome de sponsalibus. parte 1. cap. 5. §. 1. Pelbartus ubi supra. vers. Tertietudo quando sponsalia. Martin. Navar. in summa confessoriorum cap. 22. num. 27. vers. sexto per absolutum. Ioannes Paulus Lancellotti. Institution. Canoniarum. lib. 2. titul. de sponsalib. §. de illis. & c. 1. in glossa. quoniam imitatus in titulo operis Martini Anton. Cocchini. Institutionum Canoniar. maior lib. 5. titul. 10. nu. 76. Idem Navar. in consilia. nu. 2 & in consil. 2. nu. 2. lib. 4. titul. de Sponsal. Impub. & ille, qui formatu Decisiones ex dictis Consilijs. Gregorius Sayrus in floribus Decisionum. Decision. 1. Decis. 2. & Decision. 3. lib. 4. titul. 2. Jacob. Menoch. de Arbitr. Iudicium quaest. lib. 2. Centuria 5. casu 455. nu. 12. Francis. Gratianus in Compendio Iuris Canonici. parte 5. vers. Nonus.

Declara primò hunc disensum faciendum esse statim adueniente pubertate, alias per tacitum 840 † consensum censentur sponsalia confirmata, nec ab illis possit restituere, & ideo illo expresso disensu incontinenti faciendum opus erit. ut in dicto c. De illis si primo. & dicto. c. à nobis. quia in vtroque 841 dicitur, † antequam ad annos. & in dicto. c. de illis. Hostiensis. Ioan. Andr. Anchar. & Panorm. Didacus. Conar. in Epithome de sponsalib. Parte 1. cap. 5. §. 1. nu. 1. Navar. in summa Confessor. cap. 22. nu. 26. vers. sexto. Angel. de Clausula. in dicto Sponsalia. num. 37. Tempus istud statim intelligunt per triiduum ante, vel post pubertatem. Hostiensis. Ioan. Andr. & Petr. de Anchar. in loco allegato. per dictam dictionem (antequam) necesse videtur ut prueniat, quia ista 842 dictio nil aliud denotat, nisi prius quam † prueniat ad ratem matrimonii aptam dissentiat, de qua dixi observationem ad verba Regni Neapolitani lib. 1. obseruas. q. ne fortè cum factus sit pubes, & 843 tacet, per taciturnitatem, videatur † consensu, & non posse restituere, & ideo istud remittendum fore erit uniplici superioris iudicio.

Declara secundo, quod per cohabitationem post 844 infantiam, & pubertatem, per eos, qui contraxerant sponsalia, factam, censentur illa confirmata, & non dissoluta, ut voluit Rota. in Nouis. in Di. c. 462.

cit. 463. Incip. Dubitatur si duo, & istud corroborat supranotatam primam declarationem.

Declara Tertiò, quòd in casu fortiore, dum pueri contraxit matrimonium cum impubere, & licet expectare teneretur pueri impubercem, donec ad ætatem legitimam peruenisset *Gloss. fin. in fine. in dicto. e. de illis.* Tamen etiam si elset iuratum in primo, si contraxerit iterum secundum matrimonium, & illud primum iuris fictione fuit habitum vti sponsalia de futuro. *per canonem. de Sponsal. Impub. in 6. Idcirco per contractum secundo loco factum, in quo faciendum matrimonium expressit suum consensum, per quem sponsalia sunt iudicialia, & ideo remanet firma conclusio huiusmodi decisionis modi, ad que faciunt scripta Ioann. de P. angel. in dicto cap. v. de Sponsal. Impub. in 6. conclusio. 3. & cancellus.*

Declara Quartò, quòd quavis ambo, qui sponsalia fecerint Impuberes fuerint, tamen etiam vovis ipsorum, qui prius ad pubertatem peruenit, potest contradiere, & erunt t soluta ipsa sponsalia. *dicto. e. de illis. & c. à nobis de dispensation. Impub. in 6. de illis. & c. si alter. Innocent. Ioan. Andr. Cardin. Anchar. Panor. & supra Ceter. in Epistome de sponsalib. Parte. 1. cap. 5. §. 1. num. 1. Angel. de Clausis summa. §. sponsalia. nu. 37. Syluester Prier. in summa. §. sponsalia. 4. q. 10. Cajo 12. Martin. Nauarr. in summa confessorior. cap. 22. num. 27. & c. sexto per absolutorem. Fumecus in Armilla. nu. 13. Pelbartus in Resorio Sacra Theologia. in verb. Matrimonium secundo. §. 9. Alphonsus Vivaldis in Candelabro Parte 1. titul. de sponsalib. cap. 5. nu. 44. Marc. Anton. Cuchas Institutum. Canonice. Maior. lib. 5. titul. 10. nu. 76. Ioan. Paul. Lancellosus Institutum. Canonice. lib. 2. titul. de sponsalib. §. de illis & §. Pueri quoque Antonius Gubernis de sponsalib. & matrimon. titul. de sponsaliorum effectu. nu. 8. & c. primo si repudium. Daniel Venatorius in Analyfi Iuris Pontificij. lib. 4. titul. 1. §. quæ pugnatio. & c. Decemterio de spon. Martinus Meffartius in epistome legum Pontificiarum. lib. 4. titul. 2. & c. si impuberes.*

Declara sextò, dissolutionem sponsaliorum ob 830 dissenfum factù pubertate adueniente per t contrahentem, vel alterum ex eis fieri debere per iudicem. notatur in dicto. e. de illis. ubi iudicio ecclesie poterunt ab inimico separari. *ubi gloss. in verb. iudicio ecclesie, & Abbas Panor. in signatione casus. & post alibi Ioannes Paulus Lancellosus in dicto. §. de illis. ubi sua gloss. in verb. iudicio ecclesie. quæ verba de 831 clarant iudicem t ecclesiasticum esse debere. Angel. de Clausis in summa. §. sponsalia. nu. 42. & c.*

quæ verum in prefatis, dicam tamen inferius hoc eodem Titulo. in verb. apud Iudicem. nu. 865.

Vndecimo, sponsalia ob superuenientem affini- 832 tatem solvuntur, puta sponsus t cognovit consanguineam sponsæ. *c. 2. de conjugum. & c. affinitate, veniens. d. 1. c. veniens. d. 2. c. ex literis. c. praterea. de eo. qui cognovit conjugum. vxor. sua. c. si quis sponsam. 27. q. 2. Pelbartus in dicto. verb. Matrimonium secundo. & c. v. d. decimo, quando superuenit. Martinus Nauarrus in summa Confessoriorum. cap. 22. nu. 27. & c. v. Quinto per superuenientem. Ioann. Paulus Lancellosus Institutum. Canonice. lib. 2. titul. de sponsalibus. §. item si inter sponsam. Antonius Gubernis de sponsalibus, & matrimon. titul. de sponsaliorum effectu. nu. 9. & c. v. sicut. Nemo propter superuenientem. Angel. de Clausis in summa. §. sponsalia. nu. 34. & c. v. sicut. Vndecimo quando superuenit. Martinus Meffartius in Epistome legum Pontificiarum. lib. 4. titul. 1. & c. v. sicut. Quid si sponsa. Fumecus in summa Armilla. in verb. sponsalia. nu. 12. & c. v. sicut. Item si affinitas superueniat. Daniel Venatorius in Analyfi Iuris Pontificij. lib. 4. titul. 1. §. quæ pugnatio. & c. sexto affinitas superueniens. Francisc. Gratianus in Compend. Iuris. Canonice. parte 5. & c. v. sicut. Quintus.*

Duodecimò ex interuentu capitali inimici- 833 tia t inter sponsum, & sponsam, dissoluntur sponsalia. *Hefstensis in summa titul. de sponsalibus. §. Et qualiter dissoluantur. colum. 2. & c. v. sicut. Sed & si talis causa. Angel. de Clausis in summa. §. sponsalia. nu. 31. & c. v. sicut. Nemo propter Martin. Nauarrus in summa confessorior. cap. 22. nu. 27. & c. v. sicut. Vndecimo per superuenientem. Fumecus in summa Armilla. §. sponsalia. sub num. 13. & c. v. sicut. Item si affinitas. Nulla (meo iudicio) indiget authoritate, ista conclusio, quo modo enim honestissimus, & castissimus coniugum amor, inter inimicitie actus posset licetè 834 conseruari? Dum vixit t iulia C. Cæsaris filia, Magni Pompei vxor, ac illud coniugium perdurauit, concordia inter focerum, generumque, magna fuit Romanæ Reipublice tranquillitas, quo vinculo dissoluto, cum totius terrarum Orbis detrimento, truculentissimo tot bellorum ciuiliu furore, fuit turbata. Omisso alia exempla, hoc vnum sufficit, Totum enim terrarum Orbem istud tangit. Sed sic D E O placuit, sit illius nomen benedictum.*

Decimotertiò, si per samam constet, quòd sit inter sponsos canonicum aliquod impedimentum 835 t sponsalia dissoluitur. *c. cum in tua. extr. de sponsalibus. post Hefstensem, quem refert Angel. de Clausis in summa. §. sponsalia. nu. 36. & c. v. sicut. Duodecimo si fama. Pelbartus in verb. Matrimonium secundo. sub §. 9. & c. v. sicut. Duodecimo si fama. Nauarrus in dicta summa Confessoriorum. cap. 22. sub num. 27. & c. v. sicut. Decimotertio per samam Bartholom. Fumecus in summa Armilla. §. sponsalia. sub num. 13. & c. v. sicut. Item si fama habet. Daniel Venatorius in Analyfi Iuris Pontificij. lib. 4. Titul. 1. §. 2. quæ pugnatio. & c. v. sicut. Nemo canonicum impedimentum.*

836 Decimoquartò, si fuissent promissa t in sponsalibus

libus certa dotium quantitas, vel aliud quodlibet, & adimpletur minimè fuit, ob hoc illa soluntur *c. quædam eodem de iur. iurand. Angel. Clausus in summa S. sponfal. num. 32. versic. Decimo Quando promiss. Pelbar. in Theosaur. in Fofario Sacra Theologia. F. erb. Matrimonium secundo sub S. 9. versic. Unde quarto. F. el. 4. Nonnulli in dicta summa confessor. cap. 22. sub numer. 27. versic. Unde etiam per mississ. Impiamentis, de hoc iur. dicam DEO auspicio, in Titulo de Dote, Iacobus Menoch. de Arbitrar. Indic. lib. 2. centur. 5. cap. 455. num. 6.*

857 Decimo quinto, soluntur sponfal. t per sacri ordinis susceptionem, *c. Scriptis nobis Thierberg. S. acc. 27. q. 2. Anton. de Butrio in Eubr. de sponfalib. quem sequitur Præposit. in c. de illis de sponfal. Angel. de Clausus S. sponfal. num. 37. versic. Decimo quarto. Nauar. in dicta summa confessor. cap. 22. sub. num. 27. versic. Decimo quarto, ubi tractat quid de matrimonio? allegans Extraneæ. Ioannis. Papa 22. Incip. Antiquæ, de voto.*

858 Decimo sexto, furor superueniens t tollit sponfal. de futuro, quia deficit consensus, *c. neq. furiosus. 32. q. 2. vbi gloss. reddit rationem, quia consentiens non potest c. aliquot. 15. q. 1. Antonius Gubernius de sponfalibus, & matrimonio, Titul. de sponfal. rum officio, num. 9. versic. Decimo propter furorē, vide tamen de iure ciuili l. furor. ff. de sponfalib. & Ioan. Paul. Lancellotum. Institution. Canoniarum, lib. 2. Titul. 2. de matrimonio. Impeder. possunt. S. furor, & ibi Gloss.*

859 Decimo septimo, soluntur t per simplex castitatis votum post sponfal. factum, *arg. c. v. v. Quæ elerici, vel uenæ. Ioannes Andr. in c. de illis de sponfalib. Impuber. Angel. de Clausus, in summa S. sponfal. num. 40. versic. Sexto decimo. Pelbartus, in dicto l. erb. Matrimonium secundo, sub S. 9. versic. Sexto decimo. R. lectur. tamen Innocent. Goffied. & Housiensis dicentes, quod votum simplex castitatis,*

860 non tollit sponfal. iurata, t quia agnate vinculum sit, *l. iurament. & vni. & propterea, cum præcedat lutamentum præstitum in sponfalibus, illa seruanda fuisse, Tamen concludunt tolli sponfal. cum sequatur vita in calibatu, & maius bonum sit continere, quàm nubere. Tamen plus, si hi, qui sponfal. contraxerunt virgines sine, & qui sponfalibus contradidit, virgo remaneat, pro quo nunc breuibus pertransire conabor, contentus dicto Dni Athonasij, qui in libro de virginibus sic dicit. Bonum*

861 est (inquit) effugere turbas, & recedere t in solitudinem. Magna virtus continentia, magna gloria castitas, magna virtus virginis præconia, o virginis ginitas corona t immarecibilis, o virginis templum DEI, & spiritus sancti domicilium, o

863 tens, à paucis vero inuenitur, o continentia t amica DEI, & apud sanctos laudata, o continentia vulgo inniſa, sed his, qui te digni sunt, nota, o continentia mortem, & inferos effugiens, & immortalitati ad hærens, o continentia gaudium prophætarum, Apostolorum gloria, o continentia An-

gelorum vita, & sanctorum hominum corona, beatus, qui te tenet, beatus, qui per sapientiam tibi constanter ad hæret. *Hæ Abinassus. Propter ea D. Thomas de Aquino Ethicor. lib. 7. dicitur. 2. dicit, 864 quod continentia habetur itaquam t magni, & venerabile. Nem. & Aristoteles Ethicor. lib. 7. c. 16. inquit, quod continentia prodest si nuptias fieri seriotus, interperatior enim esse videtur, cum puellæ veneri assuecant. Item ad alia transueant.*

Apud iudicem Ecclesiasticum, diximus supra versic. Declara sexto, num. 859. conclusionem hanc esse debere, sponfal. dissolui non posse, nisi eccle- 865 siastici iudicis t decreto, *vs arguendo, cap. 2. 33. q. 2. & c. multorum. 35. q. 6. Quinque tamen limitationes adducit, in quibus t ipso iure absq. iudicis ministerio sponfal. soluntur, quas opinè posuit Alexander Carrerius de sponfalibus, & matrimonia, lib. 1. c. 16. quas ex modo recitabo.*

Prima limitatio erit, quando aliquis ex ijs, qui fecerunt sponfal. religionem ingrederetur, quo ingressu, absq. hominis, ac iudicis ministerio, sit

867 sponfaliorum t dissolutio, ipso iure, *c. communis de sponfal. c. ex publico, extra de conuers. conuictor. beatus Carrerius. Compreh. ex ijs, quæ diximus supra hoc eodem titulo ex Hostiensis, Clausus, Pelbart. in Gubernio Vinario, Prius, & Nauar. Versic. secundo soluntur sponfal. num. 713. Ex quibus tur-*

868 magis dissoluantur t ipso iure sponfal. Matrimonium etenim carnale, ante illius percopulam, dissolui per religionis ingressum, multo

869 magis dissoluitur t ipso iure sponfal. Matrimonium etenim carnale, ante illius percopulam consumptionem, per religionis ingressum vnus illorum, etiam alio inuito dissoluitur, quod est de iure ciuili. Consideratis dispositis in Aut. de sanctissimis Episcopis. S. sponfalibus. l. Dec nobis. C. de Episcop. & clericis. c. de sponstam. decreto. 27. q. 2. c. ex parte, de conuers. conuictor. Vnde et c. de Trid. in Concilio Sessione 24. de Reformatione matrimonij. Canon. 6. inquit, si quis duxerit matrimonium ratum, non consummatum per solemnem reli-

869 gionis professionem alterius t coniugum, non dirimi, Anathema sit: Olim autem, & si dubitaretur, an matrimonium dissolueretur per ingressum religionis altero coniugum non consentiente, ut, *et in c. scriptis. 27. q. 2. Tamen ibidem in S. ecce, probatur contrarium. Ex D. Hieronymi authoritate, & quod*

870 t B. Macharius præcipuus inter Christianos Eremitas, celebrato nuptiarum conuiuium, cum vespere esset thalamum ingressus, ex vrbe egrediens, irammatina petijt, & cremi solitudinem sibi elegit. Item beatus Alexius Euphemiani Senatoris clarissimi filius, similiter ex nuptijs, diuina gratia

871 vocatus, sponfam destruit, & nudus t C. H. R. I. S. T. O famulari cepit. Ex ijs sequitur, quod spon-

872 salia tiam t poterunt profiteri. Hæc referuntur, in dicto c. scriptis, quæ exempla si iungantur cum canone Tridentini Concilij, probabiliora erunt. Quamquam hæc Dn. Macarij, & Alexij exempla non sufficiunt: iuxta Innocentij, Hostiensis, & Abbatis

PANORMI-

*Panormitan. in c. ex parte, ll. 2. de contriv. coniugat. scripta qui dicuntur, quod si aliter coniugum ad e-
remum transire vellet, vel continentiam vovete,
& in propria domo permanere, quod ad tolken-*

873 dum matrimonium † non sufficiat, cum religionis ingressus, & ille proficere teneatur, ex praefatorum Doctorum sententia *post glossam ibidem, quod, & post Ray. & D. Thomam dixit Joann. Eriburg. in Summa Confessor. lib. 1. Titul. 7. q. 39.* dicens huc procedere, nec contrarium, nisi etiam in Eremito

874 *Substantialia Religionis* per professionem emittuntur. Et quoad exempla Maccharij, & Alexij solus illorum tempora Ecclesiasticum Religionum norma, ac professiones introducere non eant. Et dici potuerunt illi religiosi, & monachi iuxta dictum *De Hieronymi ad Paulinum*. Sicupis (inquit) esse, quod dicetis monachus, id est solus? quid facis in Verbis, & quæ vtiq; non sunt solum habitaçia, sed multos in quibus solus introduci

875 re deditur, in f. scriptis, v. g. q. dicebantur f. Eie-
nizis, Anachoraz, & helycaz, v. ricket *Inli-
nizis Imperator Novella*. 5. v. d. *Lucius Cincius*,
de his f. scriptis *Nicolaus Boerius Traictatum de statu*, &
cetera tractatum, de his v. vide *Franciscum Duarenium*,
in *Traict. de sacris Ecclesiis ministerijs* lib. 1. cap. 20.
Anonissium Germanum Archiepiscopum in *Traicta-
tionibus in Communijs de sacer. immunitatibus*
lib. 2. cap. 3. m. 7. *Carolus apta Infrascriptis Celestis*,
Regens apud Regē Catholicum, *Marij Beimeris in*
scriptum. Anachitica, Ingressu. *de Jacof. Eccles. in*
Verb. Monasteria cap. 18. m. 2. 3. & in eo opte plu-
res, & nouissime *Regius Choprins Omniafque*
Monasteria, *foe de Iure Canonum* lib. 2. Quoad
iam tractat limitationem, dicetur quantum ad
876 dissolutionem f. sponsalium sufficere, quod ipso
Iure per religionis ingressum, vel castitatis votum
abq; iudicis ministerio, & abq; professione facta
intelligitur, dum tamen copula non intercesse-
rit. Secus vetò quoad matrimonium, i quo vetò ad re-
liqua enarrata de Eremitis, dicemus DEO auzi-
pe in Titulo de Statu Regularium.

Ad ea, quæ dixi supra hoc eodem titulo, et effice, *secundo solenniter speculatus sum*, 805. Et ad effice, *Prima limposita*, sum 867. dicendum est, locus esse de Iure canonico, per quod intercurrente copula per ingressum monasterij vnius coniugis, non dissol-
777 vitur matrimonium. *te veniens coniugatus a cum* *vis extra de connex. coniugat. D. Franciscus Cantue-*
cius in Dicit. Nouis. Roman. 92. num. 3. fol. 2.

Secunda coniunctio, quod quando prima sponsalia per alia sponsalia de presentie et sine contracta etiam si prima sine lura, eo casu censetur dissoluta, *si fuerit et fuerit, de sponsalia*. tunc ministrationis iudicis non requiritur, *Alexander Carverius in de lib. 1. cap. 16. de hoc ego dixi supra hoc eodem modo. Verfic. Terria modo saluatur n. 806. ex multis etiam ibidem allegauit. Et itum quoad vultum carnalis, & continentie versicil. Decimo septimo spon[salia]. n. 806.*

Tertia limitatio, dicitur in voto contingentia.

87-8 quia fortius Vinculum tollit l' sponsalia, vt supra
 iplo Iure, & non exiguit iudicis auctoritas. *ar.
 diste c. finiter. l. Carrerius in diste h. b. l. cap. 10. &
 ego dixi in diste vers. Decimo septimo sponsalia, an.
 859. Et quamquam Ioan. And. Cardinal. & Ab-
 bas Panormitanus in diste. Pcenitus. st. per c. commisi-
 sum, de sponsalib. hanc limitationem euertere ni-
 tantur, tamen optime & euacuati de coito rationes
 illam tueri. *l. Carrerius in diste c. 16.**

Quarta limitatio assignatur ab eodem Carre-
879 rro, non esse necessarium iudicem, sed ipso iure
spontanea dissolui, per affirmatam nuper dictam.
c. ad dissolvendum, de sponsalib. Impo. Correris in
dicto lib. 1. c. 16. de huc dicti supra hoc eodem titu-
lo versu. vnde cum sponsa, num. 852. vbi hoc citat
vtriusque ex Antonio Gubernio, Joanne Paulo Lancel-
lato, Pelbartio, Clouasio, Mejsartio, Farnio, & Ven-
natino.

Quinta limitatio, quando sponsalia erant facta
suo sub conditione aliqua, quia illa non imple-
contratus habetur ac si contratus sponsaliorum,
& matrimonij factus non esset, & ideo censetur
dissolutus, *in p. eo. supra allegato, & c. quemadmo-
dum, de inieund. dixit idem Carrerin in disti-
lib. 1. cap. 16. v. facienti per me dicta supra hoc e-
dem titulo, veluti. Decimo a quarto fuerint premissa.
E. Clandio. Perbarb. Nauarro. & Menchis.*

88: *Marrimonium triplex* est, scilicet, verum † presumptum, & putativum: *ut in Proposio in c. quod nobis*, nn. 5. & *in c. per duas*, nn. 15. qui fil. s. legitimi, voluit Jacob. Aeneas. *in Confil.* 490. num. 1. vol. 5. *Francisc. Monald. in Confil.* 68. nn. 1. Vol. 1.

88a Verum matrimonium illud esse dicitur, j vbi probatur per testes affirmantes, ipsos fuisse praesentes, quando verbum, & legitimum matrimonium fuit contractum inter talem virum, & talem mulierem cum fuis foeminitatibus, vel quando contractum fuit de dicto matrimonio tale instrumentum, et ex Dominio de Jure Geminiano in Confli. 27, et. 1, veris. pro declaratione. Cardinal. Parisi, Confli. 170. numer. 8. Vol. 4. Atenob. in dicto Confli. 490. numer. 2. Francisci. Monaldi. in dicto Confli. 68. numer. 3. Vol. 1.

83 Præſumptum matrimonium † dicitur, quod
per præſumptiones, & coniecturas à lege receptas
probat. *Iean. Lopez in Tractat. de matrimonio. Parce*
1. ſub num. 5. 1. Menoch. in dicto Conſil. 490. num. 3.
Vol. 5. Menald. in dicto Conſil. 68. num. 3. Volum. 1.
Et iſto caſu matrimonium, quod probatur, ac ſi ef-

[illegible]

Declarandum tamen est tunc sufficere proba-
tiones prælumptiuas, leuiiores, quando agitur
§ 7 de successione, & de succedendo, & de his simi-
libus, & incidentiis, & non principaliter de matri-
monio, vt tunc sufficiant, & fidem faciant, et post
Geminian.

nuptiales Tabulas appellauit *Tepmilianus ad vxorem lib. 2.* loquitur ibi de gentiliu matrimonij. Nunquid (inquit) tabulas nuptiales de illo, apud tribunal Domini proferemus, & matrimonium ritè factum allegabimus. *Innocentius, in c. 18. de Prescript. in v. Verb. Instrumen. dicit.* Instrumen-
905 to autem 7 foli non statur, quia confectum est super dote, & non super matrimonio, ergo si confectum esset super matrimonio, illi foli statetur. Et hoc mihi videtur in dubitabile, quod si fiat instrumen-
tum de matrimonij contractu illud ex eo probari, cum regulariter Instrumenta faciant proba-
910 tionem probandi, & liquidandi v. *Bartal in l. prima. n. 8. ff. de oper. noui nuntiat. & ex Desguinon scriptoribus Grammaticis, Cacherano, Milanese, Bar-
720, Sacrate, Pamphilo v. Baldo, Londonio, Bellono, Ver-
salle, Franche, Gemma, Gualterio, Remboldo, & alij compluribus dixi, in hac prima Desguinon vniuersa-
rum totius Orbis. 7 tituli. 1. n. 84. Tome 2. licet di-
915 cant procedere, quod probet inter 7 ipsas partes, non autem, si agatur contra tertium, scilicet contra aliud matrimonium, secundum Bald. in l. 2. infra, num. 13. c. de Execut. rei Indic. Felin. in dicto. illud sub numer. 5. v. *Exposita* ibi, quia eo casu verba enunciatia in matrimonio non probant contra tertium, v. *post Socin. seniore. & Decium* voluit *Verall. in Decis. 248. num. 4. par. 3.* nisi verba fuerint prolata presente viro & vxore, v. *ibi dem. in dicta Decis. 245. num. 5. dixi in dicto 7 tituli. 1. n. nume. 273.*
Tome 2.*

Ampliatum primò procedere, etiam si in Instru-
907 mento dotali fiat mentio i matrimonii, quòd ex
eo matrimonium probetur, vi dicti supra proximè
ex dicto Innocen. in dicto. *ilnd* & voluit Baldo in c.
series, de t. pñis, dum inquit, quòd si in instrument-
to conicitur, quòd Berta promissit Baldo decem
908 nomine dotis pro i matrimonio inter eos contracto,
quòd non solum probatur promissio dotis, sed
etiam probatur matrimonium, licet tunc temporis
factum non fuerit, quia ista refertur, sequitur
Decius in c. 3. incip. *Trasfentis sume dñor*, num. 2.
sequitur Felix in dicto c. *ilnd*, sub num. 5. Cardina-
lis Parisius in *Consil.* 170. num. 8. p. 4. Et ex Instru-
909 mento receptionis donum i probati matrimo-
nio ex auctoritate Decy allegata voluit D. Fran-
cis. Cameracensis in *Decis. Nonisima Roman.* 130. num.
6. p. 2. num. 2.

Hanc simpliationem intelligendam esse, si instrumentum dotes, dicat, & faciat mentionem de matrimonio contrahendo, vel contrahendo, secus si
90: nihil dicere[re] fit de matrimonio. *Feld. in Embr. Cde Privilegij*; *Dot. m. 6. v. q. p. ar. verum ut periciat*, quo in loco voluit, quod si dicitur pro matrimonio contrahendo, non probetur matrimonium, si vero
11: pro matrimonio contracto, tunc maritimum ex instrumento probatum erit. Quod probable est, dum enim dicitur pro matrimonio contracto, notat tempus praeteritum, & iam adimpletum, quando autem m. dicitur, pro matrimonio contrahendo denotat futurum tempus, per gerendum in ablativo

912 casu t̄ denotante futurum tempus, & condicio-
nem adimplendam, vbi post multos scripsi in *Conf.*
47. num. 61. 62. *Centuria* 1. quod casu ista conditio
posset fieri, & non fieri, & ideo absoum esset eo
casu dicere, quod ducatur pro factis, & contractis
ac probatis, quod nunquam extirrit, quod iam etiam
explicauit idem *Bald.* in l. *Ab executione*, numer. 23.
vers. *Pone huiusmodi ceteris*. C. *Quor. appellacione*, non
recip. quem retulit, & sequitur *Felin.* in d. l. *de i. iu-*
dad. sub num. 5. vers. *fiscus non intelligi*, vbi tandem di-
cit primam opinionem veriorē esse, cuius dictum
mihi non satisfacit.

Intellige secundò post dictum Baldi, quòd si
queratur, an Instrumentum sicut faciat quoad
913 dotis restitutionem, † et tunc instrumentum ple-
nè probeat, arg. S. illud, in Aut. Vi si firmum fl. Aut ad
914 probandum matrimonium, et tunc tacitè † se-
miplenam probationem, in dieb. Ludovic. Roman.
in singul. 446. Incip. Nunquid per Instrumentum, ubi
dicitur hanc esse veritatem, et dicit esse duas glossas
in l. In concubitu, ff. de Concubin. et alteram in leg.
pen. C. de fideiuss. quem sequitur ubi Ioan. Baptista
Castellan in apertis.

915 Si iustitibus facienda ¶ esset matrimonij probatio, tunc accuratius procedi oportet, posset enim iniucem viri, et vxor contenti matrimonio, forte differentibus aliquibus coniunctis, sicut e conuer-
sus posset inter eos esse discordia, et sic diuersi-
modè de matrimoniali causa agi, cumq; sit res gra-
uissima, et magni ponderis, ideo cautè, et cum ve-
ritate trahenda est, et in illa plenarie exigitur
916 ¶ probationes, et necessaria; et causè in illa pro-
cedendum est, ut post Gloss. in c. mulieri, de iureiur.,
voluit Bald. in Confil. 196. vol. 3. Cardinal. Paris. in
Confil. 54. num. 15. vol. 4. Decius in Confil. 153. Incip.
vix propter, et sententia, nu. 2. 3. et in Confil. 310.
Incip. Vix displicet attellacionibus, nu. 1.

9 17 tunc in causa matrimoniali debent esse totum
exceptione maiores, ut per gloss. in c. 1. ubi Doctor.
de consangu. & aff. Abb. Faw. in c. 6. per abba-
tate, notabilis vltima de off. delegat. Felix. in c. 1. col. 2.
F. l. sine non contulit. Alexander. in Confil. 146. Incip. in
causa, & l. cel. pen. versifil. Præterea tætes de puen-
tis. F. l. 5. Andr. Barbato. in confil. 54. cel. 3. versifil.
Præmissa. F. l. 5. Felix. in Rubr. de spensal. num. 35.
versifil. Quartæ in causa. Ayme Cranchin confil. 169. nu.
2. F. l. 1. Dec. in dñe confil. 133. num. 3. in dñe confil.
310. job num. 1. Cardin. Paris. in confil. 53. num. 9. in
confil. 55. num. 19. in confil. 57. num. 38. in confil. 58. nu.
20. F. l. 4. Ioan. Baptista Perret in confil. 48. num. 1.
in confil. 74. num. 30. T. hom. Gram. in consiliorum. 1. 6.
num. 49. 50. Ioan. Cepb. in confil. 40. num. 53. F. l. 4.
Alexander de Nemo in confil. num. 14. D. Cardus.
Nemica. in Desil. 333. num. 2. & in Desil. 372. num. 15.
Qui maior ex parte dictum, quod ista qualitas de-
918 bet i probari, led situm assercionem, an sit pro-
banda qualitas, & identitas Iustius ego presequer-
tur sum in hoc summa Desiliorum F. uenerform. T. f.
ind. 16. nu. 2. cam p. m. h. res. T. 2. me. 2.

Intellige tunc requiri in causa matrimoniali,
quod

919 quod testes sine omni exceptione maiores, & quod tractatur de praeiudicio alterius matrimonij, vel de dirimendo matrimonio, sed alio casu non requiruntur omni exceptione maiores, neque magis idonei, vt declarauit Rota in causa matrimonij grauis ponderis vt per *Aldebrandinum post modum Parisiensem in Decisione Nouissima Romana*, 26. *sub num. 5. vol. 3. D. Card. Mantica in Decis.* 372. *num. 1.*

Poteſt poni exemplum, quando incidenter tractatur de matrimonio ad finem legitimitatis & filiorum, vel quando agitur de succedendo, cū tunc leuiores probationes sufficiant, vt dictum est supra hoc eodem titulo, *verse. Declarandum tamen est, num. 885. cum pluribus seq. vbi ex Gemiano, Parisio, Aldebrandino, Ferretto, Canaleto, Menochio, & alijs docui hanc conclusionem sequari solitam in Amplissima Rota Romana, quod confirmatur ex dictis D. Ch. tillophori Cardinalis Rehusberg. in Decis. Nouissim. Roman. 79. num. 2. Vol. 1. & in Decis. 340. n. 1. Vol. 2. & claram iuris conclusionem esse, quod*

921 quando causa matrimonialis non fit principaliter, sed incidenter, & per modū causae ad effectum legitimitatis, & successionis deducitur, qualibet probatione perſumpta, & coniecturali probari potest, vt eleganter probat D. Franciscus Cameracensis in Decis. Nouissima Romana. 34. *num. 19. Vol. 2. vbi dicit sic fuisse seruatum in Rota Ceram D. Iulio Oradino in anno 1558. in causa Colonienſi illius. & in anno. 1560. D. Caesar Grassus in Decis. Nouissim. Roman. 357. num. 108. ob 1.*

922 Cum vno teste, & fama, matrimonium fit probatum, ex *Glossa. l. de appell. & in c. vltima. d. 2. de Testib. & Innoc. in c. illud. de Presump. & in c. preterea. de Testib. & ex Capell. T. hofian Dec. 171. Incip. Item facta quæstio, an sit in causa, & alius Anton. Faber in Codic. Fabriano lib. 3. tit. 13. d. 1. §. 8. in p. tunc. Vol. 1. cum quadam declaratione, & ex qua postea dicam. *Francisc. Monaldi in consil. 69. num. 10. Vol. 1.**

Alij dixerūt volentē probare matrimonium cum vno teste aduerti, cuius iuramento necessario, siue suppletorioque ex *Hoffſie, & Calicetari. in c. mulieri. de Iurem. ad. voluit Capella. T. hofian. in dicta Decis. 171. declarādo illā conclusionē procedere, quādo est ad ſauorē matrimonij, ſecus ſi eſſet*

924 contra matrimonium, & vel ſciat praeiudiciū alteri matrimonio. hoc idē confirmat in *Apoll. Stephanus Aufſenſis* cum quibulda circumſtantijs, arbitrio iudicatis. Quinimo probato matrimonio per vnum teſtem, cum fama, probato ſecundo per 925 duos teſtes in facie ſi Eccleſiæ attenditur ſm. *Joan. Baptiſta Ferret. in conſil. 187. num. 5. in conſil. 318. num. 6.*

Ego tenui quod in cauſis arduis non ſit locus 926 iuramento ſuppletorio ex *Deſſeribus in l. Admoneudi. ff. de Iur. & ex Alexandro, Rino, Natta, Ceſadino, Rolando Valle, Papoue, diſſido, Marſilio, Caſſo, Viſſa, Anton. Auguſtino, Cornaſano, Gorrice, Schradro, Surdo, Torricio, & Berti, & alio, cum quibuldam limitationibus, vt dixi in hac ſumma Decis. *Joan. V. numer. ſumma. Titul. 54. m. 3. & num.**

Summa Decis. hanc Tom. 111.

927 pluribus ſeq. *Tom. 1. Matrimoniale verū d. i cauſam grauem, & arduam eſſe dicit Decius. in Conſil. 310. in princip. Thomas Grammaſ. in conſil. c. 10. 26. num. 17. Ioann. Cephal. in conſil. 384. num. 1. vol. 3. Ioan. Baptiſta Ferret. in conſil. 196. num. 2. & in conſil. 374. num. 20. in conſil. 392. num. 7. D. Cardinalis Valentinus, in Decis. Nouissim. Romana. 431. num. 3. lib. 3. vol. 3. Alex. in conſil. 152. Incipiente. & iſſe proceſſu. ob. 3. & eſſe ſciat. ſed teſtes infami. vol. 3. Et dicitur in ſpecie in dicto Titul. 54. num. 48. teſui poſt 14. Jan. Marſil. Barbi. Socin. Gratian. Ferretum, Seraphin. Paſcheum, Scarpam, Marcum, Gaſſium, Canechum, Renſuerum, & Sardum, quod in cauſa matrimonij non ſit locus*

928 iuramento ſuppletorio. ſic cum ex vtraque parte poſſent rationes, & iura proferri, tamen id relinquo voluntati cuiuſque. Idcirco non eſt locus iuramento ſuppletorio in ſimili cauſa tenuit *Decius in diſſo. conſil. 310.* dicens non deſerui iuramentum

929 in cauſa ſi matrimonij in deſecum probationis quantūcumque perſona honeſta ſit.

Ad matrimonij tamen probationem, ſufficere regulam Diuinam, Canonica, & Ciuilem, ſufficienter & numerum duorum, vel trium teſtium quia in ore duorum, vel trium ſtat omne verbum, vt de Iure Diuino habetur *Deuteronomij. cap. 17. cap. 19. Matthaei. cap. 18. & Paoli Apoll. 2. Corinthiorum. cap. 13.* De Iure Canonico, habetur in *cap. lict. de Teſtib. & atteſtation. cap. plures. de Regul. Iur. in 6.* Et de Iure Ciuili, habetur in *l. ubi numerus. ff. de Teſtib. l. inter illam. ſignif. de verb. ſignif. de quo Hippoly. de Marſil in ſynſil. 27. in ſingul. 433. & in ſingul. 528. & in ſpecie in matrimonio probatione duos teſtes ſufficere, notat *Gloſſ. in ſumma 2. q. 5. que ſumma incipit. Quid vult quæſto loco. quia corrupte apud aliquos allegatur, quod tenet Abb. Panoromit. in cap. ſuper eo. 2. numero 2. de Teſtib. & atteſtat. quem reſert, & ſequitur Decius in conſil. 163. Incip. In cauſa matrimoniali, numero 1. Franciscus Monaldi. in conſil. 112. numero 1. Vol. 1. Ioann. Baptiſta Ferret. in conſil. 319. numero 6. & eſt de manu *Franciſci Aretini. in conſil. 13. in Terſo de lito.* quin opinioem in probatione matrimonij tenuit *Marian. Inuar. in conſil. 31. numero 33. cum ſeqq. Vol. 2.* Et iſta opinio eſt de Iure 931 ante Concilium ſi Tridentinum, quia (excepto *Monaldo*) omnes ſupra dicti Doctores præceſſerunt Concilium Tridentinum, & quo appareret idem eſſe ſtatutum *Seſſum. 24. de Reformatione matrimonij. cap. 1. Incip. Tam, & ſi. in quo dicitur. ſufficere, quod coram parcho, & duobus, aut tri-***

932 ſibus teſtibus, matrimonium ſaſum ſi probetur. de quo *Martinus Nauarrus in ſumma conſiliario. cap. 16. num. 36. 37. cap. 21. numero 69. 70. & voluit Iacob. Menoch. in conſil. 199. numero 3. 4. Vol. 2. conſil. D. Cardinalis Valentinus in Decis. Nouissim. Romana. 431. numero 2. lib. 3. Vol. 3. vbi tractatur de probat. ne matrimonij ex duobus teſtibus vno homine, & altero muliere. Quinimo etiam duas*

933 feminas pro teſtibus ſi ſufficere poſſ. *Cardinalis Paris. in conſil. 58. num. 6. Vol. 4. & Roland. à Valle in Conſil.*

confil. 93. num. 4. vol. 3. voluit D. Marthaus Eura-
tus in Decisio. Nuperrim. Roman. 772. nu. 1. Parte
2. Tomo 2.

Libro Parochian probetur matrimonium? Pro-
934 bati matrimonium per librum? Recloriam, siue Pa-
rochia, cum contineat, quæ concernunt eius officium,
causam in iudicio, de Clendellin. diffens. & ita voluit
Ita in Decisio. Nouissim. Romana apud D. Chri-
stophorum Cardinalem Recloriam in Decis. 340.
nu. 1. 2. vol. 2. quem refert, & sequitur, Francis. Vi-
nius in Decisio. 489. numer. 9. aliqua scribit Jacob.
Alenacius in confil. 199 sub num. 3. vol. 2. D. Fran-
cisus V baldus in Decisio. Nuperrima Roman. 434.
sub numer. 1. Parte 1. Tomo 1. D. Alphonsus Man-
zanedus in Decisio. Nuperrim. Roman. 390. numer. 3.
parte 2. Tomo 1. cum hac opinione simpliciter per-
transiit in summa hac Decisionum Finierarum. Titul.
22. numer. 37. Tomo 1. quorum libris probati
935 soleat & iurates, & Baptismata, de quibus Cardi-
nal. Partius in Confil. 10. numer. 58. vol. 2. Anto-
nio Ciffius in Confil. 118. numer. 8. Vol. 2. Polydo-
rus Ripam Tract. Observationum. 147. numer. 1. Ioan.
Petens Surdus in Confil. 1. numer. 52. Vol. 1. D. Io-
annes Baptista Coccius in Decisio. Nuperrima Ro-
man. 133. numer. 2. Parte 1. Tomo 1. D. Hieronymus
Cardinal. Pamphilus in Decisio. Nuperrim. Roma-
na. 637. nu. 5. Parte 2. Tomo 2. D. Alphonsus Man-
zanedus in Decisio. Nuperrima Roman. 481. nu. 4.
parte 1. Tomo 1. & iterum in Decisio. Nuperrima
Roman. 649. nu. 2. parte 2. Tomo 2.

Intelligunt tamen libro Parochi probari matri-
936 monium, si ille contineat, fuisse factas procla-
mationes, siue denunciations, quod libri seruentur
sub cura custodia, & quod de iure semper fuit
illis fides habita, & quando tractetur incidenter
de Matrimonio, vt dicit D. Cardinalis Roburter in
dicta Decisio. 340. Fel. 2. Verum hæc non enumerat
D. Francisus V baldus in dicta Decisio. 434. cum quo
pertransit.

Per cedula, siue Apocham, vel priuatam, scri-
937 ptam manu & vnius ex coniugibus probari ma-
rimonium fuit decretum à supremo Romano
Rote Auditorio testatur D. Cardinalis Gabriel Pa-
leus in Decisio. Nouissima Romana. 431. vbi fuit
prima vice proposita, & demum in Decisio. 444.
per totam. lib. 3. Fel. 3. tuit tamen ibidem diligen-
ter recognita, & ibi dicit interuenisse alia etiam
adminicula.

Coniugum confessio, stantim pro matrimo-
938 nio, dederantes in illo persecutare, & super quo
ex officio iudex inquireret, vel tertius matrimo-
nium accusaret, sufficeret virisq; testificatio, &
confessio, cum impedimento ex fama, dummodo
non sit consanguinitatis impedimentum. cap. super
ex. extra de ea, qui cogit. conf. g. xxv. fua. c. si duo vi-
ri. 35. g. 6. Abb. Panormus in dicto super ea. num. 5.
cum seqq. c. attestantes. de Testam. impub. Baldus
in l. si fideretur. nu. 5. vbi idem facit Aude. Barbat. in
Apollin. in verb. pone quidem. C. de Testam. Dida-
cus Comar. in Epistolis de sponsalib. Parte 1. cap. 4.

§. 1. numer. 4. Iosephus Massardus de probat. conclus.
1035. numer. 23. Curtius Iam, in confil. 27. numer.
2. Jacob. Monoch de Arbitrarij Iudicij quaest. lib. 2.
Centur. 2. casu 103. numer. 9. Martinus Alsternus
in Epistolam. legum Pontifical. lib. 4. titul. 13. vers.
Multis fortis. Et eo casu si virique desiderant perse-
cutare in matrimonio, tamen ambo fureantur,
& acceptum impedimentum, sufficit tamen, vt
939 possit matrimonium dirimi, & confessio fit collu-
saria inter eos, Panormus in dicto cap. super ea. numer. 7.
Didacus Comar. in loco allegato. Ioan. Brancell. de spon-
sali bus conclusio. 29. numero 4. Massard. in dicta
conclus. 1035. numer. 31. Iudicis arbitrium tupe-
940 his & testificationibus admodum operari de-
bet. vt apud Alenacium in dicto casu 103. per
totum.

Coniunctæ personæ ad probandum matrimo-
941 nium, & domesticæ admittuntur, admittuntur &
enim parentes, ac testes inhabiles. vt ex cap. super
eo. il. secundo. extra de Testib. & attestat. Decisio. 95.
Dilectus. & voluit Iosephus Ludovic. in Decisio. 95.
numero 4. 24. Iacobus Monoch de Arbitrarij Iudicij
quaestio. lib. 2. Centur. 2. Casu 102. quos reuli
in hac summa Decisionum Finierarum Titul. 15. sub
num. 355. vers. Fallit quarto. Tomo 2. quibus nunc
adde Martinum Alsternus in Epistolis legum
Pontificalium. lib. 2. Titul. 20. vers. Firmatum ita-
que. D. Marthaus Euratus in Decisio. Nuperrim.
Roman. 772. num. 11. parte 2. item. 2.

Intellige tamen non admitti coniunctas perso-
nas, quando maxima inæqualitas addit inter eos,
942 qui coniuges & dicuntur, quoad dignitatem, No-
bilitatem, familiæque splendorem, ac diuitiarum
vt dicunt Dilectus dicitur super ea Alex. in Confil-
lio. 152. Incip. Visa processu casu. col. 5. versicul. Nec
obstat id, quod habetur Fel. 5. secus vero quando
943 adest paritas & viri, & mulieris, & conditionis
illorum, quia tunc procedit supra narrata conclusio,
quod consanguinitas, & sanguine iuncti admit-
tuntur. Idem Alex. in Confil. 154. Incip. Visa The-
mate. post Principium, eod. Fel. 5. sequitur Decisio in
confil. 133. Incip. Visa processu. & sententia numer. 4.
versicul. secundo dicta Margarita. Andr. Alenacius in
Tract. Praesumptionum. Regol. 1. Praesumptione 2.
num. 4.

Copula carnalis inter virum, & vxorem, ve-
944 rē, directō, & concludent probari non po-
test. cap. praterea. de Testib. vbi Dilectus. cap. licet. c.
Tertio loco. de praesumptionibus. cap. Nec aliqua. 29.
g. 1. ideoq; ex pluribus praesumptionibus, & ad-
945 miniculis & solet probari, simul iunctis. l. 2. §.
atas. ff. de excusat. autor. Lex impetratur. ff. Ad senat.
confut. sili. Ludovic. Roman. in confil. 7. Incip. Visa
necessitas. num. 3. & in confil. 127. Incip. Falso quod
dominium. nu. 1. Andr. Barbat. in confil. 8. col. 5. Fel. 2.
in confil. col. 3. in confil. 88. col. 3. §. 4. Et in Specie
copulam probari oportere ex pluribus admi-
946 niculis, & praesumptionibus simul & iunctis, vo-
luit D. Francisus Castuccius in Decisio. Nouissi-
ma Romana 95. nu. 3. Fel. 2. c. cuius dictis referam
cap.

capita, & adminicula carnalis copulæ, & quo modo ab alijs corroborentur.

Adminiculum primum copulæ erit per confessionem viri dicentis ipsam cognovisse. *Continebatur de desponsato. impuber. c. quod autem interrogasti. 27. q. 3. c. si quis receperit uxorem. 33. q. 1. D. Francisc. Cunctus in dicta Decis novissim. Roman. 95. nu. 3. & ex Innocent. in c. ex parte. nu. 4. in fin. Ioan. And. nu. 9. Anton. de Butr. nu. 3. de Refis. spoliator. & ex Pomerio in c. 1. nu. 3. de Clandeſt. despon. voluit D. Francisc. Cardinal. Mantica. in Decis. 37. l. nu. 5.*

Adminiculum secundum est matris assertio ipsius mulieris dicentis quod vir illam t cognovit, quæ multum operatur. *cap. videretur. Qui matrimon. accens. poss. & super ea. 1. ubi DD. de Testib.*

Adminiculum Tertium erit, testis dicens se accessisse ad ostium cubiculi mulieris, t ibiq; audivisse rumorem inter virum, & uxorem, qui locus est cubiculo propinquus, & ideo potuisset videri. *c. præterea, ubi DD. de Testib.*

Adminiculum quartum, est reciprocus amor coactus gñitus inter Virum, & uxorem, t magnum carnalis copulæ signum. *Carol. in c. in consil. 53. nu. 3. Versus. & licet. Fol. 5. Fely. in dicta c. præterea. nu. 3. qui 4. ut inquit Seneca in ostia sua.*

Amar perennis coniugis casta manet.

Dicit etiam Paulus Apostolus ad Ephesios. *cap. 5. ut viri diligant uxores suas. & ad Colossenses. cap. 3. similiter.*

Adminiculum quintum, Accessus viri multiplicatis Vicibus ad t domum vxoris, & commorationem aliquarum horarum cum dicta Vxore. *dicto. cap. luteri. ibi Cletus ad hoc commedit, & heris electis. de Praesumpt. Martin. Laudini. in consil. 17. numer. 9. versum. præterea. in Volum. Consiliorum. monitum. diversis. Hi namque maritales actus, quæ prima vice inchoantur, secretis, & nocturnis t congressibus fieri solent. Hinc faces, quibus nova nupta ad viri domum committabatur, portabantur, 953 de illis t loquitur Virgilius in Bucolicis Egloga. 8. dum inquit.*

Stipse unus incende faces, tibi ducitur vxor.

Eam verò facem, ideo accensam ferebant, quia nisi sub noctem, & in tenebris, pricis t seculis inire coniugium non licebat. vt inquit Alexander de Alexandro Dierum Gentilium lib. 2. cap. 5. Vnde Plutarchus in lib. Problematum. cap. 65. Quid est (inquit) 954 q; maritus primo sponſæ, non t in luce, sed in tenebris iungitur? An quia eum pudet, q; antequam cocat, alienari putat? An, ad propetiam veniendū accedere meditant, & affuefaciunt? An quod admodum Solon scripsit, malo Cydonio degustato, thalamum ingre di solitam, vt primus cōplexus, nihil erisse, aut iniucundum habere, sic Romanus legislator, si quid absurdū, ac deforme corpori aderat, occultavit? An Calumniam, quædā, & accusatio illucite Veneris erat, quod fiebat, cū legitimis, ac iustis connubijs, pudor quiddē, & vetecundia nō adhibebatur. Optime itaq; post Barthol. inquit Polydorus

Summa Decisum Tom. III.

Ripa in Tract. de Nocturno tempore. c. 34. n. 1. q; ma- 956 ritus de nocte t debet cōmorari cū vxore, de his nocturnis Nuptialibus Thalamis, pulchre lusi Iovinianus Pontanus de Amore coniugal. l. 3. dū inquit, Sed numerus mutare liceat, nam Vt per Olympo Conditor, & Jovis imperat alma Venus, Intrans thalamus felix Ilymenæus, & vena Ipse dedit, lecto virgo, Virg. cubant. Ducte salices, concedi fadere mœtis, Dulciq; vnamini carpite poma manu. Ver flores, segetes etas, autumnus, & Vnus, Delicias thalamus tempus omne dedit.

Serpis in amplexu, certens pugnantia linguis Ofcula blanditis absq; virring, modis.

Adminiculum sextum erit, si probetur fuisse deductam mulierem ad domum t viri, quia si precedunt sponsalia, per hanc deductionem præsumitur copula. *Ita Bald. in l. Deo nobis in princip. nu. 7. versus. Vt iterum nota, ibi, Aut hoc non apparet. C. de Episcop. & Cler. quem sequitur Rimold. Senier. in consil. 487. Incip. Dubium facere. nu. 9. fol. 3. Sed tamen advertendum est, quod Bald. in loco allegato,*

958 dicit t hoc non procedere, si nō est traducta, quia non præsumitur copula in prima domo ipsius mulieris per lura, & argumenta per eum relata. Adde ad adminiculum Gerardum Maynardum in Decis. Tholos. 96. sub nu. 3. lib. 3.

Adminiculum maius est, si matrimonij nomine, & intuitu Vir, & vxor decem annorum spacio, in simul cohabitasset, & communis fuerit illorum 959 lectus, ac Thalamus, communis etiam mēsa, & coniuges se in aliquo instrumento nominaverint, & inter vicinos ita per famam semper dictum fuerit, ex his probari matrimonium, notatur in c. i. d. extr. de Praesumpt. que in loco Felis. nu. 6. dicit, quod ad probandum matrimonium carnale, multum 960 peratur diuturna cohabitatio, cum t fama. Sed melior omnibus, supra dicta omnia cum vero intellectu confirmat Abb. Panor. ibidem sub n. 8. vers. unde dico ponendo, dum dicit hoc formaliter. Per hoc puto, quod si probatur diutina cohabitatio, & fama de matrimonio, ac per testes probantur actus particulares matrimonij, puta quia cam in lecto, Tabula, seu Mensa, & alijs communibus, trahebant,

vt vxorē, quod satis t probetur matrimonium, absq; alijs adminiculis. ad hæc faciunt notata per Decem in consil. 409. Incip. Viso consilio. n. 6. cum pluribus seg. vbi ob tēporis diurnitatem omnia præ- 961 sumuntur t solemniter acta, quod pro regula ponit Andr. Alciatus de Praesumpt. Regul. 3. Praesumptio- ne 10. n. 1. Ioan. Cephal. in consil. 47. n. 12. 13. Fol. 1.

Hinc ex prædictis, spacio annorum triginta, si est facta obsequatio, quod aliqui tamquam coniuges cohabitarent, & haberent filios inde natos, 963 vteorum filios, matrimonium probari t censetur, voluit amplissima Rota Romana vt per D. Franciscum Vbalduum in Decisum. Nuperrima Romana. 406. numer. 3. Parte 1. Tomo 1. Volens præfertim respectu filiorum matrimonium eo modo dici, esse præbatur. Quinimo per dicti tem-

potis cursum, non solum prædicta, sed etiam di-
964 spulationem et interuenisse presumetur, ut ex
*Ludovic. Gomez. Episcopo Saranen. in Reg. de Trien-
n. lib. 9. 10. vers. sed auertendum, quod, & Archib.
de Grass. decif. 197. Incip. Dispensationem. stul. de
Presumptionibus. voluit D. Francisc. Pegna. in De-
cision. Nuperissima Roman. 71. nu. 5. Parte 1. Tomo 1.
quæ ad finem legitimitatis proles, & filiorum, di-
cuntur esse facilia.*

Quantum ad cohabitationem, notandum erit,
965 quod matrimonium metu et cōtractum licet fue-
rit, tamen metus purgatur per spontaneam coha-
bitationem: in tria temporis, quo presumi possit, fuisse
sublatam timoris causam, & accessisse sponta-
neum consensum. *Siluester de Priore in summa. in
verb. Matrimonium §. nu. 11. Andr. Alciatus. in cons.
5. nu. 9. Didac. Conar. in Epistol. de sponsal. parte 2.
cap. 3. §. 6. num. 1. Petr. Nicol. Mezzani in Tract. de
Matrim. §. de Substantiabus, & essentialibus; matrimo-
nii. num. 10. Jacob. Menoch. in irrat. Presumption.
lib. 3. Presumpti. 4. nu. 24. Joseph. Majcardus de Pro-
bat. Conclosi. 105. num. 35. quos relet, & sequitur
Petr. Cined. Collect. anterioris Canonici. Parte 2.
cap. 93. nu. 2.*

Intelligendum erit, tunc per cohabitationem
metum purgari, quando cohabitationis post metum
966 iussit, & cessauerit illa, quæ præcedebat metus
causa, ut voluit *Martin. Nauar. in c. statimus. 19.
3. Membrum in dicto lib. 3. Presumption. 4. nu. 24.
Petrus Cened. in dicta Parte 2. Collect. an. 93. nu. 3.
& nos docemus supra hoc eodem Titulo. versic. Eadem
etiam, & versic. seq. Incip. Limita tamen supra dicta
nu. 616. 617. & seqq.*

Clerici in sacris ordinibus constituti si mati-
967 monium contrahant, præsumuntur et errare in
fide, & ideo contra ipsos potest procedi per iniqui-
torem hæreticæ prauitatis, per allegata *à Jacobo
Smanca. In Institution. Catholicarum. stul. 50. num. 8.
9. Francisc. Pegna ad Bernardum Conuentum in Lucerna
inquisitoria. §. matrimonium. nu. 2. versic. quidam
professus.*

Si ad bellum vir processerit, indeque non est re-
uersus, vel in hostium potestatem peruenierit, nec
certitudinem vxor habere potuerit, post lapsum
968 quinquenniij tempus illa et de iure Digestorum al-
teri habere poterat per *Lexores. ff. de Dignitat. quæ
lex correctæ erat per l. vxor. & aut. Hæc de Repu-
dij. & magis correctæ à Iustiniano Imperatore in
§. etiam in Auth. de Nuptijs. quo in loco h. iud. nu. 1.
969 idem dixit. Sed magis illas leges correxit et Cle-
mens Tertius summus Pontifex, qui nullo anno-
rum numero transacto, voluit fuisse et ad contra-
hendum aliud matrimonium, donec non habue-
rit certum de illius morte nuncium. in c. in præsenti.
extra de sponsalib. & ibi Collectar. & Iam. Andr.
c. Dominus de secundis nupt. Collectar. in c. quoniam
frequenter. V. l. i. non Cantess. quos relet, & sequitur
Capell. Tholosan. in Decision. 316. Incip. Item si
quæsumus, an mulier, & Martin. Mesjardus in Epi-
stol. legum Pontificalium. lib. 4. Tit. l. 1. §. Præterea.*

*tamen si, dicit, Præterea tamen si vxor vitum cap-
tuum fuit, vel peregrinum diu præstolata fieri nō
970 tamen, de eius et morte certum nuncium recepit,
ad alterius consortium, nec consolatio, nec conuol-
lare permittitur. Idem concludit Iam. Paul. Lan-
cetius. In Institution. Canoniar. lib. 2. stul. de Dignit.
13. §. Et quamvis illi, Bartholomæum, in summa Armel.
§. Matrimonium. num. 45. Daniel Veneratorius in Analy-
si sacris Pontificij stul. 1. lib. 4. in Axiomate. Incip.
vxor, & si vitum longissimo. Didacus Conar. in Episto-
me de sponsalibus. Parte 2. cap. 7. §. 3. nu. 4. Roland.
Falle. in consil. 93. nu. 1. vol. 3. Hieronym. Magon. in De-
cision. Lucens. 44. num. 14. 15. ubi quæsumus Fabius Ti-
moneus in Apostoli.*

Declarant tamen istam probationem remitti
971 Iudicis Ecclesiastici arbitrio, et ut possit Panor. in
dicto c. in præsenti, Stephan. Aufer. ad dicta Tholo-
san. Capella. Decif. 316. Didacus in loci allegato num.
4. & Jacobus Menoch. de Arbitrar. Iudic. quæsumus.
lib. 2. Centuria. 5. cap. 420. nu. 128. 129. Idem Ma-
gonius in dicta Decision. Lucens. 45. num. 15. & ibi
Timoneus.

Quoad matrimoniorum segetem, essent multa
dilucidanda ob dispensationes, quas faciens sum-
mi Romani Pontifices in prohibitis gradibus, con-
972 sanguinitatis, affinitatis, et alijs, cum tamen de
his, & nonnullis arduis eiusdem materie questionibus
scripserim in commentarijs de Regis Catholici
præstantia cap. 16. idcirco ibi lectores remitto.

Cum tamen Summi Pontifices, potestate sibi à
IESV CHRISTO Domino nostro eis tradita, non
973 abutantur, obseruando Decretum ab illo pro-
latum *Matthæi cap. 19. Quos DEVS coniunxit, ho-
mo non sepat. Sequitur quod matrimonium iuxta
sacramentum, & Ritus Sanctæ Ecclesiæ cōtractum,
& carnali copula consummatum, summus Pontifex*

974 non dissoluat, nec illud et dissoluere, nec super il-
lius dissolutione dispensare. *Gloss. Hostiens. Ioannes
Andr. Cardinal. Antonius de Butrio, Abb. Panorant.
& alij. in c. ex publico, de conuers. coniug. Bald. in l.
Dei probus. nu. 7. C. de Episcop. & Cleric. Lepus in Al-
legati. 86. Incip. In causa, & questione. nu. 7. & opti-
mè, & subtiliter loquens Petrus de Anchar. in consil.
239. Incip. Panem dubitationis, per istum, ac dicentem,
quod illud, quod DEVS coniunxit, & ca-*

975 *tera, debet et intelligi de matrimonio consummato
per carnalem copulam, non initiatum per cōsumum
dumtaxat. arg. c. ex publico. S. sane de conuers. coniug.
& ibi gloss. dicit expresse tenens, & dicens, quod
latissima est potestas Papæ circa tale matrimonium.*

976 *Idem Petrus in consil. 409. Incip. Vixi, & diligenter
in ipsa col. 2. loquendo de summi Pontificis potestate,
quia fuit non solum in vtroque iure, sed in Canonibus,
& diuinis doctor maximus, ideo refero eius verba
substantialia, nam in dicto consil. 409. vers. Idem potest, inquit. Idem potest circa matrimo-
nia initia (sed non consummata carnali copula) de
976 et præsentem, quæ Papa potest dissolvere per suam
constitutionem, & concessum, ut notatur in c.*

publica de censur. coningat. circa autem matrimo-
 977 *nia consummata carnali copula, non videtur,*
quod Papa possit illa dirimere, quia scriptum est,
quos DEVS coniunxit. Hac etiam idem Anchara-
nus. & in specie illum sequitur Deci. in consil. 112.
Incip. in praesentis consultatione per totum & versicul.
Sed tamen praedictis non obstantibus, in casu, de
quo tractat, scilicet de matrimonio nondum con-
 978 *summato, dicens Papa dispensare potest, vt i dis-*
solutur, quia in tali matrimonio non dum consum-
matum Papa latissime habet potestatem. & nu. 6.
versicul. Non obstat allegata in contrarium, quod di-
citur de illa auctoritate, quos DEVS coniunxit,
 979 *nemo separat, quia intelligitur in matrimonio i*
consummato, prout est res. in dicto c. ex publico, secus
in matrimonio nondum consummato. Hac Deas.
volui huc inculcare, pro iuuenibus, quia viri gra-
uius nunc verbo veritatem conclusionis intelli-
gunt. Itaq; conclusio clara erit. Summum Pontifi-
cem matrimonium copula non consummatum pos-
se dissolvere, & super eo latissimam habere potesta-
 980 *tem, consummatum i verò non dirimitur, vt est*
Doctoꝝ omnium, qui de ea re tractauerunt cõ-
munis opinio, scilicet Gloss. in dicto cap. ex publico,
vbi Helien. Ioan. Andr. Cardinal. Anton. de Butrio.
Abb. Panormitan. Insuper Archidiacon. in c. quia pro-
pier. 27. q. 2. Innoc. in dicto c. ex publico. Lapsus. in di-
cta Allegatione. 86. Petr. de Ancharan. in consil. 239.
& in consil. 409. Prapostus. in c. finali extra de spon-
sal. duor. Deci. in dicto consil. 112. in princip. & nu. 6.
in consil. 603. incip. c. i. p. nu. 7. Cardinal. in c.
inter corporalia. col. 3. de Translat. epistol. de Imol.
in c. f. de Translat. Felin. in c. qua in Ecclesiis. nu.
sub nu. 36. de Censur. Didacus Covar. in 12. titulum. de
sponsalib. Part. 2. cap. 7. S. q. nu. 15. d. aton. de Resolus
in Tract. de Concilio. fol. 367. num. 32. Quos sequit-
ur, & allegat D. Franciscus Canivice. in Decision.
Novissim. Roman. 101. nu. 7. lib. 2. vbi ex Abb. Panor.
in dicto c. ex publico. sub nu. 14. dicit hanc esse com-
 981 *mune i opinionem, & eam esse veriorē, &*
magis communem dicit ibi Seseffian. Supra. Qui-
bus adde Almarum Pelagium de Planis Ecclesia. li.
1. cap. 45. col. 4. versicul. Circa matrimonium. Quin-
titan. Mandos ad legem in dicta Allegatione. 86. in
verb. con. unum. Marcum Anton. Cochium Insti-
tution. Canoniar. Matrimon. lib. 5. titul. 12. nu. 271.
Berth. Fumcam in summa Armilla. S. Deponatio. n.
3. Caris. Iuniorum in Consil. 170. nu. 1. London. Go-
Radon. in consil. 2. num. 4. Sylvest. de Priore. in sum-
ma. in verb. Divortium. q. 4. Marton Sacin. sen. in con-
sil. 28. Incip. Circa primum. col. 3. versicul. Verum his
non obstantibus. vol. 1. Jacob. Philipp. Porti. in consil.
 154. *nu. 7. his iungitur Leluis Zanchi de Casibus re-*
feratis. Casu. 62. Incip. Matrimonium per verba. Ioan.
Baptista Villalob. opin. commun. in verb. Pap. nu. 25.
Martin. Navar. in summa Confessarior. c. 22. nu. 21.
Lancellati. Conrad. in Templo ann. Indis. lib. 2. cap.
de Pontifice. in verb. Papa potestas in matrimonio. cu.
 27. *28. 29. de quo Martinus Meffartius in Episto-*
lae legum Pontificae. in nu. lib. 3. titul. 3. in versicul. Idcir-
co Summa Decisionum Tom. III.

co, qua vires. in fin. dicit, quod de non dimittenda
 982 *vxore, nisi ob fornicationis i causam à Domino*
dictum est, de Matrimonio carnali copula consum-
matum intelligitur.

Et si fuerint nonnulli, qui dixerunt Pontificem non posse dirimere, & dispensare matrimonium
 983 i etiam solo consensu vti usq; contractum absq;
 causa, quod communiter per praedictos, & alios
 non fuit receptum, & fuerit etiam alij, qui matri-
 monium praefatum sic initiatur, & contractum,
 & subsequuta etiam copula carnali, consumma-
 tum, posse per Papam dirimi, & super illo dispen-
 984 sare, quod communiter i non amplius dicitur, & ar-
 bitror eos, qui hanc opinionem tradiderunt, à nul-
 lo summorum Pontificum, coram quo illa dixi-
 sent, fuisse aures praestitas, quia istae opiniones adu-
 latoriae, quae sunt cibationes aliquorum malorum
 985 Principum secularium i à summis Pontificibus,
 qui à Spiritu Divino reguntur, minime audiuntur.
 Pro supra dicta opinione ponam casum pro illis,
 qui hanc litem, & Historiam nesciunt, cuius me-
 mini alias in Commentarijs de Regis Catholici Pra-
 santis, & post modum inferam in clementiam, & De-
 cisionem inde emanantem à summo Pontifice.

Casus

986 Henricus septimus i Angliae Rex, Duos filios
 habens Infaniliis, & primæ ætatis Arthurem pri-
 mum, & Henricum alterum, Nuptias contraxit
 cum Catherina Catholicorum Regum Hispano-
 rum filia, quam Arthuro dedit, qui ambo in mi-
 nori ætate constituti reperiebantur, Arthurem
 infirmum, in ætate tenera constitutum, nō valente
 matrimonium consummare, mors rapuit. Pater
 perrecta Summo Romano Pontifici supplicatio-
 ne, pro contrahendo cum altero filio Henrico ma-
 trimonio, cognitoq; negotio, cum tractaretur de
 987 Impedimento i publicæ honestatis, deq; illo non
 consummato, medio aliquorum Sanctæ Ecclesie
 Cardinalium veritate cognita, dispensatione Pon-
 tificia interveniente matrimonium inter illos con-
 tractum fuit, Illudq; Pompa, summa cum legitima,
 & Regali liberalitate coniunctum, qui simul vi-
 ginti circiter annorum spacio cohabitavit, & fi-
 lios habuerunt, Ex improvisi Henricus Cathari-
 988 nam repudiavit sub ficto colore, quod vxor fra-
 tris filii fuerit, verum aliud illum movebat, scilicet
 vt Annam Bolenam eius loco duceret. Erat autem
 hæc vxoris Thomæ Boleni filia, quia Rex Tho-
 mam biennio in Francia legatum apud Regem te-
 nens interim gravida illa cum esset, eo tempore
 partum edidit, quo nec conceptio, nec partus Tho-
 mæ esse poterat, & interim Henricus Rex illam
 adamado cognoverat, nec Rex solum, sed alij plu-
 res fuerat liberalitate sui corporis participes, itaq;
 dubium erat, an Anna Regis, vel alterius filia es-
 set, & ideo cum Thomas cogitaret de vxore vin-
 dicare, aut saltem de Repudiato aqua coram Can-
 tuariensis Archiepiscopi officialibus, verum Rex
 Marchionis Dorcestrie medio Thomam, vt à Vin-
 dicta, & lite abstineret, vt vxori parceret tra-

stuit, illa coram viro in genua prolapsa illum rogar, vt sibi parcat, dicitur Annam Regis filiam esse, nec esse vtriusque, nisi hielem se in futurum promittit, quo audito Thomas Annam, vt filiam educat, Interim Rex concubuit cum Maria Vetrina sorore Annæ. Anna iam adulta facta est cum ea matrimonium viuentis Catherinæ Regina Rex tradidit, vt vtrumque facere posset, causam coram Pontifice proponit, declarari non fuisse suum matrimonium cum Regina Validum, vt declarari petijt, & Annam duci re in vxorem posse. Causa hac gravis fuit, vt non solum Angliam, sed totum Christiani Orbem turbauit. Quam causam cum pluribus annis agitam a pluribus totius Christiani Orbis Viris Doctissimis mundus vidisset, tandem a Summo Pontifice Clemente 7. assistente toto Cardinalium supremo collegio ita fuit Romæ in Anno. 1533 tenoris huius modi prolata sententia.

P.

Sententia canonica Decisa

C L E M E N S P A P A

Septimus.

990 V M pendente lite coram nobis, dilecto filio Capilucco cappellano tñso, ac sacri Palatii Apostolici causarum Auditore, & Decano, a nobis in consistorio Reuerendissimo commissa, inter Chardinum in CHRISTO filios nostros Catherinam, & Henricum Octauum Angliæ Reges, de, & super validitate matrimonij inter eos contracti, præfatus Henricus dictam Catherinam eiecerit, & de facto cum quadam Anna matrimonium contraxerit, contra mandata, & decreta, tam admonitionis, quam inhibitionis in literis in forma Brevis, etiam de consilio fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium emanatis, cometa, temerè, & de facto attentauit. Idcirco nos de illius potestatis, quem CHRISTVS Rex Regum, nobis, licet immeritis, in persona Beati Petri concessit, plenitudine, in Throno iustitiæ pro Tribunali sedentes, & solum DEVS in præ oculis habentes, per hanc nostram sententiam, quam ex nostro mero officio, ac de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Consistorialiter, coram nobis congregatorum Cõsilio, ferimus, Eiectionem, & Spoliationem dictæ Catherinæ Reginæ a quasi possessione Iuris coniugalit, & Reginalis dignitatis, in qua tempore huiusmodi morte iuris erat, & matrimonium inter prædictum Henricum Regem, & Annam prædictam contractum, cum prædicta omnia notoria, & manifesta sint, pro vt ita esse declaramus, nulla, iniusta, & attentata fuisse, & esse, ac nullitatis, & iniustitiæ, attentatorumque vitio subsacuisse, & subsacere, prolemque susceptam, seu suscipiendam, illegitimam fuisse, & esse, præfaramque Catherinam Reginam, ad suum pristinum statum, & quasi posses-

sionem iuris coniugalit, & Reginalis dignitatis restitui, & reponi debere, dictumque Regem dictam Annam a cohabitatione sua, & quasi possessione Iuris coniugalit, & Reginalis, eiecerit, & amouere debere, in his scriptis pronuntiamus, decernimus, & declaramus, restituimus, reponimus, eiciamus, & amouemus, Eademque nostra sententia, & ex consilio, & mero officio nostro prædicto, præfatum Henricum Regem, maiori excommunicationis, & alias censuras, & penas in dictis literis contentas, ob carum non paritionem, & contumaciam damnabiliter incurrisse, & incidisse, ac ab omnibus CHRISTI fidelibus euitandum fuisse, & esse, declaramus, & mandamus. Et nihilominus volentes cum eodem Henrico Rege, nomine Pij patris, benignè, & clementer agere, censurarum prædictarum declarationem, vique, & per totum mensem Septembris proximè futurum, ad hoc, vt sententia, & mandatis nostris prædictis commodius parere possit, suspendimus. Et si infra dictum tempus parere distulerit, ac dictam Catherinam in pristinum statum, quo tempore liti mortæ erat, non restituerit, præfatumque Annam a sua cohabitatione, & quasi possessione Iuris coniugalit, & Reginalis non abiecerit, & dicta attentata cum effectu non purgauerit, nō prout ex tunc, præfenti declarationi locum esse volumus, & Decernimus, & ita pronuntiamus.

Hæc sententia esse solenniter descripta, vt diximus, 991 ex libro primo de Schismate Anglicano Nicolai Sanderi viri grauiissimi. Ex qua decisione solidatam videmus conclusionem super prædictam, summos Pontifices Matrimonium communi consensu contraxit, & consummata, non dissoluere, nec contra illa dispensationes emittere solere. Non paruit sententia Henricus, qui post modum Annam, Alteram, eiusdem nominis occidi permisit, causæ notæ sunt, apud Historicos, quæ gesta toti Christianæ Republicæ displicuerunt.

Firma tamen conclusio in ista materia erit, quod 992 matrimonium in prohibito gradu contrahendi, nulli facultas conceditur, sed solum Romano Pontifici dispensatio, nulli akeri competat, qui magna causarum consideratione ad illas in casibus debitis 993 concedendas soli t proceat, c. quia circa. c. non debet, de consensu. & affirmat. c. in vbi gloss. in Verb. sacramentum, extra de transact. c. quadam. c. quod scripti. 35. q. 3. Specul. in Tit. de legato. S. non ostendendum, sub num. 44. versicul. Quinquagesimo primo, c. sub. num. 48. versicul. septuagesimo quinto, ipse solus. Abb. Panor. in an. c. quod dicitur, in 5. de consang. & Affinit. post gloss. ibi dicit, solum Papam posse dispensare in casibus humana lege prohibitis, quem sequitur Lancellotti. Conrad. in temple omnium Iudicium. lib. 2. cap. 1. de Pontifice Maximo. S. Pape potest et in matrimonio, num. 11. vers. Notandum est hoc Cardinal. Parisius in consil. 68. num. 138. 139. vol. 4. vbi meminit de Dispensatione matrimonij facta per Iulium secundum summum Pontificem cum t Rege Angliæ, de quo proximè diximus, quam fecisse Iulium secundum voluit idem

Nicol.

*Nicol. Sanders de Schismate Anglicano, lib. 1. & per
conclusionem scribit D. Joannes Baptista. Cista de Re-
medijs subsidiarijs. Remedio. 35. numer. 1. Marcus
Mantua Dialogor. lib. 1. caput. 14. versicul. Dixi sed
alter.*

995 In Mortis articulo posse matrimonium t contrahi, voluit Bald. in l. Galus, in princip. col. 3. *verf. sexto*, & *ultimo quaritur, ubi Angel. quem fequitur ibidem Alexand. num. 13. verf. Item ex hac lege. ff. de liber. & posthum. Bartholom. Sectin. in consil. 8. Incip. Pifio eleganti confilio. col. 1. *verf. cum*. Et nulla infirmari, vol. 3. Ioannes Cephalin. in consil. 216. num. 3. vol. 3. alios allegans Polydorus Ripa in Tracl. de Aclit in articulo mortis. cap. 2. num. 1. vbi plures retulit, & nouiffime Thomas Adlatus in Tracl. de Infirmitatib. par. 2. in *Perb. Matrimonium*, num. 2. Nec fundanda est conclusio in eo, quod dicunt Bald. & alij, quia est apertitudo naturalis, quod conceptio partus fieri potest tñt eodem, quo moritur die, tamen eo die potuiffet quis sanus concipere, & postea eodem die elfet occifus aut veneno, vel improbitas, morte fublarus, fed quoad infirmum & morti proximum, & animi agemem, dicit Aristoteles, lib. 1. de Generatione, 997 *Animalium. cap. 18. quod* tñt agri, morbofi, & fenes femen non habent, quia agri propter Imbecillitatem, fenes, quia non poffent eorum natura concoquere. Et illa apertitudo non poffet deduci ad actũ, 998 & ideo eñt tñt vana. Et fi concederemus quod Vm 999 tñt vira die poffet generare, hoc tñt incurit vltima mulier, eodem die, ac notie poffet cum alio iflum adum operari. Ideo poffet matrimonium fieri, non ob conceptionem, vel prolis fulceptionem, fed ob liberum confenfum, quia ex Regula, Nuptias non concubitus, fed confenfus facit. Nuptias. cum concordantia. ff. de Regul. iur. Vnde cum Bartholom. Sectin. in dicto confil. 8. ab ijs abftinendum, ad euitandas 1000 fraudes, pro tñt quibus procuratur, & etiam quia honestati non conueniunt.*

ARGUMENTVM.

Nuptiæ secundæ, & vltiores contrahi possunt, & sunt permixtæ, reiecta opinione Hæreticorum, & antiquorum. Harum tamen cognitio pertinet ad Romanos Pontifices, non ad Imperatores, non sunt benedicendæ si primæ fuerint benediectæ; ob matrimonij libertatem fuerunt à Pontificibus sublatae penæ transuentium ad secundas nuptias infra annum luctus. Transuentis tamen tenentur conseruare filijs bona quæ sita ex primis nuptijs, non transuentis acquirunt sibi omnia lucra; penæ tamen impolite secundò nubenti si filij consentiant, (dummodo non sint pupilli, & minores) cuitantur.

S P M M A R I F M.

- 1 Corinthiſſi Sanctum, & Solemnem indicabant, ſanctus
viro mortuo, ſecundis nuptias non contrahere.
- 2 Imperatores Græci ſanctum ſecundas nuptias contra-
hentibus pœnas manuum ſtrictuerunt.
- 3 Cataphryges, quorum Principes Meantius, & Apel-
les heretici cum Præſa, & Maximilla incedebant,
ann. 4-5. 103. 106.
- 4 Meantius Hæreticus falſo aſſerbat Spiritum San-
ctum non Apoſtoliſi ſed ſibi inſuſcipi, & alia deſer-
re. 103. 106.
- 5 Tertullianus perſequutus, ſed poſtea dubitatum,
ne in erroreſ illapſus fuſſet,
- 6 Euxum opino, qui dixerunt hæreſim eſſe, contra-
here ſecundas nuptias, vera non eſt, ſed poſſe con-
trahere ſecundas, Tertius, quartas, quintas, & vlti-
viores nuptias permiſſas eſſe. 108.
- 7 Vnus contraxit matrimonium cum vigefima ſecu-
da uxore, qui habuerat viginti vires, ex D. Hie-
ronymo, & alij.
- 8 Abraham Sara uxore mortua, duxit ſecundam
uxorem Ceturam.
- 9 Martino Mahalan viro Ruth, duxit illam Beza, à
quibus natus eſt Obed pater Iſſai. patris David.
- 10 Apud veteres in ſcriptura ſacra cauſatur, ut mor-
tuo fratre, qui cum fratre habitabat, ſunt filij, frater
alter uxorem illius ducere teneatur.
- 11 Vincentius vixit ſic cum alio commiſcebatur, adul-
tera dicebatur ſim aſſem illo mortuo, ſecundam
duxit Apollon, dicebatur, lege Iſſi ſoluta. 116.
- 12 Novatiani heretici apud primum Nicenum Con-
cilium, qui ad Eccleſiam Catholicam redire intende-
bant, ante excom. per ſcripturam ſocere intende-
bant, ſed in omnibus Eccleſia Catholica conſentire,
& communicare cum ijs, qui ſecundas nuptias
expertis erant.
- 13 Secundis, Tertius, quartas, & vltiores nuptias, in
Conſilio Florentino permiſſas, dum ſemen impe-
dimentum non obſit, licet abſtinentes à coniugio
laudabiles ſint. 116.
- 14 D. Hieronymus non damnat Bigamos, nec Trigamos,
ſi duci poſſit octogamos, quas non tam appeti, quam
concedi, quid hæſitus Pamphilus, Nicæhorus;
Hieronymus, Guſdo Carmolita, Alphonſus de Ca-
ſtra, Prætoſus, Reſtus, Sorzeallus, Griſaldus, &
Fenatoſius ſentiant. 118.
- 15 Secundas, & vltiores nuptias permiſerunt Sacro-
ſancta Concilia, Nicenum, Toletanum Secundum,
& Florentinum, & ab illis decifas, à Summis Pan-
tiſicis Alexandro Tertio, Licio Tertio, Urbano
Tertio, & Innocentio Tertio confirmatis.
- 16 Sanctiſſima Anna mater Glariſſiſſima Virginiſ, con-
ſpiciſſa tria matrimonia, ut demonſtrantur. Decla-
ra. 111. 21.
- 17 Arbor materni generis Glariſſiſſima Virgini� M.A.
RIÆ, & declaratur, ac oporſe explicatur.
- 18 Conſtantinus Porphyrogenitus Imperator Conſtan-
tinopolitanus non potuit ſciatromittere, quod ſu-

- cundas, Tertias, & vltiores nuptias, quia hoc spectans ad Romanos Pontifices. *nn. 23.*
- 23 Matrimony cognitio ad summos Pontifices pertinet.
- 24 Quod secundas, & vltiores nuptias quid dixerit Felicianus Capisnon.
- 25 Secunda nuptia, an benedicti debeant si fratres benedicti prima declarant. *nn. 26, 27.*
- 27 Sacerdos benedicens secundas nuptias suspensus ab officio, & beneficio, cuius suspensionis dispensatio ad solum Pontificem spectat. *declara. nn. 30.*
- 28 Goffredi de Trano opinio, an secundarum nuptiarum benedicti possit reuocari.
- 29 Dicit de Aquino, & ab eodem opinio super eodem dubio.
- 30 Pena mulieribus ad Imperatoribus statuta si ad secundas nuptias transierint.
- 32 Quibus querebantur bene mulierum contrabentes secundas nuptias.
- 33 Intra annum viui mortem lugere, tenebatur uxor, nec nubere, aliquis iustitiam incurbat.
- 34 Quod iustitiam habuim lugere, pena fuit sublata, non quoad transiitum ad secundas nuptias.
- 35 Summi Romani Pontifices decreuerunt, quod mulieres imponi ad secundas nuptias transientes, ab omnes penas, & si intra annum nubuerint. Licet ea transiit dixisset hoc non spectasset ad summos Pontifices. *nn. 36. Declara. num. 37-39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48.*
- 38 Pena secundarum censuram ad fauorem filiorum, an fuit sublata. *declara. nn. 45.*
- 39 Opinio Rayneri de Fortibus, & Pauli de Lexariis, quare intra annum nubere prohibebatur? Ob sanguinis perturbationem. Sed quomodo debeant intelligi declaratur auctor. *nn. 40. 41. 42. 43. 44. 46. 47. 48.*
- 41 Superfluitas quid sit.
- 42 Numerosi partus unico conceptu sunt.
- 43 Os vteri muliebri a conceptione statim eliditur, ita, & nihil ingreditur, ex opinione Sabusiani Aretai, & Ioannis de Valverde medicorum. *nn. 44.*
- 46 Intellectus Liberatorum, quoniam solent si de his, qui noceant. *Infama. declara. nn. 47. 48.*
- 49 Pater, & mater transientes ad secundas nuptias, bona quæ sit ex primi nuptiæ, successione filiorum primi matrimonij, dum vnu non habent vsumfructum, restitueri tenebuntur filiis primi matrimonij, qui supererant, & nullum habent alienandi ius. *nn. 50. 51. 52. 53.*
- 54 Vbi ex primo matrimonio non sunt filij, non amittitur ius, quod ex eo habuimus.
- 55 Accipimus Placentiam scilicet refectore, quando ob illa ult. discedere.
- 56 Persuadentes in primi nuptiæ, filices non transiunt ad secundas, omnia iura illi queruntur.
- 57 Mulier contrahens sponsalia per verba de presenti iuxta formam Concilij Tridentini, nec subsequenter alius vltior per copulam carnalem, nec tradito ad domum subleuata, ut secundas nuptias contraheret, contrahit etiam iuxta ius, & ad
- penas binorum tenetur.
- 58 Mulier intra annum luctus transiens ad secundas nuptias, nullis exstantibus ex primo matrimonio liberis, primatur tamen impuberum filiorum successione, etiam in bonis, in quibus maritus ab eorum dote in usufructu tantum influens fuerat.
- 59 Gelli extollens Antonelli scripta, utrum sic facerent nulli.
- 60 An maritus possit dare licentiam uxori conuolandi ad secundas nuptias, etiam, ut tunc penas? contradiit Ludouici Roman. *Declara. n. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72.*
- 63 Nubens infra annum luctus, an faciat iniuriam primo viro? & an sit contra bonos mores? *nn. 64. 65. 67. 68. 69.*
- 69 Anima defunctorum beata, an compassionem officiantur.
- 70 An contristetur anima defuncti, dum transiit uxor ad secundam vota remissit.
- 73 Pana ad illam mulierem secundo nubentem ad fauorem filiorum, an filij si consentiant, emittuntur? *num. 74. 75. 76. 77. 78. 79.*
- 80 An mulier transiens ad secundas nuptias, amittat per illam quæ sita, nam ex causa iurata, sed opposita? *nn. 81.*
- 82 Bona que testator mulier reuertere pro filijs, quæ sita ex Lucris primi Viri, non tamen includuntur bona ad extraneos donata.
- 83 In Gallia mulieres intra annum luctus nubentes in supremo Parisiensi senatu, agitate assensu illi remittuntur iuris Civilis, à Senatu autem Tholosano, secus. *nn. 84.*
- 85 Filia sita in amplo forma renūciante & cum iuramento boni patris, & matris, perierit agere super bonis, quæ pater amittit ad secundas nuptias conuolando. *nn. 86. 87.*
- 87 Iocundus Saxofras de Authore bene fuit.
- 88 Pro viro homicida egit uxor contra homicidam suis condemnatus ad enormem quantitatem eandem mulieri, transiit ad secundas nuptias, moritur, litigant filij primi matrimonij pro pecunia habita cui debeatur. Senatus Tholosanus exclusit filios à tota pecunia, Auther contradiit. *Declara. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98.*
- 92 Litis contestatio Lepis angularis Iudiciorum amissionem, & requiritur etiam in causis criminalibus. *nn. 93.*
- 94 Accusantes penales in bonis esse incipiunt licet contestata.
- 95 Actio criminalis, quæ composita ad vindictam, & actio rei familiaris persequitoria intra annum experiri poterunt, & vna aliam non impedit.
- 96 Filij competit accusatio pro necis patris, ut suam, & suorum iniuriam prosequantur.
- 97 Occiso viro, damna, sumptus, & expensa sunt pro alimentis uxoris, & filiorum.
- 98 Sumptus vltimæ, vel occiso occurrentes, an refici ab homicida debeant.
- 99 Si vir, & uxor matrimonium contrahentes inuicem donationem sibi faciunt, si maritus altero ipsorum spolia

preta viduitate, secundas nuptias contrahas, an donatione priuatur? Declara, num. 100. 101. 102. 103.

100 *Legge Julia si scella quid caneretur? num. 101. 105.*

101 *Causa Mutiana quid provideat? & an à Iuliano Imperatore fuerit sublata? num. 102.*

104 *Eudoxia Constantini Duci Imperatoris Constanti-nopolitani uxor, quid fecerit contra promissionem secundo nubens, illius, & Patriarcha Hilaria. num. 109.*

105 *Promissio de non contrahendo secundas nuptias, an sit seruanda, & de iudicio in hac re date à Supremo Parisiensi Senatu. 107.*

110 *Vir, vel uxor ad secundas nuptias transcentes, non possunt secunda Viri, vel uxori, per testamentum, vel cunctis aliove titulo dare, nisi quantum ex filijs primi matrimonij.*

111 *Intellectus à hac edictali. C. de secund. nup. num. 116. 125. 136.*

112 *Mater transiens ad secundas nuptias, si non perierit ante sororem filijs, successione illorum priuatur, num. 113. Declara. num. 114. 115.*

116 *Mater ad secundas nuptias transiit filijs primi matrimonij debetur portio dotum suarum. num. 117. 118.*

117 *Dos est patrimonium mulieris.*

118 *Mater maritente successio ab intestato est prima causa filiorum.*

119 *Mulier potest de dote cessari.*

120 *Muliere nubente secunda vice non in loco primi viri, sed alterius Iurisdictionis succedens equaliter primi filij, non obstant statu contrario in secundo loco. num. 121.*

122 *Legatum factum mulieri, si vidua permaneat, an sit perpetuum, vel temporarium, num. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130.*

130 *Legatum, an debeat cum fructibus.*

131 *Dotio permanebit, quid significet, num. 132.*

133 *Persuadere plus est quam compelli, & cogi.*

134 *Persicere verbum, significat ad finem ducere. Distin-guitur de notat actus consummationem.*

135 *Legatum relictum uxori secunda, à marito contra. l. Hac edictali. C. de secund. nup. & ultra illum modum, habetur pro non scripto, numero 136.*

137 *Pena secunda nubentium statuta, à l. generaliter, C. de secund. nup. locum habent in illis, qui contra-hunt incestas nuptias.*

138 *Pena omnes statuta contra secunda nubentes, locum habent, si mulier non nupsit, sed viuit cum Amasso, & contra omnes, qui non honeste viuunt.*

TITVLVS SECVNDVS.

De secundis Nuptijs.

NARRAT *Pausanias. lib. 2. apud* Corinthios, sanctum, & solemne foemini fuisse, viro mortuo, secundis nuptijs abstinere. Nō mirum igitur si Imperatores nostri, præsertim Græcæ nationis, in illarum quodammodo odium, nonnullas aduersus eas contrahentes, penas statuerant *† ut in iure Titina. C. de secundis nuptijs, & alibi demonstrarunt.* Hinc illorum secta emer-sit, qui primas nuptias admitterebant, secundas autem tanquam stupra, & fornicationes damna-bant. Hi Cataphryges, *† quorum Princeps Montanus, & Apelles quidam fuerunt, cum Prisca, & Maxi-milla eorum Prophetissæ, quæ illos sequebatur.* Cataphryges, quia Montanus Phryx erat ex oppido, cui nomen Ardaba, Pepuzani, siue Pepusiani *(ut apud D. Hieronymum) dicti.* Hic est ille *(ut Apollonius ait)* qui matrimonia dirimere docuit, *† qui ieiunia legis latis sanxit, hic, qui Pepuzam & Tynium parua Phrygiæ oppida, vbi vndeque ad se pettraxisset homines, Hierusalem nomi-nauit, hic, qui sub prætextu oblationis, auri-ticæ sordes, & munusculum emundationis arte quādam inuenit, qui salaria verbū eius prædicantibus enumerauit, ut per vtriusque doctrina eius inu-ualeret, atque confirmaretur.* *Hæc Apollonius scripsit Ecclesiasticus.* Hic Montanus, Spiritum *†* Sanctum sibi, non Apostolis, infusum prædicans, multos in suam protraxit hæresim, adco quod illas mulierculas Priscam, & Maximillam, ut relictis viris suis, eum sequeretur, eius inspiratione Spiritum Sanctum se habere credentes, sibi ipsis matrimonio, hæresique sociatas tanquam ex Paraclini inspira-tione editas, passim iacebatur, & in hunc modum à Vesano spiritu vterque agitur. ipsos eorum suspendunt, & eodem modo ad insar Iudæ pro-ditoris vitam finierunt. Floruerunt hæc circa annum Domini nostri IESV CHRISTI. 82. S. Eleutherij Summi Pontificis, & Commodi Imperatoris Tempore, de Montano meminit *D. Hieronymus in Epistola ad Marcellam aduersus Montanum.* Et Ter-tullianus, qui licet prius hunc errorem persequeretur, in lib. quem de Monogamia fecerat, eandem in eūdem errorem lapsus est, quem *†* sequuti sunt No-uatus, & Cathari, & ideo dixit hunc esse errorem Græcorum Guido Carmelita in summa de Hæresi-bus, de his *Eusebius Casariensis, lib. 5. cap. 15. cap. 18. lib. 7. cap. 19. Nicephorus. Historia Ecclesiastica, lib. 4. c. 33. Gabriel Prætorius de vitis, & scitis hæresico-rum. Damianus Rastinus, de vitis, & scitis Hæresico-rum, in Cataphrygi, & in Maximilla, in Montani-ana.*

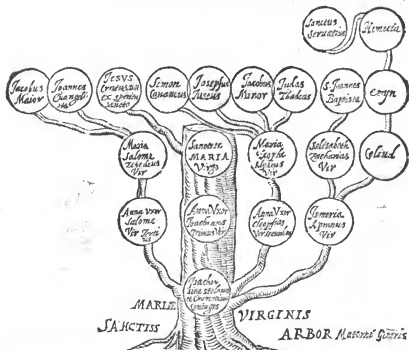
Vis. Alfonso de Castro adversus Hæreses, in verbo Nuptia, num. 2.

- Contrarium tamen verum est, quod hæresis sit contra illos, qui tenuerunt dictam opinionem negando secundas nuptias, cum iura diuina, & humana ¶ velim, & concedant non solum secundas nuptias, sed, & tertias, quartas, quintas, & Vltimas, nam alius ex D. Hieronymo, & Nicolao Boerio in *Decisio. Bardegalen.* 86. an. 4. diximus in *Tract. de compromissis* §. 2. gloss. 4. sub num. 2. quod vnus dum viginis duas habuisset vires duxerit alteram quæ duos, & viginis ¶ habuerat viros, quam historiam recitat etiam *Gualterus Benedictus in Rep. cap. Raynautus in Verb. Quicquid alia matrimonium contrahens, num. 22. 1. de Testamentis. Simon Maius de Irregular. lib. 1. c. 3. 3. in fin.* Hæc conclusio exemplis scripturæ sacre confirmatur, nam cum mortua esset Sara vxor Abraham, duxit vxorem secundam ¶ 30 ¶ Ceturam, vt patet *Genesi. cap. 35.* Exemplum aliud, mortuo enim Mahalon viro Rubi Moabitici ¶ 31 disillam ¶ duxit Booz, ex quibus natus est Obed, qui genuit Isai, & Isai Dauid Regem, vt habetur *Ruth. cap. 4.* Quin immo in scriptura sacra præce- ¶ 32 ptum ¶ fuit, vt si ex fratribus, qui simul habitabant aliquis moreretur absq; liberis, defuncti fratris vxor nubere tenebatur sui viui ¶ præmortui fratri, vt habetur *Deuteronomio, cap. 25. D. Apostolus Paulus* scribens ad *Romanos cap. 7.* dicit, Quæ sub viro est ¶ 33 mulier, viuente viro ¶ alligata est legi, si autem mortuus fuerit vir eius, soluta est à lege viri, igitur viuente viro, vocatur adultera, si fuerit cum alio viro, si autem mortuus fuerit vir eius libera- ¶ 34 ta à lege viri, vt non sit adultera, si fuerit cum alio viro. *Ex item 1. Corin. cap. 7.* Mulier ¶ (inquit) al- ligata est legi quanto tempore vir eius viuit, quod si dormient vir eius, liberata est, cui vult nubat, tantum in Domino. Vnde, & apud *Nicenum Con- ciliū primum, cap. 8.* dicitur, quod Nouariani hæ- retici, qui ad Ecclesiā Catholicā redire inten- debant, ante omnia per scripturam confessionem ¶ 35 faciente, se cum ¶ consensu Ecclesiæ Catholice in omnibus omnia obseruatuos, & comunicatuos se, & his, qui secundas nuptias experti sunt. In *concilio Toletano Secundo, cap. 10.* Viduas, & Virgines statutum est, posse libere copulari. Vltimo loco in Concilio Florentino, hoc decretum, & hæc Deci- ¶ 36 sio in Spiritu Sancto ¶ facta est. Nono, Quoniam essent nonnullos, quartas nuptias, tanquam con- demnatas res pueri, ne peccatum vbi non est, esse putetur, cum secundum Apostolum, mortuo viro, ¶ 37 mulier sit ab eius ¶ lege soluta, & nubendi, cui vult in Domino, habeat facultatem, nec distin- guat, mortuo primo, secundo, vel tertio, declara- mus, non solum secundas, ac tertias, sed, & quar- tas, & vltiores; si aliquod canonicum impedi- mentum, non obstat, licite contrahi posse. Com- mendatōres tamen dicimus, si vltius à coniugio abstinētes, in castitate permanserint, quia sicut virginitatem viduitati; ita nuptijs castitatem vidui-

tatem, laude, ac merito præferendam esse cen- semus. *Macienus Caneby sententia.* Hoc idem D. Hieronymus in *Apologia ad Pamphilum pro libro aduersus Iouinianum.* Aperiant quæso (inquit) aures ¶ 17 obreccatores mei, & videant me ¶ secundas, & Tertias nuptias concessisse in Domino, qui secun- das, & tertias non damnaui, Et post multa ibidem dicit, Deniq; Bigamiz, & trigamiz hoc calce si- gnauimus. Omnia lice vt, sed non omnia expedi- unt. Non damno digamos, imò nec trigamos, & si dici potest ologamos. Et idem Hieronymus in *Epistola ad Marcellam aduersus Iouinianum.* inquit, ¶ 18 Nos secundas nuptias, non tam appetimus, quam concedimus, Paulo iubente, vt viduarum adolēcen- tulu nubant. Hanc itaq; opinionem *Enfilius Pam- phili, Nicephorus, D. Hieronymus, Guido Carmeli- ta, Alfonso de Castro, Gabriel Fratolus, & Damia- nus Rescius* firmant in locis allegatis idem tenen- runt *Ioannes Sotellus in Summa Pontificatuum con- sistens, §. Nuptia, Paul. Grisoldus in Summa matrimonium, n. 4. Daniel Fenator in Analysi iuris Pontific. lib. 4. Ti- tul. 2. 1. in princ. etq; ab omni christiana Republi- ¶ 19 ca in viridi obseruatione, à sanctis Concilijs ¶ Ni- ceno, Toletano secundo, & Florentino decisa, à summis Pōtificibus Alexandro Tertio, Lucio Ter- tio, Urbano Tertio, & Innocentio Tertio, compro- bata. Vno exemplo nos hanc conclusionē in firma- ¶ 20 bimus sanctissima æterni ¶ Anna mater gloriosis- simæ, & immaculatæ Virginis Mariæ, mortuo Ioa- chimo, illius viro, nupsit secunda vice Cleophræ, à quorū cōiugio nata est altera filia, quæ Maria Cleo- phæ appellata, nupsit Alpheo, à quibus nati sunt Iacobus minor, Ioseph iustus, Simon Cananeus, & Iudas Thadeus. Tertia vice Anna Salome nupsit, et quibus nata est altera Maria, quæ à nomine patris Salomæ est appellata, & hæc Zebedeo nupsit, et quibus nati sunt Iacobus maior, & Ioannes Eu- angelista. Ex quibus secundas, ac Tertijs nuptijs, & illorum linea, cum tam sanctissimi viri propaga- ¶ 21 illorum ¶ hæreticorum traditio, et opinio.*

Ex Ifachar, siue Stolone, & Emeretiana cōiugibus nascitur sanctissima Anna, ac Iheremia. Anna primis virum habuit Iochimum, ex quibus nascitur Glo- riosissima MARIA Virgo, Mortuo Iochimo pri- mo viro, nubit Anna Cleophræ secundo viro, ex quibus nascitur altera Maria dicta Cleophræ à no- mine patris. Tertia (ob mortem Cleophræ) Vice nu- bit Salome tertio viro, & ex eis nata est altera Ma- ria dicta Salome. Et prima MARIA virgo DEI voluntate desponsata est Iosepho viro Sancto, ex qua de Spiritu Sancto natus est IESVS CHRIS- TVS Dominus noster. Maria Cleophræ nupsit Alpheo, & quibus nati sunt, Simon Cananeus, Iosephus iustus, Iacobus minor, Iudas Thadeus. Ter- tio Maria nupsit Zebedeo, & quibus nati sunt Iac- obus maior, & Ioannes Euangelista. Ex hijs con- stat, quæ proles sanctissima ex primis, secundis, ac Tertijs nuptijs orta est, cætera alia nota sunt,

Proptec

Propterea constitutio Imperatoris Constantini Porphyrogeniti, quæ disponit circa tertias, & quartas
 22 Nuptias nonnulla, fieri minimè poruit, disponendo quoad Sacramentum matrimonij, & sic de
 23 sanctissimo Ecclesiæ Sacramento, quia ista ÷ cognitio pertinet ad summum Pontificem, de qua Constitutione habetur *lari Orientalis, lib. 2. Titul. de Polygamis apud Enimundum Benefidum*. Ante, quam conclusionem istam finiam, dicam verbaquæ protulit *Felicianus Capisani Explicationum Catholicarum Parte 3. Explicatione 41. num. 6*. Verum (inquit) non potest mihi venire in mentem,
 24 præcipuos viros ÷ sine iusta ratione hæc dixisse. Nam non ignorabant, Matrimonium procreandis filiis ad DEI gloriam, tanquam ad primum finem, & postea ad evitandam fornicationem tanquam ad finem secundarium fuisse institutum, quæ duo bona non minus in secundis, quam in primis nuptijs habentur. Deinde si per indulgentiam vellet Paulus in nuptas, & viduas nubere, & hoc, ut evitent fornicationem, & propter hanc rationem, secundæ Nuptiæ non consentire bonæ. Ergo neq; primæ probantur, propterea, quod se continere non possunt? Arbitror ego, quod ardenti quodam desiderio virginis, & castitatis prædicta dixerint, ut omnes ad continentiam prouocarent.
 Hæc Capisani.

Secundæ Nuptiæ eorum, qui semel fuere benedicti, iterum benedicendæ ÷ non erunt *cap. 1. c. vir autem, extra de secundis nuptijs. Item, Sæctellus in summa Pontifical. constitution. S. Nuptia, num. 3*. Diximus per transitum, supra in hac summa Decisio-
 25 num vntersarum Titul. 1. versic. secundas Nuptias, num. 4 18. 19. Voluit *Simon Maiolus, de Irregular. lib. 3. cap. 15. sub num. 7. versic. iteratio quoque. Item, Paul. Lancelotti. in instit. canonicar. lib. 2. Tit. de Divort. S. fin. Gerardus Maynar. in Decis. T. holos. 100. num. 2. lib. 3. Rationem reddit text. in dicto c. vir au-*
 26 *tem, quia ÷ cum alia vice benedicti sint, eorum benedictio iterari non debet.* Sacerdos autem illas iterando benedicens suspenditur ab officio, benedictioq; c. 1. *de secund. nupt.* cuius suspensionis dispensatio
 27 satio ÷ soli Papæ competit, *va ibidem Hostiensis dicit, quem sequitur Bernardus Diaz. in Pract. crimin. Canonicar. capis. 68.* qui dicit poenam esse arbitratiam, sequitur *Iacob. Ottench. de Arbitrar. iudicium quæstion lib. 2. Centur. 3. capis. 4. 17. sub. num. 9. Goffredus autem de Trans in summa hoc titul. post principium, tenuit ÷ secundas nuptias posse benedictione iterari. Verum D. Thomas de Aquino lib. 4. sentent.*
 28 *distinç. 42. tenuit virginem, quæ nubere ÷ bigamo debere benedi ci, quem sequitur Altesan. & Henric. Bohe. in dicto c. vir autem. Angel. de Clausio in summa. S. Nuptia, Mench. in loco allegato, num*
 10, &

10. & hoc videtur satis rationabile, cum ijs, quæ dixi in loco supra allegato, reſcripto tamen ſummorum Pontificum iudicio.

Declarata iſtam ſuſpenſionis poenam, intelligi in facerdote benedicente ſecundas nuptias, viucnte
50 t prima, vel altero, vt declarauit Ioan. Andr. in diſt. 4. cap. 1. quod ante cum dixit *Gloſſ. in diſt. 4. cap. 1.* ſed illud intelligitur, primo viucnte, & hoc dicit eſſe verius *Angelus de Clauis in ſumma, in verb. Nuptia, ſub. num. 1. & voluit Abb. Panormitis in diſt. 4. cap. 1. num. 5.*

Ponamus pro baſi, quod de iure diſpoſitum eſt quoad ineunte ſecundas Nuptias, & poſt modum ſubſticiamus hodiernam apud omnem chriſtianam Rempublicam obſeruantiam, quibus poſitis, habebitur omnium ambiguitate in hac materia occurritur reſolutio. Statuerunt Imperatores,
31 quod mulieres, vitis illam mortuis, intra ꝑ luctus annum, ſi nuberent ſecunda vices infamiam incurrerent. Quod ſecundo viro vltra tertiam ſuorum bonorum partem, nec Titulo dotis, non teſtamento, non etiam donatione inter viuos tranſferre poſſent. Incapaces etiam ſeruent omnium Hæreditatum, Fidei commiſſorum, legatorum, donationum cauſa mortis, ac ſuſceſſionum ab inteſtato iſtis obuenientis, à perſonis vltra tertium gradum illis ſibi coniunctis, inter viuos autem capere poſſent. Et quæ à prioribus viris prædefunctis habuerunt, vel à vltima voluntate iure ſponſalium, amittant. Queruntur tamen prædicta de
32 cem ꝑ perſonas, ſcilicet Filio, Filia, Nepoti, Nepti, Patri, Matri, Auo, Auiæ, ſtrati, ſorori, Mariti prædefuncti gradibus inter eos ſeruat, quibus non extantibus, vel nolentibus. Ficus ea bona capit. Hac omnia habentur in l. 2. c. de ſecundis Nupt. in quibus *Gloſſa, & Doctores amari.* Non lucenti vi
33 rum intra annum luctus erat ſtatuta ꝑ vxori infamia, & ſic nubenti durante illo tempore. l. 1. l. *Genero. Liberos. & non ſolent. ſi. de Hys qui notant.*
34 *Inſim.* Quæ poena quoad luctum, ſi habitum ꝑ luctubrem, ſuit ſublata, teneante firma quantum ad poenam tranſitus ad ſecundas nuptias, et in l. *Decreto. C. ex quib. conſ. Inſim. 2. ꝑ ꝑꝑ.*

Summi tamen Romani Pontifices ex eorum ampliffima poteſtate, ex Auctoritate Diui Pauli Apoſtoli ſuper præſcripta, decreuerunt, ꝑ quod mulieres impune ad ſecundas nuptias procedere poſſent, nulla habita ratione poenarum intra annum luctus ſtatutarum, & præſertim abolere infamiam à ciuitibus legibus inſiſſiam, ſic ordinauit Virbanus Tertius, in c. ſuper illa, & Innocentius Tertius in c. ſin. extra de ſecund. Nupt.

Paulus de Caſtro in diſt. 4. Decreto, poſt gloſſ. ſibi, in fine, dicit quod nec ad Apoſtolicum, neq; ad conditorum canonis pertinet corrigere leges ciuiles, vbi non eſt quaſiio ꝑ de peccato, ſed de moribus.

Contrarium verò, quod poenæ iam dictæ nubentium intra annum luctus ſint ſublata, & præſertim ꝑ infamiam, & quod per ſummos Pontifices

facti potuit iſta prouiſio, voluit *Gloſſ. Inſim. emiſſis in diſt. 4. Liberos. & in diſt. 4. c. de ſecund. nupt. & gloſſ. canonum in diſt. 4. ſin. act. eodem tit. & hanc opinionem optime corroborat Lucas de Penn. in l. mulieres, col. 4. verſ. ſed cum hac ſit mira pena. C. de Incolis, lib. 10. Quo verò ad poenas ſecundarum*

38 nuptiarum, quæ iauorem filiorum ꝑ primi matrimonij concernunt, non eſſe ſublatas, quæ ſunt impoſitæ de iure ciuili, præſcriptum in l. *Femine, & in l. Hac editali. C. de ſecund. Nupt. & ita communiter voluerunt Canoniſta Innocent. Hoſſius. Ioan. Andr. Henricus Bobis. Anton. de Butr. Abbas Panor. Frap. ſis. & eaſeri, in diſt. 4. ſin. de ſecund. Nupt. Bartol. Bald. Angel. & Salycetan in diſt. 4. 1. Idem Bald. in diſt. 4. l. Decreto, num. 2. 3. vbi dicit, vidiffe Conſilium*

39 *Ragueri de Forlimo, & Pauli de Leazaris,* diſtinguentium, quod aut ꝑ tempore, quo nubit, poterat eſſe periculum perturbationis ſanguinis, & tunc ſit infamis. Aut non poteſt eſſe periculum, & non eſt infamis, ſubiungit Bald. quod iſtud eſſe poſſet poſt tres, vel quatuor menses, arg. d. *Liberos. & ſi ſialis* Quo verò ad illud, quod dixerat *Raynerius, & Leazaris,* nec videtur mihi in caſu ſimili

40 conſiderabile, quod ꝑb ſanguinis primi viri, cum ſanguine ſecundi perturbationem incurreret infamia, vltra quod mihi videtur præſuppoſitum in caſu iſto non conuenire, nihilominus videtur quod illi tenerent, dari ſuperſtationem, quæ cum

41 nil aliud ſit, niſi ſecunda quædam ꝑ conceptio, cum ſcilicet grauida iam mulier, iterum viri concubitu vſa, aliud concipit, quod fieri poſſe tradidit *Hippocrates in peculiaribus, de Superſtatione,* & de hac ſanguinis perturbatione poſſunt intel

42 ligere, vnica enim ſeminis emiſſione ꝑ etiam partu numeroſi concipiuntur, & ſtatim à concepti vteri, ſive matricis eo illius clauditur, eſſuſo enim ſpermate, à conceptu ſtatim eius oriſcium arctiſ

43 ſime conſtringitur, ut vt nihil vterius ꝑ ingrediat, vt poſt *Sabinianum Aræum in commentarijs ad Hippocratem in diſt. loco,* voluit *Iohannes Valerius*

44 *de Anatome humani ꝑ corporis,* lib. 3. cap. 14. adico quod vana eſt huiusmodi ſanguinum perturbationis. Vnde vera eſt conſeſio ſuperdicta, ſublatas eſſe poenas nubentium intra annum quantum ad infamiam, non autem eſſe ſublatas poenas binubentium maſculorum, & ſæminarum, reſpicien

45 tes vtilitatem filiorum ꝑ primi matrimonij, hoc idem tenuit *Bartol. in diſt. 4. Liberos. in princip. num. 2. Ludovic. Fernan. in Conſil. 182. Incip. in caſu propoſito. Federicus de Senis, in conſil. 36. Petrus de Ancharan. in conſil. 10. 1. Incip. Ex prædictis The*

maſe, col. 1. Decius in diſt. 87. Incip. Pro ꝑꝑ. vltione, col. 2. num. 2. verſ. reſſet ergo tertius, in conſil. 206. Incip. Quæritur, an diſt. 4. col. 1. verſ. ſed tamen ſuperdictis. numer. 3. in Conſil. 230. Incip. Proſumitur quod ex Petro, col. 1. verſ. circa primum. Alexander in Conſil. 68. Incip. circa præmiſſum. col. 1. ſum. verſ. Qui etiam poteſt ſtatutum vld. 4. Petr. de Anchar. in conſil. 11. Incip. pro ſolutione dubiorum col. 2. verſ. Ad hoc dico quod poſtquam, & in Conſil. 278. Incip. primum

mutatum

mittam casum. col. 1. vers. Ego saluo confilio. Aymo
Cranetti. in confil. 36. l. incip. Amos. Ioan. de Garro-
nis de secundis nuptijs. am. 10. vers. ult. Duodecima
pana est. Matth. de Affiliis. in Decis. Neapol. 75. nu.
5. 6. Paul. AEmil. Verrall. in Decis. 25. nu. 4. par-
te 2. Mathias Celerus in Decis. German. 64. nu.
2. in Decis. 176. nu. 51. 52. Gerard. Maynardus in
Decis. Tholosa. 78. in Decis. 88. in Decis. 90. lib. 3.
et in decis. 93. odam lib. 3. Ioan. Anton. de Nigris in
e. Regni Mulier dotarium. sub nu. 37. vers. Nunquid
autem papa Anton. Fab. in Codic. Fabriano. lib. 5.
titul. 5. Defin. 13. Et quod dixi, quoad sanguinis
46 turbationem pareant mihi manes Raynerij, et Le-
zarij, & aliorum, quia non dederunt verum intel-
47 lectum d. Liberorum. S. et si talis. Cum dicat Vl-
pianus. Prætorum respexisse ad id tempus, quo vir
elugeretur. Et declarans causam, subiunxit, qui so-
let elugeri propter turbationem sanguinis. Quæ
verba minime de sanguine vxoris intelliguntur,
sed quod ob deficientiam lucis, sit sanguinis tur-
batio, scilicet sanguine coniunctorum, consanguin-
corum, quorum appellatio venit omnes de
Familia, & affines, & consanguineis, vt dixi de com-
promissis. S. i. gloss. 3. nu. 4. cum seqq. et gloss. 4. nu. 1.
eum seqq. sanguinis enim turbatio, de hominibus
48 et intelligitur, sic illud, David Psalm. 93. Et sangui-
nem innocentem condemnabunt, et illud Matthæi cap.
27. Peccatam tradens sanguinem in illum.

Sed vt huius Tituli materia clarior, & lucidior
habeatur, per conclusiones de clarabimus, quid ap-
ud diuersa suprema tribumalia decretum fuerit.

Prima conclusio, quod tam patet, quam etiam
mater transeunt ad secundas nuptias, omnia bona
acquisita ex primis nuptijs successione filiorum
primi matrimonij, dum viuunt habent vsum. u-
ctum, restitui tenentur filijs primi matrimonij
49 qui supererunt nullamque licentiam habent alien-
nandi. I. femine. Salund. l. Generaliter. C. de secund.
Nups. & habetur in S. Hinc nups alia. vers. sed quanta
quidem ex paterna. ubi gloss. in Verb. Vnum in Aut.
de Nuptijs. Gloss. in dicto. Salund. in verb. Possessione
de lata ubi Angel. & Salycet. & notatur. in S. Quia
verò ubi Angelus Aut. de Non elogend. secund. nub.
Bald. in l. si liberis. C. de secund. nups. Dec. in dicto
confil. 87. nu. 3. Ludo. Roman. in confil. 182. l. incip. in
casu proposito. num. 1. Petr. de Auth. in confil. 278.
Incip. Præmittam casum. col. 1. vers. ult. Ego saluo.
Francis. Arezin. in confil. 72. col. 1. vers. Circa secun-
dam. Barthol. Socin. in confil. 293. l. incip. Capto pri-
mo. col. 1. vers. Circa secundam. Vol. 2. Marc. Anton.
Natt. in confil. 66. nu. 1. Vol. 2. Beland. a Val. in con-
fil. 62. nu. 10. Vol. 1. Marian. Socin. Inuener in confil.
103. nu. 24. Vol. 2. Ioan. Dilect. Durant. de arte te-
stand. titul. 6. caus. 18. Petrus Gregor. sint agmatum in
vis Vniuersi lib. 9. cap. 26. num. 38. Anton. Gabriel. in
commun. op. m. Titul. de secundis Nuptijs. conclus. 3.
n. 1. 2. et conclus. 7. Paul. AEmil. Verrall. in Decis. 25.
nu. 1. parte 2. D. Matth. Barattus in Decis. Nuper. Ro-
man. 638. nu. 1. Parte 1. tome 2. Francis. Crecentis in
singular. 74. l. incip. Si maritus, in primis verbis dicti
Summa Decisio num. Tom. III.

singularis. Ioan. Petrus Surdus in confil. 164. nu. 19. in
confil. 196. nu. 11. 31. 34. 35. 42. et per totum Vol. 2. in
Decis. Marian. 99. nu. 1. Non relinquas Nicolaum
Vigellum in Metodo Inris ciuili. lib. 4. cap. 3. nu. 1.
vers. Dominum Gerard. Maynardum in Decis. Thol-
osa. 96. lib. 3. Dida. Comar in Epist. de sponsalib. par-
te 2. cap. 3. S. 9. sub nu. 7. Tiber. Decian. in confil. 3.
nu. 4. Vol. 2. in confil. 11. nu. 7. Vol. 2. in confil. 82. sub nu. 7.
Vol. 3. Vinc. de Franchis. in Decis. Neapol. 428. nu. 4.
Villalob. Com. apin. S. Brundis. nu. 13.

Ampliatu eadem prima conclusio, vt procedat,
siue successio, & acquisitio bonorum, fuisset ha-
50 bita, ac obiecta et ante quam transiit factus fuerit,
vel post ad secundas nuptias, vt si prius vel post suc-
cessionem, scilicet secundæ nuptiæ. S. et sequitur. Aut.
de nō elig. secund. nub. S. Hinc nos. Aut. de Nups. vo-
luit Angel. in l. si maritus. C. Ad Senat. Consult. Tertul.
quæ sequitur Frictis. Arezin. in dicto confil. 72. l. incip.
Præsupponitur in dicto. col. 1. Versus secundum respo-
ndeo. Mariannus Senior in confil. 34. l. incip. Prosequendo
Ordinem. col. 5. vers. Videramus ergo vtrum. col. 5. vers.
Videramus ergo vtrum. Vol. 1. Carol. Emms in confil. 20.
nu. 4. Vol. 3. Tobias Nentius in confil. 74. n. 2. Beland.
a Val. in confil. 15. nu. 10. Vol. 1. Anton. Gabriel. com-
mun. apin. Titul. de secund. nuptijs. conclus. 3. Amplias.
4. Mathias de Affiliis. in Decis. Neapol. 75. nu. 4.
Guido Papa in confil. 44. l. incip. Omnia. in 2. d. ubi. Ni-
col. Boer. in Decis. Burdgal. 185. nu. 5. vers. Et hoc
nisi pater. Casar Verrall. in Decis. Neapol. 75. nu. 9. D.
Mathias Barattus in Decis. Nuperima Romana.
628. sub nu. 3. Parte 1. Tome 2.

Amplia secundo, vt in eadem restitutione inclu-
dantur donata propter nuptias per virum vxori,
51 vt in dicta l. summa. & Desideres allegati in dicta
prima conclusione eixerunt. Quod etiam in arbis
52 datis per virum, vxori, vt illæ seruari d. beant
filijs primi matrimonij, à quorum patre habita fue-
rant. Quod voluit Rodericus Suarez in Titul. de sue
Arbis num. 74. Contrarium tenuit Aluarnus Valla-
fins in Consultat. 16. nu. 6. de cuius veritate dicam
si D E V voluerit, in Titul. de Donat. propter nup-
tias. & non solum in præfatis, sed in antiphrasibus,
53 & quicquid idotum lucratur per transitum ad se-
cundas nuptias, debetur primi matrimonij filijs,
nec communicari filijs secundi matrimonij, nisi in
usufructu ex Baldo, Butrigario, & Crenesio voluit
Petr. Gregor. Sinagema. Iuris Vniuersi lib. 9. cap. 26.
nu. 17. super quo conficiat.

Secunda conclusio est, quod per transitum ad
secunda vota, vbi non sunt filij ex primo mat-
rimonio, non amittunt illud, quod ex primo viro
54 habuit. I. femine. in fin. C. de secund. nups. et
S. si vero ex pater. Aut. de Nups. sequitur Alexan. in
confil. 111. l. incip. vbi theomate super scriptum. in princip.
Vol. 2. Math. de Affiliis. in Decis. Neapol. 61. sub
num. 6. Gerard. Maynardus in Decis. Tholosa.
98. sub nu. 1. lib. 3. Ioannes in dicto. d. 1. n.
19. Quia vniuersi prius dicta sunt arcta et Placentino in
summa Codicis. lib. 5. Titul. 10. quæ sequitur per ca-
dem verba, ipsum non allegans, nisi dū ab illius o-
pinio-

55 pinione disciuit *¶* *Argo in ead. summa Codici. lib. 5. Titul. 9. Nicolaus Vigilius in Methodo iuris Civilis. lib. 4. cap. 3. sub num. 1. vers. si mulier super sint liberi. Decius. in Rub. C. de secundis nuptiis in fin. quem refert. & sequitur Aymo Crasset. in cons. 36. in fin. Borgum. Casanov. de usufructu mulier. rescto. sub numer. 14. Petr. Gregorius singulatus. iuris universi lib. 9. cap. 26. num. 41.*

Tertia conclusio est, quod si non fiat transitus ad
56 secundas nuptias cessat bene penae, & bona *¶* si lucra-
buntur per superfluum mulierem ad secundas
nuptias non transire, & ad alios iuxta dispositionem
dictae, *l. femina. in princ. l. cum alys. in princ. l. Generaliter. in princ. l. hac edictalis. in princ. l. in quibus l. si quis prioris. in princ. C. de secundis Nup-
tis l. habemus. §. si verò sine culpa. C. de Repud. No-
mella. 22. Nicolaus Vigilius in Methodo iuris Civilis. lib.
4. c. 3. m. 1. vers. si non iterum, & vers. de omni re.*

Quarta conclusio erit, quod & si mulier contra-
57 xerit per verba de praesenti sponsalia, servata *¶* forma
solennitatum Concilii Tridentini, nec subsi-
quens ulterior per copulam carnale actus sit, hac
traductio ad domum lequea fuerit, & secundas
contrahat nuptias, penae binaborum commissi intel-
ligitur, *vt per amplissimum ordinē Theolofani Se-
narus propositum fuit, vt scribit Gerardus Matardus
in Decis. Theolofana. 96. n. 6. lib. 3. quod, & placuit
Antonio Fabro in codice Fabriano l. 5. Tit. 5. Defin. 4.*

Quinta conclusio elicitur, quod mulier intra an-
num luctus ad secundas nuptias conuolans, etiam
nullis ex primo matrimonio extantibus liberis, pri-
uatur filiorum impuberi succellione, etiam in bo-
58 nis, in quibus *¶* maritus ab eorundem Auo in vfu-
fructu tatarum institutus fuerat. *Ex Amanelle de Cla-
ris Aquas in singul. 101. scribit Gerardus Matardus
in Decis. l. hule. 26. in fi. l. 3. Illi iurisperiti Galli
admodum eui minimos scriptores eorum nationis
59 extollunt, non quod velum Amanellum, vel sua scri-
pta contemnerent, sed vclim quod facerent nostri.*

Sexta conclusio est, quod si de licentia mariti se-
cunda vice nubat mulier, etiam post annum, licet
incideret in poenas, de quibus in dicta, *l. femina. &
in l. Generaliter. C. de secundis nupt. Tamen si adelicet
60 *¶* mariti licentia, dādo in suotestamento, quod nubat
potestatem, per eam dicitur, non incurri poenas
secundarum nuptiarum, ita censuit Bald. in *l. filium
quem habentem, numero 5. vers. l. vnde potest testā-
tur. C. Famil. l. heres. & in l. 1. sub num. 6. vers. sed pene
prior maritus. C. de secund. nupt. Ludovic. Roman. in
singul. 248. Incip. Tunc quid si mulier, & in cōf. 219.
in sp. Ex obsecrate. sub num. 12. Anton. Gabriel. in com-
mun. opin. Titul. de secundis Nuptiis, conclusi. n. 29.
vers. sexto iuriz. n. 32. vers. 1. submissa. Stephanus
Gratiamus, in Decis. Marcha. 168. n. 12. Barib. Ce-
pola in cōtela. 235. Incip. Si mater. Ioan. Corasius in
dicta *l. filium quem habentem. n. 30. 31. & Miscella-
neor. lib. 3. cap. 1. n. 12. Cardin. Paris in cons. 29. n.
84. vol. 3. Roland. 2 Vall. in cons. 62. n. 26. in cons.
95. n. 20. vol. 1. la. Bapt. Villalob. opin. com. §. Binubet,
n. 15. Phauus de Phauus tract. de luctu dicti, Glisf.***

nu. 46. pōt eū Maritus in testamento id vxori con-
cedere. *Raph. Fulgus. in cons. 63. Incip. Blasius Cenda-
in col. 2. vers. super eo, quod primo loco. Anton. Faber
in Cod. Fabriano lib. 5. Tit. 5. Defin. 5. Reddit ratio-
nem Bald. in d. l. filium quem habentem, quia testa-
toris dispositio dantis licentiam, quod secundū no-
bat, est iuxta dispositio *¶* 5. Dispositio. dicit de Nups. &
in dicta, *l. filium. l. itera dicit* (restituere sanxit testa-
tor) & sic dispositionem testatoris *¶* appellari san-
ctionem, & esse illam legis sanctionem, *l. sanctio leg-
um. ff. de Puniis, & ideo illa obsequata, poenam tan-
quam lege testatoris remissa, nō debet. Sed Ludovic.
Roman. in dicto singul. 248. dicit, suam conclu-
sionem esse veram, quod, aut maritus dicit, *¶* quod
vxor nubat infra annum, & tunc non curat poenas
iuris, & ratione, quia nubere infra annum est contra
bonos mores de lure ciuili, dicta *l. 1. sed in hoc***

62
63
64
65
66
67
68
69
70
71

testator non potest *¶* si disponere. *l. Turpia. & l. si quis
inquisitus. ff. de leg. 1. cur de iuri pmissione si nu-
bit post annum, & tali casu, non incidit in poe-
nas, dicta §. disponat. Quo verò quando nubet
post annum, dicit, quod facit iniuriam animae
65 primi *¶* viri, *vt in §. qui vero vers. l. Nos igitur,*
sed marito permittit non sit iniuria, *l. 1. §. vbi;
adde. ff. de iurur. id eo cessat poena, Hac Ludovicus.*
Quoad primum Ludovicū dictum, non prodesse
66 mariti licentiam, nec idcirco curari poenam *¶* i
nuptiarum secundarum iure ciuili statutarum, quod
nubere intra annum sit contra bonos mores, nam
dicendum est, summos Pontifices optimē declar-
asse in Concilio Florentino vltiores nuptias post
primas probasse tempore aliquo non adiectione iraq,
merito primo consensu iure, boni mores erunt si se-
quantur sacri illius Concilii decreta. Quo au-
tem ad aliud caput, de nubente post annum, quod
67 fiat iniuria *¶* animae defuncti, sufficeret responde-
re secundum vulgarem Regulam, quod mortuo
68 *¶* non sit iniuria, Tamen ad hoc notari potest il-
lud *¶* D. Thome de Aquino lib. 4. Sententiarum diffin-
itionum. 45. dum dicit, Animas Peccatas non affici com-
69 passione *¶* aliqua, quia ita repleta sunt gaudio
beatitudinis, quod nullo modo dolor locum ha-
bet in eis. Sed quoad intellectum dicti §. *que v-
rō, & §. Nos igitur, in Aut. de Nuptiis, & quan-
tum ad dictum, quod contristeret anima defun-
cti, dum transit mulier ad secundas nuptias, *¶* nos
70 plenē *¶* diximus, & ex Theologis declarauimus
in Neologologia. caput. 28. per totum. Sed aduer-
71 tū quoad dictum Ludovicū Romanū in dicto Singu-
lari. 248. quod sua opinio non seruatur apud
eos, qui tenent opinionem iuris Pontifici, quo
sublatz fuerunt poenae secundū nubentium *¶* iure
ciuili constitutum, & apud Gallos, quod ipse di-
cit, non seruari.**

Amplia, quod si vir legatum fecit vxori, si vi-
dua maneret, siue iterum nuberet, quod eo casu
72 etiam legato vnus nummi, censetur *¶* licentiam
contrahendi secundas nuptias dedisse. *Anton. Faber
in Codice Fabriano lib. 5. Titul. 5. Defin. 8.*

Septima conclusio erit, ad similitudinem eorum,

quz

que proximè diximus, mulieres ad secundas nuptias transiunt, ad aliquas penas statutas, respicientes fauorem filiorum, non tamen, si filijs consentibus t ad illas contrahendas accesserint. *Gloss. in S. Et si quidem. in Verb. Copulantur. in Aut. de Non eligen. Secum. n. b. dicit. copulantur, inuita filia. Et sic illa volente, transiunt ad secunda Vela, erit Impubilis. quam sequitur Angelus l. Mater. c. Ad Senatus. Consult. Tertull. quem refert Ludovicus. Romanus in dicta singulari. 248. Incip. Tunc, quid si mulier in fin. ante eos Bald. in dicta. l. Mater. sub 74 num. 4. dicens, quid si filius instituit in suo testamento matrem heredem, quam sciebat, ad secundas nuptias transiisse, videtur ei penam tacite remississe. arg. dicti. §. dispensat. Secus si contraxisset secunda Vela nuptias post mortem filij, non videtur ei runc hanc penam remississe, quia non tunc erat contracta culpa per matrem, & dolus futurus non videtur remitti, sed præteritus sic, ut diximus in consil. 18. num. 7. Centur. 1. Ludovicus. Romanus in dicto consil. 219. num. 3. Bartholom. Veramenfis. in Causel. 235. Incipit mater. Angelus in consil. 366. Incip. Dilecti in consil. col. 2. Barthol. Secum. in Tract. Falsitatis. num. Regul. 272. Fallo. 1. Ioan. de Amicis in consil. 5. num. 22. Nicol. de Vbaldis in Tractatu de successione. ab Intestate. parte 2. num. 10. Ioseph. in dicta. l. filium quem habens. num. 13. Cardinal. Perusinus in consil. 29. num. 81. Vol. 3. Deci. in consil. 206. num. 4. in consil. 604. num. 5. in consil. 646. numer. 4. Roland. à Valle in consil. 81. num. 12. Vol. 3. Jacob. Meuch. in consil. 155. num. 13. Vol. 2. Ioannes Petrus Surdus. in Decis. Mantua. 100. num. 2. 2. Ioannes de Garro. de secundis Nuptijs. num. 216. Ioan. Ceras. Miscellane. Iuris Civil. lib. 3. cap. 1. num. 11. Stephanus Gratianus in Decis. Marchia. 158. sub num. 10. 11. D. Matthaeus Baratt. in Decis. Nuptiarum Romanarum. 638. num. 6. 8. parte 1. Tomo 2. quo in loco, licet Bald. & ceteri allegati tenuerunt sufficere tacitum t consentum, ipse deducit in dubium, dicens insuper minorem non posse hanc licentiam t dare matri. Sed ad principalem conclusionem adde Marianum Iunior. in consil. 71. num. 211. Vol. 2. Nicol. Boer. in Decis. Burdegal. 185. num. 20. in decisi. 191. num. 1. Math. de Affili. in Decis. Neapol. 75. num. 3. 4. Phomatus in Tract. de Lucro dotis. in dicta Gloss. 5. num. 46. Franc. Vinnius in Opin. cum §. 35. num. 23. Roland. à Valle in dicto consil. 60. num. 26. Vol. 1. in consil. 81. num. 21. Vol. 3. Ioan. Dilecti. Durant. de Arte testand. tit. 6. causel. 18. Jacob. Meuch. in consil. 308. num. 12. Vol. 4. Franc. Baras. in consil. 12. num. 42. Vol. 1. Anton. Fabrum in Codic. Fabrician. lib. 5. tit. 2. Dign. 5.*

Ampliane nihilominus superscriptam conclusionem, etiam si tacite t filijs consentiant, non t altere conuenerentes de matre ad secundas nuptias transiunt, Bald. in dicta. l. Mater. sub num. 4. C. Ad Senatus. Consult. Tertull. Nicol. Boer. in dicta Decis. Burdegal. 185. sub num. 20. id corroborans ex dicto Decis. in consil. 191. quod non dicit Decis. ibidem, sed dicit in consil. 206. Incip. quæritur, an dispo. matri.

Summa Decisum Tom. 111.

4. cum segg. Anton. Gabrielius commun. opin. Titul. de secund. Nuptijs conclus. Prima. num. 34. Francesc. Baras. in dicto consil. 12. num. 42. quos sequitur, accesserit Constantinus Capriolus in Tract. de successione. ab Intestate. lib. 1. num. 574. Anton. Faber in Codice Fabrician. lib. 5. tit. 2. §. Definimus. 5.

79 Limita supradicta conclusionem t si filius sit pupillus, & minor, quia nec tacite, nec expressè posset consentire, & idcirco pena locum haberet Ioannes de Garro. de secund. Nuptijs. vers. secundum remedium. quem reuoluit, et sequitur Nicol. Boer. in Decis. Burdegalens. 185. num. 23. Anton. Gabriel. Titul. de secund. Nupt. conclus. 4. num. 48. Surd. in Decis. Mantua. 100. num. 2. cum seg.

Octaua conclusio est, quod dispositio legum imponentium penas mulieribus secundò nubentibus perditionis bonorum illorum, quæ à primis viris consequuta fuerunt, locum non habet in acquisitionis titulo t oneroso. vt argumentum. l. si liberos. C. de Donat. ante nupt. voluit Bald. in Aut. In donatione. num. 2. vers. Quare hic. C. de secund. Nupt. dicens, quod si mulier acquirat t marito non ex contractu lucratiuo, puta ex emptione, permutatione, vel locatione, vel alio contractu non lucratiuo, illud non perdit mulier per transiunt t ad secunda Vota, quem refert, & sequitur Ludovicus. Romanus in consil. 218. Incip. Ex themate. num. 4. vers. Vltimo perspicua.

Nona conclusio assignatur, quamvis mulier teneatur pro filijs referuare bona quaerita, & lucrata tempore primi matrimonij, non tamen illa, quæ prouenerunt ex donationibus t factis ab extraneis personis etiam si secundò nupserit Bald. in dicta Aut. in donatione. post princip. Ripa in l. si. mulier. num. 52. C. de secund. nupt. etiam si ille vici consuetudine ipsi donatæ fuissent. vt voluit Decis. in c. Ecclesia sancta Maria. num. 35. de Constitution. & communem dicit Ioann. Baptista Palafios. Opin. Ceremoniarum. in Verb. Binubis. num. 26. l. d. Roman. in consil. 405. Incip. Praesupposita. num. 7. Ioan. de Garro. in Aut. ex testamento. num. 44. C. de secund. nupt. Anton. Faber in Codice Fabrician. lib. 5. tit. 2. §. Defin. 2. Vincenz. de Franchis in Decis. Neapol. 18. num. 7.

Decima conclusio affertur, quod in binubio materia in Gallia diuersimodè agitur, t nata Parlamentum Parisiense humanitate, & æquitate potius vitium, nam mulieres secundò nubentes, etiam si ante anni luctus lapsam, id fecerint Iuris ciuilibus penas illis remittunt. Sed Parlamentu Tholosanum etiam non occurrentibus casibus, eadem penas mulieribus secundò nubentibus imponit. vt de vtriusq. Parlamentis visu testantur. Ludovicus. Charondas Responsum. lib. 7. cap. 5. refert Gerardus Maynardus in Decis. Tholosan. 91. lib. 3.

Vndecima conclusio est, qd si filia renuntiavit bonis paternis, & maternis in ampla forma t cum iuramento, nihilominus poterit petere bona, quæ pater amisit conuolando ad secundas nuptias, etiam si in renuntiatione, essent appositæ Clausulæ, quod

112 renun-

renunciabat omnibus bonis, quæ sibi cõpetent, & competere possent, tamen ex testamento, quam
 86 ¶ ab in. statuetiam ex iure legitime, vel alia quacumq; causa, quia dicta quietatio, siue renunciatio non extenditur ad illa bona, quæ post renunciationem perdidit sua culpa, arg. notatorum, per Bartol. in *Auct. hic amplius. C. de Fidei iuribus*, & eius auctoritate voluit Guido Papa in *Dec. Delphinal.* 228. num. 1. hanc conclusionem subiecit comprobavit Oldradus in *conf.* 294. *Incap. & l. i. t. i. d. i. l. a.*, ad quod facit, quæ aliis diximus in *conf.* 4. num. 16. & per in *sum. Cenur.* 1. ubi specialiter allegauimus Gulielm. Benedictum, in *Rep. c. Raynarius. in verb. Duas habet filias* ad num. 264. cum pluribus *figg.* & in *specie, sub* num. 288. de *Testamentis*, quo in loco firmat eandem conclusionem, & idem voluit idem Guido Papa in
 87 *Decis.* 229. quod necum Consilium magna laude cum laud. D. Ieremias Sesslerus in *Tract. de Iuramentis, lib. 1. cap. 11. numer. 14.* quibus alludit Itacelm. Alvingerius in *Observat.* 7. *cenur.* 2. Arnold. Ferran. in *consuetudin. Burdegal. Tit. de Testament.* §. 16.

Quod circa conclusio erit, & si cõ aliqua ambiguitate, ita se habet, & quotidie accid. re solet. Maritus mulieris occisus est, superstitie ipsa vxore, & pluribus ex dicto primo matrimonio ortis liberis, egit nomine suo, & liberorum in iudicio contra hoc
 88 nuntiandam, quæ præiudicis sententia, ad quandam, pura auct. orum quantitatem illi dandam, fuit sententia præfata mediante condemnatus, pecunia mulieri fuit soluta, pro damnis, & intere, ad secundas nuptias illa pertraxit, & cum secundo viro, alios procreauit, illa mortua, contendunt filij utriusq; viri ad pecuniam habitam succedere, præsertim filij primi viri, ea solum ratione ad ipsos spectare, quod omnia bona, quæ vxori preterierunt, a primo viro, & illius bonis, vsum fructum illa viuens, habet, ea verò mortua illorum proprietate liberis dicti primi viri reuertuntur, leg. *secunda. §. i. d. d. leg. Hæc edicta. C. de secundis Nuptijs.*

Iamem disputata simili causa in senatu supremo Tholosarum, fuit dicta ob mariti necem condemnatio, tamquam poenalis multa viduæ
 89 viri applicata, tamquam prosequenti necem viri, neq; eandem pecuniam primi viri filijs, vii prouenientem ex vii bonis referendam, sed ad illum liberè adiudicata proprio nomine vt posset de ea dispoñere, saluo omnibus liberis iure legitimæ, & supplementi. Prout illam refert Gerardus Maynardus in *Decis. Tholosan.* 77. d. 3. quam refert, & sequitur Renatus Chironius in *consuetudin. Andegau.* lib. 1. *titul. 3. sub articulo. 3. part. 1.* Decisionem hanc defendunt, quod pecuniæ quantitas recepta, non sit de bonis dicti primi viri, & quod sit rei persecutoria, sed in poenam. & vindictam iuxta illud Papini in *l. Equitum ff. de supposito. Pular.* dicentis, hæc deum necessarium, cum se bonis non t. imulauisset, actio sepulchri violati pertineret Dixi (inquit) rectè cum ea actione expectari, quæ in bo-

num, & æquum concepta est, nec tamen si egerit hæreditarius creditores timebit, cum & si per hæditatem obtingit, hæc actio, nihil tamen ex defuncti, capiat voluntate, neq; id capiat, quod in rei perfectione, sed in sola vindicta sit constitutum.

Summa, & grauissima est illius supremi senatus auctoritas, & sententia ab illo prolata fauorabilis admodum mulieribus, cum filij primi viri occisi, habeat prædicta iura, *l. femina. & l. hæc edicta. §. i. d. d.*, loquentia ¶ pro eis, vt quicquid illa habeat ex causa viri referret pro filijs, negari tamen non potest, quod mulier illa careret, nec aliquo modo illi peruenisset, nec illam habuisset pecuniarum quantitatem, nisi vir fuisset occisus, & ideo illa pecunia, non solum ex bonis viri, sed ex illius sanguine processit, & cruore. Si mediatè sententia pecunia fuit soluta, utiq; necesse fuit, vt intentata damnorum actione pro homicidio, causa ante sententiam, necesse habuit, vt in eo iudicio li fuisset
 92 contestata, cum ¶ ff. lapsus angularis Iudiciorum omnium. *Glossa in c. dudum. el. 2. de election. Bart.* in *l. prolata, numer. 5. C. de feni. & interloc. omni. Ind. Rub. Morant. in speculo. Aut. Attembre. 10. numero 1. Herman. Vultius de iuris prudentia. Roman. lib. 2. cap. 31. Andr. Gail. Præf. obferuatio. lib. 1. obseruat. 75. numer. 3. Afflict. in *Decis. Reap.* 283. numer. 3. Francis. Vini, in *Decis.* 312. num. 12.
 93 Quæ litis contestatio fit etiam in ipsis causis ¶ criminalibus. Azor in *summa. C. de Regum. l. c. i. d. d. Ma. the. de Afflict. in Conf. Regni. Si damno. clandestina, numer. 9. Petrus Feller. in Præf. crimin. in Verbo. Fiat contestatio, numer. 2. & in Præf. crimin. Canon. in verb. Antiquitatem formata, numer. 32. Francis. Marc. in *Decis. Delphinal.* 918. numer. 1. Valum. 2. dicit in hac summa *Decis. Vini. numer. 1. tit. 30. numer. 16. Tomo 1.* Sed actiones penales lite
 94 contestata in bonis esse ¶ incipiunt, *l. iniuriarum. §. ff. de iniur. ergo in isto casu pecunia mulieri data in hac actione penali dicitur esse in bonis, & non ad vindictam. Præterea cum sumus in vxore, & filijs occisi, quibus ius accusationis competit, vt hoc tamquam triuiale non fit necesse, vt probem, & suus in actione Criminali, quæ competit ad vindictam, alia ad rei familiaris persecutionem ¶ vt quæ expectari poterunt, nec vna per aliam tollitur, per iudicis officium ¶ *arg. l. interdum. §. si quis fur. ff. de Furt. & post Bartol. in l. Pucca. C. 2. d. d. civil. al.* voluit Ioannes Millon, in *Præf. Criminali. §. Conuenitur, sub num. 4.* & cum filijs competere actio agendi pro nece patris, & erat, ac fuit licita accusatio, etiam pupillis, cum prosequerentur
 96 ¶ suam, & eorum patris iniuriam, nec alios referens. scribit Iulius Clar. in *Præf. Criminali. quæstione 14. versum. Dico, numer. 8. Hippolyti. Bonacossi. commun. opinion. criminali. parte 1. in §. Accusare.* Ideoq; pecunia iam dicta applicari debebat filijs, quibus iure hæreditario competebat, quia sunt bona a marito prouenientia, vt supra dictum fuit, & ideo tanq; bona familiaria sunt primi viri filijs***

filij danda. Insuper posito, quod Vxori teneatur dare alimentum maribus, & quando est occisus damnus inde proveniens, sunt sumptus, & expen-
 97 *fi* pro alimentis vxoris, & filiorum, ¶ vt annotat-
us *Aymo Grauea in consil. 119. sub nm. 6.* & latius
 de alimentis à Patre debitis filijs loquitur *Asta-*
mus Clementinus De Patria potestate. cap. 6. effectus.
 17. *per totum.* Quando esset sumptus medicina-
 rum, & aliarum in curatione, vel cessavit lucrum,
 ob cessationem vitæ, vel vulnere, cesserunt filijs
 omnia ista, vel aliqua ipsorum, tenebitur homici-
 da ad illorum restitutionem, vt teneverunt *Theolo-*
 58 *gi antiqui* ¶ *Scorus in 4. sentent. Distinct. 15. qu. 3.*
Articul. 2. D. Thomas in secunda. 2. q. 67. Articul. 2.
Silvester de Priore in summa in Verb. Homicid. 3. q.
2. Barth. Eusebius in summa Armist. in S. Restitutio.
nu. 1. Dominus de Soto de Iustit. & Iur. q. 6. Articul.
3. ad Tertium. Didacus Contrarius Varior. Resolu-
tion. lib. 1. cap. 10. nu. 3. Petrus à Navarra de Resti-
tutione ablutum. lib. 4. cap. 1. nu. 64. Unde eadem
 pecunia erat quædam filijs primi viri occisi (& et-
 iam si erat pars aliqua mulieri facienda, & reli-
 quæ erant pro virili cuiuslibet ipsis filijs) tamen
 tota pecunia erat filiorum primi matrimonij, quia
 pertransitum ad secundas nuptias incurerat pe-
 nas præfatas secundo nubentium, plura dicerem,
 quæ omitto ob modestiam, quam illi amplissimo
 Ordini debeo, quæ dixi, vt meam opinionem ape-
 tirem, non autem, vt illis contradicerem.

Decima Tertia conclusio assignatur. Dum ma-
 trimonij Tabulas Iuramento contrahunt, Vir, &
 vxor inuicem donationem sibi faciunt bonorum
 omnium, & qui superstes ipsorum esset, illa habere,
 si tamen is viduitate spreta, ad secundas con-
 uolaret nuptias, Donatio nullius roboris esset. Ma-
 triur vir, transiit ad secunda vota vxor, quæ dicie-
 99 *bona* sibi ex donatione debetur. Viri tamen here-
 des, donationem obseruandam non esse, sed ad ip-
 sos tamquam viri proximiores successione iure
 danda esse. Conditio appositæ in contractu, si non
 nupserit à iure non probatur, sed remittitur, & quæ
 promissa sunt, remissa conditione ipsi molieri de-
 bentur *per text. in l. quatuor. 22. ff. de condit. & de-*
 100 *monstr. vbi* legatum factum mulieri si nō nupse-
 rit, cessi nubat restituit Titio, nihilominus legatum
 mulieri debetur. Præterea cum lege Iulia Miscella
 cæueretur, ne legatū mulieri factū, ne iterū nuberet,
 non aliter caperet, ni intra annū iuraret se libero-
 101 rum causa nubere, & sic liceret. ¶ Post annum sic
 permittebatur, si cautionem Mutianam (q. Muti-
 o Sequenda additam) quæ promitteret, se ad secun-
 das nuptias non peruenituram, Iustinianus Prin-
 102 *ceps* iuramentum præfatum, & Mutianam cau-
 tionem sustulit, & ad secundas nuptias migrare
 permisit *Novella. 22.* quæ conditio viduitatis vitia-
 tur, & ideo legatum debi- ri conditione appositæ
 non obstat, quod disposuit, in l. 2. *C. de Indicta*
Viduitate tollen. & legi possunt in Auth. de Nuptijs.
S. quæ verò nunc sequitur. S. Nos igitur videntes
plurimas, sic obseruari debet in hac conclusio-

Summa Decisionum Tom. III.

ne. Cui etiam accedit, quod si hæc conuentio in-
 ter eos facta in fauorem mulieris non obseruari-
 103 *tur,* esset quodammodo imitari traditionem ¶
 Cataphrygum, & Montanistarum, ac Priscæ,
 & Maxille, qui secundas nuptias damnabant. de
 quibus diximus supra *hoc eodem. Titulo num. 5. 6.*
 Præterea secunde nuptiæ, & sanctæ Ecclesiæ, &
 summorum Pontificum voto, atq; consilio admissæ
 fuerunt. Hinc Eudoxia Constantinæ Duce Impera-
 toris Constantinopolitani vxor, cui Impera-
 tor post mortem suam Imperium dari in testamen-
 104 *to* permisit, scriptura tamen ipsius Eudoxiæ in-
 4 *nu.* ¶ ac Iuramento firmata interueniente, quæ se
 abstinere nuptijs pollicebatur, pence Constantinopo-
 litanum Patriarcham pro securitate reposita,
 Duca illo mortuo, cum à Barbaris provincie Ro-
 manæ infestarentur, à Patriarcha Syngrapham
 Imperatrix habuit, & à Iuramento religione illam
 abfoluit, & scripturam, vti nullam rescindit, vti
 contra matrimonij libertatem, cum illa esse de-
 beat libera. *c. Genoma. de sponsalibus.* & Diogenem
 Romanom contra datam fidem, matrimonio se
 coniunxit. prout opinæ Historiam narrat *Ioannes*
Zonaras Annalium. Parte 3.

Contrarium tamen, quod promissioni factæ,
 mulier stare debeat, & si abstinere à secundis nu-
 105 *prijis* noluit, ¶ Donatione bonorum facta carcat,
 & sic ab Amplissimo. Ex supremo Parisienfium Se-
 naru Decisum, cuius meminit Elegantiſſimus Iu-
 ris cōsultus *Antonius Robertus Rerum Indicarum.*
lib. 2. cap. 7. Non obstat contraria, scilicet primū,
 quod conditio si nupserit, vel non nupserit, anti-
 quo iure obseruabatur, nunc autem Valide illæ
 sunt, & approbata, & obseruantur. *vt per text. in*
dicto S. Quæ vero & plurium seq. in Auth. de Nap-
tyjs. Non obstat illa prima traditio ex lege Iulia
 Miscella (non enim huius Miscellæ, quis ille fuerit
 apud Romanos Historicos, nunquam simile no-
 men inuenisse, vel inueniri posse arbitror) quia
 fuit illam legem fuisse à Iustiniano abſolutam,
 & abſolutam. Sic etiam illa traditio Cataphry-
 gum, & Montanistarum, de quibus antea, super
 dictum fuit *hoc eodem Titulo,* non enim negantur
 106 *secunda,* vel vltiora connubia, sed laudantur,
 & virginitas, & continentia Virtus. Vnde cum de
 verbis *Apollonis 1. Corinthior. cap. 7.* de quibus dixi,
 De Virginibus præceptum Domini non habeo,
 consilium autem do, tanquam misericordiam
 consequutus. super quibus *D. Cypprianus in Sermo-*
 107 *ne* ¶ de *Nastitate Christi* inquit, Vult & laudat
 ex Imperio Domini, vt quæ nupserint, sic perman-
 eant, quæ vero Virgines sunt Dei, cumulatione
 castitatis, integritate exhibeat CHRISTO, &
 in hunc modum, quæcunque auctoritate Diuina
 immobilia constant, sic maneant, quæ verò in al-
 terutrum potest libertas arbitrij flectere, locum e-
 ligant priorem, quia & si bona, & à DEO instituta
 coniugia, melior tamen est continentia, & Virgi-
 nitas excellentior, quam non cogit necessitas, aut
 mandatum, sed perfectionis fusa est consilium. *Hæc*

H 3 Cyppia-

Cyprianus. Quoad probationem secundarum nuptiarum, probaturum se Ecclesia, & Pontificibus, responderi potest per eadem verba *Cypriani*, & per ea, quae diximus *super hoc eodem titulo*, *versus*, *contrarium tenent* *verum* *et* *num. 8.* & *segg.* Quod vero ad Eudoxiae exemplum, illud sequendum t hoc loco non fuit, cum illa esset fide, & iurisdictione suae manus subscipione in chirographo astricta, quam DEODATUM, & Imperatori marito illo pigrore promissam, & ipsa violare non debuit; quod tanto minus Patriarcha supremus Antistes, facere debuit, illeceus dolo, ac fide, quod Bardam t ex sorore Nepem Patriarchae, virum accipere muliebris fallacia simularet, & Imperatorem videre cuperet, & non mirum si hac subtiliter Patriarcha clausus remanserit, vt Historiam narrat *Zonaras Annalium parte. Tertia.*

Decima quarta conclusio sit, quod transeuntes ad secundas nuptias, non possunt vir uxori secundae, nec uxori secundo viro, plus dare, vel relinquere, nec per testamentum, nec per codicillos, nec per quemlibet alium titulum, quam vni ex liberis primi matrimonij, si qui exarant, semoto interim omni dolo, omniq; fraude. Ita cauetur in l. *Hac editulian* *primi*, *ubi Bartol. & Bald. C. de secundis nupt.* & habetur in *S. oportet veris nobis*, in *Ant. de Nupt.* *Item de Garraus de secundis nuptis* *sub. num. 5.* *et* *secundo* *pena* *est* *ante* *eos* *Placentinus in summa Codicis* *lib. 5. tit. 9. vel. 3. vers. Amplius* *patens* *secundo*, & *Azo in summa* *ius* *lib. 5. Tit. 9. col. 2. vers. sequitur* *videre de pena*. *Raphael Fulgos*, in *Consil. 97.* *Incip.* *Antonius* *transiens* *in p. inc. & in medio versis*, *Ad ultimum* *autem*. *Adb. Pomerius* *in Consil. 117.* *Incip.* *Videtur* *primo* *sub* *num. 2. vel. 2.* *Alexand. in consil. 158.* *Incip.* *Circa primum* *dubium*, *col. 1. vel. 5.* *Francisc. Vini. Comm. Op. lib. 2. opimio. 527.* *Idem* *Vinus in Decis. 306.* *num. 1.* *Matthias Coter* *in Decis. Germaniae* *40.* *num. 1.* *Andr. Gail. Practicar. Obseru. lib. 2. Obseru. 124.* *num. 3.* *Gerard. Maynardus* *in Decis. Tholosan* *80.* *lib. 3.* *Bernard. Alf. collect. 1.* *Petrus Gregorius* *Santagmatum* *Iuris Futsens* *lib. 9. cap. 26.* *num. 53.* *Anton. Faber* *in Codic. Fabrian* *lib. Titul. 5. Definitio. 3.* quod ad legitimam restringit, quae si contra d. l. *Hac editulian* factum fuerit, rite t antequam inter filios, & vicarium fiat diuisio, filiorum legitima detrahitur. *Faber* *ibi* *Defin. 6.*

Decima Quinta conclusio est, quod mater transiens ad secundas nuptias antequam illas contrahat, debet filijs tutorem petere, alias eorum successione priuatur, si sine ingenua, si mater ff. *Ad finem* *consilij*. *Tertul. sic* *etiam* *si* *infra* *annum* *a* *die* *12* *mortis* *testatoris* *id* *non* *petierint* *successione* *hereditaria* *ab* *intest.* *l. si* *sciant*, *l. si* *sciant*, *C. de leg. heredib. l. amicum. C. ad Tert. Bartol. in l. 2. num. 2. & 7. j. in fin. ff. Qui petant. i. vbi potius disputari, quam alio modo procedit, sed conclusio nem tenetur *Luden. Roman. in singular.* *104.* *Incip.* *secundo* *quaro* *si* *inter*, *in singular.* *221.* *Incip.* *Tu habes legem* *scis*, *idem* *Roman. in Consil. 207.* *Incip.* *si* *velimus*, *sub* *num. 4.* *in Consil. 279.* *Incip.* *si* *num. 1.* *Specul. in Tit. de Restit. in**

Integram, *S. quis*, *num. 15.* *Bald. in Ant. si captini*, *sub* *num. 5. versis*, *Practice* *praelegitim.* *C. de Episcop. & Cleric. Petrus de Anchar. in Consil. 250.* *Incip.* *omnia* *intra*, *Salys & Paul. de Callr. in dicta. l. si* *sciant*, *Marc. Mantua. in Consil. 335.* *Pract. Papiens. in form. libell. quo* *agitur* *ad reddendum* *rati.* *in suo*, *num. 4.* *Cardin. Paris. in Consil. 86.* *num. 19.* *Vol. 1. in Consil. 41.* *num. 56.* *in Consil. 84.* *num. 2.* *Vol. 2. Riminal. de* *in consil. 234.* *num. 4.* *Vol. 2. in Consil. 468.* *num. 20.* *Vol. 3. in consil. 532.* *in princ.* *Vol. 3. Item* *Nemixan. in Sylva Nuptialis* *lib. 2. sub*, *num. 52.* *Iacob. Philipp. Petrus. comm. op. lib. 5. conclusio* *4.* *in princ.* *Anton. Gabrieli. comm. op. lib. 3. Titul. de secund. Nupt. concl. 9.* *Bernardin. Alfonsus in Collectan.* *223.* *in Collectan.* *225.* *in Collectan.* *912.* *Augustin. Beron. in Consil. 183.* *num. 4.* *Vol. 1. in Consil. 258.* *num. 11.* *15.* *in consil. 106.* *num. 13.* *Vol. 2. in consil. 25.* *num. 4.* *Vol. 3. Oñan. cacheran. in Decis. Pedemon.* *57.* *num. 45.* *Quintilian. Mandosin* *in Tract. de Casibus* *Annualibus*, *num. 114.* *com* *pluribus* *segg.* *Constantin. Caprol.* *de success. ab intestat.* *lib. 2. num. 57.* & nos diximus de *Compromissis*, *S. 4. glof. 6.* *num. 9. 10.* *Item* *Baptista Cotta de Facti scientia*, & *ignorant.* *Distinct. 52.* *num. 1.* *Andr. Tirag. in Tract. Cessante causa* *limit.* *4.* *num. 7.* *Francisc. Vini. in Decis. 33.* *num. 4.* *in Decis. 364.* *per* *etiam*, *Raphael Fulgos* *in consil. 36.* *Incip.* *Quidam* *ma* *gnus* *miles* *col.* *Burgundus in Tract. de Tutor. & Curat.* *num. 307.* *com* *segg.* *Petr. Gregor. Juniat.* *Iuris vniuers.* *lib. 9. cap. 26.* *num. 44.*

Declaro non procedere supra notatam conclusionem, si mater, siue mulier esset minor, t quia non priuatur successione, vt dixi in minore viginti quinque annis, ex *Speculator. Bald. Ludovic. Roman. & Gerard. Malteri* *in dicta* *Tract. de Compromissis*, *S. 4. glof. 9.* *num. 10.* (Quod notandum est in Regno, in quo minor aetas, t iam in Masculo, quam in femina est annorum decem, & octo completorum, per *Consil. Regni. Incip.* *Attentum* *Iuraj.* *in* *quibus* *filios* *habere* *possunt*, *tam* *masculi*, *quam* *femine*, & ipsi possunt reperti in minori aetate, qua stante si non est petitum dari tutorem, non priuabuntur filiorum successione, post *Specul. Bald. in dicta* *Am. Alfons.* *Si captini*, *sub* *num. 5.* *Lud. Roman. in dicta* *Singular.* *221.* *Incip.* *Tu habes legem* *sciant*, *vbi* *ad* *hoc* *pro* *bandum* *inducit* *quodam* *alia* *iura*. *Paul. de Castro, in l. si* *sciant*, *S. possit* *autem* *quis*, *sub* *numero* *2. ff. Qui satisd. cogent*, & *in l. amicum. C. ad Tertul. & in l. si* *sciant. C. de leg. heredib. Bald. in consil. 411.* *Vol. 3. Angel. in consil. 118.* *Incip.* *super* *punctis*. *Nicol. de* *Vol. Bald. in Tract. de success. lib. ab intestat. parte* *2.* *limitat.* *3.* *Rapha. Fulgos. in consil. 36.* *Incip.* *quidam* *magis* *in* *princ.* *Cern. in consil. 234.* *col. 1.* *Vol. 3. Bened. Capra in consil. num. 4.* *Item* *Nemixan. in Sylva Nuptialis*, *lib. 2. sub* *num. 54.* *vers. Limita* *Nemo*, *Hippolyt. Riminald. Instit. Quib. alien. sit. in princ.* *num. 217.* *Lud. Roman. in dicta* *consil. 279.* *Incip.* *si* *inter*, *Idem* *Fulgos. in consil. 52.* *Incip.* *Quidam* *Anton. col. 1. vers.* *verum* *his* *nequaquam*, *Item* *de Garraus in Ant. consil. dem* *penis*, *num. 9.* *C. de* *secund. nupt.* *Andr. Tirag. in Tract. cessante causa*, *limitat.* *4.* *num. 7.* *Marc. Anton. Peregr.*

Perreg. de Iure Fisci. lib. 3. Tit. 16. sub numer. 1. versio. Item excessus fuerit.

Multas recipit ampliaciones, limitationes, & declarationes materia ista quoad petitionem tutelæ, vel nullam faciam filijs, quas penas incurrant mater, Auia, & alij, non est hic locus tractandi congruus, sed erit DEO volente in Titulo de Tutelis.

Decima sexta conclusio est, quod non solum lucra, & donationes, ac alia peruenta à primis nuptijs debentur filiis primi matrimonij, vt diximus *supra hoc eodem titulo. versio. Prima conclusio. num. 49.*

Sed etiam debetur filiis primi matrimonij portio eorum de dotibus, & de successione eorum matris secundum dispositionem dicta l. Hac edificat. C. de secundis Nuptijs, non obstante quod transeat ad secundam vota Magou. in Decis. Florent. 107. numer. 1.

16 et istud dubio caret, quia cum dos sit proprium uxoris patrimonium ¶ l. denig. S. sed varum, versio. ergo etiam filiam. ff. de moribus. l. in rebus. C. de iur. dot. cum ad filios spectet prima successione ab

18 intestato morientium ¶ causa. S. i. s. nullam Ant. de Hæred. ab intestat. ven. l. fin. S. si verò vltimum. C. de Episcop. & clericis. Ant. in successione. C. de iur. & legitim. S. 1. In filijs de Hæred. qui ab intestat. de fer. Roland. in Tract. vltimar. volunt. Titul. de successio-

16 nis. ab intestato. num. 8. versio. His promissis comprobant Riminald. Senior. in conf. 2. 2. num. 14. ¶ Volum. 1. Francisc. Barfais. in Conf. 13. num. 57. nupissime Constantinus Caprio. in Tract. de iocessi. ab intestato,

18 lib. 1. num. cum pluribus seq. Idcirco in vltimis voluntatibus posse matrem de Dotibus disponere, ac de hoc dubitare, derisorium putabat Raphael Comensis in conf. 89. Incip. Derisorium videtur. col. 1.

Decima septima conclusio sit, quod si mulier in cundo matrimonio nupsit in loco alterius iurisdictionis, & non in loco originis, & vbi primum vi-

180 rum habuerat ¶ et filios ibidem habuit, cum filiis secundi matrimonij, æqualiter filij primi viri succedent, non obstante, quod in loco iurisdictionis secundi viri, & secundum filiorum, aliter statuto obseruetur, mulier namque extranea non ligatur statuto loci secundi matrimonij per secundas nup-

182 tias ibidem, sed quoad illa solum dicitur mutare ¶ 1. ¶ originis domicilium, propter quæ subtraheretur à viro, & maritalibus obsequijs, non autem successione respectu, & intuitu, fuit opinio Alberti Bruni, in Tract. quod stantibus masculis. Artic. Princip. 6. num. 318. argument. l. Aljumptis. S. filius. ff. Ad Municip. de incol. Alexand. in Lepoul. numer. 4. ff. de Iurisd. om. Ind. post Bartol. in l. fin. S. item. ff. Ad Municip. Carol. Rota. in conf. 49. col. penult. vol. 3. Decius in conf. 2. 6. & in conf. 176. col. 3. Ioan. Baptista Campog. in Tract. de Dot. suis stat. Seminar. exclusum, q. 51. quæ tradidit, & sequitur Hieronym. Magou. in Decis. Florentina. 107. sub. num. 11.

Decima octaua conclusio est, si factum legatorem alicuius re, puta per maritum, vxorem, si vidua

182 permanebit, tunc si dubitaretur, an legatum intelligatur annuum, vel perpetuum, vt si aliqui-

bus annis mortuo viro stetit vidua, illud in totum an lucraretur secundo nubens, dicendum est, re-

183 solutiue, legatum istud intelligi perpetuum, ¶ nam cum sit adiecta in casu præmissio per Virum conditio, si, quæ dictio conditionem facit. L. 6. Titul. ff. Quando dies leg. cedat. L. 2. Qui promittit. ff. de conditio. in de bit. Nam in similibus casibus, tribus mo-

184 dis fieri potest ¶ sub conditione Legatum istud, prout tradiderunt Paul. de Castro, Cornu. & Iason in l. fin. C. de Indicta Viduitate toll. Quos tres mo-

dos referam, sed quem primum illi narrat, ego vltimo loco ponam, tanquam concernentem conclusionem nostram. Primus itaque sit, si Legatum factum fuerit, hoc modo, puta si ad viduitatē per-

185 uenerit, & hoc casu ¶ adueniente viduitate illud adimpletur, & per eam non cogitur in viduitate perseuerare, & est casus. l. fin. C. de Indict. viduit. toll.

Secundus verò modus, quando testator dixit, reliquit Legatum, quousque, donec, vel quandiu,

186 vique ¶ quo in viduitate perseueret, & ista conditio non inducit viduitatem perpetuam, & istis duobus casibus habebit Legatum, & fructus. Itā resident præfati Castron. Cornu. & Iason. Sunt enim ista Legata annua, non autem perpetua, &

187 per has conditiones ¶ voluntarij testatoris satisfi- bit; Ita concludit London. Roman. in conf. 5. 6. Incip. In casu proposita consulationis. nu. 9. versio. ex his ergo concluditur. voluit Cardinal. Paris. in conf. 95. nu. 53. cum duobus seq. vol. 3. Cardinal. Mantica. de cunctis vltimis voluntatibus. lib. 12. Titul. 29. nu. 22. & alij, quos allegat Stephanus Gratian.

in Decisum. Marchia. 187. nu. 6. 7. Et secundum istos modos, in Legato factu, cum vidua, erit, vel si vidua erit, cuidam mulieri in Vrbe Venetiarum, &

188 erat ¶ magnam Legatum, & illa mulier fuit effecta vidua, & post quoddam tempus nupsit, & vellem quidam Domini Magistratus, quod cum esset maritata Legatum non deberetur, & Viso Consilio ipsius Pauli de Castro, in quo dicebat Legatum illi mulieri deberi, quia sufficiebat semel peruenisse ad viduitatē, nec debuisset perseuerare in illa, & quod de eo casu admirari fuere. Tertius verò mo-

189 dus ¶ ille est, si non nupsit, vel si in viduitate permanebit, quia in dicta conditio, si non nupsit, dicit Castron. illa verba, & conditionem, & viduitatem perpetuam, & in casu in conclusione proposita similiter induci viduitatem perpetuam, itā quod si nubat Legatum non debeatur ex Bald.

in conf. 4. 2. nu. 2. vol. 5. voluit Leander Galemet. in Tract. de Conditionibus. & demonstrationibus. par. 1. cap. 15. sub nu. 9. in fin. & in Specie Stephan. Gratian. in dicta Decisum. Marchia. 187. per totum, & isto casu si ista habuisset Legatum, debet illud restituere

190 vnā cum ¶ fructibus, vt concludit Cardinal. Paris. in dicta conf. 95. nu. 53. vol. 3. Stephanus Gratian. ubi supra, dicit quod verbum, Permanebit, per ditionem per, augeat, & dicit, quod est dictio sui

191 natura exigens perseuerantiam ¶ adus. l. Proba familia. 169. S. pernoctare. ff. de Verbor. signific. Menoch. de Præsumpt. lib. 4. Præsumpt. 187. nu. 8.

Corro-

Corroborata, quod dictio, per denotat quid inter-
 133 grum? ut persuadere, dicitur in l. 1. §. persuadere.
 133 re. §. de firmo corrupti. Persuadere tamen est plusque
 compelli, atque cogi sibi parere, de verbo, pertene-
 re, notatur in l. ultimum §. 3. §. de Aur. & Argent.
 lega: de libris per scriptis, id est in totum scriptis.
 in l. liberum. 30. §. sed nec capis §. de legat. 3. de ver-
 bo perfectio in l. adificia. 39. §. perfectio. §. de verb.
 signis. perfectio (inquit) adificium videtur, qui
 ita consummavit, ut iam in usu esse possit, dictio
 enim, per, denotat tempus continuatum & perse-
 verantiam actus, ut dicitur, vari. in l. l. §. de of-
 fic. pro. §. de i. a. §. si ceteri petas. Angel. de Arce.
 in premissis l. 1. §. si. in. Mar. §. in confaz. n. 54. Card.
 Paris. in conf. 2. n. 45. §. 1. 3.

Decima nona conclusio exhibet, quicquid pa-
 ter in ultimis constitutus relinquit secundum vxor-
 135 ri, ultra modum tamen notatur in dicta. l. Hac edi-
 tali. C. de secund. Nupt. habetur pro non scripto.
 ut ibidem habetur, & §. optimè aut. de Nuptis. vo-
 luit itaque, Bald. in conf. 336. in fin. vol. 3. quod filij
 primi matrimonij renouant illud plus, vna cum
 136 t fructibus, quem sequitur §. Hippol. Riminald.
 in conf. 333. n. 19. & 20. ubi plures attulit ratio-
 nes quare id fieri possit & ita io fenatu Manrua-
 no Iudicatum fuit, apud. D. Ioan. Petrum Surdum
 in Decisione Mantuan. 171. n. 46.

Vigesima conclusio erit, quod pœnz statuta
 137 contra secundò nubentes, t in l. generaliter. C.
 de secund. Nuptis, locum sibi vendicant, etiam
 contra illos, qui contrahunt incestus nuptias, ca-
 ratione, ne melior sit conditio, qui contrahit
 incestus nuptias, illo, qui legitimas nuptias cele-
 brauit, ut dicit Imperator in §. fin. Ant. de Reli-
 quis. & ea, qua parit, & habetur in l. huius filis, ubi glo-
 sa in Verb. §. etiam. C. de Reue. Donat. quam conclu-
 sionem contra illos, qui contrahunt incestuosas
 nuptias, tenuerunt Barol. Bald. & Salycet. in dicta.
 l. huius filis, & Nicolaus de V. baldus. in Tract. de suc-
 cessionibus ab intestat. Parte 2. n. 12. & ita decre-
 vit Rota in una Mediolanensi apud Paul. AEmil. Fe-
 rall. in Decis. 154. parte 2.

Vigesima prima conclusio est, quia pœnz se-
 cundò nubentium, non solum habent locum si
 mulier contraxit secundas nuptias, sed etiam si
 luxuriose viuat cum amato. Et ideo Barol. in l.
 138 huius filis. n. 1. C. de Reue. Donat. dicit, quod tamen
 omnes pœnz statuta contra secundò nubentes ha-
 bent locum in his, quæ non honestè viuunt. Quod ante
 fuit dictum, Jacobi de Belusio in §. si quidem in ant. de
 uin eligendo secund. n. 6. Alexand. in l. liberum.
 §. mutatur. §. de his, qui notant. Infant. Hippolyt. de
 Rapto Virginiū. n. 55. §. 6. Quod, & Rota placuit
 apud Panum AEmilium Verallum. in Decis. 25.
 num. 3. parte secunda.

A R G V M E N T V M.

Quoad Repudia, & diuortia plura consideranda
 proponuntur, & præsertim quod lege Euan-
 gelica Repudio, & diuortio matrimonium
 non dissoluitur, sed tantum fit separatio tho-
 ri ob mulieris fornicationem, viri scititiam,
 morbum Idolatriam, hæresim, odium, & al-
 ias causas, manet tamen matrimoniali vin-
 culo indissolubili. potest tamen fieri recon-
 ciliatio, & præstari cautio de non offendendo,
 quæ magnam causæ cognitionem requi-
 rit. Causarum Repudij, Diuortij & separa-
 tionis apud Iudicem Ecclesiasticum cog-
 nitio facienda est.

S V M M A R I V M.

- 1 Diuortij, & Repudij differentia. Declara. n. 2.
- 2 Repudium est spūserum, Diuortium coniugum. De-
 clara. n. 15. & seqq.
- 3 Matrimonium dissoluitur, diuortio, morte, & captiui-
 tate.
- 4 Diuortium à diuertendo dictum.
- 5 Diuortio Aquarum, ex Frontino, Virgilio, & Cenna-
 no num. 6.
- 7 Repudij, & renunciationis Formulæ est, Tuas res tibi
 habeo, ex Iurif. iulio. n. 8.
- 9 Formulæ ex Plauto, Valer, Tibi haberes tuas, redde
 meas, habet in pre comites.
- 10 Altera ex eodem Plauto in Trinummo, Apoclesi A-
 mer, Tuas res tibi habet.
- 11 Diuortium est, quia inter maritus fit separatio, eo aut
 mo, ut nunquam reintegratur matrimonium, quod
 dictum & dicitur canonum, cum semper fieri possit
 reintegratio, ut statim dicam.
- 12 Diuortium non erat, nisi præter liberum, septem te-
 hez puberes Romani adhiberentur.
- 13 Per liberum libellus Principe dabatur.
- 14 Si quis diuortium, & mulier sit prægnans, intra tri-
 ginta dies debet viro denunciare, vel patri eius, pro
 inspiciente ventre, & collidendo.
- 16 Quoad Repudia, & diuortia consideranda sunt
 tria tempora, Primum ab Adamo ad Moysen à Mo-
 se ad CHRISTVM, Tertium à CHRISTO Do-
 mino.
- 17 Primo tempore nullum Repudium, & nullum Di-
 uortium fuit.
- 18 Secundo Tempore Moyses, Repudij libelli qualiter in-
 stituerit?
- 21 Tercio tempore, qualiter CHRISTVS super Repu-
 dio, & Diuortio pronuntiavit? Declara. n. 20.
- 21 Lege CHRISTI Repudio, & Diuortio matrimo-
 nium non dissoluitur, n. 22.
- 23 Dicitur Paulus legem CHRISTI super Repudio,
 & Diuortio matrimonij declarari.

- 34 *Divortium uxoris à viro, quid imparet? manere in-*
nuptiam, aut viro suo reconciliari, & vir uxorem
non dimittit.
- 35 *Uxorem habere non licet si vir primus vivis.*
- 36 *Uxorem adulteram fornicationis causa licet dimitte-*
re, sed duo ipsorum viventes, non licet alteram duc-
ere.
- 37 *Causa fornicationis licet uxorem dimittere, & si di-*
missa fuerit maneat in nuptia.
- 38 *Matrimonij bonum est indissolubilitas, ex Concilio*
Florentino.
- 39 *Canon Concilij Florentini quoad Dimissionem ux-*
oris ob Adulterium.
- 40 *Canon eiusdem Concilij quoad separationem Thorij,*
per tempus certum, vel incertum.
- 41 *Erasmi libtherodami Haresis, dum dixit, quòd fa-*
lso Divortio ob adulterium, dimissa adultera, Vir
alteram uxorem ducere possit, quem sequuti fuerit
Martini Lutherus, & Philippus Melancthon.
- 42 *Contra praefatos scripsit Theologi excellentissimi Al-*
fonsus de Castro, Paulus Gryffaldus, & Ruardus
Tappertus, nu. 33.
- 43 *Petri Camerij Doctoris Theologi Landei, & eius discipuli,*
num. 33.
- 44 *DE F S in legemana, iungitur Anima per Baptis-*
mus, ut nunquam sit cum dimissura, quo modo
autem cum anima peccante? nu. 36.
- 45 *Alexandri Carrey contra Alicitum opinio.*
- 46 *Thori matrimonialis separatio, vel cohabitatio, quòd*
per adulterium, vel aliud grave delictum licita sit?
- 47 *Fornicatio in scriptura sacra, intelligitur etiam de*
illis, qui relicto proprio D E O, sequuntur deos alienos,
ex Francisco Comano.
- 48 *Fornicatio similis ab auctore corroboratur ex pluri-*
bis, Declara. nu. 40. & 1. 42.
- 49 *Thori separatio non solum ob adulterium, & carnis fla-*
gitia; sed ob homicidia, Veneficia, haereses, & alia
maleficia fieri potest.
- 50 *Matrimonium magnum est sacramentum, in CHRIS-*
TO, & Ecclesia.
- 51 *Germanorum virgines vinum accipiunt virum, &*
quo modo se amant? nu. 46.
- 52 *Apud Romanos ab Urbe condita anni quingentesi-*
mi Viginti nūquam Repudium, & divortium fuit
usu receptum.
- 53 *Sp. Carolinus primus uxorem sterilitatis cause dimis-*
sit, & iuramentum illi tradidit, nu. 49.
- 54 *Inluis Caesar dimisit Inluis.*
Offensum Angulius Scribonium.
Tiberius Agrippinam, postmodum Inluis uxores di-
missit.
- 55 *Claudius Plautium Herculanillam, domum Actium*
Petnam, Tertio Valerium Messalinam.
- 56 *Dum praefata à Principibus forent, licentia Domini-*
ca, Senatus, populus Romanus admodum semper odio
habuit.
- 57 *Domus, & divinita dantur à parentibus, à Domino u-*
xor prudens.
- 58 *Mulier bona beatus vir, numerus annorum illorum*
duplex.
- 59 *Iurgia sunt inter benivolos.*
- 60 *Ubi fama, ibi lites ex inueniunt.*
- 61 *Vir mulieris caput est.*
- 62 *Roma pro Divortio Templum Veneri Viri la. a ex*
Comano.
- 63 *Sacellum Dea Viri placat, nomen non dicitur Valerius*
Maximus, nec Pannusius.
- 64 *Veneri Viri corda, quasi verens corda & auctor*
Declarante, nu. 59.
- 65 *Separationem Thorificandam, & cohabitacionem*
prohibendam Pralati providere solent, primo ex
Vitis nescendo. Declara. nu. 61. 62. 63.
- 66 *Prudentia masculinum fieri per faminas, ut dicitur Fol-*
lerius, non admittitur.
- 67 *Quoad inspectum faciem prudentissimi indi-*
cii versus indicium.
- 68 *Casus, de quo auctor consilium fuit narratur.*
- 69 *Gravis, & ardua repugnat causa separationis Thorij*
apud Sacram Rotam Romanam.
- 70 *Thori separatio fieri solet per contagiosum morbum,*
ut à Lepra, & similibus. Declara. num. 67. 68.
69. 70.
- 71 *Cum laborantibus Lepra, morbo gellico, Ethico, Tif-*
ico, Hydrope, & maleolente, an teneantur debitum
reddere? Declara. nu. 68. 69. 70.
- 72 *Thori separatio fieri solet ob viri sanctitatem, num. 82.*
83. 84.
- 73 *Thori separationem inducit capitale odium. Declara*
odium capitale? nu. 73.
- 74 *Thori separatio quatenus causa ob odium ex sacris lit-*
eris obstruitur? nu. 74. 75.
- 75 *Odium coniugum docti, & eleganter declarat Alex-*
ander de Ales.
- 76 *Thori separatio, si ab uxore adulterium commissum*
fuerit.
- 77 *Thori separatio si ad infidelitatem, vel haeresim alter*
coniugum transierit.
- 78 *Fornicatio spiritualis est idolatria.*
- 79 *Opinionem D. Cardinalis Bellarmini in casu narra-*
to, non tenet auctor.
- 80 *Alia causa separationis Thorij remissioni referuntur.*
- 81 *Probationes concludentes requiruntur in causa sepa-*
rationis Thorij.
- 82 *In causa separationis Thorij exiguntur testes idonei,*
& omni exceptione maiores.
- 83 *Vir sanctus probanda exigunt testes omni exceptione*
maiores.
- 84 *Post Thorij separationem per virum praestitam, pra-*
standa est cautio de non offendendo.
- 85 *Antonius Heringius Dilectissimus obstruitur.*
- 86 *Magna causa cognosci exigitur, dum praestari debet*
cautio de non offendendo.
- 87 *Atulur dubitans de viro praestante cautionem, cum*
multa promittere solent, & non obsequere, ideo non
semetur illi stare.
- 88 *Fragilis est cautio de non offendendo, ideo mulier illi*
stare non cogitur.
- 89 *Mulier dubitans de fragilitate cautionis de non of-*
fendendo, non debet viro restitui, sed penes matro-
nam custodiri.

- 91 *Centumviris prostrare cogitur, & si mulier sua culpa à Viro discessisset.*
 92 *Separationis Thori causa apud Iudicem Ecclesiasticum agitari debet.*
 93 *Matrimonialis causa ad Ecclesiasticum iudicem pertinet.*
 94 *Data separatione Thori, an restituenda sint dotes, donationes, & similia? remissimè dicitur.*
 95 *Anse matrimonium contrahendum considerandi sunt coniugendum coniugum mores, ne dum coniunctionem facere intendunt, famulare bellum domi inducant.*

TITVLVS TERTIVS.

De Repudijs, Diuorij, & Thori separatione.

- M** Odellinus Iurisconsultus in l. inter
 siuprum. 101. §. Diuorij. ff. de
 Verbor. significat. & Pantes in l. inter
 diuorij. 161. ff. eodem Titulo.
 differentiam, & ille hanc statuit,
 quod repudium sponsæ remittitur. Diuortium
 inter virum, & uxorem. Hæc autem dicit, Repudia-
 ti possit suum matrimonium, & sponsæ non re-
 2 cedi Diuortium, dari itaq; Repudium, & erat Spon-
 sorum. Diuortium verò coniugum, apparet ex di-
 cto Vlpiano de Pans leges Italia in Fragmentis tituli.
 14. Vacatio (inquit) legis Iulie à Diuortio, sex
 mensium, à Repudio Anni, & sex mensium, quod
 dixit etiam Andre. Alciat. in d. l. §. Diuortium.
 nu. 9. Ideo Iuris consultus in l. 1. §. de Diuorij, &
 3 Repudijs, dicit, & matrimonium dirimi, Diuortio,
 morte, & capuitate. Diuortium à diuertendo di-
 4 dum, quia & vi Caius inquit, vel à diueris suæ me-
 rium, vel quia, in diuersas partes eunt, ut in l. 2. ff.
 de Diuorij & Repudijs. Iulius Frontinus de Aqua
 5 ductibus, dicit, Aquarum & diuonia. & ex Virgilio
 Francisci. Communis in Communi tergo Iuris civilis.
 lib. 8. cap. 12. sub nu. 1. dicit, quando ex eodem ca-
 6 pite, in diuersas partes aquæ fluunt, diuortium
 & aquarum dici. Formulam autem renunciatio-
 7 nis, & repudij, ita illam tradidit Iurisconsultus in
 l. 2. ff. de Diuor. & repud. Tuas res tibi habeo;
 8 Et etiam alio modo, Tuas res tibi agito. Consec-
 nit ista verba Diuortium, quia vir uxori res suas
 habere iubebar, ut dicit Fabius Quinzilanus De
 9 clamatione. 262. ut dicit Plautus. in Amphitruone,
 Valeas, Tibi habe res tuas, redde meas, luben-
 10 mi ire comites. & in Trinummum. Aperiſtis amor,
 tuas res tibi habe. In Sponsalibus & diuoluerdis,
 & affinitate approbata renuaciando, ea est For-
 mula. Conditione tua non vtor. quam ponit idem
 11 Caius in d. l. 2. l. 1. C. de sponsalibus de quibus
 Antonius Gubertus de sponsalibus, & matrimonijs.
 Titulo de effectu sponsalium nu. 7. vers. Dirimuntur
 Iure etiam extra supradictos locos Cuiusdam Pa-
 12 rasilus, lib. 24. tit. 2. dicit, Diuortium est, & quæ in-
 ter maritos sit separatio, eo animo, ut nunquam
 reintegretur matrimonium, quod videtur mihi ci-

roncum, cum semper fieri possit reconciliatio, vt
 dicam infra.

- Diuortium ratum non erat, nisi præter liber-
 12 tum, & septem Testes puberes Romani adhiberen-
 tur. l. nullum. ff. de Diuor. reit. per liberum Di-
 13 uortij libellus Principi dabatur. & l. 2. §. in
 provincia. §. Diuus Marcius ff. de Ritu nupt. Si fiat di-
 uortij, & mulier sit prægnans, intra triginta dies
 debet denunciare viro, vel patri eius pro inspicien-
 14 do ventre, & custodiendo. Iul. Paul. sent. lib. 2.
 Tit. 24. §. si mulier. ubi Cuiusdam.

- Quoad Repudium, & Diuortium, multa dice-
 re possem, quæ omitto ex rationabili causa, nam,
 & si dixerim repudium sponsalia, & Diuortium
 15 matrimonia, & respicere, tamen cum pateat, quan-
 doq; vnum pro altero diuersimodè sumptos fuisse.
 Consideranda arbitror tria tempora, Vnum ab
 16 Adam ad Moysen, secundum à Moysè, & Ter-
 tium à IESU CHRISTO Domino, Primum tem-
 pus, quo fuit matrimonium institutum, nullum
 17 Repudium, nullumque & Diuortium fuit, sed di-
 cum exiit, Hoc nunc os ex offibus meis, & Caro
 de Carne mea, relinquet patrem suum, & ma-
 trem, & adheret vi uxori suæ, & erunt duo in Carne
 vna, Genes. cap. 2. Ergo vna Caro, quæ diuisa
 non potest, nec repudiari. Secundum tempus fuit
 18 & sub Moysè, qui d. ceterum. 24. concessit filiæ
 libellum Repudij, dicens si acceperit homo uxorem,
 & habuerit eam, & non inuenerit gratiam
 ante oculos eius propter aliquam facinorositatem, scri-
 bet libellum repudij, & dabit in manu illius, &
 mittet eam de domo sua. de qua re meminit Ieseph
 Antiquitatum Iudaicarum. lib. 4. cap. 6. Ter-
 19 tium, & vltimum tempus fuit sub Domino
 IESU CHRISTO, & l. 2. §. in Mattheo cap. 5.
 inquit, Audistis, quia dictum est antiquis, qui-
 cumque dimiserit uxorem suam, det ei libellum
 repudij. Ego autem dico vobis, quicumque dimi-
 serit uxorem suam, & excepta causa fornicationis,
 facit eam mœcham, & quicumque dimissam du-
 xerit adulterat. Et iterum Mattheo. cap. 19. Et ac-
 cesserunt ad eum Pharisei tentantes eum, & di-
 centes, si liceat homini dimittere uxorem quacun-
 que ex causa, Qui respondens ait, eis. Non legis,
 quia fecit hominem ab initio, masculum, &
 feminam fecit eos. Et dixit, Propter hoc dimittit
 homo patrem, & matrem, & adheret vi uxori suæ,
 & erunt duo in Carne vna, itaque iam non sunt
 duo, sed vna Caro, quod ergo D. E. V. S. coniunxit,
 homo non separat. Dicunt illi, quid ergo Moyses
 mandauit dari libellum repudij, & dimittere Aie
 illis, Quoniam Moyses ad duritiam Cordis ve-
 stri, permisit vobis dimittere uxores vestras, ab
 initio autem, non fuit sic. Dico autem vobis, quia
 quicumque dimiserit uxorem suam, nisi ob farni-
 cationem, & aliam duxerit, mœchatur. Et qui di-
 missam duxerit, mœchatur. Et Mattheo. cap. 20. scri-
 ptum est. Accedentes ad eum interrogabant. si li-
 ceret viro uxorem dimittere tentantes eum. Ac
 ille respondens ait, quid vobis præcepit Moyses,
 qui

qui dixerunt, Moyses permisit libellum repudij scribere, & dimittere. Quibus respondens IESVS ait, Ad iustitiam cordis vestri scripsi vobis preceptum istud. Ad initio autem creaturæ, masculum, & feminam fecit eos DEVS, propter hoc relinquet homo patrem suum, & matrem suam, & adheret ad vxorem suam, & erunt duo in carne una, itaq; nō sunt duo, sed vna caro. Quod DEVS coniunxit, homo non separet. Et in domo iterum discipuli eius de eodem interrogauerunt eum, & ait illis. Quicumq; dimiserit vxorem suam, & aliam duxerit, adulterium committit super eam, & si vxor dimiserit virum suum, & alij nupserit, mœchatur.

Ex his Sanctorum & Euangelistarum autoritatibus, patet per decreta ꝑ Domini Nostri IESV CHRISTI, Non licere repudium, vel diuortium à coniugibus fieri, & si fieret ex causa fornicationis, non idcirco licere ipsis viuientibus aliud matrimonium contrahere, quod licet Dominus non expresse, tamen ex duobus sui Decreti verbis probatur. Primò, dum dixit, Quod DEVS coniunxit, homo non separet. Secundò, quia dicit, si dimiserit, & aliam duxerit, committit adulterium.

21 Quia ex hoc dicit, per ꝑ repudium, vel diuortium, matrimonij vinculum non dissolui, sed indissolubile permanere. Lucas cap. 16. summam dicit, Omnis, qui dimittit vxorem suam, & alteram ducit, mœchatur, & qui dimissam à Viro ducit, mœchatur. Si factò repudio aliam ducens, mœchatur; Et qui dimissam ducit, mœchatur. Ergo vinculum matrimoniale durat, tergo illo durante indissoluto aliud matrimonium contrahere non potest cum eodem tempore duas vxores vir, & duos viros vxor non habebit, vt diximus *supra*. titul. 1. num. 13. vbi, ad nu. 30. exclusiue, hoc. T. vno 3. patet ex dicto Innocentij. 3. in c. gaudemus. extra de Diuortio.

Declarant Decretum Domini Nostri IESV CHRISTI Dominus Paulus 1. ꝑ Corinthios. cap. 7. Dicens, ijs, qui matrimonio iuncti sunt, præcipio, non ego, sed Dominus, Vxorem à Viro non discedere, quòd si discesserit, manere innuptam, aut viro suo reconciliari, & vir vxorem non dimittat. Cōcludi itaq; oportet Repudià, & Diuortia apud Christianos recessisse ab aula, sed de separatione matrimonij quandoq; agitur, de qua statim dicam, & bene *Placcianus in Summa Codicis lib. 5. cap. 17.* qui cum declarasset de Repudijs, & diuortio in fine dicit, Hodie tamen per Canones nihil horum omnium patior, penè obtinet. Idem annotauit Antonius Gubernius de Sponsalibus, & matrimonij. Titul. de effect. Sponsaliorum. nu. 8. & ex antiquis optimè Petrus Iacobus de Aureliaco in Practica. Titul. de actione rerum amotarum. num. 2. versic. probatur ex quodam, & veterem sub num. 3. dicens hodie secundum canones repudium, & diuortium non habere locum.

Diuortium vxoris à viro, quid operetur, dicit Augustinus in lib. de bono coniugali. cap. 2. Ad san-

ctitatem (inquit) Sacramenti illud. Vxorem à Viro non discedere, quòd si discesserit, manere innuptam, ꝑ aut viro suo reconciliari, & vir vxorem non dimittat. Idem Augustinus in lib. *Quinquaginta homiliarum. Homil. 49.* Non licet (inquit) vobis habere vxores, quarum priores mariti viuunt, nec vobis femine habere viros licet, quorum priores vxores viuunt. Adulteraria sunt ista coniugia. Nec eam sceminam, quæ perrepudium discessit à marito, licet ducere, viuo marito. Solius fornicationis causa licet vxorem ꝑ alteram dimittere, sed illa viuente, non licet alteram ducere. Et vobis femine nec illos viros, à quibus perrepudium discesserunt vxores eorum, maritus habere conceditur, non licet, adulteria sunt, non coniugia, contemnitur Augustinus, timeatur CHRISTVS. D. Hieronymus in Episthapha Fabula ad Oceanum. Epistola 39. Præcepit Dominus (inquit) vxorem non debere dimitti excepta causa fornicationis, & si dimissa fuerit, manere innuptam.

Sed Magni Concilij Florentini, ita est sequenda Decisio. Tertium bonum (inquit) Matrimonij est ꝑ indiuisibilibus, propter hoc, quod significat indiuisibilem coniunctionem CHRISTI, & Ecclesie. Quamuis autem ex causa fornicationis liceat Thori separationem facere, non tamen aliud matrimonium contrahere fas est, cum matrimonij vinculum legitime contractū perpetuum sit. Quam doctrinam sequitur lucet. Patres Sacri Concilij Tridentini. Sessio 24. de Reformatione Matrimonij. Canon 7. dicens, Siquis dixerit, Ecclesiam errare cum docet iuxta Euangelicam, & Apostolicam doctrinam propter Adulteriū alterius coniugum, matrimonij vinculum non posse dissolui, & virumq; vel etiam innocentem, qui causam Adulterio non dedit, non posse altero coniuge viuente, aliud matrimonium contrahere, mœchatur; eum, qui dimissa adultera, aliam duxerit, & eam, quæ dimissa adultero, alij nupserit, Anathema sit, Et Canone 8. Siquis dixerit Ecclesiam errare, cum ob multas causas separationem inter coniuges ꝑ quoad Thorem, seu quoad cohabitationem alcertum, incertumve tempus, fieri posse d. cernit, Anathema sit.

Hinc confundeat Hæresis Erasmi Rorherodami, qui in Annotationibus ad D. Paulum. 1. Corinthiorum. cap. 7. dixit, & enixè probat ꝑ conatus suerit, quòd factò Diuortio per adulterium, viro alteram secundam vxorem ducere liceret. Quem sequutus est Martinus Lutherus, Philippus Melancthon suis discipulis, qui, & in examine Ordinandorum, & in suis additionibus locorū communium ad Matrh. cap. 5. qui dixerunt, innocentem posse vxorem aliam ducere, quorum assertio vana, & hæretica redditur, auctoritate scripturæ ex allegatis ꝑ apud Mattheum, Marcum, Lucam, & Paulum, ac per dicta Sanctorum tot Patrum summorum Theologorum, ac per decreta allegatorum summorum Conciliorum, contra quos hæreticos scri-

scribit *Alphonsus de Castro Adversus Hæreses lib. 11. in Verb. Nupcia, hæresis quinta, Paulus; Gryfaldus Dese. Catholice. §. Divortium, numer. 4. Ruardus Tappens ab Enchiridia Dese. Theologus; Excellensissimus, & in Academia Leuvenensi Decanus, & Cancellarius Operum Tomo 2. artic. 19. profertur notabilia, & ad hæc questionem verba pulcherrima veridici, & consummatissimi, & eruditissimi, Theologi *Petri Camilli in Summa Doctrina Christiana. parte 2. Titul de Sacramento Matrimonij. q. 3. qui dicit, Et si figur nulla etiam speretur proles, & quælibet vitæ incommoda, durissimique casus t accedant, tamen contractum semel matrimonium valer, adeoque ratum, & firmum est, si præsertim sit consummatum, vt vltq; indissolubile in omni vita perseueret. Vnde non potest alter coniugum ab altero in vniuersum diuectere, nisi forte priusquam inter coniuges carnale commercium intercessit, religiosæ vitæ institutum suscipiatur. Vbi vero causæ quædam offerunt se, ob quas aliquando coniuges separantur, non idcirco vinculum soluitur, sed Thorii, & cohabitationis communis, quæ antea fuit, impeditur. Hæc Causis. Hoc idem tenuit *Stamilius Hofius Cardinalis de Sacramento Matrimonij. cap. 55. Felicianus Capiteus Explicationum Catholicarum parte 2. Explicatio. 7. Et si nullis Petrus Gregorius Synagmat. Iuris Vniuersi. lib. 9. cap. 16. Paulus Palacios in Metib. c. 19. inquit, iam sicut, in lege non***

33 *ua DEVS t iungitur animæ per Baptismum, vt nunq; sit dissolubile, quod vinculum (character enim Baptismalis vinculum est) licet peccantem animam dimittat, quoad Thorium (Nec enim in vno lecto quiescit Dominus cum anima peccante mortaliter) ita vir fornicariam dimittere potest, quo ad Thorium, non verò quoad vinculum. Idem voluit Alexand. Carrerius de Sponsalib. & Matrimonij, lib. 5. cap. 10. vbi inuehit contra Aleig-*

36 *tum t in dicta. I. Inter stuprum. vol. §. Divortium. num. 9. vbi tenuerit, quod in casu, quo ista causa maritus diuertit, posset aliam ducere; cum hac tamen clausula, si optimis antistibus propter malos femine mores videretur, cui respondet Carrerius in loco allegato, quod tenuit. Idem Carrer. in lib. 5. cap. 11. & cap. 12. vide etiam Angel. de Claus. in summa. §. Matrimonium. 3. in princip. & communem sententiam post D. Thomam tenet Barboz. Fumani in summa Armilla. §. Divortium. nu. 2. §. Matrimonium. nu. 72.*

Quantum ad Thorii separationem, & cohabitationem tantum, non solum in casu t Adulterij, sed alterius grauis delicti interpretatus est, licitam esse, vxoris dimissionem, & Divortium, cum verbum, Fornicatio, non solum de stupro, vel Adulterio intelligi possit *Francisc. Connam. Comment. Iuris civil. lib. 8. cap. 12. in col. fin. adducit hæc authoritates, Deuteronomij. cap. 31. Et populus iste fornicabitur post Deos alienos,*

38 *quod t intelligitur, quod relicto proprio D E O, sequetur Deos alienos. & Indit. cap. 19. & Psalm.*

75. *Predes omnes fornicantes abeste, his tribus aut*

39 *thoritatibus vtitur Connamus, ego t alias similes adduco. Numeri. cap. 14. Filij vestri erunt vagi in deserto annis quadraginta, & portabunt for-*

40 *nicationem t vestram. Sapientia. cap. 14. Initium enim Fornicationis est exquisitio Idolotum, & adiuuentio illorum corruptio vitæ est. Ieremias. cap. 3. Et facilitate fornicationis suæ contaminauit terram, & Meechata est t cum Lapidæ, & ligno. idest faciendo Idola. Ezechiel. cap. 16. Et tulisti vasa decoris tui, de auro meo,*

42 *& argento meo, quæ dedi tibi, & scisti tibi t imagines masculinas, & fornicata es in eis, adeo quod per easdem authoritates, fornicatio intelligitur non solum per Carnis flagitium, sed per idolatriam.*

Ex his dici potest, has Thorii separationes, non solum posse intelligi ab Ecclesia ob Adulterium, & carnis concubitus, & oblectamenta, sed ob homicidia, t Veneficia, hæreses, & alia maleficia, vt post modum dicemus. Cum autem Matrimonium magnum sit sacramentum t in CHRISTO, & Ecclesia, vt apud D. Paulum ad Ephesios. cap. 5. & diximus ample Titul. 1. hoc Tomo 3. & dicit *Iuanes Eschius in Enchiridia lectionum Communium contra Lutheranos. cap. 10. & Cardinalis Hofius. dicto cap. 55. Ideo de Germanorum moribus Cornelius Tacitus, de Virginitatibus scribit, Vnum accipiunt t maritum, quorum corpus, vnamque Vitam, ne villa cogitatio vltra, ne longior cupiditas nec tamquam maritum, sed tamquam matrimonium ament t quo recipiens Iuanes Ambrosius de Asteribus Gentium. lib. 3. cap. 12. inquit, sic vnum maritum mulieres accipere, vt vnum corpus, & vnam vitam, nec villa cogitatio vltra, nec longior cupiditas, tamquam matrimonium amarent, non*

46 *maritum, plus apud illos boni mores t valuerunt, quàm alibi, bonæ leges. Apud Barbaros, & christianæ fidei hostes, præsertim Turcas Repudij vltus præuus, & à quo viro suscipitur repudiata, permanere potest. Idem Aubanus. lib. 2. cap. 11. Romani semper modestius egerunt, nam Repudium inter Virum, & vxorem ab Vrbe condita ad annum t Vicequum, & quingentesimum, nullum intercessit, Primus autem Spurius Carbi-*

48 *lius vxorem sterilitatis t causa dimisit, qui licet tolerabili causa motus videbatur, reprehensio-*

49 *ne tamen non caruit. vt scribit Valerius Maximus. lib. 2. cap. de primo repudio. cuius rei meminit Aulus Gellius Nactium Astiscarum. lib. 4. cap. 3. dicens Carbilium egregie illam dilexisse, & gratia eius morum, habuisse charissimam, quia t à censoribus iurate coactus, se vxorem liberorum tantum gratia habiturum. Iulius Cæsar post modum Iuliam vxorem dimittens Cn. Pompeio collocauit, & ipse Calpurniam Lucij Pisonis filiam vxorem duxit. Suetonius Tranquillus in eius vita. cap. 21. Octavianus Augustus Scriboniam diuortio dimisit. Suetonius in eo. cap. 62. Tiberius Agrippinam primo loco, post*

modum Iuliam vxores diuortio dimisit *Suetonius in eius vita, ca. 7.* sed Claudius Cæsar dimisit Plautiam Herculaniham, demum Acliam Petiniam, ac post modum Valeriam Messalinam. *Idem author cap. 26.* Dum hæc à Principibus, dominicæ quoad licentia fuerat, Senatus, populusq; à Romanus admodum semper odio habuit.

Sed cum, vt inquit *Salomon Proutbium, cap. 19.* Domus, & diuitiz dentur fã parentibus, à Domino autem propriè vxor prudens. Idcirco, qui gratiam apud Deum consequitur, & habet illud *Ecclesiasticus, cap. 26.* dicentis, Mulieris bonæ beatus vir, numerus enim 7 annorum illorum duplex. Hic agere potest vitam omni tempore Tranquillam. Solent autem quandoq; inter coniuges, leues otiri contentiones, qui si leuiter iurgant, beneuolorum (vt Cicero inquit) est concertatio. Sun autem mulier ruxosa fuerit, & illud inde nascitur, quod dicit, *Salomon Proutbium, cap. 21.* Melius est habitare in terra deserta, quam cum muliere rixosa, & iracunda. Sed, quia, vt dicit *Iuuenalis Satyra 6.*

Nulla ferè causa est, in qua non femina litem mouerit.

Ita post pauca idem Iuuenalis ibidem inquit,

Semper habet lites, alterneq; iurgia lictis,

In qua nupta tacet, minimum dormitur in illo,

pro vt multa, more suo, ad demonstrandam hanc mulierum naturam, scribit *Andr. Tiraquell. de legibus communialibus, l. g. num. 191.* Verum, cum Vir

55 f mulieris caput sit, ducta in domum coniunge, mores illius statim addiscit, arte prouideat, vt si bonos ille cognoscat, letitia plenus ab vxore confpiciatur, vt plenum lecitia, maritum gloriari illius consuetudine cognoscat; Sin autem mores illius asperi videantur, nec admodum correspondentes suæ intentioni, Tunc Maritus, cum illa læniter, moneat, & emendare procuret, & benignè corripiat, ac patienter ferat; Quòd si adeo graues contentiones existerint, vt ad separandam, & declinandam illorum coniunctionem decuerint, cum matrimoniale vinculum non tollatur, reconciliari interim poterunt, & ad priora venire. iuxta dictum *Apollini i. Corinthiæ, cap. 7.* quem supra allegauimus. Optimè itaq; *Franciscus Connanus in lica delegato, pro Romanorum Diuortijs,* dicit Romæ in Palatio fuisse Templum dicatum Ve-

60 neri f Viriplace, quasi placanti virum, quò accederent mulieres diuortio dimissæ, vt suis orationibus illa eorum dea, placaret virum, ita, vt cum illo reconciliaret, & ibidem vir, & vxor conueniebant, indeq; animi contentione deposita, concordæ reuertebantur. vt refert *Valerius Maximus lib. 2. tit. de Sæculo Dia Viriplacæ.* non autem expresserunt illius nomen, & de æde Deæ Viriplace in 37 Palatio meminit f *Onuphrius Panvinus, in Fribis Roma commentarijs. Regione io.* Dicam verò aliud, & si Diuinationem sapiat, non tamen omittat, 38 quòd habebant Romani dedicatum f Veneri Verticordæ simulachrum, quasi Veneri ventiti ho-

Summa Decisio Tum. III.

minum, mulierumq; corda, & effusa libidine, vt illos auerteret, ita illos exponit *Alexander ab Alexandro dierum Genialium, lib. 2. cap. 4. & Ouidius Fastorum, lib. 4.* Sic inquit,

Roma pudentis prauorum tempore lapsa est,

Roma pudicæ vestres confusus Axis enim.

Templa subit Veneri fieri, quibus ordine factis,

Inde Veneris, verfo, nomen corda tenet.

Quæ diuitiz verba faciunt pro mea potius expositione, quam illa Alexandri, lectores f autem, quam velint expositionem capiant, sufficit mihi hoc aduertisse, quòd Veneri Verticordæ pro coniugibus intelligitur, vt auerteret corda coniugum, vt reconciliarentur, & diuortio resciperent.

Separatione viri faciendam & cohabitacionem prohibèda, solet per Prelatos ex infrascriptis fieri, 60 Primò ex attèsto à Viro in f Vxorè vino nefando. *Abb. Paner. per illum text. in c. q. a. fuit n. 2. 3. de Diuortijs. vi per Andr. Barbat. in consil. pen. vol. 1. sequitur Dec. in l. 1. n. 8. C. de secund. nupt. l. cl. Clarus in §. sedemina. num. 7. vbi alios allegat. arg. c. omnes causationes. 32. q. 7. Quam conclusionem procedere etiam quando maritus cū alio hoc vinum 61 committeret, f vt per Barbat. in dicto consil. pen. sequitur Iacobus Menoch. de Arbitrar. Ind. questio. lib. 2. Centuria 3. c. 386. numer. 13. 14. Obicius immanitatem, de qua diximus supra tit. 1. & hac de causa separationem Thor fieri posse valuit etiam Marc. Anton. Cuccb. Institution. Canonica. Maior. lib. 5. tit. 12. num. 283. quod voluit etiam Franciscus Mareus in Decision. Delphinal. 739. per totam. vol. 2. Burgin. Causalem. in decis. Finian. 64. fine. 18. sub no. 26. parte 2. Almar. Pelag. de plantis Ecclesiæ lib. 2. c. 2. Gassp. Caballin. Mulling. 602. Menoch. de arbitrar. Ind. quest. lib. 2. centur. 3. c. 386. n. 14. Petrus Cenedo collectan. Iuris Canon. part. 2. collect. 130. num. 2. Lancellos. Conrad. in Temple. om. Iudicum lib. cap. 9. tit. de sedem. num. 4. Marcus Anton. Genunij. in pract. Archiepiscopal. Napoli. capit. 27. num. 12.*

Sed cum delictum istud sit tam detestabile, & committi solet occultissimè, non potest facilliter probari, cautelam in stupris dari solitam dedit 62 Pur. Follet. in Pract. Criminal. par. 2. in verbo, Causa pias informationem. num. 13. f quòd fiat inspectio per peritos, matrouas, & obtestrices in pudendis, in Masculis non admitterem, quòd fieret per sceminas. Ad coniecturas, & alias præsumptiones recurrendum est, in quibus versatur prudētissimè 63 mi iudicis arbitrium, f *Menoch. de Arbitrar. Ind. quest. lib. 1. q. 27. g. 28.* inspiciedo testium qualitatem, vt annotauit nonnissimè *Mascard. de Probation. conclus. 1319. num. 4. cum segg.* Si tractatur de Testificatione vxoris, & illa testificetur contra virum, non ita faciliè illi credendum, quia quoad quamdam mulierem, quæ accessit ad Iudicem dicens virum de illo Virio illum tēasse, & id testificata est, 64 & cū vir ad me accessisset effundens f lacrimas, & plus de malo, quam cum aspergerat fama, quàm de

ad illo, quem nunquam recogitauerat, feci ad me mulierem venire, cum qua dum loqueter cepit plus collachrimari, dicens, quod quidam prauus animi doctor id operatus fuerat, ob Odium, quod contra virum Doctor ille habebat. Idcirco in his nunq. veniendum est, maxime cum tractatur de separatione Thori, quam arduissimam arbitror, cum sit contra CHRISTI preceptu. Quos DEVS
65 coniunxit, homo non separet, & t. Gramem, & arduam illam appellat *Rota apud D. Philippum Pirramum in decis. Roman. Naperrim. 44.1. num. 2. p. 1. tomo 1.*

Secundò solet cohabitatio, & Thori separatio fieri, ob aliquod morbum contagiosum, in quo
66 t. per ordinariam cohabitationem, & in eodem lecto iacentium conversationem, immineat periculum alicui personæ sanæ insciendi ex eadem infectione. *Gloss. in c. si vxorem. 32. q. 5. vt de Lepra, & alio contagio morbo alicui, quamquam non*

67 nulli t. dicant, separari a lecto, non autem a cohabitatione, vt dicit *Gloss. in verb. manifestum. in c. 1. ext. de coniug. leprosis.* Sed quando illorum aliquis est sanus, nec etiam debitum reddere debet, quando autem non est periculum in reddendo debitum, illud facere t. teneatur, licet non cohabitare, vt ex *Riccard. in q. sententia. dist. 32. Artic. 4. q. 2. voluit Angel. de Clausis. in summa. §. debitum. nu. 3. & S. leprosus. nu. 2. & ex Thom. de Vio Ceteran. in verb. Matrimonium. habetur, quod si ex medicorum iudicio, siue in casu lepræ, siue morbo gallico nec debitum reddere, nec cohabitare infirmum teneatur,
69 t. voluit *Bartbol. Fuma. in summa Armilla. §. debitum. nu. 3. & in verb. lepra. nu. 3. vide Abb. Panor. in 1. 2. de coniug. leprosis. dicit, quod si maritus est ethnicus, vel alia egritudine detentus, ita vt sine periculo, periculo non possit, reddere debitum, non teneatur, præsertim de morbo Gallico consuluit t. optime. Marc. Anton. Natta in conf. 24. nu. 2. 3. vol. 1. vbi**

70 vbi verissime dicit periculosius stare vxorem cum viro laborante morbo Gallico, quam cum leproso, quia reddens debitum laborans, vel cum laborante lepra, per actum statim se expedit, & non inficiuntur, secus autem cum laborante morbo gallico, quia statim, etiam si semel coeant, inficiuntur, quem sequitur *Borguinus Canalcan. in decis. 18. sine decis. Faur. 64. nu. 26. parte 2. vbi dicit de lepra, morbo gallico, Ethico, Iifico, hydropico, & male olente, hociem voluit Ioan. Paul. Lancelotti. Infit. Canoniarum. lib. 2. Tit. de sponfalsibus. §. fin. in gloss. in verb. Dirimam. Nouissime eleganter Claud. Bertazal. ad conferentiam. patris. 228. in Addit. Imp. H. Attenus. vol. 1. Nauar. summa confessor. cap. 16. nu. 25. Marc. Anton. Cucch. Infit. Canonie. Maior. lib. 5. tit. 12. nu. 284. D. Ioan. Baptista Cella de Remedio 8. nu. 4.*

Tertiò ad Thori separationem deuenitur, ob nimiam Viti leuitiam in Vxorem, & siue è conuersio
71 so t. vxoris in Virum, crudelitate m. sit enim eo casu coniugalis vinculi separatio. Imperator. in S. Marti. itaq. in Auth. de Nupt. & ex transmissa. literar.

de Restit. sponsat. c. benedict. 23. q. 1. *Gloss. & Praepos. in c. de illis. caso 22. de spons. Abb. Panor. in c. 1. nu. 7. vt lis pend. in dist. c. ex transmissa Panormi. nu. 4. Perr. de Anchin. conf. 408. in princ. Cord. Part. in conf. 54. nu. 7. 12. vol. 4. Hierony. Gabriel. in conf. 161. nu. 7. vol. 1. Alexand. in conf. 78. vol. 5. Ioan. Lopez. in Rep. 4. per veteris. notab. 3. nu. 6. 7. de Donat. inter Vir. & Vxor. Didac. Comar. in Epit. de sponsalib. Parte 2. cap. 7. §. 5. nu. 1. Francis. Almond. in conf. 44. vol. 1. Vincent. de Franc. in decis. Neap. 224. Marc. Anton. Cucch. Infit. Canonie. Maior. lib. 5. tit. 12. nu. 284. Ludovic. de Peguier. in decis. Catalon. 20. nu. 10. 11. Thomas Trusien. in decis. Penet. 45. lib. 1. & Diximus plenè in conf. 30. num. 33. 34. Centur. 2. D. Philippus Pirram. in decis. Naperrim. Roman. 44.1. nu. 1. 2. Parte 1. tom. 1. Ludovic. Moretus in conf. 41. nu. 1. cum seq. Antonin. Tefaur. in decis. Pedemontan. 130. nu. 1. 2. & bene Marc. Anton. Natta in conf. 616. nu. 12. vol. 3. D. Ioan. Baptista Pamphilus in decis. Naperrim. Roman. 706. 2. parte 1. tomo 2. Borguin. Canalcan. in decis. Faur. 18. sine 64. nu. 27. parte 2. Marc. Anton. Genuen. Sim. Praet. Archiep. Neapol. cap. 27. nu. 12.*

Quartò, odium capitale est iusta separationis
72 Thori causa, vt patet in c. ex reanmissa. ubi t. (si autem capitale odium) extra de Restit. spons. c. inter. ras. cod. tit. 1. Abb. Panor. in dist. c. ex transmissa. nu. 4. post Grassum decis. Parte 1. lib. 2. cap. 68. num. 2. 3. D. Ioan. Baptista Cella de facti. sentent. & rigor. dist. 25. nu. 1. & per totum. Centur. 2. & uerum de Remedijs subsidiarijs. Remedio 8. sub num. 2. D. Philipp. Pirram. in decis. Naperrim. Roman. 44.1. nu. 1. 2. Parte 1. tomo 1. intelligitur autem de o-

73 dio, & inimicitia capitali, t. vbi adest aliqua offensio, aut vulnus, vt dicunt supradicti, & Marc. Anton. Natta in conf. 616. nu. 2. vol. 3. Sed vide, quomodo hæc statuta erant in scriptura Deuter. cap. 22. si di-
74 xeris vir vxorem, & postea odio habueris eam, t. quæsierisq. occisiones, quibus dimittat eam, obijciens nomen pestilium, & dixeris non inueniui Virginem. Et ibidem concluditur, quòd si reperitur, quòd erat virgo. Senes ciuitatis accipiet illum, & verberabunt, & eodem die virum centum siclis argenti dandis patri puellæ, ex eo, quòd diffamauit illam, & habebit ipsam vxorem, & nõ poterit dimittre eam omnibus diebus, vix suæ. Si autem obieceris verum, & non fuerit inuenta virginitas in puella, eijciat illam extra fores domus patris, & lapidibus obruent viri ciuitatis illius, & morietur. Sed aliter fuit consilium Malachie. cap. 2. Custodite inquit Spiritum vestrum, & vxorem adolescentiæ tuæ t. noli despiciere, cum odio habueris dimitte. Et sic dicit, vt dimittat illi odium. Quando prudens est maritus operatur, vt coniugalis amor, non vertatur in odium, vnde

*Latentur, pectusq. leuè in contraria ductum,
Hac amor, hac odium, sed pectus vincet amor,
Odero si patero, si non inuitis amabo,
Nec iugo Tauri, amat, quia tamen odit, habes.*

in coniugibus ego illud optimè, & eleganter di-
citur auctore ab Alexandro de Alex. lib. 1. *Metaphysic.*
76 c. 9. dum inquit, Odium, & fuga semper ꝑ causan-
tur ex Amore, quia non ob aliud fugio, & odio ha-
beo aliquid, nisi, quia contrariatur alicui bono, quod
amo. de odio, & inimicitia separationis causa *Lud.*
Morari in conf. 41. num. 5. Verum iuxta illud *Pro-*
portio lib. 4.

Omnia amor magnus, sed aperte in coniuge maior.
Quintò sufficiens cā separationis Thorii, si per v-
77 xorem adulteri consiliū fuerit ꝑt haberetur in
c. 1. *Vi lite non contest. 2. ext. de Diuort. c. 5. de con-*
uers. coniugat. Gulielm. Bened. in rep. c. Raymunt. in
verb. c. uidam Petri. n. 84. de Testam. Martin. Nauar.
in summa conf. 4. c. 22. n. 21. Didac. Conar. in Epit.
de spons. 4. parte 2. par. cap. 7. 5. n. 8. Marc. Anton.
Cucchi. Instit. Canonica. Maier. lib. 5. titul. 12. n.
284. c. 1. D. Ioannes Baptista Costa in dicto Tract.
de factis scient. & ignorat. dicta dist. 25. per totū.
Conar. 2. c. in Tract. de Remed. subsidial. Remed. 8.
n. 1. & est illud, Domini Nostri IESV CHRISTI
Matthai. c. 19. si quis dimiserit vxorē suā, nisi ob
fornicationem, & dixerat antea Matthai. c. 5. Qui-
cunq; dimiserit vxorem suā, excepta causa for-
nicationis. Sed (DEO auspice) dicam latius in Tit.
de Adulterijs. D. Philippus Perusianus in decis. Nuper.
Roman. 441. n. 1. 2. parte 1. s. 1. s. 1. D. Ioan. Baptista
Pamphili in decis. Nuper. Rom. 706. parte 1. s. 1. s. 1.
Inclus Clar. in S. Adulterium. n. 12. Francisc. Burfat. in
conf. 18. n. 8. vol. 2. Roland. à Valle. in conf. 50. n. 4.
vol. 1. Petrus Cencio collectio Inris Canonici. Parte
3. parte 2. c. 166. n. 1. Guidus Pancrol. in conf.
82. n. 2. Jac. Philip. Partini in conf. 19. n. 74.

Sexta causa rationabilis, ob quam sit separatio
Thorii, quādo alter coniugum ad infidelitatem, si-
78 ue hæresim ꝑ transferit, iusto enim decreto separa-
buntur. c. *requiritur. ext. de Diuort. c. 5. ext. de conuers.*
auingator. Ioan. Pand. Lancel. Institut. Canonici. li. 2.
titul. de sponsalibus. S. Idem erit si sponsus. in titul. de
sponsalib. melius in S. multum Instit. Diuort. Marcus
Anton. Cucchi. Instit. Canonici. lib. 5. titul. 12. vers. His
igitur solis. Ange. de Clausula in summa. Sumatrius. 4.
in princip. vers. Quarto propter hæresim. Barthol. F.
in summa Armilla. S. Diuortium. n. 8. Marc. Ant.
in Pract. Archiepiscopi. Neapolit. c. 37. n. 2. Bartholom.
Bertazzol. in conf. civil. 28. n. 39. dicitur autem ista

79 Fornicatio ꝑ spiritualis, quæ est Idolatria, v. dicit
Panor. in dicto. c. fin. de conuers. coniugator. n. 5. Di-
dac. Conar. in Epit. de sponsalibus parte 2. cap. 7.
§. 5. n. 4. loquitur de separatione Thorii ob hære-
sim, quem sequitur Bartholom. Bertazzol. in conf. ci-
uil. 28. n. 39. quamquam D. Robertus Cardinalis
Bellarminus de Matrimonio lib. 1. c. 14. §. *sed hoc do-*
ssipatur. dixerit, CHRISTI M Dominū dum Matthai.
c. 5. & c. 19. dixit, permitti Thorii coniugum sepa-
rationem causa fornicationis, intelligi de carnali
80 tantum fornicatione, non ꝑ autem de hac spiritua-
li. Tamen nos dicimus vt diximus supra hac eodem
Titulo vers. *Quantum ad Thorii separationem. n. 37.*
c. *segg. ex autoritatibus, quas ibidē adduximus,*
Summa Decisum Tom. III.

quam iterum firmamus, nam offensio maior sit
DEO ꝑ Idolatriam, & hæresim, quā ꝑ fornicationem
carnalem, & si carnali cum IESVS non
expresserit, Tanto magis etiā dicendum, de illa
etiā CHRISTVM intellexisse.

Iam complures asserunt separationis
causas, puta preparationis Veneni, alisque infidi-
81 litate vitæ alterius coniugis, mariti avaritiam, quia
non præparauit ꝑ vxori medicos, & medicinas,
retentionem meretricis, quæ possunt sub colore
odij, & inimicitie formari, de quibus remissius
tractant supra allegati, præsertim Ioan. Baptista Co-
sta in dicta dist. 25. c. in dicto Remedio 8. Cuccius
in dicto lib. 5. titul. 12. n. 284. D. Ioannes Baptista
Pamphili in decis. Nuper. Roman. 706. n. 2.
per. 1. 10. 2. Petrus Anto. Angeli in conf. 1. per totum
lib. 5. Marc. Anton. Gennefius in Pract. Archiepiscopi.
Neapolit. cap. 37. n. 12.

Diximus supra de separatione Thorii ob viri se-
quitiam, in casu, quo sequita allegaretur, cum causa
82 separationis sit ardua, & grauis, vt dicit Specul. in
titul. de Rescript. præsent. §. *Rationes forma. vers. Nūc*
ad instructionem. 8. d. in l. 3. in princ. ff. de l. i. iur.
Idcirco requiruntur probationes concludentes, vt
voluit Alexander in conf. 143. Incip. *Quantum abun-*
de. vol. 2. Et debent esse testes idonei, & omni ex-
83 ceptione ꝑ maiores. Glossa in c. 1. vbi Panor. nu. 2.
84 de consanguin. & affin. præsertim de probanda ꝑ
viris quina. vt dicit Cardinal. Paris. in conf. 54. col.
2. vol. 4. quos sequitur Marcus Anton. Natta in conf.
616. n. 1. 2. vol. 3. videndus est etiā Petrus Anton.
Angeli in conf. 1. per totum lib. 5.

Facta separatione Thorii ꝑ muliere ob viri se-
85 quitiam, & volente illa Viro reconciliari, aut viro ꝑ
offertente, vel illa petente sibi præstari cautionem
de non offendendo, præstari debere notatur in di-
c. c. ex transmissa de Rescriptis. spoliator. l. præsentis. §.
penult. c. l. Denunciamus. C. de his, qui ad Eccles. con-
fug. Barthol. in Instit. c. 5. Potentiores. ff. de offic. pro-
fidei. Ant. Gomez in Epist. Delictor. cap. 16. n. 17.
Pract. Papiensis in Form. Inquisitionis in verb. *trahat*
in exemplum. n. 8. Petr. Piaz in Epit. Delictor.
cap. 7. n. 1. Cardinal. Paris. in conf. 168. vol. 4. Olia-
nion J. Inpells de Pace, & Inducis. q. 74. n. 3. Fran-
cisc. Hierulan. in Tract. de causis de non offenden-
do. cap. 3. n. 2. cum pluribus segg. Int. Clarus in Pract.
Crim. q. 47. n. 2. Andr. Gail. de Pace publica. lib. 1.
cap. 2. n. 1. cum segg. Bernardus Grenanus conclusio.
Practica conclus. 4. & post Bald. in conf. 176. Incip.
Cecilia reuersi. vol. 1. Ludovic. Moret. in conf. 41. n.
1. Guidus Pancrol. in conf. 82. n. 3. 4. nouissime plu-
86 2. Doctissimus ꝑ Anthonius Heringius de Fidei-
fideis. cap. 6. n. 237. cum pluribus segg. Francisc. Vi-
ni in dec. 341. n. 1. Capella Tholof. in decis. 489. In-
cip. Item fuit questum an ille Jacob. Memoch. de Ar-
bitr. Indic. questionibus lib. 2. c. 2. n. 2. c. 139. n.
5. Ioan. Cerafus Miscell. lib. 3. cap. 2. n. 20. Bar-
thol. Bertazzol. in conf. criminal. 148. per totum,
vol. 1.

Magna autem causæ cognitio requiritur, vt

diximus, ut cogi possit vir ad præstandam cautionem, nemine de nõ offendendo, ut dicit Ioan. de Imol. in l. 1. §. 1. ff. filius. mater. Nat. in dicto conf. 616. sub n. 3.

Et è conuerso non debet, si dubitat vxor confidere viro, & quòd præstet cautionem, quia ¶ multa viri promittere solent, & pauca obseruare, ut dicit Aym. Cranes. in conf. 31. nu. 4. & voluit Guido Paucet in dicto conf. 82. nu. 6. tanto magis, quia sub cautione confidere mulierem non debet. ¶ 9. re, cum fragilis ¶ sit cautio, l. qui ita. S. 1. ff. ad Sen. Conf. Trebellian. Et ideo illi cautioni mulier Confidenda non est, ut sequendo Aymo. in dicto conf. 31. Voluit D. Ioan. Baptista Pomphilius in decis. Nuperrim. Roman. 706. nu. 2. par. 1. som. 2. quod placuit Panor. in c. literas. nu. 7. de Reli. sp. l. i. Ioan. Cephal. in conf. 384. nu. 70. volum. 3. quos sequitur Antuan. Hieringius de fiducier. cap. 6. n. 2. 39.

Quòd si per cautionem non posset sciri viri restitui, nec eorum ¶ et securitati mulieris, tunc vxor marito ¶ minime restituitur, sed penes matronam honestam reponitur custodienda, ut per dictum ex transmissa. & c. literas de Reli. sp. l. i. & vtrobique gloss. Aymo Cranes. in dicto conf. 31. Hippoly. de Marfil. in l. fin. nu. 21. C. ad leg. Cornet. de Sicar. Cardinal. Paris in dicto conf. 54. nu. 38. vol. 4. quos refert, & sequitur, Ludouic. Morinus in conf. 41. nu. 2. Alenoch. in conf. 853. nu. 33. vol. 9. Ioan. Baptista Costa de Remedijs subsidiarijs. Remed. 8. nu. 3. Iacob. Philipp. Peritus in conf. 152. nu. 1.

Ad hanc cautionem præstandam tenetur vir, ¶ 91. nam si mulier sua culpa ¶ a viro discessit, ¶ in c. 1. ex. ¶ t. l. i. de non censetur, Abb. Panormit. in c. gñ. admodum de Inreur. Marzan. Senior. in dicto c. 1. notabil. Ioan. Menican. in Syllus Nupcial. lib. 1. nu. 39. & 40. Petr. Gerard. in Sing. 65. Incip. Nota illud, Francisci. Hierolan. in Tract. de Caution. de non offendo, cap. 3. nu. 3.

Ecclesiasticus autem iudex erit competens ea ¶ 92. solum de separatione matrimonij, ¶ nam cũ uarimonialis causa ad Ecclesiasticum iudicem pertineat, tamquam sacramentum a Deo institutum, & per Ecclesiasticos sacerdotes, & superiores perficiatur, & per illos solemniter ordinetur, consequens est, ut sicuti ab eo solemnizatus compleatur, eodem modo, ab illis etiã submouetur, ideo clarum est, matrimoniales causas ad Ecclesiasticos ¶ 93. quos Iudices pertinere. ¶ arg. c. quanto. de Indic. Simon de Preus. in conf. 47. nu. 13. post Decian. Peregrin. Morosum. & alius voluit Ioan. Baptista Costa, de Remedijs subsidiarijs, Remed. 8. nu. 8. Vincen. de Francis in decis. Neap. 312. nu. 2. D. Bonanen. in Decis. Nuperrim. Roman. 235. nu. 5. Par. 10. 2. Tomo 1.

An autem data matrimonij separatione, restituantur dotes, an præstentur vrinque donationes, & lucra ¶ nuptialia ¶ dicendum erit DEO volente in suis congruis titulis.

Hæc autem materia Diuortij, & separationis Thorii coniugalij, personis quibuscunq; præfer-

tim grauibz, odiosa, ac fugienda est, memores semper illud, quod DEVS coniunxit, homo non separet, à principio enim, qui ducere debet coniugem, & illam, quæ debet ducere Virum, perquirere diligenter ¶ debent coniungendorum vitam, ¶ 95. & mores, ut illis cognitis, consideret, an possit patienter sufferre, & sin minus, abstineat, ne credens domi pacem adducere, familiare, ac diurnum, nocturnumq; bellum ibi conducatur.

ARGVMENTVM.

Dos pro oneribus matrimonij constituta fuit, & cum sit causa pia, promissio à quolibet facta de dote danda debet adimpleri, etiam à minore Iudicis decreto interueniente. A patre datur, etiam filiz diuiti, & etiam spuria, etiam ex bonis confiscatis (dummodo filiz non essent complices delicti) etiam Moniali, quæ quanta esse debeat declaratur. Dos congrua boni viri arbitratu cognoscitur, & quam filiabus viuens pater constituit, & parago est taxanda secundum modum facultatum, ex valore fructuum & est loco legitime: seudum cum Regio assensu potest dari filiz in dotem, & Rex debet ex gratia assensum præstare.

SUMMARYM.

- 1 De, ibi esse debet, ubi sunt matrimonij onera, n. 2. 3.
- 2 Dos ad matrimonij onera sustinenda, & prorenda vxore constituta, nu. 4.
- 3 Dotem vllam filij a maiestate, nec faminis dari debere voluit Plato.
- 4 Iacob Patriarcha animalia à Loban Secero pro detribus Lia, & Rachel habuit, nu. 7. 8.
- 5 Dotatio vxorum Iacob à DEO probata est.
- 6 Apud Israelitas vsus fuit dari in dotem etiam vrbes, & Civitates ab hostibus captas.
- 7 Caleb in expugnatione Canaanem edixit, & expugnanti, & vallanti Corath promittit uxori suæ dare Axā filia, quam cũ expugnasset Othaniel filius Centi, frater minor Caleb illā in vxorem habuit.
- 8 Axā peti à patre cũ dasset ei in dotē terrā arenā, dicit illi irrequi superius, & irrequi inferius.
- 9 Hanc eandem Civitatem postmodum expugnans Pharaos Rex Aegypti dedigne illam in dotem filia suæ vxori Salomonis Regis.
- 10 Supradictam Civitatem exadificauit Salomon, uti ad bella opportunam.
- 11 Taxata fuit ea Civitas quinquaginta Siclis.
- 12 Apud Placum dos taxatur quinquaginta arachnids.
- 13 Dote constitui potest, vel ab ipsa muliere, vel à quolibet alio. Declara. nu. 2. 1.
- 14 Promittit dotes, cuiuslibet conditionis is fuerit, obligatur, sine masculinis sine feminis, sine laicis, sine

1. *ſue clericus, ſui iuris, ſive in poſtate, nu. 17. Declara. nu. 21.*
2. *Mulier dotem promittens Senatui Conſulto Velleiano non ſuatur, nu. 19. 20. Declara. nu. 21.*
3. *Dotis cauſa pœa eſt.*
4. *Dotis promiſſio, ſive conſtitutio ſi facta fuerit à minore, nulla eſt. Declara. ſecus eſſe ſi decretum iudicis interuenit, nu. 22.*
5. *Decretum iudicis in promiſſione dotis à minore facta interueniens illem ualidat.*
6. *Memoria bona immobilia cum iudicis decreto ſanore dotis alienari permittuntur.*
7. *Mulier minor dotem in bonis immobilibus conſtituere abſq; iudicis decreto non poteſt.*
8. *Dos aduentitia illa eſt, quæ ab extraneo cõſtituitur.*
9. *Extraneus in cauſa dotationis dicitur quilibet ciſſa patrem per virilem ſexum aſcendentem.*
10. *Dos profeſſoria dicitur, quæ eſt conſtituta à patre, vel à ſemina parente virilis ſexu, vel ſæculo eius.*
11. *Paternum eſt officium dotare filiam.*
12. *Pater tenetur filiam dotare, etiam ſi fuerit maritata, & nupta, & ſi nupſiſſet ſine ſuo conſenſu. Declara. nu. 29. eſt communis opinio, nu. 30.*
13. *Filia, & ſi non nupſerit, ſed ſit in aſate nubiſi pater tenetur illam dotare ſecundum qualitatẽ, & facultatem.*
14. *Pater tenetur dotare filiam ſi eſt clericus, non ſolum de bonis patrimonialibus, ſed etiam de bonis intuitu Eccleſiæ quaſiſſi & de beneficiis, nu. 33.*
15. *Pater, quomodoſi filia ſit diuites, & habeat bona aduentitia, ex quibus poſſit dotari, ad hoc pater de ſuo tenetur. Declara. admodum modo pater non ſit inops, & pauper, quia iſto cauſu pater excuſabitur, nu. 35.*
16. *Pauperis patris excuſabitur quoad illam filiam, cuius contrarium eſt faciendum conſideratio reſpectu omnium filiarum. Declara. nu. 37.*
17. *Pater tenetur dotare filiam ſpuriam & naturalem, quia tenetur alimenta neceſſaria ſubminiſtrare.*
18. *Filia naturali, an dos debeat, quid in baſtarda, & neſaria? Declara. nu. 40. 41. 42. quid in terris Eccleſiæ, & quid in terris Imperij? nu. 43. 44. 47.*
19. *Abraham viuens dedit iſaac, & filijs concubinarum manerem ſeparatim.*
20. *Dos, quæ datur ſpuria, an debeat excedere quantitatem alimentorum? num. 46. 47.*
21. *Dos danda ſpuria, an competeret ſi illa, quæ à patre conſtituitur?*
22. *Extraneus, qui non tenetur dotare, an dotando praſumatur donare? nu. 49. Declara. nu. 50. 51. 52. 53.*
23. *Pater dotans praſumitur donare. Declara. & amplius nu. 55. 56. 57.*
24. *Pater conſentit dotem promittere ut ſatiſfaciat ſuo officio.*
25. *Pater dotans, filiam non ſolum primi matrimonij, ſed etiam ſecundi matrimonij intuitu conſentit dotare.*
26. *Patre committente crimen laſæ maieſtatis, nulla filijs honorum portio debetur. Declara. nu. 60.*
27. *Dos datur filijs ſecundum eſt bonis conſiſtiſſet ob crimine maieſtatis, nu. 61.*
28. *Re: Ferdinandus primas honorificè diſponit filias*

Summa Deciſionum Tom. III.

Principis Ruffani ſui notorij Rebelis.

29. *Dos filibus ſuamoris patris Rebelis eſt ſeruita bonorum pars. Declara. niſi etiam ipſa filia eſſent delicti complices, nu. 64. 65.*
30. *Si pater prius prouoſi dotem, & poſtea extraneus, vel mater ſolueret, non praſumitur animus donandi, ſed reſpondendi, nu. 67.*
31. *Frater dotans, ſerorem etiam diſinitem praſumitur animo donandi, ſed vide, nu. 69. Declara. nu. 70. 71.*
32. *Patrum dotans, vel mater, an praſumatur animo donandi? Quid ſi gereret meſoria mulieris data? nu. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. ubi reſertur Deciſio Rota nuper prolata.*
33. *Dotans ex cauſa remuneratensis, an praſumatur animo donandi? 81. 82. 83.*
34. *Filij Principum dotantes, an praſumantur de nare?*
35. *In Hiſpania taxata eſt dos filia ſpuria, ut non excedat quintam partem bonorum paternorum, vel maternorum.*
36. *Pater naturalis, an teneatur dotare filiam? nu. 87.*
37. *Dotem datam filia ſpuria an auferat filius, ut ab indigna.*
38. *Filia ſpuria habens bona, quibus poſſet ſufficienter dotari, non poteſt cogere patrem ad dotandam, ſicut, nec ad alimentandum, ſicut probatur, nu. 90.*
39. *Anus dotans Nepotem ex filioſius patre, an conſentiat dotare nomine filij, & dicatur dos profeſſoria? Declara. nu. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101.*
40. *Intellectus. I. dotem dedit, ſi de collobo.*
41. *Intellectus. I. Anus, ſi de Poll. dotabil.*
42. *Menſialem filiam pater excuſat dotare.*
43. *Bona ſidericommiſſi prohibita alienari pro ſoluendo ingreſſu filia in monaſterium, poſſunt alienari. Declara. ne ſit ſimonia, nu. 104.*
44. *Pater miſtens filiam in monaſterium & ponens quandam pecunia quantitatem ſupra altare, an computatur filia in legitimam?*
45. *In dotem computatur, quod datur filia monaſterium ingreſſu.*
46. *Dos monialis quanta eſſe debeat? plures opiniones?*
47. *Prima, quod dos monialis debeat eſſe portio, & legitiſima debita iure natura, quod eſt parogium ſibi debitum, nu. 109.*
48. *Secunda opinio, quod dos monialis debeat in iudicium qualitateſ matrimonij, & intelligitur, quod per alius dari ſolent ſi, nu. 112. 112. 113. duplicata, num. 114. 115. 116.*
49. *Dos nubentis ſeculo eſſe debet maior, quàm ingreſſuſſet monaſterium, quia Carnale matrimonium offert maior uera, quàm Spirituale.*
50. *Pater relinquens filia nubere Volens mille, ſed ingreſſuſſet monaſterium quæſentor. An ingreſſus monaſterium petere poſſit mille diuerſa ſunt opinionem.*
51. *Prima opinio, quod non obſtante diſpoſitione et illaſis debeatant omnia mille, pro qua reſtrictatur triginta Doctores, qui illam tenebant.*
52. *Secunda opinio, quod ſeruanda ſit reſtaſis voluntas, & quod non poſſit, niſi aures quingenti*

- perit, pro qua referuntur Viginti sex Doctores.
- 119 *Utraque pars titulum est sustinabilis, & habet qualibet iura, & rationes.*
- 120 *Antonius Gabrielus dicit primam opinionem procedere de rigore iuris, secundam servari de consuetudine.*
- 121 *Autor tenet contrarium, scilicet primam opinionem procedere de aequitate. Secundam verò de rigore iuris, & de consuetudine, quia probatur, num. 122. 123. 124. Prima comprobatur, num. 125. duplicata. 125.*
- 126 *Quid si testator expressisset suam voluntatem esse, quod si ingrederetur filia monasterium non haberet, nisi quingentes, quod ita observandum foret, num. 127.*
- 128 *Quid si diceret, si nupsisset quingenta, si non nupsisset aut monasterium ingrederetur, centum dari otinuisse.*
- 129 *Si dixerit, si nupsisset quingenta dari volo, nec a te aduocatus de ingressu monasterii, quid faciendum.*
- 130 *Si pater quingenta pro dotibus filia reliquit, & vero, qui illam voluerit quingenta de ingressu monasterii nihil dixerit.*
- 131 *Quoad relicta pro dotibus, & pro ingressu pluri, vel minus quid alij tradiderint?*
- 132 *Dot, quam pater dare tenetur, & congrua dicatur? num. 133.*
- 133 *Dot congrua, boni viri arbitratu cognoscitur, ex dignitate, ex facultatibus, ex numero liberorum facile cognoscitur.*
- 134 *Dot congrua dicitur, quam vivens pater filia constituit num. 135. 136. 137.*
- 137 *Competens, quod videtur patri pro filia, alteri non debet videri in competens, & inter filias servanda aequalitas, num. 138. 141.*
- 139 *Dot data à patre, ut congrua, si diceretur in congrua, tunc boni viri arbitrio declarabitur.*
- 140 *Dot, siue à patre, siue à fratribus daretur, semper agere poterit filia ad supplementum.*
- 141 *Pater si dederit vni filia facultatem, & liberalius, an alia idem petere possint?*
- 142 *Dot si fuerit filia data secundum paragium, praesertim in hoc Regno Neapolitana, per Consil. In aliquibus, an sufficiat? quo modo sit congrua? numer. 143.*
- 143 *Dot de paragio, an sit taxanda secundum modum bonorum, & facultatum, & secundum numerum liberorum, partitatem uxoris, & viri, illorum dignitatem, & loci consuetudinem, num. 144.*
- 145 *Dot congrua etiam dicitur inspecto more Regionis.*
- 146 *Statutum excludens feminas ab masculis, nulla dandi mentione facta nullum est, nihilominus filia doti debetur.*
- 147 *In dote constituta facultates patris consideranda sunt, num. 148.*
- 149 *Facultas dicitur etiam scientiarum puta Dialectica, Rhetorica, & similitum, in numero singulari, in plurali verò dicuntur facultates binari n. 150.*
- 151 *Facultas pro bonis, rebus, divitijs, & patrimonio accipitur.*
- 152 *Bona, quae dicantur ex Fabio Quintiliano, numero 153.*
- 154 *Patrimonium quid dicatur?*
- 154 *Clerici ordines ad patrimonij Titulum suscipere aliqui solent.*
- 156 *Intellectus Consilii Regni, In aliquibus, num. 157. 154. 144.*
- 157 *Masculi gaudens praerogativa, ut excludat feminas à bonis non solum burgensibus, & alodialibus, sed etiam feudatibus.*
- 158 *Paragium in dote filia datur pro bonis feudatibus masculis existentibus, num. 159. 166.*
- 160 *Modus taxandi valoris feudorum sit ex valore fructuum.*
- 161 *Alimenta debita sunt soluenda ex patrimonio, non tam respectu valoris patrimonij, quam fructuum.*
- 162 *In dote constituta non consideratur, quid possideat plura bona, & maiori valoris, sed consideratur valor fructuum.*
- 163 *Femina in hoc Regno Neapolitano per Constitutionem, In aliquibus, non succedit in fundo, sed debetur sibi legitima.*
- Patrimonij valor non inspicitur in eo, sed fructuum quantitas.*
- 164 *Alimenta praestanda sunt inspectis redditibus.*
- 165 *Valor fundi non inspicitur, sed valor reddituum illius.*
- 167 *Datem promittens intelligitur deducto arc alieno, num. 168.*
- 168 *Paragium, an sit loca legitima, vel portionis hereditatis, vel loca alimentorum ambigui iuris est.*
- 169 *Paragium quando datur à fratribus, mortuo patre, tunc acquiritur legitima, Declara, num. 170. 171.*
- 170 *Paragium, seu legitima, an possit assignari filia à patre ipso vivente? num. 171.*
- 172 *Datem si assignat pater filia de paragio cum renunciatione filia, vel dote in testamento relicta, & ipsa fuerit nupta, tunc dos potest esse minus, quam legitima secundum unam opinionem, contrariam, num. 173.*
- 173 *Feminam non obstante statuto excludente, ob dorem, & legitimam sibi debitam, quae sibi daretur, nec posse esse minus legitimam, & posse supplementum petere, etiam servata forma Consil. Regni in aliquibus, tenet altera opinio, num. 174.*
- 175 *Dot filia in statu magno, & magnis Dominis potest esse minus legitima, quia sufficit habere datam, quae possit pari, & aequali in matrimonio collocari, ut ponuntur exempla, num. 176. 177. 178. 179.*
- 180 *Dot congrua an dicatur, attento tempore dotationis, & assignationis?*
- 181 *Dote assignata, si facultates patris augmentata fuerint, an possit agi ad supplementum non obstante quietatione, & renunciatione. Declara etiam exceptione auctoritatis, num. 182. 183. 184. 185. 186. 187.*
- Intellectus Consilii Regni, In Aliquibus num. 134.*

- 188 *Des, qua datur summa exclusio per masculos, est libera illius filia, & transmissibilis ad illius heredes.* Declara. num. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197.
- 198 *Hispans per contrahendum Matrimonij cum solemnitatibus Sanctæ Ecclesiæ, & Masculi, & femine liberantur à patris potestate, & sunt sui Iuris, nisi aliud fuerit conuenitum.* nu. 199. 200.
- 200 *Dispositio Iuris communis, volentis filium, & filiam, & si matrimonium contraxerint, manere sub paterna potestate, id non observatur in Hispania.*
- 201 *Galli etiam sub potestate viri nuptas feminas proficiunt, non autem patris.*
- 202 *Consuetudo Martini probanda est ab eo, qui in illa secundus, cum sit facti, vel prius probanda non est, cum de illa agitur.* Accursum. num. 203. 204. 205. 206. 207. 208.
- 207 *Accursum fuit anno. 1237.*
- 208 *Opinia Glossa tenenda est.*
- 209 *Martini opinio Iuris communis dispositionis conformis est, & per Venerabilem Ordinem observata per quadringentes annos.* nu. 210. 211.
- 212 *Filia à patre dotata, qua dotem amittit, an iterum sit dotata?* num. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225.
- 221 *Dispositio legis primo acta non consumitur.*
- 225 *Promittens aliquem presentare, an per binam presentationem liberetur?*
- 226 *Filia pro dote parago, an possit agere hypothecaria contra tertios possessores bonorum paternorum, vel fratrum?* Declara. nu. 227. 228. 229. 234. 235. 236. 237. 238.
- 230 *Pro legitima nō datur hypothecaria, sed datur conditio ex lege contra heredes.* Declara. nu. 231. 232. 233.
- 234 *In Regno Neapolitanum de bonis debet filia maritari, sed pro quantitate bonorum, & facultatem assente Consuetudine.* Declara. nu. 235. 236. 237. 238.
- 237 *Paragium debetur in pecunia numerata, & in subsidium si executio in corpore fendi.*
- 238 *Paragium petitur conditio ex lege.*
- 239 *Bona alioquin prius discentur, & ultimo perueniunt ad subsidia.*
- 240 *Ad Fendalia bona recurritur in subsidium.*
- 241 *Filia dicens nolle nubere, sed velle domi honestè vivere, an possit paragium petere.* Declara. nu. 242. 243.
- 242 *Virginalis non solum bonum, sed etiam viduale maritatio praefertur.*
- 243 *Marguardus de S. Iannis Iuris consultus Venerabili d. fertissimus.*
- 244 *In hoc Regno Neapolis in successione ab intestato, fendi exclusi feminis, succedant masculis, cum onere dotandis filiis de parago. Quid de Iure committendorum?* nu. 245.
- 245 *Fendum filie in dotem dari de Iure communi fendorum prohibitum est.* Declara, nisi assensu Domini. nu. 246.
- 247 *Fendum de Iure communi dari potest in dotem absque assensu, tota viri durans.*
- 248 *Mulier habens fendum suum de Iure communi potest illud sibi dari in dotem absque Domini consensu.* Declara. dummodo non det illud alicuius, vel eum aliquo pacto de dote Lucrandum. nu. 249. 250. 251.
- 252 *In hoc Regno Neapolitano frater habens plura fenda, an possit dare unum in dotem forori, cum assensu Regis? & an pater possit similiter facere?* num. 253. 254. 255.
- 253 *Intellectus Consilij Fratris.*
- 255 *Matrimonia an possint contrahi cum filijs, & filiabus prodisorum.* nu. 256. 257. 258.
- Intellectus Consilij Regis. Satis constat.
- Item. c. Humanitatem.
- 257 { Item. c. Item si animus, quid licitum.
Item. Consilij Regis. Hominem nostrum diadematis.
- 259 *Matrimonia debent esse libera.*
- 260 *Andreas de Isernia tenebat contra Federicum Imperatorem, qui erat maritus, non contra Regem, qui tunc vivebat.*
- 261 *Rex Carolus Secundus non concessit dationem fendorum in dotem, & illorum obligationem sine assensu.*
- 262 *Quando datur fendum in dotem Rex Carolus Secundus prohibebat an ille cui datur esset fidelis.*
- 263 *Consensus, an cum effectu requiratur, quando fendum datur in dotem.*
- 264 *Mulier Neapolitana, & extra cum Neapolitanis contrahentes si datur in dotem bona fendalia vel fiant obligationes pro dotibus assensu ex particulari privilegio intelligitur concessi, vide quid providerit Papa Honorius. nu. 265.*
- 266 *An Rex teneatur assensum praestare?* Declara. num. 267. 268. 269. 270. 271. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279.
- 269 *Pro obtinendo assensu Rex debet renereri, & rogari.*
- 270 *Assensus praestatio est mera Principis gratia.*
- 271 *Gratia, & beneficia in iussum non conferuntur.*
- 272 *Beneficium non est, quod ingreditur recusanti.*
- 273 *Assensus defensio à Sigismundo Luffredi appugnatione.* nu. 274.
- 276 *In dote Rex teneatur assensum praestare.* num. 277. 278. 279. Declara. nu. 283. 284. 285. 286.
- 280 *Fendum alienatum absque assensu in Regno Neapolitano, & Siculo renovatur ab eodem alienante.* nu. 281. 282.
- 282 *Intellectus Consilij Regis. Constitutionem dina memoria.*
- 283 *Clausula in alienatione fendi. Ad vendendum, alienandum, assensu suo reservato.* nu. 284. 285.
- 286 *Franciscus Arceus consilii Regi Ferdinando, quid tenebatur praestare assensum Commis Alia villa super alienatione fendi Gambaseja.* nu. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294.
- 295 *Fendo concessi alicui, & cui dederit potest alienari.* 296. 297.
- 298 *Des de parago, an sit onus fendi.* nu. 299. 300.

- 300 *Onerosa dicitur dos ex parte dantis, & accipientis.*
 301 *Quid operetur, quid fiat executio pro dote in fundo in iudicium declar. a. num. 302. 303. 304. 305. 306. 307.*
 307 *Executio pro dotibus fit in fundis, & de illa immisio quantum durat. num. 308. 309. 310.*
 311 *Fundatarius fundi hereditarius an teneatur ad debita, & an sufficit inventarium, num. 312. 313. 314. 315. 316. 317.*
 318 *Paragium dote quo modo taxatur in hoc Regno Neapolitano attenta Consil. in aliquibus? Declar. num. 319. 320. 321. 322. 326. 327.*
 323 *Paragium dote in Regno Neapolitano, an succedat loco legitimo. Declar. num. 324. 325.*
 326 *Femina exclusa à successione propter masculos, an numeretur in numero liberorum in Taxatione legitima? Declar. ample. num. 327. 328. 329. 330. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340.*
 341 *Premissa dote an idem operetur quod si esset contentum? & num. 342. 343.*
 344 *Consistat dote materia, videnda est, cum quibus de occurrat.*
 345 *Mulier nomen debitoris sui passet dare vero in dote.*
 346 *Maritus est Dominus rei dotalis.*
 348 *Mulier si simpliciter dedit, & cessit marito res in dote, vides tantum actiones data censentur, & directa remanent penes uxorem. num. 348.*
 349 *Quando impetitur maritus, quid dote non exegerit, & an possit à marito dote exigere? num. 349. 350. 351.*

TITVLVS QVARTVS.

De Iure Dotium.

- D**ote matrimoniorum, ut plurimum solet esse Dos, matrimonium enim absque dote, & dos autem sine matrimonio inuicem, quia ubi matrimonij onera ibi dos esse debet. *Pau- lus in l. si is qui. §. 7. §. ibi. ff. de Iure dot. quod, & antea dixerat Vlpianus in l. 3. ff. eod. tit. Alexand. in consil. 74. Incip. §. is in princip. v. n. 5. Rostald. Senor. in consil. 39. num. 30. v. n. 1. Cardinal. Parisius in consil. 16. num. 4. v. n. 3. Sarras in consil. 4. num. 50. in consil. 94. num. 1. vol. 1. Propterea M. Terentius Varro lib. 11. inquit, Dos est pecunia nuptiarum causa, ut eam pro Domino constante matrimonio penes se habeat, quippe quae propter onera matrimonij idest ad alendam & uxorem detur. Est enim ius in re marito constitutum ad matrimonij onera sustinenda. Vlpianus in l. Dotis fructus. 7. in princip. §. ea, tu. l. §. qui, pro uxore. 2. §. si uxor. ff. de Donat. inter vir. & uxor. l. pro meritis. C. de Iure dot. Petrus Faber Semetipsum lib. 2. cap. 13. Hermannus Vultei de Iuris prudentia Romanorum lib. 1. cap. 20. Anton. Cuius in Traj. Doti. cap. 2. num. 4. Phanc. in Traj. de Lucro Dotis in Rub. num. 7. Hetero. Treutle. Dissut.*

Selett. par. 2. Dissut. 7. Thes. 1. Antem. Thesaur. in deris. Pedemont. 195. num. 3. Sed nec vllam filijs masculis, nec feminis dote dari debere volebat Plato, de hijs Dialog. 5. Sed exempla à scriptis Diuinis petenda sunt, nam tot ouium, & animalium numerum, tantaque & quas è bonis Laban Soceri habuit Iacob Patriarcha, non illa consideranda sene pro seruitijs tam diu Socero ab illo praestitis, quae fuerant intuitu illorum obtrinde Rachelis in vxorem, quia illa tantum à principio fuerat & promissa, concessis autem sibi Lia, & Rachele filijs, cogitans onera sustinenda matrimoniorum, vxorum, filiorum, & ancillarum, petir per pactum illud oues sibi dandas, quae dotis loco successerunt, & si Laban graue vitium fuit, & filijs, ita, vt cum clam discessissent, illos malo offendendi animo persequi iussissent. Tamen hanc dotationem à Rex O optimo & probatam videmus. Genes. cap. 29. & cap. 30. Vnde decretum est Ezech. cap. 22. Quod si duxerit quis Virginem necdum desponsatam, dormieritque cum ea, dotabit eam, & habebit eam vxorem. Et post modum taxata est quantitas Deuteronomij, cap. 22. Si inuenerit (inquit) Vir puellam Virginem, quae non habet Sponsum, & apprehendens concubuerit illa, & res ad ludicium venerit, dabit, qui dormiuit cum ea, patri puellae, quinquaginta Siclos argenti, & habebit eam vxorem, quia humiliavit illam, non poterit dimittere eam cunctis diebus Vitae suae. Visu etiam etat in sacra & scriptura apud Ibraeos dati in dote ciuitates, & Vrbes ab inimicis captas, & agros, Inde in expugnatione Chanaanorum Caleb vir fortis edixit, qui percussisset Canaanitae, & vallauerit eam, dabo ei Axam filium meum in Vxorem, quam cum expugnasset, Otho niel filius Cenez, & frater Caleb minor habuit Axam in coniugem, cui Vir dixit, vt peteret à patre agrum, quae patri dixit, quia terram arentem dedisti mihi, da, & irriguum aquis, dedit ei Caleb irriguum & superius, & irriguum inferius, vt habetur Iudicum cap. 1. Eodem modo Vrbs Gazer, siue Gezer in tribu Ephraim, cuius Regem occidit Iosue, vt habetur Iosue, cap. 10. & 16. Hanc eandem Ciuitatem postmodum cepit Pharaon Rex Aegypti bel- lo illam aggressus, occisis ad vnum habitatoribus, & illam dedit in dote filiae suae Vxori Salomonis Regis, vt scriptum est in lib. 3. Regum, cap. 9. quam Salomon, quod esset natura munita, & ad bella optima portuna denuo & exadificauit, vt testatur Iosue Antiquitatum Iudaeorum, lib. 8. cap. 3. de illa dote taxata Deuteronomij, cap. 22. quinquaginta Siclis, loquitur Iohannes Rodinus de Republica, lib. 5. cap. 2. Quis autem non cogitet post modum Plato de legibus Dialog. 6. notitiam habuerit scripturae sacrae, dum inquit, Dos sit Drachmarum quinquaginta ad summum vestitus gratia, vt insolentia sit minor mulieribus, & seruitus humilis, & liberalis. Constitui autem dos potest, vel ab ipsa muliere, re, vel à quolibet alio. l. Dotus 36. ff. de Iur. dot. promittendo enim & dotes, omnes obligantur, cuiuscunque sexus, vel conditionis fuerint. l. promittenda,

17 *sendo. 42. an princip. ff. cod. tit. siue Masculus. † siue femina. siue laicus. siue clericus. siue sui iuris. siue in potestate. l. fin. C. ad Senatus. consule. Velleian. Accurs. in d. l. fin. l. promissio. Idco non iuuatur mulier Velleian. si dotem promiserit. l. si donari. C. eo. titul. Bald. Nouell. in Tract. de Dote parte 6. Princip. leg. 12. Hippolyt. Riminald. in Rub. de Donat. nn. 42. 93. Que promissio siue fiat à persona sua. scilicet matre. aut alia sanguine iuncta. vel extraneo adimplere promissionem dotalem. Velleiano senatus 18 consulto † non obstante. tenebitur. dicta l. si dotari. & dicta l. fin. voluit Bald. Nouell. in dicto Princip. leg. 12. Ioan. Crocius in l. 1. nn. 103. ff. solut. Matr. Pa pient. in Forma libell. quæ ag. ad V. sust. in princ. num. 11. Ioan. Coraf. in l. 2. Qui liberos. num. 122. ff. de Ritu Nups. Anton. Gomez. in l. Tauri. 36. num. 2. vers. Tor- so quod si mulier. facit Decius in consil. 536. Incip. And. Tirag. de Retract. consanguin. §. 1. gloss. 14. nu. 100. In d. causa. sub num. 5. vers. secundo principaliter 19 † contra petitionem. Ioan. Cephalus in consil. 408. nu. 9. vers. Decimo mulier. Vol. 3. Marc. Antoni. Natta in consil. 52. nu. 15. Vol. 1. Ioan. Vincent. Onde de in consil. 45. nu. 23. Vol. 1. Emanuel Suarez. in Thesuro recep- tier. sententiarum §. Des. num. 322. Marcus Anton. Amatus in Decis. Marchia. 34. num. 12. Fabius Ar- cas. Roman. in Decis. Dotal. 2. cum pluribus allegatis per Anton. Heringum in Tract. de Fideiuss. cap. 7. num. 453. Deshardus Horsbini in Synopsi Thesum. lib. 16. titul. 1. in 15. parte 3. Vincen. de Franchis in Decis. Neap. 181. Ioan. Baptis. Thor. in compend. De- vis. Neap. §. mulier intercedens. Maxime cum Dotis 20 causa fiat pia. † And. Tiraguel. de Privilegiis pia cau- sa in Praefat. vers. Item cum dot. & alimentis. & Ideo in illa cessat priuilegium Velleiani. Vincentius de Franchis in Decis. Neap. 237. quem sequitur Idem Anton. Heringus in dicto cap. 6. n. 454. & seq. Si autem mulier. aliusue promittens fuerit mi- nor. promissio. & constitutio dotis nulla est. cum 21 † maiorem viginti quinque annorum exigat. text. in l. final. C. ad senatus consul. Velleian. voluit Olla- ni. Simocell. de Decretis minorum. lib. 3. titul. 3. In- specti. 13. nn. 91.*

Declarat tamen secus esse. si iudicis decretum 22 † interuenerit arg. l. ob as. C. de Prad. minorum. quia tunc favore dotis cum decreto bona immo- bilia alienari permittuntur vsq. post Gloss. in l. Titia. 63. ff. de Iure dot. Salicet. ibidem. voluit Baptista de Sancto Blas. in Tract. de Privilegiis Dotalibus. Prin- cipe. 62. Centur. 1. voluit Idem Simocell. in dicta In- specti. 13. sub num. 60. Ob causam enim nuptiarum donati sine decreto non potest Barthol. in l. si con- siliat. nu. 79. ff. solut. matrim. And. Tiraguel. de le- gibus communialibus. glo. 9. nu. 195.

Et ideo à muliere minori dotem in bonis immo- 23 bilibus constitui sine iudicis decreto nō posse † nota- tur ex l. lex que iuratur. ubi Barthol. & ceteri C. de admin. tutor. Rel. à Valle in tract. de Iure d. iuris. q. 45. quem laqueatur Jacob. Menoch. de Arbitrar. Ind. quall. lib. 2. Centur. 2. casu 171. nu. 48. bene Curtius in iur. in consil. 168. num. 19. Hierony. Gabriel in consil.

33. sub num. 3. Vol. 1. Idem voluit Paulus Montanus de Iure Tutelar. & curat. cap. 33. num. 418. Cavar. Practicar. quall. cap. 28. num. 10. Ioan. Petr. Sord. in consil. 91. nu. 23. vol. 2. & in Decis. Mantua. 278. nu. 1. Ioan. Besianus in consuetud. Aluer. cap. 14. articulo. 11. vers. Vigesimo septimo.

Aduentitia est dos. aut profectitia. ut dicit Vl- 44 pianus in Fragmentis. Titul. de Dote. 6. Aduentitia aut dos. † quæ ab extraneo constituta est. l. profecti- 25 tia. §. si pater. §. sequi certum. ff. de Iur. dot. l. F. nica. §. et vsu plenus. C. de Re ux. ar. Extraneus isto ca- 25 su † dicitur quilibet citra patrem per virilem se- xum ascendentem. & in potestate dotatam perba- nam non habentem. dicta l. F. nica. §. Extraneum Vl- 26 pianus in dicto titul. 6. Herman. Fabius in Iuris pro- dentia Romanor. lib. 1. titul. 20. Versicul. Aduentitia dos. & vers. extraneum accipimus. Hierony. Tremle- rus Disputation. Selectar. parte 2. Disput. 7. Thep. 3. Ioan. Saxxon in Consuetud. Turonens. titul. 29. col. 2. vers. secundo est videndum.

Profectitia verò dos dicitur † constituta à patre. vel à forinze parente virilis sexus de bonis. vel facto eius. dicta l. Profectitia. §. in princ. l. pater si- 26 lia. 84. ff. de Iur. dot. l. 2. §. Quod si in parit. l. si ab his. 10 in princ. ff. solut. Matr. dicta l. F. nica. §. acco- dit. l. Ania. C. de Iur. dot. Valerius. & Tremlerus. in locis supra allegatis. Corn. in cōf. 235. in princip. Vol. 1. Ioan. Saxxon in loco allegato.

Hinc sequitur patrem tenetur † filiam dotare. 27 paternumq. hoc ius esse officium. l. obligamus. §. lege. ff. de action. & obligat. l. fin. C. de dōis promiss. Gloss. in l. cum post. §. gener. in verb. placuit. ff. de Iure dot. l. cum plures. §. pen. in verb. alio. ff. de Admini- strat. ent. l. neque mater. C. de Iur. dot. Barthol. in l. 1. nu. 2. ff. solut. matr. Bald. Nouell. in Tract. de Dote. Parte 6. Prinileg. 15. Barthol. Socin. in Regul. 281. Cardinal. Paris. in consil. 29. nu. 60. Vol. 3. Matthea de Affili. in Decisum. Neap. 162. sub num. 6. Marcus Manina Diabego. Denarrat. Claf. 4. cap. 28. num. 1. Guid. Panciroli. in consil. 14. nu. 10. Michoel de Pra- sumpcion. lib. 4. Præsumption. 189. n. 6. recte Ioan. Baptista Costa in Tract. de Falsi. scient. & ignorant. Regul. 11. num. 3. African. Clementia de Patria potest. effect. 11. nu. 1. F. nicos in dicto lib. 1. cap. 10. vers. Do- tare autem. Transier. in dicta Disput. 7. Thep. 2. parte 2. Thorns in compend. Decisum. Neap. in Verb. Dotare filiam. Ioseph. Ludovic. in Decisum. Perusin. 21. nu. 19. D. Gaspar. Matzill. in Decisum. Sicilia. 186. nu. 3. Antonius Faber in Codice Fabrian. lib. 5. titul. 6. Definit. 7. Nicol. Reuser. in Decis. Iensen. §. 5. nu. 1. lib. 1. Paul. AEmil. Ferrell. in Decisum. 273. num. 2. parte 2. Anton. Gamma in Decis. Lugitan. 376. nu. 1.

Amplia primo procedere. ut pater teneatur fil- 28 liā dotare. si fuerit filia maritata. & nupta † Corn. in consil. 242. Vol. 3. in consil. 35. num. 1. in consil. 39. num. 2. Vol. 4. Nicol. Ever. in Decisum. Burdeg. 130. nu. 8. quod dicit procedere. etiam si sine fine suo con- 29 sensu nupisset. † de quo & nos supra lare diximus in hac summa Decisumum Finnerfarum. titul. 1. num. 274. cum pluribus segg. hoc Temo 3. & quoad am- plia-

pliationem adde *Casarem V'sillum in Decifion. Neapol. 179. sub nu. 2. dicentem*, filiam, & si nuptam patrem ¶ teneri ad dotandam. Et si communis opinio, vt voluit *Iselin in Aut. preterea. nu. 8. C. f. ad. Vir. & P. xiv. sequitur Anton. Gamma in Decif. Lusitan. 376. num. 1.*

Amplia secundo, Quod & si non nupserit filia, sit autem in ætate Nubili teneatur tamen pater ei iuxta qualitatem, & facultatem dotem ¶ assignare. *L. Quarta. 61. ff. de Inr. dos. & decretum fuit per Sacrum Consilium Neapolit. apud Vincencium de Franch. in Decif. 617. quem sequuta est Curia Sicilia, vt habetur apud Masfrill. in Decifio. Sicilia 107. per tota quos refert, & sequitur Ioan. Baptista Thorus in Compendio Decifion. Neapolit. in Verbo. Dotare filiam. referens Andre. Melfiff. ad Consuetudin. Neapolit. pars 2. q. 5. nu. 3. Autem. Pauor. in Decif. Lusitan. 376. sub nu. 1.*

Amplia tertio, vt pater clericus teneatur dotare filiam, non solum de bonis patrimonialibus. *Ans. de Barrio in c. consilium. de Relig. domib. ubi etiam Abb. Pauor. sed et de bonis intuitu Ecclesie questus sui, & de beneficalibus ¶ cap. omnino. ubi glo. 31. Disti. quæ licet loquatur de solia ante clericatum, tamen idem est in nata post ¶ clericatum. vt dicit Ioan. Lopez in Rep. cap. per villas. §. 23. num. 13. de Donat. inter virum & uxorem. in c. 1. col. fin. de cohab. cler. & mul. Anton. Gamma. in Decif. Lusitan. 149. num. 3.*

Amplia quarto, quod quamvis filia sit diues, & habeat bona aduentitia, ex quibus congruè, & commodè possit dotari, tamen ad huc ¶ de suo pater dotare tenebitur. *vt in l. fin. C. de Deut. paterfam. ubi Bald. nu. 1. vers. in tex. ubi officium, cuius autoritate ita concludit Barthol. Socin. in conf. 57. Incip. In causa Restitutions. col. 2. nu. 3. vers. probatur ista opinio. Vol. 4. & Cardin. Parisius in conf. 19. num. 61. Vol. 3. cum quibus ita residet Ascan. Clementius de Patria potestas. Effect. 11. num. 14. Marian. Socin. in iur. in conf. 79. nu. 109. Vol. 3. Ioan. Vincent. de Anna in Allegat. 88. per totam. Cardinal. Palestinus in Tract. de Nupt. & Spurijs. cap. 49. sub nu. 2. Didacus Spico in Specul. Testament. Gloss. 11. nu. 12. Ripa in l. 1. nu. 70. ubi Præcept. Ioan. Bologniet. nu. 94. fol. mat. Ioseph. Lud. in Decif. Persu. 21. nu. 20. Caser Bar. in Decif. Roma. 29. num. 45. Autem. Gamma in Decif. Lusitan. 376. sub nu. 1. Tobia. Nennius in conf. 64. nu. 2.*

Declarat supradictam ampliationem non procedere, quando pater inops esset, & pauper, excusatur tenim eo casu ad onere dotandi filiam, *l. fin. ubi autem. C. de Deut. paterfam. vt in specie dicit, & concludit Cornelius de iur. in Tract. de Præiudicij. Panperitatis. q. 8. specialis contractum. 3. nu. 26. sequitur Ascanius Clementinus de Patria potestate dicta Effect. 11. nu. 21.*

Subdeclara tamen, patrem non posse dici esse in paupertate, vel in inopia positum, bona ¶ eius non supplerent ad dotandas filias plures, sed consideranda est inopia, & egestas respectu illius filie, de qua agitur, & cui fuisset de promissa, ita fuit per

amplissimum ordinem Senatus Neapolitani Decisum, vt habetur per *Matth. de Affili. in decif. Neapol. 179. per totam. sequitur Iosephus Masfrardus in Tract. de Probationibus. conclus. 155. num. 12. de qua loquitur Marr. Antonius Genovesius, in Tract. de Archiepiscopatu. Neapolitan. cap. 25. sub nu. 8. Ioan. Baptista Thorus in Compendio Decifion. Neapol. in Verbo. Pater, an dicatur esse.*

Contrarium tamen considerari oportere paupertatem, & inopiam considerandam, vt si non ¶ haberet ¶ pater bona, quæ essent sufficientia ad omnes filias, non teneatur dotare vnâ filiam, si non habebit sufficientia ad legitimam omnium filiarum, ita optime concludit *Alexand. in conf. 149. Incip. V'so Themas, & dubyj. num. 9. Vol. 7. hoc idem voluit Corn. in conf. 16. Incip. In presentia consultatione. col. V'sim. litera g. vers. secundum dicta fundamentum. col. 3. Carol. Anton. in conf. 124. num. 1. Vol. 1. Ferlan. Garcia, in l. iuris gentium; in princip. nu. 96. ff. de Test. & Masfrardus in dicta conclus. 155. num. 14. & ad dicta, l. fin. C. de dotis promissis. intellectum vide Bernardin. Alfanzum, in Collectione. 218.*

Amplia quinto, Patrem saltem ex dispositione Iuris canonici, teneri ad dotandam filiam spuriam ¶ & naturalem, ea ratione, quod teneatur ad alimentum necessaria subministrare, *arg. cum haberet, in fin. extra de eo qui dux, in motu mon. quam polluit per adult. voluit hoc expresse Barthol. in l. fin. nu. 7. vers. Quis erit ergo modus ff. de his, quib. vt indige. in l. Maritus. §. duobus. num. 18. vers. & illud est. vt le seire. ff. de leg. 2. in l. fin. §. si si fecero, num. 2. ff. de his, qua in fraud. credit. & in Aut. Ex complexu. nu. 3. 4. C. de Inest. Napt. dicens, Dixi, & consuli, quod vsq; ad quantitatem sufficientem pro alimentis pater potest huic filio spurio relinquere, & ¶ eodem ¶ modo filia spuria pro dote sua, quia tunc aliqua dote, non potest alicui nubere dicens, tene inenti. Ioan. de Imol. in l. Lucius. §. si ff. de leg. 1. Bald. in l. Neg. mater. nu. 2. C. de iure Det. qui dicit, verum in ¶ filia naturali non autem in Bastarda, seu nepharia. Francisc. Arctin. in l. 1. col. 5. ubi Alexand. num. 18. Barthol. Socin. num. 25. Ripa, num. 65. ff. solut. Matrimon. Matheffian. in Notabil. 147. Incip. Nota singulare dictum, quod pater, ubi dicit, potest dotem dari filie nate ex nephario, & in eo ¶ fluoio ¶ coitu idem voluit Anton. Corf. in singul. in Verbo. Spurius il 2. faciunt scripta Ludovic. Roman. in c. 43. Incip. Ad primum, num. 7. vers. scilicet, Tertia causa, si filia æquitas Iuris Canonici attenditur etiam in foro seculari, vt voluit Abb. Prætor. in dicto c. cum haberet. Cui. Sen. r. in Conf. 39. in Princip. Angel. de Aretio, in Tract. de Testamentis, in Gloss. Item reliquis filijs spuris, in fin. Ver. Quæ re ad disposita. ubi dicit, filia spuria potest ¶ per patrem alimentum, vel dote in relinquere, & dispositionem præstatam esse seruandam in Terris Ecclesiæ, & Imperij dicens ita fuisse iudicatum in causa vxoris Antonij de Capriolis de Regio. Idem Angelus de Aretio. Institut. de iure natur. gent. & civil.*

plur. in prin. col. 2. Alexand. in conf. 74. Incip. circa primum dubium, col. 2. Volum. 3. Francisc. Arzin. in Conf. 48. Incip. Reuocatur in dubium, quem sequitur Ioan. Lopez de Palacios Rubios. in Repet. per veritas. S. 23. num. 22. Verge. Tenetur pater. de Donatione. inter vir. & uxor. dum dicit, Teneri patrem alere, & dotare filiam legitimum, non solum in terris Ecclesiæ id observandum secundum equitatem canonicam, sed etiam in Terris Imperij, & ybiq; locorum. Idem tenuit Didacus Spano in Specul. Testamentorum. Gloss. 12. num. 9. 10. Abbas Parmianus. in Conf. 50. & in conf. 115. Vol. 2. & optime concludit Augustin. Beron in conf. 165. num. 20. cum pluribus seq. Vol. 2. Bald. Nouell. de Dote. Parte 6. Priuileg. 56. Gualtem. Benedict. in Repet. c. Reynardus. in Verb. Et uxorem nomine Adelsiam, num. 123. 124. & in Verb. Dotem quam & dederat. num. 23. de Testament. Compag. in Traic. de Dote. Parte 2. q. 17. Ioan. Baptista Caccialeg. in Rep. l. si qua illi iussu. numer. 9. C. Ad finem. consulti. Orsician. Didacus Conar. in Epithim. de Spaulibus. Parte. 2. cap. 8. S. 6. num. 11. & hanc Michael Cifuentes in l. Teuri. 9. num. 9. Iafin in conf. 26. num. 12. Volum. 1. Roland. à Vallè in Traic. de Iure Dotum. q. 94. African. Clementinus de Patria Potestate. cap. 6. effectum 11. numero 8. Petr. Duennas Regal. 366. limitationem 5. & in Regal. 367. Ampliatione 3. Petr. de Ancher. in conf. 401. Incip. Scipius, in finalibus. verbus. Nicol. Bar. in decif. Burdigal. 127. num. 2. Ioan. Petr. Surdus de Alimentis. Tit. 1. q. 13. nu. 6. q. 25. numer. 16. 17. 29. Antonius Capicinus in Decif. Neapol. 164. & in decif. 181. num. 1. Idem decreuit Camera Imperiali Andreas Gail. Practicarum Observationum lib. 2. Observat. 88. numer. 4. cum pluribus seqq. Anton. Gabriel. commun. opin. Tit. de Alimentis conclus. 1. num. 13. Capicinus sequitur Vincens. de Franch. in decif. Neapol. 178. num. 6. 12. Iacob. Nouell. in Regal. 141. nu. 1. Card. Palench. de Nois. & Spargi. cap. 49. cap. 50. & eleganter Marcus Mantua Dialogorum Iur. lib. 2. cap. 25. Treutlerus Selectar. dispositionum. par. 1. dispositionum. 7. sub Tit. 2. Nicolani de Val. de sacris. ab Insuper. par. 1. col. 17. quam refert, & sequitur Ioan. Neußen. in Syna Hospitali. lib. 3. num. 27. Ioan. Pyrrhus Angeleremus in Consuetudin. Antiquitat. de successibus. cap. 6. in fin. & luculentem, ac veridicè morte suo Roland. à Vallè in conf. 74. per totum volum. 1. & hanc esse communem omnium Doctorum sententiam voluit Iacob. Neumacher in conf. 60. nu. 9. vol. 1. Mare. Anton. Ferrer. in conf. 83. nu. 8. vol. 1. Hieronym. Gabriel. in conf. 25. nu. 3. q. 4. vol. 1. & indubitanter consuluit Deci in conf. 611. incip. Megisus Pandolphus Petreus, qui consuluit pro Alexandra filia monialis, quam sequitur Cardinal. Paris. in conf. 64. sub nu. 9. dicens hanc esse communem sententiam. vol. 3. Aluar. Valentin. Consultatione sine decif. Lassia. 188. nu. 9. Anton. Gamma in decif. Lugitan. 149. nu. 7. Francisc. Burfari in conf. 62. num. 9. in conf. 88. nu. 1. vol. 1. Ioan. Baptista Villalob. opin. Commun. in Verb. filius. nu. 124. Emanuel Suarez in T. thesoro Receptor. fin-

gent. 5. Naturalis. nu. 16. Constitutio. Capriculus. de sacris. ab Insuper. al. lib. 1. num. 134. Hieronym. Canallus Communis opinio. contra communem. 565. nu. fin. Concludam conclusionem istam cum exemplis Sanctorum Patrum, dedititum Abraham anequam moretur cuncta que possederat. Isaac. Filij autem concubinarum. largitus est munera, & separauit dans plagam Orientalem, vt patet Genes. cap. 25.

Declarandam tamen asserunt supradictam ampliationem, vt dos que spuria datur, quantitatem alimentorum non excedat. Bald. in conf. 167. col. 2. vol. 1. in conf. 457. col. 2. vol. 5. Iafin in dicto conf. 26. col. 3. vol. 1. Anton. Capic. in decif. Neapol. 181. Roland. à Vallè in conf. 74. nu. 46. vol. 1. Cyprian. in dicta tractat. par. 1. q. 48. Antonius Gabriel in dicto titulo de Alimentis conclus. 1. num. 14. Vincens. de Franchis in decif. Neapol. 283. nu. 12. & 12. Barth. de Cassan. in Consuetudin. Burg. Rub. 8. S. 3. sub nu. 21. vers. Amplius secundo, & maiori ex parte supra allegari. Competentem autem quantitatem isto casu dicit Ioseph illam, quam pater statuit, vel promissit, vt dicit ex pluribus Dec. in dicto conf. 611. col. fin. de quo diemus inferius. Et quando spuria data esse in dotem plura, que excederent alimentum, quod supersuit donatum non valet. sed restitueretur iuramento non obstante, voluit decif. in conf. 271. quem sequitur Francisc. Burfari. in conf. 1. sub num. 32. vol. 1. voluit Roll. à Vallè in conf. 74. nu. 46. & 50. vol. 1. Currius Iunior. in conf. 37. col. fin. Anton. Capic. in decif. Neapol. 181. African. Clementinus de Patria potestate. cap. 6. Effectum 11. sub num. 8. & 9. Et mortua filia repud. ab herede patris Capic. in dicta decif. 181. nu. 1. Ioan. Thomas Mounad in decif. Neapol. 21. vbi an possit de illa disponere, de hoc dicam infra, vt de T. Bar. in verb. Dos data.

Extraneus, qui non tenetur dotare, si dotauerit præsumitur animo donandi donasse si l. unica. S. accedit. C. de Res vtriusq; actio. vbi si extraneus dotando, nisi expresse pactus fuerit, donasse præsumitur si l. Item queratur. S. qui impleto ff. locat. hoc tenuit Bald. Nouellus in traic. de Dote. par. 6. Priuilegio. 45. plus subiecit, quod si talis extraneus esset de eadem, vel simili quantitate debitor mulieris, & tamen pro muliere i dotem promissit, nulla expromissione facta, quod animo compen sandi, vel se ab obligatione liberandi promiserit, quod fauore dotis animo donandi id fecerit, in commun. conclusionem retulit Ioan. Petr. Surd. in conf. 119. nu. 23. vol. 1. & idem per transitum ante ipsum retulit Andr. Tiraguell. de Iure Civilitatis possessory. par. 3. Limitat. 5. nu. 3. Et id comprobare vult ex allegatis per Ripam in l. in quartam. nu. 139. ff. Ad legem Falcid. qui allegat Paulum de Calliyo in conf. 96. & Alexand. in conf. 179. Incip. Visu processu. col. 2. vers. hoc consulendo. & l. 5. quo in loco allegat Castrenf. in conf. 128. dicentes pro instantia, quod in casu illo, patuus, qui dotauerat neprem, & sic erat extraneus, quia eo casu, potius consabatur tamq;

extra.

extraneus fecisse inuitu fratris, quam neptis. Sed
supradictam conclusionem, quod extraneus promittens dotem, si non stipularis sit cum marito
dotem sibi reddi, quod presumatur donandi animo
illam tibi dedisse, ut annotauit *Barol. in consil.*
133. num. 1. volum. 1. *Barthol. Socini in consil.* 100.
Incip. *Super controuersia, col. 2, sub num. 6. versio. 3.*
ubi videmus idem in extraneo, qui dotando tibi
dotem, ex quo dotare non tenebatur. *arg. di-*
cti. §. Accedit. Idem voluit *Decius in consil.* 35. Incip. *Præmissis Dilectorum, num. 1. ubi allegat. Alexand.*
in consil. 4. Incip. *Videretur, col. 7. Vol. 2.* quitamen
istud non dicit *quod. 4. versio. Quod istud sit verum*
probat, dicens, quod cum fuisset data Federico
dos, sine prode Lippæ vxoris, & quod Lippa præ-
ficus non erat instrumentum, quod instrumentum
53 t probat, inducens dictum Bartoli consilium, *arg.*
dicti. §. Accedit. quod dico, ut ostendam me illud
vidisse, & istud ab eo dictum non fuisse, eodem
modo facit *Iosephus Mascard. de probatib. c. c. l. 572.*
num. 1. sed explicite id melius dixit *Bald. in*
dict. d. fin. num. 3. versio. quod de extraneo. C. de
Dotis promissione. Marc. Antonius Natta in consil. 100. nu.
11. Vol. 1. *Marian. Socin. Iunior. in Consil.* 79. num.
74. Vol. 3. *Jacob. Menoch. de Arbitr. Ind. quest. lib.*
2. centur. 1. c. 88. num. 36. Barthol. Socin. in consil.
291. Incip. *Visti literas, col. 7. versio. sed promissis non*
obstantibus, cum sepe. Vol. 2. quem sequitur *Angu-*
stin. Beron. in consil. 190. numer. 35. 40. Vol. 1. *Jacob.*
Manell. in consil. 12. num. 12. vol. 1. *Francisc. Vercell.*
in consil. 37. num. 6. *Theobas Nanus in Consil.* 64. in
fi. *Decius in consil.* 68. Incip. *de dotibus quaritur, col. 5.*
versio. tamen remouit: alibi. Vol. 2. consil. 1.
sine Decian. Enslan. 127. num. 1. post Cantic. in Ro-
ger. in Tract. de Dote. §. 8. num. 8.

Extende supradictam conclusionem facilio-
ri modo procedere in patre dotem promittente,
quod presumitur donare, quam in extraneo, cum
54 t teneatur ex iuris dispositione filiam dotare, ut
diximus *supra hoc eodem titulo. versio. Hinc sequi-*
tur, num. 27. & dixit Bartol. in l. mulier. §. cum pro-
poneretur, ubi etiam Alex. d. ff. Ad Trebell. Bald.
Nouell. in Tract. de dote par. 6. Privileg. 18. In pa-
tre magis presumitur ex dicta ratione donatio,
55 cum tibi dotem necessitate coactus. *l. Qui liberis. ff.*
de Riti Nuptiar. ubi voluit Barth. Socin. in d. c. c. l. 291.
col. 5. versio. Quarto, quia tunc videtur, &
col. 6. versio. sed promissis non obstantibus. Vol. 3. quam
opinionem corroborat Dec. in consil. 53. Incip. *Præmissis*
Dilectorum, col. 2. versio. & ratio videtur manifesta,
dicens, patrem promittentem dotem pro filia,
56 nasse presumi, etiam si non sequatur tibi matrimo-
nium, l. ex morte. C. de pact. conuentis. l. final.
C. de Dotis promission. *arg. l. si denaturus. ff. de con-*
dition. ob causam. pater enim videtur promittere
57 dotem pro filia, ut satisfaciat officio suo. tibi
dicta. l. final. Idem Decius in consil. 66. Incip. *de dno-*
bis quaritur, col. fin. Marian. Iunior. in consil. 79. nu.
74. vol. 3. *Menoch. de Arbitr. Inducum quest. lib. 2.*
Cimur. 1. c. 88. num. 39.

Subampia hanc ampliationem, patrem dan-
tem dotem filie, non solum intelligi donasse in-
uitu primi matrimonij, sed etiam secundi tibi
58 *Decius in d. c. c. l. 35. num. 6. & ex §. Quia videtur*
in Aut. de agnatis, dotis voluit Iosephus Mascard.
de Probation. conclusio. §. 72. nu. 6. hoc autem trahi-
bimus inferius.

Declara Patrem adco teneri ad dotandas filias,
quod Quamvis pater committat crimen læsæ
59 maiestatis, & confiscarentur bona, tibi quo casu
nulla filijs bonorum portio debeat. *Cardinal. in*
elem. Pastoralis, num. 15. de Re Iudicis. Affid. Bos-
fus in Tract. Criminali tituli de crimine læsæ Maie-
statis, num. 134. arg. l. Quisquis. C. ad leg. Ind. Maie-
statis, voluit Roland. a Vall. in consil. 8. nu. 43. vol. 3.
60 Tamen sœminis filiabus tibi ex bonis confiscatis da-
tur dos ut habetur in dicta l. *Quisquis. C. ad illas,*
quæ est confirmata in hoc Regno Neapolitano per
Federicum secundum Imperatorem per *Consil. Re-*
gni. Incip. ob filiorum Culpas, in c. fin. Andr. de
lifer. dicit, deberi in bonis patris committentis
61 t crimen læsæ maiestatis dotis. Hoc idem volu-
runt *Martin. Landensis, in Tract. de crimine læsæ*
Maiestat. §. 10. Incip. obsequio, Matth. de Afflictis
in c. 1. in Verb. & Bonam committentium crimen læsæ
maiestat. col. 1. d. Bassus, in dicto, numer. 134.
versio. in summis. Francisc. Becinus, in consil. 8. ubi
amplissime loquitur *Baptista Baldus in Tract. crimin. q.*
78. numer. 124. 125. non solum *Sabastianus Guazz.*
in Tract. de confiscatione bonorum, in limita-
to ne. 23. conclusio. Decima Tertia, num. 32. Ideo
Rex Ferdinandus Primus huius Regni Neapoli-
tani tunc Rex, optime fecit, quod honorifice do-
62 tavit filias tibi Principis Rossani notorii Rebellis
eiusdem Regis, ut testatur *Affid. in loco allegato. Et*
63 filie eo casu datur tertia pars bonorum, ut vo-
luit *Decius in dicto consil.* 8. *Barard. in dicto, nu. 124.*
Mart. Anton. Peregrin. de Inre Fisci, lib. 3. tit. 9. nu. 9.
& lib. 5. tit. 1. num. 76.

Sub declara hanc declarationem non procede-
re quotiescunque filijs sœminis inquisiti de crimine
læsæ Maiestatis, etiam ipse essent complices, &
64 machinassent tibi contra eorum supremum Prin-
cipem, vel illius statum, ut post *Bald. Affid. &*
Hieronymum Gigantem, voluit Francisc. Becinus in
dicto consil. 8. num. 16. ubi dicit, esse iustam, & ratio-
65 nabilem causam, quia tunc tibi puniuntur ex facto,
& delicto illatum proprio, *Sebastian. Guazz.*
de confisc. bonor. Pigeforma Tertia conclusio. limi-
tatione. 23.

Declara insuper, quod si pater prius dotem filie
promississet, & deinde extraneus illa solueret, nam
tunc non animo donandi soluisse presumetur,
66 sed animo tibi illam repetendi à patre, ut voluit *Bald.*
Nouell. in Repet. l. 1. num. 338. in fin. ff. solut. matrim.
Huc eodem modo procedit in matre solvente do-
67 tem, si maritus tibi prius promiserat, ut ibidem dicit,
idem *Bald. Nouell. num. 8.* quem retulit *Jacob. Me-*
noch. de Arbitr. Induc. quest. lib. 2. centur. 1. c. 88.
sub num. 44.

Fratre

Prater etiam dotans forem, quamvis diuitem
68 præsumitur etiam animo donandi illam dotare,
dicit *Ripa*, in l. 1. num. 9. ff. *solus matr.* & est opinio
Bald. in l. fin. numer. 3. *verf. Quid de extraneo. C. de*
Dotis promiss. & est de mente *Dei* in conf. 66. Incip.
De dubio queritur, col. fin. Paul. de Castr. in conf.
120. Incip. Ad primum respondetur in 3. dubio,
quem refert, & sequitur idem *Decius* in conf. 68.
per resolutione casus, numer. 4. dicentes, quod fra-
69 ter, qui scit filiam fratri dotari de communi,
si tacet, animus donandi præsumitur, fauore
dotis.

Limitant, non procedere si frater, siue mater,
vel extraneus quis quis ille fuerit, qui dotaucit,
70 cum esset aut administrator, aut debitor mulieris,
quia tunc non præsumuntur donandi animo
dotem promississe, sed de suo, scilicet de bonis mulieris,
si fuerit illius administrator, vel animo compensandi,
si erat debitor eiusdem mulieris, arg. l. *Nefarius*.
ff. de Negot. Gestis. Gloss. in l. fin. vbi
hoc voluit *Bald.* numer. 3. *C. de Dotis promissione.* & in
71 simili quoad alimenta scribit *Ludov. Romanus* in
conf. 255. Inc. *Quoad primum, nu. 2. Barth. Socin. in*
conf. 64. Incip. In præfatis consideratione, nu. 2. 3. Pol. 4.
Nicolaus Beer. in conf. 17. nu. 5. cum pluribus sequent.
& hanc limitationem probat *Barthol. Socin. in conf.*
121. Incip. Visa contingencia, col. penult. vers. Et
probat etiam hæc conclusio. Pol. 1. idem Socin. in
conf. 191. col. 7. vers. Et multo minus vol. 2. Carolus
Ruin. in conf. 171. numer. 3. in conf. 200. num. 1. Pol. 1.
in conf. 65. numer. 6. Pol. 3. Marian. in in conf. 79. nu.
72 *94. vol. 3. qui loquitur idem procedere in patruo.*
And. Alciatus in conf. 153. numer. 3. Ripa in dicta,
*l. 1. num. 94. ff. *solus matr.* Bald. Novell. ibidem num.*
73 *98 qui loquitur in matre, quos sequitur Menoch. de*
Arbitrar. l. ad qua. in dicto lib. 2. Casa. 88. nu. 47.
74 Et in Patre, matre, & patruo si gerentibus negocia
mulieris dotare, promississe de bonis ipsius mulieris,
& non animo donandi, voluit *Raphael Comen-*
fus in conf. 87. Incip. *Causa sine incusu promissa. col. 2.*
& in patre, matre, & fratre ad multis titibus cessat
75 re præsumptione donandi, consuevit *Barth. in dicta*
l. Hefimus, nu. 5. 6. 7. & ibide Bald. sequitur
Leopoldus Mascard. de Donationibus, conclus. 572. nu. 10.
& in patre, & fratre administrantibus. *Conclus.*
81. nu. 3. 4. quem sequitur Ioan. Baptista Cella in
Traict. de portione rata. q. 62. nu. 4. 5. idem in Traict.
de Falsi scientia, & ignor. Distinct. 22. num. 8. cum
pluribus sequentibus.

Contrarium, quod mater, & frater promittentes
rem propriam consentant donare, etiam si a-
75 lias sint administratores bonorum filie, & sororis,
quam tenuit *Iacobus Mandell. Alba in conf.*
12. per totum, allegans ita tenere *Cym. in dicta, l.*
fin. q. 3. post Martinum de Fano, & Iacobum de Are-
na & Salicer. & eam habere pro expedita *Ioan. de*
Iudic. in leg. 1. col. 2. super Gloss. 32. in verb. semper. ff.
76 *solus matr. in primis, dicens, nec aliquid præsumitur*
vidisse, qui tenuerit contrarium, nisi solum Bald.

Summa Decisionum Tom. III.

in dicta, l. fin. contra quæ concludit in dicta conf. 12.

Tamen, ut videtur ex iuris, qui tenent pri-
mam opinionem ut supra iurati, & contra eun-
dem *Mandell. Albam* concludit *Menoch. in dicto*
casu. 88. numer. 48. quem refert Menoch. in dicta
conclus. 572. numer. 11. dicens ut vnus quisque
77 *teneat, quod cuique videbitur.* Ego teneo primam
78 sententiam, quod in debitoribus, & admini-
stratoribus dotantibus non præsumatur animus
donandi, sed potius recuperandi, & reputandi,
pro ut hoc anno habui, & obtinui in facto, quia
R. Octavius Baronius de Polla, patruus, & rutor,
Ioannæ, & Victorie eius filiorum, Nepotum,
79 *cum illas dotaasset in ducentum quinquaginta Aureis*
pro qualibet, conuentus coram Reuerendissimo
Domino Episcopo Caput Aquenfi, qui condem-
nauit dictum Conuentum Patrum, & deducta
tandem causa in Vrbe Romæ coram Illustrissimo
Auditor Camera Apostolicæ propofitis allega-
tionibus in iure, cum prætenderent donasse,
fuit tandem absolutus, qui præsumitur pro ipso,
quod tamque Administrator, & Tutor de prop-
rijs illarum pupillarum fortunarum bonis do-
tasse præsumebantur dotare, ut patet amplè in
meo consilio in alijs voluminibus imprimendis,
& fuit ista Decisio Curie Romanæ, qui im-
primetur vide tamen, quæ dicit *Cassa in dicto Traict.*
de Falsi scientia, & ignorantia, Distinct. 22. num. 10.
cum pluribus sequentibus.

In dotatæ tamen ex causa remunerationis præ-
80 sumitur Donatio, & non animo repetendi arg.
leg. si non remuneranda. §. Idem Papinianus. ff.
Mandat. Hoc dico ex Menoch. in dicto casu. 88.
81 *numer. 53. allegat Baldum in leg. 2. numer. 2. C.*
de iure dotium vbi hoc Baldus non dicit, allegat
Curt. Iunior. in Consilio 34. numero 5. in consilio
54. numero 1. 3. Andreas Tiraguellos in Repet. leg.
si vnquam, in F.erb. Donatione largitus, num. 50. C.
de reuocandis. Donatis. Qui nihil aliud dicunt, ni-
si an donatio præsumatur remuneratoria, & hoc
diuersum est ab eo, de quo agimus, scilicet, an id
quod datur, vel promittitur præsumatur donatio,
quod apud me diuersum reputatur, allegat *Iason.*
in leg. ex hac lute, numero 57. ff. de Insti. & Iur.
& Nicol. Bellon. in consil. 60. numero 10. qui di-
cunt aliquid si promissum fuerit, & præcedant
82 merita, & præsumitur istud esse donationem in
remunerationem. Ego dicere, quod si fiat do-
83 ratio ab extraneo allente aliqui beneficiis re-
cepta, eo casu præsumatur donatio, si proben-
ter merita, ut suo loco D E O suspice dicemus,
nec enim negauerim, magnum aliquem dominum,
vel diuitem, dum dotaret mulierem, si dicat id fa-
cere ob recepta aliqua beneficia, isto casu præsumi
84 animo donandi, si merita probantur, & ut in filijs
Principum etiam spurijs, quas possunt donare, & eis
ad eorum libitum donare. *Bald. inc. 1. nu. 30. de Conit.*
& in Conf. 217. nu. 11. in conf. 456. nu. 9. Pol. 5.
Barthol. de Cessen. in consuetud. Burgundia. Rub. 8.

K des fuc.

des successum. des Bastards. §. 3. numer. 14.

Nota ad ea, quæ statim dicemus, quod apud Hispanos taxa est dos filij spurij, si pater, & mater haberent filios legitimis, & naturales, vt non excedat Quintam partem bonorum paternorum, § 1 vel maternorum, per l. 9. & 10. Tauri, ubi Cifuentes. Anton. Gomez, num. 44. Tullius Fernandez, nu. 3. Petr. Duen. Regul. 367. sub ampliat. 3. Didacus opti mo in Speculat. Testamentorum. Gloss. 10. numer. 46. non solum. Hieronym. Camallus opti. commun. contra com. § 65. post modum quid de iure comuni, & quid de iure Regni Neapolit.

Ad ea, quæ supra diximus hoc eodem Titulo, vers. Amplia Quarta Patrem, nu. 34. dum concludimus Filium Spuriam dotari debere à patre ex autoritate tot iurum, & iuris consultorum, sub sequitur, vt nunc dicere cogamur, vanam, & inutilem § 6 esse questionem, quam tunc dicunt, an pater naturalis teneatur dotare filiam, super qua dicere non tenet, argumentum, l. v. xorem. §. pater naturalis. ff. de legat. 3. ubi Accurs. Bartol. & alijs. Nec non idem dixerunt. Bartol. & Bald. & Alex. in l. 1. sub numer. 17. Bartol. Socin. num. 41. 42. ff. Solut. Matrim. Maxime cum id cautum sit iure Canonum, & probauerimus tunc in virogo foro probari.

§ 8 Dotem datâ filie non tauerit sicutus vti ab indigna. Bart. Angel. Raph. Comens. in l. fi. §. si à fecero. ff. de hincque in fraud. cred. dicitur l. allelus, in consil. sine decs. Lusi. 188. num. 9.

Declarationem tamen faciunt, vt filia naturalis, & spuria, habens bona, quibus posset sufficere ter dotari, non tunc possit, nec deberi patrem cogi ad dotandum, sicut nec ad præstationem alimentorum arg. l. si quis à liberis. §. sed si filius ff. de lib. agnosc. Anton. de Butrio, & Panar. in c. cum haberet. de eo. qui duxit in matrem. quam poss. per adult. Laur. Calcaneus in consil. 59. Dec. in consil. 579. Inexp. pre resolutione, nu. 3. Marc. Ant. Peregr. de iure Fisci, li. 3. Titul. 18. num. 69. 70. vt iudicatum in Senatu Prædicatorum. scribit Ant. Thefar. in decis. 211. num. 14. Celsus de facti sicut. & ignot. dist. 2. num. 13. 14. 15. com. 100. in l. 1. in Mascululo tunc tenet, in puella spuria boni iudicis arbitrio remitterem.

Auus paternum dando dotem Nepti, præsumitur tunc filij nomine dare, vt habetur, tunc l. 1. Dotem de diti. ff. de collat. bonor. dicitur iusto casu dos profectitia, si fuisse data à patre, vel cum suæ data ab Auo contemplatione dicti filij, patris dictæ tunc Neptis, sed si plures. §. in arrogat. ff. de Pulger. & populi sub l. i. profectitia in princ. ff. de iur. dos. & quod supra diximus hoc eodem titulo, vers. profectitia veri, num. 26. quod comprobatur, quia videtur facta solutio, siue dotatio in debitur ipsius filij, qui erat § 3 pater, & ad id soluendum tunc in dotem tenebatur, & facta videtur dotis solutio, vt liberaret filium, & se consequenter liberandum, l. si cum dotem. §. si pater. ff. solut. Matrim. Debitum erat necessarium, & paternum, & auitum, propter patrem neque ptem tunc dotari, qui liberis. ff. de iur. Nepti. Gloss. &

Iacob. de Aren. in l. si Nechum. in princ. ff. solut. matr. & legitimar. ff. de adim. & obligat. & ita notabiliter dicit Angel. in consil. 78. Incipit Iohannes Philippi, col. 1. versum. contrarium dico verum, quem refert, & sequitur Alexand. in consil. 179. Incipit Visei præfatus causa col. 1. Volum. 5. Ripa in l. in quartam, numer. 202. ff. ad legem Falcid. Item Menzies. in consil. 76. numer. 12. Item Cephal. in consil. 105. num. 41. Vili. Andr. Alciatus in Traç. Præsumptionum. Regula. 1. Præsumptio. 17. numer. 1. In dubio § 5 etenim præsumitur Auum tunc prouidentia filiorum fecisse. Quinque Manus. §. si ff. de Annis legat. quam opinionem firmavit Decius in consil. 81. Incipit. in casu propo. sub numer. 5. Baribolom. Socin. in consil. 33. Incip. circa præsentem consultationem, sub numer. 18. vers. ubi concludit. vol. 3. Ayra. Cravetta in consil. 219. Incip. licet datum Nepti, circa princip. Ripa in l. in quartam, num. 306. & ibi Paul. de Monte Pico sub num. 251. ff. ad leg. Falcid. Carol. Rota. in consil. 138. Incip. Præsumptio pro vero, sub num. 1. vol. 2. Masard. de Probat. Conclus. 156. numer. 9.

Ego dico expresse qualiter tunc dicta, l. dotem de diti, non tractatur de præsumendo actu an contemplatione filij, vel neptis dos data fuerit, quia explicatur quod inuitu filij Auus dotem nepti dederat, ibi (quod pater meus propter me) & in finalibus verbis ibi (quod propter illum datum est) Quod non solum ego id expendi, sed post modum inueni hæc eodem verba fuisse ad hoc ponderata per Alciatum in dicta Præsumptio. 17. sub num. 3. Nec repugnat text. in l. Ant. ff. de Pædis dotalibus, quia ibidem expresse patet, Auum tunc expresse, quod filix nomine dotem genero dederat. Et sic refideo, quoniam Doctores hab diffinitiones, non ob aliam causam faciunt, nisi cui dotes ad legitimam, & quando impurentur, de qua dicendum erit in loco opportuniori. Non negauerim quod in dubio da § 8 tam præsumi tunc dotem ab Auo Nepti nomine Neptis & illius inuitu, consuluit Marian. Iunior in consil. 79. n. 3. vers. Tertio hoc idem, vol. 3. Andr. Alciatus in consil. 498. nu. 5. vers. si idem etiam, quos refert, & sequitur Menes. in consil. 151. n. 7. 1. vol. 2.

Verum in casu dubij optima mihi videtur illa conclusio, quod dum Auus dat nepti dotem, si dicat illi § 9 dare eius contemplatione, semper intelligi tunc oportere esse datâ contemplatione ipsius filij, ita dicunt Alberic. de Reust. & Bart. in dicta l. Doti de diti, sub n. 2. ff. de collat. bonor. idè Bart. in consil. 131. l. 1. Pater de diti deit. Alex. in l. Quin aliena. §. inter diti. m. 4. vers. In gl. de Acquir. hered. dicens, sic consilii iussu, licet ter. & post Iac. de Aren. & Ang. idè Alex. in l. in quartam, nu. 27. vers. Quare in Aug. ff. Ad l. Falc. & idè Alex. in consil. 31. Inc. vixi testamentum col. 1. vers. iuxta hoc est ostendendum, vol. 4. & in consil. 134. Vixi iussu sub n. 3. vers. Tamen præsumitur non iussu iustitiae, vol. 7. Carol. Rota. in consil. 30. nu. 9. & in consil. 138. nu. 11. Volum. 2. quos sequitur Simon de Freitas. in consil. 65. n. 14. Marian. Iunior in consil. 136. n. 5. vol. 4. Item DeBogner. Præscript. in l. in quartam, num. 364-365. Anton.

Anton. Gabriel. Commun. ap. Tit. de Iure Dotium. Et Datus promissus. consil. 5. num. 6. 7. Et idem tenet Jean. Botta in consil. num. 6. 7. cuius consilium firmavit in eadem causa ambo scribentes Ioan. Cephal. in consil. 485. num. 1. 3. 2. Fel. 4. placuit illud supremæ Rotæ Romanæ ut per D. Cardinal. Seraphin. Olivar. in dec. Neussim. Rom. 706. numer. 2. Fel. 1.

Supradictam conclusionem limitant non pro-
cedere ubiqueque esse in casu dubio, & ex t. clari-
100 coniecturis constare, Auum potius de diffi-
denti contemplatione Nepotis, quam patris sui, &
id constare possit, tunc eo casu vna præsumptio aliam
tolleret, ut ex Bartolo. in l. quousque. ff. de iu-
tegr. reilit. voluit Carolus Euz. in consil. 72. num. 4.
Fel. 2. voluit Ioan. Cephalus in consil. 485. num. 33.
vol. 4. quod in loco in casu illius testamenti inducit,
101 quatuordecim coniecturas & illas enumerat,
ad quas lectores remittimus. Et istam limitationem
102 videt Alexand. in consil. 31. num. 5. vol. 4. & Bar-
thol. Socin. in consil. 33. num. 16. Fel. 3. & Gabriel. in
dicta consil. 5. num. 3. probat. D. Cardinal. Seraph.
Olivarius in dicta decif. Romani. Nauissim. 706. sub
num. 1. vers. huc fundamento. vol. 1.

Moniale filium volentem ingredi monasterium,
vel ingressam dotari debere à patre, cum pa-
trernum sit officium dotare filiam dixi supra hoc ca-
dem sent. vers. Hinc sequitur. nu. 27. Idcirco eodem
102 modo, & filiam monialem, quia filia est, & ita te-
net Bartolo. in Auth. Res que. nu. 7. vers. Quare, an
pro filia. C. comm. de leg. dicens, posse alienari bona
prohibita restitutioni fideicommissi pro soluendo
103 ingressu filiz in monasterio, t. quam opinionem
corroborat ibidem Bald. col. 2. nu. 13. vers. Quare si
filia, dum dicit, deberi filiz, quia non est pro In-
gressu monasterij, quia esset simonia, sed pro ali-
104 mentis ingreditus, & pro sustinagio vitæ, & ita
dicit servari consuetudinem. Idem tenuit Petr. de
Anchor. in consil. 107. Incip. in dicta Ferraria, in fin.
Quamvis illud consilium sit figuratio casus, quem
recoluit in sequenti consil. 108. Incip. in paucis verbis
sallum est superius Barthol. Socin. in Regul. 2. Am-
pliation. 4. Fel. in c. In praesentia, num. 66. 67. 69.
de Probat. Sed, & Bartolo. in l. 1. §. si parant. num. 1.
vers. Et ideo dixi. ff. si parent, quis fuerit manifestus,
quod si pater, qui mittit filiam in monasterium,
& ponit certam quantitatem pecunie super
105 altari, quod illa pecunia sit simpliciter data, com-
putatur in legitimam. Item quo. ff. ad l. Falcid. im-
mutatur ad legitimam dotis, quæ computatur in
legitimam. l. quoniam monella. C. de iussu. testam. cuius
dotis locos illud, quod datur filiz intranti Mo-
106 nasterium, succedit. t. & Bartolo. sequitur Bald.
in l. fin. in 1. de iura. num. 5. vers. sed pone, quod filia
non vult nubere. C. de Datus promissis, quæ sequitur
Galileo. Benedic. in Rep. c. Raynarius, in verb. Do-
tem quam ei desiderat, num. 6. 7. de Testamen. Affor.
Drum in Traft. quid Stantibus Defunctis. Artic. 6.
& Artic. 9. Atque de Affili. in dec. Neapol. 348.
per totam.

Summa Decisionum Tourn. 111.

Quanta autem debeat esse dos Monialis ingre-
107 dientis monasterium sunt plures opinionones t. Do-
ctorum, & diversimodè fuisse decimum asserunt.
Prima, quod dos debet esse portio, & legitima il-
108 li debita iure naturæ, quod est paragium t. sibi
debitum, ut voluit Neapolitan. Schallan. in Con-
suetud. Neapol. Incip. si moritur. §. Et autem, in
verb. Paragium, num. 66. vers. sed quid sit ius mona-
sterium, sub ut. de iussu. testam. ex dicto An-
d. de Isernia, in Consil. Regni. Incip. in aliquibus, col.
fin. quos sequutus est Sacrum. Consilium Neapolitan.
ut per Affili. in decisione. 348. Nicol. Boer. in decif.
126. num. 12. Marinus Freccia de subsidis Baro-
lib. 2. Anchor. 2. sub num. 23. Vincent. de Franchis in
decif. Neapol. 44. sequitur Antonius Capie. in dicta
consuetud. si moritur. §. Et autem, sub verb. Para-
gium, in Addit. Incip. An autem, dicens ita fuisse
109 per Sacrum t. Cõsilium iudicatum in causa Do-
minæ Antoniz Pignatellæ cum fratribus, quam
sequitur Nicolaus Intergrutus, in Decisione Si-
lic. 45.

Secunda fuit opinio, quod Monialis dos suffi-
ciat, si detur eidem dos secundum conditionem
monasterij, & sic non portionem legitimam para-
110 gij, t. ut supra interpretati, & ita dicit Cæsar Fr-
fil. in dicta Decif. 348. sub n. 2. Et ita intelligi quod
dixerunt Stephan. de Canto in dicta Consuetud. in
Addit. Incip. de hoc quæstione Et Bartholo. Marti-
tis ibidem in Addit. Incip. Fide, quæ a. p. et, dum di-
cunt sufficere dari dotem, pro ut alijs monialibus
fuit dari solitum, & ita intelligant Paragium id est
111 æqualem dotem, quæ dari solita est alijs monia-
libus in ingressu. monasteriorum, & sic ego in-
telligerem conditionem monasterij, de qua loquitur
Frifil. Sin autem intelligi secundum conditionem
112 monasteriorum, quia t. sunt Monasteria erecta
pro congregatione Nobilium, & sedilium, ut sunt
aliqua monasteria, in quibus non admittantur, nisi
moniales illarum Nobilitatum, quæ dant maiores
dotes, & sic vidi apud Barolum in Monasterio Mo-
113 nialium t. Sanctæ Lucæ, in quo dixi non admi-
tuntur, nisi ex parte v. v. l. materio genere Nobi-
lium loci, & eodem modo vidi in civitate Con-
112 fentiz t. quoad monasterium Sanctæ Mariæ Vir-
ginum. In his consuetudo observatur, ut non reci-
piantur Moniales, nisi cum conclusa dote consti-
tuta in alijs monialibus.

Prima tamen opinio est communior, & ample-
113 ctenda, quam firmat Ioan. Baptista Thorus t. in
Compendio Decisionum Neapolitan. in verb. Monialis
Monasterij, in quo, quod allegavit Ioan. Thorus,
Minadous in Repertio. Consilij. Reveni. in aliquibus.
114 t. 1. Neapol. 3. num. 63. 83. dum dicit, non vidisse
pro Moniali iudicatum, quia Minadous non lo-
quitur de hac questione, sed loquitur de questione,
quando scilicet succederet in feudo, an ad-
mittatur Monialis, ita ut excludat consanguineos,
& dicit non vidisse iudicari pro monialibus,
de qua opportunus dicitur edictum est.

Quo autem ad dotem illius, quæ nobis in seculo,

K 2 semper.

semper debet esse maior, quàm illa quæ datur ingrediendi monasterium, ob velluntia præcisâ, & 15 alia onera, quæ secum affert matrimonium carnale, plusquam spirituale, vt dicit *Raphael Fulgof. in conf. 52.* & loquitur *Rua. apud Francisc. Sacram. Archiep. Damascen. in decis. Nuperrim. Roman. 1. 49. nu. 7. Paris. 2. como 1.* & voluit *Hippoly. Remwald. in conf. 469. nu. 22. vol. 4. F. abt. Turrett. in conf. 81. num. 30. vol. 1.*

Pendet resolutio ab illa controversia dubitabilis, & ambigua scilicet, dum Pater relinquit filiz, si nupserit, ducatos, siue aureos mille, si autem ingrediatur monasterium relinquit quingentos, si filia monasterium ingrederetur, an quingenti, an 16 aureum mille ꝑ debeantur? Super hac controversia diuersæ sunt opiniones, pro vt illos inferam, vt vnus quisque videat viriulq; partis opiniones.

Prima opinio fuit illorum, qui tenuerunt non obstante testatoris dispositione, qui mandauit non dari in casu ingressus monasterij nisi aureos quingentos, quòd dicta dispositio non debeat obseruari 17 si contra Monasterium, sed ꝑ dari in egrâ quantitatem mille aureorum, & illam opinionem tenuerunt infra scripti, videlicet.

Thomas de Fernagins in Disputatione, qua incipit, Pater familias Ceterum.

Richardus Malumbræ, in quaestione, incip. Habet consuetudo.

Ioan. Andreas in additione Specul. in tit. de filiis monachorum in Rub. col. 3. vers. Disputata fuit hæc questio.

Albericus de Rofate in l. Deo nobis. col. 2. C. de Episcop. & cleric. & in Tertia parte statutorum. q. 104.

Bartol. in l. 2. nu. 1. ff. de His. qua pan. nomin. vbi allegat rationes.

Bartolom. Socin. in dicta l. 2. num. 1. ff. de tit. vbi illam corroboret non ex rationibus Bartol. sed per sex alia capita. & in consil. 241. incip. circa primam nam difficultatem. q. vers. Nec obstat si dicatur. vol. 2. & in conf. 269. incip. pro investigatione Viriatis. col. 1. in princip. vol. eod.

Ioan. de Anania dicens ita fuisse iudicium Bononiz, vt refert Alexand. ad Bart. in dicta l. 2.

Anton. de Butrio & Francis. Aretin. in can. presentia. col. 30. extra de probat.

Felin. in dicto c. in presentia col. 2. in fin. num. de probat.

Ludovic. Roman. in l. stipulatio hoc modo concepta. col. 7. ff. de verb. obligat.

Alexan. in addit. ad Bartol. in dicta l. 2. in additione incip. Monasterium. & in conf. 35. col. 3. in conf. 121. col. pen. vers. solutio pro hæc parte vol. 2. in conf. 98. col. 1. vol. 4. quem Allegat Gabriel. in loco infra allegando.

Ioan. Crispi. in l. Nemo potest. col. 3. ff. de legat. 1. l. in fin. in Auth. si qua mulier. col. 4. C. de Sacros. Eccles.

Hippolyt. de Marfil. de Fidei scriptis. nu. 127. in

Repet. A. Vnica. num. 45. C. de Raptu Virgin. & in fin. col. 2. incip. si alium est argumentum.

Abbas Panor. in Repet. c. Ecclesia Sancta Maria. sub num. 35. vers. Nec obstat dictum Baldi. de constitutionib.

Deci. in conf. 674. incip. in testamento Bernardini patris.

Matth. Marbesian. in Notab. 52. incip. Nota quòd sit statim.

Ripa in l. 1. nu. 62. ff. solut. matrim.

Cardinal. Parisi. in conf. 65. nu. 14. vol. 2. vbi in- uenit contra Deci. & alios.

Carol. Rin. in conf. 68. col. fin. vol. 4.

Maria Socinus Iunior in conf. 160. m. 65. 68. vol. 2.

Antonius Gabriel. in commun. opinio. lib. 4. titul. de legatis. concl. 2. num. 1. vbi supra dictos retulit, quos ego lucidiùs refero.

Thomas Ferrarius, Causa 9. incip. Richardus Malumbræ.

Campesgi de Dote parte 1. q. 30.

Iacques Daprin. P. idiosob. opin. commun. §. reli- zium. num. 19.

Ioan. Marcus Aquil. in l. Gallus. §. & quid sit au- tum. ff. de lib. & postu.

Osman. Cachirau. in decis. pedemontan. 126. m. 6.

Ioannes Fandus. Variar. quaestio. in l. 2. q. 6.

Rolandus à Vasse in conf. 35. per Totum vol. 3. qui simulat esse consilium, Tamen scripsit, vt hanc quaestioem pro veritate absoluerit.

118 Contrariam opinionem, quòd seruari ꝑ debeat testatoris dispositio tenuit Bald. in l. Deo nobis. nu- mer. 1. C. de Episcop. & clericis. vers. Et ex istis. nu. pradiu. & in Auth. Nisi Regali. num. 11. C. ad senatus Consult. Trebell.

Iacobus de Belus. quem adducit Bald. in dicta l. Deo nobis sub num. 1. et in §. si hoc in presenti. Auth. de Sanctis. Epif.

Paulus de Castro in l. Tertia si nupserit. ff. de condi- tis & demonst. & in dicta l. eod.

Raphel Fulgof. in dicta l. Deo nobis. C. de Episcop. & cleric. & in consil. 53. incip. Quoniam superius allegamus.

Idem Bald. in conf. 82. incip. in quaestione. Vol. 3.

Ioannes de Imol. in l. Lucius. col. fin. ff. de Haredob. in finem.

Petrus de Ancharan. in Regula. Nemo potest. col. 6. de Regl. iuris in 6.

Isaiah Comenfin. in l. si ita quis. §. si cui. ff. de lega- tis Tertio. & in titula. Auth. Nisi Regali.

Decius. in l. in presentia. col. 31. de Probat. & in consil. 259. incip. Visi his, qua nouissimè sub num. 3.

vers. Capio nunc iocundum casum. & in consil. 49. incip. P. so elegans consilio, ubi se defendit à dictis Cardinalis Parisi.

Alexand. in consil. 98. Vol. 4.

Ioan. Crispi. in dicta l. Nemo potest. col. 3. ff. de legat. 1.

Idem in consil. 43. col. 5. vol. 3. qui dicit istam sententiam esse veniorem tenendam, propter communem obseruationem, & naturalem acqui- ratem.

tatem, quæ in ea concurrat, dicens, quod totus mû-
dus sequitur hanc opinionem.

*Brunus in Tract. Quod stantibus masculis. Arri-
cul. 9. g. 2. col. 3. cum licet distinguat, & in ea concu-
rere videtur ob consuetudinem.*

*Ioannes Dilectus Durantes de Arte testandi. tit. 6.
Causel. 6. q. 4. nu. 2. 3.*

*Ioannes Baptista Villalobus. Opinioni. communium.
S. relictum. nu. 19. cum pro sua opinione allegat De-
cimum in cons. 4. 19. & Dilectum. in dicta causela. 6. q.
palam esse tenere opinionem illorum, quibus in-
heret.*

*Angustin. Beronius, in dicto c. in praesentia. nu. 494.
495. dicit probat.*

*Francisc. Vinus in communi opinione. in verb. Fi-
lie relinquentes testamentum. Opinioni. 125.*

*Emanuel Suarez in Trifurco Receptor. Sentent.
S. Religio. num. 4. licet relinquitur post modum du-
bium in ambiguo.*

*Bartholom. de Salyet. in dicta Aul. Nisi rogati.
& in dicta l. Deo nobis.*

*Carol. Ruinus in cons. 98. nu. 2. vol. 2. & in consil.
43. vol. 3.*

*Didacus Cenas Variarum Resolutionum. lib. 1. ca.
19. nu. 9. 10.*

*Iacobus Menochius in cons. 169. nu. 18. vol. 2.
Hippolytus Riminaldis in consil. 85. numer. 19.
vol. 1.*

*Otilianus Cacheran. in decis. Pedemontana 126.
nu. 22. ubi post Ioannem Crocum de Monteferrato, di-
cit hanc opinionem esse æquiorē, & magis con-
sonam voluntati testatoris.*

*Ioannes Fandus Variarum Iuris quaestionum. lib.
2. quaest. 6.*

*Carolus Tapia de Rebus Religiosis in verb. Ingreff.
cap. 1. num. 12. & in verb. sua cap. 12. num. 37.
cap. 13. num. 21.*

Anton. Gabriel. in titul. de legatis. conclus. 2. nu. 8.

119 Quia utique istarum opinionum ꝑ habere suas
rationes, & argumenta & est sustentabilis, Tamen
Antonius Gabriel. in dicta conclus. 2. sub n. 8. in fi.

120 ꝑ dicit, hanc opinionē procedere de consuetudi-
ne, primam verò de Rigore iuris. Ego assero con-

121 trarium scilicet istam ꝑ procedere de Rigore iu-
ris, & de consuetudine, & illam primam de æqui-
tate. Quod ista fit de iuris rigore, plura id faciunt,

122 ꝑ quia seruanda est testatoris ꝑ voluntas. S. dispo-
nat. Aul. de nupt. conditionibus. ff. de conditionib.
& demonst. rat. l. cum virum. C. de Fideicom. Alius

123 Dominus in re sua non esset moderator, & arbi-
trarius ꝑ contra. in remanente C. mandata. Nec æ-
quum est quemquam cogi contra suam volunta-

124 tem benefacere, hæc enim non vi, sed libera arbi-
trij voluntate, & facultate operanda ꝑ e. de In-
dult. 45. Diffinit. c. ad fidem. 2. 3. q. 5. ac ex alijs, quæ

ad hoc inducunt supradicti potest comprobati quæ
omittimus. Quoad consuetudinem testatur Bald.

in dicta l. Deo nobis. num. 1. & in dicta Aul. Nisi
Rogati. num. 11. & omnes huius opinionis asserunt.

Quoad primam opinionem respiciet æquitatem,
Summa Ecclesiarum Tom. III.

125 quia æquum videtur, ꝑ vt quemadmodum à nu-
prij repellitur conditioque retrahit à nuprij car-

nalibus. l. Quoties. ff. de conditionib. & demonst. co-
dem modo, quo quis impeditur ab ingressu mona-

126 sterij, & sic ꝑ retrahitur à Vita contemplatiua. S. sed
hoc praesenti. Aul. de Sanctiss. episcop. & dicebat

Barbol. in dict. l. 2. ff. de His. qua pen. nem. ex quib.
reum ita declararem saluo aliorum peccatorum

ludicio.

Declara primò, quòd si testator expressè dice-
ret, relinquere filiz si matrimonium contraxerit,

habeat cõm, si verò ingrederetur monasterium,
habeat quinquaginta, quòd isto casu attenta re-

126 statoris lbera ꝑ volūtate, seruaretur vltima opi-
nioni, quia tunc, cum simus in claris, non est lo-
cus coniecturis. l. continuis. S. comita. ff. de Verb.

127 Obliga. ita Deci. in dicta cons. 4. 19. & alij supra scri-
pti, quia Testator expresse fuisse, & ita voluit, & suam

127 expressit ꝑ voluntatem, & sic lazan in dicto cons.
43. incip. Ioan. cel. 5. vol. 3. Antonius Fandus Va-
riar. quaest. lib. 2. q. 6.

Declara secundò, quod si testator dixerit filiz
meæ si nupserit, quingenta, si non nupserit, aut mo-

128 nasterium ingrederetur centum dari ordinauit,
Tunc si non ꝑ nupserit centum tantum habebit, ex

Ripain l. 1. num. 62. ff. solus. Marimon. arg. l. Titia si
non nupserit. ff. de condit. & demonst.

Declara tertio, si dixerit, Filiz si nupserit, quin-
genta dari volo, nec aliqua alia verba adiecit, & illa

monasterium ingreduar, omnia quingenta di-
129 da ꝑ esse, & ita intelligendus est text. c. in presen-

tia. ext. de Probationib. & Aul. Nisi rogati C. Ad
Trebellian. & hoc amplectitur. Anton. Fandus in
dicta q. 6. libro 2.

Declara quarto, si testator relinquit filiz quin-
quaginta pro dote, & ei, qui illam in vxorem da-

130 xerit, relinquit alia quinquaginta, quia si illa mo-
nasterium ingrederetur, non habebit, nisi illa ꝑ

130 quinquaginta, quæ filiz sunt relicta, non autem,
ea, quæ vxori. l. Titia. 1. ff. de condit. & demonst. rat.

istam Aurelam tradidit Barbol. in dicta l. 2. ff. de
his, qua pen. nem. sequitur Ioann. Dilect. Duran. de

Arte testandi, dicto titul. 6. causel. 6. q. 4. nu. 3.

Quoad supradictas quaestiones concernentes
legata, quæ sunt à patribus filiabus in dotem,

quando relinquuntur plura, si nupserint, & mi-
nus si monasterium ingreduantur, vitra eos, quos

131 ꝑ retuli, tractauit Nicolaus Ruer. in De. fi. in Bur-
degal. 3. numer. 14. Emanuel Colla in Leonatal. S. fi

arbitratu. Ampliatum. l. 1. num. 5. ff. de condition. &
demonst. rat. Gabriel Sarcyn. ad Al. abbas. in No-

tat. 52. Petr. Nicol. Viterbensis de contrah. trin. de
Matrimonio. S. De diuis. Matrimonij. sub num. 1.

Ferd. V. asquius de success. creatum. lib. 3. S. 2. r
numer. 176. Cardinal. Altare. de contrah. l. l.

timar. Valentinus. lib. 1. titul. 18. numer. 1.
Ludovic. Balzi in Respons. essum consuetudinis.

44. Ioann. Gmillerius Canoniarum quaest. 1. l. 1.
capit. 32. numer. 15. Syluester de Priuile. in com.

S. Hereditas. el. 4. & alij relati à Petra Cencio.

Etan. C. uir. lib. 2. cap. 111. num. 2. Iohannes Molydan. in decis. 735.

Quanta autem debeatur eis dos, quam pater filiae dare tenetur? & quae sit congrua dos, diuersimode respondendi potest. Primo quod attendi debeat pro modo facultatum, & bonorum, & pro dignitate Natalium, sic docuit *Papintanus in l. Cum post 70. §. gener. ff. de Inr. dot.* Eodem modo *Celsus* inquit, Modus ex facultatibus, & dignitate mulieris, maritus statuendus est, quo viq; ratio paritur, in *l. quarta. §. ff. de Inr. filia pater. 42. ff. de legat. 3.* dicit ad Labeonis quaestum, in cognoscenda dote constitutenda forte boni viri arbitratu, non esse

difficile si ex dignitate, & facultatibus ex numero liberorum. *Alex. and. in conf. 7. col. 1. et fin. versic. non obitas. col. 2. Barth. Saepe in conf. 2. in fin. col. 4. Carol. Rinn. in conf. 137. sub numer. 1. Val. 2. Bald. Nouell. Tracl. de Dote. Barre. 6. Printleg. 9. Curri. Inn. in conf. 37. col. fin. Roland. à l'ell. in conf. 85. num. 10. Pol. 3. Riminald. fenter in conf. 40. numer. 1. in conf. 114. num. 12. Pol. 1. Ioan. Cepb. in conf. 303. num. 23. Pol. 3. in conf. 501. num. 15. Pol. 4. Iacob. Menoch. de Arbitr. Iudic. quasi lib. 2. Censur. 2. Cajo 149. num. 25. 26. Dilectissimus Regens Valenzuela V. claf. quæ in conf. 54. num. 48. Cajo Barzani in decis. Bonen. 127. in decis. 128. in quibus tractat de congruitate, vel incongruitate in *l. p. c. d. Aul. Prætor. C. l. ind. vir. & uxor.* sed ad prædicta Antoin. T. Regior. in decis. Pedemont. 192. num. 4. D. Mat. b. Carvini in decis. Neperrini, Fouan. 683. num. 6. part. 1. Tom. 2. D. Cardinal. Eluiche. in die. Namissima Romana 5. 10. num. 3. vobis. Albericus Brunnus in Tracl. de Statu quid statibus masculis. Articul. 9. num. 34. Reuincis Chippini in consuetud. Andegauens. lib. 2. Parte 3. titulu. 2. num. 6. vol. 2. Barthol. de Cassan. in Consuetud. Burgund. Rub. 7. §. 12. in verb. Ne retourne point ale succession. num. 22. Francis. V. in decis. 260. num. 1.*

Secundò congrua dos reputatur, quam viuens pater constituit filiae, vt dixi *supra hoc eodem titulo. versic. Declarandum tamen asserunt.* num. 45. ex Decio in conf. 61. Incip. Magnificus Pando/phus. col. fin. & pluribus authoritatibus comprobatur *Menchicus in dicto casu. 149. num. 6.* Et ideo inspicit solet tantum dari debere filiabus i maritandis, quantum pater dare solitus fuit alijs antea nupti datis, vt ex Decio in conf. 505. versic. secundò. And. Alexar. in trac. Praesumptionum. Regul. 1. Praesumpt. 2. §. in cent. Hoped. in conf. 63. num. 85. vol. 1. & concludit D. Cauderius in decis. Neperrini. Reuinc. 581. num. 3. Fabius Turrettius in conf. 5. num. 55. vol. 1. & quantum ad congruitatem dote datae a patre, semper dici

congruam potest, vt dicit *Paul. de Castro in conf. 108. in antiquis, sed in nouis in conf. 275. incip. super primo quaestio, quem sequitur Alexand. in conf. 33. incip. V. videur super dicto quaestio. col. 1. vol. 4.* quem refert Simon de Pratis in conf. 124. num. 43. And. T. Regior. in Reg. l. p. c. uir. in fin. num. 36. C. de Reuoc. n. Iacob. Mandel. in conf. 33. num. 3. vol. 1. Me-

noch. de Arbitr. Iudicium quasi lib. 2. Censur. 2. ca. §. 159. num. 5. quia quod patri videtur competens pro filia, non potest videri debere alteri incompetens *arg. l. si furiosus pater. in fin. §. de curator. fur. c. si nulus amor vincat paternum. l. fin. in prin. C. de curator. furios. & Marcan. Inn. in conf. 55. num. 6. 7. vol. 1.* dicit, quantum pater dederit Vni filiae dotem, eodem modo alteri deberi, vt non sit inter sorores inuidia, sed seruetur i aequalitas, vt allegat *Barcel. Socin. sum. patrum in conf. 169. incip. In praesenti consultatione col. 3. versic. sed in casu nostro. col. 2.* quem appellauit Aureum, vt verè dixit, ob illius profundam scientiam, de quo puncto *Decius in conf. 26. incip. & diligenter. sub num. 2.*

Tertiò, congrua dos, si decreuit data a patre in congruam, tunc boni viri arbitrio i declaratur, vt post *Bald. in l. §. C. de Dote. promiss. & in conf. 162. incip. primo affectu. col. 1. vol. 2. & Alexand. in conf. 134. incip. Animaduersus diligenter. num. 3. 1. versic. Non rursus in dubium. vol. 6.* fuit illud dictum per *Barcel. ante alios in l. si filia. in fin. §. de legat. 3. & est sollemnissimum consilium Barth. Socin. in conf. 288. incip. circa primam quaestionem. col. 8. versic. vltimo loco adducit. vol. 2. quem post And. Barbat. in conf. 80. in fin. vol. 1. & in conf. 45. vol. 4. & Raph. censeus. in conf. 46. incip. Pater filijs. col. fin. versic. ex his potest, & ex alijs idem Menoch. in dicto casu 149. numer. 34. 35. Corn. in conf. 1. num. 14. vol. 1. in conf. 107. col. fin. vol. 1. in conf. 107. col. fin. vol. 3. & in conf. 115. vol. 3. Carol. Rinn. in conf. 27. num. 10. in conf. 56. num. 9. vol. 3. Dec. in conf. 26. incip. Et diligenter. tamen fine 140. dotata sit a patre, fuit i a fratribus semper agere poterit ad supplementum usque legitime, vt ex *Paulo de Castro. in conf. 400. incip. Vixi, & pueroratis.* voluit *Cassan. in Consuetud. Burgund. Rub. 7. §. 12. in verb. Ne retourne point ale succession.* num. 19. 20. *Alberic. Brunn. in trac. Et statu quid statibus masculis articul. 9. num. 34. Tiber. Decian. in conf. 17. num. 3.* quos sequitur *Marc. Anson. Peregrin. in conf. 86. sub num. 8. versic. Alij autem, vol. 1. Mast. de Affili. in decis. Neap. 337. num. 9. Alderanus Mastardus de General. Notatur. interpretas. col. in j. 4. num. 138.**

Antequam vltieris procedam, quantum ad illud, quod paulo ante annotaui, quod congruitas dote de paraggio, quic dederit alijs filiabus, illud quod pater luculentius dederit, non audientur aliae eandem i dotem petentes. *arg. l. cum filius. Sphaera. §. de legat. 2. & post Bald. in conf. 386. vol. 4. in simili statuto Urbis Romæ scriptis, quem sequitur Renar. Choppin. in consuetud. Andegau. lib. 2. parte 3. titulu. 2. sub num. 6. vol. 2.*

Quartò filia dicitur congruè data dos, si fuerit data dos, secundum Paragium præferrim i in hoc Regno Neapolitano, in quo habemus constitutionem, Federici secundi Imperatoris incip. In aliquibus & his Andor. de Iser. & voluit *Parre de Pisco de Fustus Fendorem. cap. 40. incip. Nunc videndum. sub num. 16.* Et istud facit ad iurisdictionem statutorum quæ sunt per Italiam, & in multis christia-

ni Orbis partibus excludentia sceminas dotatas, & admittentia masculos, super quibus diversimode dicunt Doctores, alij enim dixerunt dotem de parago in casu flauti, vel constitutionis parificentis masculos sceminas, dum modo ille debeant
 143 dotari, & dos sit secundum ¶ Paragium, & isto casu Dotem legitimam loco succedere. Alij verò quòd dos sit portio quantitate taxanda secundum
 144 da secundum ¶ modum honorum, & facultatum, numerum libetorum, paritatem Vxoris, & Viri, & illorum dignitatem, & loci consuetudinem, quas du as conclusiones narrat in Commentariis observationum ad Iura Regni Neapolitani, lib. 3. observation. 93. & veraq; habet sua argumeta, & rationes, & qui fortè vult innuere huic vitiam conclusioni, inscriptos articulos ad intellectum dicte constitutionis, & statutorum excludentium sceminas ponemus.

¶ Quinto, antequam eisdem articulos ponamus, dicimus congruam dotem considerari etiam in
 145 speculo more ¶ regionis, et ex Corn. in conf. 3. vol. 3. ex Decian in conf. 26. col. 3. ex Cardinali. Paris. in conf. 62. col. fin. vol. 2. voluit Roland. à Fall. in conf. 85. num. 61. col. 1. Bald. Novell. de Dote, parte 17. specul. 8. Affan. Clemens. de patria potest. effect. 11. num. 30.

Articulus primus erit, quòd si statutum excluderet sceminas propter Masculos, nulla facta, do-
 146 tandi mentione, nihilominus detur dos filiz, ¶ quia postea dici statutum hoc esse nullum, & irrationabile, nihilominus dos deberetur, & illa dos intelligitur ad legitimam, et arg. ex l. si quando. §. & generaliter. C. de testific. testam. & voluit Cyn. & post eum Salycet. in l. sanctimus in fin. C. de Nupt. Bald. in conf. 426. incip. Antiquum statum Peruig. vol. 3. quem allegat Iafon. in Aut. Novissima col. pen. C. de testific. Albers. Brun. in tract. de statu exclud. artic. 9. nu. 1. post Bald. & Panor. quos allegat, voluit Curtius Junier in conf. 10. sub num. 7. Tiberius Decian. in conf. 6. num. 13. §. 1. factum notata per Stephan. Auser. in decis. Capell. T. bol. 437. incip. Item facti quoscumq; an legitima. Petr. de Gregorio Siculan. de Dote, & Parago, q. 1. sub numer. 6. ubi D. Gaspar Matritius in Apostol. in verb. Nihil dicatur, & scribit Barthol. de Cassen in Consuetud. Burgund. Rub. 7. §. 12. in verb. De retere pons la succession. num. 7. 8. Autem. Capie. in decis. Neap. 176. num. 11. Silvester Aldobrandini in conf. 6. num. 104.

Articulus secundus est, vt in constituenda, &
 147 taxanda dote facultates patris considerentur ¶ ut in dicta, l. quando l. cum post §. gener. ff. de iure dot. l. si filia pater ff. de legatis. 3. ubi Bartol. in fine, annuo facultates patris, eodem modo Bald. in Aut. Res qua, ubi etiam Salycet. & Raphael Fulgos. quod plenè corroborat Alex. und. in conf. 7. incip. Vbi, & diligenter animadvertis, ¶ Vol. 2. ubi pluries per totum illud constitutum dicit, dotem continere modum pro modo facultatum, & hereditatis relicte per
 148 testatorem illi fortè mortuo, ¶ & patrimonij. Idem dicit Curt. in ver. in conf. 37. col. final.

Bald. Novell. in tract. Dotis. Parte 6. Privileg. 9. Roland. à Valle in conf. 85. num. 10. Vol. 3. plenè l. ean. Cephal. in conf. 501. num. 15. in conf. 503. num. 6. 7. & in conf. 578. numer. 22. ¶ Vol. 4. quod tractatur plenè Thom. Gramscir. in decis. Neapol. 101. per totam. Math. de Affili. in Cons. In aliquibus, sub num. 32. 33. Et cum articulum hunc cum leges vt supra allegat, nemo contradicit. Advertemus tamen, quod si is consulti loquatur verbo Facultatum, & tamen, Facultas capi potest pro genere artium, & scientiarum sicuti dicimus, Facultas dialectice, Rhetorica est facultas dicendi, Facultas Theologica, & sic de similibus, quæ in numero singulari dici solent. Plurali autem numero bona, divitias, & hereditates ¶ appellamus, ad quod alludit illud Ciceronis ad Atticum, lib. 11. Epistol. Si quas (inquit) habuimus facultates, eas, tum Pompicio, cum id videbatur sapienter sapere, detulimus. Vade in casu, & materia nostra facultates pro bonis, divitijs, & patrimonio ¶ intelligi oportet. Hinc Bartol. in l. Quis quis. C. de Restitut. vend. conglutinat facultates, & patrimonium, dum inquit, Nota quòd quis præsumitur scire facultatem sui patrimonij, quod dictum ex dispositione illius textus assumptum. Idem Bart. in Aut. sed cum testator. numer. 5. C. Ad leg. Falcid. de Bonis loquitur Paulus in l. sub quatuor. §. bona ff. de Verbor. signif. & Vlpianus, in l. Bonorum. 49. & in l. Bonorum appellatus 208. ff. de iur. ex quibus habetur in bonis comprehendi hereditates &
 152 patrimonia ¶ alludunt ad hæc omnia, quæ dicit Fabius Quintilianus in Declaratione 173. Bona (inquit) nica idell, quod liberum in patrimonio meo est, & quod ¶ propter meum ad te transire debet, ante prius soluto. Quo autem modo exquiratur ¶ Patrimonium habetur amplè in l. quantitas. 12. Patrimonij 72. & in l. In quantitate Patrimonij 73. ff. Ad leg. Falcid. Hinc etiam nonnullos ordi-
 153 nari ad Patrimonium ex bonis patris ¶ videmus, eum beneficium ordinandi habere & deanti, c. Nemo. c. sanctorum. 70. dist. 1. c. episcopus. cum secundum Apostolum, de Probato. ne mendicare cogantur. Concilium Trident. Sess. 12. de reformatione cap. 2. incip. cum non deceat, de quo late D. Ioan. Baptista Valenzuela ¶ clarescit. Regens. in conf. 3. num. 37. in conf. 32. num. 13. 3. in conf. 42. num. 83. col. 1. Polydorus Episcopus observation. 3. num. 4.

Articulus Tertius est, quasi ampliatorius præcedentis, qui faciunt ad intellectionem, & declarationem
 156 nem dicte ¶ Consuet. Regni. incip. in aliquibus. In qua specialiter prouidum, non in Burgensateis, atq; alodialibus solum, sed in feudalibus etiam,
 157 masculos præferit feminis, & ista ¶ prerogativa gaudent masculi, excludit sceminas, quibus debetur Dos de parago, et post Math. de Affili. in dicta Consuet. in aliquibus. q. 14. num. 32. voluit Petrus de Gregorio Siculus in dicta ¶ Tract. de Dote, & parago q. 19. num. 1. & q. 28. numer. 1. 2. 3. Ioan. Francis. de Parte in aut. 62. num. 52. et in conf. 74. nu. 5. §. 1. quibus in locis dicit, paragium ¶ dari in dote filiz

lize pro bonis feudalibus in masculis existentibus non succedunt, ut voluit etiam *Joan. Vincentius de Anno in Allegat. 70. num. 2.3.* & apparet in dicta Constitutione, ubi, cuiuslibet conditionis fuerit pater Francus videlicet, vel longobardus, miles, vel burgensis, ob quae verba *Marb. de Affili. in Rub. dicta constitutionis*, dicit Paragium deberi, tam super bonis allodialibus, & Burgensaticis, quam super feudaliibus, & ita videlicet pluries iudicatum, quem refert, & sequitur *D. Gaspar Masbrill. ad Petrum de Gregorio Siculum in dicto tract. de Dote, & Paragio, p. 28. in verb. Senatus*.

Articulus quartus est, quod modus facultatum, & bonorum non sit ex taxando precio valoris feudorum, sed fructuum illorum, quod tetigit *Andr. de Ifern. in dicta Constitut. in aliquibus, col. 20. versio*. Immo in dote dare rem feudalem. Quod non declarat sic expresse, adducunt alij dictum *Barthol. in l. Imperator, num. 4. ff. de Senatus consulti. Trebell. ubi ex dicto Jacobi de Aren. dicit, quod ali-*

menta debita sunt solvenda ex patrimonio, non tamen habetur respectus ad valorem patrimonij, sed quasi ad fructus, quod explicat *Ludov. Roman. in consiliis 89. Incip. stante primo quasto in princip. & per totum. Unde in dote Idem Romanus in cons. 510. Incip. Quod primo, num. 31. versio*. Igitur de illud, voluit quod in dote suscipienda,

162 quae sufficiat ad sustentationem alimentorum, non consideratur, quod possideat plura bona, & magni valoris, sed considerabitur, quantitas valoris fructuum, & reddituum, idem voluit *Matth. de Affili. in dicta Constitut. in aliquibus, numer. 14. versio prima quere*, ubi dicit, per dictam Constitutionem formam non succedere in feudo, sed de-

163 beri sibi legitimam, & ponit exemplum de Rege, ut non debeat de Regno, sed de introitibus Regni. In patrimonio enim inspicitur non patrimonij valor, sed quantum ex fructibus potest redigi ut in l. qui bonis, ubi *Barthol.* dicit esse ad hoc texum mirabilem, & singularem. ff. de cessu bonor. & *Andr. Barthol.* ibidem ad *Barthol.* in Addit. dicit, esse perpetuo menti notandum, & ita dicit *Angelus in l. Diuus. ff. de de petu. hared. sc. cum Bald.* consuluisset apud Ariminum, quem singularem dicit *Ludovic. Roman. in dicto cons. 510. num. 31. supra allegato*. Idem dixit *Bald. in l. voluntatis, numer. 4. versio*. Quare nunquid legatum. C. de fideicommissis. ubi ex *Jacob. de Aren. in dicta l. Imperator*, dicit, nota

164 ex redditibus, & alimentis praestari, & dicit, esse bene notandum, sic in dote non quantitas dotis, sed redditus, qui percipiuntur ex ea, voluit *Barthol. in l. si cum dote. §. si autem in famulino, num. 4. ff. solut. matr.* quae optime firmantur ab *Alexandr. in cons. 3. In processu Causae, col. fin. versio clarum est etiam, Fol. 4.* Ex quibus ita concludit *Petrus de Gregorio Siculus in tract. de Dote, & paragio. q. 28. numer. 5.* dicit, considerandum modum facultatum habito respectu, & ad quantitatem reddituum, seu fructuum feudi, non autem habito respectu ad valorem corporis ipsius feudi, dicens ita esse taxan-

166 dam dote de paragio, & vitam, & & & millitiam, quae succedit loco alimentorum, sed plenius dicam infra, dum tractabitur, an feudum possit dari in dote, vel pro paragio.

Articulus Quintus est, quod dum datur Dote, illiusque paragium super bonis deducto ex alieno debeatur, ut quando bona omnia in dote promittit mulier, & non censetur promississe, nisi de busio ex alieno. *l. Mulier. 73. ff. de Im. dotum facie text. in l. Non amplius. ff. de leg. 2. l. cum emancipati. §. illud. ff. de collat. bonor.* & multa iura similia habentur in l. sub signatum. §. bona. ff. de Ver. significat. ubi *Joan. Brechtius, & Andr. Alezius*, hoc tamen in casu praemisso affirmare statim non audeo, quia ambigui juris est, an dictum Paragium dotis sit loco legitimae, & an loco portionis hereditariae, vel loco alimentorum, & ex dicendis per discursum colligi poterit veritas, Nihilominus per nunc ita dicit, & concludit *Petrus de Gregorio Siculus in dicto tract. de Dote, & paragio. q. 2. num. 8.*

Articulus sextus, ne confundamus terminos, erit, in distinguendo tempora, quod tunc ego assero, paragium, siue dote de paragio esse loco legitimae, & illi aequiparari, quando & daretur ad fratibus post mortem patris, cum legitima non debeat in vita patris, sed post mortem, & ideo

169 in solutione illius tempus mortis attenditur, *l. cum quiritur, & aut. Novissima. C. de iusticiis, §. 2. Raynatus, de Testam. Benedic. Capra in cons. 77. 78. centur. 1.* Quibus nunc addo *Corn. in cons. 265. in fin. Fol. 3. l. in. Cephala in cons. 56. num. 49. in cons. 95. num. 19. & in cons. 109. num. 9. Fol. 1. Hieronym. Gabriel. in cons. 37. Fol. 4. Guid. Panciroli in cons. 88. num. 12. Silvest. Aldobrandin. in cons. 26. num. 107. Polydor. Ripa observat. 3. numer. 7. 8. Marc. Anton. Petegrin. in cons. 81. num. 13. Volam. Nenech. in cons. 77. num. 13. l. 1. l. 2. l. 3. l. 4. l. 5. l. 6. l. 7. l. 8. l. 9. l. 10. l. 11. l. 12. l. 13. l. 14. l. 15. l. 16. l. 17. l. 18. l. 19. l. 20. l. 21. l. 22. l. 23. l. 24. l. 25. l. 26. l. 27. l. 28. l. 29. l. 30. l. 31. l. 32. l. 33. l. 34. l. 35. l. 36. l. 37. l. 38. l. 39. l. 40. l. 41. l. 42. l. 43. l. 44. l. 45. l. 46. l. 47. l. 48. l. 49. l. 50. l. 51. l. 52. l. 53. l. 54. l. 55. l. 56. l. 57. l. 58. l. 59. l. 60. l. 61. l. 62. l. 63. l. 64. l. 65. l. 66. l. 67. l. 68. l. 69. l. 70. l. 71. l. 72. l. 73. l. 74. l. 75. l. 76. l. 77. l. 78. l. 79. l. 80. l. 81. l. 82. l. 83. l. 84. l. 85. l. 86. l. 87. l. 88. l. 89. l. 90. l. 91. l. 92. l. 93. l. 94. l. 95. l. 96. l. 97. l. 98. l. 99. l. 100.*

170 lam assignare suae voluntate cum non possit cogi, ut ex *Barthol. in Ant. quia mulier in fin. C. de Sacros. Eccles. voluit l. si in dicta, l. cum quiritur. Linciat. 2.* Et ideo casu patet si simpliciter doretur in vita, nec diceret illum dedisse pro legitima, esset sui officij in illa dotanda, ut supra diximus per 171 iura notoria, & si posset legitimam petere ipso moriente per supradicta, nisi dum daretur, renuntiasset in ampla forma, de quo diximus de EO permittente, in congruis titulis de Renunciatione, mulierum tempore nuptiarum, & in Titulo de legiti-

Articulus septimus erit, quod facta per patrem filiae consignatione dote de paragio cum renunciatione, vel ea in testamento relicta, & insuper si ipsa fuerit nupta, tunc fuit una Doctorum opinio, paragium, ac dote posse esse minus, quam 172 legitimam quam tenet expresse *Ludovic. Roman. in cons.*

in conf. 16. Incip. *V. isobemart*, per totum. in conf. 32. Incip. *V. isobemart*. an. 10. fuit hæc opinio satis firmata per Dinum in *adulterium*. col. pen. vers. *triquaripote*, an legitima. *Alexand.* in conf. 3. an. 10. 1. in conf. 168. in primo dubio. vol. 7. *Andr. Barb. ut.* in conf. 21. vol. 1. in conf. 20. col. 1. vol. 2. Dec. in conf. 26. num. 4. *Cardin. Parisi* in conf. 93. num. 12. in conf. 94. num. 23. vol. 3. *Aymon. Crantzi* in conf. 11. col. 4. vers. *Nec etiam*. *Iuan. Cephal.* in conf. 4. nu. 2. in conf. 34. num. 2. vol. 1. *Galilei. Benedic.* in *Rep. Reynn.* in verb. *Duns habens filias*. num. 179. de *Tellament.* *Franc. Beci.* in consil. 103. num. 24. *Michael Graff.* in op. lib. 1. cap. 6. q. 22. *Roland.* à *V. alle* in conf. 62. num. 53. vol. 3. *Francis. Burfat.* in conf. 12. nu. 23. in conf. 18. num. 51. vol. 1. *Campe* in tractat. de *Dote*. parte 5. q. 35. *Jacob. Menoch.* de *Arbitrar.* lib. 2. *Centur.* 2. casu 149. num. 13. *Hicrony. Mag.* in *Decis.* Florentin. 20. nu. 12. *Rata* in *Nouis.* in *decis.* 18. et *Emmanuel Suarez.* in *Telluar.* *Receptor.* *Sententi.* in verb. *Dos*. 32. B. dicens hanc esse communem, & Veriorem opinionem. Er ita per sacrum Consilium iudicatu. dixerunt *Antonius Capic.* *Ca. millas Salernus.* & *Iacob. Anellus de Bostis* in *Consuetud.* *Neap.* si moriatur. sub num. 50. de *success.* ab *Intel.*

Contrariam tamen opinionem non obstante statuto, feminam à legitima, vel dote, quæ sibi ob
773 hanc causam daretur, non censi excludam ꝑ ab illius supplemento, nec posse dotem esse minus legitimam, tenere quàm plures, præsertim iuxta formam dicti *Consil.* *Regis* in aliquibus, ubi id pluries dixit *Andr. de Iser.* & ibi *Matth. de Afflic.* sub nu. 32. vers. *Tertio* numerus. *Alexand.* in conf. 69. nu. 2. vol. 1. in conf. 7. num. 6. 7. vol. 2. in conf. 18. vol. 4. in conf. 121. vol. 6. *Deci.* in conf. 129. & in conf. 379. nu. 14. *Marianus Socin.* senior in conf. 30. Incip. *Quamvis* ex 11. col. 1. vers. *contrariam* tamen. vol. 1. *Baribol.* eius filius in conf. 207. vol. 2. in conf. 100. vol. 3. *Lactisimè* idem *Marian.* Senior in consil. 150. volum. 1. quibus in locis asseruit primam opinionem de iuris rigore esse commune, hanc tamen esse communem, & benigniorè. hanc tenuit *Ferdinandus Loez.* in *Rep.* 1. *Filius* similis. S. *Dus.* nu. 66. ff. de *legat.* 1. *Iuan. Sainxon* in *Consuetud.* *Turonen.* 1. in l. des *successionis* des *Fiedr.* art. 26. gloss. col. 9. & art. 17. col. fin. *Andr. Tirrignell* in *Rep.* si inquam. in verb. *susciperi* liberi ann. 110. Cade *Renan. demet.* *Tobias Notius* in conf. 13. per totum. *Idem* de *Arnon.* in singul. 35. *Cassius.* in *Consuetud.* *Burg.* Rub. 7. S. 12. in verb. *Ne retrahat* point alla *succession.* sub nu. 17. 18. *Franciscus Fovius* commun. opinion. lib. 1. *Opinion* 812. *Marian. Socin.* Iun. in conf. 113. in fin. vol. 1. & hanc opinionem firmavit *Nicol. Boer.* in *Decis.* *Burdgal.* 3. num. 2. *Matth. de Afflic.* in *decis.* 60. *Thom. Grammatic.* in *Decis.* *Neapol.* 57. num. 19. cum pluribus *fegg.* & in *decis.* 101. num. 5. 46. hoc idem voluit *Ioannes Francisc.* de *Ponte* in conf. 65. nu. 5. 7. 17. & pluribus *fegg.* & in casu statuti excludentis foeminas, ob masculorum suorem, non
174 posse estimari ꝑ dotem ascendentem. ad legiti-

mam in vita patris, sed post illius mortem. *et arg.* l. 1. S. si *puber.* ff. de *collat.* bon. & *Andr.* *Nonisima.* C. de *testific.* *testis.* voluit *D. Cardinal. Lagudens.* in *Decis.* *Naperrim.* *Roma.* 195. nu. 3. part. 2. tom. 1.

Articulus octauus erit, quod quandoque dos possit esse minus legitima ex arbitraru magistratuum, & officialium, præsertim in magnis ꝑ Dominis, & quarum patres haberent magnum statum, quia eo casu, si vellet fieri calculus, legitima fuit paragium esset maior, & accedet ad virilem, quia pater haberet statum ducentorum millia aureorum, & filiz darentur quinquaginta millia loco dotis de paragio, quibus cum possit pari nubere, quamquam esset minus legitima, vt bene considerauit *Anton. Capici.* in dicta *Consuetud.* *Neapol.* Si *moritur.* S. *cas* autem in *Addit.* Incip. *an mulier excludatur.* vt dicit fuisse obseruatum suo tempore in 176 sorore *Marchionis Vasti*, dum ꝑ nupsit *Duci Amalphiz.* in sorore *Principis Hostiliani*, & in sorore tunc *Comitis Magdaloni*, & istis casibus dicit excedi à *Regula*, quia istis datur minus. In alijs dotandis existentibus non ita opulenti paragium dotis nullo modo esse poterit minus legitima. Et
177 hanc facit confirmationem *Ioannes Angelus Fignellus* summe auctoritatis in *Vrbe Neapoli* olim *Adnecatus* in eadem *Consuetud.* *Neapoli* si *moritur.* S. *cas* autem in verb. *Circa paragium* nota dicit, quod Paragium erit, vt possit nubere pari, ita quod si cum legitima non possit, babeat portionem, 178 ꝑ non autem ultra suam portionem legitimam ne esset hoc casu, melioris conditionis, quam masculus, & ita dicit fuisse decusum in *Causa*, *Deiphobi de la Toglieda* cum sororibus suis de *Tarento*. In Magnatibus autem esse posse Paragium dotis ꝑ minus legitima voluit *Cassillus Salernus* in dicta *Consuetud.* *Neapoli.* si *moritur.* S. *cas* autem in verb. *Paragium* quod sit. possit notandum, dicens ita fuisse determinatum in *Causa* Illustrissimæ domine *Isabelle de Aragonia* in *Causa* cum Illustrissimo *Duce Montis Alrici* eius fratre.

Articulus Nonus est, quod dos congrua de habito respectu ad ipsos donationes, & assignationes si fuit
180 ante mortem patris, vt illud tempus attendatur, ꝑ quando fuit dotata, vt voluit *Bald.* in l. fin. C. de *dotis promiss.* *Iacob. Burig.* in l. postumum quod *dos* l. C. de *Donat.* *Bald.* & *Paul.* de *Casus* in *Aut.* *Des* quæ. C. *commun.* de *legat.* *Corn.* in conf. 107. Incip. in hoc *casu* saltem. col. fin. vol. 2. Voluit aliter *Iuan. Brun.* in *Trell.* quod *illustres* masculi. ar. autem 9. num. 40. vers. *post predictu* quæritur, quem sequitur *Alexand.* in conf. 18. Incip. *Perfectus* infirmus. col. 1. vers. *Fovius* voluit *Angelus.* vol. 5. *Silaber Aldobrand.* in conf. 39. nu. 103. *Thomas Grammatic.* in *Decis.* *Neapol.* 57. nu. 30. *Marci. Anton.* *Perregrin.* in conf. 14. nu. 14. vol. 2. quos refert, & sequitur *D. Cardinal. Lagudensis* in *Decis.* *Naperrim.* *Roma.* 195. nu. 4. part. 2. tom. 1.

Articulus Decimus sublequens ad articulum præcedentem erit, quod adeo attendi solet tempus
181 donationis, quod ad facultates ꝑ Patris, qui dota-

ut, post dotationem aucti fuerint, nō trahatur, de augmentanda dote iuxta augmentum facultatum. ad quod faciū, quid ex *Iacobo Barrigario* voluit *Bald.* in *l. Quamvis*. n. 8. vers. *Pane. C. de Fideicom.* dicens, quod si pater assignavit filio plenam legitimam omnium bonorum tempore assignationis, & post modum alia lucratus est, quod filius

182 non possit petere, si pater p̄ quietauerat plenē etiam ab ip̄o, iuramento, quem sequitur *Bald.* si cum iuramento quietauerat. verum in *aucl. Res qua.* n. 17. vers. *modo gnaro de duobus. C. communi. de legat.* Vbi dicit, si congrua, vel integra sit dos attenditē

183 p̄us dotationis. quo in loco in *Aposillis.* in 1. verb. *Modo gnaro.* dicit *Andr. Barbata* Nota dictum elegans, si tēpore dotis habuit à patre filia congruam dotem, licet postea pater fiat ditior, non potest cogi à filia, vt tibi impinguet dotem. sequitur hanc opinionem *Barthol. de Cassane in Consuetud. Burgundia.* Rub. 7. §. 12. in verb. *Ne reuertentur patris alia successione.* sub n. 23. sed adducit quia *Bald. Novellus* reddit rationem, quia dos à patre debita tempus tantum debet attendi, & quia pater eo tempore dotando filiam congruē, semel fuit liberatus,

184 adeo obligatio 1. semel extincta, non debet reuocari. *Leu. res. S. aream.* ff. de solut. Et vt nec auctis facultatibus dos augeatur, vt post *Bald.* in loco allegato, & *Ruin.* in *l. Galus.* §. 2. quod si sanum. n. 174. ff. de lib. & post. & in cons. 56. n. 1. q. vol. 3. & *Melech. de Arbitrar. Iudic. quæst. lib. 2. Cent. 2. casu 149.* n. 18. voluit *Graffius* in *Decis. Nouiss. Roman.* 202. n. 20. tomo 2. & in summa, quando datur dos mulieri exclusae p̄ statum ob masculos, si datur in

185 vita patris congruitas attenditur, vt tempus dotationis, & illius assignationis, si datur post patris mortē, tunc bona relictā considerabuntur tempore mortis *benē. Alexand. in dicto cons. 181. col. 1. vol. 5. Aldobrand. in dicto cons. 29. n. 103. 104. 107.* quos sequitur *Polyde. Ripa* Obseruat. 31. n. 7. 8.

Quam opinionem, quoad dispositionem dicta

186 *Consist. Regni.* In aliquibus ego non recipiem, 1. quia cum illa lex loquatur in successione ab Intestato, quod eo casu in successione masculi p̄feruntur foeminis, dummodo à fratribus doceatur de paragio, quod non est minus legitima, vt dictū

187 est, quo casu, attenditur 1. tempus mortis patris, & relictā hereditatis. vt dicit *Affili.* in dicta *Consist.* In aliquibus sub n. 32. 33. & amplē dixi supra hoc eodem Titulo. c. 1. *Articulus secundus* est. numero 247.

Articulus vndecimus est, quod quando dos datur ob exclusionem foeminarum p̄ferendo masculos, & dotatio succederet loco legitimæ, eo casu

188 filio similis dos, est libera ipsius filii, & mulieris, & est transmissibilis ad illius heredes, & sic intelligitur dictum *Alberti Bruni* in tractat. de Statu excludent foeminas. artic. 10. n. 91. dicit esse transmissibilem ad filia heredes, quod dixit *Marian. Socin. senior.* in cons. 9. Incip. p̄sequendo ordinem. col. 6. vers. *Pluribus etiam hoc probetur.* vol. 1. Idem *Albert. articl.* 11. n. 49. vbi allegat *Curt.* in cons.

142. Incip. *Primo* *Aposillis* col. 3. vol. 2. dicentes quod quando statum excludit filiam, & vult illam esse dote contentam, debet talis dos dari ipsi filia transmissibilis ad heredes, & si pater stipulatus fuerit dari sibi dotem, & suis hereditis, & eo casu si

190 filij possunt 1. agere, vt eis remittatur ipsa stipulatio de restituendo, & tollatur. vt t̄c̄t̄r̄ dicit *Brunus. Articula* *supradicta* n. 11. n. 49. Et ita procedere dicta statuti verba dicunt supradicti Doctores t̄c̄t̄r̄ transmitti quando dos est loco legitimæ. vt ex *Antonia de Barro* in cons. 9. n. 3. & *sej. Paul. de Castro* in *l. Qui superstiti.* in fin. ff. de Acquir. heredit. *Decis* in cons. 106. n. 1. 2. *Anton. Capie. Decis.* *Neapol.* 176. n. 11. *D. Fabritio Persij.* in *Decis. Neapertim.* *Roman.* 708. n. 3. part. 1. n. 2. Dixi iam proximē hanc Paragij dotem debitam filie ex dictis Regni Neapolitani statuto, esse cessibilem, & ad hē

191 redēs 1. transmissibilem, quod doctissimē more solito comprobat *Alexand.* in cons. 5. Incip. *visibile* *quæstionis.* col. 4. vers. *supradicta* *fortificatur.* & per totum, vol. 2. vbi id concludit ex dictis *Rieschard. de Malumbra.* & *Cyn.* in *l. sanctimus. C. de nups. quem* sequitur *Petr. de Gregor. simul de Dote. & Paragis.* q. 9. n. 6. q. 13. n. 6. q. 25. n. 3.

Declaro eundem Articulum, non tractari datam dotem filia nupsæ, si illius Vir morentur viuentē patre dotante, quia tunc non habetur dos,

192 vt legitima, quia viuit 1. pater, quo viuentē, non tractatur de legitima, quando dotis restituendo eo viuentē accidit. vt post *Hart. Alber. Bald.* voluit *Carol. Ruinus* in cons. 149. n. 1. 3. vol. 3. voluit *D. Ferrissius* in dicta *Decis. Neapertim.* 708. sub n. 3. & Ideo ad patrem reuertitur.

Subintellige tamen secus esse, si morentur filia relictis filijs quia & si pater viueret, filij admittē

193 rentur, non autem pater, vt seruatur opinio 1. Martini, quam vsu prauahuisse dicit *Accursius* in *l. Dos à patre. C. fin. matr.* (licet ipse *Accursius.* *Atto.* & *Balzarus* tenuerint contrarium) & eandem Martini opinionem, tenuit etiam *Placentinus* in *summa lib. 5. titul. 18.* & vltimo loco illam sequitur ē nostris huius Regni *Fredericus Dependentis* in *Tract. libellorum.* Part. 4. Titul. de Actione ex stipulatu, qua datur marito p̄ petenda dote n. 16. vers. *Quæstio item quæritur. an maritus.* dicit tamen in fine Tu elige de istis duobus sententijs, quæ tibi placet. *Barthol.* in *l. p̄ dotem.* n. 29. ff. solut. matrim. p̄nd. 1. pro opinione contraria dicit, nihilominus

194 de consuetudine 1. obseruari opinionem Martini, & eandem post *Iacob. de Belis* tenuit *Bald.* in dicta *l. Dos à patre.* quam post *Petrum de Bella* perit *Barthol. de Salice.* & *Paul. de Castro* de iure, & de consuetudine per Vignin arguments, & fundamēta

195 menta 1. seruari debere tenuit *Marian. Socinus Senior* in cons. 9. Incip. *P̄sequendo ordinem.* vol. 1. *Arm. Craxent.* in cons. 84. n. 5. *Boled.* 21. alio de Lucro dotis. q. 5. n. 9. *Curtius Iunior* in cons. 3. n. 9. in cons. 80. n. 4. Idem voluit *Alexand.* in cons. 105. Incip. *Vires.* & *Trita.* vol. 1. in cons. 67. Incip. in cons. 6. & *lit.* vol. 7. *Marian. Socin. Iunior.* in cons.

35. sub n. 4. vol. 1. & quoniam sub dubio in *conf.* 214. num. 20. vol. 3. *Iacob. Menck. in conf.* 230. vol. 3. *Anton. Capicinus in Decis.* Neapol. 176. num. 19. *vsq.* ad num. 24. *Caspar Vrsyll. in Decis.* Neapol. 236. num. 7. *Hierony. Canallas Præfator opin. commun. contra communem.* 378. *Iean. Baptista Thorus in Compendio Decis.* Neapol. in verb. *Dotis restitutio in casu soluti matrimonij.* *Iean. Francisc. Parpura. in conf.* 306. num. 28. vol. 1. *Borgia. Canalic. in Decis.* *Fiancan.* 44. num. 131. & omnes ferè communiter tenent. & istam opinionem optime tuetur *Petrus Gregorius Synagmat. Iuris Vniuersi. lib. 9. cap. 22. num. 7. cum alijs seqq.* quam etiam sequuta est *Sacra Rota Rnmana*, vt habetur per *D. Fabricium Vercusium in Decis.* *Naperrim. Roman.* 708. num. 4. *Partie prima. tomo 2. Iean. Petr. Suard. in conf.* 106. n. 28. vol. 2. In Vrbe Neapolis videtur mihi quod in 396 Plateis Nobilium Platearum, siue i Sedilium Capuanæ, & Nidii, sit eadem consuetudo similis consuetudini Martini, quia moriente viro superstiti vxore, vel illa mortua superstitibus liberis, dotes illis soluuntur, de qua consuetudine scribit *Afflicti. in Decis.* *Neapol.* 237. in princip. *Vincens. de Franch. in decis.* 80. num. 12. *Fab. de Anna in conf.* 103. num. 7. cum alijs allegatis per *T. borum in Compendio Decis.* *Neap.* in verb. *Proximiores ex parte uxoris.*

Declara tamen supradictam subintelligentiam procedere in dote profectitia, nam quando sumus in dote aduentitia, si nihil de redditione inter partes caurum, promissum ve fuerit, nec aliud municipi 397 pili constitutione caueatur, tunc mulieri, & eius heredibus reddi debet, iuxta notata in l. *Vnica. §. accedat. C. de Rei Vxor. adition.* quod meminit *Petrus Gregorius in dicto lib. 9. cap. 22. num. 11.*

Hispani meo Iudicio melius, siq. ab opinione 398 discerptatione sunt liberati, si Bulgari, vel i Martini opininem amplecti debeant, cum apud eos, per contractum matrimonij, & Masculi, & foeminae liberentur a patris potestate, & tunc sui iuris, dummodo matrimonium contrahatur solemnitatibus Sanctæ Ecclesiæ, per l. *Art. 47.* quoniam casu siue filia moriatur stantibus liberis, siue non, dos ipsa nunquam ad patrem reuertitur, sed obsequatur 399 apud eos l. 6. *Tauri*, nisi aliud conuenitum i fuerit inter eos, vt annotarunt *Michael Cifuentes, Antonius Gomez, T. elius Fernandez, & alij in dicta l. 47.* & ita communiter in Hispania praticari dicit *Hierony. Canallas Præfator. Opin. commun. contra communem.* 378. in fin. Et per eandem legem. 47. In Hispania apparet non obseruari dispositionem Iuris 400 communis volentis filium, vel filiam, & si i matrimonium contrahant, manere sub patris potestate, l. si vxor. ubi *Angel. & ceteri. C. de candidomb. infert. l. 1. C. de bonis qua. liber. Alexand. in consil.* 133. Incip. *Vt de crudelis. col. 2. vers. Et si forte illa iura.* vol. 4. *T. bium. Grammat. in Decis.* *Neapol.* 54. num. 4. Eodem modo in Gallia proficentur non subiacere Iuri comuni, & filias nuptas esse sub potestate Vi 401 ri i c. *I. Iean. Fabre. in l. non sint. C. de Bonis qualib.*

ber. voluit *Nicol. Boer. in Consuetud. Bituricens. in Titulo de Constitutis, & Ordeget des Droictz de lepar des Person.* §. 4. Item que le Femme. in princip. & in *Decis.* *Bardogel.* 131. num. 3. ad supra dicta adde *Afian. Clem. de Patria potest. cap. 5. sub n. 76. idem Boer. in decis.* 197. num. 3.

Aduertendum arbitror, dum loquuti sumus de Consuetudine Martini, quia ab illo probanda est, 402 qui in ea i se fundat, cum sit facti. vt dicitur *Doctores in l. De quibus. ff. de legib. & alij cumulatim per T. bium in Nantum. in conf.* 72. num. 19. per *Iacob. Menck. in conf.* 122. num. 72. Vol. 2. cum alijs allegatis per *Achill. Pedrocch in conf.* 37. num. 146. Tamen in pro 403 banda consuetudine Martini i nulla requiritur probatio, cum de illa testetur *Accursius. in dicta. l. Dos à patre.* ubi credendum est, crediter enim Doctori consuetudinem alleganti maxime Doctori 404 Excellenti. i vt dicit *Bartol. in dicta. l. de quibus. sub num. 21. & si Paul. de Castre. in conf.* 164. Incip. *in presenti causa.* vol. 2. dicit, credendum esse Baldo 405 i consuetudinem alleganti. Et Guido Papia in *Decis.* *Delphin.* 139. sub n. 1. dicit credi debere *Archiadicocono Doctori famoso* i attestati consuetudinem. Præsertim cum tractemus de opinione *Martini Glossatoris*, qui fuit ante plures Accursij annos 407 qui Accursius fuit anno Domini 1227. i & per plures antea fuerat, & asserit illius opinionem de consuetudine feruari solitam, & ad minus fuit anni quadringenti, quibus per quatuor secula fuit obseruata, & opinio Glossæ est tenenda, vt ex mul 408 tis i congerit *Iacobus Nouellus post Duenus in Regul. 6. num. 1.* & dicit *Anton. Maria Cerasius de commun. Doctorem opinione attendenda.* lib. 2. titul. 9. cap. 7. num. 21. de quodien plenè *Doct. in conf.* 340. Incip. *Quaritur in effluu. num. 9. in.* vbi dicit, Vni glossæ credi de consuetudine, & comprobat eandem gloss. in dicta l. *Dos à patre* : Quod tanto facilius procedit, quanto dicta opinio consuetudinis 409 Martini sit etiam conformis i Iuri comuni, & de lure descendatur à *Bartol. in dicta l. post dotem à Martiano Sentore in dicta conf.* 9. vol. 1. & *Petrus Gregorius in dicto. cap. 22. & alijs naturis.* & ridiculum esset discedere à consuetudine, & opinione tam Iu 410 ridica per quadringentos annos obseruata, cum non sit consuetudo specialis vnus tantum loci, 411 i sed generalis per Vniuersum orbem, vt anno 412 tavit *Anton. Capicinus i in dicta Decis.* *Neapol.* 176. sub num. 19. *vers. Item dicta consuetudo.*

Filia fuit à patre dotata, sed à misit dotem, quæritur, an iterum illam patet, dotare teneatur; vel 413 i secundo nubens iterum dotare debeat? distinguendi sunt plures casus. Primo, quod pater teneatur 414 i dotare i arg. l. fin. C. de Dotu promiss. voluerunt. *Gloss. in l. si cum dotem dicant Docto. in §. si per solutum.* ubi *Bartol. num. 2. §. quare quid si filia.* num. 2. *ff. solut. matri. cum.* vt pluries dictum, onus patris sit dotare filiam, ergo cum dotem dederit non videtur iterum dotare de bere.

Contrarium tenuisse *Dynum* refert *Bartol. in dicta. §. si post solutum arg. l. si discommissa. 11. §. siquis* de.

214 de c. ff. de leg. 3. vbi, qui semel dotauit, amplius ꝑ dotare non tenetur. l. si facias pro filia. 82. ff. pro socio.

Breviter casum istum ita distinguit Barroli. in di. 215. *Et al. sic non datur. S. si post solutum* nu. 2. quod si ꝑ filia sine culpa, & dolo suo, dotem amisit, pater iterum illam dotare teneatur. alius secus. arg. Letiam. S. de i. ff. sol. matr. sequitur Alexand. in di. S. si post solutum. nu. 6. dicens communem opinionem. arg. Auth. Quod locum ibi sine muliere posita impu. r. C. de collatione. vbi hanc eandem distinctionem firmavit Bald. nu. 4. vers. Quere nunquid pater. Bald. Nonsi. in Tract. de Dote. parte 6. privilegio 5. privilegio. 16. l. i. Campesius in Tract. de Dote. parte 1. g. 16. Nicol. Boerius in Decis. Burdegal. 131. nu. 5. l. i. in Auth. Res qua nu. 13. C. commun. de leg. Ioan. Lopez de Palacios Ruvi in Rep. c. per veritas. S. 24. nu. 6. Affan. Clementis de Patris potestate. cap. 6. efficitur 11. nu. 20. Ludovic. de Molin. in Tract. de Primogen. Hispan. lib. 2. cap. 16. nu. 22. 23. parte 2.

Intellige supradictam distinctionem procedere 216 in patre, vel ijs, qui tenentur dare legitimam, ꝑ autem in illis, qui sunt numero extraneorum, puta fratre, & similibus, vt recte concludit Ludovic. Molin. in di. cap. 16. nu. 23. 26. argum. di. 214. si facias pro filia. 82. ff. pro soc. cuius autoritate Bald. in l. si nu. 8. C. de Dotis promiss. dicit, quod si 217 frater dotauerit forem, & illa culpa, vel ꝑ casu fortuito, dotem amisit, non tenetur illam iterum dotare, & illam differentiam inter patrem, & fratrem assignat Ludovic. Molin. in di. Auth. quod locu. nu. 10. & videtur de mente Ioan. Lopez. in c. per veritas. in di. S. 24. nu. 5. vbi loquens in fratre, di. 218 cit. quod non tenetur iterum ꝑ dotare, etiam si soror dotem amisit casu fortuito. Et nu. 6. Loquens de Patre, facit distinctionem, quam supra narrauimus. Verum tamen Ioan. de Molin. in di. l. si cum dorem. S. 1. assignat rationem, diuersitatis. ex eo, quod ideo extraneus in di. l. si facias pro filia, non tenetur iterum dotare, quia sumus in dispositione hominis, & dispositio hominis consumitur 219 ꝑ primo actu l. bene. S. hoc firmo. ff. de v. r. b. s. 220 quise. sed dispositio legis ꝑ non consumitur primo actu. arg. Luelius. S. hoc vix ff. de edend. ex qua Ioannis de Molin. di. conclusio elicitur, quod pater cum teneatur ex dispositione Legis ad dotandam filiam, & si semel dotauerit, teneatur dote deperdita 221 iterum dotare, frater ꝑ autem, alijq. extranei, cum ex dispositione hominis dotem, non tenentur illa amissa, reiterare, quem sequitur est Bartholemeus Sectus in consil. 29. 1. incip. Vbi iteris. col. 4. vers. si d. hinc considerandi respectu. vol. 2. & in consil. 5. incip. supra scriptis insignis doctor. col. 3. vers. ad secundum respondens. vol. 4. quos sequitur Andr. T. in quell. in Rep. l. bene. S. hoc firmo. Limitat. 9. nu. 4. 14. ff. de Prob. signific. quam distinctionem alius probauit de compromissis. S. 2. Gloss. 3. sub nu. 18. vers. Quis autem iam intellectus, quo in loco allegauit Raph. Cernici. in consil. 14. incip. Statutum di. 1. l. i. in S.

fuera. numero 97. 135. Infit. de Aliationib.

Quantum ad illud, quod diximus, quod quando sumus in dispositione hominis, quod vnico actu, puta dotatio promissa, vel legata finitur per dictum. S. hoc firmo. Tamen secus est, si in promissione, vel testamento diceretur, quod deperdita dote, rursus, vel iterum promittens, vel hares teneatur, 222 rur, ꝑ quia eo casu, iterum tenebitur. secus est in illis, in di. l. 1. si de commissa. 11. S. si quis decem. quem allegauit Barroli. in di. l. 1. si cum dorem. S. 12. 223 nu. 2. dictiones enim iterum, & rursus, ꝑ habent expositionem, quod reiterabimur actus quoties opus fuerit in iuxta Gloss. & Doctor in l. tu nobis. extra de appellat. sed est notandum, quod ille, qui ex facto hominis per has dictiones teneatur dotare, intelligitur tantummodo secunda vice, & sic duabus 224 tantum vicibus, & non ꝑ pluribus, & hoc fuit Diui Pij dictum in di. S. si quis decem. dum inquit. Et non amplius, quam semel postquam perdidisset, præstandum. quod & Bald. notauit. in di. l. 1. tu nobis. & Panor. nu. 2. Alexand. in di. l. si cum dorem. S. 1. nu. 7. 8. facit ad dispositionem hominis de promittente aliquem præterite, quod 225 per binam præteritatem, liberatur. vs arg. di. S. si quis decem voluit Alexand. in consil. 145. incip. Quoniam abunde. col. 1. vol. 2. Ludovic. Roman. in consil. incip. Plura. nu. 5. Nicol. Boer. in Decis. Burdegal. 131. nu. 20. Math. de Affili. in Decis. Neap. 96. sub nu. 3. in di. 130. nu. 6. Marfil. de Fideiuss. nu. 130. & dixit alios allegans de Compromissis. S. 2. gloss. quem locum ad id allegat Anton. Heringius de Fideiuss. cap. 20. S. 9. nu. 15. 16. 22.

Fuit tractata ambiguitas in Regno Neapolis apud Amplissimum ordinem Senatorium Sacri consilij. An pro Doci Paragio agere possit filia hypothecaria contra Tertios possessores bonorum patris, ꝑ vel fraterum, Et tandem licet fuisset dictum, quod paragium sit loco legitimum, & pro 227 ꝑ legitima, vel illius supplementum, fuit filio hypothecaria bona singula hereditaria, ex mente Baldi in l. filium quom habentem. nu. 36. C. Famil. heredit. fund. & Francisc. Aretin. in consil. 155. col. fin. quos refert Marci. Antonius Peregrinus de Fideiuss. missis. Articul. 39. nu. 147. & 148. & videtur apud Vincens. de Franc. in Decis. Neapol. 374. nu. 6. quod nunc non firmo, si etiam videretur in Paragio, quod est 228 loco legitimum. Verum quia ꝑ actio hypothecaria, nec pro legitimis datur, vt in dubium vertit Idem Peregrinus in di. articulo 36. nu. 149. Ideo 229 sacrum consilium decreuit, quod perperam ꝑ egerat mulier hypothecaria contra possessores perendo paragium, quia debebat perire legitimam, & tertij possessores, contra quos egerat, tunc condemnari ad consignandum possessionem bonorum paternorum, alienationum per filiam & illam tenendam per lus hypothecae vigore legati filio facti dotum de paragio in testamento patris. vs per Math. de Affili. in Decis. Neap. 162. & scilicet in Consilio Iudicatum dicit Anton. de Alexand. in l. 1. de l. iussu. d. ubi quem allegat. Them. Gram. in di. 1.

dicta Afflicti. Decis. 162. Idem Grammaticus in dec. Neap. 90. n. 2. Ant. Gabriel commun. opin. lib. 6. Tit. de legima. Concl. 5. Carden. Putei in decis. 37. lib. 2. Idem Afflicti in Conf. Reg. in aliquibus. Ioan. Francisc. del Castilio in decis. Suel. 90. n. 33. Michael. Crass. comm. opin. Titul. de legiti. q. 15. Ioan. Thom. Minado in decis. Neap. 10. n. 2. & in conf. 2. n. 6. Peregrin. in dec. Patavin. 37. n. 6. in Decis. 95. n. 6.

Pro legitima verò non dari hypothecariam, sed habere conditionem ex lege eorum hæredes patris
 230 *† arg. S. Ceterum. Ant. l. p. cū de Appel. cognosc. & iuxta notata per Doctores in l. in quarta. ff. ad l. Falc. & per Salyc. in l. in domino in princ. C. de l. n. off. res. Que conditio ex lege, est actio personalis, non aut*
 231 *realis, l. Alium. ff. de Actionib. & obligat. l. sicut. C. de Praescript. 30. annor. & personalis obligatio*
 232 *non sequitur possessionem rerum, de bonorū Pulgaria. l. in. S. in vbi Glof. & Bar. ff. de contrab. empt. ita residet Afflicti in dicta dec. 162. quo in loco ex*
 233 *Aymon. Crauent. in conf. 12. et mibi 109. n. 4. 5. Casar. Vrsidicius pro legitima dari tres actiones, conditionem ex lege actionem, & ex testamento, & petitionem hereditatis, allegat contrarium ex*
 234 *Paulo de Monte pio. in l. in quartam, cuius questionis in loco fuo, v. dixi D. E. O. volente meam opinionem dicam, sed vide inter Hieronym. de Lavrentijs in Decis. Aymonensis. 52. per totum.*

Sed quoad dotis paragium, text. in cons. In ali-
 234 *quis. in bonis hereditarijs, pater masculos & feminis, tantū modo impones. 7. debeant illas secundum paragiū maritare, non de bonis maritare Imperator dixit, sed pro quantitate bonorum, & scilicet cultum masculi possunt de pecunia propria id adimplere, sicut si dixisset, quod filia super bonis habet paragiū dotis, quia tunc bona essent obligata pro paragio. arg. l. Codicilis. S. In ista. ff. de l. 2. vbi Bar. quod, & voluit Glof. Parentis, super Consuetud. parte. 2. fol. 54. v. volui antequā esset prohibita ad Afflicti in dicta dec. 162. annotatam. Idem est*
 236 *sed si pater antequā essent bona alienata expressè obligasset, quia his duobus casibus dari hypothecariam concludit Afflicti in dicta Decis. Neap. 162. n. 6. Francisc. Viminis in dec. 285. n. 7. & multos allegans Ioan. Bapt. Costa de Remedy l. subdicijs. Remedy. 67. per totum. Paragium verò de*
 237 *beret in pecunia numerata, & in subsidium fit exequutio in corpore feudu, vt Andr. de Ifern. in dicta Cons. In aliquib. col. 5. vers. sed si dicamus, & in Cons. si quis post litem voluit Petrus de Gregorio Stalini in Tract. de vita, & militia. q. 11. n. 5. & in Tract. de Dot. & parag. q. 12. n. 2. & peti illud con-*
 238 *ditione ex lege peti Andr. de Ifern. & Afflicti. voluit Idem Petrus de Grego. in Tract. de Dot. & Parag. q. 2. n. 12.*

Intellige, q. à principio perueniri pōt ad feudū, sed primo dicuntur bona allodialia, & vitimo
 239 *† loco ad feudaliam seruata et forma, l. A. d. no. Pio. S. in vendit. ff. de rei. quia denentur in subsidium*
 240 *† ad feudaliam, vt dicit Andr. de Ifern. in dicta Cons. In aliquib. col. vers. scilicet et sequitur Petr. de Grego. in dicto Tract. de Dot. & parag. q. 26. n. 2.*

Summa Decisionum Tom. II.

Si filia dicit nolle nubere, sed velle domi honeste vivere, & ideo petat sibi dari Paragiū, an audia
 241 *tur, hanc questionem proposuit † Andr. de Ifern. in dicta Cons. In aliquib. & post multa concludi dari debere paragiū, cum non debeat esse melioris conditionis cā nuptiarum, & matrimonij, quā*
 242 *virginalis, & Castitatis, cum bonum, non folum virginalis, quā viduale matrimonij † præferatur, c. Nuptiarum. 27. q. 3. adduco illud D. Pauli 2. Carinth. c. 7. Dico autem (inquit) non nuptis, & viduis, bonum est illis, si se permancant, sicut, & ego quod corroborari, & fulciri posset ex multis scripturæ sacre, & canonum testimonijs, quæ recitat*
 243 *Tomas Campanius Episcopus Feltrensis in libello de calibatu Sacerdotum natus ab rogando, & in Tractatu eisdem Titulo Marquardi de Sussanis Dissertissimè*
 244 *Irregularitatis † Vimenis. Corroboratur dictam opinionem Andr. Matth. de Afflicti in Cons. Regni. Fratris, n. 6. & in Cons. In aliquibus, n. 26. vers. Olaus quarto. Sigismundus Lessredus in conf. 26. Job n. 15. Idem concludit Petr. de Gregorio Suel. in Tract. de Dot. & Parag. q. 2. n. 9. & q. 14. n. 2. vbi alios allegat, & in q. 25. n. 3. Ioan. Baptista Laderch in cons. 25. n. 7.*

Postq. vt pluries in hoc Titulo diximus in hoc Regno Neapolitano per Cons. Regni inter, in aliquib. in successione ab intestato, exclusis feminis, succedunt masculi cum onere dari dotem de paragio, etiam intuitu fructuum rerum feudaliū. Videndum est pro explicatione materie, an principaliter
 244 *ter Fendū in dotem dari poterit? pro quo videndum, quid caueatur de iure cōmuni feudorū.*
 245 *Feudorum Iure statutu fuit, non posse feudum filie in dotē dari, vt expressū est l. in e. 1. S. Domus. Quod et olim poterat feudū alienari, quæ sequitur Glof. in c. Imperiali. S. habet ergo, in verb. seu alienare, vers. sed non vassall. de prohib. Feud. alien. per Federic. Jacob. de Ardicō. in Summa Fend. c. 120. Inc. si dote pro filia. Jacob. de Belusā in dicto S. donare, n. 1. Andr. de Ifern. n. 2. Bald. n. 1. Luc. Aluarez. n. 7. 8. Pra*
 246 *positi. n. 1. Marr. Land. n. 3. 10. Matth. de Afflicti. n. 7. 8. Nicol. de Neapol. in dicto S. habet, vbi Luc. de Belusā. Bald. n. 6. Marr. Land. n. 16. Jo. Reynandi. n. 16. Afflicti. fol. 4. n. 24. 25. Paris de Puteo de Reingred. Fendorū c. 42. Inc. Pater habet. n. 4. Curt. in Tract. Fend. par. 4. n. 93. Videl. 2. ff. de Fendis. Par. 5. m. 7. Guliel. Hammer. Iuris Fend. l. 3. c. 5. Franc. Duaren. in Cōment. Iuris Fend. c. 12. n. 9. Franc. Sonibetti. Iuris Fend. Par. c. 12. m. 79. Petr. Nicol. Mozzius de Fendis, ut ex quib. cons. feud. amittat. n. 133. Jo. Tr. ha. de Mar. de Gener. & qualita Fend. Part. 1. sit. 2. n. 5. 1. Ioachi. Meyfinger. obseruat. 86. c. 4. l. clar. in S. Fend. q. 36. Herman. Vultius in Tract. Fend. c. 10. n. 46. Bald. in cons. 108. Inc. Quasi virum. n. 3. vol. 2. in cons. 346. vol. 2. Marian. Socin senior in cons. 19. Inc. pro Decisione. col. 4. vers. Nec obstat ex vestigia. l. 1. l. 1. Iafon. in cons. 39. Inc. aggredior. n. 4. vol. 1. Sigismund. Lessredus in cons. 53. n. 6. Dec. in cons. 21. in fin. Aym. Crauent. in cons. 36. n. 4. Carol. Rini. in Cons. 165. n. 6. vol. 1. Francisc. Barja. in cons. 171. n. 58. vol. 2. Jacob. Menoch. in cons. 8. n. 18. vol. 1.*

L

Tiber.

Tibeg. Decim. in conf. 117. n. 70. vol. 3. Item. Jacob. de Leonardis. inter consilia Alberti Erani in consil. 14. n. 56. Item. Neuf. in conf. 10. n. 4. Marian. in inter. in conf. 72. n. 3. vol. 1. Michael Craff. commun. opin. lib. 2. c. 2. n. 1. Jacobus Neuch. de Praesumpt. lib. 4. Praesumpt. 189. n. 73. Oltavian. Carbera. in dec. Pedem. n. 105. n. 1. in dec. 167. n. 21. Qui omnes

246 concludunt id procedere absq; Domini assensu iuxta opinionem relatum à Jacobino de Sancto Georgio in Inuestitura Feudali in verb. Ita cuiusquid ipsi assensu. 17. et ante ipsum Ifern. in dicto c. Imperialium. in prin. sub n. 18. vers. Multo fortius si uicerunt. Cardin. Paris in conf. 16. n. 33. vol. 1. Paris de Puteo de Reintegration. Feudum cap. 92. incip. Patet habet. m. q. Capic. in Rep. c. Imperiali. col. 2. vers. quare ad Andr. de probib. Feud. alieni per Feder.

Limitant tamen fecisse si pater daret in dote filie feudū ad viā ipsius mariti, quia tunc fieri posset absq; Domini consensu, ut dicit Rota in dec. 199. incip. Pater potest in Nouis Gulielmus Hanneton in dicto lib. 5. cap. 5. n. 10. Curt. de Feudis Part. 4. vers. Quarto principaliter quare, quos loquitur allegans alios Anton. Capic. in Inuestit. Feudali in verb. Feudum pro dote. vers. Iuxta tamen. Paris de Puteo de Reintegration. Feudum cap. 92. inc. Pater habet sub n. 17. Item Capic. in c. Imperiali. col. 32. vers. Nam licet feudum non possit.

Limitant secundum non potest dare in muliere habente Feudum suū, quia se tradendo nuptui, potest

248 illud in dote sibi dare, & constituere ↑ absq; Domini consensu, ut in c. de Inuestit. quam accepit Titius à Sempromio, c. 1. de eo, qui sibi, & heredib. suis quam opinionem tenuit Jacob. de Arden. in Summa Feud. in dicto c. 130. in c. Item dorem pro filia.

249 dūmodo non ↑ det alienatum, nec faciat aliquod pactum de dote lucranda. Jacobin. de Sancto Georgio in dicto verb. Ita etiam. quod ipsi Pasali. n. 18. quos refert, & loquitur Ant. Capic. in Inuestit. in verb. Feudum pro dote. col. 2. vers. Aut sumus in muliere. Paris de Puteo in Tract. de reintegration. Feudum. c. 92. incip. Pater habet. n. 7. & in c. 234. in c. An res. n. 6. 7. & post Jacob. Barretra in consil. 28. vol. 1. voluit Franc. Viuius in dec. 229. n. 8. Duacm. in Tract. Feudum. cap. 12. n. 9. Franc. Sontheb. parte. 12. n. 79. Gulielm. Hanneton. dicto lib. 5. cap. 5. Et illud securatur

250 etiam in hoc Regno, ut videmus in ↑ Comitissa Sancti Angeli. Caraciola, quæ nupsit, & totum suum statum octo ciuitatum, & oppidorum dedit in dorem Illustissimo, & Excellentissimo Domino Don Hectori Pignatello columnæ, & in Marchionissa Sancti Erani, dum nupsit Illustissimo

251 ↑ Domino Iohanni Baptiste Caraciolo, & alijs plurib. Solum Jacob. de Blaisio in c. de Inuestit. quam Titius, & in c. 1. de eo, qui sibi, & heredib. suis, censuit, mulierem nec feudum suum posse in dote dare sine Domini assensu, quem nullus loquitur.

Quantū verò attinet ad iura huius Regni Neapolitis, sūt aliquantū obfcura. Tamē per Consil. Regni. incip. Fratris. factā p Regē Gulielmū statutū

252 fuit, q; frater habēs plura feuda possit sine assensu Regio dare vnū feudū pro sorore sua in dote, si in

matrimonio cōtrahendo assensus Regius interueniat, & intelligitur de sorore nata ex eodē patre, vti inquit Gl. fin. in dicta c. Consil. fratris. & ubi Andr.

253 Quā Consil. ↑ habere et locū in patre voluit Rex Robertus, nō solum in fratre, vt ex dicto aliorū Doctorū testat Ant. Capic. in dicta Inuestitura in dicto Verb. Feuda p dote. col. 2. vers. secundū Consil. Ius, & hīc locum et in patre, & itā declarasse Carolū secundū Regē qd et fateretur Paris de Puteo de Reintegration. Feudum. c. 234. inc. An res. sub n. 7. Verū ubi Schaffman de Neap. in c. Regni. loc. itē ita animus, q; licitū dicit Regē Carolū primū fecisse quoddā capitulū, quod Inc. Ad Matris attis nulli ra audientia. qd dicit non reperiit. Quo caueatur, q; non foli requireretur assensus Regius in matrimonio suprad. itā d perfortū, sed eo obtento, nō illū sufficere et in vim assensus super obligatione feudorū pro dote, sed re-

254 quiri alterū, nisi ↑ expresse fuisset dictū esse concessū sup datione feudi in dorem, vel obligatione

255 feudi pro dote, qui deberet ↑ esse in scriptis. Sed de dicto capitulo Caroli primi rōnem non haberi, cū nō reperiat, ut dicit Andr. de Ifern. in dicta c. Consil. Fratris. in fin. Insuper idē Carolus Primus exuit, q; cū filiis, & filiab. proditorū manifestorū Regni, nec inter ipsos matrimonialia sine Regio assensu concesserunt, tñc cū baniticis, & in banno persistentibus, ut in c. Inc. facti capitul. Verū quoad banitos, & foriudiciatos, fuit p Regē Carolū, secundū sublatum, in c. Humanitatem, ut possint sine assensu

257 contrahere siue oportere eos si feudalialia bona habeant Serenitatem, sine mandatū aliud impetrare. Rex Carolus secundus in supradicta c. Item ita animus, q; licitū, substatulū dispositionē tū Consil. Federici secundū in c. Honorē nēstri didimus, quāsupradicta alia capitula, quibus fuerat facta prohi-

258 bitio matrimoniorū ↑ contrahendorū sine Regio assensu, cum hac clausula, dūmodo feuda, vel res feudi nō dentur in dote, & dūmodo eadē inter fideles contrahāt, & siant, cōtra facientibus amissionē feudorū, imminere. Iste prohibitionē matrimoniorū sine assensu Regio, p obliquū matrimonialia impediebāt, quæ cū debeat esse libera, tamquā à

259 DEO iustificata, c. Gemina exi. de sponsalib. & nos, late diximus supra lib. 1. n. 297. 298. in hac Summa Decis. Vniuers. Tomo hoc 3. Vnde Andr. de Ifern. in c. Consil. Honorē inuehitur contra Federicū secundum, q; im-

260 pediebat matrimonialia inuiri assensu, ↑ sed non inuehitur contra istos alios Reges, quia erāt proximiores suæ ætati. Ideo iste Carolus secundus non

261 concessit dationē feudorū ↑ in dote, & obligationē illorū sine assensu Regis, ne conningat dari feuda in dote homini alicui odioso suo Principi, ut dicit Andr. de Ifern. in dicta c. Consil. Honorē, inter cū non vendi personæ odiosæ d. l. si de illis. S. si sibi interest. ff. de Alienib. Enp. l. si s. 1. c. de Inuempty. voluit Paris de Puteo in c. 1. co. 2. v. l. co. requiritur, de Prohibita Feudalium p Fede. & paulo inferius in vers. Qd Rex, dicit, q; qñ Rex dat licentiam obli-

262 gadi ↑ feudum pro dote, prospicit q; talis sit is, ad quem feudum potest per obligationem: m. & dorem peruenire, vtrum sit fidelis: & genere: & ita in summa

conclu.

concluditur, q̄ pro contrahendo matrimonio per e.
factum in planitie Sancti Martini, Rex, vel Vicarius
 263 Regis, danti scudum in dote, tenetur consentire,
 adeo quod consensus requiritur, & ita concludit
Andr. in dicto c. Imperialis in princ. quem sequitur
Matth. de Afflic. in dicta Consil. Henrici, Paris de
Puteo in dicto c. Imperialis col. 7. vers. An Vicarius
Regis. Ioan. Ant. de Nigris in dicto c. Item statutus,
q̄ licitum sub no. 12. 13. Quo in loco dicit q̄ Mulieres
 264 Neapolitanæ, & exteræ cum Neapolitanis cõ-
 trahentes, siue dentur in dote, & bona feudalia,
 siue fiant obligationes pro dotibus intelligitur cõ-
 celsus assensus tam pro datione, quam restitutione
 ipsius, ac etiã antefati, & sic dicit confirmatum per
 Carolum Quintum Casarem in *Prinsepis Neapo-*
litani, c. 14. Et in hoc Regno Honorium Sum-
 265 mum Pontificem statuisse q̄ bona feudalia dari pos-
 sent in dote, & sine assensu Regis, in *cap. incip. in*
matrimonio, refert *Andr. de Iser. in Consil. Regni. in*
cap. Honoræ, sequitur *Paris de Puteo de Reintegr.*
Fendorum, cap. 234. incip. *An relictæ*, 5. Sed ista ca-
 pitula non reperiuntur.

Quo verò ad illud, quod Rex tenetur consen-
 266 tire, & assensum præstare, notandum erit, q̄ & his
 fuerunt conventi absoluti ab impetitis dotium re-
 stitutionibus, vt dicit *Sigismundus Löffredus in Pa-*
raparaphi Fendorum. Titul. de prohibis. Feud. alie per
Lothar. col. 5. vers. q̄ inter casus, quem refert *Ioan.*
Reppst. Theorus in Compendio Decisionum Neapol. in
verb. Assensire, an teneatur, quia non aderat assen-
 sus, & petitus, non fuerat concessus, vt illi dicebãr.

Contrarium ego dico teneri Regem assensire, vt
 267 supra dictum, & dicam, nam casus 1.º Sigismundo
 relati, & si qui petierãt, nõ obtinuerunt, credo fuisse,
 quia non probauerant, assensum petijisse a Re-
 ge, & idcirco non obtinuerunt, quia tenetur assen-
 268 tire, tamen debet peti, & illis & impetratur, cum
 non poterat Rex diuinare, q̄ illæ mulieres egerent
 assensum, vel vellent scudum dotari, vel pro illo obli-
 gari, arg. l. per. s. fratre, ff. de leg. 1. & quæ in simili
 scripsit *Wald. in l. Qui trahunt*, q. 7. n. 18. C. q̄ accu-
 sar. non poss. arg. l. v. nueria, vbi Gloss. & *Paul. de Ca-*
stra num. 6. C. de prob. sup. offer. faciunt notata per
Matth. de Afflic. in Decis. Neapol. 378. & Nicol. Boer.
in Decis. Burdgal. 24. num. 30. Nunquid non & par-

269 tes ipse debebant rogare Regem, & illum reue-
 reri tamq̄ superiori iuxta præceptum *Petr. 1. c.*
subiecti (inquit) estote oī humanæ creaturæ pro-
 pter DEVM, siue Regi, quati præcellenti, siue Du-
 cibus ab eo missis. Et iterum eadem Regem hono-
 rificat. Itaq; si assensum à Rege petijissent, quia vt
 dicit Dominus *Matthei c. 7. Petite*, & dabitur vo-
 bis, omnis enim, qui petit accipit. Quod epilogari
 est apud *Lucam c. 11. Et cum præcatio assensus sit*
 270 mera gratia Principis, & vt dicit *Andr. de Iser. in*
c. 1. s. quid ergo de iurisdictione de Re alien. facti, & vo-
 luit *Matth. de Afflic. in Consil. Regni. Si quis possit*
litent, sub no. 11. *Ioan. Vincent. de Anna in Alleg. 39.*
no. 1. Ioan. Anton. Lamarinus in consil. 6. no. 10. Gratia,
 271 & beneficia in iniurium & non sunt. *Iamuis. ff. de*
Summa Decisionum Tit. III.

de Regul. Iur. *Polebr. Læstantius Firmianus Diuina-*
rum Institutionum lib. 5. cap. 20. At non est (inquit)
 272 beneficium q̄ quod ingeritur recusari, sed consul-
 lendum est & volentibus, q̄ quid sit boni nesciunt.

Et ideo idē *Sigismundus in dicta Paraphrasi in di-*
cto Titul. de Prohib. fendi alienat. per Lothar. non de-
 buit contra *Matth. de Afflic. in dicta Consil. si quis*
 273 *possit litent* num. 11. 12. & inuchis, qui dixit, teneri Re-
 gem præstare assensum, q̄ feudatarius obligat scudum
 vxori pro dote restituenda, & debitum cõtra-
 xit pro dote tradenda, vel Feudum dedit in dotē,
 per capitulum Caroli Regis Secundi editū in pla-
 nitie Sancti Martini, interpretari eo modo pro sa-
 pientes Regni, negando, dicēs de hoc dicto mirari,
 & non esse Verum, & per Reges fuisse seruatum

274 & contrarium narrans illos duos casus, quos retu-
 li, & quibus dedi responsū, & dicendum est *Atti-*
lium verum dixisse, quia non fuit ipse primus, qui
 enumerauit casus, in quibus Rex tenetur assensu
 præstare, nam per Ducentos circiter annos, quibus
 fuit *Andr. de Isernia ante Afflic.* illos enumerauit, &
 narrauit. in c. 1. s. quid ergo, vers. sed in iudiciali pi-
 gna, de Inuectiue, de re alien. facti, & iterum idem
Andr. de Iser. in dicta Consil. Regni. si quis possit litent,
 qui dñ loquitur de Venditione, & alienatione feudi,
 inquit, nõ fiet sine Principe, qui videbit, vtrum
 debitum sit contraxit propter dominium, aliàs
 Dominum, vel sit onus feudi, puta, vt Dominu ad
 iuuaret, vel pro seruitio faciendo cõtraxit debitū,

275 vel pro & maritanda forete, vel amita, ad q̄ te-
 netur de feudo. *vsq. in Consil. in Aliquis*, Et istis si-
 milibus casibus Rex debet consentire alienationi.
 Hæc dicit *Andreas*, & istos casus obtruncat ante
 Afflicium, hos etiã casus amplectitur, & sequitur
Reges Lamarinus in dicto consil. 6. no. 11. Adeo q̄ non
 est res noua, & ideo idem Afflic. denuo dictos ca-
 sus enumerauit in *Decision. Neapol. 265. n. 68. An-*
ton. Capic. in inuestitura feudali. in verb. Feudorum
Assensu. s. necessitas. col. 1. vbi enumerat eosdem
 casus, & col. 2. vers. primo ibi, *Limita etiam* nam in

276 causa dotis Rex tenetur & assensire, vt quando
 scudum daretur in dote, vel obligaretur. *Nonis-*
simè Olanianus in hanc accutus in c. feudum ca lege. n.
53. Titul. si de Feud. defuncti cõtent. Remanet itaq;
 optimè dixisse Afflicium, & illud ante, & post ip-
 sum fuisse seruatum, Et dum etiam dicit, non cre-
 277 dere, quòd idem dixerit, *Paris de Puteo*, nec & cre-
 dere id reperiri in suis scriptis, quia vitra ea, quæ
 supra annotauit ex eodem *Paride*, Tamē quoad præ-
 fata, rekt̄, quæ dicit *Paris in c. 1. de Prohibita Fen-*
di alienat. per Feder. col. mibi. 3. vers. licet Consil. Reg-

gm. Fratribus, vbi hæc verba subiicit. Licet Consil.
 Regni, Fratribus, statuerit, q̄ Comes, & Barones
 278 possint feuda dare in idore, & obligari, cū modo
 matrimonii cõtrahantur cū lucratia Principis, Ta-
 mē hoc est hodie remissū per Capitulu in planitie
 Sancti Martini, vt in matrimonijs non requiratur
 assensus, dummodò feuda non dentur in dote, &
 quia illud capitulum de obligatione Feudi ni-
 hil dicit, non propterea dedit licentiam obligandi

feuda pro dote, quod Andr. hic latè prosequutus est, in *versu* in *Regno Sicilia*. Vide de hoc *Capitula Honori*, & vide infra in *versu* *Sciendum est quid si do*. Quando Rex concedit licentiam obligandi feudum pro dote, prospicit, qualis sit is, ad quem feudum potest per obligationem, & donationem peruenire, vtrū sit fidelis ex genere. *Hic versu Paris, quod 3. versu* *vicarius Regis*. Sequitur, An vicarius Regis, teneatur consentire quando feudum datur in dotem, vel donationem propter nuptias vide hic *Andream in primis. in versu* *Sciendum*.
 279 Hæc omnia posuit Paris, & consensum, & licentiā præstare alienationi feudi, Regis officium est. *Canonicus in c. Valdes. Regis Sicilia. c. 77. incip. Quid enim princeps. num. 9.*

Notandum, quod alienando feudum absq; dote minit consensu de Jure communi & amittebatur feudum, Unde in Regno Neapolitano siue Sicilia ista pœna recessit ab aula, quia ipse idem Feudatarius, qui & alienauit, potest feudū reuocare, & ad rem se deducere, *per Cassi. Regis. incip. Cōfirmationem diuina memoria. Ant. Capic. in iunctis. Feudal. §. Feudum alienationes. Limitation. 13.*

Aduertendum insuper in omni materia dandi, & obligandi feuda In dotem, & vel ob dotem, & alienandi, debet inspicere inuestitura illius feudi, quia si in illa adest clausula apponi solita in feudatarius, libus cōcessionibus. Videlicet & ad habendum, vendendum, & alienandum, & etiam assensu suo reueruato, eo namq; casu, cum sit data potestas alienandi, licet referatur assensu eiusdem Domini, cū data potestate alienandi, illa referatur, est promissio de consensu, adeo quod cogitur Dominus assensum præstare, nisi iustā causam opponeret Dominus quominus teneatur consentire, vt verba in Inuestitura, vel instrumento apposita, operentur. *Hic quando inuestimulibus. ff. de legat. 1. §. post Albericum de Rolate in Rubric. de Novo Codico compon. voluit Matth. de Afflictis. in dicta Conf. Si quis possit lre. sub nn. 12. & dicit hoc disputate in c. feudum c. lege. Si de feud. defuncti. quo in loco nn. 10. versu. ita in proposito. & in dicta. Conf. si quis possit lre. sub dicto. nn. 12. versu. Ego addo alium casum. dicit Franciscum de Aretio Iuriconsultum tunc viuentem eximium*
 286 Consilium dedisse & Regi Ferdinando, quod teneatur præstare assensum Comiti Alauilla super Feudo Castri Gambarefij, visis clausulis prædictis in inuestitura dicti castri, si non haberet iustam causam denegandi assensum, quo stante, Rex illā cō-
 287 cessit, & quem sequitur Bartholom. Camerarius in *Rep. dictæ. Imperialis. fol. 25. et. ex impressione Romanæ. 29. versu* *Limitatur tamen prædicta conclusio. Littera P. & pluribus seqq.* Vbi dicit ipsū vidisse scripta Pamphili Molli, & Nicolai de Capua Iuriscō-
 288 sultorum Accursiorum, qui pro Andrea de Capua Duce Termularum, reasumpserant scripta Francisci de Aretio, cuiusdā Consilij non impressi, in causa Castri Gambarefij, & tādē ex dictis eorundem Pamphili, & Nicolai, concludit, quo stante
 288 dicta & causula Rex teneatur assensum præstare,

& ita concludit. fol. 30. *versu* *Respondetur Littera P. & G.* Et si non consentiret, haberetur Consensus
 289 & pro præstito. & idē concludit. fol. 46. *Littera I. versu* *Sciendum verò casu*. Quia illa referatur, nō alio modo deservit, nisi, vt sciat, cui de nouo feudū de-
 290 tur, & quorum opinionem antea tenuerat Martinus Freccia de sub Feudo. Baranum. l. 2. *Authenticæ. 29. sub n. 7.* dicens Teneri Regem assentire, quādo tpe
 291 & dati feudi permisisset ipsum alienare feudū & saluo suo assensu, qñ non habet iustā causam contradicendi, scđum Dominum Assensum, quem sequitur, opera illa Marini impressa fuere Neapoli anno 1534. opera Camerarij anno 1561. cōfirmauit hoc in ampla forma Idem Sigismundus Laffredus in c. 1. §. donare. *Qualit. alium feudum alien. per. col. 2. versu* *sed promissum non habetantibus*, qui per quatuorcol. hāc opinionem comprobauit, pluribus ex p̄lis comprobando, tum illud Regis Ferdinādi quo ad
 291 Castri & Gambarefij denegabat, & concessit assensum, Tū in alijs Comitatus Sybaris in familia de Ayerbis, & in Comitatu Auellini, dices in effe-
 292 ctu, & stante simili potestate data alienandi, po-
 293 nit ex consilio Thomæ Mullenij & Iuris Consulti ex Maiorica vna ex Insulis Balaricis, Regē Catholicum optimē consultum, q. qñ, & in quibus tractabatur de interesse ipsius Regis teneatur Assensū, concedere ex dictis clausulis, non autem in illis, in
 294 quibus tractaretur de interesse & aliorum prædicentium, quia illis per suum assensum, non potest præjudicare. Idem voluit. *Ant. Capic. in Inuestitura Feudal. §. Feudum alienationes. limitat. 16. & in verb. Feudum assensu. versu* *Limita tertio, nisi prior dominus. Idem Ant. Capic. in c. Imperialis. col. 43. versu* *Limita, nisi in Inuestitura esse clausula de phibita Feudi alien. per Feudum. col. 44. versu* *Limita, quando datarius volente. Reges Lenarius in cons. 30. n. 12. & in cons. 92. n. 10. dicit hoc antea Dect. in cons. 680. incip. in causa Feudal. n. 2. cū seqq. Albert. Brunnus in cons. 38. n. 3. qui allegat. c. 1. de Feudo non habenti. prop. nas. feud. in quo dicitur, q. conceit suo feudo ali-*
 295 cui, & quibus & dederit, potest tale feudum alienari, quia, vt ibi dicit Bald. talia verba, quibus dederit, simpliciter posita intelliguntur quomodocū-
 296 que dederit, siue permittendo, siue vendendo, & siue donando, siue testando. *ubi Brunnus alia allegat, & in simili de Verbis, cui dare voluerit, q. importet dare licentiam, & facultatem disponendi, & alienandi, etiam sine alio assensu superioris, vt & olim Cardinal. Parisi. in cons. 3. n. 29. vol. 1. Ludovic. Gaudin. in cons. 9. n. 2. & hæc omnia pinguius corroborat Roland. & Valles in cons. 55. n. 33. & q. 37. ubi de clausula ad dandum, & alienandum. vol. 3. Cōneinit dictum Baldum l. 1. ff. de rer. diuis. dicens,*
 297 quod in iuribus & de feudo, pro se, & quibus dare voluerit, q. habeat liberam potestatem alienandi, quo ad hoc vt non teneatur dominū requirere, quē tulit, & sequitur Parisi de Pato de Reincegratione Feudum. c. 95. incip. *An si dominus. n. 8. Oclanum, Cacharam in Decis. redempt. 16. q. n. 1. Ioan. Francisci de Ponte in cons. 31. n. 24. & plures ibidem. vol. 1.*

Nicol. Instrigilol. de Feudi. Arceol. 6. nu. 62. 64. cum pluribus seq. Centur. 2. & nonis fine alios allegans Othavian. Bambacarius. in dicto 6. feudum ea lege. q. 3. num. 5. 1. vlt. ad fin. Titul. si fundo defuncti content. 10. an. Baptista Thorus in Compendio Decisum. Neapol. in verb. Affensus, an sit denegandus. Videndus est Octavian. Corsetius in Eleganti Consil. apud Petrum de Gregorio Siculum de Cancellis. Feudar. Parte 6. fol. q. 8.

298 Dos ista de Paragio est onus ¶ feudi, vt dicit Andr. de Iser. in dicta Comit. Regni. Si quis post letum. sol. fin. versic. Misio ergo. in Consil. in aliquibus. col. mibi. 11. in antiquis. vers. Sed si dicamus glossam illam. Neapol. Sebastian. in Consuetudin. Neapol. si qua mulier. sub num. 22. Titul. de Mulier. habent. sibi. Sigismund. Lessied. in Paraphras. Feud. Titul. de Inuestit. de Re alien. facti. in c. 1. S. Quid ergo. 10. an. Anton. Cumes in cap. vlt. an sit Regi Sicilia. cap. 27. incip. Et cum superius. nu. 13. & in Repet. x. fidei. Regni Sicilia. cap. 6. incip. Al pulchra. & modesta. nu. 12. Garfias Malatruil. in Decisum. Sicul. 200. nu. 29. Petrus de Gregorio Siculus in Traic. de Dote. & Pa-

299 rago. q. 3. nu. 1. & dicitur ille onus personale ¶ non reale. q. 2. nu. 4. Onerositasq. est dos tam ex 300 parte dantis, quam ¶ ex parte recipiens, vt ex Ripa in l. 1. nu. 68. ff. solus. & testimon. voluit Ioan. Baptista Casla de Remedijs subsidiarijs. Remedio. 106. Illation. 6. nu. 5. Hoc enim dotis debitum feudum ex causa feudi cum debeat filie, quia idem ab illo excluditur, cuius dotis de paragio petitorio, & cōdemnatio, fit in pecunia ad quantitate taxatam, vt dictum est, iuxta quāritatem reddituum feudi, ac numerum libertorum, executio tamen sententiæ fit in subsidium super feudo, vt illam rem feudat-

301 lem foror habeat ¶ in perpetuum super feudo, in qua esset facta executio, vel resignabitur res feudal-
302 lis pignori, quod pignus tenebit donec sibi satis fiat de dicta condemnatione. vt dicit Andr. de Iser. in dicta Comit. In aliquibus. & in dicta Consil. si quis post letum. arg. Leonmodius. ff. de Re iudicat. sequitur Petrus de Gregorio Siculus in Traic. de via. & Militia. q. 10. nu. 2. & q. 11. nu. 3. 5. & in Traic. de Dote. & Paragio. q. 3. nu. 2. cum alijs seqq. Et tamen talis executio pro condemnatione, vel in causam iudi-

303 cati, quæ fit in feudo, non fit, nec ¶ capitur, nisi in subsidium, vt dicit Iacob. de Ardo. q. 1. summa Feudorum. cap. 17. incip. Possit queri an pignus ad finem, semper enim obligationes concessæ super 304 feudis, & illa hypotheca intelligitur ¶ in subsidium, & quærens alia bona non ¶ extant, nec sufficiant, præsertim illud alia per mutata à Gloss. Bart. & Alexand. in l. commodis. ff. de Re iudic. vt concludit Barthol. Comenar. in Imperiale. de prohibita Feud. alien. per Federic. fol. 19. littera E. versic. Et vltimo semper. vbi dicit, quid hæc executio non po-

305 test fieri, nisi in subsidium. ¶ conincit Francisc. Burfas. in conf. 80. nu. 27. vol. 1. qui dicit ita fuisse dictum per Carolum Malactia l. C. Senatorem

communiter Dicitur. post Carol. Raim. in conf. 72. nu. 12. Vol. 5. dicit Rod. Vallin in conf. 80. nu. 34. vol. 1. quod licet ius ¶ feudi non possit dari in solutu, com-
306 moditas tamen in executione sententiæ potest ¶ adiudicari, sequitur Burfasus in conf. 44. sub num. 34. Vol. 1. & hoc tam in bonis emphyteuticis, licet-
larijs, quam feudalibus firmat Cassa de Remedijs Subsida. Remedio 52. nu. 1.

Quamquam id quod modò diximus, quoad e-
xecutionem pro dote de paragio in feudis, similis videtur opinioni illorum, qui de lure communi feudorum censuerunt fructus feudali posse dari in dotem, quamdiu ius dantis durabit, qui in dotes
307 illos dat, & ad illos dandos ¶ fit personalis actione obligari sine domini assensu voluit Andr. de Iser. in c. Imperiale. in Princip. m. 5. versic. sed fructus possit de Prohibito feud. alien. per Federic. arg. l. codicil-
lus. S. Inuitio. ff. de leg. 2. l. pater in princip. & ibid. Iacob. Almaraz. sub nu. 23. Afflic. nu. 15. Bald. in c. 1. S. Donare. num. 1. Quibz. olim. Feud. alien. pat. vbi Ioan. Anton. de Sancto Georgio dicitur Propositum. nu. 1. Martin. Laudens. nu. 9. Alexand. in conf. 18. incip.

Assensu narratis. col. 2. versic. Hoc ergo præsuppositis. Vol. 5. Marc. Anton. Naya in conf. 53. nu. 5. Vol. 3. Valeric. Zafin Epitib. Feudorum parte 9. nu. 8. Ludolphus Schraderus de Feudis Parte 8. cap. 1. num. 38. Declaration. 5. ampliatum. 10. Hermen. Philenus de Feudis, lib. 2. cap. 10. nu. 57. Ioachim. Myfinger. observat. 86. Centur. 4. Andr. Gail. Practicar. obser. lib. 1. obseruat. 117. nu. 7. vbi dicit de commo-
ditate, & fructibus feudalibus. & de Pace Publica. lib. 2. cap. 17. nu. 17. Barthol. Comenar. in dicto c. Imperiale. fol. 17. littera L. versic. sexta conclusio. fol. 18. littera R. versic. Tertius, & vltimus casus. Afflic. in Decisum. Neap. 26. Maxime quando sumus in feudo hereditario, in quo filius cogitur esse hæres pa-

308 tris, & creditores defuncti possunt ¶ obtinere immisionem contra heredem, pro vt poterant contra patrem, quia in fructibus Feudi fit executio, vt diximus, contra heredes, licet deficiat assensus ¶ domini. Ex Martio de Afflic. in Decisum. Neapol. 26. dicitur, procedere in fructibus Feudi Hæreditarij,

309 rij, & in illis fieri posse executionem, ¶ facta autem in feudo ex pacto, & prouidentia, quem sequitur Ioan. Francis. de Ponte in conf. 34. nu. 10. Vol. 1. 10. an. Petrus Sardus de Alimentis, titul. 8. Priuileg. 54. nu. 4. 10. Sigismund. Lessied. in conf. 46. nu. 17. Ioan. Thom. de Marinis De Generibus, & qualitate Feudorum. Titul. de Feudo Hereditario Antiquo, siue Paterno. num. 37. de quo fuit aliàs actum, & agitur in Sacro Consilio, licet non adimpleretur. vt per Ioan. Thom. Minadonum. in Decisum. Neapol. 20. testat Ioann. Baptisl. Thorus in Compendio Decisum. Neapol. S. Fructus Feudi ¶ feudati, de quo aliàs dixi-
310 in conf. 56. sub nu. 75. Centur. 1. & in Commemora-
311 riji de Feudis dignitatum, quia apud me aliomodo ¶ intelligitur ista materia Feudorum ¶ Hæreditari-
312 orum, & Feudorum ex pacto, & prouidentia, de qua alibi meum dictum & mea scripta videbuntur (¶ Aspice Sanctissima Trinitate.)

Verum *Andr. de Iher. in dicto c. Imperialium c. 1. sub n. 2. vers. Iste sunt verba Magistris Gal.* An agnatus, dicit, quod Feudarius fidei hereditaria tene-
tur t ad debita hereditaria, vltra hereditatem
etiam si conferat inuenturam, quia illo non iura
tur. Secus vtro in feudo ex pacto, t proinde
quia in illo beneficio inuenturam iuuauit,
idem *Andr. in c. 1. col. 1. vers. Filius tamen licet si ha-
res, de Alien. Feud. patern. et in c. 1. in fin. lib. 1. verbis.*
Qui successit feudum dote teneatur. super quo est
duetendum, quia iste est Titul. Tertius primi li-
bri, nec ad alium Titulum, qui successores teneantur.
idem *Andr. in c. 1. sub not. quoniam. 9. vers. vtro
si datum, de success. feud. in c. 3. Spud ergo col.
fin. sub num. 6. vers. Item. et quando filius non fuisse
inuenturam, de success. Feud. Bald. in l. Qui se pa-
trati sub n. 13. vers. Item quatuor, si affilium c. 1.
de lib. Præter. Papicm. in Forma libell. quo agitur ad
reuecation, fendi in Verb. Item super istis num. 7.
vers. in contrarium. Alexan. in cons. 19. incip. Super
est de quo. col. 1. vers. refertur agitur vendendum. V. l. 5.
et in cons. 38. incip. in cons. et l. ult. col. 5. vers. Alio
principali fundamente. cod. l. 1. 5. quod consilium
est pro D. Antonia Tomacella, pro quadam Terra
t in provincia Hidrinto emptia à D. Franco Mi-
nutolo omnibus ex Nobilitate Neapolitana, consi-
derat sequitur, et corroborat Cerp. Inn in cons. t 38.
nu. 17. cum pluribus seq. et in cons. 155. per istum,
Marit. de Affiliis in Decision. Neapol. 112. num. 3. 4.
et in decision. 240. num. 10. 11. et infinitis propo-
nunt allegans Roland. à Valle in cons. 44. n. 8. cum
seq. V. l. 3. Theon. Grammat. in Decision. Neapol. 103.
sub n. 148.*

Declarauit supradictam conclusionem *Bartholomaeus Cumanicus in dicto Imperiale. fol. 30. l. 1. r. A. cum pluribus seq. quod in Feudo hereditario h. 314 res 1. iuuatur Inventario, quantum ad fructus feudi, vt illis habeat feudatarius filius praecipuus, & solum tenebitur illum inventarii beneficium quoad ipsum feudum, seu illius valorem, & ita dicitur intelligi oportere. *Andreas de Ilicerna scripsit supra relata, ita quod facto inventario, creditores super fructibus per confectiorem inventarii erunt exclusi, quia illo heres tenebitur.**

Contrarium: quod nec quoad commoditates, nec quoad fructus in feudo hereditario iouentur
315 *ut prodest*, ultra allegatos in primo dicto, voluit *Conf. huius in conf. 13. m. 5. Roland. 2. de ale in conf. 44. Vol. 3. Thum. Grammatici in Decretis. Nec. pol. 103. m. 148. Ioan. Thomas de Martini de Generibus. & qualitate feudorum. Titul. de Feudo Harclidario. m. 39. quos refert, & requirit Francisc. Barthesius in conf. 2. sub m. 46. in fin. Vol. 3. & Magnu. Deltzer Feudalis a Francisci. de Amici, qui dum impri mi fecit hunc librum feudorum, primum mihi dedit mihi post impressionem, & voluit i me id opus iudicatum, qui, in S. Et veniendum ad primum quæstionem. col. 26. vers. Et pro illa opinione fol. 83.*

316 dicit Camerarij opinionem esse contra i mentem Andree de Ilermia, qui generaliter loquitur, in

feudo hereditario non prodesse inventarium, & pro ista opinione vididisse iudicari per Sacri Consilium in causa Domini Baldassari Milani, dum 7 fuit dictum, quod inventario non obstante, satisficeret creditoris, non solum pro valore feudi, sed etiam pro fructibus recollectis ex feudo. Cui tunc dixi, ut lectori Regio Feudorum, discipulum, non esse supra magistrum, nihilominus opera familiarium ordinem exigere, rogavi tunc, ut in alijs emittendis in lucem, ad meliorem ordinem dingerem, sed mors illius praeventit, cuius anima requiescat in pace. Sed ex illo huius Dictionis me minit *Joannes Baptista Thorus in Compendio Decisionum, Neopol. in Verb. Fructus Feudi.*

In dote taxanda diximus exigi considerationē
numeri liberorum, eodem modo considerare
debemus in Regno hoc Neapolitano, in quo per cō-
3 18 stitutionem ipsius *† incip. In aliquibus*, per quam
stantibus masculis foeminae excluduntur, dummo-
do doteatur de paragio, super quo taxando, nu-
merus liberorum considerandus est, & ideo illa
questio tractanda esset, an femina excluda à succe-
sione ob masculos data sibi dote, faciat partem
cum masculis in legitimæ computatione, & taxa-
tione, quæ *† arduissima* est, non tantum quin re-
soluti posset, quantum, quia statuta non sunt simi-
lia, & secundum diversitatem statutorum, possunt
tractari diuersæ conclusiones, in quibus tractan-
dis, necesse foret excedere scrip̃a *Alberti Bruni, &
Iohannis Campegii Assensum*, qui tractatus super di-
c̃tis statutis composuerunt. Vtrum tamen quoad
dispositionem de iure communi, post antiquiores
3 19 amplius illam questionem tractarunt *† sex no-
uiss. Marianus Saccius in iuriv. in conf. 2. v. 5. f. l. Hite-
rony. Gabriel. in conf. u. c. 1. Antonin. Tesauro in De-
cision. Pedemonte. 15. p. vi. reseruit octo opinionēs An-
gelus Mathæus de Via, & ratione iuris lib. 2. c. 3.
vbi eleganti stilo illam exagitauit, & nouissimè
Mortonus Antonius Peregrinus de Fideicommissis. Ar-
chel. 28. per totum.*

Quantum autem ad hoc Regnum Neapolita-
num, in quo habemus dicam *Conf. in aliquibus*,
sine alia ambiguitate, sequi cogitur opinione
31 a quæ iuxta dispositionem illam fuit, vt nume-
rus liberorum, attendatur *secundum text. in. s. 14*
Ant. de Triente, & sim. vnde compilata est
Ant. Nonsinus. C. de Insuperficiem. vt. a nume-
32 r. quatuor liberorum, portio legitime sit tricen-
si, si verò fuerit numerus vltra quatuor liberos est le-
milis, & vt hæc sit medietas totius hereditatis om-
nium portio; illa verò sit tertia pars hereditatis.
Et hoc voluit *Andr. de Iser. in dicta conf. in aliqui-*
bus, col. fin. ver. Ne dicimus in dicto, & ver. Vlti-
mo suam portionem, & ibi dem. Aff. Inb. num. 3.
ver. Quidam notamus. Petrus de Gregorio Sculus in
Troil. de Dot. & Peracio. c. 20. an. 1.

Cumq; isto casu habito respectu ad dictam
 Const. In aliquibus, & alijetiam Doctores dixe-
 runt hanc dotem de paragio loco legitimæ succe-
 dere, vt pluries iudicauit *Andr. de Iher. in d. l. a*

Constit. In aliquibus, col. 7. versum. Quid si frater.
 Hoc præsertim in casu dictæ constitutionis, in qua
 Doctores Regni conveniunt Dotem de paragio
 324 succedere loco legitimæ, prout voluerunt Aff-
 fectus ibidem, & in Decis. Neapol. 11. sub nu. 10.
Thomas Grammat. in Decis. Neapol. 57. num. 24.
25. Caser. Vrsinus in decr. 11. num. 11. Francisc. Vi-
ni in Decis. 415. num. 1. Cardinal. Paris. in Confil.
16. num. 12. F. lu. 2. in conf. 36. num. 83. vol. 3. Ioan.
Francisc. de Funct. in conf. 65. num. 5. 7. 17. Volum. 1.
Petr. de Gregorio Siculus in Tract. de Dote & para-
gio. q. 2. nu. 1. Fabius de Anna in confil. 6. num. 10.
Gaspar Masstrid. in Decis. Sicilia. 1. num. 8. in de-
cris. 107. num. 5. in decr. 294. num. 24. in Decis. 248.
num. 51. 53. Sigismund. Löffred. in conf. 26. num.
16. 17. Francisc. Milanes. in decr. Sicil. 11. num.
51. 52. lib. 1. Et hoc voluerunt etiam de Iure com-
 325 muni Doctores ¶ Dotem succedere loco legiti-
 mæ, Bartol. in leg. Titio centum. §. Titio genero. ff. de
 cendit. & de iur. Alibi. de Reate in l. quoniam
 in prioribus, col. ultim. C. de In offi. testam. ubi etiam
 Salycet. & voluit Bald. in aut. res qua. col. 2. ver-
 sic. secundo quare. C. commun. de legat. Paul. de Ca-
 stro. in conf. 122. num. 5. Vol. 2. Carol. Ruin. in confil.
 26. num. 17. volum. 3. Petr. de Ambar. in confil. 232.
 num. 1. Decis. in confil. 106. num. 3. Curt. Senior in conf.
 5. Ioan. Cephal. in Conf. 245. num. 31. Vol. 2. Idem
 Cardinal. Paris. in conf. 68. vol. 2. Francisc. Vegius,
 in confil. 50. num. 1. Aegy. Boff. in Tract. Titul. de
 Bon. public. num. 2. quæ refert. Celsa de Porten.
 Rata. q. 37. num. 3.

Et ideo in taxanda dote de paragio in libero-
 rum numero enumeratur femina à statuto exclu-
 sa mediante dote, ut femina ab hæreditate exclu-
 sa stantibus masculis pro ipsam dotem, licet non
 admittatur ad partem cum illis, tamen in taxanda
 326 fratrurn legitima ipsa numeretur ¶ in numero
 filiorum, ut si forte masculi, & femine simul nu-
 merate excedant numerum quatuor filiorum, le-
 gitima masculorum erit semis, idest dimidia
 pars hæreditatis, taxando dotem filiarum vsq; ad
 legitimam, cuius loco succedit iuxta terminos iu-
 ris communis, ut si dos fit minor illud applicatur,
 & crescit in legitima masculorum, illamq; impin-
 327 guar. Si verò Dos fit supra portionem ¶ Iure
 communi debitam, non etiam minuet legitimam
 masculorum, ut declarabo prædicam infra melius,
 num. 336. 339. 340. & hanc Definitionem ex illo
 text. posuerunt Bald. in l. si defunctus, num. 1. & ibi
 Paul. de Castro, num. 1. & Petr. Philipp. Corn. col. 1.
 Versum. Quid facit ad statum. C. de suis, & legiti-
 mus. Idem Cast. in l. Humfredi. S. si Titio si 1. num.
 1. 2. vers. Hunc casum habui de facto ff. de legat. 1.
 Ladeus. Roman. in l. 1. num. 61. Quam non pceat,
 port. Petrus Iacobus de Andreac in Tract. Titul. de
 Condition. ex lege unummodo action. ex Testament.
 cumulat. sub num. mibi 7. vers. Ille ergo filius, Bald.
 & Angel. in l. Planè. S. si duobus, ubi etiam Francisc.
 Aresinus ff. de leg. 1. Paul. de Castro in conf. 2. vol.
 1. & iterum Idem Cast. in confil. 86. num. 1.

Curt. Senior in conf. 3. num. 3. Albert. Brunn. in Tract.
 Statut. quid stantibus masculis. Articuli. 13. num.
 26. 27. 28. Raphael Fulgus in conf. 26. Incip. Ilan-
 Ilanus Civitatis Vincentia, col. fin. vers. Caterum
 me plurimum dubitamus Raphael Cernus. in confil.
 45. Incip. Statut. Ilanus Vincentia. col. 1. vers. Secunda
 secundum. Corn. in conf. 197. Inc. circa primum con-
 sultationis articulum. col. 3. littera. o. vers. Et sic dimi-
 nuito. vol. 1. dicens ita tenuisse D. Ioannem Paglia-
 resensem de Scuis, D. Grifum de Alenno Pulciano. D.
 Nollum de Sancto Gemignano, D. Ioan. de Eugubio, &
 plures alios. Idem Corn. in conf. 393. Inc. Plura qua-
 sita, littera. b. vers. Et excolentes sines volum. eodem,
 dicens ita tenuisse D. Ioannem de monte Sperello.
 Ioan. Anton. Rubicum Alexandrin. in confil. 2. num. 3.
 in conf. 56. Bartholom. Secin. in conf. 76. Incip. Vbi
 testamento Petri. col. 3. vers. Ad prædictorum confir-
 mationem, vol. 3. Cardinal. Paris. in conf. 36. num. 27.
 28. vol. 2. & in conf. 53. num. 76. vol. 3. Jacob. Philip.
 Porti. Commun. apud lib. 3. concord. 5. Decius in conf.
 607. Incip. Vbi pñcto. num. 15. vers. sequitur ter-
 tum dubium. Francisc. Aretin. in conf. 149. Incip. Ibi
 benter continuissim. col. fin. Fabian. de Ezechis in
 Aut. Novissima. num. 176. vsq; ad num. 180. C. de
 Inofficis. testament. Andr. Alciatus in confil. 479.
 num. 12. in antiqua impressione. Alexand. in confil.
 197. Incip. Perfectus verbi, num. 12. vers. Accedit
 etiam, quia ille aut, vol. 6. Bartholom. de Castan. in
 conf. 53. col. fin. Aegy. Boff. in Tract. crimum. Titul.
 de Banorum publicatione, sub num. 2. Ioan. Cephal.
 in conf. 245. num. 30. eum pluribus seq. Vol. 2. And.
 Gabriel commun. opus. lib. 6. titul. de legitima. anel. 2.
 num. 6. Tiberius Decian. in conf. 46. num. 30. vol. 3.
 Marc. Anton. Eugen. in conf. 33. num. 65. in conf. 35.
 num. 8. Marian. Secin. Junior in conf. 25. num. 20.
 vol. 1. Angel. Matheus. de Via, & ratione iuris lib. 2.
 cap. 23. num. 10. Marc. Anton. Peregrin. de Fidei-
 commissis. Articuli. 38. num. 18. Berretin. in conf. 235.
 Ladeus. Moratin. in conf. 23. num. 24. 25. Ioan. Ba-
 ptista Laderch. in confil. 125. num. 1. vers. primus est
 in conf. 126. sub num. 6. Ioan. Baptista Colla de Por-
 tione Rata. q. 37. num. 3. 5. Petrus de Gregorio Si-
 culus in Tract. de Dote, & Paragio quæst. 29. num. 9.
 Et quamquam apud prædictos alios summos sa-
 pientie legalis magistris, questio ista fuerit rep-
 utata ambigua, ita vt ex Ioanne Baptista de Cæcilia
 pis de Sancto Seno. 110. & Bartholomæo Secino, quo-
 rum est in conf. 50. illud diffusum apud Secinum se-
 norem, vol. 1. dixerit. Deci. in dicto conf. 607. esse
 328 illam adeo variam, vt quæcumq; topinoniam
 quis teneat, non esse reprehendum. Nihilominus
 ego arbitror nullum ex his Doctores, &
 alijs, quillam tractarunt varios inter se, vel ab
 329 alijs fuisse, sed natam apparere ¶ difficultatem
 ex diversitate statutorum, & sic cuiq; consilio
 Doctori, cuiq; anam præstaram fuisse, vt opinio-
 nem suam consultationi proposita conformem, il-
 li statuto redderet, & accommodaret. Vnde in ca-
 su proposito, filia ob Masculos per statum in suc-
 cedendo exclusa, dummodo dotetur, ob dotem,
 quæ

que eo casu (vt diximus) succedit loco legitimæ, dum taxatur masculorum legitimæ, licet dicatur non habere partem, Tamen ex illa, quam habet ex dote numeratur ad partem, & Prædicam declarata
 330 ut bene præ iunioribus *Marc. Anton. Peregrin. in dicto Articulo. 38. numer. 18.* vt in patrimonio
 331 præ numerentur etiam dotes filiarum & illis cum Patrimonio vnitis, & computatis, & numero masculorum, & feminarum lacto, infra quatuordecim Triens, & ultra quatuor, erit semis, siue dimidia, aduertendo, vt dotes filiarum, non excedant
 332 portionem legitimæ illis iure præ communi debitam, & hanc opinionem dicit secundum opinionem Petri Iacobi, quam supra retulimus, fuisse decisam in Senatu Delphinali, vt refert *Guido Papæ in Decision. 295.* & licet ipse teneat ibi contra Petrum Iacob. nihilominus dicit opinionem nostram præ esse magis communiter à Doctõibus amplectam, & hanc sequutum fuisse Senatũ, & iterum in eodem Senatu idem fuit iudicatum apud eundem *Guidon. in dec. 599.* Idem firmat *Nicol. Boer. in Decision. Rardgel. 104. numer. 10.* in Camera Imperiali fuit idem iudicatum, vt testatur *Ioachim. Minynger. in Obferuat. 32. Centur. 4.* Hoc idem placuit Sacro Neapolitano Concilio apud *Anton. Capic. in Decision. Neapol. 158. numer. 4.* confirmata ab eodem sacro consilio apud eundem *Anton. Capic. in Decis. 2. 1. numer. 6.* quam opinionem tenuit *Ioa. Thom. Minadus Cyprius. in aliquibus notab. 2. numer. 17.* cuius meminit *Ioa. Baptista Thorns in Compendio Decision. Neapol. §. Legitima relicta à patre. 10. numer. 1.* Et nihilominus supremus Senatus Pedemontranus simili modo primo loco protulit sententiam, quod succederet dos loco legitimæ, & filie facerent partem in legitimæ per sententiam prolatam. 10. Iunij. 1581. quam refert *Antoninus Thesaurus in dicta Decis. 159. numer. 18.* Et quamuis fuerit reuocata, id tamen factum fuit non absque aliquorum Senatorum discrepantia, & etiam attentis verbis, & dispositione statutorum Montis regalis. Vnde non mirum, quia in sacro Consilio Neapolitano in anno. 1570. die 11. Octobris fuit prolata sententia, quod illæ foemine non faciant
 334 cerent partem præ in taxanda masculorum legitimæ. Et demum post viginti quinque annos, fuit prolata sententia, per quam Domini Sacri Consilij, re, & causa melius trutinata, erroneam
 335 declararunt illam anni. 1570. præ & non solum illam antiquam relatam per Capitũ in anno 1528. die 27. Aprilis sequuti sunt sed in prædicam clarissimam reduxerunt, quam ita describit *Vincen. de Franchis in Decision. Neapol. 549. numer. 3.* Tenoris sequentis videli. In causa Magnificæ Aureliæ Iacutiz
 336 cum magnifica præ Rama Rocco. Die 18. Mensis Februarij. 1595. Neapoli. Facto verbo de prædictis in Sacro Consilio per magnificum V. I. D. Ioannem Thomam Salamancæ Regium Consiliarium, & causæ commissarium. Decreto Sacri Regij Consilij declaratum est, Aureliam, & Ca-

millam Iacutias sorores, fecisse, & facere partem in liquidatione legitimæ debitæ quondam Cæsari Iacutio eorum fratri, in bonis quondam Ioannis Dominici Iacutij communis patris. Verum in hereditate prædicti Domini, & in eius augmentum esse aggregandas, seu ponendas dotes per eum datas dictis Aureliæ, & Camillæ, & propterea stante valore hereditatis prædictæ, liquidato in ducatis septem mille, septingentum sexaginta septem, ac numero trium filiorum, legitimam prædictam dicti Cæsaris Iacutij, esse liquidandam, pro vt præfenti decreto liquidatur in ducatis septingentum quinquaginta vno tarenis quatuor, & grannis octo, ad quos ascendit tertia pars Tertiæ partis hereditatis, in qua tertia pars dictus Cæsar esset ab intestato successurus. Quam Sacri Consilij Decisionem refert *Thorns in Compendio Decisionum Neapol. §. Falsa femina à statuto. & in §. Legitima relicta à patre. 10. numer. 1.* *Vincen. de Franchis in singul. 215. incip. Falsa dotata.* quo in loco iudicatum dicit per Sacrum Consilium in causa Comitissæ Sarni cum
 337 Duce Nerioni, & nouissimè in causa Domini Hugonis Carrafæ, & remissivè *Fabius de Anna in conf. 25. numer. 42.* & *Horatius Viscotus ad Vincen. de Franchis in Apollinis ad dictam Decision. 549.* quo in loco se refert ad suam Conclusionem in Verb. *Falsa.* quæ nondum sunt impressæ. Et sic quoad dispositionem lurium huius Regni hæc Decisio fecit suas radices, quia per hanc vltimam Decisionem scripta est ample norma procedendi, bene verum est, quod si tanta eret hereditas, vt dicit *Vincen. de Franchis*, nescio an sit tertia pars tertiæ partis tanta fuerit, quod ad numerorum calculatores pertinet.

Quantum vero attinet ad Decisiones de iure communi, recurrendum esse semper arbitror ad Verba statutorum, secundum quæ applicari potest
 338 sunt conclusiones in hac præ materia subtilissimæ à Doctõibus, atque amplissimæ scriptæ. *Bald. Angel. & Francisc. Arretin. in l. plano. §. si duos ff. de leg. 1. Paul. de Castro. & Alex. in l. huiusmodi. §. si Titio. de Manto ff. eo. tit. Lud. Roman. in l. 1. col. pen. vbi dicit. C. Quod non per. part. Bald. Paul. de Castro. & Corn. in h. si defunctus. C. de ius, & legit. Paul. de Castro. in conf. 52. in conf. 286. Curt. Scavir in conf. 5. Bald. in Aut. Nonisim. vbi Fabian. de Zeech. C. de Inoffic. testam. Ioa. Baptista Caccialap. & Baribul. Socin. in capitulo. & in ultimo conf. 50. Falsam Socin. in conf. 76. incip. Viso testamento Petri Vol. 3. Petr. Iacob. in Prædic. Titul. de condition. ex lege omnimodo actum. & ipsam cumulatam sub n. 7. Alexand. in conf. 197. incip. Persepolis. n. 12. Vol. 6. Decis. conf. 607. incip. Viso prædicta. n. 15. Corn. in conf. 197. incip. Circa primam & in conf. 303. incip. Plura quæstia. Vol. 1. Eubeus Alexand. in conf. 22. & in conf. 156. Cardin. Paris. in conf. 36. numer. 27. 28. Vol. 2. Andr. Aleat. in conf. 479. n. 12. Ioa. Cephal. in conf. 245. per totum. Vol. 2. Tiber. Decian. in conf. 46. numer. 30. Vol. 3. Marian. Iacut. in conf. 25. vol. 1. Albert. Bynin. in Tra-*

Hæ,

ffas. Quod flantibus mafculis. Articuli. 13. numer. 26. 27. 28. Jacob. Philipp. Port. commun. Opinione. lib. 3. conclus. 5. Anton. Gabriel. Comm. opin. lib. 6. Tit. de legitim. consens. 2. A. Egid. Boffin. in Pract. crimin. Titul. de Honor. publicat. fol. num. 2. Marc. Anto. Pezzer. in Pract. de Fideicommissi. Articuli. 38. num. 18. Petr. Anton. Petrus de Fideicommissi fol. 598. Petr. de Greger. Siculus de Dote, & Parag. q. 29. num. 9. Costa de Portione Rata. q. 37. numer. 3. 5. Angel. Matthaeus. de Via, & ratione iuris, lib. 2. cap. 23. num. 10. plen. Ludovic. Moret. in conf. 23. Minado. in Conf. in aliquibus. Notab. 2. num. 17. Notab. 7. num. 11. & in conf. 2. num. 1. Anton. Capie. in Decif. Neapol. 158. num. 4. cum seq. & in det. 211. num. 6. Anton. Thefaur. in det. de 159. Nicol. Boer. in decif. Burdeg. 104. per totam. Guido Papa in decif. Delphin. 295. & in decif. 599. & vtrubiq. Stephan. Ranchin. & Jacobus Ferrerius bene in Apollit. Anna pater, in singul. 215. Incip. Filia. Anna filius in conf. 25. num. 42. Bergnin. Cavalcan. in decif. 8. parte 3. Vincent. de Franch. in decif. Neapol. 549. Thomas in Compend. Decifionum. Neap. 5. Filia. 5. legitima.

Non reliquendam esse dicam, ad dilucidandum illud, quod supra hoc eodem titulo diximus *sub verticali*. Et ideo in taxanda, num. 326. quod in taxatione habita pro vera opinione, quod foemine admittantur ad numerum filiorum pro liquidanda quantitate legitimæ, & fuit dictum ibidem ex traditione aliquorum Iuriconsultorum summæ classis nostrorum, quod illud, quod habuissent foemine minus, vel maius ipsa illarum legitima, accresceret masculis; Nunc illud declarandum erit, cui verè accrescerent portiones, cum nonnulli dixerint, crescere fratribus masculis, si fortè, vel statuto, vel renunciatione, alij dixerunt, ad hæredem scriptam spectare, alij vero dixerunt accrescere patri, siue paternæ hereditati, quia hereditati potius, quam hæredi cumulus crescere oportet, ob causam esse posset fortè, si hæres per fideicommissum restituere deberet hæreditatem, illas portiones caperet hæres, & non venire in restitutione fideicommissi, idcirco hæredes diti illas accrescere verius senserunt *ut post Anton. Fabram in Tract. de erroribus Pragmaticarum Decade. 12. Errore. 8. 9. 10. Berengar. Fernandus. in l. in quarum. C. Ad leg. Falcid. & Papo-nium, Charundin. & Maynardum voluit subintrare Jacobus Ferrerius ad Gaudon. Papa in dicta decif. 295. cum quo & alij, quos supra tetuli, concurrendum esse dico.*

Promissio dotis constituendæ, an idem opere-tur, ac si fuisset constituta? Recurrit, dare dicitur, 341 † qui promittit. vnde Bald. in l. final. in prima le-tura. 2. vers. Et not. a, quod verbum de i. r. c. de dotis promissione, inquit, quod statutum dicens, 343 quod maritus lucretur tertiam † partem dotis

datæ, dicit habere locum in dote promissa, & non data. Hoc in specie concludit Angel. in consil. 76. Incip. Statutum loquitur, dicens pulchre, quod tra-ditio non facit dotem, sed constitutio † interueniente matrimonio. l. 3. ff. de Iure doti. Idem Ang. in consil. 180. Incip. promissa. Ipan. Campes. in Tract. de Dot. et part. 5. q. 30. Idem tenuit Cardinal. Parsy in consil. 62. num. 30. vol. 4. Sobellian. Napodan. in c. Regni. Mulier dotalium. num. 6. 7. Math. de Affili. in Consil. Regni. Lucertium. num. 5. & in decif. Neapol. 61. numer. 1. 2. Ioan. Anton. de Nigri. in dicta. c. Regni. Mulier dotalium, num. 89. cum plurib. seqq. Vincent. Maxil. in Consuetud. Bari. Titul. de Donat. inter virum, & vxor. 5. Quarta tradita. num. 6. Casar Vessil. in Decif. Neapol. 61. num. 1. quem sequitur Thom. Grammas. in Dec. Neapol. 103. num. 18. & 19. dicens hoc dictum fuisse à Ioan. Andr. ad specul. in titul. de obligat. & solut. col. 1. dicens, de illo qui se obligavit se obligaturum ad dandum mihi decem, dicit, tenere Alber. Galeati per Lab. cum. ff. de Prascrip. verb. inferens, idem Grammat. quod dicit, siue Ioan. Andr. siue Alber. Galeati, esse menti-tendum, quia quilibet contrarium diceret, sed hoc non dicit Ioan. Andr. non requirit aliam obligationem, ut enitetur circuitus, credo fuisse verba Grammat. & illud verbum (dicere) velle stare (dico) & fuisse impensoris vitio. Idem voluit Ioan. Andreas Georgius in Allegat. 45. num. 27. 28. Ioan. Franciscus de Ponte in consil. 10. num. 2. 12. vol. 1. quorum meminit Ioan. Baptista Thomas in Compendio Decif. Neapol. 5. Promissio de constituendo dotem, & ad alium hinc, in 5. Dote promissa constituitur per virum. Sed idem alios referens voluit Roland. à valle in Tract. statuti de Iure dotis q. 5. numer. 14. 15. & q. 106. num. 9. His addo optimè tractantem Alana-rum Falsarium, in Consultatione siue Decif. Ensit. 3. num. 1. & facit Decif. 5. num. 9. in decif. 153. num. 4. & Anguili. Bero in conf. 40. num. 33. vol. 1. Simon de Pravis in con. 201. num. 1. Hieronym. Magen. in decif. Florentin. 13. sub num. 16. in det. 83. num. 12. in decif. 89. num. 2. 3. & in decif. Lucenf. 76. num. 17. Andreas Gast. Præflicar. Obseruat. lib. 2. obseruat. 79. numero 2. 3.

Confessæ dotis materia admodum necessaria est, & ubiq. in dies quæstiones disputabiles occurrunt, & haberi illam claram, admodum vtile 344 videretur idcirco illam ex professo † tractatui, ità, vt spem conceperim, vix aliquid posse de-derati, quin à me exagratum non fuerit, vt ne idem hic repetam, lectiones remitto ad hanc eandem summam Decifionum vniuersarum. Tit. 3. num. 204. v. ff. ad num. 269. Titus 2. quo in loco per Triginta duas conclusiones ipsam optimè resolutam, & ad claritudinem reductam videntur, poterunt tamen ingeniosi Iuris consulti semper aliquid addere.

Cum, (vt supra diximus, hac eadem iura. v. ff. c. constituit autem potest, num. 15. quod dos, etiam ad ipsa muliere dari, & constitui possit, sequitur etiam 345 non de bitoris sui † posse marito dare in do-tem, l. de tem. 36. l. Debitor mulieris, 37. ff. de Iure Dot. l.

Dot. l. qui se debere. l. si donaturus. ff. de eod. caus. dar. Jacob. l. tunc in decis. si praesens. 3. i. nu. 1. Confide-
 346 *randum erit quis agere poterit, maritus, an tunc mul-*
lier, cum maritus sit dominus rei dotalis. l. Dote an-
cillam. C. de Rei vendit. & cuius sit periculum? di-
cendum est, quod si nomen debitoris datum fuerit
estimatum, puta pro decem, aut simpliciter, quan-
 347 *do enim simpliciter nomen debitorum cessa fue-*
rit, & data marito, tunc viles? tantum siere ac-
iones in eum translatæ, directæ, verò reman-
erunt penes cedentem, & dantem. arg. l. pol quam. l.
ex nominis. C. de Heredit. vel aff. Vend. Et idcirco
actiones viles exercere potest maritus. l. 2. ubi gl.
C. de action. & obligat. Cern. in consil. 254. incip. Vi-
deatur in hac Consultatione. litera. E. vol. 2. directæ
 348 *remanet penes mulierem? dantem, & ceden-*
tem. Idcirco periculum nominis debitoris regula-
riter pertinet, & currit periculo vxoris, dummodò
ex cractionem non factam dolus, seu culpa pos-
set marito imputari, quo casu ipsa non excluditur
à repetitione dotis. l. si extraneus. 34. di. l. a. l. dotem.
 36. *l. Debitor mulieris. 37. ff. de iur. Dot. l. Meus, ubi*
Bart. Bald. & Alex. post Jacob. de Arcu. ff. solut. matri
mo. Quia si vir illam à nomine debitoris accepto
 349 *tulisset, Viri periculo id imputabitur. l. l. pen. 5. si*
vir. ff. solut. matr. & beni. Ludov. Roman. in consil.
 46. *incip. In causa Domina Camilla. sub nu. 3. & am-*
ple Ottavian. Cacheran. in decisio. Pedemont. 61. nu.
 11. & 12. estimata autem dos mariti periculo, &
 350 *dominio? est, inestimata autem mulieris, quia*
periculo casu, mariti est dominium, scilicet ipsius lu-
 351 *ris, rei autem? sit apud mulierem. l. plerumque 12. in*
prin. ff. de iure dot. l. si Cui ante. 24. S. siue ante. l.
estimata. 52. ff. solut. matr. l. cum dotem. C. de iur. dot.
l. Dotis fructus. 8. S. si res. ff. de iur. dot. & l. quoniam.
 78. *ff. cad. sit. opinio Hieronymi Valeriani. Iurispruden-*
tum Romanorum. lib. 1. cap. 20. versicul. estimato autem
cum quatuor. versicul. legq.

ARGUMENTVM.

Dos nudo pacto constituitur, & fingitur tacita stipulatio, gaudet privilegio alimentorum & eorum loco succedit, etiam promissa, & pro ea mulier habet retentionem, quod ius transit ad filios, dum possessio non fuerit occupata, legatum dotis incertæ valet, constituitur, & restituitur in bonis restitutioni obnoxijis, & in subsidium contra tertios possessores mulier agere potest, etiam contra renunciationem, & praefertur habenti specialem hypothecam, Viroque vergente ad inopiam habet dotis restitutionem, siue affecurationem, habet restitutionem in integrum & remedium lesionis ultra dimidiam, etiam si consentiat fundus dotalis alienari non potest, nisi ad ejus utilitatem, dotes à filico in

causa læsæ maiestatis, & heresis auocat, & donationem propter nuptias, & obtinet dotis restitutionem pèdente iudicio rerum amotarum. Pater tenetur in causam dotis pro filio se obligare, & fideiussores ante sponsalia prestare cum iuramento de restituenda dote mulieri, cui competit tacita hypotheca in bonis viri, & praefertur creditoribus personalem tacitam, & exprelsam habentibus.

SYMMARIVM.

- 1 *Legislatores cur tantum laboramus colligendo, & concedendo nos dotibus privilegia?*
- 2 *Virginitas dotes dare, pateris officium habetur.*
- 3 *Mulieres absque dote difficile maritantur.*
- 4 *Dotes inuenta, & facilius matrimonia fiunt, cum deseruiant alimentis, & vitiis illarum.*
- 5 *Sexus mulieribus fragilis, imbecillus, & infirmus.*
- 6 *Mulieres cum sint lenes, & inconstantes, possunt facili circumveniri, & dotes amittere, cum sepe contra propriam laborem commoda.*
- 7 *Dos nudo pacto, an constituitur, & an favore dotum, pactum dotale actionem producat, siue verba scripta fuerint, siue non? Declar. nu. 9. 10.*
- 9 *Specialia duo, an concurrant in eodem negotio?*
- 10 *Actio ex stimulo pro dote est bona fidei.*
- 11 *Pro dote fingitur tacita stipulatio, tam si fuerit nullo modo, quam si fuerit interposita iuramento, nam. 12.*
- 12 *Frater, vel alius, qui non tenetur dotare, si dotauerit, an sit animo donando? Declar. nu. 14. 96.*
- 13 *Dotes gaudemus privilegio alimentorum, & maiori, & quomodo. nu. 19.*
- 14 *Alimenta iuris sunt naturalia.*
- 15 *Alimenta necessitatem habent, quæ quoad imminet.*
- 16 *Dos succedit loco alimentorum.*
- 17 *Donationes facta à patre in filium, vel filiam, an conferantur? Declar. nisi fuerint donata, vel data ex causa dotis ex donatione causa mortis? nu. 21. 22.*
- 18 *Pater dotando filiam, si non exprimit, de quibus bonis, praesumitur dotasse de suo, si non est solvendo, praesumitur dotasse de bonis filia, ut est una ex quibus quædam Decisionibus Iustitiani Imperatoris, nu. 24. Declar. nu. 25. 26.*
- 19 *Dos probatur per verba enunciativa, nu. 28.*
- 20 *Dos promissa habet effectum si non fuisset data, vel constituta.*
- 21 *Mulier veniens viro, dicitur bona viri possidere iure familiaritatis.*
- 22 *Viros mortui mulier potest mutare causam, & viri bonis viri iure retentionis, nu. 32. amplia. nu. 33. 34. 35. 36. 38.*
- 23 *Ius retentionis pro dotibus transit, etiam in filijs matris mortui.*
- 24 *Mutatio voluntatis non praesumitur, nisi probetur.*
- 25 *Mulier habet privilegium iuris retentionis pro dotibus,*

- ibus, dum tamen possessio non sit per alium prae-
cupata.
- 39 Legatum dotis incerta valet, quia resolutum arbitrio
aliquis boni viri arbitrari resolutum intelligitur.
Declar. 40. 41.
- 42 Res prohibita alienari, non probatur alienari pro
dote, etiam de iure digestorum, & si expressa fuerit
generalis alienatio. num. 43. 44. Declar. num. 45.
46. 47.
- 46 Quando veniendum est ad bona prohibita alienari
pro dotibus, probatio secundum eam ex parte dimi-
nuentis fideicommissum. num. 47. 48.
- 49 Potens bona, quae sunt subditi restitutioni fideicom-
missi pro dote, potens quod ad sunt alia bona, ille,
qui hoc dicit, non mulier probare debet. num. 50.
51. 52.
- 52 Qui dicit, in hereditate esse plang, in inventario, p-
se probare debet.
- 53 Bona alienari prohibita vendi possunt tam pro dote
constituenda, quam pro restituenda.
- 54 Tutor, & pupilli possunt dotem dare ipsi, vel co-
ram Tutoris in bonis immobilibus cum iudicis de-
cretis.
- 55 Mulieres in hoc Regno Neapolis per Prag. incip. con-
siderantes pro alio promittere, vel intercedere ne-
queant, sicut in dictione sagro dotem promittere pos-
sint, & dare. Declar. num. 56. & 57.
- 58 Proxenetæ, vel mediantes potest admitti ad dotem pro-
mittendam, num. 60, sed vide num. 61. 62.
- 59 Proxenetæ est testis in causa matrimonij.
- 60 Ad probandam dotis promissionem proxenetæ, ad
admittuntur, num. 62. 63.
- 64 Dotis privilegia infusa doti confusata, num. 65.
- 66 Agens hypotecaria contra tertios possessores, bono-
rum sibi obligatorum, an obsequi exceptio cedenda-
rum? num. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77.
& 78.
- 68 Mulier non repellitur exceptione cedendarum, n. 70.
- 73 Renunciatio sibi sua iura regressus non datur.
- 74 Iura sibi pro dote competenti haberi potest renuncian-
te. num. 79.
- 75 Tertius possessor, an possit dicere cedas iura, & ego
tibi dotis offeram? num. 76. considera, quod ego dico.
- 76 Soluto matrimonio, si denuum mulier pro dote bona
subobligata iis denuum auocat, si dote offeratur. De-
clar. num. 77. 78. 79.
- 80 Vbi non superessent bona viri in subsidium. Tunc ad-
mitteretur mulier contra tertios possessores non ob-
stante renunciatio, aduersus vbi renunciatio,
esset falsa sine iuramento, quia si cum iuramento,
& si non superessent alia bona agere non possit. Sed
videtur contrarium, num. 81.
- 81 Renunciatio mulieris si iudicis laesione ananymissi-
mam, succurritur mulieri, & illa non obstat pos-
set agere, quia deserviret in subsidium.
- 82 Mulier pro dote praefertur habenti specialem hypo-
thecam super domo, vel aliare.
- 84 Vendens fundum Titio, habenti uxorem, cui tamen
obligata omnia bona, venditor praefertur omnibus
creditoribus Declar. num. 87.
- 85 Pendens, vel mutans ad manum, vel denuum reparan-
dam praefertur omnibus creditoribus, num. 86. 87.
- 87 Mulier pro sua iacta hypotheca praefertur etiam non
tuanti in restitutione adificij. Tamen declar. contrari-
um num. 88. 89. 90. 91.
- 92 Feriarum tempore in casus non proceditur.
- 93 In causa dotali proceditur Tempore feriarum. De-
clar. num. 94. 95.
- 97 Maritus non exigens dotem a socio, vel alio, quan-
do teneatur ob negligentiam? Declar. num. 98. 99.
100. 101. 102.
- 103 Dotare, qui non teneatur si dedit, vel promissi dotem
mulieri, vel pro muliere, an praesumatur animo co-
pensandi, vel liberandi se a debito. declar. 104.
105.
- 106 In causa dotis proceditur summarie, simpliciter, &
de plano, & non requiruntur libelli, nec liti con-
stituto.
- 107 Pater, & si citius recipiat dices filij, sunt bona sua
tacite obligata num. 18.
- 109 Causa dotis dicitur perpetua.
- 110 Viri dotem dissipante, vel Viri ad impiam verge-
re, an fiat dotis restitutio? sine affectu soluti. num.
111. 112. & sequens, usque ad num. 196. inclusiv.
- 197 Dos data filio dum nupsit, primo viro non potest mi-
nuí, dum secundo viro nubat. 198. Declar. quando
possit per patrem minui. num. 199. 200. 201. 202.
203.
- 204 Promissi, & stipulati incerta dationum quando, &
quo modo valeant? num. 205.
- 206 Restitutio in integrum maioribus viginti quinque
annis, deceptis re ipsa regulariter non conceditur.
- 207 Marito, & mulieri maioribus viginti quinque an-
nis deceptis ultra dimidium dote constituenda,
vel restituenda, an de iure in integrum restitutio, &
quando, & quibus modis? num. 208. 209. 210. 211.
212.
- 211 Remedium restitutionis in integrum an differat à
remedio laesione ultra dimidiam?
- 213 Vivere parentes filij in potestate regulariter non
possunt. num. 214. 215.
- 214 Quicquid acquiritur filiis, vel filiis in potestate, id
patri quarrunt.
- 216 Pater filiam in causa dotis denuere potest.
- 217 Fundus dotalis alienari non potest, etiam si mulier
consentiat. Declar. tamen pluribus modis. num. 218.
219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227.
228. 229. 230. per totum num. 263.
- 218 Lex alia, quam Doffere dicunt de fundo Dotali,
à quo fuit condita? num. 219. 220. 221. 222.
- 224 Alienari, an possit fundus dotalis, si est datus alli-
matui, vel inestimatus? num. 225. 226. 227. 228.
& 229.
- 226 Fundus datus estimatus in dotem regulariter fac-
tis emptionem, sed quo pacto fiat affirmatio, & quod
tempus attendatur, si facienda esset dotis restitutio?
num. 227. 228. sed limita. num. 230. 231. 232.
- 229 Fundo datus estimatus in dotem maritus sit illius Do-
mini, & restituendo prout liberatur, Declar.
num. 230. 231. 232.

- 357 *Observantiam, quod ante quam contrahatur matrimonium sunt conventiones, & fiduciiones, & observantur, quod probat etiam auctoritas. Cuius. cy. nu. 355. 356.*
- 358 *Vir de consignandis sibi dotibus fiduciionem petere potest à muliere nu. 358.*
- 359 *Fiduciio cum iuramento & viro prolata de restituendis dotibus an valeat? Declara. nu. 360. 361. 362. 363. cum pluribus seqq.*
- 370 *Boni mores, qui sunt observando inter coniuges? 371-372-373-374-375-376-377.*
- 379 *Perfidia, quid est? nu. 380. 381. 382. 383.*
- 383 *Proditio, quid sit? nu. 384. 385. 386. 387.*
- 388 *Auctor à sacra scriptura semper auctoritates capere solitus.*
- 389 *Caput mulieris viri est.*
- 390 *Mulier viri sui subdita fuit, ex sacra pagina. nu. 396. 398. 399. 400.*
- 391 *Cum mulier à viro casta ducta sit, consequens est, ut illi subdita sit, à quo sumo corpus ductum est, nu. 392. 393.*
- 394 *Extrema Eia paxa fuit, sub potestate viri erit, & ipse dominabitur ei. Quod pulchre explicat Benedictus Petrus.*
- 395 *Romani ne vidam, ne primatam quidem rem feminas facere quidem sunt auctores voluerunt? Declara. nu. 396.*
- 397 *Mulier transiens ad virum, Viri subicitur, sed à paterna potestate non exit.*
- 401 *In iuramentum, an confirmet contrahentem ipso iure nullum? Declara. nu. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413.*
- 414 *Titulus, & legibus, ne fiduciiones dotum dentur, an cum iuramento possit renunciari? Vide nu. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421.*
- 418 *Decreto annullatum non potest renunciari, numero 419.*
- 421 *Reiteranti Sanctum Baptisma paxa imminet gravissima.*
In errore reiterationis Baptismatis fuerunt Donatistae, & Armeni heretici.
- 422 *Mulier habet actionem hypothecam super bonis viri pro bonis dotalibus, sibi restituendis nu. 423.*
- 424 *In hypotheca, quam habet actionem pro dote, preferitur mulier habenti personalem actionem, etiam anteriorem.*
- 425 *Mulier pro dotibus, an praferatur anterioribus expressum habentibus hypothecam? Declara. numero 426.*
- 427 *Mulieri dorem representi, an opponatur compensatio exceptis? Intellige, numero 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439.*
- 431 *Compensatio non fit ipso iure, sed peti debet ab homine.*
- 434 *Legitimi ad aliquam non admittitur compensatio.*
- 436 *Compensatio pro heredes mariti opponi potest ob res amotas, & donatas.*
- 440 *Referuntur moratoria quinquennalis, an apponantur Decretorum Tom. III.*

- surin dote? Intellige, num. 441. 442. 443. 444. 445.*
- 446 *An restitutio dotis facta in pecunia debeat esse in eadem pecunia? Declara. nu. 447.*
- 448 *Causa dotis, an praferatur sibi agentis causa Primi pulari? Intellige. nu. 449. 450. 451.*
- 452 *Primi pularis officium quod sit diligenter declaratur. numer. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465.*
- 453 *Primi pulari, an sui Filiis fieri, vel qui primi in hostes teleferant? nu. 454.*
- 455 *Primi pularis magilistratus, qui essent intellige. nu. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465.*
- 466 *Milites Primi pulari qui essent, & qui dicebantur.*
- 467 *Si detur in dorem res Emphyteotica, an pro ea solui debeat Lendimium? Declara. nu. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475.*
- 476 *Mulier, an possit dorem petere, Viri deportati? Declara. nu. 477. 478. 479. 480.*
- 477 *Matrimonium non soluitur depuratione viri, nec amissione ciuitatis. nu. 478.*
- 480 *An petatur dote per mulierem quado viro fuit interdictum aqua, & igni.*
- 481 *Intellektus Const. Regni. incip. Hostici exceptionum. num. 483. 484.*
- 482 *Agenti mulieri pro dote, an possit Exceptio Hostica, Figure Constit. Hostici exceptionum opponi. Declara, & intellige, ut per auctorem. nu. 483. 484. 485. 486. 487. 488.*
- 485 *Reipublica fauor attenditur.*
- 486 *Exceptio Hostica admittitur donec milites vacent in Castris.*
- 487 *Caroli Tapia Marchionis Beluonensis Regentis meritis laudes.*
- 488 *Causa Illustrissima, & Excellentissima Domino Camillo Caracciolo Principe Aulicus, Duce Atropalida, Comite Torella, Equite ordinis Aurei Velleris, narratur.*
- 489 *Pater si receperit dorem filij, seu filius cum consensu patris, erunt pro eadem dote obligati.*
- 490 *Mulier potest solidum dotis ab uno ex hereditibus viri petere. Sed declara. nu. 491. 492. 493.*
- 492 *Heredes omnes maris tenentur proportionibus hereditariis ad solvendum dotum.*
- 494 *Pactum, per quod dotis conditio sit desertior, etiam muliere pacifice in sui praedictum, an valeat? Limita dicem modis remissum. numero 495.*
- 496 *Priuilegia dotibus concessa, an intelligantur concessa donationi propter nuptias, Quarta, sunt Antefato? Intellige. numer. 498. 499. 500.*
- 497 *An priuilegia praedicta dentur augmento dotis? nu. 498. 499. 500.*
- 501 *Im praetentis in hypothecis dotalibus, an detur patri mulieris, filijs, extraneis, & quibus personis? vide num. 502. 503. 504. 505. 506.*

507 *Contrahit matrimonium, & promissa dote in tempore non solvitur adveniente die solutoni destinata mora absq; interpellatione committitur, & debentur alimenta, fructus & interesse. num. 508.*

TITVLVS QVINTVS

De Privilegijs Dotalibus.

SVMVLAM breuem, quantum potero, faciam, omnium seré privilegiorum dotalium, præsertim illorum, quæ tradita sunt à Iuris consultis celeberrimis *Baptista de Sancto Ilesio Patavino*, & post ipsum à *Baldo de Bartolinis Persino*, qui ante omnes hunc laborem ad publicam omnium utilitatem laudabiliter assumpserunt, collegerunt enim in vnum privilegia diversimodè in lure nostro, & apud doctores nostros seminata. Cui autem t tantum elaborarunt, ut pro mulierum doctibus tot immunitates concederent? An quia dotes dare virginibus, pietatis officium dicitur. *Item 12. S. si mulier. ff. de condit. indebit. vbi hoc voluerunt Basil. Angel. & ceteri. Alberic. de Rast. in prima parte statutor. q. 3. alia allegans Andr. Tiraguel. de Privilegijs pia causa. in præfat. vers. Item cum dos. Riminala. Sinter. in consil. 229. num. 6. vol. 2. & ante in consil. 63. num. 7. vol. 1. Joan. Cephal. in consil. 16. numer. 2. vol. 2. Atarv. de Affiliis in Decision. Neap. 371. sub nu. 2. Alav. Anton. de Amatis in Decision. Marchia. 42. num. 10. 11. Vincens. de Franc. in Decision. Neapol. 237. sub numer. 2. sequitur Anton. Heringius de Fideiussorib. cap. 7. num. 434. 435. quo in loco asseruit, quod difficile mulieres abiq; dote maritarentur, quod, & dixit etiam *Albertus Brannus de status excludenti faminas propter masculos. Articuli. 3. num. 45.* dum dicit, quod ad hoc inueniuntur dotes, ut fiant matrimonia cum deferuant alimentis, & vestibus illarum & mulieres facilius maritentur. *Alex. in consil. 56. n. 4. vol. 4. sequitur Andr. Gail. Præf. obfer. lib. 2. obfer. 87. num. 3.**

Est etiam lexus adeo fragilis, & imbecillis, & infirmus, ut cumulat, *And. Tiraguel. de legib. cum nobilibus. l. 1. num. 71.* & facile possint circumveniri, ac dotes t amittere, cum sint inconstantes, & contra propria solent commoda laborare. *l. si prior. C. de sponsalib. Nicola. Ber. in consil. 28. num. 1. & dixi de compromiss. S. 2. gloss. 3. n. 29.*

Primum itaq; Dotis privilegium illud est, quod nudo videretur constitui non posse t pacto argumento. *l. iuris gentium. S. si cum nulla vers. Igitur nudo. ff. de Pactis. Sed tamen contrarium verius est, scilicet dotis favore, nudum pactum t actionem producere, siue verba scripta fuerint, siue non. ut habetur in l. Ad excussionem. C. de Dotis promissis. Accursus. in l. 1. in verb. sepe. ff. solut. matr. & in dicto S. Item nulla vbi hoc voluit Bartol. num. 10. & alij Doctores præsertim Paul. de Castro, sub num. 6.*

vers. primum est illud ante cum Bald. in dicta l. ad excussionem. num. 3. Andr. Barbat. in consil. 17. col. 1. vol. 3. Bald. Novell. in Tract. de Dote. par. 6. Prinsleg. 1. ante cum Baptista de sancto Blas. de Prinsleg. Dotalibus Prinsleg. 1. Ripa in dicta l. 1. num. 2. Item Corasim l. Qui liberat par. 2. num. 143. 142. ff. de Rit. in nupt. Marc. Mantua. Dialogo. Histerolog. 34. numer. 1. 2. Anton. Heringius in Tractat. de Fideiuss. cap. 6. num. 200. Franc. Comm. Comment. Iuris civilis lib. 3. cap. 3. numer. 1. alios allegat Bernardus Alfau. in Collection. 555. Et istud procedit de lure civilis, & canonico. ut in c. iuxta de pactis. ubi gloss. magistra. & singularis. Abb. Penar. inc. novit. num. 50. de Iudic. Etiam in qua in Ecclesiastico. num. 56. 59. de Constit. Didic. Contrarius in cap. quæmatis. par. 5. 4. numer. 12. de pact. in 6. Hippolyti. de Maritalib. de Fideiussor. numero 357. 359. And. Tiraguel. de Prinsleg. pia causa. Prinsleg. 1. 1. Joan. Coras. Miscolen. Iuris civilis lib. 1. cap. 1. lib. 3. cap. 15. num. 3. 14. Andr. Alciat. Paradox. lib. 5. cap. 3. Ferdinand. Palg. contraver. illud lib. 1. cap. 15. num. 15. Francisc. Vinias Opin. commun. 570. pactum nudum. num. 2. & opin. in Verb. Premissa. Anton. Scappus de Iure non scripto lib. 4. cap. 8. Iohannes Lamfranc. Bolbus in Decis. 108. Matib. in Decision. Neapol. 120. num. 4. 5. Gaspar. Cobolus in Metalep. 793. Iohannes Ludovic. in Decision. Persino. 9. num. 26. Petrus Camedo alios refert in Collect. Iur. Canonic. par. 2. Coll. 31. Idem Mentia in dicto Dialogo Histerologic. 34. numer. 3. Consiliarius Georgius in allegat. 10. num. 14. 15. Polydorus Ripa in Obseruat. 86. num. 1. Curt. Iunior. in consil. 168. sub num. 12. vers. Nec obstat quod Bennens. Stracca de Sponsion. Mercat. par. 2. num. 4. vers. in præfatis vero. Ioan. Baptista Thorus in Compound. Decisionum Neapol. in Verb. Promissio probata. Et idco fecisset simplex sollicitudo per tota allegata per Baptista de Sancto Blas. de Prinsleg. de alib. prinsleg. 2. Ioan. Bessian. in Consuetud. Alciat. cap. 14. De Denotati Dote, & Matrimon. Articuli. 11. vers. Decimo sexto. Nysinger. obfer. 3. vers. Decimo nono licet. Centur. 3. Anton. Gubertus de sponsion. & matrimon. Titul. de Dotum singular. vers. cul. t ego me actio.

De clara procedere supradictam conclusionem, dummodo promissio dote non sit incerta, t sed certa, ne duo specialia concurrant in eodem negotio. *l. 1. C. de Dotis promissis. ita voluit Paul. de Castro. in l. 1. sub num. 6. vers. Primum est & illud. ff. solut. Matr. Baptista in dicto Tract. prinsleg. 31.*

De clara etiam, quod eadem actio est stipulatio t pro dote interposita sit Bonæ fidei, ut in S. fuerat. in l. de Actionibus Papensin libell. quo vixit agi ad dot. in Verb. coram vobis. n. 6. vers. Quoniam. Ioan. Bessianus in consuetud. Alciat. Titul. De Denotati, Dote & matrimonio. cap. 14. Articuli. 11. vers. Tercio cum succederet, & subrogata fuerit in locum rei vxoris actionis, quæ erat bonæ fidei, & habet plenius privilegium. *l. 1. S. fidei si non ignoramus. C. de Rei vxor. celi. Accursus. in l. de dissolutione. 3. in Verb. possessio. ff. sol. matr. Bar. Bald. Cas. Alex. Arret. Imol.*

et *14. sibi idem*. Datur dicta actio viro, & vxori pro dote promissa, & restituenda. *Item. Faber in dicto. S. fuerat. num. 13. vbi Item. Ferrar. montan. dynging. & Otiomomus* & ideo cessat quod attentauerat Bal. Nouell. de dote. parte 8. *Priuilegijs*. 4. Et quauis non competere viro dictam actionem bonæ fidei ex stipulatu contra Accursum censuerit Iacobus Cuias. in consultijs. 16. Tamen recte contra Cuiacium tenuit Hier. Tremle. *disputation. Scheller. parte 2. disput. 2. Thes. 1.*

SECUNDVM Priuilegium in dote est, quod fingitur tacita stipulatio, tam si nullo modo fuerit interposita, quam, si fuisse interposita, tamen minus solemniter, quia eo casu solemniter interposita fingetur. *text. Notabilis. in l. 1. S. Ret vxoria. C. de Ret vxor. et ibi. Sancimus omnes dotes per ex stipulatu actionem exigi, siue scripta fuerit stipulatio, siue non, vt intelligatur* 12 *re ipsa stipulatio esse subsequuta. & hoc voluit Bald. Nouellus de dote. parte 6. col. 3. vers. Secundum speciale*. hoc idem dicit Marcus Mantua *Dialog. Historolog. 24. numer. 1. 2. Class. 1. Baptista de Sancto Blasio in Tract. de Priuilegijs dotalib. Priuilegio. 2. Ioannes Bessinus in Consuetud. Arvernica. cap. 14. Articuli. vers. decimonono. Petr. Greger. Synag. Iuris Pnuer. lib. 9. cap. 24. num. 11.*

Tertium priuilegium dotalium est, quia frater, vel alius, qui non tenetur dotare, dotandam videtur 13 *detur dotare* t animo donandi, & præsertim extraneus, *l. fin. S. accedit. C. de Ret vxor. et Item. Paul. de Cattr. in cons. 96. in cons. 118. Alexand. in cons. 179. incip. Vise process. col. 1. vers. hoc consulendo. vol. 5. Bald. in l. fin. num. 3. C. de dote. promiss. Bart. Socin. in cons. 100. incip. super controuersia. col. 2. sub num. 6. vol. 3. Deci in cons. 32. incip. Presentissimè Dilect. num. 1. Augustin. Beras in cons. 190. num. 35. 40. vol. 1. Marc. Anton. Natta in cons. 100. num. 11. vol. 1. Marian. Inn. in cons. 79. num. 74. vol. 3. Bald. Nouell. in dicta parte 6. *Priuilegijs*. 3. & *Priuilegijs*. 45. Franciscus Peggini in cons. 37. num. 6. Iacob. Mandell. 12. num. 11. vol. 1. Thobi. Munis in cons. 64. in fin. Iacob. Menach. de Arbitrar. Iudic. quæst. lib. 2. Centur. 2. casu 88. num. 87. Constantius Rogerius in Tract. de dote. S. 8. num. 8. Aluar. Vassij in Consultijs. sine distinctione. Luffan. 127. num. 11. dixi supra Titul. de Iure dot. vers. Extraneus, qui non tenetur num. 48. cum seq. Iohannes Mascard. de Probation. conclus. 572. num. 1.*

INTELLIGE Tamen eandem conclusionem non procedere, si is qui dotauit extraneus, 14 *vel alius* promissit tamquam administrator, negotia gerens, vel Tutorilius, cui, vel pro qua dotes promissit, quia non intelligitur donasse, sed de suo promississe. *l. Nescimus. ff. de uerbor. oblig. l. cum post mortem. ff. de administr. Tut. gloss. in l. fin. vbi hoc voluit Bald. numer. 3. C. de dote. promiss. Barth. Socin. in consil. 121. incip. Vise contingens. col. penult. vers. & probatur etiam hac conclusio. vol. 1. in consil. 291. col. 7. vers. Multo minus. vol. 2. & in consil. 64. incip. In presentis consilium in a Decisionum Tom. 111.*

tatione. num. 2. 3. vol. 4. Andr. Alciat. in cons. 153. num. 3. Carol. Rainius in cons. 171. num. 3. in consil. 200. num. 1. vol. 1. in cons. 65. num. 6. Iacob. Menoch. in dicto. casu 88. num. 48. Mascard. in dicta conclus. 572. num. 10. in consil. 813. num. 3. vol. 4. Item. Baptista Cella de Fecit scientia, & ignorant. distinct. 22. num. 8. cum pluribus seq. & in Tract. de Partion. Rata. q. 62. num. 4. 5.

QUARTVM priuilegium, quia dotes gaudent priuilegijs alimentorum, & magis priuilegiatae 15 *tae illæ sunt*, quam t alimentata, vt dicit Bald. Nouellus de dote. parte 6. *Priuilegijs*. 4. & infinita sunt alimentorum priuilegia, quæ possum ad scriptoribus numerantur, quæ ego ad pauca adducerem, quia 16 *sufficeret*, quod alimenta t sint Iuris naturalis, vt ex Antonio Gubernio, *quæstionum Iuris. lib. 1. cap. 15. num. 3. dixi in cons. 64. num. 39. com. 1.* & alimentorum causa dilationem non recipit, *l. fin. C. de Aliment. pupill. præst.* habet enim necessitatem consociam, vt 17 *quis viuere t valeat*, quæ necessitas quotidie fugerit, & imminet, vt dicit Item. Cephal. in cons. 485. num. 85. & 96. vol. 4. Hinc dicit Cym. in L. Nā omnis. C. de Admin. inter. Quod dos non est minus fauorabilis, quam alimentum. Quinimo succedit loco alimentorum, 18 *l. S. prohibemus. Antien. de Triens. & semis.* Alimenta ex oneribus sunt dotalium cumulo annexis, *l. si maritus. l. si filia. S. si filia. l. heredi. l. si is, qui Stichum 57. S. ibi dicitur. ibi gloss. in Verb. altera. ff. de Iure dot. Alexand. in cons. 74. incip. Vise in prima. vol. 5. Bald. Nouell. de Dote. quæst. 2. col. fin. vers. post dicit quod entra matrimony, & maxime hoc procedit 19 *de æquitate t canonica*, quia dos succedit loco alimentorum, vt sentit Cymus in l. Sancimus. C. de Nutrit. quem refert, & sequitur Nicol. Ber. in decision. Burdel. ad 127. num. 11. cum seq. Cathari. de Afflict. in decision. Neapol. 11. sub num. 10. & post Cym. & Bald. in l. Neque matrem. C. de Iur. dot. voluit Roland. à Valle in cons. 91. num. 19. vol. 1. Alexand. in consil. 7. incip. Vise, & diligenter. col. 1. vers. Nam desipit. vol. 2. plenè Marian. Senior. in consil. 25. incip. Deminus Franciscus. col. 6. vers. Tertio hoc probatur. volum. 1. & in consil. 80. incip. Diligenter. col. fin. vers. secundum opin. vol. 2. Caesar Præstator. in decis. Neap. 11. sub numero. 13. 14. Andr. Gail. Practitor. Obseruat. lib. 2. obseruat. 95. num. 15.*

QUINTVM priuilegium enumeratur, quod donationes simplices, vel ob causam factæ a patre 20 *in filium*, vel filiam t non conferantur, *l. si donatorem. l. fin. C. de testam. Ant. P. de sperens. C. de testam. testam.* Secus verò si faciant data, vel 21 *donata ex causa dotis*, vel donationis propter t nuptias. *vt in dicta l. fin. sed non est. l. fin. C. de cell. sed l. fin. C. de Dot. promiss. Erica refidet Bald. Nouell. in Tract. dote. parte 6. Priuilegijs*. 5. vbi ipse dicit esse magis contra fauor em dotis, & mulieris 22 *quod ego confirmo*, quia corpus dotis, vel t donationis, quod esset solidum, & vnitum, diuideretur in partes.

SEXTVM priuilegium erit, quia si patet simpliciter dotare filium, non exprimitur de quibus bonis, vel de quo patrimonio M a nio.

nio, de proprijs ipsius patris bonis dotalise intelligitur, si non aucte exprimitur, 9 dotalis de bonis suis & de bonis filij, tunc si est solutio, intelligitur dotalise de proprio, fin autem non est solutio, intelligitur dotalise de patrimonio filij. Ita fuit Decisum per Iustinianum Imperatorem, in f vna de quinquaginta Decisionibus ab illo factis. in l. fin. C. de Dotis promiss. quam ita in summam deduxit Bald. Andr. Alciatus in Tract. Praesumpt. Regal. 1. Praesumpt. 26. num. 1. 2. Bald. Nolle in Tract. de Dote, Part. 6. Privileg. 6. dicens, quod si in Instrumento dotis dicatur, quam dotem, puta mille promissit dictus pater computari in ea, omni eo, quod ipsi filius debetur, tam de bonis maternis, quam paternis, 35 si hoc non obstante censibatur dos data de bonis paternis, & poterit filia ad huc bona materna petere, & dicit ita ipsum consultulisse cum Ioanne de Monte sperello, ita etiam placuit Sacro consilio Neapolitano, vi per Math. de Afflictis in Decis. Neapel. 178. num. 13. Marian. Iun. in cons. 89. num. 17. vol. 3. Iequitur Ioan. Francesc. de Ponte in cons. 74. sub num. 9. 36 vbi. Et talis conclusio procedit, etiam si filius mulier renunciet amplè bonis paternis, & maternis tempore dotationis, vt dicit Afflict. in dicta decis. 178. num. 13. quem sequuntur Cardin. Paris. in cons. 80. num. 4. 5. Vbi. 3. & Garfias in Afflict. in Decis. Sicilia. 186. Vol. 2. Bernardin. Alfin. in Collectan. 218. Ioannes Baptista Thome in Compendio Decision. in verb. Renunciatio facta per filium.

SEPTIMUM privilegium est, quia dotis fauore, verba enunciativa in Instrumento dotali ti probantur, contra iuris regulas, hoc ante alios voluit Barrol. in cons. 123. incip. Falsum si se habet Testi. & Salm. num. 3. quem sequitur Alexand. in cons. 4. incip. Videretur in premissis his. col. 4. vers. Quod istud sit verum probatur. Vol. 2. allegatur ad hoc glossa in l. 2. in v. q. b. O i enderis. vers. Quidam dremi. C. de Dotis promiss. vbi dicitur, probari promissionem si dotis per verba enunciativa, per que fuerant promissae vsque dotis. Ludo. Roman. in singul. mibi. 534. incip. Verba enunciativa. Alexand. in cons. 99. incip. super primo dubio. nu. 2. vers. Tamen istis non obstantibus. vol. 7. Decius in cons. 35. incip. Praesentissime DaSor. num. 3. & in l. ex his. num. 12. C. de Testa. multis. Bald. Novell. de Dote. Privileg. 78. & ante cum Baptista de Sancto Blasio de Privileg. Dotalib. Privileg. 253. voluit Math. de Afflictis in Decis. Neapol. 382. sub num. 5. & decreuit Roma Romana apud Paul. Atm. Verall. in decis. 282. part. 1. Mascardus de Probationib. conclus. 627. num. 35. Quae procedunt etiam si fuerint enunciatia coram tertio, vt voluit Idem Verall. in Decis. 338. nu. 1. 2. part. 3. Ioan. Bessim. in Consuetud. Almer. cap. 14. des Denotations, Dote & marriage. Periss. Pignori nouo.

OCTAVUM privilegium, quia Dos si fuerit tantum promissa, facit eundem effectum, si ac si fuerit dara, vel constituta. Angel. in consil. 76. incip. Barum loquimur, & in consil. 180. incip. promissa. Ioan. Campeg. in Tract. de Dote parte 5. q. 30. Math. de Afflictis in decis. 61. num. 1. 2. Thom. Gram. in

Decis. Neap. 103. num. 18. 19. Aluar. Falla in Decis. Lufit. sine consil. 33. num. 10. 11. in decis. 1. num. 9. in decis. 153. num. 8. Hieronym. Adagon. in Decis. Florentin. 13. sub num. 26. in decis. 84. num. 12. in decis. 86. num. 2. 3. in Decis. Lucens. 76. num. 17. Roland. à Valle. in Tract. Status de Lucra dote. q. 5. num. 14. 15. & q. 106. num. 9. Francesc. de Fente in consil. 10. num. 21. 22. vol. 1. Ioan. Andr. Georg. in Allegat. 45. num. 27. 28. Ioan. Anton. de Nigris. in c. Regni. Vltim. dotalium. numer. 89. cum pluribus seqq. Andr. Gail. Practicar. Obseruat. lib. 2. Obseruat. 79. num. 2. 3. Dixi supra in Titul. de Iure dote. vers. Promissa dote constitutenda. numer. 341. hoc Tom. 3. Joseph. Ludo. in Decis. Perissa. 21. num. 12.

NONVM privilegium est, quia mulier vi-
30 uente viro, dicitur bona ipsius si viri possidere iure familiaritatis. l. qui iure familiaritatis. vbi L. 1. ff. de Acquir. possess. Et ideo ipso mortuo ex causa extrinseca praeterint ex causa ipsarum dotum, poterit mutare causam, & pro dotibus vii eidem
31 bonis si iure retentionis. vt habetur per DaSor. in l. 3. S. item. ff. de Acquir. possess. Item memo. C. de Acquir. poss. ita voluit Barol. in l. si filio. La. ff. solus. matrim. Bald. in l. pignoris. sub num. 2. vers. sed quare quid de uxore. C. de Pignorat. actione. dicens, quod
32 vxor habens bona si viri pro dote obligata, mortuo marito potest propria autoritate remanere in detractione domus, quam cum marito viuente inhabitabat, iure familiaritatis, & tamquam vxor. & in l. si cui non numerata. num. 1. C. de non num. pecun. & in l. non sub. C. de pignor. act. Quod dicit esse quotidianum, & menti reuendum. Iesum. in l. si non sortum. S. item non. col. fin. ff. de condic. furti. Marian. Senior in consil. 131. incip. In praesentis consulasse. col. 1. vers. Item. Nec videtur obviare. vol. 1. Decius in consil. 232. incip. Dara admodum. col. 1. numer. 1. 2. & optimè in consil. 400. incip. Si pignori sit consilia. numer. 4. 5. & in consil. 670. incip. Apparet rationes. num. 6. & voluit Thom. Gramatic. in Decis. Neap. 58. num. 3. & in decis. 92. num. 19. Roland. à Valle in consil. 77. numer. 26. 27. vol. 1. Josephus Ludante. in Decis. Perissa. 109. num. 1. 2. & 4. mon. Cartar. in Decis. Gram. 73. num. 1. 2. Anton. Capic. in Decis. Neap. 109. num. 3. Nicol. Berz. in Decis. Bardagal. 44. num. 38. in fin. Iacob. Mench. de Recuperand. poss. Remed. 5. num. 32. Ioan. Cephal. in cons. 98. nu. 3. 2. vol. 1.

AMPLIA primò, mortuo viro, vxori relicta tutrici, & quae se obligauit ad redditionem
33 rationum, etiam illo adhuc non reddito si competere ius retentionis pro dotibus iuxta opinionem Anton. Negus. de pignori. part. 5. num. 6. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

AMPLIA, dictam conclusionem, & ptiuilegium, non solum procedere in vxore, sed etiam in filio vxoris, quia istud ius retentionis transit in singularem successorem. l. non prater. ff. de Diffus. pignori.

pignori.

pignor. ut dicit Francisc. Mare. in Decis. Delphin. 281. par. 1. idem Grammat. in dicta decisum. 92. numero 20.

DECLARA primò supradictum privilegium & concedi hanc facultatem mulieri, vel vxori, & potestatem retinendi possessionem, si mortuo viro verbis expressis declarauerit, ac mutauerit animus suum, velle mutare eausam possessionis pñstinae tempore viri, idque faciat scitis, & fulciar verbis. *Qua ratione. §. in eundem. ff. de Acquir. rer. domin. l. 3. §. item, in fin. ff. de acquir. posses. vbi dicit hoc declarasse Barthol. Socin. in dicto consil. 131. col. 3. versicul. Sed hic est aduertendum. col. 1. & est necess. 36 sc.* quòd de hoc animo constet. *Lpro herede. Leg. vii. vbi Bart. ff. de acquir. heredi. cum sola animi destinatione quis fiat heres. l. fin. C. de iure delib. hoc idem voluit Dec. in dicto consil. 232. num. 2. in consil. 400. num. 5. Card. Paris. in consil. 14. num. 30. in consil. 3. num. 20. vol. 1. in consil. 15. num. 20. vol. 2. in consil. 149. num. 2. vol. 4. quem refert, & sequitur, Rol. d. Valle in dicto consil. 77. num. 30. 3. vol. 1. Curi. Jan. in consil. 10. num. 22. in consil. 168. num. 36. Andr. Alciat. in Tract. Prasumptum. Regul. 3. Prasumptum. 23. num. 7. Francisc. Bursat. in consil. 9. num. 7. Vol. 1. cum mutatio voluntatis non presumatur 37 nisi probetur. Ioan. Newizan. in consil. 2. numer. 9. Hierony. Gratian. in consil. 128. num. 5. Vol. 1. Augustin. Berous. in consil. 55. num. 8. Vol. 3. Ioan. Cephal. in consil. 277. num. 99. in consil. 288. num. 3. Vol. 3. Rtmald. Senior. in consil. 8. 2. numer. 2. Vol. 1. in consil. 284. num. 8. Vol. 2. Tiber. Decian. in consil. 37. num. 30. in consil. 86. num. 41. Vol. 1. Jacob. Menoch. de Prasumptiomib. lib. 6. Prasumptum. 6. Octavian. Cachran. in Decis. 49. num. 13. Hierony. Magon. in Decis. Florentin. 5. num. 13. in Decis. 88. num. 6. & in Decis. Lucen. 26. num. 38. in Decis. 64. sub num. 9. Ioseph. Ludovic. in Decis. Perus. 109. num. 4. Flamin. Charter. in Decis. Genuen. 73. num. 3. cum pluribus seqq.*

DECLARA scùdo dictum priuilegium retentionis spectare vxori pro suis Dotibus, ac lumbus dotalibus, dummodo suae possessionis retentione sit sine vitio, & res, quam retinet sit vacua, & ab alio non apprehensa, vel illam habeat vigore conuentionis, vel decreto iudicis ita Bald. in dicta. l. penult. sub num. 2. versicul. sed quare. C. de pignor. at. alii. & in dicta. l. fin. num. 1. C. de non numer. pecun. Barthol. Socin. in dicto consil. 131. col. 2. Dec. in dicto consil. 232. num. 2. in dicto consil. 400. num. 5. dicto consil. 459. num. 3. in dicto consil. 671. num. 7. in l. Dote. num. 3. C. de collat. Hieronym. Magon. in Decis. Florentin. 37. num. 13. & in Decis. Lucen. 64. sub num. 9. Hierony. Gabriel. in consil. 34. num. 5. Vol. 1. quem refert, & sequitur Fabius Timent. ad Magon. in dicta Decis. Lucen. 64. in Verb. sine vitio Roland. à Vall. in dicto consil. 77. num. 35. Vol. 1. Francisc. Bursat. in consil. 9. num. 4. Vol. 1. Ioseph. Ludovic. in dec. 109. num. 3. Beronym. Canale. de V. iust. mulier. relicta. num. 201. Flamin. Charter. in Decis. Genuen. 73. numero 11.

DECIMVM priuilegium est, quòd legatum dotis incertae valet quia relictum arbitrio, & alius, boni viri arbitrio relictum intelligitur, unde cum reliquisset testator nepoti dotem dotes taxandas, & declarandas, per suum haeredem, vxorem, & sororem, & illi dicerent quantitatem secretis eis dictam a testatore, sacrum consilium declarauit legatum, & incertae dotis esse validum. *arg. l. filia. 41. ff. de leg. 3. l. T. hepompus. ff. de Dot. pragmat. Et in casu simili cum praetenderent illi, quibus testator committat quantitatem dotium, & dicerent contra legatarios, quòd testator eis dixerat secretis, quòd darentur ducati quinquaginta, Sacrum consilium dixit eis non esse praestandam fidem, sed intelligi debere arbitrio boni viri, & decreuit, quòd darentur illi puelle ducati ducenti, vtoprimè dicit Mauk de Affili. in Decis. Neapol. 337. num. 9. vers. & vnum di. priuilegi. & in Decis. 371. ix. Paul. de Cestr. in consil. 11. col. 3. Vol. 1. Baldus Nouell. de Dote. parte 6. Priuilegi. 9. priuilegi. 11. Dec. in consil. 339. incip. in causa, qua agitatur. sub num. 10. vers. Quia circa iocalia. Jacob. Menoch. de Arbitr. iudic. lib. 1. g. 98. num. 41. & lib. 2. Centur. 1. iust. 149. sub num. 35. Ioan. Baptista de Thoro in Compendio Decis. Neapolitan. in Verb. legatum dotis. in Verb. Taxatio. & in Verb. Voluntas. Bernardin. Affian. in Collectan. 285. adde his Ioan. Cephal. in consil. 312. num. 32. vol. 3. Baptista de Sancto Blasio in Tract. de priuilegijs. Dotalib. Priuilegi. 3. August. Berous. in consil. 61. num. 2. vol. 2.*

VNDECIMVM priuilegiu erit, quia res prohibita alienari, non prohibetur illius alienatio pro dote. *§. Quamobrem prasentem. Anst. de Restit. & ea qua parit. Anst. Res qua. C. common. de Legatis. & in loco Bartol. Iason. & alij Doctores. & Alexand. in consil. 3. incip. V. iust. in causa. col. 3. vers. Item etiam consil. vol. 3. Barth. Socin. in Regul. 12. Barth. idem in consil. 23. incip. In propoita consultatione. m. 3. cum seqq. Vol. 3. vbi dicit, hoc caueri etiam de lute digelitorum per l. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad Trebelli. & quòd miratur de Angel. qui tenuit contrarium, contra quem dicit plures consuluisset suum genitorem, quem sequitur Decian. in consil. 376. incip. V. iust. in propoita. num. 1. vers. sed his non obstantibus. Iason. in dicta Anst. Res qua. num. 24. vers. Nunc factus polichrum dubium, vbi dicit hoc pro 44 cedere etià in expressa generali alienationis prohibitione. Idem Dec. in consil. 519. incip. V. iust. bis. m. 2. refertens supradictum aliud suum consilium, dicens Socin. consuluisset similiter & quòd Marianus illius pater consuluierat contra Angelum, & ita etiam cum eo omnes aduocatos Florentinos consuluisset. Corn. in consil. 38. incip. Placeat mulier. Beron. vol. 1. Christian. Smer. in consil. 27. num. 12. in consil. 63. m. 20. Cur. Jan. in consil. 59. num. 2. Ripa in Lex facta. §. si quis rogatus. m. 37. ff. ad Trebelli. Iason. in l. Filius familiaris. §. Dicit. m. 97. in 2. le. 2. ff. de leg. 1. Bart. Peronem in consil. 38. incip. omnia facti narratiue. sub num. 4. in fin. Ludovic. Gozzadin. in consil. 97. num. 8. cum pluribus seqq. Ayon. Gramet. in consil. 19. in fin.*

in fin. in conf. 186. m. 4. Marian. in fin. in conf. 20. m. 4. in conf. 130. vol. 1. Mart. Anton. Natta in conf. 61. m. 1. cum seq. vol. 1. Cardinal. Parisi in conf. 52. m. 39. 40. in conf. 63. m. 32. cum seq. in conf. 81. m. 45. cum pluribus seq. vol. 2. Bald. Noctius de Dote. parte 6. Præleg. 13. Petrus de Anchar. in conf. 381. incip. in Thomae premissis. col. 1. vers. sed sitentis. Lud. Roman. in conf. 57. incip. circa propositum. sub m. 3. vers. ex his probatur primo. Hieron. Gentius in conf. 17. incip. Quoniam. num. 1. Mart. Anton. Eugen. in conf. 14. num. 1. vol. 1. Laurent. Silvan. in conf. 90. m. 1. Mart. Mentia in conf. 291. m. 5. Isidor. in conf. 157. vol. 2. Carol. Ruin. in conf. 199. vol. 2. Didac. Cozar. Variar. Resolus. lib. 3. cap. 6. m. 10. vers. secundo. Nicol. Bellon. in conf. 83. m. 4. bene Francisc. Marcar. in epistolam de Fideicommissis. parte 2. cap. 48. Roland. à Vall. in conf. 85. m. 27. 34. vol. 1. vbi reprobatur opinio Angel. Iacobus Menoch. de Arbitrar. Iudic. quod lib. 2. Centur. 2. casu 18. m. 73. 74. vbi similiter Angel. opinio nem reprobatur. Guido Papa in Decis. Delphinal. 95. m. 16. in Decis. 615. m. 3. Nicol. Bep. in Decis. Burdegal. 129. m. 4. 5. 6. Francisc. Vetus in decis. 18. m. 1. 6. & per totum V. lib. Opin. commun. in verb. Allicari. num. 79. Mortim. Manier. in Decis. Aragon. 10. m. 30. Anton. Gomma in Decis. Lusitan. 344. m. 6. Vincentius de Franc. in Decis. Neapol. 519. m. 11. plures allegat. Marius Gurbis in Decis. Sterilia. 37. m. 4. Ioan. Resfian. in Consuetud. Alter. cap. 14. De demones. Deit. & maritages articulo 11. vers. ult. sexto mulier. Myfinger. in Obscurat. 3. vers. Nemo res pro dote. Cent. 3. Papien. in Pract. in Forma libelli. que vocat agit ad dote. in verb. Ceram vobis. m. 12. vers. m. decimum est.

ANIMADVERSI O prima erit, dictum prius legum procedere, vbi non adiunt alia bona, ex quibus capiatue dos. Et enim adnerunt bona, non alienarentur prohibita alienari, vel fideicommissi restitutioni subiecta, quia istud priuslegium est loco timedij subsidiarij defectu aliorum bonorum. Bartol. Ioan. de Imol. Lud. Roman. & Alexand. in l. si fuita §. si de vestigabibus ff. de damn. in f. l. Cur. Sen. in dicto conf. 27. num. 17. Dec. in dicto conf. 519. in fin. Bartol. Socin. in conf. 104. in fin. vol. 3. Hieron. Cagnol. in l. fin. num. 273. vers. & mulier dicunt. C. de Pali. Curt. Ioan. in dicto Amf. Res. qua. 46. Ioan. Cephal. in conf. 161. m. 29. vol. 2. Ferdin. Loaz. in dicta l. fin. familiars. §. Dini. m. 70. Petr. Anton. Petra de Fideicommissis. §. 8. m. 45. ante cum Marcar. in dicto Traict. de Fideicom. q. 48. parte 2. Hieron. Gratius in conf. 17. m. 20. 21. vol. 1. Ioan. Neman. in conf. 10. & in conf. 11. Iacob. Menoch. de Præsumpt. lib. 4. Præsumptio. 189. m. 8. Fabius de Anna in conf. 85. m. 12. D. Cailla de Fidei Saicm. & ignorat. dyb. 80. m. 1. et 2. & in Traict. de Remed. possidat. Remedio 6. m. 1. Mar. Anton. Pergrim. de Fideicommiss. articulo. 42. num. 23. 66. 7. 77. probatur etiam Iacob. Ferrerius ad Grand. Pap. in dicta decis. 96. faciunt notant per Ioan. Cephal. in conf. 255. sub m. 39. in dicta hanc propriam vol. 2. quem ad istud referet

Adriell. Pedrarchi in conf. 31. m. 3. q. vol. 1. Francisfr. Vetus in decis. 18. m. 27.

SVBANIMADVERTENDO, quod in casu 46 proxime narrato, quando non subsecit f bona, & deueniendum foret ad bona prohibita alienari, hanc probationem non extare alia bona, incumbere pretendenti diminueri fideicommissum. Ferdin. Loaz. in dict. §. Dini. num. 70. & in specie, quod ista probatio fieri debeat per mulierem nequeantem non adesse alia bona, nisi fideicommissi restitutioni subiecta, ut ex Sec. bann. Bertrand. in conf. 161. m. 26. vol. 3. in antiquis. ex Corn. in conf. 3. m. 3. vol. 3. Canelet. in conf. 77. m. 4. Nicol. Bellon. in conf. 83. m. 7. vers. debent itaq; quasi fundante se in Negativa, ut per Francisc. Hieron. de Negativa. in prim. hoc refert, & lequitur Marcar. in dicto Epithimo de Fideicom. parte 2. q. 48. vers. sed quid uno onus.

VERVM, contrarium videtur tenere Ioan. Cephal. in conf. 161. sub m. 2. 139. vol. 2. dum dicit hoc 48 ad mulierem non spectare, & voluit Bartol. Socin. in conf. 104. incip. Quoniam profus consiluisse, in finalibus verbis. vol. 3. dum dicit, ad excludendam petitionem illius, q. petit dotes deducendas de bonis, que sunt subdita restitutioni fideicommissi, & presuppontur adesse alia bona, ista probatio non 49 muliere, sed t ab agnatis facienda erit. Hoc idem voluit Dec. in dicto conf. 519. in fin. & comprobatur ex dicta Bartol. in l. Decem. m. 3. vers. sed qualiter fiat ff. de Verb. Oblig. dum inquit, quod in ciuitatibus, in quibus sit stilum commune bonorum illud, quod apparet existimo, dicitur esse probatum, qui 50 dicit, quod adiunt plura alia bona, debet probare. arg. gloss. in l. cum de lege. ff. de probat. casus text. & gloss. authoritate dicit Alexand. in conf. 47. in. ep. circa primum. col. 6. vers. item non debet, quod instrumentum m. 2. vol. 1. quod qui dicit quod capitale est 51 maius, t quam dicat pars, ipse probare tenetur. confirmat idem in conf. 34. incip. Consensus alias. col. 1. vers. Tertia ad idem. vol. 4. faciunt notata per Lud. Roman. in conf. 122. incip. Dubitatur, non resellum. in fin. dicentem quod qui dicit ampliora esse bona a testatore relicta, probare debet. Et qui dicit, quod in hereditate sit plura, quoniam patet ad inuentarium, ipsi dicens pluri esse, incumbit probatio pluri. ut dicit post Bartol. in l. fin. §. beneiam, num. 1. C. de iure delicti. idem voluit ipse Lud. de, Romanus in conf. 276. m. 2. Visti debet propositi thema istum, in fin. cum alijs, quos allegat Iacob. Philipp. Porcius commun. epistolarum. lib. 1. conclusio 3. & hac opinio nem firmitat Innocent. de Franc. in Decis. Neapol. 241. m. 2. Sed Fabius de Anna in dicto conf. 85. m. 11. allegat dictam Decis. Ioan. Vincen. per sua opinio nem contra istam, quia presidentes dicit, quod est onus prohiberi in alienando, & illius qui possidet bona fideicommissi subiecta, & sic non mulieris. quæ vult vendere pro dotibus.

ANIMADVERSI O Secunda erit, quod bona alienari prohibita alienari possunt, tam pro dote 53 constituenda, t quam restituenda, & quod in vtra quo

que locum habet dispositio *dicitur* *Anten. Res qua*
Barthol. in Aut. de Regis. & eadem pars. col. 2. Gloss.
et Bald. Saly. dicitur *Anten. Res qua. Ludovic. Gogatin.*
in conf. 97. nu. 10. Alexand. in conf. 67. incip. P. v. si
pendet. et col. 2. versic. illud autem certum est. vol.
4. Cardin. al. Paris. in conf. 3. nu. 33. vol. 2. Decian
dicitur *in conf. 376. Ludov. Roman. in conf. 367. incip. circa*
de qua queritur. versic. sed ratione dotis. Mer.
Anton. Natta. in conf. 6. nu. 1. 2. Vol. 1. idem Cardin.
Paris. in conf. 81. n. 47. Vol. 2. Curjus tutor. in conf.
59. vol. 1. Roland. & Vall. in conf. 85. nu. 30. cum plu
ribus segg. Vol. 1. Barthol. Socin. in dicto conf. 23. Vol.
3. Carol. Ratius. in conf. 89. & in conf. 199. Vol. 2. In
son in conf. 157. Vol. 2. Bald. Novell. de Dote. parte 6.
prinileg. 13. Conarr. Varier. Respon. lib. 3. cap. 6.
sub nu. 10. Ioan. Cephalus in conf. 574. nu. 9. Vol. 4. Me
noch. de Arbitr. iudic. quastioni. lib. 2. Centur. 2. ca
su 182. in fin. Ioan. Baptista Colla. de Falsis testi. &
Signetur. Offic. 82. nu. 1. Centur. 3. Ioannes Baptis
ta Laderch. in conf. 66. nu. 16. Francisc. Viuius in de
cision. 18. num. 8.

DVODECIMVM priuilegium est. vt minor,
54 & pupillus possint dotem dare ipsi, vel eorum tu
toris, in bonis immobilibus cum iudicis decreto,
vt dixi supra Titulo de dote dorum. versic. *comitibus*
autem post. n. 15. cum seg. in hac eadem summa Dec
isionum *in nouissimum totius christianae Orbis hoc to*
mo 3. cum alijs iuribus, & Dotoribus nouissimè alle
gati. per Laderch. in conf. 66. num. 6. cum pluribus
segg. qui optime loquuntur.

DECIMVM TERTIVM priuilegiū erit, quod
55 licet ex Senatus consulti ¶ Velletiani dispositione,
& in Regno per dispositionem Pragmaticę, eman
nate in anno 1543. tempore Don Petri de Toledo
Incip. *Considerantes. sub Titul. de Senatus consilio*
56 *Velletiani*, ¶ mulieres pro alio non possint promitte
re, nec intercedere. Tamen dotium fauore pos
57 sunt mulieres dotem promittere, & dotare, ¶ vt
arg. l. Dorem. 36. & l. promittende. 42. ff. de iur. dot.
ubi Accursius & arg. l. fin. & l. si dotari. C. de Senat.
conf. Vell. & ex Bald. Novell. Ioan. Petr. Ferrar. Co
rasio. Camerlin. Decio. Torquemada. Natta. Handedes.
Decio. Suarez. Amato. Arcus. T. de sauro. Heringa. Her
fibus. & Vincenzio de Francis, dicitur hac Decisio
nam vniuersalem summa Tit. de iure dotum. vers.
Consueti autem patet. nu. 17. hoc Tomo 3. Ioan. Des
fin. in Consuetud. Alnor. c. 14. De Donationi. Doti.
& marriage. Arical. 11. vers. Vigesimo sexto. & vers.
Trigesimo nono. Papien. in Practica Forma libelli.
quo vxor agit ad dorem. in verb. eam vobis. nu. 11.
vers. Decimum est beneficium.

DECIMVM QVARTVM priuilegium in
causa dotis. præsertim in promissione esse admitti
98 posse ¶ proxietaem, & mediatorum. Quod vol
uit Carol. Ratius in conf. 34. num. 7. vol. 4. quem
sequitur Petrus de Bententendum Decisio. Bonauent.
61. num. 5. 6. inducens argumentum, quod cum
59 in causa matrimonij proxieta in testis idoneus,
vt dicit Marian. Socin. Junior in conf. 29. numer. 16.
vol. 2. eodem modo admitti debeat pro dote, que

60 est ¶ illius sequela, arg. Clem. *Dispensatum. de In*
dic. sequitur Iacob. Altemoch. in Consil. 92. sub num.
87. volum. 1.

CONTRARIVM verò in simili casu, quod ad
61 probandum dotium promissionem ¶ proxenetæ
non admittantur, voluit Paul. de Castro, in *Consil.*
150. num. 4. volum. 4. Alexander in Consil. 13. vol. 1.
Marian. Socin. Iun. in conf. 12. num. 17. volum. 2. &
hanc opinionem comprobatur Iosephus Ludovic. in
Decisio. Person. 95. nu. 14. vbi etiam allegat Carol.
Ratius. sibi contrarium in conf. 164. nu. 6. vol. 4. quem
Ioseph. non videram quomodo huius quæstionis
62 ¶ aliqua scripseram in hac summa Decisio. *Finier*
um. Titul. 16. num. 24. 25. Tomo 2.

DECLARA quod si cum proxenetæ, ac media.
63 tore esset alius testis fide dignus, & bonæ, & ¶ in
tegræ vitæ, quod fauore dotis admittatur, ita ex
authoritate Thom. Grammatici. in *conf. civil. 13. num.*
15. cum duobus sequentibus, voluit idem Ioseph. Lu
dovic. in dicta Decisio. 95. nu. 14.

DECIMVM QVINTVM priuilegium erit,
64 quod concessa dos habet ¶ priuilegia dotis, siã vt
amplissimè dixi in hac summa Decisio. *nam in inter*
um totius Orbis Christiani. Titul. 3. num. 204. v. seg.
65 *ad num. 269. Tomo 2. vbi per Triginta ¶ duas con*
clusiones hanc ambiguitatem exigitur, id est, vt mi
hil, vel parum aliud desiderari possit.

DECIMVM SEXIMVM priuilegium dotis
mulieri competit, dum pro dote ageret hypothe
66 casia contra tertios ¶ possessores bonorum sibi ob
ligatorum si cõsensiderat alienationi & opponere
tur exceptio cedendum per tertios conuentos,
non obstat illa exceptio cedendum opposita,
vt patet ex textu in *l. Inbemas. C. ad Senat. consult.*
Vell. et. ex quo dicitur, & conceditur, mulieres
67 posse renunciare iuribus ¶ hypothecarum sibi com
petentium, & quod talis renunciatio non habet
nocere mulieribus renunciantibus, neque in alijs
rebus, in quibus non renunciantur, neque respe
ctū aliorum contradiū, neq; respectū aliarum
personarum, per quem textum videtur non posse
68 mulierem repelli exceptione ¶ cedendum. ita in
specie dicit Barthol. Socin. in conf. 200. Incip. *Quo*
nam ex forma statuti. col. 2. vers. Et primo quod præ
dicta renunciatio. vol. 2. faciunt notata per Augusti.
Beronum in conf. 48. Incip. P. v. si. num. 9. & in conf. 73.
Incip. circa primum. num. 37. vers. non obstat. nu. 38.
vol. 1. & in illo casu agebatur, quod illa Domina
Anna consenserat alienationi bonorum immobili
um mariti, & renunciatuerat iuri hypothecæ, &
69 obligationi ¶ pro suis dotibus, & dicit, non sibi
præiudicasse, per text. in *dicta l. Inbemas. Et supra*
dictum priuilegium probauit Francisc. Viuius in
Decisio. 100. num. 1. 2.

CONTRARIAM sententiam tenuit Specul. in
Titul. de Renunciatio. & conclusionem. nu. 21. vers.
Sed pone tunc dotum, & sub num. 25. vers. Item be
neficium iuri hypothecæ, dum inquit, quod si vir
70 ¶ vendit primo, & vxor credit, & renunciat, ven
dit secundo, & non renunciat, si agit contra pri
mum

num obstat ei exceptio cedendarum, si agit contra secundum non obstat ei exceptio cedendarum, & ita concludit.

- EGO de hoc privilegio dubito, quin alio modo
71 dicere, quod si tertius conuenit ut esset de proprio fundo dotali, et muliere consentiente alienato, & a tertio teneretur, o casu mulieri non obstat, & possessor offert de biu diu illi per mulierem ce-
72 deretur lura, & actiones, quia i ista exceptio pro re sua inest in dote data pro suo dominio competit rei vindicatio ut in l. unica. §. & ut ple-
nus. C. de Rer. ux. al. & postquam hęc scripseram, vidi idem dicentem Ioan. Bessanum in consuetudi-
ne Aluerne, cap. 14. Articuli. 1. 1. vers. Quinquagesimo
quarto. Si autem effemus in casu, quo mulier ager-
et hypothecaria contra tertios possessores super
rebus a marito alienatis ipsa consentiente, vel quę
renunciasset luri hypothecę, & tunc dico mulie-
rem actione carere, & agere non posse propter suū
consensum, vel per renunciationem suo luri factā,
73 quia renunciationibus sua lura non t datur re gres-
sus, l. quaritur §. si venditor. ff. de adit. edit. l. cum
quidam. ff. de Admin. tut. Maxime cum possit mu-
74 lier luri sibi pro t dote cōpēctē renūciare l. Me-
nia §. fundus, ubi lac de Aren. & Bart. ff. solut. matri-
mon. l. etiam. C. ad Vellea, & hoc tenet in specie La-
don. Roman in cons. 140. Incip. Hęc venditio, num. 1.
vers. secunda, quia potest, & in cons. 187. Incip. In re
prejenti, num. 1. Et illo casu non obstat mulieri ex-
ceptio cedendarum, ut possit tertius possessor illi
75 t dicere, cedas mihi tua lura, & ego tibi debitum
dotium offiro, & est meo iudicio hac ratione, quā
nemo alius, quem viderim, allegauerit, Quia non
habet tunc mulier sua aliquid, cuius cessionem faci-
at, cum per consensum, vel renunciationem sua
lura perdidit, & credo, quod qui meam hanc
considerationem audient, illum notabunt. Cum
quoad alia regula sit clara, quod soluto matrimo-
76 nio ita demum vxore bona t sibi pro dote obliga-
ta petente admittatur, ut bona auocet, si dos offe-
ratur, ut notatur in l. cum tibi pro dote. C. Qui pos-
sit, in pign. hab. & ibi Salycet. quod optimē decla-
rauit Barbo. Cepollin. Caste. 124. Incip. Vulgaris est
regul. 2. cap. fin. vers. sed soluto matrimonio. Et ut su-
pra proximē declarans debebat dicere Specul. in
77 lura allegato, bene verum est t prædicta procedere,
quando superessent alia bona mariti, super quib-
us mulier posset sibi satisfacere, aliis creditoribus
iustum petent, ut dicunt Beroni in dicto cons. 48.
& cons. 73. quos supra allegavi, & Finis in dicta
Decisione. 100. ad ista omnia videndus est Raphael
Fulgor. in cons. 206. Incip. pro cins, de quo queri-
tur, & Anton. Negusant. in Tract. de Pign. ubi, &
hypothec. Parte 2. Membr. 4. num. 88. distinguens si
78 renunciatio t fuerit a principio constitutionis do-
tis, vel post contractam hypothecam inita, ut ibi-
dem concludit. Verum, quando nullus adest mu-
lieris consensus, vel renunciatio, & mulier ageret,
tunc arbitror exceptionem cedendarum spectare
79 t tertius possessoribus contra mulierem agentem,

quia illi admittuntur ad offerendam dotem, dari
autem ipsis, ac ceteri lura per mulierem, arg. dicta
l. cum tibi pro dote.

- SED aduertendum ad illud, quod supra tetigi,
quando non superessent bona mariti in subsidium,
80 t admitteretur mulier, contra tertios non obsta-
te renunciatione, quia Intelligi oporteat, si renun-
ciatio sit facta ablegi iuramento, nam si esset facta
cum iuramento, etiam si non superessent alia bo-
na, mulier non posset agere, ut scripsit Math. de
Assist. in Decis. Neapol. 311. sub nu. 4. Nicol. Boer.
in Decis. Burdegal. 23. num. 7. Vincent. de Franch. in
Decis. Neap. 84. nu. 2. 3. dicens quod nec in sub-
sidium succuratur, & nā fuisse iudicatum contra
Camillam Pappacodan. scribit Nuncios Pellicia in
consuetudine Aueris, cap. 9. numer. 159. Thorns in
compendio Decisione. Neapol. in verb. cessio, sine renun-
ciatio.

CONTRA autem dicit Assist. in dicta Decis.
31. vers. sed pone casum, dum dicit, quod in casu,
qui accideret extra ciuitatem Neapolim obserua-
81 retur contrarium, quia illa Decisio t fuit respectu
consuetudinis Neapolitanę cum ageretur cum
muliere Neapolitana, & eodem modo dicendum
est quoad Decisionem de Franchis in dicta Decis.
ion. 84.

- 82 RENVNCIATIO, quę fieret t per mulierem,
si induceret enormissimam lationem, tunc incur-
reretur mulieri, & posset agere non obstante illa,
quia descruiret in subsidium, l. 2. & l. error. ff. de lu-
ris, & facti ignor. & post Isaacum Mandell. in cons.
73 1. & Vincent. Henedemus in cons. 45. nu. 32. vol.
1. voluit Ioan. Baptista, Costa de Remed. subsidij argi
Remedio 85 sub nu. 3.

DECIMUM SEPTIMUM privilegium est,
83 quia mulier pro dote præferitur habenti t specia-
lem hypothecam super domo, vel alia re particu-
lari, quod expressē habetur in §. his consequens est.
in Aut. de equalis. dotis, quod habetur, & in Nouell.
97. Accus. in dicto §. his consequens est. In verb. A-
gram. Specul. in tit. de obligat. & solus. §. 1. num. 45.
vers. quid si vendit fundum. Quo in loco tractat
quæstionem de vendente fundum Titio, qui ha-
84 bebat vxorem, cui erant bona pro t dote obliga-
ta, dicens eundem venditorem præferri omnibus
creditoribus, argum. l. Quamuis. C. de Pign. l. licet.
C. Qui possit in pign. hab. l. Quamuis. ff. de Pign-
log. credit. Non tamē præferri illius vxori per text.
in dicta l. licet, & probat ibi Ioan. Andr. in addit.
in Verb. §. 1. voluerunt Barbol. Alterri. Fulgor.
& Salycet. in l. Interdum. ff. Qui pos. in pign. hab.
Paul. de Castro, & Tas. in l. creditor §. fieri. per
sequitur Math. de Assist. in Decis. Neapol. 306. sub
num. 4. vers. Hic motus. Ioan. Cepollin. in cons. 31.
num. 3. vol. 1. & ex altissimē Didacus Censor. l. arto.
Resolut. lib. 1. cap. 7. sub nu. 2. vers. Præter hæc etiam
est præsumendum. Ioan. Baptista Thorns in Compendio
Decisione. Neapol. in verb. Mulier, præferatur ha-
benti specialem. Francisc. Finis in Decis. 155. nu. 6.
post alios. Corroborant supradictam conclusionem
huius

huius priuilegij, ex eo, quod expenditur, vel multus rursus ad aliquam rem pura ad Naum? conseruandam, armandam, vel reficiendam, sic ad domum reparandam, vel quid simile fuerit expensum, quod præferatur hic creditor alijs creditoribus *ut ex text. in dicta. Interdum. ff. Qui potior. in pignore habentur. & l. fin. §. i. C. de iur. voluit Specul. in dicta. S. num. 1. 45.* Et similiter is, qui rem vendidit præ-
 86 cio non solum, & pactum fecit, quod non solum precio, venditori ipsi liceret, & in domum, vel rem venditam propria auctoritate ingredi, ac illam pro se retinere in solum, vel alienare, & isto casu per iura allegata, concluderunt, mulierem pro dote præferri etiam illi, qui dedit in refectionem. *Iohannes Campegius in Tractat. Dotis, parte 4. q. 8. Math. de Affili. in dicta decis. Neapol. 306. sub num. 4. Francisc. Vini in decis. 155. numer. 6. Cephal. in dicta conf. 13. sub num. 3. vol. 1. Conarruanus. Varranum Resolution. lib. 1. cap. 7. Iohannes Bessianus in Consuetudine Almeria cap. 14. Articuli. 11. versicul. Nonagesimo prima,* dicens mulierem pro tacita hypotheca præferri etiam muruanti in refectionem
 87 et edificij. Et fuit opinio *Gloss. in L. si quis in verb. licet, vers. item adducit contra nostram. C. Qui pot. in pignore habentur.* Quæ distinguit.

CONTRARIUM Tamen in hac vltima opinione in dame muruo ad emptionem rei, vel ad refectionem, esse illum præferendum, etiam ex
 88 pressa et hypotheca dotali ipsi mulieri, quæ opinione tenitur *Rald. Nouell. de Dote parte. 10. col. mibi 13. vers. Decimo quarto filio. & vers. Decimo sexto, & vltimo limita. Bartol. Capellan caus. 124. Incipit vulgaris est regula. col. 2. vers. item aduerte, quia d. Bartol. & vers. si quis primo obligata. Anton. Negusius de Pignorat. & hypothecis. part. 5. membr. 2. num. 17. 18.* quos etiam reuoluit *Canar. in dicta loco supra allegato. vbi tamen asserit, in praxi, & in examine huius controuersie, potiores si-*
 89 *bi et videri partes Accursij, Speculatoris, Bartoli, Alberti, & aliorum. Et idem Rald. Nouell. in dicta vers. Decimo sexto, & vltimo limita, inquit, quod in puncto iuris posset teneri contrarium, cum non esset hoc improbabile, tenere circa hoc quandam mediam viam, vt opinio illa communis proce-*
 90 *dat, quando mulier iuuauerit solum ex hypotheca tacita (loquitur de ista sua prima opinione) ve-* tunc non præferatur prioribus habentibus expressam. Si autem iuuaretur expressa hypotheca, pro vt hodie communiter apponitur in Instrumentis dotalibus, & tunc præferatur habentibus expressam, & ita tenuit, *in dicta. l. fin. C. Qui pot. in pignore hab. & in dicta. Sub consequens est. Hac Nouell.*
 91 *iur. Et insuper ad fauorem et priuilegij mulieris videtur etiam esse Iacobum Cuiacium dum in dicta Nouella. 97. col. 1. ita dicit, Mulier præferatur omnibus creditoribus, etiam antiquioribus. Et posuit pauca, inter mulierem, & illum, cuius pecunia res immobilis comparata, vel resecta est, dicit inspicere tempus rei antiquius ipsorum.*

DECIMUM OCTAVVM Priuilegium est,

92 quia in causis regulariter, non proceditur tempore scripturarum, nec sententia die scripto lata, parte altera iniuria, tenet. *l. i. in princ. ff. de Fery. Tamen in causa dotali fauore ipsarum dotium, procedi*
 93 *potest, non et obstantibus scriptis, vt voluerunt Jac. de Aren. & Rayner. de Fortibus. in l. si. solus matrimon. quos sequitur Batista de fando Blasio in Tract. de Priuilegijs Dotalibus. Priuileg. 58.* His ego nunc addo *Rald. Angel. 102. de Imol. Paul. de Callr. & Alexand. in l. 1. num. 115. ff. solus matrimon.* qui dicit ob auctoritatem Angeli, & aliorum forte seruetur in Practica. Idem censuit *ibidem Ripa, num. 48. Iason num. 8. Rald. Nouellus de Dote parte. 9. Priuileg. 13.* quos sequitur *Caspar Barzuius in Decis. Bonon. 15. num. 33.* de quo priuilegio ego plenius dixi in
 94 *hac Summa Decisionum Vniuersarum tituli Orbis. Titul. 38. num. 116. 117. Tomo 2. vbi hoc priuilegium non adeo probauit, sed modò dico, quod ad hoc, vt in aliquibus casibus istud priuilegium admittatur, censuerim in casibus mulierum miserabilium,*
 95 & pauperum, & admodum pijs non et autem in aliquibus causis mulierum Illustrium, & dominarum potentium, pro vt latius dixi in dicto *titul. 38. de feryis, in quo plenissime hac materia digesta est, ita, vt admodum pauca amplius desiderentur.*

DECIMUM NONVM dotis priuilegium est, quod si frater scit filiam fratris et dotari de bonis communibus, & tacet, præsumitur illam dari animo donandij, *ut ex Rald. Paulo de Callro, Ripa, & Decia, dixi in hac Summa Decisionum Vniuersarum. Titul. de Iure Dotum, num. 68. 69. vers. Frater etiam datus. Supra hoc Tomo. 3.*

VIGESIMVM priuilegium assignatur, quia si
 97 maritus sua negligentia vxoris dorem et sibi et socero, vel quolibet alio promissam, quo tempore non exegerit, vel hereditus, quos non coegerit sua culpa, quia tenebitur ipse vxori, ad dotem ob suam negligentiam, maxime si in tempore idoneus erat, & post modum di fecit, *arg. l. Nuptie. S. quoties. ff. solus matrimon. l. si fundum. ff. de Fundo dotal. voluit Masuerius in Pract. tit. de Dote sub num. 11. vers. item si dos promissa sit, & in titul. de Prescription. nume. 5. Item, & res dotalis, quem refert Nicol. Boer in Decision. Bourdegal. 329. num. 1.* Vnde cum lucrum dotis, siue quarta, ac donatio propter nuptias a viro
 98 promissa vxori debeatur et secundum quantitatem dotum solutarum, iuxta materiam *text. in ant. de aequalitate dotis, & prop. nupt. datus.* Tam si ex negligentia viri non fuerit dos exacta, debetur tamen
 99 tota quarta, siue donatio propter nuptias, vt auctoritate dicti. *S. quoties, & eorum, quæ ibi tradiderunt Dyn. Rayner. Comen. & Alex. & Math. de Affili. in Causis, Regni, Mulier, quæ dotarium col. 3. vers. per quæ supra. Guid. Pap. in conf. 19. num. 2. Item. Anton. de Nigris, in c. Regni, Mulier dotarium, num. 88. Vincent. Maxill in Consuetud. Bari. S. sima. rui, num. 15. sub Tit. de Donat. in l. Vir. & vxor. quod de Compromiss. S. 4. glof. 6. sub num. 19. 20. & quod priuilegium in casu negligentie Viri non exigat*
 100 *et si dotem voluit Augustin. Beron in consil. 4. in*

10. *Joan. Baptista a Casta de Remedij. subdial. Remed. 1. nu. 1.2. Paul. Montanus de Iure Tutelarum. cap. 36. Regul. 1. numer. 9. D. Cardinal. Tuscus in Repertor. lura. D. Cornelius. 761. 762. Temo 2. & omnes decisiuantes Marib. de Affili. in decif. Neapol. 9. numer. 1. in decif. 99. numer. 1. in decif. 332. in princ. Cardinal. Patus in decif. 359. numer. 1. in decif. 364. lib. 3. Iosephus Ludovicus in Decif. Lucens. 2. numer. 9. 19. 21. Francif. Milanensis decif. Sicil. 7. numer. 63. 84. lib. 1. in decif. 12. numer. 110. 121. lib. 2. Marlianus in decif. 81. numer. 2. Franc. Vinius in decif. 538. numer. 8. 9. 10. Borgnus. Canalcus in decif. Finzan. 22. numer. 43. parte 4. Petrus Benimend. in decif. Benimend. 68. numer. 5. Barnab. Cornazius. in decif. Florent. 95. numer. 1. Flamin. Cartier in decif. Genna 43. Cafar Vessili in decif. 9. in princ. in decif. 199. numer. 1. Andr. Gail. Præflicar. obseruat. lib. 2. obseruat. 83. numer. 2. 3. Vincent. de Francis. 617. numer. 9. 10. Stephanus Gratian. in decif. 194. nu. 2. Joan. Francis. de Pauc. in decif. Neapol. 19. nu. 19. 20. Ioan. Iacob. Metfallus ad Capie. in decif. 46. sub num. 4. Thom. Gram. in decif. Neapol. 92. numer. 2. Garfias Metfalli in decif. Sicilia 142. nu. 1. 2. Marin. Giurba in decif. Sicilia 16. numer. 1. 2. Hieronym. Magan. in decif. Florentin. 125. Ioan. Francis. del Castillo in decif. Sicilia 25. numer. 2. Ioan. Baptista Thorus in Compendio decif. Neapol. in Verb. Affecratio dotis operatur. Cornel. Benimend. de Priuilegio Pauperiatu. q. 6. numer. 32. Ioan. Bellinus in Consequend. Alacra. cap. 14. Articuli. 11. vers. Quadragesimo quarto. Ant. Guberni de Spensal. & Matrim. Tit. de Dotum singularib. vers. Decimo sexto scilicet. Ioan. Ferrar. Montanus in S. Nam dotalis. vers. 6. ubi prætermittendum non est. Inft. 2. ubi. alien. dicit.*

DECLARANDVM primò est priuilegiũ prædictum tunc competere quando probauerit
112 vxor ¶ vergentiam ad propriam sui viri, siue illa sit, quòd male vtatur, seu abutatur substantia sua, adeo splendide, vt sit dilapidario, bona propria consumando, & is non priuatur beneficio legis,
113 nec ¶ hominis. l. sed, & si lege. S. consuluit. ff. de petis. hered. & in hoc bene dixit Polydorus Ripa obseruation. singul. 163. nu. 13. prout ita intelligenda sunt, quæ illud referens voluit Marin. Giurba in dec. Sicilia 16. sub num. 1. vers. Quia dilapidans. Siue sit
114 in prodigalitate vicio, qui dissipasset ¶ substantiam suam viuendo luxuriose, de quò habetur Luca. ca. 15. piz. 15. Donare etiam res suas ¶ hystrionibus vitium est imit. ant. non virtus. ubi ex D. Augustino apud Ioannem habetur in e. domere. 86. di. in l. vitioque enim casu, mulier sua vtetur priuilegio, pro
116 bando mariti vergentiam ¶ ad pauperiatem, & inopiam, de qua probatione loquitur Bartol. in dicta. l. si constanter. nu. 7. cum pluribus seqq. vbi dicit, quòd
117 illa ¶ probatio fit per instrumenta, & testes, probari debet inopia. Garfias Metfalli. in dicta decif. Sicilia. 142. sub num. 1. Probare poterit principiũ, quòd
118 incipiat labi facultatibus malè vtendo ¶ sua substantia, ¶ in dicto. S. illud. Ant. de aquali. de iis,

& habetur in dicto c. per vestras. Gloss. in dicta. l. ubi adhuc. Bartol. in dicta. l. si constanter. nu. 4. & 10. illa
119 vergentiam ad inopiam ¶ probari posse etiam, quòd Vir frequenter pro alijs fideiussionibus faciat, & fidelem suam pro alijs promittendo interponit, & dicitur ex hoc malè vtari. Angel. in l. in personã. S. 3. ff. de pat. quem sequuntur, & allegant Alexan. nu. 14. Iafonus in dicta. l. si constanter. nu. 138. Vnde Robert. Maranta, in cons. 39. nu. 14. inquit, quòd contractus fideiussionis est onerosus, & damnificus,
120 adeo quòd in eo nullum est lucrum, sed solum damnum, & amissio patrimonij, in tantum, quòd ille, qui fideiubet censetur dilapidare bona sua, & hæc est causa sufficiens, vt vxor possit in constantia
121 ¶ matrimonij repetere dotem a marito suo, & idè dicit in consil. 102. nu. 12. & in dispositionib. nu. 13.
122 & fideiubere nil aliud esse, quàm ¶ dilapidare, censui etiam Hieronym. Magan. in decif. Lucens. 9. nu. 12. & in decif. Florentin. 57. nu. 57. sed multos allegans optimè comprobat Anton. Heringius de fideiussoribus, cap. 1. nu. 9. cum pluribus seqq. & ad probandam Vergentiam viri ad inopiam multas
123 causas probabiles ponit ¶ Andr. Gail. Præflicar. Obseruat. lib. 2. Obseruat. 83. nu. 1. cum pluribus seqq. Sed illud in hac materia, quæ quonidè versatilis est, notari debet, quòd in probanda vergentia ad inopiam cum sit causa modici præiudicii suffi
124 cit probatio per famam in iura gloss. in dicta. l. Vbi adhuc, quam ita intelligi oportere scribit Bartol. in l. de minore. S. plurium. sub nu. 30. vers. Vtò ista fama. ff. de Questio. quem sequitur. Iosephus Mascardus, de Probationib. conclusum. 576. nu. 1. dum respectu mariti, si cum illo agat, sufficere semiplenam
125 ¶ probationem possit Bartol. scribit Petrus Duen. in Regul. 299. Lami. 5. & Gail. in dicta Obseruat. 83. nu. 11. & 12. dicentes sufficere leues probationes
126 vbi tractatur de modico ¶ præiudicio, & ponit exemplum in marino, cuius causa, vt infra dicam, non est magni præiudicii. Si verò ageretur de causa grauis ponderis, vel ageretur cum retrijs possess
127 ionibus ¶ bonorum, vel cum creditoribus, tunc cum sine causa maximi momenti, requiruntur plenæ probationes, vt concludit Theoria Bartol. in dicta. l. si constanter. nu. 8. vsque ad nu. 14. 16. vbi etiam Iafon. nu. 157. Andr. Gailita in dicta Obseruat. 83. nu. 12. Mascardus in dicta Conclusum. 576. nu. 2. Bald. Nouellas de Dote. par. 9. priuileg. 12. Ioannes Campegius, in Tract. de Dote. par. 3. q. 20. in fin. & plura alius diffusè tractat materiam, voluit idem Ioannes Lopez de Palacios Rancio in Repet. dicti c. per vestras, S. 18. sub num. 37. vers. Falso tamen, quem sequitur Petrus Benimendus in decif. Benimend. 68. nu. 2. cum pluribus seqq. quos sequitur Ioseph. Ludovicus in decif. Lucens. 22. nu. 15. Rol. & V. alle in dicto consil. 9. nu. 4. in fin. & an. 15. vol. 1.

DECLARANDVM secundò est istud priuilegium, quòd muliere agente, etiam si maritus offerret dare fideiussorem de consuenda, ac restituenda ¶ dote, non audiretur, & mulier posset intentionem suam prosequi, cum non debeat do

tem committere cautioni, *l. cogi. §. Inde queritur.*
 139 ff. *Ad Trebell.* cum cautio fit fragilis sit, *l. Qui iud.*
Section. ubi gloss. ff. de iur. lra voluit Bartol. in dicta,
l. si est ante, num. 48. & ante ipsum Cyn. in dicta, *l.*
Vbi adhuc, & post Angel. Alexand. in dicta, l. si con-
traite, num. 19. Andr. G. ab in dicta, l. obferu. 83. num. 7.
Cardinal. Puteri in Decis. 359. lib. 3.

CONTRARIUM tenentur Angelus sibi
 contrarius, quem sequitur *Ludovic. Romanus in de-*
dicta, l. si conit ante per text. in dicta, per vestras, cuius
 130 autoritate admittitur cautio in t. casu inopie
 mariti, & expresse firmat *Andr. G. ab in dicta, l. obferu.*
84. num. 10. hoc idem comprobatur. *Ant. Herwegius,*
de Fideiusiuribus, cap. 6. num. 186. dicens testari de
 Bartol. quod dixerat contrarius, allegans *Paul. de*
 131 *Castro qui in dicta, l. si conitante, dixit* fecit itil-
 lam in iuventute, & multa pueriliter dixisse, quem
 magis pungi in secunda lectura *Lafon in dicta, l. si*
conitante, num. 17. 18. 19.

PRIMA Tamen opinio communis est, quod
 132 non obstante fideiussione, quam maritus ꝑ offer-
 ret, dos mulieri sit restituenda, nec a iudicatur mari-
 tus, qui cautionem offerret, quam communem pos-
 Cynum, Dynum, & Bart. probauit *Alexand. in de-*
dicta, l. si conitante, num. 19. dicentes, melius esse do-
 133 tem repetere, quam fideiussores accipere, ꝑ allegat
 ita tenuisse *Lafon. Andr. in additio. Specul. in Ti-*
tul. de Donacion. inter vir. & vxor. in §. fin. in addi-
tion. Inc. Vt uoluerit in dicta, l. vbi. Quam additionem
 in dicto Titulo non reperies apud *Specul.* qui
 vt reperierim, quodui diligenter, vt moris mei est
 134 ꝑ allegare, & videre in fonte locos, qui allegan-
 tur, & inueni. *Specul. in titul. de dote post divorcium*
restituenda. §. formati in matrimonium, num. 18. dum
 Specul. tractat questionem, de muliere agente pro
 dote viro vergeute ad Inopiam, ibi ad id additio.
 135 *Joan. Andr. lucipue. Viri, vbi nec Cyni, nec Dyni*
 mentionem facit, sed Odoffredum, dicens, quod nun
 136 obstat text. in dicta, *l. vbi ad huc, quia vbi ad huc* conce-
 137 duntur plura remedia alternatiue, ꝑ vel simpli-
 citer, electio est adoris, *l. quod in heredem. §. elegere,*
ff. de Tribu. Bartol. in Leum preposas C. de Translati-
o. sic refidet. Alex. in lura allegans. Non idcirco Barto-
 lum arbitror calumniam, cui iam notissima
 erat, pro vt est omnibus illa Decisio text. in dicta, *per*
vestras, quo textu stante superuacanea esset du-
bitatio mota, an muliere petente assignationem,
 & assignationem, & restitutionem dotium ob
 vergentiam viri ad inopiam, cogatur mulier reci-
 pere cautionem fideiussoriam a viro oblatam,
 quia iam quilibet statim responderet, cogendam
 viuatute text. in dicta, *per vestras.* Vnde ego arbi-
 trator non ablego causa motus Doctores grauissimos

Odoffredum, Cynum, Dynum, Bartolum, Ioannem
 138 *Andream, & Alexandrum, & alios, ad faciendam*
 hanc communem assertionem, nisi, quod cum (vt
 infra dicam) ista dotium assignatio fiat, vt ex his,
 administrentur alimenta ipsi mulieri, viro, & filiis,
 ex fideiussione, & fideiussoribus nulla expectabunt
 alimenta, ideo inuilem arbitrantur hanc, quæ a
 139 viro ꝑ offerretur, cautionem, hanc communem
 opinionem probauit, *Stephan. Gratian. in decisian,*
Marchia 194. num. 1. o. cum pluribus seqq.

DECLARANDUM Tercio illud priuile-
 gium, quod ista restitutio, quæ fit dotium vxori,
 sit potius, quamdam sequestratio, quæ assecurat
 140 ꝑ bona dotalia, vt ex illorum fructibus se, mari-
 tum, & liberos aliat, quam vera restitutio, voluit
 Bart. in *l. si quis sit stipulator ff. solui. matrim. Bald. in*
dicta, l. vbi ad huc, sub num. 3. num. 5. Notab. 4. ꝑ
totum contextum. Marc. Ant. Natta in cons. 81. num. 3.
vol. 1. Alast. de Afflict. in decis. Neapol. 9. num. 2. 3.
 dum dicit dari loco custodie, & pignoris pro ali-
 141 mentis vxoris, & viri. ꝑ Et in decis. 199. num. 1,
 quem sequitur, & allegat, D. Cardinalis Puteri in
 decis. 356. lib. 3. *Rogertum. Canalicus in decis. Fin. 12.*
13. num. 1. 2. in decis. 2. t. num. 1. 12. parte 4. Andr.
G. ab in dicta obferuat. 83. numer. 17. in obferuat. 92.
num. 7. 9. lib. 2. Vincent. de Franchis in deci. Neap. 54.
num. 2. in decis. 6. 17. numer. 9. 10. Petrus de Archar. in
cons. 119. Incip. Pluribus de causis, col. 2. versey. Tercio
confirmatur. Alexand. in cons. 142. Incip. i. s. p. p. c. e. f.
su causa, col. 4. versey. sed ita q. quid quando. volum. 5.
Isac. Mandell. in cons. 80. num. 3. vol. 1. dicit, non ap-
 142 *pellari hanc assignationem veram ꝑ restitutionem,*
 sed potius remedium ad tempus. *Fabius de*
Anna in cons. 62. num. 5. D. Cardinal. Mantica de Ta-
cit. & Ambig. lib. 1. Titul. 30. num. 10. Francisc.
Puteri, in decis. 413. sub num. 2. & in dec. 538. num.
10. D. Cardinal. Tufcus, in Repertor. litera. D. con-
clus. 763. num. 1. cum seqq. Ludon. Gozzadin in con-
sil. 41. numer. 14. Flamin. Carter. in decis. Genoa. 8.
num. 5. Stephan. Gratian. in decis. Marchia 194. num.
4. 5. 17. Hieronym. Magon in decis. Florentina 155.
num. 3. Ioan. Isac. Masall. ad Capic in decis. 66. nu.
4. Heringius in dicta cap. 6. num. 192. 193. Martin.
Giorba, in dec. Sicilia 16. num. 2. Mallusius in decisio.
Sicilia 142. num. 19. Sordus de Alimentis. Titul. 7.
q. 25. num. 18. 19. Gnidus Pausirealis in consil. 133.
num. 10. 17.

QUAM QUAM assignationem hanc, quæ
 fit vxori ob vergentiam viri ad inopiam, esse ve-
 143 ram ꝑ dotium restitutionem, similem restitu-
 tionem, quæ fit soluto matrimonio, deseruiens tamen
 matrimonij oneribus in specie reprobantem opi-
 nionem Bartoli traditam in dicta, *l. si quis sit stipu-*
latur. Scripte Ludovic. Romanus in cons. 392. Inc. cir-
ca primum, num. 2. cum pluribus seqq. vt in eodem
 casu consulens idem tenuit *Ioan. de Imol. in consil.*
100. & Raphael Camensis in cons. 92. Incip. Vbi sub-
scripto casu, col. 1. perum post, vbi optime ad hoc in-
 144 *ducit verba dictæ l. vbi ad huc, dum inquit, eo mo-*
 tæ do mulieri in casu inopie exactionem ꝑ compe-

tere, vt potuiffet, si matrimonium eo modo efferet
dissolutum, quo doris, & ante nuptias donationis
exactio, ei competere poterat. Idem voluit Dec.
in consil. 45. incip. *Quod supra maturè* numer. 2. Cor-
nelius Bonifacius in *Tract. de Privilegijs Paupertatis*.
Speciali. 2. in contrahendis. numer. 28. 29. Ripa in
dicta l. si constante. numer. 95. 97. dicit pro ista opi-
nionem fuisse iudicatum, & ipsam sequitur Fran-
cisus Burfatus in consil. 120. numer. 35. vol. 1. & hanc
opinionem firmasse eundem Lud. Roman. in *dicta*
l. si constante ante numer. 12. *Idem* numer. 191. Clau-
dium de Seyffello. numer. 4. 5. Iulius Oradinnus num.
100. & Ioan. Anton. de Monte Sperello. refert Fran-
cisus Pinus in *dicta decisio*. 538. numer. 11. An-
ton Solà in *Decretis Sabaudie* in *Decreto*. Blanco.
parte 2. Gloss. *Putia* numer. 7. Tisal. de Fendis. Ma-
rinus Freesia de *substantiis Burgum*. lib. 2. q. 2. num.
7. 8. alios allegans Nerius Garba in *decisio*. Sicili-
tis. 16. m. 6. 7. *Casus* *Præfatus* in *decisio*. Neapol. 385.
m. 1. quem refert, & sequitur Francis. Milanese in
decisio. Sicilia. 7. num. 65. lib. 1.

SVBDECLARANDVM Tamc, quòd
quamquam primò opinio huius Tertie declaratio-
nis, sit falcipia maiori numero Doctorum, ni-
hilominus vltima habet text. in *dicta l. Vbi ad hoc*
qui dicit hanc assignationem, seu afsecurationem
143 nem, dici veram ¶ Dotis restitutionem, se-
quitur ex ea, quòd conuenit hypothecaria, si offer-
rent mulieri soluere dotes non audirentur, nec
haberent us offerendi, & hoc potest notari, pro
VIGESIMO QVANTO privilegio, quia
146 ¶ cum isto casu sit vera dotium restitutio, sequi-
tur in vxorem transire dominium, & possessio-
nem, & creditores nullum habere ¶ Iuris offer-
endi potestatem, vt concludunt Ludov. Roman.
in *dicto consil.* 391. Ioan. de Imol. in *dicto consil.* 100.
Deci. in dicto consil. 45. numer. 2. & voluerunt Petr.
Jacob. de Aren. Cin. Bar. Alberic. Salycet. Comens.
Fulgoz. & alij in l. cum tibi. C. qui potior. in pignus.
in pignus. h. Bald. & Angel. in l. 1. ff. solut. Matr.
Idem Bald. in c. contingit. extr. de Dolo, & contuma-
cia. Bald. Novell. de Dote parte 7. privileg. 47. Bar-
tholom. Socin. in consil. 111. incip. *Visa assignatio-*
ne dotti. Vol. 3. Corne. in consil. 85. Vol. 4. Hieronym.
Gabriel in consil. 147. vol. 1. Guidus Pancinol. in consil.
133. Hippoly. Rimold in consil. 715. num. 4. vol. 7.
Ioan. Cephal. in consil. 298. numer. 6. vol. 2. Jacob.
Mandell. in allegato consil. 80. vol. 1. Paris de Puteo in
Tract. Syndicatus. in Verbo. *Publicatio bonorum*. in
fin. Barthol. de Cassen. in *Consuetud. Burgundie*. Rub.
4. §. 17. in Verbo. *parson mary*. num. 9. Vincent. Ma-
xella in *Consuetudinib. Bari*. Titul. de Donat. inser-
vit & vxor. 5. Merito. numer. 3. Fab. de Anna in
consil. 69. numero 1. Roland. à Valle in consil. 9. numer.
39. vol. 1. Anton. Negrofaut. in *Tract. de pignus*. lib.
parte 5. Membrò 1. numer. 31. Ioan. Vincent. de An-
na in singul. 296. Alexandr. Trentacinq. Variar.
Respon. lib. 3. Respon. 30. numer. 6. Gaspar Caballin.
nulleloquis 813. Ludovic. Moratin in *Tract. de Pof-*
summa Decisionum Tom. 111.

ffire offerente. sub numero 9. vers. *Sexto mulier*
Ioan. Baptista Colla de *Facti Scientia*. & Ignoran-
tia. distict. 80. sub numero. 13. Centuria 2. Ioan. Ba-
ptista Alonius in *Tract. de Execut. Sup.* 109. Fran-
cisus Pinus in *Commun. Opin.* §. 26. Thomas Gramma-
ticus in consil. Civil. 107. numer. 16. quod placuit Or-
dini amplissimo Senatus Neapolitani, apud Anto-
nium Capcium in *decisio*. 41. numer. 11. 15. & le-
148 cundum hanc opinionem ¶ bis fuisse iudicatum
per idem Sacrum Consilium, refert Matib. de *Aff-*
fici. in *decisio*. Neapol. 199. sub numero. 2. vers. *Sa-*
crum Consilium. Et antea idem Sacrum Consilium
decreuit in anno 1523. pro Catherina Calo,
vt refert Ioan. Vincencius de Anna in *dicto singul.*
296. simili modo alias pro Domina Victoria de
Lagonissa vxore Domini Ferdinandi de Sangro
in anno 1572. fuit pronuntiatum contra credito-
149 res, qui offerbant ¶ & agebatur de Dote ex-
cedente decem mille aureos, de qua agit Vincent.
de Francis in *decisio*. Neapol. 54. & retulit eadem
Anna in *dicto singul.* 296. Quod seruauit etiam Se-
natus Pedemontanus, vt optimè agitata est cau-
sa per Orlanum. Cachera. in *Decisio*. Pedemont.
135. numer. 9. 13. Rita Genuensis apud Flemingium
Cartarium in *Decisio*. Genua. 8. & positis vtrinque
opinionis argumentis, & illis optimè resolutis pro-
bavit Andreas Gall Practicar. obseruat. lib. 2. obser-
uation. 92. per totum. Francisus Pinus in *decisio*.
277. m. 3. in *decisio* 414. m. 2. Hieronym. Magon in
decisio. Lucen. §. 55. sub m. 2. ubi Fabius Tincus in
Apostillis. multos ex allegatis adducens, ac alios Ma-
rius Garba in *decisio*. Sicilia 16. m. 12. Quorum plu-
res dixerunt, temerarium esse ab hac Decisione
150 discedere, quod firmat etiam D. Cardinalis Ta-
fens littera D. conclus. 76. m. 21. Merito. Anton. de A-
matris in *decisio*. Marchia. 46. m. 6. Thorus in com-
pendio *decisio*. Neapol. in verbis us offerendi dotes.

INTELLIGE tamen, quòd si bona, super qui-
bus vxor afsecuratur, sunt tanti valoris, quanti ce-
rii quantitas doris, eo casu restituitio etia vera illi
151 facta, & erit ¶ Domina, & posseditrix, nò tamen
habeat potestatem alienandi, sed illam tenebit ad
alendum tñrum ipsam, virum, & liberos. iuxta di-
positionem dictæ l. vbi adhuc quia non dicitur ha-
bere verum dominium, sed fir tantum restitutio
152 potius in causam alimentorum, ¶ quam ad solutio-
nis effectum, vt per Afflic. in *dicta decisio*. 9. An-
ton. Capic. in *decisio*. Neapol. 46. in prin. Orlanum. Ca-
chera. in *decisio*. Pedemont. 135. sub m. 5. Vincent. de Fran-
cis in *decisio*. Neapol. 54. Hieronym. Maguntus in *decisio*.
Florent. 125. m. 3. in *decisio*. Lucen. §. 55. m. 3. 4. Bergus.
Canalcan. in *decisio*. 13. m. 1. 4. in *decisio* 21. m. 1. 14. D.
Cardinal. Mentica de *Tactis*. & ambiguis. lib. 1. titu.
30. m. 11. And. Gall. lib. 2. Obseruat. 83. m. 17.

INTELLIGE etiam, quòd si habita per mu-
lierem pendente, & constante matrimonio, afse-
153 curatione, ¶ vir moriatur, & mulier possideret
bona, creditores possent mulieri bona petere, &
dotes offerre originaliter dicit Cyn. in l. cum tibi.

N

C. 2us

C. Qui prior. in pign. boh. *Matth. de Afflict. in dicta decis. 159.* *T. bon. Gramat. in decis. 92. numero 1.* *Francisc. Vintus in dicta decis. 277. num. 3.* *Andr. Gail. in dict. Observat. 92. num. 6. & 12.* *Cartari. in dicta Decis. Gemma 8. in fin. Lodonio. Moros. de iur. recessend. num. 11.*

DECLARANDVM quoniam, quod asscuratio ob vergentiam Viri ad inopiam potest fieri etiam si super aliqua pecunie quantitate marito debita, quæ deponatur, penes fidum mercatorem, vt ex honesto lucro illius alimententur ipsa, & Vir, & illorum liberi, vel erogetur in aliquod pradium, è cuius fructibus, fiat dicta alimentatio, argumento, *de testat. per Fel. res. l. ita decreuit Sacrum Consilium, vt per Matth. de Afflict. in Decis. Neapol. 221. ad quod factum notata per Alexandr. in consil. 80. incip. circa primum dubium. col. 1. quem sequitur Caser. *ff. de iust. in dicta decis. 221. facium notata per Bald. in dicta. l. vi ad hoc num. 26. Barh. Socin. in consil. 111. supra allegato. sub num. 5. vol. 3. D. Cardinal. Mantica de Test. & ambig. lib. 11. titul. 30. num. 19.* *Andr. Gail. lib. 2. obseruat. 83. num. 18. Ioan. Baptista Theor. in Compendio Decision. Neapol. in verb. Asscuratio Dotis. Orlan. Catheranus in Decis. Pedemont. 135. num. 8.* Quamquam, quoad honestum si lucrum habendum a mercatore, non ponam pro constanti, sed videnda sunt, quæ dicam *infra hoc eodem Titulo Prælegio 35.**

DECLARANDVM quoniam, hanc asscuracionem, quam peteret vxor, ob vergentiam viri ad inopiam, non solum dari pro dote, sed etiam pro antefato, siue si donatione ante nuptias, siue propter nuptias, siue dotario cum sic diuersimodè appelleretur, vulgo, quod cauetur in dicta l. vi ad hoc C. de iure dotum. *Paul. de Casto in dicta l. si constante. col. 1. quem sequitur Roland. à Valle in consil. 9. num. 13. vol. 1. Masib. de Afflictis in decis. Neap. 199. num. 1. 2. Andr. Gail. Practicar. Observat. num. lib. 2. Observat. 83. num. 2. & obseruat. 92. num. 10. D. Gaspar Matreli in decis. Sicilia. 142. num. 2. Thorus in Compendio decis. Neapolitan. 157 in verb. asscuratio dotis. & de Dotario loquitur Ciurba in decis. Sicilia. 16. sub num. 6. in fin.* Quo verò ad Donationem ante nuptias, propter nuptias, Quartam, dotarium, & antefatum, dicemus alibi DEO auspice.

DECLARANDVM sextò, quod si præstita fuerit asscuratio vxori super bonis, & consignata illi bona viri pro eis, & maritus euadat diues, nihilominus, mulier non debet redimere bonis, quia & si maritus si fieret diues. & bona sufficerent ad dotes, quia sufficit, quod ceperit male vii substantia, vt per Barh. in dicta l. si constante. num. 16. 17. quem sequuntur *Paul. de Castro ibi. quos refert, & sequitur. Anton. Capicinus in decis. Neapol. 46. num. 3. quod est de mente Ripæ in dicta l. si constante. sub num. 8. 9. dum dicit, sufficere quod vxor probauerit maritum capisse abuti*

rebus suis, & incapere malè gubernare res suas, quia præsumptio iuris præsumitur, quod sit omnia dissipaturus. *l. impetrat. ff. ad Trebell. l. si quis qui. ff. de Verb. oblig. & qui non est aptus huc gubernare res suas, habita consideratione ad futurum, cras minus si aptus erit. l. non omnes. §. à barbaris. ff. de Remissis si melius de Regal. tur. in 6. & ita relictus diploma sequitur Gaspar Matreli in decis. Sicilia. 142. sub num. 5. 6. 7. post Michael. Crass. common. opin. cap. 27. Vnde Matreli, dicit, hoc esse receptissimum in Regno, quod quam prius maritus incipiat abuti bonis suis, bona sua non diuiniur sufficere habito respectu ad futurum euentum, facit etiam quod dicit. *Thorus. Grammat. in decis. Neap. 92. num. 18.* Quamquam hanc questionem tractans *Les. in dicta l. si constante num. 128. teneat pro marito, quod si fiat diues bona habita pro asscuracione debeant viro restitui, teneat Andr. Gail. lib. 2. obseruat. 85. per totum. multirationibus in id inclinans, quibus posset dari faciliter responsum, ex quo etiam, cum si semel bona, quæ prius habebat, consumpserit, de facile reuerti posset ad suam naturam dissipacionem, sed vt Gail. dicit, inutilis est, & iudicium arbitrio, relinquenda.**

DECLARANDVM septimò, mulierem in tali vergentia posse asscurari pro bonis paraphernalibus. vt voluit *Roland. à Valle in dicta consil. 9. num. 13. vol. 1. & post Specul. in Titul. de Dote post diuor. restit. §. final. num. 18. lesus in dicta l. si constante, & alibi voluit Andr. Gail. Pract. Observat. lib. 2. obseruat. 83. sub num. 3. sunt autem bona paraphernalia, quæ vxor sui proprii vltus causa defert in domum viri. *l. si ego. §. Dotis. ff. de iur. dot. l. hac lege. C. de Post. connat. & nos laud diximus in consil. 56. numero. 50. cum pluribus sequod consilium retulit Ioan. Baptista Crisla. de facto sciens. & ignorans. dist. 2. sub numero. 3. Conser. 1.**

DECLARANDVM octauò, quod supra diximus, vxori asscuratæ non posse fieri per alios posteriores creditores oblationem, nec illius habere ius offerendi illud intelligi pro concurrentibus etiam si debita mulieri quantitate, super reliquo enim quod superesset admitti posse ius offerendi, bonis deficientibus, hoc dictum, pendere ex eo, quod mulier in supradicto casu non debet immitti, & asscurari in omnia bona, sed pro rata quantitatibus dotis. vt post *Ioan. Andr. in Titul. de Dote post diuor. restit. §. formati instrumentis, num. 18. in addit. incip. Viri. in fin. & Cyn. Bald. & Salyc. in dicta l. vi ad hoc. & Barh. in dicta l. si constante. sub numero 97. & seq. voluit Alexandr. in consil. 142. incip. Vt si process. col. 4. vers. si dicitur est quid quando Val. 5. Roland. à Valle in consil. 9. numero 39. 40. volum. 1. Orlan. Catheranus in Decis. Pedemontan. 135. numero 13. sic pro rata, & concurrenti quantitate dicie Fabius de Anna in consil. 63. num. 2. 3. Baldus No-*

*bellus de Dote. parte 7. Priuileg. 47. Anton. Negusant. de Pignorijs, & hypothecis. Parte 5. membro 4. numero 5. Thom. Grammat. in de-
cision. Neapol. 92. num. 17. Vincent. Carret. in
casu 21. num. 36. Martinus Giarbain Decisum. Sic-
ha. 16. num. 17.*

DECLARANDVM Nonò ex eodè fonte
deriuare, hanc asscuracionem à muliere ver-
gente Viro ad inopiam petitam, & obentiam, im-
pedire executionem factam ad instantiam cre-
ditorum, quando antequam creditores age-
rent, mulier illam petiisset, & obtinisset, secus
verò, si dum creditores agunt illa ingrederetur
Iudicium, & asscuracionem peteret, quia non
impediret conuentus. *Bartol. de Cesson. in Con-
suetud. Burgundia. Rub. 9. §. 17. numer. 9. versu. sed
pone mulier. & tenet Antonius. Thysant. in Decis. Pe-
demont. 207. per Totum.*

DECLARANDVM Decimò, quòd sa-
cta per mulierem semel electione, rei, vel bono-
rum, super quibus fuerit asscurata, & sit facta
asscuratio, variare non poterit, quia si illi hoc li-
cet, contra omnem quod creditorem in dies pete-
re possit asscuracionem, & aperiretur via fraudi-
bus, quibus est obuiandum. *D. Fracapor. Ioan. Be-
loquet. in consil. 10. num. 28. sequitur Franciscus Vi-
nus in Decisum. 178. num. 8. g. & fuit de mente Bal-
di Neneli. de Dote parte 7. Priuileg. 47. in fin. An-
ton. Negusant. de Pignorijs, & hypothecis. parte 5.
Membro 4. num. 5. Vincent. Carret. in casu 21. nu-
m. 36. & fuit discussum, & Iudicatum in Amplissi-
mo Senatu, vtrum in specie haberetur per Anton. Ca-
pici in Decisum. Neapol. 46. num. 5. 6. 13. quem se-
quitur D. Ioan. Baptista Cetta. de Falsi Sententia, &
ignorantia distincti. 80. num. 14. Censur. 2. Casus
Vrsuli. Decisum. Neapoli. 9. num. 5. Ioan. Baptista Tho-
mas in Compendio Decisum. Neap. in verb. Variare.
Idem Capici in Decisum. 33. in fin. voluit etiam D.
Vincent. de Franchis in Decisum. Neapol. 53. num. 3.
Quod intelligendum, quando super illa re
electa fuit per iudicem pronuntiatum, & dictum
quòd exequatur. iuxta notata per Bartol. in l. cum,
qui certarum. §. 1. col. 3. ff. de Verbor. oblig. & voluit
Anton. Capici in dicta Decis. 33. sub num. 3. versu. Se-
cundo facit quando. & voluit Giarbain in Decisum.
16. sub num. 19. Idem Vincent. de Franchis in dicta
Decisum. 53. num. 3. Nuncius Fellicia in Consuetu-
dine. Anceria. 8. num. 273. Idem Thysant. in Compendio
Decisum. Neapolitanarum in verb. Variare, an
possit creditur.*

DECLARANDVM Vndecimò, quòd
asscuratio bonorum pro dotibus mulierum in ca-
suius priuilegijs, sit mediante appretio, & estima-
tione facta per apprenatores, siue exper-
tos, & Tabularios, vel vocant hos aestimatores, ex
doctrina Bartol. vi per Herculanum, Pantaleonem
Cremenfem in l. 2. quos refert Hieronym. Cognol. ibi
num. 238. C. de Recond. Vendit. idque probarunt
ad illam declarandam nouissimè, Doctissimiq; Iu-

risconsulti Arius Finesius Lusitanus, & Iacobus Ga-
uerius Gallus.

ALI dixerunt estimationem fieri debere per
venditionem ad subhastationem in locis publi-
cis, quia iustum pretium dicitur, ac probatur,
quod sit per subhastationem, vt per doctrinam An-
gelini in l. Precia rerum. vbi cum sequitur Hercula-
num. ff. Ad legem Falcid. Res enim tantum valet,
quantum vendi potest. l. 1. §. hanc. ff. eod. tit. l. si
fermus. vbi gl. ff. de cunctis fust. Aliqui etiam quòd
estimatione fiat per examen testium habita confide-
rent ratione ad communem estimationem, non
autem ex vnitu, seu particulari affectione valor
ipsius rei tractetur iuxta Theoricam dicitur, l. Pra-
cia rerum, de qua loquitur, & scribit Iacobus Gau-
uerius in Repet. dicta l. 2. parte 2. col. mibi 25. versu. A-
gitari hoc commodè potest C. de rescind. l. tend. vt de
oblatione pluries quod reperiretur voluit Anton.
Capici in Decisum. Neapol. 41. num. 13. dicens ita fuisse
Decisum.

VERVM TAMEN supradictam propo-
sitam vndecimam declarationem ex traditione Ber-
toli, Herculanis, Pantaleonis, & Cognoli probauit
amplissimus ordo sacri Regij Consilij, nempe
asscuracionem per estimationem fieri ab ex-
pertis estimatoribus, siue Tabularijs, vt refert Vin-
centius de Franchis in Decisum. Neapol. 54. num. 7.
eum seq. & non fuisse habitam rationem illius De-
cisionis Capici, & appretium quod fieri oportere cum
interuentu commissarij Cause, vt ipse retulit,
quem allegat Nuncius Fellicia in Consuetudine An-
uerf. cap. 3. numer. 620. Ioan. Baptista Thomas in
Compendio Decisum. Neapol. in Verb. Appretium an
sit faciendum. quod non negat Casus Vrsillus in
decisum. 199. Ioan. Iacob. Majus in dicta Capici, in di-
cta decisum. 41. num. 2. & ad decisum. 46. numer. 4.
quos sequitur. Martinus Giarbain in Decisum. Sicil.
16. sub num. 21.

SVBINTELLIGE primò ad praxim, quia
hac materia asscuracionis, & estimatorum quod in
dies in tribunalibus accidit, ne ad fiant ludibrio,
& si dicant nonnulli istos aestimatores fore eli-
gendos per Iudicem, nihilominus illorum ele-
ctionem fieri debere à partibus, quod habetur in
l. Hac edictalis. §. huius illud. C. de Renda. nupt. ibi,
Rerum iusti precij estimatione habita, per eos,
quos vtraque pars elegerit, & ibidem hoc firmat
Bartol. Ex partibus negligentibus in eligendo,
sit per Iudicem, vel illo mandante. arg. l. fin.
in fin. C. de Iur. domin. Impet. l. fin. C. de Iudic. Bar-
tol. Bald. & alij in dicta l. 2. vbi Cognol. numero
259. & ita intelligitur. l. comparationes. C. de
Fide Instrument. Vnde istis peritis, & esti-
matoribus facienda est commissio à Iudice po-
testatis eis tribuere, vt voluit Bartol. in l.
1. ff. de Ventr. inspiet. Angel. de Artic. in
§. Quadem. numero 12. Iustit. de off. & ibi-
dem Iustin. num. 78. & late dixi in expertis, &
agrimensoribus. in consil. 84. numero 5. cum

pluribus seqq. Centur. 1. & hoc est, quod fiat cum præsencia iudicis, commissarii cauere ut diximus nunc extr. *Vincet. de Francis in dicta Decision. Neapol. 54.* quia aut iudice estimante præsente, aut
182 illo mandante, quod si idem erit, & Consilium meum supra allegatum comprobatur *Ioannes Baptista Casia. de Remedijs subsidiarijs. Remedia 5. l. 1. quia sunt duo Remedia 51. sub eodem numero.*

SVBINTELLIGE, quia dicti æstimatores debent iurare de facienda æstimatione absque
183 fraude, prore credunt melius scire & æstimare, de quo iuramento scribit *Barthol. in l. aut qualiter in princip. ff. Quod si aut clam. §. in l. hoc tempus ff. de Date prelegat. Bald. in d. l. 1. §. his l. d. Fel. in c. Feniens il. 1. num. 16. de Testib. in c. quia inducitur. numer. 1. de Praescript. & dixit dicto consil. 84. num. 11. de iuramento idem *Barthol. in l. comparationis. & Cagnol. in d. l. 2. num. 358.**

SVBINTELLIGE Tertio, quod dum deservit tale iuramentum eisdem æstimatoribus,
184 & expertis, de bene partes, & interesse præterentes esse præsentes, vel citari, ad videndum illis iurare, vel esse contumaciter absentes. *Barthol. Bald. & Fel. in locis supra allegatis. & alij relecti.* quia possent forte à paribus suspecti allegari. *Angel. de Aretio in dicta. Siquidem.*

SVBINTELLIGE Quarto, quod fuerint Tres æstimatores, qui omnes discordarent vnus ab alio, ita quod omnes in summa discordarent vnus ab altero, quia tunc ponuntur omnes infirmi
185 multquantur, si puta vnus decem, alius Vingt, alius triginta, quibus infirmul coarctuatis, attendent ad numerum sexagenarium, & tunc
186 accipietur tertia pars illorum, & erit si Vingt æstimario, ita dicit *Salyet. in l. Hoc distat §. his l. d. C. de secund. nupt. Alexand. in l. si fundum. ff. Mandat. Sed Gloss. in l. cum in eo. ff. de Poëstis.*

187 dicit, quod non debet capi pars maxima, nec minima, sed media. & idem dicit *Bald. in l. vnus a. num. 16. versicul. sexto quare si non dominus.* Sed primum dictum obseruari vidi per Sacrum Consilium, quia cum fuisset per Balios, & Tutores Domini Ioannis Baptistæ Mansi Ciuitatis Bisacæ vendita Domino Hecitori de Braide pro ducatis quadraginta quatuor milibus, sed quod liceret retinere per emptorem ducati Vndecim milia donec videretur, an omnes redditus, & introitus feudales venditi cõrespõderent venditioni, & quod deficeret, detraheretur de precio penes emptorem relicto, & cum deficeret iurisdicção nundinaria nouem dierum continuorum, dicta Sancti Vrbani, quæ controuertebatur cum Vnui rñate dictæ ciuitatis, fuit missus commissarius per tres annos continuos per Sacrum Consilium, & factu calculo affectus introitus nundinarum per tres annos vnica æstimatione dictorum trium annorum, fuit habita æstimatione tertie partis. quod probatur *Barthelom. de Cassin in Consuetud. Burgund. Rub. 1. §. 6. num. 5. Petr. Gerard. in Singul. 25. Francisci. Burfat. in*

consil. 70. num. 34. vel. 1. Quandoque tractatur de æstimatione rei, vel mercimoniz deferenda ad aliquem locum, in qua sicut diuerſa quantitas, eo casu capi solet minima, *per Gloss. in l. fin. in Verb. deductus. ff. de preter. stip. vel factum fuit in Rota Genueſi, ut per Marc. Anton. Bel. in l. in Decision. Genueſi. 1. 7. sub nu. 4.*

SVBINTELLIGE quinto, quod in æstimatione valoris Rei facienda debet attendi bonitas illius loci, vel rei, quam æstimare intendunt, ut si agitur de æstimatione fundi, non est
189 facienda æstimatione, numeri, vel mensuræ *per ex Bartolo in l. si ex falsis. C. de Transfict. & in l. si quis. C. de Reſcind. Vend. & Bald. in d. l. 2. C. ead. tit. dixit Nauib. de Affili. in Decisione Neapol. 58. num. 6.* Sed quod percipitur ex annuo fructuum
190 et redditu. *ut per Francisci. Marc. in Decision. Delphin. 485. per totum. vel. 1. quem refert Francisci. Burfat. in consil. 70. num. 18. vel. 1.*

SVBINTELLIGE Sexto, quod non sufficit vnus æstimator, sed saltem exiguntur duo, si
191 non in electione omnium peritiorum in arte *Barthol. in l. 1. in princip. ff. de ſend. iussu. Petr. Rebuff. in Rep. l. vnica. num. 492. C. de sent. qua pro eo quod Int. Alexand. in consil. 35. num. 8. vel. 1. in consil. 80. num. 2. vel. 7. C. de Remedijs subsidiarijs. Remedia 47. sub num. 7. Menoch. in consil. 284. num. 4. vel. 3. Marc. Anton. Peregrin. in consil. 11. numero 8. vel. 3.*

SVBINTELLIGE Septimo, æstimationem non esse faciendam habito respectu
192 temporis, quo fit, sed ad tempus contractus. *arg. c. cum causam de Empi. & vend. Bald. in d. l. 2. C. de Reſcind. vend. Sed de hoc videndum est apud Angel. & Paul. de Caſtr. in d. l. 1. & per Cyn. in l. ſumorem. C. de integ. reſtit. numer. Sed in hoc
193 non est dare octum, & ſecurum agendi modum, quia si ageretur de aſſecuranda vxore ob vergentiam viri ad moriæm, de reſtituendis ſortibus ſibi rebus ſuis dotalibus, ſortibus culpa viri deterioratis, tunc fieret æſtimatio eo modo, quo fuerat
194 ante à principio ſi viro data æſtimata, ſed ſi non fuerat data, niſi in dote in æſtimata, & ſimiliter ille tempus dationis conſiderandum valore fore. Et ſi in illa in dorem data meliorata fuerit à viro, eo caſu ſecundum tempus æſtimationis valor conſiderabitur. Sin autem ageretur de aſſecuranda vxore ſuper rebus Viri, tunc præſens æſtimationis
195 tempus ſcõgicandum erit. Sed hæc, & plura conſideranda ſunt, de quibus *Marc. Anton. Natta in consil. 253. per totum. vel. 2. & Barthol. Scin. in consil. 60. vel. 3. Ioan. Crutim in consil. 68. vel. 1.* & alios, quos refert, & ſequitur *Bergum. Canalic. in Decif. Finiſam. 17. num. 71. parte 1. & Cardinal. Paris. in consil. 16. num. 83. 84. vel. 2. Simon de Præſ. in consil. 11. num. 2. in consil. 138. num. 39. in consil. 146. num. 1.* vbi dicit, quod tempus æſtimationis appellatur
196 ſi difficile. *Ioannes. Cephal. in consil. 337. numer. 5. vel. 4.**

VIGESIMVM SEXTVM priuilegium
do.

dotis erit, quia dos dota mulieri, dum primo viro
nuptis, non potest minui per patrem, dum illa
197 ꝑ secundo viro nubit. *Aut. sed quamvis. C. de rei
vxo actum. l. Dotem que 3. l. stipulatio de Dote. 64.
l. Dotis promissa. 69. ff. de iure Dot. Baptista de sancto
Blasio, in Trañ. de privilegijs Dotalibus. Privileg. 101.
Salys in dicta Aut. Versicul. Quarto circa Ver-
bum diminueret, Curtius Senior in cons. 27. Incip. Ma-
gnificus in 4. d. b. Barib. Secin. in cons. 69. Incip.
Vyslando, col. 3. vers. circa secundam difficultatem,
num. 14. col. 4. Abbas Panormi. in cons. 46. Inc. Tri-
mibi ostens. sub num. 3. vers. Item cum pater, vol. 1.
Iason in l. Falsa legatorum, sub num. 3. 4. C. de legat.
faciunt quæ tradidit Nicol. Ber. in decis. Burdegal.
63. num. 9. 10. & in decis. 136. num. 2. Versi. & illam
primam. Andr. Tiraque. de Retrañ. Conventional.
S. f. v. s. num. 35. Affen. Clement. de Patria potestate,
effect. 11. sub numer. 32. vers. Quarto quare. Petrus
Gregorius Syntag. Iuris P. minor. lib. 4. cap. 12. nu. 2.
Decius in cons. 35. Incip. Prestantissime Doctor col.
2. vers. circa secundam, esset enim adimere dotē, quod
198 ꝑ non est permittum, sicut pernam. C. solut. matr.
quod, & Iacobus Cuiacius annotavit ad Africa-
num. Trañ. 6. S. sciendum est.*

LIMITAT scilicet textus quoad supradic-
tam conclusionem non habere locum, quando pa-
199 tris eueniret ꝑ aliqua fortuita clades, ut est text. in
dicta aut. sed quamvis, pro vt cōsului pro quodam
persona Nobili, cui cum maritata vnā filiam
cum dote misit, quatorum, moritur, & absq. fi-
lijs redijt dos ad patrem, quo facto, pater fuit
condemnatus per Magnam Curiam ad penam depor-
tationis in Insulam in perpetuum scilicet ad vitā,
vnde fuit coactus dare nuptiā illam filiam, & dixi,
quodd poterit diuiderat dotem eiusdē primæ filię,
prout illam diuisit ambabus.

LIMITATUR Secundo text. in dicta Aut.
Sed quamvis, procedere in dote data, non autem
200 ꝑ in promissa, itā, vt pater, vel alius possit dotem
promissam minueret, vt dicit Accurs. in dicta Aut.
in Verb. Diminueret, arg. l. Quæstus. ff. solut. matr.

CONTRARIUM tamen quod non solum
dos data, sed etiam Dos promissa non possit mi-
201 nuī, & ꝑ ex professio reprobauit dictam glossam
Decius in dicta cons. 35. post Cyn. & Salys. in dicta
Aut. sed quamvis, vbi dictam glossam reprobauit.
Idem tenuit Iason. in dicta. l. f. v. s. legatorum, in loco
allegato, tenens non solum illam Aut. habere lo-
202 cum in dote tradita, sed etiam in dote ꝑ promissa,
& ipsum contra dictam glossam. Consultuise in
Ciuitate Genue, quæ sequitur Iason in l. num. 64.
ff. solut. matrim. sequuntur Bernardin. Alfonso, in
Caldell. anec. 52. Marc. Anton. Dubrini Misellan. ad
dictam Aut. sed quamvis. Quorum opinio potest
corroborari, quia eadem Iura competunt Doti
203 promissæ, quæ competunt Doti ꝑ datæ, ac tradi-
tæ, vt ex multis conclusi supra tit. 4. de iure Do-
tem, num. 34. cum seqq. vers. Promissio dotis. Hoc
Tomo 3. & hoc eodem Tit. De Privilegijs Dotalibus. vers.
Ostendit Privilegium eodem Tomo 3.

Summa Dispensum Tom. III.

VIGESIMVM SEPTIMVM Privile-
gium erit, cum dixerimus supra hoc eodem Titulo
de legato Dotis in certa Privilegio 10. num. 30. Nunc
eodem modo dicimus, etiam stipulationem, &
204 promissionem incertam dotium valere, ꝑ cum, &
si quantitas declarata non fuerit, stipulatio tamen
valida erit, declaratur enim quantitas pro modo
facultatum, & natalium Viri dignitate. Item post
70. S. Gener. ff. de iure dot. Item. Belfianus in Consuet.
Aluerma. cap. 14. De Donationibus, Dotis, & Mariages.
Art. 11. vers. Decimo septimo. Isaacch. Mynsinger.
in obsen. 3. vers. Officiu. de Cent. 3. Confessio. Har-
menopolis in Episthem. lib. 4. tit. 8. quem sequitur
Antonius Gubernius in Trañ. de Sponsalib. & mari-
tit. de Dotum singularibus, vers. septimo incerta do-
205 tis. A quocunq. enim incerta stipulatio ꝑ dotium
fiat, modus illius arbitrandus est, ex facultatibus,
& dignitate mulieris, & mariti, quo vsque ratio
patitur, itā Celsus in leg. quæ 6. ff. de iur. dot. hoc
idem firmat Baptista de Sancto Blasio de Privilegijs
Dotalibus. Privilegio 3. semper enim intelligitur
arbitro promissum, sicut in 1. C. de Dotis promiss.
Iacob. Philip. Portius in cons. num. 49. Bipa. in leg. 1.
num. 98. ff. solut. matr. Patrinus in Practica. Forma li-
belli, quo vxor agit ad dotem, in verb. coram vobis, nu.
10. vers. Nuncum vertitur.

VIGESIMVM OCTAVVM privile-
gium dotis est, quia quamcumq. maioribus vigin-
206 ti quinque ꝑ annis deceptis re ipsa, non datur
restitutio in Integrum, vt in Lianca. S. idem Pom-
pinus ff. de Minorib. Tamen si in dote constituenda,
vel restituenda maritus, & mulier decepti sint vi-
207 tra dimidiam Iusti precij, licet sint maiores ꝑ vi-
ginti quinque annorum, dum non fuerit dolo alte-
rius ipsorum, restituntur in integrum, l. iure fusi-
gen. ff. de S. f. v. s. l. f. v. s. 13. S. si mulier ff. de iure dot.
l. si cum dotem. S. si mulier ff. solut. matr. hoc placuit
Baptista de Sancto Blasio Privilegio 18. Carlo Ruino in
cons. 26. num. 2. col. 3. supradicta sic simpliciter se-
quitur nouissimè Sforza Oddus de Restitutio in
integrum q. 14. Articul. 7. sub num. 60. 61. idq. dicit
fauore dotium concedi. Ego his VMS, nec aliud
fauore dotium concedi. Ego his VMS, nec aliud
dicentibus perquirens alios vidi Azanem in Sum-
ma Codicis lib. 5. tit. 1. col. 5. vers. Item constitui-
tur doti, vbi hoc dicit. Item constituitur dos facta,
208 & non ꝑ facta æstimatione rerum, sed si in æsti-
matione decipiatur alteruter, etiam maior vigin-
ti quinq. annorum etiam sine alterius dolo, & non
vtra dimidiam Iusti precij, speciale fit in dote,
209 succurrendum esse, ꝑ quia bono, & æquo non
conuenit lucrari cum aliena iactura, vel cum dam-
no alterius, aut damnum sentire cum alterius lu-
cro, huius Doctrinæ meminit Marib. de Afflict. in
decis. Neapol. 270. numer. 3. Sed privilegium, quod
breuiter explicauit Baptista de Sancto Blasio, latius
210 eo non nominato ꝑ declarauit Bald. Novellus de
Dote, parte 7. Privilegio 3. hoc idem voluit Fran-
cisci. Connanus commentor. Iuris ciuilib. lib. 8. cap. 9.
sub nu. 3. vers. Enimvero Sed tamen quomodo hoc
privilegium ponatur in actu practico, cum sine re-

media diuersa, remediū restitutionis in integrum,
 211 a remedio ꝑ laesionis vltra diuidiam, recurrant,
 qui hoc intentant ad *Heronym. Cognol. in Rep. d. 2. num. 62. 63. 64. C. de Refund. vendit.* quid-
 ligenatissime hanc reuocauerunt, & distinxit. Ista
 tamen deceptio vltra diuidiam intelligitur de do-
 lore ipsa, & ista deceptio dolus non est, & ita se
 habet. Quando nulla fraude, nullis falsis persua-
 sionibus, quibus inducitur est ad contrahendum, vt
 nihil furitue subreptum, occultatum, correptum,
 dissimulatum, vel falso persuasum, sed tantum
 212 a res ipsa dolum habeat, vt ex *h. si quis cum aliter.*
 36. ff. de verb. oblig. l. i. Ad rescindendam. l. si volun-
 tate. C. de Refund. vend. V. *de Refund. vendit. in dicta leg. si*
quis cum aliter. num. 1. 2. 3. pulchre *Iacob. Gourens.*
in Rep. dicta. l. 2. fol. 28. vers. Qui locus intelligitur.
C. de Refund. vendit.

VIGESIMVM NONVM Priuilegium
 dotis est, quod licet Donare parentes filiis in po-
 213 testate ꝑ non possint, l. *Donationes quas parentes.*
C. de Donation. inter Virum, & uxorem. Illa ratione,
 214 quia quicquid acquirit filius, vel filia ꝑ in po-
 testate, acquirit patri. l. 2. C. de Patria potest. S. 1. *Instit.*
Per quas person. nob. acquiritur. l. *Placet, vbi Bartol.*
& alij. ff. de Acquir. hered. & ideo vt euitetur circui
 215 *tus* Donationes fieri filiis in potestate ꝑ prohiben-
 tur. *Albericus de Rasate, in l. si pater circa princip.*
C. de Inoffic. test. l. Cardinal. Parisiensi conf. 16. num.
19. vol. 2. l. i. Clar. in S. Donation. q. 3. Tamē Dona-
 216 *tor* potest pater filie ex causa dotis, vt in l. *Pompe-*
nus Philadelphus. ff. Familia heresund. vbi Florianus
de senio Petro dicit. Nota quod speciale est in
 dote, quod Donatio valeat inter patrem, & filiam
 in potestate. *Gloss. i. in principio, in l. 2. vbi Bald. no.*
5. vers. contra a primam partem C. de Inoffic. test. l. Cardinal.
Floricensi in conf. 111. l. corp. de singulis, in
Princip. Decius in conf. 41. q. 1. corp. V. si eleganti conf.
num. 13. Marian. Scin. Innot. in conf. 44. num. 1. 2.
vol. 1. Dec. in l. Postum quod dotem in princ. C. de
Post. Bald. Nouell. de Dote parte 6. Priuileg. 80. quos
sequitur Ioan. Cephalus in conf. 156. num. 2. 7. vol. 2. &
in conf. 99. num. 3. vol. 4. Ioan. Berberg in Vistorio
Iuris parte 2. Rub. 4. de Donationibus, num. 7. Marc.
Anton. Peregrin. in conf. 76. num. 35. vol. 1. Antonius
Gubertus de Sponsalibus, & Matrimon. Titul. de Do-
tum singular. vers. Primo Donatio. Bernardus Al-
fau. in Collectan. 540. vnde infra Titul. de Dotal. In-
ter viros vers. si. declar. a secundo, numer. 107. hoc
Tomo 3.

TRIGESIMVM Priuilegium est, quia Præ-
 217 dium, & fundus dotalis alienari nō ꝑ potest, nec
 a maximo, & si mulier cōsentiat. l. 1. l. 2. *lex Julia. l.*
Julianus, & toto Titulo. ff. de Fund. dotali l. 1. C. de
Titul. l. Vnica, S. & cum lex Julia. C. de Ret. uxur.
actum. Aut. sine Ame. C. Ad Senatus Consult. V. Cle-
lesius. Ripa in l. 1. num. 106. ff. si filius matrum. Alulio
 218 *Celsare* Dictatore vel ꝑ a Iulio Augusto illa fa-
 cta fuerit apud scriptores s. Historicos non liquet,
 præsertim ab illis, qui has leges adornauerunt, &
 commentarijs declarauerunt, quales fuerunt *Ayme-*

rus Rinaldi in Historia Iuris Civilis. lib. 2. vbi
quamquam tradiderit de pluribus capitibus le-
 219 *gis ꝑ Julia, nihil tamen scripse de lege Julia de*
Fundo Dotali. nec etiam V. *de Refund. vendit. l. 1. C. de*
 220 *Refund. vendit. l. 1. C. de Refund. vendit. l. 1. C. de Refund. vendit.*
Augustinus de Legibus, nihil aliud scribit, nisi
 quod dixerunt Iuris consulti, & Imperatores, quos
 supra allegauimus. Verum *Alexander de Alexan-*
 221 *dro Dierum Gentilium lib. 4. c. 8. dixit.* Neque ꝑ
 dotalis prædium, quodve dotis causa exhibitum
 esset, viro, inuita vxore alienare (quod lege Julia
 vetatur) ne vxor indotata maneant. Verum Doctores
 nostri tradiderunt pro Regulari Priuilegio, pro
 vt Dotalis Fundus, seu prædium alienari nequeat
 222 ꝑ *Baptista de Sancto Blasio de Dote. Priuilegio. 24.*
Bald. Nouellus de Dote. parte 7. priuileg. 1. Ioan. Cæ-
pitus de Dote. parte 1. q. 40. Ioan. de Imol. l. cum
vir. num. 15. ff. de v. sup. Ioan. Cephalus in conf. 5. 1. no.
 1. 2. vol. 1. ante cap. *Placentin. in summa Codicis. lib.*
 223 *5. titul. 23. dicens.* quod etiam si quadragies mil-
 lies consentiret, non sufficit. *Acio in summa lib. 5. titul.*
23. Matth. de Afflict. in decis. 336. num. 1. Neap.
349. n. 4. Franciscus Marcus in Decis. Delphinat.
421. num. 1. vol. 1. Inachim Myning. Obferuat. 3. Ver-
fieri. Quinte Fundus. Censur. 3. Ioannes Resius in
Consuetudin. Alueria. cap. 14. de Donationibus, Dote,
& Matrimon. Articuli. 1. vers. si. Quinquagies mil-
lende. Anton. Gubertus de Sponsalibus, & Matrim.
Titul. de Dotum singular. vers. Duodecimo fundus.
Guidus Pancratius in conf. 171. num. 1. Stephan. Ber-
trand. in conf. 370. vol. 6. & in conf. 23. vol. 2. pul-
chre tacit. Caneus. Quatuordecim. lib. 2. cap. 7. per
Tatum. Marcus Mantua Dialogo. Denar. Classe. 16.
cap. 12. num. 1. Hieronym. de Laurentijs in Deci-
on. Aue. m. 1. 13. num. 3. Bernardus Alfau. in
Collectan. 292. l. i. vbi Thoming. in Decis. Liffen-
si. 3. 1. num. 23. Franciscus Finius in de. si. 133. num. 1.
Marc. Anton. de Amasii in Decis. Matrimon. 86. num. 62.
Franciscus Comm. Commentar. Iuris civilis. lib. 8.
 cap. 9. num. 6. Ioan. Petrus de Ferrarijs in *Practica*
libelli, qui agit vxor ad dote. in verb. eorum verba.
 num. 3. vers. secundum beneficium. *Augustin. Scrus*
 in conf. 41. num. 26. vol. 1. *Nic. Buer. in Consuet. ditorum.*
 Titul. des conf. & V. *de Dote del bestar de*
 personar. S. 5. gloss. 1. Ioan. Sainxon. *Consuetud. Tu-*
 224 *ron. Titul. 29. vir multers Nobilis, Articuli. col. 2.*
 vers. Sextum priuilegium. *Galfar Caballum. in Mille-*
 fol. 69. 1. *Matthias Coler in Decis. German. 57. num. 8.*
 Petr. Gregor. *Synag. Iuris Vniuers. lib. 9. cap. 24. fol.*
 nu. 11. vers. Aliud priuilegium.

DECLARA primò iupradictum priuilegium,
 & illius conclusionem procedere quando fundus
 214 est datus ꝑ in dote in inæstimatum, vt tunc aliena-
 tio illius est prohibita, si electio a estimationis est
 in arbitrio vxoris, an velit rem, vel pretium, si
 215 electio esset data viro, alienatio est promissa ꝑ
 l. *quid si fundus. v. ff. de Fund. dotali.* Voluit *Placen-*
 216 *tin. in Summa Codicis. lib. 5. Titul. 23. Acio ibidem.*
 col. 1. *Antonius Gubertus in Tract. de Sponsalibus, &*
& Matrimon. Titul. de Dotum singular. vers. si.

ditio, & reddendum est precium rei æstimata loco ipsius dotis. *Text. not. ab his in dicta l. Pierneque, S. si ante, l. v. m. a. S. sed non similes, C. de Rejuxor. actio. ita determinat Bald. in dicta l. Quoties, C. de Inve.*
 336 *Dor. ed. quia contractus tunc à conventionem partium legem recipiunt, l. legem, C. de Pañ. connenti. Marrian. Senior in dicta conf. 56. col. 2. vers. sextus Casus est Carol. Ruten. in conf. 33. nu. 4. col. 4 in conf. 37. col. 5. vol. 1. quo in loco dicit, quod fundus æstimatus definit esse tunc dotalis, & efficitur Mariti pleno iure, & irrevocabili, quando actum est, quod solum matrimonio reddatur æstimatio, & sic in specie fuit decemum per sacrum Consilium, ut per Matib. de Affiliis in decision. Neapol. 370. nu. 4.*

DECLARA octavo, quod quando data est res æstimata in dotem, sed non est dictum, si facimus rem emptionem, vel tunc non, & tunc sumus in casu dubio, & dicendum est, quod faciat emptionem, & tunc æstimatio, reddenda est, non autem res, iste est casus in dicta l. quoties, ubi tenent hoc Bald. & est glossa in l. si ante, ubi in specie idem Bald. inquit, quod hoc casu vnus contractus occultatur, & alius exprimitur, quia occultatur tunc contractus emptionis, & exprimitur contractus dotis, quem sequitur. *Marian. Senior in dicta conf. 56. vers. septimus casus est, & Bartholom. Sacin. in conf. 289. Incip. Difficilis non parua, col. 1. vers. sed promissus valet, & in conf. 69. Incip. V. si laudo lato, nu. 15. vers. cum ergo pro dote, col. 4. Decan. in conf. 683. nu. 11. Rol. ind. d. V. alle in conf. 92. nu. 9. vol. 2. cum alijs allegatis per Ioan. Vincent. de Anna in singul. 697.*

DECLARA nono, quod ad privilegium præstatum, in quo alienationem fundi dotalis prohibita esse, & non valere iura diximus, Tamen facius esse tunc si mulier cum lura mento alienauerit, & alienationem habere ratam promiserit, quia lura mentum autoritate alienatio valida erit, arg. ca. cum coniungat, ubi hoc expressè annotavit Andr. Alextus. nu. 41. de Inve. r. ante cum Ioan. de Inol. nu. 88, & voluit Petr. de Ancharan. in conf. 433. Incip. postquam ista Demina. col. 1. vers. sed potius videretur. Alexander in conf. 38. Incip. consideratis his, col. 1. vol. 2. & in conf. 7. Incip. V. si Instrumento, sub nu. 6. col. 6. ubi inuicem contra illos, qui tenuerunt, quod lura mentum mulieris in alienatione fundi dotalis, non firmat contractum, sic operatur, quod ipsa teneatur
 341 tunc ad obseruationem iuramenti. Quorum opinio non ipse reprobatur in dicto loco aligans plura ad corroboracionem declarationis prædictæ, quod similiter voluit Bald. Novellus in Tract. de Dote, per se 6. privilegio 21. nu. 12. Carol. Ruten. in conf. 66. nu. 14. vol. 2. Matib. de Affiliis in decision. Neapol. 371. nu. 4. Ioan. Ometomus. in l. quib. alienar. licet in princip. sub nu. 4. vers. Tercio ampliat, Ioan. Saincon in consuetud. Turonensi. Titul. 29. de Dote mulieris Nobilis, artic. 1. col. 2. vers. sextum privilegium.

SVBDECLARA autem supradictam declarationem non esse obseruandam, si antequam
 342 tunc mulier faceret alienationem, fecisset alium contractum, & actum similiter etiam iuratum, in quo

ipsa promississet non alienare dotem, nec alienationi consentire, nisi ex rationabili causa, & authorizante iudice, & tamen obseruanda est prima
 343 promissio, & primum tunc iuramentum c. licet mulieres, de Inve. r. ind. in 6. ubi Glossa in ab his in Verb. Compellendus, & allegat Hostiensium in dicto c. cum coniungat. argum. c. 2. te. & c. intellecto, extra de Inve. r. ind. Alexand. in conf. 16. Incip. Ponderati narrant. col. 1. vers. hac probare videntur. Pal. 3. Hippoly. de Marfilijs de Fideiussoribus. nu. 204. Matib. de Affiliis in Decision. Neap. 371. nu. 4. Antonin. T. befort. in Decis. Pedemontan. 223. nu. 19. Guido Papa in Decis. Delphin. 463. Ioan. Cephal. in conf. 133. nu. 63. vol. 1. Andreas Gail. Practica. observationum. lib. 2. obseruat. 147. nu. 18. Riminald. Senior in conf. 409. nu. 12. vol. 3. Roland. d. V. alle in conf. 62. nu. 5. Olfertus Simonet. de Decretis Minor. lib. 3. titul. 8. nu. 195. qui multos allegat. Andr. Alextus in dicto c. cum coniungat nu. 42. Anton. Gubert. de sponsalib. & Matrimon. Titul. de Dotum singular. sub vers. duodecim fundus, & pro cautela tradit Ioan. Faber. in l. quib. alien. licet nu. 5. quamquam dicat seruandum secundum alios peritium præcipit illud,
 344 tunc in Infernum. Casian. in Consuetud. Burgund. Rub. 4. S. 5. in verb. Ne nisi similibus mentis. S. 23. in Verb. assignat. nu. 3.

CONTRARIUM tenuit Anton. Heringius de Fideiussoribus. cap. 1. nu. 63. cum pluribus seq. ubi referens dictum quod supra allegauimus ex Hippolyto. nu. 204. qui concludit de eo, qui iurauit non fideiubere, & postea fideiussit, quod fideiussio non teneat, ipse Hippolytum reprobet. Et cum
 345 considerauerimus, nonnulla, pro vtriusq. parte adduci posse, Tamen supranotatam subdeklarationem veram esse censemus, sola ratione, quod primum iuramentum in casu præmisso seruandum, quia est pro eo dispositio iuris prohibens fundi dotalis alienationem, vt probauimus, quod & Affiliis. Roland. Simonetellus in locis allegatis, & alij etiam considerant, quæ ratio non militat in iurante non fideiubere.

DECLARA Decimo fundum dotalem ven-
 346 di posse in casu necessitatis tunc maximè, Glossa in l. quib. alienare licet, vel non in princip. in Verb. Prohibetur, arg. l. 1. C. de liberali. caus. 16. Fab. in l. quib. alienare licet, vel non in princip. sub nu. 2. Puta famis necessitate, arg. l. 2. C. de Patribus qui filios distinx. tradunt Dilect. in l. Vbi ad hoc, C. de tur. det.
 347 quæ famis tunc necessitas, maior, quam belli indicatur, vt dicit Ioan. Neutian. in conf. 66. nu. 39. Hippolyt. Riminald. in l. quib. alienare licet, vel non, nu. 157. Ioan. Lopez de Salazar Rubio, in Rub. de Donat. inter Vir. & vxor. S. 17. nu. 16. vers. Quod præcedit. Arnoldus Ferron in Consuetudine Burdigalens. lib. 1. Titul. 4. S. 12. Francis. Mare in decis. Delphin. 427. nu. 2. vol. 1. Anton. Gubert. de sponsalib. & matr. Titul. de Dotum singular. vers. Alter casus. De
 348 alio capite causæ necessitate tunc habetur in l. 1. ff. de Fund. dotal. cuius meminit Franc. Commens. Commentar. iuris civilis, lib. 3. cap. 5. sub nu. 8. de omni. bus op.

bus optime Placitum in summa Codicis, lib. 5. Titul. 23. plura apud Iacob. Thoming. in decis. Lippens. 31. num. 31. & seq.

DECLARA vndecimo, Rei, & fundi dotalis alienationem permitti, quando est ad ipsius mulieris visitationem, lita conuente ante. ff. de iure dot. l. si fund. titul. conuenerit text. in l. si mulier 2. ff. Pañ. dotalib. voluit Gloss. in l. 2. Quib. alien. licet. in princip. verbi probetur. Bald. Nouell. de Dote pars. 7. priuilegio 1. num. 6. Ludouic. Roman. in cons. 190. Incip. Clarum est. sub num. 1. versis. Nec ad hoc refragatur. Iacob. Thomingus in decis. Lippens. 11. 4. §. 12. Matib. de Affiliis in decis. Neapol. 336. num. 3. Ioan. Baptist. Thorus in Compend. decis. Neapol. in Verbo. Dotalis fundus. Ludouicus de Molina de Hispaniarum primogen. lib. 4. cap. 6. num. 27. Ansq. Cabrer. de sponso lib. 2. maritum. Titul. de Dotum singular. versis. Tertius quoties. Franc. Cornarius Commentar. Iuris civilis, lib. 8. cap. 9. num. 3.

DECLARA Duodecimò, quòd cum diuisio species sit alienationis, l. c. commun. versis. in iudicij. l. si in i. s. in num. ff. si statu liberum. nu. 8. ff. de legat. 1. Riminal. Senior in cons. 115. num. 11. Vol. 1. est enim similis venditioni Corn. in cons. 173. num. 1. 4. vol. 2. & in cons. 118. num. 2. Vol. 4. Cuius ad Africanum. Tract. Vltimo, quem ref. et. & liquis Ioan. Baptista Colla. de sibi scientia, & ignorancia. Centur. 1. distict. 32. num. 1. quinimmo dicitur diuisio alienatio. Roland. à Valle in cons. 83. nu. 16. Vol. 1. Ioan. Cephal. in cons. 466. numer. 83. Vol. 4. num. 37. quia tali casu dicitur alienatio necessaria, 251 Tamen Fundus dotalis per maritum diuidi potest, qui fuerit communis cum aliquo, dummodo ipse sit prouocatus, non tamen ipse alium prouocet, l. si in fundo. §. si fundus. ff. de iur. dot. l. si. C. de Fundo dotal. Gloss. in dicto Verbo. prohibetur. In l. 2. Quib. alien. licet. in princip. Hippoly. Riminal. ad nu. 139. & voluit Iacob. Thoming. in decis. Lippens. 31. num. 37. quia tali casu dicitur alienatio necessaria, 252 non tamen voluntaria. Alienationes. ff. familiae, hereditum. l. diuisi p. in. ff. in princip. ff. de pect. ha. 253 red. Et tamen fundus dotalis ex causa 1 necessaria alienari potest. l. 1. ff. de Fundo dotal. Ioan. Camp. de Dote pars 4. §. 38. Regulare est enim, quòd prohibitus alienare non prohibetur alienare ex causa 254 necessaria, sed solum ex causa voluntaria. Matib. de Affiliis in Cons. Senicimus in Verbo. licet cum. cel. fin. vers. ff. rursus quare, de iure Præmissi, & plures allegans. Andr. Traqueb. de Retract. Confuzi. ner. S. r. gloss. 14. nam. 1. cum pluribus seq. quem sequitur Ludou. de Molina de Hispaniarum Primogen. lib. 4. cap. 6. sub num. 28.

DECLARA decimo tertio, quòd res dote in dotem consentientes in pondere, numero, & mensura 255 fura absq. 1 passio aliquo, mariti periculo sunt, quia in hoc datur, vt maritus eas ad arbitrium suum distrahatur, & quandoq. solum matrimonio, eiusdem generis, & qualitaris aliis restituatur, vel ipse, vel hæres eius, l. Res in dotem. 44. ff. de iure doti, quia non tenebatur ad illarum æstimationem, sed ad restitutionem aliarum 1 eiusdem

generis, & qualitaris, vt optime concludit in l. æstimata. Gloss. dicens, si tacita legis dispositione res essent æstimate, exemplificans in rebus, quæ vti 257 consumuntur, quæ sunt mariti periculo, vt vnde Paul. de Cast. in dicta l. æstimata. num. 3. dicit, hanc gloss. esse notabilem, quia maritus, cum res non essent æstimate, nec posse cogi maritum ad precium, quo tempore consignationis valebant, sed ad re- 258 stitucionem eiusdem 1 generis, & qualitaris, ita faciunt dicta Ioan. Lopez de Palatio Rubius in Rub. de Donat. inter vir. & vxor. S. 17. sub num. 7. versis. Idem dicendum est quando tales res, dum loquitur 259 de istis bonis æstimate 1 æstimatione legali. Et istos sequitur Didacus Comarronus Practicar. quæst. cap. 28. sub num. 6. versis. sexto constituitur, vbi optime dicit, isto casu res, quæ consistunt, in pondere, numero, & mensura esse reddendas, in eodem 260 genere suo, quarum functionem recipiunt, iuxta text. in l. 1. §. muni dote, & Lexum quid. ff. si cert. pot. vt frumentum pro frumento, vinum pro vino, 261 Oleum pro oleo, ita, 1 vt vnaquarq. illarum rerum vniormetur, & substituitur fungatur vice alterius. Huc etiam spectare potest, quando dantur animalia in dotem, velles, & similia non 262 consistentia, in 1 pondere, numero, & mensura, quæ tamen vti consumuntur, interet viri, vt non dentur æstimate, quia tunc, & meliores, & deteriores erunt mulieris, si tamen dentur æstimate, licet mulier consenserit, tamen maritus æstimationem præstare debet, quia æstimate res, vti etiam 263 mulieris, periculo 1 mariti deteriores efficiuntur, dicta l. æstimate. §. 2. ff. solut. mar. quod in loco, Bald. Inol. & Paul. de Cast. dixerunt, quòd licet res æstimate sint concele mulieri ad vsum, quæ illas consumpsit, tamen maritus ad æstimationem teneatur. Comarronus in dicta. cap. 28. sub num. 9. vers. Quæ si mentem, & cum pluribus alijs, quos allegat, voluit Roland. à Valle in cons. 92. num. 10. 11. Vol. 2. super istis omnibus Franc. Cornarius Commentar. Iuris civilis, lib. 8. cap. 9. col. 1.

TRIGESIMVM PRIMVM Priuilegium, quòd si venderetur Fundus dotalis per virum, & vxorem, quamuis confiteretur, quid 264 quilibet ipsorum 1 recepiisset mediatores precij dictæ rei venditæ, nihilominus suore dotium totum præcium ad viam peruenisset, & ipsum teneri ad illius restitutionem, vel eo mortuo eius hæ 265 redes, vt 1 autoritate Specul. in Tit. de obligati. nib. & soluti. S. agere omnia, num. 9. vers. sed pone vir. & vxor. & Ioan. de Imolin. in eam contringat. ext. de iure vir. voluit Matib. de Affiliis. in decis. Neapol. 209. num. 3. vbi dicit per sacrum Consilium Neapolitanum fuisse Decisum.

CONTRARIAM sententiam tenuit Bart. in cons. 24. Incip. Functus quæstio, vol. 1. vbi in specie tradit de viro, & vxore, qui infimul vendiderunt prædium, quòd antea fuerat inæstimatum ab eadem vxore in dotem datum, quam vendicionem insoluidum fecerunt, & quilibet ipsorum confessus fuerat precium habuisse, & consiluit præcium

368 citi præfumi ad utrumque pro medietate peruenisse, nec teneri maritum, seu heredes, nisi ad medietatem dicti precij argum. l. Rec. Scum tabulis. ff. de Duob. Res. sequitur Bald. in l. Mater sua. numer. 11. vers. sed hoc quare. C. de Rei vendicat. & in l. col. 2. vers. prædicta faciunt. C. de Duobus reis. Paul. de Causis in dictis. Scum tabulis. & in conf. 296. col. 1. & in conf. 360. in princip. Vol. 1. nullissima Impeffimus. & in conf. 361. Vol. 2. Alexand. in conf. 38. Incip. consideratis huius. col. 1. vers. Fortius voluit Bartol. Vol. 2. Francisc. Arretius. in dictis. Scum Tabulis. Curtius senior. in conf. 34. col. 2. vers. pro qua. & vers. & sic opinio Dyni.

SED primam opinionem contra Bartolum, 367 vitra opinionem Specul. & Ioan. t. Andrea ibi in additione, qui dicit tenuisse Vbertum de Bobis Doctorem arrigonum. & Ioan. de Imol. in l. hunc decem. S. trāgrediāmur. ff. solut. matrim. Bald. in Aut. si quia mulier. num. 1. vers. Pone ergo quid vir. & vxor. C. de Ad velletu. ubi Albericus dicit, quod ita voluit Iacob. Butrigar. Idem Ioan. de Imol. in dicto. cum contingat, dicens ita Iudicatum fuisse Bonon.

368 nix. Idem voluit Federic. de Sentis in conf. 241. Alexand. in conf. 172. Incip. in causa. & lte. num. 16. vers. similiter non obstat. col. 6. Angel. de Arctio. in S. sed & iste. col. 2. In l. de Denat. ubi dicit, ita consuluisset apud Rhegium. Abb. Panormitan. in consil. 44. in princip. vol. 1. huius & alios referens Nicol. Boc. in decis. Burdegal. 23. num. 6. & eleganter, & subtiliter hanc opinionem comprobauit Ioan. Ronchegall. in Legendum. in princip. num. 58. cum pluribus seq. ff. de Duobus Reis. Bald. Novellus de Dote. privilegio 1. et. 8. vers. Nam multum interest. Io. Comp. de Dote parte 4. q. 3. Andr. Tiraquell. de Retrahit. consanguin. §. 30. Gloss. 1. num. 5. Francisc. Vinus in filia opinio. Communi. opin. 483. Inet. Marius Ollanum. Gachera. in decis. Pedemont. 140. num. 2. Symon. Crancetta in conf. 9. per totum. vol. 1. Caselium. Colla in Nicomach. Mulieret. Aluatus Vallesene consil. sine decis. Lusitania 83. num. 8. Anton. Gamma in decis. Lusitania 127. numer. 3. Anton. Feber in Codice Fabrian lib. 3. Titul. 6. Definit. 8. vol. 2. Vinc. de Franch. in decis. Neapol. 474. Ioan. Baptista Thorns in Compendio decis. Neapol. in Verb. vxor infimul cum viro. Bartol. de Cassano in Consuetud. Burgundia. Rub. 4. §. 13. num. 4. & §. 20. sub num. 8. vers. sed quare de qualitate. Francisc. Marcus in decis. Delphinol. 437. num. 3. Vol. 3. Casar. Vrsellus in decis. Neapol. 209. per totum, & istam opinionem tanquam communiozem, & quæ pluribus rationibus possit rueri, & possent euacuari, quæ produci possent pro Bartoli opinione, & quam etiam veriore, esse sequendam arbitror, quæ omnia plene plusquam alius enuclea 369 uit t. Ronchegall. in loco allegato, & idcirco ad illud recurrendum esse iudico.

DECLARO Tamen hunc casum excipi 370 portare, quando ex nstaret pecuniam in t vxoris beneficium, & causam: fuisse veram vt tunc nec maritum, nec illius heredes, pro quantitate in illius vitalitatem versa, & erogata, fore molestandos,

prout declarauit Specul. in dictis. sicut de obligat. & solut. §. ante omnia. num. 9. vers. sed pone vir. & vxor. & Ioan. de Imol. in dicto. C. cum constitut. & voluit Cyn. in dicta Aut. si quia mulier. Et probatur per illum text. in fine. ibi. Nisi manifeste probetur, quod 371 pecunia in propriam t ipsius mulieris vitalitatem expofita sint. Quod placuit Angelo de Arctio. in §. Item sub num. 20. sub sexis causis. ibi. & est notandum, quod oportet. In fine. Except. quod, & voluit Math. de Afflict. in dicta decis. 209. num. 3. & ibidem Vrsell. num. 1. Nicol. Bercas in dicta decis. Burdegal. 23. num. 7. in princ.

TRIGESIMVM SECVNDVM Primilegium erit, quod res emptæ ex pecunia dotali 372 dotaliserit, t & pecunia peruenta ex re dotali, erit re ipsa dotalis. l. Res qua. §. ff. de lute dotum. l. si ex lapide cinie 33. ff. de iur. iur. Lex pecunia. C. condit. tut. Anton. Capic. in decis. Neapol. 85. num. 3. Franc. Marcus in decis. Delphinol. 508. num. 20. vol. 1. & voluit Anton. Negusani. in Tract. de Pignoris. & hypothecis parte 2. Membr. 4. num. 59. vers. Ego autem, dicens expresse quod precium rerum vediturum, & tacite obligatarum pro restitutione dotis succedat loco dictarum t rerum vediturum. Ex gloss. in l. Laben. & Sabine. §. Item si dominus. ff. de verb. signif. Ioan. Baptista Thorns in Compendio dec. Neapol. in verb. Medietas precij. Hierony. Magan. in dec. Florentin. 9. num. 3. 4. Definitus in consuetud. Aluer. c. 14. Dec. donationis. dot. & Mariages. Artic. 40. vers. Quæ dragesima primo.

CONTRARIVM Tamen, quod pecunia 374 recepta ex venditione rei dotalis non sit dotalis, nec res emptæ ex pecunia dotali, sunt dotalis, vt in dicta l. rei qua. §. ff. de lute dot. ex quo text. Corn. in conf. 172. Incip. etia primam. col. 3. l. ltera §. vola. Inquit, Res enim emptæ ex pecunia dotali, 375 tali, quæruntur t ipsi marito, non vxori. Idem dicit in conf. 170. Incip. Quia causi brevis, in principio, vol. 4. ex quo si pecunia est dotalis, & ex illa emitur prædium, remanet maritus debitor vxori 376 in pecunia, sicut t & conuerso, si prædium, vel res est dotalis, non precium ex illa proueniens, sed prædium debetur tamquam dotali, vt in dicta l. ex pecunia. C. de lute dotum. l. si. C. de ferno pignori. manumiss. facit text. in l. sed & si lege. §. 1. ff. de petit. hered. Vbi precium rei hæreditarie licet succedat 377 loco rei t emptæ, tamen dicto precio non succedat loco illius rei, vt ibidem dixerunt, Bart. Bald. Angel. & ceteri. Quod, & voluit idem Bald. in l. mater. num. 15. C. de Rei vendicat. Carol. Ruin. in conf. 97. num. 11. 12. vol. 5. Andr. Tiraquell. de Retrahit. consanguin. §. 32. gloss. vltima. num. 16. vbi hanc rem, quando vna res redacta ex altera succedat in pri- 378 mam, & precium loco rei, vel rei loco precij vberimè, more suo, plures allegans, & xagitat. nouissimè plura adducit Sardo in decis. Mantuan. 15. 379 & in decis. 306. Maxime quia text. t in dicta l. Res qua. dicit, dotalis esse videtur, & non aliud innuit, nisi quod apparent dotalis, quia xponi debet, videtur sed non sunt, quia est verbum designans

280 signans impropriatarij & 60tionem l. si pater filio ubi gloss. ff. de his, qua in fraud. an. l. si duo. ff. de acquir. hered. l. Toraguel. in Rep. l. si conuincit in verb. in. 281 si pater liberis. num. 7. Et exempla ex pecunia t dotali, dotalen non efficit, voluit Gulielm. Forner. in l. 7. annu. 88. ff. de verb. signif. Ex falsam dicit Negusius opinionem Hieronym. Gabriel. in cons. 37. per totum, vol. 1.

QVOD dictum privilegium, vt tollatur Antinomia, per infra describendis declarationes, breuissimam conclusionem in vno quoque capite subiiciam.

PRIMO declaro, rem emptam ex pecunia dotali, vel precium, ac pecuniam redactam ex re 282 dotali, tunc t fieri dotalem, quando consensu, & voluntate vxoris id factum fuisse, vt ita intelligatur per totum dicta. l. Res qua, vt ibi notabiliter voluit Accursius. & in d. l. Ex pecunia in verb. Non tibi, l. si ex lapidibus, l. ab. (Melioris voluntate vendideris) ff. de iur. dot. l. an conu. ante ff. cod. t. l. et ita voluit Corn. in dicto cons. 170. num. 4. Barthol. Socin. in cons. 22. l. Incip. Eleganter, & subtiliter col. 1. vol. 2. Alexand. in l. si cum dote. S. fin. num. 4. ff. solut. matrim. Anton. Capic. in dicta decis. Neapoli. 85. num. 3. Hieronym. Grassi in cons. 149. num. 8. 9. l. 4. vol. 3. Casus Barzani in dictis Romanis cons. 27. numer. 24. post Jacob. Mendell. in cons. 746. num. 1. voluit Polydor. Ripa in obseruat. 119. num. 3. And. Toraguel. in loco allegato, num. 16. Laencelot. Galia. in cons. 21. sub nn. 40.

AMPLIA, quod quantum consensus mulieris, non interueniens a principio dummodo non 283 contradixisset, tamen si ex post facto subleuatur eius inhabilitas, efficitur dotalis, vt per totum in dicta. Ex pecunia, voluit Alex. in dicta, l. si cum dote. S. fin. sub nn. 4. vers. Primo qui licet. Ioan. Campeg. de Date parte 4. p. 8. quos refert, & sequitur Polydor. Ripa in dicta Obseruat. 11. num. 4.

SECUNDO Declaro, quod pre-supposita prima declaratione vera, si maritus non existeret soluendo, in subsidium quodammodo res efficeretur

284 tur t dotalis, & in subsidium vxori competeret vellet rei venditio, vt est casus in l. vxor marito, ubi gloss. & Barthol. ff. de Donat. inter vir. & vxor. Quia in hypothecaria in casu isto ex Regula vul. 285 gara, precium t non succedit loco rei, l. ubi Bartol. Bald. Salices. & Fulgus. ff. de Distract. pignor. sed datur mulieri in subsidium, vt ante alios dicit Glos. finalis, in dicta, l. 1. cuius autoritate Alexand. in cons. 108. l. Incip. Vix procul, col. 3. vers. Alia fundamenta. l. al. 5. inquit, quod precium in hypotheca 286 caria succedit loco rei, t saltem in subsidium, quando res pignoratizata non extat, vt voluerit Barthol. & alij in l. si res proposita. C. de Rei vendicis. Bartholom. Socin. in cons. 224. l. Incip. Eleganter, & subtiliter col. 1. Vol. 2. Ludovic. Roman. in singular. 606. l. Incip. Tu habes quod pecuniam, per totum, in l. vxor marito, 56. ff. de Donat. inter vir. & vxor. Hieronym. Gabriel. in cons. 37. supra allegatis in princip. l. 1. Franciscus Merens in Decis. Delphinal. 508. num. 24. l. 1. p. 1. & Regius. in dicta parte 2. Membra 4. nu. 5. & per totum.

5. membra 1. num. 48. l. si in l. si cum fructum, num. 7. ff. si cert. petatur. Vincentius Correcius in decis. sine casu 109. num. 15. 36. & ex Jacobo Mandello Albenfi, in cons. 45. 1. num. 37. idem voluit Polydor. Ripa, in obseruat. 119. num. 7. quem refert D. Ioan. Baptista Costa de Rebus iudicialibus, in Remedio 61. per totum, ad quem subiicit hanc declarationem remittere, ex scriptoribus privilegiorum annotauit hoc Baptista de Sancto Blasio de Date Privilegio 106. 107.

DECLARO Tertiò, in singularibus, pre- 287 cium loco rei non succedere t l. qui vos, S. fin. ff. de furtis, per quem dicitur pecuniam redactam ex re furtiua, non, dici furtiuam. Alexand. in dicta l. si cum dote. S. fin. sub nn. 4. de qua re furtiua ad Intellectum dicitur l. Qui vos. S. fin. agie Ioan. Bonifacius, in Traict. de Furtis, l. 12. nu. 76. 77. & 78. cuius tenor, auctoritate, precium redactum ex venditione 288 Feudi, non succedere t in Vicem, & locum feudi voluerunt Jacob. de Belujs. Bald. Martin. Landeni. Jacob. Alex. & Cord. Alexand. in cap. 1. de Feud. non habent. propt. natur. Feud. And. Tiraguel. de Reuoc. Coniungunt. S. 32. gloss. l. m. ca, sub numero 20, de quo plenè Henricus Rejnsball. in Synopsi Iuris Feudalis, cap. quarta, conclusum. citata, numero secundo. Sed in vniuersalibus res succedit lo- 289 loco t precij, & contra, l. si rem, & precium, ff. de Petion. hered. l. Imperator, in fin. ff. de legat. 2. qui bus in locis Bartol. & alij. Alexand. in dicta, l. si cum dote. S. fin. sub num. 4. vers. gages etiam alia ratione. Tiraguel. in dicto, S. 32. numer. 2. 1. 32. Dotis tamen causa, & iudicium esse vniuersale, licet iudicium 290 t hereditatis, & peculij, l. quod dicitur, ff. de Impensio in re dotali fact. Bartol. & alij in Rob. solut. matrim. & in l. item vxorem, l. item non solum, ff. de pation. hered. & id circo declaratio procedit, vt doctissimè concludit Alexand. in cons. 124. l. Incip. super primo. col. 4. vers. Rursus alio capite, vol. 4. vniuersum ius hereditatis nos ample declarauimus in Neomologia cap. 1.

DECLARO Quarto, quod insimul cum consensu mulieris, erogatio pecunie dotalis in emptione fundi, vt succedat loco fundi dotalis, exigi- 291 tur, t quod sit ad vtilitatem mulieris, ex Glossa in dicta. l. ex pecunia, in verb. non nisi quatuor, & in dicta. l. Res qua. Alexand. in dicta. l. si cum dote. S. fin. sub num. 4. Polydor. Ripa in dicta obseruat. 119. num. 3. 4. vbi dicit hoc requisitum non esse de necessitate, sed verificari, quod non fit t in damno mulieris. Ego subiungo, quod non dicitur esse in damno mulieris, quia si ea consentiente, vel alio nomi- 292 ne t mulieris emerit, succedit tale emptioni in locum dotis, si hoc mulieris expi diat, sunt verba notabilia Ludovic. Roman. in cons. 201. l. Incip. Pro decis. 294 num. 1. 2. expedire t autem mulieri dicitur, si non sit damnosum, sed vtile, vt dicatur, expedit, id est vtile sit, vt notatur in l. si ff. de Adoptionib. in l. si non expe deris pupillo, ff. de Bonis auct. iudicis possid. l. 2. in fin. ff. Mandas. vt est illud, quod nonnulli vo- 295 luerunt, quod pupillus, siue t minor possit aliena- tionem

tionem sine decreto celebrare, quando non est sibi
damnoſa, ſed vilis *vt per glossam leg. cum hi. S. eam
transſactionem. ff. de Transact. cuius intuitu Iohannes
Hieronym. Albanus Cardinalis, in dicto. S. eam trans-
ſactionem, expreſſe firmavit, valere alienationem
296 sine cauſa, & sine decreto factam, si est t̄ vilis ip-
ſi minori; quod, & voluit Oñianus Simoncellus
in Tract. de Decretis minorum lib. 3. ut. 8. in spec. 17.
num. 124. Paulus Menianus de Iure Tutelarum, cap.
33. num. 453. Vnde Ludouici Romani auctoritas
est, vt verbum, expedit, declarari debeat, quòd
non fit damnoſa, ſed vilis, ita Caiphas apud Ioan.
cap. 11. Expedit vobis, vt vnus moriatur pro po-
pulo, & non tota gens pereat, sic illud Apostoli 1.
Corinthiorum, c. 6. c. 10. Omnia mihi licent, ſed non
omnia expediunt.*

TRIGESIMVM TERTIVM priuile-
gium, est, quòd si committitur per virum, aut fo-
397 cerum t̄ Legē Maieſtatis crimen, cuius delicti gra-
uitate bona illorum publicantur, ac Principis Fi-
ſco applicantur, non tamen includuntur dotes v-
xoris, aut Nurus, nec illis propter nuptias donata,
ſed fiſco præferuntur, *leg. mar. 110. 3. in princip. ff. de
mar. iur. leg. si quis post hac, in princip. Ant. de dona-
damnatorum. C. de Bonis præſcriptis, text. in l. Quis
quis. S. F. xores. C. Ad leg. iul. Marit. lib. 1. de marita-
rium. C. Ne vxor pro marito, app. Creditoris arbitrio.
ff. de Diffraction. pig. nor. Vnde, & pro rebus ipſis
dotalibus, & bonis ſibi obligatis ius arbitrio ius
recuperandi conceditur, vt omnes concludunt
Doctores antiqui, & noſſimus. Albertus Gandi-
us in Tract. de Maleſtatiis. Titul. de Bonis damna-
torum, col. 1. verſ. ſed pene, quid quidem commiſſi de-
lictum. Angel. de Arctis, in Tract. Maleſtatiis, in
verb. Et eius bone publicemus, col. 5. verſ. Quare quis
poſſit impedire, & poſt Bald. Angel. Raph. & Imol.
in dicta l. si marito, in princip. dicit, quòd quamquā
bona viri publicentur, & fiſco in corporentur, di-
cit, quòd bona à Fiſco repetet. Doctiſſimè, & ele-
ganter Ludovicus. Roman. in conf. 128. Incip. prout ex
tenore, nn. 2. verſ. Ad hoc autem reſpondetur, dicens,
quòd quemadmodum ſus doris, eodem modo, po-
ſito, quòd bona conficata fuerint, nihilominus ius*

398 ra hypothecæ vxori t̄ ſalua remaneant, vt dicit,
prout eſt caſus ad litteram in l. Res qua, ibi (ſed ſi
ante alij res obligatæ ſunt iure pignoris, non debet
procurator ſus creditorum ledere, ſed ſi quid ſu-
perſitum eſt, iure permittitur procuratori vende-
re, ea lege, vt in primis creditoribus præcedenti-
bus ſatiſſat, &c. ff. de iure Fiſci, Barthol. Socin. in
conf. 121. Incip. Pramittenda eſt diſpoſitio. col. 2. nu-
m. 6. verſ. quarto, & volumus, vol. 4. Ioan. Baptiſta Flo-
rus in conf. 30. nn. 50. Aegydus Baſus in Tract. cri-
minali. Titul. de Honor. publicat. ſub num. 72. & 73.
quem ſequitur Iul. Clarus in Practica Crimin. q. 78.
ſub num. 32. Marian. Socin. iunior in conf. 5. ſub num.
12. vol. 2. Bald. Nott. de Date, par. 7. Priuilegio. 17.
Anton. Negenſ. in Tract. de Pignoriis, & hypo-
thecis, par. 5. Membra 1. num. 35. Roland. à Valle in
conf. 31. nn. 23 & 34. & plurius ſeqq. vol. 1. Marcus

Anton. Peregrin. in Tract. de iure Fiſci, lib. 5. Titul. 1.
nu. 82. Horat. Carpan. ſuper Conſtit. Medolan. Titul.
de Bonorum conficatio. c. omnium, nu. 274. 775.
nu. 15. ſim. Sebastian. Guazzin. in Tract. de Conſigra-
tion. bonorum. concl. 13. Limitatione 35. nn. 1. & 2.
Ioan. Baptiſta Bazar in Tract. crim. q. 78. num. 79.
Antonius Gomez in l. Tanti 98. ſub nn. 4. verſ. ſed his
non obſtantibus. Vbi reddit in hac quæſtione à no-
mine confideratam, & non contemptibilem ratio-
nem, quā tamen ante eum protulit, & Matth. de
Afflict. in Regni Carera. num. 2. alios nup-
per allegans Ioannes Rotia in conf. 13. n. 1. cum ſeqq.
399 quòd reſtituenda eſt ſibi dos, t̄ quia tunc dicitur
eſſe notorium, quòd vir vergit, ſiue verſus eſt ad
inopiam, nec habere, vnde vxor eſt aleret. Anton.
de Butrio, in conf. 61. num. 3. Gerardus Matzeus in
conf. 48. nn. 11. Tiberius Decian. in Tractatu Crimi-
nali. lib. 7. cap. 41. nu. 34. verſ. Ceruum eſt enim. Ioan.
Samxon in Conſuetud. Thumen. Titul. 29. col. 2. verſ.
ſecundum priuilegium, ante alios Baptiſta de Sancto
Blaſio de Date, Priuileg. 146.

300 **IN ISTO REGNO** Neapolitano t̄ ex
Conſtitutione Incip. Patres pro filijs. Federici Secundi Im-
peratoris, qua prouilum fuit vxores pro dotibus
non moleſtari pro maritorum delictis etiam crimi-
nalis læſæ Maieſtatis, ſimile fecit Rex Carolus 5.
301 cundus per capitulum Regni t̄ Incip. Item t̄ atri-
mus, quòd ſiſtri contingat. Andr. de Iſer. & Matth. de
Afflict. in dicta Conſt. patris, nn. 3. 4. & Ioan. Anton.
de Nigvis, in dicta Conſt. ſimile ſimile habetur,
in Conſt. pena carere, vbi plenè Afflict. nn. 2. & per
totum, ad mulictum ſanorem.

NOTANDVM PRIMO, quòd cum con-
ſtante matrimonio, maritus non autem vxor, ha-
302 beat dominium t̄ rei dotalis, & illius poſſideat,
l. Dote ancillam, C. de Rei vindicta. Tamen dum
303 maritus committit crimen t̄ Maieſtatis, vel a-
liud, in quo poena conficacionis, ſiue publicationis
bonorum imponitur ipſo iure, & maritus non poſ-
ſidet. Tunc in re propria dotali, quæ detinebatur
per virum debet eſſe cana mulier, vt non expeſcet
304 authoritatem iudicia, ſed illa t̄ præoccupet, & in
ea ſuas manus iniiciat; vt dicit Angel. in dicta l. si
quis poſt hac, ſequitur Angel. de Arimino ad Angel.
in dicta Verſ. Et eius bone publicamus, n. 10. Anton.
Capicini in deciſ. Neapol. 130. nn. 73. Ioan. Baptiſta
Bazar in dicta q. 78. nn. 82.

NOTANDVM SECVNDO, nam ſi bo-
na dotalia conſiſterent in bonis mobilibus, in ſpe-
cie, vel in pecunia, habeat tamen poſt illis, & illo-
rum reſtitutione obligata mariti bona, pro quo-
305 rum reſtitutione non poſſe de factio Fiſcum im-
pedire ad ea incorporanda, & publicanda, ſed illa
repetere debet, vt ſibi reſtituatur de manu Fiſci, &
ira voluerunt Bartol. Bald. Angel. & Alexand. in di-
cta l. si marito, & Matth. de Afflict. in Conſt. Regni
reſiſtentum, ſub nn. 32. Vnde dicit Angel. in dicta l. si
306 quis poſt hac illud, quòd ſeruiret pro ſcatalia mu-
lieris, quòd ſi illa inhæreret poſſeſſioni bonorum
mariti ſibi pro dote obligatorum, poſſet Fiſci ca-
piuram

pturam impedire, quem sequitur ibidem *Alexander*, & sequitur *Bartholom.* de *Cassan.* in *Confectud.* *Burgund.* *Kubr.* 2. §. 2. *nn. 4. vers. Tamen dicit Ang.* & sic posset vti iure retentionis contra Fiscum ob dictorum bonorum obligatorum rationem possesse
37 fioni illorum t inherendo. *et post gloss. Jacob. de Ave. Bart. & Alexander. in l. si filius familias. ff. solut. matr. & Baldum Nouell. de Dote parte 8. col. 2. & sequ. voluit Gerardus Matzall in consil. 48. numer. 9. 10. Roland. à Vall. in dicto consil. 31. numer. 37. cum pluribus seq. vel. 1. de quo iure insilendi mulieri com-
38 petenti in bonis t iuri, dixi supra hoc eodem Titulo. *Prinleig. 9.**

NOTANDVM TERTIO in donatione
39 ne propter nuptias, si mulier inhæreat eodem t modo posse in illa vti iure retentionis *et post Maz- zall in dicto consil. 48. voluit Roland. à Vall. in dicto consil. 31. numer. 37. 38. vel. 1. & Baiardus in dicto. q. 78. nn. 81.* Quinimmo Roland. nititur alia ratione scilicet instrumenti, in quo maritus, tam pro dote restituenda, quàm pro eadem donatione propter nuptias per clausulas constituit, & precarij constituit ipsum possidere, & proinde in vxorem
40 fuisse transiitum t dominium, & possessionem. *l. Quod me. ff. de Acquirenda. poss. & proinde bona promissa, & obligata posse per vxorem retinere,*
41 & illarum possessioni insistere donec t fuerit si- bilis factum, *ex dicto Angeli in dicto verb. Et bona eius publicemus. vers. Quarto.* Sed ad hoc nota- bile proximiora sunt addita ab *Andr. Tiracell.* de iure constituti poss. *ff. de iur. in p. s. u. numer. 49. 50. & in Repet. l. si tuncque. in verb. libertati. numer. 12. C. de Reuoc. Donat.* Sed contendere cum Fisco in similibus, & obtinere, est, vt in proverbio dicitur, eripere clauam de manu Herculis.

NOTANDVM QVARTO, quod in supra notatis casibus, si bona mariti deberent de- quastari, tunc de iure, mulier habens expressam,
42 vel tacitam t hypothecam, impedire potest, ne deuasletur, vt voluit *Paris de Puteo de Syndic. tit. in 3. verb. Publicatio bonorum.* quamq; t hoc impedi- mentum de facto non feruari dicat *Alberic. de Ro- fense in 3. Parte statutorum. q. 7. dicens quòd bona deuestantur fed Fiscus satisfacti vxori, & alijs cre- ditoribus.* & hoc idem tenuit *Augustin. ad Arre- num in loca allegat. & Anton. Caput. in dicta Deci- sion. Neapolit. 150. numer. 73. Hieronym. Gigas in Tract. de crimine Lesa Matestatis libro secundo, Titul. de panis committentium crimen. q. 36.*

NOTANDVM QVINTO, quòd do- nec penderet causa, & ex bonis dotalibus, vel obli- gatis publicatis, & confiscatis, non liberarentur
43 dotes mulieri debite, currunt t alimenta illius, secundum quantitatem fructuum dotium, pro vt aduersus hæredem extraneum, vt concludit *Argy- ridius Bassus in Tractat. Criminalis Titul. de Alimen- tu præst. and. numer. 1. & per totum.* quæ conclusio elicitur etiam ex dictis *Matthei de Affili. in Defi- sion. Neapol. 152. per totam.* quos nonisimè sequi-
Summa Decisionum Tom. III.

tur *Ioan. Petr. Sardus de Alimenti. titul. 1. q. 34. nu- 11. cum pluribus seqq.* Quemadmodum maritus ad alimenta tenebatur vxoris, vt in iure clarum est, quinimmo mariti bona obligata sunt vxori
44 ipso t iure pro alimentis *Bartholin. l. si cum dote. §. fin. autem in sensu. numer. 7. vers. Quare nunquid bona mariti. ff. solut. matrimo. vbi id dicit post Jacob. de Avena contra Guidon. de Sæz. ar. 1.* & sequi- tur eos *Paul. de Calt. sub nu. 3. vers. allegatur etiam iste textus.* dicens ita obtinuisse per tres senten- tias conformes, hoc idem voluit *Ioannes Baptista*
45 *Plotus in consil. 30. numer. 86.* quo verò t existente, transirent cum onere suo ad Fiscum, quod non po- no pro constanti, cum non nulli teneant bona ma-
46 riti non esse hypothecata pro vxoris t alimentis, *et post Specul. in Titul. de Donat. inter vir. & vxor. §. formatis. vers. si nunquid, voluit Lud. Ro- man. in consil. 45. incip. iure præstari. sub nu. 28. vers. Quoad ultimam. Abb. Panor. in consil. 43. incip. ex om- nibus. in vltimo dubio, & alij quasi emittit.* Sed cum
47 Fisco t succedat, & habeatur tamquam hæres. *Loan. Fisco. ff. Ad Sententia. consil. Sylle. Gloss. in l. non intelligitur. §. cum causa. vbi Barthol. ff. de iur. Fi- scit. Ioan. Baptista Plotus in dicto consil. 30. nu. 83. ex Bald. in consil. 39. vel. 3. ita sequitur illum tamquam hæredem ad vxorem alimentandam teneri.*

DECLARO SEXTO etiam, vt quæ- admodum Dos confectus deduci potest adux
48 sus hæredes, & creditores t mariti ab lapsum la- talium, eodem modo possit deduci aduersus Fi- scum. *Barthol. in l. siquis possit. ff. de Bonis proscip- tuer. Ioan. Anton. Rubicus in consil. 78. col. 2. Roland. à Vall. in consil. 20. numer. 16 in consil. 74. numer. 10. vel. 4. Mass. de Affili. in Decision. Neapol. 402. numer. 12. Mare. Anton. Peregrin. de iure Fisci lib. 5. titul. 5. sub nu. 82. Gerard. Matzall in dicto consil. 48. loan. Cam- peg. de Dote. q. 15. numer. 75. Fabius Titmanus ad Mo- gonium in Decision. Lucensi. 55. in Addit. incip. Nisi per- cessissent. Hippolyti. Rimoldi in consil. 180. numer. 7. Ioan. Batta in consil. 23. numer. 15. cum pluribus seqq.*

AN VERO prepter hæresim virorum, t seu maritorum suorum publicentur dotes vxorum, hoc est Decisum. *in cap. Decretis de heretic. lib. 6. scilicet. Decreuit, falsis recordationis Lunoce- tius Papa quartus, quòd propter hæresim marito- rum, vxorum catholicarum dotes non debeant confiscari, quòd intelligendum fore censuimus, ni- si furtu mulieres ipse cum viris matrimonia con-
49 traxissent, quos hæreticos tunc t sciebant. Ind. Carrer. de Hæreticis. numer. 141. 146. Zachin. de Hæ- reticis. cap. 25. nn. 4. Baptista de Sancto Blasio de Dote Priuileg. 46. Simone de Cribular. in l. i. in l. 9. nu. 66. Ioan. Campeg. de Dote. parte 3. q. 23. Ioan. Reias singul. 215. Hieronym. Gigas de crimine Lesa Matest. lib. 3. Titul. de panis. q. 18. nu. 6. Nicol. Symeonis in Di- recter. parte 2. cap. 14.*

TRIGESIMVM QVARTVM priuilegiu fuit,
50 mulier pòse diu Eudatariam t dare feudu suu in dotē marito, sine domini licētia, sine assensu, & dum.

dummodo detur inestimatum, & non apponatur aliquid pactum de Dote lucranda, quod ex Cyno. Bald. & Aluaro, illis vltimis in cap. 1. §. Donare. Quibus olim feud. alienari poterat. ex Cyno in l. voluntas. C. de Fideicommissis, voluit Baptista de Sancto Blasio in Tract. de Dote. Præmissio. 126. de hoc privilegio, & hac quaestione plenissime scripsi supra in Titulo de iure testamenti. num. 244. vers. postquam, ut pluries per totum num. 317. hoc volumine, sine tunc 3. Vnde hoc in loco ulterius nihil dicam, cum ibidem compleuerim.

TRIGESIMVM QVINTVM privilegium, diuersum ab alio. 24. quod in casu Vergetiz viri ad inopiam, iudice iubente, pecunia 324 dotalis dari potest mercatori, cum pacto, quod capitale sit saluum, & de lucro viri, & vxor percipiant, honestam partem, compensato damno cum lucro, & est contra citra labem vlturarum. arg. e. per vestras. ubi Ioan. Andr. de Donat. inter virum, & vxorem. hoc privilegium annotauit Ioannes Bessianus in consuetudin. Aluerne. cap. 14. De Donationis, Dote, & maritagio. artic. 40. vers. fin. Quadragesimo quinto, & Ioannes Sainxou in consuetudin. Turonens. tit. 29. de Donare de femme Noble. de Dote mulieris Nobilis. artic. 1. col. 2. vers. fin. Quantum privilegium est. in qua opinione fuit etiam Baldus Nobiles de Dote parte 7. privilegio 1. col. 5. vers. secundo fallit quando alienatur, quoniam sequitur Matib. de Affili. in decis. 221. num. 2. 3. Andr. Gail Practicar. obseruat. lib. 2. obseruat. 83. num. 18. Thomas in compendio Decisionum Neep. in verb. Affecuratio dote, Marius Glorba in Decision. Sicilia. 16. nu. 3. 325 quæ Decisio est elegantissima, & doctissima, & singularissima in materia affecuratiois dotum. Ioachim. Minyngier. Obseruat. 3. vers. Sexto Centuria 3.

426 CONTRA præstatum privilegium est opinio Bartholom. Sectini in consil. 111. incip. Fisa configuratione dotis. per totum vol. 3. Ex ego intelligendo, pro ut scribere aliqui ex ipsius Doctoribus allegatis, & quorum memini, etiam supra sub privilegio. 327 glo. 24. vers. fin. Declarandum quartum, sententio contrarium, pro ut nonnulli ex ipsis dicunt, quod saluum sit capitale, & mercator det de lucro, quia hic esset societatis contractus, & esset inæqualis, & incongruus, cum non traderetur in eo, nisi in participatione lucris, & non damni, & quoties est capitale saluum, nunquam contractus erit licitus, quia succederet illud, quod scripsimus dictum est a Ludovico. Roman. in consil. 320. incip. circa propositum. 328 sicem numero quinto, quod in casu isto si vnus haberet caput saluum, alius caput factum quod alias prolequutus sum, & allegauit longiori filo in pluribus locis, præsertim in consil. 65. numero sexto, 329 & per totum Centur. 1. & sic Doctores, qui dixerunt pecuniam mulieris dari posse ad honestum lucrum mercatori, bene dixerunt, sed dum iungunt ad capitale saluum, perperam, & sic illi, qui dixerunt, vxori non perditur dote, & sic salua. ut in l. si cum dote. §. 1. ff. solut. matrim. l. datus,

330 §. manente. ff. de iure dot. & ideo optime contradicitur in dicto e. per vestras. Ioannes Lopez de Palacios Rubius in Reperit. §. 1. ampliat. 2. per totum, ut euitetur vltura. Et ideo in casu, quo mulier viuenti viro, illoque ad inopiam vergente, quod pecunia, vel detur Mercatori ad commune damni, & lucris periculum ad societatem, vel in emptio-nem prædij optimi, vel Territorij fertilis, vnde habeat ipsa, & vir, ac filij alimentis, quod non nece- 331 gavit Bald. Nobiles in loco allegato, & sic occur- rat necessitati alimentorum, & corporis, & non cum illa cautela perdat corpus, & animam in Gehennam ignis infernalis.

TRIGESIMVM SEXTVM Privilegiū erit, quia cum soluto matrimonio vxor alicuius, ad hæredibus viri, impetratur, iudicio, & actione rerum amotarum, quod a legibus inuentum, ne de furto argueretur vxores, cum ob vite communem, & societate diuini, & humani iuris, quodam modo domine censerentur vi in l. 1. ff. Rerum amotar. Pendente itaque simili iudicio, gaudet mulier privilegio, vt non obstante simili iudicio 332 peditia, dotis restituitur minime impediat. ut habetur in l. vnica. §. Taccat vers. sed nec retentio ab res amotas. C. de Rer vxor. ad. Ioannes Bessianus in consuetudin. Aluerne. cap. 14. De Donationis, Dote, & maritagio. artic. 40. vers. fin. Quadragesimo quinto, Ioan. Sainxou in consuetud. Turonens. tit. 29. de donare de femme Noble. de Dote mulieris Nobilis. col. 3. vers. sed nec retentio privilegium est. Item, Myssinger in obseruat. 3. vers. 1. Centuria 3.

TRIGESIMVM SEPTIMVM privilegium est, quia licet maritus non teneatur pro vxore, & est contra, & mulier habuerit in dote feudum, vt meminimus supra Privilegio 34. & ipsa 333 quam feudataria teneatur prestare seruicia iure directo Feudi Domino. cap. 1. Qualiter lator. d. beatus. Vassall. c. 1. de Forma fidelit. & c. 1. de Noua forma fidelit. Practica Papiens. in Forma libelli, quo agit, ad reuocac. Feudi in verb. coram nobis. Alexand. in consil. 30. nu. 19. vol. 1. Corn. in consil. 139. nu. 28. vol. 1. Cardinal. Paris in consil. 23. nu. 19. vol. 1. Iacobus Ardi- 334 zeon. in summa Feudor. cap. 5. cap. 6. cap. 69. Bald. Aluar. & Affili. in c. 1. de Alodij. cum multis allegatis per Ludolph. Schrader. de Feud. parte 6. cap. 6. nu. 3. cum pluribus seqq. Ob dote autem in feudum 335 consistentem maritus pro vxore seruire tenetur Ardi- zeon. in dicto cap. 69. quem sequitur Baptista de Sancto Blasio de Dote. Præmissio 131. & Ioannes Blanchi in Epithema Feudorum. lib. 2. cap. 4. nu. 336 7. nam excusatur mulier ob sexum si est per Ar- 337 di zeon. in dicto cap. 69. ideo prestare potest si seru- nitium per Virum. Iacobus de Sancto Georgio in inuestitura feudali. in verb. Et premiserunt eidem Do- mino. nu. 30. vers. Sexto excusatur. Federic. Schenck in c. 1. sub num. 3. de inuestitura quam Titius accepit a Sempr. Matib. de Affili. ibidem in princip. Curinus in de Feudis parte 3. membrum 1. nu. 14. idem Schrader. parte 8. cap. 1. sub nu. 37. Nicol. Intrigul. de Feudis artic. 93. nu. 32. Centur. 2. Ioan. Thomas de Ma-

rinis de Generibus; & qualibus. *Fendo. tit. 11. de Fen
da Famulo. sive materno. nu. 67. vers. Quadragesimo
secunda quatuor. Petrus Nicol. Met. in Tract. sen-
dor. Titul. ex quibus causis. amittatur. sub nu. 12. 2.
338 vers. Decima extrinsecus. dicens seruicia prestanda
per mulierem. per subditum. vel contribuendo
in sumptibus. loc. Raynaldi in c. Imperialem. S.
firmat. nu. 54. de Prohibita feudi alien. per Federic.
V. dicit. Zaf. part. 7. nu. 19. loc. Anton. Canno-
nicus Siculus. in Extraug. Valentes. Regni Sicilia. S.
sed opere preceptum nu. 11. Henricus de Rastenthal. in Sy-
nopsi Fendorum cap. 8. cuncti. q. nu. 15. parte 1. An-
ton. Borrius de seruicijs Passallorum pars 5. cap. 3.
S. sexus.*

TRIGESIMVM OCTAVVM priuile-
339 gium erit. quia licet octavo non cogatur t se obli-
gare. *lin. commodato. S. sicut. s. commodati. l. sicut. C.
de Action. & oblig. Et pater non teneatur per filio.
Tota Titul. C. Negligens pro patre. & de iura. Tamen
340 pater cogitur t se obligare. & recipere filij do-
tem penes se. ac se obligare ad illam restituendam.
hac fuit opinio Dyni. & Raynerio de Forlino in l. si
cum dorem. S. Transgrediamur. ff. solus matrim. que
Dynum sequitur Bartol. in l. si nulla. nu. 1. vers.
Item. ut promittas. quos sequitur Ropilla de Sancto
Blasio in Tractat. de Dote. Priuilegio. 99. arg. l. si fi-
lius familias. ff. de Tutel. ubi iater t inolidum
tenetur si agnouit filij tutorem datum creatum.
l. si. S. Imperator. ff. de suspens. Tutor. quoniam in loco pa-
ter cogitur se obligare pro filio Tutore. & supra
dictam opinionem tenuit Specul. in Titul. de Donat.
inter vir. & uxor. S. formati. nu. 11. vers. sed quid si
filius. & idem tenebuntur in dicto S. Transgredia-
mur. Bart. Bald. Angel. Imol. Raphael. & Paul. de Ca-
stro. quos ibi sequitur Alexand. in 6. vers. Idem dum
Bartol. & eiusdem opinionis videtur fuisse Raph.
Cone. in conf. 40. in cap. Quidam filio. 2. vers. Ad se-
cundum. & in finalibus verbis. quare arbitror recte
341 t procedere in dote data filiofamilias cum illa
distinctione. quam faciunt Doctores ibi.*

Quo vero ad filium emancipatum. concludunt
patrem teneri. non actione mandati. arg. l. si. in
fin. ubi gloss. ff. Quod iussu. ita Paul. de Castro in do-
cto. S. Transgrediamur. sub nu. 5. vers. sed quare quid
si filius. quem sequitur ibi Alexand. sub nu. 6. vers.
fiscus. sed Paulus de Castro hoc dicit. faciente dicta
Baldi Nouelli de Dote parte 6. priuileg. 21. colum. 2.
vers. Tertio limite.

TRIGESIMVM NONVM priuilegium
illud erit. quod inter alia per viam limitationis ad
Titulum. & l. 1. & l. 2. C. Ne fideiussores dorum den-
tur. retulit Bald. Nouellis de Dote parte 6. Priuile-
gio 21. scilicet. illum titulum. illasque prohibitiones
344 non comprehendere patrem. t quinimo illum
cogi posse ad fideiussendum pro filio de vxoris do-
te restituenda. quam opinionem tenuerunt Bar-
tol. Alexand. & alij in l. si constante. S. quatuor. ff. so-
lus matrim. Deci. in l. de Alimantia nu. 12. C.
de Transact. Ioannes Bessianus in consuetudin. Al-
gernia cap. 14. De Donationibus Dote. & maritages ar-

Summa Decisionum Tom. III.

titul. 40. vers. fiscal. Septuagesimo secundo. hanc opi-
nionem tenuit Francisc. Cumanus commentario-
rum iuris civilis libro 8. capitulo 9. sub numero 8. &
Francisc. Durandus de Debitis sub Titul. solus matrim.
capitulo 4. & nouissime Jacob. Menoch. de Præsump-
tione libro 4. Præsumpt. 190. sub numero 43. & libro 6. Præ-
sumpt. 1. numero 17. & quotidiano t vfu infirmi-
345 mos viros. & maritos. non solum dare patres. sed
etiam alios extraneos fideiussores de consueta
dis. ac restituendis in omnem casum dotalibus. & di-
cti priuilegij iunxit Iuramento solo. inicitur Corn.
in conf. 287. Tota vis per Titum. col. 4.

CONTRARIVM Tamen. non solum in
supradicto casu. sed etiam in alijs quibuscunque
casibus ex parte viri fideiussorem de dote consueta
uanda. & restituenda. non solum patrem. sed nec
alium quemcunque dari. aut cogi posse. sed nec
datum vltro. vel etiam sponte. matrimonio con-
346 stante valere. t sed nullum esse. obligari non
posse. & obligatum non cogi. apparet ex l. 1. & l.
2. C. Ne fideius. Dori. denitur. & idem habetur per
Valentinianum Theodosium. & Arcadium. qui
ad Maximianum Orientis Comitem hanc legem
scripserunt. Omnium sponsum. vel fideiussor-

447 rum. t deinceps cauenda dotis sponsonem. pro-
missiones absoluium. quæ est in Codice Theodo-
siano libro tertio. titulo 15. de Fideiussoribus dorum.
Sed l. 1. C. Ne fideiussores dorum denitur. fuit post
modum facta per Gratianum. Valentinianum. &
Theodosium. & dirigitur in libris currentibus
Cynco. cum dicere debeat Cynegio. qui eorum
tempore Præfectus Prætorio fuerit. supra dicta
Codici iura probat ante omnes Placentinus in
Summa Codicis libro quinto. singulo 20. sed dixit.
quod licet vir dare fideiussores de restituenda do-
te. non cogatur. si tamen dederit. tenere ad ex-
emplum testamentarij Tutoris. Ideo adeo est
inter pares inuidia. Azo in summa eodem libro 5.
titul. 20. volens in Placentino discedere. inquit.
licet quidam dicant. & quæ sequuntur. Tamen
ipse Azo dicit. nec sponte datam fideiussionem
valere. vel obligare. quem sequitur Accursius in
dicta l. 1. in fin. & ibidem Cynus. Bartol. Bald. ibi-
dem. & Cernæ. in dicto consil. 287. in princip. vo-
lunt. 4. firmat hanc opinionem. & quamvis con-
suleretur contrarium. non fundat se nisi in Iuramen-
to. de quo postea dicemus. Alexand. in l. si con-
stante. S. Legit. sub numero 5. ff. solus matrim.
Iacobus Cuiacius capitulo 5. h. mulier. Ad Africanum
libro 4. Hodie (inquit) nihil est necesse dari pro-
pter dorem. quia mulier habet tacitam hypothecam
348 cam 1. Olim pignus dari potuit propter t do-
tem. sed non fideiussor. nisi post solum matrimo-
nium l. Quod autem. S. pro vxor. ff. de Donat. in-
ter vir. & uxor. l. 7. ff. de Except. l. si non ante. S.
quatuor. ff. solus matrim. l. 1. & 2. C. Ne fideiussor-
dorum denitur. Ne videretur fides mariti diffidere mu-
lier. quo se ei. suamque vxorem committit. Hac Cuiacius.
cum alijs. post modum idem Cuiacius in Para-
titula. l. 5. Codici. exponens Titulum ne fideiussors

O 2 do-

dorium datur, ubi cum dixisset, Maritum, socerum tunc ꝑ ꝑꝛocorem, non cogatur mulieri fideiussorem dare, sequitur, & si vltro maritus dedere fideiussorem, vel mandatorum, vt non obligetur, quia hanc obligationem constitutiones ꝑ improbant *Constantinus Harmenopolus Episcopus lib. 4. tit. 8. inquit*, Vir dorem accipiens, fideiussorem ꝑ exhibere non cogitur, nunquam ꝑ enim pro muliebri dote fideiussor datur, nisi antequam sponsalia contraherentur, id contraheretur. sequitur *Andreas Fachinus controuers. l. i. tit. 8. cap. 76. vbi ex ꝑꝛofilio contra Franciscum Dnarenum inuehit*.
 352 ꝑ ꝑꝛinde optime & nouissime *Antonius ꝑ Heringius in commentary 1 de Fideiussoribus nu. 153. cum pluribus seqq.* corroborauit hanc opinionem, & omnes limitationes, quas ad illum Titium scripsit *Bald. Nouell. in Tract. de Dote parte 6. privilegio. 2. i. consuequit, & eleganter absoluit*, cuius opinionem sequor.

OBSERVARII posse arbitror dispositionem constitutionum prefatarum in hoc Regno, in quo cum nullum fiat matrimonium, in quo per viros nubentes, non constituitur donatio per virum mulieri ꝑꝛopꝛ nuptias, ac alia quantitas, quam dicunt ꝑꝛo honore primi osculi, quæ constitutio quæsitatis, loco pignoris antiqui videtur succedere, quo sine alia fideiussione vxor secura quodammodo redditur, ne fideiussorem quærit cogatur, causa iam ob subrogatam donationem, ꝑꝑꝛ locum soluti antiqui pignoris ex dicta l. *Quod autem S. vxor. ff. de Donat. inter vir. & vxorem*, & ex alijs iam dictis *l. vxor vxori S. mulier. ff. Ad Vellau. l. i. ff. Qui pot. in pignor. habere*, & alia iura allegata ꝑꝑꝛ *Hering. in dicto cap. 6. nu. 121. & pluribus seqq.*

INSUPER, securæ redduntur mulieres, ex eo quod antequam contrahantur matrimonia, sunt inter partes matrimonia communia practica
 353 contrahere ꝑꝑꝛ volentes, conuentiones, & pacta conuocata, ꝑꝑꝛ quæ longo ante tempore, conueniunt de tali matrimonio contrahendo statuunt ex parte mulieris dotes, in quibus se obligant ꝑꝑꝛ promittentes, & alij, fideiussores, tali tempore diuis soluere, & ex aduerso vir ꝑꝑꝛ promittit futuræ conjugii donationem ꝑꝑꝛ nuptias, ac ipse, cum altero, vel pluribus, promittunt, ac se obligant dotes in omni restitutionis tempore, illas conferuare, & restituere, de qua cautione fideiussoria, antequam fiat matrimonium rectè dicit his verbis *Iacobus Cuiacius in dicto lib. 5. Codicis. tit. 20. in fin.* Ante nuptias (inquit) fateor posse dari fideiussorem
 354 ꝑꝑꝛ dote, vel ꝑꝑꝛ nuptias, non manente matrimonio. Cuius opinionem ego amplector non obstante, quod contrarium ꝑꝑꝛ eadem verba dixerint. *Placentinus in dicto lib. 5. tit. 20. dum dixit*, Ex quidem nec ante matrimonium, nec eo constante, maritus fideiussorem, vel mandatorum ꝑꝑꝛ dote restituenda, vel conferuanda dare debet, nec cogitur. *Idem in eodem lib. 5. tit. 20. voluit Azo, dicens*, Aut à marito datur, mulieri

ꝑꝑꝛ dote restituenda, & tunc si ante matrimonium, vel constante matrimonio, datur, non tenet datio. Quod ego contra eos confirmo, quia Rubrica dicit, *Nō fideiussores dotum dantur*, non dicitur autem dos, vbi non ꝑꝑꝛ est matrimonium. *l. si is qui Saticum. 57. Sibi. ff. de Iure Dot.* adeo quod aequum contractum sit matrimonium, Rubrica sibi locum non vœdiciat, & idcirco ipsorum opinio conuicta, cum ante matrimonium non datur dos.

ILLUD autem clarum est ex parte viri de consignandis dotibus posse, à muliere ꝑꝑꝛ fideiussores ꝑꝑꝛ de consignandis dotibus, haberi in l. *promittendo 42. in prin. l. cum dotis 56. l. mariti 76. in prin. ff. de Iure dot.* Hinc Placentinus in *summa Codicis lib. 5. tit. 20. in fin.* dicit, potest mulier, & eius pars cauere potest ritè, & vtiliter viro eius ꝑꝑꝛ dote ꝑꝑꝛstanda. Et *Azo ibidem in principio*. Cum
 355 datur ꝑꝑꝛ (inquit) fideiussor ꝑꝑꝛ dote, aut à muliere datur marito ꝑꝑꝛ dote sibi ꝑꝑꝛstanda, & tuoc tenet datio. *per dicta iura. Francisc. Dnaren. de Donation. Tit. soluti matrimonij. cap. 4. Marc. Anton. Natta in consil. 52. numer. 14. & seqq. Anton. Heringius de Fideiussoribus. cap. 10. numer. 269. quod & voluit Andr. Alciatus in discap. cum contingat sub numer. 219. versicul. illud notandum est.*

IVRAMENTO firmari hanc fideiussorē
 356 de restituenda dote à marito ꝑꝑꝛ traditam, & obligationem, & ꝑꝑꝛmissionem à quolibet factam, voluerunt *Ioannes de Imol. in c. cum contingat. nu. 8. & ibidem Abb. Panormitanus nu. 32. de Iurand. plenè Corn. in dicto consil. 287. incip. Toti qꝑꝛ per totum. volum. 4. Paul. de Castro in consil. 188. in fin. col. 1. Bald. Nouell. de Dote parte 6. privilegio. 21. Limitatione 12. Salycet. Raph. Fulgos. & Corn. in Antientie. Sacramenta puerum. C. si aduers. vend. locum. Camp. de Dote parte 3. q. 179. Didec. Conar. in c. quantis in 2. parte Relicti. S. 2. nu. 9. l. s. ph. Ludovic. in Decision. Persuina 57. nu. 5. Seraphinus de Iuramento. Privilegio. 69. Alexander. in dicto si consensit. S. quates lib. nu. 5. versicul. secundo l. mira. ff. soluti. matrimon. Barileolum. Sexto. in consil. 103. incip. in casu conuentiatis sub numer. 6. col. 3.*

CONTRARIUM Tamen tenuerunt *Bartol. in l. si quis ꝑꝑꝛ c. nu. 9. ff. de Fideiussoribus. qui dicit*
 360 xii. nullo modo fideiussorem in casu ꝑꝑꝛ simili firmari iuramento. quem sequitur *Antonius de Butrio* Hæc opinionem firmavit *Bert. c. ratione*, quia ꝑꝑꝛceptum factum in ꝑꝑꝛsonam, & eo casu agnus sublequens iuramento confirmatur, ex quo, qui facit
 361 contra ꝑꝑꝛceptum legis factus ab habente ꝑꝑꝛ potestatem peccat mortaliter, quoniam scriptum est, qui nō obediuit principi morte moriatur. c. 2. ext. de Maiestate & ibid. Supradicti alij, qꝑꝛ tenuerunt, etiam opi-

opinionem, negant quòd prohibitio sit directa in personam, quia *Didaci Conarruvius in dicto §. 2. nu. 9.* dicit, quòd præceptum non dirigitur in personam fideiulorum, sed viri. Pro Bartoli opinione ne ego dico dubium non esse quòd tam l. 1. quàm l. 2. quàm etiam in *l. rubrica C. Ne fideiulores datus demur.* directæ sunt ad virum, vxorem, patres, & omnium fideiulorum fideiuliores dictum est, ne datur, dario autem ista ab aliquo est facienda, & non nisi à viro, vel viro mandante, & vxore recipiente, & illa iustitiae, ac petente, nec enim datur, nisi ipsa pars petat. *arg. l. p. et §. si fratre. ff. de leg. 3. Glossa in l. p. mueria. vbi Paul. de Castro. n. 6. c. de precib. imper. offer.* & dum datur, ipsa presente, vel mandante. Quoad alios quoscumq; qui fideiuberet, l. 1. fideiulorem exhibeat. *in l. 2. ibi,* vel omnibus, per quæ verba patet prohibitiones quòd diriguntur in personas. Vnde verum dicit Bartol. quòd Iuramentum à quolibet istorum interpositum, quia esset non obtemperare legi factæ ab Imperatoribus, qui habent legis condendæ potestatem. *Sed quod Principi. cum concor. in l. de iur. nat. gen. & civil.* Quorum potestas à Deo est, & legis condendæ potestas tributa, vt dicit *Salomon. Proverb. cap. 8.* Per me Reges regnant, & legum conditores iusta decernunt. *& Sapientia cap. 6.* dicit, Quoniam data est à Domino potestas vobis, & Virtus tibi ab Altissimo. *Propterea Paulus Apostolus ad Romanos cap. 13.* inquit, Omnis anima potestatis sublimioribus subdita sit, non est enim potestas, nisi à DEO, & quæ à DEO sunt ordinata sunt, itaq; qui resistit potestati, D E I ordinationi resistit, qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt. Itaq; ex hac Divi Pauli autoritate apparet inobedientes sibi ipsi damnationem acquirere, & peccare. *Idem Paulus ad Titum. cap. 3.* inquit, Admone illos Principibus, & potestatibus subditi esse, dicto obedire. *Et dicit Petrus Epistola 1. c. 2.* dicit, Subiciti estote omni humane creature propter D E V M, siue Regi, quasi præcellentem, siue Ducibus, & tanquam ab eo missi ad vindictam malefactorum, laudem verò bonorum. Ob hoc sequetur magnam absurdum, si illis, & illorum legibus obedientia non præstaretur, quin immo admodum peius, si per contrarios actus illorum legibus contradiceretur. Vnde ista resistit, quæ à personis fieret, diceretur peccare, atq; iuramentum, quòd peccatum induceret, non valeret. Secundam reddiderunt rationem *Antonius de Buxis,* & alij huius opinionis amatores, quòd si ista fideiulorum præstaretur tibi instante eadem vxore, quæ istam à viro tibi dari & præstari faceret, esset res incongrua, & actus bonis moribus contrarius, ex prædicta, quæ inter ipsos coniuges oriretur. Et esset contra bonos mores, & publicam utilitatem. Sed, vt ego hanc obscuritatem lucidiorem faciam, declarabo, qui sunt isti boni mores, qui inter coniuges sunt obsequantia digni & quæ etiam ista perfidia, quæ ob inobsequantiam morum inter ipsos oriretur? Quantum attinet ad mores tibi inter

coniuges, satis sufficere possent, illos esse debere, & quibus diximus supra *titul. 1. nu. 10. cum seqq. nu. 124. cum pluribus seqq. hoc tam. 3. cum sit diuini, & humani tibi iuris comunicatio l. 1. ff. de ritu nuptiar. l. Adversus. C. de crimin. expil. hared. l. ff. Rer. amotar. Plinarchus in Præceptis conubialibus. cap. 13. inquit, Speculum Auro, & Gemmis ornatum, utilitatem vllam asserit, nisi similem speciem referat, siue opulentæ vxoris, nullas adest fructus, nisi virtutis, moreq; præstet cum tibi vita, & moribus viri congruentibus, & consentaneis. *Neumachius apud Sotolum sermone 71. inquit,*
Audio Virgo, has omnia tibi obferenda sunt.
Non proclinis ad risum, neq; tristis esse,
Nec acuta proflus, sed labores sub moderatos.
Neg, tuis famulis duram, aut valde lenem,
Te præbeas. Negligentes enim domum semper
damna patiuntur.
Timens tibi autem seruis domini facile cum confidentia facile imperant.
Improbam animum domus nunquam receperis,
Multorum bene conditas familias piffinalderunt
anus.
Sed neq; mulierem tibi loquacem afficies.
Egregius mulierum mors, improbi sermones cor-
rumpani.
Et Herodes in Heniamibus dixit
Muliers fastidus est, si diligatur à marito.
Sed Philomena dicebat.
Bona Matrem esse, & Nesci fratre
Nam imperare viro, sed obedi
Mulier autem vincens virum, ingens malum est.
Phidas Pictor, Elienibus Venerem pinxit, Testu-
dinem calcantem, iudicans hoc munus esse mu-
lierum, ædes custodire, & silentium. Debet vxor,
aut cum marito, aut per maritum loqui. Hinc So-
crates inquit, viros oportere ciuitatis legibus obe-
dicere, vxores autem maritorum ingenijs, Theano
Pythagoræ doctrinis illustrata, interrogata, quòd
esset Matronæ officium, statim respondit, viro suo
placere. Dicebat Democritus, quòd parens ser-
mo mulierem ornat, & ornamentis parcitas illi de-
cora est. Consilium dabat Antriphemus mulieri di-
cens
Ne coloribus ornare corpus velis,
Sed potius animum facis, & moribus sinceris.
Seneca in Octauia inquit,
Amor peruenit coniugis caste manet.
Hinc Ecclesiasticus. ca. 25. habetur, in tribus inquit
 376 placitum est spiritui meo, tunc quæ sunt probata coram DEO, & hominibus, concordia fratrum. Ex amor proximorum. Et vir, & mulier sibi bene consentientes. Vnde *Salomon proverb. cap. 21.* Melior inquit est habitare in terra de terra, quam cum muliere rixosa, & iracunda. Pessimi exempli esse iudicant Imperatores, si constanter matrimonio, cum aliquandiu maritali consortio, summa cum animi, tum corporis læticia concorditer vixissent, post modum vxoris coniugalibus nexis, & amoris obliuæ, intuitu conferuandarum, quæ resisterent*

377 tum dotium, contra viros lites ꝛ instituit, qua-
m in memoris Ovidius de Remedio amoris. lib. 2. dicens.
*Est fugam nuptias, viros, nuptias, Marito
Ius, vicem credam, rem sibi semper age,
Hoc decet uxores, Das est uxoria, lites,
Adiat, aptatus semper amica fuit.*

Et Innocentius Satura 6.

*Nulla ferè caussa, qua non femina litem
dometur.*

Narrans de infausto cuiusdam Grammatici Ma-
trimonio sic loquitur Aduersus

*Arma virumque, docens, atq; arma, virum perit,
Non dux uxorem, sed magis arma domum.*

*Namq; dies, tota, iustasq; ex ordine vestes,
Libus oppugnat, meq; intemq; lacrim.*

Aq; va perperam datus à Marte puerus

Arma tu me tollit, nec datur vlla quies.

*Itemq; repugnans eadem mea, datq; Victum
Iurget, ob hoc solum, iurgia quo à faciem*

Præterea dum mulieres non obliuant mores præ-
narratos, atq; aïos, qui omittuntur, oritur quod
incurrit illa in prædium, de qua scripsit Iulianus
in distich. 2. C. ne fidei ssor, dicit. d. ne. quam,
vt. uiaaret, prohibita est fidei usorum prædictorum

378 à marito ꝛ uxori, & vltionca, & coacta datio.
Verum video, neminem huc vsq; ex nostre pro-
fessionis Doctores declarasse hanc perfidiam,

379 ꝛ quid illa sit, proinde declarabo illam pro iunio-
ribus, in quorum manibus scripta hæc quandoque
peruenit. Dominicus Nanus Mirabellus in Poly-

380 antica, sic illam Descripsit. Perfidia est fidei viola-
tio. Et ideo perfidus est ille, qui fidei violator
est. Proinde Perfidia nullum grauius inter mortales
crimen iudicatur, quod semel admissum nun-

381 quam aboleri, vel r. ligione ꝛ aliqua expiari pos-
se scribit Franciscus Parisius de Regno. lib. 8. c. 20.

382 Sunt autem perfidii, qui ꝛ infidi, promissa, & fide
non seruare, vt de Parbis dicit Iulianus Histories.

lib. 4. 1. in libidinem (inquit) proiecit, in cibum par-
ci, fides dictis, promissisq; nulla. Perfidia simili ali-

quos imputari scribit Alexander ab Alexandro

383 Dierum Genialium, lib. 5. cap. 10. Proditio ꝛ est
propositio perfidia, vt fuit illa Iudæ, qui IESV M

384 Dominum nostrum osculo tradidit, vt habetur Mar-
thæ. cap. 25. In signis infidelitatis hæc sunt, inania,

385 & Dukia ꝛ verba proferre, amplexari, applau-
dere blandè aridire, maxima polliceri, obsecrari

386 D E V M, sub pacis fadere oscula, ad iurandum
esse pronum, libenter, ꝛ quod esca proditioms,

387 c. Clericus. 46. dist. 11. vt scribit Lucas de Penna, in
l. fin. col. fin. C. de Delatorib. lib. 10. quo in loco dicit,

388 quam crudelia, & mortifera sit hæc iura ꝛ prodi-
torum, vix enim erit, aut nūquam, vt quis sibi pos-

389 sit ab eorum insidijs præcauere. Propter ea quia
contra promissa Ariadna fuerat à Thædo in Insula

390 cretela, dicit apud Ovidium Herod.

391 *Per fide, pars nulli lætula, maior vbi illi.*
Nec curant perfidie crimine insigniri, & cum ma-

392 tritis diuinae vias, & vltia contendere, ostendit an-

393 tiquum Epitaphium Romæ in marmore sculptū,
huiusmodi

Andi mireremur Viasor, coniuges duo sumus.

Hic non iuramus, Nec dicam nomina.

Erbis hic Ebrui, Ebrui me nominat.

Hic Vxor, etiam in sepulchro loquitur.

Cum itaque ex muliebri, & uxoria lite, quæ contra

387 Virum ad præstandam fidei ussionem ꝛ dotium,
matrimonio constante, non solum odia, diffidia, &
ruxæ inter coniuges inducerentur, sed maculatæ
coniugalis fidei exempla succederent, & maritalis
amor deficiens loco sui odia causarentur, sine du-
bio Violari amoris, & coniugij proditio, & perfidia
orientur, sequitur, vt illorum Imperatorum iura
seruentur, cancellatis actibus, qui aduersus
bonos mores, & publicam utilitatem, clarissimas
Principum leges macularent.

Tertiam ego rationem assigno, quod Iustissimas
leges fecerunt dicti Imperatores, quin uxores con-
gere possent eorum Viros, matrimonio constante
ad præstandas fidei ussiones de conferuendas, ac re-

388 sciendi dotibus, cum actum facere nequeant si-
ne eorumdem Virorum ꝛ consensibus, dicant no-
strates, quicquid velint, ego non à risualis, sed à pe-
renni fonte DEI, & à creatis ab illo Mundi prin-

389 cipijs authoritate capio, & cum supremorum Sena-
tuum Res iudicatas descripsim, & describendi
onus insinuerim, & assumpserim in casu, de quo
agimus, primis Parentibus nostris à DEO Opti-

390 mo Maximo primæ nostre Matri Matri Eux Vul-

391 garum ꝛ illud Decretum protulit omni aïo me-
morabile Genesio, cap. 3. In dolore parit filios, &
sub Viri potestate eris, & ipse dominabitur tui.

392 Hanc Paulus Apostolus, 1. Corinthios, cap. 3. 1.
Caput mulieris est Vir, vt ad Ephesios, c. 5. inquit.

393 Mulieres viris suis subditæ sint, sicut Dño, quoni-
am vir caput est Mulieris, sicut CHRISTVS caput est
Ecclesiæ. Et illa Apostoli verba, (sicut domino) id est

394 tanquam domino, vt concordet cum illo, DEI
dicto, (& ipse dominabitur tui) & Beatus Petrus

395 Apostolus epist. 1. c. 3. & mulieres ꝛ (inquit) subdi-
tæ sunt viris suis, Beatus Clemens Romanus Con-
stitutionum Apostolicarum, lib. 3. c. 9. inquit, Nā si mu-

396 lieris caput est viri, vt ad Ephesios, c. 5. inquit, Nā si mu-

397 lieris caput est viri, vt ad Ephesios, c. 5. inquit, Nā si mu-

398 lieris caput est viri, vt ad Ephesios, c. 5. inquit, Nā si mu-

399 lieris caput est viri, vt ad Ephesios, c. 5. inquit, Nā si mu-

400 lieris caput est viri, vt ad Ephesios, c. 5. inquit, Nā si mu-

401 lieris caput est viri, vt ad Ephesios, c. 5. inquit, Nā si mu-

402 lieris caput est viri, vt ad Ephesios, c. 5. inquit, Nā si mu-

403 lieris caput est viri, vt ad Ephesios, c. 5. inquit, Nā si mu-

404 lieris caput est viri, vt ad Ephesios, c. 5. inquit, Nā si mu-

405 lieris caput est viri, vt ad Ephesios, c. 5. inquit, Nā si mu-

406 lieris caput est viri, vt ad Ephesios, c. 5. inquit, Nā si mu-

407 lieris caput est viri, vt ad Ephesios, c. 5. inquit, Nā si mu-

Ad

Ad hoc respondendum, valentioris esse dominationis, mulierem sub Domino, quam sub potestate viri esse. Sed pulchre *Benedictus Pererus in Genesim lib. 6. vers. 16. Refut.* (inquit) illud explicandum, quod inter has penas exatremo loco ponitur. Et 394 *¶* sub viri potestate eris. & ipse dominatur tui. Fuisse etiam in statu innocentie mulier sub viri potestate, verum non coadit, nec molestè, nullaque voluntatis repugnantia: Cum enim mulier esset integro animo, recta, mente, non nisi quod erat honestum, & rectum expetens, libens, gaudensque sub imperio viri fuisset: Quia id voluntati diuini, rationi, consentaneum esse intelligebat. Imperium quoque viri, fuisse plenum æquitatis, atque charitatis: Nec vxor habita esset, vt seruus, & ancilla, sed vt charissima, viri socius, & consiliarius, atque officiorum mariti parriceps, & ad generationem prolium, atque educationem adiutrix. Post peccatum autem grauis poena est mulieri subesse viros. Tum ob ingenij mulieris leuitatem, atque vanitatem, animique superbiæ, iniquo animo maritum sibi præfisse lesitiam: Tum etiam, quia plerumque viri vxores suas, superbi, iracundæ, & alperè tractantes, Imperium eis, suum onerosum, acerbum, & odiosum faciunt. *Hec Pererus.* Eandem tertiam rationem assignatam post *D. Hicronymum. super illud Apostoli 1. Corinthe. cap. 11. firmat Felicianus Capiteanus Explicationum Catholicarum part. 3. Explication. 44. Dicit etiam Romanorum maiores tractabant, vt abrogarent ius Oppia, quam M. oppius, & Titus Romulus Tribuni plebis R. Fabio, & T. sempronio legibus, in medio ardoris pugnici belli tulerunt, contra eas, ne abrogaretur gratia 395 iustissimi orationem habens M. Porcius Cato, in qua hæc verba protulit. Maiores nostri, nullam, ne priuatam quidem rem agere fœminas, sine auctoritate voluerunt in manu esse parentum, fratrum, virorum. Et post pauca dicit, Date frenos impotentis nature, & indomito animali. Hinc bene è nostris Decius in conf. 62. 1. Incip. Alias consului, 396 num. 5. dicit, filiam esse in potestate mariti, quia est subiecta Dominio viri, *et Mulier 33 q. 5. & ordo naturalis est, vt viris seruiant sociæ, et estordo 33 q. 5.**

OBSTANT proximè dictis, supradictam tertiam rationem debilem esse, cum attenta iuris communis dispositione, antequam ducat maritum, sub patris potestate mulier nata, eodem modo illi subesse. nec dum transiit ad virum, viro subij 397 citur, sed à paterna potestate non exiens, illi subditi remanet semper, *Glossa in S. 1. Inst. Ad Senatus. consulte. Tertul. Gloss. ex 160 text. in S. pastor. Inst. de iur. lib. vxor. ubi D.D. C. de condit. Instet. Corn. in conf. 22 q. 1. num. 6. vol. 3. Infinitas allegans Andreas Tiraquellus de legibus consubulibus L. 1. num. 1. Affian. Clemens de Patria potestate. c. 5. num. 76. T. huan. leg. ex. 10 conf. 87. num. 4. 5. & in decis. Neapol. 54 per 104 am.*

NULLVM dubium in hoc dicto facimus, quin verum sit de iure communis masculos, & ip-

las fœminas, sub parentum potestate, & nasci, & conseruari, mulieres tamen dum non sunt maritate, non rangit ambiguitas, de qua agimus: Sed alia subiungitur dubitatio, an ipse maritus traditici, si sub eorum patrum potestate remanent, 398 & quoad illam in eadem opinione sumus, vt tunc maritorum potestati subijciantur, non autem durante matrimonio illas patri, sed maritis esset subiectas. Et quamquam in morte maritorum illas subiugredi iterum sub patrum potestate cen 399 suerint nonnulli, & ita amplissimus ordo senatus Neapolitani decreuit, vt habetur apud Thomam Grammat. in dicta decis. Neapol. 54. memini Casar Vrsill. in decis. 172. Franc. Pinus in commun. opinione 303. Incip. Filius Familias, num. 9. 13. Thoma in Compendio decis. Neapol. in Verb. Filia maritata. Tamen nec ista conclusio, sic simpliciter facta, mihi placet. Et hoc non obstante, dicerem nullo modo, cum semel exierit mulier à patris potestate, vi 400 detur mihi hanc retrogressionem fieri debere, quia quæstia libertas, reduceretur de novo in seruutem, non est hic locus idoneus, alibi si DEVS voluerit aperiam, nunc cum ista opinione pertranseo.

HIS, quæ quantum ad iuramentum opposuerunt, licet aliqua dixerim, nunc supplementi loco pono, quod Rubrica. Ne fidei iussores dorum dentur, & si prohibeat, & annullat, nihilominus non desunt, qui tenuerunt iuramentum confirmare 401 contractum ipsio iure nullum fecerunt opinionem Marini, quam sequitur Glossa in Ant. sacramenta puerum, in verb. Contractib. C. aduer. vend. Jacobus Batrigar. Alberis. de Refect. Odofred. d. d. Ioan. Feb. d. d. ycy. & alij in dicta Ant. Sacramenta, quos vna cum alijs refert Anton. Gabriel. Commun. Opinione lib. 2. Titul. de Minor. conf. 5. num. 20. Federic. de Sen. in conf. 127. num. 2. Petr. Aueh. in conf. 226. num. 2. Mariani. in conf. 79. num. 19. volum. 2. Mart. de Affict. in decis. Neapolitan. 83. sub num. 3. Iosephus Ludovic. in decis. Penultima 90. numer. 23.

SED ADVERSVM dici potest in casu proposito, quia cum Iustinianus Imperator in dicta, l. 2. C. Ne fidei iuss. dorum dent. declarauerit fidei iussorem, quæ esset data de restituendis, aut conseruandis dotibus esse nullam, si data fuerit à marito, patre, & omnibus qui illam suscipiunt, se 402 quitur actum nullum à iuramento non firmari, *L. Non dubium. C. de legib. ubi Bartol. num. 4. dicit, Iusurandum in contractu inutili appositum dicit esse nullum. Quia iuramentum sequi naturam ac 403 tus super quo à interponitur. I. final. C. de non numer. pecun. Ioan. Cephalan. conf. 61. num. 11. vol. 1. Hecrony. Gram. in conf. 15. num. 30. vol. 1. maxime quando contractus, vt in casu proposito, est ex dispositio 404 tione iuris communis à iudicialibus. Angel. in conf. 160. incip. Dominus Catharina. per Decianum col. 1. vers. contrarium dico. dicens, iuramentum non ob 405 firmare subiectum non confirmabile. Mart. de Affict. in decis. Neapol. 90. num. 2. dum dicit non valere*

406 valere contractum ꝛ venditionis feudi, non ob-
stare iuramento, quia fuerat venditum absqꝛ as-
sensu Regio per *Constitut. Regni Incip. Constitutionem*
407 *Dina memoria* ꝛ de qua alienatione dixi in *conf.*
40. *num. 1. Centur. 1.* quod consilium, & Decisio-
nem allegat. *Martin. Gualter. in decis. Sicilia 50. sub*
num. 3. Iulianus Lando. in decis. Præf. 64. num. 15.
16. Carol. Ruffin. in conf. 135. numer. 12. vol. 1. Capella
Tholejan. in conf. 382. Incip. Item fuit quæstio an
Iuramentum. dicens contractum nullum de iure
408 communi non firmari iuramento. ꝛ Quo in le-
copiniæ loquitur *Stephanus Auf. cr.* dicens, legem
positivam prohibentem aliqui propter bonos mo-
res conservandos, si contra fieret non confirmari
actum contrarium ex iuramento. Et iuramentum
non confirmare actum ipso iure nullum, voluit
409 ꝛ *Gloss. in Auth. si qua mulier. C. Ad iuramentum.*
Quia quando contractus est penitus nullus, iura-
410 mentum in illo appositum illud non validat. ꝛ
vt tenet *Philipp. Francisc. Quæstus de Pactis in 6.*
quem sequitur alios allegans *Roland. à Valle in*
conf. 2. num. 80. & in conf. 39. num. 37. vol. 1. & in
conf. 57. num. 56. 57. vol. 3. Jacob. Menoch. in conf. 29.
num. 39. vol. 1. Prosper Pasch. in conf. 73. num. 2. 1.
dicens iuramentum regulari secundum actum, su-
per quo est interpositum, & quod de iure civili nõ
411 ꝛ validat actum nullum. *Idem Pasch. in conf.*
412 *194. num. 49.* vt non firmet actum prohibitum ꝛ
favore publicæ utilitatæ. *Urgin. Buc. alius ad con-*
sultationes Martia gloss. 3. num. 13. Riminald. in
conf. 467. num. 62. vol. 4. Fabius Turrett. in conf.
19. num. 19. vol. 1. Augustin. Beron. in conf. 50. num. 16.
in conf. 126. num. 1. in conf. 148. num. 6. vol. 1. D. Joannes
Baptista Valenzuela Felsigui. Regens in conf.
62. num. 95. 96. Simon de Præst. in conf. 137. num. 97.
vbi dicit, iuramentum habere illam conditionem;
quam habet promissio, cui adhaeret, & ad plus nõ
413 ꝛ extenditur ꝛ virtus promissionis. *arg. dicta l. fin.*
Idem dicit *Jacob. Philipp. Portius in conf. 161. num. 5.*
31. non omittit quod dicit *Rosa in Amisq. in decis.*
653 incip. T. enet. Quod Cardinalis Viuariensis re-
net, quod iuramentum positum in contractu à iu-
re reprobatum, non tenet, quantum ad hoc, quod
contractus valcat, sed bene tenetur iurans suum
iuramentum servare. Ego semper in simili casu,
petere facerem absolutionem, ac relaxationem iu-
ramenti, & contractum fideiussionis dicerem non
obseruandum.

RENUNCIARENT quodammodo Titulo,
& legibus ex fideiussoribus dotum dantur, vir,
& alij, qui fideiussoribus darent, si iuramentum da-
tione confirmaret, essetque illarum tacita renun-
414 ciatio, dum illarum ꝛ legum prohibitorum ex-
pressa renunciatio prohibetur, vt voluit *Barth. in*
dicta l. 2. num. 34. C. No fideiuss. Datus dicit. dum
post Gloss. ibi dicit, quod legibus prohibentibus re-
nunciari non potest, cum continet præceptum
Imperatoris, cui non potest renunciari, quod, &
415 voluit *ibi Bald. num. 2.* dicens illi legi non posse re-

ria, quos allegat *Andreas Tiraguel. in Rep. l. sen-*
quon in Præf. numer. 139. 154. voluit tamen fieri
416 posse ꝛ cum iuramento, *C. de Renunc. Donat.*
Et si omnes leges prohibitorias, & annullatorias pos-
sent à partibus renunciari, Imperatorum, Regum,
417 ac Principum leges prohibitorias ꝛ iudicio fierent.
Et tamen *Gloss. in d. dilecti, c. de Præben. di-*
cit, quod vbi est decretum annullatorium non pos-
418 sit id est ꝛ renunciari. Quod confirmat *Rald. in l. ius*
in iudicand. col. 34. vers. sed contra prædicta oppositi.
de *Invenrand. vbi* distinguens, quando iuri prohibi-
tione potest renunciari, & concludit, quod quan-
419 do lex prohibet, & annullat, ibi non ꝛ potest re-
nunciari. Patet in *Rubr. & leg. 1. C. Ne Christianum*
Mancipium, de quo latè *Marguarit. de Sanf. in Tract. de Ind. parte 2. cap. 5. num. 18. cum duobus*
sqꝛ. Similiter per negativum est *Robrica, & Luni-*
ca C. Ne sine iussu Principis, in qua lege habetur,
bonorum confiscationem extraordinariam, vel
præter legem, siue in casu à iure non expresso, esse
420 penitus ꝛ interdictam, nisi à solo Principe conce-
datur, vt ibi per *Rald. voluit Martin. Lunden. in*
Tract. de Fidei. 5. 1. Math. de Affid. in c. 1. numer. 5.
Hic sunt lex Conrad. Jacob. de Sancto Georgio in
l. iussu. Feudal. in verb. Et cum mero mixto; Im-
per. Alberic. de Rofate, in 3. parte Institutionum, qu. 18.
Marcus Antonius Peregrin. de Iure Fidei. lib. 1. tit. 2.
num. 73. Jacob. Menoch. de Arbitr. Indic. quæst. 1. 1.
9. 93. num. 4. Orlanensis V. p. ell. in conf. 1. num. 12.
Niccol. Boc. in decis. Burdegalen. 264. num. 1. nouis-
simè Sebastian. Gualterius in Tractatu de consue-
tudine. Cancius, 12. num. 1. sic eodem modo habemus
in *l. 1. 2. & l. 3. C. de Sanctum Baptisma reiterari,*
quia eodem modo negativum prohibita est Sanctissimi
421 Baptismi reiteratio, vt ponet ꝛ capitales, & gra-
uissimæ imminant. Et ideo reiteratio negatur,
quia *Apostolus Paulus ad Eph. cap. 4. dixit,* vnus
D. E. V. S, vnus fides, vnus Baptisma, & est repe-
titum, in *c. H. qui Baptisma. 1. q. 1. fin. de Baptis.*
c. de quibus eodem Titulo. c. qui quibus, de Confe-
crat. dist. 4. de nõ iterando Baptismo scripsit etiam
D. Clemens Romanus cum iussione Apostolicarum
lib. 6. cap. 15. post Sanctum Bonaventuram Pelbartus
à Themsuar. in Rosario Sacra Theologia, in verb. Bap-
tismus. 5. 5. 16. par. 4. Bernad. à Diaz. in Præf. Gri-
minat. Canonie. cap. 18. D. Thomas de Aquino, in
Summa part. 3. q. 66. articulo. 9. Dominic. de Soto q.
sent. distinct. 3. q. Vnica. Artic. 9. in errore igitur
Baptismi fuerunt, Donatistæ, & Armeni,
contra quos scribere antiqui Sancti Doctores, &
Theologi, de quibus *Alfonsus de Castro Adversus*
hereses. 3. in Verb. Baptismus. Hæres. 6. quod realiter
sumit *Sebastian. Medicus in summa iurim. Hære-*
jum, in verb. Baptismus. Harc. 6. Danzmann. Refectus
de Hæresibus, in verb. Baptismus, num. 19. 20. 21. Pau-
lus Gryfaldus de scriptum Catholicarum. 5. Baptis-
mus, num. 34. And. Tiraguel. in Repet. Bonet. 5.
hæc Sermone, in Regul. num. 140. & limitat. 1. numer.
20. ff. de verb. significat. Iacobus. Hoepferus de vera
Inter. prodenna lib. 6. tit. 9. Omittit alias leges, &
alias

alias Rubricas, *Ne quis in sua causa, Nerei dominica, & ceteris in libro Codicis*, ex quibus esse iura penitus prohibita, & annullata demonstratur.

QVADRAGESIMVM PRIVM Priuilegium competens mulieri pro dote sibi restituenda est
 421 a tacita hypotheca, quam habet super bonis viri. *Fulgata, l. unica, §. Et vbi plerumq. C. de Rei vxor, Act. l. Affidui, l. Cuius potior in pignori. h. b. Gloss. in l. 1. in verb. semper. ff. solus matr. Baptista de Sancto Blasio, de Dote Priuileg. 47. Baribet. Socin. in Regul. 109. Baldus Nouellus de Dote parte 8. Priuileg. 38. quod est vltimum. Anis. Negusane in Tract. de Pignoriis, & hypothecis, parte 2. Membr. 4. numer. 24. Sed omitendo alias allegare Doctores, sufficit hoc dictum fuisse à Summo Pontifice in cap. exlisteris, in fine extr. de pignoriis. Martinus Mascardus in Epithoma legum Pontificiarum, lib. 3. titul. 21. vers. Nec mulier. Daniel Vanezerius in Analyfi iuris Pontificij, lib. 3. titul. 1. §. qua dissonant sumuntur, iacob. Cuiusq. Observatum, lib. 3. cap. 10. Ioan. Aurapac. lib. 2. Allegationum, cap. 30. Io. Sainxon in Consuetud. Turonens. titul. 29. De donaire de femme Noble de dote mulieris Nobilis, col. 2. vers. Primum est. Petrus Gregorius Siniagmas iuris vniuersi, lib. 9. cap. 24. numer. 2. Et vtrinq. & viri, & vxoris bona sunt
 423 pro dotibus soluendis, §. & restituendis tacite hypotheca seruata dispositione dicti S. & plerumq. voluerunt Placentini in summa Codicis, lib. 8. titul. 17. vers. Item ratione fauoris, & Azo in summa ord. lib. 8. titul. 14. col. 1. vers. Ecce enim maritus Ioan. Cephalus in cons. 98. numer. 31. vol. 1. in cons. 408. nu. 7. in cons. 448. numer. 13. vol. 3. Mynsinger in obseruat. 3. vers. primum. Cent. 3. & in S. sacrat, numer. 11. In ff. de auctoritate Iacob. Thomez. in decis. Lipsij, §. 6. numer. 1.*

QVADRAGESIMVM PRIMVM

Priuilegium ex supradicto nascitur, quia mulier
 424 pro tacita hypotheca, quam pro dote (vt diximus, in proximo precedenti priuilegio) habet, præferat creditoribus habentibus personalem, & similiter tacitâ etiam anteriore, vt habetur in dicta l. Affidui. C. Qui potiores in pignori habeant. Az in summa Codicis, lib. 8. titul. 17. col. 3. vers. Item filius Regula, & col. 4. vers. vulgaris autem opinio. Baptista de Sancto Blasio, de Dote Priuilegio 48. Petrus Gregorius Siniagmas iuris vniuersi, lib. 9. capit. 24. sub num. 4. Ioan. Sainxon in Consuetud. Turonens. titul. 29. De donaire de femme noble, col. 3. vers. Tertium priuilegium, Ioan. Cuiusq. Mynsinger in obseruat. 3. vers. Alterum cent. 3.

QVADRAGESIMVM SECVNDVM

priuilegium proponitur, quod mulier pro dotibus
 425 præferat creditoribus habentibus expressam anteriore hypothecam, arg. dicta l. Affidui. S. ad hoc omnia sibi (potiora iura contra omnes habere mariti creditoris, licet anterioris sint temporis priuilegio vallati) quam opinionem originaliter tenuit Martinus glossator, pro vt ipsum refert Accursius in dicta l. Affidui, in verb. licet, vers. Et nota, quod hic est, & hanc opinionem tenuerunt Iacob. de A-

ren. Petr. de Bellapertica. Guido de Suxar. & Cyn. in dicta l. Affidui, Cardinalis de Zabarella, in c. ex l. teris, ext. de Pignori, quos refert Stephan. Aufrad. Capell. Tholosan. in Decis. 17. scrip. Item fuit questum, an mulier dotei dotem. Idem voluit Ioachim Mynsinger in S. sacrat, numer. 12. in ff. de At. & in obseruat. 3. vers. Altera. Centur. 3. & secundum hanc opinionem iudicatum fuit in Camera Imperiali refert idem Mynsinger in obseruation. 13. Centur. 4. quem allegans iudicium Cameræ sequitur Nicol. Fagellus in decis. 14. Centur. 1. Ioan. Bessian. in consuetud. Alner. cap. 14. Articuli. 1. vers. Nonagesimo, dicens ita fuisse Decisum in Senatu Tholosano, aliam Decisionem eiusdem Senatus refert Ludovic. Charondas in anno. 1583. duas alias similes Decisiones dicti Senatus refert Gerard. Maynardus in decis. Tholos. 1. & decis. cent. 1. Anton. Guberni de Sponsalib. & matrim. titul. de Dotum sing. lib. 3. vers. vixisse primo mulier.

CONTRARIAM Opinionem, quod mulier pro dote non præferat creditoribus habentibus
 426 tibus §. hypothecâ expressam anteriore, quam ante omnes tenuit Accursius in dicta l. Affidui, in Verbo. licet, & ibidem Iacobus Botrigar. Bart. Bald. Ioan. Fab. Angel. & Salyetti. Item Dyn. & Ioan. Faber in S. sacrat, sub num. 5. Angel. de Arctis, sub num. 12. vers. in glossa creditoribus, l. ahen, in cap. 182. Incip. circa primum, col. 3. in 2. dubio, vers. His tamen non obstantibus, vol. 1. referentia tenet Raphael. Fulgus, & opinionem Accursij esse penendam. Non est all-quod dubium, quod supradicta opinio est sustentabilior, & pro hac opinione non est lex aliqua. Hanc tamen firmavit Bald. Nouellus de dote, par. 10. col. 2. & col. 17. vers. decime sexce, & vltima limita Petrus Gregorius Siniagmas iuris vniuersi, lib. 9. cap. 24. nu. 4. §. vol. 1.

QVADRAGESIMVM TERTIVM Priuilegium erit, quia mulieri dotem repetenti compen-
 427 sationis exceptio non admittitur, l. P. nica, §. Accet, C. de Rei vxor. al. Item, quem tex. ad hoc allegat Accursius in l. 1. in Verbo. semper, prope finem. ff. solus matr. voluit Baptista de Sancto Blasio in Tractatu de Dote Priuileg. 54. Ioan. Bessian. in Consuetud. Alneria. Titul. De donationis det. marriages, cap. 14. articuli. 11. vers. Octuagesimo septima. Petrus Gregorius Siniagmas iuris vniuersi, lib. 9. cap. 24. sub num. 11. Bald. Nouell. de dote, par. 8. Priuilegia, quo in loco non refert Baptista de Sancto Blasio, vt supra, qui fuit per multum tempus ante ipsum, & illum tractatum scripsit ante ipsum, quo in loco Bald. Nouellus ad modum se dilatat, quid text. in dicta S. Accet, non loquatur de compensatione, sed de retentione. Ipsa autem oppositio compensationis, est principium, retentio est finis, quali dum dico velle compensare, volo consentire retinere. Et supradictum priuilegium firmat idem Bald. Nouellus in Rep. l. 1. nu. 230. ff. solus matr. de Priuilegio meminit And. Tiracuell. de legibus Canonialib. Gloss. 8. in Verbo. de fin. dery, nu. 236.

CONTRARIVM Tamen, & saltem hoc e-

rit Declarationis, & limitationis loco, quod in cau
 428 sa dotis † admittitur compensatio, nam compen-
 429 satio solutio † est. *l. si compensat. C. de compensat. &*
imponitur necessariis iudici, ut compensacionem
admittat. §. in bonafide. de iust. de alio. Et ideo ipso
 430 iure vique ad concurrentem quantitatem † ad-
 mittitur compensatio, ut in *l. fin. C. eod. titul. voluit*
Ludovic. Roman. in conf. 204. incip. pro deservenda
num. 9. vers. nec refragatur Raphael Fulg. in conf.
196. incip. Ad id de quo col. 2. vers. obliuio nemq. in
conf. 201. Inc. Dumina Guadralradacol. D. Card. Tn-
fecis, l. iura C. epistol. 490. num. 14. Angel. in conf. 152.
 Et in specie oppom posse exceptionem compensa-
 tionis mulieri repetendi dotis, decreuit ordo am-
 plissimus Sacri Consilij Neapolitani vi per *Notib.*
de Affiliis, in dec. Neapol. 12. num. 4. per lura ab
ipso allegatis, quibus addi poterunt Marian. Senus,
in conf. 85. num. 8. vol. 1. post Barid. in l. Rei. §. Ha-
redi. num. 1. ff. solut. matr. Ioan. Petr. Sardus in Tract.
de Alimentis, lib. 8. Præiug. 53. num. 4. Ioan. Coraf.
in l. qui liberis, num. 265. ff. solut. matr. M. h. Carl. Cras.
commun. opinio. lib. 1. cap. 6. Idem Sardus in
conf. 9. num. 4. vol. 1. Paul. Accol. Tral. in dec. 452.
 parte 2. Bernard. Pand. de liquidatione Institumcu-
 ter parte 5. num. 21. Barnabas Cornæanus in Decis.
 Lucen. 94. num. 10. Carolus de Grassis, in Tractatu
 exceptionum. Exception. 1.6. num. 6. Ioan. Camillus
 Biloti in Tract. de Affiliat. à l'uramento, lib. 2. c.
 16. num. 9. Nuncius Felicia in Consequend. Auer. e,
 cap. 9. num. 86, quos sequitur Ioan. Baptista Thorus
 in Compensat. dec. Neapol. in verb. Compensat. Sed
 hanc opinionem dari compensationem in causa
 dotis, voluit Vincent. de Franchis in dec. Neapol.
 642. num. 2. D. Gaspar Alfayrillas in dec. Sicilia
 189. num. 6.

SVBINTELIGE tamen compensationem
 431 † non fieri ipso iure, sed necesse esse illam peti ab
 homine. §. in bene fide. In compensacione. *inst. de*
act. Ioan. Albidan. in dec. 8. Ioan. Cephel. in conf.
47. numer. 49. vel 1. Mert. Anton. Bell. in dec. Ge-
nenfis 15. num. 19. Rosa in Antiqu. in dec. 295. incip.
Nona quod vbi aliquis, in fin. Guid. Pap. in dec. Del-
phus, 223. num. 2. Hieronym. Magon. in dec. Breu-
um, 5. num. 2. Christoph. Reubner. indec. Nervissim.
Roman. 627. vol. 1.

DECLARA Tamen intelligi d. bere pro
 432 concurrenti † quantitate. Barbolemens Socin. in
Regul. 61. Francisc. Vincentius in commun. opinione 43.
Incip. Compensatio. Bernardinus Alfonsus in Colle-
ctan. 986.

DECLARA dummodò debitum, quod op-
 ponitur ad compensationem, est liquidum, vel bre-
 433 uiter liquidandum, ut per Baldum in conf. 69. In-
 cip. *Pañum tale est, num. 3. vol. 2. quia de liquido*
 434 ad illiquidum non admittitur † compensatio, di-
 sta. *l. fin. C. de compensat. & idcirco liquidum de-*
 435 bitum compensatur, † ut per Rotam apud Pere-
 grinum Fabrum, in Decis. Roman. Novissima 253. in
 fin. lib. 2. Thoro 3. Anton. Cap. in dec. Neapol. 48.
 num. 3. Anton. Massa Gallinus, de oblig. ip forma Ca-

mera. Titul. de vi infirmum. num. 6. Tacob. Mentel. de
Arbitrar. Indis. quatuor. lib. 2. centur. 1. caso 14. per
iam. Fabius de Anna in conf. 62. num. 5. Franciscus
Purpurat. in conf. 218. num. 8. Ioseph. Crim. in l. iis-
ibus Sicilia, cap. 9. num. 13. Berginus. Candelas in dec.
35. num. 14. parte 1. Ioseph. Ludovic. in dec. Perus. in
num. 15. Ioan. Vincen. de Anna, in Allegatum. 30. num.
3. 4. Marcus Anton. de Amatis in dec. Marchia. 23.
num. 7. allegat Casarem Centiarum in Rep. l. unica
q. 24. C. si de momentis. possit. Vincent. Cornei. in
Trallat. Exceptionum. Exceptionum. 27. num. 8. optimè
Vendelin. Schellinck in Trac. Allionum. & Exceptio-
num Forensium, cap. 243. Incip. apponi potest quando-
enq. sed mihi 457. col. fin. vers. officium iudicis, in
propos. Casar Vessius in dec. 121. Marcus Anton;
Bellon. in dec. Genoa 34. in dec. 191. Job num. 6. in
dec. 214. num. 1. Ollavian. Cachera in dec. Pedem-
ontis, 92. in fin. Hieronym. Magon. in dec. Lucen. 1.
num. 34. Affili. in dec. Neap. 381. num. 6. Deibor-
dus Hieron. in Synopsi Theom. lib. 16. titul. 2. Artic-
ul. 11. vol. 3. Andr. Facchin. controuerf. iuris lib. 1.
esp. 7. vers. Ege exiliu. Hieronym. Treutler. Diplo-
mationum selectar. parte 1. disp. 25. l. h. 8.

DECLARA TERTIO posse habendum
 mariti opponere compensationem ob res amotas,
 436 vel donatas, ut habetur in *l. Rei. §. Haredi*, ubi
 hoc voluit Barid. in *summa, num. 2. ff. solut. matr.*
 & habetur in *l. 1. C. Res. amot. qui loquitur in*
 Marito, qui pot. † opponere exceptionem com-
 pensationis, pro rebus amotis.

DECLARA QVARTO compensatio-
 nem in dote admitti, quando vtrunque debitum
 437 † est quantitati † Bartol. in *l. si emilante, §. si uxer,*
& in l. Rei iudicata, §. haredi mariti, in fin. ff. solut.
matr. Aym. Cravett. in conf. 86. quando enim que
 in compensationem deducuntur, functionem non
 438 recipiunt, quia sunt † diuersi bonitatis, siue qua-
 litatis, compensatio ipsi locum sibi non vendicat.
l. Diuortia, §. ab deuotiones. ff. solut. matr. Bartol. in
dicto §. Haredi mariti, & in dicto §. si uxer. Vendelin-
us Schellinck in dicto cap. 243. col. 6. in parnis, vers.
Replicari potest eam compensationem, breuiter, &
optimè Deibordus Hieron. in Synopsi Theom. lib.
16. Titul. 2. artic. 16. vol. 3. & breuissimè, & eleganter
Francisc. Cornutus Commentariorum iuris, lib. 8.
cap. 11. sub no. 6. dixit, Compensationes esse debe-
 re retum æqualium.

DECLARA QVINTO supradictū pri-
 uilegium habere locum in dote matrimonij veri,
 439 non autem in matrimonio † putatio, per ea, que
 allegat Andr. Teraguelus de Legibus contrahendis
 in Gloss. 8. in Verb. De fin. Mar. nu. 236.

QVADRAGESIMV QVARTVM Priui-
 legium est, quod in dies accidia, quod qui impetra-
 440 uit dilationem, siue † rescriptū moratorie Quin-
 quennalis iuxta dispositionem, *l. Quoties & l. ni-*
uervs, C. de Precibus Imperat. offrendis, contra dote-
rem vultur, & contra illa non operatur. Ità voluit
 Baptista de Sancto Blasio de dote. Privilegio. 189.
 quem sequitur Arnibal. Tronfus in Ritu Magnæ Cu-
 ria

rie 287. num. 12. Quia, ut inquit Blasius, sicuti ista
441 moratoria non comprehendit debitorem Fisci,
nisi expresse pro illis fuerit assecutus, S. uicque, S.
publicorum, Auct. de Mand. princip. & tamen Fiscus,
442 & mulier parit passu ambule, & eodem privilegio
vitari mulier potest iuxta text. in l. Davis
120. C. de iure dot. l. 2. C. de Privileg. Fisci, & post
Bald. in conf. 400. vol. 1. Angel. in conf. 23. Francis.
Lucan. de Fisco, §. 32. Baribol. de Cess. in Gloria
dandi. par. 5. confider. 23. nu. 199. voluit Peregrin.
de iure Fisci lib. 6. tit. 7. nu. 2. Ideoque gaudere
debet dos eodem privilegio.

CONTRARIUM tenet Vincent. de Fran-
443 chis in decisum. Neapol. 219. nu. 4. ¶ quo in loco,
dicit coram ipso fuisse causam discussam, non ta-
men determinatam, sed tamen dicit ipsum dubi-
tasse contra dotem.

VERUM tamen in privilegio venturæ acqui-
tas, tam si esset contra maritum dotem petentem,
444 nec cogatur ꝑ alimentum uxori prestare sine dote,
quā in etiam, & multo plus, si saluus conductus, siue
moratoria opponeretur contra mulierē repentem
dotem, quia defecit ei commoditas, unde sibi
prestaret alimenta. Nihilominus capiendū disti-
nctionem, quam facit Vincent. de Francis in dispo-
nenda decis. 219. Quam ante ipsum dixerat Prosper Car-
ranita in Rota 287. nu. 19. ex relatione Augustini Car-
ranita sui fratris, qui post eius mortem fuit Regius
445 Consiliarius, quod aut ꝑ dilatio moratoria con-
ceditur per Principem ex gratia per text. in dicta l.
Quiescit, & l. uxor, & procedat privilegium fa-
vorem dotis. Aut conceditur ex iustitia, puta per ma-
iorem partem creditorum iuxta l. f. m. C. qui bon. at-
der. post. & tunc privilegium non militet, ubi dicit
ita illud obtinuisse pro Gaspare Fabali in sacro
Consilio coram Martino Freccia Regio Consilia-
rio.

QUADRAGESIMVM QVINTVM
Privilegium erit, quod si fuerit viro data in dotem
446 moneta antiqua, ꝑ quando debet restitui mulieri
in illa debet fieri restitutio, iuxta Baribol. in l. Res in
dotem 43. ff. de iur. dotium, per illum text. ubi res in
dotem datur, quæ pondere numero, mensura ve
constante, eiusdem generis alias, eiusque qualitatē
restituatur dicit idem Baribol. in l. Penult. num. 6. vbi
in fin. ff. de solut. Si invenitur de illa moneta tunc
data, puta aurei ad rationem carlenorum vnde-
cim pro quolibet aureo, de illa dos erit reddenda,
eo modo, & valore, quo tunc fuere dati, sint au-
tem tempore restitutionis illi aurei facti, & aucti
fuere, pro valore duodecim Carlenorum debent
illi reddi tamen ad valorem carlenorum vnde-
447 cim, ut valebant ꝑ tempore, quo fuerunt datæ
dotes, considerandum tamen si crevisset, vel decre-
visset, & Intercessisset mora tempus servata dispo-
sitione, l. vinum. ff. si res petatur. Oxfred. in leg. in
nummum. C. In quib. caus. & hæc fuit consideratio,
dum consuluit apud Alculum Marchiz Baldi in
conf. 326. Incip. punitur quæstioni talis est. vol. 2.
quod restitui sine numero Petr. de Anchar. in clem.

fin. col. penult. sub num. 8. vers. Tertio Casu, de De-
cimis, quem sequitur Franciscus Arret. in conf. 113.
Incip. Procedendum est breviter, col. 2. vers. Et tamen
vera, in conf. 84. incip. Diligenter ponderatis, in princ.
& in conf. 113. Incip. consideratis diligenter, col. 1. &
optimè, & brevissimè, ac subtilissimè, ac subtilissimè, Baribol.
Socin. in conf. 298. Incip. pro fundamento, col. 2. allegans
Anton. de Butr. & Papar. in c. Quanto de lare-
tur, ante eos Oldrad. in conf. 3. Incip. cum quæstio.
& in conf. 31. Incip. Thema tale est. Abb. Panormitan.
in conf. 56. Incip. Quod solutio, vol. 2. Martini Lan-
densis in Tract. de Monetis, sub num. 15. vers. in quo
Articula dicendum est. Franciscus Curtes post Alber-
rie, de Rofate in l. cum quid, sub num. 13. vers. etiam ego
indistinctè teneo. ff. si res petat. Ioan. Maynard. in
Tract. de Monetis, num. 9. vers. Concludo igitur.
Albert. Brunnus in Tract. de Monetis. Particul. 2. num.
4. 5. & Particul. 3. num. 5. & Particul. 4. num. 2. &
in prima parte tractatus, nu. 120. Aquila in Tract.
de Monetarum potestate. Theoremus. 8. incip. Respon-
detur. Didacus Conar. in Tract. de Mutatione Mon-
etæ. num. 5. conclusionē 7. Aegidius Bossius in Pract.
Criminal. Titul. de Monetis, num. 19. Math. de Affi-
ctis in decis. Neapol. 90. sub num. 1. in decis. 194. nu. 1.
Guido Papar. in decis. Delphinal. 493. sub num. 1. Na-
col. Boer. in decis. Burdegal. 327. nu. 8. 9. Franciscus
Vini. in communis opinion. 513. incip. Moneta. Ioan.
Faber. in §. 1. num. 3. in l. Quibus mod. tolli obli-
gat. Anton. Gabriel. Commun. opin. lib. 3. Titul. de so-
lut. conclus. 1. & infinitos refertens And. Tiraquell.
in Pract. Retract. con. sequen. §. 1. Gloss. 18. num. 26.
Ioan. Cornarius Mistellan. lib. 3. cap. 13. num. 5. Lib-
er de Zambis, de Privilegijs Eccles. Privileg. 126. in
princip. Petr. Benitend. in decis. Simon. 39. num. 2.
Berguin. Causale. in det. Finis. 16. num. 41. post
2. Hieronym. de Laurentis in decis. Anomen. conf.
208. Gerardus Maynardus in Decis. Tholofat. 30.
lib. 3. Petrus Cenedo collectan. Canoniconum part. 2.
Collectan. 80. num. 1. Ioan. Baptista Therni in Com-
pend. decis. Neapol. in verb. valer monna, eandem
opinionem confirmavit Camera Imperialis, ut tes-
tatur Isaacim. Myning observat. centur. 4. sequit-
ur Nicol. Pigell. in decis. 2. Centur. 1. Ioan. Papar.
Arret. lib. 10. tit. 3. Arret. 5. Franciscus Hec-
man. 4. Illustri. 24. Alexand. Rauden. Varior. Reso-
lut. lib. 1. cap. 64. sub num. 19. Gaspar Caballin. Mil-
lelog. 45. In Gallia prout fuisse per Regem spe-
ctandum fore tempus contractus non autem solu-
tionis, in ordinationibus Regis Latoris tit. 4. §. 3.
ut refert Jacobus Ferrarini ad Cusidem Papam di-
cta decis. 419.

QUADRAGESIMVM SEXTVM
Privilegium esse videtur, quod causa dotis vxo-
448 ris præferatur Fisco ꝑ in causa Primipilari, si re-
tenderemus Gloss. in leg. 1. in verb. Tunc in fin. C. de
Privilegio Fisci, in ultimo intellectu, dum dicit
quod illa lex inquiratur de dote, nec dicit, qui sunt
illi, qui hoc dixerunt.

CONTRARIUM dicendum est, quod in
illo casu, Fiscus pro administratione Primipilari,
EXC.

- 449 executionem ꝑ fecerat in bonis Primipilaris, que erant, bona uxoris illius non dotalia, ideo sibi dicitur Imperator, quod si essent bona propria uxoris ipsius administratoris liquidò probaret, quia sibi restituerentur, l. 1. C. de Privileg. & sic bona si fuisset vtrè dotalia, non restituerentur, tanquam fisco obligata, in l. satis notum. C. in quibus causis pignum, vel hypothece taceat, c. 1. ubi & in l. p. ult. C. de Præf. lib. 1. 2. & hoc est verum, quia illo casu particulari ꝑ in redditione rationum primipilaria, deest illius uxoris sunt obligate, & in illis præteritur Fiscus. Hoc voluit Accursius in dicta l. 1. in dicto verb. Tunc, in Princip. placuit in summa, lib. 7. Titul. 75. c. 1. v. vers. item in fine maris. Accursius in summa tituli. 1. 4. in fine, v. item Fisco taceat, lib. 8. & voluit Angelus in dicta l. 1. C. de Privileg. Fisci, & in laudat. C. Qui potiores in pigore habent, in vtroque loco dicit, Fiscum ex causa simili præferendum esse mulieris, etiam ꝑ creditrici anteriori, ex causa sue dotis, quod Privilegium fuit annorum à Baptista de Sancto Blasio in Tract. de Dot. Privilegio 293. Alexand. in l. A duo Pio, num. 27. vers. ubi in quibus glossa dicit, ff. de Re iudicat. Martin. Landensis in Tractatu de Fisco, §. 214. Dyn. in c. Qui prior col. 3. vers. ubi. Item Fakis in Fisco agente, de Regul. iur. in 6. Francisc. Lucas de Parma, de Privilegiis Fisci, Privilegio 18. Matib. de Assis. in cap. 1. num. 26. de Fratrib. de Novo beneficio in m. p. Anton. Capicinus in Decis. Reap. 1. 29. numero 13. cum pluribus sequentibus, refert, & sequitur Marc. Anton. Peregr. in Tract. de Iure Fisci, lib. 6. tituli. 6. num. 42. vers. sextum non leue dicit Teon. Pandum lib. 1. Variar. quæst. Iuris §. 21.
- 452 PRIMIPILARIUM officium, quod esset, ꝑ investigandum (sic conuenit, ut si casus emergerit, qui hos labores Lecturi sint, ꝑ hoc discendo non cogantur alibi pergere. Bald. & Angel. in dicta l. satis notum, dixerunt, Primipilaris officium gerere, qui pecunias Principi debitas colligit, quos cum reuuldit Peregrin. in loco allegato, dicit, quem nos Camerarium appellamus Abb. Pater. in c. ex parte, col. fin. de Confuetud. dicit, Primipilaris esse primos,
- 453 qui ꝑ in hostes TELA ferebant. Lucas de Penna in Rubr. de Primipilo, lib. 12. ex Hugo, dicit, Primipilus id est Vexillifer, qui portat primum pilum, id est primam hastam, Primipilaris, qui portat primum
- 454 Vexillum ante ꝑ Regem, & Idem Lucas, in l. p. ult. tituli. 2. c. 2. Ex Vegetio de Re militari, lib. 2. cap. 8. cap. 30. inquit, Primipilaris est, qui, & significat, conferuabat dimidium totius stipendij omnium militum apud quos, quem Lucas dicit esse verum intellectum, quem sequitur Antonius Capicinus in dicta decisio. 1. 29. quo in loco dicit esse Camerlingum Generalem, & maiorem, ac Generalem Thesaurarium. Sed ego dixi, quod illi Primipilares
- 455 ꝑ magistratus erant, qui Primipili causa annonæ militaris à administratione fungebatur, à Primipilo armatæ Legionis nomen sumebant, qui primæ cohorti militariæ præerat, quæ primipilus dicebatur, à pilo id est hasta, dictus, ꝑ id postmodum ipi-
- cum est vocatum, ut dicit Vegetius, lib. 2. cap. 15. Qui primipilaris erat is qui annonas ad pascendos milites existentes, vel in locis ꝑ limitaneis, vel in Comitatusibus deponebatur, de quo Constantinus Imperator ad Taurum Præfatum Prætorio scribit, in l. Primipilaribus, l. 6. l. 8. tituli. 4. qui est de cohortalibus, Principibus, Cornicularijs, & primipilaribus. Cod. Theodosius. Quæ ita dicit, Primipilaribus, qui
- 458 ad pascendos milites ꝑ sole munerit ad limitem destinantur grauius sustinentibus detrimeta, hoc modo credidimus consensendum, ut Duces, qui multa eis extorquere firmantur, nomine munerum, vel sportulæ nihil amplius percipiant, quam à patre nostro perennis memoria. Et quia solabant à Primipilaribus, recipere pecunias, sportulas argenti
- 459 reas. Ut tolleret hanc extorsionem, quam ꝑ perperiebant à Primipilaribus Duces, ordinat Imperator, ut species illi Primilares exigant, & militibus præbeant, ideo subsequitur in eadem, l. v. species à Primipilaribus præstentur, nec in num-
- 460 mum aurum ꝑ dirigatur. Comitatusibus militibus ex Horreis publicis dabantur, ꝑ Buccellarius duobus diebus, tertio die panis, alternis diebus Vinum, eo actum, vno die lardum, & bledu Veruecina, sal, & oleum, ut in l. prime, C. de erog. militaris annonæ, libro 12. Limitaneis verò
- 461 militibus idem ꝑ Primipilari dabant loco specierum Lardi, carnis, oleo, & sale in Auro hoc modo stabilito à Valentiniano, Theodosio, & Ardio Imperatoribus, in l. cum ante 1. 7. lib. 8. Tituli. 4. C. Theod. de cohortalibus, Principibus, cornicularijs, & Primipilaribus, in qua hic dixerunt cum
- 462 ante placuisset à Primipilaribus ꝑ secundum dispositionem Diui Gratiani specie erogande comitatibus militibus ex more deferrentur, limitaneis verò præcia darentur, nunc placuit, ut Auri ad officium Illustri per Illyricum Præfectura cum certa taxatione, id est ꝑ octoginta libris lardæ carnis, pro octogenis etiam libris olci, & pro duodenis modijs salis, singuli solidi perferantur, quibus concinit Jacobus Cuiacius in l. 8. §. 10. l. 1. 12. ad tituli. Pandectarum de excensationibus, Primipilari inquit præcipuum ꝑ munus nouissimè consistit in exhibenda annona militari. Temo 2. Quod & firmavit in l. fissa C. de cohortalibus, lib. 12. de primopilo loquitur Alexander ab Alexandro Dierum Genialium lib. 1. cap. 5. Et Primipili causam dici ant-
- 465 nonne Militaris administrationem ꝑ dixit Decisio. fimo. Laus Langlans in §. semel scrib. lib. 7. cap. 2. Ex quo sequitur opinionem Baldi, & Angeli non esse totaliter veram, & consequenter, nec opinionem Reilauri Castaldi de Imperatore, §. 150. notat. 257. dicentis officium Primipilaris esse maiorem Principis Thesaurarium, & notanda sunt quæ diximus, quia alibi non reperitur declarata secundum veritatem.
- MILITES illos primi pilos primæ cohortis, à Pilo dictos, ab armorum specie, quam gerebant
- 466 ꝑ pedum quinque cum Ferro acuto Triangulari viciatrum novem, ut dicit Vegetius in dicta lib. 2. cap. 15.

x. 15. ab illa appellatus cum vilis ipse vocari dicat, quorum quiritatem magnam inspexi in Civitate Arian in Castro antiquissimo, & erant ibidem Ballistæ Magnæ, & parvæ, quibus poterant immitti, & manu ballistis Pyli magni, & parvi cum parvis.

QVADRAGESIMVM SEPTIMVM
Principalem erit, quod si derur Res Emphyteoti-
467 ca in dotem pro ca non fiat s' foluto laudemij.
Ira indistincte voluit *lapon. in l. fin. g. 9. m. 49. vers. Nemo quero. C. de iure emphyt.* & sic videtur etiam tenere *Amoen. Faber in Codice Fabriano. lib. 4. titul. 42. definit. 55. col. 1.*

468 CONTRARIUM requirit Speculator† in Titulo
de locato sine in Titulo de Emphyteusi. S. Nunc aliqua
de iure Emphyteutico. nu. 135. 136. verj. Centesimo de
cimo quare. Qui distinguit, qd si datur in dotem zstima-
mata illa zstimatione, quæ faciat emptionem, &
vædicionem, & tunc fit solutio laudemij, & requi-

469 ritur consensus Domini. arg. l. plerumq. §. si au-
tem. ff. de iur. dot. l. quoties. C. eod. Titul. aut nō darur
470 aestimata, & tunc non dabitur † laudemium, nec

exigitur domini consensus. *arg. l. Dos. ff. solut. matr. l. 3. C. de Bon. Mater. l. fin. C. de Impuber. & alijs sub-
sist.* Quia in re naturali remanet in Dominio mu-
lieris. *l. in rebus. C. de iure dotum.* & hæc distinctio
non probatur. *Excepcione. l. fin. C. de coll. Testa-*

san. in decif. 278. incip. Item si aliquis dat. ver. An
autem frres. sequitur Petr. Gregor. Sinagmas. inris
F. in uersib. 9. c. 24. nu. 11. ver. Adde decimum ter-
tium. hoc idem voluit Hippoly. de Marfil. in singul.

443. *incipit postquam sum in materia*, Gaffar Caballinus, *Millitologus* 3. 16. sequitur opinionem Speculatoris, sed non sine dicendi acrimonia, dicens, 9. Speculator loquitur de filia, quæ est suæ potestatis, & dat fructus suo pro dote sua, & inquit, in hoc

471 tpe restitutionis sit factum cum marito de resti-

tuendo rei, vel precii. *in tal. plerumq; in S. f. res.*
ff. de iur. dos. & q. tunc pendeat à futuro euentu fo-
lutionis matrimonij, & non aduertisse ad praxim;
 474 Parcat t̄ mihi Caballinus dū loquitur de praxi
 cetera Speculatorem esse quicq; patrem. Sed resoluat

ipse in casu ab eo proposito, si esset factus pater in
ter virum, & vxorē, q̄ fundus esset datus estimatus
in centum, verum in casu restitutionis dotis sit in
viri arbitrium, si velit fundum, vel centum, Et du-

ret matrimonium per quadraginta annos, an interim sine laudemij securitate stabit Dominus? Sequenda mihi videtur opinio *Specul.* quam videtur tenuisse *Hofm.* in summa *Trial.* de locato. S. *Quid fit de natura huius leonimus Guido Pene in Directione*

Diſpina 48. nn. 2. *Iean. Raynandi in Comprehenſio-
rio Fendeliſino in c. Imperat. 5. babito. nn. 10. verſ.
Quid autem ſit in re emphyſiſtica. Petr. Iacob. in Pra-
ctica. Tiſul. de aſſione in rem pro re emphyſiſtica. in*

verste accepta. Ioan. Berberij in Pastorio iuris. pars.
2. titul. 3. de locat. & conduct. n. 73. 74. Andreas Ti-
raguall. de Retract. Confang. §. 1. Glos. 14. n. 95. 108.
Summa Decisionum Tom. III.

& post multos, quos allegat *Aurelius Corbulus in Tract. de iure Emphyteutico. Limitation. 20. nu. 1.*

DECLARA per aliam distinctionem, quam scribit *Eruditissimus Iacobus Ferrerius I. C. Theologus ad*

473 ad *Decisionem*† *Guidon. Papa.* 48. Quod respiciendo ad constituentes dotes, si fuerint constituta: a parentibus, & fratribus ex bonis parentum, Aut ab extraneis, aut ab ipsa muliere. Si a parentibus, vel fratribus de bonis parentum, hoc est si sua dote

474 Nam si pater, vel frater pro pecunia in dotem con-
stituta det bona parentum † in solutū, licet ven-
dicioni, & emptioni æquiparetur. *l. si pradium. C. de*

475 *Eniff.* Tamen ex simili contractu laudemium †
non debetur, cum hæc bona sint loco portionis hæ-
reditarie, filix debet in bonis parentum. *Iuan. Pa-
ponus Arrefo. Francie. l. 13. §. 2. Arrefo. 24. Lude-
m. Charondas ex Arrefo. Petrus Rebus. l. 1.*

¶ l. 3. cap. 72. *Renatus Choppin in Consuetudine Andegauensi. parte 1. l. c. 4. n. 8.* Et ita Decimum in Parlamento Tolofæ. Tam in patre, quàm in fratre doctantibus retulit *Ferrerus in loco allegato.* vbi scribit

quid in alijs calibus supra propositis docante ex-
taneo, vel se ipsa muliere, coniungenda sunt hæc
cum his, *qua ferissimus in commentarijs de Magistratuum edictis, lib. cap. per totum. Et in summa De-
cisionum Christianissimi Orbis titulo de Londonia, tom.*

QVADRAGESIMVM OCTAVVM Privilegium erit, quasi ad sequelam privilegiorum vigesimi quarti, & vigesimi quinti à nobis supra narrantorum, de restitutione, siue affecuratione dotis, &

476 lud annectamus, vt mulier possit † dotes petere viro in insulam deportato, vt est *tex in l. i. c. de Repudijs*, quod, ibidem iuxta illam rextum de acquitate in classe huiusdi apponitur *Armenius* & illud vi-

477 *lycetus* dicens † deportatione viri, seu amissione

778 ciuitatis matrimonium nō lo laitur, † dos tamen
de aq̄uitate reperitur. Idem post Placentinū censur
Azo in summa sua Codicis eod. lib. 5. tit. 13. colum. 2.
verf. datur hūc actio ex Ripularū Solmo matrimonio.
Norandū istud eūiūilegiū. quia cum Rex lo illo

Regno habeat plures insulas, & soliti sit sepius in illis deportari, sic et pluries accidit, ut cogentur uxores sic Domina Filena de otto Domino Franciscio Antonio Bruno eius viro per magnam curiam

779 Vicariz deportato fin Insulam Inanem, & vul
gari Idiomate Ischiam dicimus, affecurationem
petijt, & obtinuit pro dotibus, quam paxnam spa-
tione annorum decem, & octo fulminuit, parte re-
mittente gratiam obtinuit. & ad uxorem rediit.

AMPLIA priuilegium supradictum procedo-
 te in dote illius, cui fuit interdictum † aquæ, &
 igni, vt scriptū est in eadē. l. 1. c. de Repudijs pena
 verò interdictionis aquæ, & ignis, quæ fuerit apud

antiquos, plusq̃ alios, quẽ vidẽrim in declarauit
Commentarys de Magistratuum medijs, lib. 2. c. ap. 1.
 P Quo

Quo in loco conmodatibus matrimonij priuari intelligebatur, illum, quia illa pars damnatus foret, nec potest recipi ab aliquo, nec dari uxiliū, fauor, vel adiutorium, & dixi habere locum in bannitis in hoc Regno, de quo loquitur *Perr. Fellex, in Practica Criminali in verb. Banniantur pu. q. cum pluribus seq.*

QVADRAGESIMVM NONVM privilegium dotum erit, quia cū in hoc Regno Neapolitano habemus Constitutionem, incip. *Hos-*

483 *ci* t exceptionem. Scripsit per illius dispositionē, in Sacro Consilio fuisse per mulierem lūe motam & illi fuisse oppositam exceptionem Hosticam, sci licet, quod ille, cōtra quam instabatur fieri executioni pro dote illius mulieris, debet gaudere

484 *h* ostidia exceptione, cum militaret in bello pro Rege contra hostes, & plura refert *Vincensius de Franchis in decis. Neapol. 186.* quod contra mulierem non possit opponi, & dari non debere eo vo cato dilationē temporis, quibus dicitur per quindecim dies, ante quam pergeret ad bellū, & quam diu stabit in bello, & per quindecim dies post quā reuenteretur, iuxta formam illius constitutionis. Vade agenti mulieri pro suis dotibus non obstat exceptionem, eo ipsam impediri debere, quia exequeretur sententia pro muliere fuisse conclusum, licet non fuisse Decisum.

CVM CAUSA agitata in Sacro Consilio, 483 quam retulit *Vincensius de Franchis in decis. 286.* fuerit discussa, non tamen determinata, dicendum videtur contra hanc exceptionem Hosticam privilegium mulieri concedendum non esse, pro vt notauit *Matth. de Afflic. in decis. Consilii. Hostic. n. 29. veris. An autem si agat mulier.* Quod intelligendum est, vt ille, pro quo exceptio opponitur, militet pro Summo Pontifice, vel pro fide, vel pro statu Sāctae Romanae Ecclesiae, vel pro Re-

484 *ge, & Principe suo, sic ego declaro hanc t* ambiguitatem. Et his casibus, in absentibus ex causa militis, dicitur ex causa probabili, & necessaria iurisdictionis solemniter prouiderunt illi q. re situi. l. 1. *infra. Et 1860 titulo ff. de iur. iur. re situi. ubi glossa singulari, Et notabili, ponens absentiam quique generat, quam ibidem probat Bart. n. 3. l. x his dicendum est, quod cum isti occupati sint in militis, & bellis similibus, sunt absentes ex causa vniuersi-*

485 *ali fali t ad Reipublice beneficium, cuius fauor at-* tenditur l. 1. *C. Quib. ex caus. mor.* Sic pluries fuisse Decisum in sacro Consilio retulit *Antonius Capicini, in Immemoria Fendulm. verb. Fendulm. exceptiones. versum. Hostic. exceptione,* ubi meminit quatuor Decisionum, una Ducis Francavillae cum Comite

Accerrarum: Altera cōtra Dominam Catherinam Paganam cū Domino Iacobo Pignatello, petentes

486 *Dotes, in quibus causis t donec vacarent in* Astris, non fuit processum, eandē opinionem tenuit, & comprobauit *Marinus Fric. 14 de sub. feudis Baro num. lib. 1. Tit. de officio admodum Maris. sub n. 18.* dicens, q. hec exceptio introducta est fauore publico Principis euntibus ad exercitum, & ideo datur,

& competit contra mulierem ptenem dorem, & inquit, pro vt saepe videmus iudicari, & in Sacro

487 *Consilio decidimus pro t illustris. Domino Mar-* chione Vassil, & nouissime sequitur Dominus Carolus Tapia Marchio Belmōtis, ac Reges meritisimus in supremo Consilio Italico apud Catholicos Maiestatem in Hispania, qui idem censuit *Iuris Regni lib. 3. in decis. Consilii. Hostic. n. 3.* dicens ipso referente, ita iudicatum in eodē loco Consilio pro

488 *Illustris, t Domino Camillo Caracciolo Pri-* nceps Auellini, Duce Atripalda, comite Torellae Equite Aurei Velleris in causa cū Octauio Pisano. Idem tenuerit *Nardus Liparolis ad Andr. de fern. in c. 1. q. habita, n. 12. Titul. de iura. & consuetud. contra lib. Eccles. Ioannes Jacobus Masillas ad Antonium Capicini in decis. Neap. 76. in prin. Iulius Casar Imperator, in Tractat. de primo, & secundo de rebus. Considerat. 5. nu. 38. sequitur Ioan. Baptista Thorns in Compendio Decisionum Neapol. in verb. Exceptio Hostic.*

QVINQVAGESIMVM privilegium erit ad materiam privilegij 38. q. si pater recepit, pro eadē nurus dote, & illius restitutione, erunt eiudē

489 *paris bona tacite t obligata, l. si cum ditem, q. transgrediamur, ubi hoc voluerunt. Bart. Bald. Alberic. Angel. Paul. de Castro. Ioan. de Insul. Alexand. & alij. ff. solut. matr. Alexand. in cap. 67. Incip. Vbi sit, & ponderatis, in fin. vel. q. quem refert, & sequitur Matth. de Afflic. in decis. Neapol. 332. num. 2. quam corrobora Casar Vrsillus ex decis. Neapol. 332. num. 4. Nicol. Batrini in decis. Burdegal. 105. num. 1. alios refert Ioan. Baptista Thorns in Compendio decis. Neapol. in verb. Afflic. n. 2. dote.*

QVINQVAGESIMVM PRIMVM pri-

490 *uilegium dotis est, quod possit solidum t totius* dotis ab vno ex duobus mulier petere, arg. *lex. l. cum ab vno. 55. ff. de leg. 2. & ibi Glossa Verbo putat, dicit, speciale esse in dote, causa euandendi circums. l. Doucens. ff. de condit. instab. quam opinionem si quatuor Dyn. & Cyn. in decis. l. cum ab es. quos ibi sequitur *Barros.* & tangit *Matth. de Afflic. in Decisione Neapol. 240. sub num. 6. versum. Tertium dubium est n. 8. in fin. & in decis. 132. sub num. 2. & c. f. ideo quilibet allegat *Barros. in l. dubium ff. de Passis. est corrupta litera in debitor. C. de Passis in l. centum. S. fin. sub num. 10. versum. fultre in actione de Dote ff. de verb. obligat. & utrobique id citat per text. in decis. l. cum ab vno. per Ioan. de Insul. in l. seruo legata. S. si testator. ff. de legat. 1. & Bartol. sequitur *Baldus Novell. in Tract. de Dote. parte 8. Prinsleg. 33.* Idem voluit *Vincensius de Franchis in decis. Neapol. 381. n. 2. 3. nouissime Ioan. Perr. Sord. in decis. Mantuan. 90. sub n. 1.****

DECLARA primō, procedere idem privilegium, si mulieris accedat t volūtas, vt notabiliter dicit *Acornus in decis. l. cū ab vno. 55. in verb. putat, quia in eius voluntate consistit, si velit agere* 491 *in insolū t, an contra alios coheredes, cū mosse teneantur p. portionibus hereditatis. l. seruo legata. S.*

fi testator. ff. de leg. 1. Bald. Nouell. in dicta parte 8. priuileg. 33.

DE CLARA secundo id procedere fauore dotis, & proinde dari additionem mulieri accedentis te te voluntate ipsius testatoris, qui id mandauit, vt contra vnum ex heredibus, vt vnus ille solidum folueret. *Afflict. in dicta decis. 240. sub nn. 6. verf. Tertium dubium. & num. 8. in fin. Bald. Nouell. in dicta parte 8. priuileg. 33. & Ioan. Petrus Surdus in dicta decisum. 90. sub numero 5. 6. quo in loco tractauit optimè intelligendum dicta. l. cū ab vno.*

QVINQVAGESIMVM secundum, est quod pactum, per quod conditio dotis fit deterior 494 in praeiudicium mulieris paciscentis, non valet. *l. Dedit. l. id est. l. ubi enim. l. Attilianus. ff. de pact. dotalib. & annotatis hoc priuilegium Bald. Nouellus de Dote parti 7. Priuilegio. 11. Matsbe. de Afflict. in decis. Neap. 154. num. 2. Thom. Grammat. in decis. Neap. 103. sub num. 48. verf. Nec obstat quod in calce instrumenti. & num. 123. Idem Grammat. in consil. 121. l. 1. Natis in consil. 107. num. 1. vol. 1. Anton. Negusani. in Tract. de pignoris parte 2. Membrum 4. numer. 86. Iacob. Mandellin consil. 4. numer. 8. vol. 1. Andr. Tiracollini Rep. l. si unquam. in verb. Donazione Largitur. numer. 31. C. de Reuocari. denat. Vincentius Alexalla in Consuetud. Bari. tit. de Donatibus inter vtrum. & vxorem. num. 43. Ambrosius in Decis. Episcopi. Perusini. 6. nu. 495 4. Ponit tamen ad istud priuilegium quod decem limitationes Bald. Nouellus in dicto Priuilegio 11. parte 7. ad quem legorem remitto.*

PRIUILEGIA enarrata dotium mulieribus concessa communicata, & concessa sunt Dotacioni propter Nuptias, & concessa sunt Dotacioni, vt paribus passibus ambulet. *vt in Ausente. Sed iam necesse est cum multis. qua est finalis. Cade Donat. ante nupt. l. ubi adhuc. C. de iure dotalium. Angel. in §. 1. in Aut. de aequali. dotis. & propt. nup. den. dicens quod in pactis super lictis dotium seruanda est aequalitas sicut in dote. tenuit Matsb. de Afflict. in Decisum. Neap. 154. num. 4. Thomas Grammat. in Decisum. Neap. 103. num. 48. 123. Vincentius de Franchis in Decisum. Neap. 182. num. 3. 4. Vincentius Maxilla in Consuetud. Bari. in §. Instrumenta. num. 4. Titul. de Fide Instrum. Ioan. Cephal. in consil. 98. num. 31. vol. 1. Herman. Fulcinus turis prudentia Romanorum lib. 1. cap. 20. versicul. Donatio propter nuptias.*

AMPLIATVR, eandem conclusionem, dotium priuilegia similiter procedere in augmento 497 to dotis, praesertim si proveniat à patre, iuxta text. in l. inter. §. cum inter. ff. de Pact. dotalib. & l. etiam cum gloss. ibidem. C. de iure dotalium. Paul. de Castro in consil. 37. num. 38. vol. 3. quem retulit, & sequitur Francisc. Bursas. in consil. 179. num. 4. vol. 2. & in omni augmento procedere, eadem priuilegia 498 quemadmodum in dotibus. Carolus Ruinus in consil. 144. in fin. vol. 1. Abb. Panormis. in consil. 46. num. 1. 2. vol. 1. Ioan. Campes de Dote parti 2. tit. 1. §. 9. latissime Cardinal. Parisius in consil. 126. per summam Decisum. Tom. 111.

1000. vol. 1. Roland. à Valle in Tractatu Statuti de Lucra Dotis. q. 100. nu. 15. Quamquam Donationem 499 propter nuptias dici latinius illud quod dicitur dotis augmentum ex Maria Angul. in consil. 25. & in consil. 55. Iacob. Mandellin Albenfian in consil. 68. vol. 1. ex Vincentio Hinde. in consil. 48. vol. 1. voluerit Ioan. Baptista Costa in Tract. de Periculis Rara. q. 88. nu. 1. 8. Non tamen verum est, quia diuersa sunt, cum 500 augmentum quod dotis fiat etiam à patre, vt dixi, & tamen non dicitur donatio propter nuptias, pro vt latius dicemus in suo titulo, si DE O placuerit.

PRAELATIONIS lus in hypothecis, non 501 datur patri, neque extraneo heredi, sed si soli mulieri, & illius matrimonij soboli, siue fiat dotis repetitio in casibus, in quibus potest fieri constanter matrimonio, siue illo dissoluto. Haec sunt verba Placentini in Summa Codicis. lib. 7. tit. 76. versio. Hoc autem priuilegium. At vero in eodem Tit. in §. dicit. Hoc autem priuilegium non transit ad extraneum heredem mulieris, sed filios eius, & nepotes. l. fin. C. Qui pater in pignori hab.

CONTRARIVM quod istud ius, & priuilegium tacite hypotheca transeat ad filios etiam 502 alterius quod matrimonij, voluit Accursius in Lesium 16. in prima gloss. ff. soluto matrim. quam opinionem, vt Bald. refert, tenuerunt Iacobus de Arc. Dynas. & Cynus, & Salye. in l. unica. C. de Priuileg. Dotalib. & in l. Assiduis. S. exceptis.

PRIMAM Tamen opinionem tenuit Accursius in l. si cum procurator. in verb. in solidum. ff. de Re iudicat. & sic intelligendum est idem Accursius in eo, quod dixit in dicta l. etiam in princip. ibi (vt filij mulieris deat) vt declaretur, eiusdem matrimonij, vt ceterut in ipso repugnantia, & contrarietas, postquam in dicta l. etiam in princip. apertis suam opinionem, quam hoc in loco sequitur Bartol. quod, & voluit Iacobus de Belujs in sua dispositione in l. 1. C. de Rei vxoria actio. voluerunt Bars. Bald. Angel. & alij in dicta l. etiam. Idem Bart. in l. 1. C. de Priuileg. Dotalib. Bald. in dicta l. Assiduis. & in l. ubi. de Priuileg. dotalib. Aug. de Aretio. in §. fuerat sub nn. 16. in fin. de Actionib. versio. in eadem glossa 503 ibi, & alij descendentes. Sequitur tunc menti, quod non tantum mulieri, & eius filij, sed etiam alijs suis descendentes datur istud priuilegium, & pro ista gloss. videtur casus ad litera, in Aut. si quid. C. Qui pater in pignori hab. ibi, siue quilibet soboles, eius, quod intelligitur verò, dumodo sint filij, vel alij descendentes ex eodem matrimonio. Haec dicit Aretinus. Quod explauit Alexand. in c. 58. in sup. in causa nota. nu. 4. vol. 7. dicens, Priuilegium concessum pro dote mulieri, vt in hypotheca praefertur anterioribus creditoribus non transit mortua 505 muliere, nisi ad filios mulieris eius heredes, si qui sint nati ex illo matrimonio, pro quo data fuit dote. Et dicit quod ita colitur tenetur, & tamquam communem opinionem ita illos refert, & sequitur Antonius Negusani in Tract. de Pignoriis, & hypothecis. parte 2. Membrum 4. nu. 9. Nunc adde alios Ioan. Baptis. Villaleb. communis opinionem in verb. Dote num. 63.

P a qui

qui dicit, quòd Priuilegium tacite hypothecæ
506 competens ꝛ doti non transit ad extraneum. &
in verb. *Hypotheca. num. 52.* dicit, Nora, quòd licet
ista hypotheca transeat ad filios eiusdem matri-
monij, non tamen ad filios alterius matrimonij.
Acton. Gubert. de sponsalibus, & Matrimonij. Titul.
de Dotium singular. vers. ¶ Regiminum secundum.

QUINGAGESIMUM TERTIUM

Priuilegium est, quia contra hoc matrimonio, &
507 promissa ꝛ doti in tempore si non solvatur adue-
niente die solutionis destinata, mora absq; inter-
pellatione committitur, & alimenta, fructus, & inter-
esse debetur, maxime si sit tranlatu biennium
l. fin. §. praterea. C. de iur. Dot. Gl. ff. fin. in l. de di-
uisione. ff. solut. matr. quam sequuntur. Bart. Bald. An-
gel. Lud. Roman. Paul. de Cast. & Cemens. quod bi-
ennium per ditium. §. praterea. locum sibi vendicat
quando promissio dotium facta esset ab extraneo,
508 secus si à patre, vel ab ipsa muliere facta esset ꝛ
promissio, quia non expectatur biennium, ut dicit
Bartol. in dist. al. De diuisione. ut esse communem
opinionem voluit Alexand. in conf. 147. incip. Per-
spectis per totum. vol. 5. Bald. Novell. de Dot. Parte
4. cal penultim. versio. Vnde multa magis. Corn. in
conf. 145. incip. in hac constitutione. col. 2. versio. &
licet alij v. supra. vol. 2. Augustin. Beron. in conf. 129.
num. 7. vol. 3. nouissime hos, & alios sequitur Acrib.
Pedrocchi in conf. 14. n. 1. vol. 1. Bernardin. d. l. p. h. an.
in Collect. 697.

ARGVMENTVM.

Adulterium, & alia carnis delicta diuina, huma-
naque lege, & apud omnes populos probi-
bita sunt, & varijs pœnis punita, ita vt patri,
& marito licitum sit occidere deprehensam
filiam, & vxorem in adulterio. Quando ve-
ro procedunt per accusationem adulte-
rium est probandum, quæ probatio fit per
coniecturas, & præsumptiones; & vir lu-
cratur dotem, & donationem propter nup-
tias. Vassallus autem qui cum vxore Do-
mini turpiter luserit feudo priuatur, & Dominus deprehensus à Vassallo cum e-
ius vxore poterit occidi. Accusatione tam-
en adulterij pendente mulieri debentur
alimenta. Tutor stuprans puellam, cuius
tutor est, deportatur, & alijs penis affici-
tur.

SYMMARIVM.

- 1 Adulterium est alieni Thori violatio.
- 2 Adulterium (ex D. Thoma) est illicitus concubitus,
conjugatus, vel coniugatus.

Omni Huproni (ex D. Ambrosio) adulterium est. nec
viro licet, quod mulieri nō licet, eadem à viro, quæ
ab vxore debetur castimonia.

In lege scriptum est. Ne prostitutas filiam tuam, ne
contaminetur terra, & impleatur piaculo.
Item. Si dormierit vir cum vxore alterius, uterq;
moriatur, adulter cum adultera, ut auferat malum de
Israel.

Ecclesiasticū dicitur, Ne respicias mulierem alieni vi-
ri, & ne serueris ancillam eius, neque steteris ad
lectum eius. Vido quid dicat Salomon ad hoc pro-
positum. num. 7.

A I E S U C H R I S T O in euangelio prohibitum
adulterium.

A Diuo Paulo num. 10.

Adulterium lege Canonum, & Pontificum, probibi-
tum fuit, & pena stabilita num. 12. 13.

Adulterium lege civilis prohibitum fuit. num. 15.

Adulter a quibus penis subicitur?

Adultera mulieres, an in monasterium monialium
deduci possint. num. 15. 19. 23. 24.

Regis huius Neapolitanæ lege, qualiter adultera mu-
lier puniatur. num. 2. 13. 23. 24. 25. 26.

Apud Lusitanos, quemodo puniatur adulterium?

Abimelech Rex Palæstinorum, quam panam Adul-
terio imposuit.

Iudei ex Lege Moysi, quemodo adulterium punie-
batur?

Apud Parisios Adulterij pana quæ erat.

Arabes quo pacto adulterium punire solebant.

Atheniensium pana in adulteros lego Draconis.

Temes Rex Theodorarum, quam panam adulteros affice-
bat.

Apud Cretenses quali pana adulterium punie-
batur.

Cumasarum pana in adulteros.

Fisida quo modo adulteros puniebant.

Romanorum in Rheam Syntiam Sacerdotem Vestæ
desertam vxore gerentem decretum. num. 38. 39.

Romuli lex contra Adulteros. num. 42.

Numa Pompilius in cellis causa Vestales virgines,
vixas desede ad Patrem Colluom statuit.

L. Vilius Tappulus, & M. Fundanius Aediles ac-
cusantes his probos aliquos matronas, à Populo in
Exilium missi fuerunt.

Iulius Cæsar Capitali pana affecit libertum que-
dam grauissimum, qui cum vxore Equitis cuius-
dam adulterium commiserat.

Octavianus Angulius Proculus quemdam libertum
accusissimum, quid matronas adulterasset, & al-
iam, qui in filia sua prostratum adulterium commi-
ssisset, occidit.

Tiberius Imperator Apuleia Fecunia vxoris sue Ne-
ptem de Adulterio cum Moulis commissi accu-
sam dedit (more maiorum) propinquis iudican-
dam, illos vltra ducentissimum lapidem, Vrbem re-
mouisset, Moulum Italiam, & Africa interdictum.
num. 47.

Lentulus Getulicus Consul, Aquilam de Adulterio
cum Vasio ligure delatam, lege ita decreuit, Ti-
berius

- berius exilio illum multauit. num. 48.
49. *Romani Targumini ob Violatam adulterio Lucrationis, & Rhe cicerunt.*
50. *Galli Childericum Regem quartum ob adulterium in primicias, & Nobilitatis famulas commissa, Regno reitulerunt.*
51. *Augustus filium, & nepotem probris & adulterijs contaminatum, relegauit, de illa vide num. 52. 53.*
52. *Domitianus Imperator, Equitem Romanum ob delictum in matrimonium uxorem, cui demissa adulterij crimine intenderat, iudicium Albi erexit.*
53. *Idem Domitianus, Incesta uel alium Virginitatem, à Patre suo, & fratre neglecta, variis, & Seneri cunctis, priore capitali iudicio, postera, more veterum, num. 55.*
54. *Tres Virgines Vestales Domitianus Imperator ob stuprum damnauit.*
55. *Aurelianus Imperator inflexis durum arborum capitibus, pedes abigant faciebat, illos dimisit, se, suis, & dilatauit, vno impetu animam exalabat.*
56. *Opilius Macrianus, adulterio, & adulterium, vno illos incendebat.*
57. *Sextum Imperatorem tres mille machos occidisse, Historici tradunt.*
58. *Lex Intra de Adulterijs, à quo fuit condita.*
59. *Tianus, quo se ferebat à Octavianus Augustus.*
60. *Adulterio occidendi potestas, quibus permissa sit? num. 63. 64. 65. 66. 67.*
61. *Intellectus, l. quod ait. 23. l. Nihil 32. ff. Ad leg. Iul. de Adult.*
62. *Marito, & Patri, quando, & quo modo permittitur occidere deprehensum in adulterio? num. 65. 66.*
63. *Deprehensio Adulteri, cui sit necessaria? num. 67. 75. 76.*
64. *Regni Neapolitani lege canitur ex Constitut. Iulij, si maritus, Rogerij Regis, qui permittitur viro deprehensum in adulterio nulla mora protulit occidere. num. 69. 70. 71.*
65. *Theodoricus Gothorum Rex, Crispinianus, qui uxorem, & adulterium occiderat, gratiam petens, pulchre inquit, Pro amore pudicitie, porrigere ferrum maritis, non tibi leges calcare, sed tendere, ex Cæsodora.*
66. *In iustis esse leges permittentes marito, patri, vel alijs occidere, adulteros, veluti Vassalus quod considerandum est.*
67. *Probatio adulteri, quoad potestatem occidendi, an sufficiat, quod inueniantur in Turpi alia? num. 74. 75.*
68. *Isacchius Hepperi Frisy iuris consulti in inferiori Germania olim Regis Catholici consiliarius Doctissimus num. 75. 76.*
69. *Quando pater, vel maritus velius procedere ad occisionem, sed potius ad accommodationem pro separatione Thori, vel dotis privatione, tunc adulterium, vel Stuprum est probandum.*
70. *Adulterium, & adulterium probatur per coniecturas, & presumptiones.*
71. *Adulterium singularibus testibus, an probetur?*
72. *Osculo, & manillarum actum Adulterium, & Stuprum probatur vide num. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117.*
73. *Offensum mulierem maritatum, viduam, per Virginitatem per Regem Robertum Hainauti panam mortis confirmata per Pragm. Ducis de Alcala Pragm. num. 81.*
74. *Datem perdit mulier ob adulterium, & Marito applicatur, Declara. num. 83. 84. 85. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145.*
75. *Dat, an debeatur marito, vel heredibus, intelligi. num. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. vsq; ad num. 111.*
76. *In ultimis voluntatibus voluntas testatoris attenditur, magis quam in contrahentibus. Rationem vide num. 97. 98. 99.*
77. *Intellectus. L. Interdum. S. qui forcem ff. de Furt. num. 101.*
78. *Nocturna, vel diurna delicta Romae à quibus magistratibus cognoscebantur? num. 102. 103. 104. 106. 107.*
79. *Qua pana furia nocturna punirentur. num. 106. 107. 108.*
80. *Fendo, an princeps Vassallus, si cum uxore domini surripit Insuper osculo luxuriosum, manibus ad se, mur, peribitibus, verendis possit? num. 119.*
81. *Mulier accusata à viro de Adulterio, an competat exceptio malorum viri morum. num. 133.*
82. *Vxor adultera an perdat datem, si vir tunc concubina? num. 137.*
83. *Mulier, an possit maritum de Adulterio criminaliter accusare? num. 135. 136.*
84. *Paria delicta quando minus compensatione tollantur? num. 137.*
85. *Maritus putatum, an possit occidere uxorem, & illius datem lucrari? Declara. num. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145.*
86. *Vassallus, an possit occidere dominum adulterantem eius uxorem. num. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153.*
87. *Vassallus cum libertis non aequantur. num. 156. 157. 158.*
88. *Vassallus etiam dicitur Nobilis, & Barones, qui à Rege fenda habent.*
89. *Vassallus à concubitu cum uxore Domini abstinere debet.*
90. *Obsequantia esse debet inter dominum, & Vassallum. num. 161.*
91. *Qua culpa Vassallus perderet fendum, eadem Dominus perderet proprietatem. num. 162.*
92. *Vassallo fidei, dominum uxorem reddere debet.*
93. *Author in iure contra Lucam de penia, Paridem de Putes, & Mathewum de Afflictis, qui dicebant, quod Vassallus non occidat Dominum adulterantes illum uxores.*
94. *In causa adulteri, an possit ex officio procedi? num. 166. 167. 168. vsq; ad num. 175.*
95. *Qui admittuntur ad accusandum de Adulterio. num. 168. 169. 170.*
96. *Mulier de alia causa inquisita, sponte confessam*

- adulterium committit, si uolente viro, qui de hoc nihil sciebat, tandem per Sacrum Consilium fuit ab-
solutus. *Declar. h. 175. 176. 177. 178. 179.*
180 *Discussione de adulterio pendente, an debeatur mulieri alimentis? Declare materiam. num. 181. 182. 183. 184. 185. 186.*
187 *Differentia inter Suprum, & adulterium.*
188 *Adulterium in nuptiis, Suprum in Virgine, & Vidua, vel puero, quod est perniciosius. Et quando Suprum pro adulterio, & adulterium pro Supro capitur. num. 189. 190.*
191 *Pena in Supratorem Virginis de iure diuino.*
192 *Vidua, quae Supratur de iure auium, quomodo puniatur?*
193 *Mercetrices, quae omnibus se exhibent sunt inuale.*
194 *Vidua honesta esse vix oportet.*
195 *In Vidua Suprum commissum dicitur, nisi sit mercetrice.*
196 *Canonem pena in Supro qua?*
197 *Clericus Virginem Suprans tenetur illam dotare, cum ob ordinem non possit illam in matrimonium ducere.*
198 *In Hasi Ecclesiastico, laici Supratam tenentur, & dotare, & matrimonium cum illa contrahere.*
199 *Si vidua fuerit Suprata tenetur illam dotare, absentia persona qualitate, & conditione.*
200 *Suprum cum violentia commissum iure civili pena mortis puniuntur.*
201 *Suprum in salubem masculis cum masculo, & masculo cum femina a praeposito Vase ac femina cum femina gladio & c. puniuntur.*
202 *Tutor, qui puillum, cuius tutor erat Suprauerit, deporietur, & omnia illius bona, Fidei iuribus applicentur.*
203 *Tutor, qui contraxit matrimonium cum pupilla per Sententiam Mediolanensem, Catenis ligatur, & flagellatur. Tempus abest. num. 204. 205. 206.*
207 *Matrimonia libera esse debent.*
208 *In causis matrimonialibus, ius cautionem observandum est.*
209 *Suprum sine vi, & violentia commissum d' Suprare Nobili, vel boni Suprauntur pena dimidia partis publicativis bonorum. Si vero d' persona humilis, corporis evertitur, cum relegatione in insulam.*
210 *Pena, & censures in Suprum laicum habent, quaela, & Vidua honesta debet esse vira. n. 211.*
211 *Servus, qui cum propria Domini concubuerit illa capite plebeus, ille iure temporatur.*
212 *Violenter dicitur commissum iluprum, quando velatrandi, vel dolo, personam super, verbis fucatis, ac blandis commissum fuerit.*
213 *Illicritus, & blanditius dicitur esse fiduciat.*
214 *Suprum non debet anathema corampti, domus, praeiis, & blanditius. num. 216.*
215 *Virginem non dum viripotentem Suprans, humiliores in meritum, boniores in insulam relegantur. num. 218. sed videtur. num. 223.*
216 *Neapoli, qui puillum vix excedentem Septennium Suprauerat, fuit ad Regis Tr. remes condemnatus ad remigandum, & illam dotandum.*

- 217 *In Reti Invenit Adulterium annorum quindectum, & aliquorum mensum aequum puerum duorum circiter annorum, suam nepem, cui fregit pudenda, & aliam puellam annorum sex, & alias virgines viripotentem, & masculos contra matrem, fuit condemnatus ad Carceres per quadriennium, quo expulso ad remigandum in perpetuum, & pater illius ad solvenda duo milia scuta Hospitali de Misericordia.*
218 *Vis, qui vilem Suprauerat in Senatu Pedemontano fuit condemnatus ad remigandum per decennium.*
219 *Suprum commissum per patrem in filium minorem annorum duodecim per Magnam Curiam Vacas, Combustione fuit indicatum.*
220 *Vidua an ob Suprum debeat, & Laca dotata amittit? Vide. num. 229. 230. 231. 232. 233. 234.*
221 *Quinquennio praefertitur iuri accusandi de adulterio, Supro & lenocinio. num. 236. Declara seculi effectus mixtura incestus, quia non praefertitur, nisi spacio annorum viginti. num. 237. 238. aut si vi, & violentia. num. 239.*
222 *Incestus cutus inter consanguineos, & affines commissus, inter quos matrimonium contrahi prohibetur.*
223 *Incestus commissus cum ipsi perfonis prohibetur, iure diuino pena mortis, & iure civili eadem puniuntur, num. 242.*
224 *Incestus, quod animi fornum mortale peccatum commissum.*
225 *Nuptiarum impedimenta ob incestum, quae sint remissum.*
226 *De Raptu virginum, remissum.*

TITVLVS SEXTVS.

De Adulterio, Supris, incestis, & carnis flagitijs.

ADULTERIUM honorabilem societatem, ac optimis sacramentum fœdare, & maculare solet turpis accessus hois ad alterius i hori. Vnde Adulterium diffinitur solet, q' sit alieni thori violatio, ut in c. 2. s. cum igitur 36. q. 4. aliam tradidit. D. Thomas de Aquino. Secunda secundae. q. 154. art. 8. scilicet, Adulterium q' est illicitus concubitus coniugati, vel coniugatae, verum D. Ambrosius de Pastoralibus, libro tertio, cap. 4. Nemo (inquit) sibi blandatur de legibus t hominum, omno Suprum, adulterium est, nec viro licet, quod mulieri non licet, eadem a viro, quae ab vxore debetur castimonia. Sed, vt breuius agamus, praeter propriae coniugis coniunctionis, aliae omnes adulterinae sunt, ac praeu, sacrilegia, incestus, Supra, & rapius. Istud flagitium carnis praeter vxorum omni lege prohibetur, diuina, humana, & apud nonnullas gentes, puniunt, grauissimis penis, sententia Regum, Principum, ac Rerum publicarum, vt sunt: matim enarrare conabimur, & cum de otibus,

recedunt in Monasterium, quo in loco, male consuetudinis incuitu, possint aliae optimae vitae Morales corrumpi. Sed dicendum est his temporibus nostris, istas ambiguitates cessare, tum ob summam summorum Pontificum, & omnium Praetorum Vigilantiam, qua videntur pro Monasteriorum Monialium custodia, cum etiam, quia in ciuitatibus

18 Nubilibus sunt plura Monasteria Mulierum, quae via iniquitatum relicta, in monasterijs castissimè viuunt, quod optimè obseruauit Illustrissimus Lucius Sanctuerius tunc Archiepiscopus Rossanensis, in qua ciuitate monasterium penitenciarum Mulierum exiit, nunc Archiepiscopus Salernitanus,

19 S. R. E. Cardinalis, vitae exemplaris, & morum sanctitatis insignis. Sed diffidentibus monialium Monasterijs, ad alterius prouinciæ monasteria portandam adulteram mariti sumptibus censuit Antonius Faber in Codice Fabrian. lib. 9. tit. 7. definition. 2. Gerardus Moynardus in Decis. Theol. 2. ubi Brenchnerus lib. 4. Ex alio etiam Bartholomæus de Capua perperam reprehendebat Iustinianum Imperatorem, cum laudari oporteat, cum non coegisset meretrices, sed fecit monasterium meretricum conuersarum ad vitam meliorem, vt scribit Præcept. de adf. iust. lib. 1.

LEGE NEAPOLITANI huius Regni

20 Nati truncatio adultera mulier punitur. per Federici Secundi Imperatoris Consilium. Incipientem. Legem asperitate Leuita. quæ nati truncatio committitur Viro, fin autem illam vir vxori non dedit. per curiam publice suffragabitur. Quo verò ad ignem viui adulteri, nihil est immutatum, sed seruatur pena dicte Legem, & fuisse ita pluries iudicatum, & adulteros plures fuisse ad mortem per

21 sententias condemnatos, & sententias fuisse exequutas dicit Mart. de Afflictis in dila Cist. Legem asperitate. Notab. 3. sub nn. 7. relect & sequitur Vincentius de Francus in Decis. Neapol. 240. nn. 5. Nobilis quidam, qui repositus fuit in domo cuiusdam honesti viri post longam carcerationem in Magna Curia tempore, quo Regnum gubernabat Illustrissimus D. Ioannes Alfonso Pimentellus Comes Beneuenti, fuit exularus extra Regnum. Ignobilis autem pro absoluto, & simplici adulterio, cessantibus

22 alijs qualitatibus ad Remigandum in Regijs Tribunalibus transmittuntur, vt dicit Vincentius de Francus in dila dec. 240. Ioan. Baptista Thobus in Compensio Decisio. Neapol. in F. 6. Adulteri de iure communi. & in verb. Pena adulterij. Petrus Caballus Resolutionum Criminalium. Casu 200. sub nn. 101. vers. f. ex. promissa. Martin. Montet. in Decis. Aragon. 16. nn. 20. Quandoq; in hoc Regno Adultera i abiq; suffragatione fuit in monasterijs detrusa, vt est apud Thomam Granados in Decisio. Neapol. 31. quem relect Jacob. Mench. de Arbitrar. Indic. quall. lib. 2. Cen. ur. 5. c. 19. nn. 57. Francisc. Pinus in dec. 490. sub nn. 9. quo in loco pungi Grammaticum, quod ab illa sententia fuisse appellatum, & sententiam f. vocatam fuisse à Sacro Consilio. Sed tamen non nega. Gram. quod fuerat appellatum, non ta-

nien reuocata sententia, vt ipse dicit, quia cum ipsa Casandra adultera esset per suam confessionem in Iudicio factam, absolutum non poterat, quia appellauerat, ex eo, quod fuerat condemnata ad publicam

24 c. suffragandum, & postea retruderetur in monasterium, nihilominus ex ordine sacri Consilij Magna Curia illam misit in Monasterium. Vnde cum in anno 1559. fuerit hoc sibi dictum, non fuit dicta sibi veritas, cum in anno 1551. fuisset impressæ Venetis Decisiones Grammatici, viuentibus suis Collegis Magnæ curiæ, & omnibus Regijs Consiliarijs, & viuent Don Petro Toledo tunc prorege, cuius mandato, anti quam libri tradantur Typis videntur, nec permisissent, sententiam supremi Tribunalis in publicum tradi, parant mihi maues Viuij amici, quem tamquam patrem viuentem colui, quia id dixi, vt Iuriconsultum de professione nostra optimè mereretur, & Regium Consiliarium ab huius notæ suspitione liberarem. Sed antequam vltius procedi, dico quod in Regno vltiori Siciliæ declarata est dicta Consilij. Legem asperitate Leuita. per Regem prout habetur in Ritibus Siciliæ. cap. 72. super quo videndus est Josephus Camet, qui fecit optimum Commentarium. Cederet Federicus Secundum Imperatorem quoad penam mulieris adultera statutam, id ex Aegyptiorum legibus habuisset, quibus in Adulrum pena statuta erat, vt ei virilia exacerentur, si

26 vi adulterium commisset, sin autem sine vi, milie plagæ verberum illi sufficeret, mulieri nasus amputaretur, vt narrat Diodorus Siculus Bibliothecæ. lib. 2. Ioannes Beccus de Moribus German. lib. 1. cap. 5. Simin Maolin de irregularitat. lib. 5. cap. 38. num. 55.

27 APUD LVSPANOS pena capitis est. Titul. 15. lib. 5. apud HISPANOS pena diuersa, in l. 1. Titul. de los adulteros. par. 7. l. 3. 5. c. 1. Titul. de ex legibus Styli. l. 93. ex legibus Fari Regali. lib. 4. tit. 7. sunt leges septem. Petrus Lucendan. in Respon. 24. planè D. Regens Valentiola, in cons. 28.

Decreta, & leges diuersarum gentium in crimine Adulterij.

ABIMELECH Rex Palestinoorum ita cauit, pro Rebecha vxore Isaac, Qui tetigerit hominis huius vxorem, morte morietur, vt habetur Genes. cap. 26. postquam per fenestram viderat Isaac ludentem cum Rebecca, vnde vidit vxorē, & non sororem esse, de quo etiam Diuinitus admonitus fuerat, vt testatur etiam Philo Iudeus in lib. de Plantatione Noæ.

IVDAEI ex Legge Moysi Adulterum, & Adulterā lapidabant, excepto si per vim adultera adulterum perpetrasset, in quem casum libera dimittebatur, vt diximus in huius Tituli principio. Vim non interuenisse interpretabatur, si mulier cum in Vrbe esset, non proclamasset, si in agro adulterium

commissum fuisse, vis præsumebatur, & adulter solus interfectus.

PARTHI delicta nulla grauius ob id morte quam adulteria puniunt, & ob id foeminas, non coniuugia tantum virorum, verum etiam conspectum interdiciunt. vt scribit *Iulianus Historiarum. lib. 4. 1. Andreas Tiraquell. de legibus communibus. lib. 4. 1. 8. Petrus Aerodius Decretorum. lib. 5. titul. 6. cap. 1.*

ARABES, similiter morte, Adulteros puniunt. *Eusebii de Preparatione Evangelica. lib. 6. cap. 8. Strabo. Geographia. lib. 16. Ioannes Beamus de Moribus gentium. lib. 2. cap. 5. Ioannes Baptista Affinis in l. 2. §. Et pæna pecuniaria. num. 72. cum pluribus fegq. ff. de Religio. & sumptib. funer. cuius memini ad Bellagum in specul. Princip. Rub. u. §. sunt & alia. in Verbo. Adulterij.*

ATHENIENSES, Draconis lege, adulteros morte puniebant, quamquam antea cum apud illos Regnum regeret Hippomenes Rex eam dem mortis pænam Adulteris imponere solitus esset, nam, & Limonam filia ad Curum alligatam cum adultero interfecit. vt *Heraclides rescribit. Quis illorum mortem alio modo describat Suidas.*

TENEDORVM Tennes Rex ex lege ab ipso lata, mortis cum securi pæna contra adulteros statuta, in quam cum illius filius incidisset, interroganti, quid faciendum esset, lege vtendum esse decreuit in filium. Et deinceps Numisma percussum, viri, & mulieris imaginem referens, e quorū collo securis pendebat, vt *Heraclides in Paliciis est author & Stephanus de Vrbibus*, quos retulit *Tiraquellus in dista l. 1. §. num. 6.*

CROTONIATIS Legem tulit Sabethus, vt Adulteri in ignem conijcerentur. In Adulterium ipse deprehensus, causam dicens, se excusabat, quod amore ductus deliquisset, sed sponte pænam subiturum decernit. Crotoniatarum parabant ignem ob autoritatem, & amplitudinem, sed pænam exilio commutantes: Reus tamen Constitutioni suæ, & decreto obtemperans, magna animi constantia, se in ignem proiecit. vt est author *Lucianus*. quem sequuntur *Aerodius Decretorum. lib. 5. titul. 6. cap. 5.* & nouissimè *Hieronymus Mirastrellus Theologus monachum obseruantiū Historiæ Calabre. lib. 3. c. 10. vbi Salazarum hunc appellat, Sic & Alexander Sardus de Moribus Gentium. l. 2. c. 29.*

CVMABI, si qua mulier apud eos in adulterio deprehensa fuisse, hanc in forum deducta, saxo imponebatur spectanda omnibus, & inde super asino collocatur, & circa urbem peruectam in eundem locum restitui oportebat, & ex illo actu infamia notata, Onobariam appellandam. vt dicit *Plutarchus problemate. 1. 15. Aletius Parergon. lib. 2. cap. 47. Castellan. Cotta in memorab. in verb. Cansuendo.*

PISIDAE, Virum, & mulierem de Adulterio conuictos vni cum muliere, circūdūci per Ciuitatem super asino per aliquot Dies vsq. post Nicol. de mont. Gent. lib. 6. secum. 42.

ROMANORVM legibus, atq; observationibus, à quibus veluti gubernamur, & regimur, quid promissum, atq; executum fuerit alio, inelori fortè ordine demonstrare conabor.

AMVLIVS Proce Albanorum Regis filius, Numitorem fratrem habuit, natu (vt ferunt) maiorem, in quo, vt aliquibus placuit, alteris annis filios Regnare statuit Rheam f Syluiam, Numitoris filiam Sacerdotem Vestæ designatam, vt spe prolis intercepta in controuerso Regno potiretur, sed illa compressa, siue volens, siue vi, cum vterum gereret, matris consilio, simulant aduersam valetudinem, & ideo à sacris abstinere. Re detecta Numitor, & illius vxor, vt scelcris participes, accusantur, Puellæ custodes apponuntur. Dilatione data parentibus, vim filiarum illarum affirmabant, non ab homine, sed à Deo, vel Genio quodam, & ita, qui vim inculcat narrasse, & prædixisse geminos parituros, vt expectaretur euenus, quo detegeretur, an factum esset fraude humana, vel Diuina providentia. Cumq; edidisset geminos in puellam innoxiam minimè sciendū. At simulatam commensum non placuit, sed totius consilij sententia, visum est, lege vtendum esse, iubent Rheam, cuius corpus pollutum esset, virginitatem, interfici, & quod natum esset, in profluentem

rem f aquam eijci, ac projici, vel iuxta legem in Terra viua defossa, parulū propripam Tyberis exponeretur, narrat *Dionysius Halicarnassensis. Histor. lib. 1. Linius. lib. 1. Plinius de Viris Illustribus. cap. 1. Lucius Flarus lib. 1. Iulianus. lib. 43. Eutropius de Gestis Romanorum. lib. 1. cap. 3. Ioseph. Zonaras Historiar. parte 2. Aymarus Rinaldis Historiæ Iuris Ciuilis. lib. 1. cap. 2.* Ea credo ab omnibus legentibus notari, quæ fabulosa sunt, abijci oportere, bonum, & regale fuit Amulij factum, Neptem Rheam Syluiam inter virgines vestæ dicatas collocari, non Regnandi causa id fecisse, cum haberet Numitorem fratrem, qui vxorem habebat vnde f oriri poterant, qui Regno succederent, quos de medio tollere poterat. Dispicuit Amulio, Regis Neptem tam immane facinus perpetrasse, displicuit, meo quidem Iudicio, quod illud à patre, & matre velaretur, figmento quod compressa fuisset à Marte, vel alio Genio, quod potuisset intrare aniles fabulas annumerari, quinimmo lenocinij crimine notari.

ROMANI diuersimodè de Adulteri pæna cauerunt, Nam Romulū contra Adulteros legem tulisse, nec f refert qualem? *Dionysius Halicarnassensis. lib. 2.* Verum si in veneficio natorum, aut in adulterio, aut clauium adulteratione deprehensa foret, eo casu vxorem à se dimittere, atq; repudiare permitti, vt refert *Plutarchus in Romulo*, sequitur *Tiraquell. in dista l. 1. §. num. 14.* **NVMA** Pompilius incestus causa Vestales virgines viuas fodi præcepit ad Portam Collinam. Author *Plutarchus in Numa. Aymarus Rinaldis in Historiæ Iuris Ciuilis. lib. 1. c. 4.* Quamquam aliter illam scripsit *Aulus Gellius Nocturno Atticorum. lib. 4. cap. 3.*

Romu-

Romulum autem ita causis, mulierem Adulte-
 42 rij consuevit t vir, & cognati, vti volent, nec-
 cano, vt refert *Diogenes Halicarnassensis, lib. 2.* Sed
 L. Villius Tappulus & M. Fundanius Aediles ac-
 cufarunt apud populum aliquas matronas his pro-
 43 bris, & in exilium fuisse t damnatas scribit *Linus*
lib. 5. sed & Q. Fabius Gurgis aliquas matronas
 stupri damnatas pecunia multauit, ex qua Vene-
 ris ædem faciendam cutauit, vt narrat *Linus*
lib. 10.

IV LIAE leges, quoad Iulium Cæsarem di-
 catorem, ob adulteram quidam Romani equi-
 44 tis vxorem libertum quendam t sibi gratissimum,
 capitali pena affecisse, scribit *Suetonius Tranquil-
 lus in eius vita cap.* Octavianum verò Augustum
 acceptissimum libertum Proculum, quod matro-
 45 nas adulterasset, & alium, qui in filie sue t perfo-
 nara adulterium commisisset Interfecit, vt est au-
 thor *Dion Cassius.* Vnde T I B E R I V S Imperator
 Apuleiam Vatilium fux vxoris Neptem de Adul-
 terio accusatam commisso cum Manlio, propin-
 quis more maiorum iudicandam de disse, illas vl-
 46 tra t ducentissimum lapidē ab vrbe remouisse,
 47 Manlium t Italia, atq; Africa interdictum, vt scribit
Cornelius Tacitus annalium, lib. 11. Verum cum
 Lentulus Gertulius consul Aquilam de Adulterio
 cum Valio ligure delatam, Iulia lege reliquisset,
 48 Tiberium exilio multasse t scribit *Idem Tacitus*
 49 *Annalium, lib. 4.* Vulgarissimum tamen t fuit Ro-
 manorum, quo Tarquinius vrbe eiecerunt, ob A-
 dultarium in Lucretiam commissum, de quo *Di-
 ogenes Halicarnassensis, lib. 3.* *Linus lib.* & omnes
 Romanorum rerum scriptores. Sic Galli Childcri-
 cum Regem quantum ob adulteria in primarias,
 50 & nobiliores t feminas commissa, Regno eiece-
 runt, vt scribit *Paulus Aemilius in illius vita, & in*
Stephano Forcatulo de Gallorum Imperio, lib.
 51 *Angustus filiam, & Neptem probris, & Adul-*
 terij contaminatas t relegauit, vt est auctor. *Sue-*
tonius Tranquillus in Augusto, cap. 65. de quibus
Seneca de Beneficis, lib. 6. cap. 33. sic inquit, Diuus
 Angustus filiam intra pudicitie maledictum, im-
 pudicam relegauit, & flagitia Principalis domus
 in publicum emisit, admissos gregarij adulteros,
 pererrantes nocturnis commiscationibus ciuita-
 tatem, forum ipsum, ac rostra, quibus pater legem
 de Adulterijs tulerat, filie in supra placuisse, de
 qua Augusti filia Iulia ita loquitur *in clementi Pater-*
culus Historiarum, lib. 2. Facta dictu, memoriamq;
 horrenda in ipsius domo temporis erupit, quippe
 52 filia eius t Iulia per omnia tanti parentis, ac viri
 immemor, nihil, quod facere, aut pari turpiter
 posset femina, luxuria, libidine, inlicitum reliquit,
 magnitudinemq; fortune suæ peccandi licentia
 metiebatur, quicquid liberet, pro licito vendi-
 53 cans. *Et post pauca.* Iulia t (inquit) relegata in
 Insulam, patriæq; & parentum subducta oculis,
 quam tamen comitata mater Stribonia volunta-
 rij exilij, permansit Comes. Domitianus Impe-
 rator Equitem Romanum ob deductam in matri-

monium vxorem, cui dimissa adulteri Crimen in-
 54 tenderat, crast t iudicum albo. Incessa Vestalium
 virginum a Patre suo, & fratre neglecta, variē, ac
 seuerē coercuit, Piora capitali supplicio, posse-
 55 riora, more t veteri, vt est auctor *Suetonius Tran-*
quillus in Domitiano, cap. 8. *Eusebius* dicit, tres t vir-
 gines Vestæ ob stuprum damnatas a Dimitiano:
 De quibus *Philestratus de vita Apollonis, lib. 7. ca. 4.*
 dicit, quod nonnulli Domitianum laudaret, quod
 Roma Templum Vestæ purgasset virginibus tri-
 bus, zonarum causa interemptis, & quia rem cum
 viris habuisse culpauerunt, cum oporteret eas cas-
 56 tas, atq; intactas custodiri. Verum vxor sua, cum
 adulterium cum Paride Saltatore commisisset, il-
 lam repudiavit, de Paride curauit, vt se veluti ab
 alio, & ob aliam causam interficeretur, vt voluit
Xiphilinus in Domitiano. Aurelianus Imperator,
 inflexis duarum Arborum capitibus, pedes adul-
 57 teri alligari faciebat, t postea illis dimissis, sic scis-
 sus, & distractus, vno impetu animam exalabat,
 vt *Flavius Eusebius in illius vita scriptis.* Opilius
 58 Macrinus adulterum, & adulteram t iunctis cor-
 poribus viuos incendebat, vt scribit *Iulius Capi-*
linus, & Securus Imperatorum sui Imperij tem-
 pore tres mille mechos occidisse Dion Cassius au-
 thor est. Finiam has criminales de Adulterio De-
 cisiones, cum illa agitata coram imperatore Tro-
 iano de muliere illa Gallata Tribuni militum vxor
 59 er, quæ cum militum centurione Adulterium com-
 mulerat, excussis coram Imperatore probationi-
 bus fuit, mulier penis Iulie legis, quam pulchre a-
 gitaram t retulit *Plinius in vna Epistolarum, lib. 6.*
Epistol. 31. ad Cornelianum.

NON MIRVM si huic Adulterij crimini
 ab omnibus fere scriptoribus datū legis Iulie no-
 men est, & tributa sit prohibitionis illius, & pene
 illatio, per ea, quæ supra dixi hoc eodem Titulo, ver-
 60 ficul, lege cuius, Magna est, & sequenda Vlpiani
 auctoritas, qui, & si dicat *in l. 1. ff. de Adulter.* Hæc
 lex lxx lxxa est a Diuo Augusto t declarat autem post
 modum, *in l. quod ait, & in l. Nihil, ff. eod. titul.* ac
 illam appellat legem Iuliam de Adulterijs. Sic
in l. 1. ff. de concubinis. Magnum sibi reputabat Au-
 gustus, quod nomen Iulij, qui ipsium in filium a-
 doptauerat, tribueretur. Itænam apud Romanos
 a sui Imperij initio scriptum extitit. C. IULIVS
 DIVI F. C. N. CÆsar OCTAVIANVS. II. PO-
 61 PVLI ROMANI t IMPERATOR VICTO ad
 ACTIVM ANTONIO SOLVS R. E. M. P. TE-
 NVIT. continuatur itaq; semper est nomen, Iu-
 liæ, & ideo leges suæ de adulterijs Iulie nomina-
 te, cum suo tempore fuerit vindicasset, vt
 vltra ea, quæ supra diximus, scribit *Estropius Ro-*
manorum, lib. 7. cap. 2. sic eisdem leges no-
 minarunt supremi illi viri, qui legum Pandectas
 Compilarunt, & Imperator Iustinianus in S. Item
lex Iulia, Inst. de Publicis Indis, dicens. Item lex Iu-
 lia de adulterijs coercendis, quæ non solum teme-
 ratores alienarum Nuptiarum gladio punit, &
 quæ

que sequuntur. Hac nomine clatura vsi sunt, & antiqui, & nouissimi Iuriconsulti, eodem modo, & nos facere non dedignabimur.

- 62 **OCCIDENDI** Adulteros ob criminis **†** obsequeniam potestas concessa est patri. *l. pater. l. nec in ea. 22. l. Quid ait. 23. l. Nihil 32. ff. Ad leg. in lde. Adulter.* Vt patet illius inuentum in actu turpi, in domo sua, vel generi, vno impetu, tamquam in sua potestate illos occidat. Draconem, & Solonem Atheniensium legum latores nominat Vlpianus in *dist. l. quod ait*, verba illa grecę scrip-
63 **pta**, Deprehensionem in adulterio **†** significare notat ibidem Gelsius. Eadem in annotationibus posterioribus. Idem voluit Pandolphus Præteus in *lauris prudentia veteris ad leges Draconis*, 7. Marito
64 **†** idem **†** adulterum vxoris suę occidere permiffum, sed non quemlibet, vt patri. *l. Marito 24. ff. de Adul. l. Græchus C. Ad leg. in l. de Adulter.* Solon
65 **†** ait Adulterum in opere **†** deprehendenti occidendus esto, per quam cuiuslibet qui, in actu venereo deprehenderet, necandi ius esset, refert Plutarchus in *Solone*, quam etiam retulit Præteus in *Legibus Solonis*, l. 80. Marcus Porcius Cato in *Oratione, quę de Dute inscribitur*. Itā dicit, vir (inquit) cum diuor-
66 **†** tium **†** fecit, mulieri fadet per Censore est. Imperium quod videtur habet, si quid peruersę, tetręq; factum est a muliere, muldatur, si vinum bibit, si cum alieno viro probri quid fecit condemnatur. De lure occidendi, itā scriptum est. In adulterio vxorem tuam si deprehendisses, sine iudicio impunē necares, scripta est apud *Aulian Gelsium Nallium Aſſicarium*, lib. 1. c. ap. 23. ita latam a *Romulo*, l. 15. *Adulterijs conuictom car. & cognati, vs uolens necant.* Præteus ad *leges Romulæ*, alia verba, quę sequuntur Gellij sunt, qui dicit esse iniustam, quia si vir adulterasse, ne digito illum posset tangere, quasi vellet pro muliere legem Similem statu-
67 **†** tutam fuisse. Deprehensionem **†** voluit Iulius Clæ-
68 **†** patus in *S. Hermoclidum*, nu. 42. *Idem de Damboderijs in Præci Criminum*, cap. 89. *num. 19. Augustus. consil. 7. num. 10. vbi. l. Marc. Mania in conf. 24. l. nu. 19. vbi. l. Ioan Cephalus in conf. 305. num. 7. vbi. 3. Anton. Scappus de lure non scripte*, lib. 1. cap. 50. *num. 23. Nicolaus Bonfours in decis. litem. 19. num. 14. 15. lib. 3. Paulus Monnaus de lure Thæclarum. capit. 15. num. 125. Maynordus in dec. Tholof. 2. vbi. Bencherer. lib. 4. Ioanichinus Hopperus de vera luris prudentia lib. 12. tit. 6. Quęquid dicit Ioan. Pandus variat. quęst. Iuris lib. 1. p. 12.*
69 **†** **NEAPOLITANI REGNI** Iure, **†** Marito permittitur deprehendēti in actu adulterum, & vxorem nulla mora protracta, occidere, lege lata per Regem Rogerium in *Conf. incip. si maritus*.
70 **†** Alexander Seuerus Imperator, in *dist. l. Græchus. C. de Adulter.* permittēbat id fieri licere in persona vili, & humili, vt ibi declarat Accurs. in *Verb. accidi pateris*. Et hoc erat difficile scire, maxime noctis tempore. Sed in hoc Regno **†** habet ampliorē occidendi potestatem maritus, quam per dispositionem Iuris communis, cum occidere

permittatur adulterum cuiuscunque conditionis ille fuerit, & in omni loco, cum illum non distinguat, vt optimē aduertit *Marinus de Caramanico glossator in dist. a Conf. simarius*, de illa potestate mariti in hoc Regno voluit *Petr. Feller. in Præci. crimin. in verb. Dentur capitula quod iussu nati vxorem*, num. 63. plenē *Matth. de Afflict. in dist. a Conf. si maritus, post Paridem de Puteo*, quem allegat, concludit *Anton. Scappus de lure non scripte*, lib. 1. cap. 50. *num. 24.* Theodoricus Rex Cuiusianus, qui vxorem adulteram, & adulterum occiderat gratiam faciens, apud *Cassiodorum F. viciat. lib. 1. cap. 37.* inquit, Quapropter pro amore pudicitie porrigere ferrum maritis, non est leges calcare, sed condere.

AMPLIA dictam conclusionem occidere posse maritum vxorem in actu adulterij deprehensam etiam **†** pręgnantem, vt voluit post *Guald. de Cuncto Barichan Imperator*, la 2. *num. 2. ff. de Hæu homin.* & ibidem *Bald. in 2. lesura* & voluit *Felin. in c. si verò, col. 2. de sent. excom. Ioan. de Arnon. in Epithemat. 52. incip. si maritus. Ioan. Cephalus in dist. conf. 305. num. 8. vbi. 3.*

HAS LEGES quę permiserunt Patri; marito, & alijs **†** potestatem occidendi filias, & vxores esse iniustas censuit *Ferdinandus V. assignatus comitensium* *Illustri. lib. 1. cap. 8. num. 40.* nihilominus videndus est idem de *facer. erectione*, s. 7. *num. 22. lib. 1.* multa vtriusq; dici possent, quę ad maiorem commoditatem, omitto.

PROBATIO Adulterij, quoad potestatem datam patri, & Marito, vt impunē id fieri possit, **†** tenendum est sufficere deprehensionem in actu turpi, & per occisionem inde subsequutam, maximē si ambo adulter, & adultera in eadem domo reperiantur interfecit, vt vidi factum Neapoli inter magnos Dominos, & Titulos, qui in eodem palatio, in eadem Camera, & in eodem lecto ambo nudi occisi fuere, quo casu illa deprehensio facit adulterium esse probatum. **†** *Iuxta dictum Hostiens. & Anton. de Butrio in c. ius fraternitas, num. 2. Abb. Pauv. ibidem, num. 2. ext. Adulter. Ioanichinus Hopperus Frisius Regis Catholici in Inferiori Germania olim cūsiuoribus l. C. de illis de vero iuris prudentia lib. 12. Tit. 6.*

CONTRARIUM videretur suaderi ex *gloss. si, & Antonio de Butrio, in c. ex litterarum, de es, quod dicit in matrimonium quem post per adul. quę ex- 75 ponit deprehensam iustē conuictam, iuxta textum l. 1. c. ibi Barro. C. de preu. honor. sublat. l. 10.*

TAMEN cum iura allegata declarauerint, **†** deprehensionem fore necessariam **†** ad illos occidendos, dicuntur publico iudicio damnari, vt in *l. palam. S. fin. ff. de Ritu Nupt.* & seruandum est dictum *Hosti. Anton. de Butrio, & Pauv. primo loco allegatorum*, quod tenet, per supradicta *Ioaneph. Muscardus de Probation. cond. 44. num. 7. 8.*

QUANDO verò nollent procedere pater, vel maritus ad occidendum, sed ad accusandum, vel ad thori separationem, vel ad priuationem dotis

dotis tunc facienda est probatio, & adulterium, & 77 stuprum difficilius sunt probationis, & ideo probantur per coniecturas, & presumptiones. *Alexand. in conf. 189. num. 12. vol. 6. Marcus Antonius Blancus in Tract. de Indignis, num. 69. Dominicus de Sancto Gemignano in conf. 4. Decius in conf. 577. num. 11. Cardinal. Parisius in conf. 54. numer. 61. vol. 4. Marian. Iunior in conf. 33. num. 12. volum. 2. Iacob. Menoch. de Arbitr. indic. questionibus, lib. 2. centur. 2. cap. 116. num. 1. & in conf. 31. num. 18. vol. 1. Petr. Ioan. Anchar. question. Familiarum, lib. 3. g. 75. num. 7. Ioan. Baptista Ferret. in conf. 128. num. 22. Ioan. Maria Demiceli. in Practic. criminal. Regul. 2. num. 3. Riminald. Senior in conf. 50. num. 5. vol. 1. Francisc. Marc. in decis. Delphin. 514. n. 14. 15. vol. 1. Eribolam. Bertracel. in conf. crimin. 20. n. 7. vol. 1. plenè, & eleganter D. Ioannes Baptista Valenzuela Velayque, & Regens, in conf. 28. n. 17. cum pluribus seq. & per totum.*

SINGULARIBVS Testibus adulterium
78 probatur, & per Alexand. in conf. 13. incip. *Attentis his*, num. 23. 24. vol. 7. Bald. in conf. 207. incip. *Quia dicta Domina*, vol. 4. Ioan. Baptista Ferret. in conf. 108. n. 1. 4. 5. Aym. Crancet. in conf. 73. sub num. 33. Marc. Anson. Natta in conf. 478. n. 22. vol. 3. Marian. Iunior in conf. 99. per totum. vol. 2. J. daltre. Zafius in conf. 1. vol. 2. Iacob. Mandell. in conf. 5. n. 2. Francisc. Burfat. in conf. 69. n. 12. in conf. 58. n. 16. vol. 2. & dixi *Latius in hoc summa decisio* Iustin. Orbis, tit. 1. n. 66. cum pluribus seq. n. 2. voluit Nicol. Boer. in decis. 23. n. 4. 47.

OSCULO, ET MAMILLARVM ta-
79 **ctu** & probatur Adulterium, & per amplexus. *Barthol. in l. 2. & in Leaque quintus, ff. de Adult. Sunt enim hi actus præiudicij adulterij. Doctores in c. præiudicij de Testib. Ripa. in rub. de iudicij, n. 18. Bald. in cap. 1. de præiudicij. Barthol. de Cassaneo, in consuetud. Burgundie, rub. 4. §. 6. in Verb. Et si se tenne, n. 27. versic. sed quomodo probatur. Ludovic. Carver. in Practic. criminal. §. circa quartum, num. 239. ubi plures allegat. Roland. à Valle in conf. 34. n. 7. vol. 2. Michael Calidon. in rub. de iudicij, n. 46. cum pluribus seq. Hippolyt. Riminald. in conf. 60. n. 44. & in conf. 274. n. 6. vol. 3. Aegyd. Bessus in tit. de cotin damnatione & punibilit. n. 57. 58. Thomas Trinsien. in decisio. F. eneta, 12. n. 5. lib. 2. in decisio. 21. n. 2. 3. lib. 2. in decisio. 56. n. 2. 3. lib. 2. Marian. Socin. Iunior in conf. 32. vol. 2. Barthol. Bertracel. in conf. criminal. 273. n. 3. vol. 2. Ioan. Baptista Costa de Falsificantiis, & iuramentis, dist. 1. 12. num. 2. Optimi Didacus Cameracensis in Epistome de sponsalibus, part. 2. cap. 7. §. 6. n. 3. Nicol. Bellon. in rub. de Edendo, num. 81. Francisc. J.atus, commun. opinio. 447. Emanuel Suarez. in Thesaur. receptar. sentent. §. osculum, num. 32. Robert. Marant. in conf. 16. n. 2.*

IN ISTO REGNO Neapolis sopita Decisio incipit per Regem Robertum in capitulo, siue edicto incipit siue, per quod osculanti mulierem, maritatum, viduam, vel virginem statuta est pena mortis, & si consentiente muliere amissio dotis, fa-

ctum in anno Domini 1332. post modum confirmatum anno 1563. fuit dictum capitulum per Pragmaticam Ducis de Aleala Proregis. *Incip. confiderato quomodo sit deservibile, sub Titul. de sponalibus mulieris, & dico in fin.*

DOTEM OB ADULTERIVM Mulierem 82 perdere, absoluturissimum in Iure nostro habetur etiam, ex l. confensu, C. de Repud. cap. plerumque extra de Donat. inter vir. & uxor fact. l. uxor, & uxor 40. l. cum mulier. 49. ff. solut. matr. Illaque præcedente iudicii sententia marito applicatur, & locum 83 habet in matrimonio etiam putativo, ut per gloss. in dicto c. plerumque, Bald. in l. de Dote, parte 12. §. Hæc enim, dicens esse communem opinionem, Paul. de Cast. in conf. 147. vol. 2. Didacus Camer. in Epistome de sponsalibus, part. 2. cap. 7. §. 6. numer. 1. Iulius Clericus, in §. Adulterium, num. 13. in fin. n. 15. Francisc. Vinius in Commun. Opinion. in Verb. uxor perdit dotem. Ioan. Baptista Villalobus commun. opinio. in §. Adulter. num. 64. Præstantissimus Præceptor. Ioan. Bolognetius, in Rubr. C. de Edendo, num. 29. Petrus Gerardus in Singul. 48. incip. Barth. de Cassan. in Consuetud. Burgundie. Rubr. 4. §. 6. in verb. Et si se tenne, numer. 16. Angel. de Actio in Tract. Maleficium, in verb. c. ha. adulterio la mia donna, numer. 25. Hippolyt. de Maris in singul. 234. incip. *Peria delicta*, & in l. pater vel maritus, num. 12. versic. Nolo tamen amittere, ff. de Quæstio. Ludovic. Roman. in conf. 286. incip. *Hæc Italiana*, num. 1. Alexand. in conf. 189. incip. in causa, & late veniente, num. 17. vol. 6. Ludovic. Roman. in singul. 31. incip. *Propter adulterium*. Cathian. Costa in memor. in Verb. Mulier propter adulterium. Ludovic. Carver. in Tract. Criminal. §. circa quartum, numer. 253. Roland. à Valle in conf. 50. per totum, volum. 1. Aegyd. Bessus in tit. de cotin Damnat. & punibilit. n. 54. Guid. Pape in singul. 885. Andr. Tiraquell. de legibus communibus, l. 1. sub num. 45. in fin. & in verb. de son mary, num. 238. Lancellet. Conrad. de officio pretoris in causis criminalib. Titul. de Adulterij, num. 23. Nicol. Boer. in decis. Burdigala 338. num. 1. Francisc. Marc. in decis. Delphin. 514. num. 4. 5. & per totum, vol. 1. Vincentius de Franchis in decis. Neap. 174. Ioan. Lopez de Palacios Rubius in Receptis. Rubric. de Donat. inter vir. & uxor. §. 30. n. 1. Ioan. Petr. Sord. de Alimentis, Titul. 7. q. 24. num. 10. Pet. Cenedo in Collectan. Iuris Canonici, part. 3. Collectan. 54. numer. 1. Martin. Metarnius in Epistome legum Pontifical. lib. 4. Titul. 20. versic. mulier tamen. Emanuel Suarez in Thesaur. receptar. sentent. in verb. Adulterium, n. 80. 81. Petrus Antonius Anguissol. in conf. 9. num. 2. lib. 5. & post Scabianus in decis. Lipsens. 570. voluit Martinus Coterus in decis. Germania. 176. num. 40. cum pluribus seq. Anson. Scappus de Iure non scripto lib. 1. cap. 50. n. 13. Thomas Trinsien. in decis. 16. num. 1. 2. 3. in decis. 21. num. 1. 2. 3. lib. 2. Don Garzias Maltril. in decisio. Sicilia. 57. num. 1.

CONTRARIAM sententiam, quod & Hodie nullo modo ob adulterium mulier dotem amitte

rat tenuit *Camillus Plautus*, in *Rubric. C. de Edendo, num. 46. cum pluribus seq.* quo in loco pluribus usus est argumentis, vt hanc suam nouam opinionem fulciat. Tamen ex professo illam confutauit 85 *ut* *Iacobus Mench.* de *Arbitrarijs iudicium quast. lib. 2. c. 2. num. 3. c. 4. s. 287. num. 11. cum pluribus seq.* credo autem Plautum potius, vt ostenderet ingenij acutiem, & subtilitatem, quam, vt sibi persuaderet, futuros aliquos, qui contra tam magnam Iuriconsultorum phalangem, arma pro ipsius opinione tuenda, sumerent.

PARVM ab illa distat opinio illorum, qui censuerunt, quod, & si maritus iure, vel consuetudine vxorem in adulterio deprehensam occiderit, non tamen sibi debeat dos, aut illius pars, quum vigore statuti, vel pacti haberetur. *Bald. in l. i. numer. 3. vers. extra quere namquid. C. Vnde Vir, & vxor.* dicit, quod maritus occidens vxorem perdit ius ei succedendi, quia qui occidit, videtur diuertisse, vnde nihil lucratur, vt *l. confensu. C. de Repud. Item Baldus in consil. 26. in fin. volum. 3. allegatur text. in l. de h. vir, S. si vir, ff. solut. matrim. vbi textus videtur clarus. Si vir (inquit) vxorem suam 87 occiderit, dotis actionem tunc haredibus vxoris danda esse Proculus ait, & recte, non enim æquum est virum ob facinus suum, dotem sperare lucri facere. Idem, & ex contrario statuendum est, post alios idem tenuit *Bald. Nouellus in Tract. de Dote, part. 8. privilegio 31. & ex opinione Bartol. & Bald. ac aliorum in dicto. S. si vir, voluit Ioan. de Amicis in consil. 9. incip. Facti sciet, num. 5.* dum dicit, quod maritus, siue occidat vxorem, siue non præstet ali- 88 menta, vel in ægritudine nullum medicum t adhibeat, vel minus idoneum, vel medicinas non impendat, dotis lucro priuatur, siue debeat iur ex consuetudine, siue ex pacto. *Bartol. in l. ex qui, ff. de his quib. vt indiguit. Hypoty. de Marit. in l. Nihil interit, num. 1. ff. Ad leg. Corneli. de Sicar. Ioan. Campesius, de Dote, part. 5. quast. 2. & amplè Roland. à Valle in Tract. de Lucro dotis, quast. 61. num. 1. 16. Decius in consil. 525. incip. Visi his, qua accuratè, num. 2.* quam opinionem tenuit, & corroborauit *Antonius Gomez in l. Tauri 80. num. 63. cum pluribus seq.* quem refert, & sequitur *Iul. Clarus, in S. Homicidium, sub numer. 19. in fin. dicens expressè,* 89 *Et hæc conclusio locum habet etiam quando t maritus vxorem occidit iure, vel consuetudine id permittere, puta propter adulterium, nam neque eo casu lucratur dotem, iuxta formam statuti, vel pacti, quam opinionem sequitur Nicol. Boerius in Decisio. Burdigal. 244. numero 12. & antea per transitum in decisio. 25. num. 4.**

90 CONTRARIAM Tamen opinionem tenuit *Bartol. in dicta l. si ab hostibus. S. si vir, num. 5.* dum inquit, Quod si maritus interfecit vxorem re-
pentam in adulterio, propter quod ipsa debebat perdere dotem, an vir perdat istud Lucrum? dicit gloss. quod sic, quia non licebat sibi interficere. Et per hoc dico, quod si licuisset interficere ex con-

suetudine, vel statuto, non perderet dotem. *vt l. qui seruum, de Verbo obligat. de leg. 1. l. Quid ergo. S. si hares. Hac Bartolus.* vbi debitor occidens seruum debuit ex iuxta causa puta adulterij, haberetur, ac si alius occidisset, sine sua culpa, vel dolo, vt haberetur in dicta l. qui seruum. Similiter si hares occiderit hominem legatum mercedem puta, quia cum filia, vel vxore adulterando repererit, non teneatur. *l. quid ergo la. r. S. si hares, supra allegati, & vtrubiq. glossa. & Bartol. post Cyn. sequitur Bald. in dicto S. si vir, num. 11. vers. cum ex his habemus.* dicens, quod si statum dicit, quod possit vir impunè interficere vxorem inueniam in Adulterio, nunquid 91 vir lucratur dotem tunc ex tali maleficio? & dicendum est, quod sic, secundum *Bartol.* nam istud homicidium est licitum, & facit *l. fin. C. de Adulter.* Et quæ dixerat *Bald. in dicta l. r. C. Vnde vir, & vxor.* vt supra retulimus, reprobantur ibidem à *Salyces.* contra dictum *Baldi.* tenent *Angel. Ioan. de Imola, & Raph. Fulgos. in dicta l. si ab hostibus.* pro-
ut illos retulit, & sequitur *Alexand. ibi, numer. 4. vers. persilum textum.* quam dicit ipsum sequutum fuisse dum legeret dictam. *l. i. C. Vnde Vir, & vxor.* pro vt ibidem concludit, *numer. 1. vers. Item quærit hic Bald.* dicens formaliter, quod illa opinio *Baldi.* loquatur de successione in hæreditate, quæ simpliciter defertur, vnde occisori acquiritur, licet fiscus possit ei, vt indigno auferre, Aliud est in lucro dotis quæ ex pacto debet obuenire marito, quia illa defertur sub conditione, si maritus culpam non commiserit. *l. Lucine. ff. sol. matr. Confensu. C. de Repud. & ita residet, dicens posse sustineri opinionem Bartol.*

NOTANDA sunt ista præsertim in hoc 92 No Nesopolitano pro intelligendū dicit *Constitutio. S. de maritus,* per quam concessa est facultas marito interficendi vxorem deprehensam in adulterio, quod debeat iurum dotis marito, vt concludam, prima enim opinio, ob quam morebantur forte *Bald. & alij ad conclusionem,* quod non 93 debeat iurum tam si lucrum promissum sit in casu mortis, & isto casu dicitur non deberi, quia non videtur mulierem cogitasse casum mortis sibi inferendam per contrahentem, & ideo conuentio ad hunc casum non referatur. *arg. linter Hispanicum, S. sacram. ff. de verbis. oblig.* quia actus agnitionem non operatur ultra eorum intentionem. *Item omnis, ff. si cetera. petat. & ita procedat. text. in dicto S. si vir.* quam etiam si ageretur de lucro debito ex dispositione legali, & similiter, licet ob adulterium vxor dotem amittat, & maritus vxorem adulterantem occiderit, quamuis impunè illam occidat, tamen dotem, vel lucrum dotis illi non dabitur, cum præmium legale illi non debeatur, qui propria autoritate sibi ius dixit, & administrauit. *l. interdum, la. 2. S. qui iurem. ff. de Furt. ita concludunt Bald. Imol. & Roman.* & ante eos *Matth. Martellan. Notabil. 73. incip. Nota mirabilem,* quos refert *Alex. in dicta. S. si vir.* Quæ omnia breuiter pos- 94 sunt resoluti, quod dum t dicitur mulierem non

cogitasse de horrido mortis actu, dici potest & conuerso nec Virum cogitasse, quod vxor debuisset adulterium committere, & infamare eius pectus, & familiam suam, ac ipsius mariti honorem adulterio denigrare. Quia, vt inquit *Virgilius lib. 9. Aeneidos*

Non sales tangis Atreides

Iste dolor

placuit inter Virum, & vxorem contractum, & quicquid in illis positum est, facere, & praesumitur p[er] ante excogitatum, quicquid illis placuit fuisse in conuentionem deductum l. 1. s. *conuentus de p[er]iis*, cum nec cogitationes similes sint de substantia actus, sed verba. Et regula in contrarium adducta procedit in vitimis voluntatibus, in quibus voluntas, & voluntas testatoris attenditur, l. in *condictionibus primam locum in princip. ff. de condit. & demonstrat. & eo casu recedunt a verbis, vt feruere voluntas testatoris. vt voluit Bartol. in l. non ambiguo, ff. de Rebus Dub. cum concordantibus relatis ab Andr. Tiraqueo. in Repet. l. si inquam, in verb. liberis, num. 20. C. de Reuoc. Donat. Ratio autem, quare in testamento, & vitimis voluntatibus voluntas, & intentio testatoris attenditur magis quam in stipulationibus, & contractibus, quia voluntas, & intentio testantis, & ex ipsius solius iudicio, atque arbitrio procedit, contractus autem ex voluntate duorum, & contrahentium, vt eleganter docuit *Nicolaus Valla in Commentarijs de Rebus dubijs, tract. 2. lib. num. 1. v. ult.* Maxime autem. Et inter duodecim tabularum. Hanc legem fuisse scribit *Pendulphus Praterius in iuris prudentia Veteri, l. 1. §. 1. in p[er] contractibus ea praestantur, quae lin-*
100 *100 quae nuncupata sunt. Minus t[ame]n obstat text. in dicta l. interdum, §. Qui forem.* Ex quo ibi, fur asportatus ad praedictum Vigilum, qui cognitio-
101 nem habebat, & de incendiarijs, effractoribus, furibus, & raptoribus nisi tam atrox delictum fuisset, vel persona tam famosa, quo casu ad Prae-
102 dictum t[ame]n Verbi remittitur, vt est apud *Lucium Feneftollam de Magistratibus Romanis, cap. 24. Franciscus Histomus de Magistratibus Romanis, cap. 15. & habetur in l. Nam & saluam, ff. de offic. Praefecti Vi-*
103 *gil. Idcirco ad praedictum t[ame]n vigilum sur ille ductus Nocturnus erat, nam si diurnus fuisset ad alios magistratus Verbis spectabat, quo stante, Solonix lex, Furum occidi permittit, si cum furto*
104 *104 faceret nox, aut interdiu, si se telo defendere t[ame]n vt narrat Aulus Gellius Nocturnum Atticorum, lib. 11. cap. 18. Aymarus Ronallius Historia iuris civilis, lib. 2. comment. 9. Pendulphus in iuris prudentia veteri, in Solonis l. 77. & in 12. Tabul. l. 72. Sic & Plato de*
105 *105 legibus Dialogo. 9. Qui nocturnum t[ame]n furem domum suam ingressum interemit, mundus sit, hoc est impunere illi esto, de his meminit *Vipsianus in l. fur manifestus, & in l. si quis in seruitute, ff. de Fur-*
106 *106 pis, duo in loco furem manifestum t[ame]n Graeci dicunt, autem quippe id est antephoron de his scripsit Andr. Alisaeus Praterius in l. 2. Calus hoc de gi-***

mus testamum antiquarum lib. 10. c. 6. nonissimè Fer-
107 *107 randus Adducens explicat, lib. 1. cap. 43. Has penae furibus statutas narrat Alexand. in cons. 138. m. 9. vol. 6. Ang. de Aretio in Tract. Malefactorum in verb. Vellam Calestem abulit, col. 3. Marfil. in l. sorem, u. 2. ff. de Fur. & in l. si quis allegat, in princ. C. eodem Titul. l. docet. Dambord. in Praxi Criminum, c. 78. m. 2. l. h. Clarus, in §. Homicidium, nu. 41. & nonissimè Ioan. Bonifacius in Tract. de Furijs, Si quis Dominum, nu. 32. 33. Ideoque cum esset ei permittit illum occidere, & tamen ad praedictum vigilum accessit intendens coram eo rei furto sublati de persequu-
108 *108 ditionem, rectè dicitur t[ame]n nunciatae censeri penam criminalem pro furto, quia illum dare omisit, cum illum dare ipse nolisset. In questione nostra ca-*
109 *109 dem ratione, si vxorem in Adulterio deprehensam occidat, facit quod per legē sibi committitur. Sed dotem in casu suo non celeret ei remittere, aut lucrum promissum, cum non posset propria auctoritate illud recipere. Quid enim si dos non esset exata, sed quod fuisset promissa, & esset exigenda? Si autem fures nocturni, vel balnearij, vellet au-*
110 *110 diti, puta facere aliquas defensiones t[ame]n tunc audi-ri debent, vt dicit *Vipsianus in l. 1. vbi dicitur, ff. de Furibus Balnearij.***

CONCLUSIO Itaque ex dictis relatorum Do-
ctorum est, quod quando lucrum proueniret marito ex conuentione, & tunc non deberetur tantum ab vxore, non excogitatum, & tunc illi non debent dixerunt, quorum opinionem ego oppugnavi. Et sic etiam quod deberetur lucrum ex pacto de bonis praemortis, ex pacto praesertim comprobato per legem, & in statuto contentam dispositionem, puta diceret conuictio seruata forma statuti, vel consuetudinis, & tunc lucrum, & si promitteretur per pactum vigore statuti & consuetudinis, vt sunt maiori ex parte in hoc Regno, eo casu lucrum de-
109 *109 betur, cum sit t[ame]n factum homicidium lege permit-*
110 *110 t[ame]n, quo penam non meretur. l. Gracchus, C. de Adulterijs. Sic Marfil. Matthesiam. in dicta singul. 73. Bart. Angel. Alex. & la. in dicto §. si vir, hoc idem probauit Rol. 2. Valle in Tract. de Lacro dotis, §. 63. numer. 6. allegans Campeg. in Tract. de dote, part. 3. & hoc idem sequitur, & probat *Atter. Anton. Peregrinus de iure ff. lib. 2. tit. 3. num. 1. Et vltimo dum transcribuntur ista, eandem sententiam tenuit Ioan. Petrus Sardus de Alimentis, titul. 8. §. 69. 110 num. 10. dicens, quod ratio assignata t[ame]n per illos, qui tenent, quod lucrum ex conuentione promissum, non debeatur marito occidenti vxorem deprehensam in adulterio, nunquam sibi placuit, pro-*
111 *111 ut mihi displicet, & potius statuo cum Bartolo, & alijs, teneant alij, vt voluit.**

QVOAD Amissionem dotis mulieris deprehensae in adulterio, & occasione inde sequuta, nulli dubium, sufficere isto casu probationem osculorum, siue baliorum, t[ame]n ac tactum mammillarum, aliorumque similium, de quibus dixi supra hoc eod. tit. versicul. Ofculo, num. 79. Et notanda sunt verba D.

Augustini in lib. de christiana fide. Epistol. 109. ad monachos. dedita in c. Nos folio 32. quasi 5. dicentis. Nec solo affectu, ac tactu, sed aspectu quoque appetitur, & appetit concupiscentia seminarum: ¶ Nec dicaris vos animos habere pudicos, si habeatis oculos impudicos, quia impudicus oculus, impudici cordis est nuncijs, & cum se sibi inuicem, etiam tacente lingua, conspectu mutuo, contumaciter impudica, & secundum concupiscentiam carnis, alterutro delectantur ardore, etiam inuicem ab inmundata violatione corporibus, fugit castitas ipsa de moribus. Et Dignus Gregorius lib. 21. Marabulum cap. 9. & in c. Qui viderit. 32. q. 5. qui viderit (inquit) mulierem ad concupiscendum eam, iam machatus est in corde suo, quia enim Græco vocabulo, adulter mechus dicitur, cum non aliena coniux, sed mulier videri prohibetur, ¶ sperit veritas offendit, quia etiam solo visu, ¶ cum turpiter, vel innueta concupiscitur, adulterium perpetratur. quorum causa Alexand. in consil. 77. per totum, vel 7. dicit, quoad doris omisio, ¶ etiam ex his ¶ dicit, esse probationem per prædicta, quod, & plenè tractauit Marian. Socin. Inuier. in consil. 32. vel 2. quia ex oculis, & tactu ¶ mammillarum mulier præsumitur adultera, & dorem perdit. Ripa in Rubr. extra de Indicijs, numer. 16. Francisc. Bursia in consil. 69. numer. 1. volum. 2. Joseph. Meillard. in Tractat. Probation. conclus. 13 37. numer. 3. Bernardus de Alimentis tit. 7. q. 16. numer. 2. Bartholom. Berzelius in consil. criminal. 20. numer. 8. volum. 1. Mulier enim ita amittit dorem per adulterium præsumptum, sicut ¶ per adulterium versus Puerum: Alphonsus Præceptor meus in studijs Diathecicis, in Rubr. C. de Edend. numer. 45. 46. quem sequitur Ioan. Papias de Cossa de Falsi iuramento, & in quædam distinctione. 13. numer. 32. Marcus Maximus Diablog. Denarijs. Classe 13. cap. 39. numer. 1. Bartholom. de Cassan. in Consuet. Burgund. Rubr. 4. §. 6. in verb. Et Sera senne, numer. 24. Menochi de Præsumptionib. lib. 5. Præsumptio. 4. 1. numer. 26. Berzelius in consil. criminal. 273. numer. 13. volum. 3. Anton. Scappus de iure non scripto, lib. 1. cap. 50. numer. 32. ex nostris bene, & substantialiter Paris de Pates, de Syndicatu. in verb. Officialis offensum. 13. cum pluribus seqq. de quo agit de reperto in domo cum muliere in ¶ domo illius: quam aurem meliorem ¶ probationem in simili partes offendere poterunt, quam si occisum hominem in Camera mulieris deprehendat, alij quærant alias probationes, vt excludant parentis facinora. Nicol. P. iellius in dec. 83. cent. 1.

F E V D O non mirum si vafrallus priuatur, si ¶ mulierem vxore illius turpiter luserit, vt ponit ¶ ibi Accersus, manus ad mammillas miserit in c. 1. §. Item si fidelis. in verb. Luserit. Quib. modi feud. amittatur. declarant si osculum luxuriosum, maritus ad femur, patetq. verecundas contredauerit, ¶ declarat. Iacobus de Ardis con. in summa Feudor. part. 2. cap. 55. incip. cum prædictum. vbi summarias causas enumerat. & in cap. 86. incip. Item amittit, stuprator. Andr. de Iser. in dicto §. Item si fidelis, nu.

Summa Decisionum Tom. III.

8. 9. Iacob. de Belisfeld. 1. Bald. ibidem, numer. 7. Jacob. Aluaret. nu. 29. Præpositus, numer. 1. Martin. Landenf. numer. 6. Matth. de Afflict. numer. 12. Francisc. Carr. in Tract. Feudor. par. 4. cap. 2. 3. Gulielm. Hammer. in Tract. Feudor. lib. 3. cap. 11. Francisc. Duaren. in consuetud. Feudor. cap. 14. nu. 11. Paris de Pates in Tractat. de Reintegrat. Feud. cap. 25. 1. numer. 2. Archidia. de Sancto Georg. in Inuestitur. in verb. Dissoluti vassalli promissi, nu. 32. Anton. Capic. in Inuestitur. Feudali. in verb. Feudum amissionem vers. amplius facio. Zingonar. Baro de Benefic. ad Orientum, lib. 3. cap. 3. Ioan. Ferrar. Montan. in V. sus Feudor. lib. 4. notab. 2. cap. 1. Ludolphus Schraderus de Feudis, part. 9. cap. 2. numer. 74. 84. 85. Francisc. Sonnbach in Tract. Feud. part. 12. nu. 16. 24. cum alijs allegatis per Henricum a Rostenthal in Synopsi Feudor. c. 10. conclus. 18. nu. 1. 2. Francisc. Heitsman in Dissipation. Feudistica cap. 4. 1. vers. Vnde cetera est.

AMISSIO DOTIS itaque posita pro constanti, ob adulterium vxoris, ac luci dotalis, & quod consignetur marito. Declaranda primò ¶ erit ista conclusio, quod si mulier, adultera habet patrem superuiuentem, ipsi filijs familie, vel conuenit, ac pactum sibi fecit de dote sibi restituenda, palam erit patri, non marito dari, ipsiusq. ¶ filijs delictum patri nocere ¶ non debet, argum. h. si dotem, C. de iure dot. Dyn. in l. 2. §. si de verum, ff. solut. matrim. quem sequitur Bartol. in §. est quique, numero 3. in Aut. de nupt. Idem voluerunt Cyn. Ioan. Faber. Bald. & alij in dicta l. si dotem, vbi, et Salycet. Et post Dyn. voluerunt Barthol. Paul. de Castro, Alexand. in dicta l. 2. §. Item si volumus, vbi Ripa, numer. 2. & in dicta l. 2. §. quid siu patris, vbi Ioan. Sajon, sub numero 7. vers. et secundo inferitur. Idem Barthol. in l. si finita, §. si de velligalibus, ff. de damno infect. Anton. de Butrio in cap. plerique extr. de donationibus inter vir. & vxor. Salycet. in l. 3. C. de bonis damnator. Barthol. de Cassan. in consuetud. Burgundia, rubr. 4. §. 6. in verb. Et si sit tenet, nu. 30. & 21. vbi dicit, hanc esse communem in opinionem, quem sequitur eadem verba Gaspar Caballin. Millelog. 327. Nicol. Boerius in Apostillis ad Dyn. in c. Non debet de regul. iur. in 6. idem Boerius in decis. Burdegal. 338. nu. 5. Anton. Scappus de iure non scripto, lib. 1. c. 50. nu. 16.

CONTRARIUM Tamen tenet Accersus ¶ in dicta l. si dotem, in verbo fuisse, dum dicit, quod quando pater non est stipularis dorem sibi reddi, sibi imparet, & gl. sequitur Raphael Comens, in dicta §. quid si in patri, & corroborando hanc opinionem, Cassan. in loco allegato, aliqua induxit, & reliquit cogitando.

PRIMA opinio tenenda est, vt communis ¶ scribendum numero approbara, Quinimodo ¶ etiam in casu, quo pater non fuisset sibi ipsi stipularis, & vxor illo existente adulterium commisset filia marito coniuncta, non illi, sed patri dorem dare cogitur, quia dos à patre profecta ad patrem redire debet, maxime secundum ¶ consuetudinem Martini l. Dos à patre, C. solut. matr.

Q 3 Gald.

Caladin consil. l. de iur. s. titul. de Donat. inter vir. & vxor. Consil. l. in cap. 43. num. 9. Francus. de Franch. in Decis. Neapol. 298. in princ. Ioan. Baptista Costa de Remedys subsidiarius Remed. 65. numero 9.

DECLARA Secundò, & subintellige, quòd quidò solum est matrimonium Dos ad patrem
133 non spectat, sed remanet apud filios etiam si pater esset stipulator illam sibi reddi, vt ampliando dicta Curry Ioan. in dicta consil. 43. num. 9. dicit Ioan. Nicol. Arletan. in Legum aliter numero 46. C. de senectud. Nupt. quos refert, & sequitur Ioan. Baptista. V. filiales. opinio. Commun. §. Dos, numero 171.
172.

DECLARA Tertiò, quòd in casu superius narrato, quando mulier ob adulterium amittit dotem, non debetur nec marito, nec patri si exi-
136 sunt filij, quia illis debetur dos, & donatio propter nuptias. arg. §. vir de Adulterio. in Aut. vt mariti & antea. voluit Gloss. notab. lpc. 1. in verb. revertere. extr. V. l. in aut. Consil. Bald. in l. hac edictali. in prima sententia. num. 5. vers. sed pater licet nuptia. C. de secund. nuptijs. Franciscus de Crima in singul. 86. incip. si natus acquirat. Nicol. Boer. ad Dyn. in aut. c. Non debet de Regul. iur. in 6. in apostol. incip. Adde in quibus casibus & in dicta Decision. Bardegal. 338. num. 6. Didac. Conar. in Epist. de singul. par. 2. cap. 7. §. 6. num. 4. Cassian. in l. de allegato sub no. 20. Petr. Conrado in Consilio suo vixit Conar. par. 3. Consil. 154. num. 7. Lancellotti. Conrad. de Offic. Prætoris in consuetudinal. tit. de Adulterij sub no. 24. vers. Quamvis mulier.

DECLARA Quartò si virum vxore reconciliari sunt pœna, quia cum expulsiſſet vxorem, illam iterum reduxit ad suam domum, vel approbando mores præteritos, vel (ne reneatur pœna Lenociniij) dixerit illam non docturam vitæ turpem,
137 aut f. meretriciam, sed bonam, honestam, & castam, quo casu criminum præteritorum remissionem inter eos facienda esse, non autem præiudicabit sibi maritus ad cõmittenda sex. in dicta c. plerumq. & b. Gloss. Notabilis in verbis, nec reprobationis. vbi hoc expressim dicit Propositus, Angel. de Arretis, in Tract. de Aleatorum in 4. verb. c. si has adulterio la mia donna. vbi Augustin. de Arimino. num. 50. Didac. Conar. in l. de dicta part. 2. cap. 7. §. 6. sub no. 7. Lancellotti. Conrad. de Offic. Prætoris in causis crimin. titul. de Adulterij sub no. 26. 27. vers. septime quando maritus vxori mores, de qua reconciliatione habetur in c. quemadmodum. extr. de iur. iur. in c. si illuc. 23. q. 4. que iura annotauit Gloss. pen. in c. intelligimus de Adulter. quam viri, & vxores reconciliatione
138 nem post adulterij accusationem f. admitti in Gallia narrat Gerardus Maynardus in Decision. Tholosa. 7. lib. 4.

CONTRARIUM quoad hoc tenuit Salycet. in l. quoniam Alexandrum. C. Ad legem in l. de Adulter. dicens, dicto casu, quo mulier est reconciliata viro, f. ob crimina per primum adulterium per indulgentiam à marito remissa non posse de

de nouo crimina commissa accusare ab eodem viro. arg. c. de benedicti 32. q. 1. quasi per dictam reconciliationem, & indulgentiam, etiam adulteria, quæ de nouo committeret, censeret remissa.

CVI VS contrarium dicunt, gl. in dicto verb.
139 *Nec reconciliata in fin. dicit, secundum f. Evangelicam veritatem, remittendo quoad ipsum præterita, quod sibi licuit, & prohibens futura, & ita dicit Propositus in dicta c. plerumq. Evangelica veritas hoc decreuit apud Ioannem cap. 8. dum illi mulieri adultera dixit, Mulier vbi sum, qui te accusabant tunc te condemnauit & quæ dicit, Nemo Do-
139 mine. Dixit autem Iesus. Nec ego te condemnabo. Vide, & iam amplius non peccare, & contra per plura conclusit Ioannes Lopez in Rep. c. per v. bras. §. o. num. 18. quem refert, & sequitur Didac. Conar. in dicta part. 2. cap. 7. §. 6. num. 7. & ex locob. de Reliquis, & Augustinus ad Arimino. vbi supra Lancellotti conuadus in dicta titul. de Adulter. num. 26. 27.*

DECLARA quorò Accusationem de Adulterio contra vxorem non operari nec effectum habere quoad pœnas, si mulier opponat contra vi-
139 tum exceptionem f. malorum morum paria delicti, aut turpis fornicationis, quia illo casu accusatio non admittitur. Gloss. notabilis in verb. punietur in Legistati. C. de Adul. in trac. Maleficij in 1. verb. che mi ha adulterato la mia donna. in verb. Quæ quæ de sententia sub no. 49. vers. Quarto opponitur? quod ibidem approbat Augustin. post ipsum, num. 50. plures allegat Hippoly. de Marfil in singul. 324. incip. Paria delicta. Ioan. Lopez, in Rubr. de Donat. in 1. verb. & vxor. §. 20. per totum. Didac. in Epist. de specul. sub. par. 2. cap. 7. §. 6. Abbat. Papamarian. in cap. 3. num. 3. extr. vbi de non coactis. Barboza in Rub. de iure matrimonio par. 1. num. 98. dum inquit, vxor adul-
133 tera non perdit dotem, si maritus f. habet concubinam, quod antea dixerunt Paulus de Castro in consil. 8. incip. hac mulier non debet excludi, quæ refert, & sequitur Hippoly. de Marfil in l. patre, vel vxore suo. num. 12. vers. Nolo tamen amittere. ff. de quæst.

SVBINTELLIGE Tamen non procedere seu prædictam conclusionem, ac declarationem si maritus accusauerit vxorem criminaliter de adulterio
134 quia illo casu, cum mulier nō possit maritum f. de adulterio criminaliter accusare vt in l. C. de Adul. vbi optime Accursius in verb. f. solate. & voluit Hippoly. in l. patre, vel marito num. 31. ff. de quæst. Ioan. Lopez in dicta Rubr. de Donationib. inter vir. & vxor. §. 89. num. 5. vers. Quando igitur. Sed tunc procedat
135 qñ t maritus agat civiliter ad separationem Thome & amissionem dotis, vt illa agere possit cõtra virum pro lucranda donatione p. nuptias, & tunc applicat Regula, q. paria delicta mutus compensationem
130 t. tolluntur. vt c. intelligimus. c. fin. extr. de Adulter. vt per Paul. de Castro in consil. 402. vol. 1. Ioan. Lopez in dicta §. 20. Marfil in dicta l. patre, vel marito, num. 14. & sic intelligenda allegata per eundem in singul. 234. incip. Paria delicta addit Didac. Conar. in dicta part. 2. cap. 7. §. 6. num. 6. Lancellotti. Conrad. de Offic. Prætoris in causis crimin. titul. de Adulter. sub

*sub nu. 26. vers. Quinto limita. & Abb. Panor. in dicto c. 1. nu. 3. xxi. ut sita non contest. ubi addentes. Sebastian. Medicus de Compensacionib. par. 1. q. 34. & q. 48. Summa de Alimentis tituli. 7. q. 16. nu. 47. sequitur Ioan. Baptista Colla de facti fient. & ignoran. dist. 15. nu. 2. 3. centur. 2. & ane idem Colla de diffinit. 1. 2. nu. 30. centur. 2. Thomas Trinitin in Decision. F. meta. 45. nu. 2. lib. 1. Et quoad 1 hori sepa-
337 rationem, & dotis amissionem iudicantur ad patris, & voluit Anton. Gamma in Decis. Lusitan. 234. num. 1.*

DECLARA sexto Maritum putarium, nō
[38] posse occidere vxorē putarium, neque ꝑ lucrari illius dotem, ut possit Anton. de Buris in dicto c. plerumq; de Donat. inter vir. & vxor. Lud. Roman. in l. Lucius Titius col. 6. vers. sed succedit. ff. solut. matr. Alexand. in l. si cum dotem. §. fin. col. 2. ff. eod. Titul. refert. Andr. Tiraquell. de legibus connubialibus, in verb. de san. mary. Gloss. 8. nu. 38.

CONTRARIUM tamen verius, sed modo
infra scripto videlicet, nā cum habeamus Gloss.
in l. de iur. §. fin. in verb. Non legitimum. ff. Ad Ma-
[39] nipul. & de incol. dicentem, licet ꝑ marito, vel patri occidere adulterium vxoris putarium. Tamen cum illam ibidem reprobat Bart. Nihilominus, si cuti vxor vera propter adulterium perdit dotem,
[40] sic etiam putaria. ꝑ vt voluit Gloss. communiter approbata in dicto c. plerumq; per Hostium, Gessred. & Innocent. Ioan. And. Card. & Panor. in dicto c. plerumq; quia nec matrimonium, neq; spem matrimonij Violare licet. *L. vxor. ff. de Adult. & istam opinionem, quod mulier putaria perdat dotes ob a-*
[41] *dulterium ꝑ bene corroborat Ioan. Lopez in dicta Rub. de Donat. inter vir. & vxor. §. 36. nu. 3. 4. & per vob. & post Cardin. Alexandrin. Petr. de Anchar. Barthol. Braccin. Paul. de Castr. Lud. Bologni. Thom. Parpal. Marfil. & Eandz. quos refert, & sequitur Andr. Tiraquell. de legibus Connub. in dicta Glossa 8. nu. 265. quem referens sequitur Petr. Cened. Colla-
[42] tion. iuris canonici parte 2. collect. an. 12. num. 5. Quæ opinio corroborari potest per alia priuilegia, & quæ scripsimus ex Baldo, Saicre, Ferrerio, Memo-
[43] chio, Monaldo, Socin. Iunior. & Bonaceto & Illustissimis Cardinalibus Putto, & Bonensijs, & Blanchetto, & Regente F. deca Tella supra citat. 1. num. 890. vj. ad nu. 897. inclufis hoc tenet 3.*

SVBDECLARA supradictam opinionem
procedere quando scienter contraxisset in gradu
prohibito mulier matrimonium, & commisset
[44] adulterium, vt sic perderet dotem iuxta doctri-
[45] nam in l. in dicta l. Lucius Titius nu. 42. quem se-
quitur D. Cardinalis Blanchetus in Decis. nouissim.
Roman. 606. nu. 1. vbi.

DECLARA septimo, non posse mariti ha-
[46] redes, illo mortuo, accusare illius vxorem ꝑ de
adulterio per eam, ipso viuente, commisso, post-
quam ipse viuens nihil opposuit, ita voluit. An-
[47] toni. de Buris, in r. fin. de Donat. Iuxta tamen hoc di-
ctum originale Accerij per suum text. in l. rei indi-
cata 16. ff. solut. matr. in verb. mortum repeti ob quafi
Summa Decisionum Tom. III.

*diceres ob mortum coersionem, & in gloss. sequenti, in verb. Non habet post modum in campum duxit Dy-
[48] nus, & clariorem firmavit Bartol. in verb. Mortum, 144. num. 5. ibi potest ratine vir, non ꝑ aniem Bartol. sequuntur ibidem Bald. Angel. Lud. Roman. Fran-
[49] cisci. Alexand. & alij, afferentes esse hanc communem Doctorem licentiam, Prepositus. Cardinal. & Panor. in dicto c. plerumq; Segovio. de alt-
[50] mod. in cens. 50. incip. in questione Lud. Roman. in cens. 286. incip. Hoc iustitia. Arg. de Arretis. in Trac. Maleficio. in verb. che mi ha adulterato la tua donna. num. 29. & alij relati ab Anton. Gabrili. com-
[51] mun. opinio. lib. 7. titul. de Maleficio. conclus. 35. num. 8. Hippoly. de Marfilijs, in Rep. l. f. nica. num. 62. C. de Rep. Virgin. Andr. Tiraquell. in rep. l. si nunquam in verb. si ceperis liberos. nu. 217. C. de Reue. Damas. Nicol. Bar. in Decision. Burdigal. 338. du.
[52] 7. Didac. Cuar. in dicta parte 2. cap. 7. §. 6. num. 9. Petr. Cenedo collect. iuramentis cap. 14. lib. 1. Amicus Gamma in Decis. Lusitan. 234. num. 2. sed & de Ab-
[53] narium Vallasium in consultation. sine Decis. Lusitan. 169. nu. 1. 2. 3. 4. 16. Nicol. Fegellus in decision. 61. parte 1.*

SVBDECLARAVIM etiam, præce-
dens dictum, procedere non posse, si probaretur v-
[45] xorem marito viuente ꝑ adulterium fecisse, ipso
tamen ignorante, & prouide agere hæredes posse
ad querendam illius dotem. vt voluit Cynus in l. fin. C. de reue. Damas. Roman. & Arretin in dicta l. Rei indicata in §. heredi. Alexid. in cens. 89. incip. in causa, & lue num. 3. vol. 6. Andr. Tirag. in dicto verb. Susceperis liberos. num. 217. Didac. in dicta parte 2. cap. 7. §. 6. num. 9. vers. secundum vxor. Seba-
[54] stian. Medicus, in Tract. Mortuam soluit. parte 2. conclus. 5. numer. 20. remissit Petrus Cenedo Col-
[55] lation. iuris Canonici parte 2. collect. an. 1554. num. 7. D. Pregerin. Fabianus in dicta decision. Lusitan. Roman. 86. lib. 2. vol. 3. & in dicta decision. 13. libro 3. vol. 3.

DECLARA octauo, Vassallus reperiens Do-
minū adulterantem eius vxorem non posse illum
[46] ꝑ occidere, nec si reperiret cum eius filia, sicut
potest dominus è coniu. arg. l. maris. §. 1. & l. si
adulterium. §. liberos. ff. Ad leg. in de Adult. nō Do-
[47] 147 dotes equiparant Vassallos liberos. ꝑ vt pluries
hoc facit Andr. & Lucas de Penna in l. 2. C. in quibus causis. colom. cens. lib. 1. Sic ad licram dixit Ma-
[48] th. de Affilijs in Decision. Neap. 265. nu. 20. hoc idem
voluit Paris de Paris de Puteo in tract. Syndicatus.
in verb. Officiales offensa. nu. 17. Fuit originale dictū
ipsum Lucas de Penna, cuius dictum istū alij Paris,
& Affilius habuerunt pro euangelio.

ADVERTENDUM Tamen arbitror su-
 pradiſtam conſuſionem intelligi debere illā pro-
 cedere, & locum habere in Regibus, & Principi-
 548 bus ſui iuris, vel Tyrannis, qui ꝑ per vim com-
 mitterent adulterium, vel quid ſimile, de quo in-
 cidenter tractat Bald. in l. cum quum, num. 25. verſ.
 Et ſcias quid in illis ſpergi. C. de Fideicommiſſi. quo
 in loco tractat, an ille, qui naſcitur ex tali com-
 plexu ſuccedat matri, & dicit ſuccedere poſſe ex
 teſtamento, & ab inſteſtato; reddir rationem, quia
 149 præſumitur per vim, & ex ꝑ mæru terribili id
 factum fuiſſe quibus remanet mulier excuſata. In
 his itaq; caſibus, ridiculum eſſet, virum mulieris,
 qui in ſimili adulterio incidere, velle cogitare
 Tyranni Principis, & adulteri interitum. Nam
 Tyrannus etiam Tyranni Phalaridis dictum in Epithela
 65. ad Hieronymum dici conueniret, dum ait, Quum
 multa de te, & de concione, quam contra me ad
 Leontinos habuiſti, dicere poſſim, nolo tamen ſu-
 150 perſuiſi vti verbis, niſi quod Culicem ꝑ Elephas
 Indus non curat. Verum iſta fieri ſolent à paruis
 151 Regibus, qui Tyranni eadunt, ꝑ vt dicit Ariſta-
 oteles Metaphiſicum Nicomachiſium, lib. 8. cap. 10. Prin-
 cipes autem optimi, ac Reges magnanimi ab his
 152 abſtinent ꝑ prauis actibus, & facinoribus, præ-
 ſertim cum ſuis ſubditis. Et ſi quādo in his in-
 cident, nulla opus eſſet violentia, ſi mulierem aliquam
 optarent, facile, & reperitur, & acciperent, Quia
 ſunt Domini reuorum, & perſonarum, vt dicit Ma-
 rianus Preſecta de ſubſeudis Baranum, li. 2. Authoriſa-
 4. num. 4. Et diſi ample in commentariis de Regis
 Catholici præſentia. Præſerta credo intellexiſſe de
 153 Dominis directis, Regibus, & Principibus ꝑ ab-
 ſolutis, non autem de Baronibus, qui dicuntur
 viles Domini, & Rex fit per Anthoniaſiam Do-
 minus directus. Nam eſt bona comparatio, & re-
 154 qualitas inter liberos, & vaſallos, ꝑ quia cum
 ſeruiſus iuris gentium fuerit inuentum, cum à
 principio naſcentis mundi, liberi omnes naſceren-
 tur, inducta ſeruiture, ſubſequeuta manuſiſſione,
 ſerui, qui manuſiſſebantur, liberi fiebant, ac liber-
 tini dicebantur, vt dicit Iuſtinianus In prince. in li.
 de libertinis, habebant illi ciuitatem, quam muta-
 re tamen non poterant, niſi conſens voluntate, Hinc
 miratur Cicero in Oratore pro Cæcina, quare illi
 ciues Romani in Latinas colonias mitterentur ꝑ
 Quibus in locis, qui mitebantur, multa impoſi-
 ta cogebantur, tractabantur, vt Plebei, & iure pri-
 uato, & à ſtipendijs, & honoribus erant repulſi.
 Vnde anno Urbis 456. ubi Hetrurij, & Vmbro-
 rum motus Litius, lib. 10. His nectrius (inquit) Senatus
 conſentitus, luſitiani iudici, deleſtus omnis gen-
 eris hominum, haberi iuſſit, nec ingenui modo, aut
 iuniores, ſacramento adacti ſunt, ſunt ſeniorum
 etiam cohortes factæ, libertinij; centuriati, cum
 antea non admittentur ad militiam. Habita itaq;
 conſideratione ad illa tempora, palam eſt, vaſſal-
 los tamquam ingenuos habitos fuiſſe, & haberi,
 neq; à militia, ac alijs prærogatiuis ſpectantibus
 ad ingenuos vnquam innotos fuiſſe, ac non admif-

ſos. Inſuper non eſt dare æqualitatem inter libe-
 155 ros, & Vaſallos, nam vaſalli dicuntur etiam ꝑ No-
 biles, & Barones, qui ſecunda à Rege habent, quibus
 thoritatem habent nobilitandi, & ſecunda conceſſa
 habent homines, & alios ſubvaſallos, Andr. de
 Iſſer. in c. 1. Scateri. Quis dicatur Dux vel Marchio,
 Jacob. de Beluſis in Proem. Feud. in 6. diſtinctione Lu-
 cas de Penna in l. non licet; col. 2. verſi. Quare ex co-
 mitum. C. de Dignitatibus lib. 10. Matth. de Afflic-
 in diſt. c. 1. col. 3. Quis dicatur Dux, & Marchio,
 & plene Andr. Tragnoelli de Nobilitate, cap. 7. per
 totum, liberti autem familia non habent. Præ-
 rea ſunt inter ipſos liberos, & vaſallos plures in-
 156 qualitates, liberti enim ob leuiſſimam ꝑ culpam,
 quam in dominum committere, bona amittunt,
 & in ſeruitutem reuocantur. Quod non eſt in va-
 ſallo, quia, & ſi per ingratiſtudinem aliquam di-
 157 gniam, priuaretur feudo, non ꝑ tamen ſerret ſer-
 uus, plures inxqualitates inter libertum, & va-
 ſallum i. etulit Franſcius Senebr. in vſus Feud. in
 158 g. uenitum, & non eſſe ſerret verum, ꝑ dicit
 idem Senebr. in diſt. 1. traſt. au. parte 13. num. 164.
 Valerius Zeſi. in S. panales, nu. 24. inſi. de Afflic-
 pro vt longius hanc argumentationem reſutat.
 Ioachim. Myſing. in Obſeruat. 91. obſer. 92. conſtat. 4.
 & Henricus à Roſenthal. in Synopſi Feud. cap. 1.
 conſeſt. 1. n. 1. 2. Ioannes à Robertia Diſputatio-
 iuris. lib. 1. Propoſi. 5. Ernetus Caſſman Diſputa-
 tionum iuris Civilis diſputation. 3. Theſi. 1. 2. Theſi. 2.
 159 3. 4. 5. Pro ſupplemento, iam Vaſallum ꝑ abſol-
 nere debere à concubina vxoris Domini, matris,
 filiz, neptis, & nurus, & à turpi luſu cum eis, vt
 diximus ſupra hoc eodem titulo, verſum. Feuda non
 mirum. Afflic. in c. 1. Item ſi fidelis, nu. 18. verſ.
 Quod autem ſi vaſallus habuit rim, nu. 33. Ripa in l.
 ſin. num. 23. 37. 41. 43. C. de Reuocand. donat. Quare
 autem non eadem autoritate conſtituta, non ſint
 pro vaſallis, quæ pro domino ſtatuta fuerunt ꝑ cur-
 tllæ ipſæ penæ pro vaſallis nō ſint erga Dominos,
 qui cum illorum vxoribus concubere ꝑ vt pro il-
 lis factæ fuerunt, cum cuique notum ſit mutuum
 160 deberi fidem, & obſeruantiam ꝑ inter Domi-
 num, & vaſallum, paternum, & clientem, etiam
 diſpoſitione Feudali. c. 1. S. Domino. ſi de Feud. de
 ſuncti content. ſi inter domin. & agnat. & Libertinus
 161 Imperator inquit, inter Dominum, & vaſallum ꝑ
 nulla fraus, nec vllum malum ingenium debet in-
 tervenire. cap. 3. incip. Quoniam inter de prohibi-
 ſi. ad alienat. per Libertarium. Andr. de Iſſer. in diſt.
 S. Domino. dicit, quod ex quacunq; cauſa, & culpa
 162 debet ꝑ vices reddere. c. unico. in ſin. de ſorm. fide-
 lit. quia iudicantur ad paria, vt concludit Roſen-
 thal in Synopſi Feudorum cap. 1. conſeſion. 19. nu.
 16. vol. 2. Per. Nicol. Roſcius de Fondis Tyrol. ex
 quibus

quibus causis feud. amittat. nu. 132. *Math. de Afflic.*
in Decis. Neapol. 24. num. 4. in decis. 295. num. 1.
Menech in cons. 32. num. 19. volum. 1. Ioan. Petrus
Sardus in Tract. de Alimentis. titulo 8. quæst. 43.
numero 8. Ludolphus Scharerus de Feudis. par-
te 10. sectio. 8. num. 34. Ex quibus breuiter cen-
sco, debuisse abstinere Lucam de Penna, Paradem de
Pucco, & Mathieum de Afflicto ab eo, quod dixe-
runt, quod vassalli non occidant Dominos adul-
terantes et eorum uxores, quasi dederint, aniam
Dominis, vt committerent similia carnis flagitia,
tū quia spero Dominos feudales esse debere, quod à
prauis his abstinere, & sic etiam cessaturos illos
oportere; quorum honori præiudicarent, cum diffi-
cile videatur, iustum dolorem sui honoris tempe-
rare, cum præsertim non posset in Palatio domini
honorifice comparere, quin degito commonstrat-
us, esset omnium ludibrio, & coemptui expo-
situs.

EX OFFICIO in causa adulterij procedi
 865 posse, & inquisitionem formati voluit *Andr. de*
Ifern. in Consil. Regni incip. Legum asperitate. in fin.
cum sit crimen publicum. l. 1. §. si publica. ff. de ad-
ulter. quem sequitur Math. de Afflicto, in dicta com-
miss. legum asperitate. num. 12. T. Bom. Grammat. 21.
Decis. Neapol. 31. nu. 6.

CONTRARIUM quòd sit crimen priuatum,
 & idcirco in illo ex officio procedi non pos-
 866 sit, quia non omnibus accusatio, sed quibus-
 dam personis permittitur. l. quædam. la 2. C. de Ad-
 867 ult. & commune esse hanc Doctorem Senten-
 tiam post *Raph. Fulgencium cons. 135. post nu. 2. & An-*
tonium Gomez in l. Tauri 80. num. 49. voluit Iulius
Clarus in §. Adulterium num. 4. vers. Est autem ho-
do. Hippolyt. Bonaccors. in commun. opin. criminal. §.
Adulterium.

EGO hoc modo ambiguitatem resoluo, pri-
 mo, quia, & si adulterij crimen publicum appel-
 867 lari soleat, non tamen est illis est, vt vnicuique
 à principio accusandi potestas sit, sed illorum nu-
 mero sit, propter publicam vindictam adinuen-
 868 tum iuxta dictum *Baldi in l. si præsidiu. col. 4. vers.*
Quare igitur. C. de adulterijs actionib. Sed in illius
 869 §. delicti accusatione, non omnes admittuntur,
 sed maritus, & pater, & patri maritus præfertur. l.
 2. *Inter marit. C. de Adulterijs.* & Maritum, & pa-
 trem, & fratrem, patrum, & Auunculum. in l.
 quædam. la 2. C. sed. iust. *Bonifacio de Vitalibus, in*
tractatu Maleficiorum de adulterio, num. 4. §. 6.
Cyrrillus Fulgencius in summa criminum, par. 2. tit.
 369 *de Publicis iudicijs, §. 1. nu. 3. rationem assignant,*
 ne scelerum connubia Aliud egodico, quia à Iu-
 dice, & Iustitia expectatur impulsio iniuriarum,
 870 si autem in crimine adulterij iudex procederet
 ex officio per inquisitionem suam, posset testes
 falsi, aut inimici testificari contra honorem mulie-
 ris, & maculam illi falso infirmari, quod ab omni
 proptus sapientium virorum iudicio alienum esse
 debet. Illis tantum accusandi aniam iura tribue-
 runt, quibus confidit, non sine magna causa id tra-

871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

tunetur testes, vel aliqua probatio, immo tunc ordinem iudiciorum non seruare, et fecundum ordinem Iuris procedere, citabatur criminofus ad fententiam audiendam, vt præfatus, *et hoc mor. vltius, & extra de confanguinitatibus, & affinitatibus, quod vult, & extra de purgac. canonica, c. cum dilectis*. Nec in hoc cafu à fententia lata poterit appellari, vt *extra de Appell. perempt. c. c. folius, c. cum fpeciali. Hic Godefr.* Qui poft modum tranfit ad alia fpeciem notorij, coram alijs abique iudicibus præfentia facti. Ex qua Theorica percipimus, quod cum illa mulier Adulterium confefla eſſet coram quatuor Magnæ Curie Vicariis Iudicibus, Regente illius, Advocato Regij Fisci, procuratore Fiſci, Actuario, ſcriba, miniſtris, & alijs de familia illorum ſuperiorem Magiſtratum, poterat procedi ad condemnandam illam mulierem pro dicto adulterio. Sed reſoluto Conſilio decreuit, quod ex dicta in-
77 quæſtione non fieret condemnatio, ſed inquiratur de Adulterio, & daretur ſibi copia pro defenſione, & moros fuiſſe per diſpoſita in *2. c. 1. c. 2. de confiſſ.* ubi ſumamus Pontifex ex confiſſione incidit nec facta per quandam Canonicum, recepte obligationem pecunie, vt præſtaret conſenſum electo Bethlemitana ecclēſiæ, ex ſua confiſſione abſoluit illum condemnauit. Sic & illo-
78 re, dicit Martinus Meſnaris in Epistoſe legem Pontificum, lib. 2. tit. 1. v. 18. v. 1. c. 1. c. 2. c. 3. c. 4. c. 5. c. 6. c. 7. c. 8. c. 9. c. 10. c. 11. c. 12. c. 13. c. 14. c. 15. c. 16. c. 17. c. 18. c. 19. c. 20. c. 21. c. 22. c. 23. c. 24. c. 25. c. 26. c. 27. c. 28. c. 29. c. 30. c. 31. c. 32. c. 33. c. 34. c. 35. c. 36. c. 37. c. 38. c. 39. c. 40. c. 41. c. 42. c. 43. c. 44. c. 45. c. 46. c. 47. c. 48. c. 49. c. 50. c. 51. c. 52. c. 53. c. 54. c. 55. c. 56. c. 57. c. 58. c. 59. c. 60. c. 61. c. 62. c. 63. c. 64. c. 65. c. 66. c. 67. c. 68. c. 69. c. 70. c. 71. c. 72. c. 73. c. 74. c. 75. c. 76. c. 77. c. 78. c. 79. c. 80. c. 81. c. 82. c. 83. c. 84. c. 85. c. 86. c. 87. c. 88. c. 89. c. 90. c. 91. c. 92. c. 93. c. 94. c. 95. c. 96. c. 97. c. 98. c. 99. c. 100. c. 101. c. 102. c. 103. c. 104. c. 105. c. 106. c. 107. c. 108. c. 109. c. 110. c. 111. c. 112. c. 113. c. 114. c. 115. c. 116. c. 117. c. 118. c. 119. c. 120. c. 121. c. 122. c. 123. c. 124. c. 125. c. 126. c. 127. c. 128. c. 129. c. 130. c. 131. c. 132. c. 133. c. 134. c. 135. c. 136. c. 137. c. 138. c. 139. c. 140. c. 141. c. 142. c. 143. c. 144. c. 145. c. 146. c. 147. c. 148. c. 149. c. 150. c. 151. c. 152. c. 153. c. 154. c. 155. c. 156. c. 157. c. 158. c. 159. c. 160. c. 161. c. 162. c. 163. c. 164. c. 165. c. 166. c. 167. c. 168. c. 169. c. 170. c. 171. c. 172. c. 173. c. 174. c. 175. c. 176. c. 177. c. 178. c. 179. c. 180. c. 181. c. 182. c. 183. c. 184. c. 185. c. 186. c. 187. c. 188. c. 189. c. 190. c. 191. c. 192. c. 193. c. 194. c. 195. c. 196. c. 197. c. 198. c. 199. c. 200. c. 201. c. 202. c. 203. c. 204. c. 205. c. 206. c. 207. c. 208. c. 209. c. 210. c. 211. c. 212. c. 213. c. 214. c. 215. c. 216. c. 217. c. 218. c. 219. c. 220. c. 221. c. 222. c. 223. c. 224. c. 225. c. 226. c. 227. c. 228. c. 229. c. 230. c. 231. c. 232. c. 233. c. 234. c. 235. c. 236. c. 237. c. 238. c. 239. c. 240. c. 241. c. 242. c. 243. c. 244. c. 245. c. 246. c. 247. c. 248. c. 249. c. 250. c. 251. c. 252. c. 253. c. 254. c. 255. c. 256. c. 257. c. 258. c. 259. c. 260. c. 261. c. 262. c. 263. c. 264. c. 265. c. 266. c. 267. c. 268. c. 269. c. 270. c. 271. c. 272. c. 273. c. 274. c. 275. c. 276. c. 277. c. 278. c. 279. c. 280. c. 281. c. 282. c. 283. c. 284. c. 285. c. 286. c. 287. c. 288. c. 289. c. 290. c. 291. c. 292. c. 293. c. 294. c. 295. c. 296. c. 297. c. 298. c. 299. c. 300. c. 301. c. 302. c. 303. c. 304. c. 305. c. 306. c. 307. c. 308. c. 309. c. 310. c. 311. c. 312. c. 313. c. 314. c. 315. c. 316. c. 317. c. 318. c. 319. c. 320. c. 321. c. 322. c. 323. c. 324. c. 325. c. 326. c. 327. c. 328. c. 329. c. 330. c. 331. c. 332. c. 333. c. 334. c. 335. c. 336. c. 337. c. 338. c. 339. c. 340. c. 341. c. 342. c. 343. c. 344. c. 345. c. 346. c. 347. c. 348. c. 349. c. 350. c. 351. c. 352. c. 353. c. 354. c. 355. c. 356. c. 357. c. 358. c. 359. c. 360. c. 361. c. 362. c. 363. c. 364. c. 365. c. 366. c. 367. c. 368. c. 369. c. 370. c. 371. c. 372. c. 373. c. 374. c. 375. c. 376. c. 377. c. 378. c. 379. c. 380. c. 381. c. 382. c. 383. c. 384. c. 385. c. 386. c. 387. c. 388. c. 389. c. 390. c. 391. c. 392. c. 393. c. 394. c. 395. c. 396. c. 397. c. 398. c. 399. c. 400. c. 401. c. 402. c. 403. c. 404. c. 405. c. 406. c. 407. c. 408. c. 409. c. 410. c. 411. c. 412. c. 413. c. 414. c. 415. c. 416. c. 417. c. 418. c. 419. c. 420. c. 421. c. 422. c. 423. c. 424. c. 425. c. 426. c. 427. c. 428. c. 429. c. 430. c. 431. c. 432. c. 433. c. 434. c. 435. c. 436. c. 437. c. 438. c. 439. c. 440. c. 441. c. 442. c. 443. c. 444. c. 445. c. 446. c. 447. c. 448. c. 449. c. 450. c. 451. c. 452. c. 453. c. 454. c. 455. c. 456. c. 457. c. 458. c. 459. c. 460. c. 461. c. 462. c. 463. c. 464. c. 465. c. 466. c. 467. c. 468. c. 469. c. 470. c. 471. c. 472. c. 473. c. 474. c. 475. c. 476. c. 477. c. 478. c. 479. c. 480. c. 481. c. 482. c. 483. c. 484. c. 485. c. 486. c. 487. c. 488. c. 489. c. 490. c. 491. c. 492. c. 493. c. 494. c. 495. c. 496. c. 497. c. 498. c. 499. c. 500. c. 501. c. 502. c. 503. c. 504. c. 505. c. 506. c. 507. c. 508. c. 509. c. 510. c. 511. c. 512. c. 513. c. 514. c. 515. c. 516. c. 517. c. 518. c. 519. c. 520. c. 5

180 A ALIMENTA vxori pendente i accusatione
adulterij dicitur debere à marito, authorize, i. p. en-
f. in poff. legat. r. voluit. Alberici. de f. n. l. i.
f. n. l. n. 2. C. de ordin. cogn. a. g. Gloff. ibidem. in
Perb. l. i. i. p. n. m. l. i. n. u. m. 6. in c. p. v. l. i. n. f. i. n.
quem fequitur Bionfini & Iuan. And. & Cardin.
& vltimo loc. Iuan. Lopez in repetit. dicti c. p. v. l. i. n. f. i. n.
v. l. i. n. f. i. n. 3. p. n. m. 5. & alios allegans. Iuan. Per. Sardus
in tractatu de Alimentis, i. l. i. n. 1. p. n. m. 6. Al-
marus Palafrensis confultation. p. v. l. i. n. f. i. n. Luffin.
I. n. n. 4. Iuan. Papam. Arr. l. i. n. f. i. n. Corea, l. i. n. 2. 4. i. n. f. i. n. 6.
Arreola 2.

QVANDO autem commisit adulterium, iu-
18 iuitē recufabit dare vxori alimenta † maritus
Gloss. i. fideicommissum, C. de fideicommissis. & ex
maritis concludi Ioan. Lept. in res p. v. b. c. de
domanibus inter vir, & x. r. §. 64. m. g. re. fect. & l. 6.
quod idem S. de d. Aliments, tit. 5. p. 16. m. l. 6.
& 17. reddendo rationem, quod maritus ob adul-

182 a terium potest vxorem expellere, *cap. ex parte, de sponsalib. c. ex literis* & c. *gentilium, de diuor. c. iua, de procurat. l. ex huiusm. c. de repud. expulso autem vxoris tunc a marito fieri potest, quando crimen adulterij vxoris est notorium, illudque facere illi li-*

183 cet? propria autoritate. *Gloss. in cap. fin. de adul.*

184 vt. quicquid cum adultero publicè habitaret? *Gloss. in c. 1. 3. q. 1. Dida. Comar. in Epithome de sponsalib. par. 2. cap. 7. §. 5. num. 9. 12.* dicens, quod si non est notorium adulterium in d. marito non liceret facere, sed expellere deberet Ecclesie iudicium, *cap. porro, de diuor. §. 1. pleniusque, de donat. inter var. c. vxor. Alex. Nouel. in tr. ad Addef. in cap. 13. quia persona accusat. num. p. ff. in. 46. & late Surdus in dicto q. 16. nu. 18. & 19.* Unde illud procedit, quando adulterium est notorium, vel facta est Ecclesie declaratio. Supradicta vero altera opinio, quando ad huc pendet lis de adulterio. Et hoc speciat il-

185 lud, quod facta separatio. Thon ob vxoris? a adulterium, teneatur maius illi alimenta prestare, quod ex Cardinali, *Alexandro in dicto c. ex parte, col. fin. xxiij. sed opera proximè, de sponsal. voluit, Ind. Clarus in dicto §. adulterium, nu. 17.* quia fi in illam virze turpitudine luxuriosam vitam agens pec-

186 sissat, alimenta vir illi dare non tenebitur, fides si ad meliorem vitam rediret, & de commissio delicti pœnituiſſet, vt voluit *Oleſanus. Cachem. in deſ. Pedemontau. 124. nu. 13. 14.* quem sequitur. *Iacob. Baptista Barad. in pract. criminal. §. adulterium, nu. 112.*

ST V P R V M inter, & Adulterium, hoc inter-
187 effe Modestinus dixit, quid Adulterium tñ
nuptum, stuprum in viduam committatur, sed lex
lulia de Adulterijs hoc verbo indifferenter vultus,
188 tñ cum nupta admittitur, stuprum in vidua, ve
Virgine, vel puero. Idem Modestinus in l. stuprum,
34. ff. Ad legem lul. de adul. & stupro, de vltima stu-
per specie cum pueris, & matulis, nihil hic dicam,
cum latis, superque in illius narrationem, abho-
minationem, & penam, dixerim in hac summa De-
finitionum omnium totius orbis christiani tituli. 1. num.
30. 49. ad num. 107, hoc Tomo 3. Quandoque stu-
189 prum pro adulterio accipitur, & adulterium
pro stupro, l. inter liberos, si lex in l. ff. de Adul-
190 terio in Virgine, & viduam committit tñ dicitur,
scribit de eis Decius in cons. 306. incip. In casu pre-
posito, num. 5. Aymo Cranesia in cons. 205, num. 25.
28. Paul. Gryllandus, de Pænis omniumque crimin.,
q. 7. Lancellost. Conradus de officio Prætoris in causis
criminalibus tituli de stupro superbois, num. 1. cum alijs,
quæ inducit Angel. de Aretio, in tractatu malefici-
cium, in verbo: che m'ha aduleterato la mia donna, un.
51. Francisc. Vinius in decis. 399, num. 5. Bonifacius
de vitalibus in tract. Maleficij, tituli de Adulterio,
Incendio, & stupro, num. 1. Item. Responsi in præcepto,
non Accusabatur, tituli de Stupro. Peir. Folgerius in
practica crimin. in verb. Capiti in formalisatione, num.
13. Cyrillus Fulgosit in summa criminum, part. 2.
tituli de publicis iudicijs, §. per totum, i. d. d. Dam-

hæderia Enchiridio Criminum, cap. 1. q. 7. Innocen-
tius Hæperes de vera iuris prudentia, lib. 12. tit. 6.
Herman. Falsitatis iuris prudentia Roman. lib. 1. cap.
48. col. 7. in parvis, vers. §. proprium proprii.

POENA autem de lute Divino contra stu-
perantem virginem, ita est. Si reductus (inquit)
quis t virginem, nec dum desponsatam, dormie-
ringi cum ea, dotabit eam, & habebit eam vxore-
m. Si pater virginis dare noluerit, reddet pecu-
niam iuxta modum dotis, quam virginis accepit
confluxerunt, vt habetur Exodi, cap. 22. *similiter*
Deuteronomy, cap. 22. scriptum est. Si inuenerit
vir puellam virginem, quæ non habet sponsum, &
apprehendens concubauit cum illa, & res ad iu-
dicium venerit, dabit, qui dormiuit cum ea, pater
puellæ quinquaginta siclos argenti, & habebit
eam vxorem, quia humiliavit illam, non poterit
dimittere eam cunctis diebus vitæ suæ. Harum
diuinarum legum meminit, illaq; declarat Philo
Judas in lib. de specialibus legibus Decalogi. Vidua

honestâ t habita, quæ stuprum commisit, lute
diuino crematur flammi antiquitus, & ideo cre-
dens ludas, quod sibi reatum fuerat Thamar vi-
dua eius uxor, quod prægnans esset, dixit, quod
illam duceret, vt cremaret, illa detexit esse ab illo
gravidam, nec fuisse meretricem, vt scripsum est.
Genesis, cap. 38. Erant enim prohibitz Israelicæ, ne
scortum fierent. Deuteronomy, cap. 23. Non erit (in-
quit) meretrix de filiabus Israel, nec scortator de fi-

lijs Israel. Meretrices enim, quæ publicæ t cor-
poris ipsarum omnibus venalia prostituunt, maio-
ribus penis dignæ iudicantur. *Meretrices 3. q. 4.*
quia impudenter faciunt palam se omnibus exhi-
bentes. l. palam. 43. ff. de Ritu nuptiarum. Adeo-

quod viduam honestæ virgē esse oportet, vt cum
ea dicatur stuprum, c. vidua 34. *distin. Angel. de*
Arctio in tractat. maleficiorum, in verb. cheu bai a-
dulterato la tua donna, & ibi Augustin. Arimenei,
num. 5. Paul. Grillandus de Parisi omisarij. c. i. q. 7.
num. 4. Indicus Damboud. in Enchiridio crimin.
cap. 92. num. 2. Lancellet. Conradus de officio Pra-
toris in causis criminalib. tit. de Supratoribus, sub
num. 4. Petrus Gregorius Sinagmas. Iuris lib. 36. ca. 9.
num. 4. Hieronym. Treutlerus Disputation. Selectar.
parte 2. Disputation. 3. Theſi. 3. Idem dixerunt an-
tiqui nostrorum legum Magistris, vt sunt Placemij-
mus, & Cæto in eorum summis Codicib. lib. 9. tit. 9.

Quia ambo dixerūt, dici stuprum in vidua, dum
modo non sit meretrix. Quod vidua sit honesta
dicit Abb. Pauus in c. peruenit, in finalibus verbis, ex-
tra de Adulter.

CANONVM pœna in stupro, quoad cleri-
cos virgines deflorantes, cum crimen istud graue
iudicetur, cum de illo t conuictus, condemnatur
reddatur infamis, & tanquam capitale crimen
commiserit, promoueri nequeat, quinimmo, si
promotus fuerit deponendus erit. Abb. Panormi-
tan. c. de clericali. c. 12. num. 35. vers. Et prædicta in-
ducuntur, extra de Iudicijs, arg. s. si clericus, vol. 1.
§. 1. *Distin. c. later Nemescio. 2. q. 7. Paulus Grillan-*

das de Parisi omisariam c. i. q. 7. sub num. 1. post
eundem Abb. in c. ut clericorum, de vita & honestat.
clericor. Ioan. Bernard. Diaz, in præf. crimin. cano-
nica, cap. 77. num. 2. 3. Simon Meislaus, de irregula-
tate, lib. 5. cap. 40. Ioan. Berberg in Falsarijs iuris par-
te 1. Rubrica 2. sub num. 15. vers. Et clericus. Petrus
Gregorius Sinagmas. Iuris vniuersi, lib. 36. cap. 9.
Lancellet. Conradus de officio Prætoris in causis cri-
iminalibus, tit. de Supratoribus, num. 15. Iulius Cla-
rus in §. illud, num. 3. Iacob Menoch. de Arbitrar.
iudicij quæstionibus, lib. 3. c. i. num. 3. c. i. §. 1. num. 5.
Quinimmo Ecclesiasticus iudex clerico potest pe-

nam pecuniariam t imponere, quia cum non
posset ob impedimentum ordinum illam virginem
stupratam in vxorem ducere, teneatur illam dota-
re, & aliam pœnam pecuniariam, vt corporalem
imponere, vt concludit Abb. Panormi. in dicto c. per-
uenit, num. 4. vers. Et prædicta potest esse, de Adul-
ter. Paul. Grilland. in dicto, q. 7. num. 2. Diaz in dicto

Proff. cap. 77. num. 6. 7. Laici tamen t in terris Ec-
clesiæ tenentur cum dotare, & illam in vxorem du-
cere, si pater, & ipsa consenserint, ipsi tamen re-
cusantibus, solam dorem dare debent, si verò hi,
qui stuprum commiserint, & recusauerint, tunc
prius verbis celus in monasterium detruditur.

arg. c. 1. & c. 2. de Adulter. Si verò stuprum com-
mittent cum vidua honestâ viuente, t pœna pec-
uniaria punietur arbitrio iudicis, cōsiderata qua-
litate facti, & personarum conditione, vt in dicto

cap. 1. ubi Panormitan. & in dicto c. ut clericorum, de
vita, & honestat. Clerici. ita Grillandus in dicto, q. 7.
num. 3. Iul. Clar. in dicto §. illud, sub num. 3. Anto-
nin. Theſauri, in decis. Pedemont. 3. num. 2. Thomas
Trifanum in decis. Vinea, 59. num. 9. c. i. lib. 2.

IVRE CIVILI stuprum cum violentia

t commissum pœna mortis puniunt. §. si auerum.

Inſtit. de publicis iudicijs. Ioan. Berberg in vltimo
iuris parte 1. Rub. 3. num. 12. 13. Lancellet. Conradus
de offic. prætoris in causis criminalib. tit. de Supratori-
bus, sub num. 9. Argentin. Bassus in tit. de coen. domo-
nialo, & panib. num. 19. Franciscus Veggus in conf.
66. sub num. 198. in fin. quem sequitur Francisc. Vi-
nias in dec. 399. an. 5. Ioan. Berberg in vltimo. Iuris
per. 1. Rub. 2. sub num. 12. in fin. Iohannes Cernia in
Ritibus Siculis, cap. 71. sub num. 11.

STUPRVM Nefarium Masculi cum Ma-
sculo, & masculi cum femina in vltro præpositio.

ac femina t cum femina, qui gladio viore puni-
untur, l. stuprum ff. de Adulter. l. stuprum, ff. de Ri-
tu nuptiar. §. 1. Anb. vt non lex, contra natur. §. si
adulterium cum incestu. §. illud, ff. de Adulter. l. 1.
§. si. ff. de extraord. criminib. Item vir nobis in
fimum, l. fudissimum, de Adulter. §. item lex iulio.
Inſtit. de publ. Indis. Placemum, & Arg. in summis. Co-
dicib. lib. 9. tit. 9. Ioan. Berberg in dicto parte 2. Rub.
2. num. 12. Cyrillus Fulgion. in summis criminib.
parte 2. tit. de publicis iudicijs, §. 4. num. 4. Ioan. Pape in
10. præcepto non machabitis. de Rapra, vers. pro
item, dixi longius tit. 1. num. 30. v. §. ad m. 207. hoc solum
3. quo in 10. o. penitet merantiam paginâ fuisse.

TV-

196 iudicetur, cum de illo t conuictus, condemnatur
reddatur infamis, & tanquam capitale crimen
commiserit, promoueri nequeat, quinimmo, si
promotus fuerit deponendus erit. Abb. Panormi-
tan. c. de clericali. c. 12. num. 35. vers. Et prædicta in-
ducuntur, extra de Iudicijs, arg. s. si clericus, vol. 1.
§. 1. *Distin. c. later Nemescio. 2. q. 7. Paulus Grillan-*

196 iudicetur, cum de illo t conuictus, condemnatur
reddatur infamis, & tanquam capitale crimen
commiserit, promoueri nequeat, quinimmo, si
promotus fuerit deponendus erit. Abb. Panormi-
tan. c. de clericali. c. 12. num. 35. vers. Et prædicta in-
ducuntur, extra de Iudicijs, arg. s. si clericus, vol. 1.
§. 1. *Distin. c. later Nemescio. 2. q. 7. Paulus Grillan-*

TUTOR, qui puellam, cuius tutor erat, frustraerit deportationi subiugatur, & bona illius
 201 omnia Fisci iuribus applicantur. *J. unica. C. si quis eam cuius tutor fuerit, corrup. Placentin. in summa Codicis, lib. 9. tit. 9. col. fin. ver. Excipiuntur quatuor. At in summa eodem lib. 9. & tit. 9. vers. Item, & quando tutor. Paulus Grilland. in dicta 4. §. 7. num. 12. Aggryus Boffus in tit. de Cotu Damnaibili, & puibili sub num. 4. 1. ubi dicit per Senarium Mediolanensem
 202 sem quendam Tutorem qui contraxerat matrimonium cum pupilla, carenis ligatum, & sustinuit. Antonius Gomez in l. 7. auri 80. num. 2. q. 1. Clarus, in §. Fomicatio, num. 24. Paulus Novissimus tract. de lupo Intel. cap. 3. 1. Effellin. 8. sub numer. 18. Barad. in §. iluprum, num. 18. Barthol. de Cassan. in Confuetud. Burgund. Rub. 2. §. 1. num. 34. vers. Quodragismus Terris Casus Mare. Anton. Pergrinus de iure Fisci, lib. 2. tit. 10. num. 6. Isaacum Hoppers de vera iuris prudentia, lib. 12. tit. 6. Cyrillus Fageon in summa Criminum parte 2. tit. de public. indic. §. 4. sub num. 11. c. 1. uti. qui pupillam. Boerius in decis. Burdegal. 317. num. 2. 4. Antonin. Thejurns in decis. 3. sub num. 3. Lancelotti. Conrad. de offic. prator. in caus. criminali. tit. de Supratorib. sub num. 12. vers. Oclans limes Herman. Valentin. iuris prudentia Roman. lib. 1. cap. 48. col. 8. vers. c. 1. mod.*

TEMPERA autem non procedere si prae-
 204 cessisset matrimonium, inter pupillam, & tutorem, *L. Senatus consulto. ff. de Ritu Nuptiar. l. 1. C. de interdicto matrimonii inter pupill. & tutor. Roman. à valde de iure dotis, q. 101. Jacob. Menoch. de Arbitrar. iudic. quatuor lib. 2. centur. 2. casu 194. num. 12. Pura, quia praecessit patris pupillae desponsatio, vel testamento suo 3a parte vxor destinata,
 205 puta quia futuri generi inegritatem, & fidem cognouisset, rationes fuissent redditae, & vigesimus quintus annus aetatis adueniret, *ut in l. si patris, in §. 6. fin. C. de interdicto matrimonii. Vel sierus tutor auctoritate Iuris Canonici, quo Iure non prohibetur Tutor accipere puellam pupillam maiorem duodecim annorum, vt est de mente Angelus in consil. 92. incip. super primo quaestio, col. fin. in sexto, & septimo dubio. Alexand. in l. filius à patre §. si quis eo. ff. de lib. & posthum. vbi etiam Iafon. un. 1. & post Abbas. in Rub. de cognate legal. & Carolum Ruum in consil. 189. num. 15. col. 2. & alios voluit Menoch. in dicto casu 194. num. 13. Felin. in c. 1. num. 17. de sponsalib. Mare. Anton. Pergrin. in dicto tit. 10. num. 10. necessitas Paulus Montanus de iure tutelaram, cap. 3. 1. Effellin. 8. numer. 27. cum de Iure canonum matri-**

207 monia tutor libera esse debente. *Gemma de sponsalib. lib. 2. tit. 1. & in causis matrimonialibus ius canonieum obseruari debet. Federicus de Senis, in consil. 36. Ant. de Smeria in consil. 35. incip. vis forma contractus. An. 2. Paner. in consil. 65. col. 2. Dec. in consil. 35. num. 9. & voluit Bartol. in l. primologia. C. de sacris eccles.*

STUPRVM sine vi, & violentia commis-

ne in Insulam, *Sicemlex Italia in illis. de publicis indic. Angel. de Arsen. & August. in tract. Maleficioz in verb. et has administrato la mia donna, num. 55. Paul. Grilland. in dicta 4. §. 7. num. 4. Thom. Gram. in voto. 4. Cern. in consil. 100. incip. dicit primo aspectu, col. 2. vers. fuit pena autem stupri, volum. 1. col. post Bernardum Choneronium de Publicis concubitijs, voluit Insulam Clarus, in §. iluprum, sub num. 3. in §. 1. Cyrillus Fageon. in Summa Crimin. parte 2. tit. de publicis indicijs §. 4. num. 10. Berberius in dicta par. 1. Ambros. 2. sub num. 12. Ant. Gomez in l. 7. auri 80. num. 5. Ioan. Paponus in preceptis non machaberis tit. de Supra, versicul. Sed numus in lib. 1. Iodocus Damboder in Enchiridion criminum, cap. 92. numer. 4. Antesignanus Placentin. in summa Codicis lib. 9. tit. 9. col. 4. vers. pena stupri. At in eodem lib. 9. tit. 9. col. 6. c. 1. Et impositur pena stupri. Mathiaslan. Notab. 100. incip. Nota text. quem pauci sciunt quod Iluprans, Petrus Gregorius Sinagmagi iuris vniuersi, lib. 3. cap. 9. sub num. 5. Iosephus Cuvia in Ritibus Sicilia, cap. 71. sub an. 1. Hieronymo de Laurentijs in decis. Anconens. 71. num. 1.*

HONESTAE Tamen vitae suae puella, siue vidua sit illa esse debet, cum qua tractatur eodem
 210 sum stuprum, vt accusationes, & poez locum habeant, ita Iustinianus Imperator, in *Sicemlex Italia. in §. de public. indicijs. Eadem lege Italia (inquit) etiam stupri flagitium punire, cum quis sine vi, vel virginem, vel viduam honeste viuente stuprauerit, ubi gl. in verb. viduam, & ex pluribus hanc qualitem honestatis probat Cardinal. Paris. in consil. 160. numer. 4. 1. 4. 15. 16. & per totum, col. 4. Insulas Clarus in §. iluprum, Iosephus Cuvia in Ritibus Sicilia, cap. 71. num. 15. Ioan. Cephal. in consil. 140. num. 17. 2. cum pluribus feg. volum. 1. Francisc. Bursas in consil. 69. num. 4. 9. & per totum, vol. 1. Barthol. Berta. col. in consil. criminali. 50. per totum, col. 1. dicens esse communem Doctorem sententiam, & in his casibus has qualitates probandas fore, dicit Iosephus Mascard. de probatimis conclusio. 1254. num. 21. & in canelaf. 1343. num. 8. Thejurns in decis. Pedemont. 3. sub num. 3. Herman. Valentin. iuris prudentia Roman. lib. 1. cap. 48. Et ita intelligenda sunt, quae scribit Nicol. Boerius in decis. Burdegal. 316. num. 8. & Iosephus Ludovic. in dec. Lucen. 61. sub num. 7.*

SERVVS, qui cum propria domina concubuit, illa capitis pena, plectitur, seruus autem
 212 igne comburitur, *L. p. mica. C. de mulieribus, quae se proprijs seruis innoxerunt. Placentinus in summa Codicis, lib. 9. tit. 11. At in summa sua, lib. 9. tit. 11. similiter, Cynus in dicta l. unica, quem refert, & sequitur Iul. Clarus in §. Fomicatio, un. 18. Lancelotti. Conrad. de offic. prator. in causis criminalibus, tit. de stupratoribus, un. 12. vers. Non in seruo. Cyrillus Fageon. in summa Criminum parte 2. tit. de publicis indicijs, un. 1. vers. qui a iure non mulier. Petrus Gregorius Sinagmagi iuris vniuersi, lib. 3. cap. 9. un. 12. Isaacimus Hoppers de vera iuris prudentia, lib. 12. tit. 6. Nicol. Boer. in decis. Burdegal. 316. sub un. 5. in fin.*

fn Hermannus Policius iuriprudencia Romanor. lib. 2. cap. 48. col. 8. vers. Alterum est stuprum.

- AD VIOLENTI stuprum commissum, illud aggregat, quando velata fraude, vel dolo, 13 perusionibus, et verbis fucatis, ac blandis, ac similibus, arg. l. 5. *fn. C. de rapta virgin. ibi, nisi enim eam sollicitauerit, nisi odiosis artibus circumuenerit, non fecit eam vellem in tantum dedecus se proderet, dicitur enim isto modo his artibus, & pol-*
14 *licitationibus esse seductus, et ut presupponebat Bal. in l. raptores, sub num. 6. C. de Episcopis, & clericis, idem voluit Matth. de Afflictis in Regni consuetudin. Si quis rapere, sub num. 9. vers. Tertio quatuor, sequitur Petrus Folter in Pract. Criminali in verb. & si consuevitur, num. 16. Argid. Bussus in titul. de coitu damnabili, & punibili, num. 66. Francisci. Caldas in l. figuratorem. C. de in integr. restitut. minor. in verb. vel aduersarij dolo, num. 38. Lallus de Tufcia, in dicta Consi. si quis rapere, num. 4. Hieronym. de Laurentijs in decis. Anconijens. 73. num. 4. Francisci. Vinus in decis. 399. sub num. 6. Hippoly. Bonacina in commun. apud criminali, par. 1. §. Stuprum committens. Petrus de Ranecca in singul. 666. qui licet dicat intelligi inuitum, & nolentem commississe stuprum, facit nihilominus stuprum, & non debebat auaritia cor-*
- 15 rumpi, de stupro sex donis, blanditijs, ac premio scribit etiam Antonia. Tbesaurus in decisum. Pedemont. 3. num. 1. Iacobus Ferrerius ad Guidonem Pape in Decisum. Delphinat. 555. pulchrum Iudicium ex Isidoro Pelusio in Epist. ad 215. lectione, & memoria dignum, inducit. Hinc Angel in §. fin. in fin. Ant. de leonensis, dicit, quod qui aurum, & pecuniam dedit, punietur poena statuti, quae imponi-
- 16 tur adulteranti mulierem iniuriam, quod vt notabile retulit Decius in cons. 70. incip. viso themate, col. 2. & pulchre Hippoly. de Marfil. in singul. 353. inci. Datio. Menoch. de Arbitr. indic. quass. lib. 2. ceni. 4. casu 360. num. 51. & alios referens Petrus Cenedo collectan. iuris canonici, parte 2. collectan. 37. num. 3.

- VIRGINEM nondum viripotentem, ante duodecimum aetatis annum deflorans, à Paulo Iuriscofulto, ita iudicatur. Qui nondum vixi
- 17 potentes et virgines corrumptunt, humiliores in metallum damnantur, honestiores in Insulam relegantur, aut in exilium mittuntur, ita in l. si quis aliquid §. Qui nondum, ff. de penis. Delictum illud maxima animaduersione dignum, nob illius obsecratem, & indignitatem, hanc questionem tractauit Guido Pape in decis. Delphinat. 555. Thomas Grammatic. in decis. Neapol. 22. Didacus Perez. lib. 8. tit. 15. Iean. Gutierrez canonica. quass. lib. 1. cap. 37. num. 5. Inl. Clarus in §. Stuprum, num. 9. Iacob. Alemech. de Arbitr. iudicum quass. lib. 2. ceni. 3. casu 264. Iodocus Damhender in Enchyridio Criminalium, cap. 92. num. 8. Anton. Gomez in l. Tauri 80. num. 4. Ioseph. Ludome. in decis. Lucensi 17. numer. 15. cum seqq. Anst. Scappas de iure non scripto, lib. 5. c. 147. num. 11. Hermann. Policius iuris prudencia Romanorum, lib. 1. cap. 48. col. 9. in parat. versic. Quibus ad-
- di potest. Iudicia, & decreta facta in simili questio-

- ne, ob diuersitatem factorum, fuisse etiam diuersa.
- 18 In Delphinatu puella erat Decennis, & dictum fuerat per D. Ioannem Baiulli Praesidentem, quia delictum in tali puella non erat perfectum; Sed attentatum, & ideo non erat locus poenae arg. l. 1. §. fin. in fin. ff. de viis, & extra ordin. cogn. vt est videre apud Gnidon. Pape in dicta decis. 555. Sed in ciuitate Neapolis puella vix excedebat septen-
- 19 nium, illam et inquisitus stuprauerat, & corrupebat feras virginis aptiendi, ita quod medicorum suffragijs opus habuit, & per seipsum ad remigandum in Regijs tricemibus, & ad illam dotidam fuit per Magnam Curiam Vicarie condemnatus, & cum appellasset ad sacrum Cõsilium fuit sententia confirmata, & exequuta, vt per Thomam Grammatic. in dicta decis. Neap. 2. Iean. Baptista Thorns in Compendio decis. Neapol. in verb. Stuprans virginem immaturam. Petrus Cenedo collectan. iuris Canonici, parte 2. collectan. 37. num. 1. In Rota Lu-
- 20 censi Adolefcens tanuorum quindecim, & mensium deceni, cognouit puellam duorum circiter annorum suam nepem, cui pudenda fregit, quae ex causa puella mortua est & cognouisse falsus est aliam puellam annorum sex, & alias virgines viri potentes, & pueros contra naturam, & condemnatus fuit ad carceres per quadriennium, quo expleto ad remigandum in perpetuum, & pater illius ad soluenda duo millia scuta Hospitali de Misericordia, & sic fuit excurtus, vt scribit Iosephus Ludomeus in decis. Lucensi 17. In Senatu Sabauo
- 21 cum iudex Folsani condonauisset illum, qui stuprauerat virginem annorum vndecim ad poenā mortis, & amputationis capitis, isque appellasset ad Senatorem, in quo causa diligenter discussa condemnauit illum vilem, qui vilem stuprauerat, ad remigandum in Tirimicibus per decennium, de quo Antonia. Tbesaurus in de. if. 3. in fin. & in decis. 148. Dum similes casus occurrunt, sunt maxima emendatione, & animaduersione digni. Stuprum committunt per patrem in filiam minorem duodecim
- 22 annorum et poena combustionis fuit per Magnam Curiam Vicarie in patrem vindicatum, vt retulit Matth. de Afflictis in Regno Const. Si quis rapere, n. 17. Ludome. Carverius in Pract. criminali, §. Circa quartum, num. 307. 308. Thorns in dicto verb. Stuprans virginem immaturam. Petrus Coballus Rejulus. Criminalium cent. 1. casu 29. Si tamen commissum esset stuprum cum puella non viri potente, sed cum
- 23 vi, poena et mortis damnandum esse voluit Vincentius de Francis in decis. Neapol. 534. numer. 2. Antonius Faber in Codice Fabriano lib. 9. Tit. 7. De furtis, §. num. 7. Iean. Baptista Thorns in compendio decis. Neap. in verb. Stuprum commissum per vim.

VIDVA an ob stuprum d. tem, & lucra 24 et dotalia amittat? Paul. de Castro in l. foremum n. 4. C. de Hie. quib. vt indignis, tenuis, quod amittat dotem. Et idem dixit idem Castrensis in consil. 121. incip. renouatur in dubium, vbi plene ad partes, quae referunt, & l. quiuit Petr. Gerard. de Petra sancta in singul. 48. incip. scias quod similes Hippoly. de Mar-

stigi in singul. 4. 16. incip. plures profecti reperiuntur.
Fraterf. V. ius in commun. optineat, in verb. v. v. v.
o. ius 447. quos sequitur Nicol. Boer. in decis. Bur-
degalen. 338. Vincento. de Franch. in decis. Neap. 431.
num. 16. Michael. C. ius in h. l. t. v. i. 4. numer. 4.
Ioan. Lopez. in Rep. Rubric. de Donation. inter virum.
& uxorem. S. 67. num. 6. S. 8. 1. num. 6. Ioan. Baptista
Villalob. opinio. et communis in verb. vidua. num. 34.
Nicol. Bellon. in Rub. C. de Eadem. num. 83. Emanuel
Suarez in Theatro Recep. sententiarum in verb. vi-
dua. num. 56. Ioan. Baptista Laderch. in consil. 193.
Casus V. ius in decis. Neapol. 265. sub nu. 63. Gerard.
Maynard. in decis. Theol. 99. lib. 3. quos cum alijs
mutis sequitur D. Reges V. ius in decis. V. ius in con-
sil. 30. num. 38. cum plurib. sequit.

CONTRARIUM Tamen, quod ob stu-
 239 prum ¶ vidua dorem, & lucra dotalia non amit-
 tat, tenuit Alexander in dicta l. forem, contra Pau-
 lum de Castro, quam opinionem sequitur Ay-
 maeus in consil. 205. num. 24. & in consil. 304. in fin.
 Deci. in c. Pastoralis de iudic. Ioan. Papon. Arrester.
 Car. lib. 2. titul. 9. Arrester. 6. Gulielm. Mayner. in l.
 In ambiguitate pro dote. num. 208. §. de Regal. iur. Ma-
 rian. Socin. Iunior in consil. 11. sub nu. 7. col. 3. dicens
 quod forte contra Paulum de Castro hodie est ma-
 gis communis opinio. Gulielm. Benedic. in Repet.
 Raynatus. in verb. Quis cum alia matrimonium con-
 trahens. de Testam. in decis. Burdegalen. 26. num. 12.
 230 te, & parafmalibus bonis, vt propter ¶ stu-
 prum perdantur communiter reprobat, quos se-
 quitur Iul. Clarus in §. Suprum. num. 6. copiose Ro-
 landus V. ius in consil. 386. num. 35. col. 2. Didacus Co-
 naranus in Epitome de sponsalibus parte 2. cap. 7. §. 6.
 num. 10. 11. Barthol. de Cassi. in consensu. Burgund.
 Rub. 4. §. 6. in verb. Mulier. nu. 44.

CONCORDIAE loco inter duos legalis
 231 scientie magistratos, & virtutes optimè fecerunt,
 ¶ qui dixerunt, quod si vidua intra annum lucus
 stuprum committeret, tunc vera sit, & sequenda
 Pauli de Castro opinio, extra illud tempus verò
 Alexandri opinio præualeat. Ita Aud. Alciat. in
 traillat. Praesumption. Regal. 2. Praesumption. 9. nu. 5.
 Didacus Covar. in Epitome de sponsalibus. Parte 2.
 cap. 7. §. 6. num. 11. Ioan. de Garribus in Auth. eif-
 dem. num. 2. C. de secundis Nuptijs. Rolandus V. alle
 in dicto consil. 386. num. 41. col. 2. Iul. Clarus in dicta §.
 Stuprum. num. 6. in fin. & sic iudicatum fuisse in se-
 232 2 natu ¶ Burdegalen. scribit Nicol. Boer. in decis.
 338. in fin. post Arrium Pincl. in l. q. num. 9. C. de Bo-
 nis Materis, voluit Vincentius de Franch. in decis.
 Neapol. 422. num. 16. Hieronymus de Laurentijs in de-
 cis. 145. Qui pulchrius quam alius quispiam Iura
 Pauli de Castro, & Alexandri narravit, hoc idem
 voluit, & sequitur Bartholom. Bortazzol. in consil.
 criminal. 20. num. 42. col. 1. Petrus Duranus Regal.
 233 2. ius in decis. 2. in fin. & ita similiter Iudicatum
 fuit per Senatum Pedemontanum ¶ vt per Glan-
 tius. Cacheranum in det. Pedemontani. 77. in fin.

SED CONCORDIAM iam dictam

nec acceptarunt, sed opinionem Alexandri ample-
 234 dentes, recusarunt ¶ opinionem Aleiani, & se-
 quacium. Ioan. Franciscus Ispa in l. 3. num. 8. §. folus.
 matrimon. Gulielm. Benedic. in dicto c. Raynatus. in
 verb. Quis cum alia matrimonium contrahens, sub
 numer. 202. de Testam. Didac. Covar. in parte 2.
 cap. 7. §. 6. sub nu. 10. dicens ita pluries fuisse iudi-
 carum, & opinionem Alexandri esse satis æquam.
 Petrus Duranus in Regal. 2. ius in decis. 2. Quintil. Man-
 dos. de Casibus Annalibus. nu. 39.

QUINQVENNIO præscribitur furi ac-
 235 cufandi de Adulterio, stupro, & lenocinio, quod
 tempus continuum, non autem vile computabi-
 tur, l. Mariti. S. sex menses. S. quinquennium, v. §. in
 fin. & l. Quinquennium, de Adul. & de clarant ex an-
 tiquis Placuit in summa Codicis, lib. 9. titul. 9. col.
 fin. versit. supranus sius dictum est. Azo in summa
 lib. 9. tit. 9. col. fin. versit. Et potest accusatio. Dynus in
 suo pulchro, et vult Traclat in Praescriptionum. tit. 25.
 versicul. Alia est de accusatio. num. 3. & ita fuisse de-
 236 cium in Senatu ¶ Burdegalen. scribit Ioan. Pa-
 pon. Arresterum Curia, lib. 24. Titul. 11. Arrester. 2.
 & voluit Nicol. Boer. in decis. Burdegalen. 26. num.
 12. 13. 14. Iulius Clarus in §. Adulterium. num. 20.
 Jacob. Menoch. de Arbitrar. iudic. quest. lib. 2. cent. 3.
 casu 287. num. 13. Ioan. Francisc. Ballus in tracl. Pra-
 scriptionum 4. parte 4. partit. principalis, §. 2. sub
 num. 9. versit. septimo limita Regulam Ioan. Berberij
 in Vitorio iuris parte 1. Rubric. 2. sub nu. 15.

DECLARA non procedere conclusionem,
 si esset adulterium mixtum cum incestu (de quo
 statim dicam) quia tunc non præscribitur, nisi ipa-
 237 27 tio viginti annorum, ¶ sicut in alijs delictis Pla-
 cenzini, & Azo in locis allegatis, ratio quam dicit
 Bald. & Salycet. in l. adulter. C. de adulter. Quod
 quando dicunt duo delicta sunt inuicem permix-
 238 ta, illud, quod est magis ¶ perpetuum, reducitur ad
 sui perpetuitatem minus perpetuum, quos refert
 Nicol. Boer. in decis. Burdegalen. 26. num. 13.

DECLARA secundo non præscribi dicto
 tempore, si adulterium, vel stuprum cum incestu
 239 fuerit ¶ per vim, & violentiam commissum, vt di-
 cunt Placentinus, & Azo ubi supra, quia vt dicit
 Accursius in dicta l. Mariti, in gloss. fin. quod tunc
 non dicitur accusari lege Iulia de Adulterio, sed
 de vi, Et ideo dicendum est, eo casu officio præ-
 scriptionis quinquennij nihil iuuare sed currere præ-
 scriptionem longiorem viginti annorum. Iul. Cla-
 rus in dicta §. Adulterium. num. 1. Nicol. Boer. in di-
 cta Decis. Burdegalen. 26. num. 15. 16.

INCESTVS est coitus inter consanguineos,
 & affines, inter quos, Iure prohibente ma-
 240 trimoniū ¶ contrahi non potest, & lex illa. S. Ince-
 stus 36. §. 1. de quo in isto loco pauca tangam, quia
 nonnulla dixi in hac summa Decisionum omnium po-
 tius Christiani Orbis iur. v. ver. Incestus crimen, nu.
 57. per totum num. 566. hoc temo 3. & amplius di-
 xeram in commentarijs de Regis Catholici præstatio-
 nis. cap. 16. idcirco nunc breuiter me expediam.

COMMICENTIBVS crimen istud ex eis li-
 b. p. iudicis

ludinis fornicationis cum illis personis prohibitis de lute Diuino, penam mortis statutam fuisse. *Leuitici, cap. 30. & Dentronum, cap. 37.* demonstrauit. Et iure ciuili eandem penam imminere, quæ 342 est statuta contra adulteros, vt i dicit glossa in l. si adulterum cum incestu, §. 1. in glossa, ff. de Adul. Sed contra adulteros est pena mortis, in l. quamuis, la. 2. C. eodem Titul. ergo contra incestuosos est pena mortis, hoc voluit Paulus Gröandus de penis Omisfariam ceteris, §. 2. num. 15. 16. Lancellus. Contradictus de officio pratoris in causis criminalibus. Titul. de Incestuosis, num. 1. 6. 7. Aegidius Rogius de casta damato, & pambili, nu. 7. 14. n. Baptista Baiardus, in §. incestus, num. 1. cum pluribus seqq. plenè Nicol. Boer, in Decis. Burdeg. 318. per totum. Thomas Trinius in Decision. Veneta. 59. num. 4. lib. 2. Didacus Conar in Epibema de Sponsalibus, part. 2. cap. 6. §. 8. num. 2.

QVOAD animæ forum nõ dubium erit esse mortale peccatum, cum vocetur abusus confan- 343 guineorum, & affinium, i vnde verus incestus cum matre, & filia carnali est crimè adulterio maius, c. Adulterijs malum 32. q. 1. Alius tamè incestus in remotiori, confanguinitatis, vel affinitatis gradu, vel cum spirituali cognata nõ videtur esse tam grandis sicut adulterium. Arg. l. si adulterium cū incestu, §. 1. ff. de Adulter. & eorum, quæ dicit D. Thomas de Aquino, in 2. 2. q. 143. articulo 9. ad tertium, quem sequitur Martinus Nauarrus in consil. 1. nu. 2. titul. de Reilitur. in integ. & in summa confessorioru, cap. 16. sub nu. 3. de quibus Alexand. de Alis in summa part. 2. q. 143. membro 9. Angel. de Clauiis in summa, §. Incestus, nu. 2. Barthol. Fumes in Armilla in verb. Luxuria, nu. 5. Sebaldus Medices in summa peccatorum Capitalium, q. 31. Ioan. Papenus in Præcepto, non machaberis, lib. 1. impedimento matrimonij 25. & in titul. de incestu, Cyrillus Fulgentius in summa Criminum part. 2. titul. de Publicis iudicijs, §. 4. nu. 24. 25.

QVANTVM ad nuptiaru, & Matrimoniorum 344 impedimenta ob incestum, & nuptias incestas, i quæ à me iam scripta sunt non repetam, primò in commentarijs de Regis Catholice præstantia in c. 16. quo in loco aliqua nouiter dixi, aut noua quidè, & si non noua, saltem ab alio non enūciata, vel declarata. Secundo, quoad hæc, & familia impedimenta dixi in hac summa Decisionis in iuris christianioribus, tit. l. hoc tom. 3. præsertim a nu. 539 in antea.

345 DE RAPTVM virginum i dixi in dicto tit. 1. nu. 567. seqq. ad nu. 579. eodem tomo 3.

ARGUMENTVM.

Sacrilegium dupliciter committitur scilicet auferendo, & furando sacrum de sacro, non sacrum de sacro, & sacrum de non sacro, & violando Virgines, & Moniales in monasterio reclusas, pro quibus pena mortis statuta est, vltra diuersas penas in discursu enumeratas; est crimen mixti fori, & est locus peruentio.

1 Sacrilegium aliud tñ, quod committitur in Ecclesijs, ac Templis D E O sacris, aliud in Virgines Moniales D E O desponsatas.

2 Sacrilegium primum est, quod committitur, qui auferit sacrum de sacro, non sacrum de sacro, & sacrum de non sacro, nu. 6. 7. 35.

3 Placuit, & Aquis opinio, quod sit Sacrilegium? num. 4.

4 Meritò Inuiscusulii opinio, quod auferens reprimatam de loco sacro non sit sacrilegium, secundum Cuiuslibet.

5 Pecunia si rapitur de sacro Sacrilegiu erit ex Quinilianiano.

6 Sacrilegiu pauc contra clericos est illorum depositio.

7 Clericus post trinum monitionem excommunicatur ex sacrilegio.

8 Ex sacrilegio manifestè infamia sequitur, & nota publica.

9 Sacrilegium à promouendo, vel promoto commissum, diuersimodè puniunt, nu. 12.

10 Sacrilegiu pena quæ? nu. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 24. 25.

11 Thesauros, & pecunias sanis, & Templis reponere solebant.

12 Sacrum, sacrum commendatum, qui clepserit, replebit, parricida est, inquit Cicero, nu. 32.

13 Cicero ad quid scripsit libros de legibus? nu. 29. 31.

14 Plato libris de legibus ex illis Menus, Lyurge, & Solonis compilauit.

15 Alexander Macedo in Templo Solis apud Ciliciam pecuniam reposit.

16 Cylithene Atheniensis Princeps cum de Rebus suis timeret apud Samum in Ionum Templo diues statuum deposuit.

17 Anibal ab Antiocho cum quo bellum gesserat, distendens magnam secum pecuniarum quantitatē portaret, de qua famam exisse sciebat, Cretam ad Curtyrios, Auferas plumbis plenas, Auro, & argento summas ostendens in Diana Templo deposuit, se fortuna illorum credere simulans, clam statuas suas auro, & argenteas complecti optulit.

18 Iulius Cæsar dilator in suo primo consulatu, à Capitolio tria milia pondo auri furatus, & tantundem inaurati auri reposit.

19 Sacrilegi, pessimiq; Tyranni Reges, & Principes facere omni tempore, qui non solum Fana, & templas falsorum Deorum, Furis, Rapinis, & Lætronis infestauerunt, sed templa D E I vnicuique optimi maximi expulerunt.

20 Nabuchodonosor Rex Babilonis omnia vasa tempore Ioachim Regis Iuda transtulit Babilonem, & omnia Aurea facta per Regem Salomonem, & ipsi, & Nabuzardan illius Princeps, celamina insuper arceas, bases, & mare æneum confregit, & alia in Babilonem afferant, nu. 40.

- 41 *Sefac Aegypti Rex cepit Urbem Hierosalem. & omnes Thebanus Dominus DEI, & Regia transfudit in Aegyptum.*
- 42 *Hunc Sefac Sefestrem vocant Iosephus, & Diodorus.*
- 43 *Omnia Vasa Aurea, & Argentea cepit per supradictos fuisse per Decreta Regum Cui, Dary, & Artaxerxis Persarum Regum restituta.*
- 44 *Decretum Regis Cui restitutorum. n. 43. 46.*
- 46 *Decretum dori Fitiolus, agens, & bades in holocaustum DEO calu, & Sacerdotibus Templi, Frumentum. sal. vixim, & oleum secundum ritum Sacerdotalem in Hierosalem, hoc confirmans Darius & abundantius Artaxerxes. n. 47.*
- 48 *Sacrilegiorum, & Templi DEI pollutiones, & iniurias, non quom DEI S. idem innotuit.*
- 49 *DEI Miraculum, ab Onia. 3. Pontificis Hierosolimitani orationem contra Ecclesiarum Regis Silem Principem violentum Templum spoliare. numero 50.*
- 51 *Transfuit DEVS Regnum Caldeorum ad Medos ob Sacrilegium Baldazaris Regis Nabuchodonosor filij.*
- 52 *DEVS altissima adeo Sacrorum odium, & etiam illa, qua ferunt in Templis Gentium non rebuque innotuit.*
- 53 *Pyrrhus Epistatarum Rex, quod Nonfragium, & calamitatem passus, quod apud Lucos Templi Inscriptione rapuit & innotuit.*
- 54 *Sententia transitiva à Senatu Romano lata contra Q. Plautium quod idem Prospina Templum percurrit, & Thebanus spoliasset. n. 55.*
- 56 *Brutus Gallorum Dux Thebais Templum auro auri quoniam sit sebanis.*
- 57 *Cum Phalaris non tam Tyrannus, quam sapiens Aggreminus, quod cum Polilexi medus opera curatus, & Templi Messianem aurea vota misisset, qua à iunioris rapia, quid illis notabiliter scripsit. n. 58.*
- 59 *Sacrilegium eo ius communi, & Virgine in Monasterio reclusa.*
- 60 *Albertus Gandicus I. Criminallia ex primis.*
- 61 *Angelus de Aretio secundus.*
- 62 *Rouffetus Vitalinus Tertius.*
- 63 *Hypolytus de Marfilijs quartus.*
- 64 *Pana Sapius Monialis. n. 65.*
- 66 *Pana Clerici occisus cum Moniali. n. 67.*
- 68 *Veitales Virgines, & thorum custodia à homulo inventa. n. 69.*
- 70 *Virgines Vestales stuprum committentes vina defudabantur.*
- 71 *Optima virgo Vestalis vina defissa. Duas ubi flagitij coarguit, verberatas prius, occidit, sit, & Florentia, & I. Cantilius superat. n. 72.*
- 73 *Virgine pete Urbem Romanam, & peratiss Virbina virginitate amissa, à sevis amovis, iudicio coniunctum, & verberatam, tradidit amplexibus Urbem, vinum de fofum, & pattores, & ubi sit mortem innotuit, alter à Pontificibus sub furio flagris casus, & necatus, & statim pestilentia decessit. n. 74.*

- 75 *Domitiani Imperatoris Iudicia de alijs Virginibus Vestalibus. n. 76.*
- 77 *De firmanda, sine vendicanda amissa virginitate, quid dicat B. Clemens Romanus ex dictis Apostolis, n. 78.*
- 78 *Regni Neapolitani, inribus Rogerij Regis Constitutione pona mortis innotuit, signis etiam non velas maniales corripuit.*
- 79 *Sacrilegium tam raptorum reum sacrum, quam non sacratum de sacro, quom corruptum fuit Virgines Deo Sacras, esse crimen mixti furi, numer. 80. 81. 82.*
- 83 *An si locus praenotum virgini, Iudicij. n. 84.*
- 85 *Roma de aciem minorum sacrilegus fuit condemnatus ad membri mutilationem. Alter ob duplicationem Sacrilegij & alia fura, fuit fura suspensus, si d. alius ad partem corporalem, non mortis. n. 86. 87.*

- 83 *Neapolis quae crucem argenteam ab Ecclesia furto subtraxerat, furca suspensus fuit.*
- 89 *Qui paramentum altaris jericum ab Ecclesia Sancti Laurentij subtraxerat fuit furca suspensus.*
- 90 *Scholaris per aliud furtum in Ecclesia Sancti Mariae Annunciationis necesse fuit famis fuit condemnatus ad Remigandum per Trinitatem.*
- 91 *A Regia Audientia Salerni residente, qui servatus erat Vas argenteum, in quo erat Sanctissimum Eucharistia Sacramentum, quod suis manibus recepit, & manducavit, diuini Vasi vendidit, capitis, & confessus, fuit raptus, fuit trucidatus, furca suspensus, & infuita diuina.*

TITVLVS SEPTIMVS.

De Sacrilegio.

SACRILEGII materiam plures tractant, docti, & eleganter, sed tamen inuolunt, ego duobus membris illam separabo, vnum respiciens violentias, furta, & latrocinia, quae sunt in Templis, Ecclesijs, & locis DEO sacris. Alterum vero respiciens violentias carnalium actuum, qui sunt in Virgines DEO sacras monasterijs, & sacris locis reclusas.

- 1 **SACRILEGII** membrum primum, (si canonum iure loquimur) dicit summus Pontifex, quod illud est quod aufert sacrum f de sacro, non sacrum de sacro, & sacrum de non sacro. r. *Quasi* quae, S. Sacrilegium 17. q. 4. quam descriptionem reatum plus glos. in c. Sacrilegium, in eadem causa 17. q. 4. ab hoc dissentit Placentinus in *summa Cadetti, lib. 2. tit. 29.* dicens, est autem sacrilegium f quando sacrum de sacro aufertur. At si non sacrum eripitur de sacro, certe non est sacrilegium, sed simplex furtum. Sed *actio in sua summa libro 9. titel. 29.* dicit plus, Est autem sacrilegium, f quando de fa-

de sacro auferretur, At si non sacrum de sacro, vel sacrum de non sacro quis intercipiat, contrarium est, quicquid dicant decreuissent, pro Placentini, & Azonis opinione inquit *Martianus* in l. *Dini. ff. Ad leg. vel pœnas*. Dicit *Severus*, & Antoninus (inquit) *Cassio Fello* rescipierunt, res priuatorum, si in eadem sacram depositæ, surreptæ fuerint, furti actionem non sacrilegij esse, *Barthol.* in l. *Dini, supra allegata*, num. 1. & istud est secundum ciuilitas. vt dicit *Bald.* in l. *si non dnm*, vel l. *si res non dnm*, nu. 4. C. de Furt. Huius opinionis *Fabius Quintilianus* *Oratoriarum institutum*, li. 7. c. 3. ex auctor, Quia de Templo pecunia surrepta est, Actor dicebat sacrilegium esse. Reus negat esse Sacrilegium, ¶ quia priuata pecunia, & sacrilegium est surripere aliquid sacri, verũ dicit adiciendũ esse, aut ex sacro.

OBSERVATVR tamẽ Canonum, non autem legum Sacrilegij descriptio ¶ *text. in dicto c. quisquis, §. Sacrilegium* *lex. c. si quis contumax*. 12. q. 4. *Et gloss. in dicto c. Sacrilegium*, non autem *text. in dicta l. Dini*, neq; Placentini, & Azonis dictum, & de istam dicit dispositionẽ canonum seruari *Bald.* in dicta l. *si non dnm*, nu. 4. quem refert, & sequitur *Paulus* *Grillandus* de *Pœnis omniſarum* *causis*, q. 1. nu. 6. *Lancelotti*. *Conradus de officio pratoris in causis criminalibus*. Tit. de Sacrilegijs, nu. 8. in l. *Clarus*, in §. *Sacrilegium*, sub nu. 1. Idem dicit *Cyrrillus Fulgon.* in *Summula criminum*, part. 3. tit. 1. de publicis *Iudicijs*, §. 2. num. 11. *Mastius de Afflictis in Regni Comit. Nitra leges*, num. 3. 4. ubi enumerat modos, quibus sacrilegium committatur. & alios *Lucas de Penam* in l. *per totam*, C. de dignitat. *Ord. sermet*, lib. 12. *Petr. Foller. in Practic. Crim. in Fragmentis*, tit. de Sacrileg. nu. 47. 48. *Nicel. Ber. in decij. Bndeg. gal.* 254. numer. 12. *D. Garſias Maſſill. in Decisio. Stetia* 68. num. 3. *Nicel. Refertur in Decisio. tenenſi*, 16. num. 9. lib. 3. *Tiber. Decian. in Tract. Criminal.* lib. 6. cap. 30. num. 16. *Boiard. in §. Sacrilegium*, nu. 4. 5. *Vincen. de Franchis in Decij. Neapol.* 240. nu. 18. 19.

8 POENA Canonum pro sacrilegio contra clericos est illorum depoliio. vt ex *Hactienſi in Summa Titul. de Accusationibus* §. *Quis sit effectus* *viſſ. Et gratia exempli*, voluit *Ioan. Bernard.* *Diaz in Practica crimin. canonica*, cap. 81. num. 2. Est etiam pena quod poſtritam ¶ monitionem excommunicaretur, c. *si quis domum*, 17. q. 4. quem allegat *Ioan. Berbery in Vitorio iuris*, part. 1. Rubrica 17. sub nu. 6. vbi que dicere, referam, vnde (inquit) miror, quod inra Canonica in tanto feelere, ita mitem penam imponant, vt sentit *gloss. in c. sunt qui opes* 17. q. 4. pro qua facit, & fraternalitas 12. q. 2. & ideo credere dici poſſe, quod si sacrilegium perpetratum sit manifestum, ex quo infamia ſequitur, vel nota ¶ publica, Tunc aut commiſſum est ad promouendo, vel ad promotio. Primo caſu, in penam incidens, impeditur, non promouatur ad sacros ordines. *arg. a contrariis ſenſu*, C. de Fur. pro quo facit 11 cap. *ſin. si quis praſbiter*, 50. diſt. poteſt etiam ¶ puniri tamq̃ tur. *arg. c. quid ergo* 13. q. 4. & eodẽ mo-

ri pecuniariter erga eos, ad quos sacrilegij querimoniam pertinet. *dicto c. si quis contumax*. 17. q. 4. Si verò ¶ promotio, tunc crederem, quod poſſet ¶ ſuſpendi, arg. eorum, quæ habentur. in c. *ad clericos*, vel in c. *non ab homine de Indic.* vel ſortẽ etiam priuari. Quia iſtud crimen sacrilegij irrogat ¶ infamiam. vt in dicto c. *ſin. de Furtis*. Et quia eſt inter publica crimina numeratum. *Et Berbery*. Ex iure Pontificio, crimen ¶ iſtud conditioni Iudeæ aſſimilatur, ita, vt eandẽ penam mereatur c. *quid ergo* 23. q. 4. quia eſt peccare in DEVM, quod maius eſt peccare, quam ¶ in hominem c. *ſicut, qui Ecceſiam* 17. q. 4. Et ſunt infames c. *infames* 6. q. 1. Sic decreuit *Ioannes Oſſanus Papiſſex*, Quisquis (inquit) inuentus fuerit reus sacrilegij, Episcopos, vel Abbatibus, ſive ¶ perſonas, ad quas, querimoniam sacrilegij iuſtẽ perſeuerint, ¶ Triginta libras exanimati argenti puriſſimi componat, & poſt pauca inquit, ſiquis domum DEI violauerit, & aliqua ſine licentia illius, cui commiſſa eſt degnofcitur inde abſtulerit, ſi qui Monafteria, & loca DEO dedicata, & Eccleſias infringat, & depoliat, vel alia quælibet exinde abſtrahat damnum nouies ¶ componant, & emunerator tripliciter, & velut sacrilegi, canonice ſententiæ ſubiungantur. Hec, & alia in dicto c. *quisquis*. 17. q. 4. Vrbano Triplicem imponit ¶ penam, infamiz, carceris, vel perpetui exilij, & relegationis, c. *Attendendum* 17. q. 4. Symmachus sacrilegium anathematẽ ſeriuendum ¶ ſtatuit in c. *indigne*. 12. q. 2. Gregorius Nonus ſimili modo. in c. *conſueſſis*, ext. de *Foro compeſcent*. Duplex pena pecuniaria, & excommunication ex ¶ concilio Triburienſi in c. *ſignis contumax*. 17. q. 4. de his penis iuſtis canonice meminerunt. *Diaz in Practica criminali Canonica*, c. 81. *Paul. Grilland. de Pœnis omniſar. cauiſ. q. 1. per totam*. *Ioan. Berbery in Vitorio iuris*, part. 1. Rubrica 17. *Petr. Gregorius Synagoga*, iuris *Veneris*, l. 33. c. 15. *Lancelotti. Conradus de officio Pratoris in cauſis criminalibus*. tit. de Sacrilegijs, ſub nu. 3. *Menchius de Arbitrarijs iudicium queſt. li. 2. cent. 4. caſu* 389. n. 7. nolo fraudare ſuo decore, cum quĩ hanc rem incidenter traſtauit doctẽ, & elegan ¶

10 *Ioan. Banſafium in Tract. de Furtis*, §. *Aliena res*, n. 25. plura *Didacus Pegnerus*, in *dec. Catalonia*, 24. *Hierony. Canallioſpin. contra crimina*, q. 363. POENA autem sacrilegij ex ciuili lege, alia ¶ ſtatuta eſt, vt attenta sacrilegij qualitate, ac diuerſitate, eodẽ modo diuerſe nominationes, atq; poenarum ſpecies, & qualitates diuerſe. Alter alios ¶ Vlpianus inquit, sacrilegij penam ¶ habebit Proconſul pro qualitate perſonę, proq; rei conditione, & temporis, & gratis, & ſexus, vel leuiter, vel eleme- ¶ cius ſtatueret, & ſcio multos ¶ ad beſtias dñafice sacrilegos, nonnullos ¶ ex viuis exuſiſſe, alios verò in furcas ſuſpendiſſe. Sed moderanda pena eſt, viſque ad beſtiarum damnationem, eorum, qui manu facta, templa effreguerunt, & dona DEI, nocte tulcrunt. l. *Flegijs panam* 6. in princip. ff. de Adult. ſubſequitur *Pandus Sacrilegijs* capite ¶ puniuntur. l. *Sacrilegi*. 9. ff. *cod. ſic*. & ſi interdi ¶

liquid modicum de templo tulerit, pœna Metallii
 coercendus est plebeius, honestior deportandus.
 Ita vnum post alium sequentes concludunt *Pla-*
gentinus in summa Cœdici, lib. 9. titul. 29. Idem scribit
Acta in summa Jura eodem, lib. 9. tit. 29. Et hi duo
 sufficerent, ni alij, qui ex nostris ab eorum pristina
 ætate per tot secula subsequenti sunt, alia nō tradi-
 didissent, *Pandolphus præteus in iuris prudentia veteri*
ad l. Draconis q. 4. de gylis Ruffus in Tractat. crimin.
titul. de Sacrilegiis, nu. 6. Paulus Grillandus de Panis
Omniuriam cœtus, q. 1. nu. 7. Cyrillus Fulgeminus in
summa Criminum, parte 2. Titulo de Publicis iudi-
cij, §. 2. nu. 11. Lancelot. Conard. de officio Prætoris
in causis criminalibus, titul. de Sacrilegiis, sub nu. 3.
Iacob. Henoch, in dicto casu 389. nu. 2. cum seqq. Pe-
trus Gregorius Synagmaticum iuris, lib. 33. cap. 15. n.
1. cum pluribus seq. Petrus Follerius in Pract. Crimi-
nali in Fragmentis, nu. 47. Barthol. Cassan. in con-
suetud. Burgundia, Rub. 1. §. 5. in verb. Simple Sarre-
gen. num. 1. cum alijs seqq. Iacobus Dambouder, in En-
chiridia criminum, cap. 111. num. 6. Ioh. Clar. in verb.
Sacrilegium, nu. 4. Tiberius Decian. Rerum crimin-
alium, lib. 6. cap. 30. per tertium, Nicol. Boeri. in Decisio-
bus, lib. 2. §. 4. num. 5. 6. 7. 9. Nicolae Renfurus in
Decisio. l. 1. c. 16. num. 9. 10. Hieronym. Cœnæles epi-
scopus in commun. contra criminum, q. 363. Didacus
de Peguera in Decisio. Catalina, 24. num. 15. 16.
Gasp. Anton. Tbesaurus quæstion. Forensi, lib. 1. q.
80. nu. 23. 24. Matthies Celerus in Decisio. Germa-
nia, 152. nu. 1. Ioh. Berberij in Viatoris iuris, parte
2. Rubric. 15. nu. 2. Anastasius Germanus de Sacro-
rum immunitatibus, lib. 3. cap. 12. nu. 70. 71.
 HAS duas diversas pœnas per ius civile impo-
 85 sitas considerari oportet, primâ, 1. quæ iudici qua-
 litatem imponit, vt consideret qualitatē personæ,
 sexum, ætatem, & alia locum habeat in sacrilegio
 illo, qui potius furtum facit, quam Sacrilegiū, rei
 nun sacræ à sacro, aliam verò penam mortis in-
 gerentem locum habere in furante sacrum rem à
 loco sacro, vt post alios declarat *Fulgeminus in Sum-*
ma Crimin. parte 2. titul. de Publicis iudicijs, §. 2.
num. 11. cum seqq. sed ante ipsum breuius dixit Ioh.
Berberij in dicta parte 1. Rubr. 15. nu. 2. Peguera in
Decisio. Catalina, 24. num. 23. Gasp. Antonius
Tbesaurus quæstion. Forensi, lib. 1. q. 80. sub nu. 24.
 TEMPLIS, ac Fanis, & Thesauros, & pecu-
 90 nias, resq; præciolas, homines graues commenda-
 tionis, & custodiæ causâ reponēbant, vora etiam
 magni valoris, ex auro, & argento, ac gemmis orna-
 ta mittebantur, quæ si ex illis locis furto furri-
 piebantur, qui ista moliebantur, & exquebantur,
 tamquam sacrilegijs puniebantur. Vnde optimè *Ci-*
 97 cere lib. 2. de legibus. 1. Sacrum, sacrovè commenda-
 darum, qui eleperit, rapieritque, parricida esto.
 Quam iuter leges duodecim Tabularum sic de-
 scribit etiam *Agræmus Rinaldus Historia Iuris Ci-*
uilis, lib. 2. cap. 8. Arbitror enim eas, quas in illis
 98 legibus descripsit Cicero, non omnes, sed aliquas
 citè ex legibus duodecim tabularum, alias t̃ ab
 illo descriptas sua compositione, & reliquis omif-

sas. Scripsit enim, & ob Rempublicam Româ
 29 nam, quæ suotempore labi t̃ cæperat, vt quan-
 doque vel illa, vel alie tate efficerent Respublica,
 quæ suis illis vteretur. Exemplo Planis, qui ex
 legibus Minois Lycurgi, & Solonis, ex illis, ade-
 30 mit, addidit, & mutauit, vt dicit *Morsinus 1. Pœnas*
in Platone de legibus. Dialog. 5. Videantur *Lea-*
us, Dionysius, Diodorus, alijs: Historicis, Videantur
 etiam è nostris, *Rinaldus, Cæronas, Zafus, Spi-*
gellus, Baldwinus, Hermannus & Alij Iurisperiti na-
uissimi, graues, & diligentissimi, qui alias enume-
 runt in his libris, minimè relatas: proinde in eodem
 de legibus, lib. 2. Dicebamus (inquit) enim pueri
 31 t̃ duodecim, vt carmen necessarium, quas iam ne-
 mo discit. Sed iam illa rationalis, & antiquis-
 sima est, & ideo ex ea dicitur, sacrilegium com-
 mitti etiam ab eo, qui tollit rem, vel pecuniam de
 sacro, non sacram, vel depositâ, aut rem aliquam
 sacro loco commendatam. Sed ideo eodem in li-
 32 bro subiungit *idem Cicero*, Sacrilegi t̃ (inquit) pœ-
 na est, neq; ei soli, qui sacrum abstulerit, sed etiam
 ei, qui sacro commendatum, quod & nunc multis
 fit in Fanis, ponit duo exempla, Alexandri Mace-
 33 donis, qui in Solis Delubro apud Ciliciam t̃ pecu-
 niam deposuit. Sic & Clythenis Atheniensis Prin-
 cipis, qui cum rebus suis timeret, lunonis Templo
 34 credidit apud Samum t̃ filiarum dotes. *Non facis*
 35 *Vitalis in Tractat. Criminal. Titul. de Pana t̃ com-*
mittentis Sacrilegium, nu. 1. dicens de pecunia sacra,
 & religiosa, & re dedicata, & relicta ad Ecclesiâ
 fabricandam, vel ad vestes sacras comparandas,
 vel paramenta altaris, vel sacra vasa, vel calices,
 turribula, & similia. Fuere etiam alij complures,
 qui non eo animo sincero, ac bono, si dolo, & frau-
 36 dulentâ intentione similia deposita in Templis, ac
 Fauis facere simulant, Anibal enim ab Amio-
 cho quo cum bellum gesserat discedens, magnam
 cum secum pecuniarum quantitatē portaret, de
 36 qua famam t̃ exisse sciebat, Cretam ad Corty-
 nios veniens, Amphoras plumbo plenas operiens,
 Auro, & Argento summas ostendens, in Dianæ
 Templo deposuit, se fortunæ illorum eam credere
 simulans, Clam verò statuas suas æreas, Auro, &
 argento plenas complens, asportauit, vt est author
 37 *Appianus Prebus, & post cum Plutarchus in illius vi-*
ta & post Trogum Pompeium, in Iustis Historiarum,
lib. 32. Eodem modo, sed peiori dolo, ac fraude
 Cæsar Dictator primo suo Consulari à Capitolio
 37 tria millia Pondo t̃ auri furatus, & tanrudentem
 in aurati æris reposit, & euentissimis rapinis, ac
 sacrilegijs pluries vitam maculauit, vt est author
 38 *Suetonius Tranquillus in illius vita, cap. 54.*
 S A C R I L E G I, pessimijs Tyranni, Reges, &
 & Principes fuere optimi tempore, qui non solum
 38 Tempia, & Fana t̃ sanctorum decorum, Latrocinijs,
 Rapinis, & furtis expilarunt, sed DEI optimi ma-
 ximi Domibus, & Templis non pepercerunt: Na-
 buchodonosor Rex Babylonis ascendit Hierosoly-
 39 mam, & illa capta, non solum t̃ omnes Thesauros
 domus Regiæ tempore Ioaachim Regis Iuda, sed
 concit-

concidit omnia vasa Aurea, quæ fecerat Rex Salomon in templo Domini, & transtulit illa in Babylonem. vt habetur *lib. 4. Regum, cap. 24.* post modum idē Nabuchodonosor Misit Nabuzardan militem Principem, qui reliqua vasa, Aurea, & argentea, & columnas æreas bases, & Marc æneum confregit, & Turribus, & phialas, quæ aurea, aurea & quæ argentea, argentea, similiter in Babyloniā
 40 *†* transtulit. vt scriptum est *lib. 4. Regum, cap. 25. Iosephus Antiquitatum Iudæarum. lib. 10. cap. 8. c. 9. & cap. 10. & lib. 2. Paralipomenon. cap. 36.* Antea
 41 autem Roboami Regis tempore *†* Selac Aegypti Rex cum exercitu maximo quæ cepisset Vrbes munitissimas venit vsq; Hierusalem, quam cum cepisset, subtulit omnes thesauros Domus Domini, & Domus Regis, quos transtulit in Aegyptū. vt patet. *lib. 2. Paralipomenon. c. 12.* quam Historiā narrauit etiam *Iosephus Antiquitatum Iudæarum. l. 8.*
 42 *c. 4.* Regem vocans Sulfacem, dicens, in nomine *†* huius Regis errasse Herodotum, *lib. 2.* dum vocat illum Sefostrem, & quod illius scripsit *Diodorus Siculus l. 2.* dum de Sefosi plura, quam alius scripsit. Sed hæc Sacrilegia fieri permisit DEVS, ob ipsū infidelitatem, & Idolorum Falforū adorationem. Et omnia supradicta, quæ vt supra portauerat in
 43 Babylonem fuit per Decretum *†* Regium eidem Templo Hierosolymorū restituta. Audito Decreto Cyri, Darij, & Artaxerxis Perfarum Regum.
 CYRVS Perfarum Rex decreuit. Qui est
 44 de Populo DEI accedat in Hierusalem, quæ est in Indæa, & ædificetur Domus DEI Israel, ipse est DEVS, qui est in Hierusalem. Vasa Templi Domini, quæ tulcrat Nabuchodonosor de Hierusalem, proferantur ibidem, quorū hic est numerus. Phialæ Aureæ Triginta, Phialæ Argenteæ mille, Cultri vigintinouem. Sciphi Aurei triginta, Sciphi Argentei secundi quadringentidecem, vasa alia mille. Omnia vasa, Aurea, & Argentea, quinque milia quadringenta. Omnia portetur per Salsabosar. *Habetur. l. 1. Esdra. c. 1. v. 6.* quæ omnia longius scribit, & progreditur *Iosephus Antiquitatum Iudæarum. l. 11. c. 1. c. 2.* Insupet decreuit *†* dicens, Sed à me præceptum est, quid oporteat fieri *†* Præbiteris iudæorum illis, vt adificetur domus DEI, scilicet, vt de Arca Regis, idest de Tributis, & quæ dantur de Regione transflumen studiose sumptus dentur vitis illis, ne impediatur opus. Quod si necesse fuerit, & vtulos, & agnos, & hedos in holocaustum DEO
 46 celi, Frumētum, *†* Sal, Vinū, & oleum, secundum Ritus Sacerdotum, qui sunt in Hierusalem detur ei per singulos dies, ne sit in aliquo quærimonia, & offerret oblationes DEO celi, orentq; pro vita Regis, & filiorū eius, hæc scripta sunt. *lib. 1. Esdra. c. 6.*
 47 quo in loco sequitur confirmatio Darij eius filij, *†* c. 7. decretatio adstantior Artaxerxis. Quæ possunt vt videant Reges, & Principes, quæ officia, & Barbari Principes in Ecclesiā DEI contulerint, vt confundantur, vel similia facere adfciant.

SACRILEGIORVM autem, & Templi DEI pollutiones, & iniurias, DEVS optimus Maximus

Summa Decisionum Tom. III.

48 nunquam *†* reliquit inultas, cum enim Syriæ Rex Seleucus ad prædandum, & spoliandum Templum Hierosolymorum Heliodorum Oniz. 3. Pontificis Maximi tūc tempore misisset, qui ea ex causa cum tota ciuitate affligebatur, & Oraciones Domino fundebant, vt tātum facinus dignaretur auertere, & ecce, dum Heliodorus se accideret ad exequendam opus, apparuit quidā equo infidens grauissimū aspectu, vultibus, & operimentis optimis ornatus, qui arma videbatur gerere aurea, cuius equus in Heliodorum calces immisit, & qui cum dicto equite apparuerunt duo Iuvenes, virtute decori, optimi gloria, speciosissimi amictu, circum eum steterunt, & flagellabant, & sine intermissione, multis
 49 plagis *†* verberantes, subito Heliodorus concidit in Terrā, & iacebat mortuus in terra omni spe, & salute priuatus, cuius amici supplicabant Oni, vt rogaret Dominum Aluissimum, vt ei vitam donaret, oratione per Pontificem facta, accesserunt ipsē, qui illum flagellauerant, & dixerunt eidē Heliodoro,
 50 gratias age Onie, quia propter eum Dominus tibi vitam donauit, & nuncia omnibus magnalia, DEI. Hæc, & alia narrantur. *l. 3. Machabæorum. c. 3.* Eodē modo quia Baldassar Nabuchodonosor Regis Caldeorum filius, cum fecisset magnum consilium cū mille optimatibus suis, fecit recipere sacra vasa aurea, & argentea, quæ pater asportauerat in Templo Hierosolymorum, & in eis bibit Rex, optimates, vxores, & concubinae illorum, ob quod
 51 Sacrilegium, DEVS omnipotens *†* transtulit Regnū ad Caldeis ad Medos, vt habetur *Danielis. c. 5. c. 6. Iosephus Antiquitatum Iudæarum lib. 10. cap. 12.*

DEVS Altissimus adeo Sacrilegia odit, vt & si facta essent aduersus Tempia Gentium inulta
 52 non reliquerit, *†* exercitus enim Xerxis Perfarum Regis missus ad prædandum Apollinis Delphici thesaurum Tempestate maxima, & fulminibus obrutus dispersisse, vt voluit *Diodorus Siculus. l. 12.* Pyrrhus Epyrotarum Rex apud Locros in Regno
 53 Neapolis cum *†* a Proserpine Templo pecuniā iapulset, nauibus illam ducens itaque die tepestate lacera: a illius classis fuit, vt naues, quæ sacræ pecuniam habebant, in littora coissem Locrensiū iactate, sibi ipsi ob cladem habendam, edoctus, decretū protulit, vt pecunia omnis Proserpinæ Fanorēstueretur, pro vt tandem ab ipso iussu fuit. Cū se
 54 cunda vice Q. Pleminius *†* idem Templi pecunijs, & thesauris spoliasset, & grauamina locressibus illata decem legatis Romæ misisset, & in Senatu narrata auditis narratibus, fuit illis gratissimū iustitiæ cōplémentū exhibitu, vt carceratus, Pleminius duceretur, & *†* Senatus Consultū, vt vinculus ductus, & ex vinculis causā diceret, & quanti pecuniā rapuisset, duplā sacro thesauro inferret, & in Carcere illū necari, bonaque reliqua, publicari, sic *†* Senatu Sēntētia prolata, & executū fuit. vt est author *Lanius. lib. 29.* vbi de vtroq; eodem modo *Valer. Max. l. 2. de Neglecta Religione.* & nouissimē *Hieronym. Miraflores Historiarum Calabria. lib. 2. cap. 6.* De Brenno Gallorum Duce, & Q. Capio-

R 3 ne

56 ne Consulto quod in Templis, & Fana Tholosarium magna auri quantitate diuersis Temporibus spoliabantur, scripsit Iulianus, lib. 24. lib. 32. Valerius Maximus, lib. 1. cap. 2. Aulus Gellius Nocturnum Afflicarum, lib. 3. cap. 9. de Brenno Propertius, lib. 3. Inquit

*Torrada Sacilegium tellantur limina Brennum
Dum petit intactis Pythia Regna Dei.*

Cum grauissimo morbo laborasset Phalaris Tyrannus Agrigentinus non solum adeo Tyrannus, 57 quam tunc summa sapientia grauis, & Policleto medico, qui cum cuta uetat, & Dijs apud Messanen- ses grauias agens, dona Aurea, & Argentea illorum Templis voti gratia misisset, illi ad se ipsos eorumque vias conuerterunt, his Phalaris Epistola 8. in inter cetera inquit, simulata namque mihi iniuria, ac si nostra, qui ea misimus gratia, prophana fuerint, 58 in Deos sacrilegium commissis. Quid enim tunc referre, munera iam dicere, an tantum destinata Dijs auferre, utraque enim illorum, non mittentium, sunt. Nos igitur gratiam in Deos, vos impietatem ostendistis, si quidem, & dantem, & vos rapientes nouerunt. Satis autem habeo, ut Deorum, qui a vobis spoliati sunt, iram experti, vos ipsos sceleros intelligaris. Et post pauca, dicit, Meritas vero reuerentis vestre penas dabit, quos uolastis, & de me, & de his, quos impune in eos ausi estis. Hæc Phalaris.

SECUNDVM Sacilegij membrum, est coitus cum Moniali, ac Virgine in monasterio exi- 59 stenti, in quo tunc pena capitalis est, in omnibus Virginitatibus, & mulieribus in monasterio existentibus. habetur, in S. si quis raperit, Autem de Sanctissimis Episcopis, si quis nuptiam raperit, C. de Episcopis, & cler. l. 1. C. de Raptu Virginitatis, de horum delictorum poena post Guidonem de Sacerdotibus primis criminalium 60 causarum Iurisconsultis Albericus de Gaudino in Tract. Criminali. Titul. de multis questionibus de pen- 61 dentibus in Titul. de adulteris, num. 20. 21. Secundus tunc Doctores Capitalium Angelus de Arcto in 2. verb. che in hac adulteratio sancta muliere, sub num. 35. tractauit 62 Raptum. Tercius criminalista tunc Bonifacius de Vir- talibus in Titul. de Adulteris, num. 12. Quartus, qui omnia Criminalia iura, & omnes questiones criminales tractauit, ita, ut omnes qui inbecillitatem sunt, illum referre necesse est, qui doctæ, copiose, & 63 eleganter omnia egit in Hippolyt. de Marjolis, in Rep. l. 1. C. de Raptu Virginitatis, per totam, l. l. Clar. in S. Fornicatio, num. 15. & in Practica Crimin. q. 68. num. 33. De i. in conf. 338. num. 1. in conf. 379. num. 5. Marib. de Afflic. in Decis. Neap. 376. num. 8. Francis. Marcus in decis. 966. num. 1. a. col. 2. ubi ultra supra- notatas penas narrat dicens, quod laicus raptum cum moniali committens, ultra penam capitis, 64 bona ipsius applicantur in monasterio, arg. si quis raperit 27. q. 1. & idem tunc dicit esse, si quis sollicitatus sit, vel corruerit quilibet religiosam. Idem asseruit Oltavian. Carcerem in Decis. Pedemont. 103. sub num. 5. 6. Hippolyt. Bonaccho eorum opinio criminali. part. 1. in verb. Moniale. Ceticus

coiens cum Moniali priuatur suo officio, & detru- 66 ditur in monasterio, dicit si quis raperit, si quis raperit 27. q. 1. Item de Anan. in conf. col. ultim. Marfil. in dista l. 1. de Raptu Virg. sub num. 41. 42. ubi dicit Moniale habentem rem cum aliquo, extrahi de illo monasterio, ubi erat, & cum omnibus bonis suis debet in alio monasterio dep- poni, in quo cautius custodiatur, nec rursus in eo- 67 dem tunc crimine reuertatur nec in dista si quis raperit, Aut. de Sanctis. Episc. DD. in dista si quis raperit, Memoch. de Arbitrar. lud. q. 8. lib. 2. cen- sur. 4. col. 389. num. 25.

C V S T O D I A Virginitatem in loco Sacro, & à laicis seiuincto fuit à Romulo in Italia inuenta- 68 ta, qui tunc fecit Vestales Virgines, sub Titulo, & de- fensione Dæ, sub qua militabant. Et fuerunt quatuor à principio electæ à Romulo, & duæ aliæ 69 tunc usque ad numerum sex Virginum, quæ si contra virginitatem flagitiuam, & carnis flagitium committebant, viue de fidebantur, ut de Opimia 70 Vestali Virgine scribit Damysius in Hæcarnæssis, lib. 8. dicens, Tandem ad Pontifices delatum est, vnam Vestalium, ignis sacri custodum, Opimiam amissa virginitate, sacra pollueret, cuius criminis vera confessione, questionibus expressa, alijs quoque argumentis conuictam, traduxerunt per medium Comitium, dempta prius capiti corona suis mani- bus, viuam deciderunt in specu subterraneo. Duo 71 verò eius corruptores flagitij coargutos confectum necauerunt tunc verberatos. Eodem modo de Flo- roniam Virgine Vestali, & L. Cantilio illius flupatore, quia Pontifice Maximo, virgis ad mortem 72 tunc usque cecus, de quibus Livius, lib. 32. Et dum pestis Romæ fuere, repertam fuisse constitit Vir- 73 giniam, virginitate tunc amissa, amotam fuisse à sa- ceris, & iudicio conuictam, verberatam fuisse, traductamque per urbem, viuam decollatam. Et ex in- ceciti parricioribus, alterum sibi ipsi manum intulit, 74 alterum à Pontificibus comprehensum, in tunc foro sub furea flagris cefum, atque necatū, & ita demum pestilentiam desisse, scribit idem Damysius in Hæcarnæssis, lib. 9. Sic etiam de Minuria tunc scribit Livius, 75 lib. 8. Hinc de Domitiano Imperatore scriptum est, Incesta Vestalium Virginitatem tunc à patre suo quoque & fratre neglecta, variæ, ac seueræ coercuit, priora capitali supplicio, posteriora morte veteri, nā cum Ocellatis lororibus, item Varonillæ librum moris permisit à bitrium, corruptoresque eorum rele- gasset, nec Corneliam Virginem Maximam, ab- solutam olim, de hinc longo intervallo repetitam, atque conuictam defodi imperatū. Hæc retulit Suetonius in Tranquil. in Domitiano, cap. 8. Si itaque illa antiquitas fallit illius, ac ludibria de virginitatem puellarum tanto cum honore custodiebant, & cum peccarent, tunc seuerè puniri curabant quanta diligentiori cura id modum apud nos observari curandum. Nam, & si B. Clementis Romanus Con- 77 stantinus Apostolicus, lib. 4. c. 14. c. dista Aposto- lica, l. 1. Corinthus. c. 7. dixerit, De virginitate tunc præceptum non accepimus, volentium potestati id remit-

cius, tamquam vorum illud, tamen admonemus ne facile aliquid promittant, quoniam Salomon ait, melius est non vouere, quam vouere, & non reddere. Virgo igitur sit sancta corpore, & anima, ut templum DEI, ut domus CHRISTI, ut habitaculum Spiritus sancti, oportet enim eam, quae promissit, digna promissio suorum opera efficiantem, ostendere promissum suum verum esse, ut propter excitationem pietatis, non propter calumnias nuptiarum conceptum. Nescit vaga, ne intempestiue ambulet, careat duplici menre, sit veneranda, continens, temperata, casta, fugiat multorum commercia, praesertim profanorum. *Hactenus B. Clemens*, sic de Subdiaconis dicebat *Innocentius Secundus Pontifex*. Quod cum ipsi Templum, & 78 vasa Domini, & Sacrarium Spiritus sancti debeant esse, & dici, indignum est eos cubilibus, & immunditijs deferre, ut in cap. discernimus. 28. *Distin.*

REGNI Neapolitani Iure, virgines etiam non dum velatas rapiens etiam iungendi matrimonij causa pena mortis punitur. per *Constitutionem Regis Rogerij*. incip. *quis rapere*, ubi *Marinus Ceramianus glossator*, *Andr. de Iser. Affli. Lallus*, & alij.

INDEX Causarum Sacrilegij tam quoad furta rerum Sacrarum, vel non sacrarum, quam 79 et etiam quoad personas Ecclesiasticas, praesertim virgines, & moniales, quis sit Ecclesiasticus, an secularis? Non dubium est, iura, & Doctores esse pro utraque parte. Verum hanc quaestionem tractauit *Petrus Belluga in Specul. Principum. Rubric. 1. §. Videamus*, ubi in verb. *Sacrilegij*, dixi communiter 80 teneri esse crimen mixti fori, & utrunque iudicem posse procedere, allegaui *Philipp. Francum in c. fin. §. per hoc notab. 3. de Panis*, in 6. *Alex. in consil. 111. incip. Ponderatis*, col. 2. col. 1. *And. Barbat. inter consil. Criminal. diuersorum* 93. nu. 13. volum. 1. *Matthei de Affli. in Consil. Regni. Multa Legeri*, numer. 4. *Stephan. Bertran. in consil. 9. & in consil. 10. volum. 7. Paulum Grilland. de panis omnifar. coitus*, q. 1. nu. 4. *Francis. Marcum in Decis. Delphinat. 989. nu. 4. vol. 1. Cyrillum Fulgentium in Summula Criminalium parte 2. Titul. de Public. Indictis* §. 2. numer. 12. *Petrum Foller in practica. Criminal. canonice. parte 2. cap. 17. num. 13-14. Menoch. de Recuprandis possess. Remed. 14. num. 207. Roland. a' Fall. in consil. 14. num. 9. 14. vol. 1. quibus nunc addo similes alios tenentes el-*

81 se crimen mixti fori? *Abb. Panor. in c. cum sit generale*, nu. 1. *de Foro compe. Tiber. Decianum in tract. crimin. lib. 6. cap. 14. & lib. 36. num. 7. Gersiam Marshall in decis. Scitia* 68. numer. 3. 4. & in decis. 110. num. 7. *Anastasium German. de sacrorum immunitatib. lib. 3. cap. 12. num. 70. cum pluribus seq.* Et confidero, quod text. in c. cum sit generale, *de Foro compe.* Vbi postquam in sacrilegio dicit dari ecclesiae 82 electionem et coram quo rectore vult sacrilegium conuenire, ergo laicus iudex potest de illo cognoscere, ibi in fauorem ecclesiae est introductum, ut malefactores suos, qui sacrilegi sunt censendi, ve-

nerabilius locorum rectores possint, sub quo malucunt iudice conuenire. *Addo Lucellus. Conrad. de offic. prator. in causis criminal. titul. de sacrilegis*, num. 6. Apud Romanos autem vigente Republica Publij Clodij causa, qua de sacrilegio in Pompeiam Caesaris uxorem in Bonae Deae templo acto, vel attentato, non Pontifices, sed apud senatum pluries decreta.

PRAEVENTIONI locum fore in simili 83 delicto? *ex Aene in summa in tit. de panis*, & per *Abb. Panormit. in dicto cap. cum sit generale*, per *Paulum Grillandum*, in dicto q. 1. nu. 4. *Marcum Mantum in consil. 266. num. 89. Francis. Marc. in dicta decis. 989. vol. 1. dixi ad bellugam in dicto loco in opposita*, incip. *sacrilegio*, in fin. & in verb. *Mixtis*, ubi dixi an per penam ab vno iudice imposita, impe-

84 diatur alter, quin et alium imponat? & videndi etiam erunt *Bartholom. Cepolla in Camile. §. Item de Amicis in consil. 37. col. 1. & fore locum Praeuentioni* voluit *Corne. in consil. 175. num. 12. vol. 1. Lucellus. Conrad. in loco allegato in tit. de sacrilegis*, in fin. optime *Oltramian. Cacheran. in decis. Pedemontani. 103. per totum*.

ROMAE fuit minor ob minorem aetatem 85 condemnatus ad membri mutilationem, alter 70b duplicatum sacrilegium, & alia furia fuit furca su-

86 spensus? per *Joan. Bertachinum de Firmo*, ut ipse scribit in *Reperiario in verb. Sacrilegium*, num. 7. refert *Barthol. de Cassen. in consuetud. Burgundia. Rub. 1. §. 3. in verb. simple Larrecin. sub numer. 8.* quo in loco, illum, qui effregerat Archam in Ecclesia fan-

87 ti Lazari, & furas fuerat, quasi 10 monetas quatuordecim Francorum, fuit condemnatus ad aliam penam, quam ad mortem.

NEAPOLI quidam Salernitanus, qui Crucem Argenteam furto subtraxerat ab Ecclesia sancti Florentij, siue sancti Joannis Florentinorum, 88 qui fuit statim furca et suspensus, ut dicit *Petrus Follerius in Practica criminali, in Fragmentis, tit. de sacrilegio*, sub num. 47. refert *Isid. Clarus in verb. sacrilegium*, sub num. 4. Et ego in primis annis Neapolim dum Dialecticis studiis vacabam, & erat in Magna Curia Vicariz Regij Fisci Aduocatus Doctör Pyrrhus Antonius Panla, quidam qui Altaris paramentum fericum ab Ecclesia sancti Laurentij ordinis conuentualium sancti Francisci furto subtraxerat ante eandem Ecclesiam fuit furca suspensus, sed in Senatu fabaudus fuit Vercellensis ob furtum Pallij altaris condemnatus per triennium ad tritremes. *Theofauri Iunior quaestio. Forens. lib. 1. q. 80. num. 24.* Et circa idem tempus in anuo in quo erat annoz Caritas quidam adolefcent necessitate vespere se occultauit in Ecclesia San-

90 ctæ Mariz et Annunciatæ, & nocte ad Imaginem Gloriosae Virginis, in qua pendeabant quidam imagines arceaez vioruz, x illis accepit tres, aut quatuor valoris circiter triginta, aut quadraginta aureorum, & mane apertis tribus illius Ecclesiae offijs miraculose cum exirent gentes & ingrederentur in magno numero ob deuotionis con-

sum, nunquam potuit invenire vnam portarum, & sic fuit capus, considerata ætate iuvenili, magnaq; fame, & necessitate fuit ductus, per Illustres diæ Ecclesiæ Magistros, fuit tractatum cum Illustribus. Et Excellentiss. Domino Don Perafanno Ribera Duce Alcala Regni Protege, & fuit condemnatus ad Remigandum per Triennium condonata ex causis præfatis sibi mortis pena, quia erat scholaris exterius, & fame coactus, id patrauerat.

SALERNI in Regia Audientia fuit condemnatus ille de Terra sancti Cipriani, qui fracta Ecclesia, cepit Vas Argenteum, in quo erat sacrosanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, quod sua manu cepit, & manducavit, & vas vendidit, capus, confessus, fuit raptus, siue trahatur, furca suspensus, & in frusta diuisus, refert *Petrus Foller. in Præf. Crimin. Canonica parte 2. cap. 17. in fin. retulit illum Clarus, in S. Sacilegium sub num. 4. in quam penam in vaforum sacrorum similibus consentit *Cassius Anton. Thesaur. Quæstion. Forensium lib. 1. quæst. 30. sub numer. 24. versicul. ego verò desingerem.**

ARGUMENTVM.

Sponsalitia largitates dicuntur munera, quæ sponsæ mittuntur ab amicis ipsi sponsæ, & alijs nominibus nuncupantur istæ donationes propter nuptias secundum locorum diueritates. Disparitas autem in pactis de lucrando in his donationibus reducitur ad paritatem in quantitate minori. Et non soluta dote ob penditiam dilationis ad soluendum, sequuta morte viri dactio mulieri ad hanc donationem propter nuptias, & res fideicommissæ, & Emphiteusi subiectæ pro soluenda huiusmodi donatione alienantur, veniunt tamen in restitutione si mulier transsit ad secunda vota. In matrimonio putatio non debentur.

S Y M M A R I V M.

- 1 Sponsalitia largitas proprium contractus nomen habet, non tamen numeratur inter donationes inter virum, & uxorem, vel propter nuptias.
- 2 Largitas sponsalitia est, quam facit sponsus sponsæ in anulis, & alijs munusculis.
- 3 Quando data reuocatur, & quando non.
- 4 Dona, quæ mittuntur sponsæ ab amicis, dicuntur sponsalitia largitates.
- 5 Sponsalitia largitates dicuntur Sponsus fuisse munera, quæ a patre sponsæ, & sponsæ, quæ post dactio nuptiarum mittuntur cum pompa. Fuit præcedebat, pertinet faciem incensam, hunc sequebatur mulier cinctum gercu, quæ aurum, pascillas, sinagma-

- 10, lestitas, peltinas, lellis, alabastros, sandalia, Thebas, pixides vnguentarias.
- 6 Neapolis per Nobiles missi solent similia munera antequam vir accedat ad uxorem.
- 7 Arrhas vocant Hispani similia dona inter sponsos, & conuges.
- 8 Arrhas Hispani dicunt esse pignora inter sponsos pro matrimonij securitate. Et quæ de iure civili appellantur donationes propter nuptias.
- 9 De Arrhis author dixit remissit.
- 10 In Regno Neapolitano, ista donatio est plurimum vocatur donatio propter nuptias, secundum leges Regni vocatur Dotarium, & Terciaris, & in Cantate Neapolis appellatur, Quartis, & Antefium, num. 11. 12.
- 13 In Gallia ista Donatio, & in Burgundia, & aliquibus locis appellatur Dotarium, siue Doharium, siue Donatio.
- 14 Ista donatio alibi vocatur Argumentum dotis, & luerum dotale.
- 15 Donatio propter nuptias incognita fuit Iurisconsultis Pandectarum compilatoribus.
- 16 Iustinus Imperator auctor Legum multa, Iustinianus vero L. fin. C. de Donat. ante nupt.
- 17 Donationes propter nuptias fieri possunt ex promissione Leonis Imperatoris.
- 18 Paritas, siue æqualitas Donationis propter nuptias respectu dotis, ut decreuit Iustinianus, numer. 19. 21.
- 20 Quia donatio ante nuptias prius dicebatur, aboleuit, & propter nuptias Iustinianus obseruari ac nominari mandauit.
- 22 Æqualitas ista intelligitur Dotis, & propter nuptias donationis, pro ut inter contrahentes pactum fuerit.
- 23 Æqualitas Dotis, & propter nuptias donationis, Tollitur consuetudine, num. 27.
- 24 In Regno Neapolitano diuersimodè tractatur donatio propter nuptias.
- 25 Soluto matrimonio, succedit mulier in dote.
- 26 Quis succedit in donatione propter nuptias soluto matrimonio? num. 27. 28. 29. 30. 31.
- 31 Quia est donatio propter nuptias inter Magnates.
- 33 Promissa dote, non tamen soluta, si tempus solutonis datum adhuc pendet, & ante fecum, siue quarta, similiter fuit promissa constituit, & non fuerit constituta, & maritus moritur, an uxor illas petere possit? num. 34. 35. 36. 37.
- 38 An non soluta tota dote, & soluto matrimonio, an debeatur tota donatio propter nuptias, vel secundum quantitatem dotis solutæ?
- 39 Solemnitates requisitæ in contractibus, & instrumentis minora viginti quinque annorum, non requiruntur in contractibus donationis propter nuptias vii pendentes à contrahenti matrimonij.
- 40 Maritus confessus fuit recepisse dotem à facere, & cum uxore constituisse antefium, siue dationem propter nuptias, & reuera pater fecit instrumentum nunt, matrimonio dissoluto dubitatur, an illa donatio debeatur? num. 41. 42.

- 43 *Martius si affigens uxori donationem propter nuptias super rebus ab eis, an uxor proprietaria, sine usufructuaria censetur, num. 44. 45. 46.*
- 47 *Donatio propter nuptias ut a muliere lucratur, an necessito sit matrimonium esse consummatum, an. 48. 49. 50. Declarata ex antea, an. 51. 52. 53. 54.*
- 55 *Ob officium sponsalium, dari medietatem bonorum sponso modo proceditur, an. 56. 57. 69. 77. In Regno Neapolis pena capitis imminuit officianti mulierem, si si deus scilicet inuicem matrimonij contrahendi.*
- Proventus sales in hoc Regno per contrahentes quodam portio mulieri per virum, & dicit (Pro honore primi officij) & istam quantitatem mulier lucratur, in usufructu & proprietate, & de plene nu. seg.*
- 56 *Dicitur promissio sponsi promissionem intelligi oportere pro honore pudicitiae, quod non negant Alexius C. novus Imperator Constantinopolitani, an. 57. placet auctor. an. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 78. 79.*
- 58 *Sacra representant officia in scriptura sacra, inter Isaac, & Jacob, Ioseph cum fratribus, Moysi, & Aaron, Davidis, & Ionatha, Helisei, Anna, & Rachel cum Sura filia, Maria Magdalena esculant, & Fugentes pedes Domini, & aliorum, qua narratur, num. 59. 60. 61. 80.*
- 62 *De officio sanctorum Apostolorum loquitur Clemens Alexandrinus, & dicit de alijs officijs.*
- 63 *Officium iustitiae vultu plenum sanctitatem formale.*
- 64 *Officium, vel si tangas Phalangia graui offerunt dolores. Phalangia quod? num. 65.*
- 65 *Officium impeditur, vultu cernitur.*
- 66 *Phalangia graui dracinarum, qua modo cernitur, & quo modo cernitur.*
- 67 *Officium, concubitus, complexus, Turpem, sedamque dormitionem damna D. Cypriani.*
- 68 *Apud nos Itales extraneum non officium mulierem mox perpetuas, & si quando accidit homicidia, & mortes sub sequuntur.*
- 70 *Apud Galiam mulieres ex officio, nihil lucrari cum apud eis sui urbanitatis officia.*
- 81 *Res fidei commissi restitutioni subiacent an sicuti ex causa deus, sit possit alienari pro donatione propter nuptias.*
- 82 *Secundas nuptias contrahens mulier, an filij primi reueatur reuocare donationem propter nuptias, an resuum, quartum, & Arrha? nu. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90.*
- 87 *Donatio dicitur, qua nullo iuri cogente fit.*
- 90 *Donum largitionem, & signum honoris appellat Aristoteles.*
- 91 *Arrha sunt donationes propter nuptias.*
- 92 *Donationem propter nuptias amittit mulier per trisum ad secundam uita.*
- 93 *Emphyteosis dare pater filio, an possit pro donatione propter nuptias? num. 94. 95. 96.*
- 97 *Deus, sine propter lucrum donationem propter nuptias, an debetur in matrimonio putatio.*
- 98 *Vincit matre, & duobus filijs, quorum unus moritur, super sitte matre, ac altero fratre, et dicitur*

matrem praeferendum sibi satisfieri, super portionem Antefati, sine donationis propter nuptias vide, nu. 99. 100. 101. 102. 103. 104.

TITVLVS OCTAVVS.

De Donatione propter nuptias, Quarta, sine antefati.

ONATIONES, quae sunt inter sponsos, inter virum, & uxorem, siue propter nuptias, siue quomodoocunque dixisse libet, & in iure nostro aliqualem habent differentiam, & in diuersis Regnis, & Prouincijs, ac ciuitatibus diuersimode vocantur.

- 1 **SPONSALITIA** largitas horum numero est, non tamen id permittit Iustinianus ut in donationum numero illa aggregetur, sed proprii, ac specialem illum contractum dici, & appellari, ut in Ant. vo. sponsal. largis. in prin. V. etiam Speculator, in Tit. de Donat. inter vir. & uxor. S. i. num. 3. vers.
- 2 *Et scias dicit, quod Sponsalitia largitas, dicitur illa, quam sponsus facit sponse, ut supra, t cuius reliquiae seruatur in anulis, & alijs munusculis, quae sponse donantur, potest igitur sponsus sponse donare, & de conueto, quae donatio in se conditionem habet, ut ita demum retineri possit ab accipiente, si per eum non fiat, quo minus matrimonium compleatur, alioquin in quod datum est, repetitur. Si vero casu matrimonium impeditur, si quid sponso dedit sponfa reuocatur in totum. Hac Speculator, de illa breuiter pertransit Iacob. Spiegelius in lexico, in viri. Sponsalitia largitas, de illa habetur in l. si a sponso. l. 6. C. de Donat. ante nupt. & dicuntur largitates Sponsalitia t dona, & munera, quae sponse mittuntur ab amicis ipsi sponse triduo antequam in publicum prodeat, de hac in l. 1. C. si nuptiae ex rescripto per. Calus Rhodiensis l. etiam. Antiquarum, lib. 8. cap. 60. Iulius Paulus, lib. 3. cap. 3. Andre. Aliatus Paradoxor. lib. 1. cap. 2. Constantinus Harmenopulus, in promptuario iuris, lib. 4. cap. 7. Sed Suidas dicit, fuisse t munera, quae post triduum nuptiarum, ab sponse patre, tam sponse, quam sponso mitterentur, cum pompa. Puer enim praecedebat veste indutus, facem incensam portans, hunc sequebatur mulier, canistrum gerens, quae aurum, patellas, sinegmatia, lecticas, pectines, lectos, alabastros, sandalia, Thecas, pyxides, vnguentarias, interdum sponso, vna dotem adferebant, quae retulit Petrus Gregorius Syntagmatur lib. 8. cap. 7. Solent tamen Neapoli, & per Nobiles in hoc Regno familia mitti, quando contracta sunt t sponsalia, & matrimonia, prius tamen, quod sponsus, siue vir, ad sponsam, siue virum accedat, vide Iacobum Cuiasium in Paratula Codicis, lib. 5. tit. 2. lit. 3.*
- 3
- 4
- 5
- 6

ARRAS vocant Hispani similia t munera inter sponsos, & coniuges, ut post Didacum Courruntar in Epithome de sponsalibus q. parte secunda part. cap. 3. S. 7. num. 12. & Ioan. Regas de iure consensu.

*finib. cap. 33. num. 34. voluit Petrus Cenedo collectaneorum iuris Casimici, parte 3. Collectaneas 82. num. 4. Verum Rodericus Suarez in tit. de las Armas, num. 1.2. dicit, illas esse pignus inter sponsos pro matrimonio securitate, & illas esse, quae de iure civili appellantur donationes propter nuptias, arg. l. Arribi. C. de sponsalib. de Arribi ego fufius dixi supra in dicta summa Decisionum omnium totius Orbis tit. 1. num. 316. per totum, num. 331. hoc tunc 3. quo in loco lectores remitto, sed apud Hispanos
 9 ¶ plura disposita sunt per leges Feri, lib. 5. tit. 1. sub quo sunt sex leges, super quibus q. tunc scribir Alfonso Montaluis.*

IN REGNO NEAPOLITANO ista donatio vocatur, vt plurimum Donatio propter
 10 ¶ nuptias, l. si secundum leges Regni, vocatur Donarium, & Tertiarium, vt in Regis Cons. licentiam,
 11 ¶ & per Constitutionem, ¶ Mulier que dotarium, & per Regem Carolum secundum, in capitulis Regni, in e. Mulier dotarium, seu tertiarium. Et particulariter in Ciuitate Neapoli appellatur quarta, vt in pluribus consuetudinibus dictae ciuitatis ita nominatne
 12 ¶ ¶ vt in tit. de iura quarta, in qua Rubrica discreti-
 tatem ponit Neapolitanus Scholasticus, appellatur etiam antefatum, vt per Matth. de Afflict. in decisio. Neapoli. 391. sub num. 2. & in dec. 333. num. 1.

GALLIAE, & Burgundiae aliquibus in lo-
 13 cis, donatio ista propter nuptias appellatur ¶ Do-
 rium, siue Dotarium, siue Douaire, vt per Barbo-
 lolum de Casseno in Consuet. Burgundiae. Rubr. 2. §. 7. & §. 8.

ALIIS in locis vocatur ista donatio Augu-
 14 mentum dotis, & alibi lucrum ¶ dotale, vt per Raynoldus ad l. alio in re. de iure dotis quod, & la-
 colus Mandellus in consil. 22. & in consil. 68. numer. 1. vol. 1. arg. l. item multa, per totum, & l. si centum ante.
 C. de Donationib. antenupt. Marcus Augustus in consil. 25. & in consil. 55. Hinc deus, in consil. 48. vol. 1.

HAEC DONATIO propter nuptias, in-
 15 cognita fuit antiquis ¶ Iureconsultis, ex quorum
 dictis Pandectarum libri consecuti fuere, vt attestat Iustinianus Imperator, in §. est, & aliud, Inst. de Donat. & dicit, per Iustinum patrem suum fuisse
 ¶ prouisum in dicta, l. enim multa, vt alleg. §. glossa in dicto §. est, & aliud ¶ de doli l. cum multa, arbi-
 16 tror esse ¶ factam per Iustinum, & aliam pinguio-
 rem factam fuisse per Iustinianum ipsum, & est in l. fin. C. de Donat. ante nupt. Vnde hodie non ambi-
 17 gitur donationes propter nuptias fieri posse, tunc per Leonis Imperatoris legem in l. ex morte. C. de pactis conuentis, fuisse prouisum, non debere esse
 ¶ parem dotis, & donationis propter nuptias quantita-
 tem, sed quod obseruaretur in lucris faciendis quan-
 titas, & contra illam pactiones fortè factas improbat. Hanc Leonis prouisione declarauit Iu-
 18 stinianus, dicens, quod si vir, & vxor disparia
 lucra Dotis, & ante nuptias donationis paciscantur, maior pars lucri, ad minorem promissionis
 portionem reducatur, ita clare scripta sunt per Iu-
 stinianum in l. lege C. de Pactis conuentis, & l. Bar-
 cum

summario ita breuiter pertransit, dicens, ¶ Dispa-
 19 ritas in pactis de lucrando, reducitur ¶ ad parita-
 tem in quantitate minoris. Petr. Gregor. Synagmat. Titul. vniuersi, lib. 8. cap. 7. num. 26. Et cum Iustinus
 Iustiniani pater, permisisset quod si augeretur ante,
 vel post nuptias dos, eodem modo augeretur
 donatio ante nuptias, vt in §. si centum ante. C. de Donat.
 ante nuptias Iustinianus constituit, vt similis donatio
 non solum augeretur, sed etiam constanter ma-
 trimonio initium habet, & vt rebus conuenientia
 20 nomina darentur, non tamen nuptias, sed propter
 nuptias deinceps appellaretur, vt in dicto §. est, &
 aliud. Inst. de Donat. Has postea legum Va-
 rietates, Iustinianus in Nouella 97. qua est, Aut. de
 aequalitate Dotis, & propter nuptias. quod in lo-
 co statuit, atque decreuit, vt omnino aequalitas in-
 21 ter dotes, & propter nuptias donationem ¶ serua-
 retur, & lucris inde prouenientibus, quod ibidem
 prosequuntur Bartol. & Angel. in dicta Aut. de
 aequalitate dotis, & habetur in Aut. aequalitas. C. de
 Pactis conuent. Et hæc est magistralis instructio
 materiae Donationis propter nuptias, nunc pro-
 sequendæ sunt quaestiones, & decisiones, quæ quoad
 illas occurrunt.

INTELLIGENDA Tamen præfata
 omnia, quod dictis legibus non obstantibus, con-
 22 stitutio donationis propter ¶ nuptias, quod sit æ-
 qualis cum dote, non est obseruandum, pacta tu-
 tem quoad lucrum sint æqualia, vt dicit Accursius
 in dicta l. ex morte, in Verb. Obseruandum, C. de Pa-
 ctis conuent. & apertius, & clarius in dicta Aut. æ-
 qualitas. C. eod. tit. in Verb. Per. vbi dicit, quod cū
 hodie nulla fiat donatio, vel alia forma, vel inno-
 ri, dicat hanc Audientiam, vel consuetudine tolli.
 23 Adeo quod per consuetudinem ¶ æqualitas illa,
 non est in vfu, sed seruatur pacta, quæ inter partes
 fieri solent, vt optimè concludit Guido Papa in de-
 cision. Delphinat. 363. vbi dicit quod preterito con-
 24 suetudinis nō seruatur æqualitas in istis. Quinim-
 mo dico, quod in isto Regno Neapolitano t diuer-
 simodè seruatur cōstitutio donationis propter nup-
 tias, quia aliquibus in locis constituitur maritus
 Tertiarium, quæ ascendit ad tertiam partem dotiū,
 & in alijs maiori ex parte datur, & constituitur
 donatio propter nuptias, quarta pars dotium, &
 & illa apud nos vocatur quarta.

SOLVTO matrimonio, quis succedit in di-
 cta donatione propter nuptias ¶ Bartol. in dicta
 Aut. de aequalitate dotis. sol. v. si seruo per hunc
 25 textum, num. 3. dicit, quod sicut ¶ soluto matrimo-
 nio, dos redit ad mulierem, in rebus. ff. de iure dot.
 26 ita donatio redit ad virum ¶ §. est & aliud, Inst. de
 Donat. aut. Data. C. de Donat. ant. nupt. & ista om-
 nia ponit text. in e. fin. extra de Donat. Inter virum
 & vxor.

DE CLARA, prout paulo ante dictum fuit,
 istas æqualitates dotium, & donationum propter
 nuptias, per contrarios vfu consuetudinum, ac
 27 pactionum ¶ obseruari, ex conclusis per Guid. Pa-
 pe in Decision. Delphinat. 363. adeo quod supradic-
 ta

Et assertio Bartol. intelligi debet, nisi pacto de dicta Donatione propter nuptias, & antefato aliter fuerit dispositum, vt dicit *gloss. i. in antef. sine a me. C. ad Senat. consulti. Velleian. Et Bald. in l. Quod sitis. num. 6. C. de bonis quælib. dicit quod mulier ex*
8 *pacto poterit Donanone[m] t[ame]n propter nuptias lucrari, & habetur in dicto. s. fin. de Donationib. inter viros, & vxorem. Landonic. Goz. ad in. in consil. 47. num. 16. dicit, quod donatio propter nuptias, licet*
9 *solutio matrimonio reuertatur ad donantem, t[ame]n factum fallit, quando ex pacto est aliter dictum. Idem Ioan. Neuf. an. in Sylva Nuptialis. li. 2. in verb. Distingui non est nobendum. num. 74. ver. Causant secundo maritus, vbi dicit, quod mariti si per pactum promittent vnâ cum dotibus restituere augmentum*
0 *t[ame]n dotium, eo casu non reuertit rur ad ipsum, vt cum alijs voluit Iacob. Menoch. in consil. 155. num. 36. vol. 2. Roland. à Valle in consil. 62. nu. 2. cum pluribus sequens. vol. 1. Cardinal. Paris. in consil. 59. num. 17. vol. 2. Math. Coter. in decis. 192. num. 4. Vincent. de Franchis in consil. Neap. 182. numer. 14. In Vrbe Neapolitana Antefatum, & Donatio propter nuptias Nobilium Platearum Capuanæ, & Nidî, est quanta est medietas dotium promissarum. Et quoad eos magnates eorundem platearum est tertia*
1 *pars dotium, Vnde t[ame]n qui ex ultimis erat dos maior puta sexaginta millia aureorum, Antefatum erit viginti mille, si autem essent de nobilibus dictarum, si erant viginti mille in dote, Antefatum esset decem milia, & si facta noua pragmatica mixtigan summa illam.*

DOTE PROMISSA, non tamen soluta, si tempus solutionis datum adhuc penderet, donatio propter nuptias, antefatum, siue quarta similiter, fuerit promissa constitui, & non fuerit constituta, & interim maritus moritur, an, t[ame]n vxori illam petenti possit opponi, quod non debeat, sed contrarij, quod debeat, patet ex dictis Ioannis Andreae in Additione ad Specul. in tit. de actionib. & obligationibus, col. 1. vbi dicit, quod & si dos fuerit promissa, & non constituta, agi potest, cum tempus adiectum sit ad fauorem stipulantis rei interpretandum, dies enim t[ame]n stipulationi adiectus facit, ne præsentis die pecunia cum effectu debeat, & sic pro reo, & non pro stipulatore diem adiectum, *Leno tempus, in fin. gl. Regn. l. ar. vbi Dec. Cagnol. Ioann. Ferrar. Mantuanus, & vniuersimè Petrus Faber.* Et cum similis questio accidisset In Sacro Regio

3 *consilio Neapolitano, stante t[ame]n adhuc pendentia dilationis, ac temporis ad soluendas dores statuti, daretur vxori superuenienti nota quantitas Donationis propter nuptias, Quarta, siue antefati, vt per Mathia. de Afflic. in decis. Neapolis. 333. de qua facie mentionem Thomas Grammaticus. in decis. Neapol. 97. sub num. 5. & ambo dicunt sic fuisse per amplissimum ordinem decemum pro Domina Lucretia Caracciola vxorem quondam Don Ioannis de Ciruignola, & idem tenuit idem Thomas Grammaticus, in Consuetudine Neapolis. Incip. Quartam, sub tit. de iure Quartæ, in additione Incip. mulier etiam fol. 253.*

vbi refert duas alias Decisiones eiusdem Sacri Consilij, vnâ pro filia Leonardi Imparati vxore quondam Annibalis Calzaioi, & alteram pro Antonia Sirina, quæ fuerunt in anno 1515, & 1519. Idem Grammaticus, in dicta decis. 97. pro Domina Diana Lopez. Facit, quod dicitur Afflic. in dec. 242. Idem voluit Guido Papæ in decis. Delphin. 274. sub num. 2. plenius in decis. 430. plenissimè in decis. 565. per totam. Ioan. Papæus Arcepsorum curiar. lib. 15. tit. 4. Arresto. 13. Nicolaus Boerius in decis. Burdegalensis. 2. vbi doctissimè conclusionem istam resoluit Casar Vrsinus in decis. 61. num. 4. & in decisio. 333. Consiliarius de Georgio in allegat. 45. num. 20. Ro. and. à Valle de loco dotes quassio. 7. Andre. Gail Practicar. obser. lib. 1. obserua. 79. Nicol. Vigell. in decis. 45. cent. 1. Phannus de Phannacis, in Tract. de loco dotes, in verb. restituenda, num. 35. sequitur Ioan. Petrus Suardus de Alimentis, tit. 1. q. 42. vel 46. num. 56. 57. Nancius Pellicanus in Consuetudin. Amer. c. 4. num. 187. Andreæ Maffei in Consuetudin. Neapol. parte 7. q. 5. num. 3. Ioan. Baptista Thorus, in compendio decis. Neapol. in verb. Antefatum. an debeat Antefatui in Practic. Tit. de Dote, & matrimonio, nu. 13. vers. Item si fuerit conuenitum. Arnoldus Ferrarius in Consuetudin. Burdegalensis. tit. de Dote. §. 6. circa finem Aluar. Vallæ. in consil. siue decis. Cassan. 3. sub num. 5. Franc. Marc. in decis. Delphin. 17. vol. 2. Cailla de Portione Rata. q. 88. num. 4. §. 6. Franc. Milonensis in decis. Sicula. q. num. 98. 99. lib. 2. Gulielm. Benedic. in Rep. Raynatus, in verb. Et vxor, n[on] n[on]ne Adelasiu[m]. decis. 5. sub num. 2. 21. vers. si cuncto fallit, vbi maritus, de Testam. Hanc conclusionem Tholosanus alter, (quorum Ius consultorum Tholosanorum ingenijs, & doctrinarum elegantia

3 *t[ame]n mirifice vtot) Iacobus Ferrerius ad Cardonem Papæ in decis. 274. doctissimè tuetur, quibus adde verum Gerardum Maynardum in decis. Tholosan. 77. lib. 2. Iacobum Cuiacium in Nouella. 2. in fin. Roland. à Valle, in consil. 10. num. 4. vol. 1. Ioan. Baptista Costa de Ratione Rata. q. 88. nu. 67. sed hanc questionem ego absolueram fuit plures anni in consil. 92. num. 35. centuria 1. & decisio, si u quartam non constitutam, nihilominus pro illa potest agi conditione ex illa lege Ant. Des. data, vbi gloss. & voluit Angel. in §. Alud quoque Ant. de equalit. dot. Ioan. Anton. de Nigris, in c. mulier dotarium numero 27. in fin.*

PROMISSA Dote in tempore, illaque in tempore non soluta, existente vxore in mora, soluta in parte, vel non t[ame]n soluta, donatio propter nuptias, siue antefatum, mortuo viro, si nihil fuit solutum, nil debetur, pro ea tamen donatio quantitate soluta, pro eadem donatio propter nuptias, antefatum, siue quarta debita erit. Ant. sed qua mobil. C. de Pact. conuent. & in §. hoc igitur, Ant. de equalit. dotti, vt dixi in dicto consil. 92. numer. 35. centuria 1. Thomas Grammaticus in Caudis. Regn. Neap. si aliquis Raro, & fuit etiam de mente Barbo. de Capua, in c. Regni. Mulier dotarium, nu. 8. vbi dicit, ita vidisse de facto pronunciat in consilia f. plenissimè.

tum. Et ita fuit Decifum in Sacro Confilio Neapolitano, vt per *Mathaum de Affiliis in decifion. Neapoli. 242. Nicol. Beer. in decifion. Burdegal. 23. per totum*. quos fequitur *Iean. Anton. C. annettus in extraneis. capitulo. Volentes. Regni Sicilia. cap. 34. incip. Sed quid fi fuerit confensum*, num. 1. fol. 97. *Hippoly. Riminald. in confilij. 9. num. 7. volum. 1. 1. 606. Mandell. in confilij. 99. vol. 2. Gargus Maioribus in decifion. Sicilia. 73. num. 12. Nicol. Intergholus in decifion. Sicilia. 5. num. 14. Cardinal. Paris. in conf. 95. num. 42. vol. 2. Nimmus Pollicitus in Confuetud. Auerf. 4. cap. 4. num. 198.*

SOLEMNITATES requiritur in contrahibus, & Instrumentis puta mulierum in consensu confanguineorum, vel in contractu minorum viginti quinque annorum, non comprehendunt instrumenta, vel contractus donationis propter nuptias, vt pendentes à contractu matrimonij, & statim verba, nec ipsum statum procedit in contractu matrimoniali, & dependentibus ab eo. vt poff. *Barthol. Sectum, in confilij. 80. incip. Praefens contractus per totum, volum. 4. Carol. Rinn. in confilij. 61. volum. 4. volum. 3. vt in muliere obligante pro dote. arg. l. fin. C. Ad Senatus Confell. voluit Bald. Nouell. in Tract. de Dote, parte 6. Prindog. 48. in princ. Andr. Tirapuell. de Extrat. Confanguin. S. 1. gloss. 14. numer. 9. 1. Bernardin. Pand. de liquidat. Instrum. perie 2. declar. 8. num. 71. & Vincent. Maxill. in confuetudin. Bari. Rubr. Quoties mulieri alien. permiffi fit, §. mulier nulli, num. 45. & praefertim in donatione propter nuptias, poff. *Ludovic. Roman. in confilij. 280. incip. Praefupposito quod Vna voce, quod est duplicatum, in confilij. 394. cinfum principij. Et lafon. in l. si uxor, §. patris ne peteret, volum. 8. ff. de Paft. voluit Paul. Aemilius in Crall. in decifione tercia, numero 2. 3. & in decifion. 199. perie 3.**

PROMISSAM à Patre dotem pro filia, maritus recepit confensus fuit, cum t conftruitur ei donationem propter nuptias, fuae quartam, seu antefatum, & tamen pater fecit eidem viro Instrumentum mutui, vnde diffoluto matrimonio, dubitatur, an donatio, fuae antefatum deberetur? & fuisse decifum deberi, dicit *Iean. Angelus Pifanellus ad Affilium in decifion. Neapoli. 242. in decifion. 323. in decif. 333.* quod dicit obtiniffe ex *Doftrina a Baft. in l. penult. §. penultimo. ff. folut. matrim.* quo in loco, *Barthol.* optimè dicit ad hanc conclusionem vt illam referam. Vnde credo veram Decisionem, quia Pifanellus suo tempore fuit ex prima clafsis aduocatis, illam iam en deferiperunt *Andreas Maffius in confuetudine Neap. per. 7. q. 6. num. 13.* prout illam refert *Thorns in Compendio decifionum Neapoli. in Verb. Antefatum an debeatur fi pater.* Tamen dicat addendum esse *Antonium Capicium in decifion. Neapoli. 183. sub n. 4. 8.* quam fequitur *Iean. Anton. Laminus in confilij. 18. num. 9.* *Quo Capicinus recte dicitum Barthol. in l. in his rebus. penult. §. si uir. fol. num. 1.* ubi dicit, quod per illam confessionem recepit piffe dotes, intelligitur factaolutio, hoc idem fe-

quitur *Alexand. in confilij. 36. incip. Vifit Themat, col. 1. verf. Antefatus uale allegare. vol. 2.*

MARITVS fi assignat uxori donationem super aliqua re stabili illam dans in Antefatum, feu Doarium, ac Dotalitium, an cenfeatur promictaria, an vfufuctuaria? cenfendum t esse Dominam, ac proprietariam, vt per *L. iura la. 1. 5. ff. de legat. 2. l. 1. Donationes. Specul. ff. de Donat. l. fin. ff. de vfufuctu. ear. rer. quae vfufu confumunt, l. libertis, ubi Barthol. ff. de aliment. & cibor. legat. gloss. in l. si mulier, C. de iure dot. hoc idem firmat fecundum suam diffinitionem *Barthol. in dila. l. libertis, in princ. num. 6.* fic firmat per iura praedicta *Guido Papa in Decifion. Delphin. 525. nu. 1.* Quinimodo etiam in casu conditionali, adueniente conditione, fit dominij transitorio in t uxorem abique aliqua traditione. argum. *Gloss. in Autl. Donatione, in verb. vendicare. C. de iure dot. quae uult quod si res donata non fit tradita mulieri, habet rei vendicationem, & est fpeciale, quod fme traditione transfertur t dominium, quod tamquam notabile retulit idem Guido Papa in Decifion. Delphin. 524. & poffe agere mulierem duceat vendicatione, si ponas illam fuisse indultam in poffeffionem, alioquin t uili rei vendicatione. vt dicit *Salyet. poff. gloss. in dila. Autl. Donationem.* Sed vita uxoris durante ipsam potius dici poffe vfufuctuariam exiftentibus filiis, quia moriente filijs fupersubstitus (vt dicemus) ad illos pertransit.**

MATRIMONIUM consummatum, an esse oporteat, vt donationem propter Nuptias, Antefatum, fuae t quartam, mulier lucretur? Non debet mulieri hanc propter nuptias donationem, diligentiffimè, & doctiffimè tractauit *Napodanus Sebastianus in Confuetudine Neapoli. incip. Quartam, num. 26. cum pluribus fereq. fol. si uir. de iure quarta. quem nouiffimè fequitur Iean. Andr. de Georgio, in Allegat. 45. num. 1. 2. idem uoluit Gerardus Meynardus in Decif. Tholo. 55. lib. 4. num. 12. mouetur Napodan. per l. si t sponsa, C. de Donation. ante nupt. eo quod antefatum non t debetur, cum conftituitur per carnis corruptionem, l. Sanctimus, C. de Nuptijs ubi ex quo vota nuptiarum reipfa procefferint. quod exponit *Iean. Andreas de Georgio* vt fupra, & tenet non deberi antefatum t matrimonio non consummato, quia cum ex text. *dila. l. si t sponsa.* quo cum ex oculo fponfa illato, non debetur, nec t lucretur, nisi pro medietate, quasi per illud pro medietate caro fit corrupta, ideo nihil debeat, nisi demonstretur consummatum fuisse matrimonium, & sic totam carnem fuisse corruptam. Sed anie eos hoc idem dixerunt ante alios *Placentinus in summa a Codicis, lib. 5. si uir. 3. eolum. 1. versicul. quid ergo si ante nuptias.* Idem dicit *Azo in summa, l. a. lib. 5. tit. 3. verf. Sponsalicia autem.**

EGO aliter dicam, quod illam opinionem quod ad hoc, vt mulier habeat in uiri morte donationem fuae Antefatum, ac lucra dotalia, quod t requiritur, vt per copulam matrimonium fit consummatum, dico non esse uetam, uoluit hoc ex-

pre-

pressum Bald. in l. Deo nobis, §. prime. num. 6. in fin. C. de Episcop. & cleric. dicens infrascripta verba. Ergo est hic expressum, quod non requiritur ad
52 lucrandum copula carnalis, & est menti tenendum. *Hac Baldus*, quem sequitur *Thomas Grammaticus in Decisum Neapol.* 103. n. 89. Iussit enim ad consequenda nuptialia lucra, matrimonium
53 contractum fuisse cum Ecclesiis, & Canonum solemnitatibus, non habito respectu, quod matrimonium non fit per copulam consummatam. *Barzol.* in l. Nihil, ff. rer. amotar. *Paul. de Cast.* in l. Cui fueris, ff. de condit. & demonstrat. vbi dicit hanc esse communem opinionem. *Matthia. Matteslan.* in *Notabil. 75 incip.* Nota quod disponens, dicens de
54 berilucrum siue sit sequuta copula carnalis, siue non, dummodo fuerit contractum matrimonium per verba de presenti. *Bald. Nouell.* in *Tra. Clau. deis. parte 6. Fructus. 37. in fin. Ioan. Campeg.* de *Dot. parte 5. q. 19. Ioan. de Amicis, in consil. 69. num. 6. Arnoldus Ferronus in Consuetudin. Burgund. Titul. de Dote, §. 6. Matthia. de Affici. in Decisum Neapol. incip. Quartum. in addit. incip. An ista causa, dicens ita fuisse decium in causa D. Ioannis Michælis Geluzidi, & D. Baldassaris Caraccioli *Iacobus Tammisus in Decisum. Lysia. 36. in fin. Ioan. Baptista Thorus in Compendio Decisumum Neapol. in verb. De promissa.**

OSCVLI vero causa illati, dati medietatem
55 bonorum per sponsum sponse donatorum per text. in *dist. 1. si a sponso*, arbitrio procedere in meris sponsalibus de futuro ante contractum matrimonium, quia dicitur ibi ante nuptias; Non enim modici momenti oculum inferri reputauit Constantinus Imperator præsertim in Italia, particulariter in hoc Regno Neapolitano, in quo ex Regijs nostris legibus, & pragmaticis, quibus caueri statuerat fuisse penam capitis oculanti mulierem etiam si diceretur secuisse inuitu matrimonij contrahendi, reputatur tamquam Adulterium, aut stuprum. *Francisc. Ripa in Rubric. de indicij. col. 3.* Ideo maiori ex parte in hoc Regno Neapolitano, dum conficiuntur pacta, & instrumenta dotalia, ex parte viri promittitur quarta pecuniarum, ita quod si forte Duo mulieris esset mille ducatorum promittit vir ducentos quinquaginta, lucrâdos per mulierem præmoriante viro, sicum filijs superstitibus, quod mulier sit vsufructuaria vitæ durante, illis morientibus seruata forma in eis cedunt lucro mulieris in vsufructu, & proprietate. Et nihilominus fit promissio à viro aliorum ducatorum centum, plurius, vel minoris secundum qualitatem personarum, cui promissioni datur huius modis titulus (Pro Honore primi Oculi) quam partem mulier lucratur dissoluto matrimonio in vsufructu, & proprietate, & est perpetuo ipsius mulieris. Hæc est illa donatio, de qua scribit *Constantinus Imperator, in l. Rei uxoris, C. de Donat. int. vir. & uxor.* Quod pudici
56 tæ præmio detur? Vbi *Bald. in fin. dicit, nota*

quod Donatio, quæ fit uxori præsumitur fieri in præmium pudicitie, quod non inuenitur, ita bene alibi. Quod sequitur *Alexius Comnenus Constantinopolitanus Imperator*, qui arrârâ desponsationes fieri, & solemnitates illarum gratum osculum addidit. *ut per Enimandum Benafides Iuris Orientalis, lib. 1. in Consilij. incip. Sponsalium, nuptiarumq. terminis.* Idcirco quoad Osculorum materiam, & si in sacris libris sancta reputantur oscula inter Isaac, & Iacob, *Genesis, cap. 27.* Et oscula Iosephi cum fratribus, *Genes. cap. 45.* Moyses, & Aaron. *Exod. cap. 4.* Dauidis, & Ionathæ *lib. 1. Regum, cap. 20.* Heliseus dixit ad Eliam, sine, & Osculer patrem meum, & matrem meam, *lib. 3. Regum, cap. 19.* Anna, & Ragueel osculati sunt Saram filiam Tobie, *cap. 10.* Maria Magdalena, Vnguento vngebat pedes Domini, lacrimis rigabat, & illos osculabatur. *Luca, cap. 7.* Oscula sancta illa fuerunt, sicut osculo sancto Paulus Apostolus sicut Romanos, *cap. 16.* Corinthios similiter *Corinth. 1. c. 16. 2. Corinth. cap. 13.* Tessalonicensium eodem modo. *1. Tessalon. cap. 5.* Eodem modo, & D. Petrus. *1. c. 5.* Hæc oscula, & amplexus à viris, & mulieribus sanctis exhibita, sancta reputata fuerunt, bona, & religionis, amicitie; ac amoris, signa, & honoris causa permittebantur. Propterea IESVS Christus noster Dominus, dum proditorum discipulum osculum, quod esse solebat amoris symbolum vtebatur in Odium, & mortem, in illum
62 dixit, Osculo filium hominis tradis. *Luca, cap. 22.* Vnde rectè cum dixisset de Sanctis Apostoli osculis *Clementis Alexandrini, Pedagogi, lib. 3. cap. 11.* subiunxit dicens, est autem aliud quoque osculum incestum, veneno plenum, & sanctitatem simulans; an nescitis quod etiam Phalanges si ore tantum tangant, graues dolores hominibus affert
63 runt? Oscula autem impudicitie spe virus immittunt. *Hac Clemens*, ut intelligatur optimi istius Pontificis dictum, dicam quod Phalange sunt de genere Araneorum paruorum habentes morsum venenosum, quæ aliquando in natis hominū & pecudum, ac Ceruorum intrant, & multa mala operantur, de quibus scribit *Albertus Magnus de Animalibus, lib. 26. cap. 204.* Audias nunc illarum
66 naturam, Phalanges, quæ texunt, hoc modo coeunt, cum femina deducit Araneam traxerit, mas eandem mutuo trahit, quod vbi sepius fecerint, coeunt, & auctis clunibus copulantur, propter alium orbiculatū, modus hic coniungendi; his congruit. Hæc ad viuum scribit *Aristoteles de Historia Animalium, lib. 5. cap. 8.* Et quod antea sub his exemplis dixerat *Clementis Alexandrini* confirmatur per illud, quod scribit D. *Cyprianus ad Pomponij Episc. 11. l. 1.* Certè (inquit) ipse concubitus, ipse complexus,
67 ipsa confabulatio, & inosculatio, & coeuntium duorum turpis, & facta dormitio, quam nesci dedecoris, & criminis constituit? *Hac B. Cyprianus, ex qb. constat, q. grauis sit illa mulierū, osculatio, plectum a-*

cum Suarez de las Arrbas. Notabili 2. & in l. quoniam in prioribus limitis. 10. m. 2. verf. in vno caso Francisco Sarmiento Scholasticum interpretacionum. lib. 1. cap. 4. num. 4. Ludovic. de Molin. in Hispanorum Primogeniis. lib. 2. cap. 10. m. 62. Franciscus Milanensis in Decis. Sive. g. m. 7. lib. 2. loquimur de iure communi, quo vivitur in Regno, quia succedunt filij in ista donatione, & antefato etiam si non sint haeredes patris, nec matris, secus in Neapolitanis, qui succedunt, vt haeredes per illorum consuetudinem. vt loquitur Afflicti in decis. 37. in decis. 314. Caser Vrsili in decis. 314. & aduertit Fabius de Anno, in cons. 74. num. 8. g. quamuis hoc omnibus innoscatur.

CONTRARIUM tenuit Aluarnus Vallascus in consulatione, siue Decis. Luffiana 16. num. 6. cum seqq. quod dicta conclusio locum non habeat in Arrbis, quae in Hispania dantur a Viris, siue Sponsis sponse, vel vxori, quam suam opinionem euerit, non solum de iure Hispanico, sed etiam de iure communi, Cuius Viii auctoritas apud me semper magna est habita, tamen in hoc casu mihi non satisfacit. Praeterea quia totum fundamentum, quod videtur habere pro coloranda sua opinione, quod rex in dicta l. si femina. voluit, ut in casu mortis, rum transitus ad secundas nuptias deferri bona ad filios viri, intelligi de bonis, quae ad mulierem prouenerunt ex donatione, & liberalitate viri, non autem ex Titulo oneroso, vt terminat Bald. in Auth. in de iur. i. de secunda nupt. Ludovic. Roman. in cons. 219. in sup. ex thematic consulationis, num. 4. verf. solutio pars est, & al. Racer in Decis. Burgundis. 185. num. 10. & alij multi, qui amittuntur, & istam maximam ego veram affirmo. Sed ad probandam minorem hoc opus hic labor est, quod arrha, sique per virum mittitur contineat onus, verum esse non arbitror. Proinde dico, Arrhas, quae dantur in Hispania a sponso sponse, vel vxori futurae, loco, & vice donationis esse, nemo negabit, cum donatio dicatur, quod nullo iure i cogente conceditur l. Donari. ff. de Donat. & repetitur in l. Donari. ff. de Regul. iuris. Hinc Seneca, lib. 3. de Beneficio, cap. 19. Beneficium id est, quod quis dedit, cum illi liceret, & non dare. Idcirco onus continere non potest, cum fiat ex mera viri liberalitate, nec praesumendum donatas fuisse Arrhas cum onere, vt dici possit contractus i onerosus, vnde ista donatio liberè facta praesumitur arg. eorum, quae dicit Riminald. Senior in cons. 431. m. 14. vol. 3. vbi dicit per hoc transferri onus praesertim i probandi in contrarium, vt dicit Josephus Mascardus de Probationibus coneluf. 1142. m. 1. Et turpe est asserere aliter, cum domum appelleret largitionem i possessionis, & signum honoris Aristoteles, lib. 1. Rhetoricar. cap. 33. Et ideo donationem irreddibilem esse dicit Albertus Magnus, lib. 4. Ethicor. Tract. 1. cap. 1. Quinimo has arrhas, 91 esse donationes propter i nuptias, proba per eandem leges Hispanicas. Partita q. titul. 1. l. 1. g. a

Summa Decisionum Tom. III.

incipit, Et alga. quae continet ista verba, y lo que el Varon da ala muger por razon de casamiento, se llamando en latin donacion propter nuptias, quae de el Varon ala muger, per rationem quae casu est, y tal donacion como est a dic. in Hispania propriamente arrhas. Sed sic quod Donatio propter nuptias per transitum intra annum ludus amittit proprietatem, & extantibus filijs similiter mulier praeueniente, ad illos i peruenit per dictam l. feminae, & alia iura supra allegata, resoluta remanet Doctoris Vallasci opinio & prima esse veram.

EMPHITHEOSIM potest pater dare filio pro donatione propter nuptias, si est vnicus i abiq; domini consensu, si est proxime successurus, & si haberet alios filios cederet in partem sibi tangentem in diuisione, ita per text. in S. Emphyteosim, auct. de non alienand. voluit Speculatur in l. i. tit. de Emphyteosi, S. Nunc aliqua de iure Emphyteosico, num. 133. verf. Constituentibus quaritur, & num. 134. Ioan. Raynandi in comprehensio in iuris. in c. imperialis, S. habens, sub numer. 10. verf. Quare vltimus, quid si ipsa mors moritur, & verf. Et quae dicta sunt de re feudali, Aluarnus Vallascus, in Consulatione, siue Decis. Luffian. 113. num. 9. cum pluribus seqq. quo in loco dicit, non requiritur consensum Domini, quia dicitur non alienatio, 94 sed mera i anticipatio filij & anticipatio diuisionis. Huic conclusioni concinit, quod nouissime scribit Annas Robertus, Rerum Iudicarum, lib. 3. cap. 6. dum causam ponit, in qua Titius pater habens filios Meuiam filiam, Sempronium, & Seium matulos, Meuiam in dotem dedit ducatos sexcentos, post modum Sempronio vxorem ducenti donauit propter nuptias alios ducatos sexcentos. Seius non duendo vxorem, vocat in Iudicium patrem, i quo petit tantundem. Supremus i Parisiensis Senatus Titium patrem ab iniuria filij petitione absoluit, & filio imponit, vt veniat temerarie, & importunum flagitationis i patre deprecatur. Donationem dari posse i propter nuptias i patre filio scriptis variis in l. frater i fratre, nu. 57. ff. de cond. Indeb. Secus, in Regul. 103. cum alga allegata per Andre. Gail Praetiar. obser. lib. 2. obseruat. 38. num. 13.

DOTIS, siue donationis propter nuptias licet statuto debitum viro, vel vxori, non debetur in matrimonio i putatio, vel alius in perpetuum prohibito. vt voluerunt Bald. & Salpetic. in l. i. c. de condit. ob causam idem Bald. in c. iuratus, col. 1. vbi Salic. extr. de Probation. Bartholem. de Casibus in Consuetud. Burgundia Rubr. 4. §. 2. in verb. Femina num. 5. Hippoly. de Marf. in singul. 129. incip. Dum esset. quem refert, & sequitur Ioan. de Arnono. in Epithim. 98. incip. Hanc statuto, Bald. Nouell. in Tractat. de Dot. parte 11. S. Hactenus expedire est, col. 12. verf. iuxta differentia gl. Ioan. Campes. de Dote, parte 5. q. 8. Cardinal. Parisius in cons. 34. nu. 13. vol. 3. laie hanc conclusionem disputando tenuit Roland. i Valle in Tractat. de

§ 2. l. 1. l. 2.

lucra dotis, q. 97. nu. 18. & probant Senatus Lufitanicus, vt est videre apud Anton. Gamonam, in Decifion. Lufitania 90. nu. 3. 4.

VIVENTE Matre, & duobus filiis, occidit, vt moreretur vnus ipforum, qui contraxerat nonnulla debita, fupertitibus matre, & altero filio, 98 prætendebant creditores fuper ꝑ. rtione antefati, ficut donationis propter nuptias, cum prætenderet frater medietatem antefati ad ipfum fpectare, Tamen contrarium fuiffe Decifum refert Vincen- tius de Franchis in decifion. Neapolis 106. nu. 3. 4. & hanc inferuit in Compendio Decifionum Ioan. Baptiſta Thoms in verb. Antefatum. Sed advertendum quod dicta Decifio non procedit de iure communi 99 nec de iure ꝑ. Regni, quoad alios extra Urbem Neapolis, quia illa Decifio erat inter Neapolitanos, & fuit interpoſita vigore conſuetudinis Neapolitanæ, incip. *Quartam. Titul. de ſue quarta. de iure communi mater eſt vſufuctuaria, & illa mor- tua, ſuccedunt filij ſupertitibus. De iure Regni vltimo loco habemus. c. mulier dotarium. per quod* 100 *fuit ꝑ. aliter diſpoſitum. Quinimo valde dubia mihi videtur illa Decifio, etiam autentica conſuetudine Neapolitana incip. Quartam, in qua dicit, (ira quod mulier ipſa habeat quartam ipſam deducto prius ere alieno, contracto ante quartæ conſtitutionem in plena proprietate, ſi liberos ex marito præmortuo, non habeat, ſed vbi habet liberos ex marito præmortuo, pot. ſi fructus quartæ ipſius, authoritate propria, per ſe, & per alios capere, & apprehendere. Qui vſufuctus muliere ipſa mortua conſolidatur proprietati, & ad omnes liberos mariti ex quacunque vxore ſuſcep- tos, à quo quartam habet, perueniet. Liberos autem præcedentibus ipſi matri, mater ipſa ipſius quartæ proprietatem habet) ex cuius contextu conſuetudinis Decifio relata non videtur procedere, quia Antefati, matrem, apparet ſtantibus lib- 101 beris vſufuctuariam eſſe, vnde mortuo vno ex fili- is, proprietatem diuerſo iure cenſetur, quod eſt iuri contrarium, cum vna, eademq; res non debe- 102 at diuerſo iure cenſeri, cum in tuam fin. extr. de exm. c. cognominus, §. 2. q. 2. cum qui ades, in fin. ff. de vſus op. Præterea text. in ſupradicta conſuetudi- ne, quatuor vicibus ad proprietatem omnes libe- ros vocauit, ibi, ſi liberos ex marito præmortuo. Secundo ibi, ſed vbi habet liberos. Tertio pingui- us, ibi ipſa mortua conſolidetur proprietati, & ad omnes liberos. Quarto, ibi, liberos autem præce- 103 dentibus, ex quibus ſequitur, tam viuientibus, quam morientibus ipſos omnes filios vocauit, vt vſufuctus eidem proprietati, accederet, ac re, & 104 verbis illos coniunxit, ꝑ. arg. l. Ac coniuncti. ff. de Palg. & poſſit. ſequitur quod moriente vno ex lib- 105 eris, illius portio proprietatis, per ius accreſcen- di curat ad alterum filium mortui fratrem, ſunt etenim coniuncti coniunctione legali in ipſa pro- 106 prietate, in qua habet ꝑ. locum ius accreſcendi. Iuxta doctrinam Bartol. in l. ſeruus communis, ff. de*

Acquis. hered. maxime cum tractemus de proprie- 104 tate, & vſufuctu, vt debeat accreſcere ꝑ. proprie- tatis proprietati. Iuxta doctrinam Floriani de Sancto Petro, in l. ſi Titio vſus, ff. de ꝑ. Quinimo ille filius primò mortuus vnus ex proprietariis rei, cuius vſufuctus, tunc erat matris, non dicebatur tamquam proprietarius rem poſſidere, vt dicit Bald. inc. 1. s. Marcius, rel. s. verſ. Extra qua- ro. Quſend. der. poſſ. ex quibus moſteſt dictam decifionem non tenerem, omitto alia, quæ dici poſſent.

ARGVMENTVM.

Inter vitum, & vxorem de præſenti donatio eſt prohibita, firmatur tamen iuramento; Donatio reciproca, & æqualis valet, dummodo in continenti fiat, & ſiquid plus alter ipſorum habet reuocatur; Morte confirmatur, ſi traditio vera, vel ficta interuenierit. donatio in réparatione rei dotalis valida eſt. Imperator, & Principes non recognoscentes ſuperiorem donare poſſunt. Pater filio in poteſtate donare non poteſt, quæ iuramento confirmatur: filio tamen emancipato valide donat. & in remunerationem facta donatio ſtudem valida iudicatur.

SYMMARIVM.

- 1 Donatio inter vitum, & vxorem regulariter prohibita eſt, nu. 2. 3. 4. 36.
- 2 Ratio prima aſſignatur, ne mortuo Amore ſe ſpiciens, nu. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13.
- 3 Plutarchus Triſtam Imperatoris tempore ſtarnis.
- 4 Ratio ſecunda, quare ſi interdicta donatio inter vitum, & vxorem, neceſſis ſtudium educandi libe- ros, num. 16.
- 5 Sylveſtria animalia paruos ſuos educant, num. 16. 17.
- 6 Philippus Tertius Rex Catholicus qua noſcit. 8. Aprilis, 1605. matri eſt Philippus Quartus nunc Regnans, magnus Comes à Capellam Regiam ingreſſus, gratias DEO reddens, ſic in die Baptismi- tis, num. 20.
- 7 Baptizandos filios, & educandos in diſciplina, & præceptis DEI docuit B. Clement Romanus.
- 8 Recte a educatio liberorum, & corpora, & animas, pul- cherrima, & optima eſſeſt ſecundum Platonem, num. 23.
- 9 Maxime cura patrum ad educandos filios eſſe debet, cum ſint optimi, & proxima per ſilorum.
- 10 Educandos eſſe filios in diſciplina, & correſtione Domini, dicit Apoſtola.

- 16 Lacedæmones plurimum laudantur, quod plurima diligentia uterentur pro eorum puerorum eruditione.
- 27 Gymnasticam, & Musicam erudiendos filios, voluit Aristoteles illam pro corporum, hanc pro animarum salute.
- 28 Iuuenis Bodinus Urbem Romam laudat, ut summos Pontifices pueros, cui optimè respondet Auctor. nu. 29. 30.
- 31 Rationem Tertiam prohibitionum donationum conjugum tradidit Insuperius Paulus, ne disjuncterentur matrimonia, quod declarat Auctor, num. 32. 33.
- 34 Rationem quartam assignat Pomponius, quia melior fieret pauperum, & desierit fieri duxer, nu. 35.
- 37 Donatio inter sponsus de presentis non valet, nisi inter sponsus de futuro sed intelligi, nu. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44.
- 45 Donatio inter virum & uxorem, an iuramento firmatur? Declara nu. 46. 47. 48. 49.
- 59 Donatio reciproca aequalis, siue mutua inter virum, & uxorem, an valet? Vide rationem, nu. 51. 52. 53. 54. 55.
- 56 Donatio inter virum, & uxorem, an morti confirmetur? nu. 57. 58. 59. 60. 61.
- 61 In donatione reciproca nulla requiritur traditio.
- 62 Vir, & uxor in tabulis dotabilibus, conueniunt, ut omnia bona mobilia in communem societatem utrique essent, & superfluis eederent, si viduitas seruaretur, mortuo viro, uxor vidua per aliquot annos stetit, deum secundas nuptias contraxit, Hæres viri bona percutit, causa perorata, Amplissimus ordo Parisiensis, pro vixi hæredibus Decretis.
- 63 Donatio per Viri uxori facta in reparandis domibus combusta, vel alterius rei deservit aia fieri potest.
- 64 Imperator donare potest Imperatrici, vel Augusta, 69. 148.
- 65 Reges omnes, & Principes sui iuris possunt donare uxoribus, Principes ab filiis declarantur, Duces Medulani, Burgundia, Sabaudia, Magni Duces Hierurgia, Mantua, Urbis, Mutina, & Libeg, Marchiones Montisferati, nu. 67. 68.
- 66 Imperatorum, Regum, ac Principum sui iuris contrahunt, tamquam leges seruantur.
- 70 Vestes præciosa, monilia, Murensia, segmenta, Torques, aureas, Anuli, & alia præciosa ornamenta ad mundum multibrem spectantia, qua à viro ad uxorem mutantur, viro mortuo uxori, an viri hæredibus debeantur? Disputatis quotidiana est, ample illam Declara, nu. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. per totum num. 130.
- 78 Vestes non præciosa, & quotidiana præsumuntur donata uxori à viro nu. 112.
- 79 Donationes facta à viris uxoris antequam tradantur ad donum valida sunt exemplo Principum ac Dominorum Nascaram Naldum Urbis Neapolitanae, Capuanae, Nidi, Montanae, Portus, Pæda novissima Decisum Tom. III.

- na, & similia, nu. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 90. 91. 92. 93.
- 94 Annus quo matrimonium contrahitur, num remanet viri, an uxoris, num. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105.
- 106 Donationes facta uxori, & consanguineis viri, vel amicis, cui debeantur viro, an uxori, nu. 107. 108. 109. 110. 111.
- 113 Vestes laetæ, siue lugubres cuius sint, & ad quem illa creatio spectant? nu. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130.
- 131 Cadavera veste alba sepeliri solebant, nu. 133. 134. 135.
- 132 Sacra fundis, qua CHRISTVS dominus fuit innotuit, ponitur ab Alfonso Palentino Archiepiscopo Bononiensi, quæ ornatur Delictissimis, & elegantissimis appositis si auri Danielis Mallony Transmissis Theologi.
- 133 Mulieres in lectis albis Vestibus induebantur, num. 134. 135. 136. 137. 138.
- 139 Donatum à viro uxori ad satisfactionem annuam, vsq; ad vires delis.
- 140 Donatio lucris pecuniarum uxori.
- 141 Donatio fructuum prædij.
- 142 Donationes, qua vius gratia deserviant.
- 143 Donans vir uxori pro agendis suis negotijs, puta pro rebus parafertalibus.
- 144 Donari, an possit uxori seruorum opera.
- 145 Donando vir, quod in diem debet præueniens soluat uxori.
- 146 Donans uxori causa mortis.
- 147 Vxor donans viro ad adipiscendam dignitatem.
- 148 Donans Imperator Augusta.
- Autores à quibus auctor hæres filias donationes excoiffit. Berberius, Vgellius, Commans, Lopez, Socius, Duennas, & Bessians.
- 149 Pater, an donec filio in potestate? nu. 150. 157. 158.
- 150 Patri possessio quæritur per filium etiam in causa peculiarari, nu. 151.
- 152 Pater, & filius una, & eadem persona censentur.
- 153 Donatio, qua à patre ad filium procedit, ad patrem redit.
- 154 Pater filio emancipato valide donat, nu. 155. 156. 157.
- 158 Donatio patris in filium, an iuramento firmetur, nu. 159. 160. 161. 162. 163. 164.
- 159 Iuramentum est de iure naturale.
- 165 Donare, an possit pater filio in remunerationem? Declara, nu. 166. 169.
- 166 Merita, an sint probanda? nu. 167. 168. 169. 170.
- 170 Meritorum simplex assertio patris in donatione, an sufficiat.
- 171 Ceteris acquiescere debet donationi, num. 172. 173. 174.
- 175 Strictior causa, an pater valide donec filio? nu. 176.
- 177 Donatio qua se parit à filiis familiis, an valde remissum?
- 178 Reges donant filijs in potestate.
- 179 Pater, an recte donec filiis familiis causa matrimonij, vel nuptiarum.

TITVLVS NONVS.

De Donatione inter virum, & uxorem, & Donatione
inter patrem, & filium.

ROSEQVENDO donationum materiam, post donationes propter nuptias, de donationibus, quæ fiunt inter nuptos, scilicet virum, & uxorem diceamus, & de his, quæ inter patrem, & filium.

INTER virum, & uxorem ꝑ prohibita est donatio, l. 1. l. 2. l. 3. l. 4. sed si vir. 32. §. Quod legaturus. ff. de Donat. inter vir & vxor. l. creditur. 20. C. ad tit. Placentium in summa Codicis, lib. 5. tit. 16. Azo similiter, in summa Codicis, lib. 5. tit. 16. in princip. Ioan. Beisberg in vltimo iuris parte 2. Rubr. 4. nu. 3. Nicolaus Boerius in Consuetud. Bismarckens. iur. Des Consuetud. et ceteris lex maritages, & Donatres, in verb. Homme, & femme mariez, in princip. Bartholoma. de Cassin. in consuetudin. Burgundia Rubric. 4. Des Dietz appartenant à gens mariez. §. 7. §. 8. l. 2. Bessians in Consuetud. Alster. tit. 14. Des Donations. dietz & mariages. Articuli. 39. in princip. Inlus Clarus in §. Donatio. q. 9. in princ. Petr. Duem. in Regul. 225. in princip. Jacob. Menoch. de Arbitr. Iudic. quæstion. lib. 2. articuli 2. c. 150. 132. num. 3. Francisc. Arctim. in qns. 84. incip. Diligenter, & maius. in 2. dicit. Mart. Anton. Natta in conf. 82. num. 5. volum. 1. in conf. 600. num. 36. vel. 3. Marian. Socin. in conf. 44. num. 6. vol. 2. Angel. Gambelin. in conf. 100. num. 21. Marian. maior in conf. 66. num. 16. vol. 1. Lancellotti. Galla in conf. 89. num. 4. pulchre Ludovic. Roman. in conf. 146. incip. Illa quæ sit, sub numero. 1. Ioan. Sain. qm. in consuetudine Turen. tit. Des Donai fin entre les nobles. Articuli. 2. in princip. Sardus in conf. 78. num. 14. vol. 1. Teatehm. Myfinger. in obseruat. 33. cent. 2. Ioan. Corafus Miffell. lib. 5. cap. 1. num. 1. Andr. Gail. Practicar. obseruat. lib. 2. obseruat. 40. D. Carden. Manica in decis. 49. nu. 1. Hieronym. Treutler Disputatio. Schellar. parte 2. Disputat. 19. Theb. 4. Kol. à Valle in conf. 70. nu. 1. vol. 4. Ioannes Gallus. q. 145. Borribol. Capodi. in Camela 112. incip. Donatio Antonijus Thebor. in decis. Pedemont. 32. num. 1. Jacob. Philipp. Perizon in conf. 112. in princ. & numer. 41. Christoph. Tormiola in conf. 60. num. 4. in conf. 67. num. 7. A. Gentreus in Consuetud. Britannia, in verb. Talire. Articuli. 166. §. 5. numer. 5. Roland. Canagool. in Decret. Menis ferris. Decreta. 74. §. 5. numer.

RATIO prima assignatur, ne vir, & vxor in mutuo amore se spolient, quod ꝑ tradidit Placitum in dicta l. 1. & dicta l. 3. vbi ex verbis Antonini Imperatoris inquit. Maiores nostri inter virum, & uxorem donationes prohibuerunt, amore, & honestum ꝑ solis animis gestimantibus, tam ex ceterum coniundorum consulescent, ne concordia precio conciliari possideretur. Quod Pomponius, in dicta l. sed si vir. 3. §. quod legaturus, ex Preule, inquit, ita ne

amore alterius alter despoliaretur. Satis nos diximus, ac de mutuo coniugum amore verba fecimus,

- 4 ꝑ quando de sponsalibus, & matrimonij scriptis, nunc aliqua reiterare necesse erit, cum ex Adami dicto scriptum sit Genes. cap. 1. Hoc nunc nunc os ex ossibus meis. & Caro de carne mea, & postea subsequitur, vnusquisq; relinquat patrem, & matrem, & adheret uxori suæ, & erunt duo in carne vna, quod, & Barbari designant, nam ex Hierocle in lib. de Nupijis, refert Srebani perem. 65. Sed viri, & mulieris (inquit) coniugium, qui mutuo ꝑ copulantur, & sacri sunt dijs nuptialibus, natalijs, sarijs, & inter se consentiunt, nihilq; non commune habent, vsq; ad corpora, immo ipsas animas. Et ex Musonio ibidem inquit, Quam a liam ob causam opifex hominis, primum bipartito diuisit genus nostrum, deinde pudenda bina ꝑ diuinxit, aliud maris, aliud femina; Dein cupiditate vehementem, vtriq; iniecit, consuetudinem, & coniunctionem cum altero, & ingens desiderium mutuum vtriq; alterius concitauit, vt mas feminam appeteret, femina marem. Ille amor est corporis, & animorum, quo Iuriconsultus, & Imperator Antoninus dixerunt, quod mutuo amore se spoliant, ob amoris bonorum, & donatione.
- 7 Plutarchus qui Traiani ꝑ Principis tempore, & apud ipsi, & Romanos floruit, qui Problemate 7. querit, quare vir ab vxore, & vxor à viro dono aliquid accipere ꝑ prohibetur? quo in loco plures conatur rationes reddere, quarum illa huic rei congruentior mihi visa est. An (inquit) quod viliusimū b. ne uolentē signum donatio sit? dant enim, & alieni, & qui non amant. Idcirco hoc donandi knocinium ex matrimonio sustulerunt, vt non mercennarium, sed gratium, & spon-
- 9 tantum sit hoc ꝑ totum amare, & redamari. Aut quod ab alijs, accipiendo, corruptæ alienos admittunt, grauissimum visum est gratis suos diligere, vel alludendo quod supra ex Hierocle diximus, concinit, alia ratio, quam subsequitur Plutarchus dicens. An illud potius, quod vir, & vxoris rem communem esse oportet, nam, qui, quod datum est accipit, & quod datum non est, id alienum
- 10 ꝑ censere dicit, quod sit, vt exiguū inuicem dando totum perdant. Hac ex Plutarcho. Insuper nos dicimus, quod matrimonium, & nuptias cum (vt Iuriconsultus ait) non concubitus, sed consensus
- 11 faciat l. Nupias, ff. de Reg. iur. Hic autem ꝑ consensus in matrimonio, ac nuptijs requirunt, ac verbis expressis, animorum, corporum, & voluntatum vniōnem designat. Alexander de Alex. in summa p. arte 2. q. 175. Membra 6. §. 1. Hanc tamen voluntatum, & animorum vniōnem, & consensum, dum
- 12 vir vxori, vel vxor viro donat, ꝑ difinit, ac diuidit, & quod prius a nimis fovebatur, dono minuitur, & languescit. S. id, & Plutarchi in loco allegato authoritatem ad hunc eff. cum nouissimē reuoluit Ferrandus Adde vsti explicationem, lib. 1. cap.
- 13 21. Ratione ne mutuo amore se spolient ꝑ prohibet Placentius, & Azor in su. vltim. lib. 5. tit. 16. Animal.

Senior

Senior in conf. 240. num. 15. vol. 2. Dec. in dicto conf. 202. col. 1. Ioan. Coraf. Miscell. lib. 5. nn. 1. Andr. Gall Practic. obferuat. lib. 2. obferuat. 40. sub nu. 1. Hierony. Treuit. difput. Selectar. parte 2. difput. 19. Theff. 4. Iacob. Philipp. Porcius in confuta. numer. 18. Chriftophorus de Cofellum. in conf. 2. incip. P. certos filios, nn. 5.

RATIO fecunda assignatur à *Paulo Iurifconfulto in dicta l. 2. ff. de Donat. int. vir. & vxor.* quòd fit interdicta donatio inter eos, quia ceifata ftudiù educandi liberos, quam refert *Decius in conf. 202. incip. ut prefens confultatio. col. 1.* Hæc ratio confiderabilis eft, cum fi donaret vir vxori, vel è contra bona, deficeret donanti facultas ꝑ educandi liberos, cui potius fauendum eft, quam donationi. Rationi enim naturali conuenit, vt illos qui à nobis nati funt, educemus, ne à filueftribus animalibus vincamur, ꝑ qui partus fuos educant. *Vnde Vlpianus in l. 1. §. in naturale eif. ff. de Iuftit. & iure. inquit,* Hinc descendit maris, & femine coniunctio, quam nos matrimoniu appellamus. Hinc ꝑ liberorum procreatio, & educatio quod, & Vlpiani dictù fequutus eft Iuftinianus Imperator in *S. in naturale Inft. de iure natu. gent. & ciuili, Iacobus Philip. Port. in conf. 112. sub num. 18. & ceteris quia Vnde Cicero in Oracione pro Sexto Roſcio Amerino. Magna eft (inquit) humanitatis, multum valet conuunio sanguinis, portentum, auiq; monſtrum cecriffimum eſſe, fiſſe aliquem humana ſpecie, & figura, qui tantum humanitate beſias ꝑ vicerit, vt propter quos hanc ſuauiſſimam lucem aſpexerit, eos indigniſſima luce priuaret, cum etiam ſeras inter ſeie partus, atq; educatio, & natura iſta conciliat. Propterea *Selſemius Procerbius. cap. 29.* Erudi filium tuum, & refrigerabit te, & dabit delicias animæ tuæ. Quod chriſtianis noſtris eſt ſummè notandum, quod ſtatim edito partu, ad recipiendum Sanctiſſimum Baptiſmatis ſacramentum, poſt redditis DEO omnipotenti gratias quòd partum Diuina volutate editum eius Sanctiſſimo Diuino auxilio ſouere dignetur. Hoc peculiare habent Catholici Reges ꝑ noſtri, exemplum videant in Philippo Terio Rege, dum natus fuit Philippus Quartus nunc Regnans. Die 8. Aprilis. 1605. qui media nocte, Regio comitatu Capellam Regiæ petijt, gratias DEO Altiſſimo reddidit, poſt modù in illius Baptiſmalis die, eſſuſa ſuma liberalitate, ſolè niffimæ lætitiæ actus ꝑ magnanimiti editi fuere, de quibus ampliè ſcripti in *Commentario Genealogia Auſtriaca in Philippo Terio*, ad quem Lectors remitto. & apud *Cæſarem Peronem Mediolanenſem lingua vulgari Itali idiomaticis*, ad quos Lectors remitto. *Vnde B. Clemens Romanus Conſtitutionem 21 Apoſtolice nrm. lib. 6. c. 15. inquit,* Baptizateſ quoq; puerulos veſtros, & educare eos in diſciplina, & præceptis DEI. Dicam cum *Platone de legibus 22 Dialogo. 7.* Quod educatio ꝑ liberorum recta, & corpora, & animas, quàm pulcherrima, & optima eſt. Mala autem educatio, qua plerunq; Diuitum, & Tyrannorum filij viuunt, eſt in cauſa, vt amittant patrum dominia, vt dicit *idem Plato**

de legibus Dialogo. Filij ſi educati rectè à parentibus funt, per ſanctos & iuſtos ꝑ mores, boni meriti euadunt, contra ſi funt, ſecus ſentient detrimentum, vt ſcribit *Ariſtoteles Oeconomicorum, lib. 2. cap. 2.* cum poſt ipſos patrem, & matrem, educandos eſſe filios, maxima cura ꝑ eſſe debeat, tanquam pars illorum proxima, vt dicit *idem Ariſtoteles Magnorum Moralium, lib. 1. cap. 31. Ecce ſcilicet, cap. 7.* Filij tibi funt ꝑ crudi illos, curua illos à puritate illorum. Filia tibi funt ꝑ ſerua corpus illarum, & non offendaſ faciem tuam hilarem ad illas. *D. Paulus Apoſtolus ad Ephesios, cap. 6.* Et vos patres, nolite ad iracundiam prouocare ꝑ filios veſtros, ſed educate illos in diſciplinam, & correptionem Domini. Lacedæmones laudantur, qui circa puerorum cruditionem plurimam la diligentiæ ꝑ vicerunt, eò quòd bonam illorum cruditionem vilitati Reipublicæ futuram arduum biterentur, vt voluit *Ariſtoteles lib. Politicorum. 8. in princip. Idem Plato in Timæa* duas in ciuitate artes neceſſarias fore Gymnaſticen, & Muſicen ꝑ hanc ꝑ animorum, illam corporum nutrimentum, qui Gymnaſticam negligunt corporeis viribus languere, qui Muſicen, ideſt Muſarum ſtudia alpernantur, rudes, & Barbaros fieri. Proinde populi vt plurimum, qui delectantur muſarum cognitione, miſſiſſimi eſſe ſolent. *Iohannes Bodinus, lib. de Reipublica. 5. cap. 1.* Quid Romanos commemorem (inquit) Quid Vrben ꝑ illam æternam, quæ toties de Europa, de Aſia, de Africa trium phauit, cum vtraq; ſtudia coleret ꝑ ſed hæc protulit pauca, & Vrben Romam. Summos Pontifices, vt ſui moris eſt pungeret, ſubſequitur poſt modum dicens. Nunc vero facies ita verſa, atque immutata ꝑ eſt, vt minimè mirum videri debeat, ſi ab ocioſiſſimis Pontificibus per ſumam ignauiam, ac dedecus æternum, neglecta militari diſciplina, Triumphatam, ac proculcatam videamus, ex quo planè intellectum eſt, quantum prauum, quantum recta educatio poſſit. *Hæſtens Bodinus.* Qui bene fecit Romam Vrben æternam appellando, ꝑ quia vſq; ad extremum vltimi iudicii diem in ſua magnitudine ſeruabitur. Verſa eſt, & immutata à Dominio tot Cæſarum, & Imperatorum, qui illam Carnificum inier eos, illorumque ſubditiſ exercuerunt. Donec ab eisdem Imperatoribus laucro ſanguinis Sanctorum Petri, & Pauli, atque aliorum Sanctorum Pontificum, ac Martyrum ſuit nobilitata; Tunc vitiorum ſeditate prauorum hominum congerie tunc ſentina flagitiorum, nunc Arca virtutum. Tunc Idolis, falſique Dijs, Temp'la, ſanaque erecta. *ſic declarauimus Bodinus diſſum.*

RATIO Tertia assignatur à *Paulo Iurifconfulto in eadem l. 2. ff. de Donat. int. vir. & vxor.* quia tuturum eſſet, vt diſcuerentur matrimonia ꝑ Non aliud ſignificans, quia ex donorum receptione, ceſſabat illa animorum coniunctio, diſcuerat enim verbum ꝑ non aliud ſignificat, niſi in diuerſa quatio, vnde optimè Accuſius dicit, diſcueratur, ideſt ſeparantur, ex qua ſeparatione viri

viri ab vxore, & Diuortia, & repudia oriri poterant, & hinc iure prohibetæ donationes, ad conferuandam ipſorum coniunctionem, ita etiam *Azo*

33 loquitur, dum dicerentur, id est † separarentur
in *sermone* lib. 5. Tit. 16. *vers. prohibe autem sunt.*

34 RATO quarta, quam fecit i Pomponius in
dicta, *l. sed si* 32. *S. Quid legatus* *q. f. ed. te. de*
35 *Donat. inter verum. & exarum*, quia melior fiet i
pauperior, & deterior fecit ditior, ut in dicta *l. 1.*
quo comprobatur Placentia. & *Acio in dictis* *te-
rum summis*. *Dei. in dictis* *conf. 102. col. 1. Jean. Co-
r. f. Nitzell. lib. 5. cap. 1. nume. 1. And. Gail. Prati-
ci. obseru. lib. 2. obseru. 4. num. 1. Treutler in disputati-
onibus. par. 2. Disp. 1. 2. b. f. 50. Jacobus Philip. Fern-
in col. 112. num. 18.*

CONCLUSIO firma remanet, quam supra posuimus, scilicet: donationem inter virum, & uxorem non valere, & fieri non posse.

AMPLIATUR eadem conclusio, quod etiam inter sponsos de praesenti, ut donatio non valeat, nisi inter i. sponso de futuro, v. ut voluerunt. *Cyn. & Bald. in l. cum in re. C. de Donat. ante nuptias*, volunt *Alexander in conf. 1. 2. incip. iuxta proci in causa. col. 3. verf. Item respondendo. quid dicitur Statutum, vol. 5. Marian. sicut senior in conf. 123 incip. super praesentibus praesentibus. col. 2. verf. sed his non est contrarium, vol. 1. quos refert, & sequitur *Petrus Duenas in Reusl. 123. A. ampliatum. 1.**

CONTRARIUM tamen voluit *Argo* in
38 *summa Codicis*, lib. 5. tit. 3. de Donation. 1. *ance nupt.*
in fin. quod in loco ubi dicitur Donatio facta pro
sae de praesenti atqueam sit ducta ad donum vi
sed facta ad domum sponsae, & donario valet, aut
sponsus donauerat in domo sua ducta iam sponsa,
& tunc non valetur, quinimo non in irene poterit
ei donari, & postquam sit ducta, sit tamen sit indu
cia separata a viro. *arg. l. penult. §. i. ff. de Donat. ine.*
uox. et. fol. quoniam sequitur *Item de mod. in l. ff. ver.*
§. Lucas ff. de iur. matrimon. quod dicitur valde
39 1. notandum, pro quo adducit rationem, quia tunc
non videtur interuenire tacita domesticitas, &
& consequenter non videtur subesse ratio mutue
spoliationis, propter mutuum affectionem, & domesticitatem, 1. *§. ff. de Donat. inter vi. & uxor.*

PRIMAM nihilominus opinionem veram
esse, & illam communiter teneantur non obstante
40 *1* Azonis dicto, & opinione, quod etiam si donatio
fit facta sponsæ de parvum adhuc etiam non
ducta ad domum viri, non valeat per *sexum in*
dicta l. penultima. §. 1. ff. de don. int. vir. & uxer. vbi
41 habetur *1* *Secundo* iurifconsulti decreverunt, quod
Donatio facta antequam sponsa ducatur ad do-
mum viri, & antequam tabule dotis signarentur
non valet, nisi fiat ante matrimonium, quod con-
sensu contrahitur, *vbi ibi text.* (matrimonium con-
tractum, quod de consensu intelligitur) & hoc idem
42 *1* *vult post Truennium & Rogerium glossatores. Ac-*
cursus in verb. Antimisse, & in verb. Consensu, &
contra opinionem Azonis vult Alexander in di-
cto consil. 142. col. 3. vult. §. Cui, & Bald. opinionem

sequutus, & post Iacobum de Arena. Jacob. de Bauhen.
Cyn. Bald. & Sylvec. & Angel. Martiani Socius fens
in dicto conf. 123. col. 2. verif. fed his non abfenti-
tibus, vol. 1. Quinimmo Ioannes de Imol. qui in dicto
ff. feror. S. Lucius, probauerat, & valde notabile u-
xerat ete p i dictum Azanem, & illud illis rationibus
corroborauerat, tamen in L. Menia. ff. folito ma trim.
Corrigendo feipfum dicendo, quod illud quod di-
xerat in dicto S. Lucius, fequendo Azanem, non ete
uerum, quem i ceteris idem Socius dicere hanc
etie communem opinionem, hoc idem uoluit Lu-
donice. Romen. in dicto conf. 46. incip. Hic agitur, feb-
num: 3. idem tenuit Barbol. de Caffian. in Confin-
dit. Burgund. Rub. 4. S. 2. in verb. Femme, num. 17.
cum pluribus, feq. Ioan. Lopez. de Palatio Rubies, in
Repet. Rubric. de Uxor. inter uir. & uxorem, S. 55.
feb. num. 2. verif. fed non iudicat, cum feq. Nicol. Be-
rtrini in Confin. dit. Brunicen. Titul. Des coullantes
concernans le mariage, & diuocet. S. 1. col. 3. Ioan.
Saxen. in Confin. dit. Terrench. tit. 24. Des De-
nayan entre les Nobles. Arriual. 2. col. 2. verif. An ta-
les denouent. Petrus Duenas in dicta Reg. 221.
ampliatione prima, nuntijit eandem opinionem Hi-
eronym. Canalis opinio. commun. contra eorumdem
a. 12. feb. nu. 1.

45 IVRAMENTO tamen firmari † donationem inter virum, & uxorem, post Gultelmum de Cuneo, in l. 1. ff. de Donat. inter vir. & ux. voluit Bartol. in l. si quis pro eo in princip. sub num. 17. ff. de Fideiuss. & in l. Senis, & Angerius, ff. Ad leg. Falcid. Bald. in l. in lectione antiqua, ff. de Donat. inter vir. & ux. Angel. in l. pen. S. mulier ff. solus, matr. item de tmal. in l. si quis iniquitatis. S. fin. ff. de leg. 1. Paul. de Castro in l. p. acta contra, ubi Decius, num. 6. C. de Pat. Abb. Panor. in c. cum cingatis, num. 30. vbi And. Alikat, num. 190-197. de Iureiurand. item Panor. in c. fin. num. 9. de Donat. int. virum, & ux. Iafon in d. l. p. acta contra, num. 5. 6. Iacobin. de Sancto Georgio in l. terti. gentium, in 2. lectione. S. si pacificat, m. 4. ff. de Pat. & in l. profectitia. S. si pater, num. 4. ff. de iure dot. Ludon. Gomez. in S. quodam, num. 9. in fine de Aduerb. Conces. Purpurat. in l. Regis, ff. si reus, num. 4. ff. si cert. petas. Cardinal. in clet. S. porre, v. 5. de Iureiur. Propositus Alexandrin. in d. l. fin. de Donat. int. vir. & ux. Purpurat. in l. 2. S. creditum, num. 32. ff. si cert. pet. Ripan. Rep. l. si equum, q. 13. num. 35 & q. 14. num. 30. C. de Renes. Donat. Federicus de Senis in consil. 140. num. 3. Abb. l. an iure in conf. 9. num. 1. vel 2. dicens hanc esse communem opinionem. Alexan. in conf. 8. in ep. Fijis & considerat. col. 1. verff. Ecce se habet, & in conf. 157. incip. vj. jo. Instrumens, col. 4. verff. Non obstante istis ff. diceretur dictum, col. 2. Ludovic. Roman. in conf. 44. incip. Ex supra narrate ibi necesse sub num. 4. ff. secundum a. Paul. de Castro in conf. 49. vel 2. Ripa Reperjornatib. c. 6. num. 3. Cornu. in conf. 118. num. 1. vel 1. in conf. 104. num. 13. vel 2. in conf. 41. num. 6. vel 3. vbi dicitur a communiter tractati. Andr. Barbos in conf. 59. col. vltim. vel 3. Francisc. Aretinus in conf. 3. & in conf. 74. num. 5.

Carol.

Carol. Ruin. in conf. 154. num. 5. 6. vol. 5. 100. Anton. Rub. Alexand. in conf. 25. num. 5. in conf. 130. num. 6. Petrus Anchut. in conf. 307. inc. nulli dubium. Cardinal. Paris. in conf. 86. num. 19. 46. 47. vol. 3. Laurent. Sylvan. in conf. 40. num. 20. dicens istam opinionem communem esse. Dec. in conf. 240. in princ. Barboz. Vromenot. in caut. 123. & in conf. civil. 8. Marx. Anton. Bellon. in conf. 4. num. 2. Antonius Gabriel. Commun. opinio lib. 3. tit. de Donat. in princ. cunctis. 3. num. 1. Socin. in Regul. 104. num. 2. Franc. Burz. in conf. 303. num. 23. vol. 3. Roland. à velle in conf. 98. num. 5. 54. vol. 1. Merlan. Socin. in conf. 1. num. 34. vol. 1. dicens esse magis communem opinionem, ut refert, & sequitur idem Roland. in conf. 25. num. 15. vol. 2. Didacus Cimar. variat. Resol. lib. 2. cap. 7. num. 5. Roland. in conf. 76. num. 1. vol. 4. Petrus Duen. Regul. 219. vers. fecit Anton. Seraphin. de Seraphinis in Traç. de Privileg. Jur. Privileg. 71. Vincent. Mancini. de Iuramento parte 4. effectus 40. num. 1. alios allegans Hieronym. Cenallus opinio commun. contra communem. q. 12. In Cl. Bar. in 5. Donatio. q. 10. ach. Myning. obseruat. 33. numer. 5. centur. 2. Andr. Gail. Practic. obseruat. lib. 2. obseruat. 40. num. 2. 1. Iou. Cephal. in conf. 61. per totum vol. 2. Capelle Tholo. in decis. 61. incip. Item an donatio, ubi optime Stephan. Auferat. in Apollis. Felin. in conf. 3. num. 5. Nicol. Boer. in deci. 92. num. 6. Thomas Grammat. in decis. Neapol. 103. numer. 73. 74. Laurentius Chiriac. commun. opinio. cunctis. 77. centur. 2. Michael Grass. lib. 1. cap. 8. q. 5. plures allegans. Petrus Cenedo Collectan. Iuris Canonici parte 2. collecta. 82. num. 2. Iacob Menoch. in conf. 135. num. 9. 10. vol. 2. Hieronym. Treuzier. Dissimulatio. fcler. parte 2. Dissimulatio. 19. T. h. q. Guido Papae. in decis. Delphinal. 190. num. 5. Ioan. Seixan. in consuetud. Turonensi. tit. 24. Des Donat. enire les Nobles. Arricat. 2. col. 1. vers. sed an per iuramentum. Ioan. Berberij in Vltorio iuris. parte 2. Rubrica 4. numer. 9. 10. 11. Ioan. Res. fclan. in consuetud. Alençois. cap. 14. Arricat. 39. col. 2. vers. septima ratio. Infinitos referens dicens esse communem Porzius in conf. 112. num. 17. licet ipse ibi contrarium teneat. Termolin. in conf. 60. num. 9.

CONTRARIUM. quod donatio inter virum, & vxorem non firmetur iuramento ꝛ tenet sibi contrarius Bartol. in l. 1. ff. de Donat. inter virum, & vxor. Bald. in conf. 9. vol. 3. Angel. in l. si quis pro eo. in princ. ff. de Fideiuss. Henricus Bohic in c. fin. de Donat. inter vir. & vxor. Paul. de Castro. in conf. 193. vol. 2. Curt. Sener in conf. 66. num. 3. dicens esse communem opinionem, cum alijs allegatis per eundem Anton. Gabriel. in dicto lib. 3. commun. opin. tit. de Donat. cunctis. 3. sub numer. 1. vers. in contrarium.

PRIMA Tamen opinio est magis communis, quam sequuntur to legum ꝛ vertices, merito sequenda videtur, ut concludit Gabrielus in dicta cunctis. 2. quam tenet Nicolaus Pigetius in decis. 42. cent. 1. Francisc. Milanen. in decis. Societ. 9. num. 89. lib. 1. Surdus in decis. Alençois. 134. num. 1. & post Ioannem Gutierrez de Iuramento Con-

firmat. in parte 1. cap. 3. num. 7. concludit Canadus in dicta. q. 12. Et si forma Coddus in conf. 24. numer. 16. volum. 1.

LIMITANT supradictam primam opinionem non procedere, nisi in vera donatione ꝛ facta, secus autem si esset confessio dotis recepte, quia si 49 milis confessio non firmatur iuramento, ꝛ vt firmat Cynus in l. 1. de ac. finem, vers. sed pater quod testator. de sacros. Eccl. Bart. in l. cum quis decedens. §. Titia. fide. hieat. 3. Andronic. Roman. in dicto conf. 44. col. 2. Et in conf. 255. incip. Quoad primam, sub num. 1. Dec. in conf. 203. inter. P. present. conf. latio. num. 2. Cardinal. Paris. in conf. 86. numer. 47. vol. 3. cum nonnullis allegatis per Iacobum Philippum Portium commun. opinionem lib. 2. cunctis. 1. vers. Tercio primam opinionem. Idem tenet Antonius Gabrielus commun. opinio. num. lib. 3. Tit. de Donat. cunctis. 3. Miror autem, quod Antonius Gabrielus cum esset Romanus, & officialis, quod de suo isto opere in vulgato inter magistratus non ante per plures annos id communicasset, & post modum per Pium Quintum Pontificem Maximum in anno 1569. fuerit impartium privilegium Motus proprii in primo sui Pontificatus anno, & privilegium ab eodem Pontifice fuerit expeditum in anno 1574. Quinto Pontificatus eiusdem anno Quinto, pro quento negotij veritate ego si pro Gabrielij parte fuissim, eiusdem Pontificis medio, & cum auctoritate Excellentissimi Senatus Veneti in formationem capere fecissim, vt verus author sciretur, Nam, & Portius, & legendo, & consulendo, pluribus annis ingenij feracitatem demonstravit. Nos amobus de beatus, supradictam tamen limitationem confirmat Carol. Ruin. in conf. 69. num. 27. vol. 1. & in conf. 154. num. 5. 6. volum. 5. Curtius Sener. in conf. 94. num. 5. Andr. Alexat. in c. cum coniugal. numer. 201. de iure iur. Hieronym. Grat. in conf. 36. num. 27. & in conf. 54. num. 34. vol. 1.

DONATIO Reciproca, siue equalis inter virum, & vxorem talia est, cum sit exempli 50 ꝛ causa, puta donat ducentos aureos vnus alteri, quos habeat, quicunque ipsorum superuixerit, l. Quod autem si vir, & vxor. ff. de Donat. inter virum, & vxor. Gloss. in l. licet inter promissas in verb. alterius, & in verb. Alterius causa, in fine C. de Pesti. 51 & hoc ob dubium moris euentum ꝛ argum. 1. si pater puella, ubi Bald. num. 2. C. de iussu. testam. dicitur etiam hoc donatio nuptia. Ex hanc conclusionem posuit Barthol. Sener. in Regul. 104. Foll. 3. Cyn. & Paul. de Castro in dicto l. si pater puella, quos sequitur Bartholom. Cepoll. in caut. 122. incip. Donatio allegant Ludovic. Romanum in quodam singulari. quod incipit prohibet inter se, testis sit mita veritas, quod vt inuenirem hoc singulare à principio 52 pio ad finem vidi principia ꝛ singulariorum Romani, nec illud inueni, sed tamen liber meus est vsq. ad num. 808. verum Gail lib. 2. obseruat. 40. num. 7. allegat singular. Roman. 820. incip. prohibet, quia nos non habemus; Ioan. de Sener. in consuetud. Alençois. ca. 14. Arricat.

*inquit, 39. vers. Quinte vales Ioan. Baptista Villalob. com. ap. in verb. Donatio, num. 124. Casar Barzi, in decis. Bonon. 66. num. 9. Hoc idem voluit Ioan. Lopez in Reper. Rubrica de Donat. inter vir. & vxor. 5. 50. numer. 16. 17. Petr. Duennas in Regul. 221. vers. vltima quoniam. Ioan. Senexen in consuetudin. Turonensi. tituli. 23. De donatissim facit entre gens reuocet. Artic. 4. in verb. Iung à lauxre, vers. Breuiter hac est materia, & al. 24. De Donatissim ante nobles, col. 2. vers. sed quoniam, non valet donatio, hanc conclusionem cer-
 53 quò modo declarat. Soria in dicta Regula. 104. Copell. in dicta Causela. 112. Conclusionem tamen,
 & vxorem valeat, voluerunt. Alberic. Bald. Fulgosi. & Salycet. in l. 1. C. de Donatio ante nupt. Corn. in cons. 108. incip. Ad euidentiam littera A. Et in cons. 124. licet in hac consuetudine, littera B. vltima. 4. Dec. in cons. 203. Item. Cephalus in cons. 61. num. 12. vltima. 1. Andr. Gail. præd. obseruatiuum. lib. 2. obseruat. 40. num. 7. Iacobus. Mynsing obseruat. 33. cent. 2. vbi et de consuetudine notissima Germanie, & ita per Cameram Imperialem iudicatur.*

DECLARA supradictam conclusionem dummodo incontinenti fiant, non ex intervallo,
 54 puta hodie sit vna, post annum alia, quia debet esse vicissitudinaria, & mutua. Sacin. Regul. 104. Fab. l. 1. Ind. Rom. in sing. 820. incip. prohibet. Hipp. de Marfil. singul. 333. Gail. lib. 2. obseruat. 40. sub numero 7.

DECLARA optimè ex dicto Francisci. Com-
 55 uat commutatoris. Iuris simili, lib. 5. cap. 10. num. 6. qui censuit donationes inter virum, & vxorem fa-
 55 ctas, valere quatenus sese equant, & quod alter ipsorum amplius habuit, reuocetur.

MORTE confirmatur Donantis Donatio
 56 inter virum, & vxorem facta, sed inter virum, & vxorem, l. Res uxoris, l. donationis, inter parentes C. ord. 21. l. 1. Papinianus 24. ff. eodem tit. Abb. Bald. Fulgosi. & Salycet. in l. 1. C. de Donat. ante nupt. Bart. in dicta l. Papinianus. Cornet. in dicto cons. 124. incip. licet in hac littera B. vol. 4. Cranes in cons. 141. num. 1. Paul. de Castro in cons. 138. num. 1. vol. 1. Didacus Conar-
 57 ruzia in Rub. de Testam. et. parte 3. num. 3. Cardinal. Parisi. in cons. 128. num. 8. vol. 1. Ioan. Lopez de Palat. in Rub. l. de Donat. inter vir & vxor. 5. 69. num. 1. & 5. 70. numer. 1. dicens, idem procedere
 57 etiam si violenta morte moriatur. Bartol. Sacin. in Regul. 105. Iuli. Clarus in S. Donatio 9. vers. fias autem London. Roman. in cons. 146. in dicta quaestio, sub num. 1. Ioan. Petrus in cons. 171. num. 16. 18. 19. col. 2. Christoph. Terminus in cons. 47. num. 24. & in cons. 60. num. 80. in cons. 67. num. 13. Andr. Gail. præd. obseruat. lib. 2. obseruat. 19. num. 1. Iacobus Tomingus in de. is. Lysphen. 8. num. 13. Math. de Affili. in decis. Neapol. 359. num. 7. Anton. Augustin. in decis. Nouissim. Roman. 1808. lib. 3. vol. 3. Gerardus Maynardus in decis. Titul. 56. sub num. 5. lib. 4. Casar Barzicus in decis. Bononia 66. num. 8. Ioan. Cor-
 57 nel. Misericord. iuris, lib. 5. cap. 3. numer. 1. Eleronym.

Trenier. Disputation. se. lecter. lib. 2. disput. 19. Thesi. 4. in fin. Surdus in decis. Mantuan. 166. num. 10. Ioan. Baptista Casia de Reuerenti. cap. 8. cap. 25. num. 1. Andr. Tiraguel. in l. si inquam in verb. liberis, num. 122. C. de Reuoc. donat. & in Tract. de iure consil. parte 1. num. 49. 53.

DECLARANT supradictam conclusionem
 58 procedere, dum tamen vera, vel ficta tradi-
 58 tio quod interuenierit, ut in dicta l. Papinianus ff. de Do-
 58 nat. inter vir. & vxor. Paul. de Cast. in cons. 138. in princip. vol. 1. Cornet. in dicto cons. 108. incip. Ad euidentiam, littera A. in dicto cons. 124. incip. licet in hac consuetudine, littera B. vol. 4. Barthol. Cephalus in cons. 61. num. 3. Item. Petr. Surd. in cons. 171. num. 6. 18. 19. vol. 2. Et sufficit Constitui, vel precarij clausula, quia his traditio operatur Ioan. Barber. in vltima iuris part. 2. Rub. 4. num. 8. Cardinal. Pa-
 59 risi. in cons. 128. num. 8. vol. 1. Ioan. Cornet. Misericord. lib. 5. cap. 1. Andr. Tiraguel. de iure consilij. passim per. 1. num. 53. quoniam in loco dicit valde
 59 mutui, quod Doctores qui nostri de traditione lo-
 59 quantur, de qua in dicta l. Papianus, dicit, verbum nullum, sed tantum de promissione. Verum
 60 et Corasius dicit neminem requiri, sed sufficere, quod ad mortem vsque donatio non fuerit reuocata, & sic traditum comuni calculo, & cetera com-
 61 menticia esse, addite D. Casim. in dicta cap. 8. cap. 24. per totum. Adde Christoph. Terminus in cons. 67. num. 13. Angel. in cons. 5. incip. Andr. in fin. Anton. Gomez in l. 1. Titul. 45. num. 3. dicens quod si
 61 iumus in donatione et reciprocata nulla requiritur traditio, in alijs sufficit scire, sequitur Villalob. in
 61 communi opinione S. Donatio, num. 124.

TITIVS, & Meuiam tabulis dotalibus mu-
 62 tuam voluntate cauerunt, vt omnia mobilia, quam-
 62 ius omne futuræ societatis, emolumentumque don-
 62 atione superflui cederet, hac tamen lege dona-
 62 tioni adiecta, vt si super spere viduitate, ad alias
 62 et transiret nuptias, donatio nulla, nullumque effo-
 62 rum haberet, premiorum Titius, & Meuiam aliquo
 62 tempore bonis ex donatione fruiat, post tempus
 62 aliquod iterum nubit, & ad secunda nuptiarum
 62 vota pertransit. Haeredes Titij donationis lege at-
 62 tenta, cessare donationem, illijque debet contentum bona, & legem donationis impositam, nul-
 62 lam, & matrimonij libertatem non potuisse im-
 62 pedire. Disputata vtrique subleuitur controuer-
 62 sia. Ampliusque Ordo Parisiensis Senatus, Don-
 62 ationis legem seruari Decreuit, & Meuiam ab
 62 omni illius emolumento repelli. Die 24. Martij
 62 1594. Omnia ex vtraque parte enucleata, recitat e-
 62 legenter Anton. Robertus Rerum indicatarum, lib. 2. cap. 7.

IN REPARATIONE Domus, vel al-
 63 terius rei dotalis combustæ, vel alio modo deterio-
 63 rate donatio per et maritum vxori fieri potest, vt
 63 annozuit Iurifconsultus, in l. quod si vir vxori. 15. ff. de Donat. inter vir. & vxor. scribit Ioan. Res-
 63 sius in Consuetud. Aluerici, cap. 14. Articul. 39. col. 7. vers. septime vales. Petrus Duennas in Regul.

221. *nu. 2. vers. limita secundo Ioan. Berber. in vltimo iuris. parte. 2. Rub. 4. sub num. 3.*

IMPERATOR donare potest Imperatrici, 64 siue i Augusti, pen. C. de Donat. inter vir. & vxor. Iason in l. frater as. are. in prima lectura, num. 44. ff. de cond. indub. in l. vltima, num. 4. ff. si certum petat. Ioan. Bessian. in Consuetud. Alamanie, cap. 14. articulo. 39. vers. Decimoquinto valet. Feir. Dictiones in dila Regu. 221. Limitat. 9. num. 9. quod idem dicendum est in Regibus, & alijs i Principibus sui iuris (vt sunt Reges nostri Catholici) qui legis condendæ potestatem habent in eorum statu, quia Imperatoris, ac Regis, ac Principis contractus vim legis habebant, & tamquam leges seruauerunt, *Item multa C. de Rebus quæ lib. gloss. in dila i. penult.* quod placuit Baldo in dila i. penult. num. 3. quo in loco dicitur ex mente Cyni non habere locum in Baronibus, sed bene in Ducibus, & Marchionibus, cui ego adiungo, qui sunt iuri iuris, & habent, quæ spectat ad superiores principes, vt sunt Duces Burgundie, & Mediolani, vt sunt Duces i Sabaudia, Magni Duces Herrerie, Duces Mantua, & Vrbini, Mutinae, & Rhegi, ac Marchiones Montis ferrati, & alij similes, faciunt scripta per *Ballanum Castaldum de Imperatore, ubi q. 104.* probat posse 69 Imperatorem i donare alijs, quanto magis Imperatrici.

VESTES præciose, localia, monilia, mure-nule, Segmenta torques in aureas, Anuli, & alia ornamenta præciofa spectantia ad mundum nubilem, quæ mittuntur a viro ad vxorem, viro mortuo oon ad mulierem, sed ad viri hæredes i spectant, cum non presumantur data animo donandi, sed pro viri auctoritate vxor sua magis ornate incedat, vt per multo iura, quæ allegat, voluit *Barold. in l. 1. in his rebus s. seruus vxoris, sub num. 3. vers. Tertia opinio est. ff. solut. matr. & in l. 1. s. sed nec castrens. num. 10. ff. de collat. b. nor. & in l. Ex annuo, in princip. ff. de Donat. inter vir. & vxor. Paul. de Castro, & Alexander in dicto s. seruus, nu. 4. Idem Alexand. in l. si & vj. si fructus s. d. num. 2. s. ff. Ad legem falcid. Itequitur Florianus de sancto Petr. in l. Pomponius Philadelphus, col. 2. vers. similiter quoadie dubitatur, & in Liqua pater la. col. 2. vers. simile possit ad dncs. ff. Famil. beneficand. Angel. de Arceus in s. fuerat, col. 9. vers. Ex hoc Inst. de Alitio Christoph. Porius, in s. vj. & aliud, num. 9. Inst. de Alitio. Petr. de Anchaz in consil. 181. in ep. in prædicto dubio. Cora. in consil. 81. in ep. Primus consultationis articulus, lita. i. vol. 1. Landoni. Romanus in consil. 146. in ep. lita. questio, num. 2. in consil. 254. in ep. in scilicet propositio. Nicol. Roer. ad Dynum in s. fin. de Regu. iur. in 6. Ang. in consil. 339. in ep. Nicolaus de Turiarum, col. 2. vers. Contrarium est verum. Alexand. in consil. 155. in ep. vj. scilicet quæstio, num. 10. 11. vol. 7. Anus. de Burzio in consil. 38. in ep. Quia moror. sub num. 4. vers. Non obliu. Ioan. de Amicis, in consil. 68. num. 9. Marian. Socin. Junior. in consil. 134. num. 37. vj. ad num. 40. vol. 1. Marc. Anton. Nais. in consil. 317. sub num. 101. 2. Ioan. Campesini de Dote parte*

2. q. 55. Ioan. Neut. an in hylis nuptialib. 2. in F.erb. Dicitur non est nubendum, sub num. 63. Roland. i. Val. le in consil. 10. num. 22. volum. 1. Hieronym. Cagnol. in l. conuictus. u. 3. s. ff. de Regu. iur. Iubus Clarus in l. s. Donato q. 10. in princip. Ausfer. ad Capell. Tholoj. in decis. 387. decis. 388. Matth. de Afflict. in decis. Neap. 315. Ant. Gammaz in decis. Lusitan. 7. Cajar Frill. in decis. 15. Ioan. Andr. de Georgio in allegatio. 45. num. 6. Ioan. Petr. Surdus in decis. Mantuan. 166. num. 25. 27. Ioan. Francisc. del Castill. in decis. Sicilia. 93. numer. 4. Nuntius Pellicia. in Consuetud. Anserja. cap. 2. num. 105. cap. 4. num. 23. 6. Gerardus Maynard in decis. Tholoj. s. lib. 4. Berger. Cauean. in decis. Fintzan. 18. sub 64. numer. 13. cum pluribus segg. parte 2. Ioan. Baptista Thorus in Compensio Decisum Neapol. in verb. vestes, ac alia ornamenta. C. pella Tholojana, in decis. 330. in ep. Item fuit quæstio. an mulier. 2. b. Stephan. Ausfer. Petrus Gregorius Syntagma. Iuris vniuersi, lib. 9. cap. 25. num. 19. Ioan. Lapez de Palatis Robini in Rep. Rubrica de Donat. inter vxorem, & vxor. s. 11. num. 8. 9. 10. 11. & optinè ex antiquis dixit Petrus Iacobus de Aureliano in Præf. in. de Alitio rerum amatarum, sub num. 7. vers. iustam maritus vestes. Hieronym. Cagnol. in l. conuictus, nu. 34. ff. de Regu. iur.

71 ORNAMENTORVM nubilem i flegas, & materia quotidiana est in Iudicijs fassissime agitur, propterea, vt veritas, & cunctarum casuum diu. ritas non illam confundat, ex diuersis declarationibus illam in lucem producents, enucleabo.

PRIMA DECLARATIO erit, quando maritus illa dat, & mittit mulieri, quæ necessitate 72 conetur nunt, puta, pro alimentis, & vicus inuitu, quæ maritus dare vxori tenetur, vt in l. si cum dotem. s. fin. autem in causisimo. ff. soluta maritum. l. legatis alimentis ff. de aliment. & ebor leg. l. pro oneribus. C. de iur. dot. Quibus sunt alimentorum necessitariorum causa, vestes pro vfu, quæ durat 73 i matrimonio constame, quæ cessante, illæ vestes non censentur vxori donatæ, arg. l. si si sit ex lana, in princip. ff. de Donat. inter vir. & vxor. Ex tdeo cessante vfu illo, ad quem vestes deputatæ sunt, 74 restituantur viro, & illius i hæredibus, l. id. vlt. mentum ff. de pecul. sic concludit Petr. Jac. in Præf. in. de Alitio rerum amatarum, in verb. Secunda sententia. vers. Et videtur dicendum, sub num. 5. illo 75 enim casu vestes veniunt i alimentorum appellatione, l. verbo vestis, l. quas nos hostes. s. verbum vbi 76 vere. ff. de F.erb. signific. & nõ dantur i ad ornatum, sed ad necessitatem Cyrilus Episcopus Hierosolymitanus. Catechesi. 4. & dixit lat in consil. 71. num. 15. 16. 17. Cens. 1. quod meum consilium magnificauit Ioan. Baptista Coita de Remedy subdisting. Remed. 12. sub num. 3. & cum sine factis ob necessitate 77 item in necessitatibus nemo i liberalis existit, l. rem legatam. ff. de adimendat leg. non enim ei donat, qui de necessarijs succurrit. l. si quis pro vxore 22. ff. de Donat. in verum & vxor.

SECUNDA Declaratio sit, quòd vbi sunt datæ

datæ vestes non præciosæ præsumuntur donatæ,
78 si sunt quotidianæ, & viles; t hic facit opinio Bar-
tol. in l. in his. §. servus uxoris. sub num. 3. ver. Tertia
opinio. ff. solut. matrim. Roland. in dicta Confil. 10. nu.
12. vol. 1. Matthei de Affili. in decis. Neapol. 315. nu.
61. Menoch. de Arbitrar. Iudicium quæst. lib. centur. 3.
casu 218. num. 2. Hierony. de Laurentijs in decis. An-
tonienf. 105. sub m. 5. Marc. Anton. Natta in confil.
147. num. 8. 9. vol. 1. Surdus in decis. Mantuan. 166.
num. 8. 9. Andreæ Gail. Præclar. observat. lib. 2. ob-
servat. 91. num. 2.

TERTIA declaratio, quod vestes de serico
magni valoris, quæ mittuntur à viro uxori post
contractum matrimonium per verba de præsentem,
sed adhuc non traditæ ad domum, cuius vxor
79 nobilis sit, quæ pro quotidiano usu t ijs vti solent,
censentur mulieri donatæ, vt ponunt exemplum
Nobilium Dominiarum scilicet, siue Platearum
Vrbis Neapolis Capuanæ, Nidi, Portus, & simi-
80 lium, vt t scribit Sigismundus Lessredus in conf. 42.
qui consulit pro causa determinata apud D. Ma-
th. de Affili. in decis. Neapol. 315. num. 14. vt ipse
Lessredus dicit post dictum consilium, quia atten-
ta Nobilitate, qualitate, & consuetudine, non re-
81 stituitur t barebibus mariti Cæsar Præfili in di-
cta decis. 315. sub num. 1. in fin. Bergni. Canalean. in
Decis. Finizian. 18. siue 64. num. 13. parte 2. Andre.
Gail. Præcl. observat. lib. 2. observat. 91. sub numer. 3.
Ioan. Petrus Surdus in decis. Mantuan. 166. num. 8.
Anton. Gamma in decis. Lusitan. 71. numer. 3. Ioan.
Baptista Thorus in Compendio. decis. Neapol. in verb.
vestes, ver. secundum caput. præsertim notandum
in casu præsentem, in quo duo requiruntur quod non
82 fit t ducta ad domum, & quod adit consuetudo,
quod etiam si sint anuli aurei quotidiani, & vestes
83 vsuique, quotidiano destinati, censentur t vxori do-
nati, vt post Bald. in c. Iuratus, num. 12. prop. fin. ex.
de Probat. & Alex. in confil. 42. incip. in casu. &
Ius. col. 1. vol. 5. Maxime, quia vxores Diuitum, No-
bilitum, nobiliter, & politice viuendum solent
84 quotidie portare, t tamquam quotidiano vsui
destinatas. Marc. Anton. Natta in confil. 147. num.
11. in fin. volum. 1. hinc inuehit Andr. Gail. in dicta
observat. 91. quod hoc tempore infelices mariti ob-
sequentes ambitioni vxorum plus expendant pro
85 carum t ornamentis, quam recipiunt pro dotibus, quos
sequitur Surdus in dicta Decis. Mantuan. 166. alle-
gat Io. Lopez in dicta Rubr. de Donat. inter vir. &
uxor. §. 11. num. 11. Menoch. de Arbitr. Iudicium qua-
ritur. lib. 2. Centur. 3. casu 218. in fin. Vnde Surdus,
86 num. 9. dicit, quod nostro tempore omnes t vestes
sunt quotidianæ, nihilominus, quæ festiui, quæ
quotidianæ, Iudicis arbitrio remittentur, Menoch. in
dicto casu 218. num. 5. Imol. in l. in his. §. servus. ff. solut.
matr. Andiane digna, qua scribit Flavianus Vopiscus
in Vita Aureliani Imperatoris, Vestem (inquit) ho-
lofericam, neque ipse in vestuario suo habuit, neque
87 t alteri vrendam dedit, & cum ab eo vxor sua pe-
teret, vt vnicò pallio bratteo serico vteretur, ille
respondit. Absit, vt auro fila pensentur, libra enim

auti tunc libra serici fuit. Har Vopiscus. Quid nunc
si viue ret, si meretricis videret, Magnatum vxor-
88 tes non differre, & auro, & argentea t vestes redimi-
tas, canpiceret.

QUARTA declaratio est, ex dictis, Monilia,
89 Torques, catenæ, collanæ, Inaures, & gemmæ t ma-
gni valoris, missæ uxori non censentur donatæ, nisi
donatio morte confirmetur. Affili. in dicta Decisio.
Neapol. 315. num. 10. Andre. Gail. Præclar. observat.
lib. 2. observat. 91. sub numer. 3. Præfili in decis. 315.
num. 5. Surdus in dicta decis. Mantuan. 166. num.
8. Bergni. Canalean. in Decisio. Finizian. 18. siue
64. numer. 16. Anton. Gamma in decis. Lusitan. 71.
numer. 3. Hieronym. de Laurentijs in decis. Antonien.
105. num. 5. Sigismundus Lessredus in dicto consil.
42. num. 5.

90 QUINTA Declaratio erit, quod dum t ves-
tes præciosæ, & localia mittuntur à viro, siue spon-
so de futuro, ante contractum matrimonium per
verba de præsentem, missio illa, & Donatio valida ef-
fect. Matthei de Affili. in dicta Decisio. Neapol. 315.
num. 7. Ioan. Andreas de Georgio in Allegation. 45.
num. 31. Thorus in Compendio decis. Neapol. in verb.
vestes, ver. Tertiū caput. Marc. Anton. Natta in confil.
317. num. 2. vol. 2. Anto. Gamma in decis. Lusitan. 123.
n. 1. Sed hoc intelligi: ndum est, istam donationem
91 inter sponfos t intelligi oportere factam intuitu
matrimonij subsequenti, & ista conditio subin-
telligitur, licet in secl. cum veterum. C. de Donati-
onib. ante nupt. Nec distinguitur, an sint præciosæ
vel non, quando concurrat magna viri Nobilitas,
92 & copia t diuitiarum, & subsequatur matrimonium,
quod si non sequatur, donatum restituitur,
93 præsertim si defecerit implementum t matrimoni-
nij ex parte ipsius mulieris, ita concludit Ludou-
icus Romanus in confil. 146. incip. Iste agitur. sub num.
2. versicul. Ego autem casu quo, cuius dictum probat,
& sequitur Affili. in dicta decis. 315. sub num.
7. Hieronym. Cognol. in l. contrarius, num. 35. ff. de
Regul. Iuris.

SEXTA declaratio erit, quia anulus aureus,
quo vtuntur, qui contrahunt matrimonium, quan-
do exhibetur à viro, non est contractum matri-
monium, quod, & si contrahatur, remanet anu-
94 lus ipsius mulieris, nam t donatio, quæ fit à sponso
sponæ eorū, quæ tunc necessaria ad matrimonium
contrahendum, valida est, non enim ei donat, qui
necessarijs succurrit, vt in l. si quis pro vxore, post
princip. 22. ff. de Donat. inter vir. & vxor. sic voluit
Ludovic. Romanus in dicto consil. 146. inc. illa quæstio.
col. 1. quem sequitur Marc. Anton. Natta in confil.
107. numer. 3. vol. 2. Surdus in decis. Mantuan. 166.
num. 1. per totam.

CONTRARIUM sentit subtiliter Bald. in
l. cum in te, nu. 1. ver. Comedici circa banc C. de Donat.
ante nuptas, dum dicit, quod quando maritus mit-
tit Sponse nondum nuptæ aliqua localia, & postea
ducta est ad domum viri, qui tandem moritur
95 in matrimonio, concludens t in summa, quod dicta
Donatio non est Sponsalicia largitas, sed donatio
inter

inter Virum, & vxorem, & ideo donata erunt hazredum mariti donantis.

SE D tenendo primam opinionem, quam ori
66 ginaliter tenuisse *Richardum Malumb.* vti illud
refert *Bald.* in *dista. l. cum in re.* dicentem, quod hi
anuli sunt vxoris, cuius contrarium tenuerat *Bald.*
considerando, quod anequam dentur anuli precedit
verba de presenti, & dicitur substantialiter factum
matrimonium, & ideo quando mulier post mo
dum habet in se anulum, reperitur matrimonium
97 completum, & donatio non teneat; sed non consi
derat *Bald.* quod quando à principio mittitur anu
lus, matrimonium non est factum, & ideo antequam
principio donationis anuli, matrimonium factum
non erat, & ideo donatio subsistebat, & licet post
modum detur Sacerdoti, & illum benedicat, ista
benedictio non impedit donationem antea factam.
Quinimo *Idem* in *l. si quis in primis nuptijs.* *deductum*
98 in *cf. femina.* 30. q. 5. dicit quod si in primis nuptijs, &
Anulus à sponso sponse datur, sit hoc nimirum vel
propter mutue dilectionis signum, vel propter id
magis, ut eodem pignore eorum corda iungantur.
Vnde concludit *Abb. Panor.* in *cf. in. 7. de spon
sali. empb.* Anulus ex se non denotat aliquem
contractum, nec potest tractari aliud, nisi quod ex
99 Anuli asportatione presumatur fit matrimonium,
de quo agit *Decius* in *l. si quis in primis nuptijs.* *de
Presumpt.* Nec ex anuli asportatione matrimonium
100 fit probetur, ut dicit *Alexand.* in *conf. 150. incip. in
causa & l. si quis in primis nuptijs.* *vol. 5. de
quibus agit Lapsus in allegatione 50. Paulus questio
nes tales 19. sub. num. 13. Idem Ludovic. Roman. in
dista. conf. 146. sub. num. 2. facta relatione eius, quod
dixerat *Bald.* *vers. Nunc verò iste casus,* tenet contra
rium, quem sequitur *Natta* in *dista. conf. 317. in fin.
arg. l. si quis pro vxore. ff. de donation. inter virum, &
vxor.* cuius occasione dicitur, quod cum hodie ex
101 generali consuetudine adhibeantur, reputantur
inter expensas mariti necessarias; & voluit *Joan.
Lopez* in *rub. de donat. inter vir. & vxor.* §. 4. num. 2.
inquens, quod si esset anulus alienus, & maritus
postea alium, loco illius daret, ille nouiter datus es
set vxoris. Nec refert illud, quod dicebat *Bald.*
quod ante proferuntur verba matrimonij, & ideo
102 effect donatio facta constante matrimonio, & quia
opime respondet *Sordani* in *decis. pradi. 166. nu
mero 3.* quia illa sicut vno, codemque Tempore,
103 vnica fit censetur actus, & non dicat prius, & po
sterius, *l. cum duo. ff. de in diem adiect. l. cum plures,
ff. de emulion. l. cum emulion. l. adiles anni. §. in fin. de
adile. edict.**

SEPTIMA declaratio, si non dum consu
mato matrimonio, sed à sponso sponse fuerint fa
cta donationes, & sponsa moriatur, dicendum est,
104 bona à donata fore sponso. si ueniam, deductis
tamen expensis factis in vestibus preparatis, &
mercede soluta illi, qui asportauit bona donata. ut
scribit *Vincenz. de Franchis* in *Decis. Neap.* 503.
Sed si sponsa osculata fuisset à sponso, dimidiam
105 fit bonorum lucrabitur donatorum. *l. si à sponso. C.*

Summa Decisionum Tom. 112.

de Donat. ant. nupt. Idem de Franchis, ubi supra, num.
8. Ioan. Francisc. del Castillo in *Decis. Sicili.* 93.
Ioan. Iacob. Majoli ad Capicium in *Decis.* 65. num.
4. & alios ferens *Thurnus* in *Compend. Decis.* num.
Neapolis. in verb. *Donatina.* Sed hoc laius expli
cui supra Titul. Oñano, *versicul.* Matrimonium
consummatum, numer. 47. cum pluribus seqq. hoc To
mo 3.

OCTAVA declaratio, quod donata à con
sanguineis, & Amicis viri vxori, vel sponse ab a
106 micis, & à consanguineis sponi, debeant vi
ro, vel sponso per illum *et ext. l. sed si plures, §. ar
rogato.* voluerunt *idem Bartol.* *Ca. res.* *Alexand.* &
alii *ff. de Vng. & pupillar. sub. Corn. l. 1. §. Deci.* in
l. vi liberis, C. de collationibus. *Idem* *l. si in dista. l. sed
si plures, §. ad sub. titulos.* cum opinionem tenet,
& corroborat *idem Corn.* in *conf. 81. incip. Primas
consultationis articulos.* *col. pen. vers. Sed licet pradi
cta plurimum, vol. 1.* Et iuncta notata per *Raphae.
Comen.* in *conf. 73. incip. Dominus Temens, col. pen.* quā
opinionem Bartoli tenuit *Ioannes* de *Imol.* in *dista.*
§. in arrogato, quam sequitur *Angel.* de *Arretio* in *§.
foerat, num. 26. vers. Quid erit de donationibus Inu.
de Actionib. Stephan. Aufser ad Capell. in *decis. 336.
incip. Item fuit quassum virum molter.* & commu
nem opinionem esse dixit *Hieronym. Cognol.* in *Leon
trac. 1. num. 38. ff. de Regul. Iuris. l. Clarus.* in *§.
Donatio. q. 10. vers. sed nunquid Ioan. Bapt. Villalob.
commun. opinio.* in verb. *Donata, num. 155.* qui con
cludunt quod donata à consanguineis viri, & ami
107 cis, sint à viri, si autem ab illis vxoris, sunt eiusdem
vxoris, quem etiam descendit *Joan. Lopez* in
dista. Rub. de Donation. inter vir. & vxor. §. 45. &
Roland. à *Vall.* in *conf. 10. num. 8. cum pluribus seqq.
vol. 1.**

CONTRARIAM sententiam tenuit *Bald.*
108 in *l. cum te, num. 3. vers. modo à hic occurrit, C. de
Donation. ante nupt. Angel.* & *Ludovic. Roman.* in *di
sta. l. vi liberis.* *Raphael. Comen.* & *Francisc. Arretio.*
in *dista. §. in arrogato.* *Idem Ludovic. Roman.* in *con
sil. 172. incip. In proposito themate, sub num. 2. ver
ficul. quoad vltimum.* quorum opinionem sequitur
Nouissimè *Andr. Alciatus* in *Tract. Presumptio
num, Regul. 1. Presumptio. 18. Anton. de Buer.* in
conf. 38. incip. quia maior num. 4.

SVPRADICTÆ duæ opiniones sustinabiles
109 ambæ sunt, ita quod vnusquisque poterit illi adhe
rere, cui placuit fuerit, non dubium est, quin opi
nio omnium Magistri Bartoli magna sit, pro qua
arduum defensionem suscepit *Alexand.* in *dista. §.
in arrogato, & Ioan. Lopez* in *dista. Rubric. §. 45.* Ve
rum multa dici possent, quæ facerent pro opinio
110 ne contra Bartol. nam vidi oculis fit proprijs
consanguineos, & viri amicos donare anulos au
ros, inares, vel colligas fericeas, sandalia, chi
rothecas, & similia, quæ ad mulieres solas per
tinent, ut tunc dici possit comprehendendi donan
tis animum fuisse donare vxori, sicuti fit dona
rent arma, equi, & alia ad viros pertinetia.
111 villa fit vxori, & ista viro darentur, iuxta di
ctum

T. cum

Atum Angel. in dicto §. in arrogato. Vidiego in pluribus locis in hoc Regno Neapolitano, in quo mulieres, quæ habent aliqua dona à consanguineis, vel amicis viri, eodem tempore vices reddere, & donare illis inerculas albas, sudariola, & alia, in quibus compositione res decerni possent inter partes.

NONA declaratio esse debet quoad omnes supradictas declarationes circa iudicium vestiti an sint præcia, vel viles, & qñ ex illarum aspectione
113 nec censeantur i donata, vel non donata, quæ sunt festiue, vel quotidianæ, quâdo sint personæ nobiles, & magnates, & quantum ad constituendum, quod sit ornamentum vni, aut alteri conueniens, optimi iudicis arbitrio committendum, cum in reperiiri iudicare non possint, *Mattheus de Afflict. in decis. Neapol. 315. in fin. Ioan. de Imol. in l. penult. §. servus. ff. solut. matrim. Ioan. Lopez in dicta Rubr. de Donat. in v. & v. §. 11. m. 11. Corn. in dicto conf. 3. l. col. penult. p. 1. Roland. à Valle, in conf. 10. m. 17. n. 1. Marcus Menoch. de Arbitr. iudic. questio. lib. 2. cap. 3. casu 218. m. 5. Hieronymus de Laurentiis in Decis. Aueran. 105. sub m. 5.*

113 DE CIMA declaratio erit quoad vestes i lucus, siue lugubres, super quibus *Ioannes i Rapi-
114 ita Afinius Forensius* iuriconsultus, antiquitatum, non minus, quàm legum scrutator diligenti-
simus in l. et si quis impedit. §. si uariis causa, m. 4. cum sequentibus, ff. de Religio. & sumptib. funer. dicitur: *Atque in summa Codicis tituli 5. q. 1. lib. 3. col. 6.*
115 *quis. continet hæc actio. c. continet i hæc actio* fune-
caria impendit funeris, non autem ceterorum. Afinius autem c. x. l. v. l. p. i. textu, dicit, funeris causa sumptus factus videtur, is demum, qui ideo fuerit, ut funus ducatur, & sine quo funus da-
ci non potest. Quo fit ut vestes illas tenebres, quibus in i. cre vi mos est, ad sumptus funeris per-
116 tineret i censuram, quod voluisse etiam videtur *Paulus, in l. a. §. ff. Ad legem Falcid. Vestes autem,*
quas vidua sere solent inquit *Bertrand. in consil. 304. num. 4. §. col. 1. voluit Ioan. de Imol. in l. pen. §. servus. col. 6. v. l. quid autem de vestibus viduilibus,*
ff. soluat. ad sumptus funeris non pertinere, quo-
lit, ut hæredes mariti, si infra annu luctus eam al-
117 te non i teneantur, nec vestes etiam tradere debeant: At si dederint, aut sine inquit ipse non modice estimationis, & cas donari voluisse cen-
tum non est, cum alia possit subesse causa quàm donationis, viri scilicet dignitatis. Idem etiam vo-
luisse videtur *Alexander in l. si usus fructus, §. des da-
ta §. si solut. matrim. & Roman. in Ant. ex testam. c. de Collat. Bald. v. in Reperier. quod facit ad Innocent. in v. b. Martin. Viduas ab hæredibus*
118 viri vestes viduales i accipere debere, existimat, quasi pars, & sequela sint ipsius luctus. vi voluit *gloss. in l. si ex re donatus, §. fin. in verb. funeti, ff. de stipul. servat. Verum in hac dubitatione, id obste-*
119 randum i censu, quod voluit *Imol. in dicta l. penult. §. servus col. fin. & in l. si ex re donatus, §. fin. in §. & Alexander in dicta l. si usus fructus, §. des da ta col.*

120 *fin. quod vsus i vbi id agitur, comprobauit. Imol. nunt. ff. de legib. declarat idem Bertrandus in conf. 309. num. 4. col. 2. si verò infra annum luctus eam vestiat hæres mariti, an teneatur post annum, vi*
121 repenitur, restitueret, i tradit *Imol. in eodem loco. Hæc Afinius ad vnum, quem ad literam testare voluit, ut pateat, quid ante aliquos nobiliter dixerit. Quamquam Asinus. Capicini in Decis. Neap. 6. decreuerit Vxor per hæredes defuncti debere*
122 vestes lugubres, i talis Cambanis in Tract. Clau-
fularum. Titul. An iuri alimentorum possit renunciar-
eum iuramento. In ep. Sed an iuri, numer. 146. vbi
123 post Bartol. Bald. Angel. & Ludovic. Roman. dicit, ip-
124 sos, ac neminem ipsorum perfectè loqui. i Vnde ipse dicit. q. aut sumus in casu, quo hæredes viri vxorẽ viduam, alimenter teneant, puta, quia intra annu i die mortis mariti, & dos consistit in re mobili, & non hæt vxor aliunde, vnde le alar, secundu no-
125 tatiã in l. §. excoit. C. de rei vxor alim. l. d. norio, & l. fin. C. de bonis mater. Vel et, quia vxor remãst prægnans, vt in l. §. mulier. l. carage l. extraneis, ff. de vent. in poss. continet. Aut tali casu teneatur hæres
126 viri ipsi vxori i hæc viduales vestimenta facere, nec tunc locus est questionis, an viduam donata. Si enim teneatur vidu vxori præstare, ergo, & hoc vestimentum, quod appellatione vidus cõtinetur, ff. de Verb. signi. l. i. verbo vidu. Aut sumus in casu in
127 quo i hæredes i viri vxori alimenta præstare nõ teneantur, & tunc põe rectè distingui, q. aut sunt vestimenta pauci valoris, & tunc ob tuerentur mariti, & honore primi matrimonij, cuius ad huc remanet reliquie, l. fin. C. de bon. mar. l. filij. §. Vidua. habi-
128 to respectu ad qualitatem ipsius i vestim. nri. l. y. pauca estimationis, tunc videtur donatũ, aut sunt vestimenta magni valoris, & tunc non videtur donata, quia vbi potest alia coniectura, quàm do-
129 nationis subesse, donatio i non præsumitur, ff. de Donat. l. si cum aurũ. Sed in hoc proposito alia coniectura esse potest, scilicet q. præsumantur hæredes
130 viri hęc vestimenta vxori i ad vsum concessisse, donec vidua permaneret, ergo & c. Hæc Vitalis. Idem in sumus post Bart. Bald. Angel. Innoc. Anselm. & Ioan. de Imol. voluit Ioan. Lopez in Rubr. de Donat. in v. & v. §. 11. m. 8. dicens teneri hæ-
131 redes i mariti dare vxori vestes lugubres. *Didac. Cimar in Epith. de spualib. par. 2. cap. 3. §. 9. num. 11. & post Ang. Lim. l. decreta, c. ex quib. caus. infam. arrogat. & post Azorin. in §. final. circa fin. Inst. de Alim. voluit Sordus de Aliment. titul. 4. q. 2. num. 13. & seq. & post Afinium, licet ipsum non alleget Vincent. de Franchis, in Decis. Neapol. 413. Roland. à Valle in consil. 10. numer. 18. volum. 1. & post Afinium in l. v. allegat. & Simon. de Franchis de Interprat. l. vltim. p. Alimentum lib. 3. dubitat. 5. Interpretat. 3. solut. 4. num. 4. & Schaß. Medicus in Tract. de Sepulturis, parte 2. cap. 5. numer. 18. voluit idem Sordus, in Decis. Mantuan. 355. cap. 2. 7. 28. Nuntius Pelliccia in Confessat. Auerja, num. 498. 500. cum alijs allegat per Ioan. Baptist. Thorium in Compendio Decis. Neapol. in c. 16.*

verb. vestes lugubres. consideratur absq; dubio in prædictis qualitas, & dignitas mortui, vt quando officarius est cadaver Domini Ioannis Antonij

30 Genzani de Aseulo Apuliz t in Ecclesia Episcopali expensis sunt ducati sexcenti in pannis lugubribus.

CADAVERA alba veste amicta sepelliebantur, prope factum fuit in Cadavere Domini

31 nostri IESV CHRISTI, quod fuit inuolutorum Sindone mundo, vt habetur *Matthæ. cap. 27.* de qua Sancta Sindone pulchros commenta-

32 rios tradidit *Alfonfus Paleus Archiepiscopus Romanensis* pulcherrimis, commendariq; apostillis honestat. s. *F. Danielis Mallonij.* apud Græcos etiã

33 vsui fuit cadavera candido amictu t inuolui, sic cadaver Patrocli inuolutorum narrat *Homerus Iliades lib. 18.* de qua Græcorum consuetudine testatur *Alexander ab Alexandro dierum Genialium, lib. 3. cap. 7.* dicens quod mulieres in luctu Albis vesti-

34 bus t indubantur, plures rationes reddidit

35 t *Plutarchus Problemis. 25.* quarum illa mihi a priori videtur, dum inquit, Solum igitur Album sincerum, & purum, & minime inquinatum est, quare mortuis apertissimum. Defunctus enim simplex quidam factum est, purum, & omnium commixtionem vacuum, nihil planè aliud, nisi quoddam, quasi tinctorio veneno sic corpore liberatus.

36 Argei verò in luctu vestes albas t induunt, vt Socrates dicit, aqua ablutas, *hæc Plutarchus.* lugubres vestes filij, & alij. pullæ erant, scilicet nigre Hinc *Apuleius Metamorphos. lib. 3.* Quædam

37 mulier (inquit) per medium Theatrum, t lachrimosa, & flebilis, atra veste connecta, & lib. 7. mater pueri mortem deplorans fletu, & lachrimosa, fuleatq; veste connecta, de quodæm *Alexander ab Alexandro in dicto, cap. 7. que in loco de Romanis* inquit, post sequente proximiorum affinium, & a-

38 micorum turba, lugentis habitu, capillo t demisso in veste pulla, aut eerulea, apud exteros phæus color fumebatur in luctu, qui inter Album; & nigrum fuisse color traditur.

DONATIONES plures aliz inter spon-

fos, & coniuges fieri possent, narrantur à Doctioribus, quæ quia raro contingunt, & in iudicijs quotidianæ, & mihi videntur fuitiles, & modice considerationis omittimus, vt, si donetur aliquid vxori

39 ad substantiationem annuam, vsq; t ad vires dotis, vt in *Lex annuo. in princ. ff. de Donat. ino. vir. & vxor.* Si donentur vires, vel luterum pecuniarum

40 t vxori, d. *Lex annuo. §. si maritus.* Si donaret fructus t predij, l. *de fructibus. 18. ff. eod. Tit. l. si fructus. c. 142. eod. tit.* Si donet, quæ vires t gratia illi seruient *l. si vir vxoris. 19. eod. tit.* si donet vir vxori pro a-

41 gendis suis negocijs, puta pro t paraphernalibus, *l. si quis pro vxore 22. ff. eod. tit.* Donari possunt

42 t seruorum opere, *l. si quas. §. si quas. 29. ff. eod. tit.* si vir in diem debet, & t præueniat soluens, *l. si d. §. si vir ex lana 32. §. quod si vir vxoris. ff. eod. tit.* si donauerit t causa mortis, *l. si vir vxoris. §. 4. §. vxor 147. viros. ff. eod. tit. l.* Donat vxor viro t ad dignita-

tem adipiscendam, l. *quod adipiscenda. §. ff. eod. tit. 148 t Imperator Augultz. l. Donationes, quas Diuus 26. C. eod. tit.* Non fuit silentio transiit auctoribus à quibus habuimus, *Ioan. Berbery in l. vxoris parte 2. Rubr. q. n. 3.* breuius commemorat *Nicol. Vigell. in method. iuris civilis, lib. 4. cap. 10. dist. tit. 1. Francij. Commans, lib. 8. cap. 11. Ioan. Lopez in Rubr. de Donat. inter vir. & vxor. §. 47. §. 50. §. 51. §. 52. §. 53. §. 54. §. 55. Socin. in Reg. 104. Petr. Duenn. Regul. 221. per totum. Ioan. Bessian. in consuet. Aluer. cap. 14. artic. 39.*

PATER donare filio in potestate nō potest,

149 nec donatio illi facta valet. l. *Donationes quas parentes, c. de Donationib. inter vir. & vxor. l. 2. c. de Inofficijs. donat. l. cum te. 11. l. sine emancipatis, 17. c. de Donat. l. 2. §. si pater, l. si pater filij. ff. de V'f. pro donat. Ber. in l. frater à fratre, ubi Alexander, & ceteris ff. de condition. indebit. in l. Los inofficiu d. in princ. num. 2. ff. de ope libert. Petrus Iacobus de Aureliaco in Practica. Titulo de Restitutio. in integrum pro re scissoria personalis action. col. 12. vers. si quando possit donare pater. Ioan. Berbery in l. vxoris inris, parte 2. Rubric. 2. num. 10. vers. item nec donat pater. Baribol. Socin. in Regul. 103. Ioan. Sarrazan in Consuetudine Turonenfis, tit. 24. De Donationi entre les Nobles, artic. 3. vers. istis sic satis. Baribol. de Cassan. in Consuetud. Burgundie, Rub. 4. n. 36. vers. Quinto quia licet. Bertrandus Argenteus in consuetud. Britannie, tit. 10. de Appropriacione, artic. 266. §. sequitur nobilis dubitatio, num. 12. vers. Tertia, quia hæc species, num. 26. in fin. & num. 35. Petrus Duennas Regul. 223. Petrus Gregorius singulatis, iuris Veneris lib. 28. cap. 9. sub num. 9. & pluribus infra Menoc. de Præsumption. lib. 3. præsumps. 29. num. 1. l. l. Clarius in §. Donatio. q. 8. Cephal. in cons. 183. num. 23. vol. 2. in cons. 308. num. 38. vol. 3. in cons. 499. num. 18. vol. 4. Rehaur. Castaldus Tract. de Imperat. §. 110. num. 293. Card. Paris. in cons. 16. num. 19. vol. 2. Prosper Carantes in Prag. Filiorum familias, §. 1. n. 6. l. l. Iosephus Mascard. de probat. concl. 305. sub num. 1. Riminal denior in cons. 240. num. 12. vol. 2. Francis Arctin. in cons. 17. in cap. consideratis diligentijs in d. col. 2. vers. sed tamen bis non obstantibus, Marc. Anton. Peregrin. in cons. 78. num. 2. vol. 3. in cons. 97. num. 30. vol. 40. Raph. Comissus in c. 15. incip. Dominus Caterina.*

RATIO autem quare pater in filium familias, qui in sua potestate est donationem facere nō possit, est, t quia quicquid ille acquirit patri acquirit. vt dicit *Ulpianus in l. Places. 78. ff. de acquir. hereditas.* Hinc per filium etiam ex causa peculiat

150 t possit filio patri queritur. t l. 1. §. item acquiritur l. quicquid 4. ff. de acquir. possessio. quod pulchre & copiose exnotat *Marius Manina lecorum communium lib. 3. cap. 5. Ioan. Baptista Caccialup. in l. frater à fratre, num. 52. Ioan. Coraf. parte 2. num. 56. Andre. Alciatus, lib. 6. Paradox. m. 4. cap. 3. Ioan. Cephal. in cons. 69. num. 13. vol. 1. African. Clementini de Patria prope c. 6. effectum 2. num. 2. Sunt enim pater, & fi-*

151 lius t vna, & eadem persona. S. ei verò, in d. de iurib. sig. natis. l. §. natis. c. de impub. & alijs

152

subst. l. cum sumus. S. illud quoq. C. de Agrioli. & censu l. 1. i. Gless. in c. super ex. c. de testam. & in c. 1. na nobis in Feib. Lucro, extr. de Decimis. Alexand. in l. ferendum, numer. 19. ff. de verb. obligat. rediret
 153 in rem recta via ad ipsum donatio, quæ à patre filio fieret, ut in dicta l. placet. Et plura ad hoc dicit Ioannes Berberg in Viatoris iuris parte 2. Rubric. 4. numer. 6.

DECLARA primò supra narratam con-
 154 elusionem, Patrè donare filio emancipato posse, l. cum de bonis, v. l. fine emancipatis in l. 7. cum res 22. l. si quis in emancipatum 26. C. de Donat. Bald. in dicta l. cum de bonis, in dicta l. fine emancipatis, et in dicta l. cum res. Bartol. amicum, in l. v. iuris in arandi, nu. 2. ff. de per. liberos. Bald. in Aut. Ex testam. c. 1. 3. vers. secundum caput est. in autentica vnde si parit, nu. 1. C. de Inoffic. test. In emancipatis fieri posse à
 155 patribus donationem non ambigitur, ut opinè concludit Petrus Gregorius Sintagmatis in v. numer. sub. 28. cap. 9. nu. 12. Ioan. Lopez in Rep. Rubr. de Donatione inter virum, & uxorem, §. 38. sub nu. 8. vers. Item sicut valet, & voluit Bartholem. Socin. in consil. 177. ans. Quoniam in presenti ad. 8. sub nu. 22. vers. circa septimam queritur. vol. 3. de quo Alexan. in consil. 21. incip. Attentes bis, quæ in Instrumeto, per totum, vol. 3. in quo, ultra quòd tenet Donationem factà à patrè filio emancipato valere, sed etiam illam,
 156 quæ fit tempore emancipationis valere, nec dici ob causam, sed dici donationem simplicem. Quin-
 157 imò quando fit filio in potestate per emancipa-
 tionem confirmatur, si patri tradidit, & non ademit, secus si pater uerit ante emancipationem, l. donationem in communem. S. pater, qui filia, ff. de Donat. l. fine emancipatis. C. de Donationib. Francisc. Arretin in consil. 17. incip. Attentes diligentissime, vol. 6. Mare. Anton. Peregrin. in consil. 6. nu. 30. vol. 1. Mas-
 fuer. in Practica vint. de Donationibus sub numer. 3. vers. Item simplex facta donatio. Rimin. d. senior in consil. 409. nu. 1. 2. 8. vol. 3. Raphael Camensis in consil. 28. incip. de fundo dato, in princip. Angel. Gambilion. in consil. 124. num. 3. Fract. Papen. in libelli quo agitur pro Donat. in c. 6. Ad dimittendum, num. 3. Sil-
 158 uester Alabrandin in consil. 114. num. 40. Surdus in consil. 75. num. 13. vol. 1. Socin. in Regul. 103. num. 20. Ioannes Dilectus Durand. de Arte et l. and. sit. 3. candel. 2. num. 3.

DECLARA secundò, Donationem factam
 158 à patrè filio in potestate Iuramento confirmari, voluit Ioan. Andr. ad Specul. in tit. de testam. S. Imprimis sic sub num. 15. in Adde. incip. In fin. V. ver-
 159 bus de Bobo, ubi filius, vel filia inter, vel emancipetur,
 facit text. in c. Quoniam, de pact. in 6. & ideo interpo-
 160 sit iuramento, non potest contra illud venire,
 quia iuramentum est de Iure naturali, ut tenet
 161 Gless. in c. Autoritate, in 15. q. 6. quo Iure non curatur
 patria potestas, & ideo constat, quòd inter patrem,
 162 & filium oritur obligatio naturalis, l. frater à
 fratre, ff. de condit. indubit. ad dandum, & sic domi-
 163 nium transferitur, si aliis sequebatur, quòd illa
 naturalis obligatio est inanis, & vacua, quòd est

absurdum, ut dicit subtiliter Baldus in l. iuris in
 num. 8. C. de usuf. pro donat. Andan. Roman. & A-
 lexand. in l. si donationem. C. de collat. Francisc. Ar-
 164 tetin. in l. Placet, ff. de acquir. heredit. idem Bald. in
 consil. 430. incip. Ad euadendum vol. 1. Federicus de
 Senis in consil. 40. Alexand. in consil. 7. incip. V. si, &
 consideratus, col. 1. vers. filiam partem in terminis,
 vol. 2. ubi post Bald. dicit, quòd si in donatione fa-
 cta à patrè filio est appositum Iuramentum, tene-
 162 donatio, & sicut tenet inter virum, & uxorem
 vallata iuramento, vt tenet Gulielm. de Cune. in l. 4.
 sed, & si possessor, si item si in arano, ff. de Iure Iuran.
 idem Alexan. in consil. 157. incip. V. si in Instrumeto,
 col. fin. vers. pro hoc etiam bene facit, eod. vol. 2.
 & in consil. 20. incip. Ponderatus, col. 1. vers. pro
 quo triam fieri vol. 3. Marian. Socin. Senior. in consil.
 91. incip. V. si, & diligenter ponderata, col. 4. vers. filia,
 sed pro certo vol. 1. Bartholem. Socin. in consil. 118.
 incip. si volumus, col. 1. 2.olum. 3. Corp. in consil. 306.
 col. 2. vol. 3. Decet. in consil. 230. col. 1. Carol. Ruin.
 in consil. 121. col. 1. vol. 1. Cardinal. Paris in consil.
 53. numer. 3. vol. 1. in consil. 69. numer. 128. vol. 3.
 Ripa in l. si vngnam, q. 15. numer. 34. C. de Reman.
 donat. l. si in l. pacta qua contra, numer. 6. C. de
 Pass. Ioannes Neuzan. in consil. 8. num. 3. Ioan. An-
 163 ton. Rubius in consil. 130. numer. 5. Hieronym. Gra-
 tian. de magis commun. opinione in consil. 7. numer.
 8. vol. 2. Roland. à Velle, in consil. 77. in princip.
 volum. 1. Ioan. Cephal. in consil. 495. numer. 4. 13.
 volum. 4. Marianus Socin. Iun. in consil. 67. numer.
 58. volum. 2. Bartholom. Socin. in Regul. 103. num.
 8. Guido Pape in Decis. Delphinal. 146. numero 1.
 Gulielm. Benedic. in Repet. 6. Reynantini, in Verb.
 Testamentum 3. numer. 36. de Testament. Anton.
 Capie. in decis. Neapol. 56. numer. 2. Seraphimus de
 Seraphimus de printezis Iuramentis. Printezio 72.
 numer. 1. Iacob. Philipp. Porti. Commun. opinio. lib.
 2. conclusio. 2. in princip. Ioan. Berberg in Viatoris
 Iuris parte 2. Rubr. 4. numer. 11. Rimin. d. Senior,
 in consil. 383. num. 14. volum. 2. Tobias Nomin. in
 consil. 1. num. 12. in consil. 56. num. 6. Aymo. Crauetti.
 in consil. 19. num. 1. Francisc. Feggiani in consil. 68.
 num. 303. Ioan. Lopez de Palatis Rubius in Repet.
 Rubr. de Donacione inter virum & uxorem, §. 51. num.
 3. vers. final. Facit ad confirmationem, And. Aleat.
 in consil. 45. num. 2. Francisc. Beccus in consil. 30.
 num. 4. Ioan. Crotus, in consil. 11. num. 28. Ioan. Pe-
 164 trus Surdus in consil. 75. num. 9. volum. 1. & in con-
 sil. 259. num. 15. volum. 2. Ioan. Dilect. Durand. de
 arte et l. and. sit. 3. caut. 2. sub nu. 2. Petr. Duen. Re-
 gul. 219. vers. pro qua opinio.

CONTRARIUM tenuerunt Bald. Paul.
 163 de Calire & Fulgo. & Corn. quos referunt Iacob.
 Philipp. Porti. in Trad. consil. lib. 2. consil. 2.
 vers. final. contrarium, & Anton. Gabriel. commun.
 opin. lib. 3. Titul. de Donat. conclusio. 4. num. 3. illam
 sequuntur.

VERVM prima opinio est communiori
 Doctorum opinione approbata, & ideo omnes
 illam sequuntur.

DECLARA Tertiò posse patrem donare filio in remunerationem beneficiorum, quia tunc 165 § dicitur donare, vt e contrario, idest præcedentibus meritis. *Aut. Vnde si pater*, vbi hoc voluit Bald. sub m. c. de inofficijs testam. c. in *Aut. Ex testam. col. 2. vers. Tertia est opinio*. C. de collat. qucm sequitur Barthol. Socin. in *conf. 215 incip. Vbi prædicta*, col. 2. *vers. Et si sit dictum quod donatio vel. 2. idem Socin. in Regul. 103. in 5. l. ult. Clarus in S. Donatio. q. 8 in princip. Ioan. Sainxon in Confectand. Turonens. 111. col. 24. Des donat. entre le nobles. Articul. 3. col. 1. vers. si dictis testis. Ioan. Cephal. in *conf. 61. num. 13. col. 1.**

SVBDECLARA autem supradictò casu 166 merita eik. probanda, vt dixit Bald. in *dicta aut. Vnde si pater*, m. 1. Idem dicit quod merita non presumuntur, sed sunt probanda, dum inquit, de istis 167 meritis ¶ debet liquere, quia incerta merita nihil operantur. Eodè modo concludit in *dicta Aut. ex testam. sub num. 2.* & ista merita remuneratione digna, non debent esse de officijs, & obsequijs, ad que 168 ¶ tenentur filij exhibere patri, quia ista non sunt remuneratione digna, nec impedirent vel nullitatem donationis, vel reuocationem illius opponere, vt post Ripam in *l. fin. q. 14. C. de Renoc. donat. voluit Andr. Tiraquei ibidem, in verb. Donatione largiri*, num. 106.

SVBDECLARA secundò quòd quando est donatio inter patrem, & filium, & sic inter personas prohibitas quo stante merita sunt probanda 169 quòd tunc nec sufficit ¶ assertio donantis. D. D. in *dicta l. si donatio*. C. de collat. Oldrad. in *conf. 5. incip. Titius in fin. Alexand. in *conf. 43. incip. Fidei*, & ponderati, col. 1. vers. Nec obstat si diceretur, col. 4. Et ista fuit assertio Barthol. in *l. si forte*, per illum text. ff. de Cestren. penult. dum inquit, quòd in quis non po-*

170 test donare, nisi pro meritis, & seruatis ¶ non sufficit simplex assertio donantis, quem sequitur idem Alexand. in *conf. 101. incip. vbi in instrumentis*, vers. & per hoc concludit, col. 1. Decius in *conf. 20. incip. in causa istorum fratrum*, vbi plenè, & in *conf. 366. incip. Pro declaratione, in rebus dubijs*, nu. 10. Petr. de Amber. in *Conf. 247. incip. Dilectum facit. Aymo Carretta in *conf. 175. col. 2. vers. Si quis dicit*. Ioan. Lopez in Rubr. de Donat. inter virum, & vxor. §. 39. num. 6. 7. multos allegans Holand. à Valle, in *conf. 98. num. 5. col. 1. Alartiaus de Affili. in decis. Neapoli. 102. Anton. Caprini, in decis. Neapoli. 102. numer. 2. quos sequitur Andr. Tiraquei, in *l. si vngamus, in Verb. Donatione largiri*, num. 23. C. de Renocand. Donationib. Iacobs Purhus Angelerminus in Confectandine Arelatensis. Tit. de Testamentis, cap. 13. in fin. item tenet post Andr. Barbat. in *l. Diuortio. col. penult. ff. de verb. oblig. vbi dicit ita consultiue Bonome. Ioannes Gutierrez de contrahendis Inratib. lib. 2. cap. 6. nu. 11. Ioan. Sainxon in Confectand. Turonens. sit. 24. des donat. entre les nobles. Art. 3. col. 1. vers. si testis. Anton. Thesaurus in decis. Pedemontana. 11. num. 6. 7. Ioan. Baptista Thorus in compendio decis. Neapoli. in verb. Donatio causa Mor-***

Summa Decisum T. 111.

lis. Francis. Viuius in Commun. opinio. 205. Polydorus Ripa Singul. obferuat. 79. m. 4. Masius in Pract. Titul. de Donationib. & legatis. nu. 6. vers. Item hoc quod dictum est. Iosephus Mascardus de Probat. concl. 184. nu. 6. Marian. in *conf. 77. nu. 57. vol. 1.*

SVBDECLARA tertiò, vt merita probentur 171 aequipollentia, alias donatio non ¶ valeat, nisi vbiq; ad summam meritorum probatorum, ita videtur opinio Bart. in *l. frater & fratre*, num. 57. vers. Sexto quare. ff. de Condict. Indubi. dum dicit, quòd mei ita 172 sit digna donationi ¶ idem dicit in *l. si quis pro eo*. S. Item si filius à patre, sub num. 3. in finalibus verbis. ff. de Fideiuss. quod dictum, licet dici, & interpretari possit, quoad qualitatem, non autem quoad quan- 173 titatem, vt de qualitate, & quantitate ¶ merito sum ex doctrina Nicolai de Mascardis, r. tert. Bald. in *l. si donatione*, sub num. 2. vbi, in finem C. de collat. vellicando Bart. annotauit, & eiusdem opinionis videtur idem Bald. in *aut. ex testamento*. C. de collat. quem sequitur Barthol. Socin. in *dicta Regul. 103. nu. 5.* 174 dicens, quòd in eo, quod excedit, non valet ¶ donatio. Vnde Alexand. in *conf. 55. incip. consideratis* verbis, col. 4. vers. Et quòd debet attendi qualitas, vol. 4. Carol. Rin in *conf. 173. sub num. 12. vol. 1. in *conf. 140. sub num. 6. vol. 4. Decius in *dicta l. si dona-***

175 ¶ pot. stant studiorum causa patrem, aequiparando 175 ¶ causam studiorum causæ dotis, vt illa equiparatur Barthol. in *l. prima*, nu. 3. §. si filius, mater. vbi Bald. col. 5. vers. quia gloss. equiparari. dum dicit, quòd valet donatio inter patrem, & filium in potestate causa studiorum, & ibid. ¶ declarat Angel. quòd si donatio 176 patris facta ¶ filij in potestate causa dotis. I. Pomponius Philadelphus ff. Famil. hereditand. gloss. in l. 1. de inofficijs donat. quod teneat. R. p. Comen. in *dicta l. 1. Ludovic. Rom. in *l. Donatio S. pater*, ff. de Donat. quos sequitur Iason in *dicta l. prima*, nu. 5. l. 6. §. solus mater. dicens hanc esse communem opinionem. Barthol. Socin. in *dicta Regul. 103. nu. 5.* Ferdinandus Loazet, in *l. filius Familias S. Dini*, nu. 85. ff. de legat. 1. Petr. Rebuff. de Privilegijs Scholarium. Privilegio 60. num. 2. Bernardus Suedobius in Reperition. Ant. Lubina. Cap. 15. incip. veniens & in dispensat. nu. 43. C. Ne sit propter. Iul. Clarus in S. Donatio. q. 8. vers. Tertiò inferius. Afcanius Clementini de Patria potestate, cap. 6. eff. in 17. nu. 49. 50.*

QUANTVM attinet ad donationes, quæ fieret per filios familias patribus, visò est mlii congruen-

177 tius tamen mentionem facere in Titulo sequenti, ad quem lectores remitto.

DECLARA quinto non procedere in Imperatore, seu tamen Rege donante filio ut arg. l. pen. C. de Donat. in iur. & xxv. cuius autoritate ita voluit Bald. in c. 1. Item Sacramenta. col. pen. vers. verum de Pace tenend. & Invenit. firm. Oldrad. in consil. 23. incip. ut vides, de quo queritur, in primo dubio. Hippolyt. de Marfil. in singul. 196. incip. confirmatio. & Iarius alios allegans Reslaurus Castaldus in Traict. de Imperatore. p. 110. §. 293.

DECLARA sexto matrimonij. & nuptiarum tamen causa patrem posse filiofamilias donare, arg. della. l. Pomponius Philadelphus. causas, & rationes assignat Anton. Faber in Codice Fabr. lib. 8. titul. 34. Definuit. per totam.

ARGUMENTVM.

In donatione inter vivos non debet fieri mentio mortis, & duo testes requiruntur, in donatione causa mortis quinque requiruntur. & nudo pacto perficiuntur istae donationes. Donans reservato usufructu inter vivos dicitur donare, causa mortis donatio ultimae voluntati adheret, in eaque possunt substitutiones fieri, & caput vires a morte donantis. filiusfamilias non potest donare inter vivos, nisi castrensis, vel quasi; Pater potest donare filio emancipato non in potestate, ex causa tamen studiorum valide donat. Absenti non potest donari, nisi interueniat, vel epistola, vel notarius stipuletur pro absente, hoc etiam requiritur in donatione causa mortis, si tamen praesens esset donatarius praesumitur consentire. Infanti, & concubinae donatio facta tenet de iure civili. Omnium bonorum donatio reservato usufructu valida est, & haec materia plenissime tractatur.

S Y N N A R I V M.

- 1 Donatio inter vivos ab Episcopo dicitur propria, altera causa mortis dicitur impropria.
- 2 Donatio causa mortis, quae non liberalitate simpliciter, ex causa retractatur.
- 3 Donari dicitur, quod nullo iure cogente conceditur.
- 4 Donum est, pro quo nihil debetur, ex Suida.
- 5 Donum donatio est irrevocabilis, in qua donato delectatur, non nisi, si donatum sit.
- 6 Donantes haec sunt, cum dominium rei nostra damus perpetuo, Donatio iura ad tempus, ut ipsa, aut similis reddatur, Autumum. Quamvis cum com-

modatum, quoniam operam nostram, Mandatum cum diligentiam nostram, in ra alterius conservanda, depositum nominatur. Haec Conuanti.

- 7 Donatio est, quae nullo cogente iure, sed magis ex mere liberalitate, & immunitate in alterum sit collata.
- 8 Donatio propria dicitur, cum quis de ea mente, ut statim veluti accipiente fieri.
- 9 Donationis contractus mobilis, & honoratior appellatur.
- 10 Donati Titulus est gratissimus.
- 11 Donatio habet speciale, & elegans nomen, & est titulus in iustissimus ad transferendum habili.
- 12 Donatio inter vivos illa est, quae sine mortis cogitatione fit, & est irrevocabilis.
- 13 An si in ea fiat mentio mortis, dicatur inter vivos, si dicat, quod renouari non possit, nu. 16.
- 15 Donatio, an praesumatur esse inter vivos, si in illo mentio mortis facta non fuerit, nu. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26.
- 17 Pro faciendo donatione mortis causa quinque testes requiruntur.
- 18 In iura Ecclesiastica duo testes, cum parochia in donatione causa mortis sufficientes in donatione inter vivos, duo, vel Tres, nu. 29.
- 30 Donatio hodie nudo pacto perficitur, & in donatione etiam causa mortis actus ex nudo pacto locum habet, num. 31.
- 31 In qualibet donatione causa mortis necesse est mortis intentionem fieri, nu. 33. 34.
- 35 Valentudinis infirmitatem, periculum in illam vocamus.
- 36 Infirmitas, sine morbo, quid sit? nu. 56.
- 36 Morbus, est totius corporis corruptio secundum Ciceronem, nu. 38.
- 39 Infirmitas incinerat humores, & corpus ad sterilitatem inducunt.
- 40 Infirmitas mortis agnoscitur.
- 41 Donatio causa mortis ab infirmis, & sanis facta mortis mentione fieri valet.
- 42 Hostium incursum, & inimicorum est instans, & insinus, manus, sufficientes ad faciendam mortis causam donationem, nu. 43. 44. 45.
- 45 Bella gestur, aliquid nuntiatus ab vicinorum pollicebantur.
- 46 Hostes, qui dicuntur?
- 47 Prædacebatur, quod bello quarebatur.
- 48 Prædonet, qui fuit? nu. 50.
- 49 Spartacus atrosum, gladiatorum munus exercebat, perditus, & fugitivus homines conducebat, Romanis bellum intulit, Clodius Glabrum viciis, Lentulus exercitum dissipavit, Tertius apud Mutinam Cassy Castra delevit, donec a Marco Licinio Crasso in Etruria ab penuriam Numum non valent in Siciliam irascere dimittendo sanguinem bellator necesse est.
- 51 Condelatus est horridus habitus, trauceus species, Violenti Spiritus, vox terribilis.
- 52 Crudelitas, nimis in hominem malum est, indignaque Regis animo, Ferina ille rabies est, sanguine gen-

- ganders, ac vulneribus & abiectione homine, in silvestre animal transire.
- 53 Superbia, & crudelitas, si fera, non tamen laetantur penam, nu. 54.
- 55 Navigationem sapienter fortuna indicium ex profecto suscipiunt.
- 56 Nere ferendus parent, De I. indicio, & gratia servari, primam Nautam, (quam Arcam vocamus) insperide ingressus, nullo timore aquarum Diluvij perterritus Gloria Triumphum à DEO promeruit.
- 57 Qui navigans mare, narrans pericula eius.
- 58 Maris navigationem, & cilium periculum ex lunale.
- 59 Pyrata in mari mala damna inferunt.
- 60 Pyrata fides Christiana a hostibus aequiparatur, iniustum & pessimum humanum genus, nu. 63.
- 61 Pyrata Maris, & fluminum sunt excommunicati, num. 62.
- 62 Infestamur in mari per latrunculas.
- 63 Visu datur Sexto Pompeio Megus Pompei filio, quod Pyratam exerceat.
- 64 Michael Martines de Pilar J. C. Doctissimus consiliarius, & in supremo Aragonum Consilio Regni, eleganter, & Doctissime suadet Regi Neitro ad reacquisitionem Algeria, & Bugia ad compescendum Pyratas Maumetanos, qui non solum Hispania Regna, sed totum Christianum Orbem infestant, in Discurso ad hunc finem edito.
- 65 Ioannis Baptista Valenzuela Velazquez J. C. Doctissimus, in Regno Neapolis Regensis Consilij supremi, Praesidentis Sacri Consilij, & Vice praebonarij, laudet.
- 66 Civitas ad non iusta loca, sed insidiosa, non tenetur ire ad comparendum, etiam si fides salus conditio.
- 67 Inimicis suis capitalibus non debet quis se considerare.
- 68 Vbi sunt odia, & partialitates, non tenetur quis coparere, sed excusari, etiam si non muti excusatores, vel procuratores.
- 69 Iusta timoris causa sunt partialitates, & factiones Tyranni, vel inimicorum, & bella etiam externa, & non iusta loca.
- 70 Senectus infirmus dicitur, & senex infirmus dicitur.
- 71 Senes dicitur moris proximi.
- 72 Senio confectus dicitur senex morbum habens.
- 73 Infans senilis, illud, confectus exillens, donanda, dicitur causa mortis donare.
- 74 Donator ususfructus nullum sibi reservans, causa mortis donare videtur.
- 75 Per ususfructum reservationem in vita factam, sublata est mortis expellat, & valet in vita.
- 76 Ususfructus formalis, qui est quodam servitus, non patitur illare cum dominio.
- 77 Donans ususfructum soli fundi, reservato sibi ususfructu in vita, dicitur fecisse donationem inter vivos, & dicitur transfatum dominium, amplius, num. 80.
- 81 Donatio causa mortis, contractum inter vivos, an vero ultima voluntati adhaereat? intellige, num. 82.
83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93.
- 93 Placuit, & Azo sunt in decendo iure civilis, duo splendidissima lumina.
- 94 In donatione causa mortis, an possit fieri substitutio.
- 95 Anb ligitantes, an fieri possint in contrahentibus?
- 96 Qui dicit testamento falsum, donationem non amittit, etiam si sit causa mortis, dummodo sit facta ante testamentum.
- 97 Legatum hereditas, additionem requirit, ratio quare, nu. 99.
- 98 Donatio causa mortis non capit vires à testamento, sed à morte donantis.
- 100 Legatum non potest à legatario propria auctoritate capi, quia eo promittitur.
- 101 Filij similes donare inter vivos non possunt. Limita, nu. 103. 103.
- 104 Causa mortis Donare filijs familias, an possit.
- 105 Pater donare potest filio emancipato, non autem in potestate. Intellige, num. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 115. 116. 117. 118.
- 114 In duobus casibus in donatione ob mortis per patrem facta filio, non requiritur, meritisque probetur.
- 115 Donare, an possit pater filio naturali. Declara, num. 116. 117. 118. 119. 120.
- 121 Donare, an possit filio Decore, vel ex causa studiorum? nu. 122. 113.
- 124 Pater donans filio in causa matrimonij quodam bona, postea faciens testamentum super illis bonis facti fideicommissum, an dictum onus imponi poterit? declara. num. 125. 126. 127. 128. 129. 130.
- 131 Absenti, an fieri possit donatio, & quomodo fiat, vel valeat, num. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165.
- 132 Donatio exigis donatarii, & donatarii consumsum, 133.
- 133 Nemo cogitur donationem, & beneficium recipere.
- 137 Notarius an possit stipulare donationem pro absentie. Intellige, num. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147.
- 144 Donatio acceptata per notarium, an requirit acceptationem, & ratificationem Donatarii? Declara nu. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153.
- 154 Donatarius, qui fuit absens, & tamen capis possessionem rei donatae, an quis fuit dominum, & remaneat validet? nu. 155.
- 156 In renovandi donationem competens donantei, an competat heredi?
- 157 Ratificatio donantis competens donatario absentis, an eo moriens competat suo heredi.
- 158 Donatio causa mortis, an requirit stipulationem, & acceptationem, & an fieri possit nudo pacto? num. 159. 160. 161.
- 161 Expressa donatio causa mortis, in qua non fuit praesens donatarius, tamen eius beneficium, & factum tamquam fideicommissum valet.
- 165 Dilecti, donatio in vim fideicommissi eo modo facta va.

- valeat, sicut aris poterit, tamquam virginitas voluntas.
- 166 In donatione causa mortis debent quing, sesses interuenire, sed in Regno Neapolitano debet interuenire iudex ad contrahens, per Camill. Regni. Instrum. notum rebus, an. 167. an sufficiat tres testes iuxta formam statuti Seneffii, an. 168.
- 169 Donator si prius moratur, quam donatus, donata rei donatorum ad heredem donatus remittitur, quia donator ratificatio post mortem donatus fieri non potest, nec valet, an. 170. 171.
- 172 Donatio, pro qua interuenit notarius, si natus fuerit donatario, ab aliis, absque, donatus voluntate, valida non erit, an. 173.
- 176 Donatio in sancta facia, notario stipulante pro eo, valida erit, declar. an. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186.
- 180 Infans cuius tutoris auctoritate potest hereditatem locupletem adire.
- 83 Intellectus, L. notorum, C. de Acquir. poss. num. 184. 185.
- 187 Concubina donari, an possit, & donatio valeat? Declara de iure Pandectarum, iure Codici, iure canonum, sacra Scriptura, & aliarum Gentium, an. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 231. 232. 233.
- 190 Iure Vigestorum non est permixtus in Virgine, nec in virgine concubina.
- 190 Magistratus in provincia, quam habebat, poterat concubinam habere.
- 192 In ecclia concubinitas non est imprecata.
- 196 Ecclia si quis personam concubinitatem prohibuit in sinatu, an. 197.
- 198 Spurius natus ex illicito per concubinitatem succedit matri, an. 199.
- 199 Concubinitas iure Codicis inter solutum, & solutam licita est.
- 201 Fellex gratia, an concubina latine, vel amica dicatur? an. 202. 203.
- 202 Intellectus, L. Messurus Sabinus, 144. ff. de verb. signific.
- 204 Laurentij Valle calumniam aduersus Iurisc. solutum, & alius opinio rejicitur, & defenditur alij per auctorem, an. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213.
- 205 Fellicia, an pallucis velius appellari debeant, num. 206. cum seqq.
- 214 Concubinitas iure canonum prohibita, an. 215.
- 216 Voluntas Dei (secundum Apostolum) est sanctificatio nostrae, ut abstinemus a fornicatione.
- 217 Concubinitas a Iuvenio Tridentino Concilio damnata.
- 218 Maria in Sacra Scriptura prohibita, sub qua omnis illicitus concubitus prohibetur.
- 219 Abraham cum Agar concubitus sine fine Sarai sua uxoris, an. 220.
- 220 Jacob, ut ilia et cum Lea, credens hanc cum Rachel, fuit ex artificio Laban Saceris, an. 221. 222.
- 223 Concubina in sacra scriptura habens in domo, & seruiebant uxoris, & matrisfamilia.
- 224 Salomon natus mulierum auctore excessu alios, num. 226.
- 225 Salomon servans uxores, quasi Regina stipendia, & concubina Trecenta.
- 226 Ineffrenata luxuria licentiam tot uxorum, mirarum, & concubinarum a Salomone duci nonnulli Reges, & Principes viri imitantes fuisse.
- 227 Concubinarum usus apud Persas penitus fuit.
- 228 Fulodintus Dux Abnitentum, seu Mosonitarum habuisse Trecentas concubinas in Alis castris apud Belgradum notum est.
- 229 Commodus imperator Trecentas tenuit concubinas, an. 230.
- 234 Atles concubinis eorum, an donare possint? num. 235. 236. 237. 238.
- 239 Sacerdos, religiosus, an donare possit concubinas? an. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248.
- 240 Privilegium Terrae militum, an competat militi ecclesiae militum, an. 241.
- 244 Merita, an sint probanda?
- 249 Donatio si continet conditionem an sit donatio? an. 250. 251. 255. 256.
- 252 Donatio siue sit inter vivos, siue causa mortis, siue sub conditione, siue in diem, siue ex die, siue sit pura observari debet cum suis pactis, si pacta sunt talia, quales, vel bonos mores non respiciunt.
- 253 Pacta, & conditiones non mutant naturam donationum.
- 257 Filius familias, quando possit donare patri, & alij? an. 258. 259. 260. 261. 262. 263.
- 261 Filius familias quando possit donare datam causa mortis, vel inter vivos constituit, vel non consentiente patri? an. 263.
- 264 Roma castrensia, an possit filius donare, vel quasi castrensia absque patris consensu? an. 265.
- 266 Roma, in quibus pater non habet usufructum, an possit filius familias donare absque patris consensu. Declara. an. 267. 268. 269. 270.
- 272 Filius familias volens patri causa mortis donare, an possit sibi ipsi consensum prestare? num. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309.
- 282 Iacobi Ferrarj Iuris consulti Tholosani laudes.
- 285 Auctor in vim suam nemo esse potest.
- 288 Tutor bona fide, & publice potest pupilli bona emere, an. 289.
- 290 Statutum requirens consensum consanguineorum in contrahendis nuptiis dicitur agnitionum.
- 263 Stante statuto finali, an mulier si contraheret cum propinquis, possit sine illorum consensu contrahere?
- 295 Statuto dicente, quod uxor non possit resari siue consensu viri, si uult utrum institui, an ille possit consensu.
- 298 Decur. glossarj benedicenda memoria, laudanda,

- de, & innotenda Fribi Florentia magnanimitas, qua tante fcientia virum produxit.*
- 303 *Iacobi Curacy della, contra Guidonem Papam de-
cision. 223. nn. 304. 305. 306. 307. 308.*
- 309 *Consensum Generalem an praestare possit pater filio
familias ad donandum, & an deferat, si eo casu
dumet patri?*
- 310 *Donatio omnium bonorum praesentium, & futuro-
rum, an valida sit? Declarat a pluribus modis. num.
311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319.
320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328.
329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337.
338. 339. 340. 341. v. ff. ad nu. 351.*
- 311 *Donatio omnium bonorum praesentium, & futuro-
rum, an suffragetur contrarium? num. 312. 313.
314. 315. 316. 317.*
- 312 *Donatio omnium bonorum praesentium & futuro-
rum, an valeat, si rejeret donans sibi quantita-
tem, vel rem, in qua passus est? num. 319. 349.
350.*
- 320 *Mulier monasterium instituens in omnibus bonis,
ac promittens, si testamentum non mutare, nec reu-
ocare, & si mutaverit, vel reuocaverit, ex tunc ha-
redi scripto donat, si mutaverit, vel reuocaverit,
vel aliter monasterio testamentum faciendo, vel
illa ingressa dispoferit, an valeat? V. id. num. 321.
322. 323. 324. 325. 326. 327. 328.*
- 329 *Donatio omnium bonorum praesentium, & futuro-
rum, rejerat, an valeat? Declarat, num.
330. 331. 332.*
- 333 *Donatio omnium bonorum mobilium, & immobi-
lium, an valida sit? num. 334. 335. 336. 337. 338.
339.*
- 340 *Donatio bonorum omnium mobilium, alteri verò
tantum immobilium, an eo casu iura, & actiones
mobilium debeantur de natura mobilium, & iura,
& actiones immobilium donatario illorum? n. 341.*
- 342 *Donans omnia bona sua mobilia, & immobilia, hic,
& ubiq; existentia, an comprehenduntur iura, &
actiones?*
- 343 *Donatio bonorum, non adiciens mobilia, vel immo-
bilia, an eo casu teneant iura, actiones, & debita-
rum nomina?*
- 344 *Donatio omnium bonorum praesentium, & futuro-
rum per donationem causa mortis, an valeat?*
- 345 *Donatio omnium bonorum praesentium, & futuro-
rum facta Ecclesiae, vel alteri pio loco, an valida sit?
num. 346.*
- 347 *Donatio omnium bonorum simpliciter, valida est,
quia non veniens futura.*
- 348 *Donatio facta in testamentum matrimonium, quia aliis
non esset contrarius, quid operetur?*
- 351 *Donari, an possit hereditas? num. 352. nn. 353. 354.
355. 356. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364.
365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372.*
- 372 *Pacta, an fieri possint, puta ego te promitto omnia
bona mea post mortem meam.*
- 373 *Iuris patronatus Ecclesiasticae donatio ut valeat,
requiritur superioris consensus, n. 374. 375. 376.
377. 378. 379.*

- 380 *Donationes facta in fraudem Fisci, vel eorum ditorum,
an repellantur? n. 381. 382. 383. 384. 385. 386.
387. 388. 389. 390. v. ff. ad fin.*
- 381 *Fraudis in Fiscum praesumptio refulsit, & credito-
rum ex omnium bonorum alienatione, num. 382.
383. 386.*
- 384 *Frans citius an praesumatur ex alienatione maioris
partis bonorum, num. 385.*
- 387 *Alienatio bonorum facta coniuncti a persona, an pra-
sumatur in fraudem Fisci, vel eorum ditorum? num.
388. 389. 390.*
- 388 *Consequenter, & coniuncti sunt nostri corporis parti-
cipari.*
- 391 *Actio reuocatoria, an debeat contra donatarium, seu
debitorem liberatum in fraudem creditorum?*
- 392 *Donatio simulata, an praesumatur si donans possit
donationem possidere? num. 393.*
- 394 *Donatio facta Claudis fidei, & secreti, an praesuma-
tur fraudulenta? num. 395. 396. 397. 398. 399.*
- 400 *Donatio facta prius, & postmodum retro donatio
sequatur primo praesumitur simulata, num. 401.*
- 402 *Quando sit alienatio, sine donatio in casu, in quem
fieri bonorum publicatio intelligitur facta contra
Fiscum.*
- 403 *Donatio, sine qualibet alienatione, quid dona-
tarius fecerit aliquid mutuum donans, vel quid
simile, ut praesumatur in fraudem, num. 404.*
- 405 *Donatio, quam subsequitur commissio delicti, an
praesumatur in fraudem?*
- 406 *Donans dicit de iure, pure, & absque fraude, an tanto
plus praesumatur contrarius fraudulens, num. 407.*

TITVLVS DECIMVS.

De Donatione inter viuos, & Donatione causa mortis.

Donatio, quam inter viuos dicimus, & quam Iuriconsultus Vlpianus simplicem, siue propriam dicit, altera impropria erit, & causa mortis dici poterit. Prima, vera donatio est, quae absque villa causa, si d. liberalitate, ac t. munificencia sola, alicui donetur, ad mentis intentione, vt nullo casu ad donantem reuertatur. Sic Vlpianus tradidit in l. 1. in princip. ff. de Donat. Altera verò, quae non absoluto t. liber alitatis inuita, sed modo, vel conditione, siue mortis, aut nuptiarum, ahaue causa. post modum non implera retractatur. ut dicta l. 1. §. 1. Senatus c. 35. §. 2. de Donat. conf. mort. §. 1. §. 3. in ff. de Donat. l. 1. h. 2. l. quoniam, C. de Donatione. quae sub mod. vt per discursum dicemus.

Hinc donari viderur, quod nullo iure cogente t. conceditur. Papinianus in l. Donari §. 9. ff. de Donationib. & iterum in l. Donari §. 8. ff. de Regul. iur. Quia adeo pura, & simplex erit, vt nulla lege, naturali, ciuili, vel praetoria debeat. vt inquit Pegasus Faber de Regulis Iuris Antiqui, cap. 82. vt illa donatio remaneat apud illum, cui donatur. Vnde Suidas dicit, Donum t. est, pro quo nihil debetur. Et Albertus Magnus E. buerum lib. 4. c. 1. ait, t. c. t. inquit, Donu t. est donatio t. irreducibilis, in qua do-

donans nō delectatur, nisi in donatum esse. nil aliud significans, quā quod qui donat ad se redire, vel ab eo, cui donatur, aliquid tamquam sēnus sperare minime aliquid proponat, vel repetat. *Seneca de beneficiis, lib. 2. cap. 11.* Non est (inquit) dicendum, quid tribuerimus, qui admonet, repetit, non est instans, non est memoria revocandum, nisi, vt aliud dando, prioris admonens, ne alijs quidem narrare debemus, qui dedit beneficium, taceat, narret, qui accipit. *Hic Seneca.* Præterea optimè distinguens *Franciscus Conuincens Commentarium Intra Civibus, lib. 5. cap. 11.* Donationis hæc (inquit) sunt, ¶ cum dominium rei nostræ damus perpetuo, donatio, quum ad tempus, vt ipsa, aut similis reddatur, Mutuum, quum vsum eius, commodatum, quum operam nostram, mādatur, quum diligentiam nostram in re alterius confersuēda, depositum nominatur. *Sic in summa Vlpiani dicti Iohannes Perarius Montanus, lib. 2. in summam, in rub. de donationibus* dicat, ut dicitur, est autem propriè donatio, quæ nullo virgente iure, sed magis ex mera liberalitate, atque munificētia in alterum sit collatio, ea quidem mente, vt statim fiat accipientis, nec vllō casu ad donatē reuertatur. Eodem modo ¶ propria donatio dicitur, cum quis dat ea mente, vt statim velit accipientis fieri, inquit *Petr. Gregorius Sinigaglia Intra, lib. 28. cap. 7. nu. 6.* dicitur donatio liberalis, simplex, vera, absolute, mera, inter vivos, directā, communis, irrevocabilis, vt dicit antiquus, & singularissimus *Ductor Petrus Jacob. de Aureliaco in præfatione, tit. de conditione ex lege, quæ pro re donata compit in princ. sub nu. 1.*

EX DONATIONIBVS itaque duabus, scilicet Donatione inter vivos, & donatione causa mortis, de quibus cardo illarum est, non dubium ¶ est donationis ¶ contractum appellari nobiliorem, & honoratiorem à *Iohanne Berbery in Vateria Intra, par. 2. rub. 7. nu. 7.* Bertrandus Argentinus in *Consuetud. Britannia des Appropriantes, artic. 266. §. 2.* ¶ incip. *Hic magnus, nu. 18.* dicit. Donati quoque tributus est multo gratissimus, vt sicut *Poeta* scribit, Res non parva labore, siue simplex Donatio sit, siue retento vusu, siue ob causam, estque eadem hæc inter vivos, & causa mortis, vt propria, & impropria, vt supra diximus, & inferius dicemus. *Iulius Clarus in §. Donatio, q. 1.* dicit, quod Donatio ¶ habet ¶ speciale, & elegans nomen. Estque Titulus Iustissimus ad transferendum habilis. *Ioh. Cephal. in conf. 4. nu. 5. vol. 1.*

DONATIO INTER Vinos, breuiter illa ¶ est, quæ sine aliqua mortis ¶ cogitatione fit, & est irrevocabilis, ita, vt nec Principis rescripto reuocetur. *Idem donationem. C. de Reuocand. donat. §. Aliæ autem donationes. Intra de Donat. l. Vbi tria donat. ff. de Donat. mort. caus. Et quando in donatione scriptum est animo donandi simpliciter, vel expressum est, quod donauit inter vivos, etiam si electa sit mentio mortis, vel collata in tempus mortis, dicitur tamen inter vivos, asserendo, ¶ quod non possit reuocari, dicta l. Vbi tria donat. 27. di-*

cta, l. Senatu censuit 35. §. fin. ff. de Donat. conf. mortis quod optimè concludit Alexander in consil. 4. incip. eire a primū dubium, col. 1. per totum, vol. 1. & plenius dicit Marian. Senec in consil. 53. incip. in præfenti consil. aiane, col. 1. 2. vol. 1. Ioan. Ferrar. Montan. in Rub. in 11. de damatibus, col. 3. verfic. Donationem inter vivos, & col. 4. verfic. postremo aduerte. Hoc idem voluit Barbol. de Cassen. in Consuetud. Burgund. Rub. 7. de successione §. 5. in Verbo. Ne ordonnance, nu. 6. 7. dicens de verb. irrevocabilitate. Præf. Papiet. in forma libelli pro donatione, in Verbo. Ex causa donantis; inter vivos, num. 1. post Petr. & Cyn. Bald. in l. qua dicitur ff. solut. matr. Oldrad. in consil. 114. incip. factum tale est, quodam mulier, nu. 2. & per totum, & in consil. 139. incip. Ad habendum, nu. 3. verfic. secundum erit, & elegantiter tradidit Francisc. Aretin. in consil. 4. incip. diligenter, & mature, col. fin. verfic. si d. tenen his vltima. Et in consil. 74. incip. Diligenter, & mature ponderatis, col. 1. verfic. Prima autem fundatur, quos sequitur Gulielm. Benedictus, in Repet. cap. 8. ynatus, in Verbo. Testamentum, col. 4. nu. 20. verfic. Vnde restat quod primo modo. ext. de Testamentis, hanc eandem opinionem tenuit Thomas Ferrerius in causa 30. col. 1. verfic. Tu autem, quod & voluit Vincent. de Franchis, in decis. Neapol. 213. nu. 8. dum dicit, non esse donationem causa mortis, quando apponitur verbum ¶ mortis pro demonstratione temporis.

DECLARA donationem in dubio præsumi esse inter vivos, non causa mortis, quia hoc præsupponens probare tenebitur, quamquam mortis quæ faceret donationem, si in illa specificè ¶ mentionem mortis non fecerit, l. Seia, §. fin. ff. de Donat. caus. mort. vbi Barbol. dicit esse casum notabilem, simile dicitur, in l. Seia 12. ff. de dote preleg. l. cum maritus 29. §. fin. ff. de Pæssis dotalibus, vbi est casus magis clarus, quod est facta mentio, & ¶ tamen est inter vivos, ¶ & annotauit gloss. in dicta l. Seia, de dote preleg. Gloss. in l. fin. in Verbo. indigere. C. de Donat. caus. mort. Francisc. Marc. in decis. Delphin 486. numer. 5. vol. 1. quod dictum sequitur sunt Dynus Barbol. Bald. Ioan. de Imol. virescent, & sequitur Alexander, in l. qua dicitur, numer. 6. ff. solut. matr. Oldrad. in dicto consil. 114. & in dicto consil. 139. Dynus in consil. 44. incip. Quæstio, de qua agitur, numer. 1. 8. Angel. in consil. 179. incip. Vbi prædictis Instrumentis, col. 6. verfic. Et quod donatio in stipularum deducta. Vbi dicit, quod licet facta effect ¶ mentio ¶ mortis partes irrevocabilem esse voluerunt, & ideo donatio inter vivos erit, volui notare verba, & principium, quia multi illud allegarunt sub alio numero, qui non reperitur. Idem concludit Doctissimus Francisc. de Aretio in consil. allegato 42. & consil. 74. Ludovic. Roman. in consil. 13. incip. in casu proposita consultationis in fin. sequitur Angelus in l. herus in consil. 37. sub numer. 20. vol. 1. Ioan. Berbery in Vateria Intra parte 2. Rub. 5. nu. 3. Barbol. de Cassen. in Consuetud. Burgundia. Eubrica 7. de successione §. 5. in Verbo. Ne ordonnance, sub nu. 6. 7. verfic. aduerte. Didac. Conarruatus, de Testa.

Testamenti parte 2. ſub num. 1. dicens hanc eſſe communem ſententiã, & neminem dicit eſſe contradicentem Mariam Anton. Natta in conſ. 104. ſub num. 6. vol. 1. in caſu, in quo dicitur in donatione, cum pacto expreſſe de non reuocando, quia ſi dicitur inter viuos. Iul. Clarus in S. Donatio. q. 4. per totam. Ripa in Tract. de Peſte. Titul. de Privilegijs conſuetudin. ſub num. 175. verſic. ſed contra. & lib. 3. Reſponſ. cap. 9. ſub num. 4. verſic. prædicti non obſtantibus. Alexander in conſ. 14. inc. Circa primum dubium. col. 1. vol. 1. Marian. Socin. ſenior in Conſil. 53. incip. In præſent conſultatione, per totum, ubi plene. vol. 1. & in conſil. 130. incip. Viſa contingentiæ. col. 3. verſic. Circa ſcriptionem. vol. 1. & in conſil. 135. vol. 2. quod eſt duplicatum. Iacob Menoch in conſil. 84. numer. 65. vol. 1. & de Præſumptionibus. libr. 3. Præſumptionem. 36. Nicolau. Boccius in Decifion. Burd. g. in conſ. 353. numer. 1. 11. 12. Polydorus Ripa ſingul. obſeruat. 39. num. 1. Roland. à Valle in conſil. 8. numer. 20. vol. 1. Petr. Duennet in Regul. 217. Decus in conſil. 305. incip. In iudicium. ſub num. 6. verſic. Et in ſubſequenti. & in conſ. 500 incip. In can. ja quæ. num. 10. verſic. Eſt facti. quod notat. Guidus Pauciel. in conſil. 59. num. 90. Burghin. Caualean. in Decif. Finizam. 2. numer. 12. parte 1. Hieronym. Magan in Decif. Florentin. 87. Ioan. Philipp. in Reſponſ. 16. numer. 1. 2. 3. Idem Ripa ſenior. de alijs in Articulo Mortis. 4. p. 4. num. 1. 1. 1. Et cap. 76. num. 6. Decus in l. Non amittit. num. 5. ſiſſicet petat. laſ. in l. qua dicit. num. 26. ſiſſicet. mar. Iſeſph. Maſcardus de probationibus. conſ. 562. ſub num. 6. Hieronym. Tremlierus Diſputation. Selectar. Parte 2. Diſput. 1. 9. ſub Theſ. 9. Petrus Gregorius Sanguin. iuris. libr. 28. cap. 1. 4. per totum. Hippoly. Rimin. de Donationibus. in princ. numer. 319. Bernardin. Aſſen. in Colleſtan 898. quem reſert. & ſequitur Marc. Anton. Amatius in decif. Maribus 46. num. 43.

CONTRARIAM opinionem allegarunt tenere Barol. Bald. Ioan. Fabr. & Salycet. in l. 2. C. de tur. dot. quod vbi eſt mortis mentio præſumatur donatio ꝑ cauſa mortis. quam dicit eſſe communem Doctorem opinionem Cardinal. Pariſius in conſil. 16. num. 4. vol. 2. quod dicit etiam Iſeſphus Maſcard. de Prob. in dicta Concluſ. 562. num. 1. D. Præceptor laur. Bolognetius in conſ. 7. num. 7.

E G O conſiderans omnes Doctores. quos ſupra in Declaratione allegaui. quos etiam in fonte (vt dicunt) vidi. & capita. numeris. & verſiculos annotauit. aſſerto paruas. ac modicas eſſe contrarietates. ſed hanc materiam totam pendere ex conceptu verborum. quæ poni ſolent in donationibus. & de proinde proſequar breuibus dicens pro alia declaratione. quod quando in verbis ſubſtantialibus contractus ꝑ principio eſt facta Donatio ſubſtantialiter. & ſimpliciter cauſa mortis. & in verbis ſubſtantialibus. nihil ſuit dictum de Reuocatione. ſi d. tantum clauſula acceſſoria. quæ reſpicit contractus executionem. dictans. quæ omnia. & ſingula promiſit ipſe donator attendere. & obſeruare. &c. 10 tunc erit donatio ꝑ cauſa mortis. arg. Clem. prima.

in ſin. de Prob. vbi clauſula acceſſoria. quæ executionem diſpoſitionis ſuæ reſpicit. principalem diſpoſitionem alterare non dicitur. illud concludit Decius in conſ. 305. incip. In iudicium ſub num. 7. & 8. verſic. ſequens. dicens. quod ad iudicandum donationem eſſe cauſa mortis. non ꝑ attenditur. quod in verbis executionis ſit facta mentio mortis. allegans Bald. Cardin. Imol. Alex. & Socin. & illum Decius. ſequitur Curtius. in conſ. 56. num. 3. Carol. Ruin. in conſ. 1. col. 4. vol. 1. & Cardin. Pariſius in conſ. 16. numero 4. vol. 1.

DECLARA Tertiò. quod ſi fiat donatio facta mentione de hæredibus donararij dicitur donatio inter viuos. ex his. ꝑ quæ notat Bald. in l. 1. in l. ſcriptura. ſub num. 4. Verſic. Quid enim ſiſſicet. C. de tur. dotum. nam hæredum mentio adaptatur magis ad donationem inter viuos. quàm ad donationem cauſa mortis. cum donatio inter viuos ad hæredes tranſmittatur. ſed donatio cauſa mortis non. ſi donarius prius decedat. quàm donator. vel quàm exiſtat condicio donationis. quia habet naturam legati. & legatum conditionale non tranſmittitur ſi decedat legatarius antequam dies legati cedat.onica. S. ſine autem ſub condicione. C. de caduc. tollend. & idem repetit. et tenet Alexander. in dicta conſ. 14. col. 1. verſic. poſtremo etiam ex alijs. vol. 1. & in conſ. 7. incip. Vt in ſcriptamentis. num. 15. vol. 6. quod bene declarat Aym. Cranetta in conſ. 114. dicens. quod ſi facta eſt donatio cauſa mortis. pro fe. & filijs. arguitur. ꝑ quod donator voluerit facere donationem inter viuos. quia illud pactum eſt contra naturam donationis cauſa mortis. de cuius natura eſt. ꝑ quod præmorie donatario. euanefcat donatio. nec tranſeat ad filios. Franciſc. Arretin. in conſ. 74. incip. Diligentur. col. 2. verſiculi. Tertiò monetur. quia notarij. Nicol. Boccius in decif. Burdegal. 353. ſub num. 12. verſiculi. Item etiam quando. & hanc dixit. eſſe communem opinionem Roland. à Valle in conſil. 8. num. 21. vol. 1. Michael Craſſus in S. Donatio. q. 1. num. 7. Ioan. Cephalus in conſil. 44. num. 27. vol. 1. Rimin. à Senier. in conſ. 157. num. 4. vol. 1.

ITA QV E Hoc luce clariù eſt. Donationũ verba maniſeſtum eſſe. re. an illa inter viuos. vel cauſa mortis fuerint. ſuper quibus videri poterunt 16 ꝑ omnes illi Doctores. quos ſupra rectuli hoc eodem tit. verſic. Donationis inter viuos. num. 12. 1. 3. & verſic. declaratio donationem. num. 15. cum pluribus ſeqq.

Pro faciendi. & probanda donatione cauſa 27 ꝑ mortis quinquæ teſtes requiruntur. vt in l. ſin. C. de Donat. & in ſa mort. l. ſin. C. de e. di. ill. Gloſſine. pluralis locutio de Regul. iur. in 6. Specul. in Titul. de Teſte. 5. reſtat. num. 2. verſic. Item in d. notatione. Nilius de Sancto Gemmano. in tract. de Teſtibus parte 2. num. 84. laſus in l. qua dicit. num. 4. 1. ſiſſicet. mar. Ioan. Berberg in Fiator. iuris. parte 2. Titul. 5. numer. 5. Erndertus Sebenach de Teſtibus. ſub num. 58. Marc. Anton. Natta in conſil. 104. numer. 4. 14. & in conſil. 123. num. 3. vol. 1. Iacobin. de Sancto Georgio in Inueſtitura Feudalis. in Verb. Dilecti que ꝑ ſaſſi promiſſus non committere Feloniã. ſub num. 5. Roland. à Valle

pens, vt scribit *Iacob. Mandell. in conf. 61. nu. 3. vol. 1. Cardinal. Mantica de confectionibus ultimar. volum. 1. lib. 1. tit. 12. nu. 3. Michael Craff. in S. donat. causa mortis, q. 1. num. 3. quos refert, & fequitur Thomas Aclius, in tract. de infirmitate, parte 1. S. donat. nu. 1.*

HOSTIUM incurfus, & inimicorum, est infans, & iustus periculi metus ad faciendam causam
42 † mortis donatione meum sortuito casu possit occurrere cum mortis periculo. *Lat. rebus 18. in princip. libi. (latronum bellum incursu incurfus) sic commodat. Ioan. Crocius. in conf. 1. nu. 4. Sebastian. Medices, de casibus fortuitis, parte 1. q. 13. sub numer. 4. Sic etiam † de ineuolu Prædonum, de quo, vt impetu Prædonum loquitur *Plpianus in l. contractus, in ff. de Regul. iur. Prædones, dicuntur à Præda, quæ fieri solet in bello, sic à loru darum est nomen Prædatoris, pro vt apparet ex illo *Purgily lib. 3. Aeneides, dum inquit,***

*Irrimus ferro, & diues, ipsamq; vocamus
Inprædam, partemq; locum*

Quo in loco, Seruus Maurus, dicit, ipsum Iouem Regem se appellari prædorem, quod de præda deberetur aliquid, nam Romani moris fuit, vt
45 bella gesturi, † de parte prædæ aliquid numinibus pollicetur, adeo vt Romæ fuerit Templum Iouis prædatoris, non, quod prædæ præcti, sed quod ei, 46 aliquid ex præda deberetur. † *Hæc feruius. Hostes (dicit Vlpianus) sunt, quibus bellum publicè Populus Romanus decreuit, vel ipsi populo Romano. l. Hostes vbi Bædal ff. de capiti. & postlim. reuerf.*
47 Et quod in bello capiebatur, in præda esse † dicebatur. *l. si quid in bello, ff. de iur. iur. de idcirco, iniquam acquisitionem appellat *Iurisconsultus, in l. 1. in princip. ff. si quis nomin. in possessionem. Prædones proprie illi sunt, † qui diuersi erant ab hostibus, cum hostes essent, qui tales erant publicè, vt dictum est, à Populo Romano decreti, vel ipsi contra populum, prædones autem, qui cum bellum publicè non indicerent, grassabantur hostiliter, & hi sunt, qui latrones, siue latrunculi appellantur in *della l. Hostes 24. Horum exemplum fuit*
49 Spartacus latro gladiator famosus, qui collecta fugitiuorum, & perditorum hominum manu, Romanis bellum inulit, qui Clodium Glabrio nem prius vici, inde Lenuli exercitum dissipauit, tercio à pud Murinam Caffis castra deleuit, Demò à Marco Licinio Craffo pulsus in Brutis, cum ob nauium penuriam non valens in Siciliam trajicere, fortiter dimicando, tamquam bellator occisus est, de quo *Lucanus, lib. 2.***

*Pariterum vicinam post prælia Sæpes,
Et Scythicus Craffus veller, remittet ab oris,
Vt simili causa caderet, quæ Spartacus hostis.*

21. Claudianus inquit

Vilis cum Spartacus omne

Per latius Italia ferro bacchanti, & igni.

Eiusmodi sunt Prædones, quos Cicero lib. 2. de inuentione Rhetorice scribit, Craffus Consul (inquit) quosdam in eieciore Gallia, nullo illustri, neque

Semora Decisumum Tom. III.

certo Duce, neque eo nomine, neque numero præditos, vt digni essent, qui hostes Populi Romani dicerentur, quòd tamen excursionibus, & latrocinis infestam prouinciam redderent, consecratus
50 est. † Quorum exemplo, prædones dicti fuere iniusti, ac male fidei posseditores, *l. si pignore, S. si prædo, ff. de Pignorat. act. l. si ex Reputatone, l. Pompeius, S. ex facto, ff. de Acquir. possess. l. Prædones, ff. de Pet. hered.* pluribus tamen modis dicitur prædo, vt per Ioan. Baptista Platum, in Rep. *l. si quando, nu. 509. cum seqq. C. Pnd. Vi. & per Archib. Perfonal. in Tract. de Petitione hereditatis, nu. 694.* Ex quibus non mirum, si dum instat Prædonum impetus, mortis causa donationes sunt.

QVO verò ad potentium hominū scitiriam, quam instans periculum sit, nec me ostendere, nec referre curabo, Principum virorum crudelitates,
51 videndus † est *Valerius Maximus, lib. 9. cap. 2.* quo in loco aliquot virorum scitias enarrat, vnde in illius libri principio bene dicit, quòd crudelitatis sit horridus habitus, truculenta species, violenti spiritus, vox terribilis. *Et Seneca in libr. de Clementia, inquit, Crudelitas minimè humanum maxime animi, indignumq; Regio † animo, Ferina ista rabies est, sanguine gaudere, ac vulneribus, & abiecto homine, in Siluestre animal transire. Vnde superbi, & crudeles expectant penas, quia *Linus lib. 3. 1. superbia (inquit) & crudelitati, si feræ, non tamen † leues veniunt pene. Alios efferos homines narrat *Baptista Fulgenses, lib. 9. cap. 2.* optimè itaq; inquit *Salomon Proverbiorum cap. 1. Benefacit † animæ suæ vir misericors, qui autè crudelis est propinquos abiecit. Vnde à similibus Principi virorum periculosa potentia, libera nos Domine.***

NAVIGATIONEM suscipientes, instantibus periculis se ipsos exponentes, & fortune iudiciū ex † prolesio suscipientes ob imminens vitæ periculum, & donationes mortis causa facere posse dictum est supra: Secundus hominum parens Noe, DEI iudicio, & gratia feruatus, primam Navigationem (quam Area scriptura † Sacra vocat) interpedi ingressus, nullo timore aquarum Diluuij perterritus, gloriæ triumphū à DEO promeruit. Non dubium tamen est, quàm periculosa sit nauigare. Hinc dicit *Ecclesiæsticus, cap. 43. Qui nauigant*
57 † mare, enarrant, pericula eius. Narrantur Maris pericula, in libris Ionæ prophetæ, & DEI miracula in illius persona. Quoad primum nauigationem

Seneca in Medea Tragedia 7. cap. 5.

Audax nimium, qui freta primus

Rate tam fragili per se rapit,

Terraq; suas post terga videns,

Animam leuibus credidit curis,

Dubioq; secum aquar a cursu

Potius tenui fidere ligæ,

Inter vita, mortisq; vias

Ninum graeli limite ductæ.

Vnde pulchre, & eleganter maris nauigationem,
58 & nauigantium pericula † describit *Iuuenalis Satyra 12. dicens,*

V. Immo,

*I nunc, & vultis autem committere delato
Confusio legne, digito a morte remotus
Quoties autem septem, si sit lassima teta.
Et Heratius Camminum, lib. 1. Ode. 3. inquit,
Illi robur, & as triplex
Circa palus erat, qui fragilis arcei
Commisit pelago ratem
Primus, nec tunc praecepit Apricum
Decertantem Aquilonibus.*

Huc annectitur in Mari Pyrarum incurfus, quo-
rum infidie magnum nauiganibus damnum inferunt, ut notatur in *l. in rebus* 18. ff. commodat. ibi
(Pyrarum infidias de quibus Sebastianus Medicei de casibus Fortuitis, parte 1. q. 13. sub nu. 20. ipsi enim Pyraræ æquiparantur fidei christianæ Hostibus & impune derobari possunt, iuxta notam in *Auct. Naviga. C. de Furi. vbi Bald. dicit*, quod sunt ipso iure diffidati. Et ideo cum exerceant pyratam in Mari, & fluminibus disrobando, sunt
61 Pontificali excommunicatione per processum Curie excommunicati, ut voluit *lean. Andr. in c. excommunicationis, extra de Raptoib. Et* singulis annis in die solemni Cene Domini excommunicantur, ut per Bullam renouatam per Sixtum summum Pontificem, cap. 3. cap. 4. de quibus scripserunt Angelus de Clauigio in summa in verb. excommunicatione 5. casu 18. *Silueher Præterius in summa in verb. excommunicatione, casu 28. Cardinal. Caietanus, in verb. excommunicatione, casu 18. Martinus Nanarius in summa Confessorior. cap. 27. nu. 39. Iniquissimi, & pessimum hominum genus illos appellat Angel. in consil. 290. incip. Thema est tale, cal. 1. Vobis in Tractat. de censuris Pontificis referuntur, parte 2. cap. 3. de excommunicatione contra pyratas, nouissimè plenè Ioannes Bonifacius in Tract. de Furtis, S. Furtum, nu. 5. cum pluribus seqq. Martinus Meusartius in Epitome legum Pontificalium, lib. 5. tit. 17. versicul. Qui autem christiames, Ioan. Baptista Antonius in Cathedra Neapolitana lib. 3. cap. 1. Vnde *l. ipsius, inquit*, Nec enim minus in mari, quàm in villa per latrunculos inquietari,
62 & infestari possumus, in *lo. naufragium, S. Labes, ff. de incend. ruin. & naufrag.* quo in loco Histologia vsum *Vipianum post Accursium, in verb. Nec enim, voluit Guilelmus Fornerius in l. verbum oportebit, ff. de verb. signific. de Piratis reperi*, quod scripti Benenensis Siracchan Tract. de Mercatura, parte 3. num. 29. 30. & in *Tract. de Nauibus, parte 2. nu. 14. 15. Hoc vitio* Pompeio Magni Pompei filio, quod Pyratam exercuerit, de quo *Lucanus inquit**

*Sextus erat magnæ proles indigna parente,
Lui mox Scyllarum exul grassatus in undis,
Pallius æquorosis Scelus pyratæ triumphus.*

Quam bene, doctè, & eleganter, ut tollantur Pyraræ Maumetani, & Africæ infestantes non solum Hispaniæ Regna, sed totum christianum Orbem,
63 Michael Moricez *l. de Villar. C. de Infamia* in summo Aragonum Consilio Regius consiliarius

Regi nostro suader ad reacquisitionem Algeziræ, & Bugiæ in discursu, cuius me participem fecit Io-
67 annes Baptista Valenzuela Velasquez I. C. Consiliarium omnium, ac vitæ, & morum integritate conspicuus supremi collateraris consilij Regens meritisimus, de quorum locorum antiquissima acquisitione per Reges nostros facta, nos iam diu scriptimus de *Regis Catholici præstantia, cap. 42. nu. 31. v. si 46. nu. 283. cum seqq.*

ITVRVS per loca infidiosa, & non tuta, rationabili dispositione ad faciendam donationem causa mortis inducitur, cū iura concesserint etiam legitime citato, ut ad non tuta loca teneatur accedere, etiam si fieret ei saluus si conductus, ut in *c. Accedens, il 2. extr. ut lito non cesset*, maxime in transiendo per terras hostiles, ut ibi, nec enim se debet quis suis inimicis capitalibus exponere ut
69 per *Glas in cap. Statutum, S. cum vero, in verb. fecit, de Rescript. in 6. vnde vbi sunt odia, & partialitates, si non comparet ob iustum timorem, & periculum taxculatur, ita, ut nec teneatur excusatore, siue procuratorem mittere. Matthea. de Affili. in decision. Neapoli. 29. num. 4. Sebastian. Vant. de nullitat. ex de f. l. veris, nu. 166. Sigismund. Secarca de indic. causar. civil. & Criminal. cap. 97. sub num. 4. & Francis. Marcus in decision. Delphinal. 88. 3. num. 4. vol. 1. dicentem esse iustam causam timoris partialitates, & factiones Tyranni, vel iuimicorum, & belli etiam extremi, & non tuta loci, ob inimicitias, & bella, ut in *Clem. Passoralis, S. Pajana, de Reindicat. Francis. Arcim in consil. 6. nu. 4. Jacob. Menoch. de Arbitrar. iudic. questio. lib. 2. centur. 2. casu 13. nu. 12. quem refert, & sequitur alios allegans Sforza Oddus de Rebus integ. q. 7. nu. 90. cum duobus seqq. Et de timente infidias idem Oddus, q. 30. nu. 9. iaciunt dicta eiusdem Menoch. lib. 2. centur. 4. casu 361. nu. 28.**

SENEs dicere volumus, dum diximus de
72 etate confectis, cum senes dicantur infirmi, & senectus infirmitas. ut dicit *Andr. Alexat. de Praesumption. Regul. 1. Praesumptio, volumus, sequitur Menoch. de Praesumptionibus, lib. 2. cap. 60. nu. 8. Quinimo*
73 mo valde senes, morti proximos *l. dicit Francis. Pinus in decision. 243. in fin. Dicitur senio confectus, qui cum etate morbum habet, ut dicit Paul. Aemul. Peraltius in decision. 311. in decision. 315. parte 1. & laud. Thomas Altius de infirmitate parte 1. cap. 16. per totum, iussit iraqui instante senectute, illa quicon-*

75 fecta, donatio causa mortis fieri dicitur, *Menoch. de Arbitrar. lib. 2. cent. 1. casu 60. nu. 13.*
VSERVCTVM sibi reuerens donator, officio domini, & proprietate rerum, actib. bonorum donatorum transfuisse in donatariū, *l. Scia. vbi Bart. ff. de don. caus. mort. text. in causis habili, in l. quisque 28. C. de donat. & est idcirco donatio inter vivos, & per dictam ususfructus reservationem in vi-*

77 ta factam ad donante sublatam est expectatio mortis, & valet in vita, ut tenet *Martianus Sotinus Senior in consil. 53. incip. in praesenti consultatione*,
642.

col. 2. *verficut. confert opinio ad promiffa*, vol. 1. rationem reddit, quia vifusfructus formalis, qui est
78 quædam feruitus, non potest flare cum tñ dominio,
h. e. *ff. de feruit.* fed in donatione caufa mortis, vt
clarum eft non tranfit dominium in donatarium
ante mortem donatoris, fed poft mortem. *l. cum
bie Hatur* 33. *ff. mulier. in fin. de donat. inter vir.*
& *uoc. l. a marito. C. end. tit. l. quod. & nouiffime
tenet Ioan. Cephal. in confil. 61. numer. 24. volum. 1.*
miror, quòd non allegauerit *Socii. in dicta confil.*
53. quod confirmatur ab *Alexand. in l. quædæ,*
num. 12. *verficut. feptimo falut. ff. folut. matrim.* dum
79 dicit, quòd fi dono proprietatem talis tñ fundi
reftit, quòd mibi vifusfructu in vita, eft donatio inter
vivos, & eft tranflatum in vita dominium, hoc dicit
poft *Bald.* dicens quòd alibi non reperitur ifta
Decifio, quam fequitur *Matth. de Affiliis. in decifion.*
Neapol. 275. fub num. 1. verficut. in contrarium.
Idem tenet *Nic. Ber. in decifion. Burd. gal. 172.*
num. 9. 10. & *Alexand. & Affiliis* fequitur *Cardinal.*
Parifi. in confil. 90. num. 16. 17. 18. volum. 3.
confirmando eandem opinionem, etiam fi per
80 claufulam confituti fuit tñ facta traditio de
quo plenè *Andr. Tirac. ubi de iure confituti pof-*
feffor. parte 3. limitat. 9. num. 10. non pluribus feqq.
& *Berquinus Candelam. de vifusfructu mulieri reli-*
cto, num. 154. 155. l' incensus Carrocin in cafa 84.
num. 25. & poft authoritatem *Alexand. in dicta*
l. quædæ voluit *Marian. Socin. Inuor. in confil.*
21. num. 13. volum. 2. voluit *Polyder. Ripa in fingul-*
lar. obferuat. 148. num. foluit Ioan. Baptift. Thori-
us in compendio decifion. Neapol. in verb. legatum,
Tobias Nomus in confil. num. 1.

CONTRACTV, an vltimæ voluntati
adhæreat, vel enumeret Donatio caufa mor-
81 tis? hoc eft tñ videndum, cum ad multa defcruar,
& Doctores diuerfimodè loquuti funt. Ego re-
ferre non graubor dicta illorum, & primò, qui
dixerunt donationem caufa mortis ad contractus
82 tñ naturam accedere potius, quàm vltimæ volun-
tatis, fuit originale dictum *Gloff. in l. 2. in verb. lega-*
rum, ubi Bartol. num. 1. ff. de Dote prateg. quod vo-
luit *Bald. in confil. 101. volum. 1.* quem refert *Ni-*
col. Boer. in confil. 34. fub num. 12. & hanc opinio-
nem fequi eundem *Boerium* refert *Julius Clarus,*
in S. Donatio. q. 5. quo in loco mihi videtur, quòd
teneat contrarium, dicendo quòd accedat magis
vltimæ voluntati, quàm contractui, licet *Bald.*
teneat contrarium, & fic refidere videtur in opi-
nionem contra *Bald.* hoc idem tenuit *Bartol. in l. 1.*
fub num. 1. ff. de Donat. cauf. mort. dicens, quòd Do-
83 natione caufa mortis fapit naturam tñ contractus.
Idem dicit *Petr. de Ancharan. in confil. 384. incip.*
Dubium in illa quaftione. dum dicit, quòd donatio
caufa mortis, quando eft facta præfenti reputa-
84 tur contractus, & ftaturum, quòd lequitur tñ
contractu, locum habet in tali donatione caufa
mortis. quem fequitur *Deci in confil. 196. incip. in*
cafa propofita. fub num. 2. verf. Sed tamen his non ob-

Summa Decifionum Tom. III.

stantibus, *Ioan. Dilectus durant. de arte testandi, tit.*
int. 2. cautel. 1. fub num. 3. Jacob. Menoch. in confil. 1.
num. 22. *verficut. Non ergo pare. videntur, vol. 1. Ioh-*
ann. Craff. Recept. fententiar. S. donatio caufa mor-
tis. q. 2. nu. 1.

VLTIMAE Tamen voluntati præfentim le-
85 gatis affimilari declarauit exprefse *Iuftinianus* tñ
in *l. fin. C. de donat. caufa mortis.* quod magis de-
clarauit, in *S. de mortis caufa, inft. de donat. lib.*
communem dicit *Ludenic. Roman. in confil. 75. incip.*
Nefcio quæ ex re, num. 2. quem fequitur, & re-
fert *Hippolyt. de Marfil. in fingul. 136. incip. lan-*
ga proficilo, Angel. in confil. 254. incip. Domina An-
tonia. Idem Nicolaus Ber. in decifion. Burdgal.
353. fub num. 6. Marian. Socin. Inuor. in confil. 114.
num. 7. volum. 2. *Alexand. Randerf. de Analogis,*
cap. 23. num. 3. Emanuel Suarez. Receptarum fen-
tent. S. donatio, num. 278. 279. Ind. Clarus in S. do-
natio, quaft. 5. Jacob. Menoch. in confil. 423. num. 5.
volum. 5. *Tobias Nomus, in confil. 54. num. 5. Ioan.*
Francifc. de Ponte in confil. 2. num. 148. Gulielmus
Benedictus in Rept. cap. Reynutius, in verb. Testa-
mentum 4. num. 28. & alibi pluries, de Testamēt.
Oftianus. Caceran. in decifion. Pedemontan. 118.
num. 3. & in decifion. 120. num. 2. Idem *Gulielm. Be-*
nedict. ubi fuprà, num. 34. *Didacus Comaru. de*
Testamētis, parte 3. num. 1. Hippolyt. Rimold.
de donat. lib. num. 238. 572. & alij quos refert, &
fequitur Hieronym. Cudat. opinio. commun. con-
tra commun. quaft. 695. numer. 2. Andr. Tirac. ubi
de legibus conuulsi in verb. contractus. gloss. 5. nu.
68. Francifc. Caldas Pereyra in Rep. l. f. contratum
habens, in verb. Hunc contractum, numer. 2. C. de in
86 *integr. reftitut. min. donationes caufa tñ mortis le-*
gatorum inftat obtinent. *l. & fi debitor. 17. in fin. ff.*
de donat. cauf. mort. *Idem in princip. ff. cod. tit. l. D.*
Cardinal. Aldobrand. in decifion. Nouiffima Romana
254. nu. 4. vol. 1.

MIXTO quodam modo vtramque partem
habere donationem caufam mortis, & contra-
ctus, & vltimæ voluntatis. Quoad fui ordina-
87 tionem, tñ conformatonem, & in effe deductio-
nem, æquiparetur, & hæreat contractui, quoad
effectum, & executionem, æquiparetur vltimæ
voluntati. ita dicit *Gloff. in dicta l. 2. in verb. lega-*
rum, ff. de Dote prateg. vt poft *Carolus Rin. Ripam,*
Socin. Iun. Pontau. Gulielm. Benedictum, fcribit
Hippolyt. Rimold. inftit. de donat. numer. 631. re-
fert Ioan. Richardus ad communet opinioes Villa-
lob. in verb. donatio, num. 278. Anton. Capicinus in
decifion. 73. num. 3. Ateuch. in confil. 85. num. 30.
volum. 1. in confil. 423. num. 36. volum. 5. *Polyder.*
Ripa fingul. obferuat. 104. num. 5. Tiraguell. in di-
fta gloss. 5. numer. 68. cum plurib. feq. idem Caldas
in dicto verb. Hunc contractum, num. 21. cum feqq.
Vincetius de Franchis in decifion. Neapol. 693.
88 qui dicit quoad modum in cundi, æquiparari tñ
contractui, quoad folemnitatem probatoriæ æ-
quiparari vltimæ voluntati, quod vltimum re-

V a lin

linquo cogitandum. Sed supradictam aliorum distinctionem post *Sacra. Lascam, Ripam, & Andr. Alexar.* probat *Iulius Clarus, in §. Donatio, quaff. 5. in princ. & versicul. fecit tamen, ubi allegat Alexand. Didacum, Ripam Picum, Rubem, & alios.*

- NEGARI non potest, quod opinio illorum tenentium donationem causa mortis aequiparari
89 magis vltimæ voluntati, quam cōtractui, esse maiorem Doctorum ꝛ calculo approbatam, & ideo sequendam, cum habeat textum decidendum, & submouentem hoc dubium in *dist. l. fin. C. de Donat. caus. mort.* à Iustiniano resolutum. Sed ego referam
90 differentias inter donationem inter viuos, & donationem ꝛ causa mortis. Et conuentiones, & æqualitates inter legata, & donationes causa mortis, & etiam inter illas differentias, quas breuibus quibusdam fasciculis narrat ex antiquioribus magistris *Placentinus in Summa Codicis, lib. 9. tit. 60.* cuius hæc sunt verba. Conuenit (inquit) Donatio
91 ꝛ causa mortis cum simplici donatione, quia vtraque donatio est. Item quia vtraque inter viuos cōficitur, & traditur. Differunt, quia donatio causa mortis ex potestate reuocatur, donatio simplex minime. Item donatio causa mortis, quinque rebus exigit, simplex est contenta duobus. Conuenit Donatio causa mortis cum legatis vtraque iuris
92 articulis ꝛ vltima voluntas est. Item vtraque quinarium numerum expolcit. Item sicut in legatis, sic, & in donationibus causa mortis substitutio locum vindicabit. *vt ff. eodem. l. 1.* Item sicut nec legatum, ita nec donatio causa mortis infirmationem exigit. Item vtraque in quartam computatur. Item vtraque percipitur. Item vtraque defalcatur. In his differunt, legatur etiam non volenti, sed non datur causa mortis, nisi volenti. Item donatio causa mortis sapius à donante traditur. Legati conditio semper ab hærede expectatur. Item donatio causa mortis in singulos annos, non est similis ei, cui in singulos legatum est. Nam licet multa legata essent, stipulatio tamen vna esset, *vt ff. eodem. l. Senatus.* Item licet filius familias, non leget, causa mortis tamen donat. Item donatio causa mortis interdicto, quorum legatorum, non aduocatur, sed legatum vique, *vt ff. eodem. l. 1.* Item donatio causa mortis tradita à donante, quandoque repetitur, legatum à legante minime. Item sicut dictum, qui legat, de repetendo nihil definit, sed qui causa mortis donat, cogitat, Item, si quia causa mortis accipit, licet eius testamentum falsum dixerit, nisi obtinuit, non tamen donationem causa mortis amittit, licet legatum. *Hæc Placentinus.* Eum sequitur *Alex. in summa sua, lib. 8. tit. 56. in fin. versicul. ex prædictis colligitur,* licet illum laudauerit in proœmio summæ, nihilominus, quia inter pares est inuidia, maior ex parte in tota summa eius contextum amplexatus est, in aliquibus dissentit. Tamen
93 negare non possumus, quin sint ambo ꝛ in docendo iure ciuili duo splendidissima lumina. Hæc di-

cit ubi supra. Ex prædictis colligitur, ꝛ in plerisque conuenit hæc donatio cum legatis, & in quibusdā discrepat. Ecce enim si donat in annos singulos, donatio est vna, sicut in legatis, *vt ff. eodem. l. Senatus, §. vltimo.* Item legatum ab hærede semper traditur, donatio, vel ab hoc, vel ab illo. Item in donatione obligatur donans, sicut in legato. Item aliter substituitur in legatis, *l. et cui sine, l. si cui. 10. ff. de donat. caus. mort.* & aliter in donationibus causa mortis, *l. ut hæredibus, 51. ff. de leg. 2.* (quod ego ita censuraui, cum litera originalis impellat, l. 523. elset munia, & erronea, ex qua sensus non percipiebatur) sequitur. Item si a cuncto testamentum, vt falsum, amito legatum, non donationem, *ff. de his quib. vt indign. l. post legatum, §. qui mortis.* Aliis autem si ex aliquâ alia causa rescinditur testamentum, & donatio, *ff. eodem. l. si quis mortis, & l. si debitor. Quidam,* & aliam differentiam notant, quod in legato locū habet interdictum, quorū legatorum, non in donatione. Sed interea Pisana contradicit, *ff. quorum legat. l. 1. §. si quis,* in alijs autem omnibus conueniunt. *Hæc Alex.*

- AD CORROBORATIONEM eorum, quæ
94 supradicti dixerunt, ꝛ in donatione ꝛ causa mortis fieri possit substitutio, notatur in *l. si de dona. caus. mort. dist. l. et cui sine l. si cui. ff. eodem. tit. dist. l. vlt. in articulis, ubi Bart. Leon. pater, §. eorum, ubi Bartol. ff. de legat. 2. l. 3. in princ. & ubi Bartol. ff. de legat. 3. l. 1. §. si in autem aliquid, ubi Bald. in fin. C. de caduc. Bartol. Socin. in rubr. ff. de vulg. & pupill. num. 13. l. 1.*
- 95 quæstus, C. de donat. quæ sub mod. quorum ꝛ occasione substitutiones fieri possent in contradiculis dixit *Francisc. Marcus in decisio. Delphin. l. 36. num. 4. vol. 1. Hieronym. Gabriel in conf. 96. sub nu. 4. versicul. Respondendo igitur, vol. 2.*

- DONATIONEM non amittere illum, qui
96 dicit testamentum falsum, etiam si sit causa ꝛ mortis, dummodo sit facta ante testamentum, *dist. l. post legatum, §. Qui mortis, ff. de his quib. vt indign. Quia donatio confirmatur morte, non testamento, vt dicit gloss. ibi in verb. Legatarius, faciunt, quæ scribit *Marc. Anton. Peregrin. in tract. de iure Fisci, lib. 2. tit. 7. num. 3.**
- 97 LEGATVM, vt dictum est, hereditatis additionem requirit, *vt in l. si sibi homo. 88. §. cum seruus, ff. de legat. 1. l. Eum quam, C. de Fideicommissis.* Sed donatio causa mortis nõ requirit additionem hereditatis, quia non capie vires à testamento, se à morte
98 donantis, *gloss. in dist. l. post legatum, §. Qui mortis, Alexand. in l. illud, num. 4. C. de collationibus, in l. 1. nu. 18. ff. de legat. 1. l. Diada. Couarr. de Testam. par. 3. nu. 22. quos refert, & sequitur, *Iulius Clarus, in §. donatio 9. §. versicul. tamen. Andr. Trauell. in repet. l. si inquam in verb. lib. 1. tit. 122. Emanuel Smetz in Thez. recept. sententiar. §. donatio, numero 293.* Legatum verò idcirco requirit hæreditatis ꝛ additionem, quia legatarius legatum ab hærede manu accipere debet, *l. legatum, ff. de legat. 1. §. 1. in l. 1. de legat. 2.* nec potest illud iure*

proprio, propriæ auctoritate, nisi post aditam
 100 hereditatem ab hæredis? maou, quin suo iure
 priuaret capere, l. 1. s. 1. vbi DD. ff. quærum legator.
 l. nō dabitur, C. de legat. Bartol. post Gloss. in l. exat,
 ff. Quod metus caus. cum alijs allegatis per Mariem.
 Socin. in conf. 124. num. 63. 64. vol. 1. Iacob. Me-
 noch. in conf. 124. num. 32. 33. vol. 2. dixi in conf. 8.
 num. 3. et in l. 1.

FILIUS FAMILIAS donare inter viuos
 101 non potest. l. 2. l. filius familias, l. in aditu, S.
 quod filius familias, ff. de Dona. l. contra iuris, 29. S. si
 filius, ibi demandis non habere, ff. de Pat. l. 1. S. si
 filius familias, ff. quia res pignori oblig. non pot. l. fient,
 S. an pacifici, ff. quib. mod. pignus, vel hypothec. soluat.
 Julius Clarus, S. Donatio, q. 6. in princ. Petrus Nicol.
 Menz. de contractibus, tituli de Personis inter quas
 cad. donat. nu. 9. Ioannes Berberius in Piasprio iuris,
 part. 2. tituli 2. diff. 12. Hieronym. Treutle. disputatio.
 Selectar. par. 2. diff. 19. Tituli 5.

DECLARATVR Tamen secus esse, si fili-
 us familias donaret de Castrensi, vel quasi ca-
 102 strens peculio, vel si iusta ratione motus don-
 net, si sit concessa libera peculij administratio, in
 qua nominatim id sibi à patre concederetur, aut si
 sit filius Senatoris dicta l. filius familias 7. ff. de Don.
 l. cum plures, S. cum tutor ff. de Administrat. tutor. l.
 1. S. 1. ff. de iur. et rationib. distrah. Gloss. in dicta
 l. contra iuris, in verb. Non habere. in dicta par. 2.
 Rub. 2. nu. 12. Treutler. in dicta par. 2. Rub. 2.
 num. 12.

DECLARATVR secundò, si filius fami-
 lias haberet aliqua bona, in quibus pater non ha-
 103 beret? vñ usufructum, nec e quæretur vñ usufructus,
 qui tunc potest inter viuos donare sine ip-
 sius patris consensu. S. Res autem ita relictas, Aut:
 quæ lucra matri & aui, quo in loco dicitur, quod si
 bona aliqua peruenierint in possessionem, qui sunt
 sub potestate aletius, dummodo non sint minores,
 potestatem quocunque modo alienandi habent
 quæ text. allegat Ayne Craucetta in conf. 84. nu. 9.
 & in conf. 92. sub nu. 1. vers. sed positum in donatione,
 in quibus locis dicit, nemine esse contradicentem,
 quem refert, & sequitur Iul. Clarus, in dicto S. Do-
 natio, q. 6. vers. aut quærit vtrum.

CAUSA mortis donare, an possit filius fa-
 104 milias, & an possit donare patri, in cuius potestate
 est, & an possit sibi ipsi consensum pæstare? di-
 cam infra nu. 257. & seq.

PATER donare potest filio, qui nō est in sua
 105 potestate, sed est emancipatus. vt vtrunque
 probatur in l. cum de bonis. 11. in l. siue emancipatis,
 17. C. de dynas. l. donationes, quas parentes 25. C. de
 donat. int. vir. & uxor. l. 1. S. si pater, ff. pro donat. l.
 2. S. si ff. pro Herede. gloss. in l. 2. in verb. in potesta-
 te, C. de iusticijs. denot. Bartol. in l. frater à fratre,
 nu. 57. ff. de condit. indebit. Guido Papa in decis. del-
 phinal. 135. nu. 1. Bart. Socin. in Regul. 103. Bartol. de
 Cassan. in consuetud. Burgundia Rubrica 4. in ipso
 Rub. an. 36. vers. quinto quia licet, cum vers. seq. Pe-
 trus Duen. in Regul. 223. Francisc. Mare. in decis.

Delphin. al. 326. nu. 1. & per itam, vol. 1. Francisc. Mi-
 lenes. in decis. Septu. 3. nu. 79. 80. lib. 2. Petrus Nico-
 col. Mo. 2. de contr. actibus, tituli de Person. inter quas
 cad. donat. nu. 53. And. Gail. Pract. obseruat. lib. 2.
 obseruat. 38. nu. 1. cum pluribus seqq. Francisc. Vin-
 cent. commun. opinio. lib. 1. opin. 74. Emanuel Suarez. Re-
 ceptor. sententiarum, S. donatus num. 194. Hierony.
 Treutler. disputatio. Selectar. par. 2. diff. 19. Tituli 5.
 3. Hieronym. Magen. in decis. Florent. 77. nu. 7. Iacob.
 Menoch. in conf. 451. nu. 6. vol. 5. Theobald. Nauus in
 conf. 1. nu. 3. in conf. 56. nu. 1. Guid. Panciroli in conf.
 61. nu. 1. Simon de Pratis in conf. 181. num. 29. Lau-
 cellari. Gail. in conf. 119. nu. 27.

DECLARA primò talem donationem in-
 ter patrem donantem, & filium donatarium fir-
 106 mō mari iuramento; Bald. in Rep. l. 1. vers. Vt ideo ad
 secundum, ff. de iure doti. vñ illum allegat Alexand.
 in conf. 8. incip. Vbi & consideratus, vol. 1. vers. si am-
 pariem in Termino, vol. 2. rethos veritatem, quod
 semper Alexandrum inueni veridicum, & Bald.
 in libro meo in dicto loco nihil de hoc dicit, qui-
 nimmo facit paucos versiculos, & vidi omnia Bal-
 di scripta in dicto titulo, ff. de iure dotum, & hoc
 nullibi dicit, & ideo quod quod habebat lecturam
 super dicto Titulo, & repetitionem, quam non esset
 impressa, aut fuit error impressorum. Verum ex
 verba, quæ de Bald. dicit Alexand., dicit idem Bald.
 in l. 3. nu. 7. cum Tribus seqq. C. de P. fisco. pro dona-
 tio. Idem Alex. in conf. 157. incip. Vbi infirmamento
 donationis, vol. 1. vers. pro hoc etiam beneficere, vol.
 2. & in conf. 87. incip. vñ infirmamento donationis,
 nu. 8. vers. pro quo etiam facit, & in conf. 217. in-
 cip. Ponderatis his, nu. 3. vers. Præterea vixit, vol. 6.
 Duci in conf. 230. incip. Primo non videretur dubitan-
 dum, nu. 1. in conf. 414. incip. vñ eleganti consilio,
 num. 12. in conf. 432. incip. cum sit quod Almerici-
 cas, num. 4. Cerni in conf. 306. incip. oportumum, &
 expedien, colam. 3. vers. Tamen hic non obstantibus,
 vol. 3. Iafon. in conf. 238. incip. contra donationem,
 vol. 2. Carol. Ruin. in conf. 121. col. 1. vol. 1. Hiero-
 ny. Grat. in conf. 7. num. 8. in conf. 63. nu. 23. vol.
 2. Ioan. Anton. Rub. Alexand. in conf. 145. in fin.
 Cardinal. Parisius in conf. 53. nu. 3. vol. 1. in conf.
 33. num. 35. vol. 3. Ayne Craucetta. in conf. 19. col. 1.
 Marian. Socin. in conf. 67. num. 58. & in conf.
 165. num. 4. vol. 2. Riminald. Senior. in conf. 383.
 nu. 14. vol. 3. vbi idem voluit Hippolyt. Riminald. in
 Apoll. Ioan. Nenzian. in conf. 8. num. 3. Ioan. Vi-
 cellius, Duranti. de Arte regim. tituli 3. conid. 2.
 nu. 1. Iafon. in l. pascua qua contra, num. 6. C. de Pat. Ri-
 paru l. si vñquam, num. 35. C. de renoc. donat. Iacob.
 Philop. Portius commun. opinio. lib. 2. conclusio. 1.
 Anton. Gabriel. in Tract. commun. opin. lib. 3. tituli
 de donat. conclus. 4. num. 1. In. Clerus in S. Donatio,
 quæst. 8. vers. sed quæro iustis, Roland. à Pall. in con-
 sil. 77. num. 1. volum. 1. Marcus Anton. Natus in con-
 sil. 273. sub nu. 1. volum. 2. Christoph. Termoli
 in consil. 37. nu. 10. Ioan. Cephal. in consil. 405. nu. 4.
 volum. 4. Seraphin. de Seraph. de Privileg. iuramenti.
 Trinit. 40. n. 9. Priuileg. 72. nu. 1. Guido Papa in decis.

De phm. 146. Emanuel Suarez in Thesoro Receptorum Sententiarum. S. Donatus. num. 197. Ant. Capic. in decis. Neapol. 56. num. 2. Francis. Marc. in decis. Delphin. 326. num. 3. vol. 1. vbi vide. Andreas Gail Prædicarum observationum. lib. 2. Observation. 38. num. 7. vbi dicit hanc opinionem in Camera approbatam. Hieronym. Magin. in decis. Florus. 64. num. 3. Hieronym. Gabriel. in consil. 3. sub num. 4. vol. 1. quem sequitur Marc. Ant. Amat. in decis. Marcia. 51. num. 16. cum hac opinione trauit And. Facchin. controuersis. lib. 3. cap. 77. Francis. Becchi in consil. 20. num. 4. Surdus in consil. 75. num. 9. vol. 1. Menoch. in consil. 45. 1. num. 2. vol. 5. Feder. Scorus in consil. 17. num. 4. lib. 2. Tomo 2. Nicol. Bellon. in consil. 73. sub num. 10. Theobias. Nanius. in consil. 56. num. 12. 13. Angel. Gambolin. in consil. 100. num. 20.

DECLARA secundò non procedere in cau-
107 f. a dotis, & donationis propter nuptias, quia
his casibus pater donare potest filio, l. Pomponius Phi-
ladelphus. ff. Famil. heres. cum. pro favore dotis,
vbi etiam matrimonij, voluit Gloss. in c. 1. §. fin. in
verb. super contrahendis, in fin. vers. quod si pater
morer. de Pater. et. c. et si volas. Gloss. prima. in
prin. c. de iusticia. et. iur. Bald. Novell. de Priui-
leg. distalib. Part. 6. privilegio 80. Barthel. Socin. in
Regul. 103. Fall. G. iur. in l. frater à fratre. num. 57. ff. de condic. et. iur. 1. aa. Berbery in Vistoria iuris
part. 2. Rub. 4. num. 7. Masuerius in Præf. sit. de Donat.
sub num. 5. vers. item donatis. Guido Pape in de-
cis. 145. num. 5. dicens valere donationem, etiam
si fiat ante contrahendum matrimonium. And. Gail
Prædicarum obseruat. lib. 2. obseruat. 38. num. 13.
cixi supra tituli de Priuilegiis Distalibus. num. 213.
cum pluribus seq. vers. vbi dicitur nonnum priuile-
gium, in hac summa. Tomo 3. adde Alexand. Randeni.
Parerum resolut. cap. 42. nu. 35. cum pluribus seqq.
quem sequitur D. Gaspar Masfrill. in decis. Sicilia
211. nu. 3. cum pluribus seq. Marc. Ant. Natta in con-
silio 90. vol. 1. Barthol. Bertr. in consil. 28. nu. 5.
3. Bart. Bertr. in consil. 6. nu. 16. Lamellus. Gal-
lin in consil. 50. nu. 1.

DECLARA Tertio, non habere locum in
donatione remuneratoria, si enim ob causam ali-
108 cuius accepti beneficii remunerationem id fiat,
licitum est patri filio donationem facere, non enim
dicitur donationem fieri, sed debitum solui, l. si vera
non remunerandi. ff. Alendat. & dicitur illud
quod illo cau daretur à patre peculium aduenti-
um, non autem pro officium, ita voluit Barthol. in
l. si iter à fratre. num. 75. ff. de condic. et. iur. in l. 1.
num. 1. & in l. Aquilus Regulus. num. 3. ff. de Donat.
& hoc pulchre pelli Barthol. corrobora. Abb. Panor.
in Rub. ext. de Donat. num. 3. Int. Clar. S. donatio.
98. vers. Hec tamen conclusio. Decius in consil. 336.
incip. in causa qua agitatur. num. 4. Ioan. Cephal. in
consil. 61. num. 13. et 14. Iacob. Taming. in decis. Lip-
sins. 8. num. 25. & per totum. Francis. F. inus in
commun. opinio. lib. 1. cap. 74. sequitur Emanuel. Sua-
rez in lib. ante receptor. sententiarum. S. donatio. nu.

198. And. Gail. præf. obseruat. lib. 2. obseruat. 38.
num. 5. And. Facchin. controuers. iur. lib. 3. cap. 74.
post Tir. aquell. in Rep. l. si unquam in verb. donatione
largitus. num. 20. C. de reuoc. donat. Marcus Ant. Pe-
negrius in consil. 76. num. 27. vol. 1. Angel. Gambolin.
in consil. 100. num. 6. cum pluribus seqq. Francis.
Milanen. in decis. Sicilia 3. num. 79. lib. 2. post Cagn.
in dicta l. frater à fratre. num. 319. 320. vbi Cagnus.
num. 75. Tiberius Decianus in consil. 57. num. 30.
vol. 3. Ioa. Berbery in Vistoria iuris Rub. 6. num. 5.
part. 2. Masuerius in Præf. sit. de donationibus. nu. 6.
vers. item hoc quod dictum est.

SV Bdeclara tamen nec esse probanda meri-
ta, quando sunt specificata per patrem donantem
109 cum t. iuramento, iuxta sententiam Baldi recep-
tam communiter in l. si donatione C. de collat. &
voluit Ripa in Repet. l. si unquam. q. 15. num. 35. C.
de reuoc. donat. And. Alciat. in tract. præsumpti-
regul. 1. præsumpt. 16. num. 2. vbi bene Ioan. Nicol.
Arlesian. in Apollit. Alexand. in consil. 18. incip. con-
sideratis his. col. 2. vers. Quanto magis hoc vol. 3. Ioa.
Decius Durante. de arte testandi tit. 1. c. aulea 3. nu.
6. Thom. Gramm. in decis. Neapol. 73. num. 10. Ioa.
Cephal. in consil. 1. num. 13. vol. 1. Gerard. Mazzell. in
consil. 6. nu. 24. 25. voluit Francis. Milanen. in decis.
Sicilia 3. nu. 83. 84. lib. 2.

SV B declara tamen nec esse probanda meri-
ta, quando sunt specificata per patrem donantem
109 cum t. iuramento, iuxta sententiam Baldi recep-
tam communiter in l. si donatione, C. de collat. &
voluit Ripa in Repet. l. si unquam. q. 15. num. 35. C.
de reuoc. donat. And. Alciat. in tract. præsumpt. 16.
num. 2. vbi bene Ioan. Nicol. Arlesian. in Apollit.
Alexand. in consil. 18. incip. consideratis his. col. 2.
vers. Quanto magis hoc vol. 3. Ioa. Decius Durante.
de arte testandi. tituli. 1. c. aulea 3. num. 6. Thom.
Gramm. in decis. Neapol. 73. nu. 10. Ioa. Cephal.
in consil. 61. nu. 13. vol. 1. Gerard. Mazzell. in consil. 6.
nu. 24. 25. voluit Francis. Milanen. in decis. Sicilia 3.
nu. 83. 84. lib. 2.

TAMEN hæc omnia, magna sapientia viri
sunt consideratione digna, narrat enim Seneca in
110 lib. 3. de Benefic. Filiorum t. merita, digna, vt
patria redditione compensentur, cap. 38. eius libri
dicit. Enec maximum facinus, dum inter merita
hostium agmina. patrem per ignes premente Sar-
cina tulit, ac ex Vrbis ruinis eripuit. Antiqui ca-
suni, qui cum hostium victori obtinerent cum Re-
gnare possent, ad patrem Victoriam remisit. Ado-
lescens Marcelli filius ad adolescentiam ob brutam,
exilio damnatus à patre, tamen audiens à
Tribuno Plarbis patri diem dictum, nactus autem
Tribunum secreto euagians gladium illi dedit
111 hoc t. te gladio transfodiam huc dies est, nisi iu-
raris te diem patri remissurum. Quando merita sunt
clara, & notoria, assertionem patrum probantur, a-
liis fecus, quia narratione, & probatione egent,
112 t. nec per assertionem patris facienda est iudi-
brio legis dispositio, vt ex Mariano Socino Seniore
in consil. 19. nu. 9. vol. 1. & Int. Clar. in S. donatio. q. 3.
num. 4.

nu. 4. & 9. 8. num. 3. placuit eidem Socin. in conf. 65. nu. 10. & in conf. 66. num. 13. vol. 1. exigitur merito-
 113 concursus, vt ex pluribus concludit Mare.
Anton. Peregrin. in conf. 76. nu. 27. vol. 1. Quando
 autem sumus in donatione inter personas prohibi-
 tas, vt inter patrē, & filios, tunc enim per verissimi-
 113 miles coniecturas, beneticia t probati fuissent.
 vt supra diximus ex *Alexandro, Baldo, Aliano, Du-
 rante & alijs.* quibus iungimus *Angelum in conf.*
 341. incip. *Pater emis. Bald. in conf. 66. incip. inter*
carum. Deci. in conf. 202. Hypolyt. de Marfil. in sin-
gul. 610. incip. itatur assertum. & voluit *Iosephus*
Maister. de Probation. conclus. 124. sub nu. 37. Emanu-
uel Sanez. in Thefor. receptor. fuent. S. Dona-
tio nu. 261. 262. Roland à Pallan. in conf. 98. nu. 51. vol.
1. D. Reges v' alen' uel. in conf. 3. nu. 64. Gerardus
Maximilis in conf. 16. num. 25. sed vide Franciscum
Malanen. in decisio. Sicilia. 3. num. 82. libr. 2. &
Guidon. Pap. in decisio. Delphin. 95. nu. 2. Bertran-
do Argenteus in consuetud. Britan. in verb. Titre,
articul. 266. §. 4. nu. 39.

DVOS casus notabiles, in quibus non sunt
 probanda merita, vnus si pater releuauerit ab o-
 114 nere illa probandi, alter t casus, in quo necesse
 non sit probatio meritorum, quando sumus in do-
 natione extranco facta, quos posuit *Maisterius in*
Pract. titul. de Donationibus, num. 6. vers. item hoc
quod dictum est.

DECLARA Quamto donationem fieri pos-
 115 se à patrē filio naturali. *Lamius §. Lucius ff. de his,*
quæ in fr. eadem credit. & voluit Socin. in dicta Re-
gula. 103. num. 2. hoc idem voluit Bartol. in dicta §.
Lucius, num. 2. 3. quia dicti naturales non sunt sub
 116 patria t potestate, & hanc opinionem tenuit *Lan-*
do. Roman. in consil. 43. incip. Ad primum. Gui-
do Pape in decisio. Delph. nu. 280. nu. 1. Nicot. Boer. in
decisio. Burdeg. 127. Petr. Duennas in Regul. 123.
num. 4.

SVBLIMITA non procedere in nefario,
 incestuoso complexu natis, quia illi, dicit *text. in*
auth. ex complexu. C. de Incestuos. nupt. ex comple-
 120 *7u nefario, aut t incestu, seu damnato liberi, nec*
 naturales sunt nominandi, omnis paternæ sub-
 stantiæ indigni beneficio, vt nec alantur à patrē.
 l. 1. l. 2. C. de Natural. lib. *Iean. Neuen. in conf.*
 34. nu. 1. *Andr. Aleius in conf. 52. in fin. lib. 5. v. in-*
cent. Hende. in conf. 98. nu. 17. in conf. 95. num. 88.
 volum. 1. *Tobias Neuen. in conf. 53. nu. 25. Jacob. Me-*
noch de Arbitrar. iudicem. questio. lib. 2. censur. 2.
casu 169. Iean. Cephal. in conf. 48. nu. 25. vol. 1. Matr.
de Affiliat. in dicit. Neapol. 203. vbi dicit procede-
 re in natis etiam ab ancilla vilissima. *D. Cardinal.*
Paleo. de Nobis & spurs. ap. 13. nu. 4. cop. 40. nu. 1.
Nicot. Boer. in decisio. Burdeg. 127. num. 6. 8. Iose-
phus Landene. in decisio. Persin. 18. nu. 18. Berguin.
Canaban. in decisio. Funtan. 9. nu. 19. parte 3. Gui-
do Pape in decisio. Delphin. 280. sub nu. 2. Anton.
Angustin. in decisio. Neufin. Roman. 1168. in fin.
 parte 3. volum. 3. *Petr. Beuntenodus in decisio. Bou-*
 nienf. 32. num. 7. *Nichol. Craffius in S. institutio. 9. 7.*

nu. 9. *D. Gaspar. Mastrillus* attentauit dicere in de-
 118 *cision. Sicilia. 144. nu. 1. v' q' ad nu. 8. quod filia sa-*
 cerdotis sit nefaria, incestuosa, t in nullo, nec
 in alimentis succedat, nec ei alimenta debeantur.
 Sed memoro nonnulla dixisse ad *Belugum in Specu-*
lo Principum. Rub. 7. in verb. de Spurg.

SVPRADICTAM proximam conclusio-
 nem, verissimam esse de iure, ciuili, secus autem de
 iure canonico, quopotit capere in legatum, do-
 119 tem, & donationem, non solum t naturalis, sed
 etiam incestuosus, nefarius, & nefaria. *arg. e. cum*
haberet, vbi DD. de eo, qui dux, in matrim. quam
poll. per adul. Abb. Panor. in conf. 115. num. 1. vers.
sed his non obstantibus, vol. 2. Angellus. Reuers in e.
in presentia, num. 213. de Probation. & in conf. 165.
num. 23. vol. 2. Matth. Maestila. Notab. 147. incip.
nota singulare dictum. Hypolyt. de Marfil. in singul.
 358. incip. *Pater. Baribol. de Cassin. in consuetud.*
Burgundia. Rub. 8. §. 5. num. 37. vers. de tort autem
canonice. Iean. Lopez de Palacios Rubias, in Rub. de
donat. tut. vtrum. & v' xer. §. 50. num. 27. & in Rept.
dicti cap. per vestras. Notab. 3. §. 23. num. 4. 22. §. 24.
num. 1. 10. Francij. Mantica de contestor. v' l'imar.
Volunt. lib. 8. titul. 5. nu. 12. titul. 4. num. 10.
Ludent. de Molin. do Hispanor. Primogen. lib. 2. cap.
 25. num. 42. 45. 49. *Didacus Spinio in Specul. Testi-*
ment. in gloss. 16. num. 96. Mateus Antonius Marfil.
Archiepisc. Salernitanus de Ecclesiasticorum origi-
ne. & iure parte 3. cap. 32. nu. 6. Simon de Pratis de
interpret. v' l'imar. v' l'imar. num. lib. 3. interpret. 12.
Dubinae. 3. folio. 2. num. 7. Iean. Petr. Sardus de Al-
mentis, titul. 1. q. 10. nu. 5. q. 23. num. 14. titul. 8. q. 9.
 num. 6. plures allegans *Petr. Cende Collectio iuris*
Canonici, parte 3. collectam. 168. nu. 5. Anton. Capic.
in decisio. Neapol. 164. per totum. & in decisio. 181.
Petrus Beuntenod. in decisio. Bonenienf. 22. num. 1.
Don Gaspar Mastrill. in decisio. Sicilia 144. nu. 8. cum
 pluribus seq. *African. Clementinus de Patria potest. cap.*
 5. sub nu. 38. *Horat. Luc. de Privileg. schol. priuileg.*
 22. qui omnes maiori ex parte concludunt, quod
 120 legatum, donatio, siue dos, quantatatem t ali-
 mentorum non excedat. Quid & voluit *Bald. in*
conf. 267. col. 2. volum. 1. & conf. 457. col. 2. vol. 5. Ca-
picius in dicta decisio. 181. num. 4. Roland. à Valle in
conf. 74. nu. 40. volum. 1. Affianus Clement in dicta
Tract. de Patria potestate effectum 1. nu. 8. 9.

DECLARA quinto posse patrē donare fi-
 121 lio in causa studiorum. siue Doctori t vi ex *Baldo*
in l. ff. solue. matrimon. & l. qui pater. ff. mil. heres.
 voluit *Bartibol. Socin. in l. que pater. ff. famul. heres.*
Alexand. in conf. 143. incip. cir. a primam dubitati-
 nem, col. 8. vers. quo autem ad liberos. vol. 2. post *Angel.*
 voluit *Iason in dicta l. 1. nu. 52. ff. solut. matrim. Petr.*
Duennas in regul. 87. in princip. & sub nu. 3. & regula.
 223. in fin. vers. Et erit a terciis. post *Petrum Rebuff.*
 in tract. de priuilegijs schol. priuileg. 60. nu. 2. *Ru-*
pam Linquart. num. 170. ff. ad leg. sub idi. Carol.
Ruin. in conf. 101. sub num. 12. vol. 1. Andr. Tirac. de
 priuilegijs, pie causa, in prefat. col. 14. vers. item *Relicti.*
Heratius Lucius de priuilegijs schol. priuileg. 22. & v' l'ir-

mo loco lacerbus, & unus de primis. in *quibuslibet*,
par. 3. primis. 84. Nicolaus Rejnerius in *decif. l. emen-*
fi. l. 1. m. 4. l. 4. l. 4. l. 4.

DECLARA Icxto, quia in omnibus supra-
dictis casibus, in quibus patri in filium donare per-
mittitur, intelligenda sunt, ut non immoderata sit
122 donatio, & immodica, in aliorum filiorum de-
trimentum, quia patris morte non confirmaretur
quo ad superfluum, sed in residuo subsistit, l. 3. C. de
usufructu donatorum. Anz. Vnde si pariter, C. de usufructu
etiam. Quatenus ad donationem factam filio eman-
cipato, quia à principio valuit, ut supra diximus
nu. 1. quatenus esset inofficiosa, illius reuocatio ef-
123 fet facienda per querelam, ut per Bartol. Bald.
Paul. de Caffr. & alios in *dicta l. 2.* & præfata refect,
& sequitur Andreas Gail, præfatus obseruatio.
lib. 2. obseruat. 38. num. 15.

PRIVS pater donationem filiae, puta matrimo-
nii inuitu facit, postea facit testamentum, aut alio
modo disponit, faciens fideicommissum super illis
124 bonis filio donatis, an super dicta donatione tunc
dictum fideicommissum onus imponi poterit, & susti-
nere debeat? Respondetur distinguendo, quod si
sumus in fideicommissio vniuersali, mulier in dote
grauari non potest, l. Mulier, §. cum proponeretur, l. à
filia, in primis. ff. ad Trebell. l. pater filiam, ff. ad leg. fal-
cid. Si autem sumus in speciali fideicommissio, mul-
lier potest grauare, quatenus Dos legitimam exce-
125 det, relicta tibi legitima, in qua non potest po-
nere aliquod grauamen, quatenus in priuilegiis, l. quoniam
nuncula, C. de usufructu etiam, ut referens Dyn.
Marita. Salmanni, & Cyn. voluit Bart. per illum text.
in l. fin. §. filia, ff. de legat. 2. Supradicta procedere
inquit Bart. quando actio quæritur non fuisse filiae,
126 quia si erat actio quæritur, grauari non posset, nisi
vltra dotem aliquid fuisse relictum filiae, & legatum
relictum recognosceretur, arg. l. Titia, §. qui in vita,
ff. de legat. 2. Ita refidit Bart. in dicto §. filia.

VERVM dicit in Senatu Burdegalesi, fuisse
127 decifum locum esse fideicommissio per tex. in di-
l. fin. §. filia apud Nicolaum Boerium in *decif. Burde-*
galen. l. 40. m. 20. qui, ut mihi uidetur de hoc non
loquitur, ita tamen retulit Gerardus Meynardus in
decif. Thelofen. l. 34. per totam, lib. 5. vbi subtiliter, &
128 eleganter quæstionem, quod post factam valide tunc
donationem in dote per patrem filie, non possit o-
nus fideicommissi imponi, & similiter in *decif.*
35. *insidem quinq. libri.* Cognitum, quod fortè opi-
nionem Gui don. Papæ in *quif. Delphin. l. 13.* allega-
ri voluerit, in qua dicit, fuisse in Camera Delphi-
nalis Parliamenti decifum, quod per fideicommissum
non renebitur mulier, nisi in illo, quod est vltra
129 debitum bonorum tunc subsidium, & sic vltra legi-
timitatem, & ex errore impensorum fuisse litteram
erroneam. Quod, & video ampliori modo quoad
dotem, & donationem propter nuptias atque
Iacolum Cuiacium in *Novella. 39. col. 2.* Atque ita
(inquit) x generali fideicommissio deducitur, quan-
tum dote fufficit, & donationi propter nuptias. Sed
non relinquam, quod fatis docet, & eleganter post

Dynum, Martinum Salmanni, & Ioan. Andr. concludit
in illo casu in dote locum tibi vendere fidei om-
130 nium missum, siue tunc substitutionem fideicommissaria
& consensu illo casu ob statutum Tarasium, quo
aufertur legitima Ludo. Romanus in *conf. 134. in-*
cip. Pro declaratu, m. 3. quo in loco declarat om-
nia, quæ supra diximus ex Bartol. in dicto §. filia, &
quod ibidem dixit Bald. & in l. quoniam nuncula, &
in casu præmissio firmat dicta conclusionem, quia,
ut inquit, illo casu, illam filiam nunquam legiti-
mam habuisse, cum eo casu in illa non succederet
per exclusionem statuti, & ideo locum esse fidei-
commissio.

ABSENTI Donatio fieri non potest, nisi
131 tunc nuntius interueniat, vel Epistola, l. Absenti
ff. de Donat. l. Nec ambigi C. eod. in l. in omnibus re-
bus, ff. de actionib. & obligat. Glossa in l. illud in verb.
alia causa C. de sacris Eccl. & in l. 1. C. de donat. conf.
mort. & post Ioan. Andr. Bartol. Bald. Salysia, Febr.
Castron. Dyn. Cyn. Angelum Roman. Francisc. Ar-
etia. Ioan. Petr. de Ferrar. Corn. Afflic. Capell. Tola-
dus. Terrequel. & Bald. dixi in *conf. 64. num. 1.*
centur. 1. Quibus nunc addendi sunt Ioan. Berberg
in *viatoris iuris parte 2. Rubr. 2. num. 16. Rub. 2. num.*
58. Ca. dicitur in *conf. 254. col. 3. Ant. Capteius in de-*
decif. Neapol. 180. num. 8. Cardinal. Parisius, in conf.
88. num. 15. vbi. 3. Ioan. Cephalus in *conf. 37. num. 1.*
4. vbi. 1. in *conf. 272. num. 96. vbi. 2. in conf. 440. in*
fin. vbi. 3. Decius in conf. 226. incip. Magister Ioan.
col. 1. Iulius Clarus in *§. Donatio. q. 12. Hieronim.*
Gabriel in *conf. 16. numer. 11. vol. 1. Marcus*
Antonius Natta in *conf. 94. numer. 4. volum. 1. in*
conf. 253. num. 1. in conf. 466. numer. 1. 4. vbi. 2. in
conf. 2. Menichius in conf. 178. numer. 4. 5. 20. vbi. 2.
Ataricus Sacin. Iustius in *conf. 17. m. 1. & pluribus*
seqq. vbi. 3. Gerardus Mozzellus in conf. 66. per totam,
Ioan. Bettain in *conf. 58. m. 1. Petr. Ant. Auguissal. in*
conf. 10. m. 14. lib. 3. Fabius Turrel. in conf. 1. m. 39. vbi. 1.
Merc. Anton. Peregrinus in *conf. 94. m. 1. vbi. 1. St-*
neffer. Aldobrand. in *conf. 34. m. 6. Proffer Paschalis,*
in *conf. 48. m. 1. Francisc. Barlat. in conf. 33. num. 1.*
vbi. 1. Thobias Nanius in *conf. 1. m. 1. Ioan. Baptista*
Platus in *conf. 54. m. 30. 31. 32. Elbertus Leoninus in*
conf. 75. numer. 6. Barthol. Beriazuel. in conf. 147.
m. 2. Francisc. Couran. commentariorum iuris civil.
lib. 5. cap. 9. m. 4. Petrus Gregorius Siut. gmat. iuris
vniuers. lib. 28. cap. 13. m. 1. Nicol. Vigell. in *Metabo-*
lismis civil. lib. 14. cap. 9. dist. 12. 2. vbi. 1. & 2. vbi. 1.
And. Tiraguell. de iure conf. possit per 3. limitat.
30. m. 9. cum pluribus seqq. Ioan. Baptista Castra de
retract. cap. 3. vbi. 25. m. 13. Emanuel Suarez in
Thesaurus receptar. sententiarum num. 153. Christopho-
rus Tornius in *conf. 37. m. 4. Barthol. Beriazuel. in*
conf. civil. 18. num. 9. Anton. Gamma in decif. Lusitan.
258. num. 5.

RATIO redditur, quia cum donatio sit dixi-
132 mus, sit contractus, & ideo exigitur tunc duorum
consensus, scilicet donantis, & donatarii, dicit Cor-
natus in *conf. 254. in prin. vbi. 3.* voluit Ioan. Berberg.
in *viatoris iuris parte 2. Rubr. 1. m. 8.* & alij quos supra
enume-

enumerari. Sed non illam exillimo ego rationem, sed quia cum donationem quisi facere non cogatur, quia nullo iure cogente concedit *l. donari. ff. de donat. l. donari. ff. de regul. iur.* sequitur donationem esse beneficium, beneficia autem in intuitum non conferuntur, nemo enim cogitur donum, munus, 33 & donationem capere tunc inuito beneficium, non datur, *Linnio. ff. de regul. iur.* vnde optimè in hac materia dicit *Ulpianus* non potest liberalitas nolenti acquiri. *lib. i. iure. §. non potest. ff. de donat.* Illud tamen expicio, quod dicit *Hecianus* apud *Senecam*, de Beneficiis, lib. 7. Non semper liquet (inquit) mihi dicere, Nolo, aliquando beneficium accipiem dum eò, & inuito dat Tyrannus, crudelis, & iracundus, qui munus suum fastidire te. Ergo id non est beneficium accipere, sed impetare. Ideo post pauca subdit. Si necessitas tollit arbitrium, scias te non accipere, sed parare, & dicam infra.

DECLARA primò, vt diximus, tunc valere, 34 cum Nuncius, vel Epistola in ea donatione t interuenit, quia videtur necessario casu illa statuta in donatione, quæ sit absenti, ita vt nec alius si pro nuncio mortu proprio accedat, valeat, vt optime dicit *Ludovic. Roman. in conf. 95. incip. donatio putri*, in princ. hæc contrarium in illo casu teneat, sed *Francisc. Accet. in conf. 17. incip. Consideratis diligenti. sim.* vol. 4. vers. *sim.* Nec est verum quod valere dicit, quod ad perficiendam donationem absenti factam, non perbitur consensus ipsius donationis inter t absentes, nec est efficax, nisi per medium nuncij, vel Epistolæ, quem sequitur in specie *Carrius* *l. i. in conf. 110. sub numer. 3. 4.* Vnde aliquando post pratoris tenui, dictos nuncios 35 cum, vel Epistolam, fuisse t pro solemnitate requisitos, in *conf. 64. numer. 3. cens. 1.* & illa formula non interueniente, quod esse nullum, e. in *summa*, e. sine exceptione 12. q. 2. c. maiores de Baptismo. quod meum dictum in dicto consilio sequutus est *Terentius Sestius*, de iuramentis, lib. 2. cap. 14. num. 7. conuincunt Doctores, quos allegat *Andr. Tiraguel.* in rep. l. si unquam, in verb. *liberis*, no. 68. & in verb. *suos* *liberis*, num. 65. & sub num. 172. C. de reuoc. donat. *l. 10. Berbery. in vltor. iuris* parte 2. rub. 2. num. 16. *Marc. Ant. Natta* in *conf. 94. num. 4. §. vol. 1.* voluit *Guido Pape* in *decis. Delphini*, 222. numer. 2. Ita decretum in parlamento Tholosano apud *Capellam* in *decis. 383. incip. Item fuit questum, an donat.* *Corn. in conf. 169. incip. in hac consuetudine*, *lib. 1.* vers. *his tamen non obstantibus*, vol. 3. *Siluest. Aldobrandi.* in *conf. 34. num. 46. 47.*

DECLARA secundò valere donationem 37 absenti, si fuerit stipulator Notarius t pro Donatio absente, arg. *l. 2. l. 3. d. q. ff. Rem papili. saluam fore.* *Oldrad. in conf. 30. incip. factum tale est*, num. 2. *Cyn. in ant. Sacramenta* a puerum, q. 10. C. si aduers. vend. *Alexander in conf. 3. incip. In causa*, & *luc. num. 3. vol. 7.* vbi dicit quod fuisse quod notarius recipiat pro donatario absente *Baribol. Socin. in conf. 236. incip. placet conclusio*, col. 1. vers. *quando donator*, vol. 2. *Marian. Socin. in iur.* in *conf. 67. num. 4.*

& per totum, vol. 3. *lul. Clarus*, in §. *donatio*, q. 13. vers. *primo ergo casu.* *Andreas Alesius*, in c. cum centingit, num. 22. de iur. iur. & *paradoxi*, lib. 1. cap. 2. & ad materiam *lacturini* de *Santis Georgis*, in *inuestitura feudali*, in verb. *Nobiles*, est de mente *Ludovic. Roman. in conf. 17. incip. pra decisionem*, num. 6. cum *segg. Philipp. Dec. in l. 2. in iudic. S. Nec pacificanda*, in fin. & *bi Cagnol. ff. de regul. iur.* *Idem Hieron. Cagnol* in *l. fin. num. 173. vers. Advertendum est etiam* C. de paci. *Iacob. Mandell. in conf. 36. numer. 2. & per totum*, *l. 10. Ant. Rubens* in *conf. 9. num. 1. in conf. 117. numer. 10.* *Andr. Tirag.* de iure consuet. *pass. parte 3. dimis. 30. numer. 9. Ioan. Cephal.* in *conf. 33. num. 2. vol. 1. in conf. 440. num. 3. vol. 3.* *Marc. Ant. Natta* in *conf. 23. num. 1. 8. vol. 2. & in conf. 315. num. 1. vol. 2. & in conf. 645. num. 10. vol. 4.* *Ludovic. Roman.* in *conf. 113. incip. in casu propositi consil. tatiensis*, num. 3. vers. *idem erit.* *Ludovic. Coradani.* in *conf. 87. num. 1. 4. l. 10. de Amici* in *conf. 126. num. 5.* *Caroli. Roin.* in *conf. 119. num. 7. in conf. 126. vol. 1. in conf. 41. vol. 5.* *August. Beru.* in *conf. 97. vol. 1.* Ita conclusum in Senatu Delphinali, vt per *Guid. Pape* in *decis. 49. in de. 152. 22. vers. de stipulatione notarij*, & in *decis. 317.* Ita etiam ex Parlamento Parisiensi, vt scribit *Ioan. Pagnus Arreoli. Curar.* lib. 1. tit. 1. *Arreoli. 8.* & per Senatum Pedemontanum, vt optime scripsit *Ozania. Cuchera.* in *decis. 32. num. 7.* pulchre, & vtiliter *Boland.* à *Valle* in *conf. 19. num. 22. & per totum*, vol. 1. *Nicol. Boer.* in *decis. Burdigalen.* 333 in fin. *l. 10. p. Ludovic.* in *decis. Persijn.* 29. num. 7. *Hieronym. Moges.* in *decis. Lucen.* 38. num. 11. *Ant. Gommia* in *conf. 1. Lufitania* 358. num. 3. *Ludovic. de Molina* de *Hispanor. Primogenij*, lib. 4. cap. 2. num. 67. *Stephanus Herriand.* in *conf. 303. vol. 3.* *Cardinales* *Potius* in *decis. 22. num. 6. lib. 2.* *Tiberius Decian.* in *conf. 39. num. 144. vol. 2.* *Guidus Panciroli.* in *conf. 60. num. 12. in conf. 172. num. 10.* *Iacob. Philippus Portius* in *conf. 176. num. 25. 29.* *Simon de Pratis* in *conf. 150. numer. 42.* *Corn.* in *conf. 129. incip. videtur prima factio*, *l. i. et aff. sol. 2. vers. Nam licet*, vol. 2. *Syluest. Aldobrandi.* in *conf. 34. num. 46. 47. & in conf. 94. num. 45. D.* *Preceptor meus* *l. 10. Bologna.* in *conf. 6. num. 15. D.* *Scraphini.* *Olinarius* in *decis. Nouissim.* *Roman.* 683. num. 6. vol. 1.

INTELLIGE primò dictam donationem absenti factam, stipulante notario validam fieri ad beneficium donatarij, si idem notarius fecerit 38 illi cessionem iurium t per ipsum questuorum, stipulatur enim adiuncta est, vt vnusquisq; sibi acquirat, quod sibi interet, ceterum si alius stipuletur, psalam est, nihil ipsius stipulatoris interet. *l. stipulatus sit, §. alteri. ff. de verb. obliq. l. 1. in iur. C. de iunil. stipul. §. Alteri.* *Inflor. cod. 11.* Dominium enim isto casu translatum in notarium presentem. 39 forte à notario questum t in absenti per sonam transgredi non potest, abiq; cessione. *Angel. in conf. 73. incip. Quod dicta alio*, in fin. dicens Non obstat, quod gratia sit absenti, & ignoranti, *l. Luke. ff. de iur. iur.* dicit, verum, dum modo rata habetur, suble-

[subsequitur, nos autem loquimur, an sine cessio-
ne, & dicit, Non obstat quod ex stipulatione no-
tarij quaritur vnus actio cuiuscunque sine cessio-
140 ne, quia hoc t falsissimum est, nisi stipuletur al-
iquid, quod ad suum officium pertineat, *l. Non al-
iter, l. his verbis, ff. de adop. l. Et dicit Angelus*. Sed
ego dico aliud, quod est apud me nouum, quod
excogitavi, quod tunc admitterem, quod Notari-
us possit donationem pro aliquo donatario sti-
pulari, quando non esset idem notarius, qui tan-
quam persona publica, rogatus fuerit de scriben-
do actum, rogatum, siue instrumentum donatio-
nis, sed esset alter notarius, non de actu illo roga-
tus, quia circa donationem, quam scriberet pro ac-
tu rogatus, non potest sustinere alteram personam
partis contrahentes, cum in isto casu, essent duo
specialia in eodem actu, quod notarius reciperet
donationem nomine absentis, alterum, quod ille
ageret pro illa donatione absq; cessione, quae duo
141 concurrere t insimul nequeunt, *l. C. de Dot. pro-
miss. Præterea*, vna, & eadem persona fingeretur
duplici officio, & gereret vicem duorum, scilicet
notarij publici, qui esset rogatus de actu, & vice
142 partis t contrahentis, *l. ille à quo, §. Tempellianum, ff. ad Trebell. l. Accus, §. si plures, ff. de procur. l. pen. ff. de arbit. l. si plures, ff. de pact.* quam vis forte in con-
trarium faciant, quæ annouerunt Bartol. & Bald.
in *l. si consil. ff. de adop. vbi* consideranda sunt,
quæ ibi dicunt, si notarius esset, coniunctus, vel
conanguineus illius, cui facta est donatio, quo casu
deseruerit vt testis, & tanto minus deberet ad-
143 iungi. Insuper potestas, & auctoritas, quam ha-
bent notarij, est, non vt ipsi sint stipulantes, quia
hoc spectat ad contrahentes, sed illorum authori-
tas est in scribendo, & conficiendo publica instru-
menta, & illa reassumendo, & reducendo in publi-
cam formam, idem facientem, & in hoc esset Ta-
bellio, & contrahens, super quibus allego Theo-
ricam Bartol. in *l. Nec est, §. eorum, per totum, & Bald.*
in eadem, *l. Nec est, §. si iudicatio, num. 5. versic. extra
glossam ff. de adop.* Nihilominus relinquo alijs co-
gitandum, quia potestas Notariorum fecit alias
radices, & tamen omnes mundi lites, vt video pro
scripturis illorum proueniunt.

INTELLIGE secundò, ita demum recipi
supradictam opinionem, vt donatio abenti facta,
144 stipulante t notario pro abente, valeat, si modò
subsequatur acceptatio, & ratificatio abentis do-
natarij & interim antequam fiat acceptatio, & ra-
tificatio, donatio à donante reuocari possit. Ac-
ceptatio enim donationum, antequam essent Iura
nostra, quæ habemus in scriptis redacta, vlti erat.
Cicero id probat in *Topici*, dum ait, Nam neque
145 dedicationem neq; t donationem, sine acceptione
intelligi posse, & hoc dicere voluit *Iuriconsultus
Paulus, in dicta l. Absentis, ff. de Donat.* dum dicit,
siue mittas, qui ferat, siue quod ipse apud te ha-
beat, siue habere cum iubeas, donari rectè potest,
sed si nesciat eam rem, quæ apud te est, sibi esse do-
natam, vel missam sibi non accepit, donatæ rei,

dominus non fit: Bartolus in donatione facta ab-
senti, stipulante notario, & questionibus, super
ea agitis in toto corpore Iuris ciuilis per ipsum
agitato, per ea, quæ vidi, noluit se intrinicare.
Requiri tamen acceptionem, & ratificationem
donatarij, & interim, his non factis, & te integra
146 esse donationem reuocabilem, hoc voluit Bald.
in *l. Nec est, §. si iudicatio, num. 9. vers. sexto* quæro, ff.
de adop. in aut. si quando, sub n. 3. C. de cons. pecun.
ibi, *et ualeat obligatio ex vi iurisdictionis. Paul. de
Censo in l. panis, n. 3. ff. de Rebus dubijs, dicens, quia*
147 acquisitione t concernete patrimonij non acqui-
ritur ignorantia, nisi subsequatur ratihabitio. Idem
Castrensis in cons. 17. 2. incip. in caso presentis, & in con-
s. 195, quo in loco dicit, quod & si notarius pro do-
natario stipuletur, non solum exigitur acceptatio,
148 sed & donatarij ratificatio. t *Anton. de Burzio in
Proem. decretal. col. 18. Bartol. Socin. in l. si stipu-
lerim, nu. 11. ff. de acqui. poss. Dec. in l. certi con-
ditio, §. si numerus, nu. 1. ff. si certi pot. in l. 1. num. 22.
C. de pact. in l. contrahens, num. 16. 17. ff. de reg. iur.
Hieronym. Cognol. in l. fin. nu. 273. C. de pact. dicens
hanc esse communem sententiam, & interim reuo-
149 cari posse t donationem, & hanc opinionem ren-
nuerunt Andr. de Pis. Gal. de Cance, & alij, quos
refert Albericus de Rose, in l. Non enim, col. 1. ff. de
adop. Ioan. Andr. in addit. Specul. in tit. de cession.
alij in additione incip. Petrus de Cernitiis, in finali
bus verbis, Francis. Arezin. in l. si absentis, ff. de acqui.
poss. Ioan. Baptista Plous in rep. l. si quando, nu. 12.
vers. sit, & donatio, vel venditio. C. And. V. Andr. Al-
tius in c. cum contingat, nu. 237. de iur. iur. Lancel-
lotti Galien. in rubr. ff. de Verb. obligat. col. 40. Corn.
in cons. 190. incip. ad euentum premittit, col. 3. vers.
circa secundum autem, vol. 1. Dec. in cons. 236. incip.
Magister Ioannes, nu. 6. vers. secus si quis constituit,
nu. 9. vers. Tercis hoc idem, & vers. Quarto hoc idem,
& in cons. 247. incip. in causa magnifici Baronis, col. 3.
vers. Quinto idem suadet, in cons. 432. incip. cum
sit, quod Albericus, nu. 25. 26. in cons. 464. incip. Pla-
cet conclusio, nu. 3. in cons. 598. incip. Visti his, quæ ac-
curate, nu. 3. 4. Carol. Rota. in cons. 21. col. 2. & in con-
s. 174. col. 3. vers. Sed ex alio, vol. 1. Hieronym. Gra-
tus in cons. 25. nu. 37. cons. 67. col. 2. in cons. 127. col.
vltim. col. 1. Baribolus Cassan. in cons. 7. nu. 43. Lu-
dovic. Gerdan. in cons. 14. num. 8. Curtius Iunior in
cons. 55. nu. 9. 10. & in cons. 120. nu. 1. Cardinal. Paris.
in cons. 77. n. 28. 29. vlti. Hinc corroboratur supra
dicta conclusio à fortiori, quia si quis apprehendit
150 nomine meo possessionem, non t præcedente ad
hoc mandato, non acquiritur mihi possessio, nisi
sequeuta ratihabitio mea, *Communis sententia, in fin. l.*
siue in vltima, ff. de Acquir. end. poss. quæ ratiha-
151 bitio te integra fieri debeat, & rebus t in eodem
statu permanens, argum. *Libonius, ff. rem rat.
haberi*. Vbi bonorum possessio ab alio agnita rata
haberi debet in tempore congruo, quo causa fit in
pristino statu, qui textus, cum alijs authoritatibus
allegatur ab Alexandro in cons. 110. incip. Visti ac-
tissimis, col. 2. vers. requiritur enim, vol. 1. & in cons.
167. in-*

167. *Incip. Quoniam res, num. 2. & in utroque loco allegat Ratam in decis. 146. incip. licet amicus, quæ est in libro meo in decis. 150. incip. licet amicus in Novis.* Quo in loco dicitur, quod licet Amicus meus recipiat possessionem beneficij mei, & teneat, & possideat, & fructus percipiat nomine meo, si expellatur de possessione, & expolietur, mihi non
152 competit interdictum, unde vi contra spoliatum, nisi ducoero, quod de mandato meo possessionem receperit, & quod huiusmodi, nomine meo factam, ratam, & gratam habuerim, & fructus, seu possessionem mihi soluerit. *Iacob. Mandell. in conf. 36. num. 1. Marian. Soci. Iunior in conf. 67. num. 1. 2. cum pluribus seq. vol. 3. & in conf. 126. num. 13. 14. 15. vol. 1. Stephanus Bertrand. in conf. 79. col. fin. vol. 2. Hieronym. Gabriel in conf. 12. num. 6. vol. 1. Andr. Barbas. in conf. 40. num. 6. 7. vol. 2. Angustinus Beronius in conf. 4. num. 35. vol. 1. Gerardus Maestell. in conf. 66. num. 1. 2. Franciscus Porpuræ in conf. 478. num. 2. 1. vol. 2. Ioan. Baptista Plotus in conf. 5. num. 25. Martinus Anguissol. in conf. 130. num. 3. Federicus Scotus in conf. 5. per totum, lib. 5. tomo 1. Ioan. Petrus Gordus in conf. 351. num. 32. vol. 3. Guidus Panciroli. in conf. 60. num. 1. in conf. 172. numer. 10. 11. Didac. Couar. de Testam. parte 3. num. 13. & variationum resolutio lib. 1. cap. 14. num. 12. Burgo de Pace quæst. civil. parte 1. q. 10. num. 14. Marc. Ant. Nasæus in conf. 94. num. 4. 5. vol. 1. & in conf. 189. num. 3. vol. 2. in conf. 315. num. 1. vol. 2. Simon de Præstis in conf. 150. num. 42. Ioan. Ant. Rubens in conf. 132. Tiberius Decanus in conf. 1. num. 6. 1. vol. 3. Ioan. Cephal. in conf. 33. num. 16. vol. 1. in conf. 440. num. 30. vol. 3. Antonius Gabriel. in commun. apinto. lib. 3. tit. de verbis obligantibus cæsus. 1. num. 100. 102. Franciscus Commans commentar. Iuris Civilis, lib. 5. cap. 9. num. 3. 4. Petrus Rebus. ad Consilium. Galia tomo 2. tit. de donat. insonand. Articuli. 3. Gloss. 4. Qui dicit, Donationem etiam Ecclesie factam requirere acceptationem, (quod ego non probarem) & supradictam conclusionem, quod requiratur dicta donatio absenti facta stipulante per eo notario aliis tenui, ubi aliquos ex præfatis allegavi in conf. 64. num. 7. 8. 9. censur. 1. Anton. Gomez in l. Tauri 45. num. 8. Tellus Fernand. in l. Tauri 17. num. 30. Andr. Tarsell. de iure conf. passim per parte 3. limitatione 30. num. 10. Andr. ab Exca de pæss. parte 2. num. 218. 220. Ludovicus de Molina de Hispanorum Primogen. lib. 4. cap. 2. numer. 63. 67. de his sic dicit Iacobus Cuiacius consiliatio 43. Et donatio (inquit) quæ fit absenti, non aliter valet, quam si liberalitatem agnouerit, l. Absenti, de Donat. nec enim est donatio, sine acceptatione, & rectè in illum locum Comici, Dos est decem talenta, Accipio, Vetus interpres, Nisi, inquit, dixisset, Accipio, non esset dos. Datio enim ab acceptatione confirmatur, nec potest videri datum id, quod non est acceptum, subiungit, non videtur perfectæ, antequam donatarius eam habuerit gratam. Hæc ibi Cuiacius. Hoc idem firmat Idem Cuiacius Observationum, lib. 12. cap. 28. Donatio (inquit) non aliter fit absenti re-*

153 cte, quam si absens rem sibi missam acceperit, vel rem iam quondam constitutam sibi donatam sciuerit, eamque donantis liberalitatem agnouerit, l. Absenti, ff. de donat. Nec enim est donatio sine acceptatione. Hæc Cuiacius. Et ista conclusio, defendi potest ex supra allegata Rotæ Romana decis. 150. Incip. licet amicus, & per ea quæ scribit Guido Pape in decis. Delphinal. 13. 3. num. 2. Stephan. Ranchin. ad Guidon. Papa in decis. 222. ubi etiam Iacob. Ferrerius in princip. Gallicani Onciaris quæstion. Academicarum, lib. 1. q. 49. quæstio. 50. Franciscus Pius in commun. in verbo Donatio. Hieronym. Magen. in decis. Lucensi 38. num. 24. in decis. 5. num. 9. D. Cardinal. Patens in decis. 22. num. 6. 7. & facit etiam decis. 339. numer. 1. lib. 2. Vincens. de Francis, in decis. Neapol. 339. per totum. Franciscus de amicis de his, qui Fundum dare possunt. S. Ex hoc etiam, num. 3. fol. 73. Andreas Melfissus. in Consuetudine Neapolitis. de Renunciatione. q. 4. num. 14. Ioan. Baptista Thorus in Compendio decis. Neapol. 5. donat. facti absenti. Nicolaus Falla de Rebus dubijs tract. 2. num. 3. Franciscus Marcus in decis. Delphic. 326. numer. 6. 14. volumine 1.

DECLARA Tertiò, quòd, & si donatio non fit facta præsentem, sed absenti, & tamen ille possessionem habuit rei donatæ, ex qua possessione in illam transiit dominium, ideo illa valida erit, ita decrevit Sacrum Consilium ut per Matth. de Afflict. in decis. Neapol. 275. quem referendo Cardinal. Parisius in consil. 25. num. 52. vol. 3. sequitur dicens quòd donatarius capiendò, & retinendò res donatas, donatio absenti facta reddir valida. Eisdem sequitur Iacobus Menoch. in conf. 92. num. 65. vol. 1. dicens, censeri donatarium ratificare donationem sibi absenti factam per apprehensionem
155 possessionis, notavit hanc Decisionem Ioan. Baptista Thorus in Compendio Decisionum Neapol. 5. legatum fundi. Sed non ad istud propòsitum illum sequuti sunt Vincens. Carrocin. in caso 84. num. 25. & Polydorus Ripa in observatione singulari 148. no. 1. Thob. Nomius in consil. numer. 5. Omnes supradicti mouentur dictis, & autoritate Bald. in l. Nec ambigis, in fin. C. de Donat. quo in loco hæc sunt verba Baldi. Dic, quòd ista donatio non est perfecta quantum ad contradium, & donationem, quia non interueniunt organa media, quæ requiruntur in donatione, sed fore est perfecta quantum ad dominium, ubi in Apistilli, Andr. Barbatia, Alexander, sine Celsus Hugo, in verbis forte, dicit, nota singulariter ista verba. Vnde Baldus non dicit, quod ipsi dixerunt, quòd donatio absenti eo modo facta sit valida.

DECLARA Quartò, Ins reuocandæ donationis, competens donanti qui donauit absenti, non transire ad hæredes, arg. l. fin. C. de Reuocand. donat. voluit Bartol. in l. Qui Roma, S. Flauus Hermes, num. 1. verus, alterius habens, ff. de verb. ob. 124. quem ibi sequuntur Alex. Secin. & las. ex l. 1. & de feruis expor. idem Alex. in conf. 8. incip. Vbi ubi est finis, col. 4. vers. attento, quòd sumus, vol. 3. Decis. 156.

conf. 35. incip. Præfatiſſime, il primo quia sunt tria vnum vnum conſilia, quæ omnia sunt ſic vñta in dictum modum incipiunt in vno numero 35. ſub n. 5. verſe. Poſterius conſiderandum eſt. & in conf. 63. incip. uſque conſultatione, num. 5. Cardinal. Parisius in conf. 10. num. 38. vol. 2. Ioan. Baptiſta Affinis, in l. in princ. num. 190. 191. ff. de Reſcript. & ſumptib. ſum. Vincent. de Franciſco in deciſ. Neapol. 339. nu. 3. Thoro in compen. die deciſ. Neapol. S. Donatio.

DECLARA Quinto, iurificationem donatarii requiſitam, fieri illo mortuo, non poſſe per hæredem meriamſi notarius fuiſſet ſtipulator pro donatario, & hæredibus, habetur in l. Bonorum, in fin. ff. Rem ratam habet. quia mortuo donatario, cuius nomine notarius ſtipulator fuerat, non dicitur poſſidere ſtante illius morte, cum res non ſit integra, vt dicit, Alexand. in l. Quod meo, in princ. nu. 5. 6. ff. de acqui. poſſeſſ. & voluerunt in ſimili. Bartol. Angel. & Alex. in dicta l. Bonorum. Idem Alexand. in conf. 24. incip. Ponderatis hiſ, vol. 4. verſ. Præterea tite Vgelius, vol. 4. Ioan. Baptiſta Pleius in conf. 54. ſub num. 25. Ioan. Cephal. in conf. 440. num. 31. 35. vol. 3. Dixi ego in conf. 64. nu. 12. cum pluribus ſequentur. 1. dixit hoc Paulus de Castro in dicto conſil. 195. conf. 197. Ioan. Ant. Rob. in dicto conſil. 132. Andreas Abbat. in lib. 1. Per ergo cap. 13. Mare. Ancon. Natis in conf. 153. numer. 9. vol. 2. inſinitis allegans Andreas Torquell. de Retractu conſanguin. S. gloſſ. 10. nu. 85. Offavia. Cacerba in deciſ. Pedemont. 119. nu. 24. Ioan. Baptiſta Coſta in tract. de Retracti. ca. 8. caſa 4. nu. 20. & per Ioan.

DECLARA Sexto, quòd etiam in donatione cauſa mortis requiritur ſtipulatio, & acceptio prætio ꝛ donatarii per illius præſentiam, quia licet hodie donatio cauſa mortis poſſit fieri nudo pacto, vt per Gloſſam in c. uo pater. S. Alexio ff. de legat. 2. poſt Azonem quæ in reſert. & illam ſequitur Deci. in Rubr. C. de pact. numer. 4. & hanc opinionem tenuit idem Deci. in conf. 245. inc. In cauſa, vol. fin. ſub num. 7. verſ. Ad maiorem autem cautelam, qui mouetur ex autoritate Bartol. in l. iuris getium, S. quiniſimo. ff. de pact. dicentis diſpoſitionem, l. ſi quis argentum C. de donatione. Tamen habere locum in nudo pacto donationis cauſa mortis, acceptatæ expreſſe, non autem tacite.

CONTRARIAM Tamen opinionem tenent communiter Doctores, quòd ſola præſentia donatarii ſufficiat, etiam ꝛ ſi taceat, & nihil dicat, quia præſumitur conſentire, arg. c. qui ecece, de regul. iur. unde ſufficit, quòd ſit præſens, & intelligi, & ſic valet donatio cauſa mortis cum præſentia, l. inter mortis, ff. de donat. cauſa morte, vt voluit in ſpecie Angel. in conſil. 183. incip. Ex themate prædicto, vol. 2. verſ. Item non valet iure codicillorum, idem voluit ipſe Angel. in l. Quis in poſſetate, ff. de teſtiam. & voluit Mariam Socin. de iur. in conf. 11. inc. Multum abunde, vol. 3. verſ. Aliquando, & ſecundo ille, vol. 1. quos ſequitur Ioan. Frantiſc. Rop. in Rubr. ff. de verb. obligat. num. 24. Iulius Cernus in dicto S. donationis, q. 6. verſ. ſed quarto iuxta. Guilelm. Benedic. in

reper. c. Rayninus, in verb. Matrem in ſuper Cleram, num. 47. de teſtiam. amplè alios allegans Hieronym. Gabriel. in conf. 16. num. 8. 9. 10. vol. 1. & in conf. 116. num. 10. eod. nu. vol. 1. Ioan. Frantiſc. de Ponte in conf. 73. num. 2. Martini Anguſſolin in conf. 126. num. 15. vol. 1. Hippoly. Rotmald. in conf. 643. num. 3. in conf. 670. num. 68. vol. 6. quos retulit Fabius Turres. in tract. de Clauſul. Codicillari. q. 119. num. 1. 2. quam etiam opinionem contra Decium firmavit Rota apud D. Cardinalem, ſine Papam Aldebrandinum in deciſo. Nauſſima Rota. 245. num. 6. vol. 1. & in deciſ. 249. num. eod. vol. 1. Idem per eadem verba, ita vt ſit eadem quod voluit D. Cardinalis Lancelotti in deciſ. Nauſſima Romana 333. per totam vol. 2. dicens opinionem Decii in hoc puncto eſſe communiter damnatam.

ET QVAMVIS contrarium ꝛ poſt D. Frantiſc. de Ponte meum Ioan. meum Bolognetum in l. 1. S. ſignificat, num. 127. ff. de verb. oblig. & Micha. Craſſum de Donationibus cauſa mortis, q. 3. num. 3. & Antonia. Theſaur. in deciſ. Pedemont. 150. num. 12. quos ſequitur, teneat Fabi. Turres. in dicta q. 119. num. 3. Tamen loquitur de cauſa, quando fuerit ꝛ factum teſtamentum à filio familias cum conſenſu patris, & ſit dictum, ſi non valeat ſine teſtamento, valeat iure codicillorum, non expreſſo, vcl donationis cauſa mortis, & dicit, tunc non operari, quòd valeat, vt donatio cauſa mortis, & tunc ſecus eſt, quòd eſt facta ſpecificatio donationis cauſa mortis, quia illa ſpecificata, contrariè eſt ſentendum ſecundum opinionem Dyui, quem reſert Bald. in l. ſenium ſub nu. 4. verſ. modo formatur talis quæſio. C. Qui teſtam. facer. poſſ.

QVINIMMO, quando ſumus in expreſſa donatione cauſa mortis, & non ſit præſens ꝛ donatarius, tamen in eius beneficium, & fauorem ſubſinebitur tamquam fideicommiſſum, ſi eadem donatio facta eſſet ab homine ſui iuris, & libero, ſecus ſi à filioſiſfamilias, qui debet donare præſens præſenti, & recipienti, vel illi perſonæ, alteri, pro ea, vt notario, & tunc eſt donatio cauſa mortis, aliàs 163 verò non eſt abſenti donatio cauſa ꝛ mortis, & hoc in filio donante abſenti, ſed in homine ſui iuris, alio iure valeret, quia tunc peteretur, vt fideicommiſſum, quia quæcunq; verba ſufficiunt, l. fideicommiſſa, in princ. ff. de leg. 3. & in eis, non reſert, cum quo quis loquatur, Item pater, S. Donationis, ff. de leg. 2. Hæc Bartol. Cuius verba cum retulit Gul. Benedic. in dicto, c. Rayninus, in verb. Matrem in ſuper cleram, ſub num. 55. ſubiungit, 164 cens, quòd eſt menti tremendum, quia ſæpe contingit quòd ſiant donationes cauſa mortis, & non eſt præſens perſona donatarii, & tamen valent fideicommiſſa, ita quòd ſuccedentes ab interſtato ipſi donatori, compelluntur reſtituere donata ipſi donatario, probatur iſta conſecluſio in l. Miles ad forem, in principio & in dicta l. Item pater, S. Donationis, ff. de legat. 2. tenet Ludovic. Roman. in conſil. 171. Incip. pro Deciſione, num. 6. verſ. Aliquando verò tertio. Cern. in conf. 354. incip. Licet videatur licita C.

litica C. d. vol. 3. Aymo. Crassetta in conf. 39. incip. Titius promissa. Marim. Socin. Junior, in conf. 67. num. 17. vol. 3. Confusum. Hermenop. lib. 5. quem refert, & fequitur Iacob. Cusacus, Obferuation. lib. 2. cap. 3. Cardinal. Aldobrandin. in decif. Nouiffim. Roman. 245. num. 6. vol. 1.

ILLATIO fit ex prædictis, quod donatio
165 caufa mortis eo modo facta, quæ in vim ꝑ fidei-
comiffi reſultat, & valet, poterit ſemper reuoca-
ri, quæmadmodum quælibet vltima voluntas re-
uocari ſolet. Ita per text. in l. fi donatio, C. de donat.
voluit Ludovic. Roman. in dicto conf. 171. incip. Pro
decifione ſub no. 6. etſi. Aliquando vero tertio. Aymo.
Crassetta. in dicto conf. 139. in fin. vbi alios plures
allegat.

DECLARA ſeptimò, dummodo in dicta
donatione caufa mortis interuenierit quoque te-
166 ſtes, vt habeat vim ꝑ vltimæ voluntatis, vt ex
pluribus dixi ſupra hoc eodem titulo. num. 27. verſ. pro
facienda, & probanda. voluit Sordani in conf. 450.
num. 5. vol. 3. Ioan. Francis. de Ponte in conf. 73. num.
2. 3. & in conf. 82. num. 11. Hieronym. Gabriell. in conf.
69. num. 2. vol. 2. Sylveſter Aldobrandin. in conf. 93.
167 num. 4. Et in hoc Regno Neapolitano, non ſolum ꝑ
Notarius, & teſtes, ſed etiam index Regius ad cõ-
tractus interuenire debet. vt in conſil. Regni. In iur-
amentorum rubric. vbi gloſſ. Iſernia, Balui, & Affili.
Regens Topia, & Ioan. Francis. de Ponte dicto conſil.
73. num. 3. in conf. 82. num. 5. Bernard. Pand. de exe-
qu. inſtr. par. 1. declar. 4. num. 20. 21. Ioan. Paul. Gal-
ſer. in præſil. inſtrum. Crim. par. 1. Rub. 2. m. 3. 14.

MINOR teſtium numerus ſi exigetur in
donatione caufa mortis ex diſpoſitione iſtatui, ille
ſufficeret, vt ſuper ſtatuto Senenſi lux patris
168 promouendi ꝑ ſufficere eo caſu teſtes, conſul-
tuit Marian. Socin. Junior in conſil. 67. num. 17. vol. 3.

DECLARA octauò, quod ſi donator prius
moriatur, quàm donatarius abſens acceptet, do-
nata rei dominium ad donantis hæredes transmi-
169 tur. nec donatarius poſt donatoris obitum poteſt
ratificare, ita quod vana reddatur donatio, vt per
Paul. de Caſt. in allegata conf. 195. m. 2. 3. Dec. in dicto
conf. 216. num. 8. Cardinal. Pariſ. 77. num. 26. 38. 39.
vol. 1. Rub. Alex. in conf. 152. Cur. Iun. in conf. 55.
num. 9. Cardinal. Pariſ. in conf. 77. num. 26. vol. 1. quia
quod donatur abſenti, cuius nomine acceptet no-
170 tarius, remaneat in bonis donantis, quouique ꝑ
abſens id ratum habeat, vt per illuſ. tex. voluit Bar.
in l. ſi ego, ff. de Negot. geſt. Ioan. de Imola, in Leom-
monſerui. in fin. ff. de acquir. poſſ. Bartholom. So-
cin. in l. 4. §. ſi iſſerui, in fin. verſ. poſtremo, ff. eod.
tit. & voluit Ioan. Cephal. in conf. 33. num. 2. vol. 1. in
conf. 440. num. 38. 43. vol. 3. Anguſtin. Beruſius in conf.
4. num. 42. vol. 1.

DECLARA nonò, idcirco ratificationem
donationis abſenti factæ ſtipulante notario, poſt
donantis obitum fieri non poſſe, nec factam vale-
171 re. ꝑ arg. l. Bonorum, in fin. vbi Bartol. Angel.
Alex. & ceteri, ff. Rem Rat. habet. Anton. de Butr.
& Ioan. de Imola in fin. de Conſeſ. Alexand. in conf.
Summa Decifionum Tam. 111.

24. num. 9. vol. 5. Francis. Viui in opinione. Commun.
77. Ocilian. Cachetani. in decifion. Pedemont. 119.
num. 2. 4. Cephal. in conf. 440. num. 35. vol. 3. quia res
non eſt integra. vt dicit Didacus Burgenſ. quaſi in
civilium, lib. 1. g. 10. num. 36.

DECLARA Decimò, etiam ſi donatarius
abſens, pro quo notarius eſſet ſtipulatus, ratifica-
rit donationem vel illam ipſi factam fuiſſe ab a-
172 lio audierit, & donatio ꝑ donationem nuncia-
uerit, ratificatio valida non erit, ſi nunciatio facta
fuerit abſque donantis voluntate, vt poſt Salycet.
in l. Nec ambigi, C. de donat. & in l. illud, C. de Sa-
croſan. Eccleſ. voluit Ioan. Cephal. in conf. 272. num.
173 11. 96. 97. vol. 2. dicens non poſſe ꝑ extera: num
donationem donatorio denunciatæ, ſed exigui ſti-
pſolam, vel nuncium, quæ ſunt miniſteria, quibus
volunt leges cum abſentibus donatorijs poſſe, &
debere negociari: quem ſequitur Ioannes Batta in
conf. 58. num. 3.

DECLARA vndecimò ſi Donatio fuerit
abſenti facta coram Iudice, & illius decreto inter-
ueniente, quia iſto caſu conſult D. Cardinalis Pari-
174 ſius in conf. 69. num. 149. vol. 3. illam ꝑ valere, &
idem tenuit And. Barbat. in conf. 30. num. 9. vol. 2.
175 quos noniſſimè ſequi noluit ꝑ Anton. Theſau-
rus, in decifion. Pedemontan. 70. num. 11. nec ego ſe-
querer, vt dicam in ſequenti declaratione.

DECLARA duodecimò, validam eſſe do-
176 nationem, ſi Notarius ſtipuletur pro ꝑ infante, vt
conſultuit Iacobus Mandell. in conſil. 36. num. 2. hanc
limitationem retulit Antoninus Theſaurus in de-
ciſion. Pedemontan. 70. num. 15. & tunc dicit pro cau-
tela expectari ratificationem, quando factus erit
177 ꝑ ætatis maioris. vt per Burg. de Paz quaſi in ci-
uiliuſum parte 1. g. 10. num. 18. ſi in declaratione præce-
denti Cardinal. Perri. in dicto conf. 69. num. 149. vol.
3. dixit donationem illam abſenti factam coram
Iudice ſuſtineri, non defendit ex alio illam cau-
178 ſam, ꝑ uſi quod erat facta in iudicio, & pro do-
natarijs pupillis, & minoribus, & quia non ſunt eo
caſu argana congruentia in iſto caſu, ideo illam
opinionem non teneo. Quo verò ad hanc decla-
rationem, ad illam exequendam, vt ipſi dicunt,
occurrerit interim multe ambiguitates, quia
quando fiet donatio infanti ſtipulante notario
179 pro illo, infans ꝑ dicitur communi opinione mi-
nor ſeptem annorum. vt deducit ad longum Ioan.
Franciſ. Farai in Traſt. de offeſſia infantis, cap. 4.
per totum, & per plura capita. poteſt tamen cum
180 iuſtoris auctoritate adire hereditatem ꝑ locu-
pletem. vt poſt Cyn. Bald. Angel. Salycet. Lud. Ro-
man. Iaſonem, & alios, voluit idem Farai in dicto
Traſt. cap. 30. num. 10. vnde poſſet poſſeſſionem
181 acquirere tutore ꝑ auctore. l. Quamuis, §. Infant.
ff. de Acquir. poſſeſſ. Quinimo infans peculiariter
182 iure poteſt per ſeruum ꝑpoſſidere, dicta l. Quam-
uis, §. pupillus. Tanto magis per notarium, qui
quandoque appellari ſolet ſeruus publicus. Quia
ſi vellet maior ætas expectari ad ratificandam do-
nationem, interim vel donator, vel donatarius
poſſent

possent mori & placuissent dubia. Vnde
 183 de dicere hanc rem esse decimam per Imperatorem. in *Donationum, C. de Acquir. poss.* ubi habetur, quod rerum donatarum infanti vacua possessio tradita acquiritur, quae licet ibi Bartol. ex Dyna, dicat, quod de localibus, & poculis quae do-
 184 narentur et infantibus, & non de alijs, tamen est mra diuina, quia dicit, dummodo detur vacua, possessio infanti tradita quaeritur, & ideo Dy-
 185 nis, & Bartoli dictum reprobat Bartol. et Socin. in l. 1. S. adipsimur, num. 7. ff. de acquir. poss. Vnde arg. dicta l. Donatarum. bene dicit Petr. de Anchorano, in consil. 404. incip. *Tria dubia, colum. vers. ult. ex quibus patet*, dicit, quod postquam ho-
 186 mines habent intellectum, sunt et habiles ad acquirendum, licet simpliciter, ut dicit Bart. transeat Rep. Comenc. in consil. 91. incip. *in prodolus, col. 1.* dicens, quemadmodum dicitur infanterem acquirere possessionem localium, & filium, in quibus cadit a se. & allegat dictam l. Donatarum. ita, & aliorum. Ideo cogitandum.
 187 CONCVBINAE donatio, an fieri valeat vel ea teneat? post hoc dubium breuibus resoluitur dicam succedat quid de iure digestorum, quid codicis? quid de iure canonico, quid et antiquis fuerit obseruatum. Pandectarum iure arbitror concu-
 188 binarium et fuisse permittum, ex *Ulpiano in l. 1. ff. de concubinis, ex duobus locis ibi, scilicet, concubina, quae est in concubinato patroni; ab invito patrono potest discedere, & alteri se aut in matrimonium, aut in concubinatum dare. Et sic permittit, quod se ipsam in concubinatum det. Alterum, dum di-*
 189 cit, cum Antilino sentio, & puto solas eas in concubinato haberi posse, sine matru criminis, in quas stuprum non committitur. Sic patet et ex l. in concubinato, ff. de iur. in princ. & sic concubinatus, nec in
 190 virgine, nec in vidua est et permittum ex illo iure. Quo et permittitur magistratui in ea prouincia, in qua administrationem aliquam gereret, posse
 191 concubinatum habere, l. fin. ff. de concubinis. Placens
 192 in summa Codicis l. lib. 5. si. 26. & *Fufius Azo in summa lib. 5. tit. 26.* Vnde post *Reymerium de foris, Bart. in l. item legatus, §. parus, nu. 1. ff. de leg. 3.* dicit,
 193 quod de iure civili concubinarus non est improbatas, & in *l. in concubinato, ff. de concub. inuoluit*
 194 se cum dicto *Recherdo et Malambra*, quod mihi non admodum satisfacit, in *l. concubinum, cod. tit. 1.*
 195 post *Dynum* dicit, concubinam dicti illam, et quam quis tenet, in eadem domo, & simul cohabitent. Sed dicam inferius meam sententiam.

IV E codicis habet uxorem et prohibiti tene re concubinam, & sic per argumentum a contrario, non habenti uxorem concubinam habere permit-
 197 tatur, et *l. vna, C. de concub. in*. Sed per Iustinianum Imperatorem, habere concubinas Ecclesiasticas
 198 citum et personis interdictum, ut de Monachis dixit in *Auth. de Monachis, §. si quis autem monasticam pra-*
 199 *fessionem conuersationem.* Sed, & de clericis, presbi-
 200 teris, & alijs personis et Ecclesiasticis, habetur in *Auth. de Sanctissimis Episcopis, §. Presbiteri autem,*

& *diacombus.* Idem probatur in *l. si qua Iulius, §. fin. C. Ad Senatus consilium.* Offician. Vbi spiritus natus
 208 ex illustri per legitimum concubinum, succedit, matrix, vnde *Bald. in l. eam quam, C. de fidei. n. 33.* *vers. deinde dubitatur, dicit, quod licet et concu-*
 209 *binatus et inter solutum, & solutam, tamen debet*
 210 *interuenire, verbum pro testantibus, sic tenere in concu-*
 211 *binam, & factum, quod etatur in domo, ita quod*
 212 *passim non possit vagari circa plurimorum concu-*
 213 *bitus.* Vnde Doctores introduxerunt inuallipare quæstionem, an concubinarus sit de iure civili, vel
 214 canonico prohibitus. Ego et videre volui, quid dis-
 215 posuissent iuriscōsulti de iure digestorum, & quid Imperatores, praesertim christiani et pro vi dixi,
 216 & de iure civili fuisse permittum, ut supra, patet, quod firmanunt *Iuan. Baptista de Sancto Severino in*
 217 *repet. l. si qua Iulius, §. fin.* ubi eleganter, & doctissime
 218 id probauit *Hieronymus Cognol. in dicta l. nu. 11. & 12. 30.*
 219 *cum pluribus feg. C. Ad Senatus consilium.* Offician. idem sentit, non tamen figens pedes. D. Cardinalis
 220 *Palcutius in tractatu de Natis, & spuris, c. 12. n. 1.* quem sequitur *Iacobus Menochius de arbitrar. iudic.*
 221 *quaest. lib. 2. centur. 5. casu 41. num. 2. & post alios antiquiores, quos allegat Iulius Cernus in S. Formi-*
 222 *catis, nu. 4. & in pract. criminal. q. 37. nu. 4. & con-*
 223 *sulsum, dum narrat requisita in concubinato Titum.*
 224 *Grammaticus in Voto 4. Theoborus Decian in cons. num.*
 225 *94. vol. 1. & in tractatu criminali, lib. 2. cap. 19. nu. 9.*
 226 *par. 1. Antonius Sala in Decretis Sabaud. in Decreto*
 227 *omnem, sit de concubinato Lascarum, in Gloss. vna, nu.*
 228 *1. cum pluribus feg. Francisc. Marzer. in cons. g.*
 229 *vers. Aduertendum, in fin. & post Iuan. de Anan. in*
 230 *rub. extra de Adulteri, col. 2. Paulus Grillandus de*
 231 *panis omni fieri am coitus, q. 9. nu. 6. Guglielmus Bene-*
 232 *dictus in Repet. cap. Raynautus, in Verb. & vna, vna no-*
 233 *mine Adelaesium, nu. 106. cum pluribus feg. de Te-*
 234 *Hamant. Iuan. Paponus in Præcepto. Non machaberis,*
 235 *tit. de concubinato. D. Cardinalis Blanchettus in de-*
 236 *cision. Nouissim. Rem. 547. per totam. par. 1. vol. 1. Re-*
 237 *nec. Capra in consil. 7. nu. 2. Iacob. Philip. Portius in*
 238 *conf. 21. nu. 12. quamquam fuisse principaliter dictum*
 239 *à Menochio in conf. 461. nu. 20. vol. 5. Iacobus Chia-*
 240 *cius in Paratella Codicis, lib. 5. tit. 26. dicit, concubi-*
 241 *natus legitime coniunctio est, & semel matrimo-*
 242 *nium, et constitutionibus tamen tituli sequenti, permissa*
 243 *magis quam probata, dicens per constitutiones.* Tituli de Naturalibus liberis. Iure ciuili
 244 permittas concubinas offendunt Pauli Iuricon-
 245 sulti verba, qui in *l. Massurius, 144. ff. de verb. signifi-*
 246 *catis* inquit, *Massurius libro et Metmorabulum*
 247 *scribit, Pellicem apud antiquos eam habitam, quæ*
 248 *cum vxor non esset, cum aliquo tamen vivebat,*
 249 *quam nunc verò nomine, amicam, paulo honestiore,*
 250 *concubinam appellari, Cranius Flaccus in*
 251 *libro de Iure Papiriani* scribit, pellicem nunc vulgo
 252 vocari, quæ cum eo, cui vxor sit, corpus mi-
 253 sceat. Quoddam eam, quæ vxoris loco, si-
 254 ne nuptijs, in domo sit, quæm Græci Παλλαίω
 255 vocant. Sequitur ex hoc textu Massurijs Sabi-
 256 ni, Granij, siue Cranij Flacci, & Pauli Iu-
 257 rif-

risconfulutorum tempore concubinas permiffas po-
 203 rias tacite per quandam vitiofam ꝛ concubendi
 confuetudinem, diciq; Pellicem, & honeftiori no-
 mine concubinam. *Laurentius Valla elegantiarum,*
lib. 6. cap. 65. poftquam reuerti totam fuprafcri-
 ptam Pauli legem, vt moris fui fuit, ne videretur
 204 ꝛ Iurifconfultum Paulum, alioq; ibidem anti-
 quos nominatos corripere, & emendare, an debebat
 concubinae Pellices, vt Pallaces appellari, dicit li-
 brariorum vitio id fuiſſe: Ego, quamq; fati recte
 fuiſſe per *Aelianum*, & alios Doctores, qui dictam *I.*
Maſſurini, commentarunt, reſponſum, tri dico, q
 205 Paulus ꝛ non negauit, grãcã concubinas Pallaces
 appellari, apud Latinos aut placuit Pellices appel-
 lari, non q; ignorante illud verbum Græcum, cũ
 quo hẽt quẽdam ſonum, ſed quia credebatur ſtatim
 inducere apud Latinos, q; venteret hac grãca di-
 ſtione. Vnde concludam cum eodem *Aeliano*, qui
 fuit æquẽ, & latine, & Græcæ lingue peritiſſimus,
 206 vt omiſſa *Valla* cenſura, ꝛ ſequamur grauiſſimos
 latine lingue antecẽſores, Maſſurium Sabinum,
 C. Flaccum, Ciceronem de *oratore*, & oratione pro
Ano Cluentio, Saluſtium in Ciceronem. Sed, & *An-
 nulus Gellius Nocturni Allicorum*, lib. 4. cap. 3. in fine
 207 inquit, Pellicem aut appellatam, ꝛ probroſamq;
 habitam, quæ iuncta, conſuetaq; eſſet cum eo, in
 cuius manu, mancipioq; alia marimonij cã foret,
 hoc antiquiſſima lege obẽdĩtur, quam Numa Re-
 gis fuiſſe accepimus, Pellex ædẽ lunonis non tan-
 gito, ſi tangit, lunoni erubus dimiſſiſſe, agrum fa-
 minia m. cadito. Pellex autem quali *Παλλαξ*, idẽſt,
 qua *Παλλαξ*, vt pleraq; alia, itã hoc quoq; voca-
 bulum de Græco flexum eſt. Hanc legem à Numa
 208 factam reuerti tetram *Aymarus Rinaldi* in *Hi-
 ſtoriarum* ciniſis, lib. 1. cap. 3. Sic luno flamentat-
 ur ob Pellices louis fui apud *Anneum Senecam* in
Hercule furente Actũ 1. cap. 1. dicens
Soror Tanaisi (hoc tuum ſolum mihi
Nomen relictum eſt) ſemper alienum Tanem.
Ac templa ſummi, ꝛ idum deſerui atberis,
Iocunq; cala poſſa pellicibus dedi.
Tellus calendat ei, pellices calum ſenecus.
 Et *Marialis* lib. 10. Epigrammatum.
Quid quaſi pellicibus torqueris, inſepa miniſtris?
In quibus breuis eſt, & fugitiua Venus.
 210 *Feſtus Pompeius.* Pellices (inquit) nunc ꝛ appel-
 lantur, alienis ſuccubentes, non ſolum fæminæ,
 ſed & mares. Antiqui eam propriẽ Pellicem nomi-
 nabant; quæ vxorem habenti, nubebat, cui generi
 mulierum, ædẽ pena conſtituta eſt à Numa Põpillio,
 & ponit legem, q; ſupra narrauiſus ex Gellio. Sed
 Et *Seneca ad Luciliũ*, lib. 15. ap. 95. Sciet (inquit) jin
 211 vxorẽ grauiſſimũ eſſe genus iniuriæ hĩc pellicẽ,
 ſed illũ libido in cõtraria impingit. Et *Desamra* ad
 212 *Hercule* ꝛ ſcribẽs in *Hercidis apud Ouidiũ* inquit
Antistes oculos adducit aduena Pellex
Nec mihi, qua petior diſſimulare licet.
Et paulo poſt ibidem Ouidius ait
Forſitan expulſa ætulo dea iura,
Nomine depoſita Pellicis vxor erit.
Summa Deſcenſum Tom. III.

Et Iuuenalis Satyra 2.
Horrida, quoniam fecit, reſidens in codice pellex.
 Sed & dicto *Demofthenis* in *Oratione* contra *Necãd.*
 213 Amicas, ſiue meretrices habemus voluptatis, cã,
 pellices, ſiue concubinas, famulitij, & cure quotidiana
 nẽ, grãa corporis vimur, vxores aut ducimus, vt le-
 gitimos tollamus liberos, ſidamq; rei familiaris cu
 ſtodiã hẽamur. Ideo ſatius eſt ſequi vocabulũ ofo-
 rũ antiquorũ, ac nouiſſimorũ vitorũq; extenſorũ,
 quamq; Valla ã nũs ſic, ſed ab vtroq; pendet *Franciſcus
 Commarus*, lib. 8. cap. 13. ſub nũ. 2. & hac dicta
 contra *Laurentium Valla* ſufficiant, nimis acerbũ
 contra Iurifconfultos lingue latine Magiſtros.
 214 IVRE Canonũ, ſub Pontificio, non tẽmodõ con-
 cubinatus, ſed quilibet concubitus præter vxorũ
 prohibitus eſt, dicente *diuo Ambrogio de Patriarchis*
lib. 1. cap. 4. de qua, in c. Nemo ſibi blanditur. 32. q. 4.
 Quidquid in ea (inquit) quæ non ſit legitima vxor,
 cõmũlum fuerit, adulterij crimine damnatur. Nul-
 li licet ſcire mulierem, præter vxorem, ideoq;
 coniugũ daram eſt tibi ius, ne in laqueum diaboli inci-
 das, & cũ muliere aliena delinqas, q; quæ ſequi-
 tur. Sed per ſcripturam ſacram id fuit ordinatum,
 215 namq; inſtruens filiũ *Tobias*, c. 4. Attende (inquit)
 Tibi fili mi, ab omni fornicatione, & præter vxorẽ
 tuam nunquã patrias crimen ſcire. Ideo hoc idẽ
 voluit concludere *D. Paulus Apoſtolus ad Theſſalũ
 conſer.* 1. c. 4. Hæc (inquit) eſt enim volũtas DE I
 216 ſanctificatio veſtra, vt abſtineatis ꝛ vos à fornic-
 atione, vt ſciat vnũquĩq; veſtrum vas vnu poſſi-
 dere in ſanctificatione, & honore, nõ in paſſione de-
 ſidenj, ſicuti gentes, quæ ignorant Deum. Et idẽ
 Apoſtolus 1. *Corinthiorum*, c. 6. Neſciis (ait) qm cor-
 pora veſtra membra ſunt CHRISTI, tollens ergo
 membra CHRISTI, faciam membra meretricis?
 abſit. An neſciſis, qm qui adhæret meretrici, vnum
 corpus efficitur: et tunc enim, inquit, diabolus in carne
 vna. Qui aut adhæret Dño, vnus ſpiritus eſt. Fugi-
 te fornicationem; oĩ peccatũ, quodcũq; fecerit hõ
 extra corpus eſt, qui aut fornicatur, in corpus ſuũ
 peccat. *Hæc Paulus. San. ꝛ ꝛ Patres Concil. T. 1. p. 108.*
 217 ꝛ *Conſiliũ Romanũ ſub Nicolã Papa 1. ꝛ ꝛ 2. q. 14.*
de reformat. & Conſiliũ Laſcanũ ſub Leone X. ꝛ ꝛ
9. de reformat. idẽm in T. 1. c. 1. de reformat.
 dixerunt. Graue peccatum eſt, hoſes ſolu-
 tos concubinas habere, grauiſſimũ verò, & in huius
 magni Sacramenti ſingularem contemptum
 admiſſum, vxoratos quoque in hoc damnationis
 ſtatu viuere, audere eas quandoq; domi cum
 vxoribus alere, & retinere. Quare, vt huius tanto
 malo ſancti Synodus oportuniſſis remedijs prou-
 deat, ſtatuit huiusmodi concubinarum, tam ſolu-
 torum, quàm vxoratos, cuiuſcumque ſtatus, dignita-
 tis, & conditionis exiſtant, ꝛ poſtquam ab Ordĩ-
 nario, etiam ex officio, ter admoniti ea de re
 fuerint, concubinas non eiecerint, ſeq; ab earum
 confuetudine non ſciunxerint, excommunica-
 tionem feriendos eſſe, à qua non abſoluantur, do-
 nec re ipſa admonitioni ſactę paruerint, de quo
 Ioannes Seſſeſcellus in *Summa Pontificalium*, S. can.

*subita nomen, num. 1. Quod & Augustinus in libro
quodlibetum Doctorum, cap. 23. q. 37. amesiam,
lib. 2. quodlibetum super Exodum ad cap. 19. q. 7. con-
cludit in his locis prohibitum fuisse Mechiam,
sub quo omnis illicitus concubitus prohibitus in-
telligatur, cuius meminerunt Sacri Canonis, in c.
meretricis, 32. q. 4. quod iam diu animaduertit
Angelus de Claudio, in summa in verb. concubinas, in
princip. Card. Caneus. in verb. concubinas, Syl-
vester de pietate in summa in verb. concubinas,
num. 2. in verb. confessus, q. 25. Sanctus Antonius,
parte 3. tit. 14. cap. 26. D. Thomas de Aquino in 4.
sententiarum, dist. 15. q. 3. artic. 3. Barthol. Fu-
mens in summa Armilla, §. concubitus, num. 1. Mor-
tin. Nouar. in summa confessoriar. cap. 16. nu. 20. 21.
Cardinalis Blanchetius in decis. Nouissima Roman.
547. lib. 1. col. 1. Sebastianus Medices in summa pec-
catorum capitalium, q. 26. Ioannes Papaeus in Pra-
ceptis. Non macchaberi, tit. de concubitu, Capella
Tholefian. in decis. 14. incip. Item fuit quiescens, au-
dienter ubi Stephan. Aufer. Petr. de Anchar. in c. 6.
lib. 2. 47. incip. ad hunc facit, Porcius in conf. 21. sub nu.
20. ver. Tertio loci.*

APUD HEBRAEOS siue habendæ pro-
lis gratia, siue in compluribus, carnis vitio, & ex-
plenda libidinis intuitu, & desiderio, frequentissi-
mus successit concubinus: ut vltus, nam, ut in-
spicimus, dum sanctissimus pater Abraham cum
Agar eius ancilla concubuit, non sui desiderij fuit,
sed & Sarai vxor, cum se conficeret filios non ha-
bere, & viti diuitias aspicere, Genesi, cap. 16, dixit
marito suo, Ecce conclusit me Dominus, ne pare-
am rem, ingredi te ad ancillam meam, si forte saltem
ex illa suscipiam filios. Tuli Agar Aegyptiam
ancillam, & dedit eam viro, ad quam ingressus
est, ex ea concepit, & natus est Ismael, adeo vt non
possit imputari, vt Abrahami vitio, ac malignitate
factum dicatur, vt habetur etiam Genesi, ca. 25.
Eodem modo, quod fecit iacob cum Lia, cum qua
concepit quatuor filios, Ruben, Simeonem,
Leui, & Iudam, cum duxisset vxorem Rachelem,
fuit hoc artificium Laban soceri sui, qui deside-
rabat, & intentionis fuit suar, dare illi in vxorem
Liam Primogenitam, figurans, quod in lectum il-
li introduceret Rachelem, pro illa autem Liam in-
troduxerit, mane surgens videns Liam dixit So-
cero, quod pro Rachele seruierat tibi, & ille iam
introduxerat Liam, non vt concubinam, sed
tanquam vxorem, cum qua fecit illum perseve-
rare per septem annos, & hebdomada transacta,
dixit in vxorem Rachelem, ex qua cum filij non
nascerentur, inuadens forori, simili modo, vt Sarai
fecit & Abrahamo, sic ista persuasit iacob viro
suo, vt accederet ad Balam ancillam suam, cum
qua ingressus peperit filios. Lia similiter cum ces-
sasset filios concipere, tradidit ei Zelpham ancil-
lam suam iacobi, x qua filij concepti, & nati sunt,
vt longius scriptum est Genesi cap. 30. ex quibus
patet hos istorum concubitus omnes factos fuisse
impulsi, & desiderio vt vxorem, vt ex viro filios.

habere, Et ista, quæ concubine appellata fue-
runt, erant tamen subdite vxoribus, & matri fa-
lie, cui in domo seruitia prestabant, vt dicit
Augustinus quæstiones super Genesi lib. 1. q. 90.
Excusat Abraham & alumnus in hoc facto D. Am-
brasi. g. lib. 1. de Abraham quod nondum id prohi-
bitum erat per legem Moysi, & ante legem euan-
gelicam, & ideo in illo cessat pena criminis, cum
non esset pena legis, §. Sed, & Salomon excessit
alios, nimio enim multum amore, & concupi-
scentia seductus, secundum scripturam fuerunt ei
vxores, quasi Regine & septingente, & concubi-
nae trecentæ, vt habetur lib. 3. Regum cap. 21. seque-
rur Iosephus antiquitatum iudeicarum, lib. 8. cap. 2.
& de nobis Franciscus Cammarus Commentariorum,
lib. 8. cap. 6. & alij complures.

HANC autem tam liberam, & ineffrenatam,
ac spurcissimam viuendi licentiam, & meretricum
concubinarumque consuetudinem totæ in Salo-
mone & Rege visam, nonnullæ gentes, ac non-
nulli Reges, ac viri Principes sequuti sunt, non
ipsi solum perperam viucentes, quàm exemplo a-
lios ad peiora imitantes; Concubinarum vltus a-
pud Persas peculiaris. vt & author est Trebellius
Pellus in Valeriano patre. Quod Vuolodienus
Dux Ruthenorum, seu Moscovitarum, plures ha-
buisse vxores, sed habuisse & trecentas concu-
binas in Altocastro, apud Belgradum alias trecen-
tas, & in Bereithio ducentas, vt scribit in illius vi-
ta Sigismundus Liber Baro in Moscovitarum Historia,
Peruenit hic pessimus abusus ad aliquos Roma-
nos Imperatores, inter quos trecentas concubinas
tenuisse Commodum Imperatorem in illius vi-
ta narrat Aelius Lampridius, Quis Princeps vti-
quam ab istis, qui dici possunt vt vitiorum gur-
gites, & sentina exemplum caperet? exigere à po-
pulis, & subditis tributa, & ad tam graues, & pec-
simos vltus erogare.

VNC post hunc recessum, descendendo ad re-
solutionem propostæ questionis, an meretrici, &
& concubine fieri possit, vel facta valeat do-
natio? super quo respondendum esse arbitror,
quod de iure ciuili, quem admodum concubinas
permissus dicebatur, eodem modo illo iure do-
nationes illis factas valere, quia, vt inquit VI pia-
nus, affectionis vt gratia, neque honestas, neque inho-
nestas donationes sunt prohibita; Honestas circa
bene merentes, amicos, & necessarios inhonestas,
circa meretrices. §. Affectionis, ff. de donat. & in con-
cubinas collatae, reuocari nequeunt, etiam si post
inter eos Matrimonium contractum fuerit, l. do-
nationes in concubinas 32. in princ. ff. eod. tit. Item
in secundis tabulis, §. quoniam in ipsum, ff. de hys, qui
hnt vt indigni, voluit Gualterius Benedictus, in Re-
p. c. Raynuitus, in verb. & vxorem nomine Adela-
sum, decis. 5. nu. 6. de Testamentis, vbi legari, & do-
nari posse & ab Amasio concubine propriæ, con-
sult. Ludovic. Roman. in consil. 43. incip. Ad primum
quæstionum, nu. versicula. Ad quartum Respondendum,
& in etiam 478. incip. hac mater, num. 3. Benedict.

Capra, in consil. 127. num. 6. in consil. 129. num. 5. 6. Francisc. Connan. Commentarior. iuris civilis, lib. 8. cap. 13. num. 2. Antonius Sola in Decretis Sabaudie, tit. de concubina laicorum, in decreto omnino. gloss. unica, nu. 3. Marc. Antonius Peregrinus de iure Fisci, lib. 2. tit. 9. nu. 1. Capella Tholosan. in decis. 141. incip. Item si quisquam in adulter, idem Commannus, lib. 5. cap. 11. sub num. 2. 3. Petr. de Anch. in consil. 247. incip. dubium facit. Portius in consil. 21. num. 12. cum segg. Bertrando Argentreus in consuetudin. Briantiae, in verb. Tiltre, artic. 266. §. 5. incip. Donationes non vno loco. 2. Francisc. Sicutus in communis opin. in verb. donatio. 205. nu. 5. Antonius Gemma, in decis. Lusitan. 58. in fi. Polydorus de Notario tempore, cap. 105. nu. 3. 4.

LIMITANT primò supradictam cōclusionem non procedere in milibus qui illorum concubinaz binaz † donare nequeunt, l. 2. C. de donat. int. vir. & uxorem. l. miles ita q. 2. S. mulier, ff. de Militat. testam. l. mulierem. l. ff. de hiji quib. v. indig. In quibus iuribus habetur militem reuocare posse similes donationes, vnde concubinaz dictarum donationu non sunt capaces, nam non reuocante milite 335 Fiscus illis auferre † poterit. vt in dicta l. 2. & in dicta l. mulierem, gloss. & Bartol. in l. Affectionis, ff. de donat. idem Bartol. in dicta l. miles ita in dicto §. mulier. Iafon. & Ripa in dicta l. miles, in princ. ante istos Bald. in c. tua, extr. de procurat. Bartol. in dicta l. mulierem, Capella Tholosan. in dicta decis. 141. vbi auferunt. Ioan. de Garroñis, in l. 1. num. 33. C. de secund. nups. Quia his auferunt tanquam indig. 336 gnis, cum † non sint capaces iuris, quod sibi ipse donatur, vel relinquunt. l. Claudius Seleucus, ff. de his quib. v. indig. l. qui contra, C. de iur. i. nups. Benedic. Capra in dicta consil. 127. per totum, & in consil. 129. num. 5. Landoir. Roman. in consil. 43. incip. Ad primum quæsitum, num. 5. versicul. Ad quartum respondendum est. Vnde Francisc. Connan. lib. 5. in dicto cap. 11. sub num. 2. restā dicit, quòd illud quòd donatur per militem focariæ, idest concubinaz exigi per illum † non posse, sed ipsum quæ illi dederit repeti posse, de quo scripsit etiam Ioan. Paponus Arretorum curia, lib. 3. tit. 18. Arrefto. 3. Marcus Antonius Peregrinus de iure Fisci, lib. 2. tit. 9. nu. 2.

MILITES autem habere oportet, literas, siue commissiones illius, qui creauit illum militem 337 tem † eius sigillo roboratas, quòd incedat cum signis militaribus, & quòd reperitur descriptus in militum matricula, de quibus per Stephanum Aufer. in dicta decis. Capell. Tholosan. in decis. 141.

LIMITANT secundò, nec Religiosum, si 339 ut Sacerdotem, vel clericum † concubinaz donare possit. quod voluerunt Oldrad. Iacob. Butrigger. Cym. Barcol. Bald. Ioan. Fabr. Salycet. in dicta l. 2. C. de donat. inter vir. & uxorem. Bartol. in l. miles, ff. de Re iudic. & in dicta l. mulierem, & in dicta l. Affectionis, quam diuise esse opinionem Riccardi Ma- 340 lumbre, † Quia peccilegium terrestris militis lo-

Summa Decisionum Tom. 111.

cum sibi vendicat in milite celestis militia, vt dicit Gloss. in dicta l. Miles, in verb. facere possit, ff. de Re iud. quæm dicit ad hoc esse singularem Andr. Barbatia. in c. Odoardus, extr. de solaci. clericenim 241 militare dicit epistola † inter clauas, C. de summa Trinit. & illa opinionem firmavit Petr. de Anchoran. in consil. 247. Incipient. Dubium facit in quaestione, Iacobus Philipp. Fortius, in consil. 21. num. 12. cum segg. Nicolai. Bellon. in consil. 74. nu. 4. 5. Decian. in consil. 28. nu. 24. vbi 3. Marcus Mentus in consil. 169. col. fin. vbi 2. Peregrin. in tract. de iure Fisci, lib. 2. tit. 9. nu. 4. Capella Tholosan. in dicta decis. 141. vbi Aufer. Benedic. Capra in consil. 129. incip. Punctus quadam Domina, num. 5. Petrus Rebuffi in concordatis Francia, tit. de Publicis concubinarijs, §. & insuper statimur, vers. septima pars, Andr. Tiraguel. in l. si quando, in verb. donatione largius, num. 23. C. de Renouat. donat. hoc idem tenuit Angel. in consil. 71. incip. super puncto, Roland. Valle in consil. 98. nu. 47. vbi 1. Ioan. Anchoran. Rhogienus, lib. 2. quaest. Familiar. q. 12. num. 6. Ioannes Lopez de Palacios Rubios in Rep. Rubrie. de donat. int. virum, & ux. §. 39. nu. 13. vers. cum non est emittendum, Bertrando Argentreus in consuetudin. Brittonia, in verb. Tiltre, artic. 269. §. 5. sub nu. 2.

SVBLIMITANT supradictam limitationem, scus esse, si clericus concubinaz donationem faciat propter merita, & seruitia. vt optimè con- 242 cludit † Petrus de Anchoran. in dicto consil. 247. incip. dubium facit ea ratione, quòd licet inter personas prohibitas simplex donatio non valeat, tamen donatio ob causam non reprobat, quia diuersam naturam habet † simpliciter, quia causa ob causam non potest dici donatio, sed iustitiam naturalis debiti solutio, & restitutio, ex collatis namq; seruitijs obligatur ille, cui conferuntur naturaliter conferenti, l. Aquilinus Regulus, §. de donat. l. si de si lego, ff. de petit. hered. l. qui testamentum, cum ibi notatis, ff. de Probat. l. cum quis decedens, S. penult. ff. de leg. 3. quod admodum commendat Andre. Barbatia. in l. diuortio, col. anteq. ff. de Verb. oblig. Lancelotti. Galisula, in Rep. l. Centurio, col. 5. ff. de Vltim. & pupillar. sub fi. & opinionem Anchorani probat Deci. in consil. 132. incip. in casu proposito queritur, num. 1. 2. Marcus Mentus in dicto consil. 169. Iacob. Philipp. Portius in dicto consil. 21. nu. 23. Barthol. de Cassan. in consuetudin. Burgundia, Rubr. 4. §. 7. in verb. Donationis, num. 14. Math. de Afflict. in Decis. Neapol. 102. Anton. Capici. in decis. Neapol. 102. Andr. Tiraguel. in dicto verb. donatione largius, num. 23. & bene Casar Vissil. in decis. 102. Marc. Anton. Peregrin. de iure Fisci, lib. 2. tit. 9. nu. 11. Polydorus Ripa in singul. obseruat. 79. nu. 4. Francisc. Vin. in communis opin. 205. incip. donatio, nu. 9. Ioan. Pyrrhus Auguierum. in consuetudin. Arrethensi, tit. de Testamentis, cap. 13. in fin. & voluit Antonius Thesaur. in decis. Pedemonte. 111. num. 6. Ioan. Baptista Thorus in Compendio decis. Neapol. in §. legatum. Qui omnes dicunt runc istam conclusionem procedere, quando merita

X 3 ob-

Qui omnes dicunt istam conclusionem procedere, quando merita, obliqua, vel seruita procedunt, et cum quibus concurrere esse a bitior, cum simus inter personas magis suspectas, & videnda supra, quæ dixi in hoc eod. Titulo in materia donationis ob merita facta per patrem filio, vers. subdela tamen non esse probanda, nunc. Quo ad vtrumque quod valeat ob merita, & illa sint probanda, et voluit Nicol. Bellon. in conf. 74. n. 4. s. Iam. Lax. in repet. rubrica de donat. inter viri, & xxv. §. 39. sub n. 13. vers. si nunc non est emittendum, Rolend. à l'alc. in conf. 98. n. 47. 48. vol. 1. Nicol. Bellon. in conf. 74. n. 4. s. Iam. Ambrosian. question. familiar. lib. 2. q. 12. n. 6. Tribrias Decian. in conf. 28. n. 24. vol. 3. Emanuel Suarez. in T. de iur. receptar. sentent. §. donatio in clericis, n. 193.

SUBLIMITANT secundò donationem concubine factam à Presbitero, vel religioso, cum iuramento valere, ut poss. Federicum de Senis voluit Ludovic. Roman. in conf. 43. incip. ad primum question. n. 3. vers. Ad quarum respondendum, voluit op. in sequendo Anton. Capie. in decis. Neapol. 102. in §. Caesar. V. sibi in decis. 102. n. 2. Iohes Anch. in c. Robergis, question. familiar. lib. 2. q. 12. n. 72. Ser. plur. de Scraphin. de priuileg. iurament. priuileg. 71. n. 11.

CONTRARIUM tamen, quod similis donatio facta per clericum concubine non firmetur, et iuramento ex pluribus argumentis, & iuramentis renuit Ayne Cravetta in conf. 229. & subdistinguit iterum idem firmat, Roland. à l'alc. in conf. 98. per totum vel primo, & hæc opinionem in casu præmisso tenerem, non obstantibus responsionibus factis per Scraphinum in dicto priuileg. 71. qui respondet ad motum factum per Cravettam, quibus responsionibus facili est dare solutionem, & magna est differentia inter donationem, quæ fieri à melioribus terrestribus militibus, pro cuius validitate ob iuramentum d. ipsa scribit Ludovic. Roman. in dicto conf. 43. Quam in donatione, quæ fit per clericum, et videt in confideravit Anton. Caputius in dicta decision. 102. in fin. in istodem casu in clerico est concubinator magis odiosus, & inconueniens, quam in milite seculari, & in clerico est pessimi exempli, & contra bonos mores, & vitam, quæ requiritur honestatis, ut in toto Titulo de vita, & honestate clericorum. Idem habet casibus dicentem, quod circumspiciat iudex considerare debeat, qualiter sit vitiorum, & quantitate donationis, ut considerat Oldradus in conf. 226. incip. Quidam Episcopus, n. 8. vers. secundo ubi donatio, quem sequitur Ius Alexand. in l. de donatione. C. de colat. Decius. & alij, quos allegat, & sequitur Nicolaus Bellon. in conf. 74. n. 7 & 19.

CONDITIONEM si contineat donatio, non idcirco, non donatio appellabitur, et ut voluit Gl. in l. 1. in verb. si utrum ff. de donationibus, per alibi, n. 4. s. Decius in l. 1. n. 29. in Rep. n. 96. ff. si certum petas. quo in loco Francisc. Curius in n. 73. dicit, donationem conditionalem di-

ci veram donationem, ea ratione, quod licet aliquando dispositio habeat aliquam conditionem annexam, quod illa conditio non est qualitas, quæ mutet substantiam actus, & propterea non definit esse vera, & propria donatio, idem sequitur Ius. Clarus in §. Donatio, l. qui, 2. in princip. & hæc opinio non potest calumniari, & illam poss. Azconem, & Hug. firmat. Accursius in dicta l. 1. dicens illam esse simplicem, & liberam, cum possit fieri donatio pura, et in diebus, & sub conditione per totum in l. Donatio. 25. C. de donat. quam summam ibidem Bald. dicit hic Imperator quod donatio, quæ inter vivos, siue causa mortis, siue sub conditione, siue in diebus, siue ex die, siue sit pura, observari debet cum suis pactis, si pacta sunt talia, quæ res, vel bonos mores non respiciunt. Hæc Baldus. Quinimo idem Baldus in conf. 168. incip. Domina Ioanna, col. fin. vol. 3. voluit, hæc pacta, & conditiones non mutare naturam donationis, ut laicæ, ac dotales sicut dicit Carol. Rupe. in conf. 82. n. 7. vol. 3. quos sequitur Hieronym. Gabriel. in conf. 3. n. 3. vol. 1. Calderin. in conf. 8. incip. Donatus Titius, sub tit. de Donat. quem sequitur Sigismundus Löffler. in conf. 5. n. 6. potest etiam Dominus in Re sua potest et conditionem, & facere quod libi videatur, l. in Re mandata. C. mandata, & in specie in Donatione. l. Legatus C. de Donat. qua sub modo. l. Cum res C. de Donat. voluit Ius. Cephalus in conf. 440. n. 59. vol. 3. Marcus Martinus Iacorum communium, lib. 2. cap. 22. Marg. Antonius de Aluicis in decis. Marchia 51. n. 20. idem Cephalus in conf. 12. n. 85. eod. volum. 3. Thom. Grammat. in decis. Neapol. 4. n. 6. 7.

INTELLIGE tamen supradictam conclusionem procedere, ut possit conditio apponi ante quam donatio fiat, quia donatio perfecta tibi non potest, & iurata, arg. l. tradidimus, ff. de poss. l. perfecta C. de donat. qua sub modo. ubi hoc voluit Cyn. & idem voluit Alberic. de Esset. in l. legem C. de donationibus. Baldus in conf. 39. incip. Faciunt tale est vol. 4. Didac. Comar. V. error. Rejection lib. 3. cap. 14. n. 1. cum alijs allegatis per Hieronym. Maggon. in decis. Florentin. 124. n. 5. Hinc licet pater donans filio possit onus iniungere, ut conferat donatio bona cum alio, id tamen facere non potest donatione perfecta Alex. in conf. 8. incip. V. sibi, col. 1. vers. Ad quod ostendendum, vol. 3. & in conf. 8. incip. V. sibi subditissimis, col. 3. vers. bene faceret, vol. 3. voluit Iam. Petrus Sardus in decis. Martinus. 161. n. 18. & nouissimè Leander Galanteus in pract. de commendis. & deminuit. cap. 1. q. 71. n. 2. 3.

SUPRA in §. vers. Pater donare filio, n. 149. Tractauimus quando pater possit donare filio familiaris in sua potestate existenti. Nunc dicendum erit, et quando filius familias possit donare alijs, & præterit ipsi patri? Si loquimur de donatione inter vivos, dicendum est regulariter donari non posse, l. filius familias, ff. de donationibus ubi prohibetur etiam si liberam pecuniam administrationem habeat, nihilominus donare non potest, l. 1. §. si filius

filii; familias pro alio, ff. quae res pignori obligar. Inst. Clarus in S. de natio. q. 6. in princip. Petr. Nicol. Mozz. de contrah. libris, l. 1. de Person. iuxta quas ead. dom. num. g. 1. contra iur. 29. S. filius, a. si frans, ff. de pactis, voluit Africanus Clementinus de patria potestate, cap. 5. eff. in 10. num. 11. Hieronym. Translatus. Disputatio. Selectarum parte 2. Disputatio. 19. T. lib. 3.

QUANDO verò filius familias habet bona
 359 adventicia, vel alia, in quibus pater non habet
 vnumfructum, tunc illa filio existente ætate maj-
 iori, poterit filius familias donationem cui vo-
 luerit inter vivos absque paterno, vel aui con-
 sensu facere, vt est textus, cui non potest aliquod
 responsum dari, vt in *S. Res autem interdictis*, in
Audientia vbi licet matri, & *Aua*. vbi res donatæ
 personis potius sunt potestate, nulla habita licen-
 tia illorum, quibus subfiste disponere possunt, cu-
 ius textus auctoritate, donationem inter vivos fil-
 iumfamilias de bonis adventitijs, & in quibus
 360 patris vnum fructum non habet, facere posse vo-
 luit *Londino. Raman. in cons. 12. incip. Poile pro-*
muum. sub n. 1. v. ff. falsis secundum adventitij. Paul.
de Costr. iij. cons. 181. incip. prim. q. idemum est quæ-
si, vol. 1. leam. Anthon. Ruben. in cons. 46. quæ-
quirit Ayra. Crameria in cons. 19. incip. Frangip-
pinus in facto, num. 2. & in cons. 84. incip. Magister
Ancelmus, num. 8. q. & in cons. 91. incip. scripsi aliis
Lati, num. 1. dixerat hoc Baldus in l. si donum, num. 3.
versus, ex hoc sequitur, C. de falsi causa adiecta legat.
 361 dicens, ista filia licet non possit testari, quia i-
 filiafamilias, tamen patre consentiente possit dona-
 re dotem suam causa mortis. Item, & con non
 consentiente inter vivos, quia cum pater non habeat
 vnumfructum in ipsa dote, merito sequitur, quod
 si est ætatis legitimæ possit rem propriam dilatare,
 & donare, quod vnum possit in rebus in qui-
 362 bus pater habet vnumfructum, hoc Baldus. Qui-
 nimmo idem Baldus in l. quod iuris, sub nu. 7. versus
 ideo mulier de ista dote, C. de bonis q. a. ibi. dicit, &
 ideo ista mulier potest de dote testari mortuo pa-
 tre, vel etiam causa mortis donare patre con-
 sentiente, vel eam donare inter vivos, etiam sine con-
 363 sensu patris, quia filia patrimonium est. *Franci-*
scus. i. iuris in communis opinione 121. sequitur Ema-
nnel Suarez in Thesauro Receptor. sententiarum, S.
Filius familias, num. 102. Aycianus Clementinus de
Patria potestate, cap. 5. effectus 10. nu. 1. Imola Cla-
uarius in S. donatio. q. 6. versus cum quærit, & cum hæc sit
 communis opinio ipsa est attendenda non obstan-
 te opinione *Marian. Sæm. semivis, in cons. 12. incip.*
multum abunde in prin. mol. 1.

SECVNDO^o similiter filiusfamilias poterit
364 inter vivos donare bona castrensis, vel quasi ca-
strensis, abque patris consensu, Petrus Nicolaus Mo-
nizius in tract. consilii unum, tit. de personis inter quas
cadit donat. nu. 9. cum alijs allegatis per Hieronymum Tre-
utium in dispositionum selectarum par. 2. de iuste 39.
Tibi. 3. quod cum notum sit ex l. filiusfamilias, in
fin. si de donat. nam filiusfamilias, quoad peculium

265 caltrentse censetur tamquam † pater familias, ut
dicit Lucas de Penna in l. 1. col. 6. vers. Non enim locus
hominum. C. de impend. lucrativ. de script. lib. 10.

DONARE causa mortis alium familiis bo-
 266 na, in quibus patri non debetur t. usufructus,
 posse absq. ipsius patris consensu, tenuit expresse
Barold. in Ant. v. lices matri, & auia, in princ. nu. 7.
 c. ratione, quia licet idem in verb. *disponere*, so-
 lum dicit, non potest testari, ergo potest donare cau-
 sa mortis, & alio modo disponere, & alia gloss. in l.
 qui in potestate, in verb. *Nihil rogaui*, ff. de Testa-
 ment. in fin. ubi d. *posuit* non testando, quas glossas
 sequitur. Idem voluit *Ludovicus Romanus in cons. 12.*
incip. quasdam primogen. fol. num. 1. *Rapha. comens. in l.*
Tam is, §. filius familias, ff. de dona. causa mort. c.
prosent. in fin. nu. C. qui testam. facit. post. Affan. Cle-
mentius de Pactis potest. art. cap. 5. officium 1. o. num. 7.
Andreas Facchius contra primogen. inor. lib. 5, cap.
25. Bertrandus Argenteus in consuetud. Britannia,
 in verb. *Tilre, artic. 266. §. a. nu. 30.*

SED CONTRARIUM, quod Filius
familias, nec bona aduentitia, & in quibus pater
267 non habet vltim fructum, possit ex causa 1 mortis
donare sine ipsius patris consensu, qui eo casu
requiritur, tenent *Alexand. in l. Nemo, sub num. 1.
versus, & fiasus non potest testari, Cuius testamentum,
facere poss. in an. Cretus in l. fratre, sub num. 32. ff. de
condict. indub. quos refert Dider. Conar. part. 3. Ri-
berica de testam. nu. 8. quod notatur in l. i. inay, si, S. fi-
lius familias in fin. ff. de donat. causum. Abb. Pa-
normis in conf. 40. in fin. volum. 2. Marian. Secus. Se-
nor in conf. 172. incip. Militum abunde. col. 1. vol. 1.
& in conf. 172. vol. 2. quod est idem dupliciter.
Itean, Anton. Robaeus conf. 66. Andr. Traquelet. de le-
gibus consuetudinib. in verb. Contracter. gloss. 7. nu. 9.
In l. Clarus in S. duodecim, q. versu ante quartum, &
versu ante quartum Emanuel Suarez in Thebano
Recopia. sententiar. S. donatio, num. 289. & S. Filius
familias, numer. 195. & post Federicum de Senis in
conf. 394. Raphael. Comens. in conf. 190. quod est
vltimum, & alios quos allegat Imitio Iun. Dilectus
Durant. in Tractat. de Ari. selland. tit. primo, cau-
tela prima, num. 3. Andriat Traquelet. in strat. de
legibus consuetudinib. in Verb. Contracter Gloss. 3.
nu. 117. Hieronym. Cavalles praticar. quasi. com-
mun. contr. 4. communem, q. 695. nu. 32. A. A. uisus Cle-
mentinas de Patria potestate Effigiu. sub num. 7.
Franciscus de Crema in Suerel. 60. incip. donatio.*

V L T I M A opinio supra relata, non dubium, 268
quin sit maiori deſorum numero approbata. tamen
cum habeat auctoritatem legis inevitabilem, in
dilectis. Tamen, ſi ſuſtinetur, Tamen moris cauſa donare
patre permittente, poteſt. Tamen pro opinione
Barroli, & aliorum primo loco allegatorum, eſt textus
269 tuſcincapitabilis, in dilectis. Autem. P. licet mater
& auia. S. Res antequam ſit relicta, textus in dilectis. L. 2
is, fuit factus à Marriano Iuriſconſulto, qui ſororis
ſub Alexandro Seuero Imperatore, qui erat anno
Domini noſtri Ieſu Chriſti, 223. Iuſtinianus autem
Imperator fuit in anno Chriſti, 527. quæ Lex luſi-
tina.

finiani fuit facta per Trecentos circiter annos post illam. Ideo videtur recte sentisse *Ancussum*, *Barthol.* 70 *lum.*, & alios supra allegatos, ego tamen probor, nec reprobo, sed cogitandum relinquo. Qui velint tenere hanc vltimam opinionem, debent expressum interponere consensum, vt probat *Tiraquellus* de legibus *Communiabilibus*, in dicta *Gloss.* 7. num. 97. & *Gloss.* 8. num. 17. & voluit *Gloss.* in l. qui in potestate, in Verb. Nihilum magis, ff. de Testam. *Marian.* Senior, in dicto cons. 12. num. 7. vol. 1. l. ad Clerum in dicto S. donatio, q. 6. vers. si necesse sit quare, hanc tamen discussionem faciunt Doctores praefectum *Ripa* in l. 2. S. Potestate, ff. solus, matrim. tangit *Ioan. de Anno* in Commentario, 60. quem sequitur *Ioan. Stephanus Lambertus* in tractatu de contrahibus requiruntibus consensum, *Gloss.* 7. num. 1. cum pluribus sequentibus. Qui tractant, an dictus consensus exigatur pro praedictio, qui per donationem posset nasci in damnum illius, an verò ad integrandam filij personam, vt contra dictum sit validus, in quo dubitanti sciendum est essent multa dicenda, de quibus agut *Dodorus* in l. 1. S. fuit quæsitum, ff. ad Senat. Consultum *Trebell.* *Rubens Alexandrin.* in cons. 16. num. 5. *Cyn.* in dicta par. 3. rubrica de Testam. sub nu. 6. & *Iulius Clarus* in dicta q. 6. vers. habet ergo.

PATRI si veller donare causam mortis filius 273 familias, an possit illi donare, & si possit pater sibi ipsi consensum præstare? Quantum attinet ad faciendam donationem per filium familias patri illam non valere scilicet donationem causam mortis, tenuerunt *Dyn.* & *Barthol.* in l. cum ff. de Apos. in Cyn. in l. Senium C. Qui testam. facere poss. *Ioan. Andr.* in addit. specul. in tit. de testam. edit. S. per. in addit. incip. *Petrus de Cernotis.* *Bald.* in aut. hoc in portu. C. de sacros. Eccles. *Lud. Roman.* in l. 3. ff. de donat. quos refert, & sequitur, dicens esse communem sententiam *Corn.* in cons. 294. incip. eleganter & plene, in princ. vol. 1. & credo supradictos dixisse esse inualidam donationem causam mortis, quæ sit patri per supradictam communem sententiam supra traditam sed contrarium, num. 267. & hoc per ea quæ subiungam modò super opinione nunc referendam.

QUANTVM ad consensum a patre præstandum dum filius familias donaret ipsi patri, an possit, & valeat ad sui vtilitatem consentire, & 273 facere donationem causam mortis? si super hoc sunt diuersæ sibi inuicem pugnantes, quarum aliquæ fuerunt ob nimiam ingeniorum subtilitatem studio contradicendi, aliquæ verò, secundum varios casus, qui in consulendo accidere solent, & propterea non nunc, si adfint contradictiones, quibus relatis dicam meam qualemcumque sententiam. Non valere donationem a filiofamilias patri factam, ipso sibi, & ad sui vtilitatem præstante 274 consensum, & auctoritatem, cum sit ad sui vtilitatem, arg. text. in l. 1. in princ. ff. de apos. in. vbi hoc voluit *Gloss.* in Verb. Rem acquirit, quam ibi sequitur *Barthol.* num. 9. & hanc opinionem sequitur *Barthol.* *Socius* in l. 1. S. fuit quæsitum, nu. 6. ff. ad Sen-

nat. Consult. *Trebell.* quam opinionem magis communiter sequi per Doctores, & *Ioan. de Imol.* in dicto S. fuit quæsitum, col. fin. vers. extra glossam addit, vbi dicit, quòd illa glossa ordinaria in dicta l. 1. communiter approbatur, *Bald.* in cons. 62. num. 3. vol. 4. *Marian.* *Socius* Senior, in cons. 112. incip. Multum abunde, col. 2. vers. succedit nunc secunda difficultas, vol. 1. quod est epilogatum in cons. 172. vol. 2. per eadem verba, quam comprobat *Bartholom.* *Socius*, in cons. 2. incip. etiam prædictam consulationem, vol. 4. vbi allegat idem tenuisse *Dynum*, pro vt expresse hanc opinionem tenuit *Bald.* in l. si uxor, nu. 1. vers. Item non potest donare, C. de condit. inseri. dum inquit hac verba, Item non potest donare? causa mortis, nisi patre corroborante, & ff. de donat. causa mort. l. 7. am, in qua donationem posset facere sibi patri, quia non posset interponere auctoritatem in facto proprio. *Hoc Bald.* *Corn.* in cons. 194. incip. Eleganter & plene, in princ. vol. 1. & videtur de mente *Dery*, licet sub dubio, in cons. 45. incip. in causa, & in cons. 612. incip. consensione supra firmatam, in fin. *Cardinal.* *Parisian.* cons. 97. nu. 21. vol. 24. dicit esse opinionem communem, & in iudicando ab illa non esse recedendum, *Dider.* *Comar.* in rubr. de Testamenti, par. 3. nu. 7. *Papenf.* in præf. *Forma* *Trebell.* quæ agitur pro donatione, & ita fuisse decisum, retinet *Gratia* *Papa* in decis. *Delphin.* 223.

CONTRARIA M sententiam, quòd donatio, quæ sit per filium familias causam mortis patri eum ipsius patris consensu valida sit, & fieri possit, 276 ac pater possit eo casu præstare consensum, quæ tenuerunt *Angel.* *Raphael Comens.* in dicta l. 1. S. fuit quæsitum, & ibidem latè *Alexand.* nu. 7. cum pluribus sequentibus, ff. ad Senat. Consult. *Trebell.* & ex hoc idem concludit ipse *Alexander* in *Apothillis* ad *Barthol.* in dicta l. 3. ff. de Apos. inuor. & latius idem *Alexand.* in cons. 106. incip. Quod præfens, per totam vol. 1. *Angel.* in cons. 143. incip. Trias videtur impugnare. *Indonit.* *Koman.* in cons. 515. incip. in quaestione, qua vertitur sub num. 1. & hoc idem ante eos tenuit *Oldrad.* in cons. 6. incip. Pater consensit, & in hac opinione videtur residere vltimo loco, licet faciat quandam distinctionem *Dech.* in l. Senium, nu. 56. C. Qui testam. facere poss. & ibidem reuinit *Paul.* de Caste. num. 7. vers. Sed an possit donare, vbi dicit ita ipsum cõsultasse, & vidisse consultum per plures Doctores Perusinos, idem voluit, quem nemo ipsorum allegat *Bartholom.* *Cepoll.* in cons. civil. 58. incip. casus qui oritur, sub num. 21. vers. Item quia hoc, & nouissimè hanc opinionem tenuit *Andr.* *Faticus.* *Comar.* *Trerici.* *Curis.* lib. 5. cap. 26. l. 6. in dicto S. fuit quæsitum, nu. 3. *Gulicim.* *Benedit.* in rep. ca. Raynatus, in verb. Matrem nomine *Cleam.* num. 46. de Testamenti, & hanc sententiam probauit in anno 1586. supremum Parlamentum Tholosanum, vt est apud *Gerardum Maynardum* in decis. *Tholosan.* 3. lib. 5.

TENENTES istam opinionem, quod donario valeat, & fieri possit, ipsi patri, etiam quod consensum praestiterit ad suam virilitatem, & com-
277 modum. T mouentur ex eo, quod consensus patris requisitus ipsi filio familias est ob ipsius patris praedictum, vt voluit *Paul. de Castro in dicta l. Semum, sub num. 7. Alexander in dicto, §. fuit quesi-*
num, num. 7. ubi Ripa, num. 3. Andr. Facchin. Contr-
uerfior, in rubr. l. 2. cap. 24. & cap. 26. versum, sed
quoniam verior. Rubens Alexandrin. in consil. 127.
numero 1.

TENENTES vero parte negatiuam, quod donatione in causa mortis idcirco in filio familias requiratur, pro solemnitate actus, ad integran-
278 dam t ipsius filij familias personam, vt dicit *Atarian. Socin. senior, in dicta consil. 112. sub num. 8.*
versus hoc est in voluti. Barthol. Socin. filius, in dicto,
§. fuit quodam. Dadae. Conaratus, in dicta parte
3. Rubrica, de Testamentis, nu. 6. l. ul. Clauis in §. Do-
natario q. 6. versus habet ergo.

QUESTIO Haec bipartita est, habetq; vtraq; pars supremos pugnatores: Ego eligam illos, qui affirmatiuam tenuerunt, valere Donatione causa mortis a filio familias patri factam, ipso patre consensum, & voluntatem praestante. Primò, quia in donatione a filio familias faciendâ, non requiritur patris auctoritas, vt solet requiri in pupillorum contractibus tutorum auctoritas, de qua habetur in *ist. institut. de aucto. tut. & late Bagnan. Canalicus in tractatu de tutore, & Curatore, numer. 127. Antonius Pinguis in tractu de tutore, & Curatore, q. 15. Vincentius Manzoni, in tractu de tutela,*
279 *& curs. q. 6. Princip. & nouissime, t Paulus Montanus de iure tutelae, cap. 30. pro totum. Sed re-*
quiritur tantum, consensus, permissio, & voluntas
ut in l. filius familias, §. par ratione, ibi. Quamuis
enim ex patris voluntate mortis quoque causa dona-
re possit, ff. de donat. Et de voluntate, & permis-
sione loquitur text. in dicta l. Tamen, §. filius fami-

280 *lias ff. de donat. causa mort. dicens, Filius fami-*
lias, qui non pot. facere testamentum, nec volun-
tate patris, Tamen mortis causa donare, patre
permittente, potest. Auctoritas autem cum sit qui-
281 *dâ t auctoritas authorizabilis alicui competens*
ratione publici officij, vt voluit Gloss. in c. 1. ubi in-
nocent. de Reb. Eccles. abnegand. in 6. Innoc. in c. cum
consuetudines, de consuetudin. idem Innocent. Abb. Pa-
mor. & alij, in quaestio, ex de Pat. Sequitur istum
consensum, voluntatem, & permissionem non exi-
gi in donatione causa mortis faciendâ per filium
familias pro solemnitate ad ipsum, & eius perso-
nam integrandam, sed fâuore ipsius patris, ne fa-
ceret donationem bonorum, in quibus ipse habe-
ret vsufructum, idcirco non debet retorqueri in
eius odium, l. Quid fauore, cum similib. ff. de legibus.
Et nunc nouissimè reperio quod *Jacobus Ferrerius*
282 *l. elegans, & dissimulans in consilij in Apollis*
ad Guidonem Pape in dicta decis. 223. contra au-
thoritè dictae Decisionis, aduertit, vt ego cogitau-
eram dicens. Porro decipitur author noster in eo,

quod putat, parrem filio sibi donante consensum praestare non posse. Nam in donationibus factis a
283 filio familias, voluntatem t tantum patris exigimus, *l. Tamen, §. 1. de donat. caus. mort.* non enim requiritur patris auctoritas, separandâ est authoritas a voluntate; t Authoritas interponitur in ipso negotio, non post transactum negotium, non per nûcium, vel epistolam, *l. obliquari, §. tutor, ff. de aucto. tut.* Voluntas autem, & post initum negotij per ratihabitionem, *l. 3. §. sed si minus, ff. de rem vers. l. 2. §. vltimo, ff. filius in matr.* & actu quolibet sine ver
285 bis, *l. 5. Rem rat.* Author in rem t suam nemo esse potest, *l. 1. ff. de Auct. Tut. Velle, & consentire in rem*
286 suam t quis potest. *Id Petrus.*

Secundò, in donatione causa mortis, quando fieret a filio familias patri, ipso patre permittente, &
287 fieret palam, & publicè valeret, quia t facta esset bona fide. Iuxta ea, quae tradidit *Nicolaus de Neapoli in Lectura Bartholini, l. 1. nu. 1. ff. de contra iudic. suta* ubi dicit, quod si tutor emit rem pupilli palam, & bona fide, obligetur pupillus ciuiliiter, & naturaliter, *arg. l. Tutor rerum, ff. de administrat. Tu-*
288 *tor. quia publicè, & t bona fide potest rem pupilli*
emere, l. cum ipse, ubi hoc norauit Bartol. C. de cō-
trahend. empt. & l. Non exilium, ff. de administrat.
tut. ubi tutor potest pecuniam pupilli ad sui vili-
289 *ratem palam, t & publicè capere, vt voluerunt*
Marian. Socin. Senior, in consil. 160. incip. in praesenti
consultatione, col. 4. vers. Sed aduertendum, & versis.
seq. vol. 2. Bartholom. Socin. in consil. 47. incip. pro deci-
sione, sub nu. 2. vers. & ex necessitate contractus, vol. 3.

Tertio, in simili facit, quod statutum requirens consensum consanguineorum in contractibus mu-
290 licrum t dicit esse acquisitum, cum mulieres facillimè seducantur, dicit *Bald. in l. 2. sub nu. 12. q. 9. C. de re iud. vnde. Et idcirco dicantur ad integran-*
291 *dum personam mulieris, & pro solemnitate cōtra-*
ctus, & supplemdam illorum t fragilitatem, vt ex
Bartol. Bald. Cassinensi l. transactio, C. de trans-
act. & alijs copiose allegatis scribit And. Tiraque-
l. de legibus consanguinitatis, in Verb. consensum. Gloss.
6. nu. 37. super quo ibidem dicit ex Decis. in consil.
501. incip. Ex duobus, col. 2. & consil. 503. incip. super
rebus dictis vers. secundum respondetur, ubi dicit,
quod ex illo statuto exigente in contractu mulie-
292 *ris consensum viri, non esse solum ob fragilitatem*
mulieris, sed etiam pro t intercede viri, sic Bald.
& Salyc. in l. 1. C. vnde Vir & vxor. Andr. Barthol.
in c. postestiones, col. vltim. de reb. Eccles. non alien. &
Joan. Lopez in rubr. de donation. inter. vir. & vxor. §.
68. col. 1. vers. ..

Et tamen in Statuto simili prohibente mulierem non posse contrahere sine consensu propinquo-
rum si contrahat cū propinquo, poterit ille propinquo
293 praestare consensum ad contractum t ad ius com-
modum. Fuit dictum Bald. in consil. 77. & in consil. 172.
incip. Haec est copia vol. 2. dicens, quod statu statu-
to, quod mulier non possit testari sine consensu a-
liorum, & vnus ex illis fuerit institutus heres, quod
294 *per hoc non iniuriatur t dispositio, & ex Bald. &*
Salyc.

Salveto, quos retulit *Alexand. in additio ad Bart. in l. 1. C. de Vir. & vxor.* dicit, quod si statutu disponat, quod vxor non possit testari sine consensu viri, & vxor velit insinuare vitium, quod nihilo minus poterit consentire. Et *Bald. in l. postum quod dotat. q. 2.1. nu. 16. C. de collat.* concludit, quod si statuto caverit, quod mulier non possit contrahere sine consensu illorum propinquorum, & contingat mulierem contrahere cum patre, etiam nullo alio interveniente consensu, quamvis contraclus esset in fauorem patris, vt quia filia renunciavit patri valebit contractus, propter summam confidentiam, quam lex habet in fratre: quæ ad verbum refert, & sequitur *Alexand. in cons. 106. incip. Quod presens in suis libris verbis, vol. 1. & in cons. 29. incip. praelari & subtiliter, col. 4. vers. & pro hoc etiam fecit, vol. 3. Et Bald. in l. quando, S. 1. C. de Inoffic. testum.* dicit, quod si statutu disponit, quod filia non possit contrahere, vel renunciare si ne licentia, vel consensu patris, patet si poterit prestare licentiam, vel consensum, quod renunciet sibi patri. Idem voluit *Corn. in cons. 242. incip. circa primum, col. 2. vers. sed si non habuisses, litera. d. in fin. post Patru de Belle perita, col. 4. Bartholomeus Socius in cons. 230. incip. vixisse testamento, col. 1. vol. 2. Andr. Tiraguet in Rep. l. inquam in praesent. nu. 26. C. de Rem. aud. donat. Bernardin. Pandas in commentario Ricci de exequut. testum. parte 2. Declara. 18. num. 82.*

Quarto (pace omnium dicam) Accursius auri- ga nostrarum legum, cuius semper benedicenda memoria, laudanda, & extollenda vrbis Florentina, quæ ralem, ac tantæ scientiæ virum produxit, cuius anima cælo fruatur, is, inquam, in dicta l. 1. ff. de Auctor. tutor. in verb. Rem. acquirit. Hanc controuersiam ijs verbis proponit. Item hic videtur solui questio. Si filius filiam velit donare causa mortis ipsi patri, vel seruo patris, & hoc patre auctore, vt infra de donat. causa mort. l. amari, S. 1. quid possit, hæc sunt verba Glossæ. Sequitur ibi Bartol. Et aduersè diligenter ex hac glossa. Quod ad hoc vt filius possit donare causa mortis non requiritur patris auctoritas, sed in hoc contradicit Accursio, qui de auctoritate loquitur, non de consensu, & de permissione. Subiungit Bartol. sed sufficit circa patris consensum, vel permisso, & hæc verba non dicit hic in loco Accursius, sed sunt verba per iura, quæ allegauimus, & quæ ipse allegat. Subiungit de nono Bartol. dicens, Ertamen tenet Glossa, quod pater non potest prestare illum consensum ad sui commodum, quod nota ad multa. Si tamen quæ Glossa dicit, quod possit. Et Bartolus dicit negatiuè allegans glossam, ex illius dicto introductum, quasi apud omnes communem sententiam negariam, cum Glossa in vltimo capite dixerit affirmatiuam.

Quinto & vltimo hæc opinio nē vltra allegatos supra vers. al. contrariam sententiam, quid donatio, tenuerunt Apollidauer Gallus ad Alex. in cons. 106. vol. 1. ad Decium in consil. 245. Arnoldus

Ferron. in consuetud. Burdegal. tit. de Testament. S. 24. quos refert Jacob. Ferrer. in loco supra allegato. nec obstat quod secundum opinionem negatiuam conclusum fuit in Senatu Delphinali: apud Guidonem Pape in praesent. dec. 323. Quia obstat illi altera Decisio similiter prolata in Gallia in supremo Parlamento Tholofano, de qua Gerardus Maynardus in dicta dec. 323. lib. 5. Sed contra Guidonem ex professione non ignauabor scribere, quæ ad hanc quæstionem doctæ, & eleganter prouult Iacobus Cuiacius in consuetud. 44. dum proposita quæstione filij familias donantis patri cum suo consensu, inter cetera Respondit, Nec quicquid obesse, quod voluntate patris donauit ipsi patri, cum nec aliter possit valere donatio, quam si voluerit donatarius, & donationem agnouerit. Nec tamen enim donatur inuito, l. hoc iure, S. non potest, ff. de donat. Et voluntas separanda est ab auctoritate, auctoritas interponitur super ipso negotio, non post transactum negotium t nec per nuncium, aut per Epistolam, l. si quis multi bona, S. infans, ff. de Acquir. heredit. obligari, S. tutor, ff. de Auct. tutor. l. 1. S. vltimo, de Tuteis. Voluntas etiam post finitum negotium per ratihabitionem, l. 3. S. sed si macta. De in rem vers. l. 2. S. vltimo, felix, mayrim. Et actus quolibet sine verbis, l. 5. ff. item rat. habet. Et auctor in rem suam nemo esse potest, l. 1. ff. de Auctor. tutor. Velle, & consentire in rem suam quis non potest? Et in donationibus factis à filia filiis voluntatem patris t tantum exigit, l. vltima, S. filij, C. de Bonis qua lib. Scio, quid in hanc rem scripsit Guidonem Pape in quest. 223. Sed abutitur auctoritatis nomine, vbi voluntas, non auctoritas patris legibus exigitur. Ex idem etiam, falsò præcedere debere consensum patris filio donante mortis causa allata, l. filius familias, S. pari. De donation. quæ nihil tale exprimit, sed voluntatem tantum requirit voluntas autem etiam, quæ sequitur ratihabitionem est, dicto, S. sed si macta, l. si fundus, S. 1. ff. de Prægnat. l. Pompeius, S. vltimo, ff. de procurat. l. 9. S. pen. ff. de donat. l. Plinia C. Ad Senat. consulu. Maced. ita Cuiacius: quæ maiori parte antea scripseram, licet alia verborum structura. Sed illam discretionem auctoritatis, & consensum, vt auctoritas non requiritur, sed consensus sufficiat, seniores etiam dixerunt, vt Ludovic. Roman. in dicto consil. 515.

LIMITANT Quod patet generaliter præstet filio familias consensum ad donandum causa mortis quomodocumque, & qualitercumque & cuiusque, & tunc valdebt donatio causa mortis, quæ patri fiet, ita ex Bald. in quodam consilio, quod allegas Marian. Senior in consil. 112. Incip. Multum abunde, col. 2. vers. final. Adduco etiam, vol. 1. & in dicto consil. 172. duplicato, vol. 2. Decius in consil. 245. incip. Placeo mihi, col. 3. sub nu. 5. Idem Dec. in l. Senium, nu. 57. C. Qui testam. fecer. post. Corn. in consil. 243. incip. circa primum, col. 3. vers. subdit autem, sub litera d. vol. 4. Ant. Faber in Codice Fabrian. lib. 1. tit. 2. Defin. 40. num. 4.

DONATIO OMNIUM Bonorum presentium, & futurorum nulla est, quia si auctori liberam testandi facultatem, arg. l. si stipulatus hoc modo concepta, ff. de verb. obligat. l. ammes, §. Lucius, ff. de his, qui in fraud. credit. l. si libertas, §. si quis plures, l. 1. C. de act. ab hered. vel contra hered. Bartol. in l. stipulatus hoc modo concepta, num. 6. ff. de verb. obligat. vbi Alexand. num. 16. Inson, num. 10. Valer. Zafius, num. 5. voluit Bald. in c. in presentia, num. 36. de Probat. Felinus ibidem, num. 8. Bartol. in l. fin. num. 12. c. de Pact. vbi Dec. num. 30. Cagnol. ibidem, num. 237. Ludovic. Roman. in conf. 17. incip. Pro Decisione, in princip. Abbas Panor. in conf. 48. vol. 2. Angel. in conf. 179. incip. Vbi prae dictis instrumentis vbi doctissime scribit. Didacus Covarruvias in rubr. de Testamentis, par. 2. num. 4. Curtius Junior in conf. 25. num. 1. Barthol. Socin. in Regul. 108. Nicolaus Bellinus in conf. 5. num. 4. Ioan. Boffian. in consensu. Almeria, cap. 14. Aric. 22. Hieronym. Grat. in conf. 70. num. 1. vol. 1. Dec. in conf. 30. incip. Et protenus facultate, in princip. & in conf. 488. incip. In causa & hic, num. 2. Cornet. in conf. 176. incip. In praesentia consultatione, col. 2. vol. 2. Ioan. fin. in conf. 60. col. 2. vol. 3. Roland. à Valle in conf. 39. num. 1. & in conf. 65. num. 2. vol. 1. Ioan. Cephal. in conf. 44. num. 15. vol. 1. in conf. 388. num. 27. vol. 2. voluit Francisc. P. in commun. opin. lib. 1. capitulo. 73. Ayms Crasset. in conf. 222. num. 1. Petr. Duen. in Regul. 219. num. 1. Ioan. Bapt. Villalob. Optum. communium §. Donatio, num. 136. Emanuel. Suarez in Theaur. recept. iuramentarum. §. Donatio, numero. 177. Marc. Anton. Perer. in conf. 76. num. 16. vol. 2. Theobas Nomen in conf. 97. sub num. 10. Surdis in conf. 73. num. 37. vol. 1. Andr. Facchin. Couterer. Juris, lib. 6. cap. 37. Ioan. Botta in conf. 38. num. 36. Nicol. Beer. in Decis Burdegal. 353. num. 7. Ioan. Dilect. Duran. de Arret. & Burdegal. 353. num. 2. 1. nu. 2. Ostanta Catharina in decif. Pedemonta. 70. numero. 10. Ans. Gamma in decif. Luffian. 386. numero. 1. Anton. Theaur. in decif. Pedemont. 97. numero. 2. Roland. Cagnol. in Decreto Montiserrat. 74. §. 1. numero. 13.

SVSTINERI tamen dictam donationem bonorum presentium, & futurorum si intervenit iuramentum, voluit Dec. in conf. 655. incip. vbi eleganter confut. num. 1. cum seqq. Cornet. in conf. 252. incip. primo videndum est, col. 3. vers. & est pars videtur, vol. 3. Marian. Socin. Junior, in conf. 143. num. 37. vol. 1. Theob. Non. in conf. 55. numero. 2. Seraphin. de Privilegiis Iuram. Privileg. 71. nu. 3.

CONTRARIUM nihilominus, quod non obstante iuramento, donatio erit invalida, si voluit Cagnol. in l. fin. num. 163. C. de Pact. Duen. Regul. 219. num. 2. vers. amplius secundo, & vers. Et sic prima opinio. Idem Corn. in conf. 60. num. 10. volum. 2. Marian. Jun. in conf. 44. vol. 3. Menoch. in conf. 184. num. 10. vol. 2. quod confirmat Ans. Gamma in Decisione. Luffiana 386. num. 3. vbi post Alexand. dicit hanc esse communem sententiam.

PLVRIBVS modis declaranda erit ista Re-

gula, vt lucem capiat, quos quàm brevius potero, enarrare conabor.

MODVS primus erit, quod fiat donatio omnium bonorum presentium, quia si valida erit, & etiam si diceret de omnibus bonis, intelligitur enim de presentibus, non de futuris, vt post gloss. & Doctores, in dicta l. fin. C. de Pactis, & in dicta l. stipulatus hoc modo concepta, ff. de verb. obligat. voluit Abb. Panor. in conf. 18. incip. videretur primo fin. num. 3. vol. 1. vers. sed solum vix disposuit. Ludov. Roman. in conf. 26. incip. Pro decisio. sub num. 1. Alexand. in conf. 25. incip. vbi testamento, col. fin. vers. Praterquam quod etiam vol. 3. & in conf. 54. incip. vbi themate, col. 1. vers. Nec obstat si diceretur, col. 5. & ante eos Angel. in conf. 179. incip. Vbi prae dictis instrumentis, per totum, qui debetis literis auctis scribi, & post Decium in conf. 613. incip. Dominica Catharina de Ramonibus, col. 2. voluit Petrus Rebuffus ad constitutiones Galia, tom. 1. tit. de licetis obligatoris Artic. 3. Gloss. 3. num. 29. Nicol. Beer. in decif. Burdegal. 353. sub num. 14. Casar Vessil. in decif. 338. sub num. 3. Nicol. Bellinus in dicto conf. 5. num. 3. 18. poterit enim alia bona in futurum acquirere, de quibus donans si posset testari, ideo donatio omnium bonorum presentium valet. Alexand. in dicta l. fin. sub num. 3. C. de Pact. Claudius Agens. in l. pactum, num. 4. C. de test. Carol. Rota in conf. 178. num. 3. vol. 1. & in conf. 13. num. 3. vol. 2. quos sequitur Imol. Cler. in §. Donatio, q. 19. vers. & ex hac ratione, & hanc opinionem probat Francisc. P. in commun. opinio. 107. num. 6. 7. Ludovic. Roman. in conf. 95. incip. vbi primum in prime. Corn. in conf. 252. incip. primo videndum est, col. 2. sub vers. Nec hanc opinionem obstat, col. 3. & in conf. 54. incip. In themate praesupponitur, col. 1. vers. Nec videretur, col. 4.

SECVNDVS Modus est, quod in casu invaliditatis omnium bonorum donationis, tamen iuramento sustinebitur, scilicet quod si est, quoad presentia, & futura, si operabitur iuramentum, quia valebit, quoad bona presentia, si voluit Hieronym. Gratius in conf. 70. num. 23. 24. volum. 1. Hieronym. Cagnol. in dicta l. fin. num. 217. 221. C. de Pact. Guid. Pape in singul. 844. Primus in dicta opinio. Seraphin. de Seraphinis de Privilegiis Iuramentis Privileg. 107. num. 3. voluit indistincte, quod si etiam si fuerit facta donatio de presentibus, & futuris, quoad futura non valet, sed quoad presentia sustineatur, vt optimè doctissime, & eleganter scribit Angel. in conf. 179. incip. Vbi prae dictis instrumentis, col. 5. vers. Praesupponitur autem, dicens quod in donatione presentium, & futurorum, futura in donatione veniunt per modum augmenti, & adiectionis, & inutilis adiectio non vitiat principalem, & primitivam dispositionem, quæ utilis est, & separabilis, rationes sunt valide, tamen ipse contrarium tenet.

TERTIVS Modus, & hic est securior, cum quis donat omnia bona sua presentia, & futura, reservata sibi certa quantitate, vel certa re, quia remanet libera testandi facultas, doc dixit notabiliter

biliter Bartol. in dicta l. stipulatio hoc modo conce-
pta, num. 6. ff. de verb. obligat. quam opinionem fir-
mavit Angel. in questione incip. In fulgemi delicia-
rum palatio, quos li. quiitur Ludovic. Kosean in conf.
26. incip. Pro necessitate, in princip. vbi tuetur dona-
tionem factam inter quosdam Nobiles omnium
bonorum presentium, & futurorum reservatis cui-
319 liber ipsorum ¶ duobus mille florenis, in quibus
posset testari. Idem voluit Alexand. in conf. 59.
incip. vifo Thimae, col. fin. versio. Nam obli si si di-
ceat, vol. 5. Angelan. conf. 5. incip. Andreas isauus,
col. 2. versio. Nec eam dicas quos, & allegando Petrum
de Anch. & Ioan. de Imol. voluit Iafon in dicta l. sti-
pulatio hoc modo concepta, col. 7. versio. circa ser-
uationem questionem Bartoli. Curias Junior in consil. 81.
num. 4. idem firmavit Ant. Gamma in decis. Lusitan.
348. sub nu. 4. 5. Nirel. Boer. in decis. Burdegal. 204.
num. 25. Sarcus in Thesaur. receptor. sententiarum,
§. Denatio, num. 184.

QVARTVS Modus, vt si puta mulier faciat
heredem aliquod Monasterium, quod insinuerit
relinquens omnia bona, & nolle testamentum
mutare, nec reuocare, & si illud mutauerit, vel re-
320 uocauerit, eo casu ex tunc et idem heredi scri-
pto donat omnia sua bona, & cum forte testatrix
ista mutando, vel aliter in filiis vltimae vo-
luntatis, sed transfert ad naturam contrarius, puta
quia donaret, vel venderet heredi scripto presen-
tis, vel alteri pro eo recipienti, sub ea conditione, si
321 testamentum ¶ mutauerit, vel reuocauerit, do-
natio erit irreuocabilis, arg. l. vbi sita donatur, ff. de
donat. caus. mortis, potuit enim illud fieri in testa-
mento, quod sit in contractu, si enim assignatio per
testamentum, per contractum, & per epistolam, l.
assignare, ff. de assignat. lib. l. heredes palam, §. fin. ff.
de testam. & idem tenuit, & firmavit quali per ea-
dem iura Oldrad. in conf. 114. incip. factum tale est,
quodam mulier, num. 1. & opinionem Dyni sequitur
Cyn. in l. 1. versio. vltimo C. de sacros. Eccles. & in l. cū
antiquitas C. de Testam. & Bald. in conf. 338. vol. 2.
vbi non immerito dicit hanc fuisse antiquorum
opinionem, praeterit Dyni, quem omnes seque-
bantur, qui quando aliquid decidebat, ibi diceba-
tur esse totam Synodum legalis sapientiae, vt dicit
de illo Baribol. Socin. in conf. 233. incip. In causa, col.
fin. in princip. vol. 2.

322 CONTRARIUM Tamen tenentur communi-
ter Doctores, in dicta l. stipulatio hoc modo con-
cepta, Praeterit Bartol. vbi, numer. 2. refert dictam
Dyni opinionem breuibus verbis, duobus ex cau-
sis illam refutat, quia donatio ibidem facta aufert
liberam testandi facultatem. Secundo quia vide-
tur donatio in partem mutationis testamenti, &
ideo tamquam facta contra bonos mores non valet,
sed capiendo eandem conclusionem à scriptis

eiusdem Oldradi, in conf. 60. incip. Thema tale est
Testis, sub nu. 1. inquit, quod ambulatoria est, ac
debet esse voluntas defuncti vsq; ad extremum
323 vitae exitum, & nihil magis hominibus conueni-
ent, quam suprema voluntas, l. 3. ff. de adimend. le-
gat. Ioan. hispanus, §. paucissimi, ff. de Donat. int.
vir. l. 2. versio. la. C. de sacros. Eccles. Non enim tenet
pactum, per quod quis le intestabilem reddit, vel
324 ad certum modum testandi le asstringit ¶ dicta,
l. stipulatio hoc modo concepta, induit enim tale pactum
turpitudinis naturam, & consequit turbidissi-
mos effectus iurini, cum praeter votum captandae
mortis, l. fin. C. de Test. ista ex Oldrado ibidem, & illa
opinionem contra Dyni. tenuit Ludovic. Rom. in
conf. 571. incip. pro decisione num. 1. versio. Prima
clarum est, Petr. de Anchar. & Ioan. de Imol. in rubr.
extr. de Testament. qui dicunt, quod si testator dicat
omnino velle testamentum vltimē etiam lute
donationis inter viuos; vel in testamento consti-
tuitur vendidisse hereditatem heredi instituto pro
certo precio, quod constituitur le receptisse, non per
325 hoc impeditur testamentum mutare, quia
quis non potest sibi auferre liberam testamenti fa-
ctionem, arg. l. si quis in principio testamenti, ff. de le-
gat. 3. quae multis alijs corroborat Alexand. in di-
cta l. stipulatio hoc modo concepta, num. 3. Iafon. num.
7. Ioan. Crot. num. 13. Marian. Soria. Senner in tra-
ctat. oblation. libell. 13. num. 17. facit ad hoc, quod
dicit Raybol. Fulgosi in conf. 91. incip. Ad id, de quo
col. 1. versio. Non efficit etiam, vbi inquit, quod si tes-
tator promiserit notario tamquam publicae per-
sonae, recipienti nomine omnium, quorum interfuit,
nunquam reuocare ipsum codicillum, in quo reli-
cta uxori subtraxerat, iurauitq; & votuit eum in
perpetuum minimē reuocare, quia eiusmodi iura-
326 mentum, ¶ promissio, & votum, tamquam liberam
testamenti factionem à sapientibus hominibus
adiuentia, contra bonos mores esse putata
sunt. Iafon in conf. 122. incip. Vifo, vol. 2. & Angel.
in conf. 314. incip. Vifo dicto testamento, col. 2. versio.
postea autem aduocante, dicit, quod quando testator
vult sibi auferre potentiam mutandi testamentum,
vel auferre simpliciter potentiam testandi, & non
potest. Ac melius idem Angel. in conf. 365. incip.
Quadam Domina Fama, col. 2. vbi dicit, vnde ex
praedictis concludo dictum primum testamentum
327 non transire in contractum ¶ donationis, quia im-
pedi liberam factionem testamenti, quia dictae
donationis praesentium, & futurorum forma est
bonis moribus inimica, & directe contradicit cha-
ritati ex parte recipientis, qui non curant ponere
debitorem in pauperatis statu, quod facere non
debet villo modo, cum donatarius donanti ad an-
328 tidora sit obligatus, ¶ l. si de lege, §. cum iuratus, ff. de
Petition. heredit. l. si non forem, §. libertus, ff. de cen-
dit. indeb. quem licet corrupte refert, & sequitur
Alexander in conf. 25. incip. Vifo testamentum, col. 2.
versio secundo modo petiti, cum segg. vol. 3. & in conf.
156. incip. vifo testamento, per totum, vol. 7. Corn. in
conf. 60. incip. Quaquam prima facie, col. 1. vol. 2.
Golelm.

Gulielm. de Ludo in singul. 75. incip. Glossa est, quod si testator. Idem voluit aliter ens esse communiter approbatum. Ioan. Dilect. Duran. de Arte testandi, tit. 10. cautel. 2. numero 1. Iulius Clarus in §. Testamentum, q. 95. & comprobatur optimè Petrus de Anchar. in eo §. 31. Incip. de primo dubio, col. 1. versif. His tamen non obstantibus. Emanuel Suarez in Thesoro Receptor. sententiarum, §. Donatio. numero 237.

QVINTVS Modus est, quod donentur omnia bona presentia, & futura, reservato usufructu, quo casu per illam reservationem, non est adempta libera potestas testandi, quia de fructibus testari poterit. Didacus Conar. Variar. resolution. lib. 3. caput. 12. num. 3. & valere eo casu donationem validam. Iafon in dicta, l. si stipulatus hoc modo concepta, numero 18. Carr. in nov. in conf. 81. quos refert Andreas Gail. Practic. quæstion. lib. 2. Obferuat. 127. numero 4. quibus addit Merc. Assensum Nattam in consil. 146. per totum vol. 1. Iul. Clarus in §. Donatio, quæstion. 19. versif. Sed pone quid donator. Andreas Facchine. Controuersias. Iuris, lib. 6. cap. 89.

CONTRARIUM tenet Paul. de Castro, in dicta, fin. num. 10. C. de Poitis, vt dicit consultiuiffe. Et Bartol. in eo §. 7. Incip. Pater filium dicens, 330 quod si testator f. reservauit, & expræcisa dixit, vt de eo possit in vita dis ponere, & dicit non valere donationem, quia si disponet in vita credo Bartol. dicere voluisse, quod illo casu, si disponeret in vita, nil remaneret, de quo possit dis ponere in morte per vltimam voluntatem, & sic esset tacite priuatus iure disponendi idem Castrenf. in consil. 119. incip. Notandum est, & in conf. 65. numero 3. vol. 2. Bartol. Imol. & Caffr. in d. l. stipulatus hoc modo concepta. Cynus Bald. & Fals. in d. l. fin. Decius nu. 32. & in conf. 30. incip. & pro causis, num. 3. Przterea vana videtur usufructus reservatio, cum rationabiliter non possit donator dis ponere, quia 331 cum terminatur morte usufructus, §. finitur autem. Instit. de Vfufr. sequitur, quod adueniente morte usufructus vniuer proprietati, & sic donator, non possit in alterum conferre, quod non habet. Prour in anno 1566. fuisse iudicatum Florentie super nullitate donationis factæ per Episcopum de Galletis Pisatum, qui donauerat fratribus bona presentia, & futura, reservato usufructu, quævis ibidem fore inducebatur, quod essent bona peruentia ex introitus ecclesiasticis, de qua causa plures allegans scribit Borginias Canaleonus de vfu fructu mulieri relicto, numero 155. & opinionem 332 quod donatio reservato usufructu non valeat, voluit Agustinus Gomez in Lauri 69. numero 3. sequitur Antonius Gemma in decisio. Lusit. 348. sub numero 3. Et sic concludit Hieronymus Cognol. in dicta l. fin. numero 140. versif. diligenter tamen, C. de post. Dec. in conf. 53. incip. in causa Magnifica Domina Claudie de Venis, nu. 2. Curtius Iau. in d. l. fin. num. 58. Parpura. num. 253. & optimè Cornens in consil. 76. incip. in presenti consil. atione, litera N, Summa Desquens Tom. 1. l.

versif. ex quibus, & litera O. versif. & ideo refer. natio. col. 2.

SEXTVS Modus erit, vt cum facta fuerit donatio omnium bonorum mobilium, & immobilium, [valida illa sit, cum non sit f. subdara libera facultas testamenti faciendi, atque dis ponendi per vltimam voluntatem, remanent enim iura, debitorum nomina, & actiones, quæ f. illorum appellatione, non veniunt, sed aliam tertiam speciem constituunt, l. Quam Tab. reus, §. fin. ff. de Pecul. ideo f. l. piamus in l. A duo pio, §. in vltima? ff. de re iudicata, modum exequendi constituens, diff. rentiam facit bonorum mobilium, immobilium, siue soli, mouentium, iurium, actionum, seu 333 nominum f. debitorum. Quod, & Scævola ficit, in l. Ad eum, in prin. ff. de donat. & Celsus in l. Monumentum, ff. de Vbi her. significat. & Theodorus Imperator, in l. 2. §. sed, & quarta pars, libro decimo, Gldradus in consil. 319. incip. Factum tale est, Dominus Rex. Specul. in titul. de restitution. spoliat. §. Nunc dicamus, numerat. decimo, versif. At huiusmodi redditus, Archidiacon. in cap. primo, de rebus ecclæ, non aliena in 6. Idem Specul. in titul. de Fructibus, & intereffe, §. primo, numero sexto, quem refert, & sequitur, Bartol. in l. prima, numero quinto, C. si aduers. vend. Andr. Traqueillus de retrahit. consanguis. §. primo, gloss. septima. numero uno, & decimo, & in rep. l. si quoniam in verb. Bona, numero 17. C. de reuocand. donat. Galdemus Beneacti. in Rep. cap. Reuocatus, in Verb. bona, numero 25. de Testament. Antonius Negufant. in tract. de Pignori, parte secundæ, membr. secunda, numero nono, Benennius Strachis in tract. de Mercatura, parte prima, numero 76. Ayon. Cruicet. in consil. 213. in fin. Iacobus, l. Philippus Forcius commun. opin. libro tertio, conclusio. decima, Reuocatus Argentens in Consuetudin. Britannia, articul. 265. §. quarto, numero septimo, Cardinal. Parisius in consil. vigesimo quinto, numero 69. consil. 94. numero tercio, volum. secundo, Alarian. Iauer, in consil. 155. numero primo, volum. primo, in consil. 52. numero quarto, volum. secundo, Marc. Anton. Peregrin in consil. 43. numero 15. volum. primo, Decius in consil. 14. incip. f. si e legenti consil. numero videsimo, l. 1. in consil. quinto, volum. tercio, versif. secundo, volum. tercio, Iulius Clarus in §. donatio, quæstion. 19. versif. Pariter eum. Arius Finel. in rubr. de Bonis mater. parte. numero 24. Marc. Anton. Nattam in consil. 146. nu. 13. volum. 2. Roland. à Valle in conf. 65. numero 7. & 8. volum. 1. Ioan. Petrus Sardus in conf. 26. sub nome. 3. volum. 1. Eorgin. Canaleon. de vffu fructu mulieri relicto, num. 82. Guidus Pancratius in conf. 76. numero 8. Hieronym. Gahrelin in conf. 98. nu. 1. vol. 1. Francis. Parpura. in consil. 18. num. 5. volum. 1. Federic. Scotus in consil. 3. numero 1. lib. 2. tomo 2. Gerardus MacColl. in consil. 15. numero 76. Angustin. Berons, in consil. 44. numero 1. & 4. volum. 2. Christoph. Termio in consil. 5. num. 1. Achil. Pedrechia in conf. 7. numero 192. Guid. Pap. in decisio. Delfina, 291. numero primo, & secundo, & in decisio. 584. Francis. Marcus in Decisio. Y Delfin.

Delphin. 128. *num.* 4. *vol.* 1. Hæc sufficiant *post* *Verrinum Tiraguel.* Addo eundem *Peregrin. de iure Fisci.* lib. 5. *tit.* 1. *num.* 49.

DECLARA Tamen quod si addita esset Donationi bonorum mobilium, & immobilium, vel
336 quoruncumque bonorum, tunc intelligerentur donata etiam iura, & actiones, similiter si diceretur omnia, & quæcunque bona mobilia, & immobilia, comprehenduntur etiam iura, & actiones. *Andr. Tiraguel.* in dicto §. 1. *gloss.* 7. *num.* 10. *Gentilius Benedictus.* in dicto, c. Raynuntius, in verb. *Cetera bona.* nu. 8. *Admissionator Gallus ad Alexand. in consil.* 45. *vol.* 1. & *post* alij *Iacob. Ferrer.* ad *Grac. Papa.* in dicta *de cels.* *Delphin.* 291. *Andr. Aleatus* in l. *momentum.* *num.* 5. *ff. de verb. signific.* Tamen dicit improprie
337 inter immobilia computari. *Didacus Conarru.* in c. *relatum.* il 2. *sub* *num.* 1. *de Testam.* ubi ex consuetudinario vltu loquendi ex mente conprehentium, dicunt extendi etiam ad iura, & actiones, ex dictis *Oldradi in dicta consil.* 219. Sed est considerandum quod tam *Oldrad.* quam si alij loquuntur de locis iuris non scripti, quia in locis iuris scripti, locus, & ita concludit *Ferrerius*, ubi supra. Quod optime declarat *Nicolas Vallæ de Rebus dubijs.* in lib. 5. *titimo.* *tractat.* de aliquibus questionibus, & *artellus* locorum, qui reguntur ut non scripta, dicens apud eos duo tantum bonorum species esse mobilium, & immobilium, & in illis apud eos venire debitorum nomina.

CONTRARIUM quod etiam si adde di-
339 ctio vniuersalis omnia, & quæcunque non tamen veniunt iura, actiones, & nomina debitorum, ut voluit *Michael Crasus commun. opinionum.* *tit. l. de legatij* q. 19. & alij, quos refert *Iacob. Ferrerius* in loco supra allegato.

SEPTIMVS modus esse posset: si vni do-
340 nentur bona mobilia omnia, & alteri omnia immobilia, tunc iura, & actiones mobilium debentur donatori mobilium, iura verò, & actiones bonorum immobilium, illi donatori debeantur, ut notabiliter *Gloss.* in l. 1. *C. si aduersus Transactionem.* & ibi optime declarat *Bartol.* *sub* *num.* 4. quod actio assignatur ei, cuius natura in illa continetur. Et voluit meo iudicio *Bartol.* dicere, illoquendo cum de bonis, & practis in Iudicio, quod illi rei actio applicabitur, à qua, vel contra quam, deprehendit, vel habet originem. De quibus Imperator egit in *Titulo institutio de Actionibus.* Puta, quia si agitur, de obligationibus personalibus, tunc applicatur actiones personales, puta ex contractu, vel quasi, ex maleficio, vel quasi. Si agitur de obligationibus realibus, puta ratione directi Domini, vel vtilis, aut ratione pignoris, vel seruutis, quæ dantur, & competunt aduersus possidentem, *intra.* l. *Actionum.* *ff. de Actionibus obligat.* Si ageretur de actionibus mixtis, quas forte habemus pro rebus, quæ nosse sunt, vel ad quas iam habemus, puta Iudicium familiaris heredis unde communi diuisiundo, finium regundecum, & similia, ut in §. *quedam.* *tit. l. de action.* quibus in

locis *Angel. de Arctis.* & *Iafin* optime docuerunt, & supradictum conclusionem ex *Gloss.* in dicto §. 1. voluit probare *Iacob. Ferrer.* in dicta *Guidonis Papæ de cels.* 291.

OCTAVVS modus esse poterit, dum quis donat bona sua mobilia, & immobilia, hic, &
342 t ubiq; existenter, nam isto casu comprehenduntur iura, & actiones, ut *post* *Didacum Conarruatum* in rap. *Relatum.* il 2. voluit *Ferrerius* in dicta *Guido Papæ de cels.* 291.

NONVS modus, dum donantur bona simpliciter, sine adiectione mobilium, & immobilium, eo casu, iura actiones, & debitorum nominum tamen veniunt, l. *nomen* C. *Quæ res pignori obligari poss.* l. *Principi bona.* *ff. de verb. signific.* *Libermann.* §. *Vltimus.* *ff. eod.* *tit.* *Bald.* in *consil.* 25. *incip.* in questione vltima, *debus* 6. *vol.* 1. *Abb. Panor.* in *consil.* 43. *num.* 3. *verf.* Nam verbum bonorum, *vol.* 1. *facit text.* in l. *ademptio.* C. *de sentent.* *post.* ubi publicatis bonis, publicantur actiones quem text. ad hoc allegavit *Alber. de Rosar.* in l. *ff. de iudicij* *hominum.* *Martin.* *Laudius.* in *tract.* de *Fisco.* *Neib.* 47. *item.* de *troul.* in *consil.* 55. *incip.* in *caus.* *Cardinal Zabarell.* in *consil.* 83. *incip.* secundum puram, quos refert *Deci.* in *consil.* 442. *incip.* *Didac. Conarru.* in c. *Relatum.* il 2. *num.* 1. *de Testam.* *post.* *Andr. Tiraguel.* in rep. l. *si nunquam.* in *Verb. Bona.* *sub* *num.* 8. *C. de renouand. donat.* *Marc. Anton.* *Peregr.* de iure *Fisci.* lib. 5. *num.* 1. *num.* 50. & *post.* *Alexand.* in *consil.* 59. *incip.* *in* *verbis.* *num.* 2. *vol.* 6. *Sec.* *ist.* *Conarruatus* in *tract.* de *confiscat. bonorum.* *concl.* 13. *titulac.* 30. *num.* 7.

DECLIMVS modus erit, si quis donauit omnia
344 bona sua præsentia, & futura per t donationem causa mortis, quia valde, ut voluit *Andr.* in dicta l. *fin.* in *Verb. accommodaverit.* C. de *Part. litem.* de *litem.* in *rubr.* extra de *Testam.* *num.* 5. *Deci.* in *consil.* 578. *num.* 7. *Iafin.* in *consil.* 5. *olum.* 6. *verf.* *Non obstat tertium.* *olum.* 3. *Castus Innocent.* in *consil.* 81. *numero* 3. quos refert, & sequitur *Julius Clarus.* in §. *Donatio.* q. 19. *verf.* *sed quid quis faciat.*

VNDECIMVS modus erit, quando don-
345 nantur omnia bona præsentia, & futura, t ecclesiæ, arg. *laubemus nulli.* C. de *sacros. eccl.* quod *Bartol.* in dicta l. *fin.* *num.* 13. C. de *Pactis.* tenuit, quam sequuntur ibidem *Raph. Fulgosit.* *Iafin.* *Iacob.* de *Sacris* *Georg. Lancellotti.* *Deci.* & *Philipp.* *Deci.* *num.* 31. *Cogn.* *num.* 238. quia corrupte allegatur ab aliquibus, *laub.* *Francisc.* *Purpuratus.* *num.* 242. *Decius.* *num.* 8. *17.* *Felici.* *num.* 8. & *Cardinalis Parisius.* in cap. in *præsentia.* *num.* 21. *de probat.* & ibi etiam *August.* *Bero.* *num.* 81. *Disertus Conarruatus.* in *rubr.* de *Testam.* *part.* 2. *sub* *numero* 5. *Bartolom.* *Socin.* in *regul.* 108. *Fall.* 4. *Petrus Dinnatus* in *regul.* 219. *sub* *titulac.* 1. *Iulius Clarus* in §. *donatio.* *quæ.* *vingenta.* *verf.* *Uterius quare.* Quam donationem bonorum sciam *Ec-*
346 clesiæ, vel alteri t pio loco pluribus confirmat *Andreas Tiraguel.* in *Tractatu* de *Prinleptia* *caus.* *Privilegiis* *centesimo.* *Antanas Gamma* in *Decision.* *Lujtan.* 240. *numero* tertio, pro qua opinione fortiter allegavit. *Petrus de Anchora.*

legum latore, ut defuncti hereditas, illiusque vires conficiantur, & patrimonium exploretur per
 362 inuentarii confectiorem, & ut in *inst. C. de iure delib.* Quia ubi semel heres hereditatem adiecit, omnia in eum ius hereditatis transfertur, in qua non solum res singule complectentur, sed
 363 delictorum nomina, obligationes, & actiones omnes, l. *heres* 37. ff. de *acquir. hered. l. cum heredes*, ff. de *acquir. poss.* hac igitur ratione Donatio per pactum, & contractum inter viuos hereditas donari minime potest, & donatio illius
 364 facta, tam omnia & complectens nihil est, nulliusque momenti. Quam opinionem *Barthol.* ubi supra. & in l. *quasium*, §. *si mihi seruum*, ubi *Gloss.* ff. de *legat. 1.* & ibidem tenuerunt, & sequuti sunt *Claudianus Aquecens.* & *Iean. Crocus* post *Alexandrum*, ibidem. Hoc iudicium voluit *Ludouicus Romanus* in consilio 293, incip. *Præpositio*, quod dictum legatum, numero 2. Decius in consilio 236, incip. *Non parua difficultas*, col. 6. numero 13, t. 4. versicul. *Nono difficultas*, *Hicronymus Cognol.* in dicta, l. *final.* num. 276. C. de *Pact. Iulius Clericus*, in §. *Donatio*, q. 19. versicul. *sed quare nunquid*, *Petr. Duennus* in Regula 119. *Ampliatio*, q. quod tenuit etiam *Andr. Facchin.* *Contractus* iur. lib. 6. cap. 94. Quia dictam conclusionem probat etiam *Iean. Faber.* in dicta, l. *fin.* & idem concludit *Franciscus Marcus* in decis. *Delphinal* 136. numero 2.3. vol. 1, quos nouissime sequitur *Iean. Aurpachius Singularium allegationum*, lib. 2. cap. 1. *Isidroph. Ludouic.* in decis. *Petrus* in fin. 71. num. 6.

CONTRACTIVM videtur tenuisse, quod
 365 hereditatis donatio fieri valeat, & Decium in dicta, l. *final.* numero 35. *Isten* ibidem, numero 37. *Andreas Alciatus*, numero 81. *Franciscus Purpuratus*, numero 245. *Aymon. Crauetum*, in consilio 139. numero 6. Ea ratione quod verbum hereditas, accipitur hoc loco debeat improprie ut actus valeat, ut
 366 capiat per nomen hereditas, ita, ut denotet donatise tantum bona presentia, arg. leg. *Quasium*, §. *si quis mihi seruum*, ubi *Gloss.* in verb. *hereditates*. ff. de *legat. 1.* *Iean. Cephal.* in consilio 44. num. 6. vol. 1. & antequam *Augustinus Berens* in consilio 53. numero 1. eum seqq. vol. 1. S. admodum debilitatione fundat ista opinio, cui, ut respondetur, arbitror non esse laborandum. Quinimo omnes præfati Doctores, præsertim *Decius*,
 367 & *Iean* vti amici Gallicæ nationis & beneficiarii ab illorum Regibus, eodem modo *Alciatus*, & *Crauetum*, opiniones, quæ reperiuntur in Gallia seclantes, sequuti sunt hanc opinionem, quod per contractum donari possit hereditas, & fieri possunt istæ pactiones præsertim in contractu matrimonij in *Rebus Fudalibus* argum. cap. 1. de *signat.* ex matrimonio ad *Norgentatem* contr. prope voluit *Ioannes Faber* in dicta, l. *final.* in fin. Vnde bene inquit *Franciscus Marcus* in dicta decis. *Delphinal*, 136. numero 5. vol. 1. ubi dicitur, quod
 368 ista pacta in contractibus matrimoniorum & de consuetudine Franciæ in modo succedendi sunt

valida, allegat *Ioannem Fabr. & alios*, ut procedat ex consuetudine, ergo contractum esse de iure scripto, & sic excusatur ista opinio, ut optime aduertit *Iean. Aurpachius Singularium allegationum*, lib. 2. cap. 21.

BENE verum dicendum est, tale pactum tamquam futuræ successiōis ius in licitum
 369 fore militibus, l. *licet inter priuilegiis* C. de *Pactis*, & per reciprocam pactionem. *Decius* in consilio 236, incip. *Non parua difficultas*, numero 13. versicul. *Nono difficultas*, & in consilio 613, incip. *Magnifica Domina Castirina de Rangibus* sub num. *Marianus Socius Iunior*, in consilio 43. num. 46. 47. vol. 1. *Stephanus Fercat.* in *Necyomania iuris*. *Dialo.* 55. numero 6. cum seqq. *Cagnol.* in dicta, l. *fin.* sub num. 278.

HAEREDITAS ipsa, an per donationem
 370 nem causa mortis possit in alium concedi? & *Barthol.* in dicta, l. *licet*, numero 1. & etiam in secunda lectura, dicit non posse dari hereditatem per donationem causa mortis, sicuti non potest dari per caducillum, sed solum per testamentum, & hanc opinionem post *Alexandrum* sequitur *Iason* in dicta, l. *licet*, numero 15. & istam opinionem doctissime, more solito firmavit *Alexander* in consilio 28, incip. *ponderatis verbis*, col. 2. versicul. *Tamen præmissi non obstantibus*, col. 3. qualenixe *Andr. Facchin.* *controuer.* iuris lib. 6. cap. 26. *Stephanus Fercat.* in *Necyomania iuris*. *Dialo.* 55. num. 6. cum seqq. post *Ludouicum Romanum* in l. *iam* 12. §. 1. in fin. ff. de *Donat. causæ mort.* voluit *Barthol. Socius* in consilio 125. incip. *Non infundens*, col. 3. versicul. *solum restat*, col. 3. quos sequitur *Hieronymus Gabriel* in consilio 16. num. 23. vol. 1.

CONTRACTIVM quod per donationem
 371 causa mortis hereditas dari possit, post alio concludit *Hicronymus Cognol.* in dicta, l. *fin.* sub num. 178. & hanc opinionem ex professo tenuit *Iean. Faber* *audens* *variarum quasitionum iuris*, lib. 1. q. 40. Quicquid isti dixerint, ego *Bartoli*, atq. aliorum supra narratorum sequendam fore arbitror.

PACTO autem id fieri posse, pua promittit
 372 to tibi omnia bona mea post mortem t meam, quod valida erit, ut donatio causa mortis, vel inter viuos, ut post *Gloss.* dicit *Barthol.* in dicta, l. *fin.* numero 11. versicul. *sed si promitto Codice* de *Pact.* *Decius* in consilio 236, incip. *Non parua difficultas*, numero 94. in fin. sed de veritate huius dicti vide *Alexan.* in consilio 28. volum. 3. *Nic. Boerius* in decis. *Burdegal* 355. post num. 2. plenè *Offianus*. *Cachera* in decis. *Pedemont*, 100. num. 25. *August.* *Berens*, in consilio 30. num. 4. 8. 27. vol. 3.

IRRESPATONATVS Ecclesiastici & natio fieri minime potest, absque superioris
 373 consensus, nam concessio iuris patronatus, quemadmodum Summi Pontificis, Episcopis, aut alicuius Episcopalia Iura, vel authoritatem habentis consensu, & authoritate conceditur, ut post *Panormitanus* *Reich de Curte*, *Cajetani Lambertinum*, & *Iean. Baptista Ferrer*.

Ferretum, & alius diximus in consil. 25. numero. 12. centur. 1. relatum ad 162. Baptista Cessa de falsi scient. & ignorant. Cent. 1. distil. 90. nu. 5. & diximus Latere in hac Summa Decisionum omnium totius Christiani Orbis. Titul. totus 1. Eodem modo ipsius ordinatij consensus exigitur in donacione illius, vel eius generalis Vicarij, si habuerit specialialem hanc potestatem, cum spirituali annexo, alias nihil agitur. cap. Quid autem, ubi gloss. in verb. Si consensus, cap. illud, cap. cum fecimus, ubi gloss. in verb. Empiorum, cap. Nullus, extra de iure patro. c. pistoralis, ibi gloss. in verb. summa. extra de Donat. Goffred. de Trans in summam titul. de iure patro. §. Ex quibus, quem per eadem verba in eodem titul. & §. signatur Hostiens. in summa Ioan. Baptista Ferret. quem allegavi in dicto consilio 25. in fine consilio 327. numero 6. & in consilio 343. sub numero 1. 2. ante cum Rocchus de Curie de iure patro. in verb. Pro eo quod de Diocessani consensu, quafi. 2. Casar Lambertini. in tract. de iure patronatus, lib. 1. parte 2. q. 1. Articuli. 2. numero. 5. Thomas de Thoma in decis. 20. Achilli in decis. 20. numero. 1. titul. de iure patronatus. D. Ioan. Baptista Coccinus Decanus in decis. Nuperima. Roman. 337. numero 4. 5. Partis 2. tomo 1. D. Franciscus Sacratius Archiepiscopus Damascenus. in decis. Nuperima. Roman. 302. numero 3. Partis prima tomo 1. D. Alfonsus Mamedus in decis. Nuperima. Romana 576. per totam partem. 1. tomo 2. Idem D. Coccinus in decis. Nuperima. Romana 311. per totam partem primo tomo 1. D. Cardinal. Puteus in decis. 16. libro 2. D. Cardinal. Bonaventuris. in decis. Nuperima. Romana 257. num. 1. parte 2. tomo 1. D. Cardinalis Mantica, in decis. 86. nu. 5. 6.

INTELLIGUNT supradictam conclusionem nec procedere, quando fieret donatio spiritualis patronatus laico, ut tunc exigitur Episcopi ordinarij consensus, secus si fieret personae ecclesiasticae donatio. Ita Ioan. Baptista Ferretus in consil. 193. num. 3. voluit Idem Ferretus. in consil. 344. per totum pro hac opinione quoque tibi allego Rotam in Antiquis in decis. 873. incip. Quidam Laicus, in finalibus verbis.

INTELLIGUNT Secundò, quòd cum Donatio iuris patronatus fit compatro, non exigitur Episcopi consensus, ut ex Abbat. Patrimonialis. inc. ex infirmatione, numero. 4. extra de iure patronatus voluit Casar Lambertini. in tract. de iure patronatus in loco allegato per Paul. Amal. Verall. in decis. 282. parte 1. decis. 130. parte 2. Achilli in decis. 10. titul. de iure patro. & Flamini. Parisius. in tract. de Confidentiali, quafi. 28. numero. 184. quos cum alijs reituli D. Fabritius Peropsinus in decis. Nuperima. Romana 707. numero 4. parte 2. tomo 2. Ioan. Baptista Cessa de falsi scient. & ignorant. 1. distil. inc. 90. numero. 5. 8. 9. quam facillius tolerari dixit Martinus Socius Iunior in consilio 79. num. 3. 8. vol. 2.

CONTRARIUM tenuit Rocchus de Curie in tractatu de iure patronatus, in verb. pro eo Summa Decisionum Tom. 111.

quod de Diocessani consensu, quafi. 2. numero. 4. & Bonifacius de Vitalibus in clem. 1. §. fin. in gloss. in verb. libere, de iure patronatus. quos refert idem Verall. in dicta decis. 130. nu. 2. partem. Tamen non videtur mihi fore discendum ad prima parte, & eiusdem Domini Peropsij Decisione.

INTELLIGUNT Tertio, quod licet donatio iuris patronatus sine episcopi consensu nulla sit, tamen valida censetur in praedictum donantis, ut patet ex dictis Rotam in amicus in dicta decis. 873. incip. Quidam Laicus. Vide D. Cardinal. Puteum, in decis. 16. numero 2. libro 2. & D. Ioannem Baptista Coccinum Decanum, in dicta Decisione Nuperima 337. numero 7. parte 2. tomo 1.

INTELLIGUNT Quarto consensum Episcopi posse etiam post mortem donantis interuenire, pro quo vide Rotam in Antiquis, in dicta decis. 873. incip. Quidam Laicus. D. Cardinal. Puteus in dicta decis. 16. libro 2. D. Ioan. Baptista Coccinus Decan. in dicta decis. Nuperima. Romana 337. numero 1. in fine parte secunda tomo 1.

IN FRAVDEM Creditorum, aut Filii donationes factae repelluntur, ut tota titulus de his, qua in fraudem creditorum, & specialiter de Donatione in fraudem, habetur in l. Qui autem, §. simili modo. ff. eodem titul. & in l. si quis cum haberet, eodem titul. dicitur in consilio 58. numero 2. 3. et iuria prima. Et quam brevius potero, dicam, quibus capitibus cognoscantur Fraudulenter donationes tam respectu Filii, quam respectu creditorum.

CAPITE primò ex omnium Doctorum dicto habemus, ex omnium bonorum donatorum alienatione primam in praedictum Filii, vel creditorum donationem praesumptionem fraudis habere, ut post Dyn. in l. omnes, §. Lucius per illum textum, ff. de his, qua in fraud. credit. voluit Rot. in l. post contractum, numero. 2. ff. de donat. arg. l. in fraudem, ff. Qui, & à Quibus, l. in fraudem, ff. de his, qua in fraudem credit. Alexander in consilio 55. incip. consideratis verbis, col. 3. versicul. Quid autem dicta alienatio, volum. 1. dicens arguit alienationem & bonorum, illorum donationem fuisse factam interdictorum fraude. arg. d. §. Lucius. Titius Decanus in consil. 235. incip. in eam magnifice Domini, numero 2. Sigismondus Lessed. in consil. 21. nu. 1. Natta in consilio 549. numero. 6. volum. 3. bene Math. de Affiliis. in decis. Neapol. 370. num. 13. Franciscus Commancement Iurisconsultus lib. 5. cap. 1. sub nu. 3. Antonius Gomez. in Epithomi. Delictorum, cap. 14. num. 4. Marcus Antonius Peregrinus, de iure Fisci, lib. 5. tit. 1. numero. 15. 6. Jacob. Mench. de Presumpt. lib. 3. Praesumpt. 124. num. 5. quia eo casu esset nihilominus nimis si profusa liberalitas, de qua loquitur Cicero lib. officiorum 2. quorum aliqui liberales, prodigi alij.

CAPITE secundo idem censetur si fieret donatio maioris partis Bonorum, ut dicit Alex.

zand. in dicto conf. 55. incipien. consideratis verbis, col. 3. versic. Idem si non omnia bona, vol. 1. post Bald. in l. 1. q. 3. C. si quis in fraud. patro. Idem Sigismund. Loffredus in dicto conf. 21. vbi dicit idē esse presumptionem fraudis, si nō oīa bona donauerit vel alie-

385 nauerit quē melioribus, quā dixit ēē Decimis in dicto conf. 235. Ioan. Anibal. in dicta l. post contractum, numer. 90. 92. Peregrin. in dicto, numer. 156. Metuech. in dicta Presumptio. 134. num. 9. Matthei. de Affili. in decis. Neapol. 370. sub numer. 12. 13. 10. Andreas de Georg. in allegat. 22. numer. 25. in allegat. 31. num. 60. Ioan. Francisc. de Ponte in conf. 8. num. 18. in conf. 35. num. 24. Marc. Anton. Peregrin. in decis. Padua 109. numer. 9. Francisc. Becius in conf. 52. nu. 68. Ioan. Baptis. Thor. in Compendio decis. Neapol. 5. Donatio.

CAPITE Tertio, quamquam non appareat

386 verē de fraude, sed pręsumptiue, t̄ quo casu donatio vel alienatio, licet interim valeat, tamen reuocabitur post modum per fiscum. Sols. et. in l. si quis post hoc C. de Bonis proscript. Tamen conclusionem tenuit Iul. Clarus, in Pract. Crimin. q. 78. num. 15. vbi dicit, hanc esse communem opinionem Marc. Anto. Peregrin. in dicto lib. 5. tit. 1. num. 153. dicens esse communem opinionem contra Salycet. Ludovic. Peguer. in decis. 48. nu. 8.

CAPITE Quarto Donatio bonorum facta

387 personę coniunctę pręsumitur in t̄ fraudem Fisci, creditorum, vel alterius causę, l. Nihil interest, quę est, gen. ff. de Bonis liberis. l. Data opera C. de Donat. quorum auctoritate, itē inquit, Bartol. in dicta l. post contractum, num. 3. ff. de donat. Dectarius in conf. 236. Peregrin. in dicto lib. 5. tit. 1. sub numer. 159. Ludovic. de Peguer. in decis. Catalan. 50. nu. 3.

388 sunt enim coniuncti, & consanguinei nostri corporis pars, l. cum, §. cum C. de Agricol. & censu, lib. 12. diximus in conf. 48. num. 39. etur. 1. Quinimodum dicitur procedere fraudem, etiam si donatio sic

389 ter amico t̄ magna amicitie necessitate coniuncto Andreas Alciatus in dicta l. post contractum, nu. 42. Iacob. Metuech. in dicta Presumptio. 134. nu. 28.

390 de quibus amicis magno amoris vinculo t̄ ligatis dixi plenē pro iuuenili etate in Commenciariis de compromissi. §. 1. Gloss. 3. numer. 80. cum pluribus segg. Attil. Pedrocchi. in conf. 25. num. 31. Paulus Picus in dicta l. post contractum, nu. 46. vbi Alciatus, num. 41. Ioan. Anibal. num. 105. Idem Andreas de Peguer. Regul. 3. presump. 29. num. 4. Barthol. Bertazzoli. in quest. crimin. 373. num. 13. 14. volumine 2.

CAPITE Quinto, donatio, seu liberatio si facta debitori in fraudem creditoris fuerit dabitur

391 t̄ actio reuocatoria contra debitorem in liberatum, seu cui donatio facta fuerit, eo modo, & natura, cuius erat actio, quā primō tenebatur, ut in l. fin. vbi sic docuit Bartol. C. de Reus. lib. 3. quę in fraudem crediti hoc idem voluit ibidem Paul. de Cistr. quamquam multa consideranda sint pro intell. Cui dicta l. fin. tum ob diuersitatem intell. Quum, Bart. Bald. Castres. Salycet. & aliorum, de quo aliquid tan-

git Deci. in conf. 410. incip. In causamota Mediolanensis, numer. 3. sed subtilius, tamen occupatus agit Iacobus Cuiacius observatio. lib. 12. cap. 5. quem loquitur D. Lugdunensis in decis. Vespertina Roman. 229. num. 5. 6. Parte 1. domo 1.

CAPITE Sexto, Donatio si fuerit facta, & nihilominus, is, qui donat post donationem, & alienatorem semper possederit, simulat, & fraudulenter t̄ donasse pręsumitur, eum corporalis, & vera traditio non interuenierit, l. fient, & supernacuum. ff. Quib. mod. pignus vel hypoth. sol. cuius auctoritate sic censuit Bartol. in dicta l. post contractum, numer. 4. Florian. de Sancto Petro in l. quę pater, la 2. col. 3. ff. Famil. heresund. Petr. de Aubur. in consil. 257. col. 2. Ludovic. Roman. in conf. 5. incip. vbi pñctis sub numer. 1. vers. Quarto vendidit. Alexand. in conf. 28. col. 4. vers. Non oblit. et. in conf. 57. col. 2. versic. secundo pręsupponit, vbi 5. Bartol. Socin. in conf. 264. c. 14. versic. septimo, vol. 2. Ioan. Cephalin. in conf. 198. num. 23. vol. 2. Cardinal. Parisin. in conf. 55. num. 53. vol. 1. Nicol. Beccius in conf. 18. num. 9. Marc. Ant. Natta in conf. 198. nu. 10. 23. Fel. 1. Proff. Paschib. in conf. 70. num. 5. Matthei. de Affili. in decis. Neapol. 40. num. 18. in decis. 65. nu. 3. Francisc. Marcus in decis. Delphin. 484. num. 12. vol. 1. diximus in conf. 35. num. 29. etur. 1. Ludovic. de Peguer. in decis. Catalan. 50. numer. 4. Ant. Gomez. in Epithim. d. l. c. 14. cap. 14. nu. 4. Iacob. Menoch. de pręsumpt. lib. 3. pręsumptio. 134. num. 30. Marc. Ant. Peregrin. de iure Fisci, lib. 5. tit. 1. numer. 160. Et cō saluor idē igitur detegitur fraudis suspicio, quando forē donator, venditor, vel alienator, rei

393 alienata, vendit, vel donat t̄ post contractum fructus perciperet, per ea quę scribit Cardinal. Parisin. in conf. 53. numer. 2. 1. vol. 1. Francisc. Bar. in conf. 153. num. 70. col. 2. Metuech. in conf. 431. num. 14. 15. vol. 5. August. Berus in conf. 170. nu. 2. 5. vol. 2. Fab. Turres. in conf. 92. nu. 13. vol. 1.

CAPITE Septimo, Donatio in fraudem facta pręsumitur, si fiat t̄ clandestinē, & secreto, arg. l. fin. ff. de Rito nuptiar. cuius occasione Hippolyt. de Marfilijs, in Rubr. ff. ad legem Cornelię de sicar. num. 8. inquit, quōd clandestinitas t̄ maxima si

395 mulati contra ius t̄ coniectura, & quoad donationem occultē factam, vel alium contractum pręsumi in fraudem est text. notabilis in l. Donatio, ibi neque occulte C. de Donat. Marc. Ant. Peregrin. in dicto lib. 5. tit. 1. numer. 162. Iacob. Metuech. in dicta Presumptione. 134. num. 41. Peguer. in dicta decisio. Catalan. 50. num. 5. Ant. Gomez. in dicto cap. 14. nu. 4. Quando dicatur fieri secreto, vel occultē, vel clam post Albertum Gandin. in tractat. Maleficio. tit. de Rure manifestis, & occultis. Polydor. Ripa de Nocturno tempore, cap. 68. numer. 89. cum segg. Idcirco Deci. in cap. 1. num. 65. de Fide instrum. dicit, 396 cauere debet Tabellionem, ne instrumentum t̄ faciant de Nocte, ne insurgant suspiciones contra eos ob noctis clandestinitatem. Hinc plura de clandestina mobilia contrahentis alienati. ne non debere etē aliter in laudem, & dampnum, sed teneri

397 monasterium tamplē concludit *Petr. de Anchor.*
in *conf. 49. incip. de inuicis professionibus*, faciunt. quæ
scripti *Deci. in conf. 45. incip. in causa*, quæ tam diu,
sub num. 6. cum *seq.* *Naria. Scip. Inuic. in conf. 50.*
num. 1. vol. 3. ubi dicit, nec iuramento firmari, &
proinde Donationem nocturno tempore factam,
398 dolo, & fraude factam t̄ censuit *Angust. Berus*
in *conf. 9. num. 10. n. vol. 1.* quem sequitur *Polydor.*
Ripa de Nocturno tempore, cap. 105. num. 10. & de
Donatione causa mortis cap. 143. huic questioni faci-
unt c. quæ lare scriptum de matrimonio clari,
clandestinē, & occultē factio *supra tit. 1. num. 337.*
cum pluribus *seq.* & numer. 379. cum pluribus *seqq.*
399 Quibus tamen modis dicatur t̄ clari, secretē, &
occultē fieri, declarat *Feljus in c. consilium*, num. 22.
extr. de *offic. delegat. Cardinal. Paris in conf. 57. nu.*
18. vol. 4. *Andr. Alciat. in l. post contractum*, nu. 50.
Ludovic. de Pegnier. in Decis. Catalan. 50. n. 5. Jacob.
Menoch. in dicta presumptio. 124. n. 44. & in tracta.
de Arbitrarij iudicij quæstio. 2. lib. 2. centur. 2. causa
194. num. 19.

CAPITE octauo, Donatio facta prius, quam
400 subsequitur retrodonatio, presumitur t̄ simulata,
& fraudulenter facta in præiudicium primæ, vt
per sacrum Consilium fuit iudicatum teste *Francisco*
de Francis in decis. Neapol. 205. in qua fuit de-
clarata nulla supradicta retrodonatio. Et hanc de-
cisionem sequitur *D. Regent. de Ponte in conf. 25. n. 2.*
vol. 1. & *Ioan. Francis. del. Castilio in decis. Sicilia, 51.*
num. 8. & *Francis. de Amicis, de his que Fundum dare*
possunt, 5. Notum tamen sub n. 4. vers. facit etiam sub.
215. ubi refert aliam Decisionem eiusdem sacri
Consilij prolatam inter Illustrissimam Dominam
Marchionissam Valfi, quæ donauerat quosdam in-
troversumz summe notabilis Illustrissimo Domino Dō
Carolo de Auolos filio dum cōtraxit matrimoniū
cum Illustrissima Donna Sueua Gesualda filia Il-
lustrissimi Domini Aloyfij Gesualdi Principis Ven-
nusij, quorū mcminit *Ioan. Baptista Thorus in Compendio*
Decisionum Neapol. in Verb. donations, ad
quæ optimē accidunt elegantissimē scripta per *An-*
tonem Robertum Rerum iudicatarum lib. 2. c. 2. quem
punctum ego alibi scripsi.

INTELLIGE Tunc in casu proposito frau-
denter p̄tensem, quando retrodatio siue retro dona-
401 tio t̄ statim, vel modico temporis intervallo sub-
sequera fuerit, non autem si post longum tempus,
vt post *Polys. Riminald. in conf. 779. num. 100. &*
seqq. vol. 7. & Menoch. de presumptionibus lib. 6. pra-
sumptio. 12. num. 25. voluit *Casil. de fient. & ignor.*
fallit. c. 2. dicit. l. 9. num. 6. 17. 18.

CAPITE Nōno non est presumptio, sed po-
tius probatio, dum fit donatio siue alienatio bo-
norum, casu quo accideret illorum publicatio,
402 quia t̄ nota est Filij odio, & in illius fraudem fa-
ciēti fuisse, docet hoc *Barbol. in dicta l. post contra-*
ctum, numero 9. quem sequuntur *Salys. in l. si quis*
post hoc col. 3. c. de Bonis Proscriptor. Agid. Boss. in
tractat. Crimi. tit. de public. bonor. num. 51. Marc.
Anto. Blancus de Indicijs, & Testibus, sub num. 88.

vers. Sexta presumpt. Paul. Picus in dicta l. post con-
tractum, num. 63. *Andreas Alciatus, num. 93. Marc.*
Ant. Peregr. de iure Fisci lib. 5. tit. 1. n. 164. Ant.
Gomez in Epitome delictorum, cap. 14. num. 4. Me-
noch. de presumptio. lib. 3. presumptio. 124. num. 46.

CAPITE Decimo, Donatio, siue quælibet
403 alienatio fraudulenta p̄sumenda erit, t̄ si af-
fectat donans, quod antea donatarius sibi aliquid
dederit, & aliquam bonorum quantitatem, vel
pecuniarum numerum mutuo dederit, vt velaret
donationem, quæ ad fraudem alterius reducere
poterit. *Dolores in l. per diuersas, & in l. Ab Anast-*
asio C. mand. Abb. Panor. in c. 2. n. 7. vers. Quin-
to prajamitur, extr. de Alienat. Indecj mutand. *conf.*
f. l. multos allegans Ay. Crasset in conf. 979. n. 1.
vol. 5. *Petr. de Anchor. in conf. 338. incip. vixit co-*
pia, col. 1. c. vers. Contrarium videtur, qui dicit af-
404 fectationem per confessionem in donatione t̄ non
prodesse, nisi probetur vera numeratio, vel tradi-
tio, idem dicit *Barbol. Socin. in conf. 66. incip. Fru-*
stra plenitudine, col. 3. vers. Et hoc *Clar. & aperit,*
vol. 1. Tiberius Decianus in conf. 8. n. 1. vol. 3.

CAPITE Duodecimo, quando donatione,
405 vel alienatione facta, donator, vel alienator t̄ de-
lictum, siue crimen committit, & in crimine de-
prehensus est, nam inuincens p̄næ pro delicto in
fisci fraudem donasse, vel alienasse p̄sumitur,
p̄sertim si modicum intervallum, siue spacium
intercessit per ea, quæ dicit *Barbol. in dicta l. post*
contractum, vers. *Quinto*, num. 8. ff. de Donat. *Bald.*
in l. si quis post hoc, num. 2. vers. *Quinto si alienatio.*
Andreas Alciatus in dicta l. post contractum, num. 29.
Francis. Deci. in dicto conf. 52. num. 5. 3. Jacob. Me-
noch. de presumpt. lib. 3. presumptio. 124. numer. 54.
Deci. in dicto conf. 35. col. 2. Marc. Ant. Peregrin. de
iure Fisci, lib. 5. n. 1. num. 163. post Ioan. Fabr. in
S. Item si quis in fraudem, num. 5. *Inst. de Alienat.*
Ioan. Cephal. in conf. 25. n. 6. vol. 3. Angust. Ber.
in conf. 170. n. 2. vol. 1.

CAPITE Duodecimo, & vltimo, si caudē
406 contrahere p̄t supponerent partes dicerent, t̄ q
ipse, donans donat verē, purē, & absque fraude,
& clausulis similibus, tanto fortior erit p̄sum-
ptio doli, & fraudis, vt p̄ *Bald. in l. emptio c. Plus*
valere quod agitur, col. 1. vers. *Quid sit instru-*
mento, dicit, quod si in instrumentum, diceretur,
vendidit, tradidit, verē, & non in fraudem visu
407 rari, esset t̄ magis suspēctum, de quo dicto fa-
cit testium *Cardin. in c. ad nostram, de emptio. & ven-*
dit. vt refert Andreas Barbol. in conf. 1. col. 5. vers.
Et adducebam, vol. 1. *Salys. in l. si quis post hoc c.*
de bonis proscript. & in dicta l. emptio. post princip.
Petr. de Anchor. in conf. 257. Barbol. Cephal. in
tract. de simul. contract. presumptio. 9. cum allegatis
per Andreas. Tiraquell. de Hereticis Conventional.
in fraudem, nu. 19. *Rekind. de Valtin in conf. 40. num.*
39. vol. 2. *Francis. Beccini in conf. 82. num. 83.*

ARGUMENTVM.

Donatio vsque ad quingentos solidos valet, & ultra quingentos eget Intimatione, quæ fit post donationem coram Iudice, vel magistratu competenti, solidi tamen prius erant maiores, adeo quod hodie possit fieri donatio absque infirmatione vsque ad septingentos solidos, & octingentos, in quo attenditur confuetudo locorum, Infirmationi non potest renunciari; mortis causa donatio non eget infirmatione nec Principis donatio, nec facta Ecclesie, vel loco pio, nec ob causam, neque remuneratoria, & alia pulcra.

SYMMARIVM.

- 1 Donationes ad summam vsque ducentorum solidorum fiebant, postmodum ad Trecentos deputata ad infirmandum, n. 2.
- 3 Inlustrans Imperator statuit, ut donationes excedentes quingentos aureos egrent infirmationem.
- 4 Donationes quingentorum solidorum valida sunt, & infirmatione non egent, & n. 51.
- 5 Hispanorum iure similiter donatio excedens quingentos aureos, requirit infirmationem.
- 6 Gallorum turibus donationes nulla sunt absque infirmatione.
- 7 Apud Sabaudos eodem modo donatio ultra summam quingentorum solidorum, sine infirmatione non admittitur.
- 8 Infirmitas diffinitio ex Antonio de Canario, n. 9. 12. & 13.
- 10 Diffinitio debet consistere ex genere, & differentiis.
- 11 Diffinitio in iure periculosa.
- 15 Donatio infirmanda scripturam exigit, quia aliis coram Iudice exhiberi non potest, n. 16.
- 17 Donationes non infirmanda non requirunt scripturam.
- 18 Indictis decretum in infirmatione an requiratur, confirmans infirmationem, et in publicam firmam redigatur? n. 19. 20. 21. 22.
- 23 Infirmitas unde dicitur? n. 24.
- 25 Magistratus competens ad iudicandum: pro infirmatione.
- 26 Coram Alagilro Censum Romæ sibi infirmatio, ex lege Leonis Imperatoris, quos sequuti sunt Antoninus, & Cassiodorus, n. 30.
- 27 Infirmitas, an exigit instrumentum, vel sufficiat fieri coram Iudice apud magistratum, & an requiratur testis? n. 28. 29.
- 31 De consuetudine Banuici contextu unico coram Iudice fit donatio Iudice auctoritate, & intelligitur infirmata.
- 33 Infirmitas ubi facienda est, si bona donata, sint in diversis locis sita?
- 33 Infirmitas sollemnitas, an ante donationem, vel in

eodem actu, vel post requiratur, n. 36. 37. 38. 39. & 40.

- 41 Infirmitas donationis, an retrotrahatur ad tempus donationis? n. 42. 43.
- 44 Per infirmationem, omnia acta precedentia confirmantur.
- 45 Intra quantum tempus facienda est infirmitas? n. 46. 48. 49. & 50.
- 47 Petrus Reboffi Doctor utilis, & commendabilis.
- 52 Solidum illud appellatur, quod firmum, ac stabile valde est, n. 53.
- 53 Corpus omne constat tribus dimensionibus, longitudine, latitudine, & profunditate.
- 54 Solidum aureum illud dicitur, quorum septuaginta duo fa. rebant libram.
- 55 Solidi octava pars Vinea est, & alio ipsorum scilicet vicium.
- 56 Alia causa, ex qua appellatum fuit solidum aureum, n. 57. 58. & 59.
- 60 Solida felicitas dicitur, quæ nullo infortunio, nullæ agitudine sit contaminata.
- 61 Solidi, quando Roma firmari capiti fuerit.
- 62 Solidorum apud Hebræos usus, & in sacra scriptura mentio.
- 63 Vfus solidorum apud Hebræos ante quam Roma esset.
- 64 Solidi prius maiores erant precij, & quantitatibus, quæ hodie sunt, n. 64. & 66.
- 67 Solidi, quorum tunc septuaginta duo facinus libram, nunc nonaginta sex facinus libram, n. 68.
- 69 Hodie ultra septuaginta aureos donatio valet sine infirmatione, quinimmo ultra octingentos, n. 70. 74. 75. 76. 77. 78.
- 71 Attendi debet consuetudo valoris solidorum, & monetarum.
- 72 In civitate Colonia donatio hodie valet ultra ducentos mille, & ducentos. Et Aquæ grani requireretur vsque ad bis mille, n. 73.
- 79 Renunciatio infirmæ, totis, an valeat? n. 80. 81. 82. 84. 90. & 91.
- 82 Iuramentum, an confirmet contractum nullum? n. 83. 90.
- 84 Antonius Corfessus Siculus insignis iuris consulti.
- 85 Ollanus Corfessus celebris turis consultus.
- 86 Don Petrus Corfessus Regens in Hispania apud Regem Catholicum.
- 87 Quid unusquisque consilii enumerati dixerunt, an donationes excedentes quingentos solidos valent, n. 86. in fine 87. 88. 89.
- 91 Main renunciatio facta, an valeat, n. 92.
- 93 Liberatio summa quingentorum aureorum, an exigat infirmationem, n. 93. 94. 95. 96. 97.
- 98 Donatio causa mortis, an debeat infirmari? n. 99.
- 99 Donatio causa mortis quinque testes requirit, n. 100.
- 101 Donatio, quæ fit ab Imperatore non requirit infirmationem, n. 102. 111. 112. 113. 114. 115.
- 103 Donationes, quæ sunt à Regibus non egent infirmatione, n. 104. 105.
- 106 Reges possunt, quæ potest Imperator in Imperio, n. 108. 109. 110. 115. 116.
- 117 Principum verba sunt immutabilia.

- 118 Non praesumitur Principem decipi se facere, 119.
119 Reges, & Principes, debent odere avaritiam, & esse liberales, nn. 121. 122.
123 Principes aliena tollentes, an possint alteri donare? & quando?
124 Solemnitates tollere ad solum Principem spectat, numero 125.
126 Donationes Principum, sunt tamquam contra ius ubi legem obtinentes.
127 Principum donationes statim donatariorum acceptatione quas vultur.
128 Principes donantes ab ipso factas revocare credendum non est.
129 Donatio, qua fit Ecclesia, alterius pio loco, num exigat insinuationem, si excedat summas quingentas? nn. 130. 131. 133. 134. 135. 136. 137. 138.
138 Imperatores, Reges, & Principes donare posse Ecclesiis ample remissis distinet.
139 Donatio ob causam, ad quancunque quantitatem augeatur, an eadem insinuatione, nn. 140.
141 Donatio remuneratoria excedit, quantitatem quingentorum solidorum, an valida sit absque insinuatione, nn. 142.
143 Donatio deus causa ultra quingentos solidos, an teneat? & quid in donis augmentis? nn. 144.
145 Donatio ante, vel propter nuptias excedit, ut summam quingentorum solidorum, an valeat? numero 146. & 147.
148 Donatio reciprocata ultra summam an valeat absque insinuatione?
149 Debiti solutio, si fiat Titulo Donationis, an egeat insinuatione? Declarat, nn. 150. & 151.
152 Donatio facta coram iudice si est ultra quingentos solidos, an sit insinuanda.
153 Donatio inter parentem, & filium sine insinuatione an valeat?
154 Quid si pater faciat donationem filio emancipato ultra summam quingentorum solidorum, numero 155. & 156.
157 Donatio in redemptionem captivorum?
158 In alimenta pauperum?
159 Donatio futuri temporis utilis?
160 Donatio in reparacionem domorum?
161 Donatio, qua fit milibus forestis, iuris?
162 Donatio patris cum filio in matrimonio filij? nn. 163.

TITVLVS VNDECIMVS.

De Insinuandis Donationibus.

MNES ferè donationes olim ex Principum dispositionibus interuenientibus insinuationum actis perficiebantur, ut in iustinianis testatur in §. & cum retro Principum, insinuat. de donationib. placuit autem eadem iustinianum Principi, stare, vt non videretur ad euentum solidorum summam, vt hactenus conueuebat solummodo donationes fieri absque insinuatione possent, sed vsq; ad trecentos solidos fieri liceret, ut in l. sanctimus, per totam, C.

de donation. & ab illa summa infinitum exigi batur. Postremo autem loco, eadem Principe auctor, causum fuit, vt in donatione quingentos solidos excedente insinuat requiratur, nec aliter fieri permittatur. ut in l. signis pro redemptione, §. ceteris, C. cod. noul. Vnde vsque ad quantitatem quingentorum solidorum valida erit. ut in dicto §. & cum retro, insinuat. cod. de donas. Bartol. in dict. l. signis pro redemptione, Bald. in dict. l. sanctimus, & ibi Salycet. Item idem Bartol. in l. Modestinus, §. de donas. Bald. in l. illud, C. de Sacros. Ecclesi. Paul. Parisius in cons. 25. num. 53. in cons. 69. vol. 3. Francisc. Arelin. in cons. 77. incip. & ratio scribendi, col. vltim. versific. circa quartum, Carol. Emin. in cons. 159. nu. 6. 15. vol. 4. Item, Cephalus in cons. 61. num. 5. vol. 1. in cons. 94. nu. 2. vol. 2. Deci. in l. si donatoris, nu. 33. C. de Collat. Marian. Socin. Junior in cons. 62. nu. 37. in cons. 77. num. 77. nu. 55. vol. 1. in cons. 67. nu. 18. in cons. 118. nu. 2. vol. 2. Preser. Pajetibus in cons. 122. nu. 16. Item, Lopez in Rub. de donat. int. 217. & 218. §. 19. num. 6. And. Tiraguel de legibus commutabilibus, in verb. Conuincere, gloss. 6. sub nu. 10. Bartol. de Cassan. in consuetud. Burgundie, Rub. 1. §. in verb. Lxxv. Salic. Tournes. sub nu. 5. Item, Bessian in Consuetudine Almeria, cap. 14. artic. 42. ubi etiam Aymon Public. Merc. Antien. Natta in cons. 28. nu. 2. vol. 1. Iacob. Philipp. Peritum in Tract. consensuum, lib. 1. Conclusio. sine Regul. 40. An. in Gabriel, commun. opinionum lib. 3. tit. de donas. conclus. 1. Hippoly. Riminiald. in §. 1. num. 409. 435. Inst. de Altiton. Francisc. Vini. in commun. opin. in verb. donatio inter vivos, Nicol. Bellen. in cons. 4. Petrus Duen. in Regul. 224. Petrus Gregorius Sintermat. Iuris P. numer. lib. 18. cap. 3. per totum. Iulius Clarus in §. donatio, q. 15. Iacob. Cuiacius Paratella ad lib. 8. codicis, tit. 53. de donat. in fin. Casar Barzuz in decis. Bonu. 25. num. 2. Mat. Celer. in decis. 10. Corn. in cons. 71. vol. 2. Iafin in cons. 199. vol. 2. Petrus Ribuff. ad Constitutiones Galia, tomo 2. tit. 1. de donationibus insinuandis, Guido Pope in decis. Delphinal. 325. Gaspar Messib. in decis. Stiel. 94. nu. 14. Anton. Capic. in decis. Neapol. 203. nu. 5. cum seque. Ioh. Papen. Arreger. Cur. lib. 11. tit. 1. Arreger. 26. Francisc. Merc. in decis. Delphinal. 87. nu. 4. cum seque. vol. 1. Antonius Gomez de contrah. cap. 4. nu. 6. Thoma. Ferras. caute. 33. Anton. de Canario in Tract. insinuat. part. 2. q. 17. Emanuel Sarez, in Thesuro receptar sentent. §. donatio, num. 166. Riminiald. Senior in cons. 43. nu. 23. 24. vol. 3. Lancellet. Galia in cons. 39. nu. 37.

HISPANORVM Iure similiter Donatio excedens summam quingentorum aureorum insinuationem exigat, ut in l. 9. in fin. tit. 4. Partida 5. ubi Gregorius Lopez, quam refert etiam Petrus Duenas, in Regul. 224. num. 1. Hieronym. Cauallos Practicar. quatiou. commun. contra communem, q. 222. sub nu. 1.

GALLORVM etiam particulari lege hoc cautum est, vt donationes debeant insinuari, aliàs non valeant, vt in specie per Henrici Secundi Regis

gis ordinationem caueri, refert *Petrus Rebuffus* in *Committar. ad consuetudines Regias, como 2. titul. de donationibus infirmationibus, qua confirmantur* ad *Stephan. Rancibus, Martine, Iacob. Ferreris, & alij ad Carden. Papa in dicta de off. 325. quae in loco dicit fuisse confirmatum ad Carolo 9. Rege.*

- APVD SABAVDOS quoad easdem excedentes summam quingentorum solidorum ¶ simili modo statuta est optima lex in lib. 3. *Decretorum, qua incipit. Multis, & c. concipiens: per sub titul. de donationibus, venditionibus, & rebus, quae lex fuit pulchro commentario ornata per Dilectissimum Iurisconsultum Antonium Solum, de quo passim dicemus in Tituli huius distinctione.*

ANTE QVAM Rationes referam, quibus mori Principes fuerint, ad dictarum legum in donationibus quingentes solidos excedentibus prohibitionem, ut cuius infirmationibus fiant, ac aliqua de infirmationibus, prof. ram, pro iuvenum saltem introductione, ut termini, de quibus agitur, non ignoretur, & postmodum de solidis dicam.

- INSERVATIONIS definitionem, quam tradidit *Antieu. de Canario, in Tractatu de infirmationibus, parte 1. g. 1. referam, & si longa admodum sit, dum inquit infirmatio est praecellentis donationis, in scripturam redactae, eodem tempore, vel diutius apud competentem iudicem facta publicatio, & eius autoritate in publica monumenta, ad res facta redacta, ut fraud, & suspicio tueretur, & perpetuo, & facilius sit veritatis probatio. *Antonius de Canario in loco praedicto, eum admodum posuit longam definitionem, eodem modo narrat longiorem declarationem Terminorum, qui videri possunt apud eundem auctorem.**
- Et licet definitio constare debeat ex genere, ¶ & differentiis, ut voluit *Arasoteles lib. 1. Topicorum, cap. 7. Alexander Aphrodisiensis lib. 2. Posteriorum Analyticorum, cap. 8. Ioannes Grammaticus dictus Philoponus lib. 1. de Anima. Tex. 4. Boetius de interpretatione, cap. 120. Debetq; habere definitio requisita iuxta Philologorum traditiones complura, unde id cognoscens preclarissimi nostri Iuris consulti magna ratione aulerunt, Omnem definitionem in iure periculosa esse. Idcirco eandem infirmationem brevis quantum potero, & facis erit, describam.*

- INSERVATIO est actus donationis antea facta, in scripturam redactae, coram ¶ iudice exhibitae, ipsiq; auctore in publicam formam decretis, in qua de scriptura habemus loco generis, ibi, infirmatio est actus decretus. Non actus decretus auctore iudice, Actus enim loco generis sunt, cum hoc nomen habent aucta, ut si plures habeantur species, quia sunt acta proprie ¶ iudicij, quae tendunt ad iudiciorum solemnitatem, & ordinem, ut sunt libelli oblatio, citatio, fardatio, luis conestatio publicatio, conclusio, & similes. Acta etiam causae, quae sunt ad causam, & illius victoriam, ut sunt confessiones, arrestationes, scripturae, aliae probationes, quae, & alias sunt tamquam species sub

genere actuum, de quibus loquitur *Gloss. in Cl. fape in verb. defensionis, Abb. Pauv. in cap. canonum quae notab. 1. de Testib. Card. in dicta Cl. fape, g. 2. de quibus latet per Robertum Maran. in specul. Auct. in Alii Decretum 6. De iur. & praeterea in v. franc. de Ordon. in c. Quanta contraria in verb. quanta ibi Celsus de probat. latet Iudocus Douchendensis in Praxi Rerum Civilium, cap. 149. per totum. Andr. Cuth. Praeterea obijciuntur lib. 1. c. 13. art. 93. xii. 7. loco differentiarum ponitur, Donationis ad differentiam Testamenti, quod similiter infirmatur ¶ in Testamentis, l. consulta dualis, C. de Testamentis. S. nulla, Aul. Defensio. mit. Anton. de Canario, g. 34. Et tamen in ista definitione de testamentis non dicimus. Sequitur alia differentia, quod Donatio fit antea facta, & in scripturam redacta, nisi enim facta esset, & scripta, non posset coram iudice asportari, facta enim ¶ cum sint pro infectis haberi nequeunt. *Lin. l. l. §. facta, §. de capitis, & postlim. renes. Donatio vero infirmata scriptura, c. 16. xigit. l. Sancimus, l. penul. C. de Donat. nisi enim ¶ scripta esset, non posset coram iudice exhiberi, ut ibi dixi coram iudice exhibitae, & voluit idem Canarius in dict. Tractatu, g. 17. ad differentiam enim aliarum donationum, quae absque scriptura fieri possunt, ut sunt omnes aliae donationes, quae sine ¶ scriptis conficiuntur. *Lin. extraneas, & Lin. donationibus, C. de donat. & voluit Augustinus. Berens. in cons. 76. n. 32. vel. 1. Sequuntur alia verba, ipsiq; auctore in publicam formam decretus ad denotandum, quod requiritur iudicis decretum, de quo postea dicam confirmans donationem, & quod in ¶ publicam formam ¶ redigatur, ut in l. sanctimus, l. si quis pro redemptione, C. de donat. Specul. in titul. de donat. Specul. in titul. de infirmatione. ed. §. Perro, num. 7. versum. Item nota quod denotantes ubi Ioan. Andr. in addition. in verb. l. ind. & in verb. Minus allegat antiquiores scilicet, Aconem, Goffredum nostrum Beneventanum, Goffredum similiter nostrum de Trano, Hostensem, Fylenne, Guidonem de Sazaria, Simonem Vincentium, Albericum Papien sem, Iacobum de Arona, Iacobum de Belfo, Fbertum de Bobis, Cynum, Oldradum, Gultelmum de Canoe, & alios. Infirmatio, quid sit, declarat Ludovic. Moratinus in cons. 52. n. 13.***

DECRETVM antequiritur in infirmatione ¶ ne ¶ ut diximus supra proxime ex Speculatore ¶ decretum requiritur, cum exponat faciendam esse donationem cum infirmatione, idest decreto. ¶ Le fuit originalis opinio *Gubelmi de Canoe in l. l. ind. C. de Sacros. Eccl. §. qui definitiens infirmationem dicit, quod infirmatio est descriptio, in actis facta, decreto, vel auctoritate iudicis competentis. arg. S. illud, ubi gloss. Aul. ut non fiant pigroreum. & l. fin. C. de Prad. de cur. lib. 10.*

CONTRARIUM Tamen tenit *Barol. in l. Modestianus, sub num. 3. ff. de donat. ubi dicit, in infirmatione decretum iudicis non ¶ requiri, sed sufficere solam praesentiam, dicens Gubelm. de Canoe in hoc male dixisse. & ibidem Bar. sequuntur Ioan.*

trarium dixerit Bartolin l. Modestinus. Similiter ex
supradictis questio, an infinuatio sit facienda, ubi
sunt res donate, an verò, coram iudice personarū,
cum attendatur iudices ad illi, vbi cumque sint bo-
na, sicut dicitur in ciuitatibus, ac patrijs, vt dicit rex.
in dicta l. in hac sacratissima. & sic cessat difficultas
mota à Ioan. Andrea, & ad ea, quæ supra diximus
docuē, & eleganter scripsit Francisc. Consensus Com-
mentariariorum iuris ciuilijs, lib. 5. cap. 10.

SOLEMNITAS infinuationis, an ante do-
nationem, vel eodem tempore, contractu, & i con-
tractu, an verò, & post donationem fieri debeat,
vel poterit? Quod vnicuique tempore, & contractu de-
beat fieri donatio, & actus infinuationis, videtur
sensisse. Speculator in dicta l. de infinuamentis. edi-
tione, §. Ferris, sub n. q. v. ff. Quidam autem dicunt,
& ibi Ioan. Andre. in Addit. i. v. ff. sub scriptat. quā
esse communem opinionem, & ita cōmuniter ob-
seruat ex Gaudin Papa in conf. 3. num. 11. Ioan. de
Imol. in c. cum contingat, nu. 9. c. ex. de iure iur. & ex
Corno in conf. 3. b. liera, v. v. l. 3. & Antea, de Ca-
nario in dicto tract. de infinuamentis, par. 1. q. 2. di-
xit Iul. Clarus in S. donatio. q. 15. vers. quæ etiam,
& refert etiam Ioan. Stephanus Lambertus in tra-
ctat. de contrahitibus, qua sine certa solemnitate, Gloss.
14. num. 15.

CONTRARIUM probari videtur, quod
precedere possit, & debeat donatio, & sublequi
possit infinuatio, ex rex. in l. in hac sacratissima, C.
de donat. ibi, conscriptæ donationes, & sic ante de-
beant esse conscriptæ, & postea tractatur infinuatio.
Simile capitur argumentum ex l. sancimus, C. ed-
dit. in qua dicitur, quod illud quod fuerit donatu
vltra summam non valere, reliquam quantitatem
in suo robore per durare, & tamen dum tractatur
actus impartiendæ infinuationis, iam necesse est
tractari de facta donatione, confirmanda, vel infir-
manda pro illa superflua tantum quantitate. Et id-
eo optime Bart. in l. Modestinus, num. 5. ff. de donat.
quarens, an possit fieri infinuatio ex post facto, sci-
licet post donationem factam per extra iudicium
dicit, quod sic. c. q. l. in §. simili quoque, modo, C. de
donat. ante nupt. vbi donatio propter nuptias po-
test infinuari, tam ante, quam post matrimonium,
& quocumque modo durante matrimonio, vbi post-
quam supradicta dixit Bald. subiungit, sub n. 1.
Item nota actum infinuationis esse actum separatu-
m à donatione, & ex intervallo fieri posse. per
Quod, & voluit Angel. in conf. 799. incip. Visti pra-
dictis instrumentis, et l. 7. versut. secundo est viden-
dum, ac solennitas. plus dicens quod infinuatio est
actus meræ facultatis, & voluntarie iurisdictionis
& ideo daret perpetuū. idem voluit Tindarus
in tractat. de infinuamentis, q. 3. quod si. mat. etiam Lu-
dovic. Roman. in conf. 215. incip. Duo sunt nu. 1. Corno
in conf. 36. incip. si res, col. 2. liera d. versut. pra-
terea dato, sed non concessio, v. l. 3. l. v. Mandell.
in conf. 4. nu. 45. vol. 1. & hanc opinionem dictum
Paroli probans, dicit esse multum notabile Pra-
ctica Papensis in Forma libelli, quo agitur, pro donatio-

ne, in verb. solemnitate, sub num. 10. 11. & hinc pro
hac opinione facit, quod infinuatio donationis
retrotrahitur ad tempus ipsius donationis, vt
post Francisc. Becchi. in conf. 66. nu. 22. dicit Ioan. Pa-
pisti. C. q. in tractat. de Retrotrahitionibus, cap. 8.
casu 24. sub num. 2. dicens in similibus hanc retro-
tractionem fieri posse, non semel demonstraſe ex
Tiberis Deciano in conf. 60. num. 13. vol. 4. ex inter-
uallo fieri posse infinuamentum per supradicta
iura communia voluit Petrus Rebuff. ad confis.
Gallica tunc 2. titul. de donationibus infinuandis, ar-
ticul. 1. Gloss. 8. & vltim. nu. 2. & nu. 4. dicit simili-
ter quod infinuatio retrotrahitur ad tempus, quo
donatio facta fuit. per Bartol. in l. si quis ff. de v-
ficat. Et per infinuamentum omnia per confirmaban-
tur per fructum ff. de seruis, vbi. pr. ad l. si quis dicit,
in ff. commun. pr. ad.

INTRA annos triginta itaque à die mortis
donatoris, & p. et, ac fieri potest infinuamentum, si
dum tamen ante oppositum non fuerit, quod do-
natio facta non fuerit, l. cum multis, & Ant. et de-
cursum, vbi Doctores, C. de donat. ante nupt. Angel.
in conf. 179. incip. visti instrumentis praedictis, Ale-
xander in conf. 157. incip. visti instrumentis, volum. 2.
Carol. Rota. in conf. 44. nu. 22. vol. 2. Jacob. Philipp.
Portius in conf. 81. nu. 22. qui asseruit supradictis
dicere dictam conclusionem de annis triginta, &
tamen nec iuribus allegatis id probatur, nec Ale-
xander. in dicto conf. 157. de dicto tempore loquens
est; Sed tamen Doctor Clarissimus, & pro pu-
blico beneficio, ac utilitate commendabilis Pe-
trus Rebuff. per ad consilium Gallicæ, tom. 2. ti-
tul. de donationibus infinuandis, articul. 1. Gloss. vlti-
ma, sub num. 2. 3. inquit, quia est meræ facultatis,
& voluntarie iurisdictionis, quamdum i tem-
pus infinuationis durat, ceteris iunctis Gloss. in S.
nulla, in Ant. de Defensioibus, l. 1. & intra triginta
annos fieri poterit l. licet, C. de iure delib. l. cum ac-
cursum, C. de Praescript. ar. annor. Erit cur donat-
io re per principio est voluntatis, l. si cum, C. de adim.
& obligat. Sic, & infinuare, nam donatarius agere
potest contra donantem, vt tradat rei donatæ
possessionem vbiq. ad triginea annos, Bald. in l. li-
lud q. 7. C. de Sacro Eccles. Hæc Rebuffus.

SOLIDORVM supra mentionem fecimus,
occasione Donationis Permissæ vbiq. per ad quin-
gentos solidos, & vltra, villæ valeant, admittan-
tur, exigi infinuamentum, de quibus habetur in S.
Et cum restra Principum. Infr. de donat. l. Sancimus,
l. siquis argentum, §. si autem donator, l. siquis pro
redemptione, S. ceteris, C. de donat. alique leges soli-
dorum mentionem faciunt. vt idem Iustinianus
in S. Nos autem, infr. de Attilian. Tutor. l. 1. l. 2. l. 3.
C. de Veteris nuntiat. p. test. lib. 10. & habetur in
l. quæstionibus C. de fidei promissis, & arca, lib. 10.
qua est in Codic. Theodosiano, lib. 12. titul. 6. de
fidei promissis, & Accary. l. quæstionibus 13.
Nunc id declarandum duximus solidorum ma-
teriam, vt qui donationum cognouerint, ac lege-
rint stabilita pro illius validitate habeant eodem
in

in loco solidam & eorundem solidorum lecturam
53 inueniant. Solidum ꝑ illud dicitur, quod firmum,
& stabile corpus habet, & integrum, non concu-
tum, neque ex partibus compositum. sic marmo-
reas columnas solidas dicimus, ita Virgilius *Ae-*
neidos lib. 6. inquit,

Tum Phœbo, & Trinia solido de Marmore templa
Insinuam.

Solidum illud corpus dici potest, quod tribus di-
53 mensiōibus terminatur, ꝑ longitudine, latitudi-
ne, & profunditate, ut dicit Aristoteles, *lib. Physicorum* 4. *capitulum primo, textu 10. D. Thomas de Aquino in dicto 4. Physicorum, text. 29. Ammonius in Porphyrium, quasi prima, & in Prædicamentis, q. 34. Albertus Magnus libro quintus, Metaphysicæ, et al.* 2. *capitulum secundo, Boetius Severinus, in Prædicamentis, q. 144.* Non igitur absq; ratione, anti-
qui Græci, & Latini, illi aureæ pecuniz, & mone-
54 tæ Solidum vocauerunt ꝑ & Aureum illud, quo-
rum septuaginta duo libram faciebant, ut est ordi-
natum in *l. Quæstio iungit, C. de fidei iuratore, & ar-*
et. lib. 10. l. 1. l. 2. C. de Ponderat. & auaritia, lib.
10. quod notauit etiam in dictis locis Accursius, &
Baroli. in dicta *l. Quæstio iungit, numero secundo,*
55 dicens, quod solidus ꝑ est octaua pars Vnciæ, &
quod octo solidi faciunt vnam Vnciam, & nona-
ginta sex faciunt libram, sequuntur ipsum Io-
annes de Platca. Iacobus Rebuffi Andreas de Bar-
li, & Lucas de penza. Castrensi. in *l. 2. in princ. C. com-
muni, delegat. Didacus Conarra, de Veterum Num-*
ismatum collatione, capitulum quarto, numero tertio,
Idem Variar. Resolutorum. libro primo, cap. 11. Andr.
Aleatius Dispensationum. libro tertio, capitulum nono, Jac-
ob. Mynsinger, in §. Nos autem, in l. de Attilian.
iuror. & in §. cum retro principum, numero quin-
to, in §. de donat. amplissime Petr. Plaz in Epi-
stomæ delictorum, capitulum secundo, per totum, auto
Abb. Panor. in cap. conuenerit, vbi Felin. numero
primo, de ord. offic. Alex. in consilio quarto, incipit
circa primum, columna sexta, vers. nec ad hoc oblat,
volume primo, quem refert, & sequitur Nicol.
Bellou. in consilio quarto, numero decimo tertio, Petrus
Nicolaus Martens de contrahenti, titulus de Matro,
§. de substantiis, seu necessariis muni, num. de-
viginquato, Ioan. Brechani in l. ceterum 159. numero
primo, per totum, vbi Gabriel. Foracer. ff. de verbis
significatis. Hippolyt. Riminal. in l. Imperium, numero
395. ff. de offic. eius cui mand. est in iud. Petr. Ce-
ned. collect. iuris Canonici. parte secunda, capite
86. numero quinto, & optime, ac diffusè. Nicol.
Buer. in dicta Burdegal. 337. numero secundo, & per
totum, Guido Pap. a in descript. Dolphin. 492. numero
secundo, Andr. Gail. Practiar. obseruat. libro secun-
do obseruat. 39. num. 1 primo, Albertus Brunus in
l. 2. de moneti. Pericula duodecima, m. 7. Fran-
ciscus Vintus Commun. opin. in verb. Aureus, Gualtero
Budens de Affe. lib. 4. lib. 5. Sed quod Solidi Aurei
essent illi, quorum septuaginta duo faciunt li-
bram, istud apparet dictum ab Arcadio, & Hono-

rio in *Quando votis, C. Theodosiani de oblatione vo-*
torum, lib. 7. titulus 24.

ALLA ex causa Solidum fuisse appellatum
56 Aureum ipsum ꝑ soliditate, quia fieret de puro
57 anro, quod nunquam diminuitur. *l. 2. ꝑ C. de Ve-*
teris numismat. potest. lib. 11. ita declarat Alberia
de Rofae in l. fin. C. de ius iurand. quatenus hoc
dictum diceremus esse verum, quod nunquam di-
minuitur, quasi non debet diminui ꝑ suo pondere,
58 & hoc bene procederet: Sed tamen ꝑ nec bene
procederet, quia competeret etiam monetz, & pec-
cuniz argenteæ, quia nec illis facienda est dimi-
nutio ꝑ pondere suo. Et etiam aurum, vsu consu-
mitur, & tempore diminuitur. Solidus, ut supra
diximus, dicitur, quasi solidus, & integer, nulla-
que ex parte diminutus, ut quia nihil illi deesse
59 videatur, ꝑ ut optime Dactyssimus Budensis *Com-*
mentarijs de Affe. libro quinto, enucleauit, quem
sequitur Ican. Brechani in dicta l. ceterum, & asper-
rimè Ioannes Aquila de Moniarum prestate, capite
secundo, eodem modo solidam iustitiam dici,
60 nullo infortunio, ꝑ nullaque ægritudine contra-
minaram, censuit Platenus libro *seipime, capite qua-*
dragesimo quarto. Nulla (inquit) est profectò soli-
da iustitia, quoniam consumela vili vitæ rumpit,
ne dum tanta. Conclufiue dicam cum *Alto Lam-*
pridio in Alexandro Seneca. Vectigalia (inquit)
61 publica ꝑ in id contraxit, ut qui docens Aureos
sub Hellogabalo præstiterat, tertiam partem auri
præstiterat, hoc est trigessimam partem. Tunc-
que primum semiles aureorum formati sunt,
tunc etiam cum ad tertiam partem auri vectigal
decidisset, tremilles dicente Alexandro, etiam
quartarios futuros, quod minus non posset, quos
quidem iam formatos in moneta dimittit expe-
ctans, ut si vectigal contrahere potuisset, & eos-
dem eideret, sed cum non potuisset per publicas
necessitates consilari eos iussit, & tremilles tan-
tum, solidosque formari. *Hac Lampridius, ut o-*
stenderem, quando formari Romæ solidos pro-
sequuntur fuerit. Sed, & in scriptura sacra, de
62 solidis mentio ꝑ fit, illosque apud Hebræos vsu
fuisse, nam cum præpararet David sumptus fa-
ciendos per Salomonem filium in erectione Tem-
pli D E I, libro Paralipomenon primo, *capite vi-*
gesimonono. Polliciti sunt (inquit) itaque Prin-
cipes familiae, & Proceres Tribuum Israel,
Tribuni quoque, & Centuriones, & Principes
principum possessionum Regis, dederunt in ope-
ra Domus Domini Auri Talenta quinque mil-
lia, & Solidos decem millia. Argenti Talenta
decem millia, & æris Talenta decem, & octo
millia, Ferri quoque centum millia Talentorum.
Eodem modo, & apud Efram libro primo, *capite*
secundo, dum loqueretur de oblationibus fa-
ciendis ab Hebræis, qui reuerfi fuerant ꝑ feruie-
re Babilonis, dicitur. Secundum Vires suas de-
derunt impensas operis, fieri solidos quadra-
ginta millia, & mille, Argenti minas quinque
millia,

millia, & vestes Sacerdotales centum. Hec dixi,
63 vt demonstrarem. Solidorum vsum ¶ antequam
Imperatores nostri de illis loquerentur, apud He-
breros vfu fuisse.

QVINGENTORVM itaque solidorum
fieri calculatio nō potest, postquam solidi, & aurei
64 tunc essent maioris precij, & quantitatē, vt qui ¶
tunc faciebant quingentos, hodie ascenderat ad
maiorē summam, hinc Paul. de Castro l. fin. in
princip. an. 2. & 4. C. commun. de legat. cum duxisset
65 solidum fumi pro Aureo, quorum ¶ septuaginta
duo faciunt libram, subiungit, vnde cum donatio
vltra quingentos aureos non valeat sine infinu-
66 tione, ¶ poterit hodie valere in multo pluribus
currentibus, hodie, quia multo plures intrant li-
bram auri, qua auctoritate Castrensis telata l. son,
an l. fin. sub nu. 2. ff. de in ius vocan. dixit, habes quod
67 solidus, & aureus idem important, quod ¶ septua-
ginta duo aurei faciant libram auri; Et post pauca
dicit, hodie tamen aurei, quibus vitmur, puta, Vene-
68 ti. vel Florentini sunt minoris ponderis, & nona-
69 ginta sex ¶ faciunt libram auri, & sic hodie ducatus
non est, nisi octaua pars vncie, & hoc est ma-
69 gnæ utilitatis in practica, quia hodie ¶ ultra se-
pingentos aureos valet, ita concludit l. son di-
cens, quod idem dixisset in dicta l. fin. C. commun.
de legat. vbi nihil dixit in libro meo. Sed idem l. son
in l. 2. §. ex his, num. 16. ff. de Pub. oblig. ex dicto
Angel. in l. sanctimus, C. de donation. dicit, quod ho-
70 die donatio valet ultra ¶ octingentos ducatos
sine infinuazione, vbi dicit ita obinuisse, quam se-
quitur Andr. Gail Practicarum obseruat. libro se-
cundo, obseruat. 39. numero quarto, vbi dicit, in
71 hoc attendendam esse consuetudinem ¶ valoris
Aureorum, & secundum valorem monete Cur-
rentis in ciuitate Coloniz donationem valere vlti-
72 me vique ad Aureos ¶ mille, & ducentos, & Aquis gra-
ui vique ad bis mille. Felix. in cap. conuergente,
sub numero secundo, de officio ordinar. dicit, quod
73 hodie valetet donatio absque infinuazione ¶ vlti-
que ad octingentos aureos. Decius in consil. 239.
incip. Primo non videtur, numero tertio, versicul.
secundo predicta donationi. dicit, quod in aureis
currentibus valet donatio in maiori summa, quia
multo plures intrant ad libram auri, allegat. Paul.
de Castro, in dicta l. fin. C. commun. de leg. An-
tonius de Camario in dicto Tractatu infinuatiuum,
quest. sexta, refert illos, qui fuerunt ante ipsum,
concludendo solidum idem, ac Aureum, & se-
quitur Bartoli opinionem. Marcus Antonius Na-
74 ta in consil. vigesimo octauo, numero secundo, volu-
mine primo, dicit, quod hodie Donatio ultra se-
pingentos aureos valet absque infinuazione,
74 ¶ Nicolaus Bellonus in consilio quarto, numero 13,
& 14. dicit, quod cum hodie Aurei sint mino-
ris ponderis, valet hodie donatio vltra sepingen-
75 tos ¶ aureos, & idem dicit l. l. Clarus in dicto S.
Demetrio, qual. 13. in princip. Ioacimus Mysim-
geus, in S. Alia ansem, in verb. solidum, numero

secundo de Donatione. inquit, Tam, & si consti-
tum sit, donationem ultra quingentos solidos abs-
que auctorum infinuazione, non valere, Tamen
76 ca, quæ ultra ¶ octingentos nostrates aureos non
procedat, valere, quia tot nostrates, vix quingen-
tos veteres hodie valeant. Marius Socin. So-
n. in consil. 48. incip. in presenti consulatione,
col. vltim. versicul. circa secundam dubitationem, vo-
lamine primo, cum dixerit, solidum esse Aureum,
quorum septuaginta duo faciunt libram, in
quingentis, quorum necessaria erat in donatione
infinuatio, dicit, quantitas quingentorum aureo-
rum legalium extenditur ultra octingentos ¶ duc-
77 catos Senenses, ideo vique ad dictam quantita-
tem tenuit donatio sine infinuazione, Cernens in
consil. 127. incip. primo aspectu, columna secunda,
versicul. Qui quingenti aurei, volumine secundo, di-
cit, quod aurei legales erant maioris æstimati-
onis, quam sint hodie quingenti aurei nostri tem-
poris, cum essent maioris ponderis, in consil. 54.
incip. in Thematē præsupponitur, columna secunda,
volumine quarto, dicit similiter Marius Socinus
Nepos in consil. 67. numero decimo octauo, volumine
secundo, sequitur dictum Mariani patris supra
allegatum. Bartholom. de Cassan. in consuetudin.
Burgund. Rub. 1. S. septimo, in verb. lex solus Tuer-
78 nois, numero tertio, & quarto, dicit, sequendo di-
ctum lasonis sui præceptoris, quod hodie dona-
tio vique ad octocentum ¶ ducatos valet sine in-
finuazione, & sequendo Natsem, & Clarum de se-
pingentis nouissimè dicit Antonius Sola in De-
cretis Sabaudie, in decreto, Melitij, Gloss. 6. parti-
numero quarto, & quinto. In prædictis loquuti
sunt Iacobus Philippus Portius Commun. opinio.
libro primo, conclusio. 40. versicul. Duodecimo li-
mita, & Anton. Gabriel. commun. opinio. libro pri-
mo, titul. de Donationib. conclusio. prima, numero
59. versic. Decimo tertio limita. Burgund. Caraleon.
in decret. Finizani, 30. sub nu. 29. in decret. 35. an. 34.
parte 1.

V T habeatur opinio distincta, & absoluta
Doctorem, qui loquuti sunt ut Aureorum di-
minutione, ad hoc, vt vnusquisque omnium ferè
Doctorem dictum intelligat supra dictos omnes,
vt loquuntur allegaui, quo lectores oculos dirigant,
& considerent illorum dicta, quæ tandem
dictam omnino recipiant interpretationem,
cum dari pro omnibus vnica resolutio nequeat,
sed capienda Decisio erit, secundum qualitatem
Regionum, & diuersitatem solidorum, & aureo-
rum, quorum pondus, & valor reduci debet ad æ-
stimationem illorum solidorum antiquorum, ex
qua calculatione facillè sciri poterit, quæ donatio
infinuazione egeat, aut non egeat. Nunc, vt huic
Titulo finem imponere procuremus, postquam ha-
beamus Regulam præstatam, donationem ultra
quingentos solidos sine infinuazione non valere.
intra l. sanctimus, & l. pen. C. de donat. & vt omnia
absoluamus, subiicimus casus, in quibus requiritur

insinuatio, & post modum alios, in quibus illa non est necessaria.

PRIMO casu requiritur insinuatio, non obstat, qd in donatione fit renunciatio insinuationi, quia 79 ¶ renunciatario non tenet, vt per multa iura concludit. *Oldrad. in consil. 173*, vbi in specie agit de renunciatioe insinuationis. *Ioh. Andr. in additum. Specul. in tit. de Instrum. editio. 5. porro in additione incip. Alimus, Cyn. Salycet & Bartol. in l. facimus, §. si quis autem, C. de donat. Bald. in l. illud. sub numero nouo, vbi sex ibi apparet, C. de Sacri. Eccles. Salycet. in l. penult. numero quarto, C. de donat. Bartol. Alexand. & Ripa in l. Nemo potest ff. de legat. 1. Bald. in consil. 97. volumine primo, Paul. de Castro in consil. 345. in fin. volumine primo, Angel. in consil. 179. incip. Iste in scriptis instrumentis, column. vltima. Calderrin. in consil. primo, Vital. de ductis, l. ea, de l. mol. in e. cunctis ingat. fol. pen. de iure iuran. & in l. Aquilinus Regulus, ff. de donat. iomb. vbi dicit, hanc opinionem esse communem. *Decius in consil. 432. incip. cum sit quod Almericus*, numero vigesimo primo, Laurentius Calcanes in consil. 25. Corn. in consil. 221. incip. Quia in hac causa, columna secunda, versu. Nec obstat quod non potest, volumine primo & in consil. 69. incip. de duobus, columna prima, versu. Sexto pro hac parte, volumine secundo, Francisc. Aretin. in consilio secundo, incip. intellexit diligenter, columna quarta, versu. Ad secundum respondeo, dum sequitur Ioh. Andr. in dicta additione magna, in verb. Alimus, dum sequitur Simonem Vincent. in dicta l. Sancimus, & Cyn. in dicta l. pen. C. de donat. & Jacob. Belusius quoadam quassione, Morien. Sociu. Junior in consil. 77. numero 60. volum. primo, Jacob. Philipp. Fortius in consil. 36. numero 47. Gomuc. in S. quodam. numero decimo octavo, in fin. de Alston. Ioh. Cephal. in consil. 288. numero 37. volum. secundo, Angel. in consil. 94. incip. cum sit celum fin. versu. super est igitur videtur, Iacob. Philipp. Fortius commun. Regul. libro primo, conelusion. 40. versu. Quanto amplia, Anton. Gabriel. commun. opinion. libro primo, tit. de donationibus, conclus. prima, versu. Quinto amplia, Petrus Duen. Regul. 224. versu. contrariam tamen opinionem, iuxta quod predicta, Augustin. Beronius in consil. 56. an. 9. vol. 1.*

AMPLIANT supradictam opinionem, quod 80 etiam si dicta renunciatio insinuationis fuisse et iurata, ac iuramento firmata, non valcat, *Alberic. de Regat. & Guilelm. de Censo in l. illud*. vbi idem tenet Bald. numero 9. versu. Quinto quaro, C. de Sacri. Eccles. vbi illud tenet post eundem Cyn. in l. 1. C. de tit. & Bartol. in l. si quis pro eo, ff. de Fidei. iurib. ante cor. *Oldrad. in dicto consil. 173. incip. Quidam habens vicum filium*, Ioh. de Imol. in l. Modestinus, ff. de donatib. Ludovic. Roman. in consil. 12. incip. Viso facto, sub numero quarta, versu. nec dicendum est, Andr. Barbat. in additum. ad Bald. in dicta l. illud, vbi dicit ita consuluisset apud Vrbinum, & quod ibi adducit rationes mirabiles, prout consuluit idem Barbat. in consil. 16. numero 16. volum. secundo, in consil. 22. incip. Viso celebrari, columna secunda in fin.

Summa Decisionum Tom. I. 11.

versu. quod verò opponitur, volu. 4. Angel. in consil. 59. incip. Quidam paterfamilias, column. vltima. vbi dicit ita consuluisset Dominum Bald. Germanum sicum in Ciuiate castelli, cui consilio runc adhaeret, & tunc vehementius insinuat. Idem Angel. in dicto consil. 94. incip. cum sit, col. fin. & in dicto consil. 179. incip. Viso instrumentis predictis, column. septima, versu. quia igitur solemnitas, Bartol. de Secorampi apud Albertum Brannum in consil. 11. numero sexto, Ioh. Crocius in l. Nemo potest, column. 14. versu. Falsi hac conclusio, ff. de leg. 1. And. Tiraguel. in Rep. si venquam, in prefation. an. 153. C. de Renac. donat. Marian. Jun. in consil. 69. numero 89. volum. secundo, Curtius Senar in consil. 66. numero 21. l. au. Faber, in S. alia, in tit. de donat. Et hanc opinionem seruati in Regno Francie, & seueram esse dicit *Dellier Parisiensis ad Alexandrum*, vitillum refert Andr. Gail Practicarum obseruationum, libro secundo, obseruation. 39. numero quinto, licet ipse non illam tenet, vt aliqui scribentes per repertoria falsò referunt. Et in hanc opinionem inclinat *Capell. Theologus in decis. 382. incip. Item fuit questum, an iuramentum*, dum dicit, iuramentum non confirmare contra- 82 tum ¶ nullum de iure communi. Extenet in specie in donatione iurata non valere non obstante renunciatione facta insinuationi *Stephan. Aufer. ibi in Appellat. Idem tenet Angel. de Aretia in dicto S. alia*, numero quinto, in fin. de donat. quamuis ob timorem iuramenti reliquit cogitandum. *Iohannes Crocius in consil. 70. numero 14. vol. 1.* Sed hanc conclusionem firmat *Gaffor Caballinus in Millesio. 806.* & quodammodo in eandem vergit sententiam *Pharmacus in tract. de inuentaria, parte 7. numero 181. 184.* vbi dicit ita Senis iudicasse cum suis collegis in causa D. Pandulphi 83 de Petrucij cum illis de Finceris, quare Decisio est apud *Hieronymum Megoniam in decisum. Florentin. 65.* & hanc opinionem firmavit *Antonius de Canerio in tract. de insinuationibus*, q. 63. quæ est penultima totius operis, licet sub numero falso allegemur a multis, quem habeo ex impressione anni D. m. c. lxxv. 15. per impressionem in ciuiate Papiensi ex laeobio de Burgo Franco. *Iacobus Ferrerius ad Guid. Pap. in decis. 350. & And. Faber in Codice Fabrian. lib. 8. tit. 38. de fin. 5. an. 1.*

CONTRARIAM sententiam, quod valeat donatio excedens summam quingentorum aureorum (vt supra dictum est, de illis solis an- 84 tiquis) non obstat omnia insinuatione, cui renunciatum fuit cum iuramento. Quam tenent *Ioseph. Andr. in Addit. ad Specul. in tit. de Instrum. edit. 5. porro in additione incip. Alimus, Federicus Petrattini de Senis, in consil. 281. numero primo, Bald. Ioh. de Imol. Abb. Pau. in cap. cum contragat, de iurcur. Ioh. Faber, in S. & cum retro, numero tertio, in iur. de donato, Alexand. Francisc. Aretinus, & Claudius Aguenf. in l. Nemo potest. ff. de legat. 1. Calderrin. in consilio primo, tit. de donat. Ludovic. Roman. in consilio vigesimo sexto, incip. pro distinctione, numero quarto, versu. secunda.*

Z 2 quia

quia dicta donatio, Abb. Panormitan. in consil. 95. incip. quodam donatio, in fin. & in consil. 107. incip. quatuor sunt, in secundo dicto, volum. 2. Alexand. in consilio quarto, incip. circa primum quasimus, col. penult. versicul. Quintimus iuramentum, volum. primo, in consil. decimo secundo incip. visio instrumenti donationis, columna secunda, versicul. Praterea etiam si iuramentum, & in consil. 125. incip. Visio, & consideratis, columna nona, versicul. praterea dato, quod si iuramentum, volumine primo, in consil. 32. incip. oportuit considerato, columna tertia, versicul. Ad idem bene facit, quod in consil. 83. incip. Visio facti narratione, columna final. versicul. Praterea ubi iuramentum, & in consil. 157. incip. visio instrumenti, columna fin. versicul. Postremo ad confirmationem, volumine secundo, in consil. vicesimo, incip. Ponderatis his, columna secunda versicul. postea etiam dicit, quod iuramentum, in consil. vicesimo primo incip. attentis his, columna tertia, versicul. praterea iuramentum appositum, volum. tertio, in consil. 217. incip. Ponderatis his, columna 2. numero 6. versicul. postea etiam dicit, volumine sexto, in consil. 26. incip. cum aliam, columna secunda, numero secundo, versicul. Quamquam vero, & in consil. 167. incip. Visio, & ponderatis, volum. quarto, numero 13. volum. septimo, Francis. Arretin. in consil. secundo incip. intellecta diligenter, columna tertia, versicul. Sed tamen his non obstantibus, in consil. 17. incip. consideratis, columna sexta, versicul. incidenter tamen, in consil. 47. incip. Visio, & diligenter, in fin. in consil. 75. incip. Et ratio, col. ultim. versicul. secundo dicit, Bartholom. Socin. in consil. 77. incip. in praesenti consultatione, col. quinta, versicul. circa secundam dubitationem, & in consil. 80. incip. de dubio, col. octava, versicul. Visio tamen non obstat, in consil. 78. incip. in eadem sententiam, ibidem post consilium Socini, & sequitur Alexand. in consil. 79. incip. Cum aliam, post Bartholinum, in eodem Socini, volum. primo, Corn. in consil. sexto, incip. in hac consultatione, col. 4. littera i, versicul. nam si restit, littera... versicul. Et tamen concludit ipse, in consil. 221. incip. quia in hac causa his consilii, col. prima, & col. 2. per totum, volum. primo, in consil. 59. incip. de duobus, columna 2. littera k, versicul. his tamen magis refragantibus, in consil. 136. incip. de duobus, littera b, versicul. his tamen non obstantibus, in consil. 240. incip. Donatus, in sua sententia, col. octava, littera g, in vers. pro ut aliter conuenit, volum. 2. in consil. 36. incip. si restit consideretur, col. fin. littera f, versicul. Subditi postea in consil. 194. incip. videatur in praesenti consideratione, col. fin. versicul. est modo videndum, volum. tertio, in consil. 54. incip. in ibemate, sub littera d, versicul. Quod difficultas, in consil. 67. incip. in hac consultatione, col. fin. versicul. de iure licet sub littera f, volum. quarto, Decius in consil. 39. incip. primo non videtur dubitandum, col. secunda, numero tertio, versicul. Praterea in casu ista, in consil. 432. incip. cum sit quid Americus, sub numero decimo quinto, versicul. sed praedictis, & similibus, cum seq. in consil. 438.

incip. in causa, & licet, numero sexto, versicul. postremo donationi supradicta, in consil. 53 b. incip. in causa, quae agitur Mantua, numero decimo quarto, versicul. Non iuramentum, in fin. in consil. 31. incip. Totum dubitatio, col. fin. volum. primo, in consil. quinto, incip. Steueni, col. fin. volum. tertio, versicul. secundo respondetur, volum. tertio, in consil. 118. incip. contra donationem, col. fin. secunda, versicul. secunda nullitas, in consil. 169. incip. Duo testamentum, col. fin. ante penult. versicul. secundo princip. alter, volum. 4. Carol. Ruin. in consil. 107. col. prima, in consil. 126. col. fin. in consil. 172. in fin. in consil. 180. col. fin. secunda in consil. 182. col. fin. secunda, volum. primo, in consil. 132. col. fin. secunda, volum. quarto, Ioan. Francis. Ripa libro tertio, Respons. 5. numero secundo, Respons. 11. in fin. Marian. Socin. Iunior. in consil. 67. numero vicesimo, in consil. 118. numero decimo, seq. volum. secundo, in consil. 130. numero decimo nono volumine tertio, Cardinal. Parf. in consil. vicesimo sexto, numero 59. & 60. in consil. 33. numero 45. & 46. volumine tertio, & in consil. 69. numero 95. cum seq. eodem volumine tertio, Bartholom. Cephal. in consil. civilis, octavo. incip. Casus super quo, numero sexto, cum pluribus sequentibus. Hieronym. Gratius in consil. 70. numero 28. volumine primo, in consil. septimo, col. fin. volumine secundo, Augustin. Beron. in consil. 203. numero 28. volumine primo, Marcus Antonius Natta in consil. 28. numero secundo, & tertio, volumine primo, Curtius Iunior in consil. 34. col. fin. secunda, numero primo, in consil. 1. col. penultima, numero sexto, in consil. 14. col. fin. numero 22. Nicol. Bellon. in consil. 60. numero 19. Roland. 21. alle in consil. 19. numero 48. in consil. 39. numero 38. volumine primo, Claudius Constantiale, sine inter eius consil. Casil. Causil. consil. 33. numero 57. Francis. Barjatis in consil. 40. numero 19. volumine primo, Marc. Anton. Petegrius in consil. 76. numero 40. volumine primo, Ioan. Neri. in consil. octavo, numero nono. Laurentius de Pina in consil. 81. numero sexto, & septimo, Aymon. Cracera in consil. 118. numero primo, Ioannes Anton. Rubens Alexandrinus, in consil. 52. numero secundo, Thibaudus Nivius in consil. primo, numero 13. in consil. 56. numero duodecimo, Iacob. Menoch. in consil. primo, numero 377. volumine primo, in consil. 308. numero 38. volumine quarto, Silvester Aldebrandi in consil. 108. numero quarto, Fabius Turreto in consil. 46. numero 12. volum. primo, Sardus in consil. 450. numero 41. volum. tertio, Stephan. Bertrand. in consil. 155. col. prima, in consil. 173. col. 2. in consil. 206. col. 5. vol. 1. in consil. 22. vol. 2. in consil. 14. col. 2. in consil. 30. col. 1. in consil. 110. col. 3. in consil. 132. col. 2. in consil. 146. col. fin. in consil. 190. col. pen. in consil. 308. col. 2. col. 3. Ioan. Cephal. in consil. 61. nu. 18. vol. 1. in consil. 288. num. 18. vol. 2. in consil. 467. nu. 94. vol. 4. Iacob. Philipp. Petrus in consil. 30. num. 26. & 40. in consil. 80. nu. 10. Sfortia Oddus in consil. 23. nu. 4. vol. 1. Symon de Pratis in consil. nu. 21. in consil. 72. nu. 3. Iacob. Mandellus in consil. numero 2. Bartholom. Bertrand. in consil. 115. num. ... in civilibus. Guido Pap. in consil. 31. & in singul. 341. Tiberius Decianus in consil. 31. nu. 169.

num. 169. volum. 1. in consil. 59. num. 26. volum. 2. in consil. 60. in princip. volum. 4. Hippoly. Riminald. in consil. 242. num. 24. vol. 3. Francisc. Finius in commun. opinio. 78. in verb. donatio Andr. Alciat. in e. cum contingat, num. 170. Iulius Clarus, in §. donatio q. 18. versicul. retent. igitur, Petrus Duennas Regula 224. versicul. Quinte soliti, & versicul. sed hoc post error opinio. Jacob. Philipp. Portius commun. opinionum, lib. 1. conclusio 40. versicul. Decime sexto limita. Anton. Gabriel, lib. 3. commun. opin. tit. 1. de donationibus, consil. 1. numer. 72. Tirag. in dicta l. si vngam in Praefation. num. 143. Emmanuel Suarez in Thefour. Receptar. Sententiar. in verb. donatio, numer. 169. Capell. Tholosan. in decisio. 382. in ep. Item suis qua situm, an iuramentum, Francisc. Mare. in decisio. Delphinat. 326. num. 5. volum. 1. D. Cardinal. Puteus in decisio. 377. num. 3. lib. 1. Paul. Aemil. Ferall. in decisio. 276. parte 1. Antonius Capicius in decisio. Neapol. 159. num. 3. Andr. Gail. Practicar. observationum, lib. 2. observation. 39. num. 12. cum pluribus seq. quia cum primo retulisset opinionem contrariam, & illas adductas rationem per Doctorem Parisiensem ad consilium Alexand. 4. refert istam, cum rationibus pro ea facientibus, & ultimo in ipsa residet: sic etiam fuit determinatum in Gallia apud Guidonem Papa in decisio. Delphinat. 350. Ioan. Dilect. Dyrant. de Arte testandi, tit. 2. de Testamento ordinandi, cautela 10. num. 3. Ferdinand. Vassinus de successuum creatione, §. 5. num. 3. & seq. Ioseph. Ludovic. in decisio. Perrin. 66. num. 6. 10. Hieronymus Casualist Practicarum question. commun. contra communem, q. 223. sub num. 13. v. q. in sup. Matthe. de Afflict. in c. 1. num. 36. de Fendo dato in v. item legis commissoria, Seraphin. de Seraphin. de Privilegiis Iuramentis, Privileg. 73. Ioannes Baptista Lacerchini, in consil. 83. numer. 7. Franciscus Finius in decisio. 453. num. 1. D. Ioannis Baptista Costa in Tractat. de Reuerent. cap. 8. cap. 24. num. 10. 13. & pluribus seq. & vltra supradictos Decisionantes allegatos ita in specie. 21. Octobris. 1585. fuisse Decisum per Sacram Rotam Romanam coram D. Francisco Cypso scribit nonissimè Vincentius Manzinus de Iuramento, & eius effectum parte 4. effectum 19. num. 2. vbi inferit totam dicti Auditoris Decisionem. Et hanc opinionem ex antiquioribus Doctotibus, & Iurisconsultis insignibus tenuit Antonius Corsetius Seneus de viribus Iuramentis, Privilegio 26. (e cuius familia fuit nouissimè Octavianus Corsetius I. C. celebris, vt eius operatypis tradita fide faciūt, & modò Don Petrus Corsetius Doctissimus Iuris consultus eius filius flosoret tamquā Regens meritisissimus pro regno vltioris Sicilia apud Catholici Maiestatē in Hispania) quo in loco dicū, consuluit Ioannem de Inola, Florianum de Sancto Petro, & Ioannem de Anasta, Pacum de Aquila, & Petrum de Vboldis, & sic ipsum consuluit apud Mutinam. hanc sententiam ad fatietatem comprobat Hieronimus Mendosius in Apollinis ad Ludovic. Romanum in dicto consil. 26. Vitalis Cambanis in Tractatu Summa Decisionum Tom. 111.

classularum cap. mihi 177. sub titol. An legibus insinuationem exigentibus possit renunciari, tenet hanc opinionem Ioannes Andreā, quem sequitur Phaucey, in Tract. de iumentariis, parte 7. num. 181. cum quibusdam declarationibus, de quibus postmodum mentionem faciam. sequitur Hieronym. Magon. in decisio. Florentin. 64. numer. 23. 24. Fabius Timeus ad eundem Magonem in decisio. Lucif. 38. in verb. insinuatiōis deficiū, D. Praeceptor meus in primis Indis Ioannes Bolognetius in consil. 6. num. 50. Mare. Anton. Eugen. in consil. 7. Andr. Facchin. controuer. iuris, lib. 3. cap. 83. Hippolyt. de Maslin. in practica criminali, §. secunda qualis. num. 65. Hieronym. Cognat. in l. si quis obligatio, numer. 5. ff. de Regul. iur. nouissimè Ludovic. Moratus in consil. 52. num. 11. vbi dicit communiter omnes modernos Doctores tenere. Sed vt ego conspicio est Doctotum antiquorum, & nouissimorum, & qui alios desiderat, hos non teliingat, quia non ita facile alios reperiet.

COMMVNIO Doctotum serie supra notatam conclusionem iam notum est probatum esse idcirco enumerari illos placuit, & ac omnes, in fonte videre, vt dum casus acciderit, qui iudicandi munere functurus est, non aspernari tot summos proceres imitari, a quibus, circiter t centum, & decem consultationibus Responso emanarunt, Nonaginta Iurisconsulti in publicis & Academicis proficiendo exposuerunt, & commentariostrachando scriperunt, & in publicis Senatibus disputando decreuerunt. Idque tanto promptius faciendum est, ad euitandum perituri peccatum, pro animarum salute, ac pro Religione. Et ego in similibus in iudicando ista considerarem.

PRIMO si in Donatione est expressè cum Iuramento renunciarum insinuatiōi, & illius 90 t solemnitatibus, vtique donatio valida erit, & iuramentum suum est: cum sorietur. Et istud est de mente Ioannis Andreā in addit. Speculator. in titol. de fide instrumentor. in §. porro, & Federici de Senis in dicto consil. 281. sequitur Angel. in consil. 94. incip. cum lis, colum. fin. versicul. Superest igitur videre ex quo, & alij relati ab Andr. Tiraguel. in dicta l. si vngam in praef. numero 143. & per Phauceum, in dicto Tract. de iument. parte 7. sub numero 187. Stephan. Auzier. ad Capell. Tholosan. in dicta decisio. 382. & post Calderin in consil. 20. titol. de iurand. & Francisc. Arctin. in consil. 2. & in consil. 7. volum. 4. voluit Roland. à Valle in consil. 70. num. 18. volum. 2.

SECUNDO, quod, & si renunciarum fuerit ipsi insinuatiōi a Donatē, nihilominus si fraude, vel metu donatio facta fuerit, in qua reperitur dicta renunciarum, nulla erit donatio carens insinuatiōe, cui est t renunciarum, dolus cum vis, & fraus, ac metus renunciarum annullant, quando ex his extorqueretur, cum ad extorquendas fraudes sit inuenta. l. data, C. de donat. Vbi

Campanis, de clausulis, dicto cap. 117. num. 10. Iacob. vltip. Ferrus in conf. 36. nu. 47. Roland. à Valle in conf. 70. nu. 17. et 4. Antonius de Canario in dicto Tract. in summam. q. 63. Andr. Gail. Practicarum observation. lib. 2. obseruat. 39. num. 7. Pro vt nuper consului, Pro Monasterio Sancti Francisci conuen- malis in terra Capitis Sileris sub Dominio Principis Venetij, Quo in loco viuus Ioannes Gian- narelus quidam Rusticus ætatis annorum octo- ginta duorum, qui uxorem habens seie ætatis si- milis carens filijs, nec sperans habere donauit om- nia sua bona, mobilia, stabilia, pecunias, tã quas tenebat ac censum super introitibus quarundam vniuersitatum, quam alias, quaslibet, animalia, ac omnia se mouentia, iura actiones, nomina de- bitorum in ampla forma, nihil sibi reseruans, nisi quendam bona, de quibus postea disponere, vt in quod de dictis bonis referauit Tertiam illorum partem, ad beneficium quorundam suorum Ne- potum ex fratribus. Quidam particulares procura- runt, quod Archiepiscopus Constanti Diocesan- us illum molestare super quadam figurata vlu- ra, quo in loco misit quendam Committarium pro capiendi dicta informatione, & iidem procura- runt cum eodem Committario, quod illum in car- ceribus duceret quo capto, ac legato, cum minis ductus ad Carceres, tantum illi timorem incurie- rant, quod si importaretur ad Archiepiscopum in carceribus moreretur, ac illi peruerserunt quod fa- ceret aliam donationem vniuersitati dicti oppi- di, quia illa susciperet suam defensionem, qui datus extra carceres timore affectus, fecit aliam, re- uocans illam nonaferio factam per plures ante- menses, quo facto quia mens Archiepiscopi non erat, vt illi fraudulenter figuratur, non fuit ab il- lo molestatus, sed post paucos dies mortuus, & nõ sine suspitione Veneti, Quo mortuo pauperes Ne- potes, in Sacro Regio Consilio licet intendantur, & ante omnia pro asscuracione bonorum ab eo- dem Sacro Consilio, & Illi Domino Alfonso Var- gas Regio Consiliario, & Cause Committario, fuit mihi causa commissa, quod in loco accede- rem, & informationem bonorum eaperem data mihi amplissima potestate, fui in loco, processu firmavi, bona ascendenda ad decem nulla aureos, quamquam multa subtraxerant illi, qui nomi- ne vniuersitatis vigore vltimæ donationis domos perquirebant quia reperierunt quendam vasa cre- ta diuersa, cum pecunijs separatis argenteis, & æreis, & in quondam foramine vnus fenestra re- perierunt nonaginta monetas aureas, intererat aut duplex, & ille venierunt penes vnum, qui post qua- draginta dies id reuelauit, digni cenæ seuera pu- nitione, quia non fecerunt, nisi mose latronum, su- per quo in iure scripta conata vltimam Donatio- nem, vt videbitur, dam Typis dabitur secunda, & tertia Centuriæ acorin Consiliorum, in his donationibus semper considerandum fore dice- rem, quod si amicum personæ Nobilis, poten- tia, & filios non habens facilius admittatur, &

operetur in renunciatione facta, in Rustico verò, ignorante, ac non informato, quid sit infinuatio, multa considerarem, quæ non sunt præteritis spe- culationis. Ideo transcamus ad alios casus, qui in- finuatione non egent. De quo metu, & Importu- nitate ad procurandam ¶ donationem, quæ id- circo non subsistat post *Ayamentem Publicum in cõ- fuetudine Almeria, titul. 2. l. artic. 1.* & alios quos allegat, voluit *Antonius Thesaur. in decis. Pedemon. 32. num. 2.* sequitur *Ios. Baptista Cista de Falsis scientiis, & ignorantiis, dist. in l. 91. nu. 29. centur. 2.*

SECVNDO requiritur infinuatio, & que- 93 ratio debitori de summa excedente ¶ quingentos solidos, ac liberatio, & remissio de creditore facta 94 sit, cum de natio & liberatio ¶ paria sint. *l. si mulier, ff. de condition. causa dat.* Hinc *Bartol. in l. Aure- lius, S. Cains, sub num. 11. ff. de liberat. legata, dicit,* quod remittere est donare. *l. contra iuris, in ff. ff. de pactis, quem sequitur Iodocus Dambauderius dicit,* 95 (quod Remittere, & donare ¶ paria sunt) in *tratt. Parium, aut finium. Fabius de Annis in conf. 62. nu. 51. Anton. Heringius de fiducijs foribus, cap. 20. §. 28. nu. 2. & 3.* Quorum consideratione *Arcerius in l. si quis obligatus, ff. de regul. iuris dicit,* quod in re- 96 missionem facta ex causa donationis, requiritur in- finuatio, & ibidem hoc voluerunt *Decius, nu. 10. Hieronym. Cognol. nu. 4. ibidem.* Quod antea dixe- runt *Bald. in dicta l. contra iuris, §. fin. & in l. tale pa- luum, in princip. ff. de pact.* vbi dicit in tenuisse *Iacob. Butrigar.* & sic consuluisset *Bartolus*, quos re- fert, & sequitur *Alexand. in conf. 137. incip. in cau- sa, & l. te, col. fin. vers. Item etiam si expressi, col. 1.* & hæc fuit sententia *Bartol. in l. Modestianus, in princip. ff. de donation. Antonius de Canario in dicto tract. de infinuacionibus, q. 46. & q. 47. Felix in v. v. v. et l. 1. nu. 4. de Testib. Andr. Barbos. in conf. 41. nu. 24. vol. 1. & alij, quos refert *Petr. Dacm. in regul. 224. vers. amplia prima. Adde Roland. à Valle in conf. 70. sub nu. 70. vol. 2. Iacobus Ferrar. ad Guid. Papam in decisum. 325. practica Papen in forma libelli pro do- natione, in v.erb. sollemniter, nu. 10. Iacob. Philipp. Por- tus com. optin. lib. 1. conclus. 40. vers. Ollano limita.* ante omnes hoc dixerunt. Placentinus in *summa Codicis, lib. 8. tit. 56. vers. Item remissio quoque Azo in summa, lib. 8. tit. 53. col. 3. sub vers. licet autem, Antonius Faber in Codice Fabrian. lib. 2. tit. 33. de- fin. 4. num. 6.* quamquam dicat in Senatu Sabaudo omnia infinuari.*

INTELLIGE Primò, dummodo debitum 97 sit liquidum, aliàs non dicatur vera ¶ donatio, & infinuatio locum non habebit, vt dicit *Bald. in dicta l. contra iuris, in §. fin. nu. 3. post glo. ibi in verb. amplius,* quæ dicit fecus esse quando debitum non est liquidum, quod & voluit *Canarius in dicta q. 46. Ferrerius ad Guidon. Papam in decis. 325.*

SECVAMVR casus, in quibus non requiritur infinuatio, postquam diximus primum supra hoc eodem tit. vers. primo casu acquiritur, nu. 79.

SECVNDO casu donatio causa mortis etiã si excederet summam quingentorum aureorum infinuari.

98 insinuationem non requiritur, habetur in *l. fin. C. de donat. conf. mortis*, quia in omnibus isto casu sortitur ultimum voluntatis effectus, ita concludit *Sperat. in tit. de insinuationem. editio. S. perre. nu. 2. 3.* quod dicit *Acursius*, in *l. si quis pro redemptione*, in verb. ad redemptionem, in *6. casu. C. de donat. Bart. Salyer. & Angel. ibidem*. Hanc opinionem firmat *Anton. de Canario in tract. de insinuationibus. quæ. 36. Iason in conf. 50. vol. 3. Ioan. Anton. Rubens in conf. 59. numero primo. Ayra Crasset. in conf. 204. numero 16. velum. secundo. Guido Pape in decisum. Delphin. 325. num. 5. & in decis. 610. num. 1. & in his locis Ranchin. & Ferrerius. Petrus Duennas in Regal. 224. vers. limita duedecim, faciunt notata per Jacob. Cusacius Ob. servatio. lib. 10. cap. 38. in dicta 225. men. t. donatione quique testes adhibendi sunt ut in dicta, *l. si quis pro redemptione*, & notant superadditi. Et dixi supra, tituli. 10. vers. profacienda, num. 27. hoc eodem modo conclusionem firmat Bartholom. Socin. in conf. 72. incip. difficultatem faciebat, col. 3. num. 5. vers. Nec potest dici, quod sit donatio, vel. 3. Ideo optime dicit *Curn. in conf. 107. incip. videtur in hac consuetudine*, col. 2. lit. a, d. versicul. Quia et aduerndum, vel 4. Quod iura loquentia quod donationes insinuantur, non 100 t. veritatem in donatione causa mortis, hos sequuntur *Pertius commun. opin. lib. 1. conclusio. 40. versicul. Decimo septimo limita. & Anton. Gabriel. commun. opin. lib. 3. tit. de donationibus, & conclusio. num. 77. versicul. Decimo Octavo limita. Tr. tarsus in tractat. insin. q. 36. Angelus de Clauasio in summa S. donatio sub num. 20. Anton. Faber in codice Fabri. lib. 3. tit. 20. de fin. 6. nu. 20.**

TERTIO casu donatio, quæ fit ab Imperatore, insinuatione non eget, *l. sancimus. in prin. et ibi exceptis donationibus 120. Imperatoribus C. de donat. ubi hoc placuit Barold. Bald. & alij Marc. Mantua in conf. 332. col. 2. quæ sequitur An. omnis Gabrielus commun. opin. lib. 3. tit. de donat. conclusio. 1. num. 20. Pertius commun. conclus. lib. 3. concl. 5. vers. primo iuxta. his addo Martinum Landem. in tractat. de Principibus S. 4. incip. Quando Imperator. & S. 93. incip. Donatio, & Restaurum Castellum in tractat. de Imperatore, q. 100. Notabil. 60. Notabil. 73. Notabil. 293. Antonius de Canario de Insinuationibus. quæ. 34. Azconem in summa iudicis lib. 8. tit. 53. col. 2. vers. licet autem dixerim, ibi, vel ab Imperatore in priuatum, vel 102 conuerso, scilicet t. priuato t. in Imperatorem. Angel. de Clauasio, in summa, S. Donatio. sub nu. 20. Aluarius Pelagius de Plantis Ecclesie, lib. 2. cap. 29. col. 4. vers. Patet, quia hoc non fuit, Ludomus Gæ. adius in conf. 1. nu. 32.*

EXTENDE idem procedere, in donationibus, quæ sunt t. Regibus, & alijs Principibus suis iuris, superiorum non recognoscentibus, & habentibus iura Regalia. Ita Oldrad. in conf. 231. incip. Ut eius de quo quæritur, sub nu. 1. qui loquendo de donationibus dicit, fecus autem in Regalibus, quia cum tales donationes legibus non subiciantur,

104 nec t. quantum ad insinuationem, nec quantum ad personarum capacitatem. Et quæ supra dicta sunt de Imperatore locum habere in Regibus dixit *Deci. in conf. 269. incip. Consilium ab illis. & in conf. 271. incip. Superiori anno. per totum. & in conf. 516. incip. Quoniam* quorum occasione in proposito casu ita dicit idem *Restaurum Castell. in dicta q. 110. notab. 60. Notabil. 73. Notabil. 293. & ita censuit Anton. Canarius in dicta q. 36. Nec arbitror ambigendum præsertim istis temporibus, quo ad Reges nostros Hispaniarum Neapolim, & Siciliæ, ac de Regibus Galliarum, Angliæ, Poloniæ, Daniæ, Noruegiæ, atque alijs, nec de supremis Ducibus Sabaudie, Magno Duce Hetruriz, Mantuæ, Mutinæ, Verbinæ, atque alijs habentibus iura legis condensatione, de quibus pluries loquutus sum, & scripsi, in *Commentarijs de Compromissis*, in *Speculo Principum* ad Belgiam, Rub. 11. S. his igitur, in verb. non recognoscentibus, & post eundem Belgiam, Rub. 11. S. quodam, num. 70. latius dixi in *commentarijs de Regibus Catholicis præsentia*, quæ cum sint exculia ibidem videri poterunt. Isti namque Reges, & Principes habent potestatis plenitudinem, ut de Regibus inquit *Bald. in conf. 267. incip. Ad eundem*, num. 8. vers. secundum præmissa, vel. 1. & omnia faciunt, ut 106 Imperator t. in Imperio, de quibus iam vi dixi, non iterum referam, videri possunt per me amplè dicta in *Commentarijs de Feudis*, & titulus digressarius, lib. 3. c. 2. & de supradictis Ducibus amplè plurius dixi t. in dictis *commentarijs. dicta. lib. 3. cap. 4. nu. 35. cum pluribus seqq. Quinimo*, etiam in donationibus, quæ sunt t. Dominis inferioribus, quæ habent merum, & mixtum imperium, non egere insinuationibus, voluit *Bald. in l. sancimus. in principio, nu. 5. vers. Quidam dominus, C. de donat. cuius dictum corroboratur, & firmatur Alexand. in conf. 157. incip. visum instrumentum donationis. col. 1. versicul. Beneficentia notata, vel. 2. sequitur Marc. Anton. Matta in conf. 5. Et de Rege nostro Catholico Hispaniarum, qui semotis alijs Regibus cum possideat Iulidarum t. Orientalium, & occidentalium Regna t. D E O Optimo Maximo nulli Mundianæ potestati subdita, merito t. Doctissimo Iurifconsulto Ioanne Baptista Valenzuela Velasquez. Regente in *Discursu Status*, & dicta. part. 1. consideratum. 1. nu. 29. appellatur sine & coronari 110 valeat, Noui Orbis Orientalis, & occidentalis t. Imperator.**

RATIONEM quare Donatio, quæ fit ab Imperatore, non eget insinuatione, prædit *Bald. in dicta l. sancimus. in loco allegato n. 4.* quia coram ipso semper ad ius processerit, & ideo eo t. ipso non dicitur secretè fieri aliquid, sed t. publicum. Quod dicit post *gl. quia vera Leonis. Ant. de non alien. Al. 112* teram ego rationem affirmam, quia t. cum ex dicto Ioan. Andreas in additio. ad *Specul. institut. de instrumentor. edit. S. perre.* assignantur quatuor 113 cause, ex quibus fiat t. insinuatio Prima, ut videtur insinuationem, & donationem. possit donans deliberare, an sibi expediat per insinuationem co-

su-

fumare donationem. Secunda, ut iteratio actus, ostendat mentis per durationem. Tertia, ut tollatur deceptio suspicio. Quarta, ut occurratur falsis rationibus probationum. Vel sunt duae causae quas refert Bartol. in l. *Medellinus*, ff. de donat. Prima ne fiant clandestinae, & homines fraudentur. Secunda, quia in magnis quantitativis, magna exigitur obsecratio, quae omnia refert *Canarius in d. l. Tract. Infirmationum*, g. 9. Nunc dico rationem, quare t donationes Imperatorum, Regum, ac principum non requirunt infirmationem, respectu causae primae assignatae per *Joannem And. in d. l. additione ad Specul. supra allegata*, Turpe enim est homines supremos Principes, expectare tempus deliberandi an bene fecerint, dum donaverunt, ut quasi ita considerat illas fecerint, cum

135 praefumatur t omnia cum consiliorum voto, & perpenso, ac solido iudicio illas fecisse, scire enim praefumuntur principes illos posse donationes facere t iuxta notata per *Oldradum in consil. 94. incipi. Eleganter, in fin. & Bartol. in l. prohibere, S. plenit. ff. de ad. vi. ant. clam.* quos refert, & sequitur, & comprobatur ex alijs *Deci. in consil. 9. incip. in consil. quae agitur, sub num. 1.* Tanto minus hoc considerandum foret, quando si infirmatione, quae fieret, concluderetur, Principi non expedire, ut comprobetur donatio facta, ex qua conclusio tribueretur illorum mirabilitas, quorum verba

137 debent esse immutabilia. Cum princeps debeat esse immobilis, sicut lapis angularis, ut dicit *Petr. de Anch. in consil. 24. incip. per predicta late Deci. in consil. 689. incip. V. s. quidam num. 18. 19.* Quae de serviant etiam pro responsione ad secundam causam allegatam per *Joan. And.* Tertia causa ipsa etiam docet, non posse apertari ad Principes, ut ideo sit facienda infirmatio, ut tollatur deceptionis suspicio, nec enim praefumendum erit, Principem decipi se facere t cum, & ipsi, & eorum consiliarijs, esset temeritas asserere quoddam decipi se facerent. Quarta causa, ut per infirmationem occurratur falsis probationibus, cum ipsorum Principum sit falsitas puniri, facere, & abhorre, t quanto magis factus veridicus praesupponi, & non egere infirmatione. Ex quibus patet etiam ad illas duas causas a Bartolo assignatas in d. l. *Medellinus* dari posse congruam responsionem. Infirmitas praefata fortificatur, cum Imperator, Rex, & Principes,

130 debeant odere avaritiam, t esse liberales, & pro utilitate subditorum Imperialiter se gerere, l. *venia, S. hac autem, ibi in per aliter C. de Caduc. Toll. vbi Bald. in S. cum autem, sub num. 4.* Inquit,

131 quod Imperator se debet t imperialiter habere, & magnificere, & gloriose, & ab eo omnis avaritia debet esse remota. Nam proprie proprium Principis est, quod debet esse liberalis, & graciosus, sunt

132 t verba quiddam *Bald. in l. c. in legatis, numer. 3. in fin. C. ad leg. Falcid.* Ideoque cum liceat quandoque

133 Principi ad bonum t finem, etiam aliena iolvere, & benemerito donare. Iuxta tradita a Bartol. in *Promiss. forum, sub num. 14.* & iuxta tradita per *De-*

cium in d. l. l. conf. 191. & quae dicit *Antonius Capici, in Decis. Neapol. 69. in princip. arg. l. 1. v. conditor. S. si cum sit ff. commun. praedictor.* Insuper infirmationis solemnitas cum a iure civili per Imperatorem, ac Principem sit inducenda donationem, & actum facies sine illa, videtur solemnitate praefata a tali actu tacite reuocare, cum ad solum Principem inspecto

134 lemmittas tollere, t ut dicit *Speculator, in d. l. Infirmationem, editione, S. compendiose, sub num. 4. vers. Sed nunquid de consuetudine,* & quarum obsecrationibus ne excepta sepe intelligitur ipsius Principis t superioris auctoritas, & confirmans de *Rescript. c. v. nensis de Inreuer. c. cum a nobis, de Testib. l. fin. ff. Qui testib. exigant, l. fin. ff. Ad Municipal. & de Incol. Sim. nald. Senior. in consil. 293. numer. 1. 1. 2. Ioan. Cephalin. consil. 97. numer. 11.* Maxime cum agatur de Donatione Principum, quae cum primis sunt, tamquam

136 Imperiales contractus t vicem legis obtinent, & nulla extrinseca opulatione egent, ut inquit *Jo. Sianianus in l. Donationes quas Ioan. C. de Donat. inter vir. & vxor.* Idcirco principum donationes statim donatariorum t acceptatione quaeiuntur, ut dicunt *Ludovic. Roman. & Franciscus Arretini in l. qui absenti, ff. de Acquir. posses. Cui. Senior. in consil. 4. in fin. in consil. 64. Andr. Aleat. in consil. 34. numer. 25. vol. 2.* quos refert, & sequitur *Anton. Herengius de Fideiussor. cap. 6. numero 11.* Conclusus id probare, nequaquam possum, ut credam, quod si Imperator, Rex, t vel alius sui iuris Princeps faceret alicui donationem, cogatur, Donator, vel Donatarius ad suum inferiorum Iudicem adire, ut velit donationem principalem confirmare, quae vellet procederet, ut minor maioris sui acta cognosceret, contra multas Iuris traditiones, quas ne diutius his immoror omitto. Quae ex proximè dicendis fomentum maius accipiet.

QVARTO Casu, Donatio, quae fit Ecclesiae, vel alteri loco pio, quamvis excedat summam quingentorum aureorum, Infirmationem non exigit, arg. l. *illud*, vbi hoc voluerunt *Bart. & Alberic. de Rejate C. de sacros. Eccles.* quod ante eos voluit *Placentinus in summa Codicis, lib. 8. titul. 57. col. 3. vers. Ecce enim donatio. Ita in summa sua Cod. lib. 8. titul. 53. col. 3. vers. facit autem*, qui licet non specificet Ecclesiam, dicit, si fiat causa piae, & ad pios usus, dicit etiam *Specul. in titul. de Infirmationem, editione, S. per, numer. 7. in finalibus verbis, & post Pylem in q. 123. Ioan. And. ad Specul. in d. l. c. S. per, in additione. in verb. illud. Iacob. de Beluis, in S. finimus. Aut. de non alien. Hysting. & Ioan. Andr. in consil. extra de Fideiussor. Iacob. Andreas Anton. de Enrie, & Ioan. de Imol. in c. ad hoc, de Testib. Petr. de Anch. in c. Canonum statuta, col. 22. de censu. Abb. Paternian. in c. Relatum, de Testam. Felin. in c. Ecclesia Sancta Maria, numer. 82. de consuet. vbi plures allegans dicit hanc esse communem sententiam. Ioan. Calderin. in consil. 3. sit. de donat. Antonius de Canario in tract. Infirmationem q. mibi 4. ex antiqua impressione Papienti. Ripa responsorum, lib. 3. cap. 11. numer. 10. Math. Naresian. in Natal. 170. incip. nota quod leges.*

leges. *Iacob. Philipp. Porcius in dicto libr. 3. conclusio. 40. & Anton. Gabriel. in dicto libr. 3. tit. de donationib. conclusio. 1. num. 28.* qui multos cum supradictis enumerant, sed, & *Marian. Socin. iunior. in conf. 82. num. 31. vol. 4.* dicit hanc esse communem opinionem, quam tenet *Angel. de Clandis in summa. S. Donatio, sub num. 20. Anton. Faber in Codice Fabrian. libr. 8. tit. 3. definitio. 12. num. 1.2. Nicolaus Vigel. in decisio. 34. censur. 2.*

330 CONTRARIUM verò, quòd etiam si donatio, quæ sit Ecclesie, vel alteri pio loco, debeat insinuari, voluerunt *Bald. S. Alyce. Paul. de Cast. in dicta l. illud, post glossam S. si minus. Ant. de non alienand. quæ ibi sequitur Bartol. & idem voluit Lud. Roman. in repet. Ant. similiter, in speciali pie causæ inter contractus. 16. C. ad leg. Fabrid. & Alexandr. Calcan. & Ratin. quos allegant *Porcius in dicta conclusio. 40. sub secunda limit. vers. contrarium tenent, & Gabriel. in dicta l. illud. de donationibus, conclusio. 1. sub num. 29. vers. contrarium tenent.**

PRIMA tamen opinio tamquam communis, 331 & maiori doctorum numero comprobata si sequenda videtur, quam vltra allegatos supra. *Petrus Boff. in tract. de privilegiis scholarum privilegio. 64.* quod voluit etiam plures allegans *Andr. Tiraquell. in tract. de privilegiis pia causa. Privilegio. 124. Petrus Duen. in regul. 224. num. 6. vers. sexto fallit. & Hieronymus Lacinus. de Privilegiis scholarum. Privilegio. 23.*

ADVERTENDUM tamen arbitror, quòd aliqui, quos allegavi in prima parte huius conclusionis sunt adducti etiam per *Porcium, Duennum, & 332 Gabrielium*, quætorum aliqui non loquuntur in specie de donatione facta Ecclesie, sed aliarum causarum piarum, clericorum, & aliorum, præsertim ubi allegatur *Alexander in conf. 310. vol. 2. Socin. in conf. 15. vol. 4. Calcanens. & alij. Secundo* dum per omnes allegatur *Bartol. in dicta l. illud, num. 1. C. de sacrosanct. ecclesie*, quòd tenuerit primam opinionem,

333 quòd in donatione facta Ecclesie non sit necessaria insinuatio, & *Abbas Panoromit. in c. Relatum, l. num. 4. de Testament. quo in loco dicit Bartol. in locis debitis, & congruentibus, scilicet in l. sancimus, & in l. pen. C. de denat. non tractasse hanc questionem, sed in loco extraneo, in dicta l. illud, ita declarandum illius, dicit sibi placere, & multi laudant*

334 dictum Abbatem, præsertim *Felin. in dicta c. Ecclesia Sancta Maria, & vti illum allegant num. 82.* ita illum ego allegavi, quia in dicto num. 82. nihil de hoc dicit *Felin.* sed tantum, n. 100. *1. vers. Primum est quid sit lex, ubi inter alios sequitur Bartol. in dicta l. illud, & Abb. in dicta c. Relatum.* Modò cum bona

336 Venia Abbatibus, Dico quòd *Bartol.* optimè processit, qui tractavit hanc questionem in loco opportuno in Commentariis primorum Titulorum Codicis, quo in loco, cum dixisset opinionem suam, quando post modum per multos annos esset in commendando Titulum de Donationibus prope finem Codicis, noluit iterum repetere, quod antea dixerat in dicta l. illud, & cum probasset gloss. dicentem Do-

nationem Ecclesie factam egere insinuatione. Nō potest argui de contrarietate, quia in dicta l. illud, probavit opinionem veram, quòd pro octingentis solidis donatio Ecclesie fieri potest sine insinuatione, intelligendo, quod octingenti solidi faciunt 337 summam solidorum quingentorum, si sequendo opinionem *Angeli*, & tot luriconfutorū, quorum verba retuli supra hoc eodem Titulo. *Perf. etiam. Quingentorum, num. 64. 65. ubi dicta Iacobi Minifingere, & Andr. Gail. Affirmum Camera Imperialis*, dicentium, non solum cum octingentis, sed cum mille, & ducentis, & cum his mille non compleri solidos quingentos antiquos, & ita quoad Insinuationem Imperialem Camera observare, & idcirco Bartoli dictum quòd donatio octingentorum aureorum Ecclesie facta non eget insinuatione cum sit intra summam permittam.

ECCLESII per Imperatores, Reges, ac 338 Principes sui iuris posse fieri donationes tam amplissime scripti in commentariis de Fendis, ac simul digmatum libr. 3. cap. 3. ibidem lectiones remitto.

QVINTO Casu, Donatio ob causam ad 339 quamcumque quantitate ascenderit, non eget insinuatione. *Bartol. in l. Aquilinus Regulus, num. 3. & in l. si pater. S. si aliquem. ff. de Donat. Angeli, & Ioan. de Imol. in dicta l. Aquilinus Regulus. Angel. in conf. 179. incip. Visi prædictis Infirmis, col. 4. Oldradus in conf. 139. incip. Ad habendum aliquem, numer. 14. versul. Neum est quòd iste. Ant. de Canaro in tractat. de Insinuandis, q. mibi 35. Alexandr. in conf. 12. incip. Visi Insinuandis donationis, col. 2. versul. Præterea etiam statum, volum. 1. & in conf. 113. incip. Per speciem huius, quæ narratur, num. 31. vers. Nec obstat etiam contra, vol. 6. & in conf. 127. incip. Ponderatis huius, quæ in themate, col. 2. versul. & non requiritur, eod. vol. 6. *Petrus Iacob. in Practica titul. de de conditione ex lege, col. 2. Barthola. Socinus in conf. 48. incip. In presenti consultatione, col. 5. versul. Secundo ad advertendum, vol. 1. Hieronym. Gratius in conf. 7. col. 1. huius. Francis. Arceus in conf. 2. Prædicta diligenter col. 2. vers. ex secundo etiam capite in conf. 17. consideratis diligentissime, col. 3. versul. Præterea ista non est simplex, l. f. in conf. 154. col. penult. versul. non obstat aliud, vol. 2. Carol. Ruin. in conf. 126. col. 4. in conf. 82. num. 13. vol. 1. *Marian. Socin. iunior in conf. 77. numer. 152. vol. 1. ubi dicit esse communem opinionem. Augustinus Berus in conf. 50. num. 50. in conf. 53. num. 17. vol. 1. Cardinal. Parisius in conf. 16. num. 25. cum pluribus segg. vol. 2. Ioan. Cephal. in conf. 372. num. 130. col. 2. Rimuold. Sen. in conf. 409. num. 26. in conf. 51. num. 15. col. 3. In l. ius Clarus in S. Donatio, q. 16. versul. quid dicendum Andr. Tiraquell. in l. si quædam, in verb. Donatione largitus, num. 143. C. de Renat. Donat. Porcius commun. conclusio. 1. conclusio. 40. vers. Decimo quare limita. Ant. Gabriel. commun. opin. lib. 3. tit. de Donationibus, conclusio. 1. num. 65. vers. Decimo quare limita. Silvester. Aldobrandi. in conf. 108. num. 10. 14. ita decrevit Capella Tholosan. in decis. 381. incip. Item fuit questum, an Donatio ob causam. Et similiter Senatus Portu-***

mentis. *Alberic. & Salyer, in l. fin. C. de Paſſ. v. de donationibus factis inter Nictolum, & Guidonem dñm Londonie. Roman. in conf. 26. incip. pro decimo. n. 3. Alexand. in conf. 83. incip. Viſi ſuſcit narrations, col. 6. verſ. qd omiſſi non neceſſarij, vol. 2. & in conf. 20. incip. Panderas hiſ, col. 2. verſ. Eſt enim aſſendendum, vol. 3. Decius in conf. 202. incip. v. preſens conſultatio, num. 5. v. poſt Bartol. in l. Aquilini Regulus, num. 3. ff. de donat. & Alexandr. in l. Lucet, col. 1. ſ. ſuma C. de Paſſ. & Joſe. in l. ſi pater puella, num. 3. C. de Inſcriptiſ. ſi A. voluit Iacobus 7 quingus in deſi. Lypſiſ 8. ſub nu. 28. Item, Cephalus in conf. 396. num. 44. vol. 3. Ant. Faber in Codice Fabra lib. 8. Tit. 3. 6. Deſin. 4. num. 2.*

DECIMO Caſu, Debitum ſoluens, ac debiti ſolutio ſummam excedens quingentorum aureorum, & ſi fiat Titulo ꝑ donationis, non inſinuatur, arg. l. Hoc iure, ſi quis ſermo, ff. de donat. vbi habetur quod debitor ſoluens pecuniam creditori, non dicitur donare, v. ibi ſidem gloſſ. annouit, in verb. non erit. Quia donari dicitur, quod nullo iure cogente conceditur, l. Denarij, ff. de Donat. & l. Donarij, ff. de Regal. l. iur. proinde optimè dicitur, ſolutio nem debiti, non requirere ꝑ inſinuationem, vt inquit Auguſtin. Berpus in conf. 56. numer. 10. 11. vol. 1. quia nunquam preſumitur donatio, vbi alia ꝑ ꝑ coniectura ſumi poteſt, cum de indebiti, in principio, ff. de prob. faciunt ſcripta Iacobi Menoch. de Arbitrar. l. iudic. quaſi lib. 2. Censur. 1. caſu 88. num. 43. & de Preſumpt. lib. 3. Preſumpt. 71. num. 2. quos ſequitur Marc. Ant. de Amatis, in deſi. March. 28. num. 28. Ant. Faber in Codice Fabra, lib. 4. Tit. 22. Deſi. 5. num. 12. 13. 14.

VNDECIMO Caſu, Quando facta eſt donatio coram Indice, quia tunc habet vim facti eſſet inſinuata, arg. l. fin. C. de Preſcript. Decretum, lib. 20. l. in iudicio, vbi DD. C. de Teſtibus, l. Sanctus C. de Donat. Bartol. in l. Modeltinus, ſub num. 3. ff. de donat. Alexander, in conf. 20. incip. Attenſis hiſ, vol. 3. plenè Fortius in dicta conſul. 50. verſ. Decimo, ſumma. Ant. Gabriel, in dicto titulo de donat. num. 46. 47. cum alijs allegatis per Petrum Duca. in Regal. 224. num. 8. verſ. Oſano ſumma. Ant. Capic. in deſi. Neapel. 203. num. 13.

DVODECIMO Caſu, Donatio inter patrem, & filium etiam ſi excederet numerum ꝑ quingentorum aureorum, non eget inſinuatione, vt ex multis concludit Decius in conſul. 14. incip. Viſo eleganti conſilio, col. final. quem ſequitur Iam. Cephal. in conf. 61. num. 21. vol. 1.

DECIMOTERTIO caſu, donatio a patre facta filio in premium emancipationis valet vique ad legitimam, quod ex ſpeciali in Titulo de donat. ſ. in hac materia, num. 3. verſ. Quid ſi pater emancipans, dicit Bald. in l. Item, num. 7. verſ. Tertijs ſi pater donat. Sed ſpeciali dicit de patre donante portionem, ſuam filio ſuo, non eſſe neceſſariam inſinuationem ex aliorum traditione, quia eſt ſolutio debiti, non donatio, ad quod dixi ſupra proximo, verſ. Decimo caſu, num. 149. Verum concludit ſpeciali, quod viſq; ad 154 debitor bonorum ſubſidium non requiritur inſinuatione, & in exceſſu, & ſi a reſideſ Capella Tholoſan. in deſi. 460. incip. Item ſuſi quaſum, an donatio per patrem, vbi Stephan. Auſertius plures alios reſcit. Ego aliter conſiderandam quaſitionem arbitror, quia ſi in alijs ꝑ ad ſummam viſq; quingentorum ſolidorum donatio valida eſt, & in exceſſu datur nullitas, in quaſitione propoſita non reſultaret ſpecialiter aliud, niſi quando bonorum ſubſidium aſcenderet ad maiorem ducatorum quingentorum ſummam. Et reliquam ſummam ſuperfluum ſolam di-

156 ecerem velle aſcendere ad ſummam ꝑ valoris quingentorum Aureorum, non autem eam computandam fore, cum quantitate debiti bonorum ſubſidij, & de hac quaſitione traſant Durus, & Gabriel, in locis ſupra allegatis, & Ant. Canaris de Inſinuatione. q. 50.

DIXIMVS hoc caſus, qui quotidiano vſu ſolent ſapius occurrere, ſunt verò plures alij, puta in redemptionem ꝑ captiuorum. Item in alimentis ꝑ pauperum: Item futuri temporis donatio vſu raturum. Item in reparatione ꝑ domorum, & eccleſiarum exuſtarum. Item in donatione ꝑ quæ fit militibus fortiffimis a Magiſtro equitum, ꝑ Militum. De quibus non fit inſinuatione, vt concordet ſunt Placentinus in ſumma Codicis, lib. 8. tit. 57. & Ant. in eodem lib. 8. tit. 53. Angel. de Clauiſis in ſumma, 5. Donatio, ſub num. 20. Ant. de Canaris de Inſinuatione. q. 43. agit de vſuſus. Ant. Gabriel, lib. 3. tit. de donat. conſul. 1. per totum. Iacobus Philippus Perſius lib. 3. conſulatio 40. per totum. Petrus Duca. in Regal. 224. per totum.

DECIMOQVARTO caſu, quo fieret donatio, etiam per patrem in matrimonio filij, quia ꝑ ſi eſſet exceſſus ſolidorum quingentorum, vt ſupra diximus ex cauſa dotis, & donationis propter nuptias, non exigitur inſinuatione, eodem modo, nec ex cauſa matrimonij, quod maioris ꝑ eſt ponderis, ad quæ continet Iacob. Menoch. in conf. 962. num. 18. vol. 1. Vincentius de Franſch in deſiſum. 205. per totum, quos ſequitur Ioann. Baptiſta Caſti de Facti ſcient. & ignorantia in ſpectu. 14. ſub n. 5. & ſeq. Ioan. Franciſc. de Ponte in conf. 25. num. 2. vol. 1. Ioan. Franciſc. de Caſtello in deſiſum. Sicilia 51. num. 8. Ioan. Baptiſta Thurn in Compendio deſiſum. Neapol. in 5. donationes facta. Franciſc. de Amici, in ea. 1. de hiſ qui ſend. dare poſſunt. S. Nolo tamen ſol. 215.

ARGVMENTVM.

Donationes cauſa mortis propter ingratitudinem donatarij reuocantur, quod vix non tranſit ad hæredes, quando donator in vita tacuit, niſi probaret ſtatim poſt ingratitudinem, teſtatore vita ſunctum eſſe, vel ad animum reuocaffe. donationes vero inter viuos perfectæ regulariter non reuocantur.

SYMMARIVM.

1. *Donationum magna seges est, & multas habes difficultates, & quoniam, quae videntur nascantur, & ortum habent, referuntur.*
2. *Materiam donationum exaltissimi tractantur Joannes Franciscus Ripa, & Andreas Tiraguelles.*
3. *Constitutiones, & Iustinianus Imperatoris leges, constituerunt contra ingratos Donatarios, nu. 4.*
5. *Ingratitudinem causa in donatione, nu. 6. 7. 8.*
9. *Heres donantis, an habeat potestatem renouandi donationem ex causa ingratiitudinis.*
10. *Beneficium renouandi donationem ex causa ingratiitudinis, an transmittatur ad heredes, nu. 1. 12. & 13.*
14. *Vasallus ingratiitudinis causam committens erga Dominum, an prius tractetur fidei?*
15. *Si Dominus vivens non agit pro ingratiitudine vasalli, an possit heres agere, nu. 16. 18. & 19.*
17. *Magister iurum Feudalium Andreas de Isernia.*
20. *Ingratiitudinis votum à primi, & largis mundi primordiis seculè puniuntur.*
41. *Lucifer puniuntur ab ingratiitudine.*
23. *DEVS Angelis peccantibus non peperit, de quo Joannes Antonius Panthera pulchrè inuehit, numero 23.*
24. *Adam fonalachrum DEI appellat Laetantius, nu. 25. & 26.*
27. *Labon officia, & fluerunt contra Jacob, nu. 28.*
29. *Romana Reipublica in Camillum Scipionem, Naficam, & Lentulum ingratienda.*
30. *Philippi Regis Macedonum in ingratos panisiani exempla, nu. 31.*
31. *Donationes inter vivos perfectas regulariter renouari prohibentur.*
33. *Donationes mortis causa fuerunt, in quibus clausula apposta est, quod nullo modo possit renouari, an renouabiles sint? si in illis mortis mentio fiat num. 34. & 35.*

TITVLVS DVODECIMVS.

De Renouandis donationibus.

MAGNA, ac longa seges est donationum, ita vt rectè dicat Nicolaus Valles de Rebus dubijs Traictatu 2. in princip. dum inquit, quam t quidem donationum materiam, autem affirmare, plus habere difficultatis, propter illius varium, diuersasque, tum sanctiones, tum consuetudines, & varia, pugnantijs iudicata, quam ipsos tractatus Substitutionum, vel iuris accrescendi, & si quid obscurius illis, & ideo opere præcium facturus est, quis quis hanc donationum materiam benè tractauerit, atque accuratè explicauerit. Hæc Valles. Propterea, cum per quatuor Titulos de illa dixerimus, hæc quinto loco de illarum reuocatione tractabimus, panemque dicentes quoad reuocationem ob susceptionem libero-

rum, quo ad materiam, ista inquit C. de Renouandis Donationibus. quam t optime elucidauerunt inter ceteros Ioan. Francisc. Ripa, & vltimo loco Andreas Tiraguelles, post quos difficile erit, rem aliquam ab illis intractam, reperiri.

IMPERATORES Constantinus, & Iustinianus erga Donatarios ingratos rectè cauerunt à Donantibus posse reuocari, isti enim cauerunt tribus t ex causis, martem; quæ filio donasset, & post transitum ad secundas nuptias, posse ingrati tudine reuocare, prima si vitæ illius esset infidus. Secunda si manus impias in eam intulerit; Tertia si totius substantia iacturam molitus esset, vt in Aut. de Nuptijs, & mater tamem. Et si filius, & in Aut. Quod mater C. de Reuoc. donat. Sed idem Iustinianus, Donationes t legitime factas, firmas, & illibatas manere, si donationis acceptor circa donatorem ingratus non inueniatur, ita vt iniurias atroces in eum effundat, vel manus impias inferat, vel iacturæ molem ex insidijs suis ingerat, quem non leuem sensum substantia donatoris imponat, vel vitæ periculum aliquod ei intulerit, vel quasdam conuentiones, siue in scriptis donationis impositas, siue sine scriptis habitas, quas donationis acceptor spondidit, minime implere voluerit, de quibus habetur per Iustinianum in l. fin. C. eod. tit. & in S. sciendum est semen, vbi Accursius, in verbo. Ex causis. Iust. de Donat. & habetur in S. prædictis modis beneficium. Quia fuit, causa beneficij amittendi, ibi. Et donationes iure perfectæ reuocantur. Vnde Gregorius Nonus Summus Pontifex, inquit. Propter eius t ingratiitudinem, in quem liberalitas est collata donatoris persona de Rigore iuris eam potuit reuocare, Si forte in ipsum impias manus iniecerit, Aut sibi atroces iniurias, seu graueretur suarum damnum, vel vitæ periculum inferre præsumpserit, vt in c. fin. extr. de Donationibus de his ingratiitudinum causis in d. l. l. fin. tractatus summarij Berol. & Bald. vbi Alberticus scribiti contineri his vericulis t antiquo more compactis videlicet:

Quinque modis perdo, mihi, quæ donata fuerunt, Infero si damnum graueretur donantis in aere, Si per me sit tunc atrox iniuria facta Et sua persona manu vel vulnere solida Quando sua vita crudeliter infidus ab Ingratum factum, dic me sine t sifregero pactum, Ioan. Francisc. Ripa in vop. d. l. l. fin. in princip. ipse fecit t alios versiculos, scilicet.

Donator, non etiam eius heres ab ingrato donata Iure repetit, ingrati facinus atrox iniuria, damnum, Impia dextra, fides fracta, pericula necis.

Doctores vtriusque de eisdem ingratiitudinis causis sciopere Placentium in summa Codicis, lib. 8. tit. 59. Alio in summa sua lib. 8. tit. 55. ed. 1. vers. Vbi autem ex ingratiitudine, Prædicta Papæ (in Fortuna libelli) agitur ex donatione in verb. irreuocabiliter, nu. 1. cum pluribus seq. Joachim. Mynsinger, in dicto S. silentium est tamen nu. 1. enumerat causas similes. Iacobus Henrich. de Arbitrar. indic. quæst. lib. 2. cent. 2. c. 6.

casu 130. Hermannus Pulteinus iuris prudentia Roman. lib. 1. cap. 76. versic. Quia tamen donatary. Ioan. Ferrarius Montanus institutio, lib. 2. tit. 7. col. fin. versic. Postremo aduerte. Federicus Scotus in cons. 6. num. 10. lib. 2. tomo 1. Fabius Turrett. in cons. 98. num. 8. volum. 1. tangit Achil. Pedrace. in cons. 18. num. 27. Quantilanus Mandatus in tract. ingratitudinum, cap. 17. quem sequitur Ioan. Baptista Cella de Facti scientia, & ignorantia, distinct. 53. num. 18. centur. 1. Ludovic. de Molina de Hispaner. Primogenitus lib. 1. cap. 9. num. 3. 1. Iulius Clarus in S. donatio, q. 21. in princip. Petrus Nicol. Metzius de contrariis, tit. 1. de donation. S. Quomodo annulatur, & reuocetur donatio, num. 20. Sebast. Medices, de Acquirendo rerum Dominio parte 1. Gloss. 2. num. 416. Ioan. Berbery in Fistorio iuris parte 2. tit. 6. num. 1. 2. Hieronym. Trueller. Disputationum Selectar. parte 2. disput. 19. Thesi 7. Matib. de Affili. in decis. Neapol. 264. sub num. 48. cum alij allegatis per Petrum Cenedo collectorem. Iuris Canonici parte 2. collect. an. 47. num. 1. Marc. Anton. Peregrinus de iure Fisci, lib. 2. tit. 1. 3. num. 6. 11. Anton. Faber in Codice Fabr. lib. 9. tit. 5. defin. 4. num. 4. Daniel Penasorinus in Analysi iuris, Pontificij, lib. 3. tit. 24. S. qua pugnantia, Franciscus Hotomannus in Commentar. fender. lib. 2. tit. 23. S. 1. in verb. egregia.

SEXTAM ingratitudinis causam, ex qua reuocari potest donatio, dico esse si donatarius intra annum ꝑ lucus adulterium commiserit cum vxore donatoris, committens stuprum cum adulterio præsumpro, quia reuocatur donatio. *Ripa. in dicta l. fin. q. 61. num. 207. quem sequi sunt. Roland. à Valle in cons. 86. an. 39. vol. 2. Ioan. Baptista Cella de Facti scient. & ignor. cent. 1. dist. 12. an. 19.*

INTELIGE eandem facultatē tributam donanti, vt possit ob aliquam causam ingratitudinis occasionem, non esse concessam hæredi donantis, ꝑ vt in specie dicit, *text. in dicta l. fin. C. de donat. dum inquit, Hoc tamen vsq; ad primas personas tantummodo stare censemus, nulla licentia concedenda donatoris successioibus huiuscemodi querimoniarij primordij instituire, etenim si ipse, qui hoc passus est, tacerit, silentium eius maneat semper, & nō à posteris eius suscitari conceditur, vel aduersus eam, qui ingratus esse dicitur, vel aduersus eius successores. Eodem modo dicit Pontifex in dicto c. fin. de donat. Quod tamen (inquit) ad donatoris, qui hoc traxit, non extenditur successores. Vnde quod beneficium reuocandi donationes non transmittitur ad hæreses dixit Præfatus Papien. in forma libelli qua agitur ex donatione. in verb. irreuocabilibus, sub an. 1. & Ludu. Roman. in cons. 26. incip. Pro decedente, sub an. 10. Antonius Faber in Codice Fabricij, lib. 3. tit. 36. defin. 13. an. 1. Gualo Papa in decis. Delphin. 214. num. 1. Antonin. Thesaurius in decis. Pedemontan. 124. an. 1. & antea in decis. 121. sub an. 1. vers. probatur præterea, Petrus Greger. Sintagma iuris vniuersi, lib. 2. cap. 15. sub an. 8. Marius. Scin. Iunior. in cons. 89. an. 29. vol. 3. Iosephus Ludonici in decis. Perusij. 93. an. Summa Decretorum Tom. I. l.*

40. cum pluribus seqq. hoc antea dixerat Philippos Imperator in l. 1. in fin. C. de Reuoc. donat. vbi de iure ꝑ reuocandi loquens inquit, Hoc tamen ius habet inter ipsos tantum, qui liberalitatem dederint. Ceterum, neque filij eorum, neque successores ad hoc beneficium pertinerebunt. Neque enim fas est nullo modo inquirari donationes, quas is, qui donauerat indicem vitæ suæ, non retrahatur.

TEMPERANDA est conclusio proximè tradita, secus esse si hæres probauit donatorē defunctum, vel statim, quo tempore fuit informatus ingratitudine id vitæ discessit, nil ipse viuens, ingratitudinem & illius causam, & nullam de illa notitiam ꝑ habuit, quia eo casu hæres agere posset ingratitudinis donationem reuocando, quod optime tradidit, & corroborauit. *Ioannes Franciscus Ripa in dicta l. fin. q. 61. num. 205. versic. Sed quid si non potuit, quem refert, & sequitur Ioan. Baptista Cella de facti scientia, & ignorantia distinct. 53. num. 14. centur. 1. fuit tamen istud originale dictum Ioan. Andr. Petri de Anchar. in dicto c. final. de donat. quod, & voluit ibidem Abb. Paser. num. 7. 8. Alexand. in l. Rej iudicata, num. 5. ff. solut. matrim. Ioan. Faber, in S. secundum c. fin. num. 1. cum pluribus seqq. de donat. dū dicit, quod si citò mortuus fuerit, siq; ꝑ conqueri non potuit, videtur hæres eius posse agere. vsq; de confirmand. Tutores, l. in confirmando, l. vlt. item. Idem voluit Messing. in dicto c. secundum, an. 4. Hippolyti. Riminaldi in S. 1. num. 575. l. 1. de donat.*

IN FEVDIS Vassallus ingratitudinis causam cōmittens erga Dominum, ab illo feudo priuabitur ꝑ contrarij in tract. Fendorum, parte 4. an. 1. Matib. de Affili. in c. 1. S. fin. an. 104. Quib. Modis feud. amittat. & in decis. Neap. 265. num. 48. Ripa in dicta l. fin. num. 2. arg. cap. 1. S. porro, quæ sit prima caus. feud. Martini Londen. in c. 1. de Feudo Guardia, num. 8. in cap. 1. num. 4. in quib. caus. feud. amittat. ante ipsos omnes. Iacobus Arduianus in Summa Fendorum, cap. 55. incip. cum pradiatum est. Petrus de Bella Perica in Tract. Fender. titulo 9. numer. 6. Gulielmus Hanneonius iuris Fender. lib. 3. capite. 1. Franciscus fonsbeccius in Commentar. ad vsus Fender. parte 12. num. 10. Francisc. Hoteman. in disputation. Fendifica, capitulo 41. & in commentarij Fendorum, libro 2. tit. 23. S. 1. in verb. Egregia. Nicolaus Intrigialde Fendis, quæst. 73. part. 1. Francisc. Duarenus in consuetudin. Feudales, capitulo decimoquarto, numero primo. Ioan. Ferrarius Montanus in Commentarij ad vsus Fender. lib. 4. capite. 1. vers. Culpa deniq; & causa 17 Petrus Nicolaus Metzius de Feudis, sign. ex quibus causis Feudum amittatur, numero 130.

EODEM modo, quod hæc facultas reuocandi ob ingratitudinem feudum à manu ingrati vassalli, si ad illud reuocandum viuens Dominus, non egit ad Folloniam vindicandam, id non permitti hæredibus, ꝑ nec contra hæreses. *arg. l. iniuriarum in princip. ff. de iniurijs, l. pen. ff. de in ius vocand. & hoc voluit Gloss. in c. 1. S. porro in*

Aa
cērb.

verb. *afuerit, in fin. Qua fuit prima causa benefice, amitti.* quod fequitur *Joan. Andr. in addit. Specul. in tit. de Feudis, §. Nunc dicamus qualiter in apellat. incip. l. fin. reuocatur hoc quæstio. in fin. Alexand. in conf. 189. incip. in causa, & l. tit. an. 2. q. vol. 6. Roland. à Valle in conf. 81. nu. 16. vol. 3.*

NIHIL OMNIVS heredes Domini admittuntur, si Dominus ante mortem, ingratitudinis ¹⁶ i causam ignorauerit, si fuerit, & minatus fuerit, feudum, vel reuocare, nec antea potuit, cum statim mortuus fuerit, vel postulationem fecerit coram testibus, quia istis casibus, admittuntur illius heredes ad opponendam ingratitudinis speciem in vicem, & locum mortui Domini, arg. dist. l. in confirmando, & dist. l. testis item, ff. de confirmando, inter alia voluit *Joan. Andr. in addit. Specul. in tit. de Feudis, in dist. §. Nunc dicamus qualiter, in dist. addit. incip. l. fin. reuocatur hoc quæstio. in fin.* quem fequitur *Abb. Paner. in cap. fin. numer. 7. 8. de donationibus, quod doctissimi aduertit Joan. Faber in dist. §. sciendum, num. 1. 2. 3. in R. de donat. in Tunc etiam, in dist. l. fin. C. de Reuoc. donat.* Picnius ¹⁷ dicit magister iurum f. feudum *Andr. de l. scruia in dist. cap. 1. §. per hunc, numer. 17. vers. scilicet, sequitur in class. tit. l. qua si prima causa benefice, amitti.* dum scribit de Domino feudi, qui tacuit, & ideo vide- ¹⁸ tur t. remississe, fequitur, Nisi dominus fuisset conque- ¹⁹ situs dum vivit, vel ad animam reuocasset, vel capisset, vel parasset se ad questionem, aut ad reuocationem loci propter f. lioniam, vel dum venisset ad mouendam huiusmodi litem, defunctus est, vel propositum habuisset reuocandi, quem fequitur *ibi Bald. vel, vt dicit Cyn. in l. 1. C. de Reuoc. donat. & Bald. in dist. §. per hunc, & post eum Alexand. in l. Reindicata, num. 4. ff. solut. matrim. & idem Alexand. in dist. conf. 189. incip. in causa, & l. tit. numer. 2. q. volum. 6. Roland. à Valle in conf. 81. num. 16. volum. 3. Hippolyt. de Marsil. in l. 1. nu. 88. 89. C. de Raptu Virgin. iacobin. de Sancto Georgi, in inuestitur. Feudor. parte 10. numer. 76. Francisc. de Corte in tracit. Feudorum, parte 4. num. 156. Laurentius Syluan. in Tract. de Recognition. Feudorum, quæst. 29. limit. d. 1. Ludolph. Schrader. in Tractat. Feudor. secunda parte 9. part. Princip. Sectio. 10. num. 10. vers. sciendum hoc conclusio. *Joan. Francisc. Ripa in l. fin. q. 61. num. 205. 206. 207. C. de reuocand. donat.**

NEC MIRANDUM si aduersus donatarios statutum fuerit, ut si ingratitudinis maculas in suos Donatores effunderent, donatio facta, reuocari posset, quando crimen istud f. uen- ²⁰ titate magna, à nascens t. Mund. primordio punitum exstitit in personam Luciter, qui cum a DEO optimo maximo, mira pulchritudine & decore creatus esset, id sibi superbissime arrogauit, vt diceret non erubuerit, quod ponere intendebat suam sedem in Aquilone, & esset similis Altissimo, vadè optimè admiratur *Isaas, capitula decimo quarto, Quomodo (inquit) cecidisti de*

cælo Lucifer, qui mane oriebaris, corruisti in Terram. Et post pauca dicit. Verumtamen ad infernum protraheris in profundum lacu, de quo *Ezechielis, capitula vigesimo octavo, Propterea, vt dicit Hieronymus est precipitatus de folio, & de ori- ²¹ ente factus est occidens t. ob ingratitudinem suam, erga suum creatorem, ac Dominum, pro grauissimo Malefactoris crimine, de illo inquit CHRISTVS Dominus apud *Lucam capitula decimo, Videbam Sathanam sicut Fulgur de cælo cadentem, & D. Iohannes Apocalypsis, capitula decimo secundo, Et factum est (inquit) prælum magnum in cælo, Michael; & Angeli eius præliabantur cum Dracone, & Draco pugnat & angelicus, & non valuerunt, neque locus inuentus est eorum amplius in cælo. Et procius est Draco ille magnus, serpens antiquus, qui vocatur Diabolus, & Sathanas, qui seducit vniuersum Orbem, & procius est in terram, & angelici eius cum illo milia sunt, & quæ fequentur. Ac sub nomine Astur describit eius pulchritudinem *Ezechiel, cap. 31. Quorum Angelorum Luciferi, & sequacum peccatum inuadit DEVS Altissimus horribilem contra illos sententiam promulgauit, quod à Cælo perpetuo banirentur, & aeri caliginoso, in profundis abyssi perperis penis in tremendo ludicio referantur; Cuius praece meminit *Apocalypsis Principis D. Petri 2. Petri. 2. si ²² enim DEVS (inquit) angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciantibus in iudicio referari. Contra quem ita pulchre *Iohannes Antonius Panibeta de Monarchia CHRISTI lib. 3. cap. 12. inquit: O infelicissima creatura, nimis de se ipso præsumens: O incensata iactantia, adeo superbiens, qua sua sponte voluerit contra creatorem suum rebellis fieri. O Temeritas nimium sibi assumens, vt non modò accepta beneficii Diuina recognoscere voluerit, sed Diuina audacter ingratissimus se opponere placuerit. Vnde miserrimus, & infelix à tanta sublimitate, & Celsitudine, in tantam venit infamiam humilitatem, ex loco splendidissimo in obscurum, ac profundum, ex tanta laetitia & summo bono, in tantam miserrimam, summamque miserrimam. Hæc Panthera.*****

SIMILI Modo Adam primus hominū ²³ patiens, à DEO ad suam imaginem t. creatus, & similitudinem, ita, vt simulachrum DEI illum appellet *Lactantius Firmianus: Diuinarum Insultationum lib. 2. cap. 1. & ex humo illum ad sui officii contemplationem subleuauit, vadè Ovidius lib. Metamorphoses 1. inquit*

*Prona, qua cum fuisset animalia cætera terram
Os hominis sublimis dedit, Calumq; videre
Desinit, & erectus ad sidera tollere nitens.*

Omniaque illi subiecit, oues, & Boues, ioseper, & pecora campi, volucres cæli, & pisces maris, vt inquit *Genesis, capitula primo, Crescite (inquit) & multiplicamini, & implete terram, & subijcite eam*

eam & dominamini piscibus maris & volatilibus
celi, & vniuersis animantibus, quæ mouentur su-
per terram. Factus est propterea Tertrenarum om-
nium rerû Dominus, nihilominus de illo rectè in-
quit *David Psalmi 48*. Homo cum in honore esset,
non intellexit, comparatus est iumentis insipien-
tibus, & similis factus est illis. Cum enim esset ad
similitudinem Dei conditus, omni virtute pollens,
nec .n. scientiam boni, & mali ex arbore discernere
poterat, q̃ non habebat, cū ipse boni, & mali scien-
tia ornatus fuisset, cõpositus .n. erat ex anima ra-
tionali, quæ boni, maliq; iudicio pollet. Sed ei im-
posita lex, & præceptum, ne de arbore illo com-
ederent, quia qua die comederent, morte morerentur,
datumque est illi arbori, boni, ac mali scien-
tiæ nomen, quia bonum erat præcepti obedientia,
malum verò contrarium obedientiæ vitium,
Rebellio. Ex illius enim transgressione experi-
mento cognosceret, quod nomen ab effectu, & pe-
na habere inobediendi pœnas, *† ex Phloxam
enim Metabogeni Episcopo, & alijs longiori titlo fir-
mas Metes Barcepha de Paradiso, parte 1. cap. 19.*
Vndè quemadmodum Lucifer, cum adorari, &
similis Altissimo esse voluisset de celi sede deicetus,
& in profundum Abyssus destinatus, Eodem mo-
do tentauit Euan, quod ex prohibitione facta non
morerentur, sed quod essent sciti Dij scientes bon-
num, & malum. Sciebant primi parentes, quod
si transgredierentur præceptum, malum facerent.
Quilibet enim legum præcepta non obseruans,
scit malum facere, verum Eua, ambiji fieri Deam,
& sic crimen commisit, & vir illam eadem cupidi-
ne ne falleretur, sequendo, delicti eiusdem locius eua-
sit. Et sicut Lucifer de celo, sic illi è Paradiso ex-
ilio missi sunt. Quæ latius *Metes Barcepha in com-
mentarijs de Paradiso* prosequitur.

LABAN, & filij eius immemores, siue po-
tius t̃ contemptum quod spacio annorum qua-
tuordecim seruierat illis Iacob, ob consequendum
matrimonium cum Rachele, constituta dote pro-
missarum ouium signatarum, ingrati cum genero,
& filijs, cum cognato, & fororibus. qui discesserant
de Mesopotamia pergentes ad Isaac patrem Iacob
in Chanaan, quos Laban, & filij cum alijs perse-
quentes pessimo animo per septem dies in monte
Galaad illos, sed in Somnis à Domino, vt caueret,
ne quicquam asperet loqueretur contra Iacob. Id-
circo raris factus non processit ulterius, quia
DEI timore ab exequendo ingratitudinis actu,
pro quo ierant. Labam osculatis filijs, & filiabus
illisque benedictis vniuersisque abiit in locum
suum. vi habetur. *Genesis ca. 31.* Verum ex CHRI-
STI didico, dicens *Clement Alexandrinus Peda-
gogi lib. 1. cap. 18.* esse bonum in ingratis, & im-
probos t̃ ex illis arbi. cap. 5. Efforte misericordes
sicut, & pater vester misericors est, & ex alijs ibi
adductis.

.. ISTDV ingratitudinis vitium commacula-
uit Respublicas, præsertim Romanam t̃ in Fu-

Summa Decisionum Tom. III.

rium Camillum, Scipionem maiorem, in Scipio-
nem Asiaticum, & Scipionem Africanum, Nafi-
cam, Lentulum. Primum, & secundum exilio dam-
narunt; Tertium Peculari figurato carceri duci
iussissent, aliaque prauissima huius modi vitij nar-
rat *Valer. Maximus, lib. 5. cap. 3.* Sed narrare ingra-
titudinis historias, esset longissimum scribere cam-
pum assumere, sed cum exemplari Decisione id
ad finem perducere intendam. Militem habebat
Philippus Rex Macedonum, strenuum, cuius ope-
ram t̃ in nonnullis expeditionibus fuerat exper-
tus, in quem virtutis causa nonnulla conferre so-
litus erat, is naufragus expulsus in agrum suæ cu-
iusdam Macedonis, qui humaniter illum accepit,
recreauit, sanauit, viaticis etiam instruxit, nullo
hospitalitatis officio prætermisso, Descendens pro-
mittit gratias accepti beneficii redditurum, illius
memoriam habiturum, cum primum ad Philip-
pum Regem perueniret, cum ad Philippum perue-
nisset, causam sui naufragij, & pericula damna
narrauit, quorum occasione à Rege, multa prædia
obtinuit, nulla hospitijs mentione facta, Tandem
hospes videns se ab hospitante indignissimè tra-
ctatum per Epistolam Regi, omnia, quæ in il-
lo contulit benignæ hospitalitatis officia, illaque
narrans, perquisita diligenter veritate Philippus,
Pausaniz mandat, vt bona, quæ illi donauerat
t̃ eriperentur, & hospitanti gratissimo donaren-
tur, Militi verò ingrato stigmata inscriberentur
in facie Huiusmodi dicterio, Hic ingratus hospes
est; vt est author *Seneca de Beneficijs, libro 4. ca-
pitulo 37.*

Quo verò ad donationes inter viuos perfectas,
regulariter illas reuocare non licet, t̃ vt in *L. l. 2.
l. 3. l. 4. l. 5. C. de Reuoc. donat.* Quinimodo etiam in
donatione facta mortis causa si aderunt verba,
quod nullo casu possit reuocari, tali casu illam tra-
sire in donationem inter viuos, & fieri irrevocabi-
lem t̃ *tex. in c. amplabilis, in l. vii. si donatur. 27. ff.
de donation. caus. mortis.* & voluit expresse per il-
lum *tex. Petrus Iacobus de Aureliano in Pract. titul.
de conditione ex lege, qua pro re donata competit, col.
1. sub numer. 1. vers. Item irrevocabilis,* cui alludit
illud quod habetur in *cap. si qualibet, in fine 22. quæst.
2. ibi non auctore, quod ipse donari, nec hæredes
iudeo, quem largitus sum non habenti, cuius
text. autoritate. gloss. notabilis, in cap. constitutus,
in 2. verb. concessio, extr. de concessi. prob. dicit, non*
34 reuocari perfecta t̃ donatio, nisi ob culpam do-
natarij, negari non potest, quin *text. in dist. 1. vbi
irã donatur, ambigui tamen Doctores, an ibi sit
facta mentio mortis, & dicitur in illa, q̃ non possit*
35 reuocari, an idcirco dicatur causa mortis, an t̃ inter
viuos? quos tetigi supra, nihilominus declarat
opimè *Alexand. in cons. 14. incip. circa primum dubi-
tum, vbi diligenter rem exagitat, volum. 1. quem
sequitur Marian. Senior in cons. 53. in præsent. vol-
lum. 1. Dec. in l. fin. nume. 21. C. de pall. & in cons. 239.
primo, in cons. 306. incip. in iudicio esse arbi-*

Ad 2 iter

trav in consil. 470. incip. dua dubia, columna prima, bene Marian. iunior in consil. 114. numero 10. 13. & 15. volum. 3. Didacus Cœnar. in rubr. de Testamentis, parte 2. num. 1. & 13. Ioan. Gutterius resolutionum parte 1. cap. 12. num. 12. Nicol. Falla, de rebus dubijs, tractatu 23.

A R G V M E N T V M.

Fideiussio præstatur in iudicio, ut de iudicio Sisti, & de soluendo iudicatum, vel de aliquem representandum in causa criminali. extra iudicium vero, ut quando quis promittit aliquam indemnitate, vel pro alio spōsionem, vel ex promissionem præstat, fideiussor absque stipulatione non obligatur, nec fideiussores possunt esse clerici regulares, nec minores viginti quinque annis de iure communi, nec furiosus, qui siue stipuletur, siue promittat, nihil agit, nec ebrius, nec milites, nec filius familias, nec mulier. Cautio de demolendo in noui operis nuntiatione præstari debet. Qui fideiussit pro tutore potest esse contutor; Idoneus præsumitur fideiussor, qui est diues, usufructuarius tenetur cauere, similiter tutores, & curatores. fideiussio facta super venditione rei minoris sine decreto non tenet, & alia plura.

S Y M M A R I V M.

- 1 Fideiussio, cautio, & satis datio videntur synonyme, nu. 11 & 12.
- 2 Difficilis est omnis definitio.
- 3 Descriptio consistit ex genere, & proprio.
- 4 Descriptio quandam rem propria quadam proprietate designat.
- 5 Fideiussor dicitur ille, qui alienam obligationem in sua ducit.
- 6 Fideiussio est aliena obligationis promissio.
- 7 Fideiussio aliud non est, nisi stipulatio, qua quis pro debitor stipulatur, promittit.
- 8 Fideiubere nil aliud est, nisi pro alio alterius obligatione fidem obstringere.
- 9 Fideiussor est, qui præsentem alie fidem affringit.
- 10 Fideiussor est, qui pro alieni debiti intercedit.
- 11 Fideiussio est stipulatio, seu sponsio, qua quis pro debitor aliquam fidem facit, extra manuum, in interponenda, ad debiti soluitum in subsidio obligatur.
- 13 Fideiussio, aut præstatur in iudicio, vel extra iudicium.
- 14 In iudicio a iudice præstatur expensarum fideiussio.
- 15 Actor etiam si possideat immobilia tamen tenetur fideiussorem expensarum præstare.
- 16 Fideiussorem expensarum excipit ab iudice, &

consuetudine non seruari volumus aliqui. Declara. nu. 17.

- 18 Fideiussio, siue cautio de illa in iuri, & de iudicio. Si sit, qua quondam per Imperialem cameram, ut admitteretur sub cautione iur. a iura facti decretum.
- 19 Fideiussio de soluendo quicquid fuerit iudicatum, & ad illam, an sententia committitur nu. 20.
- 21 Fideiussorem de iudicio soluendo, an præstare tenetur, qui possidet immobili.
- 22 Clausula in mandato procuratorio, retinens illud ab onere satisfaciendi.
- 24 Fideiussio, quam quis promittit in iudicio criminali aliquem præstare.
- 25 Fideiussio de non offendendo, ubi quis timet.
- 26 Neorianus seditiones, sed conferatur pax, Camera Imperialis partes togæ ut similitudine taceant de non offendendo.
- 27 Fideiussio de exhibenda re, de qua agitur, de illa non alienando, de non barattando, & interueniendo, & ad omnem Curia requisitionem exhibenda quævis opus fuerit, & agitur de Mobili, nu. 28.
- 29 Fideiussio de re exhibenda est requisitio in re mobili, & inuenta, facti sequestrati loco.
- 30 Carceratus in criminali carcere, petiit liberari, & reduci ad fideiussorem de securo carcere.
- 31 Nobilis puer assignatur propria domus, Curia palatium, vel tota Civitas.
- 32 Fideiussio dicitur illa, quando datur dilatio, vel expectatio quinquennalis. Declara. nu. 33-34.
- 33 Fideiussio indemnitate est illa, cum quis promittit eximere indemnitate, & illam aliquem.
- 36 Mandatum simile est fideiussori, nisi quia precedit obligationem principalis, unde si prius mandatum detur sequitur fideiussio.
- 37 Expressio similis est fideiussioni, quia promittit pro alio, qui obligatus non est.
- 38 Expressio est pro fideiussione, licet improprie.
- 39 Sponsus est pro fideiussore, ideo sponsus, spondens, sponsus, fideiubens, & aduersus sponsorem est alio, veluti aduersus debitorem, nu. 40-41.
- 41 Fideiussor dicitur vas vasis.
- 42 Vas, sponsores sunt in causa capitali prades in causa pecuniaria.
- 43 Vas, Vas aduocatum, eleganter ex Budon. nu. 45.
- 46 Fideiubere, & pro alio se obligare, nil aliud esse, quam dilapidare.
- 47 Illegatus dicitur fideiussor ex Salemasne.
- 48 Fallaci alius, qui dicit, quod ubi fideiubere, est obligatus Beata Maria Annunciations Vbi Nicola polit, qua se excusant, a fideiubendo.
- 49 Fideiussio, in qua non interuenit stipulatio, fideiussorem non obligari, nu. 50.
- 51 Clerici fideiussores esse nequeunt, & fideiussiones inferentes ab ecclesia obiciuntur, nu. 52 & 53.
- 54 Clerici in Regio fideiussores esse non possunt nu. 55-60. 61. 63. 64. 65. 66. 67. 68. & 69.
- 55 Abbas, nec monachi fideiubere possunt, numero 56. Quid in fratri Tertij ordinis Dni Francisci, numero 57 & 58.

- 64 Donatio mutua inter viros.
 70 Idem viginti quinque annorum ad fideiubendum de iure communis non probatur, quando restituitur adversus fideiussorem? n. 71. 73.
 71 Restitutio in integrum minori adversus fideiussorem, quando datur?
 72 Alter atas in Regno Neapolitano est annorum decem & octo.
 74 Furiosus, sine stipuletur, sine promittat, nihil agit, num. 76.
 75 Furiosus nullum habet consensum.
 77 Ebrius in fideiussorem non obligatur.
 78 Faustus ebrius, ut fideiubere.
 89 Contractus factus ab ebreo, quando valet? num. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88.
 88 Carolus Quintus Imperator in Germania constitutionem fecit, ne ibi aliquo modo succurreretur.
 89 Milites, an fideiussori esse possint, num. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99.
 100 Fideiusimilis de iure communis, an fideiussor esse possit? Declara. n. 101. 102. 103. 104.
 105 Mulier pro alio fideiubere quando possit. Vide num. 106. 107. 108. vlt. ad num. 105.
 108 Senatus consultum ante Imperatorum tempora, suorum.
 111 Mulier obligari se cum marito, an presumatur tota summa praeiussisse ad virum, num. 112. 113.
 114 Contractus uxoris factus ante matrimonium, an ab illa solui debeat? n. 115.
 116 Mulier, qua fecit, ut deciperet, vel quia scisbas non teneri, non imatur Velleiano, num. 117. 118.
 117 In facto proprio non presumitur ignorantia, sed scientia.
 118 Decepti, & non decipientibus iura subueniunt.
 119 Mulier, cum non esset obligata sponte soluat marito, vel alteri, non repetit. Amplia, num. 120.
 120 Mulierum genus auarissimum.
 122 Mulier renuntians Senatus consulto Velleiano, an illo innuitur? Declara. n. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137.
 144 Mulier innuitur Velleiano, si dotem dederit mulier pro filia, sine exiranea.
 145 Senatus consultum Velleianum non habet locum in Imperatricibus, Regibus, Principissa Ducissa Marchionissa, etiam illa qua in suis Dominij sunt suprema.
 146 Dilatio quinquennalis, sine moratoria à solo Principe conceditur, & ita cauetur iure Regni Neapolitani, num. 147. 148.
 147 Intellectus Ritus magna curia Vicaria, n. 148. 163.
 148 Impetrantes moratoria quinquennalem debent dare fideiussorem de solvenda finito tempore.
 149 An dicta fideiussio sit petenda, alias non datur? num. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161.
 150 Intellectus status Montis ferati, num. 151.
 152 Clausula, & non aliter valeant, in re scriptis qd operetur, & an inducat formam? n. 153. 154. 155. 156.
 157 Rescripta quinquennalia sunt iniuncta cum gratia, & modificatione.
 162 Rescripta quinquennalia, quomodo fiant in Gallia? num. 162. 163. 164.
 165 Versus scriptis quinquennalis rescripti, an debeant? r?
 156 Intellectus Prag. Regni incip. Malitius de Francione moderanda, num. 167.
 168 Nunciatio non operis, vel non a discipulis, vel praestabit cautionem de demolitione, num. 169. 170. 171.
 172 Clausula, si senseris te gravari, quando requiratur, in nunciatione non operis, num. 173. 174. 175. 176.
 174 Practicum Nunciationis non operis ipsius traditis Regibus Beneventanis, ut auctor demonstrat, num. 175. 176. 177. 178.
 179 Quoad non operis nunciacionem Iustinianus Imperator & nam fecit legem, super qua emanatis pluribus intellectus.
 180 Intellectus praestiti dubij sunt, & de his agit auctor, num. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193.
 194 Debitor an dicatur fideiussor, id quod probatur esse Tutor illius, qui fideiussor praestare popilli, nec possit dari cum tutor, num. 195. 196. 197. 198.
 195 Fideiussor viginti obligacionis, nomine sui principalis, scilicet, & varias solvenda, an versus repetat antequam reliquis creditoribus, quo ad ipsam sortem satisfas? erant enim in solidum obligati, & ab eo indemonstratis cautione acceptat, n. 200. 201.
 202 Idem quis praesumitur, quoad mores, non autem quoad alia, num. 203. 204. 205. 206.
 207 Fideiussor per conventionem dandus per partes, tunc dandus est idem, num. 208.
 209 Idem non est, qui immobilis non possidet. Declara. n. 210. 211. 212.
 213 Fundus dotalis alienari prohibitus est per legem Iuliam, quid si interveniant fideiussor emittens? n. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227.
 228 Vfusfructuarius, an praestare teneatur cautionem de vitando, fruendo arbitrio boni viri, & quid continere debeat? num. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243.
 244 Tutores, & curatores fideiussorem dare debent, n. 245. 246. 247. 248.
 249 Tutor ex inquisitione, an teneatur dare fideiussorem? num. 250. 251. 252. 253.
 254 Supplicationem, sine reclamationem a sententia Sacri consilij, cum ab illa non appelletur exequitur praestita fideiussione de restitutione in casu retractionis, num. 256. 257. 258.
 259 De iure communis, qui aliquem accusabat, pena Talionis infirmitur, remissum.
 260 An de iure Regni Neapolitani habeamus aliquam legem, qua pacem Talionis praestaret? num. 261. 262. 263. 264. 265.
 266 In Germania Caroli Quinti Imperatoris legibus, quae allegantur, cautum est, quod accusator causa criminalis quam diu non cauit, vel ab iustitia actione distans tam diu ponatur in carcere cum Reo.
 267 Iure Electoratus Saxoniae cauetur sic praestanda esse cautio expensarum in criminalibus, sicut in civilibus.
 268 Praestantur promissa aliquem toties, quoties opus fue-

- ris, an semper teneatur, aliàs incidat in penam fideiussoris? diuersa sunt opinionès, secundum casum diuersitatem.
- 269 Prima opinio, quod per primam presentationem, fideiussor liberetur.
- 270 Secunda opinio, quod per binam presentationem liberetur.
- 271 Tertia opinio, quod quando fideiussio dicit, toties quoties in iudiciis placuerit, & fuerit ab eo requisitus, tunc in omni iudicio requisitione teneatur presentare.
- 272 Quarta opinio, quod si toties, quoties fuerit facta promissio, si quinque Vicibus presentauerit, amplius non teneatur.
- 273 Quinta opinio, quod si per fideiussorem facta est promissio de iudicio Sisti, tunc teneatur fideiussor usque ad sententiam proferendam in iudicio, nn. 774. & 775.
- 276 Fideiussor, qui super nouis iudicijs interuenit, si iudicia noua, non vetera interuenierit, presentare teneatur, nn. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294.
- 278 Fideiussor nouorum iudiciorum, tam ipse, quam principalis erant citandi.
- 279 Promittens intra octiduum diem presentare, an requiratur alia interpellatio? nn. 280. 281.
- 282 An fideiussor nouorum iudiciorum teneatur presentare ex causa antiqua & non ex noua? nn. 283. 284. puta ex homicidio nouo, nn. 285. 286. 287.
- 290 Reus si est presentatus, & ausus est, an teneatur fideiussor? nn. 291. 292. 293. 294.
- 295 Rem minoris tendens, si iudicijs decreta, an mulier agat? quid si interueniat fideiussor? nn. 296. 297. auctoribus opinionibus, nune. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305.
- 306 Vnus ex correis creditoribus vult totum debitum, vel solum repetere, quo pacto sibi succurrat? nn. 307. 309. 310.
- 308 Cessio amans, vel in alio solutionis faciendae erit, ut valeat?
- 311 Relegatus in insulam, praeiussit fideiussorem de seruandis finibus, discessit ab insula, pretendit Fideius dupliciter relegationem, & exigere penam fideiussoris? vide nn. 312. 313. 314.
- 315 An excessus principalis prius faciendae, quam fideiussoris? nn. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 339. 340. & 341.
- 342 Promittens de Rato, an teneatur tamquam fideiussor, nn. 343. 344. 345. & 346.
- 347 Statum si mutatur principalis, an liberetur fideiussor? nn. 348. & 349.
- 350 Promissio de dandis fideiussoribus, an intelligatur, si fuerint petiti?
- 351 Sententia prolata per sacrum Consilium, an suspendatur per reclamatum? nn. 352. & 353.
- 354 Stipulationem, & verbum scripturam, an requiratur fideiussor, nn. 355. 356. 357. & 358.
- 359 Fisco succedente in bonis principalis, an fideiussor liberetur.
- 360 Regis, vel Principis fideiussor, an antequam, soluat, opponat, excusationis exceptionem? nn. 361. & 362.
- 363 Prorogationem solutionis, quam facit creditor debitori, an innuat faciat fideiussorem? numero 364. & 365.
- 366 Fideiussor non obligatur in maiorem, atque summam principalem, & dantorem, nn. 367. 368. 369. & 370.
- 371 Fideiussor, an agere possit contra principalem, ut eum liberet a fideiussione? nn. 372. 373. 374. 375. 376. usque ad 387.
- 388 Fideiussor, qui promissit pro causa criminali, an admittatur ad purgationem mora?
- 389 Fideiussor condemnatus pro reo principali ad solvendum, ne teneatur ad iustitiam, quid facere debeat?
- 390 Fideiussor solvens creditore pro confideiussore, si habuerit cessionem a creditore agens pro solvenda rata contra confideiussorem.
- 391 Aliter maritus pro filio, uxor pro marito, filia pro patre, an bene fideiussoribus? nn. 392.
- 393 Fideiussor teneatur pro prima fideiussione in prima Tribunalis praesentia, si fuit condemnatus per superioris.
- 394 Si inquietetur a creditore fideiussor petere poterit, ut capiatur principalis, vel bona illius, & vendantur.
- 395 Laicus fuit fideiussor clerici in fideiussione de non offendendo, an remittatur ad Iudicem Ecclesiasticum?

TITVLVS DECIMVS TERTIVS.

De Fideiussoribus, cautionibus, satisfactionibus & mandatoribus.

DE Fideiussorum materia versatilis est, & admodum in vfu forensi, ac extra iudicium etiam in contractibus practica-bilis, & a multis pertractata, de qua, & nos aliqua scribenda duximus, ex quo & in iudicijs, & Tribunalibus reperitur exagitata.

Et si videantur sinonima fideiussio, & cautio, & satisfactio, non tamen subit abique differentia, vt breuiter dicemus post modum non preteritulum est, vt non explicemus ista sinonima, quae diuer-siunt pro descriptione, vt non exigamus Philosophorum more, definitionem, cum sit difficilis, vt cognouit, Iuris consultus noster in L. nonis diffinitis, ff. de Regul. iur. quae cum consistat ex genere, & differentijs, nec facile certificari potest, ne tamen scri-bendo, super ambiguo progrediamur, & ac saltem per viam descriptionis procedamus, vt peralogi-zemus, cum descriptio sit sermo, cuius compositio, est conditionis, & declarationis rei, super quam sig-nificatur, non per omne id, quod constituit substantiam sui, sed compositur per ex genere, & proprio, vt dicit Auerroes Epistola non logica, cap. 342. est enim descriptio, quae quamlibet rem, propria quadam proprietate designat, vt inquit Boetius in Pradicamentis q. 117. sufficit enim quamlibet sub-iecti rei aequari. Idem Boetius in Pradicamentis, q. 63.

65. *Hofienf. in summa huius tituli princip. dicit*, quod fideiussor est ille, qui alienam obligationem
 5 † in suam succedit fidem, principali tamen debitor obligato. *Francisc. Communis commentar. in iuris ciuili, lib. 6. cap. 6. nu. 4.* dicit, quod fideiussio, & alienæ obligationis promissio, quæ stipulatione solemnî fieri debet. *Hieronymus Viterbiensis prudentia Romanorum, lib. 1. cap. 39. vers. que perinet vniuersis*, inquit, Fideiussio, nil aliud est, nisi stipulatio, quæ quia pro debitor, stipulanti promittit suo nomine, salua manente obligatione debitoris principalis. *Petrus Gregorius sintagmæ iuris vniuersi, lib. 24. cap. 3. num. 2.* dicit, Fideiuberæ † nil aliud est, nisi pro alio, alterius obligatione fidem obstringere. Et hæc fuit Accursij definitio in *Auct. de Fideiussoribus*, §. exceptiones, in verb. Fideiussoribus, dicens, fideiussorem esse, qui pro alio fidem † suam astringit. *Angelus de Clauius in summa in verbor. Fideiussor. in prime.* scribit, Fideiussor est, qui pro alienis debitis † intercedit. *Antonius Heringius Oldenburgensis iurconsultus † De iustissimis in tract. de Fideiussoribus, cap. 3. nu. 8.* inquit, Fideiussio est stipulatio, seu sponsio, qua quis pro debitor aliquo, fidem suam, extra nouationem interponendo ad debiti solutionem in subsidium obligatur. *Hieronymus Tremelius de positionum selectarum, parte 2. disputatio 28.* qua omnes breuiter relata, quasi in vnum reuincunt. Itaque his breuiter præmissis loquimur de Fideiussione, Cautione, & Satisfactione, Mandatore, † ponsore, ex-
 13 promissore, & vade, quæ † sunt sinonima, nec possumus, vt dictum est, philosophorum more, plura genera, & plures species constituere, sed in istis, de quibus nunc loquimur, fideiussoribus, & satisfactionibus, sortimur tamen plura nomina, vel à modo, stipulandi, vel à diuersitate negotiorum, causarum, vel alio modo.

Pro Maiori tamen resolutione, Fideiussio aut
 13 præstatur in iudicio, vel extra † iudicium. In iudicio inter litigantes. Primo actor tenetur prestare
 14 satisfactionem, siue fideiussorem de soluendis † expensis, in casu, quo succumbet in causa, & de perseverando vique ad finem litis in causa *rexe. in l. generaliter, C. de episcop. & cleric. quod, & voluit Bartol. in l. De die, §. Quidam in fin. ff. qui sotsd. cogunt.* & quod hanc fideiussorem, siue cautionem
 15 prestare tenetur † actor, etiam si possideat immobilia, vt annotauit *Isaïus in l. sciendum, col. 1. ff. eod. titul. Abbas Panormi, in c. quoniam frequenter, §. in alijs, col. 2. extr. ut lite non cesset, sub num. 19. Raphael Folges & Alex. in dicto §. quidam.* voluit *Hippolytus Marfil de Fideiussor. n. 246. vers. Primo enim fuit, Robertus Maranta in Specul. Aurore parte 6. Membro 8. num. 14. de his locis. Damhoud. in Praxi Rec. ciuil. cap. 67. cap. 68. Petr. Termin. in process. iur. scripti, nu. 54.* Quamvis hanc expensarum fideiussorem recessisse ab aula, & de consuetudine
 16 non dari † possit *Lud. Roman. in cons. 62. incip. Florentina in fin. Alex. in cons. 37. incip. vixit nu. 12. vol. 2. Croceni in cons. 325. in prime.* voluit *Stephan. Gra-*

tian. in decr. Marchia. 202. num. 1. Sed istam consuetudinem, vt non detur pro causa criminali, vel
 17 ciuili † si non petatur. *Anton. Scappi de iure non scripto, lib. 5. cap. 28. nu. 19.*

Secunda fideiussio, siue satisfactio, & cautio, est de stando iuri, & de iudicio sili, estq; pro iudicij
 18 alsecuratione, inuenta ob fugæ timorem † à iudicij intentati loco, ne iudicium euaneſcat, & elusorium fiat. *l. sciendum, ubi Bartol. nu. 3. ff. qui satisd. cogant. l. properandum, §. fin. antem res, C. de iudic. Bald. in l. 2. §. in fideiussorem, ff. eod. tit. l. fin. in l. 1. num. 1. ff. si quis in ius voc. non ier. Maranta in dicto membro 8. nu. 1. Lelius Zanchi de Privileg. Ecclesiastic. per fin. nu. 18. ad maxiam vide Math. Afflicti. in decr. Neap. 88. Gaspar Gulielm. in decrion Camera Imperialis 118. parte 3. & in decr. spiritus. 20. part. 4. de qua fideiussione agit *Ottavian. Cacheran. in decr. Pedemem. 48. l. huius Grammas in decr. Neap. 95.* & carceratus multis ab iuratoriam cautionem per Cameram fuit admittus *idem Gaspar Gulielm. in decr. spiritus. 164. parte 4.**

Tertia fideiussio, seu satisfactio de soluendo quic
 19 quid fuerit iudicatum, † & ad cuiusmodi præstationem, non tamen tenetur conueniens ad illius præstationem nomine † proprio. *§. sed hodie iust. de satisfact.* ab ista satisfactio non releuat possessio bonorum † immobilium, *l. minor. §. fin. cum. l. seq. ff. de præcur.* Hinc inoleuit clausula quæ faciunt Domini in mandatis procuratoris, dum dicunt releuans illum † ab onere satisfaciendi, quo casu non tenetur; vigore dictæ clausulæ, quando dominus illam
 23 faciens effect solvendo, & possideret † immobilia, quia tunc Dominus non tenetur vt fideiussor, aliàs illa clausula Dominum non releuaret, quia tunc dominus idoneus fideiussor non esset, vnde tenetur defensor ad satisfaciendum. *Gloss. in verb. Ad iudicioria. in l. fin. C. de Principibus agent. in rebus, lib. 12. Bald. in l. 2. §. in fideiussorem, ff. qui satisd. cog. Angel. & l. fin. l. filius familias, ff. eod. tit. & Francisc. Arretinus in consil. 134. quos sequitur Marant. in dicto Membr. 8. sub num. 9. ad materiam addit Vincent. de Franchis in decr. Neapol. 60. l. Den Garzram Maior. in decr. 81. col. 126. nu. 10. Gaspar Gulielm. in decr. Camera Imperialis 118. parte 3.*

Quarta fideiussio, & satisfactio, quæ præstatur in iudicio, est dum quis pro criminali iudicio, promittit
 24 tit † aliquem præsentare, de qua loquitur *Maranta in dicto Membro 8. numer. 3.* & in Regno habemus plures Ritus Magnæ Curie Vicarie 159. incip. *Imprimis. Ritu 160. incip. Item quod nullus, & vtrobiq; Prosper Caronita, & habemus. Consil. Regis incip. Humilitate, & in Cor. f. incip. Dilatatio.*
 25 Quinta fideiussio, siue Cautio est † fideiussio de non offendendo quando aliquis timet ab aliquo offendi, de qua *Bartol. in l. alius, §. ne potentiores, ff. de offic. præsid. Felix in Rubr. de Trengua, & pace. Maranta in Specul. Aurore in dicto Membro 8. num. 11. antea. Gulielm. de Cuncto, & Salvetti. in l. Dracunculus C. de his, qui ad Eccles. confugiunt: Petrus Plaza Episcopus delictor. cap. 7. nume. 2. l. par. c. ius Heren-*

*in tract. de cautione de non offend. cap. 2. Offensum. V. n. pell. de promiss. de non offendens. q. 76. & ne feditiones
6 oriantur, pro congruenda t pace Camera Imperialis partes ad inuicem cautiones de non offendens
do date facit quamquam multi ex Dominis assensio-
ribus in illis decernendis difficultat concurrant Ca:
spar Gulielmus. Dec. 4.*

- 37** Sexta fideiusso de exhibenda ꝑ re, de qua agitur, ac de illam non alienando, barattando, vel intervertendo, sed exhibenda ad omnem curie requisitionem, quoties opus fuerit, & hoc locum habet in
38 re mobilis ꝑ L. Senatus consulto, ff. de offic. Praefid. l. i.
fideiussor. ꝑ L. fideiussarium ff. Qui fideiussar. ex arg. At.
baz Panorm. in conf. 23. per totum, vol. 1. Ludovic. Roma.
in conf. 311. num. 4. in locum lequeſtri quod fuerit
39 est diminuta ꝑ dicta satisfactorio, huc fideiussor loquitur.
Robert. Receptor. sententiar. lib. 3. cap. 21. ad materiam
Iacob. Mench. de Arbitrar. Indue. quest. lib. 2.
centur. l. c. 37. Mare. Ant. Delrin. Myſellan. ad d.
clonm. S.ꝑ. fideiussarium.
- 30** Septima fideiusso est illa, que datur ꝑ de securā
carcere dum quis reperitur in carcere criminali, tamen
est aliter, & petit reduci ad carcerem dulciorē,
& ideo cum carcer dari, & inferri soleat pro
qualitate carcerati, puta, quia est Nobilis, & potē-
rit illi assignare ꝑ propriam dationem, pelarium Curiz,
vel Totam ciuitatem preſtitā cautione fideiusforia,
de illud tenendo loco tuti, & securi carceris
intra tradita per Paridem de Puteo in tract. Syndica-
tus in verb. Carcer.

Octava est fideiussio, quæ præstatur, quando quis
32 monitrat superfluciosum, fidei tempus, quo facta est
ei gratia, fidei expectatiam quinquennialis, vi in-
ritum dicit expectatio ad solvendum *Lexia, in in-
trof.* & habetur per Paul. de *Caftra, in dicta, l. conuerfa,*
nume. 6. Angel. in conf. 137. incip. Quidam Hage-
cinus, Alexand. in conf. 210. incip. Penderius, vol. 2.
Hippoly. de Magellan. Rubr. de Fideiuss. numero 144.
C. Jeq. Math. de Affiliis, in decif. Neapol. 378. Prop.
Cavazza in Ritu 189. num. 5. in Ritu 287. nume. 5.
vbi Ansea Amibol. Trif. in dicto Ritu 287. nume. 2.
Math. Brun. in proci. de cessione bonor. par. 4. q. 5. nu.
1. Vincens. Maxtillan Confeffion. Bari. Rub. de cessione.
Esor. Parte 4. q. 5. nu. 1. Cafar. Frijolin. de 378.

- 53 QVANQVAM ad decem vsq; annos t concedi posse debitoribus has inducias voluerunt *Cyn. & Salyet. in dista. Leguotes*, dicunt alij *Alex. in conf. 216. incip. Nec arguendi*, vol. 2. qui loquitur de potestate Principum, licet illi tefertat *Natta in conf. 591. num. 11. vol. 2.*

CAETERVM contrarium dicas, quia tem-
 34 pus tri quinquennale praefigitur in *l. fin. C. quod ben-
 ced. poss. & quinquennium non posse excedi*, voluit
*Castr. in dist. l. quoniam in fin. Ioan. Baptista a Rousse de
 liquis. verb. praescript. gl. f. 19. num. 128. Petr. Augu-
 stinus Merla in Emporio parte 1. titul. 8. §. 1. num.
 18. sequitur Hering de fide in f. cap. 5. num. 135.*

Nona est Fideiussio indemnitis, quæ potest dari in iudicio, & extra iudicium, quando quis promittit eximere indemnem, & illam aliquem ab

aliqua obligatione, qua stante solet ordinari³ requiri principalis exculsio. *London. Roman in confil.* 211. *incip. delegacione Doctoris sub num. 2. v. c. f. 17. quidem promissione. Marant in dilem. memb. 8. nu. 1. Idem Roman in confil. 241. incip. spectabiles, nu. 6. Hippolyti de Marsilio Fideiusiuribus, nu. 272. & in singul. 332. vide nonnulla per Polydorum Ripa in observatio. *Genul.* 172.*

- 36 Decimo mandatorum et similis est fideiussori, nisi;
quod rei principalis obligationem precedit, cum
alteri mandet, ut fideiubeat, et ideo fit prius man-
datum, et postea sequitur fideiussio, l. si fideiussores
24. §. si l. i. Fructus 72. §. si. ff. de Fideiuss. Accurs.
et Paul. de Castr. in Rubr. §. ad. iij. Hippoly. de Mar-
fidei. l. an. §. i. Jacob. Speigel. et Francisc. Holman.
in Lexico in verb. Mandator. Petrus Gregorius in si-
luris iuribus lib. 2. q. cap. 3. num. 5. 6. et referens Iac.
Ciacconius in l. et heredi §. Paul. et obij. sub. a. ca. 25.
voluit Aut. Heruigius de Fideiuss. cap. 20. §. i. num. 24.
Optima Gloss. in §. qui quis igitur in verb. Fideiussorem.
Ant. de Fideiuss.
- 37 Vindicimio similis fideiussioni et est expromissio,
et proprie is, qui promittit, pro illo, qui non est ob-
ligatus, l. si qui accepit ubi Alexander. ff. de condit.
caus. l. Et eleganter §. si reus ff. de Dol. l. Qui liberti-
nos §. primo ff. de oper. lib. l. aliquando ff. Ad Sen-
tenti. in Confess. Felician. et est pro fideiussione, licet
38 impropiet, l. stipulationum alio §. Stipulatio ubi
Gloss. Angel. et Alexander ff. de verb. oblig. l. Gloss. in-
luris in §. qui quis igitur in verb. Fideiussorem.
Petrus Gregorius in dicto lib. 2. q. cap. 3. num. 5. 6.
- 39 Duodecimo sponsor, et pro fideiussore, unde
Imperator in §. in hac. Inst. de verb. oblig. olim huc
40 verba tradita spondet spondeo, fideiubeo, l. fideiube-
re, inde sponsor dicebatur veteri lege, de illa in-
telligit Fabius Quintilianus in Declam. a. 73. Ad-
41 versus Sponforem (inquit) fit actor, quia aduersus
debitorem, quod debitor non soluit, sponsor soluit
autem, plura bene, et optime in l. sponso §. ff. de verb.
signifi. lib. Gultelm. Fernerius.

Decimo Tertiō fideiussorum loco sunt vades,
42 vas, vadis dicitur fideiussor, † differt vas, vasis à
vas vadis, vades autem dicuntur sponsores in cau-
sa capitali, in causa pecuniaria dicuntur Prædis, siue
Præes. *Hinc illud Anselm in Metaphisibis.*

43 *Noli (inquit) esse cum his qui defigunt manus suas, & qui vades se offerunt pro debitis. Hinc vadiumjoni dicunt. Juxta illud Verronis de lingua*

44 *letum*, *deh. 3*. Vas (quicquid) dictus, 7 qui pro altero
vadimonium promittebat, inde vadari verbum
pro vadimonio obstringere. De quo *Cleto* in *Orati-
one pro Quintio*. Ad vadimonium non venit, qui
tibi p[re]sto fœderis fuit. Vadimonium est sponso
45 fidei in iudicio, vt dicit eleganter, vt fœper. *Gul-
lielmus Budans* in *Annotationibus Prioribus*, in l. *ulti-
mus*, ff. *de origin. iuris*, quo in loco plura inducit
ad materiam.

Plures reperiuntur in Forcnfi iudiciorum vsu fideiussiones, quæ nec generum, nec specierum nomina sortiri commodè possunt, sufficere has testificari, ex quibus tradari illarum materia poterit, idcirco ad alia necessaria procedamus. Multi 21-
46 seruerunt, pro alijs fideiussione interponere, & se obligare, aliud non esse, quàm bona sua dilapidare. *Alexand. in l. si constanter, num. 14. vbi Ripa, nu. 38. Lajon, num. 138. Baribol. de Cassu. in Consuetudine Burgundia Rub. 5. §. 2. in verb. son plaige. Robert. Manant. in disp. 6. num. 13.* Nam fideiussio actus est onerosus, & dānosus, & est actus vnus, ex quo quis vergit ad inopiam. *Angel. in l. in personam. §. 1. fidei. Faci. Robert. Maraua in cons. 102. num. 12.* plene alios allegans, *Ant. Heringius in tract. de Fideiussoribus, cap. 1. num. 9. Iac. Cephal. in cons. 230. nu. 26. vol. 1. Marc. Manina Dialogo De narres. Class. 7. cap. 16. numer. 2. 3. Iac. Baptista Colla de Fallit. scient. & igitur. Dissinct. 7. 2. num. 6. 7. senior. 2. Hieronym. Magan in decis. Clarici, 57. num. 57. & in decis. Lucaci 9. num. 12. Aud. Guil. Præstear. obseruat. lib. 2. obseruat. 83. num. 16. Ant. Gamm. in decis. Lusit. 272. numer. 5.* ad quæ alludit Salomon Præterb. cap. 6. dum inquit, Filii mihi sponderis pro amico tuo, de fixisti apud extraneum manum tuam.

47 Illaqueaturis tibi verbis oris tui, & capus proprijs sermonibus. Fac ergo, quod dico filii mihi, & temet ipsum libera, quia incidisti in manum proximi tui & iterum cap. 22. Noli esse cum his, qui defigunt manus suas, & qui vades se offerunt pro debitis, si enim non habes vnjē relictus, quid causæ est, vt tollat operimentum de Cubili tuo. Vidi Neapoli

48 aliquas personas Nobiles, qui se obligantur in magna Curia Vicarie soluere ducatos sexcentos Hospitali Sanctæ Mariæ Annunciationis quocumque pro aliquo fideiuberent, quæ fuit fallacia, vt pro amico non fideiuberent. Nec enim fieri potest, quin quandoq; hæc accidant sepe numero necessitates occurrunt, vt opus bonum sit, vt amico egeni succurramus.

Fideiussio, in qua non interuenit stipulatio, non obligat fideiussorē, *l. 1. stipulationem alia. §. 5. fatis acceptis. ff. de verb. oblig. l. cum ad condimus. ff. de Fideiuss. Tutor. nec vestiri fideiussionem contractus coherentia, aut obligari ex nudo pacto, & ideo in 50 ea requiritur t stipulatio L. blanditis C. de Fideiuss. et post Bald. in cons. 80. vol. 1. & Hieronym. Gratium, in cons. 53. incip. Ex Themat. num. 141. 5. vol. 1. voluit Matib. de Assis. in decis. Neapol. 39. num. 1. voluit Caser. Presl. in dicta decis. 39. numer. 2. 3. voluit Hippolyti. de Marsil. de Fideiussorib. num. 356. 357. Iac. Baptista Thor. in Compendio decis. Neap. §. Fideiussio, an sit valida. Thomas Grammatic. in consil. crimin. al. 5. 1. numer. 8. Iac. Cephal. in cons. 396. num. 33. vol. 3. in cons. 477. numer. 15. eodem vol. 3. Petr. Duran. in Regal. §. 3. 2. num. 1.*

51 FIDEIVSORES esse nequeunt Clerici, (vt ab ipsis principium capiam) nam t fideiussionibus interuenientes ab ecclesia abijciuntur, vt in 6. l. extr. de Fideiuss. clericos enim oportet irrepre-

hensibiliter viuere, & summo studio niri, vt omnes 53 nes vite huius occupationes abijciat, ne t fideiussores existant, c. Te quidem. u. q. 1. Confessarius Harmenopolus, in Epithim. lib. 3. tit. 6. §. 8. Iacob. Philippus Partini in cons. 16. num. 31. Lulius de Zanchis, in tract. de Privilegijs Eccles. Privileg. 115. num. 1. cum pluribus segg. Horatius Carpano ad statuta Mediolani, Parte 1. cap. 24. num. 23. 24. hos, & alios referens. Ant. Heringius, de Fideiussoribus cap. 7. num. 239. cum pluribus segg. Martinus Felsartius in Epithim. legum Penitentialium, lib. 3. tit. 22. in princ. Hieronym. Treutlerus disputatio select. parte 2. Disputat. 28. T. b. 2. Daniel Venerius in Analyfi Iuris Pontificij, lib. 3. tit. 22. §. quæ causa efficiat fideiussionem. Iac. Petrus Surdus in consil. 396. num. 24. volum. 3. Prosper Caraniti in Ritu 160. sub num. 5. Bannito

54 rum fideiussorē: t esse non possunt clerici in hoc Regno per Ritu Magna Curia Vicaria 133. incip. Item quod dicitur Commisarius, ubi Caraniti.

AMPLIANT procedere, & in Abbate, qui 55 regulariter, & ipse fideiubere t non potest, ob quod nec illius Monachi Angelus de Clauasio in summa, in Verb. Fideiussor, num. 7. Iac. Seneca in consuetud. Turanensis. tit. 1. §. 24. Gloss. 3. vers. Quæro decimo quinto. Francisc. Mondal. in cons. 50. nu. 3. 4. vol. 2. Quod facit Abbas cum consensu conuen-

56 tus, siue maioris t parvis. Quod, & in Religiosis Franciscanis locum habeat, cum nihil possideant, ex quibus cum nihil habeant, in nihilo fideiubere possunt, vt longè, latèq; diximus in consil. 17. per 57 totum centur. 1. Hoc autem locum sibi non t vendicari in fratribus tertij ordinis eiusdem D. ui Francisci, qui iudicantur tamquam seculares, & laici, 58 & habent velle, & t nolle tamquam puri laici disponendi potestatem, compromittunt, & alia faciunt, vt dixi de compromissis, §. 1. Gloss. 3. nu. 219. 220. quæ loca à me scripta reulit, & sequens est Ant. Heringius in dicta tract. de Fideiussoribus, cap. 7. num. 245. cum pluribus segg.

DECLARA Tamen, & limita non procedere, vt à principio Clerici fideiubere prohibeantur, si tamen nihil contra ipsos sit oppositum, t fideiussorē, fideiussio valida erit, & subsistet, ita 59 voluit Gloss. in dicto c. Te quidem 11. q. 1. in verb. Nec fideiussor. in fin. dicens, quod licet non debeat fidei- 60 iubere, si tamen fidei iussit, tenet t obligatio, c. peruenit, c. c. constitutus, extr. de Fideiuss. Gloss. in c. 1. extra tit. iudic. Marcus Mantua in cons. 143. nu. 49. Hieronym. Treutlerus, Disputatio. Selectar. par. 2. disput. 28. Thes. 2. Horat. Carpan. ad statuta Mediolan. par. 1. cap. 44. num. 26. Felix Franc. de Fideiussoribus cap. 2. nu. 234. Angel. de Clauasio in dicta summa, §. fideiussoribus num. 6.

DECLARA, & limita secundò, clericos in- 61 ter ipsos fideiubere posse t infimul mutuo, Lomax la. 2. §. 1. in hac lo. 1. C. de Episcop. & Clericis, Gloss. in dicto c. Te quidem 11. q. 1. et Gloss. in quod quibuscumque, quæ admittunt tamquam Vicaria fideiussio, vt dicit Ant. Heringius de Fideiussoribus cap. 7. num. 261. Quanquam Vicariam fideiussionem plurium in-

- 62 quisitorum ꝛ de eodem delicto appeller *Barth. in l. Romanus, in fin. ff. de Tutoribus, & Curatorib. datis ab his*, quem sequitur *Angel. de Aretio in trakt. Maleficior. in verb. pro quibus Antonius fideiussit, versic. quare an vni, & ipsos sequitur Hippolyt. de Marfil. de fideiussoribus, nu. 368. Petrus Caball. in decis. Florentin. 72. & habemus in hoc Regno Neapolitano*
- 63 ordinationem dictæ Vicariæ fideiussionis ꝛ in *Ritu Magnæ Curie Vicariæ*, 163. vbi hoc idem voluit *Prosper Caravita*, 1. 1. ante com. Roberti. *Moran- ta in Specul. Anec. par. 6. memb. 8. nu. 7.* Sed potest illi mutua fideiussio prædicta inter clericos, vel potest
- 64 dici reciproca, ꝛ vt dicimus de donatione mutua inter virum, & vxorem.

DECLARA. & limita Tertiò, quando clericus fideiuberet pro suæ ecclesiæ utilitate, pro qua

65 tenet fideiussio, & obligatio, & ex rescripto, extra de iuramentis. vbi Monachi se obligarunt, & dederunt se ipsos obfides pro monasterio, & per Pontificem fuit ibi ordinatum, quod si uoluerent promissum facere, notata per *Benedictum Canophylum Monachum Eredictum Sanguesensium, de Priuilegijs Ecclesiæ, tit. de transact. Priuileg. 2. Jacob. Menoch. de arbit. iudicium quasi iuribus, lib. 2. Centur. 5. casu 43 a. num. 1.* quos refert, & sequitur *Heringius de fideiussoribus, cap. 7. nu. 257. cum pluribus ff. q. 9.*

DECLARA. & limita a quartò, posse clericum

66 fideiussorem esse in causa ꝛ propria arg. eorum, quæ dicit *Heringius de fideiussoribus, cap. 7. num. 163. & nu. 263. & 264.* inducit, quod olim dixerat quod

67 si clericus compromissum in re sua ꝛ faciat valere, quod dixi in *trakt. de compromissis, §. 1. gloss. 3. num. 316.*

DECLARA. & limita Quintò, si aliqua necessitas subeat, quæ requireret clericalem fidei-

68 iussione, tunc enim, & si necessitas ꝛ ad id illum astringat, tamen ex pietate subuenire tenebitur, eoq; casu in bonis, & sui beneficij fructibus tenebitur, vt arg. c. *New satis 86. distinet. voluit Gloss. in dicto c. 7. o quidem 11. q. 1. Gloss. in dicto c. quod quibusdam, in verb. Fideiubentes. Ioan. Saimcon. in consuetud. Turanensi, tit. 1. §. 24. Gloss. 3. vers. Quare de etnoquinto. Gerardus de Petra Sancta in singul. 100. Angel. de Clauasio. In summa, §. fideiussor. nu. 6. Iuxta illud quod Clericus quo ad perpetuum Ec-*

69 clesiæ ꝛ præiudicium, licet non compromittat, poterit tamen quoad modicum præiudicium, pura de fructibus, & in quantitate, quatenus potuisset donare, vt nos diximus de compromissis, §. 1. Gloss. 3. nu. 215. quos & alios refertens, & sequitur *Idem Heringius, in dicto cap. 7. num. 254. cum duobus seqq.*

MINOR vixit quinque annorum de iure ꝛo communi ad fideiubendum non ꝛ probatur, l. *De vte, §. Qui mulierem ff. de fideiuss. cogenitur, l. si Titius, & Sena. 49. ff. de fideiuss. & ex deductis per Ioan. Mauritium, de Restitutione in integrum, c. 233. cap. 234. cap. 235. Hieronym. Treuer. Disputatorem. Selectior. par. 2. distinet. 28. Thest. a. ltera. s. Ioan. Cephal. in cons. 437. nu. 1. not. 3. Marien. Tuntor. in cons.*

47. num. 8. vol. 4. Surdum in cons. 46. num. 1. 2. vol. 1. in cons. 226. num. 19. vol. 2. Fabium Turret. in cons. 39. nu. 1. vol. 1. cum amplè de ductis per Sfortium Odum de Restitutio in integrum, q. 54. per plures articulos. Verhardus Horstius in Synopsi Thestium, lib. 2. titul. 3. num. 3. par. 1. Prosper Caravita in riu 160. sub num. 5.

QVANDO autem minor restituatur aduersus fideiussorem ꝛ poss. Ioan. ꝛ Mauritium Delanum in *trakt. de Restitutio in integrum, cap. 233. cum duobus seqq.* Idem Sfortia Odus de Restitutio in integrum q. 54. par. 1. dicemus in *titul. de Restitutione in integrum.*

Notandum est tamen, quod in hoc Regno Neapolitano Minor atas, & minores dicuntur vsq; ad

72 decimum Octauum annum ꝛ completum, vt in *Const. Regi Neap. Minorum lora.*

CONTRARIUM verò, posse puberes minores ꝛ obligari, & fideiubere ꝛ l. puberes 10. l. ff. de verb. obligat. post Iacob. Cuiusiam obferuat. lib. 19. cap. 33. & Herman. Valerium, lib. 1. Disceptat. 16. & alios voluit Ant. Hering. de Fideiuss. cap. 7. nu. 87. cum pluribus seqq.

FVRIOSVS, siue stipuletur, siue promittat,

74 nihil agit, nec agere ꝛ intelligitur, l. 2. §. furiosus, ff. de iure codicillor. §. furiosus Insti. de iustitib. stipul. caret mente, §. præterea. Insti. quibus nam est permitt. facer. 1. et. caret etiam sensu, l. si cum datem 2. §. ff. marit. i. ff. solut. matr. qui furem dicuntur memoriam non habet, c. filij, de Hæreticis. Cardinal. Parisius, in cons. 87. vol. 3. qui dum loquitur, quasi dormiens, quod dicit, non intelligit, vt inquit Bald. in l. sancimus C. Ad Trebell. ex quibus colligitur furiosum nullum habere consensum, & proinde

75 putacionem concipere non posse, & ideo ꝛ nullo modo tamquam fideiussorem obligari, vt concludit. *Heringius in dicto cap. 7. numer. 111. cum pluribus seqq.*

DECLARA tamen id procedere in veris

76 Furiosis, dementibus, Fatuis, amentibus, ꝛ Insanis, stultis, mente capitis, Maniacis, Fanaticis, Phreneticis, & Lethargicis, vt dicunt. *Aristoteles in Problematis section. 30. Galenus de Symptomata, can. 51, lib. 2. de causis pulsuum, lib. 4. & Aphorismor. lib. 6. Aphor. 56. & de locis affectus, lib. 3. cap. 3. Cornelius Celsus, lib. 4. cap. 18. & i. nostris Antonius Heringius in *trakt. de Fideiussoribus, cap. 7. num. 113. 114.* & qui continuo furore vexantur, non autem in illis, qui habent dilucida intervalla, vt, & nos latissime diximus in *cons. 4. per totum cent. 2.**

FERIVM etiam ꝛ in fideiussorem non obligari, & contractum ab Ebrio factum, validum non esse, & de iure non subsistere, facit *Gloss. Notabilis, in l. Dolom C. de Dolo malo, quæ dicit quod Aldericus (qui fuit ex antiquis Glossatoribus, non autem Albericus de Rosate Bergomas, qui fuit Bar-*

78 *toli contemporaneus) qui ꝛ glossator fuit iniuratus a quibuldam Hispanis, qui dederunt ad bibendum vinum Rubrum, temperatum cum vino albo, quasi esset aqua, vt ipse ebrius factus pro illis fidei-*

fideiuberet. Quod in *dist. l. dolo*, annotauit *Bald.* dicens, quod si quis iniurauit aliquem ad prandiu, & inebriauit eum, & postea fecit secum aliquem contractum, in quo ille ebrius est deceptus, quod presumitur dolo in ductus fcedum Guarnerium, tene menti. Hæc ibidem *Baldus*. Idcirco ex hoc
79 † contractum ab ebrio factum non subsistere dicitur, nesciunt enim ebrii, quid loquantur, qui nimio vino indulgent, iacent sepulsi, ideoq; si qui
80 per vinum deliquerunt † apud sapientes iudices venia quidem facta donatur, sed securitas dampnatorum auctoritas, sunt verba *D. Ambrosij in libr. de Abracham. cap. 6. de dolo, in c. Sane. 15. q. 1. Barol. in l. creptis tendam, §. de linguam, num. 3. ff. de penis, maleficia commissa per ebrios dicit puniri, allegat textum in *Lomme delictum, §. per vinum, ff. de Re milit.*
81 ubi licet remittatur poena capientis † tamen punitur. Quo vero ad contractus inualiditatem faciunt, quæ dicit *Ladonic. Roman. in l. 1. ff. de verb. obligat. Andr. Tiraque. in traît. de caus. mionend. pena, c. 6. num. 8. Item Goddus in traît. de committenda stipulatione, cap. 7. conclus. 11. num. 166. seq. Zaengerus in traît. exceptionum, par. 3. cap. 11. num. 34. quos, & alius refert *Ant. Heringius in traît. de Fideiussoribus, cap. 7. num. 119. cum pluribus sequentibus*. Nec mirum quia a secundæ ætatis post generatione diluuium, principio, † cum Noe bibisset vinum, ac inebriatus esset, & Cham vidisset patris pudenda, & Semo, & Iaph. to fratribus nunciasset, illicque pallio operuissent, nata est paterna in
83 Cham † maledictio, & quod fratrum suorum secutus ferret vi haberet *Genesij, cap. 9. Filiz & Loth*
84 inebriauerunt † patrem, & concubuerunt cum eo, indeq; nati Moab, & Ammon, à quibus Moabitæ, & Ammonitæ *Genesij, capitulo 19. Ideo optimum consilium dabant Salomon Præuerbior. capitulo 23. Noli (inquit) esse in conuiuijs potatorum, nec in commensationibus, eorum qui*
85 † ad vescendum conferunt. quia vacantes potibus, & dantes symbola consumuntur. Vnde optimè ad sacras Virgines scribens *D. Augustinus*,
86 Ebrietas est flagitiorum omnium † mater, culpæque materia, radix criminum origo vitiatorum, turbatio capitis, subuersio sensus, tempestas lingue, procella corporis, naufragium castitatis, amissio temporis, infamia voluntaria, ignominiosus languor, turpitudine mortum, dedecus viæ, honestatis infamia, animæ corruptela, inde *Quintus de Arte audiendi, lib. 1. c. 10. §. 10.*
¶ Vinum parum ad inuocacionem coloribus aptum.
Cura fugit, malis de inuocacione.
Et Propertius, lib. 1. Elegia Prima inquit,
Vino forma perit, vino corruptatur aetas,
Vino sapie summo necesse amica vitum.
 Quomodo autem ebrii stipulari, aut fideiubere oportet, potius poterit, cum errare illos dicat *Iob, cap. 12. Palpabunt (inquit) quasi in tenebris, & non in luce, & errare eos faciet quasi Ebrios. Post Gabrielem Mendanum in S. Prætera, nu. 2. in l. de Alton. Anton. Heringius in dicto cap. 7. num. 134. dixit Ca-***

rolum Quintum Austrium Constitutionem fecisse, quod non † succurreretur illis, qui cum ebrii essent cum suo damno contrahere voluerunt. *D. scribit quasi limitationes Idem Heringius*, quas alijs consideranda relinquo.
89 MILITES fideiulsores † esse nequeunt. *Lde dicit, §. qui mulierem, ff. qui falsis cogant, l. milites, C. locat. quæ est Leonis Imperatoris, sicuti, l. milites, 15. C. de Re militari, lib. 12. Antonius Gomez Varranum Resolutionum tomo 2. cap. 13. num. 19. Ioan. Goddus de contrahend. stipulation. cap. 7. conclus. 17. num. 300. Valentini Francus, de Fideiussoribus, cap. 2. nu. 215. Heringius de Fideiussoribus, cap. 7. num. 160. Hieronym. Tremlier. Disputationum Selectar. part. 2. disputat. 28. Thesi 2. iura C. Dethardus Heribibus in Synopsi Thesim, lib. 2. titul. 8. nu. 3. part. 1. Prosper Caramia in Ritu 160. sub nu. 5.*
90 PRIVILEGIÀ militum hodie militibus † non competere dicit *Angelus de Clausula in summa, §. Milites, in princip. quem sequitur Vincenzini Carocini de locato, c. candellæ, par. 1. sub iii. quibus non est permittum conductores esse, nu. 8. qui allegat eundem Angelum in verb. locatio, num. 10. Qui non dicit,*
91 quod hodie † illorum privilegia non sunt in usu, sed dicit, quod per eos non possunt locari prædia ad colendum, ne amissio armorum usu, ad rurale opus se irascant.
 CONTRARIUM arbitror, quod dum cõgruo tempore militiæ vacauerint, privilegia illis
92 omnia † competant, præsertim illis, qui eorum seruitutia præstant, contra Barbaros, Turcas, Mauros, Hæreticos, & Christianæ Reipublice hostes, ac pro eorum Principibus in bellis iustis. Quomodo Catholica, christianaque Respublica D E O optimo
93 Maximo, Sanctæque Ecclesiæ † debita, & congrua seruitutia cum quiete, & tranquillitate seruabit, nisi adliat arma foris, quæ iniquis hominibus, forti brachio, & potenti manu militarique studio resistan, cum illud *Iob, cap. 7. verum sit, dicens, † Militia est vita hominis super terram. Idcirco necessaria fuit militiæ exercitatio, & privilegia, ac iura,*
94 quibus illa regeretur, quæ veluti penicillo breuiter docuit Sanctus Ecclesiæ Doctor *Isidorus Ethymologiæ, lib. 5. ita dicens, Ius militare est belli*
95 † interendi sollemnitas, fœderis faciendi nexu, signo dato egressio in hostem, vel pugne commissio; Item signo dato receptio. Item flagij militaris disciplina, si locus deferatur. Item stipendiorum modus, dignitatum gradus, præmiorum honor, veluti cum corona, vel torques donatur. Item prædictio, & pro personarum qualitatibus, & laboribus iusta diuisio, ac principis portio, de quibus habetur in *c. ius militæ, l. diffinit. Nec IESVS CHR L*
96 STVS Dominus noster improbauit, † sed apud *Lucam, c. 3. dum dicit, inierogabant autem eum, & milites, dicentes, quid faciamus, & nos? Et ait, Neminem concutatis, neque calumniam faciat, & contenti estote stipendijs vestris. Cum sciret CHRISTVS, vt mali milites se corrigerent, præcepta tradidit, non approbans illorum excessus,*

fus, nec prohibes illorum feruitia, & hanc scholam cognouit Iustinian. *Pontanus Amorum lib. 2. dicebat*

Militia condampnare, ut in a fuerant

Tu mihi Patria dulcia secula tua.

A socijs & decere minus populi fuisse Tyrannos,

Habitis, & inuicem continuis vagos.

At nunc quid bello petatur, nisi prada? nec hostem.

Sed fecum vita est, expellere Decus.

Nihilominus à principio apud omnes Reges, & Bellatores etiam in sacra scriptura apparet fuisse constitutos, Principes, Duces, Magistratos, Tribunos, & magistratus Militiæ, & Militum, *Genes. cap.*

97 26. sit mentio Phicol Ducis militum, *† lib. 4. Regum, cap. 7.* dicitur de omnibus militum Ducibus,

Deuteronomio. c. 1. de Principibus, Tribunis, & Centurionibus, Genes. c. 37. Phutiphar Eunuchus Pharaonis, & Magister militum, qui emerat Ioseph,

98 4. *Regum, cap. 10. de Iehu Principe † militiæ. Apud Hieremiam, cap. 40. sit mentio Nabuzardan magistri militum Regis Babylonis, & officiorum, & ad-*

dictum in eum factorum. Itaque apud istos remittitur, modus regendorum militum, & in illis consi-

stunt Prudentia illa militaris, & virtus, qua regitur multatudo exercitus ad tuitionem totius boni cõ-

munis, de qua loquitur D. Thomas de Aquino, 3. 2. q.

99 48. *cap. 4.* Non enim debet secularis † militia dam-

nari, quia illa non damnatur, sed abusus, puta, no-

cendi cupiditas, vlciscendi crudelitas, impacatus, &

atque implacabilis animus, feritas rebellandi, li-

bido dominandi, & si qua similia hæc sunt, quæ in

bellis iure culpantur, ita D. Augustinus contra Pau-

linum Manichæum, lib. 22. cap. 24. & habetur in cap.

quid culpatur, 3. q. 1. & ita intelligenda sunt quæ

in Senatu Lusitano decreta sunt apud Anton. Gam-

mam in decis. 365. per totum, † Valentini. Francus in

tratt. de fideiussoribus, cap. 3. num. 217. Joann. Goddard,

de contrahenda stipulatio. coneluf. 17. nume. 305. quos

reulit, & sequitur Anton. Heringius de fideiussor.

cap. 7. num. 162. cum quibus pertranseo.

FILIVS FAMILIAS de iure communi fi-

100 deiuor esse non potest, *† l. Qui sams dare, vers. finl.*

Ceterum, ff. de fideiussor. l. filiusfamilias, C. eod. tit. l.

si dubitet, §. filiusfamilias, ff. eod. tit. Annibal Tre-

sius in rita Magna Curia, 135. in fin. vbi etiam Pro-

ssper Caranica, ibidem, num. 2.

DECLARANDVM est fecus esse pro pa-

101 tre non solum posse fideiubere, sed teneri, *† vt patet*

in dicta l. qui sari, & in dicta l. si dubitet, §. filius-

familias, & in dicta l. filiusfamilias, & voluit Hippol.

de Marfilijs de Fideiussoribus, numer. 307. Caesar Fr-

scius in decis. 308. num. 23. Nicol. Boer. in decis. Bur-

degalen. c. 18. numer. 6. Heratini Carpan. ad Bontata

Mediolanens. cap. 416. Sed ordinem, quem seruauit

Marfilius in dicta, num. 307. dum facit regulam,

quod sit fideiussor pro patre, quia non cõset verum,

quod id fuisset, quia non erat necesse Alexandro

Seuero Imperatori, & videret dari fuplicationem

prore indubitabili, vt cum † Regula erat in con-

trarium, scilicet in dicta l. filiusfamilias, est pro limita-

tionem Regulæ.

LIMITATVR Tamen in hoc Regno Nea-

103 politano, per dispositionem *† Pragm. cap. Per Ex-*

cellentem, sub 11. de Senatus consilio Macedon. Per

quam disponitur, quod Filij familias si fideiube-

rent cum consensu Patris, vel assererent habitare

seorsum à patre, vel esse emancipatos, his casibus

rectè partes facerent, & fideiussiones essent vali-

104 dæ, vt dicunt *Treyssius in dicto Ritum 135. & ibi Car-*

anica, qui sic scripsit in commentarijs dictæ pragmati-

ce. Quoad alia de Iure communi concernentia

105 fideiussiones † filiorum familias remitto Lector-

es ad ea, quæ refert *Antonius Heringius in dicto cap.*

7. qui docet, & eleganter hanc materiam per-

tractauit.

MVLIER, an fideiussor pro alijs † esse pos-

sit Breuiter Responderetur, illam prohiberi auctori-

106 tate Senatus Consulti Velleiani, de quo meminit

Vlpianus, in l. 1. ibi ne pro vobis femina intercederet,

ff. Ad Senas. Consul. Velleianum. Ibidem, in l. 2. dicit,

Marco Syllano, & Velleio. Titore, con. sub. b. Prosser,

Caranica in Ritum 160. sub num. 5. (de quo an fuerit

Velleius Consul cum aliquo ex Syllanis alijs dixi-

mus in commentarijs de Magistratum Edictis lib. 2.

cap. 2. nam & ibi dubitationem, & ambiguitatem

fecimus, quod si à Velleio Senatus Consultum di-

citur, nullam Velleium cum Marco Aliquo colle-

ga ex Syllanis quantum tamen attinet ad dicti Sen-

atus Consulti dispositionem ad feminarum fa-

uorem, vt illi succurreretur, & reuillarum fami-

liarum periculum tueretur: Nec id nunc agere mihi

visum, nisi summis labris tangere. Dnm aliqui di-

cunt, Senatus Consulta facta, Consulo Senatu,

& secundo reducta in libertatem. Et Senatus Con-

sulta fiebant Consule Rogante, vt de ea re, quæ

proponebatur, Senatus Consulere, & quod à

maiorum parte constitueretur, Senatus Consul-

tum dicebatur. Hoc patet ex duobus Senatus con-

107 sultis antiquis ad Rubiconem † Flauium Mari-

moribus in casibus quibus prohibita erant armatæ

turmæ, legiones, Commilitones, & Centuriones,

vt ibi sifterent, arma, & vexilla deponente, alijs

si contra Senatus Consultum facerent, populi Ro-

mani Hostes fierent; Hinc Iulius Cæsar è Gallia

rediens eius Senatus Consulti admiratus est, & ra-

men illius Respub. penes Imperatores non vena-

108 rat, ideoq; clarum est ante Imperatores Senatus

consulta fuisse † de quo apud L. Feneftellam de Ma-

gistratib. Romanis, cap. 1. Pomponium Letum, de Ma-

gistratib. cap. 7. cap. 8. Aymarum Rualium Hære-

ria Iuriscimus lib. 3. & omnes Historicos. Et ideo

visum non fuisse, vt Senatus consulta semper

Imperatore orati fierent, vnde constat ex his mulieres

109 fideiubere prohibitas † esse, & constat ex toto tit.

ff. de Fideiussoribus, & C. eod. tit. de his fideiussori-

bus quoad mulieres agitur signanter in l. 3. si Ti-

tius, ff. de Fideiuss. l. mulierem, l. antiquæ Ad Senas

consuli. Velleian. Petr. Gregorius Santagni. Iuris tri-

uerfi,

uerf. lib. 23. cap. 3. num. 25. Antonius Heringius de Fideiussoribus, cap. 7. num. 389. cum pluribus seq. De theod. Horstius in Synopsi Thefauri, lib. 2. tit. 8. num. 3. part. 1.

QVIA quoad mulierum fideiussione in omni loco multe accidunt difficultates, quibus quæ-
10 runt detratare priuilegijs ipsarum ꝛ mulieru ex Senatus consulto Velleiano prouenientium, propterea subiungam plures conclusiones, ex quibus habeantur breues, & iuste illarum Decisiones.

PRIMA conclusio illa sit, quod si mulier se obligat vnâ cum marito, præsumitur totam sum-
mam ad maritum peruenuisse, & mulier, licet inter-
cesserit ad nihilum teneatur, nisi in specie probe-

11 tur medietatem pecunie ꝛ ad ipsam peruenuisse. Hoc disponit text. in Ant. si qua mulier, C. ad Velle. vbi hoc sequitur Berrol. Bald. Saiz. & alij. Aymo Cravetti, in conf. 91. Franciscus Viuius in commun. opin. lib. 2. opin. 196. & opin. 215. quos refert E-

manuel Suarez in Theaur. receptar. sententiarum, §. vxor, n. 112. Vincent. Houdet in conf. 45. n. 3. et. 2. Jacob. Menoch. in Tract. Præsumptio. lib. 3. Præsum-
ption. 22. faciunt quæ docti, & eleganter dixit Ioan.

Ronchegallus in l. eandem in princip. n. 55. 57. vñ ad n. 63. ff. de Dub. Reis, Math. de Affili. in decis. Neap. 209. n. 3. quem refert, & sequitur And. Tir-
aquell. de Retract. confangui. §. 3. Gloss. Vnice, num. 5. Orlanion. Cacheran in decis. Pedemont. 140. num. 1.

7. Nicolens Boerius in decis. Burdegal. 23. num. 6. 7. Casar Vrsell. in decis. 209. n. 3. & per totam, Anton-
ius Thefaur. in decis. Pedemontan. 222. sub n. 14. Ant. Hering. de Fideiussorib. cap. 7. n. 402. Ant. Gae-

mus in decis. Lugitan. 131. num. 1. 2. in fin. decis. 227. num. 3. Catell. Curtius Memor. Mulieres. Aluar. Pal-
lasi. in decis. sine consili. Lugitan. 83. n. 8. Vincent. de Franch. in decis. Neapol. 474. Anton. Faber in Code-

ce Fabrian. lib. 5. tit. 6. de fin. 8. hinc sequitur Ioan. Baptista Ther. in Compendio decision. Neap. in verb.
vxor iussimul. Vnde est necessarium quod probetur pecuniam fuisse versam in ipsius mulieris benefi-

12 cium, ꝛ nec fuisse probare numerationem, vel confessionem vxoris, nisi manifestè probetur ad eiusdem vxoris vtilitatem versam, & ita iudicatum in Camera Imperiali dicit in causa Annæ Gno-

den. 26. Ianuarij 1565. scribit Andreas Gail. Practi-
carum obser. lib. 2. obserua. 89. sub n. 1. confessio om-
13 nium mulieris, quod pecunia versa esset in sui vtili-

tatem fuisse factam ꝛ in legis fraudem, & ipsam adhibuit, vt pro viro fideiuberet. Abb. Panor. in
conf. 44. n. 1. vol. 1. Francisc. Marc. in decis. Delphina-
l. 508. num. 7. vol. 1. Thefaur. in decis. Pedemont.
223. num. 2. 4. vbi dicit, ita illum Senatorem obler-

SECVnda conclusio est, quod contractus
factus esset ab vxore ante contractum matrimo-
nium, & si dotes fuissent post modum promissæ vi-

14 ro, tenetur vxor solacere de suis dotibus arg. l. mul-
ier lona, in fin. ff. de iur. dot. quia & si marito pro-
miserit omnia bona in dotem, bona dicuntur de-
ducto ere alicui. l. sub signatum, §. bona ff. de verbor.
Santura Decisionum Tom. 111.

signif. & ita ex Guidon. Papa. in decis. Delphin. 447.
& Anton. Capcio in decis. Neap. 128. num. 45. ex
Cassane. in consuetud. Burgundia. Rub. 4. §. 1. quan-
doq; dum adolefens eodem Respondi in consil. 54.
num. 5. cum seqq. Ioan. Papen. Arretor. Curia, lib.
18. tit. 5. Arretho. 44. Idem dicit Flamin. Charar.

in decis. ex exten. Genoa. 34. qui allegat, quæ ego
allegavi in dicto consil. 54. quod per multos annos
ante illas Chartari decisiones fuit typis traditum
illud tamen allegat Marius Garba in Decis. Sicille,
69. numero secundo, qui complures allegat. Qui-
bus adde Anton. Heringium, in dicto, capitulo se-
ptimo, numero 416. vbi refert illud meum consi-

lium.

EX SVPRADICTA conclusione, opti-
mum tractauit iudicium in hac questione, An-
tonius Heringius, nam mulier, quæ maritum habens
debitis grauatur a creditoribus, & fideiussoribus,
qui quotidie ex illis molestabatur. Studie mulier,
vt maritum ab illis vexatum redimeret, debitum
mariti, vt ipsi venderent pro certa pecuniæ quan-

titate, quia ipsa facilius cum bonis mariti, vel iure
retentionis, illud debitum, vel aliter consecru-
tura. Creditores contractum iniurunt, ex quo ipsa
fecit emptionem, super quo post modum con-
uenta mulier instrumento. Mulier exceptionem,
opposuit, quod pro marito sibi intercesserat, &
ideo Senatus consulto Velleiano se continebat, &
tuebatur. Respondebant creditores non esse
Senatus consulto locum, quia mulieri permissum
15 esse facere emptionem nominum, non ꝛ minus,
ac alterius cuiuslibet Rei & tamen expresse est,
illo casu Senatus consultum cessare l. si mulier. 11.
l. si dominus §. fin. l. bona fide, §. fin. ff. Ad Velleian.

quod, & comprobatur text. in l. aliquando ff. de iur. &
text. in l. tutor. §. de iur. si pater noster, §. fin. it. ex
quibus principaliter, & ex alijs, cõtra mulierem, non
esse locum Senatus consulto pronunciatum fuisse
in Tribunali Electoris Saxonici, die 20. Octobris
88. scribit Heringius in dict. cap. 7. numero 417. 418.
419. & 420.

TERtia conclusio erit, non iuari mulie-
rem Senatus consulto Velleiano, si decipiendi an-
16 te, vel cum sciret non teneri, tamen ꝛ pro aliquo
intercesserit. ita habetur in l. si fideiussor, & in l.
Quamquam, ff. Ad Senatus consult. Velleian. quia
cum sint in facio proprio, in quo non præsumitur
17 ignorantia, ꝛ sed scientia, vix ex his iuribus dicit
Barib. d. Secus in Regul. 76. Cern. in consil. 6. incip.
cum in causa litera D. versus, ita quod illud, vol. 3.
colligitur, quod huic fraudi contrahendæ exco-
gitata, non solum obuiandum, sed sic facta rara
haberi non debent, l. quidem, §. fin. ff. Ad Velleian.

18 Quia deceptis, & non decipientibus succurrit
Senatus. l. 2. §. si d. in de iur. ff. cod. n. nec etiam
excludit actionem, quæ in mul. e. d. doli competit,
l. si mulier l. si decipiendi, ff. cod. tit. l. si mulier, C. de
doli ratiõ. p. vxor. l. si iure voluntate, §. Quod si
patente, l. si iure, C. Ad Velleian. vt post Frideric.
Penzkmanum in Repet. l. in multis, parte 2. artic. 1.

19

20

21

22

23

24

25

26

15. num. 8. q. 10. voluit *Antiquus Heringus*, in *dilecto cap. 7. num. 42. 3.*

QUARTA conclusio, si mulier, cum non esset obligata pro marito, vel alio, soluat sponte debitorum, vel mariti, vel alterius nulla datur illi re petitio, ita vocat *Antonius Imperator*, in l. 1. in fin. c. ad p. dilectum & *Alexander Severus Imperator*, in l. Summus consilio, in fin. c. ad. 11. [dicit, mulieri Alexandræ supplicanti] si prædia tua maior viginti quinque annis vendidisti, & pro marito pecuniam solvisti, deficit auxilium Senatûs consulti. Nam Senatus succurrit mulieri obligatæ, non aut mulieri

120 t. donati, ex quo facilius se obligat mulier, quam donet. I. si si sego, in fin. ff. ad Velleian. l. Bepulsa, in princip. ff. de donat. in ver. vtr. & mul. cum ipsarum

121 t. genus avarissimum sit, vt ex his t. dixi in conf. 4. num. 33. in conf. 6. num. 68. cap. 1. p. 2. Regius & *Castro*, in l. 3. num. 538. l. si sego, in fin. ff. de probat. consensu, conclusio. 1080. num. 29. seq. *Heringus* in *dilecto*, cap. 7. num. 41. q. 1. *Andr. Tiraguel*, de legibus communibus, lib. 9. num. 15.

QUINTA conclusio erit, quod mulier pote

122 rit renunciare Velleiano, quæ t. renunciatio est ita illo non iuratur, vt concludit *Acrasius*, in l. fin. in verb. non iuratur, ff. ad Velleian. & in l. fin. in verb. Cessante, c. 2. in 1. *Barolin* in *dilecto* l. fin. §. fin. num. 1. dicit, quod Velleiano potest renunciari, & quod ita obliuatur consuetudo.

HANC opinionem Accursius dicit veram, 123 d. in modo mulier sit certiora de t. Beneficio Velleiano, aliis renuntiatio non valeat, & mulier possit se tueri beneficio dicti Senatûs consulti. & hoc sequitur *Alexander & Barolin* in *dilecto* l. fin. §. final. ff. ad Velleian. in Addit. in verb. si mulier, & idem *Alex.* in l. si se se d. num. 29. ff. de verb. oblig. vbi alios allegat. *Dynus* in conf. 5. in ip. qualis talis est, quidam Dominus, Goffridus, Hippolytus de Marfilijs, in Rubr. de Fideiussores, in. 36. & multos huius opinionis assertores ad hac t. allegat *Andr. Tiraguel* in Rep. l. si si sego, in Prefat. m. 151. c. de Renocand. donat. *Alexand.* in conf. 42. in ip. super premissis, col. 4. vers. Septima optime facit, volu. 1. Deci. in conf. 80. susp. Vbi si renunciatio, col. 5. num. 8. vers. seruo venci det. *Barth.* Socin. in conf. 263. circa primam per totu, vol. 2. Deci. in d. conf. 80. vbi dicit, quod in muliere non

124 valeat specialiter renunciatio, nisi t. appareat, quod fuerit certificata. *Andr. Alciatus* de Presumptis, Regal. 1. Presumpti 43. m. 2. quo in loco *Ioan. Nicol. Arclan*, in Apollinis in verb. de Adulteris hanc opinionem vltra alios pluribus autoritatibus confirmat. *Antonius T. beatus* in decis. Pedemont. 223. num. 3. 4. *Andreas Gail* Practicam obseruat. lib. 2. obseruat. 77. num. 2. 3. & ista communis sententia ab omnibus firre probata *Cappel. Tholys*, in decis. 37. in ip. Item fuit questum, an oportet, vbi

125 debet esse iuramento firmata ad hoc, vt valeat t. aliis nulla erit, arg. c. ex rescripto, de iur. iuram.

(de cuius intellectu multa dici possunt, in quibus nunc silentio transigo) hoc tamen placuit *Paulo de Castro*, in conf. 8. num. 4. vol. 2. l. si se se d. Alex. & alij in *dilecto* l. si se se d. num. 31. 32. 33. in Aut Sacramentum puerum, num. 53. c. si aduer. vendit. l. penult. m. 18. c. de Fall. Alex. in *dilecto* conf. 43. in loco allegato, vol. 1. & in c. 22. in ip. Vbi fuit narratio, col. 2. vers. & etiam *Lud. de Roma* vol. 2. Ioan. Nentum, in conf. 26. num. 9. *Francis.* Vetus in eodem opinio, 529. num. 2. *August.* Berus in conf. 48. num. 4. vol. 1. *Marian.* Socin. Imus, in conf. 169. num. 2. vol. 2. *Andr. Tirag.* in *dilecto* l. si se se d. in Prefat. 136. *Seraphin.* de Seraphim de Privilegijs iuramentum, Privileg. 99. num. 1. *Petr. Cenci.* Colletan. iuris Canon. par. 2. col. 173. m. 3.

Ad limitatione notandum, q. si mulier antea iurauerit, nolle fideiubere, quod est conforme Senatûs consulto Velleiano, & postea t. fideiubeat, nihilominus iurabitur Velleiano, cum fideiussio non valeat contra primum iuramentum, & ita dicit limitari text. in d. loc. ex rescripto, *Ferdinand.* Vaj. de success. creat. lib. 1. §. 18. num. 158.

CONTRARIUM fidei hanc Mulieru renuncia- 127 tionem, & t. iuramento non vltre iussituerunt *Abb. Pancerius*, in conf. 71. num. 1. vol. 1. *Thom. Gramma.* in decis. Napol. 76. num. 20. Tamen iusprudentia est 128 communis opinio, & tutor pro t. anima.

QUINIMO multorum grauium Iurisc- 129 sultoru conclusio est mulierem renunciantem Senatûs consulto Velleiano, debere certiorari prius de dicto beneficio t. esse, vt valeat, non proce- 130 dere, quia illa cum iuramento renunciauit, q. id iuramentum loco certiorationis habentur, quia saltem in genere, si non in specie cesserit omni iuris, & legum auxilio renunciauit, arg. l. si das parat. §. Io. hannis, ff. de iureiur. & Anti. Sacramenta pueri, c. si aduer. vend. 10a. *Andr. & Petr. de Anch.* in l. 2. Regalis de Fallis, in. 6. *Anon.* de Inuic. in p. si filio genti, de Foro competens Hippolytus de Marfilijs, in Praet. Criminal. §. secunda questio est, vbi alios complures allegat, numero 54. Decius in *dilecto* conf. 180. quos refert, & sequitur *Andr. Gail. Practic.* obseruat. lib. 2. obseruat. 77. num. 10. cum pluribus seqq. *Andr. Tiraguel*, in Repet. l. si si sego, in Prefat. num. 135. 136. c. de Renoc. donat. *Francis.* Turcan. in commun. opinio, 132. *Barth. Socin.* in Regal. 173. Fall. 2. & est communis opinio, vt per *Anon. Barges*, in c. penult. in. 36. de empt. & vend. *Ferdinand.* Vaj. de success. creat. lib. 3. §. 18. num. 6. 1. *Ioan. Nentum*, in conf. 22. num. 9. *Francis.* Barfai, in conf. 349. num. 4. vol. 3. *Ant. Scapp.* de iure non scripto, lib. 4. cap. 12. num. 3.

LIMITARVNT aliqui, q. certioratio præfata 130 non requiritur, quoad renunciatio fieret in iudicio calore iudicii, vt in *dilecto* l. si. §. Vltimo, ff. ad Velleian. *Lud. Rom.* in l. qui repudiat, ff. de acqu. har. Bart. Socin. in Regula. 273. Fallens. t. confirmatur ex *dilecto* Bart. dicentis, quod text. in *dilecto* l. fin. loquitur, quod renunciatio fit facta in iudicio.

CONTRARIUM Tamen est verius, quia 131 in *dilecto* l. fin. & in *dilecto* §. final. apparet, t. quod

mulier, quæ ibi pro alio intercessit, & promiserat extra iudiciū, se esse paratam subire iudiciū, & non opponere in iudicio Senatus consulti exceptionem, nec illa sententiam, & dicit Iurisconsultus illam cauere oportere non vsuram, & his adim-
 332 pletis † ad iudiciū ire, & ita optimè dicit *Angel. de Aretio, in S. item si, sub nn. 20. sub Tertio casu, versio. Nota ergo in causidice, Inff. de Except.* Sed professò (inquid) dicant Doctores quicquid velint, nūquam mihi placuit, quod dicunt ad intellectum
 333 † dicit *l. fin. S. penul.* videlicet quod ibi facta fuit renunciatio in iudicio, quinimo fuit facta ante iudiciū, licet mulier obtulerit se iudiciū accipere, & sic non dum accepit, & sic ita dicit *Dec. in l. si quis in conscribendo, numer. 30. C. de Pañ.* licet non Angelum alleget. *Decius*, quos ambos refert, *Antoninus Talsarius, in Decis. Pedemontan. 222. nn.*
 334 *6. vers. T alis autem*, ubi dicit † cautius esse, vt iudiciali obligationi addatur certioratio. Quinimo si renunciatio fieret in iudicio cum iuramento nullam requirerem certiorationem, quemadmodum mulierem cui contrahenti mundualdi con-
 335 sensus necessarius non exigitur in renunciatioe † iudiciali, sicuri nec consensus. voluit *Thom. Ferrat. cauiel. 6. D. Proceptor. Ioan. Bologneti. in l. omnes populi, numer. 97. ff. de Inff. & iur. Emanuel Suarez in Thes. Recept. sent. in S. mulier. numer. 248. post Vini. in commun. apt. 297. quos sequitur Heringius, in dicto cap. 7. nn. 13. 514. qui adducit ad intellectum No-*
 336 *ella conf. 16. Parte. Elzevirius Saxonicus. † maxime quia consensus in iudicio non exigitur in casu statuti requirentis. Bart. in l. apud Iulianum, C. fin. nu. 3. ff. Quib. ex causis poss. est. quia in iudicio*
 337 *non contrahitur, sed quasi contrahitur † l. 3. S. idem scribit, ubi gloss. & dicit. ff. de Pecul. & Ioan. de Amicis in cons. 54. incip. in causa agitata, col. pen.*
 SEXTA conclusio est, cessare Senatus consulti Velleiani Priuilegium, quando mulieri fideiuss.

338 beati, atq; intercedenti promittitur indemnitas, non cum promissione, sed cum traditione pecuniæ, quia tunc fideiussio valebit, vt ex *Bald. in l. 1. in prin. C. Ad Velleian. Angelus in l. 1. S. fin. ff. de pignori-
 339 vt † illam soluat creditor meo, vel ex promissis, Senatus consulo non † vtitur, causam vide ibidem. Idem voluit *Hippolyt. de Marfilijs de Fideiussoribus, numer. 3. 15. quod post Frideric. Truckman in Repet. l. in multis. parte 2. Artic. 15. n. 27. ff. de statu hom. & ex alijs voluit Anton. Heringius de Fideiussoribus, in ep. 7. nn. 440. 441.**

DECLARA supradictam conclusionem, non procedere si loco indemnitas non sit data pecunia mulieri, sed pigora, quòd hoc casu poterit a-
 340 gere † Senatus consulo Velleiano. voluit *Lodouic. Roman. in singul. 345. incip. T uis quòd mulier non perest, vs illam poss. Priuilegium in dicto art. 15. nu. 2. refert Heringius in dicto cap. 7. nu. 442. Sed in libro sec. edit. Roman. in singul. 333. incip. T uis quòd mulier non possit obligari. all. gant text. in l. quidam*

Saxoniae Ducatum Tit. 111.

velut 29. in prin. ff. Ad Velle. qui loquitur de pi-
 341 *gnore. Sed ego dico, quòd si mulier reciperet pecuniam, quæ fuisset creditoris si cõsignaretur illi, & solveret debiti melius debitoris esset quàm si tractaret medio mulieris, nam ipse debitor poneret se in maioribus nexibus, contra duos, tractando contra creditorem, & contra mulierem, quæ intuitu fideiussionis posset aliquod opponere. Vnde intelligi debere conclusionem, vt mulieri si prestaretur indemnitas, & ipsius indemnitatis fideiussio, pro vt illam descripsi supra hoc eodem titul. versio. Non est fideiussio, numer. 35. & dicam inferius, quia quoad fideiussionem indemnitatis solent poni plures clausulæ, quibus mulieres essent tute, præsertim, quod eximat indemnem, & illam ante dam-*
 342 *nū † passum, & alia. Vnde si daret debitor totam pecuniam mulieri non dubium est, quòd illa non posset vt Senatus consulo, & valeretur fideiussio. Et similiter haberet fideiussionem indemnita-*
 343 *tis, quæ esset secuta, † quòd non damnificaretur. arg. textus, & quod ibi dixit Bartol. in dicto l. si mulier dederit 22.*

SEPTIMA conclusio, mulierē vtī non posse Senatus consulo Velleiano, si pro alia qualibet
 344 muliere dotem promittit, cum quā matrimoniū licitum esse poterit, siue propria filia illa sit, siue extranea. vt plenè dixi supra hoc eodem, tom. 3. tit. 4. de iure dotum, nn. 15. cum pluribus segg. post iura, quibus id cauetur, ex *Baldo Nucllo, Hippolyto Remaldo, Ioanne Croto, Papiensi, Ioanne Corasio Antonio Gomez, Decio, Andrea Tiraquello, Ioanne Cephalo, M. Antonio Natis, Hondedo, Emanuel, Suarez, M. Antonio Anato, Fabio Arcas, Antonio Heringio, Deidero Horstio, Francisco de Franchis, & Ioanne Baptista Thoro. cum quibusdam declarationibus, ex Baptista de Sancto Blasio, Andrea Tiraquello, Otiliano Simoncello, Bartolo, Rolando à Valle, Jacobo Meneschio, Carolo Iouiore Hieronymo Gabriello, Comarvanta, Paulo Montano, Ioanne Petre Surdo, & Ioanne Bessiano. Et iterum supra hoc eodem tom. 3. tit. 5. de Priuilegijs dotalibus, vers. Decimum tertium, numer. 55. cum pluribus segg.*

OCTAVA conclusio sit, Senatus consulo Velleiano
 345 nō prohibēs mulieres fideiubere, nō prohibere † Imperatricis, Reginas, Principes, & Ducibus luptu mas suis, aliasq; admodum illustres Heroínas & olim quoad iudicandū exercitum de compromissis, S. 2. glof. 4. nu. 6. ad quam conclusionem compotbandū relato meo dicto supra allegato, satis commodè, & modè sit comprobauit Antonius Heringius in dicto cap. 7. nn. 507. cum alijs segg. cuius di-
 346 cti adhæreo.

QVIA supra hoc eodem tit. vers. Octaua est fideiussio numer. 32. diximus de fideiussione, quam tenetur prestare Debitor, qui impetrat cautionē moratoriam, siue quinquennalem dilationē ad solvenda debita eorum creditoribus, quæ impetratur à
 346 solo † principe in l. In quatuor, C. de Prestibus Imperat. ff. rem. & in Regno Neapolitano id cauetur per Riccio Magne Curia Vicaria, 287. † incip. Item quia

Bb 2 iuda-

iudicia. vbi hoc tenent *Anibal Trevisus*, & post eum *Prosper Carautia*. Verum quia impetrantes dictam quinquennale dilatione, & similia rescritpta debitorum, vt porantur dicta dilatio, non aliter valent, nisi prastita fuerit idonea satisfactio de soluendo, finitio tempore dilationis concessa. vt notatur in l. *Vniuersa*, C. *ead.* Titulo voluit *Ludovic. Roman.* in cons. 439. incip. Circa primum, nn. 9. 10. *Ritaur. Cassald.* de Imper at q. 1. 1. vers. 3. Tertio prohibet. *Guid. Pape* in decr. Delphin. 109. in fin. *Marfil.* in singul. 341. incip. *ille Heringus de Fideiussor.* cap. 5. num. 132. & alij describendi infra vers. *Quomodo*. Quo vero ad fideiussionem, & satisfactionem de soluendis fuit apud plures dubitatum, an debeat peti dicta fideiussio alius si non petatur, non idcirco moratoria dilatio ne gaudeat qui illam impetrauit? super qua dubitatione *A. cons.* in dicta l. *Vniuersa*, in verb. *Præbatur*. dicit, si aduersarius postulet, quam ibi sequuntur *Barthol. Bald.* & alij, & præsertim ex pluribus firmis *Paul. de Castro*, facit ad hanc opinionem *tex. in l. 2. §. 1. ff. Quor. legat. ibi*. Non ergo offerre debet satisfactionem, sed petenti facis, moram non facere. & hanc opinionem tenuit *Marc. Anton.* *Natta* in cons. 685. per totum, voluim. 4. vbi in Decreto, seu statuto? Montis terrati, vbi notatur, quod appellans, & dicens de nullitate, teneatur iactis scripturis iurare in manus iudicis deparari, se non dolo, nec calumnia appellasse: sed credens iustam fouere causam, aliàs censetur appellationi renunciaisse, & sententia exequatur, & nisi satisfactionem dederit de soluendis expensis, & quia in dicto casu non deducit satisfactionem, concludit, dictum decretum, si sine statuto intelligi, quod satisfactio fuisse petita aliàs non data, non nocet, in quam opinionem videtur esse *And. Gail. Pract. Obseruat. lib. 2. obseruat. 46. nn. 14. & Hippolyt. de Marfilij in singul. 341. incip. ille*. Tamen ego contrarium arbitror, quia cum in dicta l. *Vniuersa* sic constitutum in specie, quod dicta rescritpta non aliter valeant, nisi fideiussio idonea super debiti solutione præbatur, Vnde dispositio illius legis, quamuis esset dura, vel aspera seruanda est. *l. Quis, & quibus*. Dicit enim text. Non aliter valeant, super quo adduco text. in l. *Muse*, §. *sub conditione*, ff. de *Tuclis*, vbi rueta data per præsidem, dicens, ruetalem do si facis dederis, non conditionem, sed admonitionem, non aliter ei tuclam committi, quam si fidei dederit, hoc est, non aliter si te gerere permittendum, quam si rem saluam fore cauent, adeo vt in casu illo suum effectum rescritpta non operabuntur, nisi fideiussio præstata fuerit.

Et dicta clausula, Non aliter, non admittit modificationem, vel interpretationem diuersam à verbis, vt voluit *Deci.* in cons. 61. incip. *pro remissitate* mca. nn. 2. & in cons. 28. incip. *Pro resolutione* casus, nn. 1. vbi dicit, eandem clausulā formam inducere. ex *Barthol. in l. de his, ff. de Transact. Cardin. Paris.* in cons. 91. n. 27. vol. 1. sequitur, quod cum clausula præfata designet formam, illa non transferatur, & alius corrumpitur, cum dicta, vbi *Felin.* nn. 6. de *Rescriptis*, cum allegatis per *Iacob. Philipp. Portum*, in

cons. 29. nn. 10. Præterea hæc rescritpta quinquennalia, non sunt rescritpta totaliter gratiofa, sunt enim rescritpta iustitia, cum gratia, & modificatione à Principe expedita, vt volunt Doctores in dicta *l. quous*, & in dicta l. *Vniuersa*, C. de *prescrip. Imperator. offerent*. Et nihilominus cum sint rescritpta, quæ sine dubio Tertij creditoribus præiudicium afferunt, non sine magna iustitiæ causa concedi solent. *l. Rescripta*, C. *eadem titul.* quæ est registrata in 25. quæst. 2. vbi optimè *Ioannes de Turresemata*. & Ideo si non præstatur dicta cautio, & fideiussio, qui impetrauit gaudere non potest rescritto, & dilatione, quæ, an concedi possit admodum dubitatur *Marc. Anton.* *Natta* in cons. 561. num. 2. & per totum, vol. 3. quem refert etiam *Antonius Thoburnus* in decr. *Pedemontum*, 186. sub nn. 2. & n. 7. vbi dicit ipsos hab inducias concedere solere, si creditor in eadem, vel maiori i i cegestare non fit, & debitore cauente idonee de soluendo in termino dilationis, & interea per solente legitimo interesse. iuxta formam dicta l. *Vniuersa*. Ex his dicere nullo modo isto casu, requiri partis instantiā, sed si ex seipso non fatidet per idoneam cautionem de soluendo vanæ debeat esse iudicialis illæ quinquennales soluendi inducie, quod etiam voluit *Guid. Pap.* in decr. *Delphin.* 109. nn. 2.

QVOMODO ista rescritpta fiant in Galilia? Idem *Guido Papa*, in decr. *Delphin.* 97. in decr. 109. item *Papam. Arrestor. Curie*, lib. 10. tit. 9. *Arrest.* 7. *Arrest.* 8. & tota titulo. *Francisc. Marc.* in decr. *Delphin.* 559. nn. 13. 14. *Majer.* in *Praxi.* in de *soluendi iuris*, nn. 10. vers. *Item si debitor inuaurit*, nn. 13. vers. *Item dilatio moratoria*. & alibi etiam *Iacobus Cuiacius* *Obscurum*, lib. 2. cap. 10. *Gail. dicto* lib. 2. *Obseruat.* 46. nn. 14. *Ludovic. Rodolphus* de *Poteit. Principis*, c. 6. nn. 37. In hoc Regno Neapolitano videtur mihi expedire per dictum Ratum magnæ curiæ, & illius amplitudinem. Non obstante etiam opinione *Natta* in dicto cons. 685. vol. 4. Quia contra ipsum respondit *Ioan. Petrus Sordus* in decr. *Mantua*, 57. nn. 9. & per totum.

QVOD vsuras medijs temporis quinquennalibus, non t deberi dicunt *Cyn. & Salys.* in dicta *l. quous* *Natta* in dicto cons. 591. n. 1. vol. 3. *Hering.* de *Fideiussor.* 22. nn. 43.

PRÆVENTIO dum intentatur aduersus Instrumentum, vel obligationem iuratum habentem executionem promptam, & paratam, aliquid remediū, quia ne dictæ præuentiones in iudicium deducantur matiosæ ad dilandū tempus solutioni destinatarum, emanauit per Ferdinandum Regem Catholicum *Præagat. incip.* *Malitij*, sub titulo de *Præuentione modernarum*, per quam provideitur, quod non possit intentari dicta præuentio nisi prius præstetur fideiussio, de soluendo debuium, & præstendū personaliter, & satisfaciendis in pragmatica contentis, si succuberit in probdo necessaria in præuentione, qua stante tractauit quæstio, ne, an debeat per partē peti fideiussio, t an verò præstari debeat non petita, vt tenui in *obseruationibus*.

bus ad intra Regni Neapolitanæ, obferuation. 9. lib. 1. ad quam lectores remitto.

NUNCIATIONE noui operis facta, is cui nunciatio est nouum opus, ne edificet, ex nunciatioe edificare cessabit, vel satisfactionem ꝑ dabit de demolendo, & sic prosequi poterit ædificiũ, quod si factum fuerit, vtrique consultum erit, nunciatio, quia ex fideiussione prædicta ei cautum erit, 169 nunciatio, ꝑ qua interim in edificio non impeditur, vt in l. stipulatio, §. si quis autem, ff. de operi. noui nunciatio, & voluit Baric. in l. prator ait, §. si quis paratus, ff. eod. tit. & voluit Ioan. Ferr. Sardus in decis. Manua 57. nu. 9. 10. cx quibus patet, quod præstita satisfactio, is cui nunciatio est nouum opus, potest ædificationem prosequi, vt in dicta §. si quis autem, & in l. de pupillo, §. si quis autem, non solum, §. si non posset, §. secundum, ff. eod. tit. Si verò fuit oblata fideiussio 170 de iussu 1 ꝑ eundẽ nunciatio, & per nunciationem sterit, quo minus stipularetur, censetur remissa nunciatio, & nunciatio poterit opus prosequi, vt in dicta §. si quis paratus. Non expectatis tribus mensibus, de quibus loquitur iustitiamus in l. P. nica, C. de oper. noui nunc. sed quia multe difficultates occurrunt, quod materiam propriam nunciatiois, non sufficiunt hæc paucæ, quæ concernunt fideiussores, prosequenda sunt alia.

VNVS ex casibus, in quo fieri potest, immo 172 debet præceptum sine clausula iustitiæ ꝑ contra præceptum, si sentiret se grauatum, est operis noui nunciatio, & ista fit instante parte per Prætozem, siue magistratum, & officialem administrantem iurisdictionem, vadit enim pars nunciare volens ad Prætozem, quando aliquis edificat nouum opus, 173 illicque dicit. Talis tunc nouum opus ædificat in solo meo, petir vt citò mittat, cique denunciet vt non ædificet, per quam denunciationem conseruatur nunciatio in possessionem, ibique potestatis nunciatio dicit, dico, quod non ædifices, & sic nuncio tibi nouum opus, & ista nunciatio retinet, vt dictum tunc est, nunciatio possessionem, vt hæc omnia habentur in l. pupillo, §. si quis ipse prator, §. Summius, ff. de operi. noui nunc. & hæc præticam tradidit noster 175 fidesus ꝑ Beneuentum, in tractat. libellar. parte 2. tit. de interdictione de noui operi. nunciatio, nu. 2. v. v. & sic tribus, vbi ponit etiam præticam quando, & quo modo fiat per partem nunciantem nudo 176 sermone, dicendo, dico tibi, quod non tunc ædifices. Tertio modo, quod fiat per iactum lapilli, proijciendo tres lapillos vnum post alium, vt dicit suo tempore vsu fuisse, per iactum vnusculiusq; lapilli, dicens nouum opus, nuncio nouum opus, nuncio nouum opus, quæ proicctio fit in ipso opere, nec sine lapilli maximi, nec fiat proicctio in capite alicuius operarij, vt dicit contigisse in causa Abbatis Sancti Proculi, qui misit quandam monachum, qui misit quandam lapidem, cum quo quem percussit, quasi interfecit. Placuit hanc pro iuueni 177 bus tunc præticam narrare ob memoriam summorum Magistrorum, qui absque multorum præcedentium virorum doctrina successores docuerunt;

Summa Decisionum Tom. III.

178 Hodie sufficit scripto præcepto iudicis tunc fieri, ne priuatus sibi ius dicat, sed fiat magistratus auctoritate, l. Nullus, C. de iudic. & Calceoli, ne veniant partes ad arma, sed sua virtute compescat, sequissimum, ff. de vssu, ff. sequi sunt postmodum prædicta Papien. in forma libelli in adiutorio noui operis, §. quando, & S. nouum post Bar. in dicto §. meminit, Paul. de Castro, & Ripam, n. 23. de hac Præctica Nunciatiois scripserunt Bar. in conf. 64. vol. 1. Bald. in conf. 245. nu. 1. vol. 2. Augustin. Beroni, in conf. 138. nu. 26. 27. vol. 3. Ioan. Baptista Plotus in tractat. de in iure iurando, §. 3. nu. 34. Francisc. Pius in commun. opin. 229. Ioan. Ferr. Sardus in conf. 154. nu. 22. cum pluribus seq. vol. 2. Iohannes Lanfranc. Baldus in decis. 496. incip. licet nunciatio, Cardinal. Crescent. in decis. 1. tit. de noui oper. nunc. Cardinal. Puteus, in decis. 174. & in decis. 129. lib. 2. Andr. Gail praticarum obferuationum, lib. 1. obferuat. 26. Anton. Thebanus, in decis. Pedemontian. 204. per totum, Borgum. Canale, in decis. Finizian. 23. fine 69. per totam par. 2. Gomez. Leo in decis. 7. Vincent. Carrici, in decis. seu casu 19. Angel. Gambilianni in conf. 19. nu. 10. 11. Robert. Lancelotti de Arcentar. par. 1. c. 10. summat. 2. nu. 13. 14. & par. 3. c. 28. num. 65. Syluius Spannoch. in tract. quæst. pub. tractat. lib. 4. num. 72. Francisc. Marc. in decis. Delphin. 589. vol. 1. Antonius Heringius de fideiussorib. ca. 15. nu. 92. cum pluribus seq. Ioan. Baptista Colla de fasti. scient. & ignorant. inspectio. 57. nu. 3. cum seq. Daniel Penatorius in Analyti iuris Pontificij, lib. 5. titul. 32. Vendelinus Schelimb. Altiunum, & exceptionum Furesium, cap. 110. incip. competet, cap. 111. incip. si satisdedit, cap. 112. incip. compresis stipulatori, fol. 187. per totum fol. 191. Anton. Scappas de iure non scripto, lib. 3. cap. 101. Anton. Faber in Codice Fabrian. lib. 8. titul. 5. defu. 1. 2. & 3.

EST Notandum, quod cum materia Nunciatiois noui operis sit satis amplè demonstrata de iure Digestorum per plures leges in titul. ff. de operi. noui nunc. Verum Iustinianus fecit solummodo vnicam l. in C. titul. eodem, ex quibus emanarunt diuersi intellectus. quorum quinque sunt apud glossam in dicta l. vnicam.

Primi ex nostratibus elegerunt secundum, & 180 tertium intellectum quod tunc sit in arbitrio actoris, scilicet, ipsius nunciatoris, vel sit recipere, vel non satisfactio, vt in casu acceptationis, statim intelligitur facta remissio, siue prohibitio noui operis, & nunciatio statim possit prosequi opus. Si verò nolit acceptare, & recipere satisfactio, sed dicat habere in promptu suas probationes, & audiendus erit ex Regula, hodie cautus, hodie agatur, & expectandus est per tres menses iuxta dictam l. vnicam, C. de operi. noui nunc. & hunc intellectum 181 lectum tenuit tunc Dyn. vt illum refert Bar. in dicto §. si quis paratus, & interim nunciatus non ædificat, & ædificatum demolitur. ita etiam loquitur glossa in verb. in continens & in verb. interloquendo, & glossa in dicta l. vnicam, & in l. fin. C. de adific. priuatis, & hoc idem videtur approbare, & principium ha-

Bb 3 buisse

buille et Annot. in Summa Codicis, lib. 8. tit. 10. in fin. versul. Item quandoq. Paul. Papien. in forum. libelli in actione noui operis, in verb. Ante aliquam remissionem. num. 3. versul. Sed circa premissa. Andreas Gail. Practicum obseruat. lib. 1. cap. 16. num. 17. et per totum facit quod dicit D. Cardinal. Pagnus in decis. 124. decis. 129. lib. 3. et Anselm. Thesaur. in decis. Pedemont. 104. Anton. Scappas de iure non scrip. lib. 3. cap. 100. Lancellus. Galia in conf. 52. numero 1. 2. 3. 4.

- SECUNDVM intellectum ab omnibus distinctum, quod omnes leges loquentes de noui operis nunciatione de iure digestorum, sine correctione per d. l. i. v. m. c. m. C. de operis noui nunciatione. Etiam per Iustinianum Imperatorem, quam subtilissimè tenuit Iafon in l. prima, ff. de operis noui Nunciat. quam conclusionem dixit dum esset scholaris sustinuisse illam publicè, et quod adhuc non
- 183 sibi displicere, et mihi etiam non modò non displicet, sed fati mihi placet.

- TERTVM intellectum ex alijs ego, propono, quod facta noui operis nunciatione, si nunciatore, iuste, vel iniuste timeatur, nec post ipsam, nunciatore ulterius in ædificiò procedat, ne parietem, et iudicem contemnere demonstret, si satisfactionem det, vel dare offerat de demolendo, et opus suum prosequatur, et siue para dicat tunc velle agere, et proponere sua iura, vel data satisfactione, prosequatur, et elapsis tribus mensibus causa terminetur, cum Iustinianus præfixerit instantiam distis causis, quod intra tres menses definiatur. Arbitror enim tres menses datos instantiam,
- 185 non autem voluisse Iustinianum leges digestorum corrigere, cum semper correctio euitetur, in quantum fieri potest. l. i. C. de inofficijs d. arch. que induci non debet, nisi alterius legis verbis induatur. l. praprimus, vbi Bartol. in ff. C. de appell. Bald. in conf. 495. et al. in fin. vol. 5.

- Respicit autè nunciatio Noui operis ædificium post emunciationem factam, non autem antea, non enim datur edictum noui operis aduersus ædificium
- 186 t de præterito, sed futurum, nam si quid operis factum fuerit, quod fieri non debuit, cessat edictum de operis noui nunciatione, et recurrit ad interdictum, quod vi, aut t clam. vi. in l. i. Subi autem edictum, ff. de oper. noui. num. 1. Ità quod demoliri tractabitur, quod post nunciationem factum t crit. l. prator. S. nonnulli, vbi gloss. ff. de ed. vi. etiam si iuste ædificauerit de struetur, si post nunciationem id factum, quia t ob contemptum Prætoris auctoritatem demolitur. vt in dicta l. prator ait, S. interdictum hoc. Resf. de interdicto de noui operis, nu. 15. vers. Quæstio, sed illud queritur. Francisc. Marcus in decis. Delphinat. 589. nu. 2. 3. vol. 1. Quia quando contra iudicis prohibitionem quis ædificat, quamquam postea vincat, non debet damnari t demolitionis illis rescari, quia demolitio est sue culpæ pena. vt post Bartol. et Secum. concludit Pinet. de Franchis in decis. Neap. 33. in fin.

EX IAM dictis, ego fati dubito, in id quod

dicatur, quod ex præstatione cautionis de demolendo, qua quis opus inceptum prosequi poterit. arg. l. item solum, S. sciendum, et l. prator ait, S. si quis parauit, ff. de oper. noui. num. non obstante nunciatione noui operis, etiam si post tres menses offerat,

- 191 tui, non impediatur operis t constructio, non obstante, quod incontinenti, nunciator probare se offerat, ius ædificandi non competere nunciato, per eundem. extra. de operis non noui. vt dicit Barcell. Cardin. Crescent. in d. l. item solum. t. sub eodem tit. Quia tunc quererem ad quid desereret lapsus trium mensium, Sed cogitatur est ex eo, quod qui nunciavit, obtemperat in promptu ostendere de suis iuribus, et nihil probauerit, et idcirco de nouo elapsis tribus mensibus nō impeditur in complendo
- 192 do t ædificiò, ex duobus, in quibus nunciator videtur contra ius nunciationem indebitè proposuisse, vnum, quod statim se obtulit de suo iure docere, in quo non docendo Prætorum delusit, Alterum,
- 193 rum, quod oblatam satisfactionem t non recepit. Ex quibus in Camera Imperiali fuit expeditum præceptum, et mandatum sine iustitiz clausula pro Venerio Koppeno hærede contra Ducem Sertini, et Pomeraniæ, in anno 1598. vt scribit Antonius Heringius de Fideiussoribus, cap. 15. num. 98. 99.

DEBITOR an dicatur fideiussor, ita vt pro

194 habeatur esse tutor illius, qui fideiussor t pro tutore ipsius pupilli, nec possit dari con tutor illi, Gualt. de Cum. in l. blanditus, C. de Fideiuss. quem sequitur Bartol. in l. i. num. 34. ff. de iur. iur. perat. allegat text. in l. et magis, ff. de solut. vbi dicitur, quod fideiussorio nomine, debeo, loquitur Iafon in dicta l. i. num. 49. Et statuum loquens in debitor locum

195 habet in fideiussore, vt voluit t Franciscus Marc. in decis. Delphinat. 140. num. 8. vol. 1. et proinde d. 196 ri non possit con tutorum pupillo t in supradicta casu, voluit Iafon in loco allegato, et alij, vt sunt Angelus, Berachinus, Lamezin, et Afianus, quos reuocat Anst. Heringius de Fideiussoribus cap. 15. num. 110. Sed hanc questionem ad vtramq. partem disputat Franc. Marc. in decis. Delphinat. 340. vol. 1. et tamen dicit ipsum non declarare.

- 197 CONTRARIA opinio videret, t quæ textus habet pro se clarior text. in l. Spadenem, S. si ciuitatis, ff. de Exceptat. vbi patet quem esse possit fideiussorem pro tutore, et nihilominus etiam tutorem, l. Romanus Apulus, ff. de Tutoribus, et curat. dat. ab his, plura alia iura allegans Anst. Heringius vbi supra, num. 113. Porcitticus, et fideiussor tutoris
- 198 ei dari con tutor, t licet in vna Tutela duplex periculum sustineat, inquit nouissimè Paulus Antonius in tract. de iure Tutelarum, cap. 23. num. 11. mouetur ex eiusd. iuribus in l. Romanus, et in dicta l. Spadenem, S. si ciuitatis, vnde Franciscus Marcus in decis. Delphinat. 340. vol. 1. vbi scribit pro vtraq. parte.

FIDEIVSSOR vigore obligationis, nomine sui principalis, forem cum vfus soluendo, an

199 vfus t rectè repetat, an equam reliquis credi-

toribus, quoad ipsam sortem satisfat? et erant enim insolentem obligati, & ab eo indemnitate cautio-
nem accepit? Vt qui debentur fideiussori, & debitor principale solutus, ac vltus similiter soluta. Ita Gerardus Maynardus in decis. Tholof. 33. lib. 2. Ant. Heringius de Fideiussoribus, cap. 24. num. 245. quo in loco recitit Hieronymus de Laurentis in decis. Auzan. 101. Vincent. Caracci. casu, sine decis. 54. m. 2. Ant. Gamma in decis. Lusitan. 91. quos omnes recitit Hieronymus. Brucknerus ad Maynardum in dicta decis. 33. Qui regulare esse dixerunt, posse fideiussorem, qui pro suo principali soluit, tantundem
consequi, quantum exsoluit, arg. l. Arriani. C. de Heret.

202 IDONEVS quis præsimitur quoad mores, non autem ad alia, text. in l. cum quidam 24. ubi Gloss. Azonis, in verb. Qui non offunderint, ff. de legat. 2. Gloss. in l. si verus, §. Qui pro rei, in verb. Dubitem ff. Qui satisfat. cogent. voluit Marc. Anton. Natis in conf. 143. num. 11. vol. 1. Et præteritum ne-
cessario præsimitur idoneus quoad diuitias, vt voluit Andreas Aleius de Præsumptionibus. Regul. 3. Præsumptio. 3. sub num. 2. 5. & voluit Ioan. Cephal. in conf. 227. num. 61. vol. 2. Ant. Heringius de Fideiussoribus, cap. 8. num. 19. Ioan. Petr. Sordani in decis. Mantua 320. num. 2. Et quantum ad materiam hi-
deiussum, & quod ille dicatur idoneus, qui est diues, & est soluendo, de quo loquitur bene d. s. iustia Oddus de Rebus iure in integrum, q. 48. Artic. 8. num. 63. cum pluribus seq. i. s. p. Ludovic. in decis. Lucen. 33. Ioan. Baptista Cella de fideiuss. & ignorantia. Distin. 5. num. 9. c. 2. Idoneitas fidei-
iussoris consideratur tempore fideiussionis, quod postea decoxerit, non refert. Alex. in conf. 60. vol. 5. Sordani in conf. 18. vol. 1. quod diligens animaduertit, iuxta tradita per Berz. vol. 2. de claus. in l. r. claus. 39. Gloss. 2. in fin. Mantua in conf. 16. num. 25.

DECLARA nō dici idoneum fideiussorem, quod sit de alieno territorio. Hippolit. Riminald. in conf. 812. num. 25. vol. 7. sequitur D. Ioan. Baptista Costa de Remedij subsidiarij. Remed. 58. num. 12. 13. Ioan. Petr. Sordani in decis. Mantua 295. num. 12.

QUANDO de lute in aliquo actu exigitur fideiussio, satisfatio, vel cautio, aut per conuentione-
nes inter partes, tunc dandus est fideiussor. & idoneus, vt in l. promissor, §. si ff. de constituta pecun. per quem satis, ita voluit Specul. in tit. de Emption. & vend. §. 1. num. 8. vers. verum tamen si in limine, dicit, quod si venditor pactus est dare fideiussorem, dare tenetur, & idoneum. Dixerat Specul. ibi de Euic-
tione, quæ imminet in limine contractus præzio nondum soluto, quod non teneatur emptor soluere precium, nisi venditor euictionis nomine emptori fideiussorem idoneus offerat, l. Fideiussorum, §. si ff. de pericul. & commod. reuocand. l. si post perfectam C. de Euict. ubi Cyn. Bald. & Salyet. & voluit Paul. de Castro in conf. 46. in sup. Super eo quod quaritur, vol. 1. Corn. in conf. 325. incip. prima facie, vol. 1. Cardinal. Paris. in conf. 111. num. 11. vol. 4. Gasp. Cardin. de Euictio. §. 3. num. 7. Hærenym. Magom. in

decis. Lucen. 6. num. 3. 7. 8. Marc. Ant. Nota in cons. 267. numer. 2. vol. 2. Nicol. V. alla de Rebus dubij, tra. 3. 9. numer. 8. quem cum alijs refert Ant. Heringius de Fideiussoribus, cap. 10. num. 229. & seq. Ludovic. Roman. in conf. 8. incip. V. i. s. p. factu. num. 3. Math. de Afflict. in decis. Neapol. 20. num. 5. Bergin. Canalean. in decis. Firm. an. 4. num. 3. 4. par. 1. Marc. Anton. Beldoni in decis. Genoa 190. num. 1. 12. Gaspar. Mail. in decis. Sicil. 160. num. 1. 7. 21.

209 IMMOBILIA qui non possident Idoneus non dicitur, arg. l. 2. l. Scendum ff. Qui satisfat. cog. Gloss. in §. suscepta in Auth. de exhib. rei. Alexand. in conf. 160. vol. 5. Ioan. Petr. Sordani in decis. Mantua 295. sub num. 10. 11.

INTELLIGE Non procedere supradictam conclusionem, vt licet imminet euictio in limine contractus, si antea suscepisset iudicium auctor laudatus, qui sit diues, & idoneus, quod non est? d. d. fideiussor. arg. l. cum clericis, ubi per Bald. sub num. 3. C. de Episc. & cler. voluit Math. de Afflict. in decis. Neapol. 171. ubi sit fuit Decimus per Sacram Consensum Præfper Caranis in Risa 173. num. 10. Id. cob. Menoch. de Arbitrar. iudic. quas. lib. 2. censur. 3. casu 224. num. 4. Freccia (si sit) de præfation. Infrument. parte 7. q. 6. num. 7. Mail. in dicta decis. Sicilia 160. in fin. Bergin. Canalean. in decis. Firm. an. 4. numer. 4. Ioan. Petr. Sordani in decis. Mantua 183. numero 10. Vincent. de Franchis, in decis. Neapol. 555. Ioan. Baptista Thorns, in compend. Decisio. Neapol. in §. Cautio. Casus V. r. illi in decis. 171. Sferia Oddus de Rebus iure in integr. q. 48. Artic. 8. num. 65. Colla de Facili sciens & ignor. Distin. 5. numero 9. censura 2.

INTELLIGE secundū, quod in casu, quo præstaretur fideiussio ob imminenti euictionis in limine contractus, super ambiguitate, super qua Doctores diuersimodē loquuntur, si sit præstanda pro tota causa euictionis, an pro ea parte, pro qua sit mota litis, & euictio? pro omni, & tota euictionis
causa præstanda erit, & ex dictis per D. Robustianum in decis. Nouissima Roma 281. vol. 2. voluit Den Gaspar. Mail. in dicta decis. 160. in fin. Vincentius de Franchis in decis. Neap. 555. in fin. & bene per Ioan. Petrum Sordani in decis. Mantua 295. sub num. 18. 19. quo in loco dicit, Senatū iudiciale, præstandum fideiussorem pro omnibus
molestijis moris, & mouendis, iterum tunc fuisse nisi ministrari pro ea quantitate, quæ erat mortua, ne forte magistratus iudicasset vltra petita.

213 EVNDOVS dotalis alienari prohibitus est? per legem Iuliam Lex Julia ff. de Fund. dotali v. c. a. §. & cum lex, C. de Re ux. actien. §. Nam d. sola prædi. iust. Quib. dicitur licet, vel non. (Que lex, an a Iulio dictata, an ab Augusto, aliove Imperatore facta fuerit, lucis consulei nullibi aperuerunt, vnde missum hoc nunc faciamus) dubium est, an si a marito fuerit facta prædij dotalis alienatio, si maritus de euictione tenetur? Doctores fundi dotalis alienationem prohiberi, mulieris, cuius est fundus, fauor, an respiciat, non autem viri, & proinde

- 1814 inde cautelam adiuuenerunt, quod adibeatur fideiussor euictionis, quia ratione viri bene fideiussor obligari poterit, ipso viro tamquam principali promittente, ex *Cyus in l. si pradium, C. de iure dot. l. 20. de Legum. Ioannis Andree, & Antonio de Butrio, in cap. cum contingat, extr. de iure iur. Ioannis Campesio de dote, parte 4. q. 25. parte 9. q. 7. argum.*
- 1815 *l. Esiste, C. de Præd. minor.* ubi erat facta venditio prædij minoris absq; Præfide decreto, & pro periculo euictionis, ex propriis bonis quardam pignora obligabat. Venditio à Præfide facta tanquam contra constitutiones rescissa est, pignoribus tamen obligatis remansit, sic dicendum est in dote.
- 1816 CONTRARIUM videtur tenere *q. Bartholem. Cepall in Causela mibi 131. incip. Qui vult emere.* ubi refert dictam cautelam *Cyus in dicta l. si pradium*, & illa non approbat, ex eo, quod siue vxor, siue vir alienet, contractus principalis est f nullus, eodem modo, & accessorius *l. cum lex, ff. de Fideiuss.* Ponit aliam cautelam, quod vendat vir solus, quod tunc valebit fideiussio, & obligabitur, quod probat *Bald. in dicta l. si pradium.* dicens, quia ista est veritas. Subiungit aut tertiam Cautelam *Bald.* quod tertius se obliget principaliter, & in solidum, quia obligatio non rit f accessoria, & obligatio tenet, & cessat omnis scrupulus. Et quod maritus non tenebitur de euictione, per rationes ibi relatas. Verum ego magnifico *text. in dicta l. Esiste.* & in simul f auctoritatem *Cyus, Ioannis Andree, Antonij de Butrio, & Ioannis Campesij.* quomodo prohiberi est minoris curatos alienare prædij minoris sine decreto minoris, & nihilominus, sunt obligata pignora, & bona curatoris, eodem modo, & bona mariti si alienaret pro euictione, f per ea quæ scripserunt *Anton. Gomez, in l. tauri 50. nu. 60. Hieronym. de Lauretis in decis. Anticamf. 103. nu. 6. Ottavianus Simoncellus, de Decretis minime lib. 2. tit. 5. in spec. 3. nu. 25. 29. cum alijs, quos retulit Anton. Heringius de Fideiussoribus, cap. 10. nu. 255. cum pluribus seq. ante ipsos voluit Alexand. in conf. 66. incip. Viso t. hema, col. vltima, versul. Sed foris ceteris, col. 4. optimè Aym. Crauetta in Tractatu Statuti Ferrariensis de inde munitibus mulierum, num. 19. 20. 26.*
- 1817 30. ubi subtiliter tractat intellectum dictæ *l. Esiste.* faciunt notata per *Decim. in conf. 7. incip. & pro tenui, nu. 6.* quem sequitur *Cardinal. Parisius, in conf. 16. numero 112. & 113. volum. 2.* dicens, quod quando aliquod principale submouetur, ac tollitur aliquid iure speciali, tenet, & f remanet accessorius *Anton. Negusant. in Tract. de Pignori-bus, parte 3. Membr. 1. num. 42.* sequitur *Iacob. Mench. de Arbitrar. iudic. quæstionibus lib. 2. centur. 2. casu 171. numero 77.* dum dicit, quod tutor, siue
- 1818 curator, vendens f sine solemnitatibus rem pupillarem, ob euictionem obligat proprium prædium. Hoc ego plus dico, quod sequendo eundem *Bartholem. Cepall in Causela 173. incip. Omnes sciunt.* dum dicit, quod mulier alienationi suæ
- 1819 ac rei dotalis non potest f consentire, per *sect. in*

Ant. Sine à me C. Ad uellian. Cautela tamen est, quod in alienatione iuret non contravenire, & valida erit alienatio, *c. lites, de Inuencum, in 6.* vel quod ambo vir, & vxor vendant, & ipsa simul cum marito præcium fundi dotalis alienari recipiant, quia valebit alienatio, quia intelliguntur illud præcium habere loco dotis, *arg. gloss. in l. ita constanter, & in l. fin. ff. de iur. dot.* Sed amittendo dictum vitium tamquam fragile. Sequendo primum dictum pro iuramento f in alienatione interposito, ad quod concinit doctrina *Andrea Alei-ti, in c. cum contingat, num. 41. de iureiur.* dicentis, alienationem fundi dotalis esse reuocabilem, tanquam à iure improbatam, secus autem si in illa fuerit iuramentum interpositum, quia tanquam valida est irrevocabilis, ex quibus sequitur, quod quando mediante iuramento fit fundi dotalis alienatio, & ille contractus validus est. Sequitur, quod cessat causa, & ratio, quæ allegabatur, quod super

1820 f contractu nullo, non potest superponi alius accessorius contractus validus, sed è conuerso super contractu valido, accessorius accedere poterit, & sic concludo.

VSVFRUCTUARI, Senatus consulti dicunt, & Prætorum edicto Fideiussorem præstare f tenentur. In ipsa autem plura continentur, nempe de vitendo fruendo arbitratu boni viri, quod nil aliud importat, nisi, ipsum eo modo se in vsufructu capiendo sacrum, & gestum, quem admodum quilibet diligens pater familias faceret. Secundo, quod quæ vsu f non consumuntur, puta Immobilem rem, vel mobilem, vsufructu finito, pro vi res extabit, se restitutum. Tertiò, versatur cautio ipsa fideiussoria circa illas res, quæ vsu consumuntur. Hæc omnia passim habentur, & gradatim. in *l. 1. c. canere, s. habet, ff. de vsufructu, ubi quædammod. caueat, s. vsufructus nullus legatus 16. S. Denique ibi eius arbitratu vitetur f natur, ff. de vsufructu, & quædammod. quis vitatur, l. fin. s. si cui plussq; per leg. falcid. l. 2. & terto usul. ff. de vsufructu, car. rer. qua vsu consum. l. si vsufructus mibi 9. S. si vsus, & l. fin. ff. de vsufructu, nam quædammod. caueat, l. vsufructu constituto, ubi gloss. in verb. Boni viri, C. de vsufructu, s. constitutum, gloss. de vsufructu. bene, & diligenter Alexand. in conf. 48. incip. Ad dicta super narratis, col. 2. versul. posito ergo quod legatum, volum. 3. Angel. de Arce. Insistunt, de vsufructu, in princip. sub num. 5. post Bartol. & Bald. in l. 1. C. de vsufructu. voluit idem *Bald. in conf. 372. incip. casus super quos, col. fin. vol. 1. in conf. 65. incip. Punctus talis est, in fin. in conf. 160. incip. post mortem iuuenilis, in princip. vol. 2. & in conf. 150. incip. Hæreticæ sententia, vol. 3. Marian. Scutius, in conf. 132. incip. in presenti consulti atque, col. fin. vers. sequitur alia quæstio, vol. 1. Abbas Paner. in conf. 4. incip. in quæstione, qua vixerit, col. fin. sub nu. 8. vers. Formator, & situm dubium, volum. 2. Corn. in conf. 267. incip. in hac consulti atque, col. 1. vol. 4. Andr. Barbatianus in conf. 59. col. antepen. volum. 2. Decius in conf. 607. incip. vsu puncto, nu. 1. & de eadem materia notatur in conf. 608. incip.**

cap. Vifio eleganti conf. sub num. 2. Cardinal. Parisius in conf. 95. num. 63. in conf. 96. num. 3. & ol. 2. Riminald. Senior in conf. 128. num. 16. vol. 2. Carol. Rumi. in consultiis. num. 25. vol. 2. Marian. Socin. Junior in conf. 72. num. 2. 3. vol. 2. Ayro Craweta in consil. 187. in fin. Ludovic. Goff. ad in. in conf. 9. incip. in prima facie. num. 3. Roland. à Valle in conf. 92. per totum. vol. 2. Thomas Docues in consil. 61. sub num. 8. versu. circa quartum. Paul. de Castro in conf. 22. incip. Antequa. vol. 2. & in conf. 9. incip. circa primum. volum. 1. Jean. Baptista Plotius in Rep. si quando. n. 605. 607. C. videri. idem Plotius in conf. 17. numer. 81. Marcus Aut. Peregrinus in conf. 70. num. 19. vol. 1. & in conf. 81. num. 12. vol. 3. Hieronym. Gabriel. in conf. 128. num. 37. vol. 2. Sardo in conf. 60. numer. 35. vol. 3. Jean Baptista Laderch. in conf. 134. num. 5. vol. 1. Stephan. Bertrand. in conf. 162. numer. 7. vol. 3. Iacobus Marchisell. Practic. quest. 9. 99. Aut. Hering. de Fideiussoribus. cap. 5. n. 96. cum pluribus seqq. Francisc. Porporatus in conf. 452. num. 7. vol. 2. Laurent. Sylvan. in conf. 37. num. 3. Gerardus Matzeul. in conf. 25. num. 25. Nicol. Boer. in conf. 19. num. 4. Misser. in Pract. tit. de usufructu. numer. 2. Iacob. Philippus Porcius in tract. consil. lib. 3. consil. 3. Ant. Gabriel. commun. opin. lib. 5. tit. de usufructu. consil. 1. numer. 18. 19. Corael. Reincas. de Privilegiis pauperum speciales. v. ultimarum voluntatum. n. 13. cum seqq. laus Francisc. Marc. in decis. Delphi. 817. num. 3. 4. deci. 818. per totum. vol. 1. Andr. Gail. Practic. observat. lib. 2. observat. 46. num. 1. & per totum. Ioan. Hopper. in decis. 33. Guido Papa. in decis. Delphi. 248. num. 1. Jean. Petr. Sardo in decis. Mantua. 67. num. 1. in decis. 109. num. 1. Bergin. Cavalcanti. de usufructu num. 230 licet relicto. n. 89. 90. Conclusus hoc est notabiliter Iulius Paulus sententiarum. lib. 1. tit. 11. dicens. Vusufructuarius de vitendo usufructu, satisfacere debet. se perinde usufrum. ac si ipse pater familias viretur. quoin loco Iacobus Cuiacius idem firmat. arg. l. 1. ff. usufructuar. quomad. Caveat. Hoc idem confirmat ipse Iulius Paulus sententiarum. lib. 3. tit. 7. dum ait. usufructu legato. de modo vitendi cautio à fructuario solet interponi. Et ideo perinde omnia se usufrum. ac si optimus pater familias viretetur fideiussoribus oblatis cauere cogitur. vbi Cuiacius. Dehardus Heriblinus in Synopsi Titul. lib. 21. tit. 9. num. 5. 27. par. 2.

DECLARA primò quòd respectu rerum. & bonorum. quæ vfu non consumuntur. cautio. siue fideiussio intelligitur de vitendo. & fruendo 223 bitrio boni vini. salua rerum substantia. & ita procedat dicta. l. 1. §. caute §. habet. ff. Vusufructuarius quem admodum caveat. l. 1. c. de usufructu. Alexander in dicto conf. 58. incip. Habita iuper narratis. col. 2. versu. puerigo. vol. 3. Decius in dicto conf. 607. incip. visio pueri. sub num. 1. Cardinal. Parisius in dicto conf. 96. in princ. vol. 2. Roland. à Valle in dicto consil. 92. num. 22. vol. 1. Francisc. Marcus in decis. Delphi. 817. num. 4. 5. 6. vol. 1. Andreas Gail. Practic. observat. lib. 2. observat. 46. num. 2. 3. Marian. Junior in consil. 115. num. 23. vol. 1.

DECLARA Secundo quòd dicta bona. & res. in quibus vusufructus relictus est. quæ per vsum non consumuntur. siue immobiles. siue mobiles. intelligitur dandum fideiussorem. siue satisfactionem de illis bonis finitò vusufructu restituis. 232 turndis. proxtatibum dicta l. 1. vusufructus mihi. §. si vestis & in l. fin. ff. de usufructu. quemad. caus. usufructu. vbi Gail. C. de usufructu. Alexander in dicto conf. 58. in eum. 2. versu. Pueri ergo. Decius in dicto conf. 607. num. 1. Cardinal. Parisius in dicto conf. 96. in princ. vol. 2. & Roland. à Valle in conf. 92. num. 22. vol. 1. Francisc. Marcus in decis. Delphinah. 817. num. 4. 5. 6. vol. 1. Andr. Gail. Practic. observat. lib. 2. observat. 46. numer. 2. 3. Marian. Junior in consil. 115. num. 23. volum. 1.

DECLARA Tertiò. quòd si vusufructus consisteret in rebus. quæ vfu consumuntur. puta. in vino. oleo. frumento. lana. lino. & similibus. inter quæ numerantur et vegetes. & in his ante omnia fit æstimatio de illorum precio. & valore. quæ sit antequam præstetur satisfactio. quæ postmodum sequitur. & erit de reddendo precium rerum æstimatarum iuxta tempus æstimationis fuit. vti in connumeratio etiam vegetum. ex Federico de Senti in conf. 46. & c. fin. vbi per Petr. de Anchar & Avin. de hntio. extr. de Pignori. & per gloss. in dicta l. 1. vusufructus mihi. §. si vestis. & in §. constituitur. in verb. vestimenta. inst. de usufructu. Non obstante. quòd contrarium attenuauerit Cardinal. Florentia. & Ioan. de Imol. in dicto c. fin. & cum ista declaratione cum supradictis contra Cardinal. Florentin. & Imol. restitit Alexander in dicto conf. 58. col. 2. versu. Et hoc præbere. & allegant. & sequuntur eandem sententiam Roland. in dicto conf. 92. n. 23. vol. 1. qui allegat Baribol. Socin. in consilio. volum. 4. quod in libro meo non dicit Socinus. Ioan. Baptista de Caccialopis de Sancto Severino in conf. 9. incip. Proximo superest. inter consilia Socii. vol. 4. quod est optimum. & elegantissimum consilium. referens fuisse huius opinionis auctores Federicum de Senti. Ioannem Pagliarensen. Ioannem Fabr. Petr. de Perusio. D. Antonium. Ioan. de Imol. Angel. de Perusio. & Cardinalem Florentinum. quos sequitur Iuni Cardin. Parisius in dicto conf. 96. num. 1. vol. 2. Marian. Junior in conf. 96. vol. 1. & in conf. 115. num. 23. eo. vol. 1. Fergin. 234 235 n. 3. Cavalcanti de usufructu n. 146. de vitibus. et suppellectilibus. & massariis. & an aliqua sit retriatur attritio. quod modo de illis fiat. scribit Cacciaspas bene in dicto conf. 9. quem in conf. 10. ut dicit sub nomine Socii & optimè etiam Sardo in decis. Mantua. 67. num. 5. vbi diligenter loquitur. alios plures allegans. Notandum tamen est. quod in his rebus. 235 quæ vfu consumuntur. et si constituantur vusufructus. non dicitur verus vusufructus. cum per vini. olei. frumenti. & similia consumptionem. neque naturali. neque civili ratione dicitur recipi vusufructus. naturalis. quia non est salua rerum substantia. quæ in vero vusufructu requiritur. ne preat. ut in illis de usufructu. in princ. vbi Accursius c. 6. salua. in fin. Ratione civili. quia transit in dominium lega-

- legatarij, ut declarat *Glossa in c. consilium in verb.*
 236 *c. eius, in f. eodem tit.* Pecunia tamen verò, si erit in usufructu, latissimò, & cautio erit de tanta pecunia reddenda, l. 2. l. si ff. de testif. cor. rerum, quæ vñ confusum, & dicto, S. consilium, & c. fin. extr. de pignori, ubi glossa in arduis, & voluit Alex. in d. in dicto conf. § 8. et al. 2. vers. Et plenè leguntur. Cacciaolap. in dicto conf. §. inter conf. Socin. Senior, col. 1. vers. si sit colligunt, volum. 4. §. incert. de Franchis in decis. 237 Neapol. 6. 4. sub num. 4. Quantum verò t ad vala aurea, vel argentea, de illis licet non exprimat aureum, vel argenteum text. in l. si vñ sum, quæ e. R. l. fin. ff. de usufructu, quemadmodum, cautat, Tamen glossa ibidem dicit, non dici argenteum, vel aurea, quæ vñ non cõsumuntur, & ideo in illorù usufructu, habet locum satisfactio de illis restituendis, quia vñ
 238 modicè minuitur, & est salua maior rerum substantia, l. c. 1. §. si in l. Cacciaolap. in dicto conf. §. quæ dicta sunt de valibus, & Valculi aureis, & argenteis, apud antiquos vñ iussit apud Vpianum in l. c. aureum, c. 2. ff. de Auro, & Argent. leg. vbi de lãibus, de embleare, claus aureis, & argenteis; de lãporfidibus, tabulis, nullis, p. l. ibi, alijq. valibus
 239 t geminis auro, argenteo inclusis, de quibus Pomponius in l. c. si non sunt, 21. ff. de sit. latissimam de illis n. situi. dis arbitrio boni viri dicendum est, & his fũlo ampliori dicendum pro Mundi luxu, si Domitius DñVS mihi ansam scribendi dabit, interit ex nouissimis Lãgari Baptiste in c. c. argei de c. c. sentis videant, Quid autem dicendum de valibus chrysalinis, & scitibus, ex illorum specie, & valore quæ cautio danda sit, iudex arbitrat. 240 bitur. De vestibus t faciendum erit, ut dictum est de frumento, vino, & oleo, ut præsitur cautio de reddendo precio, S. c. consilium supra allegato ubi Accursius, Nisi essent vestes deputatæ ad representandas in scenâ Comedias, & ludos, l. sed & si quid, 19 ff. de testif. & quemadmodum, qui, et al. & de vestibus Regum Magorum, & Herodis, quæ sunt in Eccle-
 241 siâ Patavina pro representenda t festiuitate Epiphaniæ Domini, de quibus loquitur Cardinal. in dicto c. fin. de pignori, quem refert, & sequitur Io. in Baptista Cacciaolap. in dicto conf. §. in Consiliis sacris Securus, col. 4. Argus in Summa Codicis, lib. 3. tit. 234 q. 1. col. 3. De valis argenteis t legatis, ea omnia continentur, quæ capacitatè alicui parata sunt, & ideo non tam posiora, quam c. fcaris. Item ministreria omnia debentur. Velut virecolli, patera, lances, piperaria, conchalaria quoque, itemque Trullæ, calices, l. ypsi, æmiphoria, & conchæ, hæc dixit Iulius Paulus sententiarum, lib. 3. tit. 7.
 TVTOKES, ET CVRATORES t
 244 de iuditione, siue satisfactio dare debent, si volens bona pupillorum, & minorum administrare, & fideiussoribus idoneis, promittendo item pupilli salutem fore, ipsorumq. minorum, & adultorum vitia facturos, & iniuria prætermitturos, illorq. ind. sen. non relicturos, l. 1. ff. de iur. test. l. 4. §. 1. ff. de pupilli, sub l. d. 1. ff. Quis iussit cor. l. c. de Tutoribus, qui non iussit, l. fin. §. illo precl. C. arbit.

in sel. l. de creatiõibus C. de Episcop. and. Bartol. post Glossa in l. legitimis, ff. de legum. bared. Bald. in dicta, l. 1. ff. de pupilli, sub l. fore Ant. Capic. in decis. Neapol. 50. num. 3. Ant. Piaggius de Tutor. & Curator. q. 7. num. 23. Borgon. Canalic. de Tutor. & Curator. num. 23. J. incert. Mant. in tract. de Tutela. q. 3. q. principal. num. 3. & q. 14. princip. num. 1. Paul. Montanus de iure Tutelar. cap. 33. Regul. 7. num. 12. Roland. à Valle in conf. 48. num. 16. vol. 1. Menoch. de Arbitrat. l. d. q. 1. tit. 2. centur. 2. casu. 35. o. num. 25. Marc. Ant. de Amas. in decis. Marchia 63. num. 1. Guido Papa in decis. Delphin. 330. num. 5. Thorus in compendio decis. Neapol. §. solennis Ant. Faber in Codice Fabrian. lib. 5. tit. 25. def. 1. Ludolph. Schrader. de Fenis parte 10. s. tit. 20. num. 288. Hieronym. Treutler. dispositum. selectar. parte 1. disposit. 16. Thejs 5.

- OMISSA satisfactioe acta quælibet tutelæ
 245 nulla t sunt, l. in dubium C. de Tutor. qui satisfact. non dedit, l. si tutor, vbi Bartol. & Bald. C. in quibus casu, vñ sit in tutor. non est necesse debet enim docere de solemnitibus tutelæ, in quibus est ipsa satisfactio, 246 tio, quibus omnis iudicium t est nullum Bald. in dicta l. si tutor. Matth. de Affili. in decis. Neapol. 265. in fin. sequitur Robertus Marani. in p. c. l. d. uero parte 4. dist. 11. l. 16. num. mibi 24. vers. Decima quanto dist. in antiquis. Incertus Myfinger. ob. seruat. 3. 12. in fin. centur. 2. Scabian. V. Ant. in tract. Nodis. tit. de Nullit. ex defectu libellitatis. num. 128. Ant. Capic. in decis. Neapol. 50. num. 3. Borgon. de Tutor. & Curator. num. 23. Vincent. Corrois, in casu, seu decis. 129. num. 13. Paul. Mariani de Int. Tutel. cap. 32. Regul. 7. num. 11. idem Capic. in decis. Neapol. 87. sub num. 1. Barnabas Cornæus in dec. Lucen. 133. vers. Quintum est. Ioan. Baptista Thorus in compendio decis. Neapol. §. Curator ad litem. Jacob. Mendellus in conf. 21. num. 6. et al. 1. Ant. Hieronymus de Fideiuss. capitula 5. numero 216.

Nil tamen locum sibi vendicant supradicta in
 247 tutore testamentario, t qui satisfactio non cogitur, quia illorum fides, ac diligentia est ab ipso restatore approbata, dicta l. in dubium, & c. in §. sed hoc non est perpetuum. In iussu, de satisfactioe tutor. l. de creatiõibus, C. de Episcop. and. Carn. in conf. 198. incip. Quamquam, sub num. 8. vers. sed etiam, col. 1. Lucob. Mendellus in conf. 2. num. 6. in fin. vol. 1. Marien. Iun. in conf. 5. num. 2. vol. 4. post Bart. in l. legitimis, num. 7. ff. de legum. bared. Masferius in Practic. tit. de Tutor. & Curator. num. 2. Guid. Papa in dicta decis. Delphin. 330. Anton. Capic. in decis. Neapol. 50. sub num. 3. vers. Tertio. Ant. Piaggius de Tutor. & Curator. q. 7. num. 25. J. incert. Mant. in de Tutela. q. 3. Tertio quasi. princip. sub num. 8. Ioan. Ferrarius Montan. in l. de satisfact. in iussu, vers. ab hoc autem. Ant. Faber. in loca supra allegata def. 1. Aduertendum, quod dum c. Maucius existit Petr. Rebuffi in l. satisfactio, ff. de verb. significat. quod consuetudine acceptum esset, quod hodie etiam tutor testamentarius sursidae cogatur, Ludolphus Schrader. de iussu l. c. Maucio, volens dicere, quod Maucius

rius asseruerit contrarium, inducit literam, que dicit similiter prout dixerat *Rebuffus*, & fuit illorum, 248 qui t. Francoforti in officina Paltheniana erroneo typis dederunt Schraderi opera, qui dictum ipsius emendantes, induxerunt in eundem errorem, voluit Schraderus dicere, prout dicit in libro meo Masuerius, cuius ista sunt verba, num. 2. (item de consuetudine tutor. vel curator. non tenetur satisficere, si de iure in testamento datus sit, in alijs distinguitur) ex quibus vterque remanet emendatus, sed de dicto Masuerij vide ne ipsum aliter, quam dixerit intelligat *Paulus Montanus de iure Tutelarum*, cap. 32, Regul. 7. num. 76. sed supradictam literam ad verbum impleti, vt est ex libro Masuerij, quem habet ex impressis Lugdunensis in anno 1536. apud *Benedictum Bonwy. sumptibus Iacobi Guntz.*

249 NEC Similiter in Tutore ex inquisitione t. dato, qui nō tenetur satisficere, vt reddendo rationem dicit Imperator *Inlucianus in §. 1. Institus. de satisficet. tutor. & curator.* Item ex inquisitione (inquit) 250 tutores, vel curatores dati, satisficatione t. non onerantur, quia idonei electi sunt, id est dati a iudice cum inquisitione, *S. sed hoc iure Instit. de African. tutor.* habetur in l. Non minus C. de Tutor. & cur. qui non satisficet. ibi, cum exemplo testamentarij con- 251 firmatur a Preside, vel datum t. ex inquisitione, non onerari satisficatione rem pupillorum saluam fore manifestum sit. Quia, vt *Barthol.* inquit in §. fin. num. 9. *Auth. ut hi, qui obligati, fides eorum est* a Iudice approbata *Papfen. in Pract. in Formali. belli quo agit. ad reddend. rationem tutele, in verb. in suo ultimo testamento, num. 22. Ant. Paggius in tract. de Tutore, & curatore, q. 7. num. 27. Vincent. Mantanus in tract. de tutela, q. 3. Tertia quæstio in princip. sub num. 8. Ioan. Ferrar. Montan. Instit. de satisficet. Tutor. in princip. vers. Ab hoc amen.*

INTELLIGE Tamen tunc non teneri ad satisficationem tutores, & curatores datos ex inquisitione, quando dati essent a maioribus Iudicibus, puta a Prefecto Urbis t. vel prætore, vel in Proximis a Preside, non autem a minoribus, puta a defensoribus ciuitatum, arg. l. 1. §. si curatores, & per totam, ff. de Magistratib. conuen. S. fin. vbi gloss. in verb. Urbis. Instit. de satisficet. tutor. l. pen. C. de Tutor. qui satisficet. non dicit. *Gutierrez de Ludo in specul. 121. in cap. Glossæ quid inter datam, quem videtur, & sequitur, Vincentius Mant. in dicta q. 3. sub nu. 8. vers. limitatur secundo. Pinggias in dicta q. 7. sub nu. 27. vers. Declaratur tamen.* Quamquam hoc autem intelligat *Eximius Iurisconsultus Ioan. Fabr. in §. fin. supra allegato. Instit. de satisficet. tut.* dicens ad istos maiores Iudices non pertinere fideiussores 253 t. recipere, sed ad minores, vnde si dederunt cum inquisitione tutores, vel Curatores, non cæuetur, si sine, debent remittere minoribus, vt cautiones recipiant, nonnulla ad id optimè dicit *Iacobinus Nuyngius in dicto §. fin. Instit. de satisficet. Tutor. Paul. Montan. in dicto cap. 32. Regul. 7. num. 98.*

SVPPPLICATIONEM, Reuisionem

254 siue reclamacionem intentans a sententia sacri consilij, cum loco sententiae Prefecto pretorio succedat, a qua non appellatur, sed exequitur, istamen, qui sententiam fauorabilem obtinuit, præstare tenetur fideiussorem de Restituendo executionem in casu retractationis, iuxta text. in *auth. Qua supplicatio. C. de Precibus Imperator offendi. Guido Papa in decis. Delphi. 50. num. 1. & sub 2. & in decis. 420. num. 1. Matth. de Afflict. in decis. 231. num. 2. Petr. Beninid. in decis. Rosonensis. 78. numer. 10. Carol. Ruin. in consil. 34. incip. vobis omnibus, col. 2. vol. 2. Petr. Rebuff. ad Consil. Gallia. tom. 1. tit. de Supplicat. nu. 89. vers. sexta appellatio. Aluarnus P. al. lesc. consultationum siue decis. Lusitan. 5. vbi plenissimè, & bene Roland. à Vallet in consil. 43. num. 4. & pluries, vol. 2. & optimè Marius Giurbarus in decis. Sicilica. 4. num. 34. 38. 39. & per totam, de qua materia Reuisionis, Reclamacionis, & supplicationis 256 t. scripti in hac forma decisionum omnium totius orbis christiani, etc., tom. 2. Ant. Heringius de P. de iuribus, cap. 5. numer. 291. cum quatuor seqq. Sigismundus Löffredus in consil. 14. num. 71. vbi plus dicit, quod ad finem habendi cautionem supplicationis 257 debet fieri intra decem dies. Et hoc dicit text. in dicta *auth. qua supplicatio*, quod & tradidit *Præf. Caramita in Rit. 152. sub num. 15.* que omnia tamen 258 ciunt ad eundem t. Ritum Magnæ Curie vicariæ 252. incip. item si contingat causas, quid dicit, quod si causa deuoluatur per supplicationem, quod sit executio in causa principali data cautione secundum formam *Auth. Qua supplicatio. Thomas in Compendio decisionum Neapol. 3. Condemnatio per sententiam. Et Caranitam in loco allegato. Robertus Lancellosus de Attentatis, parte 2. cap. 12. Limitatio. 50. numer. 60. Fitzroy in de Mentis in tract. Finium Regardorum, cap. 108. num. 15. Cesar Præf. in decis. 231. num. 2. Ioan. Baptista Añet. in pract. iudiciali ciuili, §. 31. cap. 2. Ampliat. 9. numer. 7. Ioan. Vincent. de Annis singul. 46. vbi retulit duas Decisiones Sacri Consilij, & cautionem ista causa esse pro forma.**

IN CRIMINALIBVS erat de lure cōmuni cautum, quod qui aliquem accusabat, 259 t. poena Talionis inscribatur, iuxta libellorum, ff. de accus. l. 1. C. qui accusum poss. de quo Maria, Senior. in super his, num. 19. de Accus. de qua dixi in Commentarijs de Magistratuum Edictis lib. 2. cap. 8. num. 255. cum seqq. Quæ de lure communi erat in vigore, nunc tamen consuetudine abolita est, vt per *Barthol. in l. i. c. si de accus. Didac. Covarr. Varar. Resoluit. lib. 1. cap. 9. num. 1. Matth. de Afflict. in Consil. Regni Præfati lege, num. 1. qui dicit in Regno abolitam esse similiter plures alios Doctores allegans *Iul. Ciarus in Pract. criminal. q. 11. nu. 18. Petr. Duen. in Regul. 17.* Sed de poena Talionis plura disserui, quem admodum plures allegauimus ibidem à nu. 355. vsq. ad nu. 358.*

IN HOC REGNO Neapolitano si cetera Talionis poenaabolita sit, tamen, vt t. absintere male, & pessimæ vitæ homines, obseruari statutum

tum fuit, ut teneantur accusatores ab accusando, & querelando, quod denunciantes in iudicio crimina, sub poena pecuniaria arbitrio Curie imponenda, se obligent de probando crimen denunciandum, & non se concordando sine licentia, *ut per Ritu. 47. incip. Item quid curia ipse*, & hoc voluit *Prosper Caravita in litem 108. incip. Item si aliquis*, *mon. 4.* & idem notatur *in Ritu 199. incip. Item servat ipse curia non recipere*. In quo istud disponitur, ubi post *Matth. de Afflict. in dicta Constit. presens lege*, hoc idem confirmat. Communis tamen observantia in Regni Tribunalibus viget, quod ubi
 161 accusator, siue querelator persecutus est contra reum, facit ipse Reus instantiam, quod declarat actor, si vult partem facere in Iudicio, & in casu acceptationis teneatur præstare expensarum fideiussorem *Roberta. Maranta in specul. Aures. parte 6. incip. Sexta*, & *ultima pars principalis bonis tractatibus, sub numer. 12. 70. Petrus Feller. in Practica criminali. in verb. Audiatur exceptioes. num. 3.*

Et ita observatur, in omnibus Regni Tribunalibus, ut in *Constitut. Regni. incip. dilaciones. ut veniat*, & Accusator, & querelator institutus, & teneatur probare delictum, prout accusatio proposita, ac deduc-
 162 ta fuit, cum eo non probante reus absolvatur, *l. Qui accuset. C. de edict. l. deo si non probet, licet accusacionem in iudicia non furram*, & idcirco singuli cavere debent, quales crimina obijciant, &
 163 præterea persequantur, vique ad sententiam, *l. si quis. ff. de accus. non accusatoris itaquam calumniant*,
 164 tes, ad vindictam ipsam supplicij similitudinem, *l. si. C. de calumniar. aut si non probet, & post satisfactum non persequatur, vel succumbat expensarum. ac sumptuum in erogatorum condemnationem*,
 165 si sustineant, *l. Qui crimen. C. de his, qui accusant. ubi post. c. tenens. extr. de accus. Anselm. in l. qui non probasse. C. de calumni. Felin. in c. accedens. nn. 3. de accus. Julius Clarus in preli. criminali. q. 62. num. 7. ut commun. in opinionem dicit *Propagius, in c. si quæquam. S. non amittit. nn. 7. 2. q. 1. Ioan. Baptista Villalobos opinionum commun. S. calumniari. num. 2. Emanuel Suarez. in Telsaur. receptar. sententiarum. S. accusatio. nn. 31. Cyrill. Fulgencius in summul. criminali. par. 1. tit. de accusat. S. 3. num. 7. Barthol. Bertr. col. in consuetum. 67. num. 2. in consil. 114. num. 4. 20. vol. 1. Petrus Follerius in preli. criminali. in verb. Audiatur exceptioes. num. 2. 3.**

166 QV AM optine in Germania cauit et Carolus Quintus Imperator, in *constitution. penal. art. 2. et art. 13. 14.* quod quam diu accusator idoneam expensam seu satisfactionem dare nequit, vel ab instituta actione desistere non vult, tam diu in carcere cum reo detineatur, donec non adimplevit, cuius meminit *Nicolaus Figgolini ad constitutiones Carolinas. c. 3. q. 1. regula 5. Georgius Remus in Noviss. Carolina. cap. 12.* Eodem modo iure Saxonicum præstari
 167 debet satisfactio in criminalibus, sicut in civilibus *Könning in process. cap. 47. sub tit. von pe in Lihben Vossende. num. 2. Zobel. par. 4. differenc. 28. Mathias Celler in decis. German. 106. nn. 5. 6. et alij quos*

ibi refert *Jacobus Scutheis in additum. Anton. Heringus de fideiussoribus. c. 5. nu. 248. cum pluribus seq.*

PRÆSENTARE fideiussor promittit aliquem toties, quoties opus fuerit, vel requisitus erit sub poena in fideiussione contenta, an semper fideiussor teneatur, aliis incidat in penam? fuerunt plures
 168 piniones diversæ secundum diversitatem casuum, & formam fideiussionum præstatarum.

PRIMA enim opinio est, quod promittens præsentare inquisitum, siue accusatum, præsentandum
 169 do semel per primam et præsentationem liberatur, fuit opinio *Accursij, in l. Dubius. S. si est, qui debuiorem in verb. ex lib. ubi. ff. de iure iur. quem sequuntur Benedicte. de Plombin. & Paul. de Castro in dicta. l. dubius. S. quod si res. ff. de ed. lit. ante eos Ioan. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de Accusatione vers. sed quid si fideiussor. Alex. ad Bartol. in l. Gracè in princip. in verb. durat lit. ff. de Fideiuss. ubi post Benedicte. de Plombin. supra allegatum, dicit illam gloriam esse menti tenendam; allegat Bartol. in l. Detra. l. 2. num. 1. ff. de iure iur. & in l. 1. num. 3. vers. Quæro quæro. ff. ad leg. Jul. Marc. Advertendum tamen ne hæc tene videantur *Specul. lib. 3. S. sequitur. sub num. 17. vers. Item queritur esse in addit. in verbo exceptionem*, de cuius dicto post modum suo loco dicam; similiter Additionem, præfatam ad Bartol. in dicta. l. Gracè, non esse *Alex. quia allegat Alexandrum. Paul. de Castro. in l. 2. S. in fideiussorem, ubi Alex. ff. Qui iussor. legat. et hanc opinionem tenuit Alexand. in consil. 116. incip. Ruriter in caso propositi. col. 1. vol. 4. quos sequitur Andr. Tiraquell. in Rep. l. Bures. S. hoc si veniat in princip. numer. 47. ff. de verb. signific. qui ambo allegant Ioan. Andr. in l. de allegato, qui omnes momentur; per text. in dicto. S. hoc sermone d. xi. de camp. propositi. S. 2. gloss. 3. nn. 12. Quam opinionem, ubi simpliciter est facta per fideiussorem promissio de prima intelligitur, probavit *Ant. Heringus de Fideiussor. cap. 20. S. 9. num. 14.* Et istud etiam ego dixeram in dicta Gloss. 3. nn. 2. 11. Hippoly. de Maris de Fideiuss. num. 99. ad hanc primam opinionem adde Sebastianum Medicum de Regulis iuris. Regul. 4. S. promittens. num. 92. Francis. Marcum in decis. Delphin. 797. sub nu. 5. vel. 2.**

SECVNDA fuit opinio, quod fideiussor, qui promittit aliquem repræsentare toties, quoties fuerit requisitus, quod sufficit sibi illum repræ-
 170 sentare, quia, per binam præsentationem erit liberatus, argum. *l. Qui bona. S. fin. ff. de dam. infecti. l. si de amissa. S. si quis decem. ff. de legat. 3. & hanc opinionem tenuit Angel. in l. si finis. ff. de dam. infecti. l. 1. & in l. 2. S. Qui ex lib. ubi. ff. de Collat. reat. Bald. in consil. 12. incip. Præmissis quodam decreto. nn. 3. vel. 3. Nellus de Sancto Gemignano de Bonnis. 5. par. 3. unde temporis. q. 45. Ludovic. Roman. in consil. 5. incip. Hinc sunt quæ quaruntur. numer. 5. vers. Quod queratur. Alexand. in consil. 145. incip. Quentiam aliunde*

abunde eolum. 1. vers. Nec ex verbis dicta sententia, volum. 2. *Matth. de Affidit. in decis. Neapol. 46. sub num. 3. in decis. 130. num. 6. Nicol. Dier. in decis. Burdegal. 131. num. 14. Petrus Foller. in Practica crimin. in Fragmentis, titul. de Fideiussoribus, no. 261. cum seq. dixi de compromisso, §. 2. gloss. 3. num. 13. Marfil. de Fideiussorib. num. 99. 138. Caesar Prifil. in decis. 130. num. 2. Francisc. Marcus in decis. Delphin. 797. sub num. 6. volum. 2. Roland. à Valle in conf. 21. numer. 1. volum. 2. cum alij relati per Heringius in loco supra allegato, cap. 20. §. 9. num. 18. Anton. Gabriel. commun. op. lib. 7. titul. de Maleficiis, conclusio 15. num. 1. Celsus Hugonem, in tract. clausular. titul. de clausulis contrarium, eolum. 6. versicul. promissa toties presentant, quoties, Sebastian. Medices in tract. de Regal. iuris, Regal. 4. in princ. num. 7. Barth. de Cassone in consuetud. Burgundia, Rub. 1. §. 5. num. 171. Prosper Carautia in Ritu 44. num. 11. Leander Galgani. in tract. de condit. & demulst. par. 2. cap. 5. §. 21. sub num. 2. in fin.*

TERTIA opinio fuit, quod quando fideiussio dicit toties, quoties, iudici placuerit, & fuerit ab eo requisitus, vel quandocumque fuerit ab eo requisitus, quod tunc semper in omni iudicis requisitione, 271 teneatur iudici presentare principalem, siue inquisitum, vel accusatum, pro quo promissit, quia ista ditione, toties quoties, & quandocumque denotant quandam infinitatem. arg. l. si ita stipulatus à Sen. ubi Bartol. ff. de Fideiussorib. l. 1. §. hac autem facultas, ibi dicitur, quoties, ff. si familia furi. scilicet. dicit. l. vel iussu, §. hac vox, ff. de edic. S. in primis, in illis de eo cui libet. cap. bona addicunt, Acor. in l. si finit, in verb. iterum, ff. de Damn. Infest. ubi Ioan. de Imol. & Ludovic. Roman. quos sequitur Alexand. in conf. 145. incip. quoniam abunde, eolum. 2. vers. sed hoc non obstant, vol. 2. Paulus de Cast. in l. duobus, §. Quid si reus, n. 8. ff. de iur. iuran. ample Hippolyt. de Marfil. in l. vni. S. cogniturum, n. 35. cum pluribus sequens. ff. de question. & in Rub. de Fideiussoribus, num. 138. Dec. in l. vni. in prima lectura, sub num. 2. C. de sent. que pro eo quod interit. Tiraguel. in d. l. §. hoc sermone, num. 47. §. 8. & limit. attem. 26. n. 2. & in tract. de Reital. conuentional. §. 1. gloss. 2. n. 19. Celsus Hugo in tract. clausular. titul. de clausul. contrarium, eolum. 6. versicul. Toties, & quoties, Francisc. Marcus in dicta decis. Delphin. 797. numer. 7. volum. 2.

QUARTA opinio est, quod dicta promissio de representando, licet dicat, toties, quoties, voluerit, tamen non daret, nisi per quatuor vices, vel 272 plures, vt dicit Bald. in l. 1. numer. 37. vers. Pone, quod est clausula, C. de his que nomin. Celsus Hugo in tract. clausular. de clausul. titul. de clausul. contrarium, eolum. 6. versicul. Toties, & quoties, Francisc. Marcus in dicta decis. Delphin. 797. numer. 7. volum. 2.

QVINTA opinio, quod si fideiussor promissum Descriptum Tom. I II.

sit per fideiussionem de iudicio fisci, Tunc vsque ad 273 sententiam presentandam & inclusit teneatur representare, quia fisci, & pro ea de iudicio fisci, & non ultra, Sin autem promissio procederet ulterius, puta de presentando illum quandocumque vel toties, quoties, tunc cum non sit simpliciter de iudicio fisci, teneatur etiam post sententiam. Quodammodo fuit doctrina gloss. in l. si quis reum, ubi Bart. num. 2. ff. de Test. & exhibit. reor. Lucas de Penna in l. si quis de curis, col. 2. C. de Decurionib. Barthol. Capell. in conf. crim. 25. incip. cum p. r. per Iacobum Cardinalem. Paris. in conf. 48. n. 2. 17. vol. 1. Hieronym. Gabriell. in conf. 181. num. 3. vol. 1. Elbert. Lemm. in conf. 72. num. 6. Petr. Follerius, post Pract. crimin. in Fragmentis, num. 261. Hippolyt. de Marfil. de Fideiuss. num. 140. Roland. à Valle in conf. 21. num. 6. 49. vol. 2. Fr. Marc. in decis. Delphin. 797. sub num. 2. vol. 2. Post sententiam si principalis est absolutus, per principalis absolutionem, cessat, & extinguitur fideiussio. vt bene loquitur Matth. de Affidit. in Confissit. Regni. Sape contingit, sub num. 4. quia sopito negotio propter quod sustinetur 274 dus erat reus, fideiussores & illius amplius non tenebuntur Alex. Iafen. & alij, in l. 1. §. in fideiussorem, ff. qui satisd. cog. etiam si promissio esset de presentando quocumque, vt voluit Bald. in l. qui erimen, num. 10. C. qui accus. non poss. Tobias Nonius in conf. 103. num. 4. Faciunt scripta Hippolyt. de Marfil. in l. vni. S. cogniturum, n. 23. ff. de quaest. Celsus Hugo, in tract. clausular. titul. de clausulis contrarium, eolum. 6. vers. promissit toties.

SVPRADICTA omnia intelligi debent, 275 dummodo instantia non sit perempta, & quia illa petuntur, dicitur extincta actio contra principalem, extincta vero actio contra principalem, extincta etiam dicitur, & fideiussio. arg. l. cum sit mortua, ff. iudicet. fcl. & ibi Bartol. & habetur in l. si cum, §. incurretur, ff. si quis cautionib. Marth. de Affidit. in Confissit. Regni Sape contingit, num. 4. Nicolaus Valla de Rebus dubijs, tractus. 15. per totum, Antonius Heringius de Fideiussoribus, cap. 20. §. 9. num. 23. 24. Ioan. de Imol. in conf. 47. incip. in casu promissio. Prosper Carautia in Ritu 44. num. 12. Francisc. Marcus in decis. Delphin. 797. num. 2. vol. 2.

NOVIS Indicijs superuenientibus liberato Reo praestita fideiussione de presentando, fideiussor, qui pro illo interuenit, dum modo noua indicijs, 276 cui & superueniant, presentare tenebitur, si liberatio illius rei primo loco facta fuisset defensionibus minimè tunc factis, alijs si non essent noua indicia, fideiussor non tenebatur, vt patet ex Theoria Dyni in conf. 39. incip. Quidem nomen Cistadinus. 277 quod consilium & fuit Decisum ad instantiam Potestatis Urbis Veteris. & illud refert, & sequitur Petrus Follerius post Practica Criminali in Fragmentis, num. 252. Prosper Carautia, in Ritu 44. sub num. 11. in fin.

SECVNDO necesse est, quod requiratur, tam principalis, quam fideiussor, Reus principalis, quod se presentet, & fideiussor, quod illum 278 presentare habeat, & quod tractatur de fideiussione

praestita toties, quoties, & quandoque iudici placuerit, vel à iudice fuerit requisitus, & interpellatus, aliàs in mora non constituitur. *l. c. si post tres, ff. si quis causam, ubi gloss. finalis, l. si de excep-
tione, ff. qui facit collatorem, Alexander in conf. 17, incip. Baulibus versis, per totum, volum. 3.* quem referitur sequitur *l. asin in l. ventura, num. 4. C. de Preb. Imperat. offer.* dicens, quod si promittat quicq. aliquem in iudicio intra octauum diem praesentare intelli-
gitur, si promittens fuerit requisitus, vt praesentet. *Felici. in c. si autem, num. 4. vers. quia si limitat, extr. de Rescriptis. Odeauan. Cacher. in decr. Pedemont. 48. numer. 2.* quos sequitur *D. Regius Valenz. l. Valenz. in conf. 16. num. 18. vol. 1. Hys addit Dec. in conf. 145. incip. Queritur in effectu sub no. 1. vers. et ad hoc bene facit. Roland. à Valle in conf. 58. num. 14. vol. 1. post Castren. & Marfil. de Fideiuss. num. 144.* qui loquuntur in casu duriore, & si in promittente intra certum tempus praesentare, exigunt requisitum, vt per praefata, licet contrariam sentiat in promittente intra certum tempus aliquem iu-
dicio dici teneri ad poenam, non obstante si quod non fuerit interpellatus. *Andreas Facchinus Controversiarum iuris, lib. 9. cap. 77.* Non ramen vindicat sibi locum in casu nostro, quia ex verbis fideiussionis apparet, quia in promittente praesentare toties, quoties, & quandoque requisitus fuerit, apparet exigere requisitionem, quia ista requisitio, & praesentatio rei, siue accusati co casu est deposita in arbitrium iudicis, & ipsum dicitur collatum istud tempus, quando vellet sibi praesentari facere principalem, & ideo nunquam tenetur fideiussor praesentare, nisi postquam iudex faciat monitionem, requisitionem, & interpellationem, & non debetur poena fideiussionis, donec non fuerit fideiussor requisitus. Vt voluit *Iacob. Menoch. in conf. 132. nu. 14. volum. 3.* quod concilium non est Menochij, si de Tiberij Deciani. Tamen ad supra dictorum corroboracionem, quando quis promittit, se aliquod facturum, & curaturum, & si non fecerit poenam solvere, & incidat in poenam, requiritur
interpellatio *Gloss. Bald. & Angel. in dicta l. c. si post tres, ff. si quis causam, ubi, vt concludit Francis. Arretius in conf. 72. incip. Praeproposuit in facto, ubi collum, vltima vers. ad oia unumq. dicit, quòd ille, qui promittit aliquid dare, vel facere, ad hoc, vt poena committatur, non potest perire in re, nec poena, nisi interpellatio praecedat, arg. l. si penum. ff. Quand. dies legat. ced. l. si quis filium, §. si propter, ff. de collat. bonor. quem sequuntur *Dec. in l. quod re. in 3. l. illa, num. 45. & ibidem Cursius, num. 28. ff. si certum peti. Menoch. in conf. 131. num. 20. & 21. vol. 1.* Ex istud procedit supra dicto modo, quando tractatur de fideiussione, & facto concernente preparatoria, & in actis iudicialibus, & tunc per aduentum dici sine interpellatione mora non inducitur, vt *D. Francis. Canonibus in decr. Bonan. nouissima. 1. num. 5. 6. & num. 2.**

TERTIO necesse est, ut diximus, quod re-

TERTIO necesse est, ut diximus, quod re-

presentatio petatur ex illa causa antiqua, pro qua fuerat liberatus, & sine noua indicia, vt dictū fuit, & 83 noua causa ex noua aliqua causa, quia adueniente noua causa, non tenebitur fiduciosus illum presentare, *l. finis, §. autem tunc, ff. de Patis*, quo iure dicitur, quod fiduciosus coram vna persona facta, vel propter vnam causam ad aliam non trahatur, ita dicit *Londius. Roman. in conf. 310. incip. circa primum, num. 2.* allegat text. quem dicit *resurandum, in l. non in Indico, §. fin. ff. de indic. Rapha. Comen. in conf. 32. incip. inculpatus. Francisc. Marc. in decis. Dolphin. 797. ubi num. 4. volum. 2. Iul. Clar. in *Pract. Criminali*. q. 46. num. 2. Vbi notat plus & 83 pro dicta noua causa banniretur, *post Alber. de Rejate in tract. flautismum par. 4. q. 6. Argid. Boffo simil. de carcerat. fiduciosus liberand. numero 41. Hippolyt. Bonacosi. communis. opus. crimin. part. 2. §. fiduciosus.**

DECLARA, quòd si iudex diceret, velle
 praesentationem principalis non ex causa noua,
 284 sed illa t antiqua, & hoc dicunt posse cum iura-
 mento per iudicem firmari, aliter ei non credi, v.
 post Albertum Bruum in cons. 87. colum. fin. voluit
 Petr. Fuller post pract. crimin. in Fragment. titul. de
 Fidei iurorib. numer. 252. voluit Theobas Nennius in
 cons. 103. vv. 2.

DECLARA secundò, quòd nec teneatur
fideiussor Reum præsentare, si noua causa succes-
285 sisset, ob quam fideiussor impossibiliter posset,
si principalem præsentare, vt quia commississet ali-
quod delictum graue, puta homicidium, pro quo si
compareret, & le præsentaret, immineret periculum
vitæ, ita quod cum sit impossibile impossibile nulla
obligatio, *Impossibilium, ff. de regul. iur. l. per. Faber*
de regul. iur. auarum, c. 31. Omnis insuper promissio
intelligitur, rebus in eodem statu permanentibus,
si autem præstita foret fideiussio, & post illius præ-
stationem mutatus esset status principalis, pro quo
esset fideiussio promissa, non esset res integra, iux-

ratibus post Alabertum Gandinum, & Hippolytum de Marfilj. corroborat Ioan. Cephal. in consil. 187. per totam praefationem. num. 5. & 7. vol. 2. Tobias Nonius in consil. 103. nu. 1. 3.

DECLARA Tertiò, videtur optima in isto Regno Neapolitano obseruantia, quia quando praestita est similis fideiussio, in qua promissio est representandi reum toties, quoties, vel quando-cunque iudici placuerit, eo casu index illius causae, qui vult citare, & interpellare fideiussores ad illum praesentandum, ista citatio, requisitio, siue interpellatio sit cum inserta forma, fideiussionis iudicis illius praesentent, de ista obseruantia loquitur Petrus Foller. in Fragmentis post Praef. criminalem, in titul. de Fideiussoribus, numer. 250. quem refert, & sequitur Prosper Caranta in Ritu 159. sub num. 3. & haec requiruntur, & notificandi 289 obsequio de iure communi, & ut notitiam habeant principales, & fideiussores, habetur in l. qui crimen. ibi, editio admodum est fuit, C. qui accus. non possunt. & meminit Matth. de Afflictis in Consil. Requi. Clementia in finalibus verbis.

DECLARA quartò, quòd si fideiussores de representando reum toties, quoties curiae placuerit, vel requisitus fuerit, vel semel reum praesentauerint, & à carceribus aufugerit, an sint liberati, 290 Aut si captus, & carceratus per Curiam reus, à carceribus aufugerit, an sint liberati? Quòd non sint liberati fideiussores tenerunt, vt per multa argumenta concludit Lucas de Penno, in l. si quis de curio, col. 2. vers. Accusatus quidam, vel delictus, de Decurionibus, lib. 10. qui allegat Andr. de Isern. in c. 1. in verb. Velligalia. Qua sing. Regal. & in c. 1. Item Sacramenta. de Pace iuram. Firmand. quibus in locis hoc non dicit. Angelus in l. 2. §. qui exhibendi, num. 6. ff. de Custod. reer. Aegidius Ross. in tract. crimin. titul. de Carcerat. fideiuss. liberat. num. 35. Hippolyt. de Marfilj, de Fideiussoribus, num. 140. aliqui ipsorum allegant Ioan. Andr. & Nellum in locis allegandis.

CONTRARIUM tamen, quòd fideiussor de stando iuri, & praesentando principalem reum toties, quoties fuerit requisitus, quòd dictus principalis si fuerit carceratus à curia, si à carceribus aufugerit, sit liberatus, & amplius praesentare minime teneatur. Vt bis fuisse Decisum in Sacro consilio retulit Mathias de Afflictis in decisum. Neapoli 130. in fin. Petr. Foller. post Praef. crimin. in Fragmentis, titul. de Fideiussoribus, num. 253. Afflictum sequitur Casar Barz. in decis. Bonon. 16. num. 4. Ludovic. de Peguiera in decisum. Catalonia. 47. in fin. dicens ita fuisse iudicatum in anno 1584. & sic semper praestitum in Consilio Cataloniae. Petrus Caballus Resolutorum Criminalium centur. 1. cap. 47. Ioan. Bapt. Thorns in compendio decisum. Neapoli §. Fideiussores. vbi retulit. Sebastian. de Neapoli, licet distinguat in c. Regni. Ab illo imbandum, Summa Decisumum Tom. III.

num. 4. 3. vbi dicit Ioan. Anton. de Nigris, num. 58. hodie quaestio non esse claram, & determinatam. Idem Afflict. in Regni Consilij. Humanitate num. 15. versum semel confidui, D. Carolus Tapa Regens in Ritu 159. num. 3. Francisc. Marc. in decisum. Delphin. 797. sub num. 5. vol. 2. Tobias Nonius in consil. 103. num. 9. 10. ante Ludovic. Roman. in consil. 137. incip. ista promissio in fin. Thoms. Grammat. in consil. 66. num. 65. laderch. in consil. 98. vers. Quinto in terminis Heringsius de Fideiussorib. cap. 20. §. 9. nu. 29. cum pluribus seqq. loc. Andr. à multis pluribus allegatis in addition. ad Speculatorem, in titul. de Accusatione, lib. 3. qui est primus, §. sequitur, sub num. 17. in addit. in verb. Exceptionem ex Oddess. ead. opinione dicit, quòd inquisitus, qui de 292 detrahit fideiussorem, de praesentando iudici ad suam voluntatem sub pena, ille demum per iudicem captus, & aufugit, si fuerat captus ex illa causa dicit, quòd fideiussor est liberatus. Si verò pro alia ob aliud malefictum, dicit non videre causam, quare obligatio sit dissoluta. Nihilominus, si illo existente carcerato, fideiussor dixisset, quòd 293 illum teneat, quia pro ipso amplius nolebat si teneret, dicens fideiussorem liberari, ita cum Oddess. concludit Ioan. Andr. & in Fideiussore, qui praesentauit, & aufugit principalis, liberatum fideiussorem dicit Bald. in l. qui crimen. §. 10. num. 23. C. qui accus. non poss. Ioan. Baptista Laderch. in consil. 198. nu. 2. Et Nellus in tract. Baquisterum, par. 1. secundi temporis, §. 15. dicit quòd si obligatus peruenit in fortiam iudicis deinde aufugit, quòd amplius fideiussor non teneatur, si verò promississet praesentare toties, quoties iudici placuerit tunc per primam praesentationem, non liberabitur, sed per secundam per l. fidei commissa, §. si qui decem. ff. de leg. 3. Hac Nellus.

REM MINORIS sine Iudicis decreto & vendens, nulliter agit, l. 1. magis puta. S. nec possim. & cetero titul. ff. de Rebus eorum, & l. Pradica, & cetero, titul. C. de Praed. & alijs rebus minor. l. lex, qua cetero, C. de Administrat. intro. Castell. Costa in memor. in verb. Decretum 4. Ioan. Manutius de Resstitutione in integrum cap. 177. Petr. Duenna, in Regn. 187. num. 3. Franciscus Celdas Pereyra, in l. licet iuratore habens, in verb. contrarius, num. 1. C. de integ. Restitut. minor. plenè Octavian. Simoncellus de decretis minorum lib. 1. titul. 1. num. 1. An valeat 296 fideiussio, quae & super ea accessit, ita, vt alienatio sustineatur, cum fideiussor euersionem promiserit, ista est ardua, & difficilis quaestio, & in specie pro vtraque parte illam tractauit, & scripsit diligenter Fabianus de Monte Sancti Sabini in tract. de emptione, & venditione, §. 4. principal. colum. mibi 14. versum. Vltimo est explicanda, quaestio. Sed non extendendo, nec discedendo à Doctrina, & Theologica Bartoli, in l. cum lex, ff. de Fideiussor. praestit. à num. 6. vsque in fin. sub num. decimo, dum con- 297 cludit, quòd si minor & vendendo de obligare non teneatur civiliter, nec naturaliter, nec posset accedere fideiussor arg. dicta. Cum lex, quia eo casu

Cc 3 fideiuss.

fideiussio nulla erit, nisi tutor, vel extraneus vendidit, quia fideiussio, & obligatio tenet respectu emptoris per text. in l. & si sit, C. de Prædij. minorum. & ita concludit Bartol. sed hæc fuit distinctio Gloss. in dicta l. & si sit, ubi verb. sunt, aut illud.

EGO supradictum intellectum dictarum legum magnificendo ob autoritatem Accursij, & Bartoli, à quibus Bald. in dicta l. cum lex, & in l. Non dubium, nn. 20. cum plaribus, C. de legib. nihil ponere, aut dicere placuit, dicam brevibus meâ sententiam, cum tamen omni, quæ conveniat, modestia, quod quando venditio rei immobilis minoris accessit fideiussio, si erit venditio facta ab extraneo, fideiussio tanquam adificata super contractum nullo, ipsa nulla sit, & inualida, & minor tamen consequatur rem suam venditorem. Quando verò fuerit facta à tutore, vel curatore minoris, minor consequatur rem suam ab emptore, & emptor contra tutorem, vel curatorem precium consequatur, & ita intelligendum puto text. in dicta l. & si sit, quæ loquitur in specie solum in curatore, non in alio extraneo, quia Imperatores consideraverunt curatorem scienter fecisse actum à lege improbatum, ac noluisse ex professo Decretum interponi facere, non sine doli apparitione evidenti. Ex isto modo locum sibi vindicare regulam, accessorium sibi vindicare principalis contractus naturam, quod nullo existente contractu principali, corrumpat, & accessorium tamen accessorium, de regul. iuris, in 6. l. cum principalis, ff. eod. tit. cum concordantibus in dictis iuris à Dymo, & alijs Canonistis, & à Decio, Cagnolo, Petro Fabro, Ioanne Ferrario Montano, & alijs. Ex quibus optimè supradicti casu rem alienatam, etiam cum fructibus tamen ad minorem spectat, s. Patri proles, Sitem ex diverso, ff. de minorib. l. si prædium, C. de prædij. minor. l. si contra, C. si quis ignorans. Quia ex inualiditate contractus in mala fide emptor censetur, idcirco tamen fructus amittit. Ioan. de Plac. in l. 1. col. fin. C. de Fideiussoribus, & iure hujus fideiussoribus, lib. 10. Roland. à Vall. in cons. 72. num. 21. volum. 4. Ottavian. Cacheran. in decis. Pedemonti. 160. num. 1. & post alios Ioan. Petr. surd. in decis. Mantua. 45. num. 9. quod firmauerat Marian. Senise, in cons. 22. incip. si quando ordinem, volum. vltima, vers. Quoniam videmus, volum. 303. 1. Quando verò tamen extraneus fuisset venditor, & scilicet vendere rem pupillarem, abq; solemnitatibus, similiter præsumetur in dolo, & fideiussio, ac promissio captionis, quia tenebatur ex eadem ratione, quia tenebatur curator per dictam leg. & si sit, videnda sunt, quæ tradidit Paulus Montanus, de iure Tutelarum, Ergal. 33. num. 99. cum plaribus segg. idcirco optimè dicitur, quod emens rem minoris, siue scienter, siue ignoranter sine decreto, illam restituere tenetur cum omnibus fructibus à die contractus tamen perceptis restituere tenetur l. 1. l. 2. C. si quis ignorans rem minoris, cum alijs traditis à Ioan. Baptista. Colla de Falsis scriptis, & igno. Regul. 13. num. 4. cum reliquis segg. quo verò ad fideiussoribus notanda sunt, quæ diximus. Verum non

valere fideiussorem accedentem ad venditionem rei minoris, abq; iudicis tamen decreto, & Tutoris autoritate decrevit Senatus Lusitanus, vult apud Antonium Gammam in decis. Lusitania. 79. num. 2.

EX CORREIS intendit soluere totum creditore, vel solutorum vult repetere tamen vnus ex illis à correis, quomodo sibi consulari, Remedium proposuit Alexand. in cons. 38. incip. Vbi, & diligenter, in fin. versicul. Quoad vltimum, vol. 5. quod iste, qui vult soluere, antequam faciat solutionem, tamen faciat sibi à creditore cedi iura insoludum tamen ipsi creditoris competentia, contra quemlibet dictorum coactorum insoludum, quo facto poterit petere totum, demptâ parte sibi contingente allegat Gloss. in l. 1. in fin. ubi Cyn. C. de Domb. Reis. Gloss. in l. Modestinus, ff. de solut. quod dictum pluribus corroborat Ioan. Ronchegall. in l. de de duobus reis, in l. Reis, in princip. num. 54. & 55. 56.

CESSIO Tamen alio modo si non fiat ante, vel in ipso actu solutionis, sed post solutionem habitam tamen non valet, quia cum esset creditore solutorum, & solutione eius, quod debetur, tollatur obligatio, qua subfata, & creditore satisfacto, nulla actio remaneret creditore, sed esset subfata, & extincta, & ideo cessio non valet. et in dicta l. Modestinus, & voluit Dymo in cons. 33. incip. cum multis post. Ioan. Andr. Specul. Bartol. Innocent. Bald. & Imol. voluit Marian. Senior in cons. 18. incip. Presequendo ordinem, volum. 3. versicul. nec apparet aliquem modo volum. 1. Decius in cons. 446. incip. Vbi elegantius consilio, sub num. 1.

DVBIVM propositum supra proxime in versicul. ex correis, num. 306. de iure clarissimum redditur, ex conclusione notoria, quod plures si sint correi, & con fideiussores pro Sempiterno apud Titium, & vnus ipsorum, ante solutionem, vel in ipso actu solutionis, obtinet cessionem à Titio creditore, potest tamen liberè agere contra correos, & con fideiussoribus pro omnibus portionibus ad illos spectantibus text. in l. ut fideiussor, ff. de Fideiussoribus, l. cum aliter, C. eod. tit. tenetur etiam, & cogitur creditor cedere omnia iura, actiones, personales, & hypothecarias contra correos, con fideiussoribus, vel principales debitores, & contra illos agere ob solutionem, & obligationem illi factam. ut per eadem iura voluit Bartol. in l. Modestinus, sub numer. 6. & per totum, ff. de solut. Bartol. Bald. Salicet, & alijs, in l. 2. C. de Fideiussoribus l. 1. C. de Domb. Reis, & in l. si fideiussoribus, ff. de Fideiussoribus. Alexand. in dicto cons. 38. in fin. volum. 5. Bartol. Socinus in cons. 100. incip. Quoniam ex forma actum, 1. versicul. & ceteris, vol. 2. Antonius Negusantius in tract. de Pignorijs, & hypothecis, par. 5. Numero 3. num. 35. versicul. Adde in super in hac materia, & num. 50. Hieronym. Gabriel in cons. 63. num. 1. cum plaribus segg. volum. 2. Ioan. Ronchegall. de duobus Reis, in l. Reis, sub numero 54. 55. Eberhardus Leunius in cons. 96. numero 28. Bartholom. Beriazal. de clausul. in l. clausul. 40. Gloss. 4. numero septimo, Matth. de assis.

Afflicti. in decis. Neapol. 319. in fin. Francisc. Milanen. in decis. Sicilia 1. num. 7. 20. 21. parte 2. Hieron. Magon. in decis. Florentin. 94. num. 1. 15. Marian. Socin. Junior. in conf. 27. n. 8. vol. 2. Vincent. de Fracis in decis. Neapol. 55. in prin. Ioan. Francisc. del Castella in decis. Sicilia 22. num. 38. P. Iteent. Carrot. in decis. sue casu 87. n. 6. Ioan. Baptista Colla in tract. de Portione R. ita. q. 32. n. 1. 2. & in tract. de Remedijs Subsidij Remedio 84. n. 5. 6. Gerardus Maynardus in decis. Tholosana 49. lib. 2. Ioan. Baptista Thorus in compendio decis. Neapol. 5. Fideiussor solvens. ad hanc materiam vide etiam Gaspar. Caballin. Niliologus 446. D. Christophor. in decis. nouissim. Roman. 112. num. 5. cum pluribus segg. lib. 1. volum. 1. Ioann. Kappen in decis. 5. 1. num. 2. 3. Valentinus Francus de Fideiuss. cap. 5. num. 480. in fin. Anton. Herizius de Fideiussoribus cap. 27. par. 3. nume. 10. cum pluribus segg.

CONDEMNATIVUS ad relegandum, in Insulam sub pena, insuper, dum petijt insulam obligauit se ab illa non discedere sub pena ducatorum quatuor mille, sed fines feruare, discessit ab insula, pretendebat Fiscus Regius Relegato in insulam duplicare penam, & exigere penam fideiussionis quatuor mille ducatorum, & vtramque penam inferre. arg. l. Non est impossibile. ff. de Pali. l. fin. ff. de Prator stipulat. Verum quia relegatus non potest ꝑ pena relegationis, & alicuius partis bonorum inferri l. Relegatorum. 5. Ad tempus, ff. de interdict. & Relegat. & ipsi relegatus ad tempus, si 2 finibus exeat, datur exilium ꝑ perpetuum. vt in l. Relegati, ff. de Panis. vbi Bart. & vide Ioan. Anton. de Nigris in c. Regis. Item prædicti ammitti, num. 14. 15. & in c. exercere volentes. num. 45. Iacobi Cuiacius objectionem, lib. 6. cap. 36. Ideo Comiti Policastro, qui ab insula finibus discesserat, tantum deportatio fuit, & a penis quatuor mille ducatorum absoluti, & ipse, & Fideiussor. vt fuisse per Sacrum consilium prouisum, scribit Ioan. Vincent. de Annali Allegation. 40. num. 19.

FIDEIUSSIO Principalis exigitur priusquam fideiussor conveniatur, & soluere ꝑ cogatur, si quis igitur S. Non solum. Authen. de fideiussoribus. & mandatoribus. vnde factus est rex. in Autlen. Prasente, C. ad. titul. Auth. Non ꝑ debitor, C. de Pignoris. Quod non est aliud, nisi quod dum à creditore conveniatur fideiussor est dicere potest, agas prius contra principalem. Hanc traditionem fecerunt Bart. Bald. Salyer. & alij. in dicta Autl. Prasente, & in alijs locis allegatis, Barth. Socin. in Regul. 134. Bartol. in l. si ego, si fecer. petat. in l. Decem, vbi Claudius de Seyffello, num. 4. ff. de verb. obligat. Ioan. in S. Item ꝑ qui. l. 1. num. 67. in illis de Altimib. & in dicta l. Decem. num. 2. in l. 2. num. 20. ff. solut. matrim. Ripa in l. obligat. num. 26. ff. de Pignoris. Bald. And. Barbat. in l. stipulationem. l. 2. S. si accepto, col. 4. versum. Item Gloss. ff. de verb. obligat. at Ripa in l. obligat. num. 26. ff. de Pignoris. l. ita stipulatus n. 51. ff. de verb. obligat. Bartol. in l. 1. C. de conven. Fisci debet. lib. 10. Bart. in l. 1. num. 3. 6. de Decur. lib. 10. in

l. pater. num. 1. vbi Alexan. ff. de dote prelegat. Ludovic. Roman. in conf. 211. incip. Allegationes, num. 2. & in conf. 241. incip. spectabiles Domini, num. 6. Petrus de Ranenna, in singul. in verb. Fideiussor. Petrus Gerardus in singul. 5. 2. Pitalis Cambanis in tract. Clausularum in clausula vltima Felin. in acceptis, num. 5. de Fideiussoribus. Decius in conf. 27. incip. & pro virili, num. 1. Castellan. Cota in memorial. in verb. Fideiussor. Hippolyt. de Marsilijs, in sing. 2. singul. 220. singul. 332. in Rubrica de Fideiussoribus num. 7. 22. Ioan. Baptista Ferratus, in conf. 129. sub num. 2. Capella Tholosan in decis. 80. incip. Item fuit quæstio si aliquis, & in decis. 81. incip. Item si prius, Guid. Pape, in decis. Delphinol. 94. in decis. 570. Matthia. de Afflicti. in decis. Neapol. 319. Iacob. Philipp. Portius commun. opinio, lib. 1. conclusio. 41. in princip. Antonius de Gabriels commun. opin. lib. 3. titul. de Fideiussoribus. conclus. 1. num. 1. ante eos Petrus Iacob. de Arellano in Pract. titul. de Alione de constituta pecunia. 5. vers. Item est notandum quid qui constituit. And. Tiracell. in Rep. l. si vnam in prefat. num. 127. C. de Reuoc. donat. & in tract. de iure constituti possessor, part. 1. num. 54. Iohannes Lanfranc. Bald. in decis. 83. Antonin. Thibautus in decis. Pedemont. 166. num. 1. Bernardin. Alphon. in collect. 194. Petrus Ducas in Regul. 235. num. 1. Mare. Anton. Delbrins Miscellaneor. Codicis, lib. 8. tit. 41.

INTELLIGE Primò, vt si excutatur principalis primò, ad hoc vt possit post modum venire ad fideiussores illo excusso, citandos esse fideiussoribus res, in excussione principalis ꝑ Bart. in l. decem. n. 4. vbi Claudius de Seyffello, num. 6. ff. de verb. obligat. Ioan. in l. Nequequam, S. vbi decretum, num. 3. ff. de offic. Praefat. Alex. in conf. 86. incip. Visi dubitationibus, col. 1. versum licet sciatis, in conf. 156. incip. si autem his, col. 1. vers. hoc idem in effectum, col. 2. Petr. Duenn. in Regul. 335. num. 1. Bald. in l. Antiqua laudato, C. de Euectis, Anton. Gabriels, lib. 2. item. de causation. conclus. 1. num. 33. Anton. Capicinus in decis. Neap. 107. num. 4. 5. Ioan. Petr. Surdus, in decis. Mantua. 256. num. 17. Ant. Hering. de Fideiussoribus, cap. 27. par. 1. n. 3. diximus in summa decisionum l. numer. scilicet orbis, titul. item. 1.

INTELLIGE Secundo, excussio nem Principalis etiam ꝑ fideiussionem indemnitas ꝑ fieri posse, etiam si renunciauerit beneficijs competentibus fideiussionibus. vt voluit Bartol. in l. 1. num. 2. vbi hoc voluit Alexan. d. plures alios allegans, C. de conveniend. Fisci debitor. lib. 10. Alexand. in conf. 29. incip. clarissime Doffor. num. 21. vol. 7. Ludovic. Roman. in conf. 111. incip. allegationes Doctoris, sub num. 2. vers. Quia quidem promissum, & in conf. 241. incip. Spectabiles Domini, sub num. 6. vers. casum autem, Corn. in conf. 109. incip. si infra scripto, col. 1. valam. 1. Bartholom. de Cassino, in consuetudin. Burgund. Rub. 11. S. 6. num. 29. Castellan. Cota in Memor. in verb. Fideiussor. Duran. in dicta Regul. 235. num. 2. Marfil. de Fideiuss. num. 23. Iacob. Philipp. Portius commun. opinio. lib. 1. conclus. 41. versum. Deconfecto ampla. & vers. Decimo septimo ampla.

Ce 3 Matib.

sol. in l. Marcellus. ff. de fideiuss. et in cons. 3. incip. in causa executionis, col. fin. versum. Quarto principalis fundamētum, col. 4. vbi, ex hoc dicto Baldi movet, quod satis etiam commendatur per Rapiellum de Sancto Blasio in tract. de abusu, q. 70. col. 4. vers. quinta conclusio. Anton. Cersetus in tractat. de Viribus iuramenti. Privilegia. 12. Marcus Anton. Baneus de Veritibus in tractat. de iuramentis. 3. Hippolytus de Marsilio de fideiussoribus. num. 9. Ludovicus Gossadin in cons. 32. num. 14. Andr. Barbos in cons. 43. num. 2. vol. 2. Andr. Tiraguet in Repet. l. si quisquis, in Praesentatione. num. 137. C. de Revo. and. donat. Andr. Alciat. in l. 1. §. si quis ita, num. 47. ff. de verb. obligat. Marc. Anton. Natta in cons. 42. num. 22. vol. 2. qui dicit esse hoc de mente Bartoli in l. si quis pro eam, in libro 8. ff. de fideiuss. Rolandus à Valle in cons. 6. num. 45. volum. 1. Iacob, Philipp. Porti commun. opin. lib. 1. conclusio. 4. vers. Pulermitan. Antonius Gabriel Commun. opinio. lib. 3. titulus de fideiussorib. conclusio. num. 46. Petrus Duennas Regul. 335. vers. vigesimo limitat. Catellian. Cotta in Memor. in verb. Fideiussor. Hierony. Gratius in cons. 20. num. 16. vol. 1. Ioh. Lopez de Palacios Rubius in Repetit. c. per vestras, de donat. inter vir. & uxor. §. 12. qui est final. sub num. 27.

CONTRARIUM Tamen, quod iuramentum non obstante, fideiussor opponat excussionem 318 † Idem Bald. in c. cum contingat. num. 20. vers. ex hoc sequitur quod fideiussor, extra de iuricor. Alexand. in dicta l. fin. & ibi lesium, num. 2. ff. si cert. petat. vbi Iacobus de Sancto Georgio. num. 3. Andr. Alciat. in dicto c. cum contingat, num. 174. Cathol. Benedic. in c. Raynuitus, eo verb. T. essamium. 3. num. 170. de Testam. Thomas Grammaticus in consuetud. 170. num. 4. Didacus Conarminus in Repetit. c. Quamvis, parte 1. §. 4. Capell. Tholofan. in decis. 139. incip. item fuit quastum si ego. Petrus Cenedo in Collectan. iuris Canonici 152. num. 2. parte 2.

TAMEN primam opinionem ex dicta c. ex rescriptis, tenuit ibidem Glo. in verb. Et uxor, quamquam non bene firmet pedes. Ex hanc opinionem 319 vidisse setuari, † & ipse sequitur Stephan. Auser. ad Capell. Tholofan. in dicta decis. 139. & sequitur Petrus Duennas in Regul. 335. sub limitatione vigesima, num. 20.

QUANDO verò fideiussor non excusso, vel excusso principali agere possit, plures tractarunt, ponentes diuersas ampliationes, & limitationes 320 Barthol. Socin. in Regul. 134. Iacob. Philipp. Portius commun. Conclusum, lib. 1. conclusio. 41. Ant. Gabriel. commun. opinio. lib. 3. tit. de fideiussorib. conclusio. 1. Duennas in dicta Regul. 335. & alij complures, nos contenti fuimus enumerare aliquos casus, qui facilius, & saepius occurrere poterunt.

PECUNIAM qui recipiens pro fideiuben- 331 do, an rectè faciat, & istud licet. Quia † diuersimodè à pluribus responsum exiit, idcirco si loquimur de Iure Ciuili, sine dubio potest ob causam fideiussionis à principali, pro quo fideiubet, ipse fideiussor aliquid capere, ut per text. in l. si remunerandi, §. Maurus. ff. mandat. ibi, Pro Damnide

mercedem pactus ob suam fideiussionem, cuius legis auctoritate dicitur in l. Hoc iure, §. Iacob ait, num. 1. ff. de Donac. ac etià huius textus inquit, Nota quòd licet possum recipere pecuniam, vt sim fideiussor pro te. Estq; ratio in promptu, quam breuibus verbis dicit Scenula in l. Periculum precium est, ff. de Nautico fane, volens dicere, quòd fideiussoris fideiussor 322 bonus † periculum, est praxium. Dico imprimis textum errore Typographorum, non bene stare, periculi, sed debere dicere Periculum, precium est, id est vt dixi periculum fideiussionis, de quo periculo fuerat loquutus Papinianus in lege præcedente, & ideo dicant pecuniam capeream licitam ex periculo, quo se ponit fideiussor. Et vigore, atq; auctoritate dicta l. Hoc iure, §. 1. & dicta l. si remunerandi, §. Maurus, dixit petrus Rauen a post Alphabetum Aurum, in notabilibus extra anagasticis. Notat. 66. incip. Fuit semel facta magna contentio inter nonnullos Iuris peritos, an sit mihi licitum recipere pecuniam, vt pro te fideiubeam, audiui 333 illos multa dicentes † pro, & contra. Dixitantem quòd laboratis in tot verbis, casus est notabilis, quòd sic, & allegat dicta lura, dicens, nec ista dicitur in fura, quod est pulchrum. Hactenus Rauenam, quem sequitur Nicolaus Boerius in decis. Burgedgal. 315. in fin. Hanc opinionem post Martinum Nauerrum probat Aluarius Valdesus consulationem, sine Decisionem Luffan. 18. num. 1. cum pluribus seq. Et eo modo dicit Iou. Saxum in consuetudine Tironensi tit. 1. §. 24. gloss. 3. vers. Quare vigesimo, in quibus, si fideiussor aliquid accipiat à debitorè, ratione periculi, cui se exponit, vel Ratione laboris, quos sustinet, non sit reuera vfura, quia abest fraus. 339 † Idem post Laurentium de Rodolpho, Ioh. de Anania, Antonium Archiepiscop. Florentinum, & Conradum voluit Iohannes Lopez de Palacios Rubius in Repetit. c. per vestras, notabilis 6. §. 9. num. 10. vers. secundum inferius ex prædictis, qui dicit certum est, 340 quòd licet possum recipere † pecuniam, vt sim fideiussor pro te. Hoc idem probat. Decius, in cons. 7. incip. Et pro tenuis facit, sub num. 2. & ista opinio est cõmuniter recepta, vt scripsit Didac. Conar. variat. Resolutionum, lib. 3. cap. 2. num. 6. Angel. de Clouasio in summa §. Fideiuss. in fin. & alij plures nouissime allegati Bartholem. Beriazzol. de clausul. 41. gloss. 2. num. 3. Iohannes Baptista Lupus de vsuris. Commentar. §. 3. num. 19. 20. quibus addit Anton. Heruigium, de fideiuss. cap. 26. num. 144. cum alijs seq. plures refert Petrus Cenedo, collectan. iuris Canonici, part. 2. collectan. 152. num. 4. faciunt quod dicit Hierony. Magou. in decis. Florentina. 137. num. 8. & licet fideiussori 341 recipere aliquid pro fideiussione est nouissime Decium, ut per D. Aldobrandinum in decis. Nouiff. Roman. 679. num. 2. vol. 1.

CONTRARIUM tenuerunt expresse Mederi Parisienses in Tractat. de vsuris, q. 3. I. Gaspar Cabellin. Millolog. 322. Sebastiaus Medices in summa Peccaporum Capitulum, titulus 6. §. 104. vbi alios allegat. Nihilominus licet aliqui ex supra dictis dicant, melius esse abstinerè pro simili contractu

ob

ob timorem casus conscientie, hoc tamen tunc imendum, & fugiendum, quando fraus esset inclusa, vel dolus, aut nullum esset periculum. Alias communis est opinio, quod existente periculo non esset contra Christianam charitatem, fideiussores aliquod capere ob fideiussionem, & periculum, sic concludunt nonnulli ex supra allegatis. Quibus omnium dictis ego pertranseo, casum Theologis remittendo.

DE RATO promittens tenetur tamquam fideiussores ad omnia, ad quae ille, pro quo promissit, 342 tenebatur, ut voluit Ioan. Petr. Rimini in consil. 56. num. 4. vol. 2. sequitur Francisc. Milanensis in decis. 11. num. 84. lib. 1.

AMPLIA quodetiam si moriatur ille, qui ratificare debebat, is, qui promissit ratificare facere, 343 teneatur t ratificare facere, etiam haeredes, voluerunt Barol. in l. si sine, §. an stipulatione, ff. Rem rat. habet. & ibidem voluerunt Angel. Fulgos. & Paul. de Cassr. reit. et idem Milanens. in dicta decis. Sicula 11. num. 88. lib. 1.

CONTRARIUM autem tenuit Robert. 344 Maranta in disputato. 7. num. 24. dum inquit quod mortuo eo, qui ratificare debebat, & pro eo erat promissum de Rato, extinguitur promissio de raro, & liberatur promissor. L. quod autem, §. si ff. de consil. pecun. ex eisdem Angel. & Sylvester. Carol. Rin. in consil. 42. num. 26. vol. 1. qui dicit, quod ubi quis promissit ad omnem instantiam, & requisitionem emptoris, quod aliquis ratificabit, si non est interpellatus in vita, t liberatur morte, nec haeres eius tenetur, quod tamquam notabile refert Ioan. Cephalus in consil. 43. num. 7. vol. 1. Gerard. Mazzuch. in consil. 24. num. 24.

346 SED Tamen hę duz opiniones t possunt concordari, ut per Bald. in consil. 120. num. 2. vol. 3. per eundem Mazzuch. in dicto consil. 24. num. 25. & per Beminum in dicto consil. 56. quod quando ille, pro quo de rato pronudum fuerat, factio instrumento statim decessisset, & alijs ex causis, quas refert idem Francisc. Milanens. in dicta decis. Sicul. 11. num. 90. & seq. ad num. 97. lib. 1.

STATVM si mutauit principalis, fideiussores 347 fort liberatus est, puta principalis ex laico factus clericus. Hoc voluit Cardinal. in clem. 1. §. 9. de censu. dicens, quod per alterationem status mutatur forum, ut amodo per iudicem secularem astringi non possit, c. 1. de cleric. conuict. in c. 1. num. de ordin. cognu. c. lator, qui fil. sunt legit. c. si iudex, de sentent. excomm. in 6. quae refert, & sequitur Hippolyt. de Marfilis, sub num. 110. cum pluribus seqq. intelligitur enim promissio, rebus sic stantibus, vel in eodem statu imanenibus. L. quod Sernius, ff. de condit. ob eanjos, l. quare, S. inter locutores, ff. locat. cum infinitis allegatis per Andream Tiraguel. in Repet. l. si vinguam, in praesentem, num. 166. 167. C. de Reuoc. donat. Ex quibus Ioan. Baptista Cella in Tract. de Retractionibus, cap. 9. casu 10. num. 5. dicit, quod si 349 principalis mutauit statum, ut quia t de laico factus fuerit clericus, liberatur fideiussores, vbi ex

Alberico, & alijs reuile aliquas declarationes, quae apud ipsum videri possunt. Conclusionem tamen tenet Ioan. Cephalus in consil. 187. num. 9. vol. 2. in consil. 331. numer. 9. vol. 3. Ad hanc conclusionem addo Vincen. de Franchis in decis. Neapol. 400. Petrum Caball. Refutat. criminalium casu 25. num. 30. 31. centur. 3.

PROMISSIO de dandis fideiussores in 350 telligitur, si fuerint petiti, & t postulati, ut l. p. 10. §. fratre, ff. de legat. 1. l. numeris ubi gloss. in verbo Præbatur C. de Precibus. Imperator. offer. Matth. de Affili. in decis. Neapol. 378. Nicol. Berri. in decis. Burdgal. 124. num. 30. D. Christophor. Reuber. in decis. Nouissim. Romana 13. num. 6. vol. 1. lib. 1. Et ego dixi, de iure comuni, & quid de iure Regni Neapolitani pro intellectu Pragmaticæ Regis Ferdinandi. Incip. Malitias, in Commentarijs obseruationum ad leges Regni. Obseruat. 9. per totam lib.

SENTENTIA prolata à Sacro Consilio, non suspēditur per reclamationem, sed exequitur, 351 t verum per illum, ad cuius instantiam exequitur, præstatur tamen cautio fideiussores de Restituendo in casu retractionis, l. 1. C. de sentent. Præfatis Prætoris. Ant. 2. Quæ supplicat C. de Precib. Imperator. offerend. Matth. de Affili. in decis. Neapol. 231. num. 2. Guido Papa in decis. Delphinali. 50. num. 1. in decis. 189. in decis. 350. in decis. 420. Petrus Reboff. in l. 1. Quod insit, num. 47. ff. de iudic. Borgui. Canalicus in decis. Fusi. 14. numero 42. Franciscus Marcus in decis. Delph. num. 83. vol. 1. in dec. 315. num. 2. vol. 2. Alvarus Valafius in consil. 34. in decis. Lustien. 5. 1. numero 28. Petrus Beninensis in decis. Roman. 78. Andreas Gail. Præfator. obseruat. lib. 1. obseruat. 154. num. 3. Antonio. Thessauri in decis. Pedemon. 2. Tislem in decis. 5. nota 7. num. 4. D. Regens Tapa in Consil. Regni. Appellationum tempora. num. 19. Ioan. Baptista Cella Reme l. subsidari. 23. num. 4. & multos allegans Marins Girba in decis. 7. numero 4.

QUALIS tamen sufficiat cautio fideiussores, 352 & an sufficiat iuratoria si is, qui illam daret tenetur, dicit fideiussores non reperire, tractant supra dicti, ac Petrus Reboff. ad consilium Gabria 10. §. si sol. de supplicatione. num. 89. Hieronym. de Monte in tractat. Finium Regundorum, cap. 108. num. 15. Roland. à Falle in consil. 43. per totum, volum. 2. Robertus Lancellotti de Astitutis, cap. 19. num. 34. 35. 36. Ioan. Baptista Afia in Practica casus. civit. §. 31. cap. 2. Angl. 9. num. 7. Verum tamen talem cautionem sufficere, voluit Ioan. Vincenatius de Anna in singul. 46. Sed isto casu, si sufficeret talis qualis fideiussio, posset 353 et exequi summam t magnam, ne consummaret dicerem quod bona exequatur, residant pones tertium, qui illa custodiat pro futuro euentu, si sententia retractaretur, vide Ioan. Vincenatium de Anna in singul. 46.

354 STIPVLATIONE M, & verborum t scripturam requirit fideiussio, l. Blendus C. de Fideius. Alexander in consil. 60. incip. vbi tu. num. 1. vol. 6. l. 1. §. in l. 1. num. 7. in l. si sciendum, post gloss. ubi, num. 2. ff. de

de verb. oblig. Bald. in cap. 1. col. 2. ubi Felin. aut. su. extr. de Pact. Castell. Cotta in memor. Fideiussor. si 1. Hippolyt. de Marfilijs de Fideiussorib. sub num. 336. Cursus Iunior in conf. 36. numer. 5. Petrus Duennae Regn. 332. in princip. Bernardin. Alfian. Collectan. 154. Hieronym. Gratian in conf. 53. incip. Ex Themat. num. 14. 15. vol. 1. Andr. Tiraguell. de Primole. Pia Causa. Primoleg. 110. Motib. de Affiliis in decis. Neapol. 39. num. 1. Casar Foffil. in dista decis. 39. num. 1. 2. 3. 4. Ioan. Vincenzini de Anna in Singul. 212. dixi in conf. 47. num. 9. 10. centur. 1. D. Regens Valenzuela Velasquez in conf. 9. num. 2. 1. 27. vol. 1. Rimoldi. Senior in conf. 156. num. 2. vol. 2. & in conf. 544. num. 2. vol. 3. Hieron. Valentin. Iuris prudentia Romanorum lib. 1. cap. 39. vers. Fideiussio namq; loachym. Mynsinger. obferuat. 45. centur. 2. Hieron. Treulier. disputat. felleit. par. 2. disputat. 28. T. b. f. 4. Flamin. Charlar. in decis. Genus 51. num. 20.

LIMITA secus ede, si fideiussio fieret apud a-
cta iudicis, quia id operatur similia acta, quae sunt
355 eorum iudice, ut ipsa fideiussio teneat text. in l. cum essentibus, §. fin. ff. de Fideiuss. Tutor, & voluit Hippolyt. de Fideiussorib. sub num. 356. Quod fit, & operatur iudicij calos Bald. in l. unica, §. & ut ple-
nius, in fin. C. de Euxxor. ad. hanc limitationem, probat Mercus Mantua locorum communium, lib. 2. c. 27. ubi docet, & eleganter hanc materiam exor-
nat, ita, vt vix per pluribus sufficiat.

LIMITA secundo similiter fideiussionem pro
356 causa pia procedere etiam sine stipulatione, & i
valida esse, vt de causa dotis, arg. l. vltima, in verb. pollicitatione, ubi Bald. C. ad Senat. consult. Velleian. Et ad omnem piam causam trahunt Ludov. Roman. Alexand. Francisc. Azor. & Ias. in l. stipulationum Alia, §. siis acceptio, ff. de verb. oblig. Ludovic. Roman. in Auth. similiter in 4. specul. contrall. num. C. Ad leg. Falcid. Castell. Cotta in memorat. in verb. Fideiussor non obligatur, quos sequitur Andreus Tiraguellus de Primoleg. Pia causa Primoleg. 110. in fine.

LIMITA Tertiò, quòd & si reperitur in iu-
dicio aliqua notula, scripta manu alicuius actua-
357 rij, dicitur talis fideiussionem fecit pro tali i quod
illi non creditur, vt ex Baldo in conf. 444. vol. 4. vo-
luit Ioan. Vincenz. de Anna in Singul. 428.

358 LIMITA Quarto i quia ex promissio valet
abiq; stipulatione, ex Bald. in l. in personam, §. qui
pecuniam, ff. de Pactis, Paul. de Castro in conf. 136. num. 5. vol. 1. Augustin. Beron in conf. 199. col. fin. vol. 1. Vo-
luit Flamin. Char. in decis. Genus 51. num. 22.

359 FISCO succedente in bonis principalis i de-
bitoris, fideiussor illius liberatur, vt arg. l. in fraudē,
§. si principalis, ff. de iure Fisci, voluit Bartol. in Le-
pitis, num. 2. quem sequitur Paul. de Castro ibidem,
ff. de Fideiussorib. sed videndus et Raphael. Comen-
s in conf. 3. incip. In calpurnia, & Marc. Azor. Peregrin. de
iure Fisci lib. 5. tit. 1. num. 56. 57.

PRINCIPIS, vel Regis fideiussor, an opo-
ponat ante quam soluat, ex ceptionem excussionis?
360 Quod non, tunc tunc Bartol. Alex. & Ias. in l. fin.

ff. si certum pec. & in l. Decem, ff. de verb. obligat. Abb.
Pauor in conf. 29. col. 2. vol. 2. Petr. de Anchor. in can-
sil. 294. & in conf. 317. Ioan. Philippus in confil. 35.
num. 1. Ioan. Kappen in decis. 56. numer. 11. cum tri-
bus segg.

CONTRARIUM tamen, quòd etiam fidei-
scus Principis, vel Regis esset excuriendus, ad huc
361 fideiussor, eo i non excusio, non molestatur, ita
voluit Gloss. in l. sementia, in verb. Intereffores, ubi
eam sequitur Bald. C. de Fideiussor. Ludovic. Roman.
in conf. 73. incip. circa primum, num. 1. & in conf. 93.
incip. vixit, qua superius, num. 3. vers. Primo, qua cla-
rum est, & in singul. 635. incip. Scis quid hodie. Fran-
cisc. Crement. in singul. 43. incip. An fideiussor. Hoc
idem voluit Petrus Duennae in Regn. 335. limitatio. 7.
in fin. Ant. Gabr. lib. 3. tit. de Fideiussor. cautel. 1. num.
3. ubi dicit primam opinionem procedere in Prin-
362 cipe i iniusto, & Tyranno, & illius Fisco. Viti-
mam autem in Rege, & principe iusto, & Scaballa.
Guazizius de consilij. bonorum. Centul. 75. num. 19.
20. bene Ant. Heringius de Fideiuss. cap. 27. par. 1. num.
293. cum pluribus segg.

PROROGATIO solutionis facta per cre-
ditorem debitoris, an liberet fideiussorem, an verò
363 i firma remaneat prima obligatio? non dubium
est, quòd per dilationem, & prorogationem à cre-
ditore factam, si prorogatio, & dilatio non transi-
uit in aliam contractus speciem, fideiussor non est
liberatus, sed sua obligatio remanet firma, vt vo-
luit Abb. Pauor in cap. de causis, quem sequendo
Augustin. Beron ubi num. 37. de offic. delegat. Decan. l. 1.
lecta, num. 13. ff. si cert. pecat. & in conf. 93. in fin. Ioan.
Cephal. in conf. 331. num. 26. vol. 3. Emanuel. Suarez in
Tribus receptarum sententiarum, §. fideiussor, num.
161. Gulielmus Otencius quæstionum Academicarum
lib. 2. q. 31. num. 4. Nota in antiquis in decis. 860. incip.
penes Titium, & ita consului, & obtinui in anno,
1588. pro Domino Laurentio de Simone de Gua-
dia Lombardorum contra fideiussorem R. Felici-
de Rogerio de Flumaro, & post sententiam primi
364 iudicis deducta causa in Auditorio i Regio Pro-
uincie Principatus vltra viit eadem sententia con-
firmata, vt patet in conf. 150. in num. 19. centur. 1. ex
his nunc, qui meam opinionem, & consilium se-
quutus est Decretissimus, & elegantissimus Iuriconsul-
tus Antonius Heringius de fideiussorib. cap. 20. §.
12. num. 16. & ita pluries fuisse per sacrum Consiliū
Neapolitanum prouidum, scribit Regens Ioannes
Francisc. de Ponte in conf. 56. num. 9. 10. vol. 1. addē
Andr. Facchin. controuer. Iuris lib. 2. cap. 88. Felici-
Turrett. in conf. 41. col. fin. vol. 2. Cylle de fustis iuribus,
& ignot. distict. 69. num. 1. centur. 1. Ioan. Anton.
Lanavin. in conf. 23. sub nu. 8. vers. in secunda articulo,
Cardimel. Parisius in conf. 43. num. 14. & 15. vol. 2.

S E D que diximus, non transiunt absque du-
bio per ea, quæ scribit Andreus Tiraguell. de noua-
ssil. conuentionali, §. 1. gloss. 7. num. 3. 2. & que dicit
Francisc. Mareus in decis. Delphinal. 538. & decisio-
539. vol. 1. Anton. Gomez. c. arar. respo. som. 2. cap.
14. Ioachim. Mynsinger. obferuat. 53. centur. 6. And.
Gail,

Gall. lib. 2. obfer. 30. nume. 11. 12. Mathias Calerus in decis. German. 30. num. 20. & 21. & hos allegans Iacobus Scultes in Apollis. quia consideratur, an fiat prædicte fideiussor, an fiat noua stipulatio, vel fiat
 365 *super illa antiqua vel fideiussor ignorante & de quo idem Andr. Facchin in dicto cap. 88. lib. 2. Breuius quæstionem resoluit Iam. Saxxon in consuetud. Turon. tit. 4. de iudic. de hoste in Hic, art. 24. in verb. Parlant. col. 7. vers. quare decimo offano, distinguens, ut nonnulli alij scilicet, aut fideiussor se obligauit ad tempus, puta ad annum, & non tenetur post tempus. Aut etiam pure, sed solutio differtur ad certum tempus, & tunc remanet fideiussor obligatus, etiam in termino protogato, & ignorante, vide Vincenz. Correctio caus. sine decis. 74. num. 4. Marc. Anton. Natta in conf. 202. num. 6. vol. 2. Cardin. Parisius in conf. 43. num. 14. 15. vol. 1. Bartholom. Bertazzol. de clausulis instrum. clausul. 4. gl. 7. num. 5.*

366 **IN MAIOREM** summam, ac diuoriem t causam, obligari se non potest fideiussor, quàm obligatus fuerit principalis, l. Gracis, §. illud ff. de fideiussorib. S. fideiussores stã obligari, in ff. de fideiussorib. l. §. vltima. C. cod. tit. Hippolyt. de Marfigli, num. 291. cum pluribus seq. Facchinus à Facchin. declaratio in iuris consuetud. lib. 5. declar. 70. declar. 71. Sforza Oddus in conf. 4. num. 30. vol. 1. Marc. Anton. Natta in conf. 453. num. 15. vol. 2. Cardin. Parisius in conf. 164. num. 21. vol. 4. in conf. 96. nume. 42. vol. 3. Riminaldi Junior in conf. 549. num. 2. & 23. vol. 5. Lanteliet, Gall. in conf. 45. num. 33. & sequæ ad fin. Andr. Facchin. contronesiar iuris, lib. 8. c. 1. Hermannus Putschius in iurispund. Roman. lib. 1. cap. 39. vers. fideiussio namque Hierony. Treutlerus disputat. num. selectar. par. 2. disputatio. 28. T. bifi. 4. Bartholom. Bertazzol. de clausulis instrum. clausul. 7. gloss. 19. sub num. 3. & clausul. 4. gl. 1. num. 12.

Declarat tamen fideiussorem dici in plus, vel in 367 diuoriem, vel grauiorem causam obligari, i Re, Tempore, loco, & causa, gl. in dicta l. Gracis, §. illud. & hoc ibidem dicit Paul. de Castro, refert, & sequitur Barthol. Bertazzol. in dicta clausul. 4. gl. 1. num. 2. Hieronym. Treutler. disputat. num. selectarum, par. 2. disputatio. 28. T. bifi. 4.

368 **DECLARA** secundò, posse fideiussorem efficacius obligari, puta principalis vt esset obligatus, sed puta per scripturam priuatam, fideiussorem autem per publicum instrumentum Guarentigiarum, aut per obligationem in forma Camere, vt fit Romæ, vel per publicum instrumentum habentem executionem paratam, vt in hoc Regno Neapolitano iuxta formam statutam per consil. Regni, incip. in instrumentum Robur, quod voluit Barcolin l. huius, num. 1. §. de fideiussorib. Angel. de Arerio in S. fideiussores, num. 5. in ff. eod. tit. Barthol. Bertazzol. de clausulis instrum. clausul. 4. gl. 1. num. 3. & 4.

369 **DECLARA** Tertiò si fideiussor iurauerit, tunc enim non tamquam fideiussor, sed tamquam principalis intelligitur t obligatus, sed placuit Bartola in l. huius pro eo, num. 15. l. §. de fideiussor. Ar-

temus in dicto, S. fideiussores, in fin. In ff. eod. tit. l. L. dominicus Roman. in l. 1. §. si quis simpliciter, ff. de verb. obligat. Angel. in l. huius, qui accessores, ff. de fideiussor. Ar. Corsetus in tract. de iure iur. Præleg. iuramentum 35. Alex. in conf. 35. incip. in causa exenitanti, col. fin. vers. secundo respondet, vol. 4. Hippolyt. de Marfigli de fideiussoribus, num. 291. in fin. §. 38. Laffin in S. Item si quis in secundo, num. 14. vers. Item per illum, in ff. tit. de Altimis. Andr. Alciati in c. cum contingat, num. 173. extr. de iure iurand. Marc. Ant. Natta in conf. 453. num. 15. vol. 2. Iosephus Luden. in decis. Persuasi. 57. numer. 6. Seraphinus de Seraphin. Præleg. iuramenti 98.

SVBDECLARA id procedere, quoad quantitatem, quam promississet principalis, non 370 quoad quantitatem i plus, vt in specie monuit Marcus Ant. Natta in dicto conf. 453. sub num. 15. vol. 2. Quia qui se obligat in diuoriem causam, obligatur nihilominus in verum debitum detracto superfluo, non tantum ex aequitate, fed etiam ipso iure, vt per totum titul. ff. de constituta pecunia, l. 3. §. in eum, ff. de Administrat. rer. ad ciuitatem pertin. vt dicit Heringius de Fideiussor. cap. 24. sub num. 98. 99.

SI FIDEIUSSOR agere possit contra principalem, pro quo fideiussit, quod liberet à fidei- 371 iussione, quæritur est, i Pone Regulam, non posse agere antequam soluari: vt probatur per text. in l. Lucius Titius 38. S. fin. ff. mand. l. §. pro eo C. eod. tit. c. fin. extr. de fideiussorib. pro qua omnes Doctores in dictis locis, & posuit Regulam Bartholomæus Socinus in Regul. 147. & Regul. 148. Fernus Duen. in Regul. 33.

LIMITATVR primò, si fuerit condemnatus, fideiussorem posse agere contra debitore prius 372 cipalem, pro quo fideiussit, i antequam soluat. vt in dicta, l. Lucius Titius, ibi dicit gloss. in verb. condemnatur, & agit mandati, vt ibi dicit gloss. in verb. condemnatur, dicta l. §. pro eo, ibi (neq; condemnatus) ibidem gloss. in verb. feceris. Specul. in tit. de iudicijs in S. specialis, sub num. 3. Hippolyt. de Marfigli in rubr. de fideiussorib. §. 31. nume. 216. text. in dicto c. fin. ubi gloss. in verb. cum pro quo, vers. Tertius si fideiussor condemnatus sit. Socin. in regul. 148. nume. 2. Math. de Affiliat. in decis. Neapol. 24. 1. sub numer. 3. vers. Primo condemnatur. Alphonsus Montaloni legum Fori. 3. eis. 18. in verb. Per iurisy. Menoch. in Addit. ad lib. 2. de Arbitrar. Indic. quæst. cent. 1. c. 6. §. 88. nume. 14. item de Arsona in singul. 8. 1. incip. Quoties occurrit.

LIMITATVR secundò, si principalis debitor, cepit dilapidare bona sua, quia fideiussor, an- 373 tequam t soluat, agere non prohibetur, vt dicit text. in dicta l. Lucius Titius, §. fin. ibi (aut certe bona sua dissipauit) & in dicta l. §. pro eo, ibi (neq; bona eum dilapidare postea cepisse comprobare possit) in dicto c. fin. de fideiussorib. ibi (dissipare bona sua cepit) Gloss. in dicta l. Lucius in verb. tandem conuenit, vers. Quoties facit, & in dicta l. §. pro eo, in verb. feceris, vers. si dilapidare bona. Socin. in Regul. 147. num. 1. Affiliat. in decis. Neapol. 24. 1. sub numer. 3. vers.

vers. Quinto si capis. Alphonsus Montalvus legum Fori lib. 3. tit. 18. l. 8. in verb. conuenire a mulier. Menach. in loca allegata. num. 10. 11. Hippolyt. de Marsilijs de Fideiuss. q. 31. sub nn. 216. vers. unus est casus principalis. Idem dixit Specul. in tit. de iudicijs. S. specialia. sub num. 3.

LIMITATVR Tertio, si tã fuisse inter eos conuentum ab initio quod antequam solueret, l. 374. hetur, tã in dicta, l. si pro ea, ibi (neq; ab initio, ita te obligationem suscepisse, vt nãm possis, & ante solutionem conuenire) vbi gloss. in verb. feceris. Gloss. in dicto c. fin. in verb. Eam pro qua, vers. Quartus est, Alex. in l. facere posse, num. 2. vers. sed de vna possit off. solut. matr. Alphonsus Montalvus legum Fori lib. 3. tit. 18. l. 8. in verb. Fata vn anno, vers. secund. Alii casus est. Marsil. de Fideiussoribus. q. 31. sub num. 2. 16. vers. Alii est casus si ita conuentum. Mench. in Addition. de Arbitrarijs Inducum quasi lib. 2. centur. 1. casu 41. num. 12. vers. sextus est casus. Specul. in tit. de iudicijs. S. specialia. sub nn. 3.

LIMITATVR Quarto, si fideiussor diu steterit in obligatione, vel potius, si reus diu a solutione cessauit, nam talis fideiussor ante solutionem contra debitorem tã agere potest, vt in dicta, l. Lucius Titius, ibi (si diu in solutione reus cessauit) vbi gloss. in verbo, condemnatur. Gloss. in dicta l. si pro ea, in verb. feceris, vers. Quintus est, post Lacab. de Aron. Alexand. in l. facere posse, num. 1. ff. solut. matr. text. in dicta, cap. fin. ibi, (si diu in debiti solutione cessauit) vbi gloss. 1. vers. Primus. Mathias de Afflictis in consil. Regni. Si dominus vasallus, & ibi, num. 11. & in decis. Neapol. 241. sub num. 3. vers. Secundo si diu Guido Papa, in decis. Delphinali. 117. numerat. vers. Primus casus. Baribolem. Socin. in Regul. 148. num. 3. Alphonsus Montalvus legum Fori lib. 3. tit. 18. l. 8. in verb. facta vn anno. Alvarus Vallens in decis. Lusitan. sine consilio. 36. num. 2. Jacob. Mench. in Addit. de arbitrar. inducum questionib. lib. 3. casu 41. num. 2. Hippolyt. de Marsilijs de Fideiussor. in dicta, q. 31. sub num. 216. vers. Et est etiam alius casus. Specul. in tit. de iudicijs. S. specialia. sub num. 3. vers. si vero fideiussor Jacobus Philippus Petrus in consil. 197. num. 5.

LIMITATVR Quinto in fideiussore de Iudicio filii, qui poterit, & potest se liberare, & exi- 376 mi tã facere a fideiussione, & liberari, quod notat Baribolem in l. 1. ff. indicum solui. Salyces. in l. si pro ea col. 3. vers. Fallit in fideiussore in iudicijs C. de Fideiuss. Mathias de Afflictis in consil. regni. Si Dominus Vasallum, sub num. 11. vers. sextum casum. Barib. Socin. in regula. 147. numer. 4. Menoch. in dicto casu 41. num. 14. vers. octauus est casus. Marsil. de Fideiuss. q. 31. num. 216. vers. nam vnus est fideiussor. Alphonsus Montalvus legum Fori, libro 3. tit. 18. l. 8. in verb. facta vn anno vers. alius casus est in iudicijs.

LIMITATVR Sexto, vt fideiussor, qui ob- 377 tulit, consignauit, & deposuit pecuniam tã debi- tam, possit agere contra principalem, vt a fideiussione eximatur, & liberetur. text. not. ab ibi, in l. qui

matnam, 56. S. fideiussor, ff. mandat. l. fideiussor, qui miuori, 65. ff. de fideiuss. gl. in dicta l. Lucius Titius, in verb. condemnatur, vers. tertius est, Salyces. in dicta l. si per ea. col. 2. vers. appone ab extra. Hippolyt. de Marsilijs de fideiussoribus. q. 31. sub num. 216. vers. gl. qua panis alium casum.

LIMITATVR septimo, quando fideiussor est obligatus per instrumentum quarentigium liquidum habentem executionem paratam, vt 378 sunt tã in hoc Regno Neapolitano instrumenta confecta secundum tenorem Regis. Regis, incip. instrumentorum robur, quia hoc agere potest statim contra principalem, vt ipsum liberet, hoc voluit Barib. in l. fideiussor pro venditore, num. 1. ff. de fideiuss. Antonius Negandinus in trall. de pignori. parte 8. membro 1. num. 32. Alex. in consil. 73. col. 2. vers. accessit, vel. 2. Math. de Afflict. in consil. dominus Vasallum, sub num. 1. vers. septimus casus est, & in decis. Neapol. 241. num. 2. Guido Papa in decis. Delphinali. 117. in princip. Ioannes de Armo in singul. Si Socinus in regula 147. num. 9. Hippolyt. de Marsilijs de fideiussoribus, q. 31. sub num. 216. vers. cum alius est casus, de instrumentis Guarentigato, Nicol. Boer. in decis. Burdeg. 295. num. 5. 6. 7. de quibus dixi plenè in hac summa decisum totius Orbis, tit. de fideiussoribus. Summa 2. nouissima Vincini. de Franchis in decis. Neap. 414. numero 2.

LIMITATVR octauo, si inter debitorem, 379 & fideiussorem post fideiussione exorta est tã inimicitia, debitoris tamen causa, & culpa, Barib. Socin. in regula 147. num. 7. qui allegat Ioan. Andriam addit. ad Specul. in tit. de fideiussoribus. S. specialiter, in addit. incip. Hic nota quid Vini, quam doctrinam, fateor, me r. periti non potuisse in dicto loco, licet illa referat Socinus in dicta regula 147. num. 7. quod eodem modo, refert Jacob. Menoch. in dicto casu 41. num. 19. in casu tamen, quod id faceret principalis 380 debitor contra fideiussorem tã pessime faceret ex dicto Eclesiastici, cap. 29. dicentis, Gratiam fideiussoris ne obliuiscaris, dedit enim pro te animam suam, & promissorem fugit peccator, ingratus sensu dereliquit liberantem, se. Verum tamen illa Joannis Andree authoritas est à me recepta in tit. de iudicijs, S. specialia, sub num. 3. vers. si vera fideiussor. in addit. incip. si pro ea, hoc nota, quod cum lex, ad conclusionem adde Marsil. de fideiuss. sub nn. 216.

LIMITATVR nono, si fideiussor vult se ab- 381 sentare, & alibi transferre, quia poterit petere se tã eximi, & ab obligatione fideiussionis liberari, tã vt exemplo peregrinationis habetur in l. ante longa, ff. de procuratoribus, vt de professione argenti, vel alicuius muneris Reipublica causa, veluti notatur in l. lieti, ff. de Arbitris, Absentia ex causa studij ponit exemplum Specul. in tit. de iudicijs, S. specialia, num. 12. Mathia. de Afflict. in Regni Consil. incip. si dominus Vasallum sub num. 11. vers. si amicus casus est, Socin. in dicta regula. 147. num. 5. similiter de absentia ex causa studij dicit Ludovic. Roman. in singul. 100. incip. quare à re, vbi dicit esse dictum in mundo vnicum, Refert de Cassan. in consuetudin. Bur.

Burgund. rub. 5. §. 2. an. 18. Iosephus Cumia in ritibus Sicilia. cap. 69. an. 4. Menoch. in dicto casu 41. an. 18. vers. quartus est casus.

LIMITATVR Decimò, si debitor legatum 314 fecerit, quòd fuit fideiussor ÷ ab hærede suo liberetur, ita dicit *text. in l. si debitor. in princip. ff. de liberat. legat. Marik. de Affili. in dicta consil. Regni. incip. si dominus P. asallum. sub nu. 1. vers. Nouns casus est. Menoch. in loco allegato. sub nu. 27. vers. Duodecimus est casus.*

LIMITATVR Vndecimò, quando fideiussor 383 for stetit pro causa principalis carceratus, ÷ quia poterit agere contra principalem, ex Baldo in c. ex re scripto, circa fin. extra de iurimur. Hippolyt. de Marfilijs, de fideiussoribus. q. 31. sub nu. 216. vers. final. item alius est casus, in quo potest, Ioan. de Armon. in singul. 81. incip. quoniam de Menoch. in dicto casu 41. an. 26. vers. Decimus est casus.

LIMITATVR Duodecimò, si fideiussor fi- 384 decessisset pro principali, animo ÷ nouandi, tunc enim potest petere, quòd liberetur, l. si mandato meo, §. in iudicio. ff. Mandat. Gloss. in l. si pro ea, vbi Salycet. col. 3. vers. Item falsi in decessione contractus. Socin. in dicta regul. 147. num. 6. Menoch. in loco allegato, numer. 25. vers. Nouns est casus. Alphonsus Montalvan. in legib. Fori. lib. 3. tit. 18. §. 8. vers. Alius casus est quando.

LIMITATVR decimotertiò, quòd fideiussor 385 contractus potest agere contra principalem ÷ in dicta l. Lucius. ff. Mandat. Angel. pñt Bart. in l. c. ff. indicat. folm. Marfilus de Fideiuss. q. 31. nu. 516. vers. Item alius est etiam casus.

LIMITATVR decimoquartò, quando fideiussor 386 mandat Domini promissit, quia ex eximi. & liberetur ÷ à fideiussione statim petere poterit l. si mandata meo. in princip. ff. mandat. Bart. Socin. in Regul. 147. nu. 3. Salycet. in dicta l. si pro ea. col. 3. vers. Opone quarto: Menoch. vbi supra. num. 13.

LIMITATVR decimoquindò, quando fideiussor 387 fideiussisset sine mandato, quia statim agere poterit, vt liberetur, & hoc ante solutionem si ante solutionem, non potest, agere, nisi, vt dictum est, si dominus ratur habuerit, verum sine mandato ante solutionem, non potest, agere, nisi, vt dictum est, si dominus ratur habuerit, vt voluit Bald. in dicta l. si pro ea. num. 16. col. final. vers. solutio quare nuquid lex, ut arg. l. sed veniens. ff. de Negocij. gestis, mandatam nempe, & ratur habito æquiparatur, & è conuerso, l. iuxta Thericum Alexand. in consilio 146. incip. in causa, & lito. col. 3. vers. non obstat etiam. vel. 5. & Hippolyt. Riminald. in cons. 666. vol. 6. quos refert, & lequitur Ioan. Bapt. Coila, in tract. de Retrotract. cap. 8. casu 98. nu. 2. Hippolyt. de Marfilijs, de Fideiussoribus. q. 31. sub nu. 216.

PRO CAUSA criminali, fideiussor, qui 388 promissit reum præsentare, non statim præsentauerit, ad admittitur ad purgationem moræ ipsam vel præsentando, vel ipse se præsentauerit, & ante neatur ad penam fideiussionis, Sacrum ÷ Neapolitanum Consilium decreuit expectandum esse

principalis inquisiti exitum, vt si condemnatur, teneatur fideiussor ad poenam, sin autem absoluitur, interim non exequitur, vt concludit Thomas Grammatic. in decis. Neapol. 95. Petr. Foller. in Pract. criminal. in verb. verum si citati comparere. an. 4. Propter Caramia in Rit. 163. sub nu. 2. & ante eos dixerat Petrus Belluga in specul. Principum Rub. 31. §. Quamuis, num. 27. in fin. vbi dixi, in verb. Fideiussor post moram, vbi allegauit Oñianan. Caebra. in decis. Pedemont. 51. Hippolyt. Bonaccossam, in quall. criminalibus, §. fideiussor. sed videndi sunt idem Foller. post Practic. criminal. in Fragment. num. 273. Marcus Ant. Gennensius in Pract. Archiepiscopali Neap. cap. 33. num. 11. Casar Vrsini in decis. 30. num. 6. D. Carolus Tapia Regens Marchio Belmontis, in c. Regni. Incip. legem veterem 230. qui ponit obsequium Magnæ Curie Vicarie, & Sacri Regij Consilij, lequitur Thorns in compendio decis. Neapol. 5. Fideiussor citatus.

CONDEMNATVS fideiussor pro suo 389 principali ad soluendum, ne teneatur, ÷ ad interesse, si licet principali competere exceptionem, teneatur appellare, si verò ignoraret, aut penæ mætu exceptionem non opposuisset, non tenebitur. Gloss. in l. si procuratorem, §. si ignorantes. ff. Mand. vbi text. cum gloss. in verb. prouocandi, unde bene Vlpianus ibidem lequitur, igitur si ignorauerit, excusari ignorantia est. Matth. de Affili. in decis. Neap. 49. Marc. Anso. Bellonus in decis. Genoa 28. num. 16. 17. Alex. Ambrosini in decis. Episcop. Perusini. 20. num. 6. Consiliarius Ronsus in Prag. 2. num. 4. tit. de Dilat. Cardinal. Parisius in cons. 104. vol. 3. Casar Vrsini in decis. 49. in princ. vbi refert Corn. & Decum contrarium tenentes, sed non est discendum à Decisione Sacri Consilij per Affili. in dicta decis. 49.

SOLVENS fideiussor creditori pro altero 390 confideiussore, si habuerit cessionem à creditore, & agat pro soluenda rata contra confideiussorem maiorem is qui, l. vbi fideiussor. ff. de Fideiussoribus. Item alter C. ead. in Ioan. Ronchegalli in l. reus. num. 55. de Duobus reus. Ant. Negus, de pignoriis. Quinta pars membro 3. num. 35. Hieronym. Gabriel in cons. 63. num. 14. vol. 2. Hieronym. Magon in decis. Florent. 94. num. 16. Ioan. Baptista Coila de Ration. Rata. q. 22. num. 1. 2. Vincenzini de Franchis in decis. Neapol. 55. num. 1. Ioannes Franciscus del Castillo, in decis. Sicilia 22. num. 38.

MVLIER, mater pro filio, vxor pro Marito, 391 Filia pro patre, an Fideiubeant, ÷ iunge ad hunc finem hoc, quod nunc dignoscendū erit, illis, quæ supra dixi hoc tit. nu. 101. circa senatus consultum Velleianum, quia quoad narratum tunc dubium non admitti matrem pro filio, vxorem pro marito, aut filiam pro patre ad fideiubendum, voluit l. in centris de Franchis in decis. Neapol. 578. in principio.

CONTRARIUM tenuit Ioan. Francisc. de 392 Ponte de possessione prærogia ÷ tit. de decretis collatoris consilij 10. num. 31. sed ramen pro hac vltima opinione dicit contra Marchionissam Montis Falconi

cioni pro Doctore Fabio de Falco, referente Iulio Palermo Regio cōfiliario, Referente tamen Ioanne Thoma Vespulo Regio cōfiliario illo reuocato, Tamen primum decretum fuit confirmatum anno 1611. Referente Ioanne Andrea Georgio Regio Cōfiliario, fcribit *Iean. Baptista Thoma in Compendio Decifionum Neapoli*, §. Tidenbere an poffit.

CAVSA deuoluta ad fuperius Tribunal, primi refpectu, in quo maiori reus fuit condemnatus, tenetur eius fideiufor pro fideiufione in primo 393 tribunali p̄ p̄futa, ad que facit *Vincenty de Franchis decifio*, Neapoli. 208. fed apertè fuit Decifum in decif. 320. & in decif. 344. num. 2. *Ludovic. de Peguraz in decif. Cataloniæ*. 109. Sed altius illam tra- gavit *Antonius Thefaury in decif. Predmontan*. 202. vbi optimè funt diftincti plures cafus. *Petrus Caballus Refolutionum Criminalium*, cafa 109. nu. 6. cent. 2.

INQVIETTVR fi à creditore fideiufor, aut fi mox inquietandus videatur, petere tunc poterit, vt capianr principalis debitoris bona, & 394 vendantur, & ex illorum p̄ precio, creditoribus fatisfiat, intereff enim fideiuforis, non foluere, potiusquam folutum repetere, l. fi ftipulatus, 15. in princip. ff. de Vtufu l. 3. ff. de compensat. ita, *Anton. Faber in Codice Fabiano*, def. 12. §. 4. lib. 4. tit. 26.

LAICVS clericus fideiufor de non offendendo, facta offenfione, & commiffa ftipulatione, clericus apud Ecclefiafticum de offenfione molefta- 395 tur, non remittitur ad iudicem Ecclefiafticum laicus fideiufor clericus, vt arg. l. ff. reus. ff. iudicat. folui. voluit *Specul. in titul. de compet. iudic. ad rem*. §. Generaliter, num. 26. *verf. fed pone clericum dedit Laicum fideiuforem*, cuius opinionem fequuta eft *Stagna Curia Vicaria, & Sacrum Regium Confiliũ*, vt per *Matthia de Affiliis in decif. Neapol.* 206. nu. 2. *verf. fuit conclusum*. faciunt notata per *Guidonem Papam in decif. Delphinali*. 362. in fin. quod plenius traçauit *Ludovic. Romanus in Singul.* 627. in cip. Nunquid fideiufor clericus Cajus Vtillus in decif. 206. in princ. faciunt fcripta *Petri Caballi Refolutionum Criminalium*, cafa 153. centur. 2. *Anton. Faber in codice Fabiano*, lib. 8. tit. 28. de ftimul. 13.

ARGUMENTVM.

Solutio tollit obligatio, extraneus autem foluens creditori pro debitore obtinet iurium ceflionem, at hæres promittens foluere non potest opponere de inuentario. Solutio cefnetur facta in caufam duriorem, antiquiorem, debiti iurati, efficacia promiffionis vigore, ex bonis mobilibus, & poft de imobilibus ex caufa vera, pro debito cuius debi ceflat, & pro forte principali foluens gratuita folutione partem non tene- tur ad totum debitum, condemnatus vero

ad redditionem condemnatus intelligitur ad reliquorū folutionem, indebite folutum repeti potest, folutio ex temporis curfu præ- fumitur, & ex alijs, opponi potest folutionis exceptio, quæ eft peremptoria. Adieçto fit folutio, per veram folutionem in pecunia, quæ folutio probanda eft per allegantem folutionem, etiam facienda eft ex moneta, quæ currit tempore contractus, quod de- claratur.

S Y N N A R I V M.

- 1 *Finis Rei, etia diffinitio.*
- 2 *Cum corpus humanum deficiat, dicitur humani corporis folutio.*
- 3 *Solutio eius, quod debetur, dicitur foluta a obligato principali, accessoria, fideiuforia, & hypothe- catia.*
- 4 *Solutio appellacione venit omnis fatisfactio.*
- 5 *Liberatio non tenet contra veni folutio.*
- 6 *Solutiois verba, magis ad fubftantiam obligationis refertur, quam ad nomen folutionis.*
- 7 *Solutio, fine fatisfactio, primo ordinis loco præcedit, liberatio vltimo.*
- 8 *Novatione, folutio foluta dicitur.*
- 9 *Delegatione fit folutio, nu. 10.*
- 10 *Extraneus poffit citari pro debitore foluere, etia inuito, & a debitore liberare.*
- 11 *Extraneus foluit pro debitore, an cogat creditorem, & fibi cedat iura? Declar. ann. 13. 14.*
- 12 *Hæres p̄ omittens foluere poft mortem, non potest po- lice opponere beneficium inuentarii, nu. 16.*
- 13 *Solutio, in quam caufam cenfetur facta? num. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27.*
- 14 *Promittens credituri facere folutionem per totum talem diem, quod fi non foluerit, licet exequi in bonis ftabilibus ipfius debitoris, mediante obligacione iurata, & quod id fibi liceret abfque citatione, an illo deficiente id fibi liceat? numer. 29. 30. 31. 32. 33.*
- 15 *Gratuita folutio alieni ab illo facta, qui ad illam nō tenebatur, quia ab vixere pro viro, fi partem debiti foluerit, an pro refiduo foluere cogatur?*
- 16 *An poffit fieri pactum, quod debitor poffit citari ad decem alterius vel alteram difputatam, & habeatur ac fi effectus citatus perfonaliter, an valeat, & fieri poffit vide, num. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43.*
- 17 *A fententia redditionis rationem datur appellatio ob incertitudinem.*
- 18 *Indebit, fine caufa, vel malam, vel turpem caufam folutum, an poffit repeti?*
- 19 *Hæres illius, qui legatus decem, etia p̄ promittas animo compenſandi promittit, & ac foluere dicitur.*
- 20 *Præfentis folutioem, vel donationem factis illa tria, curfus temporis, ratio fapius calculata, & contin- elio fanguinis, num. 48. 49.*
- 21 *Exceptio folutionis quandoque opponi potest, quia*

quia est periculis et ipso in re soluit obligationem, viam agendi praecludit, et impedit licet ingressum, et potest opponi etiam post rem indicatam, numero 51. et 52.

53 Adiecto, an solutio fieri possit, et quid si lis fuisset contestata cum creditore? nu. 54. 55. 56.

57 Creditor suum vocans debitorem in iudicio, petit debitum, ille offerri solvere, et petiti ab solui debet, et quomodo ab observatione iudicis, et quo pacto, nu. 58. 59.

60 Solutio, siue solutionis exceptio probari debet.

61 Condemnatus ad soluendum, si terminum ad soluendum petat, censetur appellati rennunciare Declarationi, nu. 62. 63. 64.

62 Hereditaria debita soluendo quis, quando censetur adesse hanc datam.

66 Emptor, qui emit ad precorare, qui habet mandatum ad vendendum, potest solvere praecum eidem procuratori, nu. 67.

68 Exceptionem solutionis opponens, an censetur satisfacti debitor?

69 Condemnatus ad soluendum, volens dare fiduciosiores, an audiatur? nu. 70. 71. 72. 73.

74 Novarum fideiussorum datio, vim solutionis non habet.

75 Aliud pro alio iussu credere, an solui debeat? num. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83.

84 Adve bareddatem patris creditur, qui debita patris soluit, nu. 85. 86. 87.

88 Intellectus Aul. Hoc mihi debitor. C. de solutio. nu. 89. 90.

91 Latius d. finitio solutionis, an, et quando ascendatur, Declara amplius, nu. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102.

103 Partem debiti petens, an censetur residuum habuisse, vel maiorem fideiussori datio, vim solutionis non debere, nu. 104. 105. 106. 107. 108. 109.

110 Moneta, num soluenda sit de illa, qua erat tempore contractus, vel illa, qua est tempore solutionis? Declara. nu. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127.

128 Oblatio debiti non excusat debitorem, quando creditor paratus est recipere ad bonum compensus, et quietare de acceptis.

129 Episcopus, an teneatur solvere debita praedecessoris in casu necessitatis illius persona, nu. 130. 131.

132 Creditor instrumentum quietationis facere, an teneatur debitori.

133 Procuratori speciale mandatum habenti solutio facienda, nu. 134.

135 Tres solutiones continuatim factas veras praesumi, nisi contrarium probetur, Declara. nu. 136. 137.

138 Liberatus dicitur debitor, qui volens dedit nomen debitoris in solutionem.

139 Novatio an vim habeat solutionis, nu. 140. 141.

142 Emisso ante solutum per emptorem venditori praecum, Tertius tamen intentando item, proposita emptori praedictis quodringenti, lesi iura pro darentur, an emptor in hac lite praecum retinere, vel cogatur solvere pro illa emissa fideiussorem, an isto casu debeat pro omnibus, vel pro illo solo qui

item intentans? numero 143. 144. 145. 146. 147. 148.

TITVLVS DECIMVS QVARTVS.

De Solutionibus, et liberationibus.

X His, quae dicam, non cadit aliqua solutionis diffinitio, quia illius nomen cum multa complectatur, sequitur, Philosophorum, et Dialecticorum, regulis, vnius tantum rei diffinitionem vnam tradi posse, nec illius rei aliquam posse figurari. Nam similitudinario quodam modo dicere possumus, quod sicut humanum corpus a DEO compactum, et ligatum, cum per mortem dissolvitur, dicitur humani corporis solutio, ut inquit Cicero Tusculanarum quaestionum, lib. 4. eodem modo dicere possumus, cunctis obligationum nexibus compactum corpus humanum, ab his ligaminibus solui. Hae facilitationis loco transcant.

SOLUTIONE hic, quae debetur omnis obligatio tollitur, intelligitur de principali, accessoria, et fideiussoria, et hypothecaria §. 1. instit. quibus modis soluitur oblig. Pignoris solutio pacto, vel iureiurando hypotheca soluitur. §. soluitur in prime. I. §. creditor §. si deservit, ff. quibus mod. pignus, vel hypothecae soluit. et ideo pignus liberatur etiam si solutio creditori facta fuerit ab extraneo, l. Paulus, §. si, ff. eodem tit. et isto casu in hac solutio, non tam numerorum aliqua numeratio, quam satisfactio exigitur, vel sufficiat, si creditor satisfactio dimittatur, quia solutio ei facta dicitur. Solutionis verbo satisfactioem quoque omnem faciaciendam placet, inquit Papias in l. solutionis, 1. 76. ff. de verb. signific. et vt Titulum declararet Paulus dicit, liberationis verbum, eandem vim facit, quum solutionis, Liberationis 47. ff. de verb. signific. Hinc idem Paulus solutionis verbum pertinet ad omnem liberationem quoquo modo factam, magis ad substantiam et obligationis referretur, quum ad numerorum solutionem. l. solutionis 54. ff. de solut. et qui satisfacti soluit. Anton. Henricus de fideiussori. cap. q. nu. 32. Solutio, siue satisfactio primo ordinis loco precedit, liberatio vltimo, et posteriori loco sequitur. l. satisfactio 52. ff. de solut. Qui compensat solvere dicitur, §. si debitor §. ff. qui prior est in pignus. hab. Cardin. Paris. in conf. 1. 12 nu. 14. col. 1. Achill. Pedroc. in conf. 28. nu. 7. Hieronymus Mag. in decis. Florentin. §. nu. 1. in decis. 42. num. 5. D. Francisc. Cantucci in decis. Nouissima Rom. 7. nu. 1. col. 2. And. Trago de Retract. conf. 53. glof. 3. nu. 2. alijs pluribus modis solutio fit veluti Novatione etiam solutio fit, et dicitur, et summe solute dicitur et l. liberto, §. Lucius, ff. de Annis legat. ibi (per numerationem, vel novationem, soluta sunt) per delegationem etiam dicitur facta solutio et l. quoniam, §. interdum, ff. ad Senatusconsultum Trebellian. ibi (soluit enim, et qui reum delegat, qui mandas, ff. de solut. quod optime expressit Seneca de Beneficijs, lib. 6. cap. 1. §. Omnis (inquit)

olutio, non idem reddit, sed tantundem, nam, & pecuniam dicimus reddidisse, quamuis numerauerimus pro argenteis aureos, quamuis non interueniat 10 nummi, sed delegatione, & verbis perfectæ solutio fit. *inter causam, S. abesse, ff. Mandat. l. si mandatu meo, S. fin. ff. eodem tit. Alexand. in conf. 96. incip. in profecti causa, in fin. vol. 3. Riminald. Senior, in conf. 469. m. 6. vol. 3. Augustin. Beron. in conf. 378. m. 6. in conf. 398. m. 16. vol. 1. Ioan. Cephal. in conf. 218. m. 25. vol. 2. cum pluribus relatis o Surdo in decis. Mantua. 23. m. 1. in decis. 74. m. 2. 2.*

EXTRANEVS, vi dixi supra proxime potest pro debitor creditori, etiam inuito soluat, & debitorum 1 debitorum 1 liberare, l. solvendo, ff. de Negoc. gestis, l. solutionem, ff. de solut. Augustin. Beron. in conf. 46. m. 5. vol. 2. Cardinal. Paris. in conf. 107. m. 128. vol. 3. Roland. 2. Val. in conf. 14. m. 10. volum. 1. Girdus Pencilrol. in conf. 109. m. 2. Ioan. Petr. Surdus in decis. Mantua. 74. m. 2. 7. Carol. de Grassi, in tract. exception. except. 25. m. 96. Jacob. Menoch. in conf. 296. m. 23. 25. vol. 3. Ioan. Francisc. de Ponte in conf. 6. m. 21. vol. 1. Marin. Gurius in decis. Sicula 91. m. 2. Hieron. Magonius in decis. Lucensi, m. 12. vbi Fabius Tamenius Approb.

AN EXTRANEVS iste solvens pro debitor, possit cogere illum creditorem, quod 2 cedat sibi sua iura? Quod nemo teneatur extraneo cessione suorum iurum facere, & in specie est text. in l. nulla, C. de solutionib. vbi hoc videtur de mente Baldi, & voluit Anton. Capic. in decis. Neap. 203. sub num. 5. voluit Carricius in tract. Excussum, par. 2. q. 22. m. 9. quem refert, & sequens Carol. de Grassi in tract. exceptionum, except. 25. m. 69. Marcus Anton. Delvius in Miscellaneis, ad dictam l. nulla.

Contrarium tenet Flaminius Chertianus in decis. Genoa. 61. m. 1. cum pluribus seq. quod fuit dictum Antonij Negusantij de Pignoriis, par. 5. membr. 3. m. 10. versul. in super quando sicundus, diccos, quod extraneus 1 solvens, non solum liberat rem ab hypotheca prioris creditoris, sed secundi, quia potest primum creditorem, etiam inuitum cogere ad cedendum sua iura. ex Bartol. in l. Aristo. q. 2. ff. quia respiciat. oblig. possunt. Bald. in l. nulla, C. de solut. sed aduertendum, quod idem Negusantius, vbi supra, m. 42. dicit, hoc vitium procedere quando iste extraneus solvendo primo creditori, eueniat ab eo suum nomen, vel pignus, tunc enim taliter solvendo, succederet in ius pri- 1 mi creditoris, 1 et quo emic. in nota, in l. 1. C. si antiq. cred. pign. vend. Durum tamen mihi videtur à prima opinione discedere.

HÆRE 5 promittens solvere, non potest postmodum 1 opponere beneficium inuentarij, sed illud amittit, cum cesset eo adio ex causa hereditaria, & licet dependat ab ea, nihilominus debitum in alio modo deductum per nouam obligationem per q̄ promissa est solutio solui debet. licet inuentariu fuisse antea factu. vt ex promissione facta per compromissum, voluit Angel. in consil. 30. viso ludo Dominus Philippus colum. 2. & fin. quem sequen-

Summa Decisuum Tom. 111.

do Francisc. Arretinus in consil. 148. incip. in questione proposta a col. vltima, versul. pro illa decisione adduco. dicens, quod quando heres conuenit ex obligatione, & promissione, quam fecit, post additionem non gaudebit beneficio inuentarij, 1 sequitur Decius in consil. 37. incip. & diligenter pro tenuit, sub num. 4. vers. & ista conclusio comprobatur, & in conf. 300. m. 8. in conf. 469. incip. in causa Domini, m. 12. cum alijs, quos allegat Phauic in tract. de inuentar. par. 6. m. 110. Surdus in decis. Mantua. 183. m. 11.

IN QVA 17 causam censetur facta solutio, ab eo, qui ex pluribus causis reperitur debitor? Dicamus cum Vlpiano in l. 1. ff. de solutio. & cū Antonino Imperatore in l. 1. C. eod. tit. Quoties quis ex pluribus causis est debitor, & vnus debitor soluit in arbitrio soluentis est dicere, quod potius debitum voluerit solutum, & quod dixerit, id erit solutum, in potestate enim eius est, qui ex pluribus 18 1 contractibus pecuniam debet, tempore solutionis exprimere in quam causam reddat, quod si debitor id non fecit, conuenit electio ad eum, qui accepit. Bart. in dicta l. 1. & l. si ex pluribus, S. Lucius Titius, ff. de d. ut. sed vide Specul. in tit. de electione, seu pessione, S. sequitur, sub num. 13. vers. sed qui ille satisfecit, Riminald. Senior in conf. 284. m. 4. vol. 2. in conf. 348. m. 1. cum pluribus seq. vol. 2. Surdus in decis. Mantua 186. m. 2. 2. Aldobrand. in decis. Nouissima Roman. 679. m. 7. vol. 1. Idem Surdus in decis. Mantua 227. m. 12. Petrus Rebuffi ad consil. Gallia 10. tit. de Preconij, & licitationibus, art. 1. gloss. 5. m. 3. D. Regem Valenzuela elaso, in conf. 79. m. 20. Marian. Socio. Iunior in conf. 85. m. 5. vol. 2.

DECLARA 19 primò in dubio censeri solutionem esse factam in causam diuorem, 1 & grauorem, l. ceterum, l. in his, in principi. Bartol. in l. 1. in l. 2. & in dicta l. in his, Lud. Roman. in consil. 94. incip. visi bus, qua narratur, sub m. 3. vers. quia quæstio iungit, Barthol. Socin. in conf. 24. incip. præsentis consultationis col. 1. vol. 3. Ioan. Papenus Arreiler. curia, lib. 10. tit. 5. Arreife. 6. Cardinal. Paris. in conf. 122. m. 9. 10. volum. 3. Alexand. in conf. 39. incip. circa vitium, m. 2. volum. 7. Cornu in conf. 295. m. 2. volum. 3. Hieronym. Magonius in decis. Flaccutia. 39. numer. 7. & 8. Vincent. de Francis in decis. Neapol. 164. m. 15. D. Francisc. Valdis in decis. Nipperma Roman. 294. m. 13. part. 1. tomo 1. D. Philipp. Peronius in decisione Nipperm. Romana 373. m. 5. volum. sine tomo 2. Menoch. in conf. 121. m. 39. vol. 3. D. Christoph. Rebuffius in decis. Nouissima Roman. 113. m. 3. par. 1. vol. 1. Ioan. Petrus Surdus in decis. Mantua 186. m. 4. & in decis. 302. m. 18. Jacob. Menoch. in conf. 121. m. 38. vol. 2. Idem D. Rebuffius in decis. Nouissima Roman. 92. m. 2. 6. vol. 1. dicens hoc posse percipi ex coniecturis, & facti circumstantijs. D. Cardinal. Aldobrand. in decis. Nouissim. Roman. 679. numer. 6. volum. 1. D. Pamphilus in decis. Nipperm. Roman. 695. sub num. 5. part. 2. m. 2. D. Franciscus Cantucci in decis. Nouissima Roman. 123. m. 1. vol. 2.

Dd 3 Ste

Stephan. Gratian. in decis. Martia 47. num. 22. idem Magus. in decis. Florent. 13. num. 27. Sardus in conf. 82. num. 26. vol. 1. in conf. 290. num. 15. volum. 2. Regens Valenzuela in conf. 21. num. 59.

DECLARA Secundò censeri factam solutionem in causam antiquiorem *dicta l. in his, in princip. ibi* (in antiquiorem causam) *lubi fidei fieri, ibi* (antiquum debitor crit inspiciendum) *l. si ex pluribus, §. fin. ff. de solut. et lib. Bartholom. Socin. in conf. 225. incip. diligentiissime, colum. 1. versicul. quatenus autem, et versicul. Præterea est dictum, vol. 2. Corne. in conf. 128. num. 1. vol. 4. Cardinal. Parisius in conf. 122. num. 7. vol. 4. Jacob. Menoch. in dicto conf. 121. num. 38. vol. 2. D. Christopher. Reubner. in decis. Nouissim. Roman. 113. sub num. 3. par. 1. vol. 1. Ioan. Petrus Sardus in decis. Mantua 186. sub num. 5. D. Aldebrandus in decis. Nouissim. Roman. 679. num. 6. vol. 1. Hierony. Magus in decis. Florentin. 39. num. 20. D. Regens Valenzuela Velasquez in conf. 78. num. 15.*

DECLARA Tertiò, solutionem factâ præsumi, & censeri in actu iurato, puta in t debito ex obligatione, & inst. umento iurato, ob reuerentiâ iuramenti, & ob timorem perituri iuxta dictum *Barthol. in l. 2. num. 8. quem ibi sequitur Bald. num. 13. 14. C. de His, quæ vi matris et causa sunt. Vnde cum communiter hodie nulla sit obligatio iudicialis, & prætoria absque iuramento, & omnia similiter iuramenta in instrumentis publicis inponantur citi censualis necessarii, & hypothecis, consequens est, ex illis tamquam efficacia & grauiora, vt diximus in prima declaratione* (vt per *Barthol. in dicta l. cum ex pluribus*.) & ex obligationibus, & instrumentis iuratis fuisse solutionem, vt ex *Barthol. Socin. in dicto conf. 225. num. 2. vol. 2. Cardinal. Parisius in dicto conf. 22. num. 10. volum. 4. Marc. Anton. Natta in conf. 177. num. 2. vol. 1. quos refert, & sequitur. Sardus in dicta decis. Mantua 186. num. 5. 6. Ioan. Baptista Lederchius in conf. 162. num. 2. cum ex ipsis patet executionem, & celeritorem haberi, patet D. Francisc. Canticus in decis. Nouissima Roman. 123. num. 2. vol. 2.*

DECLARA Quartò solutionem censeri factam vigore præcedentis obligationis, & promissionis t ciliacis *l. 3. l. 4. ff. de solutionibus, Barthol. in l. solent, §. non verò, col. 1. versicul. ego dico, ff. de offic. proconsul. Raphael Fulgositus in l. stipulatione, ff. de iure dotum, Paul. d. Castr. in conf. 182. col. 2. versicul. videtur, volum. 1. Barthol. Socin. in conf. 288. col. 10. versicul. confirmatur ista conclusio, col. 2. Ioan. Cephal. in conf. 341. num. 26. volum. 3. Cardinal. Parisius in conf. 122. num. 11. vol. 4. ex causa namq; præambula, & præcedenti contractui solutio facta censetur. Barthol. Socin. in conf. 225. incip. diligentiissime, col. 2. versicul. quatenus autem, vol. 2. Deci. in conf. 618. num. 2. Menoch. Cacher in decis. Pedemont. 57. num. 18. Jacob. Mandellus in conf. 9. num. 13. Hierony. Magus in decis. Lucensis. num. 22. Reland. v. Vallam in conf. 4. num. 16. vol. 4. Marc. Anton. Rebonus in decis. Gruenensis. 91. num. 4. D. Cardinalis Bononiensis in decis. Nuperrim. Roman. 124. num. 5. par. 2. tom. 1.*

DECLARA quindò solutionem prius factam censeri ex bonis mobilibus, & postmodum de t immobilibus. *arg. l. a dino pio, §. si in condicione ff. de re iudicat. voluit D. Aldebrandus in decis. Nouissim. Romanæ 680. num. 6. vol. 1. Ioan. Baptista Costa de Fidei fidei, et ignoranti. dicit. 32. num. 20. cent. 1.*

DECLARA Sextò, solutio facta censetur ex causa verosimili, & quæ verè apparet, vt *symon Crasset in conf. 128. num. 13. versicul. et cum de alia, D. Blanchet in decis. Nouissim. 314. num. 4. volum. 1. D. Mathias Burati. in decis. Nuperrimæ Roman. 460. sub num. 3. par. 2. tom. 1. D. Cardinal. Bononiensis in decis. Nuperrim. Roman. 124. num. 5. par. 2. tom. 1. D. Christopher. Reubner. in decis. Nouissim. Roman. 176. num. 1. vol. 2.*

DECLARA Septimò, solutionem censeri factam in illum debitum, cuius diti cesserat, *l. 3. ff. de solut. Angel. in l. 1. num. 4. ff. eod. tit. D. Christopher. Reubner. in decis. Nouissim. Roman. 92. num. 4. 5. volum. 1. quos sequitur Sardus in decis. Mantua. 186. num. 7.*

DECLARA Octauò, quòd solutio censetur facta, pro debito, ac forte principali, nota t pro Cambijs, *Ioan. Paul. Tholomeus, in decis. Nouissim. Roman. 923. num. 2. lib. 3. vol. 3.*

PACTVM inter creditorem, & debitorem, quo promittit debitor iuxta creditum quantitatem pecuniarum illi dare per totum talem diem talis mensis, quod si non adimpleret in tempore liceret creditori exequi, & capere possessionem suorum bonorum stabilium, median t obligatione, & instrumento iurato, & quod istud sibi liceret absq; aliqua citatione, declarando tenere ita bona præcario nomine, pro vt se constituit possidere, dubitatur an dictum pactum sit validum, illiq; deficientem in tempore, posse concedi iudici familiarum, ad creditorem associandum, reuocato prætatio pro capiendâ bonorum possessione, nulla facta debito- ris citatione, maxime si adest pactum, quod ex sola instrumenti offensione iudici facta executionem habeat? Dicendum est isto casu tunc esse in creditores, C. de Pignorijs, vbi Albericus de Rofate, num. 2. et Salycetus num. 29. versicul. pro cuius, et Ioan. de Imol. in c. per totum, col. pen. ext. de locat. dicunt, quòd licet alijs, qui poterat propria autoritate ingredi, petat ex vrbaneitate, debeat parci citari, secundum magis communem opinionem. Tamen secus est, quando simpliciter petit sibi dari familiam, quæ cum associet, donec fuerit ingressus, & hoc ad prouidendum; ne scandalum, & Rixæ occurrant, nam cer- tò tunc non requiritur citatio, quia actus t immit- tendi in possessionem, non est petitus per partem à iudice, ita illos refert, & sequitur Alexander in conf. 131. incip. in causis, et l. 1. col. 1. versicul. sed quando præsupposita, volum. 4. faciente, quæ antea dicta sunt ab Alexand. in conf. 82. incip. Perspectis his, col. 3. versicul. et per consequens volum. 2. Matth. de Afflic. in conf. Regis, incip. Pacis cal- tum, numero 28. versicul. sed quid in cunctis. di- cens ita fuisse prouidum in Sacro Regio Consilio, prout

proit testatur idem *Afflict. in decif. Neapol. 326.*
Reverus Maranta in Specul. Aurore part. 6. in tit. de
citatione, sub num. 8. vers. Quinto limita. Idem Ma-
rantia in tract. de Remedijs poffefforys, num. 43. 47.
240. Ant. Negusantius in tract. de Pignorijs, &
hypothecis, part. 1. principal. num. 24. Item. Neutem
in conf. 82. num. 28. Lafon, in l. 2. num. 113. C. de iure
Emphyteut. Hubertin. Zaccardus in l. fin. num. 158.
C. de Edict. Dini Adrian. tulleus. Cardinal. Parisius
in conf. 172. num. 13. vol. 4. Petr. Felletius in Practic.
Confus. in verb. Huiusmodi consuetudina super rebus, nu.
211. Bayselem. Sacen. in conf. 167. incip. non inutilis,
col. 6. vers. tertio fuit opinio Salyceti, vol. 2. Francise.
Burfat. in conf. 23. in finalibus verbis, vol. 1. Decius in
conf. 460. incip. Viso puncto, sub num. 7. vers. Non ob-
stat quod renunciatio. Andr. Traquell. de iure consi-
tuti poffess. par. 1. num. 38. Casar Vrsillin de conf. 326. in
princip. Francise. Vetus in commun. opin. 93. incip.
citationis, num. 1. Achilles personatus de adipiscenda pos-
fessione, num. 325. vers. sed dubium est. Jacob. Henrich.
de adipiscenda Poffess. Remedio 5. num. 150. 151. Si-
gismundus Staccia in tract. de iudicio casus civil. &
crimin. cap. 62. num. 24. 32. Vincent. Carrot. casu 57.
num. 13. Idem Francise. Vinius in decif. 44. num. 2.
Nuncios Petreia in consuetud. Auerf. cap. 8. num. 32.
Ranitis in Pragmat. 1. num. 14. tit. de conferuatijs.
Ioan. Baptista Thorus in compendis Decisionum. Nea-
polut. in verb. Creditor in poffit. Et sic habet com-
munis sententia passim ab omnibus probata, quo
remedio pluries vsus sum, praeteritum pro Domino
Ant. Clecheto, quem ob instrumentum continen-
tem obligationem iuratum, & hypothecam bono-
rum stabiliu pro ducatis quadringentis, quos illi
intra terminum ad soluendum iam diu lapsu,
300 ob clausulam de ingrediendo t cum clausula con-
stituti, petita familiar concessione, & associatione,
ac datione, in pacificam bonorum possessione con-
tra quendam Ciuem Ciuitatis Laquedoniz po-
ni feci.

QVINNIMO Ampliando supradictam
conclusionem, cum dicta instrumenta fieri omnia
soleant, maxime in hoc Regno Neapolitano, obli-
gando pro illorum obseruantia, personam, & bo-
na, eo modo, quo supra diximus, tradiderit, quod,
& si creditor missus fuerit, pro debiti solutione, in
possessionem bonorum stabiliu sui debitoris, po-
31 terit nihilominus curare, debitorum t apprehendi,
carcerari, quod per vnus remedijs electionem, al-
liud non tollatur, vt ex *Archidiazon. in e. fin. de eo,*
qui mittit. in poffess. cap. si seruan. in 6. voluit Bart.
in l. consuetudinem. num. 17. versicul. quarto secundo C.
Quemodo, & quando in d. dum, quod si in a. dorem

32 fuit translata possessio, nunc vult facere reum t ca-
pi personaliter, dici fieri posse. Idem voluit *Bald.*
in l. ignorat. num. 6. vers. Quid si debitor C. de Resti-
tut. milis. Pandus de Cautra in l. si se non obtulit. S. ad
procur. sub num. 5. off. de reinductis. & in l. qui legati, nu.
3. C. vi in poff. legat. dicens quod si est positus in re-
tuturam bonorum, vel si est carceratus, potest exequi

33 super bonis, quia neque soluit: videtur t de mente

Ladonic. Roman. in conf. 133. incip. in paffopposito ca-
fu. in fin. Decius in l. l. ubere curre, nu. 26. ff. de iuris-
dict. om. iudic. idem Decius in conf. 12. incip. Et pro
tenus facultate, col. 2. vers. Quinto nam cum ipa, & in
conf. 460. incip. Viso puncto, num. 9. Lafon in conf. 9.
nu. 1. vult. dixit in pluribus locis Hippoly. de Mar-
felys, in l. Vmici, S. et Rodia, num. 36. ff. de Questum.
in Pract. crim. S. Attingam, num. 54. l. i. singul. 398.
incip. Dixi in Commentarijs de Fideiusserib. 1. q. 59.
num. 378. Ioan. Paponus in Consuetudin. Berbonens.
S. 104. S. 130. quem refert, & sequitur Petrus Pe-
chens in tract. de Interestendi, cap. 4. num. 19.

GRATITA solutio alicui ab eo facta, qui
ad illam non tenebatur puta ab vxore pro viro, &
si partem debiti soluerit, non idcirco ad residuum
34 soluendi debiti t tenebitur, text. est in l. cum it, qua
est fin. C. ne vxor pro viro, cuius occasione dixit,
quendam Abbate non teneri ad solutionem debi-
titi, ad quem fuerat condemnatus cuius, pro quo
partem soluerat, nec teneri ad residuum, vt consuli-
uit. *Abb. Parnormis in conf. 87. duo vnum subesse, col.*
fin. vers. Nec obstat dominum Abbate, vol. 4. Deci in
conf. 22. incip. Viso puncto, nu. 5. vers. Vnde inferitur,
dicens quod sunt actus voluntarij, qui non exten-
duntur vltra quam geruntur, quam conclusionem
retulit Almarus Vallafius in consulation. fide decifio.
Lafstania 128. num. 8. Marcus Anton. Natta in conf.
77. nu. 6. vol. 1.

VSVS in hoc Regno Neapolitano inoleuit,
quod creditores dum faciunt, vel constituunt eor-
um debitores, vt se cum iuramento in instrumen-
to promittant solvere tali tie, vel die, & in forma
obligant se ipsos, eorum haeredes, bona in ampla
forma, & cum sint forte exteri, constituunt domū,
vel curiam talis, & habeatur, ac si esset citius per-
sonaliter in t domo propria, quam tunc loco suae
35 domus constituit, & assignat debitor, quod, an fieri
possit videndum erit? *Almarus Vallafius l. C. delitiffi-*
simus Lafstani formauit questionem ab ista solū
differentem, quia ipse dicit, debitorem soluere iu-
rassit tali tempore, & si non soluerit, quod possit ci-
tari Titius publicus Tabellio. Is, inquam, dicit ta-
lem obligationem valere, & in Practica ira currere
vsu. Ex talem Titium nominatum videri consti-
36 tutum t procuratorem, & posse illum citari, & a
citatione procuratoris inchoari causam posse alleg-
gat *Bart. in l. solent, qui nu. 17. ff. de Aliment. & riba-*
rijs legatis, & Alexand. in l. eum, qui res, col. 1. C. de
Procursar. Ego dico, quod nec Bartol. nec Alexand. in

37 *dictis locis t probant ipsius dictum, sed Bart. in di-*
ctis l. solent, nu. 17. dicit, quod sufficit quod in prin-
cipio litis citetur procurator, sed principalibus non
*repre-*ris, sed tamen solummodo dicit sufficere cita-
38 ri procuratorem, vt possit deueniri ad primum t
decretum, non tamen ad secundum decretum, *Alex-*
and. antem relatis Glossarum iuris civilis, & Cano-
nici, ac Bald. Angeli, Salyceti Fulgos. Petri Pauli de
Liac, Petri de Ansh. Hostiens. & Cardinal. opinionio-
bus, residet in opinio. Bartol. Tamen nullus citari
rum tractat, nisi an procurator possit prius citari in
D d 3 causa.

causa. Nemo tamen ipsorum irascatur, an qui dixit
quod citetur Titius, intelligatur procurator constitu-
tus? quo casu dubium non est, Titium non con-
stituisse constitutum procuratorem, cum non sit
expressum, sed solum, vel cum nominatum fuisse,
vt in casu, quo ipse citaretur, noticiam faceret illi
citato sub eius nomine. Vnde vberiore arbitrio
vsum huius Regni, quo assignetur domus tamquā
sua, vt si quando citaretur haberetur vti citatus in
domo sua, & tamquam citatus in domo propria
ex eo, quod obligatus cōfideret in domino domus,
cum citaret, quod noticiam daret citato. Vnde opor-
tet dicere *Idem. Faber, in §. fin. numer. 10. vers. Quid si*
3 non reperitur? *in §. de passu temere laigant, quod* t
potest fieri citatio domi, ita quod fiat ita publice,
quod familia sciat, si sit, fin autem vicini, & cognati,
& ideo *Archidiaconus, in c. 1. colum. 6. in verbis intra*
mensem, *de elect. in 6. & Bald. in l. diffamari, per illū*
40 *in verb. vacante, c. de inge. & manumiss. hanc*
citacionem domi fieri debere si alta voce, *gloss. in c.*
canent, 3. q. 9. dicit sufficit, si citetur aduocatus
publice domi, quod declarans *gloss. in c. quoniam, §.*
perit, in verb. impedit, ut lise non contestat, dicit, quo-
modo enim tunc publice fieri, nisi alta voce cunctis au-
41 dientibus id fiat? videtur, & amici id citato renun-
ciabunt aut si velint, defendant, *l. item ait, in fin.*
& l. q. ff. ex quibus caus. maior. gloss. in c. causam, de
del. & contumac. ad quæ faciunt quæ cumulat And.
Tiraquell. de iur. test. c. ubi §. 9. gloss. 2. nu. 13. & 14.
quem refert, & sequitur *Casus concordans in Rep.*
dicta l. diffamari, notabilis 1. nu. 9. ex his arbitrio su-
perdictum vsum tam in Regno Neapolis, quam in
Laurania fieri, vt vel nominatus, vel dominus ci-
tato notificet, vel dominus domus similiter, non
autem, quod ille censetur constitutus procurator.

RATIONVM Redditionem, qui condem-
42 natur ad reddendam, intelligitur tū condemnatus
ad reliquorum solutionem, *l. 2. de annis, ff. de condit.*
& demonst. Leum seruus, ff. ad. res. sic prouisum, et
per Mart. de Affili. in decis. Neapol. 157. Otacrus
Anton. Bellon. in decis. Cenna 109. num. 2. Hieronym.
Magon. in decis. Florentin. 3. nu. 19. Qui enim rati-
ones alienar, pecunias, negotiationem admini-
strat, veluti, locup. ferui, inhiiores. ita liberi pro-
curatores, curatores, & alij tenentur rationes red-
43 dere, & reliqua tū perfoluere. *l. Iulius Paulus. ibi*
(hanc conditionem rationum reddendam, vt
indus videatur reliqua reddere) *Leum seruus, in fin.*
ibi si rationes reddiderit, non hanc solam habet
significationem, si cautiones, instrumenta; omnia
actus sui exhibuerit. haredi, sed, & si reliqua solu-
erit) *l. qui sub condicione, ff. de condit. & demonst. l.*
Lucius, l. Aurelius, ff. de liber. legat. l. qui liberati, §.
seruus, ff. de emul. l. Lucius, l. An. et alius, ff. de liberat.
leg. l. si maior, in fin. l. liberato, l. Stichus liberati,
§. seruus testamento, ff. de pavelib. l. Domus Stichus,
ff. de pecul. legat. l. si seruus, ff. de pavelib. l. An. Rapius
Thorus in Compendio. decis. Neapol. in verb. Inten-
tit, an debeat extendi. Paulus Domanus de iure Tu-
telor. & Curat. cap. 38. nu. 13. 14. Barib. de C. fin.

in C. finetud Burgund. Rub. 6. §. 0. Deu rendre Com-
pte, num. 10. cum seq.

44 DARI Tamen appellacionem a sententia t
reditionis rationem ad incertitudinē *ex Aymon.*
Crauent. in conf. 231. num. 14. voluit Casar Vissilis
in decis. 157. nu. 4. quomodo autem procedat vi-
deendum vtili.

INDEBITE, vel sine causa, vel ob malam,
ac turpem causam solutum, repeti posse, non est
45 dubium, t quoad turpitudinem. *Gloss. in l. 4. §. si in*
bus in verb. Repet. ff. de condit. ob turp. causam. Marci.
Anton. Natta in conf. 77. num. 6. 7. vol. 1. solutiones
autem indebite factas, vitiosas, falsas, repeti pos-
se, *Barol. in l. demonst. ratio, in prin. & 2. col. fin. ff.*
de condit. & demonst. rat. Angustin. Beron. in conf.
175. num. 57. vol. 2. faciunt notata per Luden. Ro-
man. in conf. 417. Frumise. Aycin. in conf. 13. col. 4.
idem Roman. in conf. 320. nu. 10. Tiraquell. in tract.
cessante causa part. 1. num. 217. Marfil in singul. 329.
Thom. Gramat. in decis. Neap. 8. nu. 6. Hieronym. Ma-
gon. in decis. Florentin. 85. num. 9. 11. 14. nos dixi-
mus in conf. 18. per totum, contr. 3. Deci. in conf.
547. num. 5. Riminald. de Sent. in conf. 102. numer. 8.
in consil. 139. num. 1. volum. 1. in consil. 449. nu. 14.
volum. 3.

46 HÆRES eius, qui legauit dotem, t etiam si
promittat animo compensandi, promittere, & solu-
ere dicitur. *Carol. Raim. in conf. 134. vol. 4. Phocas.*
Lacro diti, §. 3. num. 88. Hieronym. Magon. in decis.
Florentin. 13. nu. 26.

PRÆSUMI solutionem, vel donationem;
47 tria illa probant, temporis cursum, Ratio sepius
t calculata, & sanguinis coniunctio. *P. Alg. l. Preu-*
la, ff. de Probat. quæ tria omnia ibidem probantur
curius temporis ibi (quamdiu dicitur) rationes (se-
pius calculate, ibi (sepe in rationem) sanguinis
48 coniunctio, ibi (id a fratre) & postmodum, t (in
rationem fratris) in quam sententiam communi vo-
to omnes accesserunt. *Barol. in l. liberis, §. manu-*
missi, num. 1. ff. de Aliment. & ebor. legat. Philipp.
Deci. in Leum quid, numer. 53. ff. si cert. petat. in conf.
596. nu. 8. in conf. 79. incip. proconi facultate, nu. 2.
Ludovicus Romanus in consil. 517. incipien. in casu
proposito, num. 15. Barol. Bald. & Selyet. in dicta l.
Preuila. Alexand. in l. quæ diti, ubi lafon, nu. 18. ff.
solus matrim. Alexand. in conf. 36. incip. vñ. & ac-
cusate, col. 2. vers. quarto quia dicitur, col. fin. vers. 1.
Non obitas quod Camillus volum. 1. Barib. Socin. in
conf. 25. incip. prosequendo ordinem, col. 2. nu. 10.
vers. Non obitas secundum, vol. 4. lafon in conf. 193.
vol. 2. Carol. Raim. in conf. 162. nu. 10. vol. 3. Martini
Socin. in conf. 128. nu. 108. vol. 1. leon. Neuman.
in conf. 56. nu. 16. Cardin. Peris. in conf. 137. nu. 12.
vol. 4. Aym. Crauent. in conf. 158. nu. 12. Cenn. in conf.
277. vol. 4. Prosp. Paschalis in conf. 52. num. 13. loan.
Ceph. in conf. 140. num. 89. vol. 2. Simon. de Preis in
conf. 68. nu. 2. 3. Francis. Hercl. de Negari. num. 41.
Andr. Alciat. in tractat. Presumptionum Regul. 1.
Presumpt. 32. nu. 6. Menoch. de Arbitr. iudi. ques.
lib. 2. c. 1. casu 88. num. 18. Mich. de Affili. in decis.
Nea.

Neap. 13. num. 12. Thom. Grammat. in decis. Neap. 103. sub un. 39. Hieron. Magon. in decis. Florent. 42. n. 4. Bernard. Alfian. in codicem. 120. Caster Vrsil. in decis. 13. Iosephus Mascardus de Probationib. conclus. 126. n. 9. cum seq. And. Tirag. de Praerogation. 5. gloss. 4. vers. Iacinto. Steph. Gratian. in decis. Martebia 47. n. 10. 13. Maxime si cum temporis diuturnitate t obscurret silentium, & taciturnitas. Alex. in decis. 115. incip. vixia scriptura, n. 3. vol. 7. Iacobus Menoch. de Praesumpt. libr. 3. Praesumpt. 125. Barth. Beric. in consuetud. 118. n. 11.

EXCEPTIO solutionis potest quandoque opponi, quia est peremptoria, & ipso iure tollit obligationem, viam agendi praecludit, & impedit litis iugum, & potest opponi etiam post rem iudicatam. l. cum quibuslibet, ubi Bart. ff. de solut. c. 1. de litiis concessit. in 6. gloss. in l. ubiunque in princip. ff. de Fideiuss. quos recit. & sequitur Augustin. Beronius in cons. 189. n. 12. vol. 3. ante eum Paul. de Castro in cons. 125. n. 7. in vol. 2. ubi dicit, teneat rios esse iudices, qui ad suspendendum executionem imminet non admittunt. sequitur Hieronym. Magon. in decis. Florentin. 94. n. 9. 10. Hieronym. Cognol. in l. bona fidei, n. 2. ff. de Regulariur. Emanuel Sueres in Thezaurus Recepti. sentent. §. solutio. n. 141. Ioan. Baptista Affinis in Practicis. lib. 5. c. 1. cap. 46. Hieronym. Martini. in decis. Gen. 77. n. 4. plenè p'cedimus Scheublii Actuum, & exceptio. Forensium, cap. 240. incipiens. Solutionis exceptio. fol. 446. in parvis. Fabius Turrett. in cons. 49. n. 34. in cons. 84. n. 37. vol. 2. qui dicit, illam opponi potest se aduersus obligationem in forma Camere, sequitur alias complures referens Carolus de Grassis in tract. exception. exceptione 25. num. 1. cum pluribus seq.

ADIECTO an fieri possit solutio, puta promittit dare Mario centum aureos, vel producentis hanc t cedulam, dicendum est, posse solui, si sita stipulatus sum tibi, si vero procuratori, ff. de solutio. l. sed & mihi, ff. de consuet. peritum. Cardinal. Parisius in cons. 107. num. 30. vol. 3. Carol. Reus in cons. 107. n. 30. n. 6. si q. vol. 1. Francisc. Becchi in cons. 19. n. 4. etiam stipulante t initio, l. alius, ff. de Solut. & post Iasus, in l. cum §. qui sibi, n. 12. ff. de verb. obligat. Benvenuto Stracca in tract. de adiecto, parte 3. num. 123. Hieronym. Magon. in decis. Florentin. 106. n. 1. 2. Et decisum, Lucensis, numero 19. & in decis. 34. num. 8. & 3.

NOTANDVM Tamen erit, quod si fuisset lis conciliata cum creditore, & debitore, tunc solutio t adiecto fieri non poterit, l. si quis stipulatus fuerit decem in mille, ubi Bartol. Paul. de Castro, & alij ff. de solut. in l. si de iussu obligari, in princip. ff. de Fideiuss. qui textus cauillari nequeunt, ut vtriusq. Glossificatur, idem Stracca de Adiecto, in dicta parte 3. numer. 122. Magon. in dicta decisio. 106. numero 4.

NOTANDVM secundò, quod solutio, que fitet adiecto, fiat per veram solutionem t cum pecunia, ut ex Alexandro dicit Alciatus in l. solutio

n. ff. de verb. significat. Cardinal. Parisius in cons. 107. num. 132. vol. 3. idem Benvenuto Stracca de Adiecto, par. 1. n. 51. & parte 3. sub n. 124. vers. Quinto restringenda est Regula.

QVOTIDIE accidit, ideo aduertendum, creditor in iudicio vocat liti de hiore, ille comparens t dicit, & offert solvere, à petitis debet absolui, sed ab observatione iudicii, adiecta causa, quia soluit, iuxta gloss. in l. nam utiq. & ibi August. ff. de Rei vendicatis. Bald. Ioan. de Placca, & Arretin. in §. fin. Initio de peremptis, & temporalib. quæ sententia est interlocutoria, t quia expressa causa fit, habet tamen vim definitiue, secum portans expensas condemnationem, non obstante solutione, quia solvens lite pendente, habetur pro condemnato, non minus, quam celsus huius habetur pro victo, quamvis t propriè succumbere non dicatur. Ioan. Faber in dicto. §. fin. voluit Capella Tolejana in decis. 5. incip. Iterum quaesitum, ubi lite pendente, quam sequitur, & corroboratur, Hieronym. Gabriel. in cons. 19. n. 4. & per totum vol. 4. Hieronym. Magon. in decis. Florent. 114. per totum.

PROBANDA est solutio, seu solutionis exceptio per illum, qui solutionem allegat, l. 1. ff. de probat. c. de falsis. Riminald. senior in cons. 6. n. 3. vol. 1. Marc. Ant. Nata in cons. 226. n. 3. vol. 1. Cardinal. Parisius in cons. 90. num. 19. vol. 1. Hippolyt. Riminald. in cons. 2. n. 115. vol. 1. Idem Nata in cons. 569. num. 24. vol. 3. Martib. de Affili. in decis. Neapoli. 22. n. 3. Hieronym. Magon. in decis. Lucensis 5. n. 17. Ioseph. Maffi ad tract. de Probationib. conclus. 78. n. 18. com. 1.

Condemnatus ad soluendum, si terminum ad soluendum post condemnationem petierit, appellationi renunciare censetur, & proinde solvere cogitur t text. notabilis in l. Ad soluendum c. de re iudicat. Alex. in cons. 163. incip. in causa, n. 2. vol. 2. Ludovic. Roman. in cons. 9. incip. Quod pars condemnata, col. 1. in fin. Robert. Marania in specul. Auro, parte vltima, in verb. Appellatio, n. 251. vers. Decimo septimo principaliter. in lib. prima impressio. Neapolitan. ann. 1547. Felini c. 2. Quod confutetur, n. 10. vers. Præterea istud non inferi, de sentent. & re iudicat. Alex. in l. 4. §. si quis condemnatus, in fin. ff. de re iudicat. Hippolyt. de Martol. in specul. c. 166. incip. Tunc quod condemnatus. Ludov. Guad. in cons. 98. num. 15. Hieronym. Magon. in decis. Lucensis 24. n. 18. ad §. Barthol. Veronesi in cautela 12. incip. Regulariter in fin. Thom. Grammat. in decis. Neapoli. 103. n. 41.

DECLARA primò, quod si reus appellator ante terminum sibi assignatum ad soluendum, & illum t acceptauerit, quod ià intelligitur dictum, ad soluendum. Secus si nondum appellator antequam acceptaret terminum, & erat iura tempus appellandi ita notabiliter dicit Innocentius, in dicto, quod confutatur, in Gloss. in verb. recipit, quem retulit Iacob de Anst. in dicto §. si quis condemnatus, ubi Alex. dicit esse valde notandum, num. 9. vers. infra gloss. & terminat Felinus ad l. c. quod

quoad consultationem. num. 10. qui dicit, quod istud dictum Innocent. vltima sol. in loco allegato, sequuntur aut. de Inter. Abb. Imol. & Dominicus in c. Grat. de officio delegat. & alij, quos reulit Fohannes ubi supra.

CONTRARIUM Tamen, quod etiam si non appellauerat habet locum dispositio t dicta, l. ad solutionem, & hoc sequitur aut. de Inter. in dicto c. quoad consultationem, & ibi communiter moderni, & alij complures allegati per Alex. in dicto, si quis condemnatus.

DECLARA secundò, quod si procurator petierit terminum ad soluendum, & uò dominus, censetur in præiudicium domini renunciare appellationi, & sic sumus in procuratore post sententiam, qui erat dominus litis effectus, & arg. l. Neg. & l. Nulla c. de Procurat. sic voluit de gradibus Bellamora, in decis. 137. incip. Procurator legitime, quem sequitur Felyn. in dicto c. Quoad consultationem, sub num. 12. vers. Adde etiam ad dictam, & illos sequitur, & reulit Hippolyt. de Marjily, in singul. 186. incip. Tunc quid condemnatur.

HAEREDITARIA debita solvendo quis, adijse hereditatem dicitur t l. 2. c. de iure delib. rand. voluit Cora. in conf. 10. incip. Principaliter est vendendum, in princip. vol. 3. Decius in conf. 449. incip. P. istis duobus consiliis, sub num. 9. vers. & sic a consilio Robert. Mar. aut. in Rep. l. 1. potest. num. 53. ff. de Acquir. d. heredit. Baribol. Socin. in conf. 4. incip. In causa agitata, vol. 2. num. 5. vol. 4. Cardinal. Paris. in conf. 16. num. 40. vol. 2. Marc. Aut. Natta in conf. 140. num. 9. vol. 1. Hieronym. Magen. in decis. Lucif. 34. num. 20. Didacus Spino in specul. Testamentarum, Gloss. 33. num. 36. cum pluribus seqq.

Emptor qui emit t procurator, qui habet mandatum ad vendendum, poterit soluere precium ei dem t procuratori, quia, qui habet mandatum ad recipiendum, habere dicitur mandatum ad recipiendam solutionem, l. quod ferus, ff. de solut. & qui habet mandatum ad vendendum habet mandatum ad recipiendum solutionem t Bartol. in l. si lia, sub nu. 2. ubi etiam Paul. de Castro, ff. eodem sit. Decius in conf. 330. incip. conclusio superius sub nu. 2. dicens, quod dominus Abbas, qui erat constitutus ad vendendum, potuit precium recipere, Hieronym. Magen. in decis. Lucif. 34.

EXCEPTIONE solutionis opponens, non dicitur t Faceri debitum Gloss. Innocent. aut. de Inter. & Panorast. in cap. Venerabilis, de except. gloss. in c. exceptionem, de regul. iur. in 6. Cyn. in l. exceptionem, & in l. si quidem, c. de probat. Comens. & Alexand. in l. decem, ff. de Verb. obligat. Marc. Aut. Natta in conf. 34. num. 4. Vol. 1. Iafredus Lanfranc. Balbus in decis. 243. incip. excipiens. Hieronym. Magen. in decis. Lucif. 60. num. 12.

DE CONDEMNATO ad soluendum dixi aliqua supra hoc eodem tit. vers. condemnatus, nu. 61. Nunc superest, vt dicam, an si quis per sententiam fuerit condemnatus ad soluendum, volēs dare fideiussores, audiat? Dicendum est conclu-

69 denter t non esse audiendum, sed cogi debere ad solui faciendum, hoc enim cauerat Prator, vt condemnatus pecuniam soluat, rationem optimam reddit, Vlpianus, quod noluerit Prator t obligat-

70 tionem ex obligationibus fieri quasi ue ex litibus lites oriuntur, nobilissimus text. in l. si se non obtulit, S. aut prator, ff. de iudicata, qui est in terminis quo ad condemnatum, vt soluere teneatur, quia regulariter, qui dare debet, non auditur, si velit dare fideiussores, l. cum ferus, S. fin. ff. de condit. & demonstr. l. Item liber rationem, in ff. de statu liberis, Bald. in l. cum aliquibus, extr. de ff. & re iudic. dicit quod condemnatus ad soluendum, non intelligitur soluere, licet pignora offerat, & qui teneatur solu-

71 vere, non liberatur dando fideiussores, tne obligatio ex obligatione oritur, vt Angel. & Ioan. de Imol. in dicto S. aut prator, voluit Barthol. Socin. in conf. 90. incip. P. istis quibusdam et. 4. num. 21. & 32. vers. Item promissi resistere, Vol. 4. hoc idem dixerat Marian. Socin. Senor in conf. 93. incip. circa primum, vol. 1. Vol. 1. quos sequitur Anton. Neg. Aut. in tract. de pignoribus, in primo membro, quinta partis, num. 4. & voluit Hieronym. de Laurentijs in decis. Anton. in conf. 104. num. 5. quia satisfacere non est soluere, l. promissor, S. fin. ff. de constit. pecun. Anto. Hieringius, in tract. de fideiussoribus, cap. 5. num. 369. 370. Et ad corroborandam Vlpiani rationem, vt lites alijs parturiant lites, led in dicata feruerunt, concinent verba Andrey Cassiodori V. Ariarum, lib. 1. epistola 5.

72 In immensum (inquit) trahi t non deest finita litigia, quæ enim dabitur discordantibus pax, si nec legitimis sententijs acquiescant. Vnus inter procellos humanas portus infurcuetur est, quem si homines feruida voluntate prætereunt, in vndosis irgujs semper hærebunt. Indicatis itaque standum esse, clarum est, l. 1. c. de re iudic. l. 1. c. Vt lites pend.

LIMITA Tamen secus esse secundum Leonis sententiam, quam reulit, & probauit Vlpianus in dicta l. si se non obtulit S. aut Prator, ex magna, & idonea causa, puta si condemnatus, uon per contumaciã, t sed quia pecuniam non posset explicare, solutionem differri, seq. vel datis fideiussoribus, pignoribus, vel expromissore idoneo, satisfacere volentem petierit, quod probauit Iafredus Lanfrancus Balbus in decis. 48. incip. obligat. solvere. Antonius Hieringius de Fideiussoribus, cap. 4. num. 34. & ex Philippo Decio in c. cum sit Romano, nu. 23. extr. de appellat. & Petro Rebuffo, in l. vi sunt iudicio terminata, vol. 2. ff. de verbis. significat. voluit idem Hieringius in eodem tract. cap. 5. numero 369.

NOVORVM Fideiussorum datio, atq; dilatio, vim solutionis non habent t ex Baldo in l. si nalis, vers. sed quare, c. ad legem Falcid. voluit D. Throillaphorus Robulterius, in decis. Nonissima Romana 332. num. 5. vol. 2.

75 **ALIVD** pro alio t solui non potest, inuito creditore, l. 2. S. manus datio si cert. petat. l. si se non, S. aut prator, ff. de re iudic. l. promissor, S. fin. ff. de constit. pecun. Item liberatur, ff. quibus modis pignus, et

vel hypoth. soluit. Item quo, C. de solut. Simon de Praes. in conf. 68. nn. 12. & 13. Vol. 1. Ioan. Baptista Laderchius in conf. 101. nn. 6. Vol. 1. D. Regens Valenzuela Vilescus in conf. 86. nn. 13. Vol. 1. Petrus Benitend in decis. Bonon. 38. Anton. Thefaur. in decis. Pedemont. 153. Hieron. de Laurencij in decis. Anton. 132. Vincent. de Franch. in decis. Neap. 81. Ioan. Petr. Sardus in decis. Manu. 30. nn. 10. Quid si fuerit renunciatur beneficio Ant. Hoc nisi debitor, C. de solut. vide infra vers. Ant. Hoc nisi debitor, nn. 88. vbi vide Casar Barz. in decis. Bononiens. 105. nn. 15. & 16.

76 IN CONTRARIUM est tex. in dicta t. ant. Hec nisi debitor, C. de solut. & omnes supradicti auctores decisionum, et Capell. Tholofana in decis. 68. incip. item si quis quassum sacerdotis.

FALLIT quando adest difficultas praestationis, quia tunc alius pro t. alio creditori solui potest, eo iniuncto, & reluctant. L. Non amplius, S. cum bonorum, vbi lafon. n. 3. ff. de legat. 1. qui allegat tex. in l. si pluribus, l. si domus, S. qui constituitur, ff. cod. tit. dicta Ant. hoc nisi debitor, C. de solut. D. Regens Valenzuela Vilescus in conf. 30. nn. 47. vol. 1. dicitur

78 enim casus necessitatis, cum t. quis caret pecunijs, vt soluat in bonis, etiam si esset renunciaturum beneficio dictae Ant. Hoc nisi debitor, cum illi renunciari non valeat iuxta notabilem doctrinam locuti de Reluis in Ant. de fideiuss. in fin. dicens ita

79 se credere, quia talis renunciatio contineret t. quid turpe, & contra humanitatem, quia renunciando pacifici iuri, quod iniuriam patitur lex, quod posset in carcerem detrudi, eo non valente soluere, & quod creditor esset acerbus, & durus, cuius opinionem referens sequitur Alexand. in conf. 37. incip. Vbi de opportunitate, col. 2. vers. Tertio videtur, quod dicit, Vol. 2. Marc. Anton. Natta in conf. 34. nn. 3. Vol. 2. Ludovic. Roman. in conf. 163. incip. constitutio Capra, per totum, vbi doctissime differuit, quae requi-

80 rantur, vt sit locus t. dictae Ant. Hoc nisi debitor, quae etiam referuntur a Ripa in l. 2. S. manus datus, n. 25. ff. si cert. pet. & lafon. in conf. 9. Vol. 1. Bartholo. Berz. in tract. clausul. 4. gloss. 3. nn. 17. Thefaur. in decis. Pedemont. 153. nn. 12. & Ludon. Goezadin. in conf. 27. nn. 27. & 28. Benvenuto Straccha in tract. de Decretis lib. 2. par. 3. nn. 43. cum pluribus seq. Cornelius Benincas de privilegio pauperum lib. 2. g. 4. n. 30. dicens, quod factio conatu per debitorem, vt pecu-

81 niam solueret, & inuenire non t. potuit, ex causa difficultatis, & necessitatis potest creditor aliud pro alio soluere, aliunde Bald. in Lando. nn. 15. vers. quid si creditor est lapsus iniquus, vt velit quid debi-

82 tor t. potius inaccratur in carcere, quam recipere bona, dicit cogi recipere bona, sed quae ille eligit, his adde Dec. in l. 2. S. manus datus, nn. 24. & 25. ff. si certum petat. allegans Petrum Benitend. in decis. Bononiens. 38. Anton. Thefaur. in decis. Pedemont. 153. nn. 7. vers. Tertius casus, practica Papicns. in forma libelli in ordine hypoth. in v. ep. exceptionem solutionis. nn. 4. Anton. Heringsius de fideiussor. cap. 18. numero 72. & 73. non solum D. Ioannes Baptista Co-

no, de remedijs subsidiarijs, remedio 3. numero 1. cum pluribus seqq.

FALLIT secundò in causa Ecclesiae debitoris, 83 cis, quia potest dare etiam t. rem non meliorem, Ludovic. Roman. in singul. 806. incip. Tu habes uult. arg. Ant. Hoc in paritatem, C. de sacros. eccles. voluit Ripa, in l. 2. S. manus datus, nn. 27. ff. si cert. petat, Ioan. Gutierrez de contratt. in rat. cap. 29. nn. 2. Anton. Thefaur. in decis. Pedemont. 153. nn. 12.

ADIRE hereditatem, videtur filius, qui de- 84 bitum patris soluit, inde t. Imperator Alexander Severus, in l. 2. C. de iure delib. dicit, cum debitum patris, te soluisse allegas, pro portione, hereditaria agnouisse te hereditatem defuncti non ambiguit, & voluit Flaminium Chastrian in decis. Genoa 32. numero 7.

CONSIDERANDVM tamen fore arbitror iustum iudicò non ex omni actu hereditatem dici aditam, cum videamus filium, sepe illi facien-

85 do t. parit. & et iusta faciendo, non fieri ad eundem animo, sed pietatis causa, et si quis, S. plerique, ff. de religiosis, & sumptib. Inn. in princ. l. pro herede, in princ. vbi gloss. & Bartol. ff. de acquir. hered. sic si quis impensas facit in d. functi infirmitate, quae expen-

86 sa t. sepulchrae aequiparatur, et eisdem gaudet privilegio, vt per illu text. dicit Bald. in l. in rescriptum, C. de pecton. hereditat. quae omnia eleganter ponit cum alijs pluribus Marc. Anton. Natta in conf. 448. nn. 11. cum pluribus seqq. vol. 2. Dat consilium

87 Vlpianus in dicta S. plerique, quod haec faciens t. ad evitandam hereditatis admissionem, vel immixtionem, faciat protestationem, quam notat Ioannes Baptista Asinius, in dicta S. plerique, n. 3. & Nat. summo per l. iudicem, sequitur Iosephus Nafcardus de probationibus comens. 44. nn. 29. vbi ad nn. 49. Paul. de Castro, in dicta l. pro herede, nn. 3. Sebastian. Medices de sepulchris par. 3. q. 2. 1. nn. 3.

AVTHENTICAE. Hoc nisi debitor supra allegata, an sit locus si debitor cum iuramento illius beneficio renuncietur, ita quod impediatur per iuramentum illius iuramento vti? Nam locus illi beneficio non est quando iuramentum fecit, & promisit debitor dare pecuniam, & si illi authenticae renunciatur, quali t. illi renunciari nequeat

88 vt voluit Alexand. dicta conf. 37. incip. Vbi de opportunitate, col. 2. vbi 2. quem sequitur Ludon. Goezadin. in conf. 27. nn. 27. hanc opinionem t. cum etiam Satyct. in dicta Ant. sequunt Decius Curt. & Ripa, in dicta S. manus datus, vbi Praepositor mens Ioan. Bolo-

89 gnet. nn. 31. & ita fuisse iudicatum t. per sacrum consilium dicit Vincentius de Franchis, in dicta decis. Neap. 81. Sardus in decis. Manu. 30. numero 11. Casar Barz. in decis. Bononiens. 40. numero 5. Thefaur. in compendio decis. Neap. verbo Renunciari. Anton. Thefaur. in decis. Pedemont. 153. fol. nn. 14.

LIMITA tamen procedere, si post interpositum iuramentum venisset casus inopinatus, qui ab 90 stultit debitori potentiam soluendi in t. pecunijs, vt scribit Ripa, in dicta S. At prater Benitend in decis. Bononiens. 28.

LOCVS vbi destinata solutio facta est, ibi
91 facienda, & t ibi contraxisse intelligitur, *Le contraxisse, ff. de Affionib. & obligat. l. si, qui, ff. de eo, quod certo loc. l. 3. ff. de Bonis autorit. iudic. possidendi. Item sam Capua, ff. de eo, quod certi. loc. Philipp. Decius in l. 2. §. mutus datus, num. 19. ff. si certum petatur. Marc. Mantua in singul. 298. Ol. aua. Cachera. in decis. 1. re. demont. 114. num. 2. Marcus Ant. Bellon. in decis. Genue 105. num. 3. Et Decretum prefatum ex Ozaecho referens Renatus Choppinus in consuetudin. Andegavens. lib. 2. tit. 3. sub num. 10. vel. 2. dicit Parliamentum Parisiense 4. Iulij 1585. eodem modo arrectum fecisse. Antonius Sala in decretis Sabaudia, in decreto, omnibus. Gloss. 1. numero 11. titulus de censuum solutione.*

PRIMUM notabile in hac materia erit, quod
92 quando deputatus est certus locus, & dicitur solutio facienda, & tam creditor, quam debitor sunt diversi fori, nec accedit creditor ad locum, in quo promissa est solutio, hoc casu, nec dies interpellat, nec debitor in mora constituitur. Ex Bartolo in l. in illi, versul. eadem ratione, ff. de constitut. pecun. & arg. l. si in diem, in princip. ff. de cond. & demonst. voluit Iohannes Laus Franc. Balbus in decis. 197. in princip. dicit solutio, sed dicit am l. si in diem, non allegat Bartol. dicto loco, nec dicit l. si in diem, probat, quod ipse dicit, sed allegavit Bartol. in dicta l. item illa, num. 3. §. J. quod in diem, ff. de solut. sed facit ad istud notabile, quod dicit Bartol. in dicta l. item illa, num. 1. versul. Quare pone quid solutio, per text. in l. Arbitrari calendis, ff. de Recept. Arbitr. Super quibus est Decisum in sacro Consilio, cum ageretur inter actorem, qui habitabat Fogie, Reum, qui erat Neapol. & solutio erat statuta in ciuitate Manfredonia, & vt reus possit diei, quod esset in mora constitu-
93 tus, probandum erat, quod actior t in die destinatae solutionis fuisset in loco, paratas recipere solutionem, vt concludit Matth. de Affion. in decis. Neapol. 310. num. 2. 3. sed quod dicit Affion. amea dixerat Alex. in cons. 172. in princip. Vbi, & opportune d. sens. fist. col. 2. vers. ad idem facit, vol. 2. quod est duplicatum in cons. 4. vol. 4. Ioan. Baptista Platen in l. si quando, num. 187. C. de vi, hoc idem optime explicat Jo. archim. Myningr. obseruat. 95. cent. 3. l. asin, in §. autem, sub num. 16. vers. circa 12. a succed. Decius in cons. 596. in princip. promiss. Ant. vers. & secundum ea, qua proponuntur, num. 4.

AMPLIA, quod si creditor, nec suus procura-
94 tor fuissent in loco solutionis destinatae, vt t solutio nem recipere, & nihilominus debitor, non signasset, nec depositauerit cum protestatione, non ideoque aliquem errorem non commisit. Francisus Arretin. in cons. 163. col. 3. vers. in quo casu indubitanter, quem sequitur Ioan. Paul. T. holom. in decis. 1. n. 1. §. 1. dem. 82. non existo alios vel. 3.

SECUNDVM notabile est, quod qui promissit, & se obligauit soluere in certo loco, & non
95 soluit, potest vbique locorum conueniri, t etiam si ibidem forum non forciatur. Bald. Salyet. & Paul. de Castro, in l. 1. ff. de eo, quod certo loco. l. asin, in §.

Plus autem, num. 27. In §. de Affionib. Gomisus Lea in decis. 98. Hieronym. Magnus in loco sine decis. 1. Lucius, 78. num. 17. tenet post Nicolaum de Materellis Bartol. in l. 1. num. 2. ff. de eo, quod certo loco, & in Leum qui, ff. de iudic. Fabius de Amata cons. 34. num. 6.

TERTIVM notabile est, quod non expresse
96 loco solutionis censetur destinata t in loco petitionis, l. Quod legatur, ff. de iudic. l. §. C. de condition. Tristicaria, Bartol. in dicta l. item illa, sub num. 13. ff. de constitut. pecun. in l. 2. Quod si Ephegius in §. ff. de eo quod certo loco. Curi. Iun. in l. Hares absens, §. proinde, de iudic. Marc. Ant. Bellon. in decis. Genue 175. num. 18. Quod tanto plus procedit, quanto tractatur de
97 solutione t specierum, puta frumenti, vini, & olei, ac reru quae consistunt in pondere, numero, & mensura, vt in dicta l. Quod legatur, dicta l. §. C. de cond. Tristicaria, & l. Vnum ff. si certum petatur.

QUARTVM notabile erit, quod si locus ce-
98 lebrari contractus, est ille, in quo debitor promittens habet domicilium, quamquam alium locum destinauerit, poterit tamen conueniri in loco, vbi
99 contractus t est celebratus, nedum in loco solutionis destinatae, textus in l. Hares absens, §. §. vbi hoc voluit Bald. ff. de iudic. & hoc est ratione domicilij, pro quo sortitur forum, t pro vt in specie annotauit Glossa in dicta l. Hares absens, §. proinde, in verb. Debetur, l. asin in dicta §. plus autem, num. 19. 20. vers. secundo limito. Capella Tholosana in decis. 103. incip. Item fuit questio si aliquis. Optime Ioan. Baptista Costa de remedijs subsidiarijs, prologo 2. num. 12.

QVINTVM notabile est, quod vbi deputatus est locus solutionis puta Mediolani, nec est ap-
100 positum t tempus, illud declaratur Iudicis Arbitrio esse opportunum, commenfurando iter, vel si erit destinatus locus maritimus, puta Verbs Venetiarum, considerabitur tunc iter terrarum, vel nauigatio maritima, quae vectorum fortunae exposta, dubium insurgit, potest enim modico temporis spacio Venetias peruenire, vel vi vectorum longiori tempore, ac diutius, itaque ad Iudicem spectat illud decernere, l. 2. §. §. ff. de iure deliberandi. Iacob. Menoch. de arbitrar. iudicium quest. 11. lib. 2. c. §. 23. num. 1. qui allegat Bald. in l. acceptum, num. 2. C. de v. sors, qui loquitur tantum de loco, & non de tempore, sed num. 13. vers. secundo quare, loquitur de tempore diei, vel noctis, sed est t tempus iudicis Arbitrio, ponit Trinquellus de Retra. consanguinitatem, §. 2. Gloss. 1. num. 18. Matth. de Affion. in c. 1. num. 2. ex quibus causis feudum amittatur l. continens, §. cum ita, ff. de v. sors. obligatio. idem Menochius in dicto libro 2. centuria 1. casu 2. num. 2.

SEXTVM notabile erit, quod destinata solu-
103 tionem in loco certo, potest nihilominus debitor in alio loco conueniri, deducit tamen, quod sua in-
104 terest in loco destinato solutionem non fieri, t licet enim, non possit de iure alibi peti summa debita, prater quam in loco destinata solutionis, nisi creditor docuerit ibidem non potuisse illa esse qui, text. cum §. ff. in l. 1. ff. de eo, quod certo loco, t accen-

conclusionem prefatam poffe eo modo debitorem conuenire, vt voluit *Gloff. in l. 2. ff. eod. tit. voluerit. Alex. in f. & alij. Doctores in l. Qui Roma, in princip. ff. de l. verb. oblig. ff. concludit Rota Romana apud D. Cardin. Creftentium, in decisio. 2. numer. 100. ff. de folus.*

PARTEM debiti petens, non ex hoc confiteri cenfetur, quin ipfe habere non debeat, maior rem ꝑ quantitate, puta in eo, qui cum decem habere ꝑ suo debitore debuit, quinque petierit, fine petulo agat, in reliquum enim, nihilominus iudex aduerfarium ei condemnat *conftitutions D. n. memoria Zenonis Imperator inquit in S. fin minus in l. de Altimis. Bart. in l. si quidem, num. 3. C. de tranfa. post Gloff. in l. latines C. de Probac. in verb. quantitate, & voluerunt Angel. de Arecio, in d. l. S. fin minus, num. 1. vbi lafon numer. 2. Thom. Grammat. in decis. Neap. 68. num. 4. Francif. Merc. in decis. Delphinal. 911. sub nu. 3. verſ. Et primiffa facione, vol. 2. dicens habuiffe quæſtionē de facto. Ioan. Faber in d. l. S. fin minus, col. 6. g. 4. verſ. Quid ſi alter, & voluit Guido Papæ in decis. 177. vbi dixit: proce- dere, etiam ꝑ actor non fuerit in prima petitione proteltatus de agendo ad refiduum. Ioann. Papæ. Arreſtor. Caria, lib. 8. tit. 1. Arreſta. 1. Albericus Brunus in l. tractat. de Aconens, l. emiſato. 4. sub numero 4.*

DECLARA primò, ſecus eſſe, ſi petens, dum petijt, dixit quinq; tantum, vel ſolum modo, vel pro reſſo, vel pro reſiduo petere tunc enim petere non poſſent ꝑ *Gloſſ. in d. l. 1. rationes, in verb. quantitate. Bartol. in d. l. 1. si quidem, num. 3. Guido Papa in d. l. decis. 177. Francif. Merc. in decis. Delphinal. 173. sub nu. 2. & in d. l. decis. 911. num. 4. vol. 2. Iſidorus Laufranc. Baldus in decis. 413. incip. Qui petijt.*

DECLARA ſecundò, inuito debitore, non poteſt creditor partem debiti petere, ſi ſe oppoſuit debitor, dicens ꝑ volo quòd recipias ſolutionem totius debiti, ne moleſtes me in plura iudicia, hoc placuit *Guliel. de Cuneo, quem ſequitur Bartol. in l. in commodate, S. Daabus rebus, verſ. ſed dubium eſt, ff. commodat. arg. l. Non ſamen, ff. de Procurat. l. plenè, ff. Famil. herediſ. l. 1. l. 2. ff. Quibus rebus apud eundem l. iudicatur. l. Nec in plures, ff. de excoſcit. ad l. 1. Quid ſi nudi, S. ſi plures, ff. de adult. adie. faciunt mota per *Matth. de Afflict. in decis. Neap. 13. sub nu. 2. 1.**

DECLARA Tertiò eodem modo, ſed ꝑ conuocato creditor non poteſt ꝑ debitore petere, vel recipere partem debiti, niſi quatenus obligatio, aut ſolutio ſaltem ꝑ ſolutio, actu diuſa eſſet ab homine, vel à lege, *l. Tuter, S. Luens, ff. de vſuris, l. quidam, ff. de certi. petat. vt dicit Ioan. Baptiſta Coſta de Faciſ. ſententia, & ignorantis, diſſenſ. 20. num. 3. 4. centur. 1. & diſſenſ. 63. num. 18. 19. quibus in locis reſert Ioan. Baptiſta. Aſinum, in præſtat. de excoſcit. S. 7. cap. 1. 61. apud quem Coſta dicit eſſe r. currendum, quia ꝑ iudicæ ad hanc conclusionem decem limitationes, ſed *Ceſar Caballinus in Belg. 364. numerat**

eaſdem decem limitationes, apud quem nos lectiones remittimus.

DECLARA quartò, quòd ſi pars recipiet à ſuo debitore partem ſimpliciter, & ſine proteſtatione, quia ꝑ ſibi præiudicaret *D. Peregrin. Fabius in decis. Nonſima Roman. 167. num. 4. lib. 2. vol. 3. in decis. 155. num. 3. lib. 3. vol. 3.*

MONETA, ex qua faciendæ eſt ſolutio, an attendi debeat, quæ curebat tempore contractus, an quæ ꝑ currit tempore ſolutionis ꝑ quando facta eſſet illius mutatio? Multa de hac materia ſcripti in *commentarijs de Regis Catholici præſtantia, cap.* Et Doctores plures plura ſcripſerunt, & omnes cum ex. m. plis monetarum carundem Regionum eorum, quarum nomina confundunt, & legentium, & ſcribentium intellectus, idcirco nunc ſolum ſub nomine Monetæ dicam aliquas conclusiones neceſſarias, omitto reliquas perquirendas apud eodem ſcriptores.

PRIMA conſiſtente, quòd ſi tractatur de ſolutione aliqua fieri ſolita à tempore immemorabili, & antiquiſſimo, nec conſtat de qua moneta, cum ꝑ fuerint factæ annuæ ſolutiones de moneta corrente vſuali illius regionis, nec actum fuerit de bonitate monetæ antiquioris, tunc ſue mutentur monetæ, ſue non mutentur, ſolutiones faciendæ erunt, vt currunt, & præſumitur facta conſentio, de ſoluendo monetam, ſicut currit tempore cuiuslibet ſolutionis, & hoc per ſcripta *Baldi in l. si certis annis, sub num. 8. g. C. de padis, dum dicit, quòd talis præſumitur cauſa, ꝑ qualis per effectum demonſtratur, & qualis apparet ſolutio, talis præſumitur cõceſſio, arg. l. cum de rem verſ. ff. de vſur. idem Baldus in c. 1. de Vend. dat. in v. leg. com. qua authoritate motus *Alex. in conf. 107. incip. In cauſa, & ſic eſt. l. verſ. ſenſ. Et vbi eum, vol. 1. dicens quòd vbi eum apparet locationem eſſe factam, & non conſtat de qua penſione, tunc in dubio præſumatur ſub ea penſione, pro qua apparet ſolutum fuiſſe, & intelligi conſeſſionem eſſe factam pro penſione, & mercede, de qua apparet ex conſuetudine locatoris, l. excepto C. locati, vbi *Gloſſ. in verb. conſuetudinem*, dicit, de præſtandis penſionibus, quando certa merces non exprimitur, datur quantum ſolet ex conſuetudine vendi ex his *Felin. in c. cum Beroldus, num. 40. de ſententia, & re iudicata*, dicit, quòd ſi eſt facta locatio, non expreſſa quantitate penſionis ꝑ intelligitur pro ea quantitate, de qua poſtea fuit ſolutum, probans ea, quæ dixerat *Bald. in d. l. si certis annis*, dicit quòd talis præſumitur ꝑ obligatio, qualis eſt diurna præſtatione, quem ſequitur *Martinius de Carretti Nobiliſſimus de Comitatu Londonienſi erall. de Monetis, num. 31. verſ. Nota vnum in quo conſulit*, dicit quòd ſequens ſolutio continuatur per annos, declarat quantitate ꝑ monetæ dubiæ. Ex quibus *Laudemiam ſequens, Francif. Curtius in iur. l. cum quid, num. 3. in verſ. Decimo tertio, & vltimo quæro, ff. ſi certi. p. i. iur.*, dicit, ex Martino Laudente, quòd vbi eum ꝑ dubium eſt, de qua pecunia ꝑ ſenſerint contractentes,**

hentes, & nihil dixerint, ista dubitatio subleuatur, & declaratur per solutiones præcedentes longo tēpore, sequendo etiam Angelum, & Felin in locis, allegatis, & ita per supradictum consilium supremum collegium Academiae Papensis, in cons. incip. casus sit in facto preparatur.

- SECUNDA conclusio est, solutionem faciendam esse, puta pro restitutione dotis, attento valore monete, quæ erat tempore contractus, 118 non autem tempore restitutionis, si medio tempore, fuisset diminutus, vel auctus illarum valor, vt ex multis iuribus, c. olim, c. cū Canonici extra de censibus, viderem, §. testamento l. his verbis, in princip. l. nomen, §. i. ff. de legat. 3. l. Anselmus Symphorianus, §. testamento, ff. de liber. legat. quæ allegat voluit Oldrad. in consil. 13. incip. cum quæsitio esset, sub num. 2. in cons. 3. incip. Thema tale est, numer. 2. vbi dicit habere locum in contractibus, & facit etiam consil. 250. incip. fallit tale est, Guido Papa in decis. Delphinat. 493. incip. si fiat Innocent. Hostiens. 16. Andreas Collectar. Bald. Henric. Bolog. Anto. de Butr. Ioan. de Imol. & Abbas Paner. in c. quanto de iur. iurand. Specul. in tit. de obligat. & solut. §. Non aliqua, sub num. 9. in fine, vbi hoc dicit, si autem ex contractu debita esset pecunia, minorata secundum restitutionem prioris fiet solutio, extra de censibus, c. olim. Idem sequitur ibidem Ioan. Andreas, referens Azoem pro sua opinione, videtur de mente Ludovici. Romanus in singular. 497. incip. text. est in l. sita. Bartol. Bald. Alberic. Angel. & Raphael Comenianus l. Paulus, §. i. ff. de solut. Cyn. in l. in mitemum, §. 9. versum, Restat modo C. in quibus causis, in integrum restitutio, non est necess. Ioan. Faber in Auth. Hoc nisi debitor C. de solut. & in §. i. Instit. Quib. mod. tollit. obligat. nu. 4. in fin. dicit, Curiam Francie tenere quod fiat solutio secundum valorem monete secundum tempus contractus, & sic habetur in ordinationibus Regis latinis tit. 40. §. 3. vbi dicit esse spectandum tempus contractus Andr. de Isernia voluit in c. 1. in verb. Monetarium; compendia. Quasi Regal. Marian. Socin. senior in cons. 6. in c. prædicta consiliatio, col. pen. vers. Quæritur quid iuris, vol. 1. Barthol. Socinus filius in cons. 298. incip. Pro fundamentis, vol. 2. Franciscus Aretina. in consil. 1. incip. procedendum est in cons. 111. incip. considerans, col. 1. præf. Papensis. Forma libelli pro actione hypotes. in verb. Relatum in re pignori, num. 3. Ant. Gabriel commun. opinio. lib. 3. tit. de solutio. conclusio. num. 1. Matthe. de Afflict. in decis. Neapol. 50. & in decis. 194. numer. 2. Egid. Bossius in præf. tit. de Monetis, num. 11. Guido. Papa in decis. Delphinat. 493. Nicol. Boerius in decis. Burdegal. 327. numer. 3. Marc. Anto. Natta in consil. 302. num. 2. in cons. 454. num. 5. vol. 2. Ioan. Carafus de scellon. lib. 3. cap. 13. num. 5. Lelms Zanchus de privilegijs Eccles. Privileg. 126. in princip. D. Cardinal. Patens in decis. 149. num. 1. vol. 2. Borgiaus Canalic. in decis. 16. sine 62. num. 41. parte 2. Andr. Tiraguel. de Re tractu confanguineor. §. 1. Gloss. 18. numer. 26. Jacob. Cuicetus, in l. 1. C. de veteris num. iur. postq. lib. 10. Franciscus Hotemanus quest.

lib. 1. g. 14. Petrus Anton. Angoffol. in consil. 37. num. 1. 3. in cons. 55. lib. 2. Iohannes Cephelin in consil. 3. numer. 8. vol. 1. Hieronymus Cephelin in consil. 164. Guldus Pantral. in cons. 186. numero 10. Petrus Benimendius in decis. Bononiens. 39. num. 2. vers. contrarium Iacobus Menoch. in cons. 49. num. 7. cum pluribus sepp. vol. 1. Caspar Caballinus in Millelog. 450. vbi dicit hanc opinionem tenere omnes Doctores veteres, & recentes, plures referens Petr. Cendo cellian. iuris Canonici, par. 2. collect. an. 80. num. 1. Francisc. Pannus opinion. commun. 503. incip. moneta. Nuncius Pellecta in consuetudin. Auerja, cap. 9. num. 25. Gerardus Maynardus in decis. Tholoja. 30. lib. 3. Ioann. Baptista Thorus. in Compendio decisionum Neapol. §. Valor Stephan. Ranchinus, & Iacobi Ferreris ad dictam decis. Guidon. Pap. 493. Martinus Landensis in dicto tract. de Monetis, sub num. 21. vers. Petrus quarendum est. Francisc. Carrus in dicta l. cum quid, num. 31. vers. Decimo tertio, & ultimo. Ioannes Reynaudus in tract. de Monetis, num. 3. & 4. Alber. Brunus in tract. de Monetis, particul. 1. versum, his præmissis, num. 1.

- 121 CONTRARIUM tenebantur Ludovic. Romanus in consil. 123. & Dominicus de Sancto Geminijs, in consil. 137. Tamen contra Menochium scripsit Anton. Solus in decretis Sabaudia, in decreto. Ex frequentibus, gloss. Vrica, num. 89. tit. de pactis inter emp. & vendit. & contra eundem Menochi & Gemini. Iciuit Alexam der Randensis Variar. resolut. lib. 1. cap. 64. num. 7. 8. 9. & 10. Et dicta conclusio supra posita est solidata per omnes Doctores Monetarios per sacrum Consilium Neapolitanum, accedente voto tredecim Iuriscōsultorum Atmi Collegij Neapolitani, Rotæ Romanæ apud Cardinalem Patem, Platius Regum, & Curia Regia Gallicana, Burdegal. Delphinensis, Tholojana, Euanagies, totq. iuris consulti in lectionis, in consilij, & tractationis, ob quod in errorem incidere censeri si à tantorū grauissimorum virorum cætu discederem.

TERTIA conclusio, quod si seruata conclusione precedente, esset facienda solutio monete secundum valorem, attento tempore contractus, non autem solutionis, id intelligitur, si fuit 122 si monetarum mutatio intrinsece bonitatis Bartol. & alij in dicta l. Paulus, ff. de solut. Abb. Paner. in c. quanto, num. 12. vers. videris quare, extra de iur. iur. Petrus de Anchar. in elem. si beneficium, num. 7. 8. vers. secundo casu, de Decimis lason. in l. 2. g. 36. numer. 9. 1. C. de iur. emp. Alberici Brunus de Monetis par. 1. vers. His præmissis, Marian. Socin. in iur. in consil. 145. num. 94. 95. vol. 1. Nicolaus Boerius in decis. Burdegal. 327. num. 13. vers. secundus casus. Didac. Couar. de mutation. Monet. §. Vm 123 co, num. 2. c. vers. tertio conclusio. Bonitas igitur autem Monete intrinseca consistit, in Materia, Pondere, & cursu, vt dicit Martinus Landensis de Monetis, §. 10. num. 10. declarando, quod tantum auea, vel argentea. Pondus, quod nō fit tanti ponderis, vt consuevit. In cursu, quia non currit, vt consuevit, quod confirmat, Didacus in loco allegato, Petrus de Anchar.

charan. in dicta Cle. si beneficium, numer. 8. Nicol. Boer. in dicta decisio. 327. in loco relato. Marianus Junier. in dicto conf. 145. numer. 94. vol. 1. nouissimè Fabius de Anna. in conf. 54. numer. 9. vers. alia conclusio.

QVARTA conclusio, si mutatio monetæ fieret in valore extrinseco, ante moram, solutio fieri debet secundum valorem tempore solutionis. 124 tit. a Bartol. & alij in dicto l. Paulus. Didac. Comarra. in loco allegato, numer. 3. 4. Fabius de Anna in dicto conf. 54. numer. 10. quæ autem dicatur t bonitas extrinseca declarant Didac. & Comarra. Boer. & Marian. Jun. in locis supra relatis. & nouissimè Henricus Hermannus in dissertatione Monetarum, in princ. dicens, extrinseca, quæ consistit in valore, & æstimatione, pro qua expenditur, l. 1. l. fin. C. de veteris Numismatis. postq. lib. 1. l. 1. ff. de contrab. empt. DD. in cap. quanto, de iuravitand. Hac Hermannus.

QVINTA conclusio, si mutatio monetæ facta fuit post moram debitoris, non solutio in ære, tunc monetarum periculum vertitur in t debitorum seruata distinctione Bartol. in dicta l. Paulus. Idem Comar. ubi supra, numer. 3. & qui hanc mutationis Monetæ materiam t tractant Francisc. Arestin. in conf. 84. Ioan. Anton. Rubi. in consil. 17. volum. 2. Marc. Anton. Natta in consil. 302. & in consil. 454. volum. 2. Ioan. Coras. Atysellon. lib. 3. capitul. 13. numer. 5. Ioan. Cephalus in consil. 31. volum. 1. Arius Finellus. C. de Rescind. Vend. in Rubric. capitulo 3. numero 21. Marian. Socin. Nepos in dicto consil. 145. numero 95. 96. volum. 1. in consil. 143. numero 6. volum. 2. in consil. 101. volum. 3. Guid. Papæ in decisio. 493. Atarib. de Afflict. in decisio. 90. in decisio. 194. Boer. in decisio. 39.

OBLATIO debiti non excusat debitorem, quando creditor erat paratus recipere t ad bonum computum, & quietare de acceptis. D. Ioan. Paulus Tholomeus in decis. Nouissima Roman. 975. nu. 1. lib. 3. vol. 5.

EPISCOPVS successor, an teneatur ad debita contracta per episcopum prædecessorem, in casibus necessitatis personarum, quod sic pro substitutione t prelati. voluit Abb. Panormitan. in c. per tuas, numer. 2. vers. nota vna l. 1. s. m. de Donation. pro sustentatione, & alimentis. voluit Ioan. Andr. in c. ex præsentium. vbi idem tenet Abb. Panormit. numer. 4. 5. vbi dicit, teneri successorem t ad debita contracta per prædecessorem pro necessitate Ecclesiæ, pro necessitate propriæ personæ, pro alimentis, & pro infirmitate, faciunt notata per Ioan. Petr. Surdum de Alimentis, tituli. 8. q. 54. numer. 7. cum pluribus sequen. Vnde pro Episcopo Zamoensis, qui iterat carceratus, pro Doctore, qui præstiterat t ei patrocinium, & pecuniam mutauerat, & ad Salarium, quod eis, qui seruitia illi præstiterant, Rota successorem condemnauit. vt est apud D. Cardinalem Putnam in decis. 43. nu. 1. lib. 2. vol. 3.

Summa Decisionum Tom. III.

QVIETATIONIS instrumentum facere 124 tenetur creditori, qui illi debitum persoluit. vt per iura, quæ allegat, voluit Guido Papa in decisio. Delphin. 417. nu. 2.

PROCVRATORI speciale mandatum habenti facienda t solutio est, vt l. qui hominem, §. finitio, ff. de solut. Guido Papa in decis. Delphin. 526. in fin. Facienda est enim inuestigatio, an per 124 lona, cui est facienda solutio, sit legitimus t l. si quis seruo, vbi Angel. num. 1. ff. de solut. Bald. in L. i. m. C. de solutio. Gaspar Mallus in decisio. 5 cilia 31. numer. 3.

TRES solutiones continuæ faciæ, præsumptionem faciunt, quod aliz solutiones antecedentes temporis faciæ t faciant, nisi contrarium probatum fuerit, l. quicunq. vbi Bartol. & alij C. de A. p. ch. pub. lib. 10. Gloss. in l. 2. in verb. repellere C. de iure Emphyt. vbi Salycet. col. 2. l. 1. m. 135. Alex. in consil. 105. incip. Magnifici Prætor col. 2. ver. Contrariū istud principale, vol. 3. sequitur Rota in Nouis in dech. 304. incip. lex quicunq. quam dicit habere locum in debitorum tributario, & Emphyteuticario. Ioan. And. in c. littera, circa medium, vbi Bald. col. fin. de Dilacion. Philipp. Decius in l. si ceteris annis, numero 6. C. de paci. Petrus Rauten in singulis 22. incipit. Qui siliendum, Capella Tholosana in distinctione 235. incip. item fuit quæstio, si aliquis. l. fin. in l. 1. numer. 30. ff. de offic. eius Francisc. de Cramo. in Singul. 78. incipit. Tactis, quod est tributarius. Anton. Gabriel. common. opin. tit. de Præsumpt. conclus. 15. Petrus Duenas in Regul. 54. numer. 1. Aurelius Cerulus de iure Emphyteutico, c. de priuationis, l. 15. quæst. 4. numer. 2. Iacobus Menoch. de præsumptionibus, lib. 3. præsumptio. 139. Gaspar Caballin. in Melicq. 229. Anton. Gomez in l. Tanri 68. numero quinto, Hieronym. Giges de Pensionibus, quæst. 81. Iosephus Mascardus de probationibus, conclus. 1326. numer. 1. Masger. in Præf. titul. de solutionibus, numer. 7. vers. Item probato, quid emphyteota, alios allegans Bernard. Alf. in Collectan. 945. Petrus Cencio Collectan. Iuris Canonici, 144. numero 66. parte secunda. Franciscus Lucanus de Parma in tractat. de Fisc. parte 4. quæst. 9. Ioan. de Antonio, in Problemat. 46. incipit. Hic casus, & in Comment. 99. incipit. Dixi Nicol. Fessalini in tractat. de alijmo. parte 1. cap. 2. incip. sexta, occurrit, numer. 54.

LIMITATIONEM vnam notabilem, & necessariam memoro, quod Apocha non fit facta vna vice pro tribus, sed sit facta in tribus annis, seu 126 tribus t vicibus, siue semestribus, pro vt destinata fuerit solutio, illa voluit Cynus in l. 1. vbi hoc voluit Bald. numer. 2. Corneus C. de Dens promiss. Bart. in L. cum quis, ff. de Annis legat. Hieronym. Giges in dicta, quæst. 81. m. 2. Petrus Follerius in præf. consil. 10. verb. Huiusmodi consilia super reb. numero 92. Stephan. Ausfer. ad Capell. Tholosan. in dicta decisio 235. Antonius Gabriel. in dicta conclusio. 21. numero 13. Duem. Regul. 54. numero 3. Ioannes Franciscus Balb. de Præsumptio. 1. parte, principal. q. 1. m. 6. 127 hanc limitationem t semper menti tenendam di-

E c e i t

cit. Jacobin. de Sancta Georgia, in l. Non est necesse, nu. 3. ff. de Probat. Moscardus in dicta conclusio. 1326. num. 7. Duennas in dicta Regul. 54. num. 3. limitat. i. Majer. in dicta nu. 7.

NOMEN debitoris datur in solum suo creditori volenti, liberatus dicitur debitor ex sold. in l. Menio, ff. de soluti. DD. in l. singularia, ff. si cert. petat. Iean. Gutierrez de contrahibus inuati, cap. 63. nu. 9. part. 2. sum. 3. quos refert, & sequitur Stephan. Gratian. in decis. Marcia 117. nu. 1.

NOVATIO vim habet solutionis, l. si rem, §. fin. ff. de Novation. Alexand. in l. si dicitur nu. 3. ff. de verb. obligat. & acceptilatio similiter, ut in l. si ex

140 pluribus, ff. de Acceptil. Et ideo censetur liberatus ipse principalis, l. & per insurandum, §. si fideiussor, ff. de Acceptil. Quia liberato principali, in cons-

141 sequentiam, §. & fideiussor liberatus erit, l. fideiussor obligari, in princip. ff. de Fideiussor. Alexand. in dicta l. si dicitur, nu. 3. Quia fideiussorium accessoria obligatio submota est, subscrit principali obligatione, cum non possit stare sine principali, §. si, de iussor. §. si fideiussor. Inst. de Fideiussoribus. Item principalis, ff. de Regul. iuris. iuxta tradita per Francisc. Marc. in decis. 538. nu. 4. et al.

EVICTIO ante solum per emptorem venditori praeiungitur, Tertius tamen litem intentando

142 et proposuit, empti re pro docatis puta quadringentis, lis mora pro euentis, an emptor ex hac lite precium retineat, vel cogatur praeiungitur solvere praestando euictionis fideiussorem, & an illo casu debeat pro omnibus, an pro illo solo, qui litem intentauit? Vincenius de Francis in decis. Neapol. 555. recitauit dicta Doctorum, quae recitatio est confusa, quia id quod scribo ad alium finem non tendit, nisi, ut lectores sciant in iudicando, quae opinio fuit communis habita, ut sciant iudicare, quae sit eligenda; itaque in proposita dubitatione, perfecta venditione, habita fide de pretio, mora, ut supra, lite de medietate, vel parte, flante imminetia euictionis praeiungitur dandum venditori per emptorem non debet, nisi data fideiussione. ita dicit Papianus in l. Habitationum, §. fin. ff. de pericul. & commod. rei venditae, l. si post perfectam, C. de euictionibus. Sed an fidelitudo danda sit pro tota venditione, & emptione, an vero pro illa quantitate, pro qua lis fuit mota. Breuiter aliqui Doctores tenuerunt, pro omni, & tota re, & quantitate euictionis debere venditorem praestare fideiussorem. Accursius, in gloss. in dicta l. si post perfectam, quia

143 postquam dixerat fideiussorem praestandum pro lite mora tantum, retulit contrariam, in qua respondet. Ex istam opinionem, quod pro omni euictione praestari debet fideiussor, in dicta l. si post perfectam voluerunt Cynus, Albericus de Rofeto, Dynus, Borsali. Bald. Salysius. Rapsa. Fulgos. & Jacobus de Aren. in l. Habitationum, §. fin. ff. de Pericul. & commod. rei venditae. Bartol. in dicta l. Habitationum, §. fin. & in l. si stipulationum, ff. de Praer. stipul. Alberic. in l. fin. ff. de Ration. vend. & ibidem Angel. & voluerunt Iean. Andr. in c. fin. vbi titula & Anto. Burgo. de em-

ptione & vend. nu. 15. in fin. Iean. Antonius Rubens Alex. Alexandrinus in Lumen solis, §. morte, nu. 463. ff. de oper. noui nunciati. Iean. Andr. in additio. Specul. in l. de empt. & vend. §. 1. col. 1. Fabianus de Motu Sancti Sebastiani, in tractat. de emptione, & vend. dist. 9. q. 10. nu. 5. Casus Vrsini in decis. 171. nu. 4. Angel. de Arcto, in §. fin. inst. de suspens. tutor Paulus Castr. in cons. 46. incip. §. per et al. 2. vol. 1. Ludovic. Roman. in cons. 204. incip. pro distinguenda, nu. 9. vers. secundo id probatur. Thom. Gram. in cons. 106. Hieronym. Gratius, in cons. 135. in fin. vol. 2. Roffed. Beneuent. in tract. de libell. titulu. de actione ex stipulis, quae interponitur pro vicio, vel morbo, seu euictione, quando aliqua res venditur. Anton. Negusani. de Pignoriis. Membru. 1. quini. part. num. 28. in fin. Prosper Caranis ad Rota 173. Casus Gabalius de euictionibus, §. 2. nu. 12. ipse vinctus, de Francis licet inuoluit in dicta decis. Neapol. 555. vbi testatur ita fuisse iudicatum. Burguin. Canalicus in decis. Finzian. 4. in fin. par. 1. Sordus in cons. 36. sub nu. 14. vol. 1. & in decis. Mantua. 295. sub num. 9. Laurentius Temenus & Edulphus in Tracta. Cantelar. Castella 60. Ferr. Neigius quafi in prius, q. 36. num. 58. cum alijs eleganter, & docte adductis per Anton. Heringus de fideiussoribus, cap. 10. nu. 159. ad nu. 247.

CONTRARIUM, quod immo sufficiat

146 dari fideiussorem solum pro ea parte, quae est illi mora, quam opinionem firmiter Iacobus Bur-

trigarius, Kaymerius de Foribus, Salysius & Imol. in dicta l. si post perfectam, vbi Salysius. §. si contrarius. Bald. v. l. Non idcirco, C. de contrah. emptio. Fulgos. in dicta l. Habitationum, §. fin. §. si contrarius. Iean. Anton. Rubens, in dicta l. Non solum, §. morte, nu. 453. ff. de oper. noui nunciati.

PRIMA Tamen opinio est communissima, & tenenda in iudicando, & estimationabilior, quia & fi-

147 venditor praestaret fideiussorem pro ea parte, quae est illi mora, tamen, quia §. pedet moueri post modum alia lis, ac iterum venditorum molestijs affici. & tamen carete lite pars est beatae mortalis vitae melior, de qua Martialis, lib. 10. Epigram. 47. ait

Vitam, quae faciens Beatorum, Incandescit Martialis, haec sunt Res non parua labore, sed relictis:

Non ingratis ager, ficus perennis, Las nunquam, ita rara, meos quosda.

quia vfucapio, ut finis litium approbata, l. fin. ff. pro suo. Cui vfucapioni sollicitudinis finem dedit Cicero, in Orat. pro Cicerone.

FALLACIA tamen multa sunt ex parte emptorum, quibus rei emptae precij soluendi est fides, habita, & dum solutionis tempora instant, amicos, supponunt, qui litem super empti re introducant, vel solutionis tempus longius protrahat, quibus

148 versutis nonnullis medelae traditae opud Iulianum. Socin. sine Barib. in cas. 208. incip. Visti alius, col. ultimu. vers. secunda defensor. vol. 2. Ioa. Neutani in cons. 37. nu. 15. 16. Math. de Affili. in decis. Neapol. 171. Anton. Tisaur. in decis. Pedemont. 85. Iacob. Meuch. de arbitrar. iudic. quafi libell. lib. 2. cens. 3. cap. 247. v. m.

Vincet. Carrocinum. Casu, sine decifion. 96. per totum Antium Heringium de Fidei iuribus, cap. 10. nn. 248. cum alijs seqq.

ARGVMENTVM.

Tributum vectigal, collecta, & annona sunt synonima, tributum datur pro militum annona, debetur a rebus, & predijs, collecta imponitur ab Imperatore, & ab eo, qui superiorem non recognoscit, imponitur personis pro rebus, ius vectigalium est de magno Imperio, ab inferiore imponi non potest, pro quibus conductores debent cauere. Subditi soluant collectas, non forenses, licet contrarium obseruetur. Clerici non tenentur ad collectas, nisi pro refectione Pontificum, & viarum, immunes sunt a collectis pro bonis patrimonialibus. Colonius, usufructuarius, Personarius tenentur ad collectas, ecclesia tenetur ad onera realia imposita ante acquisitionem rei, similiter pro censu debetur, & alia pulchra.

SYMMARIVM.

- 1 Tributum quid sit, ex Varone?
- 2 Tributum ex Latinis, & Fessio Pompeio.
- 3 Tributa plura.
- 4 Tributa olim in capite imponi solebant.
- 5 Tributum à Tribuendo dictum putat Suidas.
- 6 Tributum à Tributus, vel tribus à tribuli.
- 7 Tributum vnicuique capiti ponebatur, & per Sernium Tullum Regem adinuenitur. Quamvis in scriptura Sacra pluries de Tributa sit mentio.
- 8 Captatio fuit illa prima Tributi species.
- 9 Non fuit Augustus primus Tributi inuener.
- 10 Maiores nostri bella gesserunt, bellis fatigati, pacem petentes, Tributum obtulerunt, Tributum pacis est, nos Tributum penultima, ne bella patiamur, potest ex Oratio.
- 11 Tributum à DEO ordinatur in Deuteronomio.
- 12 David Maabitis viles servauit sub Tributo, cui etiam Syria seruiuit sub tributo, nn. 13.
- 13 David posuit Adarum super tributa, & Salomon Ieroboam, nn. 14.
- 15 Salmansar Assyriorum Rex ob non soluiorem tributis, bellum mouit contra Osiam Regem, ipsamque expugnauit.
- 16 Laudatur Romanus, quod obtinissent Galatas, & duxissent subtributa.
- 17 Apostoli documentum, pendere totum tributum vectigal, atque omnem collationem agro amico.
- 18 Synonima quodammodo sunt, tributum, vectigal, collecta, & annona.
- 19 Tributum, an sit solutius, quia datur pro annona Militum, & equorum?

Tributa, an dentur in pecunijs?

Annona, an dentur in speciebus, puta frumento, vino, blado, & similibus?

- 20 Tributum, an sit in Auro, Argento, arc, & quicquid Principi datur, etiam eorum tributum ex Acurfio.
- 21 Captationis tributum pro masculis, unus integer aureus, pro femina medius ex Pyleo.
- 22 Tributa, ut subditi defendantur dantur Principibus, qui eos defendant ab incurfibus Hostium.
- 23 Proprium Principis est patriam tuam contra aduersarios.
- 24 Rex redditus Regni habet, ut illos custodiat, & omnes violentias, & latrocina emendet.
- 25 Tributum equibus, vectigal predijs, & rebus imponitur.
- 26 Vectigalis nomen vniuersale est, quam tributum?
- 27 Imponi Vectigal non potest, supremis Principibus in consensu, nn. 50. 51. 52. 53.
- 28 Campus Stellatus, & ager Campanus ad Republica subsidia relictus.
- Collectorum nomine, quid veniat?
- 29 Quis in loco author scripserit commentarios ad Titulum, quia sunt Regalia in fidei.
- 30 Collationem appellant collectam Rudens.
- 31 Ordinaria collecta, quia datur? nn. 37.
- 32 Ordinaria collecta imponit Imperator, Rex, Princeps, & Republica superiorum non recognoscens.
- 33 Extraordinaria collecta, sine munus appellatur illud, quod per accidens superuenit, & variatur, & imponitur similiter per Principem, & est de Regalibus, nn. 34.
- 34 Collecta ciuitatum sunt munera extraordinaria.
- 35 Superinductum, an dicatur, quod imponitur ob bellum ex improviso imminens, nn. 36. 37.
- 37 Quod imponit Rex pro suo salutis aduentu, vel pro consulis, & legati, quo modo appellatur?
- 38 Ducis, Marchionis, Comitis, & Baronis ciuitatum, oppidorum castrorum, ac villarum, an imponant collectas. Declaratur, nn. 39. 40. 41. 42. 43.
- 44 Ciuitates, castra, oppida, & villa, quia habent Dominos, & superiores, an imponant sibi collectas necessarias, vel alias. Declaratur, nn. 45. 46. 47.
- 47 Officia parcius, quod videntur esse vectigal, quia soluntur Fisco ab omni persona, milite, vel pagano.
- Collecta imponuntur personis pro rebus.
- 49 Roma Italica, an sit tributaria.
- 50 Vectigalium ius est de magno Imperio, ob quod infertur à principe illa imponere non potest. Declaratur, nn. 51. 52. 54. 55.
- 53 Gabella, & noua data impoan possunt inconfultis Principibus.
- 54 Vectigal Myris Regis Aegyptiorum magni valoris ad vsum uxoris, mirandum, nn. 55.
- 56 Condicens vectigal sibi licet a maior offerat quantatem ultra solutum, an, & quomodo admittatur? nn. 57. 58. 59. 60.
- 58 Publicanorum remota, & quomodo appellantur? nn. 59. 60.
- 61 Cella Teperas, & libet à indicenda est illi, qui subditus est quoad originem, vel domicilium, vel incolatum.

- 63 *Forensis, an teneatur ad collectas pro rebus, quas habet in aliquo territorio, nu. 64. 65. 66. 67. 68. 69. & 70.*
- 68 *Possidens fundum, debet solvere collectas.*
- 70 *Auctor iudicet camera Atenochi consilium.*
- 71 *Clerici, an teneantur ad solutionem collectarum, numero 72.*
- 73 *Clerici, an teneantur ad solutionem collectarum, pro restitutione pontium, & viarum? nu. 74.*
- 75 *Clerici pro bonis patrimonialibus, an teneantur ad collectas? quid de iure ciuili, quid pontificio, nu. 76. & 78.*
- 77 *In Gallia, clerici coniugati, an cogantur ad collectas?*
- 79 *In Regno Neapolitano, quo ad clericos quid promouit Rex Carolus Secundus?*
- 80 *Clerici pro bonis emptis, & aliunde acquisitis, an teneantur ad collectas cum laicis? Declara, nume. 81. 82. 83. & 84.*
- 85 *Colonus, an teneatur ad solutionem collectarum, vel dominus, & quomodo? declara, nu. 86. 87. 88.*
- 89 *Infrafratrinus, ad collectas, an teneatur? Declara, nume. 90.*
- 91 *Catastrum, quod dicitur? nume. 92. & 93. quid assensum?*
- 94 *Bona posita in catastro, sine libro altissimi, an pro collectis hypothecata sint?*
- 95 *Pensionarius beneficiorum, num teneatur ad collectas?*
- 96 *Ecclesia, an quando ad collectas teneatur? 97. 98.*
- 99 *Pro annuo censu, an sit soluenda collecta?*
- 100 *Collectam indistinctam per Regem, mandatum sibi de re per omnes debetur?*
- 101 *Nichil exierit se in operibus rusticis in proprijs pradijs, aut alibi, an cogantur solvere rusticorum collectas? nu. 102.*
- 103 *Clerici prima tonsuræ, Grammatica ascendentes, an dicantur clericales? viuent, & ad collectas teneantur.*
- 104 *Pater nobilis nupta viro ignobili, an soluat collectas ignobilium? nu. 105.*
- 106 *Consiliary Regij, siue Senatores, an teneantur solvere collectas cum plebeijs, nu. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114.*
- 115 *Quid in Gallia.*
Regia collecta, qua sunt praefertim, quas Regnum Neapolitanum dei Regi?
- 116 *Fecapra, an sint collectae?*
- 117 *Consej, est numerare, & census est numeratio, census primus Roma fuit actus à Seruio Tullio Rege.*
- 118 *Conseruum erigo Roma quando, modicus integri, deum summum festigium egrissu, nu. 119.*
- 119 *Primi consenses Roma, qui, & quando erant?*
- 120 *Censura, seu prima Roma numeratio facta iniuncta fuerunt puerum Romanorum, Trecenta triginta milia.*
- 121 *Singulis quinquæ annis, facti sunt census, seu numeratio, & illud aurorum spatium sui iustitiam appellatum.*
- 122 *Hac numeratio, qua fiebat apud Romanos, dicitur potest caputatio.*

- 123 *Numeratio in Regno fit singulis viginti quinque annis, vel dum Regi placeat.*
- 124 *Fecularijs deficientibus, an deficiat ecclesijs, nu. 125. & 126.*
- 127 *Censuarij, qui percipiunt censum à Domino, qui illud vendidit, an teneantur ad collectas? nu. 128.*
- 128 *Collectas soluere pertinet ad possessorum.*

TITVLVS DECIMVS QVINTVS.

De Tribus, collectis, ac vestigialibus.

N VNDI Totius gubernatio, illius totalis affectio, ex his materijs, de quibus hic dicemus, pendet. Itaque ambigere possumus quo pacto in eodem subiecto duo contraria existant? Ex munerum, Tributorum, & collectarum solutione populi assignantur, illorum solutiones mundi Principibus deseruiunt, non solum quia illis ad bella cum hostibus deseruiunt ad illos profugandos, sed ad suos in pace seruandos.

- 1 *TRIBVTVM, inquit Varro lib. 1. erat et pecunia populo imperata, quæ tributum à singulis pro portione census exigebatur. Inde Triginta quinque Tribus vrbe diuisa, à Tributo illis in dicto Tribus appellatas? dicit Linius lib. 1. verum Festus Pompeius in ista genera Tribus diuisit vnum, quod in capita, secundum quod ex censu collatum fuit; Tertium, quod extra ordinem imperatum, quæ à Seruio Tullio Rege in vrbe ordinata fuit.*
- 2 *Antea enim Tributum in capita conferri solitum fuit, vt cum Regi pecunia opus esset, æquonere, & pauperes, & diuites praebantur, vt est auctor Dionysius Halicarnassensis in Seruio Tullio Regis vita.*
- 3 *Varia autem non à Tributo Tribus, sed à Tributum à Tribus dictum putat. Sed ex Pomponio Liliiano in l. Ager. 27. §. S. stipendium. ff. de verb. significat. Et sane (inquit) appellatur ab intributione Tributum, vel ex eo, quod Mililibus tribuatur. Quod autem dicit Lilius in l. placet, num. 6. p. c. de Sacerdotibus. Ecclesijs, dicens, quod munus merè reale appellatur Tributum, et quod propriè tributum largè dicitur, quicquid tribuitur, propriè tamen strictè, dicitur illud, quod tribuitur Principi. Dicendum aliter intelligi debere, quia, vt diximus ex Festo Pompeio, cum prima Tributi species fuerit in capitatione, & non fuit merè realis, sed tantum merè personalis, quia vnicuique capiti pauperi, quam equè diuini imponebatur, & mililibus tribuebatur. Et vt videmus fuit Tributum adiuuenium apud Seruium Tullum Regem, & antequam vrbs in Rempublicam redigeretur, & antequam Orbis dominium in vnum Principem redigeretur, quia appareret plures in scriptura Sacra. Quod quod postmodum redactum fuit ad censum, & est secunda species, & illa prima et fuit appellata capitatione, vt habetur in l. atatem, ff. de censibus, l. fin. ff. de censibus, gloss. in Rub. C. de anno. & tribut. libro decimo, & voluit Bartol. in l. vna de Mulierib. & in*

2. nu. 2. a. lib. 10. quem sequitur *Iohannes de Amici in cap. 8. num. 52.* quo in loco dicitur Tributum primitivum inductum 7 ab Augusto quod non est verum, quia non fuit ipse primus, sed postmodum ab ipso fuit prosequutum. quem fuit sequutus *Nicolas Fagius de Aetimo, cap. 1. nu. 7. 8. 9.* contra quos laus diximus in *Commentariis de Feudis, & titulus de iuratum, lib. 2. cap. 2. nu. 454. cum pluribus seqq.* Sed cum Romani devincere ceperunt populos, in subiectionis notas, subiectionis causa, 10 Tributum sunt vti, 7 de quo *Paulus Orosius, lib. 5. in princip. vbi ait, Bella maiores nostri gesserunt, bellis fatigati pacem petentes, tributum obtulerunt.* Tributum pacis est, nos tributum pendimus, ne bella patiamur, ac per hæc in portum, ad quem illi tan dem pro evadendis malorum tempestatibus confugerunt. Nos constitimus.

TRIBUTI Fit mentio in scriptura Sacra, nam præceptum Domini fuit *Deuteronomio, cap. 26.* Si quando accesseris (inquit) ad expugnandam civitatem, offeres ei primum 7 pacem, si receperit, & aperuerit tibi portas, cunctus populus, qui in ea est saluabitur, & serviet tibi sub Tributo. Hinc datur servans præceptum Domini, vicit Moabitas, 12 & illos servavit 7 sub Tributo, vt habetur 2. *Regum, cap. 8.* vbi simili modo vicit David de Syria viginti millia virorum, & posuit præsidia Damasci, factaque est Syria David serviens 7 sub Tributo. Post modum David posuit Adaram super Tributum. vt patet. 2. *Regum, capitulo 20. & 3. Regum, capitulo 4. & 3. Salomon fuit 7 constitutus ieroboam super Tributum, vt scriptum est. 3. Regum, capitulo 1. Hinc videmus quod Salmanasar Rex Assyriorum contra Oseam Regem Israël, cum exercitu venit, quia solitum Tributum 7 illi more solito dare noluerat, bellum novit, & captivos deportavit. vt patet 4. *Regum, capitulo 17. capitulo 18. & 9. Esdræ, capitulo 13.* de quibus plura dixi in *commentariis de Regis Catholici Præstantia, capitulo 1. nu. 1.* Laudatur item Romani, quod obtriverant Galaras, & 16 & duxerant 7 sub tributum, & habetur, *lib. 2. Machab. cap. 8.* & Apostoli reuereri Reges dum dixissent, & illorum Magistratus honorari subiungit *Clementis Romanus constitutionum Apostolicarum, lib. 7. cap. 17.* His pendente Tributum 7 vectigal, atque omnem collationem gratio animo.*

SINONIMA quodam modo videntur Tributum, vectigalia, & collectæ, & Annonæ, sic simul omnia cõmunicat Artaxerxes Persarum Rex, dum 18 Eldars, sacerdoti, scribæ legi 7 DEI celi doctissimo, inter cætera mandat ministris, vt vectigal, Tributum, & Annonam non ponant super illos. *Esdræ 1. cap. 7.*

PLURES dat Accursius expositiones Tributum in *Robric. C. de Annonis, & Tributis, lib. 10.* quod 19 7 Tributum fit solutio, quæ datur pro annona Militum, & Equorū. Vt Tributa dantur in pecunijs. 20 Annona verò 7 in speciebus, pura frumento, vino blado, & similibus. Tributum in Auro, Argento, & arte, & quicquid specialiter Principi datur. Et etiã

Summa Decisionum Tot. 111.

agrorum Tributum, allegat, *l. 1. C. eod. tit.* quæ non loquitur de Tributo, sed de Annona: A cuius præstatione quædam loca erant immunia, *l. 1. l. fin. p. censu. l. de his, C. de Episc. & clerico.* Sed Pyleo dicit, 21 capitationis Tributum pro Mafculo 7 vnus integer Aureus, pro femina medius, vt dicit *Accursius per l. fin. C. de Annonis, & Tribut. lib. 10.* Tributa infusa per damus, vt ab incurfis hostium, 7 quibus illa Principibus dantur, vt subditi defendantur. *l. Tributum 23. q. 8.* quia frustra darentur, nisi debitam defensionem impenderet, *c. Non mechaaberis 32. q. 6.* aliis dari non debere dicebat *Lucas de Pen in l. fin. divina, col. fin. C. de exaltat. Tribut. libr. 10.* Pro prium namq; Principis patriam 7 contra aduersarios tueri, vt ex *D. Ambrosio dicitur in cap. fortitudo 23. q. 3. c. ut pridem 23. q. 8. Andr. de Isernia, in Reges Conit. si damna Clauellina, col. 2. versum, quia præsuntur, post D. Thom. de Aquino in secunda secundæ q. 63. qui dicit, quod Rex habet redditus Regni, & ideo tenetur 7 ad custodiam, & quod omnes violentias, & Regni latrocinia debet emendare. Idem Andriam Regni Conit. Pen. eorum, col. fin. Lucas de Pen. in l. 1. col. 7. vers. & breuiter casus off. C. ut rursus ad nulla obijc. lib. 11. Paris de Puteo in trac. de re militari, lib. 7. Aluarn Pelagius de Plantis Ecclesiæ, lib. 2. ca. 13. Anton. Borrom. de serm. 7 i. s. fol. 1. part. 3. cap. 6. Plura concernentia hanc materiam sunt in *conf. 1. num. 141. centur. 2. & latius de Feudis, & Tituli de iuratum, lib. 2. cap. 2. nu. 454. cum multis seqq.**

VECTIGAL Est similiter de synonymis. Accursius etenim similiter assignat inter vectigal, & Tributum differentiam, dicens Tributum capitationis 7 vectigal prædio imponi, & rebus, *in l. 2. S. si quis publici, ff. de hereditat. & alim. 2. tendis.* & idem patet in *l. lex vectigalis, ff. de pignorb.* Sed Tributa, & vectigalia debent 7 rebus, & prædijs, vult *Placem tinnis in summa Codic. lib. 4. c. 61.* datur rebus Tributum, Imperatores, ff. de publicanis Fracis. *Arestin in conf. 104. col. 1.* & cum vectigal 7 vehendo dicitur, vt inde mobilia tantum venire queat, tamen intelligitur, vt cum agrorum, & prædiorum fructus vehantur, non autē agri, vel prædia, recte proin 26 è dici pōe vectigal 7 vehendo 7 fructu, non ab agro, vel prædio. vectigalis itaq; nomē vniuersalius est, quàm 7 Tributū, vti habemus 7 in toto Titulo de vectigalibus, & commissis. Imponi autē vectigal in 27 consultis supremis Principibus, non potest, 7 vt plenè traditum est apud *Guidonem Papæ in decision. Delphin. 197. nu. 1. epime Marcus Manina Disleg. Denarrator, class. 19. cap. 22.* vectigalia enim Reipublicæ respiciunt. Hinc *Cicero pro Pomp.* Vectigalia (inquit) neruos Reipublicæ semper duximus. Concernunt ramen territoria, & agros. Vnde etiam *Cicero officiorum, libr. 3. Quas* (inquit) ciuitates 7 Sylla pecunia accepta ex senatus consilio liberasset, vt hæc tursus vectigales essent. *Suetonius Tranquillus in Cesare Dictatore, cap. 10.* Compugn 28 Stellatam, maioribus consecratam, vt agrorum, & panū, ad subsidia Reipublicæ vectigale reddimus.

Ec 3 de

diuifit extra sortem, ac viginti millibus ciuium, quibus terni, pluresque liberi effent, isti autem stellas campi campani erant, pater ex dicto *Linij*, lib. 9. eodem anno (ait) in campum stellatum agri campani Samnitium incurfione factæ. de quibus *Silius Italicus Bellorum lib. 11*. inquit,

Stellatæq; docent campos, curvæq; benignam.
& de vestigialibus plura dicemus hoc eodem titulo, cum se occasio præsentauerit.

COLLECTARVM nomine veniunt introitus, qui à Regibus, principibusque exiguntur, non igitur collectarum nomen inconuenienter illis traditum fuit, collectæ dicuntur, & appellantur, quia à Populis, ciuitatibusque colliguntur. Illarum itaq; impositio de Regalibus est, ut in *cap. 1. in verb. extraordinaria collatio* ad *subiectissimam Regalis nummis expeditionem*, in titulo. *qua sunt Regalia*, l. *quæquid C. de vestigial.* Quarum rerum de Regalibus conuenienti commoditate in *Commentarij* † de *Regis Catholici Præstantia*, scripti circiter viginti capita, commemoratio illum Titulum, quæ fuit Regalia, in quo vetera declarauit, nouaq; multa aperuit, ibidem lectores remitto. Collationem appellauit collectam *Gulielmus Budani* in annotationibus prioribus, in titulo. *de officio quaestoris*.

ORDINARIA collecta dicitur, quoties legitur, constitutione Principis, Senatusconsulto, † & determinato modo, ordinario tempore, puta de anno in annum, Biennio in biennium, aut alio huiusmodi, forma certa obseruata inducitur, ut in l. *in honoribus S. qua munus est de Munerib. & honor. l. Hi qui ff. de vacat. muner. l. 1. C. eod. tit. lib. 10. 162. Andr. in c. 1. de immuni eccles. 6. in Nouell. Bart. in l. 1. num. 4. vbi Ioan. Mauri. col. 40. A. C. de Mulier. & in quo lac. lib. 10. idem Bartol. in l. 1. num. 5. ff. de iur. in immuni. Bald. in l. 1. §. quod si nemo, col. penult. vers. super quarto. ff. quod cuiusq; vniuers. num. Iulius Ferrer. de Gabell. num. 475. Francisc. Marc. in decis. Delphinal. 458. num. 14. vol. 1.*

HANC Ordinariam collationem, siue collectam imponunt Imperator, Rex, Princeps, & Republica, superiore non recognoscentes, sed iure supremæ potestatis Principum fungentes, c. 1. in verb. *Vestigialia, que sunt Regal.* Bartol. in dicta l. 1. §. quod si nemo, c. cum ap. solas, vbi Abb. Panor. & in c. in nouamuni, de censib. Ioan. de Firmo de Gabellis, par. 1. num. 1. Petr. Antioch. de Muner. par. 2. §. Resat, num. 1. Alexand. in conf. 145. vol. 2. Angel. Gambil. in conf. 101. num. 7. vol. 1. Corn. in conf. 99. m. 1. vol. 1. And. Alciati in conf. 493. num. 4. Barb. Socin. in conf. 7. num. 2. vol. 3. Marc. Anton. Natta in conf. 301. vol. 2. Cardinal. Paris. in conf. 25. num. 65. vol. 1. Marian. Secu. Junior in conf. 98. m. 16. vol. 3. Roland. à Vall. in conf. 1. num. 62. vol. 1. Anton. Corfiet. de Potestas. Regiar. par. 4. q. 48. Argid. Thomas. in tract. de collect. fol. 357. Petrus Antioch. de Muneribus, vbi supra Laucedol. Conrad. in Templo ament. inde. l. 34. in verbo collectæ, & Gabellæ. And. Gail. Præfatar. obseruat. lib. 2. obseruat. 52. & obseruat. 53. Iosephus Ludovic. in decis. Perusina. 43. num. 3.

EXTRAORDINARIA collecta, siue minus appellatur illud, quod superuenit † per accidens, & variatur, similiter per Principem indicitur, & est de Regalibus, vt habetur in dicto *Verb. extra ordinaria collatio*, propterea inopinatè imponitur l. sed, & si per auctorem, §. sed cum feris, ex quibus causis in dicto *Verb. extra ordinaria collatio*, & ibi alij, Bartol. in conf. 180. Francisc. Arretin. in conf. 33. col. 3. vers. sed tamen, Bald. in c. 1. §. num. 16. de pace constituta. Angulim. in Beroni in conf. 1050. c. 9. cum pluribus segg. Ciuitatum † collectæ sunt munera extraordinaria, vt dicit *Salyer. in l. fin. C. sine cens. vel reliq. Angulim. in Beroni in conf. 150. num. 44. 46. vol. 3. Alexand. Baudens. de Analogis. c. 10. num. 57.*

BELLVM Mex improbitus imminens, quod alij qui extraordinarium munus † dicunt, alij super indictum appellant, licet alij afferant illud esse patrimoniale, vt gloss. in rubrica, C. de superindicto, lib. 10. l. 2. C. de munerib. patrimon. Roffred. Bomeunstan. in tract. libellorum, par. 1. rubr. Sacrament. cuius lib. 1. affat. num. 3. Specul. in tit. de censu, §. quoniam, num. 67. Bald. in l. fin. num. 5. C. sine cens. vel reliq. Alexand. in l. §. ex toto, m. 8. ff. de leg. 1. Maser. in Praxi in tit. de Talij. num. 20. Mart. de Affict. in decis. Neapol. 265. num. 5. vers. Item dictum est pro seruicio Regis, vel sui exercitus. Ioannes Mauritius in repet. dicta. l. 1. unica, col. 4. C. de munerib. & in quo loco, lib. 10. Francisc. Marc. in decis. Delph. 458. num. 23. vol. 1. Marc. Anton. Natta in conf. 397. num. 8. vol. 2. Petr. Gregor. sinagmag. in rubr. Pnuer. lib. 3. cap. 7. num. 3. par. 1. Ioan. Petr. Surdus. in conf. 146. num. 20. vol. 1.

Quamquam superindictum munus † ordinarium appellatur à Bartol. de Cassan. in consuetudine Burgundia. rubric. t. §. 4. in Verbo in ore in poter, num. 36. de quo superindicto alias scripsimus ad Bellugam. in Speculo Principum, rubr. 46. m. vers. sunt, & alia, sub num. 3. vbi in alijs casibus Bellugæ ponit exemplum.

SIREX pro felici suo Primo Aduentu, siue † sui Proconsulis, & legat. † vt in *Libertate S. Antequam*, & in l. fin. in aiam, vbi gloss. & Bartol. ff. de officio Proconsul. & legat. Domini de Rea in Antiquis in decis. 341. Francisc. Marcus in decis. Delphinal. 1225. num. 8. vol. 1. et in dicap. super in dictum.

DV CES, Marchiones, comites, & alij Domini, & Barones, ciuitatum, oppidorum, castrorum, & Villarum, † an possint collectas imponere suis subditis? Breuiter quantum ad collectas nullo modo supradictas collectas imponunt, vt voluit Bald. in l. ex hoc iure, ff. de iter. diuis. & in l. cum multa, in fin. C. de Bonis qua liber. Et si nonnulli tenent contrariam opinionem nihilominus illi loquuntur, de Principibus, & Dominis, qui Impetij iure † funguntur, nam etiam, quod aliquis habeat merum, & mixtum Imperium, non ideo potestatem collectandi habebunt, vt voluit Bartol. in l. 1. num. 2. & in fin. C. de excusat. num. lib. 10. Bald. in l. 1. quibus, C. de Fideicommiss. libert. amplius de locobus, de Sancti. Georgis, in investitur. l. ead. §. qui quidem inuoluit, num. 75. cum pluribus segg. vbi inter

ceteros allegat *Alberici in Rub. ff. de Numeris. & honor. fol. 7. cum Alberici hac sunt verba.* Hodie propter longam vacationem Imperij, Reges, Comites, barones, & alij dominantes, & crudeles Tyranni subditijs suis imponunt collectas pro libito voluntatis, nulla etiam necessitate, vel utilitate urgente, ne dum laici, sed etiam Ecclesijs, & eorum bonis, maxime in Italia. Hanc opinionem tenuit *Thomas Parpalia in Rep. J. Places, num. 30. C. de Sacros. Eccl. ff.* Et idem immerito ipsum reprehendit *Nicel. Festas in tract. de Aestim. parte 2. cap. 2. nu. 14.* qui dicit Parpalia in veto iudicio aberrasse, dum dicit Dominos habentes merum, & mixtum Imperium posse imponere collectas, quia Parpalia dixit veritatem cum illi duces collectas imponunt, qui habent iura Imperij & sunt Principes sui iuris, qui habent iura Regalia, isti sunt Duces Sabaudie, Magni Duces Herculie, Duces Mäurug, Virini, & similes. Isti Duces, Marchiones, Comites, & Barones Regnotum Regis Catholici, non habent auctoritatem merum, sed habent quasdam subuentiones, & adiutoria, de quibus alibi dico. Et ita intelligi debet illud *Ottavian. Cacherau. in decr. Pedemont. 90.* quod Principes rescripto, vel contractu potest statuere, ut omnia bona sita in districtu alicuius ciuitatis, sint subiecta oneribus, ut pro bonis omnes teneantur, quia intelligitur de Principibus sui iuris.

CIVILITATES verò, oppida, castra, & villæ, quæ habent suos dominos, & superiores, nec collectas extra ordinarias imponere, etiam pro necessitate communitatis, & Republicæ, nec pro utilitate publica possunt, absque iuramento Principis licentia, & permissu, quando non habent introitus, & redditus sufficientes, & bursum communem tunc illam collectam statuunt. *Alexand. in conf. 145. vol. 2. & Lucas de Penna in l. fin. C. de quibus numeris lib. 10. Guido Pape in decr. Delphin. l. 5. nu. 1. in decr. 85. nu. 1. Stephanus Auzer. ad Decr. Capella Tholo. 347. incip. item sunt quæstionum an consules.* Sic in his, & vectigalibus imponendis sine Principum licentia non possunt. *Guid. Pape, in decr. 197. & in decr. 424. Nicol. Boer. in decr. Burdegali. 60. num. 5. Nicol. Festas, in tract. de Aestim. parte 2. cap. 2. nu. 8. Anton. Capie. in iunct. tit. fundal. in verb. Fendendum elenfula, §. collectis, vers. Collecti arguerit species Petr. Grego. Sinagmat. lib. 7. cap. 10. num. 9. Francisc. Marcus in decr. Delphin. 805. nu. 15. vol. 1. in decr. 835. vol. 2. Berni. Causale in decr. Finican. 2. siue 68. nu. 45. vol. 1. Iosephus Ludouic. in decr. Petrosin. 43. nu. 1. Iulius Ferret. de Publican. & Gabellis, nu. 203. & 205. & 206. Consules, siue antiqui ciuitatis, vel castri, non possunt auctoritate propria collectas iudicare. *Capell. Tholo. in decr. 347. incipitem satis quæstionum, an consules.**

OCTAVA Pars eius quod vehitur est Vectigal, quod soluitur Fisco, ab omni persona milite, vel pagano, Lombis, & Vniuersi, Lomusum, L. Alcatas, C. de Vectigal. & com. Az. in summa Codicis, lib. 4. tit. 6. §. lex praestituta, C. eod. tit. Ioan. Berria-

chin. de Firmo in tract. de Gabellis, Andr. de Isernia in l. 1. in verb. Vectigalia, in qua sunt Regalia Ital. Ferret. de Publican. & Gabellis nu. 16. & 17. 18.

COLLECTÆ imponuntur personis pro rebus, l. rescripto, §. fin. ff. de numeris. & honor. Alexand. in conf. 5. incip. Visi his, vers. Date, quod bona, vol. 5. Ioan. Anton. de Nigris in extranag. elementis, 7. de Vita, & honestat. clericorum, in verb. principis, sub nu. 13. 6. Ioan. Manrit. in rep. Lonic. col. 15. 0. in parisi, vers. accedunt his forefies, C. de mulier. & in quatuor lib. 10. Francisc. Arctiu. in conf. 104. incip. in causa magnifici, col. 1. vers. Nam fionus, Guido Pape in decr. Delphin. 5. sub nu. 1.

ITALICA bona non sunt Tributaria, l. l. l. fin. ff. de censibus, l. de his, C. de episcop. & clericis, l. fin. C. sine cens. vel relig. Alexand. in conf. 62. incip. Visi his, col. 1. vol. 5. in conf. 7. incip. videretur, sub num. 10. col. 6.

VECTIGALIVM ius est de magno Imperio, ob quod inferior à Principe imponere illa non potest, l. Vectigalia, C. Vectigalia noua inlitteris, non poss. l. non solent, C. eod. tit. ad solum Principem, scilicet orbis Dominum Imperatorem, & Reges illa instituire pertinet. Hinc Hermodenianus, Vectigalia (inquit) sine Imperatorum præcepto, neque Præfidi, neque curatori, neque curie constituere licet, l. Vectigalia, ff. de Publican. & vectigal. Idque facere sine consensu Regum minime licet, ita cauit Alexander Tertius Summus Pontifex in cap. Innocentius, extra de censibus, & c. si quis hamperas, 24. q. 3. glossa solemniter in vique loco. Maiores nostri Placensium in summa Codicis, lib. 4. tit. 62. à quo non dissentit Az. in summa Codicis, lib. 4. tit. 66. Spedal. in titol. de caus. possession. & propriet. §. 1. vers. quid de colligendis, vbi ipsum allegauit Ioannes de Firmo in tract. de Gabellis, par. 1. incip. Primum partem, col. 1. Salycet. in dicta l. Vectigalia, de super quibusdam, §. præterea, & b. gloss. & Hostiens. de verbor. significat. Cardinal. Zahar. in clem. fin. & b. Petrus de Anchor. num. 1. de censib. Alexand. in conf. 68. incip. Visi, §. dudum de sensu, col. 4. vers. Nam potestas imponi illi illa l. 1. 2. Carne. in conf. 199. incip. circa primum, col. 2. vers. present enim noua vectigalia, Volam. 1. dicens, quod quædam modò noua vectigalia, nisi per Principem imponi non possunt, eodem modo, nec Gangel. bella, quia est eadem ratio, §. prout loquuntur Angel. & Paul. de Cassi. in l. 1. §. 3. C. Noua vectigal. & b. Bald. dicit, quod Ciuitates, quæ subsunt Principi, non possunt noua datia imponere, & imposita non debent solui, & consequenter illa iura trahit etiam ad collectas, & merito, quia videtur eadem ratio, & ita residet Corn. in dicto conf. 199. Bartol. in l. 1. moial. 2. C. de superindictio Bartol. in l. V. nica, nu. 24. vers. Quarebri primo, C. de mulier. & in qua loco, lib. 10. Bald. in l. placet, nu. 18. vers. circa verum, C. de sacrosacris. Alexand. l. 4. §. actus, nu. 3. ff. de iudic. Felin. in c. cum dilecta, nu. 95. de rescripto. Iul. Ferret. de Gabell. mun. publican. nu. 84. Nicol. Festas de Aestim. cap. 2. incip. quid sit collecta, Bertranus Argentens in consuetudin. Britannia, art. 277. §. 1. num. 1.

Ludolphus Schraderus de Fendis, par. 3. cap. 4. m. 40.
 54 **Veſtigalium** † adinuentio diuerſimodè apud Reges fuit, Myris Aegyptiorū Rcx ſupra Memphym lacum effodit in circuitu ambitum faciens ſtadium trium mille, & ſexcentorum, per octogintaquinque ſtadia è Nilo ſoſſam duxit ad Lacum iugis latitudine. Laudabile opus iſtud fecit, vt toti Aegypto promitteret, ob incerta Nili incrementa, vtraque cx fluuio redundaret, inueniret acceptaculum, nec ager limis, & arenis murilis ſicret, ſed eſſet agricolis fertilis, opus ſic it aprum, quando vellet aperire, vel claudere oſium ſuiui, viginiquatuor ſpecies piſcium lacus habebat, Argenti talentum in dies redditus, veſtigialis erat, † quod vxori conceſſit, ad vnguentorum vſum, & ad reliquum corporis cultum, quorum meminit *Diodorus Siculus, lib. 2.* ſic diuerſa veſtigalium narrare omiſſo *genera*.

CONDVCENS veſtigal, ſi ſcitando maiorem offerat quantitatem vltra ſolurum, admittitur
 56 ad conductionem, dummodo ſit iuſſiones † præſtetur, *ſi iuratio, in princip. ff. de publican. & veſtigal. iſticiem, qui conducunt, vel exigunt veſtigalia ſiſci, vel ciuitatis Romanæ, vel aliarum ciuitatum.*
 57 & locorum, Publicani † dicuntur, illos autem publicos peccatores appellat *Aceruſius, in l. 1. §. huc iuratus, in v. vrb. omnes habent, ff. de publican.* Non potuerunt facere tapiſſimum Domitius Vlpianus, quin contra illos excauſeſcon diceret, Quantez audacia, † quantæz temeritatis ſint Publicanorum iſtiones, nemo eſt, qui neſciat, ideo Prætor ad compenſandam eorum audaciam, hoc edictū propoſuit, vt notatur *in l. Quanta, ff. de iur. iur. quorum audaciam propoſuit Pet. de Anchar. in conf. 264. incip. præmiſſum dicitur, in fin. vbi conſultur contra publicanos, qui veſtigal ex equo, in quo, qui de illo,*
 59 *cum quo pro vſu ſuo equabatur, † veſtigal ſoluedum non erat. hinc in dubio contra eos pronunciandum dixerunt Aymo Cranetta in conf. 231. incip. circa præſentem, in fin. & Franciſc. Becet in conf. 96. incip. iſſo proceſſu, in fin. & voluit Marc. Anton. de Amatis, in deciſ. Marchia 35. m. 17. 18. vbi dicit, quod, vt plurimum ſunt homines puerſi,*
 60 *nec ſunt † omni exceptione maiores, & cines publici nuncupantur, quod antea plenius dixerat Iulius Ferrerius, de publicanis, & veſtigalib. m. 215. & 221. ideo illis ſine dicta ſideiſiſſione iura non crediderunt, vt ſupra proximè diximus, & plures alios text. allegat Antonius Heringius in commentarijs, de ſideiſſorib. c. 5. m. 318. cum pluribus ſeqq.*

SVBDITVS eſſe necceſſe eſt, quod originis ratione ſit, vel incola & ſic domicilij cauſa, vt illi
 61 collecta indici valeat, adeo quod † ſubditiōnem exigit, & per 2s. & librā, illi har collectæ indictio, vt in collecta obliget perſonam propter rem, *l. reſcripto, §. fin. ff. de numerat. & h. nor. Ita Err. in l. liberius, §. ſola, ff. ad municipal. de incol. dicens collecta eſt inuſus, quod imponitur perſonis, pro rebus,*
 62 *& ideo perſona debet eſſe † ſubdita ratione domicilij, vel originis, vt poſſit imponi, ſequitur Alex.*

in conf. 68. incip. viſi, & diſcuſſi, colum. 1. verſ. & primo, quia de iure vol. 2. in conf. 52. incip. viſi his, col. 1. vol. 5. in conf. 78. incip. iſt idcirco prima conſideratione, m. 5. cum pluribus ſeqq. verſ. vult ſecondum, vol. 6. in conf. 121. incip. iſt idcirco prima conſideratione, m. 10. vol. 7. Federicus de Senis, in conf. 151. incip. Thomaſe eſt. Franciſc. Aret. in conf. 133. incip. in cauſa vertente. Nicol. Feſtas de altimo, par. 1. cap. 2. numero 42.

FORENSIS itaque dubitandum eſt, an reus
 63 neatur ad collectas, pro rebus, † quas in alieno territorio, quis habet? *Bart. in dila. liberius, §. ſola, ff. ad municipales de incol. dicit illos non poſſe collectari, ex ratione ſupra proximè allegata, quia debet eſſe ſubditus, ſed Forenſis non eſt ſubditus, &*
 64 *ideo non † poſſet ei imponi, cum imponatur ſubdito. Idem Bart. in l. vna, m. 18. C. de mulierib. & in quo licet, muer. ſub lib. 10. Bald. in l. fin. ſub m. 3. C. ſine cenſ. vel relig.*

CONTRARIVM tamen dicit *Bartol. in d. §. ſola*, quod ciuitates hodie occupare ſibi hoc
 65 priuilegium collectandi forenſes. † Amplius idem *Bartol. in dila. l. vna, m. 34.* dicit quod in ciuitatibus Italiæ, quælibet ciuitas habet conſuetudinem imponendi collectas etiam forenſibus poſſidentibus in territorio, ſi eſt dubium, quod alibi poſitis, quàm in ciuitate originis, vel Domicilij non debeat ſoluere, alijs ſortè poſſet compelli etiam
 66 pro his, quæ habet extra territorium, *argum. l. fin. ff. de Decret. ab ordin. fac. idem Bart. in l. cum neque C. de incol. lib. 10. Alexan. in dila. conf. 52. incip. viſi his, col. 1. verſ. hoc præſuppoſitum, vol. 5.* dicens communiter per Italiam ſeruatur, quod collectæ im
 67 ponitur † Forenſibus in loco, vbi prædia ſita ſunt, de quo *Bald. in l. etiam ſub m. 18. verſ. Præterea generalis, C. de executione rei iudicat. dicit generalis conſuetudo ſeruatur, quod vbi quis poſſidet, ibi, & collectam patia. ur. & idem Bald. in l. fin. m. 1. C. ſine cenſ. vel relig. dicit, quod ille, qui poſſidet ſum
 68 dum, † ille debet ſoluere collectas. *Speculat. in tit. de cenſib. §. nunc dicendum reſtat, & in aliquibus eſt titul. de excoſitionibus. incip. nunc dicendum reſtat. m. 18. ſub verſ. Quid ſi aliqua vniuerſitas, dicit, quod Rheginus poſſidentibus bona Patmæ, ſoluere tenetur Tarnar, quos, & alios, quos allegat ſequitur Brix. etibus traſſ. de Gabellis, parte 7. verſ. incidenter, & voluerunt maior ex parte illi, quos allegauimus ſupra verſ. ſubditus, & ſic et quis habeat plures poſſeſſiones, & prædia in diuerſis territoriis, tamen debet ſoluere vbique, vt dicit *Franc. Mercus. in deciſ. delph. 459. m. 10. vol. 1.* & Forenſes de generali conſuetudine collectantur pro bonis in alieno territorio ſitis. *Hieron. Atagon. in deciſ. Florantina. 66. m. 2. in deciſ. 66. m. 9.* & hanc opinionem tenuit *Guido Papa in deciſ. Delphinal. 87. & Innocentius. Nyſingerius obſeruat. 7. centur. 3.* dicit *Guido Papa* in illo ſupremo tribunali a triginta annis, ita vi
 69 diſſe obſeruari, quod forenſes † in loco, in quo poſſident, debent collectas ſoluere, ſi non eſſet facta per æquatio in loco originis, vel domicilij, & ſic eſt opi-**

opinio *Baroli in dicta l. unica, nume. 34.* & eodem modo ficut opinio Dominorum Senatorum Delphinalium voluit *Mercurio Antonius Natta in consil. 118. num. 4. & per totum consilium, vol. 1. bene Dicitur in consil. 694. per totum in consil. 285. nu. 1.* & quatenus multa dixerit *Roob. Menes. in consil. 75. n. 82. et pluribus flog. vol. 1.* pro Dominis Auctoidis Braxionibus consulendo contra Ionaenses, contra enim consilium Menochii iudicandum pro Ionaensibus, pro quibus arbitror fuisse iudicatum, quamvis errare possem, hanc opinionem tenuit *Julius Ferrerius de publicanis, & gabelis, num. 507. 57. 580. 581. Nicol. Figeil. in decisum. 8. centur. 2.*

CLERICI vero, an teneantur ad solutionem collectarum? & per rationem, quod qui tenetur ad collectas debet esse subditus dicitur *supra proxime, vers. subditus esse, nume. 61.* sed ut dicit *Baroli in d. l. liberos, §. fidei.* Clericus non est subditus, ergo ad collectas soluendas cum laicis non tenetur, & ita

73 probatur in *consil. 74. per totum. §. Centur. 1.* cuius meminit *Joannes Baptista Cassade Remedys Subsidiary. Remed. 73. nu. 3.* & mirum illa scripta laudat *Remed. 93. nume. 2.* & istam conclusionem ad clericorum fauorem probatur de iure diuino, nume. 1. 2. de iure canonico, nume. 3. de iure civili, nume. 4. de iure Regni Neapolitani, nume. 5. Auctoritate Doctorum Canonitarum, videlicet *Glossa. Archidiaconi, Ioan. Andrea, Ioannis de Legnua, Antoni de Butrio, Abbatis Panormitani, Ioannis de Imola, Felici, Dominici de Sancta Gemina, Philip. Francisci, Francisci Accetii, Philippus Decy, Cardin. Zabarella, Lapidus, Ioannis Lopez, Diderici, Conradus, Alphonso Alvariz, nu. 6.* Auctoritate Doctorum in iure civili, *Glossa, Dym, Baroli, Baldi, Nicolai de Neapoli, Alexandri, Caidriani, Decy, Carri, Innocentii, Caluani, Graui, Amici, Nicolai Eusebii, Ioannis Baptista Ferreris, Natta, Ruini, Ripa, Rolandi & F. l. Iacobi Maadelli, Christophori de Castellano, Affili, Barli, Grammatici, Francisci de Platena, Antonii, Pape, Bessiani de Nigra, Follery, Capra, Duenna, Cassiani, Niccolai Grassi, nu. 7.*

PRO REFECTIONE pontium murorum, & viarum, an clerici teneantur? videtur, 73 quod sic per *l. ad inst. n. 1. nume. 1. C. de sacros. Eccles. Lucas de Pen in l. in inst. §. de sacros. Tribus lib. 10. Arp. Bellum in consil. 45. not. Confessio ciuitatis Aloriz. Antequam tamen consuetum *l. in dicta consil. 74. nu. 44. et pluribus flog. ex Panormi. Z. baroli. Eusebio, Alphonso, Aluaro, Io. Lopez, Barli, Cassiani, Caspilio, & Felici.**

CLERICI pro bonis patrimonialibus, an teneantur ad onera collectarum cum laicis? De iure civili expeditur est, in *Lissa. §. patrimoniorum autem, §. de numeris, & honor. quoniam in loco Aurelius Arcadius Chazaris Iurysanfilus inquit, ab huiusmodi muneribus, neque principiaris, neque veteranus, aut miles, alius ve, qui privilegio aliorum subnixus est, nec Pontifex? excusatur. Supplet ibi Arcadius, ergo nec clericus, nec Ecclesia. Loquitur de Pontifice, non de Pontificibus à Iesu Chri-*

sto institutis, sed de Pontificibus, qui ex Numme Pompilij auctoritate quoad res sacras instituti fuerunt, quorum *Linus lib. 1.* meminit *Lucius Fensille de Sacerdotis cap. 5. cap. 8. Pomponius Letus, cap. 10. Plutarchus in Numma, Alexander ab Alexandro Dierum Gemulus lib. 3. cap. 1. Alexander Sardus de Meritis Gentium lib. 3. cap. 17.* idem notatur in *l. 2. C. de Muneribus patrimon. lib. 10.* ubi habetur, quod munera, quae patrimonij publice utilitatis gratia iudicantur ab omnibus subeunda sunt, *Gloss. in c. 1. de consil. in 6. Andr. de Iser. in c. 1. in verb. extraord. rita collato. Guido Papa in decis. Delphinal. 7. sub nume. 1. vers. sed, & c.*

IN GALLIA clerici coniugati? clerici non viuentes clericaliter incidentes in habitu post condemnationem à Prætoro Viétraciensi factam, confirmata ab amplissimo ordine, 2. Augusti 1561. iurum, die 16. Aprilis 1586. iterum in anno 1603. sic ad collectas contribuere tenentur. *Renar. Chopin in consuetudin. Andegani lib. 2. tit. 4. art. 4. vel 2.*

CONTRARIUM tamen, quod clerici sint immunes à collectis pro bonis patrimonialibus, ita expressè tenet *Gloss. in c. fin. in verb. suis facultatibus, de iura, & benefic. clerici. vbi Abb. Panormi. Anton. de Butrio in c. 1. vers. Quid si consecrati. vbi Ioan. de Imola. ex c. de cons. Dominici de Sancta Gemina in c. 1. §. in ceteris, de cleric. coniugatis in 6. Philipp. Francisci cap. 2. de immuni. eccl. in 6. Andr. de Iser. in Consil. Regni. Siamimus, ut fama, vbi Math. de Affili. num. 10. vers. quare quare. Alexan. in consil. 68. incip. & visio in princip. vol. 2. Laurentius Silex in consil. 3. Ioan. Anton. de Nigra in extrag. Clementis Septimi, de Fide, & Honor. cler. nu. 103. Coraniti in l. 229. nu. 3.*

IN HOC REGNO Neapolitano Rex Carolus Secundus, in capitem *Ilazimus, quod clericis, 79* provisionem fecit, quod clerici clericuliter viuentes, non cogantur communicare cum alijs in collectis, & exactionibus alijs quibuscunque, nec pro bonis ecclesiasticis, nec pro patrimonialibus de portionibus eos legitime tangentibus, ubi optime scribit *Nicolas de Neapoli, sequitur Niger in dicta extrag. in verb. Privilegio, nume. 103. Coraniti in dicta l. 229. §. fin. nu. 3.*

PRO BONIS emptis, atque aliunde quibus, an clerici teneantur ad collectas cum laicis? videbatur aliquibus, quod si per prius, dum possidebantur à laicis erant bona posita in catastro, siue hbro xilini, siue collectarum, & sicerant affecta onere soluendi collectas, quod venissent in dominio clericorum, quod transirent ad illos cum eodem onere, cum collecta iam clarum sit, quod imponitur? tui? per personis pro rebus, *l. Refcripta, §. si iudicatum est, l. fin. §. patrimoniorum, l. secunda, §. de Muneribus, & honoribus, & propterea Lucas de Penna in l. in qua in verb. Auctoritas, C. de Præd. & alijs reb. Natuscul. l. 10. 80* dicit quod clerici tenentur ad has collectas, quæ sequitur *Math. de Affili. in Regis Consil. statutu, 91 magna, nu. 16. in §.*

CONTRARIUM ego tenui in *consil. 74. num. 9.*

num. 9. per totum num. 31. 40. 71. 42. & 43. centur. 1.
 83 ex Barolo, Balde, Angelo, & Nicolao de Neapoli, Archidiacono, Panormitano, Gemiano, Felino, Cardinale, Laurentio Calcaneo, Lauratio Sylano, Remigio de Genu, Francisco Barfais, Caracina, & Benedicto Canephyla. Quam opinionem etiam modo tenco, & corroboro ex alio, quia cum Andr. de Barolo in l. qui immunitatem in princip. C. de numeribus patroni. lib. 10. tenuerit opinionem contrariam, & allegaret pro illa, nihilominus dicit, quod illa allegaretur tamquam Regij fisci patronus. Tamen cum in Capitulo inito inter Regem, & Papam Honorarius sit dara & nominatim concessio facta immunitatis clericis in collectis, quæ specialiter sunt expresse loquentes de collectis, valet specialis concessio immunitatis, licet non generalis, sunt munera, in fin. ff. de vocat. muner. & ita refidet, Andr. de Barolo, cui quo ego refideo non solum pro securiori pro anima opinione, sed quia ipse fuit seminarium nobilissimæ domus Acconzaioe de Barolo Socrus mea.

COLONUS pro parte fructuum, qui ad ipsum spectant de dictis expensis tenetur ad collectas, 85 in reliquis tenetur prædiorum Domini habetur in l. hi pence quis, & in l. istibus, in fin. C. de Agricol. & censu. lib. 10. voluit Marian. Scur in conf. 119. incip. circa hanc questionem, vel. 1. vol. 1. Marc. Anto. Narrain in conf. 409. sub num. 7. vol. 2. vbi dicit, colonus 86 non tenetur solvere collectas, quæ imponuntur personæ pro rebus, quia ad illas tenetur Dominus Cardinal. Parisius in conf. 25. num. 9. & 10. vol. 1. Nicol. Bellon in conf. 27. num. 9. & 10. Olfavian. Cachera. in decif. Pedemont. 83. num. 3. 8. Bartol. in l. 1. C. de Annon. & Trib. lib. 10. ego cenfeo breuinet, quod si colonus 87 solus ꝑ colit agros pecunia, & nūmis, & dari sunt sibi aliqui fructus pro pecunia, quod eo casu non tenetur ad collectas, quia illi fructus cum dentur loco pecuniæ, & nummorum censentur fructus venditi, & dominus teneatur ad collectas, sed solus teneatur colonus, quando est partiaris, puta habet, medietatem, tertiam, vel quartam partem fructuum, quia pro illa ꝑ parte subibit onus collectarum, pro reliqua subibit dominus prædij, pro vii sic refident Cardinal. in dicto conf. 25. & Bellon. in dicto conf. 27. & videndus est Ioan. Maurinus. sup. Rep. l. unica, col. 10. vers. Adferat in hoc & in colonis laicorum tenet Bald. in l. acceptum, C. de usuris, sequitur Iulius Ferrer de Gabellis & publicanis, num. 540. Cachera. in decif. Pedemont. 83. Antonin. Theaur. in decif. 116.

89 **VSVFRUCTUARIUS** ꝑ similiter ad collectas tenetur, legens, vbi optima gloss. Finol. ff. de vsu, & vsufructu. legat. l. si alienus. ff. de vsufructu. Bald. in conf. 477. incip. vsufructuarius, vol. 3. Lud. Roman. in conf. 73. incip. circa primum, nu. 5. in conf. 230. in fin. Ruinus in conf. 77. in prin. vol. 1. Narrain in conf. 415. num. 1. vol. 2. Alexander in conf. 34. incip. vis processu causa. col. 4. vers. circa tertiam particulam, vol. 4. Marianus Scur in conf. 119. incip. circa

hanc questionem, in fin. versul. Decima confirmatur, vol. 1. & in conf. 243. incip. in præsentis consultatione, col. 2. Andreas Barbar. in conf. 84. col. 3. vol. 3. Corm. in conf. 86. littera... vol. 4. Ioan. Mauritius in Rept. l. unica. col. 107. versul. Accidit si prædictis, C. de mulier. & in quo loc. lib. 10. Nicol. Felassi. in tract. de elemos. par. 2. cap. 4. num. 26. 27. Steph. Gratian. in decif. Marchia, 20. num. 2. Olfavian. Cachera. in decif. Pedemontian. 83. num. 4. Aluani V. alios in consultatione sue decif. Lusitan. 116. num. 2. secunda factio. Sed quando collectarum ꝑ solutio in visu uctu nihil remaneret, & esset inutilis ad collectas non tenebatur. ex notatis per Corn. 2. arar. resolutionum lib. 2. cap. 2. n. 7. Enn. in conf. 206. num. 3. vol. 2. Narrain in conf. 7. vol. 1. Barfais in conf. 123. nu. 12. vol. 1. Surd. in decif. Mantuan. 28. num. 8.

91 **CATASTRVM** vocatur liber, in quo describuntur bona ciuium aprecianda per es, & libram, & ex quibus fit descriptio tributorum, collectarum & vectigalium, & ita appellatur apud Perusinos, vt scribit Bald. in l. placet, nu. 16. C. de Sa- 92 crof. Ecclef. vocaturq; bonorum descriptio ꝑ Gloss. in l. in verb. descriptione, C. de Apob. pub. lib. 10. ob hoc Nicolani Festus posuit illi libro nomen 93 ꝑ æstimi, ab effectu, quia ab Aestimatione, & taxatione bonorum illum appellatur. Sed catastro, & æstimi nomine promiscue vtitur Ludovic. Roman. in conf. 161. incip. vsus quæstionibus. de catastro, seu Aestimo vniuersitatis, in quo asseritur bona esse de partium voluntate allibata, an includatur titulum donationis habilem ad præscribendum ꝑ tractat Petrus Philippus Cornutus in conf. 114. incip. licet, vol. 1. vide in conf. 123. in subscriptione, & in conf. 225. incip. Alias, vol. 2. Et an, & quando, & inter quos idem Corn. in conf. 165. incip. Profecto, volum. 3.

Bona posita in Registro, siue catastro vniuersitatis, & communitatis de Iure communi censentur 94 ꝑ hypothecata pro Collectis, vt voluit Paulus de Castro, in l. inter debitorum, num. 4. ff. de post. Franc. Aretnus in conf. 104. incip. In causam agnoscit, col. 1. Idem in conf. 83. col. 1. volum. 3. antea Baldus in l. 1. Quod si nemo, col. 4. versul. super secundo puncto ff. Quod cuiusq; minor sit in c. 1. S. no. Romanorum, vers. Quid de collectis, vbi de pace censetur, quem refert, & sequitur Decius in conf. 285. incip. & protinus facultate, col. 2. sub num. 5. vers. Quinque facti, Ioan. Anton. Rab. in conf. 9. num. 7. Cardinal. Parisius in conf. 22. num. 77. vol. 1. Olfavian. Cachera. in decif. Pedemont. Decif. 91. num. 4. vol. 1. Castellian. Corta in Memor. in verb. collectas. idem Cachera. in decif. Pedemont. 95. sub num. 32. August. Beron. in conf. 150. nu. 3. vol. 3. Andr. Aleciat. in conf. 168. nu. 5. 6. Surdus in decif. 331. num. 2.

PENSIONARIUS cum habeat Pensionem ex fructibus beneficii, tenetur ad collectas, 95 ꝑ quia est onus reale, vt Ludovicus Romanus, in conf. 388. incip. in casu prepositi thematici in princip. voluit Hieronym. Gigas in tract. de Pensionibus, q. 43. in princip. videndus est Petrus Rebuff. in tractatu de

de pacificis possessoribus, num. 138. vers. Et breui dicitur, dum dicit non teneri ad onera consueti, puta hospitalitatem, neq; ad solutionem Iurium Episcopialium, de quibus in c. in quibus, de offi. ordin. c. de nominat. de Proband. Sed tenetur ad inconsumptam, quæ imponitur ecclesijs extraordinariè, puta ad decimam Papalem, vel refectionem Pontium. Teneri autem pensionarium ad subsidium charitativum, & collectas pro Rata, voluit Barthol. Belandus, de charitativo subsidio, q. 37. Idem Gigas de pensionibus, q. 28. num. 19. faciunt scripta Ioan. Baptista Costa de Portione Rata, q. 102. num. 6.

96 ECCLESIA, & clerici an teneantur ad collectas, de clericis dixi supra hoc titulo versum. Clerici verò, num. 75. Quo verò ad Ecclesiam, communis opinio est, quod collecta, & onus rei impositum reale, antequam res ad Ecclesiam pervenisset, quod transit ad Ecclesiam cum onere suo, & ut ex Archidia. Petrus de Anchor. Dominie. de sancto Genesio. Ioan. de Imoh. Philipp. Franc. & alij in cap. de Immunit. Eccles. in 6. solut. de Con. Iacob. Buriga. & Barol. in l. platea C. de sacros. Ecclesijs, cum alijs cumulatim per Andr. Tiraquel. in tract. de Iure primogenituræ, q. 43. num. 9. Regidus Thomas. in tract. de Collectis, §. Excusatio, num. 32. cum seq. Nicolaus Festus. de Decimis parte 4. cap. 1. num. 1. 2. Marb. de offi. in consil. Regni. Hæc editio. Guido Papa in decis. Delphin. 79. Int. Ferret. de Gabell. numer. 428. Ioan. Ant. de Nigris in extraneis. Clementis septimus de vicia, & honestate Clericorum, in verb. Privilegio, num. 334. Ioan. Petr. Surdus in decis. Mantua 20. num. 1.

97 quod transit ad Ecclesiam cum onere suo, & ut ex Archidia. Petrus de Anchor. Dominie. de sancto Genesio. Ioan. de Imoh. Philipp. Franc. & alij in cap. de Immunit. Eccles. in 6. solut. de Con. Iacob. Buriga. & Barol. in l. platea C. de sacros. Ecclesijs, cum alijs cumulatim per Andr. Tiraquel. in tract. de Iure primogenituræ, q. 43. num. 9. Regidus Thomas. in tract. de Collectis, §. Excusatio, num. 32. cum seq. Nicolaus Festus. de Decimis parte 4. cap. 1. num. 1. 2. Marb. de offi. in consil. Regni. Hæc editio. Guido Papa in decis. Delphin. 79. Int. Ferret. de Gabell. numer. 428. Ioan. Ant. de Nigris in extraneis. Clementis septimus de vicia, & honestate Clericorum, in verb. Privilegio, num. 334. Ioan. Petr. Surdus in decis. Mantua 20. num. 1.

98 Ego verò cum dixerim, quod ex pluribus meam sententiam in contrarium in disse. cens. 74. num. 40. cum pluribus seq. censur. 1. nunc idem dico, remittendo opinionem meam Sanctæ Ecclesiæ sapientibus.

99 PRO CENSU annuo, an debeat solvi collecta, vel gabella, si sit continuus super re immobili collecta, quæ imponitur super rebus immobilibus, sine dubio, vendicatur sibi locum super redditu, & censo anni redditus, præsertim si est venditus super bonis stabilibus, per multa allegata per Ioan. Petrum Surdum in decis. Mantua 204. per Ioan. Hieron. Magan. in decis. Florentin. 107. num. 9. Gaspar. Mailrill. ad Petrum de Grigor. de censibus, q. 7. no. 35.

QUANDO inducitur collecta per Regem, aut supremum Principem, qui mandat sibi, & datur, omnes tenentur etiam pro rebus suis alibi suis. Guido Papa in decis. Delphin. 5. sub num. 1.

NOBILIS exercens se operibus rusticis manualibus in proprijs prædijs, & possessionibus rusticis, non debet cogi ad solutionem collectarum, quibus coguntur rustici, & ignobiles, præsertim si exerceret Agriculturam, ut voluit Andreas Tiraquell. in tract. de nobilitate, c. 27. per totum, & in cap. 32. Guido Papa in decis. Delphin. 41. num. 1. arg. eorum, quæ scripsit Spench. in tit. de clericis cum ingenti, in princ. vers. sed quomodo dicitur, dum loquitur de clerico, qui opera rustica exercet in proprijs possessionibus, & quod non amittit privilegia clericali. Idem Guido Papa in decis. 196. sub num. 2. in decis. 392. num. 1. scripti de hoc alibi.

TONSVRE primæ clerici grammaticæ attendentes dicuntur clericales vivere, & ad collectas cum secularibus non tenentur, arg. l. 1. C. de Episcop. & clericis, Guid. Papa in decis. Delphin. 83. num. 1. & decis. 383. num. 1.

VXOR nobilis, nupta viro ignobili, debet solvere collectas cū ignobilitate, sequitur enim viri ignobilitatem, arg. in l. femina, §. 1. ff. de fenator. Guido Papa in decis. Delphin. 349. num. 1. eodem modo si perleverat in viduitate dū viri ignobilis, similiter eiusdem ignobilitatem sequitur, quæ admodum, si nubere nobili in viduitate iam dū, in l. 1. C. de dignitat. lib. 10. & ad solutionem cum ignobilibus non tenebatur, Idem concludit in decis. 380.

CONSILIARII Regij, siue Senatores, an teneantur solvere collectas cum plebeis, traheatur hæc questionem Guido Papa in decis. Delphin. 376. in qua dicit illos immunes, sed admodum frigidè, in eorum tamen gratiam Imperator, Senatorum (inquit) substantias, quas in diversis locis, & provincijs possident homines eorum, tam à Temptarijs oneribus cōcedendis, quam à cæteris præstationibus, quas iudices describunt, necnon etiam ab omnibus sordidis muneribus extraordinarijs quæ, & vilioribus, liberos esse præcipimus, nullaque forte infringiri functionis indignæ, ut in l. Senatorum, C. de dignitatibus, lib. 12. Hinc referunt sibi Imperator, in l. Nemo, C. eod. tit. dicens, Nemo Praefectus Urbis, circa præceptionem, vel scientiam nostram, ulli muneris subiugiet Senatorem, nemo Curiam nostram immani placet iniuria. Si quid enim senatoris præditi dignitate fuerit forte mandandum, nostro est indicio referendum, sit namque dignitas, si nobis iubentibus sustineatur. Si enim Imperator, in Consiliarium, & Senatorum suorum, non designatur numero aggregari, & in l. quisquis, C. ad leg. Int. Maiest. si ipse Princeps, solutus legibus, qui (per pluries dictum) collectas, tributa, & vectigalia imponit, quemadmodum ipse est his nexibus collectarum, & tributorum immunitis, quare, & consiliorij sui Consiliarii, & Senatores non faciet immunes? quando videmus filios ante Senatoris dignitatis apices natos, similiter præter honores filij habent, & in clarissimæ dignitate filij permaneant, l. si Senator. C. de dignitat. lib. 10. in l. præcipimus, eod. tit. dicitur, vi Senatori, in qualibet provincia constituto nullam habeant iudices, iniungendi aliquid forte publici muneris potestatem, quam opinionem firmat Ioannes Maurinus in Rep. vnicæ fol. 133. vers. iudicatur deim. C. de Mulieribus, & in qua loc. lib. 10. Petrus Gregorius Syntagm. iuris vniuersi, lib. 3. cap. 8. num. 9. Nec mirum, quod Principum Consilij, quod similiter immunitate sunt digni, quos illius lateris Comitaratus Illustrat. vnicæ, C. de Praepositis Sabari, lib. 12. cum multis similibus traditis per admodum Illustr.

D. Iohannem Baptista Valenzuelam Valenzuela Regem in conf. 94. an. 1. cum plurib. seq. col. 1.

DECLARA quod quamquam Senator, siue Conſiliarius priuatur dignitate nihilominus, vti-
tur ſimilibus ꝓ priuilegijs, & prerogatiuis, *arg. l. vni-
ca, C. de cunctis, qua prouincias regunt, lib. 12.
C. l. 1. de legem, C. de excuſatione. Muer. lib. 10. &
vultu Guido Papa in decr. Delphin. 377. allegat Spe-
culum in tit. de Legat. § fin. verſ. item nota. num. 8.
dum dicit, quod ei qui fuit Legatus ſemel, ſemper
reuerentia debetur in memoriam priſtinæ digni-
tatis.*

SVBDECLARA, ſecus eſſe ſi fuerit, ob
delictum ꝓ priuatus, quia ex illo ſe indignum iu-
dicauerit. & ob turpem cauſam fuerit Senatu
morus, nam Caiſius Longinus, non putat ei permit-
tendum, qui propter turpitudinem ſe oratu morus,
nec reſtitutus iudicare, vel teſtimonium dicere,
quia lex alia repetundarum hæc fieri vetat. *Sic Mar-
cellus, l. C. in Leſiſus, ff. de ſenatoribus vtiur d. ten.
Iuan. Mauritius in Rep. l. unica fol. 126. verſ. à cuius
opinioe, C. de Mulier. C. in qua loca, lib. 10. Sed me-
moriam ego ꝓ aſſero in Lindes, C. de dignit. lib. 10.
dum inquit, ludices, qui ſe ſurtis, & ſceleribus fue-
runt maculaſſe conuicti, abſatis codicillorum inſi-
gnibus, & honore ꝓ xui, inter peſſimos quoſq;
& plebeios habeantur, nec ſibi poſthæ de eo ho-
nore blandiantur, quo ſcipſos indignos iudicave-
runt.*

IN GALLIA in ſupremo Parlamenti Sena-
tu cum plebeis ad ſoluendum collectas, & Tallias.
Regias condemnatus fuit Robertus ꝓ Chorbis
duorum conſiliariorum vnus filius, alterius
frater D. Tromcone Senatore litis relatore, die 21.
Iulij 1582. vt reſert. *Renatus Choppinus in conſuet.
Andegau. lib. 2. tit. 3. art. 10. in marg. col. 2.*

REGLÆ collectæ, quæ ſint, præſertim quas
hoc Neapolitanum Regnum dat Regi noſtro,
diuerſa continent nomina, quas populus exhibet
quoad focos, ſine focagia, & focularia, & iſta ſolu-
tio fit, quaſi imitando ꝓ antiquiſſimum Romanæ
Reipublicæ exemplum. Dicam breuius, quan-
tum potero; Nulli dobium eſt cenſire, numerare
eſſe, primus ꝓ cenſus Romæ actus à Seruio Tullo
Rege, vt docet *Linus, lib. 5. numerata ſunt Ciuium
capita octoginta quatuor millia, & ſepteingenta.
Poſtea octo Reges, Origo Cenſorum orta par-
uiſi initij, creuit curſu modici temporis, & ad ſum-
mum fatigium erecta. Primi cenſores ꝓ Populi
Romani fulſtagijs creati Papirius, & Sempromius
M. Geganio Macerino, & T. Quintio Capitolino.
Coſſ. ſed C. Valerio, & T. Lucretio Coſſ. iuſto cen-
ſu inuenta fuere Puberum Romanorum trecenta
triginta millia, & ſingulis quinque annis fiebat,
dicebaturque iuſtrum, ꝓ quæ latius patent apud
*Linum lib. 4. lib. 7. lib. 9. Lucium Feneſtella de
Magiſtratu, cap. 17. Lucium Fluronem in Epitome Li-
n. lib. 53. & alij, quos nunc omitto. Itaque iſta ca-
pitulum numeratio apud Romanos capitatio dici po-
tuit, de qua vltra, quæ diximus, ꝓ dicemus in-**

ſerius. In hoc Regno fit numeratio per curiam Re-
giam ꝓ ſingulo adueniente vigeſimo quinto, vel
(vt Regi placeat) ante vel poſtea anno, Mittuntur
autem per totum Regnum Numeratores, qui in
vnoquoque oppido, Caſtro, ciuitate, & villis, de-
ſcribunt domos, & habitantes in illis, deſcribentes
capita parum familias, vxorem, filios, & filias,
factaque in toto Regno numerationem, in Regia Ca-
mera libri conſeruantur, & auditis poſtmodum v-
niuerſitatibus, ſi qua grauata ſibi videretur, illa ſol-
vendum numerum mille mille foculariorum ſol-
uit annuos ducatos. pro quolibet foculari, facto
computo in eadem Regia camera, quantum vni-
cuique vniuerſitati competit. Et ſuper eodem fo-
culariorum numero fundantur alij ſuperuenien-
tes ex impropiſo collectæ, de quibus plura dixi in
*Commentarijs de Regis Catholici præſentis, cap. 20.
C. in cauſ. 1. centur. 2.*

FOCVLARIIS deficientibus, vel numero
illorum deſiciente, an ceſſet illorum ꝓ collecta?
Quod ceſſat pro illa quantitate, qui deſiciunt, Re-
ges noſtri, quando ſit noua numeratio, ſi omnes
repetiuntur extincti, non exigunt amplius ex illis
collectas. Ob quod dum propoſuit hanc quaſtionem
D. Iohannes ꝓ Baptiſta Ceſta diſtiſſimus l. C. Pa-
pienſis in tractat. de Portione Rati. q. 103. vb. ſcitu
hanc eandem opinionem, quia pro rata cuiuſcun-
que deſicientis focularij deſicit collecta, & hoc or-
dine vtinur in hoc, quia in omnem euentum ſi de-
ficit, vel augetur numerus, intra vnâ numerationem
& aliam, ſit ſolutio pro tantis focularibus, pro
quantis ſunt numerata. Cum autem aduentus fa-
ciendi nouam numerationem, ſit enumeratio, tunc
ſi reperitur aucta, augetur ꝓ ſolutio. Si deſectum
deſicit, & ita iuſto libramine vtuntur Reges no-
ſtri.

CENSVARIVS, qui percipit cenſum à
Domino, qui illud vendidit, non tenetur ad colle-
ctas, ſed tenetur Dominus, qui vendidit omnia
cenſum ſuper ſe, quam poſſidet, ratione poſ-
ſeſſionis, & onera ad poſſeſſorem pertinent, *l. fin. C.
ſue cenſ. vel reſol. Dec. in conſ. 694. incip. pro reſolu-
tione, col. 2. num. 10. verſ. C. iſta conſuſio. Collectas
enim ſoluere ad poſſeſſorem pertinet, ꝓ vt in di-
ſta, l. fin. & habetur in l. Imperatores, ff. de publican.
Andr. Barbaſ. in conſ. 44. col. 1. verſ. 3. Barib. Sacin. in
conſ. 217. incip. circa hanc quaſtionem, col. 2. verſ. 2.
Decimo confirmatur, in conſ. 243. incip. in præſenti
conſultatione, col. 2. verſ. ſed ex mente, col. 2. Curiaſus
in conſ. 42. num. 1. cum alijs allegatis per Sur-
dum in conſ. 162. nu. 26. 27. col. 2. Stephan. Gratian.
in decr. 20. nu. 2.*

ARGVMENTVM.

Filiorum legitima eſt triens, ſi fuerint quatuor,
vltra hunc numerum eſt ſemis, quæ non
debetur non ſuccedentibus ab inteſtato,
ſœminæ autem, & ſi excludantur a ſuccel-
ſione

fione faciunt partem in taxatione legitima, filijs tamen debita est iure naturali, & nepotibus ex filijs, & etiam ex filiabus. Ascendentibus pariter debetur triens, etiã si filius monasterium instituerit. Fratribus, & sororibus non debetur, nisi turpis instituitur persona. filijs est relinquenda abique gravamine, & titulo honorabili institutionis. Patre tamen vivente non debetur, filiz debetur quando nubit in vita patris; à die mortis veniunt fructus cum legitima, Naturali & spurio non debetur legitima, nec hæreditas; Auctis bonis paternis si legitima assignaretur in vita patris, filius, & filia petunt supplementum. Statuto tolli non potest legitima, sed minui, donatione tamen non minuitur; studiorum sumptus non minuunt, cuius petitioni præscribitur triginta annis: detrahatur ex bonis liberis non prohibitis alienari, quorum æstimatio fit tẽpore mortis testatoris, & transmittitur ad hæredes.

SUMMARY.

- Legitima si erunt, duo, tres, vel quatuor filij, omnes habebunt trientem ex parentum substantia, quæ est tertia pars bonorum, si vero erunt quinque, vel plures habebunt semissem, scilicet medietatem bonorum.
- Legitima non debetur non succedentibus ab intestato, num. 3.
- Intellectus constitutionis Regni Neapolis incip. in aliquibus, num. 5.
- In Regno Neapolitano mulier exclusa propter masculos, non habet minus legitima.
- Mulier à tuto exclusa à successione ob masculos, an in taxatione legitima enumeretur cum masculis? num. 7. 8. 9. 10. 11. & 12.
- Mulier Religiosa professæ, nec facit partem, neque admittitur ad partem iactæ placitum Senatus Papsini.
- Jure naturali, an ratione naturali debeat legitima? Declara, num. 14. 15. 16. 17. 20. 21. 22. & 23.
- Prælegata privilegia habens, ut præcedant etiam in concursu filiorum, secus tamen quando legitimam filius debuit, num. 29.
- Nepotibus ex filijs debetur legitima, sed quid in bonis Aut? num. 25.
- Nepotibus ex filia, an debeat legitima?
- Ascendentes in bonis descenditum, an debeant habere legitimam, & quanta illa sit? num. 28. 60. 65.
- Filius monasterium ingrediens ex bonis monasterii datus, an debeat patri legitimam, num. 30. 31.
- Transfensales, non debent habere legitimam in bonis summa Decisionum Tom. I 11.

- fratrum, vel sororum, nisi iussu per sua, infamia, turpitudine, aut laici nota macula, & per se. Declara, num. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. & 41.
- Legitima est quota bonorum, non autem hæreditatis, Declara, num. 43.
 - Omne æt alienum à bonis detrahatur, antequam capiat legitima, num. 45.
 - Gravamen, vel onus nullum recipit filiorum legitimam.
 - An parentes legitimam filijs institutionis Titulo honorabilis relinquere debeant? Declara, num. 48. 49. 50. & 51.
 - Legitima vivente patre, filio an debeat? num. 54. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74.
 - Legitima à filio statim à morte patris illi debetur.
 - Filia legitima debetur in Vita patris dum nubit, præsertim in hoc Regno Neapolitano, in quo dos legitima, & parag loca succedit.
 - Fructus, an veniant ipsius legitima à die mortis testatoris?
 - Assignare, num possit in vita pater legitimam filio inuito? num. 57. 58. 59. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. & 74.
 - Naturali, & spurio, neque hæreditas, neque legitima regulariter debetur, & qua ratione? num. 62. 63. 64.
 - Pater licet filiam dotaverit, & dotæ contentis illa fuerit, vel dotem, vel quid aliud illi reliquerit, cum cõminatione, quid vel aliud peteret, agere poterit ad legitimam supplementum, maxime si in testamento aliquid illi reliquerit.
 - Statim legitima in totum tolli, an possit? num. 77. 78. & 79.
 - Donatio, an minuat legitimam, num. 81. 82. 83. 84. 85. & 86.
 - Hypotheca esse bona patris pro legitima filij, num. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95.
 - Studiorum sumptus, & expensæ factæ per patrem, & sumptus in Dolloratu filij, an impendant, num. 97.
 - Dum filius petit legitimam, hæres replicas expectandam esse diffussionem plurium creditorum hæreditariorum, quæ pendente, non esse tractandam de legitima, & hoc dubitatur? num. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108.
 - Per substantiorem pupillarem expressam, an prius mater legitima, vel Rebelianica, & quando dicatur expressa pupillaris? num. 110.
 - Intellectus, l. Papinianus, S. sed nec impuberis, ff. de officio testis.
 - Præscriptio, quæ currat ad petendam legitimam? Declara, num. 112. 113.
 - Rebus, & legatis in specie alienari prohibitis, an possit ex illis legitima detrahi, quid si adiut, vel non adiut alia bona? num. 115. 116. 117. 118.
 - Æstimatio bonorum pro taxanda legitima, faciendæ est pro tempore mortis testatoris.
 - Non est in voluntate filij, super quibus rebus velis legitimam, sed ita ut patris iudicio, si hoc tacuit, sin autem arbitrio iudicis, num. 121. 122.
 - Legitima, sine debito bonorum subsidium, an ad hæredes transmittatur, num. 124.

115 *Legitima, an debeat ex Regno, Ducatu Marchi-*
natu, comitatu, & ex alijs feudorum Titulis, vel di-
gnitatibus.

126 *An ex iuventutis omissione legitima amittatur? nu-*
mero 127.

TITVLVS DECIMVS SEXTVS.

De Legitima.

Legitima filiorum in bonis paren-
tum per Imperatorem taxata est
secundum numerum liberorum,
qui si sit unus, duo, tres, v. l. qua-
tuor, ex substantia parentum, omnes
habebunt ritorem, qui est tertia bonorum pars,
si vero erunt quinque, aut plures, habebunt semis-
sem, iudei medietatem bonorum. *Relata aut. No-*
uissima, C. de iussu testam. quod iure ab antiqua di-
spositione aucta est. quoad hanc dispositionem no-
uissimam. Angel. in §. 1. in fin. in Auth. de Haredib.
& Falcid. Benedic. Capra in conf. 73. numer. 8. latif-
simi Cardinal. Paris in conf. 23. numer. 4. in conf. 25.
nu. 31. 34. vol. 2. in conf. 30. numer. 4. in conf. 53. nu-
mer. 69. 70. 71. in conf. 55. numer. 13. volum. 3. Rima-
wald. Senior. in conf. 245. numer. 1. in conf. 257. nu-
mero 1. 3. 8. volum. 2. in conf. 339. numer. 3. 25. cod.
volum. 2. Corn. in conf. 48. in fin. volum. 2. Marian.
Socii. in iur. in conf. 25. volum. 1. Barth. Socii. in Re-
gul. 152. Ioan. Cephal. in conf. 5. numer. 44. volum. 1.
in conf. 245. numer. 23. volum. 2. Roland. à Valle in
conf. 39. numer. 4. volum. 3. Ayra Cravetta in conf.
219. Bartholom. de Cassen. in conf. Burgundi. et
ital. des Successors, §. 2. glossa. Nicol. Bellon. in conf.
83. numer. 12. Mathieu de Affili. in dec. Neapol.
76. numer. 1. Sforza Oddus in conf. 5. num. 5. vol. 1.
Fabius Turrett. in conf. 11. num. 2. 1. ol. 1. & in conf.
5. numer. 10. cod. 1. ol. Aluar. F. Alas. consult. sine dec.
Luftan. 61. numer. 3. dec. 110. numer. 10. Fabius de
Anna in conf. 2. numer. 26. Guidus Panciroli in conf.
1. num. 101.

NON SVCCEDENTIBVS ab inie-

3 *stato, i legitima non debetur. Angel. in conf. 300.*
incip. Punctus. Dec. in conf. 26. num. 4. Marianus Se-
nior. in conf. 150. num. 18. vol. 1. in multis allegatis per
Ioan. Cephal. in conf. 5. num. 43. vol. 1. Bened. Capra in
conf. 6. nu. 1. in conf. 76. num. 10. dum dicit, quod regu-
lariter à successione ab intestato i in conf. 88. num.
3. Iacob. Menck. in conf. 33. numer. 8. vol. 2. Barnab.
Cornaz. in dec. Lucen. 54. num. 28. Ioan. Cephal. in
conf. 146. num. 10. ol. 1. Riminald. Senior. in conf. 34.
nu. 5. volum. 8. Emanuel Swartz in Theaur. receptor.
fontes §. legitima, num. 89. 3. luss. Aldob. in conf. 26.
num. 115. Archib. Pedrech in conf. 15. num. 10. 11. conf.
32. num. 50. Cardinal. Benenzy in dec. Imperi. in a.
domina. 64. num. 3. par. 1. Iuno 1.

FOEMINAS copulari in numero filiorum
quoad taxationem legitimæ, etiam si à statuto ex-
cludantur à successione propter masculos dubita-

tur, pro vt sumus in hoc Regno Neapolitano per
4 *Conf. incip. in aliquibus. i dummodo docetur con-*
grua dote à fratribus, quæ interpretata est ab om-
nibus sapientibus Regni, quod non sit minor legi-
tima, i quod ultra omnes eorum enucleauit, ita, vt pau-
ca reliquerim posse coacervari ab alijs, distinguens
rem pluribus articulis, de quibus dixi supra titul.
4. de iure Dotum, num. 32. 1. cum pluribus sequenti-
bus, hoc eodem modo 3. Summa Decisionum. Vnde
quantum ad questionem propositam, an femina
6 quæ est exclusa à successione cum i masculis à
statuto, numeretur in numero liberorum, quoad
taxationem legitimæ, si erit Triens, vel si mis. Vera
conclusio est, præsertim in isto Regno, quod mul-
lier quæ sit contenta dote de parago, quæ ascen-
dat ad legitimam, licet non succedat cum illis, ta-
men numeratur ad probandam, & taxandam legi-
timæ quantitatem cum fratribus, hoc voluit Bald.
in l. unica, §. in primo, sub numer. 1. C. de Caduc.
rell. Anton. Capic. in dec. Neapol. 158. numer. 8.
9. Guid. Papa in dec. Delph. 295. & in dec. 599.
& in Singul. 709. hanc opinionem firmavit
optimè Bartholom. Socii in conf. 76. incip. visus testam-
ento Petri, colum. 1. vers. ad prædictorum confirma-
tionem. sub numer. 8. o. volum. 3. Corn. in conf. 197.
colum. 3. vers. & hanc partem, vol. 1. Angel. & Fran-
ciscus Atreui. in l. place, §. Dabus, f. de legat. 1. Ioan.
Cephal. in conf. 46. numer. 21. vixit ad num. 31. vo-
lum. 3. Nicol. Borrius in dec. Burdigh. 104. nu-
mero 10. Ludovic. Martini in conf. 23. numero 20.
& per totum, Ioan. Bapt. Laderich in conf. 126.
numera 6. volumine 1. Petrus Iacob. de Aureliaco, in
Præfata, in tit. de constitution. ex leg. omnimodo,
columa 4. vers. sed quod erat, quem refert, & sequi-
tur. Isaacum. Citerfinger. in v. format. 22. centur. 4.
probavit hanc opinionem Bald. in dicta aucten. No-
uissima, colum. 2. C. de iussu testam. & in l. si pa-
tronus, in princip. C. de iuss. & legitim. hered. & ex
alijs si querit Alexand. in conf. 197. persellit ver-
bis, num. 1. volum. 6. Iacob. Ferrerius ad Guidon. Pa-
pæ, in dicta dec. 599. Federicus Sentes, in conf. 20.
numero 11. lib. 6. somo 1. Ioan. Baptista Cassia in tra-
de Portiane, Rat. a. quæst. 37. numero 5. 6. & est com-
munis Doctior. opinio, quam ex multis comproba-
rem, nisi viderem præsertim in hoc Regno esse ver-
issimam præfatis adde. Raphael. Cimen. in conf. 135.
incip. si ante statuto, colum. 1. vers. qui enim aliquan-
do, Ioan. Petr. Sordani in dec. Mantua. 252. numer.
1. Petr. Gregorium Simagmatum turis vniuersi, libro
44. capitulo 5. num. 8. Gerard. de Maynard. in dec. 126.
lib. 2. lib. 4.

7 **TAMEN** de Religiosa Professæ, quod non ad-
mittatur ad partem i voluit Amplissimus ordo So-
natus Parisiensis, vt restatur Ricardus Choppinus in
consuetudin. Andeg. lib. 2. titul. 3. articul. 23. fol. 212.
volum. 2.

CONTRARIAM opinionem, licet teneant
nonnulli per quinque opiniones relatas per Anto-
nium Gabrielium, communis opinionem lib. 6. titul. de
legitima, conclusio. 2. num. 3. Tamen istæ opinioes

- 8 † loquuntur secundum diversitatem statutorum
qua opinionēs primus omnium numeravit *Cur-
ius Securi in conf. 5. incip. Alphus*, sed in specie
Cardinal. Parisius in conf. 5. nu. 37. volum. 1. tenuit
lunc opinionem quando fœminæ sunt exclusæ
9 simpliciter † a successione, ut tunc deum non ha-
beatur tamquam filia, & idcirco dicit non nume-
rari inter filios, quam opinionem alij non tene-
runt, & præsertim idem *Cardinal. Parisius in conf. 36.
num. 29. 30. & 31. volum. 2.* dicit, quod quando in-
10 truit alicuius prohibetur succedere, isto casu fœ-
minæ enumerantur in numero filiorum pro taxan-
da legitima. Et simili modo in filiabus simpliciter
11 exclusis, quibus nulla debetur † legitima, non nu-
merari inter filios dicit *Bohard. à Valle in conf. 21.
num. 7. volum. 1.* & sic in isto Regno Neapolitano,
cum fœminæ excludantur extantibus masculis, à
quibus debent dotari de paraggio, vique ad legiti-
mam, sequitur opinionem contrariam esse veram.
12 Sed pro opinione, quod fœminæ interveniant †
non obstantibus supradictis quinque opinionibus,
satis resolvit *Errerius in conf. 135.* Sed diligentissimè
per *Tiberium Decianum in dicto conf. 46. num. 21.
vique ad num. 3. vol. 3. per Ioan. Baptisam Lader-
chium in conf. 125. in conf. 126. per totum, per Lud-
vicum Morosinum in dicto conf. 23. nu. 30. per totum per
Ioan. Baptisam Cossam, in tract. de Portione Rati, q.
37. nu. 5. 6.*
13 IVRE Naturali deberi legitimam † filio au-
thoritate e. *Raynolus extr. de testamēt.* & ex alijs
tradit *Andr. Tiraguel. in tract. de Primogenit.
cap. 35. num. 10. ante cum Bald. in l. 1. §. ius naturale,
num. 8. ff. de iust. & iur. Lud. de Molina de Hispan.
primogen. parte 1. lib. 2. cap. 1. num. 14. Andr. Gail.
præf. observat. lib. 2. observat. 122. num. 16. Laurentius
de Palaijs, in tract. quod Hæreditas mascul. num. 173.
quem recitat. Caser Barzani, in decis. Bononiens. 97.
num. 19. Nicolaus Bellon. in conf. 3. sub num. 2. Car-
dinal. Parisius in conf. 93. num. 40. volum. 2. quem re-
fert, & sequitur Ioan. Petr. Sardus de Alimentis, ti-
tul. 1. quaest. 19. num. 7. Sforza Oddus in conf. 5. nu.
3. volum. 1. Cuius de Remedys subditur. prælud. 1.
num. 10. Menoch. in conf. 77. num. 4. volum. 1. in conf.
168. nu. 4. 23. volum. 2. in tract. de Arbitr. sud. quaest.
lib. 2. cent. 2. causa 149. num. 12. Marc. Amer. Nota in
conf. 201. num. 9. volum. 1. Martin. Iun. in conf. 62. nu.
10. volum. 3. Fabius Turrett. in conf. 5. num. 27.
volum. 1. Capelli Tholaj. in decis. 437. D. Carolus
Tapia Regens de rebus religiosis, in verb. sua, cap. 3.
num. 2. 3.*

TAMEN cum plures rationes pro iure Na-
14 turali, plures etiam quod dicitur † Iuris Civilis, alijs et-
iam, quod sit iuris gentium elegantè tradit *Anto-
nius Gubernius Tholosanus. Quæstionum iuris, lib. 1.
cap. 15.* nullam tamen declarum opinionem pro-
bavit, sed novam, dicit ipse tradere opinionem da-
ri filijs legitimam, id postulare æquitatem, naturæ
legem, & æquissimum Sanguinis vinculum, ut pa-
ternæ, & maternæ facultates liberis deferantur,
non modò, ut vivant, sed etiam, ut cum summo

parentum, & familiæ ornamento, honorificè vi-
vant, & ab his, qui eos procreant, & aluerunt,
contempti non videantur. *Hac Gubernius.* Et hoc si-
mile viderunt alij, qui dixerunt esse legitimam fi-
lius iuris † naturalis, idest infinitæ naturæ debi-
tam. Hoc dixisse videtur *Iulius Iustinus Imperator. in
§. primus, si quis illud est, in Auth. de Hæredit. &
Falcidia ibi,* tanquam hoc secundum ipsam natu-
ram debeat, quale est filijs, & nepotibus, quod
ante alios voluit *Matthæus Martellus de Successionib. ab
intestate. Membr. 3. artic. 1. numer. 9. Sardus in
dicto tract. de alimentis, titul. 7. quaest. 12. num. 7.
Concinit, quo dicit Riminald. Senior in conf. 339.
16 numer. 36. volum. 2.* quod legitima habet † in le-
gationem naturalem, & requiratur. *arg. l. 1. con-
ratio, ff. de Portionibus liberis damnatorum concedendis
Atenech. in conf. 81. numer. 25. volum. 1.* filijs ta-
men, & de descendentibus à parentibus, propter ipso-
rum, commune vorum hæreditas cum debeat,
ob naturalem erga filios charitatem. *l. Nam, & si pa-
rentibus, in princip. ff. de iust. testam. l. scripsit hæ-
redes, in fin. ff. unde lib. adco ut naturalis ipsa ratio*
quali legis eiusdem quædam tacita, parentum hæ-
reditatem liberis addicat. *ut in dicta, cum ratio ob*
17 quod pater legitimam † relinquere cogitur, appel-
letur; debitum bonorum subsidium. *Dicta Ant.
novissima, l. omnino d. l. quædam in prioribus, C. de
iust. testam. Jacob. Tominius in decis. Lipensis 40. nu.
4. 5. Ioan. Baptista Colla de Remedys subditur. 1.
Prælud. 1. num. 19. Barbol. de Cassan. in consuetud.
Burgundia, lib. des successions, §. 2. in verb. la tierce
parte, numer. 2. 3. ex maiori ipsorum parte non esse
veri iuris naturalis patet, ut concludit *Petr. Gregor.
Sintagm. iuris vniuersi, lib. 44. §. 5. nu. 10. quod, & ego
teneo, non modò ex his quæ nunc retuli, sed etiam
ex me dictis in commentarijs de magistratuum edictis,
lib. 2. cap. Sed consideranda admodum erunt quæ
dixi in conf. 49. num. 48. vique ad numer. 67. centur.
1. quæ dixi ibidem consulendo, quia in consulta-
tionibus multa accidunt atque permittuntur, quæ
in alijs locis non conveniunt. *Petrus in conf. 27.
num. 2. volum. 3. D. Alfons. Alanzanedi in decis.
nuperim. Romana 206. nu. 1. part. 1. item 1. Ant. Fab.
in Codice Fabr. libro 3. titul. 19. defin. 16. numer. 4.
& seqq.***

PIA legata, quamquam privilegia non nulla
habeant ut in dispositionibus, & actis, ut proce-
18 dant etiam in concursu † filiorum, ut latè dixit
*Andr. Tiraguel. de Privilegijs Pia causa. Privilegijs
37. cum alijs sequentibus.* Secus autem quoad legi-
19 timam filio debitam, † ita vult *Barbol. in l. 1. nu-
mer. 55. C. de Sacros. Eccles. quem sequitur Alexander.
in conf. 38. incip. Fysio in morte, col. 3. vers. ad confir-
mationem, vol. 1. & in conf. 92. incip. super eo, de quo
quæritur, col. 3. vers. possit etiam responderi, vol. 3. al-
legat. *Petr. de Anchar. in conf. 24. quod credo esse conf.
46. incip. Prima facit, volum. 1.* ubi dicit, limitando
illud dictum, quod suaviorabilis sit causa libero-
rum, quàm causa pia, quando agitur de succes-
sione patris, vel aui, quia dicit ini. iugi debe-*

re, quando ex tali relicto sequeretur totalis priuatio, & exheredatio filiorum, & sic etiam priuatioque legitime, & ita dicit debere intelligi dictum *Dilecti Angulini*, dicentes, quicunque vult Ecclesiam instituere, & filios exheredare, quærat alterum, non Augustinum, vt patet in *sermone ad fratres in Eremo* 52. *redatum*, in c. *quoniam*; 17. q. 4. Idem epilogauit, & concludit *Decius* in *confil.* 426. *incip.* in *dubio dubijs*, sub num. 5. dicens ita intelligi oportere, quando filius esset exheredatus in totum, & priuatus legitima, & secus si non agatur de legitima, & in *confil.* 495. *incip.* *visio eleganti confilio*, numer. 28. 22 vbi dicit quod excepta legitima magis fauetur fili Ecclesie, vt optime declarat *Anon.* de *Intro in confil.* 25. *incip.* *Ad primum dubium*, numer. 4. *Francisci Arctini*, in *confil.* 12. *incip.* in *causa Nicolae celum*, i. *versicul.* quarto istam questionem, dicit, quod referuntur legitima & plus fauet lex causæ piæ, & animæ. *Ioan.* de *Firme*, in *tractat.* de *episcopo*, parte 4. libro 4. *colum.* 24. 25. *Ostianus Cacheran*, in *decisio.* *Pedemontani*, 110. numer. 16. *facit Ludovic Roman.* in *confil.* 364. *incip.* de *secundo*, numer. 3. *Alarc. Mantua*, *Dialogor.* libro 7. *Dialoga* 126. *Cajus Barzani* in *decisio.* *Bonomiensi*, 4. numero 27. 28. *Roland.* à l'alle in *confil.* 39. *num.* 27. 28. *vol.* 3. *Iacob. Philipp.* *Pertius* in *confil.* 83. numer. 11. *D. Carolus Tapia* *Marcus Belmonti*, *Regem de Rebus Religiosis*, in *verb. sua*, cap. 3. numer. 22. *Andr. Tiraguet.* in *Repet.* l. *fronquani*, in *verb.* *Domatione largiens*, numer. 329. *C. de Renec. diu. African. Clement.* de *Patria potest.* *effusio* 16. nu. 34. *Andr. Gail Prædicator*, *obseruat.* lib. 2. *obseruat.* 119. numer. 45. *Ioan. Cephal.* in *confil.* 412. num. 26. *vol.* 3. *Robertus Idarant*, in *tract.* de *Multiplici alien.* nu. 231.

NEPOTIBVS ex filiis debetur legitima, 24 mortuus patribus, in bonis Aui, & habebunt trientem, aut semissem pro numero iuxta text. in §. 1. in *Antib.* de *Trient.* & *semis.* & *Ant.* *Novissima C. de Inofficij.* *testam.* ita tamen, quod si ex vno filio erunt plures nepotes, & ex alio plures, & ex alio vnus, intra nemorum quatuor filiorum, & omnes filij essent mortui, filij vnus cuiusque ipsorum, in 25 Triente & succedent in stirpes, si causam superuivueret aliquis, ille succedet in portione sua, ac si viuerent fratres. Eodem modo si erunt quinque filij, vel ultra, in semisse viuentes succedunt in parte sua, & nepotes quantuncumque succedunt in stirpes in partibus patrum. *Salycet.* in *dist.* *Antient.* *Novissima*, q. 6. num. 5. *Iafon* *ibidem*, nu. 65. *Alexand.* in *confil.* 63. *incip.* *super primo dubio*, col. 1. in *princip.* *vol.* 2. in *confil.* 201. *incip.* *perfectus vnus*, numer. 2. 3. *versul.* 6. in *confil.* 36. *incip.* *consideratio narratio*, numer. 2. 3. *vol.* 7. *Corn.* in *confil.* 48. *incip.* de *pluribus*, *clau. penult.* *versul.* & *neptes*, vel *neptes*, *vol.* 1. *Marian. Junior* in *confil.* 88. numer. 1. *vol.* 4. *Alarc. Antonius Peregrin.* de *Fideicommiss.* *artical.* 36. numer. 39. & *post Cicerum* in *Tractat.* de *legitima*, in *princip.* num. 2. *versul.* *debetur anteq.* qui nunquam venit ad manus meas, sed illam allegat *D. Fabritius* *l'effusio* in *decisio.* *Neperrima Romana* 626 *sub* nu. 1. *part.* 2. *temo* 2.

EX FILIA similiter admittuntur filij dilecti 26 gitimam in bonis Aui, vel Auiæ, & eodem oron, vt ex *Barolo* in *confil.* 49. *incip.* *Nicolasius. Alexand.* in *confil.* 26. in *tertio dubio*, *vol.* 1. *Caro. Ruin.* in *confil.* 186. *num.* 1. *vol.* 2. *Marian. Iure.* in *confil.* 184. in *princip.* *vol.* 2. *vol.* 1. *Marcus Anton. Peregrin.* de *Fideicommiss.* *artical.* 36. *sub* numero 39.

ASCENDENTES habent, & ipsi in De- 27 scendentium bonis legitimam, quæ est triens & hereditatis. quod concludit *Iacob. Burrieger.* in *sua* *disput.* quam refert *Barol.* in *l. pater filium*, in 2. *lectur.* num. 14. *ff. de inofficij.* *test.* contra quem ipse concludit, & contra *Barol.* *post Gloss.* in *dist.* *Ant.* *Novissima*, in *verbo*, *titul.* *ubi* *Gail.* *Osfred.* *Bald.* *Salycet.* & *aly.* *Barol.* *Bald.* *Angel.* & *Raph. Cornaz.* in *l. si à milite*, §. *fin.* *ff. de Officiis* *test.* *Alexand.* in *l. in* *razione*, §. *quod vulgus*, *ff. ad leg. Falcidiam*. vbi dicit hanc esse communem opinionem. *Ioan. Antonius Rubens Alexandrin.* in *l. pater filium*, *not.* *vol.* 1. *ff. de inofficij.* *testam.* & in *l. Titia cum testamento*, §. *Imperator.* numer. 26. *ff. de leg. 2.* *Ioan. Crocus*, in *l. Re continet*, numer. 13. *ff. de legat. 3.* *Ioan. Coras* in *l. filium quem habentem*, numer. 3. *C. famul. heretifund.* *Bald.* in *confil.* 350. in *fin.* *vol.* 4. *Raphael Fulgiosi* in *confil.* 35. *incip.* *Pro primo*, quod *mater*, *col.* 1. *versul.* in *opinionem* *verò*, & in *confil.* 55. *incip.* *Pro secundo* in *princip.* *Alexand.* in *confil.* 140. *incip.* *super testamento*, *col.* 1. *fin.* *versul.* quod *quoniam* *dubium*, *vol.* 1. in *confil.* 168. *incip.* *visi.* *ac ponderatis*, numer. 12. *vol.* 7. *Didac. Cornaz.* in *Epithom.* de *finis*, *part.* 2. *capitulu* 8. §. 4. numero 12. dicens esse communem opinionem. *Marcus Mantua Apophthegmat.* §. 11. *Iacob. Philipp.* *Pertius* in *confil.* 82. numero 2. *Marcus Antonius Peregrinus* in *confil.* 81. numero 8. *vol.* 1. *Gail.* *Pancral.* in *confil.* 88. numero 13. *Petrus Raven.* in *fin.* *vol.* 230. *Ioan. Papan.* *Arrelier.* libro 20. *titul.* 7. *Arrelier.* 2. *Matth.* de *Affiliis*, in *decisio.* *Neap.* 204. numero 4. *Angelus de Arzio*, in *tract.* de *Testamentis*, in *glossa* 92. Et eo casu reliquit *R. suum* *filium*, dum vixit, & post mortem eius instituit eius patrem. in *fin.* *versul.* *quare* *casu*, quod *esset* *neceffe*. *Antonius Tbesaurus* in *decisio.* *Pedemontani*, 172. numero 3. *etiam* in *fin.* *Roland.* à l'alle in *confil.* 39. *sub* numero 4. *vol.* 3. *Marcus Anton. Peregrinus* de *Fideicommissis*, *artical.* 49. numero 47. *Bartholom.* de *Cassan.* in *consuetudin.* *Burgundia*, *titul.* *des* *successions* §. 2. *glossa* 4. *Fernand.* in *l. in* *quarum*, in *Præfat.* *part.* 2. numero 86. *ff. ad leg. Falcid.* *Michael Cress.* in §. *legitima*, *quæst.* 5. *Alarc. Anon.* *Peregrin.* in *confil.* 17. numero 2. *vol.* 1. *num.* 3. qui omnes abque ambiguitate sequuntur. *Ioannes Philipp.* in *confil.* *sub* numero 20. in *confil.* 26. numero 38. & *aly.* & in ista assertionem nullus dissentit, sed omnes communis voto illam sequuntur. *Barnab.* *Cornaz.* in *decisio.* *Lucen.* 54. numero 10. *Ioan. Cephal.* in *confil.* 538. numero 1. *vol.* 4. vide inferius *l'effusio* *Senatus amplissimus*.

NOTANDV M quod quamvis, vt

fit

supra dictum est; parentibus debeat legitima potest tamen filius aliquid certum, et vel portionem assignare pro ipsorum legitima, ut voluit. Philipp. Francus, in cap. si pater, de testam. in 6. Ioan. Francisc. Ripa, in l. in quartam, numer. 127. ff. ad leg. Falcid. Petr. Gregor. Sinagmat. iur. lib. 44. cap. 5. nu. 22. Roland. à l'alle, in conf. 39. num. 14. vel 3.

HINC sequitur illa quæstio, an filius ingrediens monasterium, teneatur dare patri, ex bonis monasterio datis legitimam, in qua Azo tenuit quod Monasterium non teneatur, quia monasterium reputatur ut filius, & excludit parentes.

CONTRARIUM tenuit Bartol. contra Azonem, dicens Oldradum contra ipsum tenuisse. in Ant. si quæ mulier, nu. 18. C. de Sacrosancti. Ecclesiæ. & ante Azonem fuit Placentinus, quia si Azo in summa centies illum rexit præsertim in prologo) Placentinus in summa, Codicis, lib. 1. tit. 2. de Sacrosancti. Ecclesiæ. 2. versicul. Sed per illam sententiam dicit, eatenus detraheretur, si opus est, ut filij, parentesve legitimam habeant. & eol. 3. versidem pura, inquit, si filius monachus, & emancipatus, vel pro emancipato habendus, ascendentes reliquerit, hi enim si non habuerint à filio legitimam, dabitur eis, aut supplebitur. Hæc Placentinus voluit hoc referre, quia video non omnes habere hanc Placentini summam, cum multum debeamus illis primis legalis scientiæ magistris, quem sequitur Specul. in etia. de statu monachorum, §. qualiter, col. 10. versicul. Quæque materio queritur, nu. 59. quo in loco, dicit, parentes habere debere debitum bonorum subsidium in bonis filij ingressi, allegat Placentinum, licet non dicat, in quo loco, idco ego illum manifestavi, quanquam contrarium dicit tenuisse supra dictum Azonem, Accursium, Martinum de Fano, & Joannem. Tamen Joannes Andr. in Apollitis ibi, dicit Martinum tenere opinionem Placentini. Idem Specul. nu. 71. latius, & magis aperit, dicit, si habet parentes illi habebunt tertiam partem bonorum, monasterium verò duas. hanc opinionem tenuit Abb. Pannorm. in cap. in presentia, nu. 53. Joannes Roias in Epistome successum, cap. 29. Ampliat. 8. nu. 40. sequitur Stephan. Gratian. in decis. Marchia 7. sub nu. 4. cum pluribus; segg. Carolus Tapia Marchia delmontis, in Auth. ingressi, in verb. sua, cap. 4. nu. 12. allegat, Gregor. Lopez, in l. 17. tit. 1. parte 6. in verb. descendendum.

TRASVERSALES, scilicet Frater, vel soror, legitimam habere non debent, nisi in casu fuisset per fratrem, vel sororem instituta persona, infamiae, vel turpitudinis, vel levis notæ macula aspersa. l. fratres 27. C. de inofficio. testam. sect. in §. foror, ubi Accursius in verb. foror, & in verb. Turpitudinis, Inst. eo. tit. ubi Angel. de Ari. Christophor. Port. & ante eos optinuit Ioan. Faber, nu. 2. 3. ibidem Joannes Ferrarius Atentian. Ioachim. Mynsing. in princip. nu. 17. Ioan. Oynotem. cap. 2. in epist. item declarat. Imperator. nu. 17. & voluerunt antiquiores Angel. in §. 1. nu. 1. Ant. de Trient. & semiff. Bartol. in An. Summa Decisum Tom. II.

Hen. de Haridibus & Falcid. nu. 34. idem in dicta l. fratres, in sumario. Rolandus in tract. ubi mar. voluntatum in Rubr. de illis, qui omnem instituit, vel exhered. deb. ubi Gerard. Molert in Apollitis, sub nu. 6. Iul. Clar. in §. testamentum, quail. 50. in princip. & in quest. 52. nu. 5. Paul. de Callr. in consil. 6. incip. Ad primum, colum. 2. vers. palam autem est. quem refert, & sequitur Ders. in consil. 530. incip. ubi pante, nu. 2. 3. Carol. Rin. in consil. 5. volumine 3. Francisc. Putini in Sylva opinum. commun. opinio. 865. Testator. numero 23. versicul. in contrarium. Matth. de Affili. in decis. Neapol. 125. nu. 2. & in decisio. 204. nu. 3. Robert. Marantain consil. 27. nu. 9. Iacobus Eniac. observat. libro 17. capitulo 40. Antonin. Thesaurus in decisio. Pedemont. 128. Ioan. Petrus Smdus de Alimontis, titulo 8. Prinsleg. 85. numero 10. Marcus Anton. Peregrin. de Fideicommissis, Artic. 36. nu. 45. Fabius Turres. in tract. de clausula codicillari, quest. 27. in princip. numero 2. Ioan. Baptista Thom. in compendio decisio. Neapol. §. foror an possit testamentum, Ioan. Thom. Minadon. in consil. 1. numero 68.

DECLARA primò, eosdem fratres, qui volunt dicere testamentum inofficiosum, turpi persona instituta ad finem consequendi legitimam, esse debere germanos, id est ex utroque patente prognatos, vel saltem eundem patrem habuerint, qui consanguinei dicuntur, vterini autem, qui ex eodem matris vtero nati sunt, non autem patre, non admittuntur, dicta l. fratres, & in l. 1. ff. eod. tit. & tenent omnes supradicti Doctores allegati.

DECLARA secundò, infames institutos, intelligi, iuris, vel facti infamia turbantes, de quibus in toto tit. de his, qui notantur, infam. Turpes autem sunt diversi ab infamibus. & ideo Ioan. Faber. supremi, & Magni, non solum infamia, sed re, & effectu iurificonsultus nominis, in dicto, §. foror, nu. 2. 3. dicit, quòd textus dicit infames, vel turpes per disunctionem, & declarat turpes dici videlicet, ut excoiati, & equorum, iutores, ebrios, brigolos, dissolutos, & male vitæ, & inhonestæ, & sic de alijs, ut de homicidis, rapina, furto, falsitate notatos, v. idem Faber ibi, nu. 9. 11. de usurarijs, & 37. Feneratoribus, ut dicit Ioan. Baptista Cacciopolo in Repet. l. Admonendi, colum. 1. ff. de iureiur. & voluit Mynsinger. ubi supra sub nu. 17. & Oineomus, qui sequitur etiam dictum Fabri.

DECLARA Tertio, quòd frater, vel soror volentes agere, non sint ipsi infames, vel turpes ipsi, quia non admittentur ad agendum. arg. l. in Arenam, C. de inofficio. testam. vnde rectè Gloss. in verb. conditionis, inducit versum.

Deleas deleas, nil Castilia Cestege, quem repetit etiam Ioachim. Mynsinger. ubi supra sub nu. 17. Ioan. Ferrar. Montan. in loco supra relato.

DECLARA quarto, quòd, si frater reliquerit aliquid in testamento, nihilominus hoc non ob-

stante frater agens rumpat totum, arg. l. Pantoni, in princ. ff. si quis à parente fuerit manumissus, voluit Paul. de Castro in dicto conf. 61. & Salycet. in dicta l. fratres. q. 3.

CONTRARIUM tenuit Angel. in dicta l. 40. ff. de iussu. Testament. in l. Clara. §. in dicta S. Testamentum. q. 50. n. 3. Franciscus Pinus in dicta communis opinione 865. n. 23. Robert. Marant. in dicta conf. 7. n. 6. Surdus de Alimentis, tit. 8. Privilegia. n. 10. Statuta de Affiliis in dicta decis. Neapol. 104. n. 3. vbi dicit in R. gno fuisse approbatam Angeli opinionem per sententiam sacri consilii. Et tenet Gerardus Mulers ad Roland. in loco allegato sub num. 6. Casar Frull. in decis. 104. n. 1. T horn in Compensu decis. Neapol. S. Soror, an possit testamentum.

SI NIHIL fuisset relictum rumpit, etiam si 41 in testamento adesset clausula §. codicillaris De i. in dicto conf. 530. in ep. v. si puncta, & in consil. 561. in ep. septimo.

42 QVOTA Bonorum, non autem hereditaris est legitima, l. Papinianus, §. quarta. ff. de iussu. Testam. l. Bartol. in l. Lex fella, sub n. 1. verbi. Sed displicet mihi, ff. de hered. instit. Angel. in dicta l. Papinianus, §. §. codicillaris, n. 2. Aut. Non sumus, vbi hoc voluit Iason, n. 3. C. de iussu. Testam. Salycet. in l. finem, n. C. in l. 15. Curius de iur. in conf. 12. n. 25. quam ibi dicit esse communem opinionem. Marc. Anton. Natta in consil. 56. n. 1. Andr. Gail Pract. observat. lib. 2. observat. 119. n. 12. & observat. 120. n. 2. Surdus in consil. 38. n. 7. vol. 1. Casar Barzani in decis. Bonorum, n. 1. Roderic. Smetz. in l. quoniam in prioribus. Ampliat. 1. n. 4. C. de iussu. Testam. Decius in conf. 81. n. 2. Aluar. Valle. consult. suis decis. Luffa in l. 10. n. 10. D. Cardinal. Blanchet. in decis. Non sumus Roman. 464. n. 2. vol. 1. Augustin. Berus, in consil. 74. n. 1. vol. 2. Riminald. Senor in conf. 328. n. 41. vol. 2. Franc. Burfat. in conf. 8. n. 10. vol. 1. Emanuel. in Thebanis Receptor. sententiar §. decima, numer. 65. Stephan. Gratian. in decis. Marchia 181. n. 1. Ioannes Baptista Costa de Fallis fecit, & ignorans dist. 93. n. 16. cent. 2.

DECLARA deciquarta bonorum, quantum ad creditores, vt præferatur, in alijs dicitur 43 §. quota l. successione. Angel. & Paul. de Castro in l. ratamen §. si pariter §. ad Trebel. Deci in l. si heres institutus, c. 1. de temp. & alijs sub §. vbi Ioan. Corf. n. 34. Ferdinand. I. assignat de succession. creat. part. 1. lib. 2. §. 20. n. 110. 111. Francisc. Burfat. in conf. 8. n. 10. vol. 1.

DEDUCTIVR antequam capiat legi- 44 tima, omnes alienum, ex causa prædicta, §. quia cum debeat in bonis, at bona dicuntur deducta ære alieno l. sub iussu. §. bona, ff. de verb. significat. sequitur legitimam debeti, ære alieno deducto, 45 §. de funeris impensa, l. Papinianus, §. quarta. ff. de iussu. Testam. l. si ff. de vssu. leg. l. mediet. Capra, in conf. 6. n. 7. in conf. 7. n. 3. in conf. 8. n. 18. in conf. 32. n. 9. in conf. 33. n. 7. in conf. 40. n. 12. in conf. 51. n. 2. in conf. 55. n. 1. in conf. 68. n. 5. Au-

gustin. Beron. in conf. 93. n. 10. 82. vol. 2. Ioan. Cephal. in conf. 412. n. 25. vol. 3. Marc. Anton. Peregrin. in conf. 94. n. 1. vol. 3. D. Ioan. Baptista Costa de Fallis scientia, & ignorans dist. 2. n. 27. cent. 2. & in tract. de Remedijs subsidiarijs, Remedio 55. n. 2. 3. Guidus Panciroli. in conf. 98. n. 36. Ludovic. Charand. lib. 8. Respons. cap. 56. Gerard. Maynard. Decis. Thesol. 93. sub num. 2. lib. 2. Anton. Faber in Codice Fabrian. lib. 3. tit. 19. de fin. 6. numero 12. allegat. Federicus Scutus in conf. 11. n. 2. D. Ioan. 2. n. 2. in conf. 20. n. 2. 3. lib. 3. n. 1. Petr. Anton. Angustolin. in conf. 7. n. 3. lib. 6.

46 GRAVAMEN, vel onus nullum recipit filiorum legitima. Ignominiam in prioribus commisit, C. de iussu. Testam. vt post Ripam, Paulum de Monte Pica, Bernardinum Alphandum, Andream Gail, & Hieronymum Treutlerum dixi in conf. 5. n. 1. centur. 1. Hic nunc addo Barthol. Sacin. in conf. 97. præfatus consultius, n. 3. & per totum, vol. 3. Carn. in conf. 106. vol. 2. Matthe. Matheslan in Neab. 164. in ep. Nota pulchra doctrinam, Jacob. Philipp. Perzini commun. conclusio. 42. vbi ponit duodecim Ampliationes, & viginti octo limitationes. Simile facit Antonius Gabriel. Commun. opinio. lib. 6. tit. 1. de legitim. conclusio. 1. Roland. à Valle in conf. 8. n. 2. vol. 1. Marian. Iun. in conf. 131. n. 4. 9. vol. 2. Francisc. Burfat. in conf. 92. n. 10. vol. 1. in conf. 102. n. 11. vol. 10. Sylvester. Aldebrand. in conf. 10. n. 10. 11. conf. 13. n. 9. & in conf. 3. n. 12. Marc. Anton. Peregrin. in conf. 109. n. 7. volum. 3. idem voluit Francisc. Atianensis in decis. Sicil. 11. n. 2. Affili. in decis. Neap. 162. sub num. 3. in decis. 306. n. 2. Stephanus Gratianus in decis. Marchia 76. n. 4. in decis. 162. n. 1. 2. 3. Achill. Pedrocus in conf. 6. n. 62. Guid. Panciroli in conf. 97. n. 16. in conf. 98. n. 21. in conf. 137. numer. 1. Riminald. Senor in conf. 328. n. 1. & in conf. 243. n. 1. 4. 13. vol. 2. D. Ludovic. Senor in decis. Nuperrima Roman. 200. n. 1. & D. Alphonsus Martanedus in decis. Nuperrima Romana 206. n. 2. 3. part. 1. n. 100. 1. D. Fabritius Vercuspius in decis. Nuperrima Roman. 653. n. 5. part. 1. tom. 2. D. Ioannes Baptista Pamphilus in decis. Nuperrima Romana 449. n. 3. part. 1. Tomo 1. Bened. Capra, in conf. 88. n. 2. Ioan. Cephal. in conf. 105. n. 12. vol. 1. D. Cardinal. Bononiensis in decis. Nuperrima Roman. 259. n. 4. part. 2. tom. 2. Andr. Gail Pract. observat. lib. 2. observat. 116. n. 3. observat. 119. n. 3. Ioan. Dilectus Durant. de Arie Testandi tit. 3. c. 1. c. 1. 5. n. 5. Am. Faber in Codice Fabrian. lib. 3. tit. 19. de fin. 6. n. 12. in alleg. legitima est omnis oneris expert. Federic. Scutus in conf. 11. numero 2. lib. 5. tom. 1.

INSTITUTIONIS honorabilitudo per 47 parentes filijs legitimam relinquenda: flos, alijs possent testamentum querelare, §. Atque quoque capitulum. Aut. Vtrum de appell. cognosc. Am. Lex causa C. de liber. prateritis. Vbi Balon. de Mence v. bian. n. 14. cum pluribus scq. Bartol. in Aut. Non sumus, n. 1. C. de iussu. Testam. & ibidem Iason. n. 13. Matthe. Matheslan in singul. 159. in ep. No-

1. a quod si pater. *Julius Clarus, in S. testamentum, q. 38. Ferdinandus V. aliquis de successione, creat. S. 20. in dicta aut. Nonsissima, num. 233.* dicit, iure nouissimo authenticorum per dictum, *S. Aliud*, omnino relinquendam à patre filiis titulo institutionis. Quinimmo etiam iure digitorum simili modo hanc opinionem tenuit, voluerunt *Bald. Ioannes de Imol. Alexander. in linter cetera*, ubi annotauit *Isaon numer. 10. ff. de liber. & posthum.* & de iure digitorum hanc esse communem opinionem ponit *Rodericus Xuarez, in dicta l. quoniam in prioribus, limitat. 15. Barth. de Cassan. in consuetud. Burgundie, Rubr. 7. S. 3. gl. 7. Antonius. Theobaldus in decis. Pedemontana 58. refert idem V. aliquis 2. ubi supra, num. 231. sed concludit de iure nouissimo, quod supra dixi ubi supra esse obcurandum. Franciscus. Finius commun. opinio in verb. *Fili necessarii. Nicolaus Reusner. in decis. Decisio 10. num. 18. libr. 1. D. Franciscus V. Bald. in decis. Inperitiam Roman. 568. num. 1. parte 2. item 2. Aliarus V. allefius in consiliat. sine decis. Lusitan. 23. num. 1. 2. Nicolaus Boerius in decis. Burdegal. 267. num. 1. 2. Masuer. in Pract. tit. de successione, & ultimis voluntatibus. num. 19. vers. Item si testator. Marcus Mantua repet. aut. Nonsissima, vers. secundo dubitatum fuit, & vers. Nota quarta. Et vers. Glossa, acia igitur.**

48. CONTRARIUM quod per 1. verbum relinquo, & alia verba similia possit legitima relinqui *Figulus Zuichemus in rubr. de iussu testamento* voluit, & *Stephanus Feraculus in Necromantia turris. Dialogo 35.* quo in loco potius Ingenij elegantiam demonstrandi causis fecisse videtur, simili modo Viglius cum effect. Præfex consilij Flandrici, tamen mouetur debilibus fundamentis, contra quem optimè contrarium disputando publicè tenuisse V. aliquis, vt ipse refert, in dicto, S. 20. sub numero secundo.

AMPLIA supradictam conclusionem procedere titulo institutionis honorabili legitimam dari oportere, etiam si effemus in testamento inter liberos, 1. vt post *Iacob. de Aren. Iacobum Buitragar. Petrus de Bella pertica. Bald. Salycet. & Fulgosi in dicta autentica. Nonsissima. Baldinus & Salycetum in l. fia. C. Famil. Heccepe. Carolus Ruu. in cons. 1. nu. 3. vol. 2.* & dicuntur hanc opinionem communiter teneri *Alberic. de Rosas & Salycet. in dicta aut. Nonsissima.* multos pro hac opinione allegat, quorum alij dicunt contrarium, vt statim dicam. *Iul. Clarus in S. testamentum, q. 8. vers. ff. pone testator, & post Doctores antiquiores supra allegatos, voluit Alexander in conf. 76. incip. ponderat si his, colum. 3. vers. Non emittit vltra prædicta, vol. 3. Ioan. Dilect. Doria. de arte testandi, tit. 3. cautel. 1. num. 1. Nicolaus Boerius in decis. Burdegal. 267. num. 1. 2. Io. Lantier. in tracta. de iure primogenituræ, lib. 2. q. 3. num. 30. cum pluribus segg. quamuis verè, & aperte nō declaret suam intentionem. Gualtero. Beme. d. in Rep. c. Raynuitius, in verb. in eadem testamentum. num. 132. 133. de test. Antonius Gomez. in l. Tanti 3. num. 57. Curt. inn. in l. hac consilijssima, S. ex imperfecto, num. 13. Cude te-*

stamen. hoc idem tenuit *Masuer in Practic. tit. de successione, num. 19. vers. item si testator.*

CONTRARIUM tamen, quod & si legitima filio relinquatur non iure institutionis in testamento inter liberos, quod relicum 1. valeat, & testamentum subsistat, fuit opinio *Placentinus in Summa Codicis, lib. 3. tit. 28. colum. 1. vers. ff. filio pater reliquerit, & post ipsum An. in eodem titulo. 1. ff. in l. hac consilijssima, S. ex imperfecto, nu. 4. C. de testamentis in autentica. nonsissima, num. 16.* dicens hanc opinionem contra supradictam si casus occurrerit ipsum consultiurum, & iudicatum, cui optime respondet *Curt. in dicto S. ex imperfecto, & istam opinionem tenuit Metib. Matteolan. in singul. 104. incip. Nota, quod illa volgaris, licet Iul. Clar. dicat illum tenere primam opinionem, quam tenuit Aluarus V. alla. in consiliat. sine decis. Lusitan. 23. nu. 3. 4.* Hæc igitur non obstant, primam consulendo, & iudicando tendendam esse arbitror, 1. non solum, quia, S. ex imperfecto fuit primo loco, & S. aliud, vltimo loco, sed ex alijs multis, quæ omittenda sunt locis opportunioribus.

VIVENTE patre legitima non debetur, sed post illius mortem improbum enim iudicatur 1. de viuentis bonis agere, l. 2. S. interdum, ff. de vniq. & pupill. sub l. 1. S. si impuberi, ff. de collatione. bonor. Barud. in l. si filij de liber. agnoscat. Bald. in l. si quando, S. illud, ff. de liber. legat. & in auctoritate, si qua mulier, in fin. C. de sacrosan. eccles. Alexander. & alij in l. Cornelius, ff. de vniq. & pupill. Alexander. in l. si cum dotem, num. 13. ff. si filius marit. Idem Alexander. in consil. 14. incip. circa primum, col. vltima, vers. sed data quod Dominus Maria, vol. 1. Roland. Bonnicelli, de testamentis, rub. 6. num. 29. Bald. in cons. 57. num. 1. 2. volum. 3. Barth. Socin. in regul. 288. Paul. de Casti. in cons. 80. num. 3. vol. 1. Decius in cons. 438. incip. Accorati, & eleganter, num. 12. 13. Marian. Socin. in cons. 51. num. 6. vol. 1. Borisolemus de Cassan. in consuetud. Burgundie, rubr. 7. S. 1. num. 2. cum pluribus segg. Castellian. Coteau in Memor. in verb. legitima, Anson. Corjens in verb. legitima, Marc. Maninau. in Rep. dicta autentica. nonsissima, fol. 23. vers. secundo dubitare contingit, Gualter. Benedic. in Rep. c. Raynuitius, in eodem testamentum, si primo, num. 215. de testamentis. Carol. Ruu. in cons. 149. num. 13. vol. 3. Christoph. Torniola in cons. 12. num. 1. Francis. Becan. in cons. 34. Guido Papa in decis. Delphin. 480. sub num. 1. Thomas Grammatic. in decis. Neapel. 101. num. 65. Cardinal. Putensis in decis. 237. lib. 2. Gaspar Caballin. Millelog. 82. Ioachim. Nymsinger. obijciat. 25. cent. 4. Petr. Benintend. in decis. Bonon. 89. Nicol. Figellus in decis. 61. cent. 3. Petr. Duon. in regul. 356. num. 1. African. Clemens de Patria potestate, ff. in l. 16. num. 56. Iuratus de alimentis, tit. 8. q. 26. num. 1. Anson. Faber in Codice Fabrisano, lib. 3. tit. 3. definit. 15. num. 14. 20. & lib. 3. tit. 19. definit. 21. nu. 4. Ferrat. cautel. 24. num. 5. Ioan. Cephal. in cons. 95. num. 2. in cons. 148. num. 29. vol. 1. Francis. Marc. in decis. Delphin. 682. vol. 2. Ioan. Pap. Arreiler. lib. 16. tit. 4. arreil. 5. Ollaman. Cacherau. in decis. Pedemont. 172. num. 15. Joseph. Lan-

seph. Ludovic. in decis. Ferns. 11. num. 24. Vicini de Franchis in decis. Neapol. 133. num. 1. Guid. Paucirel. in conf. 113. nu. 33.

STATIM verò debetur subsequuta patris
53 morte absque aliqua mora, *† l. quoniam in priori-
bus, in fi. C. de inoff. testam. Alexan. in conf. 57. incip.
Penderans verba, col. 2. vbi. 3. Decius in conf. 185.
incip. Casus. num. 14. Marc. Anton. Peregrin. de fidei-
commis. artic. 49. num. 40. Anton. Faber in Codice Fa-
brian. lib. 3. tit. 19. defm. 24.*

FILIAE verò debetur in vita patris, quando
54 nubit in vita sua specialiter in *† Regno, in quo dos
filiz succedit loco legitime, & parajij l. fin. C. de do-
tis promiss. vt concludit, argu. l. Pomponius, ff. famil.
heredit. Petr. Duenas, in dicta regul. 356. vers. tertio
tenet. A. hom. Grammatic. in dicta decis. Neapol. 101.
sub num. 65. quem sequitur Anton. Faber in Codice
Fabrian. lib. 3. tit. 19. defm. 22. in alleg. num. 2.*

FRUCTVS veniunt cum legitima à dicto
55 die mortis testatoris, *† l. Papinianus, §. unde si quis,
ff. de inoff. testam. l. in fideicommissum, vbi glossa 1.
in fi. vers. & nota genera. ff. ad Trebel. voluit Alexan.
conf. 69. incip. super primo, col. 2. vers. super secundo
dubio, vol. 1. in conf. 127. incip. finis. num. 2. vol. 6.
Decius in conf. 185. incip. casus. num. 14. Corn. in conf.
265. incip. in hoc videtur prima facie, col. fin. vers. final.
decisio quibus dubij, vol. 3. Marc. Anton. Peregr. de fi-
deicommissis, art. 49. num. 40. Robertus Maranta in
conf. 60. num. 60. vers. Quoad quintum. Ioan. Cepho.
in conf. 56. num. 49. & in conf. 109. num. 29. vol. 1.
Et quia fructus sunt sui, ideo non computantur in
legitima filio. Guido Papa in decis. Delphin. 478. Ni-
colaus Boer. in decis. Berard. 3. num. 17. quoad prin-
cipalem conclusionem, Hieronym. de Laurentiis in decis.
Augustin. 148. in fin. Petrus de Benincend. in decis.
Bonom. 37. num. 9. Borge. Canalicus in decis. 8. nu. 13.
Nicol. Intriguel. in decis. Sicil. 9. num. 15. Vincent.
de Franch. in decis. Neapol. 16. num. 13. in decis. 374.
num. 2. Sard. in decis. Mantuan. 25. nu. 26. in finibus
allegans Martin. Garba in decis. Sicil. 65. num. 6. 18.
Ant. Fab. in Codic. Fabr. lib. 3. tit. 19. defm. 2. Fede-
ricus Severus in conf. 12. nu. 20. lib. 4. tome 2.*

ASSIGNARE volens in vita pater filio,
56 etiam inuito legitimam, id facere *† potest. arg. tex.
notabilis in l. cum quo, §. fin. ff. de leg. falcid. vbi quæ
ta collata in hæredem testatore viuo collata falcidii
cessare facit. Vt concludit Petr. Duen. in regul.
356. quia in fauorem patris introductum est, vt
57 *†* legitima feruetur in vita penes patrem, quod re-
torqueri in odium non debet, & potest suo iuri re-
nunciare, *l. si quis in confubendo, C. de pact. Pater
est debitor, filius est creditor. Cy. in antient. res. que
in fin. C. communis de legatis, Bartol. in l. hanc quoque,
sub num. 3. ff. de hered. in l. afflicti, in decis. Neapol.
162. num. 3. Vicini de Franchis, in decis. 1. num. 39.
potest itaque pater debitor solvere filio creditori,
58 & inuito, & ante *†* tempus solvere, et si creuerint
bona in morte dicemus, an habeat filius in illorum
massa supplementum legitime capere.**

SENATVS amplissimus Parisiensis 1585.

die 7. Decembris, fuit in voto, quòd Claudie de
Choyfi matri Helenæ de scurre Edmundus Paulus,
daret in legatarius Helenæ, ipsi matri legitimam
59 de bonis hæreditariis *†* filiaz, cuius decreti meminit
Renatus Choppinus ad consuetudines Andium, lib. 2.
tit. 4. sub Articul. 16. vol. 2.

NOTANDVM Tamen, quòd si sint plures
ascendentes eodem tempore non vniciq; Triens
60 dabitur, sed vnus *†* omnibus, seruata gradus præ-
rogatiua, vt pater excludat auum, iuxta text. vbi
Gloss. in Aut. de fundus C. Ad Trebel. quod optimè
notauit Paul. de Castro in Aut. Nouissima, num. 8. C.
de inoff. testam. quem sequitur Ioan. Philipp. in conf.
54. sub num. 2. i. sed esse legitimam tertiam partem
tertiæ partis, censuit Bartol. in dicta l. filium num. 19.
pro qua est decisio Vincentij de Franch. 63. verum
communior est pro Iacobo Burigat. vt diximus supra
hoc titulu. in verbo ascendentes, num. 27. Ideo ne con-
culcentur termini arbitror obseruandos casus rela-
tos, & optimè discussus per fenatorem Pedem. Thesaur.
decis. 172.

NATURALI, & spūto, nec hæreditas, nec
61 legitima *†* debetur, *l. & toto titulu. C. de Naturalib.
l. 1. in princip. ff. de Bonor. possess. contra tabul. hoc
voluit Francisc. Marc. in decis. Delphin. 12. sub nu.
4. vol. 1. Petrus Robuff. ad consuetud. Gallie tome 1. sit.
de sentent. Provisionalis Articuli. Gloss. 2. num. 3. qui
allegat Bartol. in l. fin. num. 2. ff. de lib. alio. vbi hoc
non dicit, de hæreditate, vt legitimam, sed idem voluit
Ioan. Petrus Sardus, in tractat. de Alimentis, titulu. 1.
q. 115. num. 3. & titulu. 7. q. 13. num. 2. & post Bald. in
conf. 479. num. 4. in fin. vol. 4. & Michaelem Grass. de
de legitima. q. 3. num. 12. voluit D. Gaspar. Masfrill.
in decis. Sicilia 85. num. 19. D. Cardinal. Paleot. de No-
bitis, & spurjis, cap. 38. sub num. 7. in fin. Quinimo
62 filio naturali, nec donare potest pater *†* pro legiti-
ma, Guido Papa in decis. Delphin. 632. vt de legiti-
ma dicit Alexander Randerus, in decisio. Pisan. 31.
numero 31. 4.*

RATIO, quia cum filium naturalem non te-
63 neatur in testamento nominare *†* vt in l. fin. C. de
Naturalib. liber. Ideo si fuerint præteriti, non pos-
sunt paternum testamentum querere, & nullum
64 dicere *†* Gloss. in dicta l. 1. ff. de Bon. poss. contra tabul.
Andr. Traquetell. in Rep. l. si vnquam in verb. suscepit
liberos, num. 47. C. de Renacand. Donatio. Cardinal.
Paleot. de Noitis, & spurjis, cap. 38. num. 7. Francisc.
Marc. in dicta decis. Delphin. 12. sub num. 4. vol. 1. Sar-
dus de Aliment. Titulu. 1. q. 115. nu. 8. 9.

QVOAD ascendentium legitimam diximus
supra hoc eodem titulu. vers. Ascendentes, num. 27. quo
65 in loco diximus legitimam illorum trientem hæ-
reditatis esse, & sic videtur sensisse, matri legitimam
esse trientem, vt declaratum fuisse apud Ga. partem
Moynardum, in decis. Toloana 84. & decisio. 35.
lib. 2.

COACTVS pater, (vt diximus supra in ver-
ficul. Assignare volens, num. 56.) non renetur filio assi-
66 gnare *†* legitimam ipso viuente, nisi eo volente,
etiã filio contradicente, vt voluit Bar. in l. in quæ-
1279.

iam, numer. 9. ff. ad leg. Falcid. & in l. cum qua, §. fin. cod. tit. & voluit Anton. Gammus in decis. Lusitan. 206. num. 5. Quantum verò attinet ad dubium, si post bona sint aucta, & illius patrimonium augmentatum fuerit, an filius possit augmenti causa, 67 supplementum ꝑ petere: super quo Jacob. Bartrig. in l. pactum C. de collat. tenuit contra filium, quod non possit petere supplementum bonorum auctorum. Cuius opinionem sequitur Bald. in l. fin. §. & cum antiquitas. sub num. 14. vers. Quid ergo si tempore, C. de usus rei iud. dicens, qui tempore mortis patris non potest petere legitimam in bonis patris, 68 quàm ꝑ amplioribus effectis. Idem Bald. confirmat, in l. 2. num. 2. vers. Quæro, quid de legitima, C. de renouand. his, qua in fin. cred. idem Gammus in dicta decis. Lusitania 206. nu. 5. Quinimodo si filia tenet 69 clauis paternæ hereditatis futuræ, ꝑ & acceperit legitimam, potest nihilominus petere supplementum pro bonis ꝑ enunciationem quæ sitis, ut per Bald. in c. cum M. Ferrarieris, num. 4. de consil. Dilect. Couar. in c. quamuis, de pælli, parte 3. §. 2. num. 3. quos sequitur Gammus in decis. Lusitan. 375. num. 2.

70 **CONTRARIUM** tamen communi tenetur, ut per las. in l. quod Senatus, nu. 12. ff. ad legem falcid. quem sequitur Anton. Gammus in decis. Lusitan. 103. num. 3. & in decis. 206. num. 5. attenditur 71 enim tempus ꝑ mortis quantum ad ipsam dationem legitimæ, Legimus in prioribus, C. de iussu. testam. & diximus supra hoc eodem tit. vers. Vinctus parte. & vers. Item, num. 53. Considerandum tamen, quod si essent in femina, cui cogitur pater ante mortem illam nuptui dare, & in loco, in quo per statum filiam masculis femina non succedunt, sed dantur, & illa datur à patre, quæ succedit loco legitimæ, ut ample diximus supra in tit. de iure datum, isto casu, recipit femina legitimam in vita patris, quæ assignatione non obstat 72 te, mulier post mortem ager ad supplementum ꝑ si tempore assignationis dotis renuntiasset cum iuramento, & quæstasset patrem, quamquam istud vltimum non transeat absque dubio per ea, quæ dixi in cons. 4. per totum. Centur. 1. vbi addebat lasio enormissima, cuius occasione posset mulier agere, 73 non obstante renunciatione iurata per ea, quæ dixi Matth. de Affili. in decis. Neap. 322. num. 1. & 2. Calixtus, Cassiodor. in decis. 1. tit. de Emp. & vendit. Ant. Capre. in decis. Neap. 159. num. 25. Thom. Grammat. in decis. Neap. 101. num. 53. Octavia. Cachera. in decis. Pedemont. 40. num. 2. Francisc. Caldas Pezera in l. si licet uxorem habere, in verb. lasi, num. 1. de integ. res. m. i. Josephus Ludovic. in decis. Pernin. 18. num. 66. & ex alijs per transirum dixi supra tit. 5. num. 82. vers. c. cum etiam, hoc eodem tit. 3. Neapol. Vgell. in decis. 76. cent. 1. Si tamen essent in Masculo, qui habuerit in vita patris legitimam, aut filio inuito, & tunc cum illi non sponte receperit, 74 ꝑ illius consensu fuerit coactus, præsumitur ꝑ dissensisse, & proinde non prohibetur agere ad supplementum legitimæ, habendo respectum ad illud, quod habuerit in vita, æstimando valorem tempo-

re assignationis, & supplere. Si vero accepisset consensus varijs, quilibet stare ad assignationem factam, ut illud quod semel conuenitum est obseruetur, licet non fuerit declaratum per sacrum Consilium, an inuito filio potuisset in vita legitima assignari, ut dixit Vincentius de Franchis in decis. Neap. 133.

PATER licet filiam dotaucrit, & contenta dote remanserit, vel eidem filiz dotem, vel quid aliud reliquerit, cum comminatione, quod nihil aliud petere possit. Nihilominus hoc non obstante 75 agere potest eadem ꝑ filia ad legitimæ supplementum, maxime si postmodum in testamento, dixisset, quod nihil plus peteret, ut voluit Bald. in l. pactum, col. 2. §. 3. C. de collat. & post Bartrig. Angel. Anchar. Angel. Zaf. Aldobrand. & alios dixi in cons. num. 48. cum pluribus feg. cent. 1. Decius in consil. 89. num. 4. Thom. Gram. in decis. Neap. 101. num. 116. & alij, quos omitto. Guido Papa in decis. Delphin. 93. & in decis. 427.

STATVO tolli in totum legitimam an possit? 76 fuit antiquissima ꝑ questio, digna, ut in quolibet Regno, Principatu, & dominio tollatur. Non dubium est, quin ab utraq; parte multa dici possent, tamen cum id agitur, in opinionibus ut quod in iudicijs sequendum potius sit, eligamus. Ideo relinquendo quicquid subtiliter Dyn. in c. iudicium de Regal. in l. 6. & Oldrad. in cons. 107. num. 2. 3. Cyn. in l. sanctum C. de Nuptijs: illam propterea opinionem recipiendam esse arbitror, quæ à maiori Doctorum parte amplexa est, quod statuo quidē 77 augeri, vel minui potest legitimam quæst, ꝑ Tolli autem in totum nullo modo, hanc opinionem tenuisse Petr. & omnes Doctores vltimorum scriptib, & illam tenuit Martinus Senior in consil. 30. incip. Quamvis ex his, col. 1. vers. contrariam tamen sententiam, vol. 1. Ludovic. Roman. in cons. 16. incip. Viso phemere in fin. dicens, quod in hoc concordant omnes augeri, & minui posse, & idem concludit in cons. 32. incip. Si in municipalibus sub num. 1. dicens legitimam accendendum posse in ꝑ totum à statuo tolli non descendendum alius, hanc opinionem concludit Bar. in l. Secta. in cons. 150. incip. Et nos in prodicere dignior, per totum, vol. 1. quod consilium est habitum simul cum Ioanne Baptista de Castejalpis, & dicunt, quod dicta ambiguitas per ducentos 79 retro annos fuit diuersimodè pugnat, quoniam in loco ista opinio fuit obtenta, & firmata per quinquaginta tres famulos tunc Iurificosultos. Alberici de Gasas. in aut. nouissima, num. 10. C. de iussu. testam. ubi etiam lasio, numer. 56. dicens hanc opinionem, quod non negantur Richard. Melhembra. & Cyn. quos refert, & sequitur Bartrig. in l. Titio centum. §. Titio genere, numer. 6. ff. de condic. & demonst. Bald. in consil. 47. incip. in questione vol. 2. & in consil. 131. incip. circa prædicta, vol. 2. & post eundem Richard. Raphael Fulgos. in cons. 95. incip. Quidam ꝑ condidit, col. 1. vers. super eo quod queritur. Abb. Paner. in c. Raynaldus, num. 12. ext. de Testam. Alexand. in cons. 55. incip. Viso titulo col. fin. vers. & cū illa opinione, vol. 2.

et in conf. 211. incip. *Pro Themate*, num. 8. volum. 7. *Cardin. Zabarel* in clem. 2. num. 15. de re iudic. et in conf. 2. Abb. *Favorm.* in conf. 92. incip. *Illud indubit* a. num. 2. volum. 2. *Summ.* in conf. 339. num. 6. vol. 2. *Alberic. de Refat.* in 2. par. *Statutorum*, q. 104. col. pen. quem refert, & sequitur *Dec.* in conf. 106. incip. *Pro tenuitate*, num. 4. versic. *quarto sequitur*. Idem voluit *Card. Parisius* in conf. 94. num. 24. vol. 3. *Bartholom. de Cassin* in consuetud. *Burgund.* rubr. 7. §. 2. glo. 4. *Stephan. Anfr.* & *Capell. T. hofol.* in decis. 438. *Rota* in *Novis*, in decis. 18. incip. *fuit du bitatum*, et in relationibus positum. *Nicol. Doctr.* in decis. *Burdegal.* 188. num. 6. & sic fuit in Camera Imperiali pluries protulium. *Joachim. Nysinger.* in obser. 43. centur. 5. in obser. 44. cent. 6. *Andr. Gail.* in obser. 122. feb. num. 1. lib. 2. *Alex. Clem. de Patria po testate*, effectus 16. num. 22. *Andr. Barb.* in c. Raynuitius, col. 4. 1. de testam. et in conf. 24. vol. 1. 10. *Franc. Ripa* in responsa. 7. incip. *super promisso dubio*, num. 1. lib. 1. *Hierony. Cognol.* in *Lura sanguinis*, sub num. 5. ff. de regul. iur. *Hieronym. Cutchal.* ad Decium in dicta l. *iura sanguinis*. *Petr. Rauten.* in *Alphabeta Aurea* in verbo *legitima*, 10. *Baptista Villalobos opinio. communitum*, §. *legitima*, num. 62. *Alphonfus Montalvus legum Fortis*, lib. 3. tit. 5. §. 9. in verbo *quia ayan da herede*. *Franc. Fin.* lib. 1. opus. 316. *Emmanuel in Thesaur. recept. sentent.* §. *legitima*, num. 64. & seqq. & videtur de mente *Corn.* in conf. 150. incip. *in haec, solum fin.* versic. *si licet quidam teneant* col. 1. *August. Verus* in conf. 25. num. 1. in conf. 39. num. 4. in conf. 177. nu. 2. volum. 2. *Marc. Manina Dialogo Denarrator. class.* 5. cap. 13. num. 2. *Ioannes Philipp.* in conf. 3. sub num. 5. in conf. 13. num. 3. *Nicolaus Pegg.* in decis. 6. cent. 1. *Ios. Thom. Minado.* in consil. *Regis*, in aliquibus in prin. num. 15. *Anton. Faber* in *Codice Fabrian.* lib. 2. tit. 5. de fu. 6. num. 1. 2. *Henricus* in *Resenthal* in synopsi feudorum, c. 7. concl. 25. num. 25. 26. 27.

80 DONATIO, an minuat legitimam? nunc habeo in suis, quia fuit causa in me compromissa, nam Notarius Pyrrhus de Donatis, de ciuitate No sci habens tres filios Ioannem Thomam Doctore Canonico Episcopalem diocesis ciuitatis, Ioannem Iacobum, & Marcum filios, instituit haeredes vniuersalem Iordanum, & Sebastianum nepotes, filios Ioannis Iacobi viuentis, & Ioanni Thomae intuitu ordinum donauit prius quasdam vineas valoris ducentorum aureorum, & in dicto testamento instituit haeredes in legitima tantum hos tres filios. Donauit etiam Ioanni Troiano de Donatis V. I. D. eius fratri Archidiacono Massariam ouis Gentilium mille, & centum, valoris communis aureorum mille, nonigentorum quadraginta, scilicet car lenorum decem, & octo per oclum libet, super quantitate dictarum donationum videtur concludendum, quod legitima super dictis donationibus non

81 debetur, ex quo legitima d. betur deductio aere alieno, & functis impensa, l. *Papianus*, §. *quarta*, ff. de iussu, testam. l. *fin.* ff. de iussu, testam. legat. debetur enim super bonis, & bona dicuntur deductio aere alieno, l. *sub signatum*, §. *bona*, ff. de verb. significat. vt

dictum est supra hoc eodem titu. versic. *deducitur antiquam*, numer. 44. 45. hoc solum 3. sed negari non potest, quin donatio sit alienum sit.

82 CONTRARIUM tamen voluit *Paul. de Castro* in conf. 82. vol. 1. et in conf. 354. vol. 2. *Barol.* in l. *in quartam*, sub num. 10. versic. *verum est donatio*, ff. ad leg. falcid. ex quo donatio est debitum necessarium, sed voluntarium, quo legitima non minuitur, vt voluit *Socin. sen.* in conf. 48. incip. *memini*, in §. *vol.* 1. antequam sublequatur subscipio *Bald.* de *de Bartolini*, hoc idem voluit *Corn.* in conf. 190. incip. *pro decisione*, col. 7. versic. *quarto dubitari conuenit*, vol. 2. dum dicit, quod ille nepos debet habere legitimam in omnibus bonis, etiam si computatis dictis bonis donatis, hanc opinionem firmari post supradictos *Aymo Crant.* in conf. 141. incip. *Iacobus Cabassi*, num. 4. §. 6. et in conf. 165. incip. *super pun* llo, num. 5. vol. 1. quos sequitur *Rolen.* & *Vall.* in conf. 65. num. 29. 30. vol. 1. *Marcus Anton. Perre* de *fideicommissis* art. 36. num. 24. sequitur *D. Fabrianus Verus* in decis. *Nigeriana* Rem. 70. 3. sub num. 8. par. 1. solum 2. quam opinionem dicunt continere magnam aequitatem, vt euitetur per occasio fraudandi filios legitima. Quod maxime locum habere videtur in casu proposito, alioquin similis occurrunt, quia in isto praesupponunt totam dispositionem fecisse hunc, vt minueret, & fraudaret Marcum, eiusque legitimam annihilaret, nam donatio facta est in anno 1612. & testamentum factum in anno 1617. & testator est mortuus anno 1621. fuit 1622. & tamen probatum fuit toto hoc tempore intermedio, massariam ouium, & ipsas oues possessa per eundem Notarium donantem, vnde apparet notorie donationem non fuisse veram, sed simulatam, ac falsam, argumens, l. *fin.*, §. *super nunc*, ff. quibus modis pignus, vel hypoth. *Barol.* in l. post contractum, num. 4. ff. de donat. *Matth.* de *Affiliis*, in decis. *Neapol.* 40. nu. 18. in decis. 65. num. 3. *Franc. Marc.* in decis. *Dolph.* 48. num. 12. col. 1. dixi in conf. 35. nu. 29. cent. 1.

HYPOTHECATI esse bona patris pro legitima filio debita, & hypothecaria actione fagi posse, voluit in specie *Raph. Fulgo.* in conf. 84. incip. *Bonaccus* col. 2. *dubio* 2. qui hac vitur conclusione, quod cum pro re legata bona testatoris sint tacite obligata, ita, & multo magis pro legitima, cui lex magis fauet, quam legato. Sed pro legato legatarius habet bona testatoris tacite obligata, leg. 1. c. *communis*, de legat. ergo eodem modo pro legitima Inducitur dictu *Bald.* in conf. 171. incip. *condemnat*, vol. 2. dum dicit, quod publicatis bonis viri, vel patris, vxor, & filij ratione hypothecae, retinere bona possunt, si pro dote, & legitima, & hanc opinionem tenere *Paul. de Monte Pico* in l. *in quartam*, num. 13. Et si priuilegijs legatorum, valent etiam pro legitima, quemadmodum pro legatis, vltra Rei vendicationem, actionem ex testamento, competet etiam hypothecaria, vt in dicta l. 2. *Communis*, de legatis, eodem modo, & pro legitima, & hanc opinionem, pro illa consequenda, quod poterit locum si habe

re hy-

re hypothecaria, & hoc per eodem, & alios allegatos, retulit *Iuan. Petrus Sordus in conf. 5. 1. sub num. 4. vol. 1. licet ibidem, numer. 6. teneat contrarium. Tamen quod competit hypothecaria in bonis patris*
99 pro legitima filij t tenuit *D. Cardinalis Patens in decif. 37. lib. 2. & c. de mente Francisci Arzini. in conf. 156. incip. diligenter vifus, col. fin. vers. pro legitima ex vi.*

CONTRARIUM, quod bona patris pro
91 legitima filij non sint obligata, & t hypothecata, voluit *Marth. de Affili. in decif. Neapol. 162. num. 4. Nicol. V. gellius in decif. 66. col. 3. Non dubium est, quin supradicta conclusio habeat difficultatem ob opinionum diuerfitatem, sed ego dicam meam sententiam, illam tamen relinquo peritioribus.*

DICEREM itaq; quod si legitima peteretur sine facto hominis ex sola iuris dispositione, posset procedere opinio illorum, qui negant dari hypothecariam t pro legitima, secundum dictum *Affili. in dicta decif. 162. Sed tunc huic dicto opposerem, quod vel taro, aut nunquam casus iste succederet, nam si peteretur ex sola iuris dispositione, forte ab intestato, non peteret filius legitimam, sed peteret omnem patris ab intestato successionem.*

93 Sin autem peteretur t tota legitima a patre relicta, Tunc effemus in meo legato a testatore relicto, pro quo competit hypothecaria, vt negati non potest, quia dum *Decius in conf. 235. incip. in casu magnifici, col. fin. num. 4. dicit quod licet datur hypothecaria pro legatis, ita pariter pro supplemento legitimæ. Et in fine eiusdem, versicul. Nam primo non obstat. Non obstat, inquit idem Decius) alie rationes, quia habent locum in supplemento legitimæ, pro vt loquitur, & sic in casu, in quo legitima fuit pro parte relicta, vnde illud supplementum etiam reputatur relictum. Hæc Decius, quem referens idem Sordus, in dicta conf. 51. sub numer. 8. dicit nam argumentum a legato ad legitimam procederet, si filius*

94 t pro legitima haberet voluntatem testatoris expressam, Idem Sordus sub num. 9. subiungit post eundem Decium, & Ripam in dicta, l. in quartam, u. 1. 4. Disputant Doctores, an detur Hypothecaria pro supplemento legitimæ, quod videtur secundum voluntatem testatoris. Quam conclusionem firmavit etiam Antonius Negusantius in trail. de Pignoriis, & hypothecis. Membro 4. secunda parti, sub num. 164. vers. Fateor tamen, quos nouissime sequitur Iuanes Baptista Ladercher, in conf. 163. num. 4. dum similiter ait, sicut ergo quando pater reliquit partem legitimæ filio in testamento, is pro supplemento habet hypothecam, quasi, quod a lege suppletur habetur pro relicto a patre, confirmando dictum *Decij, in dicto consil. 235. & Negusantij in dicto loco allegato, sub casa 24. num. 164. Iuan. Baptista Costa, de Remed. subseq. Remed. 67. num. 3. cum pluribus seq. Vincent. de Francis in decif. Neap. 379. num. 6. 7. h. m. Grammat. in decif. Neapol. 90. sub numer. 2. Gaspar Caball. Atilleloq. 811. Nicolaus Buerius in decif. Burdez. 250. Tamen plus quia hoc casu ratumque legatum habet*

95 :requisitionem t paratam, S. illud, ubi Accurs.

in verb. Decreto, in Aut. de Hæred. & falsi. d. bi Ang. num. 57. Alex. in l. fin. numer. 3. C. de Edit. d. vii. Adr. Tollend. Deci. in l. in testamentis, num. 6. & ibi Hieronym. Cognol. numer. 9. ff. de Regal. tur. Marc. Anton. Natta in conf. 206. num. 4. vol. 1. Idcirco refideo cum Baldo, Fulgocio, Decio, Ripa, Negusantius, Caietano Puteo, Sordo, Ladercher, Costa, Vincentio de Francis, & alij.

STVDIORVM Sumptus, & expensæ factæ per patrem filio, exemptione librorum, & sumptus
96 in Doctoratu filij t in legitimam imputare non tenetur, nec conficere cum fratribus, cum censentur donari, *Liqua pater, ff. Famil. herese. Barol. in l. 1. S. nec castrens. nu. 8. ff. de collat. Bald. in l. omnimodo, S. Imputat, numer. 4. 6. de Inoff. testam. Iesum, in Aut. Quod locus 4. C. de collat. Ripa in l. in quartam, nu. 166. ff. Ad leg. Falcid. plenè Alexand. in conf. 142. incip. circa primam dubitationem, col. primum. vers. Quo autem ad libros, col. ultimum. versicul. postremo venio ad quartum, vol. 2. Bernardin. Scodobi. in rep. aut. Habita. cap. 13. in verb. Quia enim totum non miseratur, nu. 13. 14. C. Ne fil. pro patre, Jacob. Benius in trail. de priuilegijs iurisdictionum parte 3. Priuileg. 88. numer. 6. 7. Jacob. Tomingus in decif. Lip. cens. 32. numero 7.*

DECLARA, nisi pater easdè expensas, atq; sumptus in libro, vel Calendario suarum expensarum illas amotalet, siue descripserit, aut voluntatem suam declarasset filius illas imputaret, quia tunc
97 in legitima t computabuntur, l. Negusantius, ff. de negot. gest. Auth. ex testamento C. de collationib. l. pen. S. fin. C. eod. tit. Ripa in dicta l. in quartam, num. 175. Scodobi. in loco allegato, nu. 16. Benius, numer. 13. Jacob. Toming. in decif. 32. num. 9.

DE DVCTO ære alieno cum debeat legitima, vt diximus supra vers. deducitur, nu. 4. 45.
98 hoc eodem modo, & eodem modo 3. Filius petit legitimam, hæres replicat adesse plures creditores in hæreditate, proinde expectandum esse euentum, donec liquidentur debita hæreditaria, & pendente discussione ipsum non esse cogendum? Videtur dicendum, quod debet expectari discussio facien-

99 da cum creditoribus, nam t ad illorum beneficiu, & priuilegium, sunt introducta inuentarij confectio, & ipsorum creditorum vocatio, & citatio, vt in §. facimus, S. si vero absum, in Aut. de hæredib. & falcid. arg. l. de vniuersaque, ff. de regul. iur. Quam ita dunt, ff. de adop. Et autem legitimam creditoru,
100 t quod præcedit legitimam, vnde non debet per retardationem creditorum conuerti in illorum odium, ipsi enim antea sit solutio, & ideo non debet in ipsorum damnum, ac odium retorqueri, l. quo d. fauor, ubi gloss. C. de legibus, ad que faciunt dicta per Phanuc. de inuentario, par. 5. sub num. 68. & hanc sententiam, quod non teneatur hæres dare legitimam filio, ante factam æris alieni liquidationem
101 dicit Paulus t de Montepico in dicta l. in quartam, num. 170. etiam quod obulisset cautionem fideiusoriam filio de restituendo, seruata forma text. l. cum hæredibus, 3. ff. ad senat. consulti, ar. rebell. id. na tenuit

nuit *D. Gaspar Mastrillus in decis. Sicil. 64. num. 7.*
 17. probat *Sardus in conf. 248. num. 17.* dicens plu-
 rius consilium Mantuanum ita iudicasse. Verum
 idem de *Montepice ibidem* dicit, quod si antea vidif-
 set *text. in d. l. cum hereditas* ille Senatus aliter iu-
 dicasset.

CONTRARIAM tamen sententiam, quod
 filius debet habere legitimam, pluribus rationibus
 102 t ne forte pendente discussione creditorum fame
 periret, quod tenuit *Vincenz. de Francis in decis.*
Neapoli. 127. cuius opinionem recitat *D. Gaspar*
Mastrillus in decis. Sicilia 64. quos refert Ioannes Ba-
pista Thorus in Compendio decisionum Neapol. in §.
legitima filio. Non est data dilatio aliqua ad solu-
 dam quartam, siue legitimam filio ab Imperatore,
 Sed dictum, quod detur statim filio, à morte patris
 abique mora *in l. quoniam tu praeberis, in fi. C. de in-*
off. testam. dicit supra hoc eadem tit. vers. statim, nu-
mer. 53. Hoc idem voluit *Anton. Faber in C. Fabri-*
no lib. 3. tit. 19. de fin. 24. nu. 4.

NEC MIRVM quod ille Senatus decreuit,
 quod non daretur legitima ante liquidationem, & fo-
 103 lutum, quia motus fuit dispositio iuris id di-
 stante, nec vigore *text. in l. cum hereditas*, debebat
 moveri ad dandam cautionem fideiusoriam, de
 qua ibi, quoniam ibidem fideicommissarius idcir-
 co caueret ex nouo compromisso facta, murauit no-
 104 men hereditarium, & ibi ex t nouo contractu hæ-
 res consecratur indemnis per cautionem, & ita
 ante omnes illum text. declarat *Angel. in conf. 31.*
incip. Daminus Philippus, col. fin. vers. ad confirma-
tionem autem prædictorum, quem referens sequitur.
Francisc. Arretin. in conf. 148. in incip. in questione pro-
posita, col. fin. vers. præstata decisione adducit, vbi di-
 105 cit, quod quando t hæres conuenitur obligatio-
 ne, & promissione, quam fecit post aditionem, non
 gaudebit beneficio inuentarii, licet illa obligatio
 immediatè descendat à causa hereditaria, quia
 propriè, & immediatè dicitur obligatio noua, &
 propinqua, ad quam inuentarii concessio non rele-
 uat, sequitur *Decius in conf. 137. incip. & diligenter,*
sub num. 4. in conf. 300. incip. visa partitione, nu. 8. in
conf. 496. incip. in causa num. 52. quibus in locis di-
 cit idem, quod quando hæres immediatè conue-
 106 nitur pro causa hereditaria gaudet t beneficio
 inuentarii, secus verò si debetum hereditarium sit
 reformatum ex noua conuentione facta cum hæ-
 rede, quia tunc non gaudet, hoc idem sequitur *Ni-*
col. Boccius in decis. Burdiga. 53. num. 8. Vnde fecit
 107 ille Senatus optimè, quia non erant t soluta de-
 bita hereditaria, noluit admittere fideiussorem fi-
 lij, quia non dabatur fideiussio, nisi ex nouo contra-
 ctu, & iussit liquidationem fieri per heredem intra
 tempus sibi statutum, vt sic esset cautum filio, vt di-
 cit idem *Paul. de Monte Pica.* Et sic dicit *Sardus Pla-*
censis Excellentissimo Senatus, & ita pluries iudica-
se, quod sequitur Mastrillus in dicta decis. 64. nu. 17.
& refert idem Vincenz. de Francis in dicta decisio-
ne 127. sub num. 9. Credo optimè illum fecisse accom-
 modando partes, quia tempus, intra quod id ope-

ratus est, fuit simile termino dato, cuius memini
Picus in quem inclinabant alij amplissimi Domini.
 Proinde bene inquit *Ant. Faber in dicto lib. 3. tit. 19.*
Definitio. 24. quod si non est mora retinenda
 108 t legitima, sed statim danda, cum lege hac inquit,
 vt nullum fiat creditoribus fideicommissarijs præ-
 iudicium.

PER SVBSTITVTIONEM pupilla-
 rem contentam sub compendiofa mater non ex-
 109 cluditur t à legitima, sed à Trebellianica tantum
 sic conclusum fuit apud Senatam Tholosanum, vt
 scribit *Gerardus Maynardus in decis. T. holo. 25. in fin.*
lib. 5. Et hanc opinionem post *Archidiaconum, De-*
cium, Cornueum, Ferratum, Alexandrum Treutaci-
quiu, & Fachinonem tenui in *conf. 70. in primo dubio,*
centur. 2. Quinimodo opinionem comunem quod
 mater priuatur legitima per pupillarem substitutio-
 nem expressam, Intelligi oportere, quando expre-
 110 sim testator dixerit, t quod mater priuatur legiti-
 ma, & sic intelligatur *text. in l. Papinianus, §. sed*
nec impuberis, ff. de Inofficio testam. sic voluerunt
Marian, senior in conf. 157. in fin. vol. 1. Ioan. Anton.
sub. Alexandrin. in conf. 105. Decius in conf. 578.
Ioan. Coras in l. Preclibus, nu. 43. cum pluribus segg.
C. de Impub. & alijs subit. negari tamen non potest,
 quin contraria opinio sit communior.

PRAESCRIPTIO quæ currat in petenda
 111 legitima, est notandum quod t ad petendam legi-
 titimam, sufficiat tempus quinque annorum, quia
 cum legitima intenterur proposita prius querela,
 cui præcluditur facultas agendi spacio quinquen-
 nij, sequitur illam elapso quinquennio amplius
 peti non posse, vt habetur, *in l. quis filium, in fin. C.*
de Inofficio testam. & hanc opinionem tenuit
Barros in conf. 14. incip. Antius agendi, vol. 1. & in
dicta, l. si quis filium, §. fin. nu. 2. vbi tenet, quod
 112 etiam t in petendo implemento legiti-
 mæ spacio quinquennij præscribitur.

CONTRARIAM tamen opinionem con-
 113 tra *Barros* tenuerunt omnes t *Bald. Salycet. &*
Paul. de Castro præsertim Bald. in dicta l. si quis filium,
num. 6. vers. tertio quaritur, vbi refert dicta Bart.
 & per tria fundamenta reprobant suam opinionem,
 idem facit *Salycet. Paul. de Castro ibidem. num. 7. q.*
vers. sed est dubium, & post eum Florianus de Sano-
Ho Petro, Lasin ibidem, num. 5. 6. Idem Bald. in anteq.
Prædictorum, la 1. num. 1. vers. secunda quia est magna
quæstio, num. 2. vers. Præsertim est considerandum, &
in conf. 20. incip. Si penuria, in fin. vol. 2. Angel. in au-
thenti. de Trient. & sensu S. t. num. 2. & in l. Papia-
nus, §. si conditio, ff. de Inofficio testam. voluit Ale-
xand. in conf. 128. incip. considerans verbis Instru-
menti col. 5. vers. præsertim posita quid lapsus vol. 1. &
in conf. 8. incip. Iste subtilissimus, col. fin. vers. Tamen
istis non obstantibus, volun. 3. Idem tenet, & voluit
 Cern in *conf. 264. incip. in hac consulatione, col. 3.*
vers. Non obstat quid querela, vol. 1. Benedict. Capra
in conf. 40. incip. circa quæst. 2. in conf. 76. incip. Fun-
dus. Raphael Fulgos in conf. 34. incip. Bonac. versus,
col. 2. cum multis allegatis per Andr. Tiraguell. in
Repe-

Repetitione iniquam in verb. reuertatur. *num.* 31. 315. C. de reuocand. donat. & in *tratt. de retract. consanguin.* §. 36. *gloss.* 2. *num.* 7. *Francisc. Cremon.* in *single.* 128. *incip. Antiqua est qualitas* qui tenent maiori ex parte, tam in petitione legitimæ, quam illius supplemento non præscribi, nisi annis triginta. Confirmat hanc opinionem. *Marian. Socin. iunior in conf.* 64. *num.* 13. 14. *vol.* 1. 2. *Francisc. Marcar. in conf.* 3. *incip. procedendo*, *num.* 4. dicens hanc esse communem sententiam. *Joan. Francisc. Baldus in tratt. Præscriptum*, parte quarta, *Quarta partis principalis*, *quæst.* 22. *num.* 1. *quæst.* 23. *num.* 2. 3. 4. *Anton. Gomez. de Testamentis*, cap. 11. *num.* 23. *Guilielm. Benedicti. in Repet. Raynatus in verb. mortis* itaque testatore, *num.* 64. 65. de *testament. Tiberius. Decian. in conf.* 6. *num.* 36. *vol.* 1. *Guido Papæ in decisio. Delphin.* 81. *sub num.* primo. *Nicola. Boer. in decisio. Burdeg.* 250. *num.* 3. *Emanuel Suarez. Receptarum sententiarum*, §. *Legitima*, *num.* 90. 91. *D. Cardin. Aldebrand. in decisio. nouissim.* *Roman.* 668. *num.* 5. *vol.* 1. *primo*, *Nicol. Kenfer. in decisio. Temesi.* 6. *num.* 5. *lib.* 1. *primo*, *Stephan. Gratian. in decisio. Marcb.* 4. *num.* 12. *D. Cardin. Pute. in decisio.* 127. *lib.* 2. *Ioachim. Mynsinger in obferuat.* 72. *centur.* 2. *Barthol. de Cassan. in consuetud.* *Burgund.* rubr. 7. §. 5. *gloss.* 8. *Marci. Antoh. Natta. in conf.* 156. *num.* 6. *vol.* 1. *primo*, *Carol. Ruin. in conf.* 26. *num.* 5. 17. *vol.* 3. *Iacob. Mench. in conf.* 6. 1. *num.* 28. *vol.* 1. *in conf.* 51. *num.* 22. *vol.* 3.

PROHIBITIS in specie rebus alienari, & legatis ex illis detrahi legitima non potest, si adint
14 alia bona, † unde detrahatur. *Aut.* Sed, & in ea, C. ad leg. falcid. & voluerit *Joan. Franc.* *Ripa in l. fin. in famulas*, §. *Dimi*, *num.* 29. vbi etiam *And. Aleias*, *num.* 30. *ff. de legat.* 1. *Hieronym. Graui in conf.* 17. *num.* 23. 24. *vol.* 1. *Sforza Odasus in conf.* 64. *num.* 79. *vol.* 1. sequitur *Marc. Anton. de Amatis in decisio. Marcb.* 18. *num.* 8. fuit hoc dictum *Bald.* in rubr. *ff. de rer. diuis.* *num.* 1. *vers. sed pone, quid pater mandauit*, dicens, quod exceptis bonis legatis, datur filio electio pro legitima in alijs bonis non legatis, quan-
15 do legata bestia non excludant † tenuit *Alexan. in Lin quartam*, *col. fin.* *sub num.* 3. o. vbi opelmè loquitur, *ff. ad leg. falcid.* quos sequitur *Marc. Anton. Natta in conf.* 238. *num.* 5. *vol.* 1. *Idem Alexand. in conf.* 12. *incip. peripetisio*, *col.* 1. *vers. nec potuerunt aut possunt*, *col.* 5. vbi reulit dicta *Bald.* in dicta rubric. de *rer. diuis.* voluit *Ant. Gabr. com. opi.* *lib.* 6. *tit. de legitima*, *com. inf.* 6. *num.* 1. 2. *Armo Cranotta in conf.* 19. *num.* 14. *Roland. à Valle in conf.* 3. *num.* 4. 1. *vol.* 4. & antea in *conf.* 2. *num.* 1. *vol.* 1. *Joan. Cephel. in conf.* 320. *num.* 27. *vol.* 3. dicens non posse eligere
16 pro legitima † res alienari prohibitas, vel legata, dummodo sint alia bona, in quibus pro legitima potest sibi commodè satisfieri. *Thomas Gramma. in decisio. Neap.* 93. *num.* 7. *Iosephus Ludovic. in decisio. Lucen.* 28. *num.* 33. 34. *Caspar Barcinus in decisio. Roman.* 103. *num.* 12. *cum pluribus seqq.* *Federicus Scutus in conf.* 1. *num.* 285. *vers. prout de Minusculam debet*, *lib.* 2.

Summa Decisionum Tom. 111.

tum. 1. *Guidas Panciroli in conf.* 98. *num.* 37. in *conf.* 105. *num.* 34. Cum legata, & onus soluendum legatortum non minuat, nec † legitima, nec trebellianicam, nisi modo prædicto, vt dicit *Older. in conf.* 131. *incip. quidam habens*, *num.* 2. *in fin.*

DECLARA, secus esse si testator meliores res legasset, quia tunc ab omnibus dictis legatarijs
118 potest † detrahi legitima. *Alexand. in d. l. in quartam*, *col.* 9. *vers. intelligi tamen*, & in *L. Marcelli*, §. *res que col. vbi*, *vers. quod est intelligendum*, *ff. ad Senatusconsult. Trebell.* *vbi Iustin. in fin.* *Dei. in conf.* 81. *col.* 1. *Rubens Alexand. in conf.* 156. *num.* 13. *Ripa in dicta l. in quartam*, *uv.* 128. *Cranet. in conf.* 88. *num.* 4. *Carolus Ruin. in conf.* 27. *col. fin.* *vol.* 4. *Gabriel. vbi supra*, *num.* 3. *idem Ruin. in conf.* 57. *num.* 22. *vol.* 2. *Roland. à Valle in conf.* 12. *num.* 2. *vol.* 1.

ÆSTIMATIO bonorum pro taxanda legitima fieri debet pro tempore mortis testatoris.
119 *Anton. Faber de Errorib. Pragmat.* *Decad.* 13. *arrete 4. error.* 5. & in *Codice Fabrian.* *lib.* 3. *tit.* 19. *definit.* 23. *num.* 30.

NON IN SINGVLIS bonorum corporibus petenda est legitima, sed tantum legitima
120 petenda est, nec datur † filio eligendi potestas, in quam rem illam vellet, sed totum id remittitur parentis iudicio, si id testamento cauerit, ius autem iudicis arbitrio permittendum erit, qui neque ex rebus deterioribus, neque ex melioribus, sed mediocribus illam fluxare debet, *l. in iudicio*, *l. fin.* *§. repetitionem*, C. de *inoffic. testam.* *Ripa in Lin quartam*, *num.* 116. *ff. ad leg. falcid.* unde *Iacob. de Beluis in Aut.* de *Restitutio. et ea, qua parit.* 9. 21 3. *in prim.* dicit, quod filius non potest eligere † meliorem rem pro legitima, ne dum filio satisfaciendum existimamus, fideicommissarij, vel hæredes commoda defraudentur, quem refertens *Alex. in conf.* 17. *incip. vbi titulus*, *num.* 17. *vers. circa aliud dubium*, *vol.* 6. *duplicate in conf.* 154. *vol.* 7. inquit, quod debet assignari legitima in vna re me
122 diocri arbitrio † boni viri, quem refert, & sequitur *Roland. à Valle in conf.* 3. *num.* 1. *vol.* 1. *plene Iacobus Mench. de Arbitrar. Iudicum quæst.* *lib.* 2. *centur.* 2. *causa.* 163. *num.* 16. 17. 20. 21. 22. & per totum. *Anton. Faber in Codice Fabrian.* *lib.* 3. *tit.* 19. *definit.* 3. *definit.* 5. dixi aliud agens in Commentarijs de *fundis*, & *titulis dignitatum* *lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 4. 5.

TRANSMITTITVR ad hæredes debiti
123 bonorum subditio, scilicet ipsa legitima, † vt voluit *Bald.* in *Aut.* *Res qua non* 3. *vers. quare non illi a antea*, C. *commun.* de *legat.* 5. *aliter in l. fin.* in *princ.* C. de *inoffic. testam.* Quinimo transmittitur etiam ad hæredes extraneos, etiam † si agnata non fuerit, vt ibi *Salyr.* dicit, & voluit etiam *Baldus in l. 1. in fin.* C. de *lib. pateris.* *Cardin. Parf.* in *conf.* 55. *num.* 22. *vol.* 2. *Angel. in conf.* 242. *incip. Pictus talis est D. Gomez. col.* 1. *vers. secundum*, dico quod portio, *Petr. de Ancha. in conf.* 323. *incip. iura omnia*, quod, & ante dixerat idē *Ang.* in *conf.* 118. *incip. quia pro nepote*, *col.* 1. *vers. Mater autem Marc.* *Ant.* *Natta in conf.* 199. *num.* 4. 5. *vol.* 1. in *conf.* 238. *num.* 4. *vol.* 2. *col.* 2.

G 2 Valin

Palus in conf. 25. n. 8. vol. 1. Dec. in conf. 81. incip. in casu propofito, n. 1. ver. focus ad fecundū. & in c. 2. 18. incip. in casu ad me transiit. c. 2. ver. Nec constat, quid in casu 186. num. 4. Aym. Cranesa in conf. 142. incip. Claudius de Collis, n. 2. Nicol. Boerius in decif. Burdegal. 250. num. 5. 6. Petrus de Benito tend in decif. Bonniens. 37. num. 26. Iosephus Ludovicus in dec. Lucens. 28. n. 27. Thom. Grammat. in decif. Neap. 57. num. 5. Hieronym. Magan. in decif. Florentin. 10. n. 12. Andr. Gail. Practicar. obseruat. lib. 2. obseruat. 120. n. 17. Jean. Philippus in conf. 54. num. 24. in fin. num. 3. & in conf. 54. num. 27. in fin. Federic. Scetus in conf. 14. num. 8. lib. 5. Ioh. 1. Guidus Paucetrol. in conf. 1. numer. 93. in conf. 105. num. 32.

125 **EX REGNO.** Ducatu, Marchionatu, comitatu, & similibus dignitatibus, Feudorum titulis, an legitima debeat? Ex professo tractati in *Commentariis de Feudis, & titulis dignitatum, lib. 1. cap. 11. num. 6. cum pluribus seq.* ad quæ me remitto, ne pluries idem exagitem. Hijs addendo *Alexandrum Raudensium variarum Resolutionum cap. 44. numero 88. 92. Regentem Canarium in conf. numero 20. 21. latè Ioannem Papatum Arretiorum Curia, lib. 20. tit. 7. Arretio 5.*

INVENTARIUM omissione legitima non 126 tamittitur, ut voluit *Accursius in l. fin. §. fin. antem hoc aliqui fecerit, in verb. Sacramentum, in fin. ibi, in quarta temā C. de iur. de lib. ubi hoc voluerunt Aug. Paul. de Castro Alexand. & Iafon, ante eos Bartol. in Aut. sed cum testator. num. 11. C. ad leg. Falcid. Frauciscus Marcus in decif. Delphin. 57. n. 3. vol. 1. Olearianus. Cacheran in decif. Pedemont. 148. n. 10. Andreas Gail Practicar. obseruationum, libro 2. obseruationes 138. numer. 15. 144. Philippus in consilio 26. numero 42.*

DECLARA nisi manifestè probaretur de 127 fraude in bonis commissis ut dicit *Andr. Gail. in d. lib. 2. obseruat. 138. num. 15.*

ARGUMENTVM.

Trebellianum Senatufconsultum constituit, quod si quis per testatorem institutus fuisset, & grauatus hereditatem restituere per fideicommissum, posset detrabere quartam, quæ dicta est Trebellianica, ne testatores decederent intestati, quæ detrahenda est de qualibet re. Et licet secundum communem prohiberi possit detractio Trebellianicæ, tamen in filiis primi gradus cessat prohibitio, Romæ tamen, & Neapoli contraria opinio canonizata fuit, quod prohiberi possit detractio, etiam filiis primi gradus; Filius tamen in loco ubi canonizata est opinio, quod possit detrabere, detrahit duas quartas, legitimam scilicet, & Trebellianicam. Prohibitio tamen

quando haberet locum debet esse expressa, & non tacita, si hæres non faciat inuenta- tionem non amittit Trebellianicam, quod procedit eo maxime in filiis institutis, qui detrahere item possunt ex rebus alienari prohibitis, præterquam ex pie causæ legatis, sicut nec detrahitur falcidia. Ius detrahendi transmittitur ad hæredes, & ad fiscum, qui tenetur ad debita non computantur in Trebellianicam fructus percepti; Codicillis non fit Trebellianicæ prohibitio, & ea semel detracta amplius detrahi non potest.

SYMMARIUM.

- 1 Lex duodecim Tabularum amplissimam dedit, libertatem, ut nunguisque de Rebus suis dispoñeret, facti tamen angustia per alias leges sequentes.
- 2 Lex Vocumia, quam tulit Quinctius Vocumius Saxa Tribunus Plebis anno Vrbis 585.
- 3 Lex Vocumia duo continuit capita, primum quod nemo Virgineum hæredem faceret. Secundum, quod Nemo Censui (id est pecunie) filium hæredem faceret.
- 4 Lex Aelia Sentia illi angustia, lata ab Aelio Cato, & C. Sentio Saturnino Coss. anno Vrbis 757. n. 5.
- 5 Legis Aelia Sentia promissa quæ? n. 6.
- 6 Furialex similiter duodecim tabularum legem angustauit, quam tulit C. Furius Tribunus Plebis.
- 7 Per legem Furiensem promissum, ut per legem a quis dispoñere non posset, nisi mille nummis.
- 8 Lex Falcidia, quam C. Falcidius Tribunus Plebis Angustii tempore tulit, quæ fuit concessa auctoritas Cui Romano libertatis legenda, Quarta tamen parte totius hereditatis hæredi relicta, n. 10. 11. 12.
- 9 De legibus Vocumia, Aelia Sentia, Furia, Falcidia, & alijs Latè, & Distinctè ante alios scripsit Aymarus Amatus I. C. quem sequuntur fani V. d. tricus Zafius, Ludovicus Cherodani, Antonius Augustinus, Hotomannus, & alij.
- 10 Suppletis angustiationem legis duodecim Tabularum post illas, statutus consuluit Trebellianum.
- 11 Senatus consultum Trebellianum Nequis tempore factum est, L. Annus Seneca, & Trebellius Maximus consules, quæ nomen habuit, n. 15.
- 12 Senatus consultum Trebellianum promissum fuit, quod hæres vniuersalis posset grauari per fideicommissum totam hereditatem alteri restituere, quarta parte, scilicet Trebellianicæ illi relicta.
- 13 Falcidia refertur fideicommissa particularia, & singularia, Trebellianica vero relicta vniuersalia, n. 17.
- 14 Trebellianica materiam iureconsulti Antiquiores, & nouissimi tractant.
- 15 Trebellianica quarta adimuenio vtilissima fuit, tam respectu testatoris, quam hæredis vniuersalis impositi, n. 20.
- 16 Hæres, uti adire, uti rogatus restituere, & cui restitutio fieri debet, quo modo petere debeat restitutionem fieri post modum, num. 22.

- 33 *Detrahi nōm debeat quarta Trebellianica de omni re hære disarsa, vel quo modo? num. 24. 25.*
- 36 *Falcidia, an prohiberi possit?*
- 37 *Trebellianica, an prohiberi a testatore possit? num. 28. & 29.*
- 39 *Libris primi gradus prohibitionem detractionis Trebellianica ferri non posse, sed vade, quia pro hac opinione numerus Dolorum maior est, & M. Antonius Asiatius, qui dixit auctorem in numero decemprum, apparet quod ipse decessisset, num. 30. Ambrosius episto. num. 31. 32. 33. & 34.*
- 32 *Si detrahenda forent dua quarta, filius legitimus, & Trebellianica, nec oca sua prohibita detractionis fieri poterit in liberis primi gradus, num. 33. sed mitiga, num. 34. & 35.*
- 36 *Non de particulari, sed de vniuersali fideicommissa Trebellianica detrahatur.*
- 37 *In duabus quartis legitima, & Trebellianica grauari, an hares a testatore possit? numero 38. 39. & 40.*
- 41 *Prohibitio detractionis Trebellianica vacua, quod in filijs primi gradus prohibitionem, ius non habeat, sed in alijs praterquam in filijs, numero 42. 43. & 44.*
- 45 *Testator si mandauerit integram hereditatem restituere, an possit eam a Trebellianica detrahi, num. 46. & 47.*
- 48 *Trebellianica, an debeatur si dictum sit, restituatur absque diminutione.*
- 49 *Quid si dictum fuerit restituatur pleno iure? num. 50. 51. 52. & 53.*
- 54 *Trebellianica, an amittatur ab inuentarium ab hærede non confectum? num. 55. 56. 57.*
- 58 *De rebus alienari prohibitis, & ut remaneant in familia, an Trebellianica detrahatur? num. 59. 60. & 61.*
- 62 *Ex legatis pia causa, an detrahi possit Trebellianica? num. 63. & 64.*
- 65 *Ius detrahendi Trebellianicam, an ad heredes transmittatur? num. 66.*
- 67 *Filius, an ex persona hæredis delinquentis possit Trebellianicam detrahere? num. 68.*
- 69 *Fructus percepti per liberos primi gradus, an computentur in Trebellianicam? num. 70. & 71.*
- 72 *In codicillis prohibitio detractionis Trebellianica fieri nequit, & quare? num. 73. 74. & 75.*
- 73 *In codicillis hæredis directi adim non potest? & quare, num. 74.*
- 75 *Iura aliam testamentum, aliam codicillis tribuerunt ut tutum, num. 76. 77.*
- 78 *Detracta semel Trebellianica a fideicommissa vniuersali amplius non detrahatur.*

TITVLVS DECIMVS SEPTIMVS.

De Trebellianica.

HABERE plerunq; solent legitima cum Trebellianica quandam societatem, in v. *Summa Decisionum Tom. III.*

su forensi ex hereditarijs litibus succedentem, de prima cum in præcedenti titulo dixerim, nunc de hac aliqua dicere institutum, cum vtriusque sit materia in foro frequentissima, sed præmittam aliqua, non omnibus obuia, quibus ignoratis Trebellianicæ iura non benè perciperentur.

LEGIS duodecim tabularum, libertas in testamento data amplissima fuit, dum dicitur & vii legasset suæ rei, ita ius illud ad verbum retulit iurificans Iulius Pomponius, in l. v. *urbis legis*. 120. ff. *de Verb. significatiōe* addiderunt aliqui post dictionem. Vti. (Quisque) quod non reperitur in Pandectis Florentinis, pro ut nec illud in supradicta lege scribit Pomponius. Verum subijcit, dicitur legis libertatem fuisse angustatam, vel legum, vel iura constituentium, auctoritate. Vt in specie fuit coarctata à lege Voconia, i quam tulit Quinctius Voconius Saxa Tribunus Plebis anno Urbis. 585. Quinctio Martio Philippo, & Quinctio Seruilio Cepione Cōs. Qua cauebatur, ut nemo & Virginem heredem faceret. Nemo Censui idest pecuniosus filiam heredem relinqueret, cuius legis Cicero meminit in pluribus locis, in lib. *de senectute*, & in *Verrem Actum*. 3. & *Diuisi Augustiani de Cūstate Dei*, libro 4. capit. 4. idem Cicero lib. *secunda de Finibus*. Annius Gellius *Notionum Asiaticarum*, cap. 5. libri 17.

SECVNDVM Huius legis caput, est, ut dicit Pomponius, in quo erat libertas data, hæredes instituendi, legata relinquendi, & libertates & dandi, & hoc coangustatum secundo loco fuit per legem Aeliam Sentiam, quam factam fuisse, & nominatam Anno Urbis conditæ. 757. sexto Aelio Caro, & C. Sentio Saturnino Consulibus, ab amborum nominibus & appellatam Aeliam Sentiam, per quam super his fuit prouisum, quod si duo, pluresue, ex eadem causa essent instituti, ab eo, qui non esset soluendo, vt quisque primus scriptus esset, ille hæres esset, non autem omnes, vt lex duodecim tabularum dicebat, ita prouisum per dictam legem Aeliam Sentiam, vt testatur Celsus, in l. *Qui soluenda*. 60. ff. *de hereditibus*, in ff. Quo verò & ad caput libertatis dandæ, per legem Aeliam Sentiam, tunc ex testamento datam probat, si alius ex eo, nemo existere posset hæres testamento, ià illam referens dicit text. in l. *siis*, qui soluenda, 57. ff. *de hered. inst.* & post modum declarat Imperator, in §. *licet autem*, in ff. *Quibus ex causis manumittere non licet*. In quo titulo plura capita referuntur ab Imperatore, quibus fuit angustata dispositio legis duodecim Tabularum. Per Furiam & etiam legem quam tulit Caius Furius Tribunus Plebis, ut dicit Cicero in *Oratione pro Cornelia Balbo*. fuit imminuta legandi potestas per legem duodecim Tabularum, & Statutum, ut est autho. *Theophrastus*, ut per legata non liceret disponere, & nisi *aliquis* *uoluerit*, idest mille nufumata. Caius Talcidius

- 9 t autem, qui sub Augusto, vel potius quo tempore erat Triumviratus Augusti, Antonij, & Lepidi, legem Falcidiam à suo nomine Tribuni Plebis existens, tulit, qua cautum fuit, vt libertas legandi
10 cuique cui Romano dote censeretur, quarta tamen parte totius hereditatis heredi relicta, cuius capita retulit Paulus diffusi in l. i. ff. ad leg. Falcid.
11 per hanc dodrans idest nouem vncie t totius hereditatis, relinquere, quarta parte heredi relicta, quam constitutionem ad legis duodecim Tabularum restrictionem post legem Voconiam, & Furiam à Falcidio Tribuno plebis latam retulit Imperator in institutionibus, tit. de leg. Falcidia. Suidas, & Enchiridion in Chronico, Dig. Historiarum, lib. 48.
12 Quas leges ante nouissimas t lucidissime enucleauit Doctissimus Aymarus Rinaldus in Historia Iuris Civilis, lib. 2. cuius vestigia sequuti sunt Vabricius Vassuta Catalogo legum Antiquarum, & nouissimè Antonius Augustinus in libro de legibus qui ex illis, & alijs amplissimè scripsit, videndus Notar Augustus Placentinus in summa Codicis lib. 6, tit. 49. & Azo, lib. 6. l. 1. tit. 50.

- EX DICTARVM legum prouisione facta erat altatum remedium nimis legis duodecim
13 Tabularum libertati, quoad t legata, & singularium rerum fideicommissa, non iam cautum erat adhuc circa eos, qui per vniuersalia fideicommissa eorum hereditates relinquebant. Hinc Senatus consultum Trebellianum factum fuit Neronis tempore t L. Annæ Seneca, & Trebellio Maximo Consulibus, quod disposuim fuit, quod
14 si hæres esset institutus, posset t per fideicommissum grauari, quod totum hereditatem, vel illius partem restitueret, sed si hanc detrahere posset quartam illius partem, quæ Trebellianica diceretur, sic dicta ab illius Trebellij Consulis nomine.
15 Falcidia itaque refecit t legata, & fideicommissa singularia, & particularia; Trebellianica vero, relicta, & fideicommissa vniuersalia, t de hoc loquitur Vlpianus in l. i. per totam, ff. ad Senatufcensul. Trebellianicæ, & post ipsum Imperator Iustinianus amplissimè recitauit in S. r. iustina, S. ergo si quidem instituit, de fideicommiss. hered. ex Vetusis nostris inter
16 consultis Placentinus in summa t Codicis, lib. 6. tit. 48. Azo, tit. 49. etiamdem, lib. 6. Roffredus Beneuentanus in tract. libellorum, par. 1. tit. de Senatusconsulto Trebelliano per totam. Petrus Iacobus in practica, tit. de fideicommissaria hereditatis perceptione, practica Papient. in forma libelli, quo agitur pro legato res singul.
17 Aymarus Rinaldus Historia iuris civilis, lib. 3. Sebastianus Brant de expositione Titulorum, lib. 36. tit. 1. Nicol. Vigell. in Methode iuris civilis, lib. 13. cap. 13.

QUARTAE huius, quæ Trebellianica dicitur, adinuenio vtilis, ac necessaria fuit, t ad Testatorum gratiam, quia plerunque qui hæredes erant relicti, hereditates repudiabant, vt quando nullum, vel modicum lucrum sentiebant, & testatores interituri ferè remanebant, cui malo, per Senatus consultum nouissimè fuit remedijs cuiusdam

fere loco tributum, vt quartam hanc hæredes ex
20 vniuersali fideicommissio t caperent, lucris huius acquisitione allekti, de qua optimè loquitur Imperator Iustinianus, in S. r. iustina, de leg. falcid. & in S. sed quia heredes, instituit de fideicommiss. hereditatib. & habetur in l. quia poterat, 4. ff. ad Senat. consult. Trebellian.

QUALITER autem hæres adire, tanquam rogatus restituere, & ille, cui facienda est restitutio
21 t petere debeat? tradidit prædicam necessarium, & vtilem, tam pro hærede, quam pro fideicommissario Roffredus Beneuentanus in dicto tract. libellorum, tit. de Senatusconsulto Trebelliano, par. 7. numero 3. 4. 5. & seq. Sed ab ipso paucis mutatis, vel additis scripsit Petrus Iacobus in dicta sua practica, rubr. de fideicommissaria hereditatis perceptione, & Papient. practica in forma libelli, quo agitur ex substitutione, Ioan. Bertrug in l. i. iustina iuris, par. 4. tit. de
22 iudicijs, rubr. quando petitur hereditas in rem t substituentis, postea que sequuntur specul. & alij, qui de Roffredo non meminerunt, & alij, quos refert Franciscus Marzarius in epitome fideicommissarum, par. 3. 4. 1.

DETRAHI autem vnde debeat t quarta Trebellianica? communis Doctorum opinio est, quod detrahenda sit de qualibet re hereditaria pro indiuiso, vt habetur in L. iustina margaritarum, 26. l. i. placuit, sermo. 49. ff. ad leg. falcid. & in hoc conueniunt falcidia, & Trebellianica, vt eodem modo detrahanur, & de legatis, & de t fideicommissis, vt
23 in l. 2. vbi optima, & singularis gloss. C. ad leg. falcid. & ita concludit Barol. in l. in quartum, an. 9. versio. quarto quare utrum falcidia, ff. eod. in vbi facit locum
24 gam distinctionem, quando t in vna re possit capi, vel non? Vt quando in vna detraheoda fuerit t testatore ordinatum, & tunc solam illam detrahit, si sufficiat, abstinendo ab alijs corporibus, l. cum quo, 56. S. fin. l. id autem 75. in fin. l. quærebatur, 81. S. fin. ff. eod. tit. S. si quis, inst. de fideicommiss. hered. Vel quando iura hæredem, vel fideicommissarium substitutum, quod tunc foret, arg. l. si conuenit, ff. de pign. s. filium quem habentem, C. familiaribus cis fund.

PROHIBERI per testatorem, an possit t Trebellianica? quoad falcidiam dubium non est, à Testatore prohiberi posse, voluit Iustinianus, in S. hoc nobis, cum sequentibus in Authent. de heredit. & falcid. & notatum fuit in Authent. Sed cum testator, C. ad leg. falcid.

IN TREBELLIANICA quod prohiberi
25 ri similiter possit à testatore, tenuit t ante alios Accursius, in S. si vero expresse, in verb. substitutus, in Authent. de heredit. & falcid. & in S. sed quia stipulationes, in verb. licet, inst. de fideicommiss. hereditat. Azo in summa Authenticarum, tit. de heredit. & falcid. colum. secunda, versio. loquitur autem. Odo-fred. Iacob. de Arici. Petr. Cyn. Rayn. de Forl. Barol. Angel. Salycet. & Paul. de Cassi. in dicta Authent. Sed cum testator, Barol. Angel. Raphael. Paul. de Cassi. Socin. in sum. in l. Marcellus, vbi etiam Glanvini de Syjell.

Scyffell. ff. ad fenu. conf. Trebell. Nicola. de Neopol. in l. 1. §. unde Neratius. ff. cod. de. Cynus. & Ioan. de Imol. in l. 1. §. Ad Munusum. ff. legem Falcid. Angel. de Arctis Christophorus Per. Myfingus. Ioan. Ometanus. in §. sed qua Hipulationis. inst. de Fideicommissis. hareditatis. Bald. in l. si litem quem habentem. nu. 40. vers. Deum quere nuquid C. Famil. heretici. Paul. de Montepice in Repetit. in quarum. col. 99. ff. ad leg. Falcid. Idem Bald. in conf. 44. incip. Punctus quatuor. vol. 2. & in conf. 170. incip. Quidam Nicolaus. col. 2. vol. 5. Signora de Homedeis in conf. 33. col. fin. R.aph. Comen. in conf. 25. columna tertia. Paul. de Castro in conf. 9. col. vltim. vol. 2. Alex. in conf. 67. incip. confidatis his. col. 1. vers. faciedis quia fortior. vol. 1. in conf. 5. incip. circa primum. col. fin. vers. nec obstat quod nūnū. li. vol. 3. & in conf. 29. incip. Perspectis. consideratis. col. pen. vol. 1. in quibus dicit hanc esse magis communem opinionem Benda. in conf. 36. nu. 2. Francisc. Arctis in conf. 37. incip. sequendo ordinem. col. vltim. vers. Ad secundum dica. vbi dicit quod ista est communis opinio. & verissima. Barth. Socin. in Regul. 432. Decius in conf. 81. incip. in casu proposito. num. 3. vers. similiter in quarta. in conf. 257. incip. Quatuor. an legitimus. col. fin. vers. Non obstat. quod verba. Bartholem. de Cassen. in conf. 63. col. 16. in conf. 84. col. 5. vol. 1. Carol. Rapi. in conf. 143. col. 6. in conf. 169. in fin. in conf. 174. col. fin. vol. 2. in conf. 147. col. 1. in conf. 148. col. 1. in conf. 149. col. 2. §. 9. vol. 3. Ioan. Ant. Rubens in conf. 6. col. 6. D. Cardinal. Parisius in conf. 2. num. 33. vol. 3. Stephan. Bertrand. in conf. 36. col. 1. vol. 1. in conf. 47. col. pen. in conf. 158. col. 6. in conf. 205. col. fin. vol. 3. Marien. Iun. in conf. 13. in 8. vol. 1. Ioan. Cephal. 188. nu. 21. in conf. 253. num. 34. vol. 2. August. Beron. in conf. 79. nu. 45. col. 2. Surdus in conf. 92. num. 15. vol. 1. Hieronym. Gabriel. in conf. 93. num. 1. col. 1. in conf. 87. nu. 13. vol. 2. Ioan. Dilest. Duran. de Arce testand. Titul. comela 31. num. 1. Guid. Papa in conf. 122. in conf. 140. Ripa. in dicta l. in quartam. num. 48. Ludm. Roman. in conf. 39. in re hoc brevis ero. num. 3. vers. Quia verò ad partem. Marcus Manina locum communium. lib. 1. cap. 13. Marc. Anto. Peregrin. in conf. 42. num. 23. vol. 1. Iul. Clerus. in §. Testamentum. q. 63. vers. Antonius Gomez. de testamentis. caput. 12. num. 15. Nicolaus Bellonus. in §. sed quid. nu. 6. Inst. de Fideicommissis. hared. Francisc. Pinus opin. com. lib. 1. opin. 142. Ant. Gabriel. commun. opin. lib. 4. tit. Ad Trebellian. conclusi. num. 2. Bernardin. Alfamus. Collectam. 105. vers. Amplius hunc per textum. Emanuel Suarez. in 7. h. s. ar. receper. sentent. S. Trebellianica. num. 306. §. si ista Oddus in conf. 65. nu. 73. vol. 2. Guido Papa in decis. Dolphin. 51. sub nu. 1.

CONTRARIA opinioem, quod Trebellianica per testatorem prohiberi minime possit, §. 8. quia tenuit idem Accursius in dicta aut. sed cum restator in verb. restat. & in l. si vis allegari in verb. Flagitare C. ad leg. falcid. quam tenuerunt Iacobus de Belufo. in §. bene nobis. col. 3. in Aut. de Haredib. & Falcid. & Iacobus Butiger. in dicta aut. sed cum restator. prout illos refert. & impugnatur Bald. in dicta Summa Decisionum Tem. 111.

L. si litem quem habentem. num. 40. cum pluribus seqq. qui resoluunt illorum dicta Marcellus Socin. Senior in conf. 14. incip. sequendo ordinem col. fin. in fin. vol. 1. vbi refert etiam Iacob. de Belufo. Iacobum Butiger. Oldradum. & Imolem. non tamen negat opinionem contrariam esse communiorē, quāquam Archid. Ioan. Andr. Bald. Imolem Alex. Tafuam. Cratium. Benedictum de Plumbin. Cor. & Aliatum referat huius opinis assertores Aus. Gabriel in dicta conclusioe 2. vers. contrariam opinionem. Tamen dubium non est. quod si ponantur separati Doctores. qui varij fuerunt. quod sine dubio prima opinio affirmatiua cōmunior remanebit. & est sequenda.

DECLARA primò. quod tenendo primam opinionem tamquam communi omnium Doctorum calculo approbatam. quod testator possit Trebellianicę detractionem prohibere. illa tamen in filiis primi gradus non procedat. nec illis §. Trebellianicę detraçtio à parte prohibitio fieri possit. & istam opinionem consulendo firmam. in conf. 51. num. 9. cent. 3. quos iterum. vt omnes in similia habeantur. referant.

Ludovicus Romanus in conf. 206. incip. licet de commun. sub nu. 5. in fin. Raphael Comen. in conf. 35. incip. stante statuto Vincentia. col. 1.

Decius in conf. 81. incip. in casu proposto. col. 2. sub nu. 3. vers. sed in casu isto difficultatem facit.

Petrus Philippus Corneus in l. inbamus. C. Ad Senatus consultum Trebell.

Ioannes Crotus in L. utra potest. nu. 8. ff. de lega. 1.

Paulus de Monte Pice ibidem. num. 53.

Carolus Rapius in conf. 21. nu. 8. vol. 3.

Ioannes Nentzen in conf. 1. nu. 6.

Iesum in conf. 49. & in conf. 99. vol. 4.

Ripa in dicta l. Nemo potest. nu. 52. §. 3.

Ludovic. Roman. & Iesum in l. Marcellus. nu. 53. ff. Ad Senatus. conf. Trebell.

Didacus Conarradus. in c. Raynaldus. §. 11. nu. 7. ext. de Testam.

Julius Clerus. in §. testamentum. q. 63.

Hieronymus Butigella in conf. 154. num. 38. inter consilia diversorum vltimum voluntatum vol. 1.

Ioan. Baptista Villalobus Optimus. Communium. in §. restator. num. 78.

Augustinus Beron. in c. in presentia. nu. 445. ext. de probationib. in conf. 137. nu. 7. vol. 2. dicens in consulendo. & iudicando hanc opinionem esse magis communem.

Andreas Alezius in conf. 656. nu. 1. vers. praesertim in liberis primi gradus.

Hieronymus Albanus. in conf. 1. nu. 14. & in l. Filius familiaris. §. Dicit. nu. 6. ff. de leg. 1. dicens ita d. testamentarum in Collegio Bergo. nensi.

Marianus Socinus Iunior in conf. 131. per totum. vol. 1. dicens esse opinionem per totum mundum receptam.

Cardinalis Parisius in conf. 132. per totum post supra dictum Consilium Socii Iunioris. vol. 1. & solum Parisius in conf. 47. vol. 2.

Hieronymus Cognatus, in l. Papinianus, §. meminisse, m. 1. ff. de iusticiis, legam.

Iacobus de Albi, in conf. 77. sub m. 6. quam dicit verbum, & magis arquam opinionem.

Gulielmus Benedictus in Repet. c. Raymusius, in verb. Martino namq; testatore, m. 202. de Testam.

Hieronymus Gabrielus in conf. 93. m. 13. vol. 1.

Rolandus à Valle in conf. 12. num. 6. vol. 1. dicens ita determinatum Montiserrati.

Iacobus Philippus Porcius in conf. 29. num. 32. & in conf. 92. num. 7. 29. 45. 55. dicens sic iudicatum Ferrariz, & Rhegij.

Michael Crassius in S. testamentum, q. 62.

Marcus Antonius Natta in conf. 345. num. 23. vol. 1.

& in conf. 328. num. 35. vol. 3.

Petrus Antonius Petra de Fideicommissis, q. 15. num. 53. & f. 99.

Ioannes Cephalus in conf. 740. m. 8. vol. 4.

Franciscus Barjassus in conf. 44. num. 9. 20. vol. 1. & in conf. 348. in conf. 385. vol. 4. dicit hanc esse communem, & in viis, & praxi magis receptam.

Marcus Mantua in conf. 103. vol. 1. & locorum communum lib. 1. cap. 23. cap. 17.

Celsus Pgo in conf. 24. m. 18.

Gerardus Alazadus in conf. 108. m. 5. 6. vol. 1.

Hippolytus Riminaldi in conf. 110. m. 11. volum. 1. & in conf. 171. m. 125. vol. 2.

Tiberius Decianus in conf. 38. m. 38. 39. vol. 1. in conf. 127. m. 27. vol. 3. in conf. 52. m. 22. vol. 5. dicens ita pluries consuluisse, & iudicasse.

Ioannes Baptista Martimius in conf. 18. m. 32. & consiliorum diversorum, vol. 1.

Rolandus à Valle in conf. 12. num. 6. vol. 1.

Ioannes Diletti: Durante de arte testandi tit. 15. c. m. tela 31. m. 4.

Ego de. in conf. 51. cent. 1.

Marcus Antonius Perregius in tractatu de Fideicommissis, artic. 3. m. 107. 112. in fin. qui allegat supradictum meum consilium.

Gaspard Anton. Thesaurus questionum Forensium, lib. 1. q. 20. sub m. 3. qui similiter allegat istud meum consilium.

Franciscus Marzegrus in Epithome de Fideicommissis, parte 2. q. 49.

Ioannes Baptista Cotta in conf. 31. sub m. 71. vol. 1.

Guido Papa in conf. 122. incip. Ioannes Molares, m. 3. vers. ad quintum, quassum in conf. 140. incip. consilium pro Nobili Altomus, m. 3. vers. ad tertium, in conf. 140. m. 4.

Guido Papadon de res. Delphinal. 5. m. 1. vbi dicit hunc esse styllum parliamenti, viron prober detractionis Trebellianicæ prohibitionē factam à testatore filijs primigradus.

Franciscus Curtius Iuster in conf. 70. num. 16. dicens esse magis communem opinionem, & pro ea multa possent dici, quæ non stat.

D. Antonius de Padula, in l. post mortem, m. 9. C. de Fideicommissis.

Marius Antonius in conf. penult. vol. 1. & 2.

Beretta in c. 60. col. 1.

Caspar Ffilius in decis. Neapol. 367. num. 11. 12. 13. dicit in anno 1562. ita fuisse iudicatum per Sacrum Regium Consilium in causa Caroli Copulæ cum creditoribus.

Josephus da Rustici, in tractat. An. & quando filij possint in conditionem censentur vocati, lib. 1. c. 2. m. 10. Felix Anna in conf. 25. m. 3. vbi ad m. 12. & dicit hanc opinionem ab omnibus receptam.

Antonius Ramando, &

Laurentius Rabogius, &

M. Benetionius, &

Stephanus Eanchinus omnes in Apostillis ad Guidonem Papa in dicta decisio. Delphinal. 51.

Ioannes Baptista Thorus in Compandio Decisionum Neapolitanarum, §. filius institutus, Trebellianica in filijs.

Andreas Gail Practicum Observationum, lib. 2. observat. 138. m. 16.

Polydorus Ripa in observation. 10. num. 1. 2. in observat. 117. m. 2. in observat. 399. m. 6.

Carolus Iallengus Sculus Racematus, 67. num. 2. & post eum.

Bartholomæus Beraezolus in conf. 25. m. 33. in conf. 79. m. 2. in conf. 107. m. 63. in consiliis.

Raynaldus Corfus ad Oldradum in conf. 248. in Apostillis.

Christophorus Termolus in conf. 75. m. 1. vol. 1.

CONTRARIAM, Sententiam quod etiam in liberis primi gradus prohiberi possit detractio Trebellianicæ, voluerunt complures alij, & speciahter,

Alexander in l. Marcellus, ff. ad Senatusconsultum, Trebell. & in conf. 29. m. 3. vol. 5.

Bartholomæus Saccus, in dicta l. Marcellus.

Ludovicus Romanus in dicta l. Marcellus, §. quod autem, vbi dicit ita obtinuisse Florentie.

Antonijs Cersicus in Tractatu de Possess. & exactione Regia, q. 73. in quo tractatu sunt insertæ tres quæstiones in materia Trebellianicæ, & concludit detractio Trebellianicæ posse prohiberi etiam liberis primi gradus.

Carolus Rujnus in conf. 115. in conf. 118. & in conf. 119. vol. 3.

Lancelotus Galicula in Rep. l. Centurio, m. 185. §. de Polig. & papill. sub fin.

Ioannes Antonius Rabus in conf. 73. m. 11.

Matias Anguissol. in conf. 66. sub m. 3. & seq.

Ioannes Ambalini in l. Nemo potest, m. 369. ff. de leg. 1.

Paulus de Montepice in Rep. l. in quartum, col. pen. ff. ad leg. Falcid.

Andreas Alciatus, in l. cū propius, in verb. Portionem C. de Factis, vbi dicit ita fuisse ratum Senatui, & collegium Mediolani, & in conf. 335. vol. 3.

Casellianus Cottaz Memorialis in verb. quarta, & in verb. Trebellianica.

Gulielmus Cassardus in decis. 4. tit. de testamentis, dicit Rotam ab diversitate opinionum, nihilominus inclinabat in affirmatiuam, quod posset prohiberi in filijs primi gradus, tamen causam Romanam illorum de Bufalis, non fuisse decissam, sed sospitam per concordiam.

D. Cardinalis Marcellus Crescencius, in decis. 2. tit. de testamen. dicit Rotam fuisse in eadem opinione affirmatiua.

Fredinandus Vaginus de successuum creatione, lib. 1. §. de testa. p. 1. m. 12.

Borgin; Caneleau in decisionum Repertorio, in verb. trebellianica, ubi supradictorum, & aliorum meminit.

Marcus Antonius de Amatis, in decis. Marchia. 11. num. 37. ubi dicit, me esse deceptum, qui contrarium tenebam, in meo consil. 5. 1. cui non ex hoc responsum aliquod dabo, vt qui sciam professionem nostram, esse libertatis, vt quam quis velit opinionem sequatur, ipse suis gaudeat scriptis, nos ea, quæ scribimus omnibus iureconsultis, & illi etiam commendamus, nec illa redarguant, vniquam turbabimur, sed ego verum ¶ dixi, esse maiorem Doctorum numerum, primæ opinionis, & ipse deceptus est.

Vincencius de Franchis in decis. Neapol. 11. num. 4. cum pluribus sequentibus, dicit, pro hac opinione fuisse iudicatum in sacro consilio, & in consilio collaterali.

D. Itanus Baptista Coccinus Romana Rota Dequani in decisione Neperima Romana, sequitur Casadorum, & Crescencium, & aliam decisionem factam coram D. Cardinali Lancelotto in anno 1583. & aliam coram D. Cardinali Mantica, in anno 1595. quorum meminit in decis. 155. facta in anno 1605. par. 2. tomo 1. Item idem D. Coccinus in anno 1611. in decis. Neperima Romana 318. num. 3. prima par. 10. 1.

D. Cardinalis Bononiensis in decisione Neperima Romana 259. sub numero 4. qui refert aliam factam sub Domino Cardinali Scraphino Olgiario in anno 1582. & dictam per D. Coccini 1605. vt patet in dicta decis. 159. num. 4. par. 2. tomo 1.

D. Cardinalis Pamphilius, in decis. Neperima Romana 67. num. 2. par. 1. tomo 1.

Ludovicus de Medina de Hispanorum Primogeniti, lib. 1. c. 17. num. 12. vers. contrarium tamen.

D. Cardinalis Mantica in decis. Roman. 384. num. 1. & de consuetudine vltimar. voluntatum, lib. 6. tit. 12. num. 6.

Petrus Gregorius Sintagma iuris vniuersi, lib. 43. cap. 1. num. 14.

DICAM itaque hanc controuersiam ambiguum esse ob scribentium varietatem, tamen huic vltimæ opinionis nonnullas fore, qui illi se subscribunt ob supremam Romanæ Rotæ autoritatem, & Neapolitanæ Senatus iudicium, in quibus locis itaquam agitata per supremos iuriconsultos fecit rades, à quibus auelli difficillimum esse arbitror.

ALTERA autem prima pars, quod non possit detractionis trebellianicæ prohibitio fieri filijs primi gradus, sexaginta duos habet diuersæ partis milites, ob quod parum præiudicij esset si sequeretur dictum Polydori Rapa, quod est opinio Rotæ Romanæ semper ibi seruatur, quæ est vltima relata or-
31 pinio, vt sic operetur etiam ¶ Mediolani, ubi sic inualuisse dicunt, vt dicit Polydorus in obser. n. 17.

& obseru. 399. num. 6. 7. In alijs locis remanet vni-
cuique electio illius opinionis, quæ cuiusque iudicio placuerit, iure tamen, & ratione, factoque fundatam.

AMPLIA supradictam communiorem primam opinionem, vt procedat eadem conclusio, vt prohiberi nequeat etiam in casu, quo detrahenda erunt ¶ duæ quartæ, scilicet legitima, & trebellianica, & quia basis, & fundamentum est text. l. iubeamus, C. ad senatusconsult. trebell. illius auctoritate Baro in l. quod de bonis, §. quod apus, num. 2. & ibidem Alexan. num. 2. vers. In glossa in verb. compensantur, ff. ad leg. falcid. qui voluerunt in dictis filijs primi gradus, ut e quando detrahenda sunt duæ quartæ, scilicet legitima, & trebellianica, poterit
33 prohibitio fieri, ¶ vt post ipsos, Franciscum Arretinum, Ludovicum Romanum, Ludovicum Gozzadini, Decium, Conarium, Mariannum, Peritum, Nastam, & Villalobos dixit in consil. 5. 1. num. 11. cum segg. cent. 1. & idem voluit Cardinal. Paris. in consil. 30. c. 10. Joannes Neumann in consil. 1. in fin. Lucib. Mandell. in consil. 7. num. 6. Augustinus, Berens, in c. in presentia, num. 446. ex. de probat. Ripa in l. in fidei commissariam, num. 30. ff. ad trebell. Cagnol. in l. Papienensis, §. inuenisse, num. 1. ff. de inoff. testam. Franciscus Vianus opin. commun. lib. 1. opinione 358. num. 4. Riminaldan in consil. 9. num. 122. vol. 1. Jean. Cephal. in consil. 272. num. 40. vol. 2. Francisc. Burjat in consil. 44. num. 19. vol. 1. Tiber. Decian. in consil. 127. num. 27. vol. 3. ante eos Angel. in consil. 150. a princip. De natus Flartani, in finalibus verbis, & in consil. 151. incip. quidam Nicolaus, col. fin. vers. finaliter sper hoc Oldrad. in consil. 312. incip. quidam helens, sub n. 1. vers. extindum non est, qui sunt viginti quatuor.

PRO ILLIS autem, qui vellent sequi opinionem illorum, qui voluerunt etiam in filios primi gradus permittam esse testatoris prohibitionem detractionis trebellianicæ, illam tamen non sufficere ¶ esse tacitam, (& vt dicemus postea per alia verba) sed esse debere claram, & expressam, per text. in §. si verò expressum in Autenti. de hereditatis, & fidei. & ex textu in de sumpto Autenti. sed cum testator. in verb. exp. estim vultis, C. ad leg. filijs, qua ex causa Ludovic. Roman. in consil. 75. incip. neque quæ ex re, num. 6. vers. tertia principuliter, dicit supradicta dicere prohibitionem expressam esse oportere, & ideo tacitam non sufficere. Hoc idem confirmat idem Romanus in repetit. Auth. Similiter, col. mibi 117. C. ad leg. falcidiam, quam manuscriptam habeo opera meorum prædecessorum in Roma eodem anno, quo fuit facta 1432. die Sanctæ Catharinæ Virginis 25. Nouembris, tempore Eugenij Papæ Quarti, qui col. 117. vers. Quamvis autem dicit prima tractata est, cum sequentibus usque ad finem repetitionis, concludens expressam esse debere detractionem quaratarum, & in consil. 79. incip. in totum fundamentum, ab eadem opinione non distedit. Idem tenuit ante eos Oldradus in consil. 148. incip. præsupposita confusione, sub num. 4. vers. ad quar-
35 tum. Marian. Soc. senior in consil. 3. incip. prof. nemo do-
ctorem,

ordinem, col. 6. *vers. tertio prædicta conclusio, vol. 1.* in quo consilio per duodecim fundamenta istam conclusionem firmavit, quod antea dixerat in consil. 14. incip. *sequendo ordinem, col. fin. vers. concludo ergo quod Petrus.* Et *sequendo Angel. in dicta Aut. de heredi. & falsid. in §. si verò expressum aliter Angelus Gambilianni in prim. ins. de leg. falsid. vers. quare sit testator, num. 2.* quos omnes sequutus est Marian. Scin. junior in consil. 170. num. 35. cum pluribus segg. vol. 2. Benedicellus Capra in consil. 36. & in consil. 83. in fin. Corn. in consil. 207. incip. *de pluribus hereditatibus, col. 4. lura h. vers. possit quis in illa re, vol. 2.*

DE PARTICVLARI fideicommissio,
vel legato quarta Trebellianica non detrahitur, sed
36 de fideicommissio vniuersali detrahit hæres, l. *ma-*
lier, §. fin. al. ff. ad Trebellianum l. lex falsidica, §. nun-
quam, ff. de leg. Falsid. Legatice C. de Hered. Instit.
Bald. in l. si huius quon habentem, num. 33. vers. sed
hic quare C. Famil. heredi. voluit Guido Papa in de-
cess. Delphin. 296. num. 3. & in decis. 466. D. Cardi-
nal. Patens in decis. 394. lib. 3. Raphael Cemen. in
consil. 5. incip. Franciscus, col. 3. vers. nam falsidica sit
inducta. Aym. Crassetta in consil. 92. num. 15. Maria, Se-
cin. 1. in consil. 6. num. 4. vol. 1. Hieronym. de Leu-
genti in decis. Anconit. 147. in fin. Paul. Aemil. Ve-
rall. in decis. 2. per totam, part. 2. Iosephus Ludouicus
in decis. Perusin. 29. num. 34. Hieronym. Magon. in decis.
Flaren. 35. num. 4. Aug. Beron. in consil. 93.
num. 31. vol. 2. Barthol. Dersa. col. in consil. civil. 51.
num. 24. vol. 1.

DVAS QVARTAS autem detrahi posse,
dubium non est, vnam scilicet legitimam, quæ siue
37 iure naturali et vt plures, siue naturali ratione, vt
plures alij asserunt, vt diximus in Titulo præcedenti
in qua grauati filius à patre testatore non potest,
l. *coheredi, §. cū filia, ff. de vulg. & pupill. sub l. 1. Quon-*
iam in prioribus C. de Inofficiis testam. Ripa in l.
Qui Roma, §. duo fratres, num. 42. ff. de verb. obli-
gati. in l. centuria, num. 42. ff. de vulg. & pupill. sub l.
Corn. in consil. 106. vol. 2. Decius in consil. 456. num. 7.
Cardinal. Paris. in consil. 36. num. 38. vol. 2. & alij, quos
allegauit in suis præcedentibus, Alteram scilicet Trebel-
38 *lianicam, quoniam hæres per fideicommissum gra-*
uatus hæreditatem tenetur restituere, detrahere po-
test, quod hodie nemo negabit, c. Raynatus, c. Ray-
naldus, extr. de Testam. antea in l. 1. ff. ad Trebell.
§. sed quia stipulationes insit de Fideicommissar. ha-
redit. Sic si testitutor facienda si sine liberis decesse-
39 *rit, eadem et quarta Trebellianica detrahi potest.*
Barthol. Bald. Angel. Paul. de Casto. Cognol. & alij in l.
Papinianus, §. quarta, ff. de inoffic. testam. Alex. in l.
quod de bonis, §. Quid autem in l. Ratione, §. quod Vol-
go, ff. ad leg. Falsid. Perus. in consil. 5. num. 47. Bar-
fat. in consil. 3. num. 44. vol. 1. Ioan. Pandus questio-
nariorum, lib. 4. q. 3. dicit in consil. 1. num. 4. §. cent. 1.
Quinimmo in casu duriore, quando per substitu-
40 tionem et compendiosam factam Impuberi, si sine
liberis decederet, matri, quæ erat in medio existen-
ti duas quartas, legitimam, & Trebellianicam de-

tas decreuit Senatus Tolofanus, vt testatur Gerardus
Maynardus in decis. 26. sub num. 2. in decis. 51. lib. 5. Et
sic procedere in filiis, & ascendentibus. Idem May-
nardus in decis. Tholo. 47. lib. 5.

TACITA in filijs primi gradus detra-
41 ctionis prohibito locum non habet, sed in 2.
alij extraneis, vt concludit Guido Papa in decis. 1.
Delphin. 537. in princip. quod in alijs præterquam
in filijs bene notat Alex. in consensu. circa primum,
col. 4. *vers. sed propterea quid sit vol. 3. & ex quibus*
verbis à testatore emanatis præsumatur detractio
Trebellianicæ prohibita, Quando testator dixerit,
42 *totam hæreditatem meam restituas, vt tunc et pro-*
hibitio detractionis facta videatur, vt voluit A-
ncursus, in l. Decem, in verb. ita, ff. de Fideicommiss.
liberi. voluit Alex. in l. centuria, num. 76. vbi Franci-
Arctin. num. 10. ante aut Angel. num. 5. Lancethe.
Gualtens. num. 88. ff. de vulg. & pupill. Bald. in consil.
348. incip. præsumendum, vol. 4. Angel. in consil. 125.
incip. Hoc est testamentum Petri, col. pen. vers. lico
aliquid significatum verbis, & alij relati ad And. Th.
raguellan. Rep. l. si vnamque, in verb. totum, sub num. 1.
vers. similiter si testator C. de reor. donat. quos cum
alijs dicens esse communem opinionem retulit An-
ton. Gabriel in commun. opin. lib. 4. tit. de Trebellianic.
ca concl. 6. Ioseph. Moscard. de probas. tit. de Trebell.
conclus. 1395. num. 3.

CONTRARIUM Tamen voluit et An-
43 gel. in l. 2. §. ad filiarum C. Quidam, & quibus quarta
pars debeat, lib. 10. Paul. de Castro in consil. 28. incip. *in*
causa, qua vertitur inter Petrum, col. pen. Ludou. Ro-
man. in l. si patronus, ff. de Donat. & in consil. 32. incip.
Videtur municipali, num. 10. vers. tertio principaliter,
in consil. 75. incip. Nescio, qua ex re, sub num. 1. vers. Im-
trepidate teneo. Marian. Scin. Senior in consil. 33. incip.
prosequendo ordinem, col. 6. vers. Quante probatur, vo-
lum. 1. Andr. Barbas. in consil. 14. col. 2. vol. 1. Iafin. in
consil. 46. col. 3. vol. 4. Marian. Scin. Junior in consil.
170. num. 35. cum alijs allegatis, vol. 2. cum alijs alle-
gatis, per Ant. Gabriel. in lib. 4. tit. ad Trebell. conclus.
6. vers. conseruatum. Ripa in l. Centuria, num. 13. ff. de
legat. 1. Tiraguell. in loco allegato. Ioannes Crocius in l.
nemo potest, col. 13. ff. de legat. 1. vbi dicit hanc esse
communem opinionem D. Cardinal. Patens in de-
cisione 439. libro secundo. Et inexpugnabilis pro hac
opinionem sunt iura in l. 1. §. Inde Nerauius, l. ita ta-
men 27. §. Trebellianum, l. Qui totam 45. l. si hæres
ab eo, §. si totam, l. Lucius Titius 78. §. si hæres institui-
tus, ff. ad Senatusconsultum Trebell. quæ iura alle-
gantur à Roman. in dicto consil. 3. num. 11. in dicto consil.
75. num. 2. vsq. ad finem. Verum ad omnia dicta iu-
ra respondet Alex. in consil. incip. circa primum, col.
ultima vers. nec obstat quod nulli, vol. 3. noluit speci-
ficare quòd dicat contra Romanum, dicens quòd
dicta iura, loquuntur secundum dispositionem iuris
antiqui, quoniam iure testator prohibere non pote-
44 *rat et detractionem Trebellianicæ, quæ hodie per-*
mititur secundum magis communem opinionem
Anc. sed cum testator. C. ad legem Falsid.

INTEGRAM Hæreditatem si testator resti-
tuit

5 cui manderet, similiter voluit nonnulli trebellianicam prohibitam presumi detrudere ordinasse, ut voluit *Carolus Romanus in consil. 25. num. 7. vol. 1. in consil. 163. num. 10. vol. 2. Cardinal. Parisius in consil. 93. num. 45. vol. 2.* Presertim si diceret, quod restitueret totam, & integram hereditatem, ut dixit *Alexander in Lecturis. sub num. 75. & ibi Ripa. nu. 130. 131. Lancelottus. Galantia. num. 399. ff. de vulg. & pupill. sub tit. Idem Alexander. in dicto consil. eodem. fin. sub versicula secundam. volum. 3.* maximè quando verba sint geminata, totam, & integram, ut dicit *Corn. in consil. 207. incip. de pluribus hereditatibus. col. 4. littera b. vers. post qui iussare. volumine secundam. firmat Alexander in consil. 132. incip. super quasi. col. 2. vers. & ante eis voluit. vol. 5. de quo bene Marian. Socin. jun. in consil. 113. num. 3. volum. 1. inquit, quod si testator dicat, quod heres restituat omnia bona, tam mobilia, quam stabilia integra,*

46 si est coniectura, quod prohiberetur detractio nem trebellianicæ, quam refert, & sequitur *Antonius Gabriel. commun. opin. lib. 4. consil. 5. nu. 4. & Cardin. Mantica de consil. ultimar. voluntatum. lib. 7. tit. 12. num. 15. Ioannes Dilecti. Duranti. de arte testandi. tit. 5. cautela 3. 1. num. 3.* Quando Dominus Deus dedit Moy si præceptum dicens, & quodlibet aliud ex pluribus fecerit, coniecta delicta, reddet omnia, 47 quæ per fraudem voluit obtinere si integra, & quintam insuper partem Domino, cui damnum intulerat, ut habetur *Leuiticus. cap. 6. ad conclusionem adde Ioan. Ceph. in consil. 471. num. 31. in consil. 13. num. 23. vol. 4. Hieron. Treulensis disputat. selectar. par. 2. disp. 4. thes. 10.*

ABSQUE DIMINUTIONE, si dixerit testator hereditatem meam restituat tali, quod 48 trebellianicæ detractio nem prohibuisse si presumatur, ex dictis *Bald. in l. precibus. numer. 44. vers. prode ulterius. C. de impub. ut alij subit. & in consil. 398. num. 2. vol. 4. quem sequitur Paul. de Castro in aut. sed cum testator. sub num. 2. C. ad leg. falsed. dicens post multos ducit allegantes, ita consuluisse Florentinæ. Cardinal. Parisius in consil. 9. sub num. 9. vol. 3. Aym. Craceti. in consil. 174. num. 2. qui dicit ad hoc neminem dissentire. Michael Craff. de trebellianica. q. 0. num. 3. quod, & probavit Felyn. in cap. auduit. no. 11. ext. de præscript.*

PLENO IVRE restituat si testator dixerit, 49 intelligi, & trebellianicam prohibuisse, si voluit *Bald. in dicta l. precibus. num. 44. vers. prode ulterius. & post multos refert Ioan. Dilecti. Duranti. de arte testandi. tit. 5. cautela. 3. 1. num. 3. & hanc opinionem post multa probat Guido Papa in decisio. Delphin. 537. vers. sed contrarium videtur, quem sequitur Petr. Gregor. Syntagma. iur. iurim. lib. 42. num. 3. 1. sub num. 15. quod, & ego per transitum dixi in consil. 33. num. 93. centur. 1. D. Cardin. Mantica in decis. 348. nu. 4.*

50 SED CONTRARIUM plures si tenuerunt, quorum ante omnes citi *Oltradius in consil. 248. incip. præsupposita consuetudine. vers. ad quamvis questionem. num. 4. & tenuit expressè Paul. de Cast.*

in aut. sed cum testator. sub num. 2. vers. specus, si posset. C. ad leg. falsed. Remittit. Capra in consil. 3. incip. Ciprianus de Fulgencis, quam firmavit Ludov. Ric. in consil. 75. incip. nescio quæ ex re. & in consil. 79. incip. totam, & optimè sequitur hanc opinionem Felyn. in 4. auduit. num. 10. 11. de præscript. ex test. in l. herus 71. ff. de leg. 3. vbi dicit *Vipianus*, servus suos dicitur, qui sunt si pleno iure testantis, inter quos fructuarij non continebuntur, eandem opinionem firmat idem *Romanus in repet. similiter. col. fin. vbi dicit ita Paulus de Castro de reuocis. ut refert etiam Felyn. in dicto 4. auduit. num. 10. de ista pleno iure* 52 clausula si videndus est *Andr. Tiraqueus in repet. hinc unquam. in fin. num. 10. 11. de reuocac. donat. sed* 53 ex his verbis hæredes extraneos si trebellianicam non detrudere voluit *Gerard. Maynar. in decis. Trebellian. 32 lib. 5.*

INVENTARIO non facto per heredem, 54 non idcirco amittitur Trebellianica, si post *Roffredum Benquetanum. Barilum. Belus. Alexand. Capram. Nemizanum. Beronum. Nattam. Craceti. Cephalum. Porcellanum. Phoenicem. Mantica. Rolandum. Valle. Clementinum. & Simonem de Prati dixi in consil. 51. nu. 6. centur. 1. quibus nunc addo Ioan. Andr. in additione Specul. in tit. de instrument. edic. 5. dicto. Bald. in consil. 229. vol. 3. in consil. 354. volum. 5. Corn. in consil. 180. vol. 4. Ioan. Anton. Ruben. Alexandrin. in consil. 43. nu. 9. & hanc esse magis communem voluit *Marian. Socin. iunior. in consil. 137. nu. 9. vol. 1. Iasin dicta l. Marcellus. Olfian. Catheran. in decis. Fedem. 47. nu. 2. Ioach. Myninger. Obferv. 60. cent. 3. Fab. de Anna. in consil. 25. nu. 19. & Abell. personal. de adpiscend. poss. num. 4. 19. Carol. Ruis in consil. 12. col. pen. vol. 2. in consil. 135. col. 6. vol. 3. Hieronym. Grat. in consil. 77. col. 2. vol. 2. vbi dicit esse communem opinionem, Guido Papa in decis. Delphin. 53. & nonnulli alij, quos retulit *Phoenicem. Gabriel. lib. 4. tit. ad Trebellianicam. conclusio. 10. nu. 1. Stephan. Auf. ad Capell. Tholo. in decis. 314. incip. item fuit quædam in fidei commissariis. Hieronym. Cognol. in l. Epimachus. §. memini se. num. 15. ff. de iust. iust. dicens hanc opinionem æquior esse, & se semper vidisse ita iudicari, & ita per* 55 totum si mandum obferuari & iudicando, & consulendo, quem sequitur *Guidus Pancratius. in consil. 89. nu. 8. Christoph. Termich. in consil. 13. nu. 52. Maynar. in decis. Trebellian. 32. lib. 5.***

CONTRARIUM tamen tenuerunt *Cyn. 56 Petr. & Fulgosi. in dicta l. autem. sed cum testis ar. idem Fulgosi. in consil. 41. consil. 87. vol. 2. consil. 96. Rayb. Cencius in consil. 14. Andr. Barbat. in consil. 46. vol. 3. De. ci. in consil. 236. nu. 10. Corn. in consil. 303. vol. 1. Gratius in consil. 12. vol. 2. Cardinal. Parisius in consil. 26. nu. 37. vol. 1. Ioan. Cephalus in consil. 153. num. 72. vol. 2. Gabriel. Calfador. in decis. 3. tit. de testam. Cori. in consil. 54. col. 3. dicens esse communem opinionem *Duranti. de arte testandi. tit. 5. cautela 37. num. 4.* alios plures refert *Anton. Gabriel. in dicta tit. de trebellianica. conclusio. 10. sub num. 2.* qui faciunt non tantum numerum, quibus addo sibi contrarium *Guilielm. Pancratium in consil. 98. nu. 30. alios allegans Trebellian.**

her. disposita. Selectar. par. 2. disposita. 14. T. b. 10. Franc. Tur. in cons. in prin. 31.

- 57 **ET** GO illam distinctionem ꝑ caperem, vt prima opinio procedat in filiis hereditibus institutis, vt ipsi si inuentarium non conficiant, trebell. non priuatur, extranei autē sic, *pro Syluest. in dicta Anst. sed cum testator. Guida Pap. in dicta decis. 53. Card. Parisius in cons. 43. col. 9. volum. 3. quod & Stephan. Banchin. in ap. illi. ad Guid. Pap. in dicta decis. 53. probauit Carol. Ruz. in dicta consil. 112. volum. 2. & consil. 135. vol. 3. Marius Sact. innot. in dicta consil. 137. vol. 1. quos sequitur Tobias Nauus in consil. 39. num. 24. 25.*

EX ALIENARI Prohibitis bonis Trebellianicam detrahi non debere, cum sint relicta, vt 58 remaneant ꝑ in familia, vt habetur in *Anst. sed. & in eare. C. ad leg. Falcid. quo in loco Bald. dicit, esse casum valde notabilem, & quotidianum, quod de re prohibita per legatarium, vel fideicommissarium alienari, non detrahatur Falcidia, vel Trebellianica, ꝑ subdens, quod aduocari, & Doctores communiter non aduertunt, & licet text. loquatur in Falcidia, idem locum habet in Trebellianica, vt dicit ibi Bald. quem sequitur Corn. in consil. 182. incip. videtur prima scire col. 6. littera. g. vers. In iurgis autem, & vers. sequens, incip. Quid argumentum, vol. 2. & antea dixerat idem Corn. in consil. 22. incip. in hac consiliorum, col. 5. Dne autem obijciunt, littera A. la secunda, cum duobus vers. sup. vol. 2. Francisc. Arctus in consil. 37. incip. sequendo ordinem, col. vltim. vers. ad secundum dico, quos post alios, quos allegat, sequitur Cardin. Parisius in consil. 126. numer. 34. 35. vol. 1. & post Paul. de Monte pio, in l. In quartum, num. 124. vers. Non limitat ass. ad legem Falcid. voluit Guid. Franciscus in dicta consil. 37. num. 5. Sforzi Oddus in consil. 65. num. 71. vol. 1.*

DECLARATUR Non procedere supra 60 dictam conclusionem in filiis primi gradus ꝑ vt notabiliter voluit Ludouicus Romanus in consil. 206. incip. licet de communis conclusionem, num. 5. 6. supra in l. si filius famulus, §. Dini, num. 30. ff. de legat. 1. Cardinal. Parisius in consil. 43. num. 25. vol. 3. Francisc. Eursus in consil. 13. num. 44. vol. 1. Marc. Ant. Matta in consil. 528. num. 36. vol. 3. Roland. à V. in consil. 9. num. 11. vol. 4. Mich. Cress. de success. §. Trebellianica, §. 8. num. 10. volum. Cephal. in consil. 272. num. 48. vol. 2. Quamuis Guida Franciscus in dicta consil. 137. num. 5. in fin. dicat, quod opinio Romani communiter consuetatur. Tamen est admodum rationabilis, & his, quæ allegat idem Romanus, qui in postea consulendo sequitur sum, in consil. 1. num. 12. centur. 1. vbi ex alijs hanc opinionem corroborat, & allegat eiusdem sequaces Facconius à Facina Declaratorem iuris civilis, lib. 4. declaratio. 59. num. 6. Thane. de transmissis in tract. de inuentar. parte 7. numer. 114. Simon de Praisi de interpretatione vltimæ volum. lib. 3. dubitat. 5. solut. 6. num. 26. Considerandum fore arbitror, quod si cō vnior opinio est, ꝑ in filiis primi gradus Trebellianica, & verbis vclara in primis filiis, prohibitio detra-

61 ctionis ꝑ Trebellianicæ locum non habet, nisi ex-

pressam, vt diximus supra hoc eodem titulo, vers. laetiam, num. 41. 42. Et supradictam opinionem tenuit Fabius de Anna in consil. 25. num. 9. sequeretur quod ista declaratio est sequenda.

62 **DE PIAE CAUSAE** Legatis Trebellianica non detrahitur, vt in Falcidia iam illa in his cessat. *Auth. similiter C. ad leg. Falcid.* Sed in TREBELLIANICA similiter illam cessare, nec detrahi ex legatis pijs ꝑ voluit Dyn. in l. 1. §. in filijs Ad Senat. consil. Trebellian. Cyn. & Imol. in l. 1. §. ad municipium ff. ad leg. Falcid. Oldrad. in consil. 248. incip. pro supposita consuetudine, num. 6. & vers. ad sextam questionem. Specul. in tit. de instrumentis. edition. vers. licet sed dictum in Falcidia, num. 33. Bartol. in l. Marcellus, num. 5. vers. vltimo, quod hic ff. Ad Trebell. vbi Angel. dicit illam opinionem esse in practica communiter receptam, & ipsum fuisse eam ꝑ lequutu, & legendo, & consulendo. Angel. in consil. 41. incip. Punctus, de quo queritur, in fin. & in consil. 59. incip. quidam pater similitas, in princip. Sigismund. de Henric. in consil. 35. in fin. bene dicit. Capra in consil. 66. num. 12. Francisc. Arctus in consil. 2. incip. in causa Nicola. col. 1. vers. quia hoc est contrarium, Abb. Panor. in consil. 59. incip. vbi testamento, num. 3. vers. item ex alia, col. 1. in consil. 32. incip. circa duo dubia, num. 5. vol. 2. dicens, vidisse super hoc consilia solemnius Doctorem Ludovic. Roman. in consil. 206. incip. licet de communis conclusionem, num. 7. vers. Nec promissæ conclusiones, in consil. 39. incip. in re hac, numer. 2. in consil. 270. in fin. multas allegat Ant. Gabriel in communis opinionem, lib. 4. in de Trebellian. consil. 11. num. 1. hanc opinionem teneant ab ipso non allegati Ioan. Cephal. in consil. 121. num. 35. col. 1. Guido Papa in decis. Delphin. 188. vers. contrarium tamen opinatum And. Paul. Practicar. obseruat. lib. 2. cap. 119. num. 6. 7. Hierony. Tenuer. Disputationum Selectar. part. 2. disp. 1. 4. T. b. 10. Andr. Tiraguel. de privileg. pie causa privileg. 27. Rotas in antiquis in decis. 870. incip. Quod non mulier Vincent. de Francis in decis. Neapol. 63. numero 25.

63 **TRANSMITTITUR** ad hæredes ius detrahendi ꝑ Trebellianicam l. Quænam vbi hoc in principio tradiderunt Bartol. & Bald. C. ad leg. Falc. sequitur ibi Marc. Ant. Debrus in Mysellianis, Angl. l. in consil. 118. quia pro nepote, col. 1. vers. Mater autem Alexander in consil. 43. incip. attenta, & consil. data, in fin. vol. 2. Marc. Anton. Matta in consil. 20. num. 2. vol. 1. Nicolaus Beer. in decis. Burdegah. 256. num. 6. Math. de assis. in decis. Neapol. 307. in fin. & post alios multos dixi in consil. 51. num. 7. Martinus Anton. Peregrin. de Fidei. am. artic. 34. num. 39. Francisc. Fatus communis opin. in opin. 85. 2. Antonius Teseus in decis. Pedemontana. 200. num. 4. 16. §. 6. de Rustic. in tract. An. & quand. liber. in conditione, 4. cap. 1. cap. 2. num. 9. Alexand. Tenuer. q. de iussu p. re 4. cap. 11. num. 8. Ioan. Andr. George. in allegat. 24. num. 7. in alleg. 25. num. 5. Roland. à V. ill. in consil. 78. num. 8. vol. 2. Hæres autem hæres non ex pectio-

66 fua, sed primi hæredis ꝑ Trebelliani am detrahit, leg. 1. §. Inde Nerotus, ff. ad Trebellianicæ. D. Seraphinus

phius Olinarius in decis. nouissima Romana 693. num. 7. vol. 1.

FISCVM capere posse trebellianicam ex 67 persona hæredis delinquentis post Angel. in l. *Pa-*
pinianus, §. minusculi ff. de test. §. testamen. Roland. à
Valle in conf. 26. num. 23. vol. 3. de Riminald. in. in
conf. 13. 1. cum sequens. voluit nouissimè Sebastia-
mus Grotius in tract. de confiscatione bonorum, conclu-
sio. 13. ampliatum. q. num. 1. licet non omnes allega-
ti id dicant ex corruptione literæ.

TAMEN eo casu fiscus tenetur ad solutionē 68 æris alieni, ad onera et fideicommissorum, & lega-
torum, ac feruiturum, ut per Salicet. in l. *si quis pos-*
hæ, C. de bonis damnat. & voluit Ripa in l. ex falso,
& ex factu, Notab. A. ff. ad trebellian. quos refert, &
sequitur Roland. à Valle in conf. 3. num. 33. 34. vol. 1.

FRUCTVS percepti per filios, ac liberos 69 primi gradus non computantur illis in quartam
trebellianicam, alijs autem quibusvis, secus, ita
notatur in l. *liberum, §. idem, C. ad senatusconsult.*
trebellian. ubi Rayn. num. 2. dicit, esse perpetuò hoc men-
ti tenendum, quia magnum tibi facit honorem,
70 et optime loquitur Bald. in dicta liberum in prin-
cipio sub num. 11. & versumodo qua est ratio, ibidem in
de Cuius, num. 4. Alexan. num. 2. qui omnes dicunt,
fructus medio tempore perceptos trebellianicam

71 non extenuare, quoad ipsos et primi gradus filios.
Antonius Gabr. commun. opin. lib. 4. tit. de trebellia-
nica conclus. 12. num. 5. Caruald. Paris. in conf. 75.
num. 53. in conf. 45. num. 17. 18. in conf. 47. num. 15.
vol. 2. dicens hanc esse communem omnium Do-
ctorum opinionem, idem voluit Dida. Cennar. in
cap. Raynuius, §. 11. num. 8. de testamen. Andr. Gail.
Præclar. obseruat. lib. 2. obseruat. 13. 3. num. 4. 5. Enma-
uel Suardi in thesauri recept. sententiarum, §. trebel-
lianica, num. 32. 1. Paul. de Montepes in dicta, l.
in quartam num. 10. Franc. V. in commun. opin. lib. 1.
opin. 133. Hierony. Treutlerus deputationum Selecta-
rum, par. 2. disputatione 14. T. h. §. 9. & eleganter Ioan-
nes Copus in tractat. de fructibus, lib. 2. tit. 3. cap. 6.
Marcus Mantua. locorum communium, lib. 1. cap. 17.
opinio Iffridi Oddi in conf. 8. num. 36. vol. 1. Anto-
nius Faber in Codice Fabrian. lib. 6. tit. 25. de fin. 6. in
sexto, Gerard. Maynardus in decis. Tholof. 5. 1. lib. 5.
qui ampliat etiam ad filios liberorum, super quo
ultimo non dico meam sententiam.

IN CODICILLIS detractionis trebel- 72 lianice prohibitio fieri non potest. et voluit Accur-
sius in l. 2. in verb. *falso, C. de codicillis* sequitur Bald.
in conf. 474. num. 6. vol. 2. *Taf. in conf. 99. num. 2. 1.*
vol. 4. Simon de Pretis in tract. de interpret. ultima-
rum voluntatum, lib. 3. dubitatum. 5. solutione 6. num.
23. qui postmodum allegat Curium inuocem,
& Andream Alciatum, dicens ab hac opinione in
iudicando recedendum non esse, quos nouissimè
refert, & sequitur Aschilles Pedrocchi in consil. 16.
num. 4. Rationem reddunt, quia in codicillis hære-
73 ditas directò adimi non potest, ut in dicta l. 2. C.
de codicillis, subiungens ibidem Bal. quòd ideo da-
ri directò, vel adimi hæreditas in codicillis non po-

74 test propter breuem et codicillorum solemnitate,
verbis etualibus, ff. de vulg. & pupill. sub l. & quia à
75 à iure alia virtus attributa est et testamento, & a-
lia codicillis, l. 6. idem, C. eod. titul.

CONTRA RIAM opinionem, quòd in co- 76 dicillis prohiberi possit Trebellianicæ detraçtio,
tenuit Curius inuoc in conf. 71 dicens Baldi opinio-
nem in dicta conf. 474. fuisse, insulsam, siue insipi-
dam. Paul. de Monte Pico in conf. 73. numer. 28. 10. 10.
Dilectus Duran. de arte sciendum tit. 10. cautel. 8. per
ipsum, qui multas inducit rationes, quos terulio, &
sequitur Gerardus Maynardus in decis. Tholof. 4. 9.
per totam, lib. 5. allegant Didacum Cennar. an c. Ray-
nardus, §. 3. sub num. 6. de testamentis Francisci. Ar-
etia. in conf. 12. incipiens. In causa Nicolai, in fin. qui
77 implicite videtur hoc confiteri, sed tamen et in vl-
timis quatuor versiculis dicit rem admodum dub-
iam, nec determinare, nisi aliud videret.

S E M E L tantum detrahitur Trebellianica, & 78 ideo primò gratiatur, si decedat siue et liberis, vel
hæres, non autem tertius l. Marcellus, ff. *ad Senatus*
consultum Trebellianicum, C. eod. tit. Gerardus May-
nardus in decis. Tholof. 75.

ARGVMENTVM.

Hæres, Prælatus de rebus ecclesiæ, usufructuarius,
Hospitalitarius, & Orphanotrophus, Tutor, Procura-
tor ad negotia, fideicommissarius vniuersalis, &
quilibet administrator, tenentur facere inuenta-
rium, & contra eum, qui tenetur facere, & non se-
cix iuratur in licem.

S Y M M A R I V M.

- 1 *Inuentarium, appellat repertarium Italiani.*
- 2 *Inuentum, & repertum dicit potest.*
- 3 *Inuentarium est quedam separatio à proprijs cuius-*
cunque bonis.
- 4 *Hæres, qui tenetur non vult ultra vires hereditarias,*
tenetur inuentarium bonorum facere.
- 5 *Prælatus de sua Ecclesia rebus inuentarium facere*
cogitur, num. 9.
- 6 *Qui res Ecclesiæ suæ, multò viuendo dispergunt, ab il-*
lerum administratione remouetur.
- 7 *Vti debet Prælatus rebus Ecclesiæ, non tanquam*
commendatis.
- 8 *Dationatur qui omnia Ecclesiastica bona sibi appa-*
ropriat.
- 9 *Prælatus inuentarium facere tenetur de omnibus re-*
bus, quas in Ecclesiæ sua reperit, in qua est electus.
- 10 *Usufructuarius an tenetur facere inuentarium re-*
rum in usufructu relictarum? numer. 11. 12. 13. 14.
15. 16.
- 11 *Usufructuarius tenetur prestare fideiussuram cau-*
tionem de otendo fruendo arbitrio boni viri.
- 12 *Remissa inuentary facta usufructuario, vel alteri, an*
valeat?
- 13 *Hospitalitarius, siue orphanotrophus an tenentur facere*
inuentarium? num. 19. 20. 21. 22. 23.

- 19 Hospitallarij tenentur reddere rationem administra-
tionis certam ordinariam.
- 21 Hospitallarij de rebus frequentissima sunt in Regno
Napoli, & praesertim in eadem Vrbe, ubi est Ho-
spitale Sanctae MARIAE Annunziatae, in quo
ad causas pias expenduntur Decem mille ad quin-
que Annus Aurei. Hospitale Sanctae Mariae de popu-
lo sine inextinguibili, Sancti Iacobi, & alia loca pia,
num. 22. 30.
- 24 Tutor aut omnia pupillarum bonorum inventa-
rium facere tenetur, per publicum instrumentum,
num. 25. 26.
- 26 Tutor non faciens inventarium à tutela auocatur.
- 27 Procurator ad negotia, dum reddere rationem tenetur,
inventarium conficere debet.
- 28 Librorum usufructuarius retinens an teneatur illo-
rum inventarium conficere. num. 29. 30.
- 31 Fideicommissarius vniuersalis an teneatur ad confi-
ctionem inventarii. num. 32.
- 33 Administratores quilibet, & negotiator, alienorum bo-
norum, tenentur ad conficiendum inventarium, nu-
mero 34. 35.
- 36 Qui tenentur inventarium facere, & non facit, datur
condemnat cum in adiunctum in litem.

TITVLVS DECIMVS OCTAVVS.

De inventariis communali.

IN **V**LIANVS dicit, tutor, qui reposito-
rium non fecit, quod vulgo, inuentaria-
rium ¶ appellatur. *In l. tutor qui reposito-*
rium 8. ff. de admittit. & pericul. tutor.
an dicatur repositum, vel inuentarium, modicum
refert, quod enim in qualibet scriptura infirmus,
potest dici, inuentum, vel repositum. ¶ Ista inuenta-
ria, vel repositoria, potius dici poterunt à princi-
pio annotationes, led dicantur propt̃ vnicuique
placet. Est autem inuentarium quædam bonorum
separatio à proprijs cuiusq; bonis ¶ *l. iuxta text. in l.*
2. vbi Nepht. C. omnes ff. de sepel. Et notat Vincent. de
Franchis in decis. Nepht. 246. in fin. Hieronym. Megon.
in decis. Fiorini. 59. sequitur Item. Bapt. Colla in
proff. de Fortiori. Bata. q. 105. an. 6. 7.

SVNT plures, qui tenentur facere inventariū,
& ante omnes, tenetur hæres facere inventarium,
qui vti vult beneficio legis, vt non teneatur vltra
4 vires hereditarias, de quo habetur *in l. fin. per totam.* de quo C. de *inre deb.* & de hoc solo dicemus
in istis sequentibus.

SECVNDVM tenetur Praelatus inventarium
de Medus Ecclesie suae conficere, illaque fideliter
re. c. de Synagoga. §. 8. diffinitum, & cationis, ubi
res Ecclesie non minuuntur, ac prestant, & ne res
Praelatorum importunitatem patiantur, ac dam-
num habeant, sed vtraque serventur intacta. vti ha-
beretur, in cap. de iustitia. §. 2. p. 1. Qui enim res Eccle-
siae male viuendo dispendit ab illius administra-
tione, re. mouetur. c. quia. ed. §. 2. Praelatus enim
Ecclesie suae rerum est administrator, non do-

min us est, ideo conditionem Ecclesie facere meliorem, non autem deteriores potest. Et vi debet Prælati rebus Ecclesie, non tantum propriis, sed tanquam ꝑ commendatis, *et sine exceptione* 12. g. 2. *Anal. af. Germanie, de in dubiis, in verb. Hieronymo*, num. 87. 88. Res Ecclesie itaq; non sunt prælati, tam mobiles, quam immobiles, sed communes ad Ecclesie, & prælati vires, *cap. lxi. Ecclesie, in mltis Episcoporum* 12. g. 1. damnantur enim, qui omnia Ecclesiastica bona ꝑ sibi appropriant, *et Diaconi*, il. 5. 93. *diffinit.* voluit *Alexander Pelagus de Placidia Ecclesia* 12. g. 1. *cap. 18. vers. 22.* & in specie Prælati in iuramentum facere tenetur, de rebus, quas tempore sue creationis in Ecclesia, in qua est electus, invenit, ꝑ vi scriptis *Specul. in titul. de instrumentis, editi*, s. 13. *dict. dicto de impugnatione, num. 13. vers. Prælati* quosque, quem refert, & sequitur *Isaures de Firmo in tract. de Episcopo, parte 2. libr. 4. vers. Duodecimo* quæro, *Francis. Porcellinus, in tract. de in iuramento, quæst. 1. num. 54. Cardin. in Clem. 2. s. illi, de Relig. Domb. Petrus Kesch, ad constitut. Gallie, tom. 1. tit. de Sentent. preiudiciali, articulo 4. Gloss. 3. numero 1.*

VSUFRUCTUARIUS Facere tenetur
 10 inuentarium bonorum in usufructu & relictorum,
ut in l. 1. §. 1. et in l. 1. §. 2. de usufructu. & quodammodo
caueat, ubi in testamento redegerint, quod voluit Paul.
de Calliis in c. 19. §. 1. incip. Antequam veniamus, col. 1.
Alexand. in consil. 58. incip. Habui super narratis, col.
1. 2. §. 1. §. 2. §. 3. ergo, & versat. ergo apparet, col.
3. vers. non obstat quod testator. vol. 3. in quibus
 duobus primis locis dicit sub descriptione bonorum,
 in ultimo agit etiam de ipso inuentario, hoc
 idem voluit Niclaeus: *Bellosus in consil. 54. numer. 1.*
 & cum usufructuarius teneatur ad præstanda cau-
 11 tionem de vitando, fruendo, arbitrio boni viri, iuxta
 per me amplius dicta *supra in l. 13. numer. 128.*
cum pluribus seqq. hoc eodem sumo 3. summa descriptio-
 nes. Dicta autem cautio, ne sit inutilis, & vana,
 debet in se continere bona, & res in usufructu relin-
 12 quitas, & sic debent describi, & in inuentario annota-
 ri, vt usufructuarius & principalis, & suis fidei-
 ussor promittant finito usufructu bona, & res restituere,
 & de illis rationem reddere, alias si non essent
 descripta, non posset intelligi, quod redderetur,
 ventus. Et ideo idem ante me præsentit *Alexander*
in dicto consil. 58. col. 3. vers. Et saltem in casibus
vol. 3. dicens, quod si inuentarium, & descriptio-
 13 *prio non ferret, posset perire testes, & deficiere*
 argumenta, & probationes, adeo quod adueniente
 tempore, quo de lute competere mihi actio ad
 exigendum, seu ad petendum restitutionem, esset
 mihi difficile, & fortasse impossibile posse docere
 de lute meo, & sic in proposito debet per publicum,
 14 & specuicum & Instruimentum specificandum resip-
 tas, vt per plura ibidem tradidit. Et tamen legata-
 rium usufructus facere Inuentarium rerum sibi in
 usufructu legatarum post *Baldum in l. cum tale, §.*
Titus, ff. de iudic. & demonstrat, voluit Corneliu
in consil. 303. incip. plura quasita, col. pen. vers. Deuenien-
dum.

duo est modo, vol. 1. Cardin. l. Paris. in consil. 96. nu. 1. 6. 7. volum. secundo, & in consil. 61. num. 47. vol. 3. Marianus Socinus innot. in consil. 99. num. 16. & in consil. 115. num. 16. 17. vol. 1. dicens esse necessarium, alias si sciri non posset, in quibus rebus fuisset usus fructus, & quæ eo finito restitui deberent. Rolandus à Valle in consil. 92. nu. 16. vol. 1. qui insinuat cum Mariano inuenerit dicit, inuentarium esse antecessens ad reddendam rationem, & præstantiam dandi cautionem fidei necessariam, & de illis 12 plura dicit Borginurus Causidicus de visfructu mulieri relicto, num. 142. 143. quod, & dicit Orlanus, Cacher. in decis. Pedemontan. 147. sub num. 22. Et usufructuarius teneri ad inuentarij confessionem, tenuit Petrus Rebuffus ad constitutionem, Gallia tomo 3. titulus de sentent. pronoualibus. Articuli tertio Gloss. tertio, numero 9.

SI REMISIT Testator inuentarij confessionem 17 usufructuario, vel alteri, an talis remissio valcat, & an sit obseruanda? dico in sit sequenti, numero

HOSPITALARIJ, siue Orphanotrophij, & ipsi debent inuentaria bonorum, ac rerum hospitalis facere iuxta dispositionem elem. quo contingit, de Religiosis. Dumibus, voluit Specul. in tit. de Instrumentis. Editione, §. 15. incip. Ordo de Impugnacione, numero 12. vers. sunt etiam Orphanotrophij, voluit Petrus Rebuffus ad consilium. Gallia, tomo 3. titulo de inuentariis. Articuli tertio Gloss. 3. numero 12. cum, & ipsi teneantur de administratione rerum hospitalium rationem reddere, vt voluit Socinus Senior in consil. 127. incip. Visus capituli, col. 1. vers. circa primam dubitationem, vol. 1. quod est duplicatum, in consil. 181. incip. Visus capituli, col. 1. volum. 2. & in consil. 173. incip. cum in presentia, col. 1. vers. hoc idem videmus, eodem volumine 2. Idcirco Sacrum Consilium Tridentinum decreuit, quod & si profani essent Hospitalium gubernatores, & administratores, ita, ac si essent persone Ecclesiasticæ, eoram 20 ordinario rationes reddere cogantur, vt habetur in dicto Concilio. Session. 22. capit. 9. Administratores, de reformatione, cuius meminerunt notissimè. Alericus Antonius Marfilus Archiepiscopus Salernitanus de Ecclesiasticorum reddituum origine, & iure, parte 3. capit. 28. numero 31. Renatus Chopinus de Sacra Forensi Palatia. lib. 3. titulus 5. numero tertio Dumus istæ Hospitalinæ frequentissimæ sunt 21 in hoc Regno Neapolitano, in quibus exerceantur hæc, & liberalitatis, & charitatis opera, præsertim in vrbe Neapolis, in qua sunt inter alia Hospitia. Vnum sub nomine sanctæ Mariæ Annunciationis, in quo fuisse dicere ibidem alij, & stipendia dari duodecim mille nutritibus pro lactandis Infantibus, & pauperibus expostitis, ad duodecim mille aureos quolibet mense, cuius Hospitij sumptus ad minus sunt ducenta 22 quolibet anno aureorum millia, & de vnius sanctissimæ domus liberalitate scribit Ioannicus Pontanus de liberalitate, capitulo decimo nono. Sed si sua ætate hoc munus liberalissimè exerceretur. Quid di-

Summa Decisionum Tom. III.

ceret his temporibus, quibus difficile esset etiam Historiam huius administrationis perscrutari. 23 1 Alterum est Hospitium Incurabilem, sub titulo Sanctæ Mariæ de Populo, in quo sunt perpauca, dum sunt mille, & septingenti Infirmi, & infirmæ mulieres, locus æqualium expensarum. Sunt alie nonnullæ domus, & loca, in quibus exhibentur similia summæ pietatis officia. Est Hospitale Sancti Iacobi Apostoli, Erectum à Natione Hispanica, vni cum magna Ecclesia, à qua natione retinet magnas diuitias æquans supradictum Hospitale Annunciationis, sunt, & plura loca, excedentia fortè ciuitates nonnullas Christiani orbis.

TVTORI ANTE omnia incumbit, vt popillarum rerum, atq; bonorum, inuentarium 24 faciat, vt in leg. Tutor, qui reperiuntur, ff. de Administratione. & pericul. Tut. l. Rationes, ff. eodem tit. l. fin. C. Arbitrium Tutel. Et absq; intervallo statim fieri debet, l. Tutoris, la secunda in princip. ibi (max) C. de Admin. Tutor. Ante enim illius confessionem, nulla sunt, quæ gerit, ideo illud requiritur Ludov. Roman. in consil. 325. incip. Quod primum, num. 1. Benedicti. Capra in consil. 16. num. 15. in consil. 161. per totum. Carnutus in consil. 258. numero 12. vol. 4. Cardinal. Parisus in consil. 81. num. 10. vol. 1. in consil. 21. num. 51. vol. 2. Ioannes Baptista Piarus, in Rep. leg. si quando, nu. 16. C. vnde Vi. Petr. Rebuffus ad Consilium. Gallia, tomo primo titulo de sentent. pronoualibus, articuli 3. gloss. 3. numero secundo, Marian. Socin. innot. in consil. 22. numero tertio, volumine secundo. Thob. Natus in consil. 108. numero decimo quarto. Antonius Piaggini, de Tutor. & Curator. quælibet septima, numero sexto, qui dixerunt quod nisi statim tutores inuentarium faciant, censeri dolose versatos in bonis, & fraudem commisisse. Angustin. Berous in consil. 146. numero 15. volumine secundo in consil. 75. numero 17. volumine tertio. Ludovic. Gudd. in consil. 17. numero 3. 6. 13. in consil. 18. numero 14. Marc. Anton. Natta in consil. 663. numero 12. volumine 4. Roland. à Valle in consil. 49. num. 9. volum. 3. in consil. 72. num. 3. vol. 4. Federic. Scetus in consil. 1. num. 16. lib. 2. tomo 1. Simon de Pretis in consil. 22. numero 40. in consil. 80. num. 4. 6. 14. volum. primo, dixi in consil. 31. numero 54. cum pluribus sequecentur. prima, quibus nunc addit Math. de Assili. in decis. Neapol. 13. num. 1. 17. in decis. 44. num. 33. in decis. 360. numero quinto. Anton. Capic. in decis. Neapol. 50. num. 1. 2. Guido Papa in decisione Delphin. 330. numero 1. 2. in decis. 631. numero 14. Stephenus Ascher. ad Capell. Tholosan. in decis. 63. l. act. chap. Mynsinger. in obseruat. 39. centur. 6. Ioann. Dirlet. Durant. de arte testand. tit. 7. art. 1. n. 1. sequitur Casar Barz in dec. Bonon. 89. sub nu. 12. & plenissimè Paulus Montan. de iure Tutel. sub c. 3. Regul. 5. personam. Debet tamen id inuentarium fieri per Inu- 25 mentum publicum, cum iudicis decreto, & coram ipso, clarum, purum, & liquidum, & in illo annotari, & poni omnia bona mobilia, stabilia, seu nouaria presentia, & futura, iura, actiones, cum valore per fi-

H h gna,

gna, & confines. *Petrus de Raneum in singul.* 90. *Petrus. Duen. in regul.* 187. *num.* 15. *Roland.* à l'alle in *conf.* 73. *nn.* 43. *vol.* 2. *Mare. Mantua leorum legal.* lib. 3. *cap.* 58. *Borginini Canalic.* de tutor. & curatore. *num.* 58. in *fin.* & *Ottavianus Stimanell.* de decretis *Minor.* lib. 2. *trattat.* 6. *num.* 63. *versic.* secundus casus. *Ottavian.* *Cacheran.* in *decis.* *Pedemont.* 57. *numera.* 19. *Alexandr.* in *conf.* 74. *numera.* 4. *vol.* 7. *Paulus Montan.* de iure tutor. *regul.* quinta. *sub numero.* 77. Quinimo si differat nimum inventarium conficere, poterit tanquam suspensus à tutela remoueri, dicta *L. fin.* §. *Alia.* C. *arbitr.* *in el.* etiam si testamentarius tuor fuerit, & quilibet alius, quia non dicitur legitime tutelam gerere. *Bald.* in *L. p. c. in l. p. c. in l. p. c.* *sub numero.* 18. *versic.* *sed quis mater delatum.* C. de *impub.* & *alys subij.* & in *l. matres.* *numera.* 3. C. ad *Senatusconsultum.* *Tertull.* per *gloss.* in *l. 2.* §. *si mater in verb.* *Nec legitime.* ff. ad *Tertull.* *Andr.* *Barbatta* in *conf.* 61. *numera.* 2. & 3. *vol.* 3. *Cornelius* in *conf.* 198. *incip.* *Quamquam in hac.* *numera.* prima. *versic.* *Tutor eum.* *vol.* 1. *num.* primo. in *conf.* 136. *incip.* *V. i. p. p. n. l. p. c.* per totum *vol.* 1. *tercio.* *Anton.* *Capic.* in *decis.* 1. *Neapol.* 50. *sub numero.* secundum, plura allegans *Ottavian.* *Cacheran.* in *decis.* *Pedemont.* 57. *numera.* 22. *D. Cardinal.* *Pareus* in *decis.* 287. *numera.* 2. *lib.* 1. *Metth.* de *Assist.* in *decis.* 207. *numera.* 4. *Antu.* de *p. p. c.* de iur. non scriptis. *lib.* 4. *cap.* 30.

PROCVRATOR ad negocia, tenetur inventarium conficere, qui rationes reddere cogitur, vt *poſt Specul.* in *tit. de instrum.* *edictio.* §. *Non v. r. d. aliqu.* *versic.* *sed in inventarium.* & *Bald.* in *Affen.* *sed cum testator.* C. ad *leg. falcid.* voluit *Petrus.* *Rebuff.* ad *Conf.* *Gallia.* *tom.* 1. *tit. de sentent. provisionalib.* *art.* 3. *gloss.* 3. *nn.* 13. *Roland.* à l'alle in *conf.* 49. *nn.* 4. *vol.* 1. *ican.* de *Fermo* in *tractat.* de *epiſcopo.* *lib.* 4. *par.* 3. *col.* 18. *versic.* *fucc.* *ſunt.* *quero de procuratore.*

LIBRORVM usufructuarius, relictus facere debet inventarium, & magnam circumſpectionem habere ut Domini sacri Conſilij Neapolitani, dum decreuerunt, quod legatarius usufructus librorum faceret inventarium, quod habetur apud *Metth.* de *Assist.* in *decis.* *Neapol.* 342. *Sed* dari ſolent iuramentum hæredi, quod non habebat inventarium librorum præſertim manu illius notarij Antonij Mancuſij. Ex quo inventarij vtilitas potius reſpicit hæredes, dum veniſſet dies finis usufructus, ne hæres cui faciendæ erat librorum reſtitutio fraudaretur, vel in numero librorum, vel in qualitate ipſorum. Et cum eſſet hæres negligens, fuit data iſta liberis legatario, per rationes generales, militantes contra usufructuarium, vt diximus ſupra hoc eodem *titul.* *versic.* *V. usufructuarius.* *nn.* 10. & dicit *Ioannes Vincenſis* de *Anna* in *ſingul.* 309. vbi allegat hanc doctrinam *Assist.* & ipſum allegat etiam *Vincenſ.* de *Franc.* in *decis.* *Neapol.* 641. Quo in loco agit quæſtionem præſertim fideiſſionis usufructuarij rerum, quæ vſu conſumuntur, & rerum, quæ vſu ſunt minuuntur, & loquitur ſatis inuoluntè. Tamen quoad legatum usufructus libro-

rum, potius dicitur vſus, quo libri veteraſcunt, & tamen iſte vſus dicitur eſſe in fructu, dum ſelegantèr dicit, *Tabolenus.* In fructu id eſſe intelligitur, quod ad vſum hominum inductum eſt, *vt in l. p. c. in l. p. c.* *ff. de vſu.* & *vſu fructu.* *leg.*

FIDEICOMMISSARIUS vniuerſalis inventarium conficere debet, quod cum teneatur fideicommiſſi rationem reddere, idcirco teneatur facere, & illud complere, *arg. l. cum ſale.* §. *1. ff. de condi. & demonſtr.* voluit *Oldrad.* in *conf.* 134. *incip. ſatis.* *Petrus Rebuff.* ad *conf.* *Gallia.* *tom.* 1. *titul.* de ſententijs *proviſionalibus.* *Articul.* 3. *Gloss.* 3. *num.* 8. *Auguſt.* *Verus* in *q. 118.* Et teneant omnes Doctores, qui teneantur opinionem, quod hæres vniuerſalis rogatus reſtituere totam hæreditatem in diem, vel ſub conditione, qui non fecerit inventarium, amittat detractionem Trebellianicæ, quos reſtiti in *titul.* *precedenti* de Trebellianica, *versic.* *inventario non facto.* *numera.* 54. 55. vbi tractatur quæſtionem, an hæres vniuerſalis amittat Trebellianicam ob non confeſſionem inventarij?

QVILIBET Adminiſtrator, & negotiorum geſtor alienorum reddere rationem ꝓ debet. *Decius* in *conf.* 10. *num.* 7. *Gloss.* in *l. 1.* C. *Phi de Ratiocin.* *ag. ap. p.* *Marianus Senior* in *conf.* 46. *incip.* *eum in præſenti conſultatione col. 1. versic.* *Tertio etiam probatur.* *vol.* 1. *Roland.* à l'alle in *conf.* 49. *num.* 2. *vol.* 1. *l. actibus* *Menachini* de *Arbitrarij* *Indicium* *quæſtionibus.* *lib.* 2. *centur.* 3. *caſu.* 209. *sub numero.* *novo Hieronymus Gabriel.* in *conf.* 148. *num.* 3. 5. *vol.* 1. *primus.* *Stephanus Gratianus* in *decis.* *ſan.* *Marchia.* 46. *numera.* quinto *Nicolaus Boerius* in *decis.* *Burdagalens.* 61. *numera.* quinto *ſexto.* 22. Et inde vnum quencumq; qui gerit bonorum ꝓ alienorum adminiſtrationem teneri ad inventarij confeſſionem, vt de vxore, quæ viro mortuo incombuit, & remanſit in retentione bonorum mariti pro dotibus, voluit *Eſcobar* de *ratiocinijs.* *cap.* *tertio.* *numera.* 25. & *cap.* *novo.* *num.* *decimo quarto.* dum dicit, omnis adminiſtrator, qui rationi reddende, pacto, lege, vel conſuetudine eſt aſſiſtus inventarium à ſe receptorum facere, & calculatortibus exhibere ꝓ debet, quod ex his, & alijs nouiſſimè comprobatur *Ioannes Baptiſta Velazuela* *Veſtaquez* *Reges* *Deſiſſimus.* & *Sacri Conſilij* *Præſidens* in *conf.* 89. *numera.* primo *ſecundo.* *vol.* *primus.*

IN LITEM iuratur contra eum, qui facere tenetur inventarium, & ꝓ non facit, *arg. leg.* 1. §. *officio.* *ff. de iur. & ratiocinijs* *diſſrah.* *pulchrd* *Ludouicus Romanus* in *conf.* 118. *incip.* *quoad primam* *sub numero.* *tercio.* *versic.* *Quarta quidem pars.* & ex *Baldo* in *diſſo.* §. *officio.* & in *leg.* *argentinus.* §. *ſinal.* *ff. de Edendo* in *prima* *lectura.* voluit *Martius Mantua leorum legalium.* *libro.* *tercio* *capitul.* 58. *Phancius* de *Phancus.* in *tract.* de *iur.* *iurando* in *lit.* *Secunda parte* *Membro.* *ſecundo.* *numera.* 26.

Hæres conficiendo inuentarium non tenetur ad debita, nisi pro viribus hereditatis; quod inuentarium pro eius validitate requirit presentiam iudicis competentis, quod inchoetur intra triginta dies, & compleatur intra sexaginta; quod citetur omnes interesse præsententes citatione vnica, & vnico edicto peremptorio, & iudice committente, ac nuncio referente, & parte sic instante; & quod his sic executis vocentur alta voce coram iudice, qui fuerint præsentēs, qui vero non fuerint præsentēs constituantur in cõtumacia; quod adhibeatur notarius, qui scribat inuentarium coram quinque testibus, quorum tres eliguntur à iudice, vt interfint inuentario pro absentibus, & alij duo pro instrumento probando. Item quod fiat in capite inuentarij Sanctissimæ Crucis Signum; quod hæres describere faciat in inuentario omnia bona in hereditate testatoris relicta: & quod hæres confecto inuentario, non detegatur omisisse aliquam rem, protestetur, quod describi fecit omnia bona, & res hereditarias, quæ venerunt ad suam notitiam, referunt sibi quandocunque alia bona ad suam notitiam peruenient, facultatem describendi, & describi faciendij non releuaret tamen hæres, quando malitiose conuinceretur aliquam rem omisisse describi facere in Inuentario, quod demum ab eo subscribendum est, & ab alio pro eo si scribere nesciat, & decretum iudicis, coram quo factum fuit apponendum.

S Y M M A R I V M.

- 1 Hæres conficiens Inuentarium habet beneficium, ne teneatur ultra hereditatis vires.
- 2 Iustissimus fin. est vna de quinquaginta constitutionibus decretis Iustinianus.
- 3 Forma ad vnguem seruanda alias actus corruis.
- 4 Inuentarium quid sit.
- 5 Hæres volens adire hereditatem cum beneficio legis, & inuentarij debet adire Iudicem competentem, quoniam in hoc actu requiritur causa cognitio, & Iudicis decretum, non. 6. 7. aliqui dicunt Iudicis presentiam non requiri, non. 8.
- 6 Sed contra non. 9. 10. 11.
- 7 Index laicus est Index competens in causa inuentarij, si hæres sit laicus, si vero hæres fuerit clericus, vel ecclesiasticus, index competens est index ecclesiasticus.
- 8 Inuentarium debet inchoari intra triginta dies à die scientia delata hereditatis, & rursus sexaginta dies debet compleri, amplius quod à die delata hereditatis currunt triginta, & sexaginta dies, non. 14. & 15. de ratione.

- 15 Hæres non dicitur ante aditam hereditatem, & non. 16.
- 17 Hæres, pendente dilatione ad conficiendum inuentarium, non conuenitur, & non. 18. & 19. nisi malitiose differret hereditatis adiunctionem, non. 20.
- 21 Citandi sunt absentes, & interesse præsententes in constitutione Inuentarij, & sufficit vnica citatio, & edictum peremptorium, non. 23. 24.
- 22 In quolibet actu pariter citari debet, aliis nullius proceditur.
- 23 Creditores, & legatarij certi, & ins præsententes in inuentarij constitutione vnica citatione, & edicto peremptorio citantur, & valet quantum vnica citatio, & non. 24. forma citationis, non. 25. 26. 27. 31. 32.
- 28 Inuentarium non valeat, si hæres quibuscumque citatis, quibuscumque non citatis former inuentarij, & non. 29.
- 30 In Regno sit vnica citatio peremptoria in constitutione inuentarij.
- 31 Index debet committere citationem, & non. 32. & debet inspicere relationem antequam ad vltiora procedat, non. 33. aliis nullius procederet, non. 34. 35. 36.
- 37 Citatio fieri debet ad partem instantem.
- 38 Citati post executionem citationis debent vocari per preconem in loco iudicij, aliis actus nullus esset, & non. 39. 40. 41. 42.
- 42 Forma accusationis cõtumacia, & non. 43. & 44.
- 43 Testes in Inuentario numero tres debent esse veri probi, locupletes, & fide digni, & debet haberi notitiam heredis, non. 44. & debent assistere, ne fiat fraudus, non. 45. & debent interuenire loco assignato ultra alias duos, qui requirantur pro instrumento, non. 46.
- 47 Notarius debet scribere inuentarium, & non plures, non. 48. & 49.
- 50 Author proposuit quinque solemnitates qua præcedere debent inuentarij constitutionem, & non. 51.
- 51 Inuentarium initiari debet signo sanctissimæ Crucis premisso, & hoc requiritur preforma, non. 53. contra non. 54. de veritate actus, non. 55. 56. 57. & non. 59. 60. 61. 62. 63. 64. & seq.
- 57 Lex quantumvis dura, & aspera seruanda est, non. 58.
- 62 Signi crucis omisso in inuentario non estimatur leuis solemnitas ab authore, & illius omisso signi inuentarium, ibid. & multa de eiusdem signi laudibus annexis, non. 63. & seq. vsque ad non. 70.
- 69 Paulus Portaretus Nicapolitanus sacerdos, & Poeta celebris.
- 71 Inuentarium debet scribi per publicum notarium, & per publicum instrumentum coram duobus testibus, & alijs tribus testibus, & necessarius requiritur.
- 72 Scriptura reperta per heredem manu testatoris non sufficit hæredi pro inuentario, etiam si discisset ita scripsisse ad hæredem visitatem.
- 73 Cornelius Benincasa reprobat per authorem.
- 74 Descriptio, & annotatio hactenus hereditarium in inuentario quomodo fieri debeat, non. 75. 76. 77. 78. & seq. ad non. 83.
- 84 In Inuentario poni debet affirmatio rerum describendarum contra non. 85. sed declaratur, non. 86.
- 87 Res aliena vt pura cõtadata, & deposta ponenda sunt in inuentario ab hærede, & probandum est quod sine possessa à defuncto tempore mortis, non. 88. 89.

- 92 Inuentarium an videtur si heres omittat describere aliqua bona in inuentario? & no. 91. 92. vsque ad num. 97.
- 93 Heres omittens aliquid potere in inuentario an perdat falcidiam vel trebellianicam? & no. 94.
- 95 Omittens dolose an debeat carere beneficio inuentarij. & no. 96. famulatus rem mobilem refundi duplicatum ad beneficium creditorum, no. 97.
- 98 Protestatio heredis, quod apponitur curanti in inuentario omnia bona hereditaria, & si quid in posterum inueniet ipsi inuentario addet, ipsum inuabit, & no. 99. & hoc pro solemnitate requiritur, ut num. 103. 104. 105. & seq.
- 100 Testes in inuentario admittendi loco partium citarum debent nesci defunctum, & heredem, & hoc est de substantia, & no. 101. & de ratione no. 102.
- 105 Heres non releuabitur sua protestatione si convincitur aliquid inuoluit in inuentario omisisse, & perderet beneficium inuentarij, num. 106. 107. nec tenetur probare negatiuam, quod alia non inuenit, num. 108.
- 109 Inuentarium pro solemnitate requiritur heredis subscriptionem, si scribere sciat fin minus alius pro eo subscribere debet & quare, & an omisso huius solemnitatis vires inuentarium? no. 110.
- 111 Decretum iudicis an requiritur in inuentario heredis? & no. 112. & seq. vsque ad num. 116. & an requiritur pro forma, & solemnitate ibid.
- 117 Inuentarium nihil prodest heredi quando adsum bona sufficientia ad solutionem legatarum, & debitorum hereditarium & no. seq.
- 118 Heredi non prodest inuentarium quando bona ad ipsum veniunt iure transmissiua.
- 119 Actiones contra defunctum heredi competentes confunduntur cum hereditate, & habet sua iura illa cum ceteris creditoribus.
- 120 Expensa facta per heredem in causa hereditatis retinetur, & habet illas iure prelacionis, ut in facere no. 121. & Medicinis, no. 122.
- 123 Testator non potest prohibere quin heres cupiat hereditatem cum beneficio legis, & inuentarij, & numero 124.
- 125 Notarij, & tabelliones, qui vocantur ad inuentarium debent esse Regij, non autem Apostolici.
- 126 Heres cum beneficio inuentarij potest sibi ipsi soluere de pecunia vel re hereditaria & no. 128.
- 127 Hereditas ob inuentarium confectum reputatur iactans.
- 129 Heres deducit contra fideicommissarium vniuersalem, quod sibi debetur etiam non confecto inuentario, & etiam debitorum quod creditoribus hereditarijs soluitur, no. 130.

TITVLVS DECIMVS NONVS.

De inuentario heredis cum beneficio legis.

PRACTICABILIS est huiusmodi inuentarij materia, plures tamen solemnitates requirit, quarum aliqua si omittatur, solet illam omittens, eade-

re a toto. Cum tamen a pluribus iuriconsultis, & nouissimis, tractata, & agitata fuerit, in quamdam summam, & fasciculum, illam quam breuius poterit, deducere conabor.

Beneficium, quod consequitur heres adiens hereditatem, siue ab intestato, siue ex testamento, illud est, quia immunitus est, vt teneatur hereditarij creditoribus vltra vires hereditarias, succurrit, tamen ista promissio antiqui iuris ciuili dispositioni, qua qui hereditatem adibat, creditoribus obligari, & obnoxij erant. Iulianiani hac iustissimi, & a quissimi Principis in l. firmus, que est fin. §. cum igitur hereditas, vsque ad finem, C. de iure delib. de fuit vna ex illius quinquaginta constitutionibus decisiuus, vt testatur Salycetus in l. in imponenda, C. ad leg. Falcid. illam commentarius Cyn. Bart. Bald. Subject. & ceteri Doctores. Et de inuentario scripserunt, Guido Papa, Franciscus Perdelinus, Phannecius, Monticulus peculiare tractatus. Nos in hoc titulo, explendo illos, & alios, more solito, scribendo, sequemur, vt ex dicendis habeatur vera forma notata in dicta l. fin. §. fin. autem dubius, que forma ad vnguem seruari debet, l. 1. §. de verb. obligatiomb. quia illa non seruata actus redditur nullus, l. cum hi, §. si prior, §. de transact. Doctores in c. Pisanus de rebus. Spaldus in l. Gabus, §. quidem res, in princ. ff. de lib. & posth. Ideo subiungemus solemnitates requiritas.

DIFFINITIO huius inuentarij traditur, & inuentarium est descriptio omnium bonorum defuncti facta coram iudice citatis, quorum interest secundum formam, l. fin. C. de iur. delib. ita dicit Iean. Pyrrhus Angeleremus in consuetud. Arretian. tituli de successiombus, cap. 18.

PRIMA SOLEMNITAS erit, vt heres praetendens adire hereditatem ab intestato, vel ex testamento, cum beneficio inuentarij a lege ordinati, adeat competentem iudicem, & coram illo, proponat, nuper ad eius aures peruenisse, qualiter talis vita functus, cuius hereditas ex testamento, vel ab intestato ad ipsum spectat, & est deuoluta, vel aperturam tabularum sub testamento, & quia illam intendit adire iuxta formam, l. fin. §. si uolentem dubius, C. de iure deliberandi. Qui iudex pro tribunali sedens, cum hi tractandus actus, in quo exigitur causa cognitio, quo t mandante procedi oportet, l. 2. §. 1. §. de interreg. al. l. 3. §. si causa cognita, ff. de bonor. poss. l. 1. de procedente, C. de delictis, voluit Iason sciendum, in fin. §. de verb. oblig. cum enim in dicto actu requiratur iudicis decretum, intelligitur semper cum causa cognitione, iuxta dictum Bart. in dicta l. eum hi, §. vult igitur, no. 1. ubi Iason, no. 2. & de simili forma petitionis coram iudice faciendae scribit, Guido Papa in tract. de inuentario, no. 1.

ALIIQVI dicuntur praesentium iudicis nulla lege requiri, nec reperiri hoc iure cautum, & ita ex Bald. Salycet. & Pauli de Calli. retulit, & tenuit Alexan. in dicta l. fin. in princ. sub no. 1.

TAMEN ceterum ex text. in l. de creatione no. 9. ubi, inuentario cuiuslibet subditate publice & obsequio, C. de episcop. audi. cuius auctoritate exigi iudicis

cis præfentia voluit *Marin. de Fam. vt refert Alex. ubi fupra, Aug. in l. 1. §. hoc autem fupralais, ff. cui plufquam per leg. falcid. col. 9. verf. de quarto. Bald. in conf. 183. vol. 1. in conf. 65. in fin. vol. 3. in conf. 48. vol. 5. Prati. Papien in form. libell. qus pte. heredit. ex teftam. in verb. Fori. fub nu. 13. & in forma libell. qus agit. ad redd. rat. in l. in verb. in fin. fub nu. 12. verf. & predicta, qus dicta funt, Lucas de Pen. in l. 1. col. 1. & 2. verf. Prima ell, & iterum, verf. Clerici forma ell, C. de canon. frumentario verb. Roma. lib. 11. Sebastian. Monticul. in trall. de inuentario, fol. 15. nu. 3. fol. 46. nu. 12. Roland. à Vall. in conf. 73. nu. 36. 37. vol. 2. quos fequitur Phannuccius de Phanne. de inuentar. parte 3. nu. 10. Necessè est enim quòd proferatur decretum, quia cum debeat expediri citatio legatarioium, & aliorum, vt inferius dicam, nò poffunt illa fieri, nifi mediante decreto, quod formari folet in hanc formam. Per talem Dominum Iudicem Curie talis fciuitur, vt libello coram nobis porrepto per talem petentem hereditatem talis ex teftamento, vel ab ineftrato, ac vifa copia teftamenti dicti talis, vel vifa fummaria informatione de illius gradus propinquitate in fuccedendo, ac etiam de morte dicti talis, ac vifis videndis, & confideratis confiderandis, dicimus, decernimus, & declaramus dictum talem, vel tales (fi funt plures) fore, & effe declarandum, vel declarandos fore, & effe hæredem, vel hæredes ab ineftrato, vel ex teftamento dicti quondam talis, cum ampla po teftate, cum beneficio tamen conficiendi inuentarij feruata forma de iure nouiffimo requifita, ad quam procedi decernimus per hoc noftrum &c. quam formam non folum obferuauit, fed ab alijs vidi obferuaram. Faciendum autem coram iudice ciuilitatis, & loci, fciquit *Petrus Gregorius Syntagma inuiri lib. 46. cap. 3. fub nume. 6. 8. quod, & dixerat Bart. in l. inuiri, qui reperiuntur, nume. ff. de admin. & perie. ant. Ioan. Pyrrhus Angeberman in conieci. Anrelian. titul. de fuccelfionibus, cap. 18.**

SI DE PRESBITERI fuccelfione agitur fi hæres ell laicus, fiet inuentarium per laicum iudicem, fi de fuccelfione laici, & effet ecclefia, vel clericus hæres, debent agi coram iudice ecclefiaftico, arg. l. 1. §. Scandala. ff. fi quis teft. 22. lib. ell. inf. ficut. I. hæreditate in malis. ff. de acquiren. hæred. mutantur enim priuilegia perfonarum mutatione, fi per procuratorem, vbi Bartol. ff. de acquiren. hæred. quod poff. Dyn. & Bartol. comprobant Francife. Arctia. notab. 2. & ita dicit Guid. Papa. in decif. 261. decreuiffe Senatui Delphinolm, quem fequitur *Petr. Gregor. Syntagma inuiri lib. 46. cap. 3. fub nu. 8. Guili. Benedicinus in Rep. Raynnotus in verb. & uxorem nomine Adelfiam. nu. 42. de teftam. Censual. co. vnu. opin. contra communem. q. 188. Ioan. Cephalus in conf. 7. nu. 52. vol. 1. Colla. de remedijs fubfidijarij Remedio 39. illatione 1. nume. 10.*

SECUNDA SOLEMNITAS, quòd inftantiam faciens hæres pro inuentario conficiendo, illud inchoet intra dies triginta à die fcientie

tionis tabularum, fiue teftamentum, & intra alios fe xaginta dies, totum opus inuentarij, abfoluere, finire, & confumare, quod habetur, in d. l. fin. §. fi n autem dubius.

AMPLIAT Accurfius dictam folemnitatem, vt non folum currant dicti triginta dies, & fe xaginta à die apertarum tabularum, vel delatae hereditatis, quinimmo non currant, nifi à die aditae hereditatis, vt dicit *dicta gloff. in dicta. §. vbi autem dubius, in verb. de latam*, quam ibi fequuti funt *Cynus, Iacob. Bnrigar. & Bartolabidem. Idem Barro. in l. fin. diem. ff. de vendit. & demonit. & in l. 3. §. fi quis hæred. ff. de ftatu lib. Angel. in l. 1. §. hoc illuatio, col. pen. verf. in decif. ff. cui plufquam per leg. falcid. Angelus de Arctio in §. extraneis, col. 1. inftit. de hæred. qualis. & differt. Raphael Comenfi in conf. 73. incit. Dominus Thomeus. col. 1. verf. fciquitur, & clare dictum, & in conf. 128. incip. virum inuentarium heredis, in fin. Ludon. Roman. in conf. 84. incip. circa id. quod quaritur, nume. 2. verf. prima gloff. vbi dicit opinionem Bartol. communiter obferuatam, & efle acquifitam. Ioan. (poff. Alexand.) in dicta l. fin. num. 7. Dec. in conf. 633. incip. Confilijs fuperioribus diebus, num. 2. verf. fecundo quaritur. Aluian. Sacta inuiri in conf. 19. nu. 20. vol. 1. 2. N. colas Del lun. in conf. 68. incip. vltra fup. dicta. nume. 1. Corn. in conf. 165. incip. Circa priu. num. confultat. mis. col. 8. verf. fi Imperator. vol. 2. Bar. hui. Veronensis in cautela. 22. incip. inftitutionis vis, Abbas Panormitan. in conf. 73. incip. circa priu. num. dubium, fub nume. 6. 7. vol. 2. Roland à Vall. in conf. 73. num. 16. vol. 2. Phannuccius de Phannuccij, in trall. de inuentario, parte 1. num. 2. Ioan. Dilect. Durand. de arte vlt. teftandi, tit. 12. cautela 3. num. 1. Cornelius Benincas in trall. de priuilegio paupertatis. Speciali. 10. vltim. vol. notat. nu. 19. cum pluribus feqq. Franc. Percellinus, in trall. de inuentario, tit. de inuentario heredis, incip. Quoniam ell inuentarium, nume. 2. 3. & q. 3. num. 17. cum feqq. Ioan. Baptifta Villalob. opin. commun. S. tempus, nu. 5. Emanuel Snaren in Thefaur. receptar. fenten. S. inuentarium, nu. 275. Guido Papa in decif. Delphinali. 571. nu. 5. Anton. Faber in C. Fabrian. lib. 6. tit. 11. de finitum. 9. num. 1. Dynus in trall. prefcriptis, tit. 10. num. 5.*

RATIO, quæ assignatur ad affirmandum fupradictam ampliationem, ell clara, quia ab Imperatore, facultas faciendi inuentarium aditur hæredi, fed hæres non ell, nec dicitur ante aditam hereditatem, ergo aditio hereditatis ad inuentarium ell ante neceffaria. Maior, quòd beneficium inuentarij detur hæredi, conftat ex toto contextu dicta. l. fin. C. de iure delicti. Minor, neceffè ell, vt adatur 16 hæredibus, & tunc dicitur hæres, arg. l. fciuum doctem. S. transgrediemur. in fin. ff. de ftatu. vbi gloff. dicit, probandū effe, quòd hereditas fit adita, quia à die aditæ hereditatis hæres quis dicitur. l. prima de iib. (ex die aditæ hereditatis) vbi gloff. in verb. adita. ff. fi certi. petas. Vnde fequitur argumenti conclusio fupra annexata. Cuius argumenti ratio à Baldo in dicta. l. fin. S. cum igitur. prodita fuit, nume. 3. verf. Tercio nota, quem fequutus ell

Ezphael Cemenfis in dicto conf. 73. col. 1. dnm inquit, Nam cum lex exigit inuentarium fieri ab hærede, & hæres non sit ante aditam hereditatem, sequitur *Dec. in dicto conf. 633. num. 3.* ubi subiicit aliam rationem, quæ licet videatur diuersa, tamen incidit in idem scilicet, quod dilatio datur hæredi, vt
 17 conueniri nequeat dilatare t ad consiciendum inuentarium durante, ac pendente, vt notatur *in dicta. l. fin. §. donec.* Videtur itaq; quod dilatio illa conceila intelligatur post aditam hereditatem,
 18 cum hæres ea non adita, vt hæres conueniri nequeat, ita *ex Bald. in dicta. l. fin. §. cum igitur. notabil. 3. num. 3. C. comense in dicto conf. 73. dicit. Dec. ubi supra.* quia quæ dicuntur de hærede intelliguntur
 19 t adita hereditate. *vt notat Ioan. de Imol. per illum. tex. in l. 3. §. si quis ita. ff. de hered. insti. Bald. a Valle in dicto conf. 73. num. 17. 18. 19. Phancus ubi sup. num. 3.*

TEMPERANT Superdictam ampliacionem secus si hæres malitiosè differret hereditatis
 20 additionem, vt t tunc currat sibi terminus, & dilatio ante aditam hereditatem, si verò in nulla mora in nulla culpa, in nulla malitia est, tunc currit sibi tempus post aditam hereditatem. *vt gloss. dicit. arg. l. si in liberis. §. si quis hæredem. ff. de statulib. ibi est valde singularis rex. ad hoc.* Ista sunt verba *Bartol. in dicta. l. fin. §. cum igitur. num. 2. Ludovic. Roman. in dicto conf. 83. Roland. a Valle in dicto conf. 73. num. 34. 35. vol. 2. Dec. in dicto conf. 633. sub. n. 5. vers. Et supra dicta communis opinio. Phancus. de inuentur. parte. 1. sub. n. 3. Cornel. Benincas. in dicto decem. specialis volumis voluntatis sub. n. 23. Anton. Faber in Codice Februario. lib. 6. titul. 11. Definit. 9.*

TERTIA SOLLEMNITAS est, quia cum in quolibet actu, in quo tractatur de alicuius interesse, & præiudicio, illum præsentem esse debet
 21 re t necesse sit, absentes igitur, & de quorum utilitate, vel damno agitur citandi sunt, omnes legatarij, & creditores, qui sunt certi nominati, quia tria est regula, quod in omni præiudiciali actu
 22 pars citari debet, alijs nulliter t proceditur, *vt gloss. de vniuerso. ff. de re iudic. l. si ita dnm. ff. de Adopt. l. fin. C. de legibus. l. Tres. de nunciaciones. C. quomod. & quando index. l. si quid index. C. de Testib. c. cum olim. de Testib. c. dilecta. defens. exco. c. Romana de Appell. in 6. elem. p. orales. de re iudic. c. fape. de verbor. significat.*

CREDITOTES, & legatarij certi, & ali-quodius habere prætendentes, vnica tantum citatio
 23 di sunt, t & valet quantum tria citatio, *l. Ad peremptorium cum l. si quid. de ind. Alexand. in consil. 22. incip. i. i. p. p. p. col. 2. vers. non obstat etiam quarta. vol. 2. & specialiter in confectione inuentarij voluit Guido Papa in tract. inuentarij. n. 2. vers. Et pro introitu. Et doctrinam faciendi hanc citationem docuit Bald. in Ant. sed cum resp. ator. n. 5. vers. sed qualiter. C. ad leg. falcid. qui dicit, quod si de
 24 præiudicio t singulorum agitur, singuli citandi sunt, si vniuersotum, vniuersi. quia hoc docet Im-*

perator. in §. sancimus. ibi. quancumq; in eadem ciuitate sunt constituti in Ant. de heredi. & falcid. per quæ verba, & si esset aliqua multitudo particularium præsentium in loco sunt citandi nominandi nominati, incerti verò, vel absentes non citantur, aut citantur per citationem per edictum, sine per proclama generale. *Bart. in l. i. §. eo tempore. quibus sequitur Salicet. & Alexand. in addit. C. de remiss. pignor. Bald. in l. heritor. l. 2. C. de distract. pignor. quos sequitur Nicola. Boerius. in Decision. Burdegal. 277. num. 5. Cardinal. Zabarella in consil. 33. Andr. Alciatus in conf. 43. lib. 6. Tom. 2. Anto. Capocinus in Decis. Neapol. 101. num. 1. Ottavian. Carberan. in decision. Pedemont. 68. num. 2. D. Cardin. Putes in Decis. 267. lib. 3. Ioan. Papan. Arret. curia. lib. 21. titul. 10. Arret. §. Ayra. Cranett. in Conf. 89. num. 6. Felin. in c. exhibita. n. 2. vers. secundo limita. ext. de iudic. & post Angel. in l. 5. hoc it platio. ff. si sit plangum per leg. falcid. Deci. in conf. 633. num. 8. vers. Secundo antiquam denunciat. dicit, quod sunt conuocandi
 25 omnes t creditores, & legatarij ad instantiam heredis, quod veniant in tali loco, tali die, & hora, ad videndum confectionem inuentarij hereditarij talis, quod facere intendit hæres de bonis, rebus, iuribus, & actionibus debitorum, & creditorum eiusdem hereditatis, vniant per se, vel per procuratorem, alias ipsis non vniuentibus hæres procedet ad confectionem inuentarij, dicens quod Angelus ponit citationis formam. Ego in edicto, & citatione, simili apponere, solitus sum, ad videndum, inchoa-
 26 tionem, prosecutionem, & confectionem, t & perfectionem dicti inuentarij. Maxime quidò sunt plura, & in pluribus, heris, bona, & inuentarium nō posset confici vna die. Quia si accesserit foret ad diuersa loca pro appositione diuersorum bonorum. Discedendo ab vno loco inuitantur Sessiones Consiliorum, dicendo quod fiat t accessus ad talem locum, & ideo vocati si coram parauerint interesse, accedat nobiscum ad videndum pro quationem inuentarij, & finem, quæ latius dicit Bald. in consil. 243. col. fin. vol. 1. in consil. 141. vol. 1. & in consil. 265. volum. 3. Robert. Mercurius in Specul. Aurore part. 6. Membro 1. num. 79. vers. Primus casus est. Abbas Paternus. in consil. 73. incip. circa primum. num. 6. vers. si cito citatio debet, & vers. item index in casu. vol. 2. Guido Papa in tractatu inuentarij. n. 5. vers. sed an sufficiat, Roland. a Valle in dicto conf. 73. num. 22. 23. vol. 2. Cornel. Benincas. in tract. de Privileg. Pauperum. Speciali 10. Plurimarum voluntatum. num. 27. vers. Quarto redeundo. Francisc. Percellinus in tract. de inuentorio q. 3. vers. quarto requiritur. num. 6. cum pluribus seq. Antonius Faber in Codice Februario. lib. 6. titul. 11. definit. 26. Petrus Gregorius Stat. signat. vris & in vers. lib. 46. cap. 3. sub. n. 9. Ioan. Berber. in viatorio in iuris. parte 4. Rub. 1. n. 68. Ioan. Saxeus. in consuetud. Tironensis titul. 13. cap. 14. in primo. D. Viccomes in decis. nouiss. Roman. 629. parte 1. vol. 1. Ioan. Dilect. Dm and. de arte testand. tit. 11. canel. d. vers. sexto. Sed dicam, quod inquit Bald. in Ant. si mones. num. 12. vers. extra a hoc ego, C. si vbi ab heredi. ob-*

fin.

Vin. ubi format questionem. Si hæres format inuentarium quibuldam citatis solemniter, quibusdam non citatis, an inuentarium t valeat? Dico, quod valeat respectu citatorum, sed in præiudicium aliorum non. Et subiungit. Nec est nouum, quod res iudicata valeat respectu vnius personæ, at non respectu alterius, ut infra, de Fide instrumentar. l. 2. infra, quibus res iudicata non nocet, per totum, & ff. de infam. l. Lucius. Sed quidam fatuus iudex, credebat, quod inuentarium nullo modo valeret, quasi omnia forma, & solemnitate legali, t quod non est verum, quia quo ad citatos est seruata forma, & solemnitas iuris. *Hoc Baldus.* De hac tamen Baldi opinione, ego satis dubito, cum dicant Doctores, vt supra diximus, quod forma tradita in dicta l. fin. si non seruetur, inuentarium nullum erit, maxime cum finis in actu indiuisibili, & priuilegium hæredis, pro parte valeret, & pro parte nullum esset.

DE PEREMPTORIO, quod dixi pro edicto faciendo, memoro, quod in hoc Regno, de 39 ber fieri t vnica citatio, & dici quod sit peremptoria, & sufficit, & peremptorium continebit, vt habemus in Regis Const. incip. de edictorum, §. citatio fiet vna, ubi *Andr. de Iser. Math. de Affili. & alij, Petr. Follet. in Practica Criminali. in verb. vel eos verbaliter citat faciat*, nu. 5. & aliud habemus per *Ritum, & Prag. vt dicam infra.* Vnicam citationem sufficere voluerunt *D. Cardinal. Putius in descript. 267. num. 4. lib. 3. & Achilles de Graffis in decision. 3. titul. de testamentis.*

IV DICE tamen manente, vel ab eo facienda est ipsiq; pronunciant t eadem citatio faciendæ erit, aliâs nulla erit. *L. Neminem, C. de exhib. Reus. Innocent. in c. quantum contra in verb. citationes, de probat. Cyn. in dicta l. Neminem, quos post loquitur. B. rignarius loquitur Bald. in l. cum clericis, nu. 3. vers. in verb. Memorati, C. de Episcop. & Cleric. Angel. de Arcto in tract. Malefactorum, in verbo, index commisit quod Gaius prædixit, & alij inquisiti citarentur, nu. 9. vers. Et bene nota. quid in processu. & ante ipsum Albertus Gandinus in Tract. Malefactorum, Rub. de citationibus faciendis, num. 2. Bonifacius V'italinus in tractat. Malefactor. Rubric. de citatione accusati, & inquisiti, nu. 1. *Andr. Aliati. in tract. Præsumption. Regul. 3. Præsumption. 14. num. 8. latè Andre. Tiraguell. de retract. confang. §. 8. gloss. 9. nu. 20. Item Verberg in Vltorio incip. parte 4. titul. de inde. num. 25. pleu Hippolyt. de Marfilin Repet. dicta d. de vniuersoq; nu. 115. Masocius in Practica vniuers. de Adornamentis, sub nu. 1. & de commissione iudicis optimè Ludovic. Roman. in cons. 497. incip. diligenter perferuatis, n. 8. Quod per iudicem, vel illo mandante habemus iura nostra in hoc Regno Constit. Edictorum, Ritum 38. incip. item quid dicitur Tubito, ubi Carauet. nu. 1. & Prag. incip. Quilibet agere volens, titul. de ordine iudiciorum. dicentem, agere volens aduersarium suum iudicis cõmissione præcedente citare faciat. 32 t ubi Annibal Trausius, col. 1. vers. & forma creandi. vbi dicie, quod si forma istius pragmatice in citatione non seruetur procederet nulliter.**

RELATIONEM Nuntij in citatione, & 33 edicto factam inspicere debet t iudex antequam ad vltiora procedat, aliâs nulliter procederet. *arg. l. hoc autem, §. 1. ubi Bartol. ff. ex quib. causis possit. eas. idem Bartol. in l. si finis, §. l. iudex, nu. 19. ff. de Damno infecto, in l. multum intereff, §. 4. ff. de ciuitat. & demum. Ludovic. Roman. in dicto cons. 497. incip. diligenter perferuatis, nu. 5. 8. qua ratione non constante ipsi iudici, quia necesse est, vt possit agere contra citatum, vt tamquam existentem contumacem, quod videat iudex relationem nuntij, aliâs condemnando illum, quasi contumacem, t nulliter procederet, vt multis allegatis voluit Hippolyt. de Marfilin l. patre, vel maritis, numero 46. cum pluribus seqq. ff. de questionib. Et in dicta l. de vniuersoq; numero decemnono, ff. de Re iudic. Bald. in l. 1. num. 4. vers. Quinto nota C. de spoliis, dicit, notabiliter, quod si nuntius non reterat causam iustitiam, quod imponitur per hoc vitium litii, hoc est dicere, quod non tenet processum, non preccedente relatione nuntij, in eo, quod relatio t attenditur, seu expectatur, allegat Bartol. in dicta l. multum intereff. deinde idem Baldus ibi, numero 5. Si ergo iudex selsinat, non expectata relatione, processum est nullus ipso iure, quod tene mēti, quod sequitur Trausius in dicta prag. incip. Quilibet agere volens, col. fin. vers. sed pame quid apparet. Quid in hoc Regno expeditum est, relationem nuntij necessariam t fore, vt per alios prag. Incip. Relatione citationis vs supra facta. In qua præsupponit relationem fieri debere, conclusionem sequatur Masocius in Practica, tit. de Adornamentis, nu. 13. 14. 37 AD PARTIS Instantiam t faciendæ erit eadem citatio. Cyn. in l. fin. C. de exhibend. reis. Ioan. Andreas, & alij, in c. quantum contra extra de probat. Bald. in l. cum clericis, proprium C. de Episcop. & cleric. & in l. contentanem, col. 1. C. Quomodo & quando iudex. Hippolyt. de Marfilin, in Repet. leg. de vniuersoq; numero 113. ff. de re iud. Guido Papa in decisum. Delphin. 352.*

QVARTA SOLEMNITAS est, quod exsecuta citatione, & Edicto publicato, & proclamato, & facta in calce illius relatione per Tubittam in curijs, in quibus Tubæ vsus est, vt ego fieri faciebam Ariani gubernatores, vel per Preconem ius nuntium, & scriptura exhibita, illaq; per iudicem visâ, in loco, die, & hora in citatione, & edicto statutis, instante hærede, ad cuius petitionem fuit emanata, vocentur t alta voce, qui fuere citati, si ad sunt, vt per vocationem, qui sunt presentes, veniuntq; ad locum, possint propere eorum res legatas, & creditores pecunias, vel alias res: ac bona eis debita. Qui vero non veniit constituntur, in contumacia, & in illorum contumacia procedetur, & nisi ista vocatio fieret actus nullus esset, nam inanis, & frustratoria fuisset illa citatio sicut in dicta l. de vniuersoq; & alij scribitur, de quibus supra diximus, nisi, vt venirent, sed illos venisse, citationi, & edicto obtemperasse constare non posset, nisi vocati dicent, adsumus, vt DEO optimo Maximo

nimo vocanti, Adam vbies, ille respondisset, vocem tuam audiui, & timui, vt habetur *Genes cap. 3.*
 39 Et si non vocarentur, non dicerentur citari, iuxta illud *CHRISTI apud Iacobum. cap. 15.* Si non venissem, & loquutus fuisset eis, peccatum non haberent, nunc autem excusationem non habent. Et ideo de lure, qui citantur ad actus aliquos statuta die, & loco, vt ad sint debent vocari, ad hoc, vt
 40 dicantur esse presentes, aut consumaciter absentes, vt in simili dicit *Barthol. in l. si quando, in l. de iura, num. 1. C. de testibus, vnde in Regno, quando recipi, & examinari debent testes, pars citatur ad videndum illos iurare, quod debet esse praesens, vel*
 41 consumaciter absens, vt dicit *Ritus Magna Curia 143. incip. Item, quod dicitur terminari, ibi* (Vocata
 42 parte in Curia) quae vocatio fit per Tubitram vel sui loco, per preconem, in *Ritu 38. vbi Curia, in Ritu 143. vbi idem Curia, num. 1. & optimè Follerius in pract. crimin. in verb. Accusatur consumacia, num. 16.* vbi ponens formam. Die, & cetera. Curia pro Tribu-
 43 nali sedente vocato dicto Petro citato, relato, & non tunc parere per se, vel alium, qui cum excusaret, per publicum nuncium, & seruientem dicte curiae, alia, & intelligibili voce, more preconis, & quia non comparuit, loco comparuerunt, ipse, & alij vocati, citati, & relati, idcirco in eorum consumaciam, fuit decretum per eundem iudicem quod procedatur ad alios actus vltiores, & praesertim ad eligendum pro vt eligimus tales tres testes qui vti
 44 viri probi, fide digni, locupletes, diuites, & stabilia bona possidentes, qui adesse, & interuenire debeant ab inchoatione, prosecutione, & perfectione inuentarii. Iuxta dictam, l. fin. in dicto, s. fin. autem dubius, ibi, Testibus videlicet assumendis, qui heredem cognoscant, & cetera. qui deponere possint modum hab. & nullam illum fraudem, malitiam, vel dolum commississe, de quibus si ipsi notitiam
 45 habeant, vt in ant. sed cum restaret, cum sua gloss. C. ad leg. Falcid. & in dicto loco Barthol. in s. cum igitur, sub num. 4. qui docet, quomodo contrahentes cognoscere debeant, & isti tres testes, inter se debent, loco creditorum, & legatiorum absentium, assistentes in confessione inuentarii, ne fraus ibidem
 46 fiat. Bald. in conf. 147. vol. 4. Paulus de Castro, in dicto s. cum igitur. Decius in conf. 633. num. 15. Angel. de Arceto in Sexta quaest. In fine de Harid. quales, & differunt. Vitalis Cambanis in tract. Clausularum, in clausula 40. incip. Nil nouari, inueniary confessionem per dante, vers. Item requiruntur tres testes, num. 30. Abbas Panormitanus, in conf. 73. incip. circa primum, sub num. 6. vol. 2. Practi. Papen in forma libelli, quo petitur hereditas, ex testamento, in verb. Pare, vers. si item, Roland. à Valle in dicto conf. 73. num. 24. vol. 2. Guido Papa in decis. Delphinal. 571. sub num. 8. in fine idem Guido tangit de tribus testibus in tractat. de inuentario, num. 30. Franciscus Porcellinus in tract. de inuentorio, s. Quartum et illi, num. 16. 7. vers. septimo, & vers. Octauo. Cornelius Benincas de Prusile. Paupersa p. 10. special. vltimarum voluntatum, num. 36. Iohannes de inuentar. part. 3. sub num. 74. Ex quibus

dictis tres testes debet interuenire loco absentium, & 46 vltra alios duos, qui requiruntur pro Instrumeto, de quibus scribit *Phanectus in dicta parte 3. nu. 70. 71. Marcus Anton. Natta in conf. 352. num. 5. vol. 2. Ioan. Dilectus Durant. de arte testand. tit. 1. Caus. rel. 3. nu. 2. vers. facta legatary.*

QVINTA SOLLEMNITAS est, quod 47 adhibeatur Tabellio, siue Notarius, & qui scribere debet inuentarium, vt notatur in dicta l. fin. s. fin. autem dubius, licet ibi dicat Tabulariorum, in plurali numero, ita, vt plures notarii interuenire videantur, arg. l. ubi numerus, ff. de testibus, Tamen Accursius in gloss. ibi in verb. Tabulariorum dicit sufficere vnum tabellionem, & sic pluralitas resoluitur 48 in singularitatem, & quia, vt ibidem dicit *Odericus* vnus Notarius sufficit ad scribendum inuentarium, & ita tenent *Barthol. Baldus Paul. de Castro, & l. fin. in dicta l. fin. Decius in dicto conf. 633. num. 12. vers. quatuor requiruntur. Guido Papa in tract. de inuentorio, num. 38. Franciscus Porcellinus in dicto tractatu. 4. num. 22. Roland. à Valle in conf. 73. num. 111. vol. 2. Vitalis Cambanis in tract. Clausularum in dict. clausul. 40. nil nouari inueniary confes. pend. num. 67. & sic communiter obseruatur, vt vnus Tabellio sufficiat, & ab hac obseruatione nemo dissentit, non enim possunt eandem rem in eadem carta scribere plures notarii eodem tempore, nisi in pluribus folijs facere plura inuentaria, quod esset ridiculum, & absolum. Ioan. Dilectus Durant. de arte testand. tit. 1. caut. 8. numer. 2. vers. ult. Quarto inuentarium.*

HACTENVS diximus, & proposuimus has quinque solemnitates, vt necessarias, & utiles ad inuentaria, quae fieri solent, ac debent per haeredes, illa procuratores, ne teneantur vltra hereditarias vires necessarias esse diximus, vi preparatorias, & 50 quae procedere debeant inuentarii principia, nam, pace iurisperitorum nostrorum, qui ante haec tempora nostrae aetatis scripserunt, & si optima de illis tradiderint, fuerit nihilominus, vel ordine praeposito, vel manco, & mutilo prolata, Inuentarium test vltimum, quod fieri oportet, & quae diximus hic ordinata fieri necesse est, idcirco ordinem verum tradidi, quem spero ab hominibus recti intellectus probaturum, sui autem pertranscant, vt velint.

SEXTA Solemnitas igitur sublequetur, vt constitutis, Iudice, haerede, tabellione, quinq; testibus, scilicet tribus pro creditoribus, legatariis, & inter se paterentibus, absentibus, & duobus alijs, qui actui faciendo interuenire debent, deus principium inuentario, vt ante omnia pro sexta sol 51 lemnitate in capite inuentarii fiat Signum Sanctae Crucis, vt optimus Imperator *Maximilianus* mandauit in dicta l. fin. s. fin. autem dubius, ibi (Venerabili Signo Crucis antea max. tu heredis praeposito) de quo *Barthol. ibi, in Summa igitur, num. 3. Abbas Panormitanus in dicto conf. 73. nu. 6. & vol. 2. & ante ipsum Holtiensis in c. Reginaldus, in fine. di. ut*, quod si non appoantur numero Venerabilis Crucis, & ob inobseruantiam forae statuat per Imperatorem, erit nul- lum

lum inuentarium, idem dicit *Angelus in forma per ipsum tradita in dicta l. 1. §. hoc stipulatio, ff. si cui plura per leg. falcid.* ubi dicitur, ita de consuetudine observari, etiam secundum *12an. Andr. in additione. Spec. tit. de iust. rom. edition. §. fin.* dicens, quod signum in crucis, quantumcumque sit levis solemnitate, si non fuerit scriptum manu propria ipsius hæredis, scientis, vel non scientis literas, cum quibus didum signum facere faciat, inuentarium non tenebit, quoniam lex desiderat formam et traditam observari, & hanc opinionem esse tutiorem scribit *Vitalis Cambanis in dicta clausula 40. nume. 8. post Salyc. in dicta l. fin. §. fin. autem datus.*

CONTRARIUM, quod cum est levis solemnitas, omisso signi crucis, non præiudicat inuentario et tenuerunt *Odofredus, & Hugo de Faniana, arg. l. ff. de ventre in p. & l. præscriptio, C. si contr. ius, vel utriusque public. tenuit etiam Bartol. in dicta l. fin. §. cum igitur, num. 3. in fin.* dicens, quod ita tenent omnes Doctores, sic etiam ibidem *Lafon, post Alexan.* qui istam opinionem ruerit. Idem tenuit *Baldus in conf. 333. incip. quaritur, an signum crucis, vel 3.*

E GO, quamvis sciam, communiolem opinionem esse, quod illius sanctæ crucis signi omissione inuentarium non videretur. Tamen prima sententia, quod ea venerabilis signi crucis appositio sit de forma substantiali ipsius inuentarii, formæ cuius factura, si omittatur inuentarium corrumpere, nullomodo assero, cum Imperator expressit istud statueri in *dicta l. fin. §. fin. autem datus, ibi, venerabilis signum crucis.* Ideo arbitror magis attendi oportere legem ab ipso Imperatore conditam, quam ut Doctorem opinionem sequamur, lex enim quantumvis dura, & aspera attendi debet. *l. præserti, ff. qui, & a quibus.* Nam eadem lex à Iustiniano, ut patet in *dicta l. fin. C. de iure delib. emanavit, nam præscriptio dicitur. Idem Augustinus ad Senatorem.* Ex tamen Imperatores Theodosius, & Valentinianus, in *l. leges, vel generales, C. de legib. ordinant, & mandat, 8 leges, ut generales* et ab omnibus æqualiter in posterum obleruerent, quæ misse à nobis ad venerabilem cærum. *Accursius in verb. casum, dicit Senatorum.* Itaque observari debet, nulla habita ratione opinionis Doctorem, quæ quantumquam communis videatur, habet tamen aliam primam novitatem communem, ut per *11. Iustinianum, Panormitanum, Ioannem Andream, Salycetum, Vitalium, quibus pumc addo Raynerium de Fortuna, in dicta l. fin. in prime. Raphael. Filgiosum, & Iacm. de Imol. & Avel. in dicta l. 1. §. hoc stipulatio, ff. si cui plura per leg. falcid.* Idem *Raph. in dicta l. fin. Ferdinand. V. signatus de iure creationis, lib. 1. §. 9. sub numer. 6. vers. contrarium sententiam, num. 12. vers. contrarium.* Guido Papa in *trac. de inuentario, num. 10. vers. final. an obmissio* dicens ita servari in patria Delphinali. *Franciscus Perrellinus de inuentaria, §. quartum, num. 13. 14.* licet referat communem opinionem contrariâ, & tamen illam probat in hærede rustico, & folen §. dat consilium, ut signum crucis apponatur, et De-

cius in *dicta conf. 633. nu. 7.* dicens, quod ad vitandas opiniones Iudeo, quod te integra hæres signi crucis apponat, cum quo lex pettranst. *Reiland. à Valle in dicta conf. 73. sub num. 9. vel. 2. & Cornelius Benincas de privileg. pauperatis, 10. speciali ultimatum voluntatum num. 35.* Unde concludo communem opinionem attendi non debere, cum habeat casum legis clarum in contrarium, pro quo facit, quod scribit *Antonius Maria Coratius de commun. Doct. opin. eligenda, lib. 2. titul. 9. numer. 89. 90.* Tanto plus alios, qui sequuntur Imperatoris præceptum, adde his Iacuum *Dilectum Duranum in trac. de arte testandi, tit. 11. cautel. 8. num. 2. vers. causus tamen est.*

SVPER quo consideratione dignum esse arbitror, verba *dicta legis final. ibi* (venerabili signo et crucis antea) dicitur autem ante, antequam aliud fiat, sed omnino præcedat, ut sint verba *Baldi in l. ex his verbis, num. 3. vers. facienda oppono, C. quando dies legat, cedat.* sic agens hypothecaria, ante omnia probare debet rem hypothecam fuisse in bonis, & cetera. *l. autem tunc 2. §. de probat.* quod denotat antequam ad alia procedatur, *l. cum alimen. ff. de alimentis, & cibis, legat. cap. quamvis, de elect. in 6. & sequitur rex in dicta l. fin. (Antea præpositio)* ante omnia posito, significans voluisse Imperatorem adeo pro solemnitate, & forma signum crucis fore apponendum, ut geminaverit dictum signum præponendum fore, *arg. l. Baldus, ff. ad trebellian. per illo duo verba geminata, quæ signum crucis præcedere debere, denotat, ita ut in principio inuentarii poni deberent.* Quod institutum à Christianissimo Imperatore ordinatum, nulli magis, quam nobis convenientissimum esse debet, qui Christum sequimur, & Creatorem, & Redemptorem, à quo creati, & liberati sumus, & sequi cogimur, ut quicquid facimus *(iuxta Apostoli consilium)* in nomine et Iesu Christi faciamus. Nec ego illis prædecessoribus nostris me subscribam, qui omissionem signi sanctæ crucis, leuem solemnitatem omittent, dixerint, cum illam, & gravissimam, & solemnissimam esse arbitret. Hoc signum crucis adeo insigne, & gloriosum est, quod antequam Christus illam mortuus ascendere, *Exodi cap. 12. cum* Aegyptiis primogenita Angelos occidere deberet, mandavit occasionem Agni Israelitis, & quod sanguinem illorum poneret super vtrunque possem, & in superliminaribus domorum, ut cum transiret Dominus, & videret sanguinem, illis parceret. Et signum illud Thau vocatur, et per quibus occiso commissa erat, cum eos viderent illo signatos non offenderent, ut patet *Ezechielis, cap. 9.* dum ex ore Domini dicitur, interficite vique ad intermicionem, omnem, super quem videritis Thau, ne occidatis. Siquidem verò illud, esse ad crucis Symbolorum norum est, Super hoc signo Thau posuimus fuisse serpentem antem ex mandato Domini *Numeri, cap. 21.* Crux erat, quam aspicientes, qui percussierant, sanabantur. Dies peculiaris mihi est hodie dum hæc scribo, quæ est trigesima dies Nouembris Anni 1614.

qua Beatissimi Apostoli Andreæ Festum colimus, 64 qui subiturus † Martyrium, videns crucem in libi pararam magnæ affectus lætitiæ, voce magna exclamavit; O Beata crux diu à me desiderata, in qua tuus Dominus pependisset. Hinc crucem circulo incantam apud Aegyptios Hieroglyphicum eis fuisse venturam salutem significasse, scripserunt è scriptis Martini Mamiani Polymathæ lib. 2. cap. 4. *Petrus Mystica in Sylva variarum sententiarum, lib. 1. cap.* Signum Thau signum crucis esse, & illud designasse fatetur Hieronymus super illa Ezechielis, c. 9. de signo crucis Sanctus Ephremus lib. de vera Evangelica, cap. 3. dicit, Pingamus in ianuis, atque † in frontibus nostris, & in ore, & in pectore, atque in membris omnibus viuisimum signum, de quo Terullianus in lib. de Carera Molins, cap. 3. sic inquit, ad omnem progressum, ad omnem aditum, & exitum, ad vestitum, & calcatum, ad lauacrum, ad † mensas, ad limina, ad cubilia, ad sedilia, quæcumque nos conuersatio exerceat, frontes crucis signaculo terimus. Harum, & aliarum eiusmodi disciplinarum. Si legem expostules, scripturarum nullam inuenies, traditio tibi prætenderet auctrit, consuetudo confirmatit, & fides obsequatit; Rationem traditioni, consuetudini, fidei, patrocinaturam, aut ipse perspicies, aut ab aliquo, qui perpexerit, discies. Hæc illi dixerunt. Non progrediar vterius, sed sufficiat quod hoc signum, tam magnum est, quam magnus est, qui illi magnitudinem contulit, qui veniens ad victimum, extremumque † iudicium illius Maichæ præcedet. Hanc Christianam scholam sequi, nemo dedignetur, quando Sancta Ecclesia, & illius populus, nil aliud cauet, nisi, O crux aue Spes vnica, qui de hac signi crucis materia aliud legere cupit. Videtur Augustinus, in Psalm. 30. canticum. 3. & in Ioannem, tractat. 118. in Psalm. 141. Hieronymum in Ezechielem, cap. 9. Ioannem, Christum in Math. Homel. 55. & ad Populum Antiochenum, Homel. 36. Cyrillum Hierosolym. Cathedra, 4. & cashef, 13. cum recordumur dictum fuisse Constantino, in hoc signo vinces, † de quo Eusebius Cæsariensis de vita Constantini, lib. 1. cap. 22. & Historia Ecclesiastica, lib. 9. cap. 9. Ioannes Zonaras Anabulum, lib. 3. Carolus Sigonius de Imperio Occidentali, lib. 2. Iulius Lippus de Cruce lib. 3. cap. 15. Ioannes Pierius Valerianus Hieroglyphicorum, lib. 50. Ludovicus Calus Rhodigin. Læticium Anagur. lib. 6. 69 cap. 11. Paulus Portarellus † Neapolitanus Sacerdos, & Poeta Celebris de Cruce sic cecituit in libro Sacrum Carminum.

*Arbor amica hominib., memorandis clara Tropæis,
Quæ carum tangit vertice, digna celi.
Quæ længe exuperat radiantis Lumina Phœbi,
Atq; decore sine sidera cuncta preat.
Salus agris medicina, res spes, gloria iustis,
Perfugium cunctis, indubitata salus.
Cuius habent frondes caelestis somna vota,
Mortales cuncti poma beare valent.
Cuius erant rami per singula cuncta beati,*

Quid membra æterni sustinere Dei.

*Cuius inopata requiescere, iunilis umbra,
Cuius in amplexu sit vñs dale mori.*

Huius itaque solemnitas, quam in principio, & inuentarij capite adhibendum fore constituit Imperator, omisso si fiat, id arbitror succedere, vt illud sine capite corpus quoddam Acephalum, & 70 quasi sine capite † truncus dicatur; cum tamen facere crucem res sit facillima, quam non sapientes solum, sed rustici, sicut nobiles, mulieres, & pueri, facere sciunt, neminem credo illam omisurum.

SEPTIMA SOLEMNITAS est, quod hæres per Notarium, seu Tabellionem, vt supra, in scriptis, describere, & annotare faciat omnia, & singula bona hereditaria tempore mortis defuncti, siue testatoris in illius hereditate remanens, qui Notarius, vt supra hoc eodem titulo diximus vers. *Quinta solemnitas, num. 47.* debet descriptionem facere per publicum instrumentum † coram illis duobus testibus, & illis alijs rebus testibus supra annotatis, quod instrumentum necessarium faciendum est, vt in §. si verò absint. Auct. de heredi. & fidei. & in dicta l. fin. §. fin. autem dubius, ibi (sub præfata tabulariorum) voluit Abb. Panormitan. in dicto consil. 73. sub num. 6. volum. 2. de quo instrumento meminit Loden. Roman. in consil. 84.incipiens, circa id, quod queritur, sub num. 2. Decius in dicto consil. 633. num. 12. vers. quinto requiritur, ante eos Bartol. in dicta l. fin. §. cum igitur, sub nn. 3. Guido Papa in tractat. de inuentariis, num. 38. 39. Francisc. Perellus in tractat. de inuentariis, §. quartum est, sub num. 4. vers. tertio requiritur Ioannis Dilectus Durantes in tractat. de test. testam. tit. 1. cuncta 8. num. 2. vers. quarto. Ex quo inferitur, quod si hæres inuenerit scripturam, in qua defunctus denotasset, ac descripsisset, seu describi fecisset omnia bona, vel manu 72 sua scripsisset, quod illud † hæredi non sufficeret, etiam si diceret fecisse scripturam ad hæredis utilitatem, vt voluit Bald. post Nicolam de Massarell. in dicto §. fin. autem dubius, & voluit idem Perellus ibi supra, num. 5. vers. Ex quo inferitur, quod requisitum vt communiter receptum cum retulisset Cornel. Benincas in tract. de privilegij pauperum in 10. speciali vltima voluntatis, nn. 37. 38. 39. Tamen num. 40. dicit, hoc requisitum non fuisse necessarium, sed etiam per ipsam heredem posse scribi, & cum non habet multos sequaces, nec 73 illud hac vice sequar, † quamquam vti doctissimum, dum viueret, cognouerim Perussij, lecturam ordinariam in primis iuris ciuilib sedibus profectem, magna admiratione.

QUO MODO autem in descriptione, & annotatione bonorum procedendum sit ad huiusmodi inuentarij facturam non tradidit ibidem Imperator Iustinianus, quia ante ipsius ordinem describendi tradiderant † Valentinianus, Valens, & 74 Gratianus Imperatores in l. si quis iura promittit, C. de bonis proscriptorum, quæ licet loquatur de modo faciendi inuentarium pro fisco in bonis proscriptorum, tamen cum militent † eadem rationes, 75

procedit

procedi debet eodem modo in inuentuario hæredis, vt est de mente *Gloss. in dicta l. si quis intra, in verb. descriptis*, dum inquit, Nota qualiter fiat inuentarium, quam in id ponderatur. *Marcus Anton. Natta in conf. 574. num. 2. 3. vol. 3.* qui optimè hoc roborauit alijs a uxoribus, quem sequitur *Phanucci in tract. de inuentario, par. 3. num. 31. versicul. quartum requisitum concernens*, & idem est de mente *Bartol. in dicta l. si quis intra dicentis*. Hæc lex docet, qualiter res in inuentario scribi debent, quam

76 vide, & tene menti. *† Bald. ibidem dicit*, Nota hanc legem pro inuentarijs conficiendis, scilicet, quòd inuentarium tunc dicitur legitimum, quando continet omnia plene, & distinctè, & clarè, vt colligitur in hac lege, quam ad hoc bene nota, quòd bene confirmat *Roland. à Valle in dicto consil. 73. num. 43. 45. cum pluribus seqq. colum. 2. ego dico*, quòd dicti Imperatores in dicta l. si quis intra

77 ¶ imitauerunt. Vlpianum, qui antea similia scripserat in l. forma. ff. de censib. ex quibus est inuentarij ordinatio. Itaque ante omnia poni debent stabilia,

78 in quo ¶ loco, ciuitate, vel villa sint, cum descriptione vicinorum proximorum, & si aruum, ac perritorum colisolorum apponi mensuram, vt in dicta l. forma. ibi (fundi mensura) & quæ sequuntur in dicta l. si quis intra, ibi (spatium, & quod sit ruri; iugerum.) Quod sit decem annis cultum, vel incolitum, & quot iugerum in l. forma. Quid in vineis, oliuetis, aratorijs, pascuis, syluis fuerit inuentum, in l. si quis intra. Quod dictum fuerat hoc modo in l. forma. Vinca, quot vitæ habeat, oliueta quot iugerum, & quot arbores habeat. Pratum quod intra decem annos proximis scitum erit, quot iugerum pascua esse videantur. Item syluæ cedux omnia, quæ ipse, qui descripti æstimat. *Speculat. de instrument. editio. S. dicto de impugnatione, sub numer. 21. ibi*, Item quòd fiat inuentarium de his tamen rebus, quas defunctus tempore obitus habuit, quem sequitur *Marc. Anton. Natta in conf. 174. num. 3. vol. 3. Francisc. Porcellin. de inuentario, §. quæro tertio, numer. 27. versic. sexto principaliter*, licet dicat, poni debere res mobiles, credo inducere ¶ voluisse ordinem, l. 2. diuo f. ff. de re iudicata. Tamen tam in dicta l. si quis intra, quam in dicta l. forma, ponunt inchoari primò per immobilia, sive stabilia, quamquam non admodum iudicem in describendis re-

80 bus ordinem debere obseruari, optimum ¶ verò est, & Iurisconsulti, & Imperatorum doctrinam attendi. Descriptis bonis stabilibus hæres debet poni facere in inuentario bona mobilia, & supellecti-

81 lia ¶ oleum, vinum, frumenta, victualia, cum appositione ponderum, & mensurarum, quæ in his consistunt. *l. quod sept. §. in his ff. de contrahen. empt. pan. n. etiam ex lana, lino, bombice, & serico*. Vestimenta etiam supellectilia omnia, vasa, argentea, aurea, carenæ, mobilia, anuli, aurei, argentei, gemmæ, inauræ, vineiones, clare, & distinctè, & in summa omnia supellectilia, quæ sunt nominata à Paulo in l. 3. supellectilia, & in toto titulo ff. de supellectilijs legat.

82 Insuper animalia ¶ se mouentia iura, & actiones,

& quicquid defunctus moriens reliquerit, ea etiã quæ defuncto debentur omnia, & singula, quæ hæreditatis sunt in indiuiduo describuntur, & enumerantur, vt in dicta l. si quis intra. Et habetur simile in c. charitatem, 12. g. 2. & descriptio in inuentario fit de minimo vsque ad maximum, id est de vitislib. & omni ¶ supellectilib. *ff. sub l. 12. g. 5. spec. in loco supra allegato. Abbas Panor. in dicto consil. 73. sub. nn. 6. vol. 2. Decius in dicto consil. 633. num. 10.*

Natta in dicto consil. 574. num. 3. 4. in conf. 575. num. 1. 2. vol. 3. Francisc. Porcellin. in dicto §. Quæro Tertio, num. 27. 28. Roland. à Valle in conf. 73. num. 43. Phanucci. de Inuentario parte. 3. num. 30. 32. Petrus Gregorius Syntagmat. iuris vniuersi, lib. 46. cap. 3. num. 6. & plures. Paulus Monanus de iure inuolunt. regul. 5. num. 76. versic. qui inuentario. Orlanum. C. liberan. in decisio. Piedmontan. 57. num. 29. Angel. de Arecio in tract. de testam. in verb. Qui. B. Scius se parte in itinere immisit se in hereditate, numer. 28. versic. & est notandum quid ad hoc. Ioan. Dilectus Druart. de Aste testandi iur. 1. causid. 8. num. 2. versic. scito omnia bona. Anton. Faber in Codice Fabriano, lib. 6. titul. 11. def. 25.

ÆSTIMATI ONEM valorem, & pre-

84 cium rerum, in inuentario, poni debere, ¶ consuit *Bartol. in l. fin. nu. 2. C. de Magistrat. conuen. Bartol. de Salep. in l. veteris, C. arbit. inel. Vital. Camban. in dicta elausula. 40. mil. nonari inuentar. appellat. pendens sub num. 56. versic. Item scias, quòd in inuentario. Ioan. Baptista Plorus in Repet. l. si quando num. 239. C. unde vt, Roland. à Valle in d. conf. 73. num. 49. 50. colum. 2.*

CONTRARIUM tamen nõ æstimari res,

85 quæ in inuentario apponuntur, dicit ¶ Hieronym. Cagnol. in Repet. l. si quis maior sub num. 210. versic. ¶ primo assensu, C. de transact. Jacobin. de Saulte Georgio in dicta l. fina. S. nosissimi, in fin. C. de iure delib. *Bartol. de Cassan. in consuetud. Burgundia. rub. 6. §. 6. & ita seruari voluit Sebastian. Nontical. in tract. de inuentario, fol. 37. vt illum refert, & sequitur Phanucci. de inuent. par. 3. num. 31. in fin. & quatuor Bartol. in dicta l. fin. C. de Magistrat. conuen. loquuntur cum sequacibus in tutore pupillorum, tamen possent dici, quòd militet eadem ratio in inuentario hæredis, quia non facta rei æstimatio, possent subrogari res alia similes, vel minoris valoris ¶ Nihilominus dicere, ¶ quòd in speciebus, puta siumentis, & mobilibus, poni deberet valor, tum quia possent de facili mutari, & malum pro bono subrogari, tum in totum consumi.*

ALIENÆ res, puta commodatæ, Depositatæ, 87 vel pignori datæ, quæ reperiuntur in bonis ¶ defuncti tempore suæ mortis, necessariò ponendæ sunt in inuentario, pro his enim illi actio petitionis hæreditatis competit. *l. Non tantum, l. item videndum, §. fin. ff. de petiti. hæredi. Bald. in dicta l. fin. §. non igitur, num. 10. & ibidem Paul. de Cast. num. 5. Decius in dicto consil. 633. num. 11. Corn. in dicta l. fin. num. 5. Angelus de Arecio in tractat. de testam. in verb. Qui. B. Scius se parte in itinere immisit se hæredi-*

1818, num. 28, vers. Et est notandum. Francisc. Peret-
lin. in tract. de iumentis. S. Quarta tertio, num. 7, vers.
Insuper quare quidam defunctus. Roland. à Valle in di-
88 cto conf. 73. num. 27. vol. 2. probanda est enim ista
qualitas, quod sint possessores à defunctio tempore mor-
tis, quia tunc presumuntur esse de hereditate de-
functi, & ponitur in inventario debent, nil proban-
89 do, quod sunt res alienae. Andr. Barbata in conf.
37. vol. 3. Vitalis Cambanis in dicta clausula. 40. Nil
Novarum in inventario consuetudine pendente, nu. 17. Fran-
ciscus Marcus in decis. Delphinat. 868. in fin. vol. 1.
super quibus astringi poterit haeres ad revelandū,
& declarandum cum iuramento, iuxta dictum Bar-
tol. in L. incriminatus, nu. 12. quem ibi sequitur Ioan-
de Plata C. Quando, & quibus quart. pars debe. lib.
21. & sequitur Franciscus Alarcus in dicta deci-
sion. 868.

OMITTENDO haeres aliqua bona pone-
90 re in inventario, an vitietur illud, & an teneatur
ultra vires hereditarias, ita vt vti non possit privi-
legio adeuntis cum beneficio? Breuiter, hoc decre-
uit Iustinianus Imperator in dicta, l. fin. §. Inventum,
vers. ult. (illo videlicet obijungendo, vt si ex hereditate
aliquid haeres fortiter inuenit, vel coelestis, vel amo-
nendum curauit, postquam fuerit conuictus, in du-
plum hoc restituere, vel hereditatis quantitati compen-
sare compellantur) quo in loco annotauit Bart. nu. 3.
Vltima nota, quod haeres, qui calauit res heredita-
rias punitur, vt duplum refundat. Prosequitur Bar-
tol. ibidem veritatem absq; multiloquio dicens no-
tanda esse tria iura, Primum ius digestorum, quo
91 contra amouentem stabatur pena falcidia §. tan-
tum perdenda, l. de beneficiis, §. ad leg. falcid. l. Pau-
lus, §. ff. ad trebellianum, & si erat ius haeres perde-
bat ius abstinentiae, l. si seruum, §. admo. uisse, §. de ac-
92 quiren. haered. Secundum est ius Codicis, quod §. du-
plum refundat. Tertium est ius auctiorum, quo
propter subtractionem vnus rei, perdit falcidiam
93 §. in totum, quae etiam refert Phanucius in tract. de
inventario, par. 3. num. 52. licet non alleget Bartol.
Sed adde Radonic. Roman. in consil. 276. incip. vlti-
dubij, num. 8. vers. quoad decimum, qui considerat
eadem tempora, quae supradixi ex Bartol. quoniam
mo illud, quod amittat falcidiam, dicens, & trebel-
94 lianicam, quia ista duo acquiparantur, l. si Marcellus,
§. ff. ad trebellianum. Decius in dicto conf. 633. nu. 11.
Pau. in d. conf. 73. sub nu. 6. 7. vol. 2. Quamquam
95 in omittente §. de lossē in inventario aliquam rem
appondere, g. debeat carere beneficio inuentarij, &
teneatur in solidum creditoribus hereditarijs, ita
fore opinionem glossa. & Iacobi de Beluise in §. vo-
rō non fecerit Ant. de haered. & falcid. Dyni, Raynerij
de Forlin. & Bartol. in l. rescriptum, nu. 1. 2. §. de his
96 quibus, qui indignis, vbi refertur opinioem supra-
dictorum, dicit perdere etiam §. beneficium inuen-
tarij, quos refert, & sequitur Guili. Papa in tract. de
inventario, num. 8. 9. Angel. de Artico in tract. de te-
stimon. in verb. qui §. siens se parte institutum immi-
scet se hereditati, num. 29. 30. vers. quare, quare haeres
fuit inuentarium, Marjan. Secin. iunior in conf. 108.

num. 43. volum. 2. Phanucius de inventario, parte 3.
num. 37. qui allegat illud, quod scribit Natta in di-
cto conf. 74. num. 1. 3. vers. tertio dicit potest, plenē,
& diligenter multos alios allegans Iacob. Philippus
Purius in conf. 50. per totum, & tenet Marcius Man-
tua, Hieronymus Tarnellis, Federicus Regius, &
Antonius Catharus Iuriscōsulti suo tempore Dilecti-
simi, Iunc Florentes in suprema Academia Patavina.
Nicolaus Bellonus in conf. 30. nu. 6. Oltavian. Catho-
ran. in decis. Pedem. 147. num. 9. alius allegans Marc.
Anton. Peregr. de iure fisci, lib. 2. tit. 10. numer. 15. In
dicta controuersia considerandum est, Imperato-
rem in dicta l. fin. C. de iure delib. statuisse haeredem
obseruantem illas solemnitates, vti posse privile-
gio, vt non teneatur ultra vires hereditarias, &
hac dispositio non est pena, quia remanet haeres
illas non adimplens, in puris terminis iuris ciuili.
Si omittit tamen calando maliciose rem mobilem,
97 habet §. locum pena, quia refundit duplicem,
& auget hereditatem ad beneficium creditorum.
Si omittit inuentariare rem stabilem tanto aperta
sumitur malitia, & punitur, quia nulla allegari po-
test excusatio. Considerandum etiam minorem ex-
cusationem habere filium, vel suum haeredem,
quam extraneum.

PROTESTATIO tamen ad excludendā
fraudem, & mali animi votum, facta per hære-
98 dem, quod apponi in inventario curauit §. omnia
hereditaria testatoris bona, quae ad suam notitiā
peruenerunt, quia si in futurum aliqua hereditaria
bona sibi ad notitiam peruenierint, referat sibi ius
in dicto inventario illa apponere, quia tunc ei
non imputabitur, nec ad aliquam penam. Huius
protestationis praeticam annotauit post Nicolaum
de Materellis, Bald. in dicta l. fin. §. cum igitur, sub
num. 8. vers. item pone, quid haeres bona fide, & magis
clare in Aut. sed cum testator, num. 18. vers. & nota,
quod vtile est, C. ad legem falcid. dum inquit. Et nota,
quod vtile est, facienti inuentarium protestari, q.
99 si quid in posterum §. inuenierit, ponet in inuentario,
nam protestatio repellit doli praesumptionem,
l. i. C. si pasciditis, cum alijs, qui allegat Angel. in
l. i. §. hac stipulatione, in §. si fci plusquam per leg. falc.
Decius in conf. 633. num. 11. Ioan. Dilecti. Durant. de ar-
restis glan. tit. 11. antela §. sub num. 2. vers. non ha-
beret, Cornelius Demianus de privilegijs pauperatis, 102
speciale vltimar voluntatum, nu. 34.

Et quod dixi de testibus in inventario admit-
tendis loco citatarum partium absentium, debent
esse testes, qui cognouerint defunctum, & haeredē,
nam licet regula sit, non esse necessarium, quod te-
100 stes §. cognoscant contrahentes, sufficit tamen est
in hoc inventario, quia est de substantia, vt illos
101 cognoscant, aut saltem haeredem §. text. in dicta l.
fin. §. si verō absens, vbi hoc voluit Gloss. in verb.
cognoscant, & in dicta l. fin. voluerunt Alberic. de Ro-
sas, & Cern. & Iason. vers. ostendit requiritur, Carol.
Ruin. in consil. 38. volum. 1. vers. & licet dicitur, vo-
lunt. 4. Qui debent intervenire vique ad finem, &
confirmatiopem inuentarij, vt possint, si optus erit
testari

testari quod nullam heres fraudem commiserit,
102 quia non potuisset fieri, quin illi viderent, ut re-
statut *Mare. Anton. Natta in conf. 314. nu. 14. vol. 1.*
Roland. à Valle in dicta. conf. 73. vol. 2. Phanne de in-
uentur. par. 3. nu. 71. 72. 73. de his dixi in hac summa
De inuentur. par. 5. nu. 46. 47. item 2. quod ponit Al-
nar. Valaf. in de off. Lufit. 52. nu. 14.

Octaua solemnitas erit, ne forte detegatur, heres
dem omiffis defcribi facere in inuentario aliquid rem
hereditariam, ut faciat ad hunc protestationis, quod
103 ipse defcribi in inuentario non fecerit oēs res heredi-
tarias, quæ ad sui noticiæ, & cognitionē venerunt,
referuas sibi quicquid; alia bona hereditaria quæ
ad suā noticiam venerint illa defcribi, & addi facere
104 in eodē inuentario, quæ talis protestatio releuabit
ipsū à dolo psumpto ob rem in illo non positam *Va-*
la. Combans in trañ. Clauful. in Clauful. Nil notari
pendente inuentur. n. 20. Stephan. Bertraud in confil.
336. vol. 1. Franc. Porcell. in trañ. de inuent. 43. Sed
non releuabitur heres, si conuinceretur q. malitiose
re non appofuiffet, puta, quia sciouiffet re heredita-
ria esse, secundū doctrinā Bartol. in l. 1. §. itē, nu. 4.
ff. de offi. Præst. 208. Corn. in conf. 546. incip. licet.
in fin. vol. 1. Ioan. de Firmo in trañ. de Episcop. libr. 4.
par. 4. n. 32. Alex. de Neno in conf. 38. in fin. & quo-
105 modo conuinci possit, & perdet i inuentarij
beneficium ex hac causa. Abb. Panor. in conf. 73. col.
2. vers. Præterea non vol. 2. Hieronym. Gratius in confil.
25. vol. 2. Guido Papa in conf. 42. & in conf. 129. Jacob.
Philop. Porcius in confil. 50. col. 3. Almarus Valafius in
de off. Lufit. 52. nu. 10. cum pluribus seq. & hanc pro-
107 testationem vtilem esse heredi, & creditoribus
declarat etiā *Mentibus de Inuentur. c. 8. nu. 52. § 3.*

Et cum heres demonstrat fecisse inuentariū, &
illa bona, quæ in eo defcripta sunt inuenisse, nec
108 tenere probare illam negationem, quia non est in-
uenit, ut dicere teneat *Barat. in de off. Bonon. 35.*
num. 4. quia fufficere heredi ostendere inuentarium
tanta solemnitate factum affirmatiuum, & par. se
fundans in negatiua illam probet.

Nonā solemnitas erit, quod scripserit inuentariū,
heres illud subscribat quod manu si scribere sciat, si
autem scribere nesciat, alius scribat, & persona, vel
109 alius notarius, & Tabellio de eius ordine, & mē-
dator, quia per subscriptionē et confectur res in in-
uentario defcriptas esse penes ipsū, ut sit cautus
creditoribus, & illius omiffio vitiet inuentarium,
Glof. in dicta l. fin. S. Si autem dubius, Guido Papa in
dicta conf. 42. & in trañ. de inuent. n. 8. Alex. in conf.
38. nu. 32. vol. 2. Dec. in conf. 633. n. 5. Franc. Porcellin.
in trañ. de inuent. c. 2. n. 3. Corn. in dicta l. fin. vbi sub-
scrip. fexto requiritur. M. Ans. Natta in dicto conf. 14.
nu. 12. 13. vbi et Vital. Combans in dicta clausula 29.
Almarus Valafius in de off. Lufit. 52. nu. 26. Mentibus vbi
supra. n. 6. Roland. à Valle in dicto conf. 73. nu. 39. vol. 2.
Etiā ab herede non fubfcribitur inuentariū nullū
110 esse volo *Franc. Canteuacius in de off. mensur.*
Roman. 72. n. 19. & qui magis ad heres, quā Val-
afius in dicta de off. Lufit. 52. nu. 27. 28. 29. 30. qui ob
obfimilem omiffam solemnitate non vitari dixit.

Summa Decretorum Tom. 111.

Decimā Solemnitatem ad habendā fore, quod
inreponatur decretum iudicis, coram quo factum
fuit inuentarium, & illud publicari faciat, & cōfir-
met, quia, & si nonnulli Doctores teneant non esse
111 necessarium iudicis præfentis in actu i inueniendi
inuentarij, tū cum procedere debeant acta ad-
ditionis hereditatis, & cōparatio corā iudice facta ab
112 herede, & citationes legatariorum, & creditorū,
aq; interese pretendentiū, & alij actus iuris dictio-
nales non debent hinc yana esse, & ludibria, cū sine
statuta ad hoc, vt eū effectus fiat inuentarium, & sunt
pro forma statuta ab Imperatore, & ideo seruanda,
l. Qui Romæ, S. Flavianus vbi Doctores illi de verb. oblig.
& maxime in casu, & materia illa, qñ data est for-
ma, & modus procedendi ab Imperatore, & Prima-
113 *cipe, quia semper habet vim formæ, vt voluit Bald.*
in l. probatum, col. pen. C. de sentent. & interloc. num.
Ind. quem sequitur, & commendat l. fin. in S. Item ser-
uanda, col. 10. vers. consultum. Inff. de offiūib. quo casu si
114 *deficiat in actu, vel in medio actus, omnia i cor-*
ruunt. Felin. in c. cum dilecti, de heres. Roland. à
Valle in conf. 30. nu. 5. vol. 3. post Mench. & alios, quos
allegat. Fabius Torrellius, in conf. 91. nu. 4. vol. 1.
& per text. in l. De erotionibus. C. de Episcop. aud. &
fuisse hanc opinionem antiqui Doctores Martius de
Fano select. specul. in tit. de iuramentis, editio. S. fin.
voluit hoc idem Præst. Papien. in Forma libelli, qm
petitur heredi, ex testamento in verb. Parit iustitit, &
post Ang. & Franc. Porcellin. voluit Hierony. Cognoh.
in l. si quis maior, nu. 210. C. de transact. & voluit vo-
luntate loci Schallian. identit. loci de notario par. 8. sub
nu. 22. & nu. 61. vbi allegando Martius, in dicta l. fin.
in princip. C. de iure delib. dicit inuentarij publica-
115 *tionem i faciendam esse. Tunc enim dicitur esse*
completum inuentarium, quod complementum ne
cessarium sit, aliis in vñum fuisset hereditatem. Et
hoc decretū heredi cum beneficio inuentarij pro-
dest. & si alius simpliciter se pro herede gerat, vo-
lunt Gerardo: Maynardi in de off. l. bologn. 43. libr. 2.
116 *cōsequē est. Decretū i de forma, & substantia esse.*
Solemnitates, quas enumerauimus, fufficiunt,
quod priuilegium heredis succedentis cum inuen-
tarij beneficio, vt non teneatur ultra vires heredi-
tarias, nuoc dicenda erunt aliqua, ex quibus non
sufficiat ad aliquam immunitatem ipsi heredi pri-
uilegium inuentarij.

Primū dicendum est, ad nihilum prodesse hære-
di priuilegium inuentarij ne teneatur, ultra vires
hereditarias, quando apparet in hereditate adesse
bona fufficientia ad soluendum casu alienum, credi-
toribus debitum, quia largo campo eo casu fungi-
tur heres, vt ex bonis hereditariis, creditoribus la-
tis faciat, etiam alijs rebus, non solum pecunia, quia
vbi adfunt bona, heres legata, & debita soluere re-
117 *netur, inuentario i non officiente. Almarus in dicta*
l. fin. S. fin. autem dubius; C. de iure delib. Bald. in l. si
pecunia ff. de legat. 2. Corn. in conf. 195. incip. circa ad
fin. volum. 4. Raphael Palafius in conf. 6. incip. pater
familias, col. 2. Franciscus Arretinus in conf. 126. in-
cep. ... Ludouicus Gō. edius in conf. 25. numero 10.

Marian. Socin. Inuier. in conf. 107. in fin. vol. 3. Sebastian. Monticulus de inuentario, cap. de commentar. l. finis. m. 90. 109. Phauus de inuentario. par. 6. m. 2. Aluar. Valafus in decis. Lusitan. 53. m. 39.

Secundo, quando haeres, qui facit inuentarium habet aliqua bona iure transmissionis ex persona defuncti ad ipsum deueniunt, iusto casu inuentarij beneficio non vitur, quia ad ipsum iure transmissis 118 tentis perueniunt, & in illius personam transvenit. Bartol. in l. 1. q. 4. ff. de Pileg. & pupill. Carol. Ruin. in conf. 22. col. pen. 39. incip. visio. m. 4. vol. 3. Phauus de inuentario. par. 6. m. 70.

Tertio notandum est, haereditem cum inuentario, si habet aliquas actiones contra defunctum, illae non confunduntur cum haereditate, sed habet sua astra salua cum alijs haereditarij creditoribus, atque 119 tenta prioritate, vel posterioritate tempore, prerogatiua seruata, ut in l. finis, §. in computatione. C. de iure delib. ubi, si vero, & ipse aliquas contra defunctum habeat actiones non haec confundantur, sed similes cum alijs creditoribus per omnia habet fortunam.

Quo vero ad expensas erogatas per ipsum haereditem in causa haereditatis, in extrahenda copia 120 testamenti, & alijs litis haereditariis, & inuentarij, illas retinet, & ante omnes praefertur, ut in dicto §. in computatione, ita Francisc. Percellin. de inuentario, c. 4. m. 7. & voluit Corn. in dicto §. in computatione, numer. 3. Roland. à Valle in conf. 14. numer. 23. volam. 1. refert cum alijs Phauus de inuentario. par. 5. sub nome. 36. Aluarus Valafus in decis. Lusitan. 53. numer. 43. Gerardus Maynardus in decis. T. belof. 44. lib. 2.

Eodem modo praefertur, & retinet expensas fa- 121 ctas in defuncti funere ut in dicto §. in computatione ubi, quicquid in funus expendit, nam impensa funeris antecedit omne res alienum, l. penul. ff. de Religio. & sumptib. fun. Aluarus Valafus in decis. Lusitan. 52. numer. 43. Ioan. Petrus Surdus in decis. Mantua 255. m. 6. Garzias Masbrill. in decis. Sicilia 10. Nec potest se tueri haeres ob inuentarium, sed si conveniatur, solvere debet. Rodericus Suarez in l. post rem indicatam, in 1. extensione, Bartol. de Cassan. in consuetud. Burgund. Rub. S. in verb. par beneficio de inuentario. Phauus de inuentario. par. 4. m. 6.

Ampliat idem procedere in expensis medicinalibus in infirmis defuncti, quod gaudent iisdem privilegijs, ut praefertur habentibus ex- 122 pressam l. hypothecam, cum impensa ista medicinalium & quiparetur impensis funeum. arg. l. prosiuenda, C. de Petition. haeredit. quia datur retentio hospitali, & Tabernario, pro impensa per ipsos facta pro defuncto curando, ut per lasin. in dicto §. in computatione, l. impensa, ff. de Religio. & sumptib. funer. l. legatum C. eodem titul. Gloss. in l. Privilegia, ff. de Privileg. cred. Roland. à Valle in conf. 14. numer. 26. vol. 1. sequitur, & refert Phauus in tract. de inuentario. par. 5. numer. 39. Surdus in decis. Mantua 255. sub m. 26. funeum enim privilegia procedere in expensis infirmitatis, voluit Don Garzias Masbrill. in decisio. Si-

eil. 10. m. 10. 11. & DEO concedente, dicam latius in titul. de Relig. & sumptib. Funer.

Capere, & acceptare haereditatem cum benefi- cio inuentarij voluntatis est, & ideo testator haereditem prohibere non potest, ut accipiat haeredita- 123 tem per beneficio inuentarij, ut voluit Gerardus Maynardus in decis. T. belof. m. 24. lib. 5. quando autem esset prohibita per testatorem, si iudex vi- 124 derit id nocere pupillo, potest ordinare per inuentarium prohibitionem non obstante. Thom. Grammae in decis. Neapol. 7. numer. 7. quod nunc non po- no pro constanti.

Notarij, & Tabelliones, qui vocantur ad inuen- tarium debent esse Regij, non autem Apostolici, & ita seruandum est, & sic in specie seruati in Gal- 125 lia, ut vt testatur Petrus Rebuff. ad Constitutiones Gallicae, como 1. simul de literis obligatorijs, articulo. 2. Gloss. unica, m. 38.

Haeres cum beneficio inuentarij, potest sibi ipsi 126 soluere, maxime de pecunia per haereditaria, vel re haereditaria. ut dicit Bald. in dicto §. in computatione versio. ex hoc sequitur, dicens, quod haereditas ob- 127 inuentarium confectum, reputatur per iacens, & actiones non confunduntur, haereditate licet sibi ipsi pro suo credito satisfacere de bonis haereditarijs eligendo aliquam rem in solutum, arg. l. creditor, ff. de Pignori. l. Marcellus, S. Res qua, ff. Ad rebellionem. l. Fillulus, S. ff. de contrah. empti, quoniam idem Bald. in l. debitor, m. 4. versio. Fene, quod adicit, C. de 128 Pail. dicit, quod haeres, qui adiunx. haereditatem cum beneficio inuentarij, potest, citatis creditoribus, & legatarijs, suum creditum ad bonis haereditarijs separare, imporando iudicis officium super separatione bonorum, & virtus inuentarij hoc operabitur, subiiciens, quod hoc verè iure creditoris, & non haeredis fundando, per illud dictum de separatione bonorum, & Bald. sequitur in dicta l. debitor Alexand. dicens sic observasse. sequuntur ibidem 129 Cora. lasin. & Cure. hoc idem voluit Carol. Ruin. in conf. 39. col. fin. & in conf. 57. in fin. volum. 2. Stephan. Bertrand. in conf. 304. volum. 1. Cardin. Parisian conf. 69. vol. 2. Borth. de Cassan. in Consuetud. Burgund. Rub. 7. S. 13. in 5. par. beneficio de inuentario, gloss. 3. numer. 10. Ioan. de Armo. cautel. 70. incip. si creditor. Sebastian. Monticulus de inuentario in declaratione, l. finis, numer. 130. cum alijs allegatis per Phauus de inuentario. parte 5. numer. 19. & dum allegat Lodovic. Roman. in conf. 128. incip. Prout ex tunc, & Anton. Negusius in tractat. de Pignori, parte 8. membro 2. numer. 47. & Anton. Capas in decis. Neapol. 24. numer. 5.

Contra fideicommissum, & fideicommissarium vniuersalem, etiam non confecto inuentario haeres 129 deducit, quod sibi per debetur. ut ex Paul. de Cassan. in conf. 130. & in conf. 135. voluit Sebastian. Monticulus de inuentario, cap. 6. voluerat Raph. Fulgosi in conf. 83. Alexand. in conf. 14. incip. visio in fin. vol. 7. Cora. conf. 180. numer. 9. vol. 4. Barth. Socin. in conf. 44. incip. non parua, vol. 3. Raph. Comen. in conf. 57. incip. quodam legauit, col. 2. Carol. Ruin. in conf. 112. m. 1. vol. 2.

Idem in cons. 8. volum. 3. Cardinal. Parisius cons. 31. num. 52. volum. 2. in cons. 48. num. 8. volum. 3. Marc. Anton. Natta in consil. 255. numer. 6. volum. 1. Cratellus in cons. 144. numero 5. Marian. lous. in cons. 7. numer. 18. volum. 4. Franciscus Marc. in decis. Delphinali. 331. num. 26. volum. 1. plures alios allegans Pharnucius in tract. de inuentariis, par. 7. nu. 41. qui rationes reddunt.

Similiter debitum, quod soluisset hæres creditores hæreditarius deducit hæres † contra fideicommissarium vniuersalem, ut ex *Castrense in consil. 187. incip. dubium facit, Cardinal. Parisius in cons. 55. num. 26. vol. 3. Falsosin cons. 82. & Pharnucius par. 7. num. 44.*

ARGVMENTVM.

Testamentum est voluntatis nostræ iusta sententia de eo, quod quis post mortem suam fieri velit de iure gentium introducum, solemnitates eius de iure ciuili, quo omnes testari possunt, qui non reperiuntur prohibiti, prohibentur autem filij familias in potestate patris, præterquam ad pias causas, & de consensu patris, & quando esset inserta clausula in vim donationis causa mortis. Scruus, impubes, siue minor, nec pupillus, nec obfides, Prodigus, cecus, furdus, & mutus, Aquæ, & ignis interdictione puniti, Deportati, & relegari in Insulam, Dammati ad mortem, furiosus, & mente captus, excommunicatus & Monachi regulariter testamentum facere sunt prohibiti. Spurius nullibi prohibetur, qui non potest capere aliquid ex testamento, habet tamen alimentum de iure Canonico. Viriurij si caueant de restituendis viris testantur, & Clerici de bonis patri monialibus; de bonis ecclesiæ non testantur; nec hæretici; Papa potest testari, & Cardinalibus facultatem testandi impartiri. Testamentum aliud in scriptis, aliud nuncupatiuum appellatur, in scriptis multas, requirit solemnitates, quibus non seruatis nullum erit; Nuncupatiuum coram septem testibus, & notario rogatis expeditur, cum hæredis institutione, aliis nullum erit, similiter si in eo filius præterceatur. Bulla Pij Quinti prohibens testari in illegitimos non comprehendit laicos. Testis tempore sufficiunt quinque testes, & Ruri in testamento rusticani. Testamentum patris inter liberos imperfectum iustinetur. De iure canonico coram Parocho proprio, & duobus testibus valet, quod procedit in terris ecclesijs. Executio testamenti à testatore ordinata seruanda est, & executores plures vnus sine alio exequi non poterit, & illis negligentibus deuoluitur ad substitutos. Scriptura manu testatoris sine testibus inter liberos facta valet, & alia.

SVMMARIVM.

- 1 Testamentum, & testamenti Acta in scriptura sacra, quid significet remissum.
- 2 Testamentum dicitur testatio mentis ab Imperatore.

Summa Decisionum Tom. III.

- 3 Testamentum est voluntatis nostræ iusta sententia, testimonium, quo, fit nostra mentis enunciatio, eorum, quæ post mortem fieri mandamus, numero 4. 5.
- 6 Voluntas testatoris magnum habuit remedium, ut illius dispositio seruetur post mortem, uti volentis.
- 7 Ex Solene lex 12. Tabularum canis, cui quis legasset rei suæ, ita ius esset.
- 8 Testatoris voluntas siue expressa siue tacita inspicit debet.
- 9 Testamentaria adiuuentis, an sit iuris gentium, vel iuris ciuilis? nu. 10.
- 11 Testari, quidem omnes possunt, qui de iure non prohibentur.
- 12 Filij familias, an testamentum facere possint, & in quibus casibus, & an cum patris consensu? Declara. num. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45.
- 13 Filius familias patri subditus, quicquid acquirit, patri acquiritur, nu. 14.
- 15 Filius familias, an cum consensu patris facias testamentum? & quare prohibeatur? nu. 16.
- 16 Captatoria dispositio nulla est? nu. 17.
- 17 Captatoria dispositio etiam in testamento militis nulla est.
- 18 Filius familias de eo, quod quasvis tamquam Advocatus, an testamentum faciat?
- 19 Filius familias Senator subest patri potestati.
- 20 Patritias dignitas à potestate patris filium familias liberat. nu. 21.
- 22 Filius familias, de bonis aduentitij, quorum pater usumfructum non habet, an testamentum faciat? num. 23.
- 24 Filius familias, si pater præsentis sit, & consensit, an testamentum faciat?
- 25 Filius familias, an testetur ad pias causas? & quid in bonis aduentitij? nu. 26.
- 27 Filius familias de Castrensi, vel quæ sit Castrensis pecunia, an sine patris consensu testamentum facere possit? nu. 28.
- 29 Peculij appellatione, quatuor veniunt, scilicet, Castrense, quæ sit Castrense, Praefectitium, & aduentitium.
- 30 Castrense peculium, quod est.
- 31 Peculium quæ sit Castrense quod est?
- 32 Praefectitium peculium, quod est.
- 33 Aduentitium peculium, quod est.
- 34 Testamentum filij familias, an per clausulam codicillarem sufficiat in vim codicillis? quid si esset inserta clausula in vim donationis causa mortis? num. 35.
- 36 Filius familias donationem inter vivos, & causa mortis, ab ipso patris consensu, an facere possit? num. 37. 38. 39. 40. 41.
- 37 Intellectus Regia Pragmatica incip. Per Excellentem, titul. de Senatus consilio Macedon. & an locum habeat in filia familias? numero 38. 39. & 40.

- 43 *Filius familias Neapolitanus, an testari possit de bonis obuentis à Matre, vel linca materna?* nn. 43.
- 43 *Filia familias Neapolitana, an possit testari vigore consuetudinis Neapolitanae?*
- 44 *Testamentum filij familias patri praterito, an deducta legitima patri debita, sit iudiciale?* numero 45.
- 46 *Seruus testamenti factionem non habet.*
- 47 *Seruus, quando scribere testamentum possit?*
- 48 *Impubes, sine minor, an testamentum condere possint?* nn. 49, 50.
- 49 *Impubes nullum animi iudicium habet.*
- 50 *Impubes, vel minor facientes testamentum cum iuramento, & clausula si in pupillari aetate decesserit, an valeat?* nn. 51, 52.
- 52 *Impubes, siue pupillus pubertati proximus, an ad pias causas testari possit?*
- 53 *Obfides, & opud laicos degentes, an testamentum faciant?* nn. 54.
- 55 *Prodigus, an testamentum condere possit? & an ad pias causas? & si prodigus sis in iudicio datus curator?* nn. 56, 57.
- 58 *Caeni, naturaliter, vel casu orbatus, & viroq; lumine, an testetur?* nn. 59, 60.
- 61 *Surdus, & mutus, an faciant testamentum?* num. 62.
- 63 *64, 65, 66.*
- 64 *Quid in Mute surdo, vel muto, nn. 65.*
- 65 *Militem Testamenta multa habent privilegia, remissionem.*
- 67 *Aqua, & ignis interdictione punit, an testamenti factionem habeant?*
- 68 *Aqua, & ignis interdictionis pena, quo furis? non omnibus nota, sed de illa per authorem remissionem, declarata, nn. 69.*
- 70 *Deportatus, & in insulam Relegatus an testamenti factionem habeant, nn. 71.*
- 71 *Deportationis pena perpetua est.*
- 72 *Deportationis penam nonnulli non esse vfas dixerunt, cuius contrarium, in promptu authoy demonstrat, nn. 73, 74, 75, 76, 77.*
- 73 *Quidius Poeta celeberrimus, Deportatus in Pontum.*
- 75 *Sancius Theophranes in insulam Samothraciam Deportatus ab Imperatore Leone Armeno.*
- 76 *Pontianus Summus Pontifex deportatus à Seneca, in insulam Sardiniam.*
- 77 *Deportationis pena in Regno Neapolis vfas est, ob insularum commoditatem.*
- 80 *Damnatus ad mortem capitaliter, testamentum, an facere poterit?* nn. 81, 82, 83, 84, 85, in Hispania? num. 86.
- 84 *Damnatus nostri temporis, & condemnatus, ac furinducatus in hac Regno Neapolis an testamentum faciat?* num. 85.
- 87 *Damnatus ad mortem, an ad pias causas testetur?*
- 88 *Damnatus ob crimen fornicum accusatus, vel conuictus, num testamentum faciat?*
- 89 *Damnatus ad bestias an testetur?*
- 90 *Furiosus, & mente capus, an habeant testamenti factionem, nn. 91, 92, 93, 94.*
- 91 *Furiosus quis dicatur? quis mente capus? Dement, Amens, & alij, nn. 92.*
- 93 *Furiosus, nec etiam ad pias causas testari potest.*
- 95 *Excommunicatus, an possit testamentum facere?* nn. 96, 97, 98, 99.
- 100 *Spiritus, an facere possit testamentum, cum non repetat prohibitus.*
- 101 *Spiritus, & naturalibus, nec ex testamento aliquid recipere, nec eis relinquere, nec ab intestato capere possunt, nn. 102.*
- 103 *Leges Dei, iuxta D. Augustinum, Constitutum est, ut quicunque nati sunt ex incestuosis coniugibus, nec filij repentiar, nec parentibus succedant, nec statum valere contrarium, nn. 103.*
- 104 *Statutum, vel consuetudo habitans spiritus ad patris successionem, non valent, nn. 105.*
- 106 *Spiritus, & naturalibus, an debeantur alimenta, an de iure Canonica?*
- 107 *An seruari debeant, quoad alimenta spiritus debita, iura canonica, etiam in foro profano?*
- 108 *Pater naturalis, non potest prohibere quod filio spiritui non dentur alimenta.*
- 109 *Alimentorum praestatio, atque educatio iuris est naturalis.*
- 110 *Nasci de Adulterio, non est eius culpa, qui nascitur, sed illius, qui generat.*
- 111 *Infamiam Imperatoris praestitum, quo ad alimenta spirituum, & naturalium personis tradenda, nn. 112, num. 113.*
- 114 *Filius sacerdotis an debeas habere alimenta.*
- 115 *Nati ex sacerdote sunt ceteris odiosiores.*
- 116 *Filij sacerdotum, an debeantur alimenta?*
- 117 *An filio nato à Matiali alimenta debeantur?*
- 118 *Si spiritus, & incestuosi alimenta non darentur mille homicidia orirentur.*
- 119 *Alimenta iure spiritus deneganda, quando, ut dictum est aliandi vivere possent.*
- 120 *Monachi, an testamenti factionem habeant? an ante ingressum, an in ingressu, quid post ingressum? nn. 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132.*
- 123 *Monachus ante monasterij ingressum laicus dicitur, non monachus.*
- 124 *Isidus Mellis Doctor Melphicenfis eruditissimus, atque Theatinarum religionem ingrederetur testamentum condidit.*
- 125 *Decretum Magna Curia Vicaria super dicto illius testamento, nn. 126.*
- 126 *Camillus de la Ratha, & Marcus Maresca Iuriconsulti doctissimi Magna Curia Vicaria iudices, auctoribus collegis.*
- 127 *Testamentum factum ab ingredi valente religionem Sanctis Francis per ingressum confirmatur. Declarata, nn. 128.*
- 129 *Nonitius, an testamentum facias?*
- 130 *Nonitius retinet omnia bona sua, etiam Tendalium dominium.*
- 131 *Nonitius non dicitur verè monachus.*
- 133 *Furarius, quo pacto testamentum facias? numero 134.*

- 134 *V furarij manifesti, qui dicantur?*
 135 *Luxores, saccidilorum, & aliorum laderum, cum per Constitutionem Regni Neapolitani dicantur infames, an testamentum concedere valeant?*
 136 *Clerici, vel Pralati, an testentur & de quibus bonis, num. 137, 138.*
 139 *Heretici, an testamentum facere possint.*
 140 *Papa, & ipse testamentum facit, & Cardinalibus, & alijs testandi facultatem tribuit, num. 141.*
 142 *Imperator, & Angusta testamentum facere possunt.*
 143 *Equites Hierosolymitani, ante Mari possint remissae.*
 144 *Testamenti, & legis est eadem vis. Ratio est, num. 145, 146, 150.*
 146 *Testamentum de rebus suis quilibet potest, lege 12. Tabularum, civilis, & Imperatoris Constantini scribentis ad Valentinianum Praefectum Praetorio, numero 147.*
 148 *Legati ratio, & legis ratio paria sunt.*
 149 *Lex quantivis aspera, & dura sequenda est.*
 151 *Lex, quid sit secundum Aristotelem, Cicero, & D. Thomam de Aquino, num. 152, 153.*
 154 *Testamentum loco generis voluntatum voluntatum, ponit Auctor.*
 155 *Testamentum in scriptis multis requirit solemnitates, quoniam numerantur, quibus deficientibus, illud nullum erit, num. 156, 181.*
 157 *Testamentum nuncupativum illud est, quod quis coram septem testibus, sine scriptura, viro, & eodem tempore celebris, & adhibitis, suam voluntatem, & testamentum nuncupaverit, & declaraverit, quod perfectissimum declaravit Imperator, numero 158.*
 159 *Notarius debet esse rogatus in testamento, & quomodo debet dicere, ne dubietas oriatur? numero 160.*
 161 *Testamentum nuncupativum regulariter non venit, nisi testamentum in scriptis.*
 162 *Testes tam in testamento in scriptis, quam nuncupativo, debent esse rogati.*
 163 *Testes in testamento masculini esse debent, non mulieres. Declara num. 203.*
 164 *Testes regulariter septem esse debent in testamento.*
 165 *Institutio heredis in utroque testamento est necessaria, sine qua nihil in testamento scriptum valet, ut fuit dispensatio coram Antonino Imperatore inter Fisci Advocatum, & legati Advocatum, num. 166, 168.*
 167 *Heredis institutio, caput, & fundamentum testamenti dicitur, & necessaria, num. 169.*
 170 *Error denominationis heredis, testamentum invalidatur.*
 171 *Testamentum patris prateritis filium, nullum erit.*
 172 *Heredis institutio ad interrogationem alterius facta, an valet? Declara numero 173, 174, 175, 176, 177.*
 178 *Testamentum in scriptis cum scribere nescires 20. Summa Decisionum Tom. 111.*
 Hator non subscriptum declaratum nullum in Regia Audientia A praxia, in Sacro Consilio declaratum validum ex causis, qua declarantur, numero 179.
 179 *Clausula omni meliori via, modo, & forma in testamento in scriptis, quid operetur, num. 180.*
 182 *Nulla Pij Quinti Summi Pontificis prohibens facultatem testandi in illegitimos, an comprehendat laicos, & de quibus bonis Emphyteuticis, vel Fendatibus?*
 183 *Pestis tempore, testamentum, an requiras septem testes, vel sufficiant quinque, aut minor numerus testium? num. 184, 185, 186, 187, 189. Declara num. 190.*
 188 *Jacobus Ferrerius I. C. Theologus Laudatur.*
 191 *Aquila uxoris Signoroli de Nomadeis I. C. Mediolanensis testamentum tempore pestis.*
 192 *Testamentum nuncupativum, sine notario factum coram testibus tempore pestis, & si testes probaverint testatorem intentionem nullum declaratum, & heredes delati ad heredes ab intestato ab Amplissimo Senatu Parisiensi.*
 193 *Testamentum Rori a Rusticano fieri potest coram quinque testibus. Declara, num. 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200.*
 194 *Intellectus, I. fin. C. de Testamen. ex auctore, numero 200.*
 201 *Testamentum patris inter liberos, in quo ipsi liberi infirmi sunt, & si imperfectum sit, sustinetur, si interverint solemnitates de iure civili requisitae. Quod non procedit quando est imperfectum ratione voluntatis.*
 202 *Testamentum patris inter liberos potest habere mulieres in testis.*
 203 *Testamentum inter liberos, in quo filius est prateritus, non valet, num. 204, 205.*
 206 *Testamentum iure canonico coram Parrocho, & duobus testibus, validum est.*
 207 *Et hoc casu ita in plerisque locis Gallia observatur.*
 208 *Parrochus debet esse, non autem alius Præbiter.*
 209 *Esse autem poterit alius Sacerdos, cui fuisset commissa generalis Sacramentorum omnium cura.*
 210 *Parrochi loco, an esse possint in testamento duo alij testes, ut sine quasunt.*
 211 *Testamentum factum secundum text. cap. cum esset, de testam. an intelligatur procedere in illo, qui in extremis iacet infirmus?*
 212 *Dispositio dicti cap. cum esset de testam. an procedat solum in terris, ac ille an Summi Pontificis, & non in alijs? num. 213. Declara quid in terris Imperij, & Regum, num. 214. An solum in causis Ecclesiasticis, vel etiam in profanis? num. 215, & an in causis ppijs solum, num. 216.*
 217 *Ebrius, an testamentum condere possit?*
 218 *Ebrius est furiosus similis.*
 219 *Nec secundus Parens noster, primus vineam plantavit, illudq. bibit, & inebriatus est.*

- 210 *Nec Cham filium maledixit, ob obsecrum aeternum, quia pudenda patriis ostendisset.*
- 211 *Filia Lethi patri inebriato se misit in uero.*
- 212 *Vino inebriari Apostolos vetuit.*
- 213 *Episcopi non vinolenti esse debet.*
- 214 *Populus sedens manducauit, & bibit, & surrexit laudans.*
- 215 *Testamentum, num pro parte validum, & pro parte inualidum esse possit? num. 226.*
- 217 *Decisio Afflicti 69, quomodo intelligatur?*
- 218 *Executio Testamenti a testatore ordinata, observanda est, num. 229. 230.*
- 230 *Testamentum executorum, qui executionem dilant, vocantur necatores gentium, & an puniantur in purgatorio? num. 231.*
- 231 *Executores testamenti si plures sunt, an unus sine alio possit procedere, si unus sit in languine, vel unus moriatur, quo pacto sit procedendum? numero. 232. 233.*
- 233 *Clausula in solidum posita in executoribus testamenti, quid operetur.*
- 234 *Testamenti executio disposita in testamentis a testatore, negligentibus executoribus intra annum post nominationem a iudice factam, ad quos deusultur executio? Declara num. 235. 236. 237. 238.*
- 239 *Executores testamentorum, an possint agere contra heredes, vel contra hereditarios debitores.*
- 240 *Executores ad causas pias designati a testatore, an ipsi agant? quid si a testatore non sint designati, an agat Episcopus, num. 241.*
- 241 *Executor, an constituitur possit procuratorem?*
- 242 *Executor testamenti, non transire dominium rei, quam vendit, nisi praesenti pecunia vendat.*
- 243 *Executoris testamenti officium suscipere, an quis cogi possit? & ad causam de executendo? numero. 244. 245.*
- 246 *Pater filio licentiam dare potest, disponendi ad pias causas.*
- 247 *Testatoris manu scriptura facta inter liberos an valeat? quid in legatis pigis? & an ea scriptura per comparationem probari possit, & quot testes requirantur. Declara num. 248. 249. 250. 253.*
- 250 *Testamentum etiam ad pias causas desiderat saltem duas testes, num. 251. 253.*
- 251 *Testamentum factum, & subscriptum a testatore ad pias causas an sit validum?*
- 254 *Testamentum inter liberos regulariter admittitur, si omittuntur solemnitates.*
- 255 *Testamenta complura diversae dispositionis continentia, facta a muliere decrepita, ex quibus delirium patuit, & inconflantia arguebantur, ex integro nulla declarata fuerunt, & decretum, quod succederetur ab intestato per supremum Senatuum Amplissimi ordinis Theologum, num. 256.*
- 257 *Testamentum cum clausula codicillari, an sustineatur in vim codicillis?*
- 258 *Testamenti, & scripturae publicatio ex temporis antiquitate facta praesumitur.*
- 259 *Testamentum primum, quando renouetur per secundum? Declara num. 260. 261. 262. 263. 264. 265.*
266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. usque ad 301.
- 262 *Primo locus ex primo testamento ecclesia primo instituta ex causa pia, non sufficere generalem renouationem in secundo testamento, sed requiritur specialis, num. 263. Declara per plures numeros.*
- 263 *Testamentum inter liberos factum per generalem renouationem in secundo factum, in quo sunt institui extranei, an renouetur primum? Declara num. 264. & infra.*
- 265 *Testamentum secundum blanditijs, & suggestionibus dolosis factum, an renouetur primum? Declara num. 266. 267. infra.*
- 267 *Ignorantia, & aliquis casus excludit voluntatem ex Aristotele.*
- 268 *Vltimum testamentum cum suis solemnitatibus conditum elidit primum regulariter.*
- 269 *Clausula, cassum, & irritum in secundo testamento testis primum.*
- 270 *Testamentum secundum, reit, & reit conditum, praedens illis, & illud infirmat.*
- 271 *Secundum testamentum praevalet, quamquam de primo mentionem non faciat.*
- 272 *Secunda voluntas est ambulatoria usque ad mortem.*
- 273 *Ve tollatur primum testamentum ex secundo, necesse est quod datus sit heres, qui potest adire hereditatem.*
- 274 *Melioris conditionis esse debent liberi, quam sint extranei.*
- 275 *Testamentum solemniter condito a secundo loco, etiam legata in primo loco disposita renouata censentur, etiam in testamento ad pias causas.*
- 276 *Testamentum patris inter liberos imperfectum imperfectio voluntatis est nullum, & multo magis testamentum factum pia causa, cui minus fauetur, num. 277.*
- Favor liberorum, ne dum respectu legitima, sed simpliciter sunt fauorabiliores, quam pia causa.*
- 278 *Relicta Ecclesia, an dicantur in piam causam.*
- 279 *Pia causa, & omnis alius, utgens principaliter ad animam salutem intelligitur.*
- 280 *Pia causa dicitur pro constitrendo Hospitali, quia in illo, & alimentis, & pietatis opera exercentur, non quod Hospitalis sit sacrum, religiosum, vel Ecclesiasticum.*
- 281 *Pium dicitur legatum pro studio, quia in eo virtutes etiam exhibetur.*
- 282 *Pium dicitur legatum pauperibus relictum, itaque pro illarum subsidio, & alimentis.*
- 283 *Pium proprie legatum dicitur quando pro anima sua bona retingit.*
- 284 *Ecclesia legata relictum pia non sunt, sed laudabilia, num. 285.*
- 285 *Ecclesia dicitur factum congregatio, quam fuit CHRISTVS per illud Luca, cap. 22. Declara num. 286. 287.*
- 288 *Dolus non praesumitur, sed probari debet.*
- 289 *Dolus difficilis est probationi.*
- 290 *Blanditia dolosa, & suggestiones probanda sunt.*

- 191 *Qui non per dolum, nec per vim, sed blanditijs, & maritali sermone uxorem placans, in crimen non incidit, nec illi, quod est testamento datum auferendum est.*
- 192 *Iudicium est testamentum blando sermone placare.*
- 193 *Iudicium uxoris postremum in se provocare, maritali sermone non est criminisum.*
- 194 *Institutio facta blando sermone non est iurifica.*
- 195 *Tria probata caram Deo, & hominibus, concordia fratrum, amor proximorum, & caritas mulieres bene consentientes.*
- 196 *Vxor, si importunitate mariti, potius, quam eius voluntate illum heredem instituti probata importunitate, institutio non valet.*
- 397 *Si blanditijs illam uxorem induxeris, ut ipsum maritum heredem institueret, institutio valida erit.*
- 198 *Commissura maxima secundi testamenti, & voluntatis, quia uno de Ecclesia instituit, sequens die non vincitur testamentum instituit materiam.*
- 399 *Hac materia si decessisset intestatus illi uti proximus succedebat.*
- 300 *In primo testamento elegit sepulturam in Ecclesia, quam instituit aetate, in secundo elegit sepelire alibi in alia Ecclesia.*
- 301 *In primo reliquerat heredem universalem ipsam Ecclesiam, in secundo legavit dicta Ecclesia auctori triginta, & heredem universalem Alamanum.*
- 302 *Testamentum nuncupatum factum in Regno à Natario, iudice ad contractum cum septem testibus, cum se subscriperent tantum tres ex dictis testibus, esse validam decisum fuit per Sacrum Consilium.*
- 303 *Testum subscriptum, quod liber instrumentum, requiritur in hac Regno Neapolitano.*
- 304 *Testamentum suspectum de falso, an debeat in formam probantem reassumi, & scribitur practica, quia videtur Sacrum Consilium.*

TITVLVS VIGESIMVS.

De Testamentis.

Testamenti nomen in Scriptura sacra alias habet significationes, vt de Arca testamenti Domini habetur *Exodi, ca. 30. Numeri, cap. 14. lib. 1. Regum, cap. 6.*

- 1 *& alibi pluries, de qua testamenti per nominatione hoc in loco minime scribam, cum aliorum requiratur indaginem, & alibi tractare propono, si Deus permittet.*

- TESTAMENTVM ex eo dictum esse, dicit Imperator, quod sit testatio mentis, vt habetur, in *prince. Inst. de testam.* quam ethymologiam sequuntur sunt *ibidem Doctores nostri*, & nouissimi *Polydorus Ripa de nouissimo tempore, cap. 2. nume. 15.*
- 3 *& ideo testamentum vt dicitur, voluntatis nostre testimonium, emittit enim testator secreta: suumque testimonium, ex mentis ipsius penetralibus eductum enuncians, quod post mortem suam fieri mandat iuxta illud Pauli Apostoli ad Hebraeos, ca. 10.*

dum ait testamentum in mortuis confirmatum est, alioquin nondum valet, dum viuere, qui testatur, mors necesse est intercedat testatoris, & ideo Iurif. consulti inquit, testamentum est voluntatis nostre iusta sententia de eo, quod quis post mortem suam fieri velit, vt in *l. i. ff. de testam. Angelus Gambilius in tractatu de testamentis. In gloss. prima, Iulius Clarus, in §. testamentum, g. 1. num. 1. Gubelin. Benedic. in Repetit. ca. Raynuitus, in verb. testamentum, el primo, extr. de testam. Didac. Contrarias varias, resolu. lib. 3. cap. 6. nume. 2. & in rub. de testamentum in princ. Roland. à Valle in cons. 123. incip. secundum ea, volu. 1. confidendum vltim. voluntatum. Benedic. Capra in cons. 147. num. 20. Anton. Cornazan. in decis. Lucens. 45. nu. 23.*

Voluntas itaque & intentio testatoris magno fuit remedio, vt illius actus eo tempore seruetur, quando vita per mortem functus illius dispositio tamquam viuens feruatur; gentis enim, iureque gentium ad inuentio hac fuit, presertim lege duodecim tabularum, dū cavit, vt vti quisque legasset rei suae ita ius esset, vt si cavit apud Athenienses Solon de quo *Plutarchus in Solone. Cicero Rhetoricar. ad Herennium. lib. 1. & de inactione, lib. 2. Francis. Baldassus ad leges. 12. Tabular. cap. 18. Facinus à Vacca Declaratum iuris civilis lib. 4. c. 126. Carol. Sigonius de Antiquo iure citium Romanor. lib. 1. cap. 13. Didac. Contrarias Variar. Resolu. libra 3. cap. 6. num. 7. Iulius Clarus in §. testamentum. g. 2. ideo voluntas testatoris expressa quibuscunque verbis, est loco praecepti licum proponatur in *fin. ff. de leg. 2. Ioan. Petrus Sordus in decis. Mant. 232. num. 5.* Idcirco testatoris voluntas, siue expressa, siue tacita ante omnia inspicere debet, illi; adhaerendum esse, voluit Dec. in *l. 1. nu. 4. C. de collationib. Idem Iulius Clarus in dicto §. testamentum, g. 76. Benedic. Capra in cons. 159. nu. 8. Antonius Gamma in decis. Lusitan. 27. num. 3. Franc. Marcus in decis. Delphin. 86. num. 2. vol. 1.**

IVRISGENTIVM testamentaria inuentio fuit, vt diximus, Gloss. in *l. testamentum, §. si quis quocunque ff. de testamen. Dynus, in c. indultum. nu. 19. de regal. in 1. 6. Penarmit in cons. 1. nu. 3. vol. 2. & ex Bartol. in *l. interduo, nume. 7. ff. de condit. & demonstr. & Curt. iunior in l. si testamentum, nume. 3. C. de testamen. & Ias. Ladmonendi, sub num. 184. ff. de iur. reit. voluit Didac. Conar. in dicto lib. 3. cap. 6. nu. 7. quam sequitur *Id. Clar. in §. testamentum, g. 2. quo* in loco quantum ad solemnitates, facit et iuris ciuilibus inuentionem concludit, & ante cuius *Nicolaus Bellonus in cons. 2. nu. 4. quem citat, & sequitur Baptista Villalobus opusculum communis §. testamentum, nu. 20. Anton. Gomez in l. 3. Tituli. nu. 16. Ferdinand. Vassius de iure creatione lib. 1. §. 1. c. 1. quod ad quartum Hieron. Cenalles Practicar. quest. com. ca. contra commonem, cap. 233. nu. 6. Jacob. Menach in cons. 20. nu. 2. vol. 1. Didac. Spinain Specul. testamentorum, in Gloss. rubr. par. 2. nu. 12. 23.***

11. TESTARI quidem omnes possunt, qui iure pro-

- 220 *Nec Cham filium maledixit, ab obsequium altum, quia pudenda patris ostendisset.*
- 221 *Filia Loth patri inebriato se miscebat.*
- 222 *Vinam inebriari Apostolus vetuit.*
- 223 *Episcopus non vinolentus esse debet.*
- 224 *Populus sedens manducans, & bibens, & surrexit laudare.*
- 225 *Testamentum, nam pro parte validum, & pro parte invalidum esse posuit, num. 226.*
- 227 *Deiſio Affili 69. quomodo intelligatur?*
- 228 *Executio Testamenti à testatore ordinata, observanda est, num. 229. 230.*
- 230 *Testamentorum executores, qui executionem dilant, vacantur necatoris gentium, & an puniantur in purgatorio? num. 231.*
- 231 *Executores testamenti si plures sunt, an unus sine alio possit procedere, si unus sit in languine, vel unus morietur, quo pacto sit procedendum? numero 232. 233.*
- 233 *Clauſula inſolidum poſita in executoribus testamenti, quid operetur.*
- 234 *Testamentis executoris disposita in testamentis à testatore, negligentiis executoribus intra annum post nominationem à iudice factam, ad quos decipiatur executor? Declara num. 235. 236. 237. 238.*
- 239 *Executores testamentorum, an possint agere contra heredem, vel contra hereditarios debitores.*
- 240 *Executores ad causas pias designati à testatore, an ipsi agant? quid si à testatore non sunt designati, an agant Episcopi? num. 241.*
- 241 *Executor, an constituere possit procuratorem?*
- 242 *Executor testamenti, non transferit dominium rei, quam vendit, nisi presentem pecunia vendat.*
- 243 *Executoris testamenti officium suscipere, an quis cogi possit? & ad eandem de exequendo? numero 244. 245.*
- 246 *Pater filioſcientiam dare potest, disponendi ad pias alias.*
- 247 *Testatoris manu scriptura facta inter liberos an valeat? quid in legatis pijs? & an ea scriptura per comparationem probari possit, & quot testes requirantur. Declara num. 248. 249. 250. 253.*
- 250 *Testamentum etiam ad pias causas desiderat saltem duas testes, num. 251. 253.*
- 251 *Testamentum factum, & subscriptum à testatore ad pias causas an sit validum?*
- 254 *Testamentum inter liberos regulariter admittitur, si omittuntur sollemnitates.*
- 255 *Testamenta complura diuſas dispositiones continentia, facta à muliere decrepita, ex quibus, delirium potius, & incoſtancia arguantur, ex integro nulla declarata fuerint, & decretum, quod succederetur ab intestato per ſupremum Senatuum Amplissimi ordinis Theſolani, num. 256.*
- 257 *Testamentum cum clauſula codicillari, an ſuſtineatur in vim codicillis?*
- 258 *Testamenti, & ſcriptura publicatio ex temporis antiquitate facta praſumitur.*
- 259 *Testamentum primum, quando reuocetur per ſecundum? Declara num. 260. 261. 262. 263. 264. 265.*
266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. vsque ad 301.
- 262 *Primo loco ex primo testamento ecclesia primo instituta ex causa pia, non sufficere generalem reuocationem in secundo testamento, sed requirit ſpecialem, num. 263. Declara per plures numeros.*
- 263 *Testamentum inter liberos factum per generalem reuocationem in secundo factum, in quo sunt instituti extranei, an reuocetur primum? Declara num. 264. & infra.*
- 265 *Testamentum secundum blandisi, & ſuggeſtiani- bus doſiſ factum, an reuocet primum? Declara num. 266. 267. infra.*
- 267 *Ignorantia, & aliquis coactio, excludit voluntatem ex Aristotele.*
- 268 *Vltimum testamentum cum ſuis ſolemnitatibus conditum elidit primum regulariter.*
- 269 *Clauſula, caſſans, & irritans in secundo testamento tollit primum.*
- 270 *Testamentum secundum, rite, & recte conditum, procedens tollit, & illud inſirmat.*
- 271 *Secundum testamentum preualet, quamquam de primo mentionem non faciat.*
- 272 *Secunda voluntas est ambulatoria vsq; ad mortem.*
- 273 *Vi tollatur primum testamentum ex secundo, necesse est quid vivus sit heres, qui potest adire hereditatem.*
- 274 *Melioris conditionis esse debent liberi, quam ſint extranei.*
- 275 *Testamentum oſolemniter condito à ſecundo loco, etiam legata in primo loco diſpoſita reuocata cenſentur, etiam in testamento non ſua cauſa.*
- 276 *Testamentum patris inter liberos imperfectum imperfectio voluntatis est nullum, & multo magis testamentum factum pia cauſa, cui minus ſanctur, num. 277.*
- Favor liberorum, ne dum reſpectu legitima, ſed ſimpliciter ſunt fauorabiles, quam pia cauſa.*
- 278 *Relicta Ecclesia, an dicantur in piam cauſam.*
- 279 *Pia cauſa, & omnis alius, vergens principaliter ad anima ſalutem intelligitur.*
- 280 *Pia cauſa dicitur pro canſtruendo Hoſpitali, quia in illo, & alimenta, & pietatis opera exercentur, non quod Hoſpitale ſit ſacrum, reſigium, vel Eccleſiaſticum.*
- 281 *Pium dicitur legatum pro ſtudio, quia in eo vultur etiam exhiberi.*
- 282 *Pium dicitur legatum pauperibus reſectum, itaque pro illis non ſubſidio, & alimentis.*
- 283 *Pium proprii legatum dicitur quando pro anima ſua bona relinquit.*
- 284 *Ecclesia legata relicta pia non ſunt, ſed laudabilia, num. 285.*
- 285 *Ecclesia dicitur ſideſſum congregatio, quam ſuſce CHRISTVS per illud Luca, cap. 22. Declara num. 286. 287.*
- 288 *Dolus non praſumitur, ſed probari debet.*
- 289 *Dolus diſſicilis est probationi.*
- 290 *Blandita doſiſ, & ſuggeſtiones probatae ſunt.*

- 291 *Qui non per dolum, nec per vim, sed blanditijs, & maritali sermone uxorem placuit, in crimen non incidit, nec illi, quod est testamento datum auferendum est.*
- 192 *licitum est testatorem blando sermone placere.*
- 193 *Iudicium uxoris postmortem in se provocare, maritali sermone non est criminisum.*
- 194 *In testamento facta blando sermone non est vitiosa.*
- 195 *Tria probata coram Deo, & hominibus, concordia fratrum, Amor proximorum, & vir, ac mulier bene consentientes.*
- 196 *Vir, si importunitate mariti, potius, quam eius voluntate illum heredem institutus probata importunitate, institutio non valet.*
- 397 *Si blanditijs illam uxorem induxeris, ut ipsam maritum heredem institueres, institutio valida erit.*
- 198 *Coniectura maxima secundi testamenti, & voluntatis, quia vno die Ecclesiam instituit, sequens die non potuerit testamentum institui materiam.*
- 399 *Hac materiam si decessisset inieciat illi vi proximior succedebat.*
- 300 *In primo testamento elegit sepulturam in Ecclesia, quam instituit, in secundo elegit sepellere alibi in alia Ecclesia.*
- 301 *In primo reliquerat heredem universalem ipsam Ecclesiam, in secundo legatus dicta Ecclesia antea triginta, & heredem universalem Alcaniam.*
- 302 *Testamentum nuncupatum factum in Regno à Notario, iudice ad contractus cum septem testibus, cui se subscripserunt tantum tres ex dictis testibus, assensu validum fuit per Sacrum Consilium.*
- 303 *Testum subscriptum, in quo libet instrumentum, requiritur in hoc Regno Neapolitano.*
- 304 *Testamentum suspectum de falso, an debeat in formam probentem reassumi, & feribitur practica, qua visum Sacrum Consilium.*

TITVLVS VIGESIMVS.

De Testamentis.

Testamenti nomen in Scriptura sacra alias habet significationes, vt de Arca testamenti Domini habetur *Exodi, ca. 30. Numeri, cap. 14. lib. 1. Regum, cap. 6.*

- 1 *& alibi pluries, de qua testamenti ÷ nominatione hoc in loco minimè scribam, cum alioquem requirit indaginem, & alibi tractare propono, si Deus permittit.*

- TESTAMENTVM ex eo dictum esse, dicit Imperator, quòd sit testator mentis, vt ÷ habetur, in *prince. Inst. de testam. quàm ethymologiam sequuntur ibidem Doctores nostri, & nouitimè Polydorus Rapa de iuramento tempore, cap. 2. nume. 15.*
- 3 *& ideo testamentum ÷ dicitur, voluntatis nostræ testimonium, emittit enim testator secretæ suæ mentis testationem, ex mentis ipsius penetralibus edulam enuncians, quod ÷ post mortem suam fieri mandat inacta illud Pauli Apostoli ad Hebræos, ca. 10.*

dum ait testamentum in mortuis confirmatum est, alioquin nondum valet, dum viuuit, qui testator est, dixerat enim antea, vbi enim testamentum est, mors necesse est intercedat testatoris, & ideo Iurif. consultus inquit, testamentum est voluntatis nostræ ÷ iusta sententia de eo, quod quis post mortem suam fieri velit, vt in *l. ff. de testam. Angelus Gambilionis, in tractatu de testamentis. In gloss. prima, Iulius Clarus, in §. testamentum, g. 1. num. 1. Guilielm. Benedic. in Reperit. ca. Raynuzius, in verb. testamentum, et primo, xxi. de testam. Didac. Conarr. variat. resolut. lib. 3. cap. 6. nume. 2. & in rub. de testam. in princ. Roland. à Valle in consil. 3. incip. secundum ea. vola. 1. consiliorum vltim. voluntatum. Benedic. Capra in consil. 147. num. 20. Anton. Cernacian. in decis. Lucen. 45. num. 23.*

Voluntus itaq; & intentio testatoris magno fuit remedio, vt illius actus eo tempore seruetur, quando vita per mortem functus illius dispositio ÷ tamquam viuens feruatur; gentis enim, iure; gentium ad inuentio hæc fuit, præsertim lege duodecim tabularum, dñi cavit, vt vti quique, legasset rei suæ ita ius esset, vt ÷ cavit apud Athenienses Solon de quo Plutarchus in Solone. Cicero Rhetorice. ad Herennium. lib. 1. & de inuentione, lib. 2. Francisc. Baldinus ad legem. 12. Tabular. cap. 18. Venerius à Venna Declaration. iuris civilis lib. 4. c. 126. Carol. Sigismus de Antiquo iure citium Romanor. lib. 1. cap. 12. Didac. Conarrunias Variat. resolut. lib. 3. cap. 6. num. 7. Iulius Clarus in §. testamentum. g. 2. ideo voluntas testatoris expressa quibuscunque verbis, est loco præcepti. Legam præponitur in *ff. de leg. 2. Iam. Petrus Sordus in decis. Nau. 232. num. 5.* Idcirco testatoris voluntas, siue expressa, siue tacita ante omnia ÷ inspicere debet, illi; ad hærendum esse, voluit *Der. in l. 1. nu. 4. C. de collationib. Idem Iulius Clarus in dicto §. testamentum g. 76. Benedic. Capra in consil. 159. nu. 8. Antonius Gemina in decis. Lusitan. 27. num. 3. Franc. Marcus in decis. Delphini 86. num. 2. vol. 1.*

IVRISGENTIVM testamentaria inuentio ÷ fuit, vt diximus, Gloss. in *l. testamentum, §. si quis quoque, ff. de testam. Dynus, in c. indultum, nu. 19. de regul. iur. in 6. Penusius in consil. 1. nu. 3. vol. 2. & ex Bartolo in l. interdu, nume. 77. ff. de condit. & debet. & Curc in iur. in l. si testamentum, nume. 3. C. de testam. & lasin Lado monendi sub num. 184. ff. de re iur. voluit Didac. Conarr. in dicto lib. 3. cap. 6. nu. 7. quàm sequitur *Inl. Clarus in §. testamentum. g. 2. quo**

10 *in loco quantum ad locumritates, fatis ÷ iuris ciuilis inuentionem conclusis, & ante cum Nicolaus Bellonus in consil. 2. nu. 4. quem refert, & sequitur Bapista Villalobos opinionum commun. §. testamentum, nu. 20. Anton. Gomez in l. 3. C. de testam. 16. Ferdinan. Passius de successione. lib. 1. §. 1. vers. quod ad quartum Hieron. Cenalis Practicæ. quæst. commun. contra communem, cap. 233. nu. 6. Jacob. Menoch. in consil. 20. nu. 2. vol. 1. Didac. Sprus in specul. testamentor. nu. 1. in gloss. rubr. par. 2. nu. 12. 23.*

11. TESTARI quidem omnes ÷ possunt, qui iur. re pro-

- re prohibiti non sunt, vnde (vt loquamur de his, quæ quotidie accidunt, & controuertuntur) filijfamilias, qui sub parentum potestate reperiuntur, te
 13 flamentum tunc facere nequeunt *§ filiusfamilias, ff. de testam. nec cum ipsorum parentum consensu, l. qui in potestate, ff. de testamen. & alia allegans Alexan. in l. senium, num. 6. C. qui testam. facere. poss. Francisc. Finis in commun. opin. 122. lib. 1. Emanuel Suarez in Theaur. Recepiar. fontentiarum: § filiusfamilias, num. 24. Palatius Rubius in repetitione, rubr. de donationibus inter viros, & vxores, § 62. & multi quos congerit Dadas. Spino. in Speculo testam. in glossa rubrica, par. 5. num. 9. vers. Hinc fit. Benedict. Capra in conf. 140. incip. pualtus. num. 6. 7. cum seqq. Andreas Facchinus, Controuersiarum iuris, lib. 5. cap. 64. in in princ. Marcus Antonius Amatus in decisio. Marchia. 71. numero secundo. Anon. Faber in Codice Fabriano, titul. de sacrosanct. Ecclæ definition. 40. in parte prima, Napodani Sebastiani in consuetudin. Neapol. incip. filiusfamilias, titul. de filijsfamilias vultibus testari, in Gloss. 2. vnde Vincent. de Franchi in decisio. Neapol. 4. num. 17. Ralaz. d. Valle in conf. 68. num. 3. volum. 4. Gerard. Maynas in decisio. T. hofe. 1. num. 5. lib. 5. vbi Drupchnerus.*
- RATIONEM, & causam reddunt, ac redde-
 13 de cogitantur Doctores nostri diuersimodè. Primi quidem illam esse crediderunt, quod cum filiusfamilias, vti paterna potestati subditus, quicquid
 13 quærat ipsi patri querere dicatur, *l. si quis a patre fuer. manumissus, §. in illis per quas person. nob. acquiritur. l. 3. C. de patria potest. cum simul. de quibus per Basel. in d. l. placet. ff. de acquir. hered. cum concordantijs traditis per Francisc. Viuium in commun. opin. 130. lib. 1. Sequitur, quod quæretet sibi
 14 ipsi, quod non t perimitur. Sed ista ratio infirma, & secuta non est, sed solum modo, quia esset inefficax, & nulla, ideo inualida. Alij verò secundo loco, & efficacius dixerunt, illam esse rationem, quare prohibeatur etiam testamentum facere filiusfamilias, si accederet t consensus patris, quia testamentum eo casu ex alieno penderet arbitrio, l. illa instantio, §. 2. in princ. d. si quis Sempronium. 68. vers. At quis si quis, l. capitorias, 70. l. ille autem, 71. l. clementis, 81. §. fin. in fine, ff. de hered. instit. l. capitoria, 67. ff. de leg. 1. capitorias, C. de testamen. mil. Accursum in l. tam is, in verb. patris, ff. de mortue can. deuotio. lafon in l. senium, C. qui testam. facere. poss. num. 9. Raphael. Crenus in l. capitorias, supra allegata, ff. de hered. instit. Alexan. in conf. 14. num. 19. vol. 1. Dec. in decisio. l. capitorias, num. 19. vbi lafon. num. 12. C. de testam. Bartholom. Socin. in conf. 119. num. 10. volum. 4. Cardin. Perus. in conf. 83. num. 19. vol. 2. Ludou. de Molin. de Hispan. primogenijs, lib. 2. cap. 4. num. 4. Int. Clarus in decisio. §. testamentum, q. 6. vers. quarto inferitur. Quorum omnium dictum est,
 16 quod capetoria t dispositio nulla sit. Didacus, Co-
 nar. in cap. cum pibus, num. 1. 2. de testam. Francisc. Commens. commentar. iuris civil. lib. 10. tit. 6. Andr. Alciatus, Paerger. lib. 2. cap. 3. Francisc. Sarmient. Selectarum interpretat. lib. 2. cap. 4. num. 2. Iacchum, Mynsinger. obseru. 8. in fin. centur. 1. Matthe. de Affili, in decisio. Neapol. 371. sub num. 5. vers. Ego dicam.*
- 17 CAPTATORIA enim in iurius etiam t
 in testamento militis nulla est, vt in decisio. l. capitorias, C. de testam. militis, & vbi lafon. num. 1. Carol. Ruiu. in conf. 2. num. 12. vol. 3. Card. Paris. in conf. 89. num. 43. vol. 3. Andr. Gail. Prædicator. obseruat. lib. 2. obseruat. 117. num. 5. Ioan. Petrus Sardus in decisio. Mant. 68. num. 5. Franc. Crenus. comment. iuris civilis lib. 10. titul. 6. Fran. Sarmient. Selectar. interp. lib. 2. cap. 4. num. 7.
- FILIUSFAMILIAS itidem de eo, quod
 18 forte tamquam Aduocatus quaesierit, testari t potest, vt communem opinionem affirmare alicui lafon in l. fin. num. 1. C. de iussio. testam. quem refert, & sequitur Emanuel Suarez in theaur. recepi. font. §. testamentum, num. 29.
- DECLARA primò quoad filiumfamilias, quia quamuis sit senator, cum sit sub patria potestate, non potest testamentum facere, t & si pater consentiat, dicitur l. tam is, l. penul. C. qui testam. facere. poss. Summa enim patritatus dignitas sola filium a patris t potestate liberat, vt voluit Iulianus in §. filiusfamilias, §. sedet constitutus, in l. quib. modis ius patr. potestati filijs, Nico. Boer. ad Dy. num. 1. c. de cet. in prima addit. de regul. iur. in 6. Anselmus Castiglioni, variarum, lib. 6. c. 2. Antonius Faber in Codice Fabriano, lib. 8. titul. 32. definit. 3. num. 2. 3. Et illa ratio videtur, quia cum agatur de
 21 patria potestate in patricijs t illa est maior, quia hi solum, qui legitiimi patres forent ob honorem, & illi Senatores patres suos vere offendere possent, vt percipitur ex verbis Plutarchi in Romanis.
- DECLARA secundò, filijfamilias eodem modo in bonis aduentitijs, in quibus pater vltima
 22 etus non queritur non testantur, deducit Franc. Finis in commun. opin. §. filiusfamilias, Michael Crafsus in commun. opin. in verb. testamentum, quaest. 23. num. 2. Int. Clarus in §. testamentum, q. 18. & alios allegans Antonin. Theaurus in decisio. Pedemon. 150. num. 12. lafon. in l. uenno ex leg. num. 2. C. qui testam. facere. poss. dicens hanc esse communem opinionem, sequitur Baptista Viliabek commun. opin. §. filiusfamilias, num. 66. qui omnes hoc non obstantes, quod pa
 23 ter non habet in illis bonis vltimum fructum t tamen nec cum patris consensu poterit filiusfamilias testari.
- DECLARA TERTIO non posse filiumfamilias testari, quamuis ipso testante pater t presens esset, & consentiret, dicitur l. qui in potestate, in princ. decisio. l. filiusfamilias, ff. de testam. l. penul. C. qui testam. facere. poss. Ioannes Anton. Rubens in consil. 93. nn. 3. voluit idem Theaur. in decisio. Pedemon. 150. num. 10. Marc. Anton. Amatus, in decisio. Marcellia, 71. sub num. 2.
- DECLARA QUARTO vt nec etiam
 24 ad alias causas filiusfamilias t testari possit, etiam de bonis aduentitijs, vt habetur expresse in c. licet, in fin. de sepul. lib. 6. & sequitur Theaurus in d. decisio. 150. num. 13. vbi corripuit Iulium Clarum contrarium

gracium tenentem in dicta §. testamentum, q. 5. vers. Sed nunquid filiusfamilias, & ita esse de mente Accursii in §. res autem in verb. disponere, in Auth. ubi licet mater, & auia.

CONTRARIUM tamen, quod ad pias
36 causas filiusfamilias testari possit cum consensu licetque hoc modo, communem opinionem esse dicit Alexander in l. 1. §. hoc autem Senatusconsultum, nume. 4. ff. ad Trebell. Luden. Roman. in repet. Auth. similiter, C. leg. falsed. Abb. Panor. in rubr. ext. de testam. nume. 10. Bald. Angel. Salp. et. Lud. Roman. Alexan. Decius, Cora. Iafon. nu. 21. in l. senium, C. de testam. Idem Iafon in d. l. hac consuetissima, §. ex imperfecto, sub nume. 10. vers. secundo proposita, C. eodem ut Angel. Arretin. in §. 1. nu. 10. in l. quibus non est permisso, facere testa. Dominie, de Sancti. Gemis in d. cap. licet. Philipp. Franc. in c. 1. nume. 30. de testam. in 6. Federic. de Senis in conf. 298. Caldepinus in consilio. tit. de testam. Gualtero. Depedit. in repetit. c. Raynarius, par. 2. de testam. Carol. Ruin. in conf. 62. num. 1. c. 1. l. 1. in l. Clarus, in §. testamentum q. 5. vers. fecit nunquid filiusfamilias, Ioan. Dilect. Duraue, de arte test. tit. 1. c. 1. tit. 1. num. 1. Didacus Comar. in dicta rubrica a de testam. nu. 28. Ferdinand. Fajus in de iure iur. creatio. lib. 1. tit. qui testari poss. §. 1. nu. 50. & §. 2. num. 8. Emanuel Suarez in Thefauro Recept. sententiarum, §. filiusfamilias, nu. 199. 200. §. testamentum nume. 20. Marc. Anton. Amos in decis. Marchia, 71. sub num. 3. Didac. Spino in Speculo testamentorum in Glossa rubrica, a. par. nu. 11.

DECLARA QUINTO Filium familias, quoniam sit sub patria potestate, posse tamen
37 ipsum de Castrensi & quasi castrensi ꝑ peculio abloꝑi: sit patris consensu testari, vt in l. fin. C. de inofficijs testam. l. Macedonius C. Ad Macedon. Matib. de Affiliat. in decis. Neapol. 183. num. 4. post alios: Iulius Clarus, in dicto, §. Testamentum, q. 18. vers. scias tamen Didacus Spino in specul. testamentorum, in Glossa rubrica par. 4. sub numero 11. Emanuel Suarez in Thefauro recept. sententiarum, §. Filiusfamilias, nu. 199. Ideo recte Vlpianus decernit, Idcirco filiumfamili-
38 as in castrensi peculio, vice patrum ꝑ familias fungit, in l. 2. ff. Ad senatus consult. Maced. §. Item agnus Inlitt. Qui testam. facit. poss. Gloss. in dicta l. 2. que loquitur procedere in peculio Castrensi, & quasi castrensi, §. fin. in l. tit. de Militari test. Hierony. Treutlerus disposit. Selector. par. 2. disposit. 10. T. b. 2. Ioan. Petrus Sardus in tractat. de Aliment. tit. 4. q. 1. n. 8.

PECULI autem appellatione (vt id obiter
39 dicam) bonorum communiter ꝑ quatuor enumerantur, scilicet castrense, quasi castrense, Profectitium, & Aduentitium, in l. cum oportet, ubi Gloss. in verb. exceptis C. de Bonis, qua liber. Castrense illud
39 est, quod a parentibus, vel per cognatis, in militia donatum est, vel quod ipse filiusfamilias in militia quaesitum, ita illud declarat Accursius in l. castrensi c. 1. ff. de castrensi. pecul. Peculium quasi castrense illud
39 dicitur, ꝑ quod filij familias ex aduocationis, & patrocini exheredatione quaesierint, vt in dicta l. fin. C. de inofficijs testam. Profectitium peculium ap-

pellatur, ꝑ quod filijfamilias prouenit vt in dicta l. final. Aduentitium autem Peculium dicitur illud
39 quod filijfamilias acquiritur eorum labore, industria, prosperaue fortuna, non occasione vera militie, vt in dicta, l. cum oportet C. de bonis qua liber, de his Martinus Nauarrus in summa confessor. ca. 17. num. 13. Gulielmus Maynerius in §. filiusfamilias, nu. 7. ff. de Regul. iuris Barnabas Briffinius de verbis iuris, in verb. Peculium, & nos diximus in conf. 39. nu. 27. 28. cener. l. c. in summa de consensu vniuersarum totius orbis, tit. 65. num. 120. Item 1. Marc. Ant. Amatus in decis. Marchia 71. sub nu. 3.

DECLARA SEXTO, quod quicquam
in testamento, quod fieret a filiofamilias esset infer-
34 ta clausula codicillaris non ꝑ idcirco testamentum sustineretur in vim codicilli, illa ratione, quod qui non potest testari, nec potest codicillari, l. quodam, §. Idem est si aliquando, ff. de iure codicillor. ibi ius testamenti faciendi habet & defertur, & l. consensum §. codicilli testes, ff. eod. tit. 161. sed si iure testamenti factionem habuit, breuius verbi tradit Nicol. Vigellius in Methode iuris ciuili, lib. 9. cap. 17. vers. De eo, qui non potest facere, sed locus Dambrider, in Enchiridio Partium, vbi simulum, in verb. testamentum vt codicillorum. Doctus in l. finium C. Qui testam. facere possunt.

SIVE DECLARA Tamen valere eo casu,
35 si erit inserta clausula, in vim donationis ꝑ causa mortis, & dicta clausula operabitur, vt tale testamentum, vim donationis causa mortis fortiaur, si dum fieret pater fuisset paterens, & consensum praestiterit, vt alios allegans voluit Rubens Alexandri. nus in conf. 46. Relandus à l'alle in conf. 68. nume. 9. vol. 4. Francisc. Decius in conf. 76 num. 1. 2. Antonius Thefaur. in dicta decis. Pedemont. 150. num. 12. & ego dixi supra tit. de donat. c. caus. mortis, in hac summa decis. vniuersar. hoc eodem tome 3.

DECLARA SEPTIMO filiam famili-
36 as donationem inter vivos, & causa mortis ꝑ facere posse abloꝑi patris consensu, vt ex Symone Cructia in conf. 54. 3. vol. 3. c. in conf. 55. vol. 4. conclusio Thefaur. in dicta decis. Pedemont. 150. num. 19. quod facit ad intellectum Pragmatica Filiarumfamili-
37 as, incip. per Excellentem, postquam sub ꝑ antiquo titulo, Senatus consult. Macedoniam, vetantis filium familias contrahere, & se obligare non posse sine Patris consensu, cuius dispositionem locum habere
38 etiam in filia ꝑ familias, voluit in illius commentario, & expositione Prosper Caranta, §. 9. num. 18. Sed quoad statum illud nostrum, eamq; Pragmaticam in hoc Regno Neapolitano, contrarium
39 ego tenui in commentarijs ꝑ obseruationem ad iura Regni Neapolitani, lib. 1. obseruation. 2. ad ea scripta ne refero. Quantum attinet ad filiam familias nup-
40 tam an possit testari, quod ꝑ non, tenui Gerardus Maynardus in decis. T. b. 2. lib. 5.

DECLARA OCTAVO Matrem filium familias donationem causa mortis facere posse, cum patris consensu, communis traditio ꝑ textu
41 vniuersa in l. tam 1. §. filiusfamilias, ff. de donationib. cau/q

caufe mor. l. filiusfamilias. ff. de donat. vi. ex Panor. in conf. 40. in fin. vol. 2. Ruben in conf. 46. nu. 2. Marian. femore in conf. 12. nu. 1. volum. 1. voluit Iulius Clarus in S. donatio. q. 6. verff. Aut verò quærit. Gerardus Maynardus in decif. Tholofan. 3. lib. 5. & dixi plenius fupra in tit. de donat. caufa mortis. hoc sum. 3. Vincent. de Francis in decif. Neapol. 71. nu. 1.

- 42 **DECLARA NONO** † Filiumfamilias in ciuitate Neapolis poffe teftamentum facere de bonis fibi obuentis à matre, vel à linea materna; eodem modo filia familias, & hoc cauetur ex confuetudine eiuſdem ciuitatis. *incip. filiusfamilias, & filia † familia. sub. tit. de filijfamilias volentibus teſtari, cuius difpofitionem diſſerre, & corrigere ius commune voluit iſdem Neapolitanis Sebastianus in gloſſ. 4. in Apoftholis Anton. Capicini, Stephanus de Cæſeta, Scipio Dacchini, & Ioan. Angel. Piſanellus. Vincent. de Francis in decif. Neapol. 71. num. 1. & in decif. 546. num. 8. 9. 10. cum ſig. Melpheſi. in confuetud. Neap. p. 3. q. 14.*

DECLARA DECIMO, quòd teſtamentum factum à filiofamilias patre præterito † ſu ſtinebitur, deducta legitima patri deicta, vt per Sacrum Conſilium fuiſſe decifum reſtulit, Ioan. Andr. Georgius in allegat. 27. nu. 12. & in allegat. 33. num. 23 quam reſcit: *Thorus in Compendio decif. Neapol. S. teſtamentum filijfamilias.*

VERVM tamen poſſe teſtari filiumfamilias, & valere † cum conſenſu patris voluit, Ioan. P. And. quaſtionum. lib. 1. q. 1. Brederod. ad Schneid. inſtit. quæſt. non eſt permiſſi. facere teſtam. V. num. ſer. lib. 2. obſeruat. prætit. lib. 1. tit. 39. obſeruat. 16. Gerard. Maynardus in decif. Tholofan. 1. num. 1. lib. 5. vbi Hieronym. Bruchnerus, quorum opinio non habebit multos ſequaces.

46 **SERVVS** teſtamentum facitionem † non habet, *l. filiusfamilias 16. l. filiusfamilias. 19. ff. de teſtam. & qui teſtam. fac. poſſunt. Liber. 8. vbi gloſſ. in verb. diſſimili. C. de per. hered. Nicolaus Vegellius in Methode iuris ciuilis. lib. 9. c. 3. verff. de ſeruo. Hieronym. Treutlerus diſputatio. Selectæ. parte 2. diſputation. 10. Theſi. 2.*

DECLARA autem, quòd ſcribere poſſet ſeruus, etiam alienus & teſtamentum † alterius teſtatoris iuſſu. *l. ſeruus. 28. ff. de teſtam.*

IMPVBES ſue minor teſtamentum facere non † poſſet, *l. qui etate. 5. l. diſſimili. 1. ff. de teſtam. l. 1. S. exigit. ubi gloſſ. ff. de bonor. poſſeſſ. ſecund. Tabul. S. præterea teſtamentum inſtitens. quibus non eſt permiſſi. facere teſtam. vbi ponitur ratio, quòd nullum animi iudicium † habeat, vt habetur in l. 2. C. quan. promiſ. non eſt neceſſe, & conſolutionem tenuit Bart. in l. 1. num. 18. C. de ſeruo. Eccleſ. Alexan. conf. 182. ſub nu. 2. vol. 5. alius allegans Iul. Cle. in S. teſtamentum. q. 5. verff. Hinc inferri. faciunt dicta V. hiam in Fragm. Iud. 20. in princip. Pauli ſentent. lib. 3. tit. 4. §. 1.*

50 **DECLARA** † ſi minor faceret teſtamentum, & cum iuramento apponens etiam clauſulam, ſi in pupillari ætate deceſſerit, teſtari poterit, vo-

luit Decius in l. pupillus, num. ... ff. de regul. iur. queni ſequitur Ioan. Dilecti. Durans. de erre. teſtandi. lit. 2. cautel. 5. vbi dicit eſſe communem opinionem. Obſervari autem, ſecundum Canoniftarum opinionem. Secundum Abb. Panormitan. in conf. 108. volum. 2. Secus tamen de iure ciuili, vt voluit Iſid. in Anſ. ſacramenta puerum, num. 10. C. ſi eduxer. vend. Tamen obligari ob iuramentum † poſt Decium, ſcribit Ioan. Mauritius in tractet. de reſtit. in integ. cap. 112. Sed videndus eſt Ioan. Baptiſta Villalob. optat. communium. §. numer. num. 99.

52 **DECLARA**, quòd † nec pupillus pubertati proximus, ad pias cauſas teſtari poterit, aut teſtando validum erit, vt voluit Alexan. in conf. 182. num. 2. vol. 5. Guliel. Bened. in repet. c. Raynuntius in verb. Adieſt. c. impuber. num. 88. de teſtam. Ioan. de Imolin. c. quia impreſſi ext. de teſtam. Treutler. diſput. Selectæ. par. 2. diſputat. 20. Theſi. 3.

OBSIDES, & qui apud latrones capri decinuerunt, teſtamentum facere nequeunt, *l. obſides. 1. l. qui à latronibus. ff. de teſtam. S. final. inſt. quibus non eſt permiſſi. facere teſtam. breuiter Nicol. Vogelius in Methode iuris ciuilis. lib. 9. cap. 7. Flaminius Chazaris in decif. Genueſi. 92. num. 5. qui dicit capto apud latrones, & piratas poſſe teſtamentum facere. Sed ego differentiam in capis apud piratas, Turcas, & mauros ſicis non tribuere reſtendum, cum ſerui remaneant.*

55 **PRODIGVS**, & is, cui † bonorum adminiſtratio interdita eſt, teſtamentum facere non poſſet, & ſi fecerit, non valere inquit † l. prodigus in lit. cui 18. C. de teſtam. S. item prodigus. Iuſt. quibus non eſt permiſſi. facere teſtam. Iul. Cle. de teſtam. q. 33. Ferdinan. V. q. controuer. illuſt. lib. 1. cap. 17. Michail Craſſ. de ſucceſſ. S. teſtamentum, q. 22.

DECLARA, vt nec etiam ad pias cauſas prodigus † teſtari valeat, nec teſtamentum ab illo factum valebit, vt voluit Alex. in conf. 18. num. 6. vol. 5. Emanuel. Suarez. in Theſauro recepti. ſententiarum. S. teſtamentum, nu. 18.

57 **DECLARA**, quòd teſtamentum † illius, cui in iudicio, tamquam prodigo curator datus fuerit, nullum erit, *Rata in antiquis, in decif. 866.*

CÆCVS naturaliter, vel caſu orbatus utroque lumine, non poſſet teſtamentum facere, niſi ſecundum communem obſeruationem, coram ſeptem teſtibus, & coram Tabellione, ſi in loco inueniatur, vel alio illius loco, vt diſtinctus de claret ſuam voluntatem, tum quoad hereditatem, l. p. 1. & omnia in ſcriptis reducantur, quod probat Iuſtinianns in S. cæcus. inſt. quibus non eſt permiſſi. facere teſtam. vbi optime Accuſ. in verb. cæcus, & in verb. per obſeruationem, & notat Decius in l. hac conſul. ſiſſima. S. ex imperſiſſo, C. de teſtament. Bartholom. Socini in conf. 163 in princip. vol. 2. Alex. Anton. Natta in conf. 210. num. 3. vol. 1. Nicol. Herrens in decif. Burdegal. 210. num. 70. quos reſcit, & ſequitur Iul. Clarus, in S. teſtamentum, q. 17.

59 **DECLARA** teſtamentum † cæci nullius eſſe valoris, niſi ab hæredis inſtitutione initium au-

spicitur, *vt ex Petro, Cyno, Riccardo Malumbré, Jacobo Butrigario, Raybal, Philip, Dec. in lib. consultiſſima, num. 7. C. qui teſtam facere poſſ. Angel. in d. §. c. c. in ſi. quib. non permitt. facere teſtam. Barthol. Capel. in caſel. 128. Joan. Diſc. Duran. de arte teſta. titol. 1. caſel. 8. Boland. à Valle in conſ. 82. num. 12. vol. 1.*

60 **CONTRARIUM** ꝑ tenuit *Bal. in d. l. hac conſultiſſima, num. 6. qui dicit illum ordinem non continere cauſam formalem, ſed modum teſtandi veteribus viſitatum, eſt autem ordo generatiſſim. ſublatuſ, quem ſequuntur ibi Caffrenſ. num. 5. Alex. num. 17. lat. num. 1. Boland. à Valle in d. conſ. 82. num. 16. vol. 1.*

61 **SVRDVS, ET MVTVS** non ꝑ faciunt teſtamentum, intelligendo de ſurdo, qui omnino non audit, & de muto, qui nihil eloqui poteſt, non de illo, qui tardè loquitur, vel ſi teſtamentum fecerint, & poſt modum aduerſa valitudine, ſurdi, vel muri eſſe. ſi ſine teſtamento validum erit, habetur in *L. qui in poſſeſſe, §. iordas. ff. de teſtam. §. item ſordas. in ſi. quib. non iſt permitt. facere teſtam. ſimi-*

62 *liter ꝑ valet, ſi licentiam à Principe obtinuerint. L. ſimutis. 7. ff. ad. ſu. de eo autem, qui primis hæredibus nominariſ, obmuerit, ꝑ quid faciendum ſi de creuerunt diuerſimodè, in l. ſi quis teſtamen-*

63 *64 num. 25. ff. cod. tit. Quid autem ꝑ in teſtamento militis, ſurdi, vel muto diſtinguendi caſus erunt, in ſextum in libro militari. 4. ff. de militari teſtamen. l. Diſcretis. C. cod. tit. 5. Quinimo in ſi. cod. tit. 65 Militum ꝑ teſtamentum multa habent privilegia, de quibus in dictis titulis, de his agit *Int. Clarus in §. teſtamentum. q. 15. q. 16. Andreas Fachin. controuer. iuris, lib. 8. cap. 39. ver. ſternum argumentum, & ſeq. Benediſt. Caprain conſ. 127. & in conſ. 129. de mu-**

66 *67 torum ꝑ & ſardorum teſtamentis plura notat Hieronym. Treutler. diſſintas. Seſſell. parte 2. diſpoſas. 10. Theſ. 3.*

AQVÆ, ET IGNIS interdictione puni-
67 *ti, teſtamenti ſactionem ꝑ non habere, nec illud ante interdictionem valere, dixit Iriſconſultus, in L. eius, qui apud. 8. §. ſi cui aqua. ff. de teſtam. & habetur in l. 1. §. q. quibus. ff. de lega. 3. Marcus Mantua ſi famulari. §. publicorum num. 6. quæ autem eſſet hæc pena aquæ, & ignis interdictionis, nullibi (vt videretur) declaratur Iuriſconſulti, neque Docto-*

68 *69 res ꝑ noſtri, proinde ego illam declarari ſtudui, ex diuerſis ſcriptorum traditionibus, fortè illas muniendo, varijs non contemnendis rationibus, quas videri poſſe à ſtudioſis arbitror ex noſtris commentarijs de Magiſtratu editiſ lib. 2. cap. 8. num. 108.*

70 **DEPORTATI, RELEGATI** ꝑ in inſulam, quantum ad deportatos in inſulam, teſtamentum facere nequeunt, *Item qui. §. inſulam. ff. de teſtam. l. ſi quis filius. 6. §. cum qui deportatur. ff. de iniuri. rup. & urit. teſta. l. 2. §. cum ſat. ff. de panis*

inierd. & releg. l. 2. §. q. quibus. ff. de legat. 3. quàm

71 *72 penam non eſſe vſui ꝑ dixerunt Albert. Ganam in tract. de Maleficijs, de ſuſſi. an. 1. Int. Clar. in præſ. crimin. 67. num. 9. Jacob. Menoch. de arbitrar. iudic. 73 queſt. lib. 2. caſu 33. 0. Quod verum ſi non eſt, nã ſi*

74 *mus in inſula Ponti deportatum ꝑ Ouidium Poetam celeberrimum, & à Leone Armeno deportatum Sanctum ꝑ Theophanem inſulam Samotraciam, & Pontianum Summum Pontificem ab Alexandro ꝑ Severo Imperatore in inſulam Sardiniam, vt teſtantur Platina in eius vita. & in*

75 *76 hoc Regno Neapolitano ob inſularum ꝑ abundantiam deportationem vſui eſſe, vt teſtantur Ludovic. Carverius, Petrus Follerius in eorum operibus, Anton. Cappys in diſſ. Neap. 153. Vincen. de Fran-*

77 *78 chis in diſſ. Neap. 140. & ita poſt Joan. de Imol. in cap. quia ingredituribus, ſub num. 30. de teſtament. Robert. Marans in l. 1. ꝑ poteſt. num. 127. ff. de acquir. hæred. & vult Int. Clar. in diſſo §. teſtamentum, q. 2.*

79 *79 in principio vero ꝑ ad relegatos eſt text. in diſſo l. cum qui ſequitur Int. Clar. in diſſo q. 2. verſ. ſi relegati autem, quoad deportatum non poſſe ꝑ concedere teſtamentum poſit Vincen. de French. in diſſ. Neap. 501. num. 2. dicit quòd ſi pendente appellatione, id fecerit bene erit ibi, quòd ſi appellatio fuerit deſerta locum non habebit.*

DAMNATUS AD MORTEM capi-
80 *80 taliter teſtamentum facere non poteſt, ꝑ nec antea factum valet, ſed ſi prolata ſententia appellauerit, teſtamentum factum ſuſtinebit, ita notatur in l. qui à latronibus, 13. §. ſi quis capitalis. ff. de teſtament.*

81 *81 Non poſſe ꝑ autem teſtamentum facere eiſe communem Doctorem opinionem, voluit Bal. in l. ſi. ſm. an. 15. C. ſi à non ſcrip. iud. quem reſert, & ſequitur Auguſt. de Bonifaciiſ in apoſtoliſ ad Angelum in tract. Maleficijs in verb. & ibi caput num. 20. 23. quos ſequitur Int. Clarus in §. teſtamentum. q. 21. his addo à nemine allegarum Benediſt. Caprain in conſ. 77 num. 8. ſcribit Matthias Colerus in diſſ. German. 34. num. 6.*

DECLARA tamen, quòd licet ſic de iure caueatur. Nihilominus etiam condemnatos de-
82 *82 pitandos poſſe teſtamentum ꝑ facere, & hæredes capere eorum bona, dummodo non ſint conſecranda, vt ex leone de Imola in c. quia ingredituribus, ſub num. 30. de teſtament. quem reſert, & ſequitur Mart. Antimus Naſſa, in conſ. 177. num. 4. vol. 1. voluit Int. Clar. in diſſo q. 21. Matthias Colerus in diſſ. German. 34. num. 6.*

DECLARA ſecundò prædictam conſuſo-
83 *83 nem procedere, ſi condemnatus ꝑ fuerit præſens, & in eius præſentia, ſecus ſi fuerit in abſentia eiſa facta condemnationi, quia tunc teſtamentum ab eo factum, valebit, vt ex Ant. Sed hodie, C. de donat. inter vir. & vxor. voluit Bartol. in diſſo l. ſi quis. §. 1. ff. de teſtament. quam ſequitur Benediſt. Caprain in diſſo conſ. 77. num. 19. 20. Verum id dicit procedere & 84 ꝑ in bannitiſ noſtri temporis, & in condemnatis, & 85 & fori iudicatis in hoc Regno Neapolitano ꝑ per conſ. Tit. Regni incip. penam eorum, & per alia iura, & Prag-*

Præmaticas, per quas ubi habet locum bonorum confiscatio, ambigua erit, perex, quæ dicta sunt in præcedenti declaratione, quod nunc non refoluo, cætera vide apud Iulium Clarum.

DECLARA TERTIO in Hispania se-
86 cus esse, nam in condemnationis ultimum supplicii opo-
test testamentum facere, istud cauetur, l. 4. *Tauri*,
ut meminit *Didacus Conar*, in rubr. de testamen. nu-
me. 27. par. 3. *Ferdinandus* aliquis, de successum crea-
tion. §. 2. num. 1. *Ludov. de Molina* de Hispanorum pri-
mogem. lib. 4. cap. 12. & nouissimè illos referens *Di-
dacus Spino* in Speculo testamenti. in Gloss. rubr. cap. 4.
num. 4. §.

DECLARA QVARTO, damnatum ad
87 mortem, nec ad pias causas testari posse, dicit
Abbas Pauern, in rubr. de testam. num. 11. *Alexan. in
conf.* 182. num. 6. vol. 5. *Emanuel Suarez* in *Theaur.*
recept. sent. §. testamentum, num. 21.

DAMNATVS ob earum famosum, accu-
88 satus, vel conuictus ex illa inuria, testamentum
facere non potest, *Lucius*, §. fin. ff. de testamen.

DAMNATI ad bestias, ad gladium, & in
89 metallum, aliaque penas, quæ vitæ et adimunt,
testamentum irritum erit, ut in l. si quis filio, 6. §. 5.
Sed, & si quis, ff. de iniuria, rapto, & irroto testamen-
to. Sicut autem in istis penæ, ad bestias, ad gladium,
ad metallum, & alia plenius, quàm alius declara-
ui in commentariis de magistratum edictis, lib. 2.
cap. 8. per totum.

FVRIOSVS, & mente captus, testamen-
90 tum facere non potest, factum fuerit antequam
esset furiosus, vel cessante mentis compositione,
l. 2. filiusfamilias, l. 6. §. Marcellus, l. in aduersa. 17. l.
qui testamento, 20. §. nec furiosus, ff. de testam. l. 1. §.
si quis autem testamentum, ff. de bonor. poss. secund.
Tabul. §. furiosus, in ff. de curat. furios. Bald. in l. 2. C.
de cur. furios. Petr. Ros. in decis. Lituanica, 2. num. 109.

Valens vel *Regens* in conf. 31. num. 50. Qui autem,
91 & quando dicatur furiosus et mente captus, de-
mens, apens, & alijs modis, *Andreas Alciat*, *Paret-
go*, lib. 2. cap. 16. *Iacob Myfinger*, in d. §. furiosus *Ante-
Gamma* in decis. *Luffian*, 302. num. 3. scripti plenè
92 in conf. ... cent. 2. add. tex. in l. furiosum, C. qui test.
facere non poss. Bart. in l. 1. num. 16. C. de Sacros. Eccl.
Hieronym. Grauius in conf. 30. num. 33. *Iul. Clarus*, in §.
testamentum q. 5. vers. ff. de infuriosis, *Conarru*, in
Clem. Si furiosus de homicid. *Iosaphas Ludovic*, in de-
cis. *Persus*, num. 13. *Plene Boer*, in decis. 23.

DECLARA, ut furiosus, nec etiam ad pias
93 causas testari valeat, ut concludit *Hieronym. Gra-
uius* in conf. 30. num. 32. vol. 2. *Emanuel Suarez* in
Theaur. recept. sent. §. testamentum, num. 19.

DECLARA SECVNDO si tempore
94 testamenti fuisset sane mentis, quia testamentum
erit validum, sed debet probari *Camillus Salernus*
in consuetud. *Nespoli*, si moriatur, de success. ab inte-
stat. in add. incip. *Oliva* dictum in fol. 78. sequitur *Thor-*
in *Compendio* decis. Neip. §. testamentum furiosus, de
Cardinal. *Oliva*, decis. *Roman*, 173. num. 8. vol. 2.

EXCOMMVNICATVS an possit tes-

tamentum facere? quod non habeat testamenti
factionem, & hanc opinionem tenuit *Gloss.* in cap.
de excom. in verb. & testando, de sens. excommuni-

96 in 6. rationem reddit, quia in excommunicatus se-
paratus est a communione Ecclesie, & separatus
ab Ecclesie communione interdicitur omne bene-
ficio a legibus proveniens, prout est materia tes-
tamentaria, ut diximus supra sub eodem titulo, vers.
irrogentium, num. 9. & hanc opinionem dicit *Gloss.*
tenuisse *Hostiensis*, & alios antiquos Canonistas, ut
dicit *Albericus de Rofate*, in l. 1. num. 4. ff. de hered. in illis.

CONTRARIAM tamen sententiã, quod
97 excommunicatus potest testamentum testari, ex quo nullibi,
nec per ius Pontificum declaratum fuit, in omni-
bus casibus excommunicatus testamenti factionem
habere, nam quando id voluerit iure Pontificia
declaratur, ut patet ex e. si quis, in prima de penis,
num. 6. dum loquitur de occidente Cardinali in,

98 quem in excommunicatus declarat, & intelligibi-
lem, ergo in alijs casibus, si voluerit, declarat, sed
non declaravit, ergo nolit. Vnde ad istud al-
ludit *Accursius* in §. fin. in verb. ex lege *Cornelia*, in
fin. quibus non est permixtum, facere testam. ubi enume-

99 rat decem, & octo personas, quibus non est per-
missa testamenti factio, inter quos non enumeratur
excommunicatus, ergo non prohibetur. Et hanc o-
pinionem tenuit Bart. in l. si quis autem, ubi *Frane-
Arctius*, ff. de testam. sequitur *Abbas*, *Pauern*, in rubr.
ext. de testam. num. 5. *Dominicus*, de Sancto Genesio. &
Philipp. Francus in dicto. d. decernimus. Idem *Frane-*

Arctius in rubr. de testamen. in 6. *Andr. Barbas*, in c. quia
ingredientibus, in fin. de testam. *Angel.* de *Arctius* in
dicto. §. fin. sub num. 10. in fin. quibus non est permix-
tum, facere testam. *Stephan. Bertrand*, in conf. 41. num. 1. in
conf. 72. incip. *visib.* lib. 2. par. 2. & in conf. 227. num. 1.
12. lib. 2. par. 1. *Corn. in conf.* 180. vol. 4. quos refert,
& sequitur *Iul. Clarus* in §. testamentum, q. 2. 4. *Anton.*
Gabr. comm. opin. lib. 4. titul. de testam. conclus. 1. *Nar-*

sin. *Nauar.* in Summa. *Conseffor*, cap. 27. num. 36. *Pe-*
trus Duem in regul. 272. & alij relati ad *Didaco Spino*
in Specul. testam. Gloss. rubr. part. 1. in fin. *Iean. Ba-*
pista a Colla de remedij subsidij, 2. remedio. 128.
num. 8.

SPVRIVS testamentum testamentum potest
100 nullibi enim prohibetur, ut testam. tit. *Clarus* de
testamentis, q. 3. in princip. *Iean. Gallus*, q. 81. quæ
refert *Renatus Choppin* de *Demanio Francia*, lib. 1.
titul. 11. num. 3.

EOSDEM NATVRALES, ET SPVRIOS,
nec ex testamento, nec ab intestato succedere pos-
101 se in bonis parentum, nec aliqui eis relinqui,
aut. ex complexu, C. de intest. sup. ut habetur, in
Aut. licet, in fin. C. de naturalib. filijs. *Anton. Cosset.*
in singul. *Spurius non succedit*, *Carolus de Griffo*,
Regalium Francia, lib. 1. iure. 7. vers. perit. *Paret-*
Andr. *Alciat*, lib. 4. *Paretgo*, cap. 5. *Petr. Duem* in regul.
366. *Roies*, de success. cap. 20. *Iohannes Cephal.* in conf.
358. num. 4. vol. 3. *Iosaph. Ludovic*, in decis. *Persus*,
18. num. 13. & ego dixi ad *Bedum* in Specul. Prin-
cipum, rubr. 7. littera K. quos allegat nouissime *Pe-*

115 Cenedo Collecta, iuris Canonici, cap. 168. num. 2.
Dixit autem Bartol. in l. i. §. de iur. ff. de his quib. ut
indign. Hippolyt. de Marfil. in singul. 143. Decius in
conf. 288. & voluit. Indus Clarus de Testamentis,
q. 31. vers. Regulariter quidem, ad quæ concurrit,
quæ dixit D. Augustinus in libro questionum super
Leuiticum, cap. 77. lege DEI (inquit) constitutum est,
102 ut quicunque nati sunt i in ex incestuoso coitu, nec
filij reituerentur nec pariterbus succedant, & habe-
rent in e. quid est 35 q. 7. Rolandus à Valle, in conf. 74.
column. 1.

AMPLIATUR nec statutum valere in con-
103 trarium, Ioannes t. Royas de successione. in dicto cap.
20. num. 12. dicens, nec non valet statutum, aut con-
104 fuerudo habitans tales spurios t ad patris suc-
cessionem. Quod & voluit Bartol. & Francisc. Are-
stin. in Testamentis fictis, §. de testam. Gualim. Be-
nedict. in Rep. c. Raynatus, in verb. Raynatus, num.
38. de testament. Petrus Denuas in dicta Regul. 366.
Ampliatum 1. Altare. Antonius Natta in consil. 619.
num. 15. col. 3. Ioan. Lopez de Palacios Rubio de Do-
nationibus, inter vir. & uxor. in c. per vestras, Nota-
bil. 3. §. 10. num. 12. Gaspar Caballin. Mellelog. 767.
Ioan. Petrus Sordus de alimentis, titul. 1. quæst. 13.
num. 6. & quæst. 25. num. 16. 17. 20. Nicolaus Boer-
in decisio. Burdegalensi 27. num. 9. Petrus Cenedo
in dicta collectanea 163. sub num. 2. idem Nicol. Boer-
in consuetud. Burcens. titul. De cessatione concernans
testam. §. 7. column. 2. vers. sed an valeat, Petrus Re-
buff. ad Comit. Galia, tomo 2. titul. de liber. Natu-
rali. articuli. 33. §. 1. num. 6. Ludovic. Roman. in con-
sil. 102. sub num. 2. Augustin. Berons in consil. 164.
numero 10. column. 2. Hieronym. Gabriel, in consil. 140.
numero 25. column. 1. quod contra opinionem Car-
105 dinalis Palestris ego laus kriji t in Commem-
tarys de Magistratum editis, lib. secundo, cap. sciendu-
do, num. 38. usque ad numerum 46. nouissime mul-
ta congerit Ioan. Petr. Sord. de alimentis, titul. 1.
q. 10. num. 3.

QVOD NATVRALES, Spurios, &
incestuosos adest aliqua differentia, de qua non est
hic locus proprius, sed dicam in loco suo peculiari
de Nothis, & spuris, & illorum legitimatione, si
DEO placuerit.

INTELLIGE PRIMO, quod de iure
canonico naturalibus, & Spuris debentur a paren-
tibus, & illorum bonis alimenta, vt habetur t per
c. cum haberes, in fin. extr. de op. qui duxi in matri-
monio, quam post. per adult. vbi Gloss. Abb. Panormis.
num. 4. Idem Panorm. in cons. 50. & in cons. 115. col. 2.
Decius in consil. 311. num. 4. Augustin. Berons in consil. 165.
num. 13. col. 2. Carol. Ruin. in consil. 124. num. 8. col.
1. Marcus Secu. Inuor. in consil. 130. num. 3. col. 2.
Iacob. Aruoch. in cons. 60. num. 6. col. 1. Barthol. de
Cessat. in consuetud. Burgundia, rubr. 8. §. 3. in Gloss.
in Verb. Iesu Christi, num. 7. Anton. Gabriel. commun.
opin. lib. 6. titulu de alimentis, conclus. 1. num. 2. & 7.
Hippolyt. de Marfil. in singul. 358. Syluester de Prier.
in summa, in Verb. filij, numero 4. vers. Tertius est.

Summa Decisionum Tom 111.

Petr. Duen. in regul. 366. limitat. 4. & regul. 367.
Cardinal. Palestris de Nothis, & Spuris, cap. 45. nu-
mero octauo, Ioan. Lopez de Palacios Rubio, in repet.
cap. per vestras, in rubric. §. 50. numero 27. Matthe.
Mattheus, in notab. 147. Ioan. Newizan. in Sylua nu-
ptiali, lib. 3. numero 27. Cardinal. Atlantica de cano-
nicis, vltim. voluntas, lib. 10. titul. 4. numero 10. Petr.
Plaza in Epistolam de testam. cap. 41. numero 21. Anton.
Gomez in l. 9. Tauri, numero 37. Petrus Nicol. de
Zins, de contract. iunil. de Matrimonij. §. de Naturali-
bus Matrimonij, numero 15. Ludovic. de Molina de Hi-
spanor. Primogenij, libro secundo, capitulo 15. numero
42. Asean. Clementin. de Patria potestate, capitulo 5.
numero 37. & Effectus 17. numero 58. Hippolyt. Bo-
naiffa in tractat. de Acquisit. Canonice, conclusio. 2.
Marcus Anton. Marfilus Archiepiscopus Salerni-
tan. in tractat. de Eccllesiasticis reddit. origine, & iure
parte 3. cap. 32. numero 6. Roland à Valle in conf. 34.
num. 42. 47. volum. 1. & in conf. 4. num. 5. col. 2.
Alfonf. Hueda de Benefic. compati. & incompat. vbi
parte 1. capitulo 19. num. 4. Petr. Bernardus in decis.
Bonon. 22. numero 1. Ioan. Petr. Sordus de alimentis,
titul. 1. quæst. 10. num. 5. Thom. Graunus in consiliis
33. num. 1.

SVBINTELLIGE supra dictam opinio-
nem Canonice seruandam esse, propter summam
107 æquitatem, etiam in foro laicorum, t & profano,
vt tenuit Abb. Panormitan. in dicto c. cum haberes,
numero 5. & alios allegans. Ioan. Newizan. in dicta
Sylua Nuptiali, libro 3. numero 25. Ioan. Francis.
Ripa in l. i. §. inquam, num. 68. G. de Kenocan. diuit.
Gualim. Benedict. in Rep. c. Raynatus, in verbo & uxo-
rem nuncie Adelasam, numero 123. de testam. Marc.
Anton. Natta in consil. 108. numero quarto, volum.
primo, Iacob. Mandell. in consil. 44. Benetund. in
dicta decis. Bonon. consil. 22. Roland à Valle in tracta-
to de Lucro dotis, quæst. 94. Asean. Clementin. in dicto
Effect. 17. numero vicesimo, Cardinal. Palestris in di-
cta tractatu, capitulo 47. Anton. Capic. in decis. Neo-
poli. 64. numero 2. quos sequitur alios reitens Sor-
dus in dicto tract. de aliment. titul. primo, quæst. 10.
num. 7.

NEC POSSE patrem naturalem prohibere,
quod talis filius spurius non alatur, vel quod tali
108 filio non dentur alimenta secundum sententiam
Baldi in l. id quod pauperibus, numero 38. C. de epis.
& clericis. quia sequitur Sordus in dicta quæst. 10.
109 numero octauo, Alimentorum enim præstatio, t
atque educatio iuris naturalis esse nemo negabit,
quod nec ipse Iustinianus Imperator negare po-
tuit, dum inquit. Hinc Maris, & femine con-
iunctio (quam nos matrimonium appellamus) hinc libe-
rorum procreatio, & educatio. vt in prin-
cip. insunt. de iure Naturali. Gen. c. 1. ubi,
quod possem ex pluribus corroborare, sed omitto, quia
patribus, qui similia faciunt, æqualis pæna non est,
vt præstent suo sanguini alimentum. Quia, D.
Hieronymus in Epistola ad Rufinum, Nasci (inquit)
110 de Adulterio non est t eius culpa, qui nascitur,

KK

fed

sed illius, qui generat, de quo habetur in c. *Nafsi* 56, *Disfinit.*

DEBILITATA, quinimmo antiquata videtur ex prædictis Iustiniani Imperatoris constitutio, qui ꝑ mandavit, non dari alimenta illis Spurrij, & incestuosos, qui nati sunt ex illis, cum quibus esse non poterat matrimonium, sed tantum ex ijs, qui essent solutus, & soluta. vt habetur in *Authent. quibus modis natural. efficiant legitimi*, §. *ultimasi quidem*, dum sic loquitur, vltima si quidem nos pars
112 ꝑ legis eruperat, vt ipsa competentem fulcipiat ordinem, & enumeremus, qui neque ipso naturafium nomine digni sunt. Primo quidem omnes, qui ex complexibus (non enim hos vocamus nuptias) aut nefarijs, aut incestis, aut damnatis procefferit, isteneque naturalis nominatur, neque alendus est a parentibus, neque habebit quoddam ad præsentem legem participium. Accusos ibidem, in glossa,
113 in verb. *Participium ꝑ nobilitate*, optimè declarat istam Iustiniani prouisionem, & sententiam, istos incestuosos, & nefarios filios, patrem non tenere a lere, nec illis alimenta præstare, tenet *Bartol. in consil. 19. incip. Dominus Dominicus*, volum. 1. vbi loquitur de filio sacerdotis ꝑ nato durante Sa-
114 cerdotio, cum nati ex faccedito sint cæcæti ꝑ magis odiosi, vt ex *Angelo in consil. 41. numero 7. Ioanne Cephalo in consil. 3. 10. numero 16. volum. 3. Cardinal. Patotho in tract. de Nefitijs, & spurjs*, cap. 16, numero 16. post *Bald. in auten. ex complexu*, in princip. C. de lucit. Nupt. & Ludovic. Sordum, in tract. de legitimat. col. 9. vers. quarto quartus. retulit *Sordus de alimentis*, titul. 1. quest. 10. numero 29. & 28.

VT CVMQVE tamen concludat Impetator, & sequantur Doctores contra filios incestuosos, & nefarios, tamen omnimodo sequenda est
116 dispositio ꝑ iuris Pontificij in dicto c. cum haberes, vt illis alimenta debeantur, cum sit equior, & istam opinionem amplectendâ fore dixerunt alij allegati per Ioannem Lopez de Palacios in dicto c. per vestras,
117 notab. 3. §. 10. numero 14. de donat. inter vir. & ux. Ioan. Baptista Caccialup in Rep. si qua illi sitis, numero 71. qui dixit mirari de verbo *Bartol. lousè* quia assertur incestuosus natus à fratre Petro. & voluit *Nicol. de Vall. in tract. de success. ab intestat. parte 1. principal. Decet in consil. 61. in fin. vbi loquitur*
118 de filio nato à moniali. *Fortun. Garcias in tract. de vitius sine lris casul. & Canon*, numero 78. *Palacios in dicto tract. capitulo 46. numero 5. Petr. Duen. Regul. 367. nu. 5. Panorm. in dicto consil. 50. volum. 2. Didacus Censar. in Epibom. de sponsalibus*, §. 6. in princ. quos refert, & sequitur *Sordus in dicta*, quest. 10. mem. 28. si nem ista opinio non auerederetur, & denegarentur istis incestuosos, & spurjs alimenta,
119 necerentur, & succederet ꝑ mille homicidia, quod euitandum fore arbitror.

INTELLIGE SECVNDO, tunc demum ipsi Spurrij deneganda fore alimenta, quando, ex illorum arte, vel operibus, aut aliunde vt

119 uere ꝑ possent, puta ex aliquo officio, vel beneficio, vel ex bonis aliunde quæstis, argum. l. si quis à liberis, §. *sed si filius*, ff. de liber. agn. scindis, l. fin. §. *ipsum autem filium*, C. de Bonis qua liberis. vt voluit *Bald. Nunez in tractat. de causis. parte prima, priuilegio 161. columna secunda*, *Baldus maior. in l. vni. ca. §. sed si filius*, C. de Latin. liberis. *Anton. Mensius in auten. Res qua*, numero 74. C. commun. de legat. Didacus Censar. de sponsal. parte quarta, secunda pars, capitulo octauo, §. sexto, numero sexto, *Lud. de Molina de Hispanor. Primogenys*, libro secundo, capitulo decimoquinto, numero 64. *Alexand. in consil. 74. numero quarto*, volumine secundo, *Palacios Rubio*, in dicto cap. per vestras, *Notab. 3. numero vigesimatercio*, numero septimo, *Ayam. Crancina in consil. 199. numero primo*, in consil. 200. numero decimo, *Andr. Tiraguel. de Nobilitate*, capitulo vigesimo, numero 104. & in tract. de Primogenitur. capitulo 75. numero secundo, *Francisc. Borjai. in consil. 83. numero secundo*, volumine primo, *Ioan. Garz. de expensis*, & meliorationibus, capitulo quarto, numero 54. *Anton. Gabriel. cum apm. libro sexto, titul. de Alimentis*, conclusionem prima, numero vigesimoquinto, *Roland. de Vall. in consil. 4. numero 3. in consil. 5. numero 5. volum. 2. & alij*, quos allegat *Petr. Cenedo Collect. lris Canon. pars 2. cap. 168. sub nu. 5.*

MONACH an ꝑ testamenti factionem habeant? Habemus in promptu Regulam decidendam, quod testari minimè possint, vt in *Auten. ingressi*, & *Aut. si qua mulier*, C. de Sacros. Eccles. in Aut. unde illi textus sumpti sunt. Sed pro intelligenda optimè materia distinguenda sunt plura tempora, scilicet, Antegressum, in ingressu, & post professionem.

ANTE INGRESSVM monasterij posse
121 de suis bonis ingredientem testari, & de suis ꝑ rebus disponere posse notatur, in §. *illud quoque ibi* (licentiam habere filijs vii) in *Aut. de Monachis*, & quando antereigionis ingressum, licet religionis
122 contemplatione id faciat, testari tamen ꝑ poterit, etiam non seruata solemnitate iuris communis. vt voluit *Bare. in aut. si qua mulier*, sub numero 7. C. de Sacros. Eccles. 3. & communem esse opinionem voluit *Deci. in consil. 1. sub numero tertio*, quos sequitur *Iul. Clarus de Testamentis*, quest. 28. versio. & prima. Nec videret istud habere dubium, quia ante
123 ingressum laicus ꝑ dicitur, non monachus. Quinimmo diebus proximis in hoc mense Martij, cum Dominus Iulius Mellis de ciuitate Melphij
124 eruditissimus ꝑ Doctor, vellet ingredi Religionem Theatinorum scilicet testamentum, in quo reliquit fratri suo duceat tres mille, cum comminatione, quod exequeretur Testamentum statim facto per illum ingressu, ꝑ legatarijs adiit Magnam Curiam Vicarie, & causa mihi commissa, vti iudici eiusdem Magnæ Curie, facta causæ relatione in Aula, siue Rota illius, fuit cõmuni voto
125 ꝑ decim. q. exequeretur testamentum, & ponatur in possessionem, concurrentibus Camillo de la Ratha,

Ratha, & Marco Morrescha Iuriconsultis Doctif-
 126 simis Iudicibus † eiusdem, & collegis meis, quod
 firmabam etiam auctoritate *Benedicti Capra*, in
 127 *caus. 83. nu. 1. 2. 3.* dum dicit, testamentum factum
 ante ingressum religionis minorum † Sancti Fran-
 cisci, cum ingrediens in illa sit mortuus mundo, per
 ingressum tamquam per mortuum, testamentum
 antea factum confirmatur. Aut secundum distin-
 ctionem *† alijus in dicta Aut. si quia mulier*, quod
 128 si testamentum † ante ingressum factum fuerit in-
 iurium religionis, & monachismi mentio facta fuerit,
 tunc per religionis ingressum, testamentum non
 rumpitur. Secus verò si monachismi non memine-
 rit, quòd tunc testamentum rumpitur, non secus ac
 posthumi agnatione, sequitur *Ferdinand. V. off. Con-
 s. 1. 1. lib. 3. cap. 103. nu. 3.* qui remittit
 se ad *Didacum Comar. cap. 2. n. 4. de testam.* quos re-
 fert *Ioan. Fichard. ad Villalobos, opin. com. §. mona-
 chus, sub nu. 3. 14.* & Bartoli opinionem in dicta *au-
 ten. si quia mulier refert Vincent. de Franch. in decis.
 Neap. 42.*

INGRESSVM tamen factio, & assumpto habi-
 tu, aut emanationem professionis, dicitur Noui-
 129 tius, † qui potest testamentum facere, vt voluit
*Archidia. in c. Beneficium, n. 1. de regularib. in 6. Ho-
 stiens. in summa, tit. de testamētis, §. quis possit,*
vers. idem puto. Idem Archidia. & Philipp. Franc.
in c. 2. de Regul. in 6. Idem Hostiens. Ioan. Andr.
Panormis. Ioan. de Imol. Ioan. de Amensis in cap. 2. de
testam. quos ibi sequitur *Didacus Comar.* Nec mi-
 rum, quia Nouitius retinet omnium bonorū etiam
 130 Feudaliū † dominium, vt voluerunt *Martin.*
Laudisii, & Praposi. in c. 1. §. qui Clericus, si de Feud.
 131 *fuerit controvers.* Ideo † Nouitius non dicitur verè
 monachus, & statim, ext. de Regularib. Hostiens. in
*summa de testamētis. §. 1. vers. quis possit facere testamē-
 tum. Lapus in Allegation. 25. nu. 3. Philipp. Franc.*
in Rub. de testamētis, num. 66. vers. secunda limitat.
Lud. de Molina, de Hispanor. Primog. lib. 4. capitulo 9.
num. 39.

POST INGRESSVM, & professionem fa-
 132 ctam in monasterio, & religione, quo † tempore
 dicitur verè Monachus, & is est, qui non potest tes-
 tamentum facere, vt diximus per notata in *authen.*
ingressi, & aut. si quia mulier, C. de Sacros. Eccles. &
 sic de iure ciuili, ac etiam de iure canonico, in c. *quia*
ingredientibus, c. per laicum, & si quia mulier 19. q. 3.
 quæ est registrata in Canonem ex dicta authenti-
 ca. Et hanc materiam optimè tractauit *Napodanus*
Sebastianus, in consuetudine Neapolitana, §. quis, vel
si quia, num. 256. tit. de success. ab intest. Martinus
Nannar. in tract. de Regularibus commensur. 2. num.
43. 44. Iul. Clar. de testamētis, quæst. 28. Idem Nan-
nar. in summa Confessorior. cap. 27. num. 270. Sylas-
ter de Prieris, in summa in verb. Religio 3. num. 24.
Andr. Tiraguell. in Rep. l. si inquam, in verb. susce-
perit liberis, num. 45. C. de Renoc. Donationib. Lud-
mic. de Molina de Hispanor. primogenijs, libro 1. ca-
pitulo 9. numero 35. Bernardus. Alijus in collecta-
nō 40.

Summa Decretorum Tom. III.

VSVRARIJ ita demum admittuntur si sodo-
 133 nē de † restituendis vsuris caueant, & sic testen-
 tur iuxta text. in c. *quamquam de vsuris in 6.* quod
 acceptum cauit *Didacus Comar. Variar. Resol. lib.*
3. cap. 13. Iul. Clarus, in citato tract. de testam. quæst.
26. & in practica criminali in §. vsura, vers. Item v-
 134 *surarius, quæ dicunt procedere in † vsurario mani-*
 festo, vbi habetur, quis dicitur vsurarius mani-
 festus, de quo longius egi in *caus. decur. 2.* Sed quo-
 ad vsurarij testamentum alijs non valere dixit
Didacus Spino in Specul. Testamentorum in Gloss.
Rubrica parit decimateris, numero 23. 24. cum pluri-
bus segg.

LYSORES taxillorum, & aliorum ludorum
 135 prohibitorum in illi Regno † Neapolitano per
 cons. incip. *Mores dissoluti.* Infames sunt, & à testa-
 menti facione, & à testimonio ferendo excludun-
 tur. *Thomas Grammatic. in decis. Neapol. 40. num.*
6. 7. quoad ludorum materiam ad satietatem, &
 vtilitatem plenius, quam alius scripsi in *Commen-*
tarijs de Magistratu aduoc. libro 3. capitulo 21.
numero 57. & per totum. Quoad conclusionem,
 non procedam vtiliter, quia totus Mundus vi-
 detur corruptus, & hæc si seruarentur, etiam
 Dominos graues includeret, conclusio ideo repe-
 lenda.

CLERICVS autem, siue Prælatus de bonis
 136 patrimonialibus potest testamentum † facere, pa-
 trimonialia dicuntur bona, quæ illi obenerunt à
 patre, matre, vel prædecessoribus, aut etiam ex il-
 lius industria, & laboribus, & de illis testari po-
 terit, cap. 1. extra de testam. c. *Episcopi, c. manifesti a-*
ntem 22. quæst. 1. c. placuit, c. quicunque 12. quæst. 3.
c. sacerdos, c. quicunque 12. q. 4. c. nulli dubium 12.
q. 5. & ibidem Ioannes de Torre Cremata, & Praposi.
idem Praposi. in Rub. de testam. numer. 55. Theobas
Non in cons. 59. num. 2. Iulius Clarus in §. testamē-
tum, q. 27.

CLERICVS nullum habens beneficium,
 137 vel coniugatus, & non † beneficiarius, ad sui li-
 bitum de bonis ipsorum in vita, & tempore mortis
 testari possunt, sicut ceteri laici. vt habetur in cap.
Nos quidem & cap. quia nos de testamētis. Philipp.
Francus in Rubric. de testamētis. numero 54. 55.
56.

DE BONIS ECCLESIE Testari cleri-
 138 cum non posse regulare est, t. e. 1. c. *quia nos, c. rela-*
tionem de Testamēt. Archidia. in c. testamētum
22. quæst. 5. Philipp. Franc. in Rub. de testamētis. nu-
mero 54. & seg. Card. de Torre Cremata, in c. Nulli du-
bium 12. q. 5. Marian. Senior in cons. 89. nu. 2. volum.
1. Iulius Clar. de testamētis. quæst. 27. Didacus Spino
in Speculo testamētum, Glossa Rub. 34. num. 22. 23. &
per totum.

HAERETICI Testamentū facere nequeunt,
 139 nec testamentum facitionem † habent, *l. credentes,*
siue authentica, credentes, C. de Haereticis, quæ est Fe-
derici secundi Imperatoris, sumpta x. c. 1. §. creden-
tes, tit. de statutis, & consuetud. contra liber. c. elef. B. l.
in l. fin. col. 1. vers. secunda conclusio, C. si non compet.

KK 2 indic.

indie. Abb. Panor. in Rubr. extr. de testam. & in e. parochiano, de heret. Paul. Grillandus de Hæreticis, q. 9. m. 2. Ludovic. Carreus in tract. de hereticis, §. nunc de Pams, num. 1. Jacob. Siman. Institutionum Catholicarum, cap. 43. m. 16.

PAPAM posse testamentum facere dubitandum non videtur quoadquid illi fatetur vno verbo Accursum post Ioannem glossatorem in l. cum heredes, C. qui testam. facere poss. non tamen disponere potest de papatu, vt voluit Gloss. in Apostolica 8. q. 1. in verb. Reatus, arg. e. quia ad perpetuum 25. q. 1. quod, & voluit Philipp. Franc. in Rubr. de testamentis, quia ipsi etiam Cardinalibus, & alijs testandi facultatem tribuunt.

IMPERATOR, & AVGVSTA similes licet possunt testamentum facere, vt ait textus in dicta l. cum heredes, C. qui testam. facere poss. quem allegat Nicolaus Pigetius in Methodo iuris consulti lib. 9. cap. 3.

EQVITES Hierosolimitani, an testari valeant tradidit nouiter, vt ex Aluaro Perez, & ex deplatore, Clem. septima, Regnatus Choppin. de Demanio Regis Francie, lib. 1. tit. 14. sub num. 4. Ludovic. Charond. Responso. libro 7. capitulo 96. Gerardus Maynard. decisio. Tholosan. 17. numero tertio, libro 1.

TESTAMENTI, & LEGIS eadem est vis, vt dicitur Imperator in §. disponat. Authentic. de nupt. l. 1. in qui fuit, §. in istis, seruat hoc lege, ff. de Nominum Signific. l. si uia fuerit seruat duobus, vbi Bartol. ff. de Nominum Signific. testam. l. cum quadam, §. quoniam admodum, C. de verb. signific. multa apud Andr. Tiraquellum de Primogenitura, cap. 40. m. 95. Casus Lambertini de iur. patr. lib. 1. part. 1. q. 9. num. 48. sequitur D. Regens Valen. vel. in consil. 18. num. 124. Nicol. Barro. in consil. Bisurconensis de consuetud. iur. stat. §. 10. Gloss. ff. Ea autem ratio est, quia non solum per

legem ¶ duodecim Tabularum, qua dictum fuerat, vti quisque legasset rei suæ ira ius esset, vt apud Aymarum Ritualium, Valsichum Zafium, Ludovicum Charendum, Pardulphum Prætorium, Franciscum Hotemanum & alios, legem 12. Tabularum retores, sed etiam per Imperatorem Constantinum ad Voluitanum Præfectum Prætorio scripti sunt, vnum

quodque de bonis, & rebus suis posse disponere ¶ ad sui libitum, & voluntatem. vt in l. iure mandata, C. Mandata. Propterea optimè dixit. Bartol. in l. de monstratio, §. quod autem, m. 18. ff. de conditiomb. &

demonstr. quod ratio legis, & ¶ legati testamentarii similis est. Vnde Iohannes Damoderius in Enchiridio Parium, aut similibus in verb. Legatum, lex,

inquit, legati ratio, & ¶ legi ratio paria sunt. Idcirco damnandum non est, dum diximus, Testamentum ¶ de legis eandem vim esse, ¶ quia lex quantumvis aspera, & dura seruanda est, l. prospectus, ff. qui, & ¶ quib. cum additis per Andr. Tiraquellum in Rep. l. si uiam in verb. liberi, m. 69. C. de Reus. donat. ¶ ista ueni itaque magna potestas est, cum sit similis potestati ¶ legis, quæ cum esse nihil aliud dicitur, nisi rectam, & ¶ a nomine Decrum tractam

rationem, vt dicebat ¶ Cicero Philippica 12. & primè Aristoteles in Proæmio Rhetoricarum ad Alendrum, quod lex sit ratio ¶ quædam, quæ communi ciuitatum consensu definita sit. & vtilius dixit D. Thomas de Aquino, lib. 2. q. 90. quod lex sit ¶ quædam ordinatio rationis ad bonum commune. Sic Testamentorum factio, bonum commune respicit.

VLTIMARVM voluntatum factioem ego loco generis, ¶ cuius plures consensu species, & inter alias est TESTAMENTVM, ¶ a quo nascuntur species sub alternæ, quæ sunt TESTAMENTVM in scriptis, & TESTAMENTVM Nuncupatiuum; & omitto enumerare alias species, quia in discursu huius tituli de illis summariè agam.

TESTAMENTVM in scriptis, multas folemnitates exigit, vt valeat, scilicet ¶ vt sit scriptum a testatore, si sciat scribere, sin autem ab alio, & clausum deuri a testatore, notario ab illo rogato, & dicente illam esse suam ultimam voluntatem, quæ scriptura subscrubatur ab eodem testatore, vt supra, & a septem testibus, vel si sciat, ab octo, testibus, qui se subscribunt, & anulus, siue sigillis firmetur, ac testamentum signent, hæc omnia habentur in l. ad testam. §. si quis ex testibus, ff. de testam. Hoc consultißima, C. ad test. Bartol. in l. Tabularum, ff. quemadmodum. testam. aperiant Corne. in consil. 47. m. 1. vol. 1. in consil. 161. m. 3. vol. 2. Francisc. Vin. cum mun. opin. in verb. testis septem, m. 1. Cardinal. Paris. in consil. 19. m. 3. vol. 3. Didac. Cramer in e. Raymurus, §. 1. m. 6. de testam. Matth. de Afflict. in decis. Neap. 143. & in decis. 144. Anton. Cappucin in decis. Neap. 1. m. 3. Thom. Grammatic. in decisio. Neap. 62. Cardinal. Mantica de consuet. vltimarum voluntatum, lib. 1. tit. 7. sub m. 2. 7. Ludovicus Lana, in tract. de testamentis formam in consil. num. 1. Ferdinand. Valignus de success. oratione, §. 2. m. 2. Michael Crassus, de successio. tit. 1. de Testamentis, quæb. 54. m. 1. Ioan. Dilectus Durant. de arte testandi, tit. 2. Castela 1. per totam Ioan. Baptista Thors in Compendio Decisionum Neapol. in verb. testamentum continens institutionem & in verb. testamentum in scriptis. Didacus Spino in speculo testamentorum in Glossa Rubrica, parte 2. m. 28.

¶ Rubens in decis. Nouissim. Roman. 434. m. 1. 2. vol. 1. Emanuel Suarez. Receptor. Sententiar. Testamentum, m. 13. 14. 15. & si deficiat vna ex solemnitatibus, nullum erit ¶ testam in consil. 87. volum. 3. Roland. à Valle in consil. 36. vol. 1. Menoch. de Prasumpt. lib. 4. Prasumptio. 2. m. 3. Matth. de Afflict. in decis. 143. Thom. Gram. in decis. Neap. 62. num. 8. & ira consilii pro Domino Ioanne Felice Ferrono, V. l. D. in consil. in p. Aferendi ante cent. 2.

TESTAMENTVM NUNCUPATIVVM illud est, quod coram septem ¶ testibus, sine scriptura, vno, & eodem tempore collectis, & adultis suum testamentum, & voluntatem nuncupauerit, & declarauerit, de quo habetur in l. hæc consultißima, §. per nuncupationem, C. de testamentis, Gloss. in l. i. in verb. tabular testamentis, ff. quem ad test. aper. quod periclitissimum testamentum

18 tum † iuris civilis appellavit Imperator in S. fin.
mittit de testam. ordin. de quo scripsit Iul. Clar.
de testam. fin. q. 4. Alexand. in conf. q. incip. Abun-
de, col. 2 in conf. q. incip. r. fol. 2. ante ipsos Bar-
tol. in l. 3. §. de iure codicill. Emanuel Suarez recepta-
rum sententiar. lib. 5. de testamentum, nu. 13. cum duob.
segg. Hieronym. Treuleras dispositionum sole-
tatem parte 2. disposit. at. 10. h. 6. Gerard. Mayner.
dicit. 2. h. 6. §. 1. nu. 1. lib. 5.

NOTARIUS ROGATUS an fuerit in
testamento, vt exigitur, & ad tollendam quæſiti-
o nem, ſi an præſentatur rogatus? melius eſt quod
notarius dicat verbum togatus, quia ſi credere-
tur, aliàs fi hoc non diceret, cum fit ſolemnitas ex-
trinſeca, non præſentetur, vt voluerunt Bar-
to. Angel. Imol. Alexan. & alij in l. ſciendum. ff. de
verb. oblig. l. mul. Paner. Anſen. de Rat. in c. 1. de fi-
de. Infr. Andr. Barbat. in conſ. 32. col. 1. vol. 1. Marti de
Afflic. in deſc. Nep. 143. ſub num. 2. Utr. in deſc.
Barbat. 25. no. 7.

NVNCVPATIVVM testamentum regu-
lariter non venit appellatione testamēti, sed tran-
situm in scriptis. *Loua nuper, in fin. C. de inof. testam.*

TESTES tam in testamento in scriptis, quàm in 62 nunciupatio debent esse adhibiti, & interrogati, *J. hared. palam. §. in tribamentis. ff. de testamētis. hoc consuetissima. in princ. C. ced. lit. Gl. in §. in verb. adhibiti. in lit. ced. tit. Nicol. Ber. in decis. Burdegal. 34. in princ. Franc. Marci in decis. Delphinal. 840. n. 6. vol. 1. Thomas Grammat. in decis. Neapol. 106. n. 2. Jo: phus Ludovic. in decis. Lucen: 53. n. 37. Iticcon. in decis. Roman. noviss. 620. n. 1. Hieron. Nagen. in decis. Lucen: 3. n. 6. Anto. Armatia in decis. Lusitan. 45. n. 1. in decis. 81. n. 1. vol. 1. Cler. de testam. 66. vers. secundo inferitur, & dixi in hoc Summa decis. 66. n. 10. 2.*

MASCVLII debent esse testes in testamento, §63 non tamen mulieres, l. qui testamentum, § mulier, ff. de testam. iur. § illæ autem, insl. de testam. ordi.
Andr. Ti. traquebus de legib. com. consil. lib. I. g. num. 44.
§6. dixi in conf. 7. num. 2. centur. i. quod meum Consilium recitui, ac sequitur Alexander Raudensis in decisi. ¶ 14. ad. 45. num. 7. Didac. Covar. in c. cum esset in decisi. ¶ 2. de testam. lo. m. Dilect. Duran. de arce testam. distink. 2. causel. 2. num. 7. Didacus Spino in speculo testamentor. Glob. § 1. num. 10. & multi alii, quos refert Petrus Crenco Cellianus iuris canonici, pars 2. cap. 159. sub nome. 3. Julius Clarus de testam. iuris, q. 55. versicul. scias tamen, post Nicol. Bellon. in consilia. 3. s. Hieron. 7. reuelat d. putationum me fecerat parte 2. disputat. 10. T. bef. 4. 7. Thomas Grammaticus. in decisi. Neap. 65. nu. 6. de muliere dicam infrascriptus. nu. 202.

IN TESTAMENTIS omnibus requiruntur
164 regulariter septem testes dicitur poſt Placentinum,
Accurſum, Barthelem, Baldum, Saluſtium, Calyſtem,
Alexandrum, Geoffridum, Holienſem, Specula-
torem, Eutrigorium, Nepotem de Monte Albano,
Schench, Neſſum, Capram, Socinum, Naitam, Crant-
ium, Nentium, Rolandum, Porcium, Boſtam, Petrum
Gregorium Trentorium. & Clarum. vt videtur poſt

sunt, in hac Summa decernunt universarum totius
Christiani orbis, tit. 5. nn. 61. temo 2.

INSTITVTIONE hæredis si careat
testamentum, nullum erit, nam sine hæredis inhi-
tutione, q̃ muli in testamento scriptum valet, in-
quit *Modestinus in l. an sine ff. de vulgar. & pupill.
substitutio*, quæ intelligenda sunt, iuxta no-
tata in l. proxime ff. de his, qui in testamento dele-
ntur vbi coram Antonino imperatore, fuit pulchra de-
ceptatio inter Aduocatum legatarij, & Aduoca-
166 tum filiæ, Antonino decedente, facieriam testam-
to in l. patre iussu, quæ est fin. ff. de hæredib. instiit. fideli-
tendens cū *Varianus in l. hæredis, S. fin. ff. de vulgar. & pupill. substitut.* Ideo hæredis institutio caput, & fun-
167 damentum testamenti dicitur vt ad Imperatorem
in *S. ante hæredis institutum, instit. de legatij, l. i.
ff. de hæred. insti.* quod fuit prius dictum à Calphur-
168 nio nō fisci Aduocato in dicta l. proxime, voluit
*Paulus in fin. ff. de iure codicillar. Instituiamus impe-
rator in S. primus instiit. de fideicommissi. hereditatib.*
voluit *Iul. Celsus in S. testamentum q. 35. Paulus
de Cajo, & Iouan. de Insti. in l. i. ff. de hæred. instiit.*
*Baldus in l. hoc confusio iura, C. de testam. Emanuel
à Costa in repet. c. 3. pater, parte 2. num. 104. de testam-
in 6. & alios referens, Didacus Spino in Speculo tes-
tamentorum, Gloss. ff. num. 12. l. 3. Ioan. Dilecti
dizant. de arte testandi, tituli. 3. cautela 1. num. 1. & in
titul. 4. cautela 1. num. 1. Et ideo ad perfectiōnem tes-
169 tamenti institutio fit dicunt necessaria, vt scribit
*Bened. Capra in conf. 65. num. 10. Hieronym. Truesler
disput. fleller. parte 2. disputat. 10. Theobald. Hinc
enrior in denominatione hæredis, testamentum*
170 vt variabitur, vt deducti *Domini Scraphinus Car-
dinalis Olimerius in decess. notissima Romana 194.
num. 1. vel. 2.**

INSTITVTIO eorum, qui institui debēt
adeo necessaria est, vt imperfectū quoddammodo di-
170 catur: ¶ puta si testamentum à patre factum sit,
filio, quem in potestate habeat, præterito, nullum
sit. *¶ uelut l. si. de instro. sup. et de testam.*
Sed institutio hæreditas facta ad interrogationem
172 † alicuius personæ suspensæ, fortè per coniun-
ctam, vel aliam personæ instituta inualidam il-
lam dixit, et testamentum nullum dixit *Iacobus*
Menoch. in cons. 45. num. 19. 2. vbi. l. quia tum ob
affectionem quando fieret ad interrogationem
personæ præteritæ ob suspicionem falsitatis, tum etiam,
quia esset à persona priuata, quia posset fallitas fa-
bricari, ideo esset nulla, vt dixit *Pau. de Castro in*
cons. mih. 364. incip. i. i. p. nullo. Rodericus Suar. et in
allegation. prima, num. 27. Baptista §. illud. opus. 3. om.
num. §. testator, num. 67. qui mouent auctoritate
Gloss. in Lindemb. in verb. quem admodum, C. de te-
statorum. quam ibi sequitur *Bald. job. num. 6. l. i. Cui.*
in §. testamentum. q. 3. ver. i. i. Bald. Nicol. Boer.
in decr. Bardegal. 33. num. 5. alios allegans Cardin.
Manic. de consuet. r. i. m. vbi. l. 2. tit. 6. m. 10.
Quoniam non valere omnino testamentum fa-
173 ctum † ad interrogationem alterius, maxime si
elici scriptum, et legatur coram testatore, et in-

terrogaretur, an hæc esset sua voluntas & diceret, 174 quod sic, nõ valeret dicit *C. allegans in lib. consultiſſima. §. cum humana, num. 2. C. qui testis facit. post.* sequitur *Alexand. Rind. in decis. Pifan. 45. num. 2. 18. 31.* quinimo etiam si fieret ad interrogationem 175 Notarij, dicit esse suspectum *Gerard. t. Maynard, in decis. T. bolog. lib. 5.*

DECLARATIVUM tamen, ea conclusio, quod ad interrogationem notarij, institutio hæredis valeat, procedere tantummodo in testamento nuncupativo, non tamen in testamento in scriptis 176 *t. vi. post Ioan. Andr. in addit. ad Specul. in titul. de testamentis. §. imprimis, voluit Math. de Afflict. in decis. Neapol. 143. num. 3. Camill. Salern. in consuetud. Neap. in c. p. m. p. r. in addit. incip. ultra dictum, Cardinal. Mantica. de consuet. vltim. voluntat. lib. 1. titul. 7. sub. num. 2. Nicol. Boer. in decis. Burdegalens. 240. num. 5. Anton. Gabriel. commun. lib. 4. titul. de testamentis, conclusio. 2. num. 6.* Et quo in testamento in scriptis, si interrogaretur 177 testator, illud vellet esse suum testamentum, & responderet, quod sic, illud non valebit. *Afflict. in dicta decis. Neap. 143. num. 3. vbi dicit ita per Sacrum Consilium fuisse iudicatum, Thorus in Compensatio decis. Neap. §. testamentum in scriptis conditum.*

TESTAMENTUM in scriptis conditum, 178 in quo non se subscripsit testator, cum necesse scribere, & nullus testium septem, qui se subscripsit in testamento, dixerant illud subscripsisse testatoris nomine in Audientia Regia Prouinciali Appretj fuit iudicatum nullum, *per text. in dicta, lib. consultiſſima. C. de testament. vlt. infra.*

DECLARATIVUM sui tamen in Sacro Consilio dictum testamentum validum esse, quia testator dixerat, quod valebat, quod dictum testamentum 179 mentum valeret tñ omni meliori via, ac modo, & forma, quibus valeret, ac valere posset, quia videtur illo casu testatorem non se astrinxisse, quod vellet testari solemniter, & in scriptis, sed per testamentum nuncupativum, vt ex *Hottienſe in Summa titul. de testam. §. qualiter conficiatur, & ex Alex. in conf. 176. vol. 5. voluit Math. de Afflict. in decis. Neapol. 144. sub. num. 2. quibus addit Dec. in conf. 4. & alia allegantem Ludg. Lanam de testamentis, 180 formul. consil. num. 4. quod dicitur ex virtute tñ clausule omni meliori modo, de qua plenè *Marius Gurbus in decis. Siciliæ. 1. sub. num. 49. Ioan. Francis. de Ponte in conf. 46. num. 24. Thorus in Compensatio decis. Neap. in verb. testamentum, in scriptis, in quo n. 10.**

TESTAMENTUM in scriptis, in quolus solemnitates deficiunt à iure statutè, an sit nullum 181 lum in totum, vel in parte tñ deficiente, vel valeat, vt testamentum nuncupativum, & an sustineatur per clausulam codicillatam, responderi potest, quod in totum est nullum, vt decreuissè Sacrum Consilium dicit *Cesar Vissus in decis. 1. Neapol. 142. num. 4.*

VELLA Pij Quinti Summi Pontificis prohibens facultatem testandi in illegitimis, nõ com-

182 prehendit laicos disponentes in laicos de bonis patrimonialibus, nec etiam prohibet disponenti de feudis, & emphyteoticis bonis laicalibus facultatem, sed tantum de bonis, feudis, & emphyteusi dependentibus ab Ecclesijs, vt fuit prouisum per *Rosam die 29. Aprilis. 1594. vi. per D. Alderbrandum in dec. augustina Romana. 214. per totam. vol. 2.*

PESTIS Tempore, an idem numerus scripti testium in testamento requiratur tñ contrarij hæc diuersimodè à nostris àmpliat, ac prosequitur 183 ta fuit, nam Nicolaus de Matarellis iurisconsultus antiquus Mutinensis, quem semper, aut saltem, vt plurimum sequi solent *tit. Baldin. l. fin. num. 1. C. de testamentis. quilibet post illum dixit, testamentum pestis tempore factum coram quinque testibus 184 bus sufficere, tñ quam communem opinionem effecit *Dec. in conf. 283. num. 5. Cardinal. Paris. in conf. 32. num. 6. in conf. 33. num. 26. vol. 2. Corn. in dicta l. fin. dicit esse magis arduum, & Iason die ibidem esse vetiore, & quod si casus occurreret, 185 pro tñ illa iudicaret, quam vetiore, & receptionem dixit *Ferdinand. V. equinus de successuum creatione. §. 22. num. 35. Francis. P. iuris commun. opin. in verb. testes septem. Andr. Barbaj. in conf. 87. vol. 4. Roland. à Valle in conf. 81. num. 47. vol. 1. Infans. Clarus, in §. testamentum. q. 56. v. v. & hoc quidem conclusio. Ioan. Dilect. Duran. de ar. testandi titul. 2. canel. 2. num. 2. Math. de Afflict. in decis. Neapol. 25. sub. num. 2. Marian. Senior in conf. 129. num. 14. vol. 1. Nicol. Boerius in decis. Burdegal. 228. numero 11. qui 186 dicit iano vti procedere, vbi scriuit tñ magna pestis *Marius Anton. Peregrin. in decis. Patavin. 70. num. 1. Francis. Turan. in commun. opin. 45. & secundum istam opinionem videtur loqui Math. de Afflict. in decis. Neapol. 45. sub. num. 2. & in decis. 134. in princ. Francis. Hotoman. in conf. 20. & in conf. 59. 187 qui dicit valet testamentum tempore pestis tñ coram quatuor testibus, & notario, facit ad hanc opinionem *vide Papa in decis. Delphinat. 543. sub. num. 14. vbi plura inducit Iacobus Ferrerius Doctissimus, 188 Iurisc. consultus, refert plures Decisiones pro hac opinione latas, & hanc opinionem feruaciam fuisse 189 in Camera Imperiali, voluit tñ *Isacch. Ninsingerus in obseruatione 90. centuria prima, & testatur Andreas Culus practicar. obseruationum, libro secundo. obseruat. 118. numero decimo octavo, & corroboratur ex his, quæ dicit *Petrus Cened. collectaneorum iuris canonici, par. 2. collectan. 159. num. 7. & per totum, quod, & voluit, Emanuel Suarez, in Theaur. receptar. iur. centiarum, §. testamentum, lib. 4. titul. de testamentis, canel. 8. Michael. Craff. in tract. successuum, de testamentis q. 5. num. 5. Nicolaus Reuierus in decis. tenens. 8. num. 1. Gerard. Maynard. in decis. Theol. 16. lib. 5.*******

Contrariam verò sententiam, quod nec testamentum, quod fieret tempore pestis valeat cum testibus quinque, sed quod etiam illud cum numero 190 septem tñ testium requiratur, & hanc opinionem tenuisse *Angel & Iason l. fin. num. 4. C. de testamentis.*

quam

quam sequitur *Alexand. in conf. 79. n. 16. in conf. 177. num. 8. vol. 2.* quem sequitur *Bipain traicta. de Perbe. de Privilegijs voluntatum voluntatum. num. 7. Cern. in conf. 68. vol. 1. Rubens Alexandrin. in conf. 165. n. 1. Bartholom. Socin. in conf. 85. num. 6. vol. 4. Steph. Berirand. in conf. 112. n. 3. vol. 1. in conf. 233. n. 8. vol. 2. & videtur de mente *Afflic. in decif. Neapolit. 25. n. 2. & in decif. 134. in princip. Nicol. Boer. in decif. Burdigal. 228. sub num. 10. ex fupradictis in-*
 191 *ducens exemplum Dominz Aquiliz & vxoris Domini Signoroli de Homodis iurifconfulti Præclari Mediolanensis, quæ tempore pestis vt faceret testamentum validum cum feptem testibus, fecit se portari in via, vt poffet illud adimplere. Cardin. Puzos in decif. 372. lib. 2. Ind. Clarus in §. testamentum. q. 56. Andr. Barbos. in conf. 58. vol. 1. Corol. Eumois in conf. 10. fol. 3. vol. 5. Nicol. Bellan. in conf. 1. vers. quarto quartus post. Michael Cifacates in l. Tauri 3. n. 4. ibidem Anton. Gomez. n. 48. sequitur Hierony. Cenallor commun. opiu. commun. contra commun. q. 290.**

TESTAMENTUM Nuncupatium fine
 192 *Notario factum coram testibus tempore pestis, & si testes probauerint testatricis intentionem, nullum tamen habitum fuisse, & idcirco hæreditas ad successores ab intestato delata fuit. Annas Robertum verum inducitur, lib. 2. cap. 20. in Amplissimo Parisienfi Senatu.*

HÆC vltima opinio sustentabilior in iure videtur, tamen prima est & humanior, & pestis tempore, & cōfideratione a quior, maximè ex eo, quod nunc referam.

R V R I Testamentum à Rusticano fieri potest
 193 *coram quinque testibus ex causis à Iustiniano ꝑ traditis in l. fin. C. de Testam. Bartolus in c. confirmatio, ff. de iure codicillor. Guilclm. Benedic. in Repert. c. Raynustus, in verb. testamentum, al. i. num. 12. extr. de testam. item Bartol. in dicta l. fin. numero 1. Alexand. sub numero 8. Iulius Clarus, in dicto §. testamentum, quest. 56. vers. sed quid in testam. conditis. Iason in dicta l. fin. sub numero 2. vers. qui quarto extendit. Ferdinand. Vasqui. de successione, creatio. §. 22. numero 29. Tullius Ferdinandus in l. Tauri 3. num. 5. Benedic. Capra in conf. 75. num. 5. ante omnes illos Placentium in Summa Codicis, lib. 6. titul. 23. col. 2. vers. exceptum testamentum rustici, sequitur Azo in summa Codicis, lib. 6. titul. 24. col. 3. vers. et autem Regulari. sequuntur Nauib. Afflic. in decif. Neapol. 25. sub num. 2. Nicol. Boer. in decif. Burdigal. 228. n. 5. 7. 10. Comesius Leo in decif. 55. Petrus Rejens in decif. Lituania 2. num. 30. Nicolaus Pensenius in decif. Tenens 8. n. 26. lib. 1. Anton. Faber in Codice Fabrian. lib. 6. titul. 5. definitum. 26. num. 1. col. 2. Huius, & aliquos alios commemoravi de quo non recordatur. in hac Summa Decisumum Pinnerjar. titul. 5. n. 60. vol. 2. Hierony. Treuilorus Dispensationum Selectar. part. 2. dignitat. 10. Theob. 6. Michael Crasius in traictu. success. §. testamentum, quest. 54. numero 6. Didacus Spino in Specul. Testamentum in Glossa Rubr. part. 3. numero 4. Ioan. Dilect. Durant.*

de arte Testandi. titul. 2. causel. 5. n. 1. Polydorus Rapa de celsi in articulo mortis, cap. 62. n. 14. Renatus Choppinus, de Prælegijs Rusticorum lib. 1. part. 2. cap. 2. in princip. Mart. Adamus in conf. 75. vol. 1. & in Dialog. denarrat. Classe 15. cap. 19. n. 15.

DECLARA dictam conclusionem procedere,
 194 *vt dictum privilegium consensum intelligatur duobus currentibus ratione personarum quod rusticus, & ratione loci, quod testamentum sit rusticum ruri, & non in ciuitate, quia ideo Ruri testanti hoc conceditur, quum ibi non habeatur literatorum viro- rum copia, vt post Petrum de Anchar. in c. canonum statuta. q. 13. vers. sed iuxta prædicta quare de consuet. voluit Nicol. Boer. in dicta decif. Burdigal. 228. sub num. 10. & Iulius Clarus, in dicto §. testamentum, quest. 56. vers. sed quid in testam. conditis & Michael Crasius in dicta q. 54. n. 6.*

DECLARA Secundò supradictam conclu-
 sionem non solum procedere in testamento nuncu-
 195 *pationo, sed etiam in testamento in scriptis, vt suffi- ciant quinque, vt dicit Didacus Spino in dicto Specul. Testamentorum in Glossa Rubric. part. 3. n. 4. dicit, tamen hos testes esse debere omni exceptione*
 196 *ne ꝑ maiores, scilicet non feminas, ꝑ non impu- beres, non fortuitos, sed vicinos eiusdem loci, non filios, nò hæredes, sed quòd reliqua de iure requisi- ta teneantur, quia si dispensantur in numero, & sic*
 198 *in testum numero, non dispensantur in reliquis ꝑ à iure requisitis. Hæc dicit allegans Alex. in conf. 70. vol. 2. & Iasonem in dicta l. fin.*

Ego hanc declarationem amplector, quia cre-
 199 *do, & arbitror Iustinianum concessisse privilegium istud quinque testium ꝑ personis Rusticis quoad testamentum nuncupatium tantum, non autem testamentum in scriptis, cum considerari debeat, quòd Imperator in dicta l. fin. concessit hoc privile- gium quinque testium, ob deficientiam viro- rum literatorum, quasi vclit concedere, vt possint adhi- beri testes literis carentes, ob loci ruralis defectum, & tamen in testamento in scriptis adhibetur solem- nitas vt scribant per seipsos, & sigillent testes, quòd vix fieri poffet, & videtur contra mentem Impera- toris in dicta l. fin. Bonum esset quod dicit idem*
 200 *Spino, si poffet haberi testes omni exceptione sùa iores, quando in loco rurali cum difficultate rusti- cani procurari, & inueniri valent.*

TESTAMENTUM Patris inter liberos,
 in quo ipsi liberi instituti sunt, & si imperfectum sit,
 201 *subinetur, puta, quòd in eo interuenient solenni- tates ꝑ de iure civili requisiti, vt septem testes, & alia requisita de iure, & sufficerent duo testes vt in hac consultißima 21. §. ex imperfecto, C. de Testam. Gloss. in aut. Quod sine, C. eod. titul. & hoc procedit in testamento imperfecto ratione solemnitaris, non autem imperfecto ratione voluntatis, arg. l. Fily par. 16. C. Famil. heredit. & Alexand. in conf. 76. num. 14. & in conf. 105. vol. 3. Marian. Socin. inuer in conf. 142. n. 30. 31. vol. 2. Ind. Clar. in Sueti ammen- tum, qm. 8. vers. Hunc inferunt, Francis. Finius opin. communium lib. 1. opm. 410. Ioan. Cephal. in conf. 99. n. 1.*

num. 1. vol. 1. *In fin. conf. 17. & in conf. 155. incip. in causa. & lte. volum. 2. Hieronym. Grat. in conf. 90. num. 3. volum. 2. Emanuel Suarez. Receptorum sententiar. §. testamentum. num. 47. Angel. Alex. Iafon. Curt. & alij in dicto §. ex imperfecto Andr. Tiraguel. in tract. de Privilegiis pia causa. Privileg. 7. Carol. Roin. in cōf. 157. num. 1. vol. 5. Nicol. Boer. in decis. Burdegal. 93. num. 10. Anson. Gabriel. commun. opin. lib. 4. titul. de testam. concilio 9. Ioan. Dilect. Durant. de arte testandi tit. 2. Cancell. 1. num. 6. Marcus Mantua. Dialogo De narrat. Class. 19. cap. 35. num. 6. 7. Andr. Gail Practic. observat. lib. 2. observat. 112. num. 10. Hieronym. Trentler. disputat. Selectar. par. 2. disput. 10. Trif. 6. Michael Craff. de success. §. testamentum. q. 12. num. 1. Stephan. Grassan. in decis. March. decis. 112.*

AMPLIA idcirco etiam feminam talem esse posse in testamento patris inter liberos §. Gloss. in Auth. Quid siue C. de testamento. ut possit. Decretum in l. 2. m. 31. ff. de Regulariur. Natta in dicto §. ex imperfecto. 166. Ripa in tract. de Teste. de privileg. ultim. volunt. num. 24. Graecus in conf. 90. num. 3. voluit Iulius Clarus in dicto §. testamentum. q. 8. vers. secundo inferior. Ioan. Dilect. Durant. de Arte testandi tit. 2. cancell. 2. num. 9. Andr. Tiraguel. de legibus communiabilibus. §. Gloss. num. 59. Francis. Nicom. in Rubr. de testam. sub num. 24. Michael. Craff. de success. §. testam. q. 11. num. 5.

LIMITA dispositionem dicti §. ex imperfecto. non procedere in testamento inter liberos. in quo si-
103 lius est praxiterius. quia non valebit. §. ut voluit Glossam in §. filius 7. in verb. Rumpitur & ibi Doctores. ff. de lib. & posthum. etiam si in testamento essent aliqui filij. & aliqui praxiterius. aut saltem inaequali-
104 ter institutus. quia licet inter liberos erit inu-
lidum. arg. l. ex libris C. de collat. & voluit in specie Decius in conf. 145. incip. diligenter consideratis. num. 6. & in conf. 361. incipit. Omnia col. 2. Ioan. Dilect. Durant. de Arte testandi tit. 3. cancell. 1. num. 8. & fuit opinio Specul. in tit. de Instrumentor. edit. §. compendio. col. 11. vers. Quid si pater habens tres filios. quem sequitur Ludou. Roman. in conf. 179. incip. Amplissime Dollor. col. 5. vers. secundo. quod. & postea. & in conf. 385. col. 1. vers. secundo princip. aliter. Barthol. Socin. in conf. 5. num. 10. vers. primo quia. col. 3. Nicol. Boer. in decis. Burdegal. 240. num. 7. vsq. ad num. 10. qui re-
105 fert opiniones & discordantes. & conatur illas concordare.

LIMITA conclusionem. quoad numerum testium requisitorum in testamentis de iure civili. non procedere de iure canonico. quia illo iure testam. cum duobus testibus. & parrocho si-
106 m. 2. matum & validum est. ut in sext. vulgato. cap. cum effect. de Testam. c. relatum. ed. titul. Federicus de Senis in conf. 207. Abb. Panor. in dicto c. cum effect. in l. lura. & in Repetit. Alex. in conf. 131. num. 2. vol. 7. Corn. in conf. 55. num. 1. vol. 4. Dec. in conf. 283. num. 6. Andr. Tiraguel. de privileg. pia causa. in princ. Dominicus de Soto de Inst. & iure. lib. 4. q. 5. Articuli. 3. col. penult. Iul. Clar. de Testam. q. 57. num. 1. Guido Papa in decis. Delphin. 543. num. 11. Nicol. Boer. in decis. Bur-

degal. 93. num. 2. Benedic. Capra in conf. 43. num. 3. & in conf. 75. num. 4. in conf. 144. num. 9. & hoc in pleniq; 207 testamentis in locis Gallie observari & presertim Tholosa. scribit Gerardus Maynardus in decis. Tholosa. 5. num. 1. 2. lib. 5. Mattheus Celerus in decis. German. 35. num. 3. Francis. Turr. in commun. opinio. 44. Cardin. putens in decis. 97. in fin. lib. 2.

SVBLIMITA Primum. dummodo non sit 2-
108 lius presbiter. sed proprius & parochus. ut dicit Petrus Magdalen. in tractatu de numero testium. par. 2. cap. 8. num. 5. Renatus Choppin. de Sacra Forens. velut. lib. 3. tit. 1. num. 13. sic etiam si non sit parochus
109 sed sit sacerdos. cui loco parrochi. fuisse & commissa generalis omnium sacramentorum cura. ve-
lout Corn. in conf. 8. Incip. Principale dubium. col. fin. vers. respondendum. vol. 2. arg. l. si praxiter. ff. de offic. eius custumandi. est iurisdict. & loquitur Ioan. Dilect. Durant. in tract. de Arte testandi tit. 2. Cancell. 2. sub num. 2. de proprio Parocho loquitur Guido Papa in decis. Delphin. 543. num. 11.

PAROCHO non existente. sufficientes erunt
110 duo alij testes loco parochiani. & sic erunt & quatuor. & validum erit testam. ac si esset factum coram parochiano. & duobus testibus. pro qua opinione fuit Specul. in titul. de Instrumentor. editione. §. compendiosius. sub numero 12. Alexand. in conf. 105. num. 15. vol. 4. Dec. in conf. 284. num. 8. vbi dicit esse communem opinionem Stephan. Bertranz. in conf. 45. num. 6. vol. 3. part. 2. Cardin. Paris. in conf. 31. num. 1. vol. 3. Nic. Bellon. in conf. 14. sub num. 3. quos sequitur Iul. Clar. in §. Testamentum. q. 57. num. 3. vers. sed pone aliquis. Ioan. Dilect. Durant. de Arte testandi tit. 2. Cancell. 2. num. 3. Nicol. Boer. in decis. Burdegal. 93. num. 4. in fin. & plures allegans Petrus Cenedo Collect. an. iuris canonici par. 2. collect. 159. num. 2. vers. Et quando.

INTELLIGE ut testamentum factum secundum dispositionem dicti. c. cum effect. cum Parocho. & duobus testibus non procedat. nisi infirmus. qui eo modo testam. contulerit. fuisse
111 adeo grauarus in infirmitate. quod esset in extremis vitæ terminis. ita dicit. & concludit Guido Papa in dicta decis. Delphin. 543. num. 11.

INTELLIGE secundum dispositionem dicti c. cum effect. procedere in terris summo Pontifici. &
112 Ecclesie & Romanæ subditis. in alijs seculis. quia seruabuntur in testamentis solemnitates à Iure civili traditæ in dicta. l. Hac consultiissima. in terris Ecclesie. & summi Pontificis & teneatur Ioan. Andreæ. & omnes Canonici in dicto c. cum effect. Alex. in conf. 47. num. 2. in conf. 146. num. 6. vol. 2. Corn. in conf. 18. vol. 2. Cardinal. Paris. in conf. 51. num. 13. vol. 3. Nicol. Bellon. in conf. 14. num. 3. Francis. Turr. in commun. opin. 44. Ioan. Dilect. Durant. de Arte testandi tit. 2. cancell. 2. num. 2. Iulius Clarus in §. Testamentum. q. 57. vers. quia quidem cum Iulio Carolus Roin. in conf. 51. num. 1. vol. 2. Benedic. Capra in tract. Regularum. cap. 103. num. 3. magis communem opinionem tenuit Roland. à Valle in conf. 31. num. 1. vol. 3. Ioan. Cephal. in conf. 32. num. 4. vol. 1. Michael Craff.

de successione, §. testamentum, q. 56. num. 2. *Matthias Colerus in decif. Germani. 35. num. 3. Benedic. Cephal. in conf. 43. num. 3. in conf. 75. num. 4. Nicol. Boer. in decif. Burd. 93. num. 2.*

SVB INTELLIGE interris impetij, & in pa-
214 tis obsequiis similiter, vt admittatur t testamenti qualitas, vt in statu potestio fecundum dispositionem, & formam d. cap. cum vt scribit *Matthias Colerus in decif. Germani. 35. num. 4. 5. 6. 7.*

SVB INTELLIGE, fecundum interris Ec-
215 clesie locum habere in causis t Ecclesiasticis, & de profanis, vt dicit *Carolus Ruitius in conf. 4. num. 4. vob. 2. quem refert, & sequitur Iulius Clarus, in S. 1. 2. 16. illementum, q. 57. in princip. t si non esset ad pias causas Nicol. Boer. in decif. Burd. 93. num. 2.*

EBRIO TESTAMENTVM condere
217 vix permittendum esse voluit *Dudens Spins in speculo testamentorum in Gloss. Rubrica 11. num. 1. 2. 13. istud tamen ebriosus, & vino nimis deditus, ac Temulentis locum sibi vendicare dixit, illos furiosos*

218 t equiparare non dubitauit. Noe autem secun-
219 dus pater noster, t qui primus vineam planta-
uit, vinum bibit, & inebriatus est, & cum in ta-
bernaculo suo esset nudatus, & verenda patris vi-
disset Cham filius, & fratribus ea reuelasset, ma-

220 ledictione t affectus, vt effertile seruus seruorum
fratris, vi dictum est *Genes. cap. 9. Loti a filia-*

221 bus inebriatus, cum eisdem se miscuerunt t vt
habetur *Genes. cap. 19. vnde Apostolus Paulus cap. 5.*

222 dixit, Nolite inebriari vino, in quo est t luxuria,
& *1. Timoth. cap. 3. t ad Titum, cap. 1. desiderat, E-*

223 piscipum t non vinolentum, & idem *Paulus 1.*

224 *Corinth. cap. 10. sed inquit populus, manducare,*

225 & libere, t & surrexerunt ludere. Hinc illud *Teren-*

226 *ti. sine Cerere, & Baccho frigee venae, & illud Poeta*

227 *Vina parant animas Venere,*

PRO parte validum esse posse testamentum,
228 & pro parte inualidum, nulli dubium, t sed istud
sanè intelligendum erit, vt id non per Tabellionem,
& notarium fieri valeat, sed interueniente iudicis
sententia, & ideo a principio id fieri nequit, *l. Nam*

229 *& si peruenimus, §. fin. ff. de inoffic. testam. voluit*

230 *Bald. in l. 1. C. de sacros. eccles. vnde ex post facto per*

231 *26. sententiam t perueniunt, idem Bald. in dicta, l. Nam, & si parentibus, & in l. cum duobus C. de inoffic. testam. & ita decreuit ordo amplissimus Sena-*

232 *tus Neapolitani, vt est apud Barth. de Afflicis in decif. Neap. 69. num. 8. 9. quia probauit testamentu*

233 *t illius Domine, quæ in itin. Rat hæc dem patre,*

234 *quo verò ad legatum domus Scipionis marro fa-*

235 *ctum, blanditibus, & dolo dicti viri, fuit nullum de-*

236 *claratum, cum cetera legata facta fuissent mona-*

237 *sterio Sancti Domini, & valida declarata. Thomas in compendio decif. Neap. §. testamentum ampro par-*

238 *te. Finer. Carrat. in causa 39. Carol. de Grassis in trall. exceptionum, except. 22. num. 26.*

239 EXECVTIO Testamenti a testatore t ordina-

luntatem defuncti sine alteratione constituere con-
de D. *Gregorius in d. admodum 16. q. 1. Admonere re*
voluntus, ne pig defunctorum voluntates sua, quod
ablit, remissione caueatur. Sic Imperator *l. Nulli,*
C. de *Episcop. & Cleric. & in l. ambiguitates, in fin. C.*
de *Testament. inquit, nulli licentiam concedimus*

229 per eam occasionem testatoris t voluntatem sub-
uertere, vel minuire, quæ latius prosequuntur per
specul. in tit. de in iurumen. edic. §. nam vera aliqua,
§. notandum quoque Ioan. Jacob. de Cambis in trall.
de exeq. testam. parte 2. §. consentaneum, Gulelm.

230 *Benedict. in Rep. c. Reymundus, & verba si absque libe-*
rit, num. 2. §. extr. de testam. Ferd. V. alij. de suc-
cess. creation. §. 21. num. 170. Martinus Nanar. in summa
confessoriar. cap. 25. n. 65. Michael Cifuentes in Laurenti

231 *Francisc. Sarmientus, l. 8. Borge de Paz in Laurenti*

232 *3. num. 953. concel. 7. Notandum tamen est pecca-*

233 *re hos executores testam. nontorum, qui voluntatem*

234 *t testatorum exequi dilant, & vocantur nece-*

235 *tores gentium. Angel. de Clausio in verb. executor,*

236 *num. 23. Ioan. Lopez de Palacios Rubias in Rep. c. per*

237 *vestras, de Donat. inter car. & quæ. §. 65. num. 28.*

238 *vbi dicit, ob moram, quam facit executor, retar-*

239 *dando executionem testamenti, in purgatorio puni-*

240 *CONTRARIUM D. Thomas de Aquino,*

241 *23. 1. Quilibet, 3. artic. 13. quod t & tenuit Syl-*

242 *uiter de Priori in summa. §. testamentum, l. 2. q. 9. §. 10*

243 *4. sent. distinctio. 45. artic. 2. artic. 3.*

EXECVTORES Si plures sint in testa-

244 *mento dicti, vnus absq; alio, exequi non t pote-*

245 *rit, nisi altero mortuo, aut si habiet in loco lon-*

246 *ginq; in remotis partibus a loco patrie testato-*

247 *ris, vel deputato ad exequendum, vel se inuomit-*

248 *tere nolit, cap. religiosus, §. fin. de testam. in 6. quia eo*

249 *casu procedit socius sine illo, vt voluit Gloss. in di-*

250 *ctio §. fin. in verb. In remota, & voluit Dec. in c. pro-*

251 *ductum in princip. num. 16. de offic. deleg. l. ason. in*

252 *conf. 110. in fin. vol. 1. Sed huic malo posset testator*

253 *obuiare t declarando executores in solidum, vt*

254 *sic procedere possit vnus illorum, vt post Specul. &*

255 *alias voluit Ioan. Dilectus Durant. de arre testandi*

256 *titul. 7. cautel. 8. num. 2. vide Curti. l. num. in conf. 66.*

257 *num. 7. Emanuel Suarez in Thezaur. receptar. iurum.*

258 *§. executio num. 702.*

EXECVTORIBVS Testamenti negli-

259 *gentibus disposita a testatore exequi intra annum*

260 *post monitionem a t iudice factam deuoluitur ad*

261 *substitutos, & alios, vt habetur in Aut. de hered. &*

262 *fidei. §. si quis autem non implens, & in Aut. hoc am-*

263 *plius C. de fideicommiss. & in §. si quis adificatione,*

264 *Aut. de Ecclesiis, voluit Petrus de Anchar. in conf.*

265 *45. verum tamen potestatem exequendi, in cau*

266 *23 negligentia t executoris testamentarij deuolui*

267 *ad Episcopum, notatur in cap. nos quidem ext. de te-*

268 *stam. quam ob rem (inquit) te hortamur, vt eam*

269 *commoneas, quatenus i tra annum, monaste-*

270 *rium, quod iustum est, debeat ordinare, & cuncta*

271 *secundum voluntatem defuncti, sine alteratione*

272 *constituere, sequitur Pontifex, sic enim secundum*

273 *puri-*

136 piissimas leges, dilatas, defunctorum † pias voluntates, decens est studio adimplere, & in c. si ha-
 137 rades, eod. titul. dicitur, si heredes iusta testatorum,
 non adimpleverint, ab Episcopo loci illius, omnis
 138 res, quæ eis relicta est, † canonicè interdicitur, cū
 fructibus, & ceteris emolumentis, v† vota defun-
 ctorum adimpleantur, eodem modo habetur in c.
 ita nobis, & in c. Joannes, eod. titul. de testam. & no-
 139 tissimè habetur ex *Consilio Tridentino sess. 22. † de
 reformat. c. Episcopi, Capell. Tholosan. in decis. 78.
 incip. Item fuit quæsiunt, an potest a†. adde Rematum
 Choppin. de Sacra Reliquia Forensi, lib. secunda titul. 5,
 numero 18.*

NOTANDA sunt plura ad materiam exe-
 139 cutorum testamentariorum, nam † regulariter
 executores testamentorum agere non possunt contra
 hereditarios debitores, nec contra heredes cum
 sint tamquam ministri, l. Lucius Titius, 78. §. Ma-
 nia, ff. ad feneat. consuls. Trebell. & ubi agere potest
 140 procuratorem constituere non potest ante litem
 contestatam, l. neq. C. de Procurs. Gloss. notab. in dicto
 §. Mania, in verbo posse.

DECLARA, ET NOTA fecus esse in
 140 exequutoriis testamentariis relictis ad pias †
 causas, qui sunt à testatore designati, quia ipsi agere
 poterunt, vel ipsi à testatore non designatis, agere
 Episcopus, ut statuit Leo Imperator in *l. nullo, in §.
 c. si quidem testator, §. fin autem. C. de Episcop.
 & cler. Gloss. ibi, & in dicta l. Lucius, §. Mania in ver-
 bum posse, ff. Ad Trebell. per Bald. in l. id quod perperis
 141 b. q. 4. §. 6. de Episcop. & cler. Alex. in c. 99. incip.
 visum fin. vol. 2. quas sequitur Ioan. Dilectus de An-
 te testam. titul. 7. c. aut. 9. num. 1.*

DECLARA, ET NOTA secundò, quòd
 141 poterit executor agere, & procuratorem † consti-
 tuere, si constitutione executoria sibi à testatore fa-
 cta, aliquod commodi sibi in hereditate statutum
 fuerit, & habiturus sit, non vi minister, l. si quis Ti-
 142 tio 17. in princip. ff. de legat. 2. ubi optima gloss. & text.
 notab. in l. pater filium 36. §. T. n. filiamus, ff. de leg. 3. l.
 crediculis 91. in princip. ff. legat. 2. Gloss. in l. Lucius Ti-
 tium, §. Mania, ff. de leg. 3.

DECLARA, & Nota tertio, quod executor
 142 testamentarius non transfert dominium rei, quæ
 vendit nisi præsentem pecunia vendat, ut ex *l. feneat
 l. A. Dine Pio, §. sed si tempor. num. 8. ff. de re iudicat.
 quem sequitur Emanuel, Suarez, in Thesauvo rece-
 pit. §. Executio, num. 202. Baptista Villalob. commun.
 opin. §. Executio, num. 129.*

DECLARA QVARTO executorem te-
 143 stamenti, cogit non posse ad cavendum de † exe-
 cutione, ut ex *Pyrrho Angelhermo in consueudin. An-
 archan. tit. de execution. instrum. cap. 17. Baptista, Villa-
 lob. opin. commun. §. Executio, num. 131. Suarez, in The-
 sauro. Receptar. seu. §. executio, num. 200.*

DECLARA QVINTO, neminem cogi
 posse suscipere executionis testamentariæ officium,
 144 ut in c. Joannes, ibi post susceptum mandatum ex-
 de 19. sam. quod intelligitur, ante susceptum onus,
 145 quia † onere suscepto, saltem si non vi executor,

tenebitur tamen, ut delegatus, & commissarius, ut
 per Specul. in tit. de Instrum. editio, §. nunc videri
 aliqua, quem refert, & sequitur Rematus Choppin.
 De Sacra Forensi Policia, lib. 2. titul. 5. sub numero 18.
 in margine.

DISPONENDI ad vsus pios pater poterit
 246 filio licentiâ dare, † ut voluit Rota, in Amicus, in
 decis. 246.

SCRIPTURA manu testatoris sine testibus
 247 inter liberos facta † valet antè. Quod sine C. de te-
 stam. ut dicit Ioan. Tamingus in decis. Germania 4.
 num. 1. 6. Quod amplius procedere etiam in legatis
 248 † pijs, num. 3. valebit tamen quoad legata pia cum
 duobus testibus, ut ibi, num. 4. qui dicant per com-
 249 parationem literarum esse scriptam † manu te-
 statoris, ut per Alex. in c. 114. vol. 7. Marc. Anton.
 Peregrin. in c. 66. num. 3. vol. 1. sed vide quod dicam
 infra v. ff. de causis crisi, num. 253.

LIMITA non procedere in legatis facili ex-
 250 traneis, ut dicit idem Tamingus, in dicta decis. 4.
 251 numero secundo 7. 10. in fin. quia testamentum † o-
 tiam ad pias causas desiderat saltem duos testes,
 ut ibi.

TESTAMENTVM factû, & subscriptum
 252 manu testatoris ad pias † causas, validum esse di-
 cit Francis Cantuarius in decis. Roman. 74. per Io-
 han. in Romana nonissima, a.

SED cautius erit ad illud, quod supra dixi,
 253 quod si est scriptura, vel cedula scripta manu † te-
 statoris, ut duo testes deponant, eam scriptam fuisse
 ipsi præsentibus, ut dicit Alex. in c. 123. num. 3.
 vol. 1. & in c. 67. num. 3. vol. 3. Marc. Anton. Peregrin.
 in dicta c. 61. num. 2. vol. 1. Gerard. Maynard. in de-
 cis. Tholosan. 15. num. 9. lib. 5.

REGVLARITER enim in testamento ind-
 254 ter liberos † omittuntur solemnitates, † ut voluit
 l. in aut. Nonissima, num. 16. C. de Inoffic. testam. Ioan.
 de Amicis in c. 39. num. 1. Ant. Gabriel. commun.
 opin. tit. de Testam. cancl. 6. Cardin. Puteus in decis. 97.
 lib. 3. Ioan. Cephalus in c. 172. num. 10. vol. 1. Menoch.
 de presumpt. lib. 4. præsumpt. 7.

DECREPITA quædam, multa fecit testa-
 255 menta, & dispositiones diverso modo factas, ex
 quibus potius delirium, & inconstantiâ arguatur,
 256 ex integro † nulla declarata fuerunt, & dictum,
 quòd succederetur ab intestato per Amplissimam
 257 Ordinem † Senatus Tholosani, de quo per Ce-
 rardum Maynardum, in dec. Tholof. in fin. lib. 3.

TESTAMENTVM cum clausula codi-
 257 cillari sustineri in vim codicilli, voluit Iulius
 Gradus in decis. nonissima Romana. 4. num. 1. c. 1.

TESTAMENTI, & scripturæ publicatio,
 258 ex temporis antiquitate facta præsumitur † An-
 ticus in decis. nonissima Romana 30. num. 7. vol. 1. maxime
 post annos octoginta, ut dicit Iul. Gradus in
 decis. 4. vol. 1.

TESTAMENTVM primum recitatur
 259 † per secundum, maxime si est testam. et in
 scriptis vel nuncuparium, cum eorum solemnitatibus,
 & requisitis. §. posteriore Inst. quibus mod. re-

260 *Alimenta infirmum*, voluntas testatori ꝑ ambulatoria est usq; ad mortem, *l. cum hoc itam*, §. i. ff. de donat. inter vir. & viror. l. quod situm, ff. de adim. leg. l. i. c. de Sacris, Eccles. mutatione enim vo-
261 luntatis ꝑ primo ad aliud mutatum ꝑ dicitur testamen- tum, *l. heredes palam*, §. siquid post factum, ff. de testam. l. si quis postumus, §. in princip. ff. de lib. & posthum. l. i. in fin. ff. de inst. rapt. & irrit. test. l. i. §. sed, & si ante, l. si bene, & l. postumus, l. i. §. in fin. ff. de inst. & proximis diebus in hac Magna Curia Vicarie fuit agitata causa solemnis, cuius ego fui iudex, quæ ita narratur.

STEPHANVS Scarpatus die vltimo Octobris præsentis annis 1626. candidi suum testamen- tum, in quo heredem vniuersalem instituit Ecclesiam omnium Sanctorum huius Urbis Neap-
262 polis, die vero sequenti, qui erat primus mensis Nouembris, idem testator condidit aliud testamen- tum, in quo heredem vniuersalem instituit Altauillam Rosam eius materteram, quam ziam vul-
gariter dicunt, quæ in hac Magna Curia, & coram me, instabat ipsam informatione præambula præcedente declarari ex testamento heredem vniuer-
salem dicti Stephani, cui se opposuerunt gubernato-
res, & procuratores dictæ ecclesiæ, pretendentes, quod dicta hereditas ex dicto primo testamento
263 debeatur eidem Ecclesiæ in dicto primo testamento instituta, eum finis in ecclesiæ, & sic ex causa pia

262 primo loco instituta & non sufficere generalem ꝑ reuocationem, ex dictis Guidonis Papa. in decis. Del
phinal. 400. num. 5. Casaris Pysii ad Aret. de Affi-
siti. in decis. l. i. num. 11. Andr. Tiracell. in tract. de prin-
cip. præ caus. privilegio. 19. Cardinalis Mantie. de conuict. vltimor. volum. lib. 1. tit. 2. num. 24. quia
specialiter testamentum ad pias causas debet spe-
263 cialiter ꝑ reuocari. Hinc sequitur testamentum in-
ter liberos factum per generalem reuocationem in
secundo testamento factam, in quo instituti sint ex-
tranei, non censetur reuocatum, iuxta text. in Au-
th. hoc inter liberos, c. de testam. latè Nicol. Boer. in
decis. Burdeg. 240. Mantie. de conuict. vltimor. vo-
luntat. lib. 6. tit. 2. n. 25. Jul. Clarus, in §. testamen-
tum, §. 5. q. 8. d. orgen. Canalicus in decis. Finiz. an. 27
n. 66. p. 1. plures alleg. Fracisci Pinini in decis. 290.
Iacob. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 60. n. 62.

Et istud privilegium testamenti inter liberos. nõ
censeri reuocatum per clausulam generalem, sed
requirit specialem, aliàs primum non censeri reuo-
264 catum, fuisse communicatum testamenti. ꝑm causam
piam, primo loco factum per clausulam gene-
ralem, voluit Oldrad. in consil. 117. Baribol. Socin. in
consil. 229. num. 11. vol. 2. Alexand. in consil. 105. num. 1. vol.
4. Ar. Cravetti in consil. 23. alios allegans Laurèus
de Pons. in consil. 24. & Iosephus Mascard. de proba-
tionib. consil. 176. num. 30. Gerardus Maynard.
in decis. Tbol. 2. lib. 5.

De dicto insuper secundo testamento nulli ha-
beri debere rationem, ex quo factum fuit Blandi-
tius, & suggestionibus eiusdem Altauillæ, ac per
uoluntatem, & fraudolentas instigationes ipsius dictum

Stephanum ad domum suam asportari faciendo,
& ibidem fieri faciendo dictum vltimum testamen-
tum, per ea, quæ scribit Iosim in consil. 14. volum. 4.

265 quod primum non censetur sublatum, ꝑ quem
sequitur Ioan. Baptista Plotus in volumine primo con-
sultorum vltima voluntatis, consil. 68. incip. Iosephus Rex
æterna gloria, num. 5. p. 3. Tanto plus, quia dicta Al-
tauilla matertera eiusdem Stephani erant inimici
inuitem eo tempore. Vnde est considerandum quod
non debet presumi, quod idem testator in odio
habetet eadem suam materteram, tam breui tem-
pore, voluisset ꝑ testamento facto ad ecclesiæ fauo-
rem, per aliud hic suggestum, & per dolum succe-
dere, in qua opinione in scriptis pro primo testa-
mento erant solemnes Aduocati Neapolitani, &
& videtur quod coactè testamentum vltimum fa-
266 ctum fuerit, & contra ipsius testatoris ꝑ volunta-
tem, & nullum sit, vt dixit Paulus de Castro, in Lex
facto, ff. de vulgari, & pupillar. sub. Domin. de Soto
lib. 4. distinct. 15. ex aucto Arri. otell. lib. 3. Fhuerr.

267 Ignorantia, & aliquis ꝑ coactione excludit vo-
luntatem, tenuit Ioan. Lopez de Palacios Robus de
donat. inter virum, & uxorem, in rubr. §. 8. num. 14.
Contraria sententia videtur verior isto caso, nẽ-

268 pe vltimum testamentum ꝑ validum esse, in quo
dicta Altauilla fuit vniuersalis heres instituta, ma-
ximè quia vltimum in scriptis fuit cum omnibus
solemnitatibus optimè conuatum, præsertim cum
habeat clausulam causam, & vltimam, & cet. quo stan-
269 te sublatum intelligitur ꝑ primum, vt voluit Ol-
drad. in consil. 119. incip. Titius condidit, Bald. in l. fin.
q. 5. c. de Edicto Dom. Adrian. TOLL. per contrariam
enim testatoris penitentiam, vel voluntatem, qui
facit testamentum interitè, & redit factum, infirmatum

270 dicitur ꝑ primum, quia voluntas vltima, præce-
dentem tollit, & hanc Regulam nunquam fallere
inquit Raphael. Comens. in l. si quis in principio, ff. de
legat. 3. Didacus Covar. in Rubr. de testamentis, parte
2. num. 2. & voluit Michael. Crassus in tractatu suc-
cess. §. testamentum, q. 82. num. 1. Et quando de pri-
mo testamento non est facta mentio in secundo, si-

271 militer secundum ꝑ præualeat, l. Sancimus c. de tes-
tam. §. posteriori test. Quib. mod. test. infirmum, quia
272 ꝑ non obstante prima voluntate, secunda est am-
bulatoria, & est regula trita, vt dicit Francisc. Tur-
zan. in communis opin. 33. quam firmissimam opi-
nionem dixit Lud. Zuntus in Responsio pro uxore, num.
582. §. 91. Ferdinand. Vasqui. de success. Rebol. §. 1.
num. 6. Crassus in q. 85. num. 1. Menoch. de præsumptio-
nibus, lib. 4. præsumption. 161. num. 28. Iosephus Dou
Garças Mattheus in decis. Sicilia 132. num. 5.

Nec obstat, quod nonnulli Doctores velint, quod
non tollatur priuum testamentum, per ꝑ secundum,
nisi ex secundo possit adiri hereditas, zum quia in
273 casu isto ex secundo adiri potest hereditas, vti cla-
rum est, voluit Bar. in l. si quis cum S. fin. ff. de vulg.
& pup. & dicta opinio vera non est, eum viuat ha-
res instituta, quæ omni dispositione iuris ciuili ad-
mittitur, arg. l. cum in secundo, in princip. ff. de inst. rapt.
& irrit. testam. l. par sit §. 4. ff. de hered. inst.

ff. de Alexand. in conf. 87. incip. in causa mota, col. 1. vol. 3. Andr. Barb. et in conf. 60. incip. ibid. volum. 2. quos sequitur Ioan. Dilect. Duran. de Arce testand. tit. 20. cap. 3. sub nu. 4. pro qua Michael Crassus in dicto 5. rell. american. 4. 84. sub nu. 2.

Nec obstant, quæ dicebantur in cōtrarium, cum non possint militare in casu isto, quia, & si ponamus proconstanti, quod testamentum primum, in quo instituti sint liberi, non intelligatur remotum per clausulam, & reuocationem generalem positam in testamento secundo, in quo sunt instituti extranei, tamen eo casu est priuilegium liberorum, ne sint
274 melioris conditionis, quàm liberi, & hi, qui sanguinis vinculo sunt coniuncti, l. cum de uisigim. C. de fideicom. l. cum aut ubi Dilect. ff. de cond. & demonstrat. Bald. Angel. Salycet. & alij, in dicta, l. cum uisigim. Iacob. Philip. Portius, in conf. 92. n. 52. Nec verum firmiter est, quod priuilegium testamentum inter liberos fit communicatum piz causæ nam, & si verum esset, nihilominus quod ex testamento solemniter condito, ut dictum est, etiam disposita, & legata ad piam causam censetur reuocata, & quod uoluit Lach. Menoch. in conf. 1280. vol. 11. Antonius Faber in Codice Fabriano, lib. 5. tit. 2. definition. 39. vol. 1. ante eos Lefon in conf. 24. vol. 1. & nouissimè Dominus Consiliarius Rotensis in consil. 93. qui alios allegat, & in specie Vincent. Carraccium in decis. sine casu 85.

Quinimmo Ludou. Roman. in Repet. auct. similiter
275 specialiter vltimarum voluntatum C. ad leg. falcid. & Panor. in conf. 105. vol. 2. dicit, quod testamentum patris imperfectum inter liberos imperfectione uoluntatis est nullum. Cora. in conf. 308. col. 3. lib. 3. ergo multo magis testamentum factum piz cau-
277 se, & cui uirius cauetur quam liberis, arg. c. qui-
cung. 17. q. 6. quod est notabile.

Quod melius confirmatur ex eo quod fauor liberorum, ut dum respectu legitimæ, sed simpliciter, sunt fauorabilioris, quam piz causa, ut uoluerunt Bald. Ansh. Roman. Capra, Barib. Socin. Sen. Barba. Cora. Iaf. Dec. & Alciat. quos refert, & sequitur Marian. Socin. lun. in conf. 189. num. 76. v. ff. ad 84. vol. 2. quos sequitur Francis. Camineius in decis. nouis. Roman. 74. num. 9. vol. 2.

Ex quauis dicant, quod relicta sit dicta hæreditas in primo testamento eidem Ecclesiæ omnium
278 sanctorum, & dicatur in piam causam, & authoritate Andr. Tiragueli in tract. de priuilegijs pia causa, priuilegijs, 22. & priuilegijs, 137. quibus locis æquiparare nititur priuilegia piz causæ ipsi Ecclesiæ. Tamen pia causa dicitur omnis causa, & om-
279 nis actus uergetis principialiter t ad animæ salutem, & pro anima defuncti, in alijs uero casibus dicuntur largo modo piz, Bald. in Lab. ex C. de fideicom. plenè Dec. in conf. 71. col. 1. piz enim causæ dicuntur factæ pro constituendo hospitali, quia in illo ali
280 menta, & pietatis opera exercentur, t non autem, quod sit Sacrum, Religiosum, vel Ecclesiasticum, Bald. in conf. 465. vol. 1. Ang. in conf. 384. Lud. Rom. in conf. 457. v. ff. de uisigim. ff. de refragatur Petr. de

Anchar. in conf. 337. incip. de efficacia, similiter legatum t pro studio, quia in eo exhibetur victus, l. ita stipulatus, la grand. col. 10. ff. de verb. obligatim.
281 Ex legatum pauperibus relictum, feruit enim pro illorum subsidio, & alimentis, Baldus, & Paulus de Castro in l. illud C. de sacros. Eccles. largio enim modo dicuntur multa alia in causam piam, propriè autem pium dicitur, quando testator pro anima sua
283 bona relinquit, ut post alios dicit Petrus Peralt. in l. si quis Titie, ubi etiam Francis. Sarmientus ff. de leg. 2. pro Ecclesia autem, cum rara sit ecclesia;
284 quæ egeat, legata illi facta, laudabilia t sunt, non autem pia; si autem uellemus intelligere pro Ecclesia, scilicet congregatione fidelium, Responderi
285 his t poterit illud Domini nostri IESV CHRISTI, quod dixit Apostolus. Lucæ, cap. 22. Quando (inquit) reliqui uos sine facculo, pera, & calciamentis, nunquid t aliquid defuit uobis t responderunt. Nihil, de ista congregatione fidelium
287 est illud. Ecclesiastice, cap. 3. Filij sapientie t ecclesiæ iustorum.

Minus in casu isto subsistit, quod ultimo loco opponitur contra vltimum testamentum, quod dolo, & suggestionibus, factum fuerit, tum quia de isto dolo, seu actu nihil constat, ideo t dolum non presumitur, ut per Glossam in l. ubi Hippol. de Marfil. C. de sicar. ubi Saly. ante eum, & ideo difficilis esse probatio
289 tionis dolum t censuit Nicol. Boer. in decis. Burdig. 101. num. 3. 4. sequitur Menoch. de Arbitrar. indic. quali. lib. 2. casu. 116. num. 1. Centar. 2. cum opposi-
290 t ex aduerso suggestiones, & dolose t probandæ fuissent, ut ex dicto Lefone in dicta conf. 141. vol. 4. & Cepollin cautel. 36. incip. licet cum uerbis blandis, Decius in conf. 89. incip. in casu occurrenti, num. 2. 6. qui dicunt omnino probari oportere, & ideo cum non sint probata in vanum proponunt.

Quinimmo totū oppositum, ex quo casu testator effect iuuenis, & staret infirmus in domo meretricis suæ amariæ, dicta Altrauilla sua matertera, odio habebat, & meretricem, & hos actus Stephani sui Nepotis, & intelligens, 9 infirmus illū grauabat dum tans de eius morte, misit ad illum, si uellet reuerti ad suam domum, qui letitia affectus, quod uocaretur à mater tera, se uelle ibi portari dixit, quæ statim misit homines, ut cum sella commodè illum conducerent in suam domum, ad quam cum peruenisset Deum laudabat, quod ibi peruenisset, & statim ex se ipso venire fecit Notarium, cum quo inclusit, testamentum secundum condidit à nullo pro uocatus, coactus, aut rogatus, in scriptis, & solemnè, in quo post illius mortem, apertis tabulis illam uniuersalem hæredem instituit, nullis, necitiam blanditijs vfa, de quorum permissione Papinianus
291 inquit, uirum, qui t non per vim, nec dolum quominus vxor contra eum t statuta uoluntate codillos faceret, interceçerat, sed (ut fieri adest) offensa ægræ mulieris, maritali sermone placauerat, in crimen non incidisse respondit, nec ei, quod testamento fuerat datum, aufertur, ut in l. si. ff. si quis aliquem testari perhibueris quo in loco Barial. in-

inquit, licere testatorem blando sermone placare. Inde Imperatores in l. fin. C. cod. instul. dixerunt, iudicium vxoris postremum in se prouocare, marita-
 293 li sermone, non t est criminofum, ubi Salycetus, fummando breuiter inquit, institutio facta, blando
 294 sermone, non est vitiofa. Ista enim traductio testatoris ad domum suam, quam procurauit Altrauilla, fuit non coactio, nec blanditio, fuit enim officium sanguine iunctum, de quo loquitur Ecclesiasticus cap. 25. dum ait, in tribus placitum est spiritui meo, quæ sunt probata coram DEO, & hominibus, concordia fratrum, & amor t proximorum, & viæ, & mulier bene contentiæ necs. Vnde Ioannes Lopez de Palatio Rubius de donationibus inter virum & uxorem, in Rubr. S. 8 l. 1. num. 10. r: inquit, quod si vxor importunitate mariti potius quam eius voluntate eum heredem instituit, probata t importunitate, talis institutio non valet, fucus si blanditijs
 297 eam induxit, vt eum heredem institueret, quia t valebit institutio, quem sequitur Didacus Spinosa Speciale testamentum in Glossa Rubrica parte 2. sub num. 9.

Plures alie considerate fuerunt coniecturæ ad clarificandam voluntatem dicti testatoris in secundo
 298 testamentum t memoria enim tenebat per diem ante fecisse testamentum, & instituisse ecclesiam, dum in secundo instituit Altrauillam, quæ, si ab in-
 299 testato t mortuus fuisset, ipsa dicto nepoti succederet, in primo dixerat t quod sepeliiretur in eadem Ecclesia, in secundo elegit sepulturam in alia; in primo reliquerat Ecclesiam heredem, in secundo Altrauillam, & eidem Ecclesie reliquit legatum Tri-
 301 ginta t ducatorum, vnde apparet meram suam voluntatem fuisse, quod recederet a primo testamento, quia legatum ei, qui est hæres esset inutile. Quibus omnibus; atque alijs consideratis Magna Curia Vicarie md iudice, & causæ commissario refectæ decreta est hereditas eidem Altrauillæ ex secundo testamento die..... & probata t Sacro Conf.

Testamentum nuncupatiuum factum in Regno à Notario, iudice ad contractus, cum septem testibus, cui se subscripserunt tantum tres ex dictis testibus, an probatur esse validum, fuisse Decisum
 302 per Sacrum, t Consilium, quod sufficiat esse subscriptum à tribus ex testibus, vult Casar Frillus in decis. Neapolit. 166. Francisc. Vin. in commun. opin. 940. in verb. Testes in instrumentis, num. 5. Math. de Affiliis, in Regis Consil. incip. Instrumentorum rebus, 303 num. 10. quæ testium subscriptio t sigillatim requiritur in hoc Regno Neapolitano, vt inter alios scribit. Math. de Affiliis, in Consil. Regni incip. Sineulis omnes, num. 20. & per totum, Marinus Freccia, sive Bernardinus Siripolus in tractat. de Testamentis, instrumentis, parte 1. num. 16. Bernardin. Pandus, de testamentis, & liquid. instrum. parte 1. declaratio, num. 71. nouissime Ioan. Dominicus Castus eruditissimus Doctor in tractat. de credito, cap. 3. titulo 1. numer. 371. & seqq.

Testamentum suspectum de falso non esse in formam publicam reasumendum, sed obseruanda Summa Decisum Tom. 111.

304 est Sacri Consilij Practica; quod videtur t testes in testamento nominati, qui si ad testamentum fauorem deponerent, poterit notario iniungi, quod illud in publicam formam redigat, Sin autem contra testificarentur, publicariis testibus, denur copia partibus, preteritis reasumptionem, aut petentibus hereditatem ab intestato, ex quorum defensionibus expectetur exitus, & interim non proceditur ad reasumptionem, de qua practica testatur Mass. de Affiliis, in decis. Neap. 13. sequitur Thorus in Compensio decis. Neapol. S. Testamentum de falso.

ARGVMENTVM.

Codicilli cum sint pars testamenti, fieri nequeunt ab his, qui testari non possunt, neque testes requirunt, hereditas nec adimi, nec dari in illis potest directo, nec substitutio fieri pupillaris: Infirmitas in testamento infirmo, sustinentur iure clausulæ codicillaris: primi codicilli per vitimos reuocantur, quando contraria continerent. Presumitur regulariter heres eorum ignorantiam habere, ex pluribus tamen presumitur scientia; non rumuntur posthumum agnatione codicilli, qui nutu, & noctis tempore cum luminaribus fieri possunt.

S Y M M A R I V M.

- 1 Codicillus testamenti pars appellatur, & testatio mentis dicitur, num. 2. & 3.
- 2 In codicillis relicta, in testamentis relicta videntur.
- 3 Codicillus continens requisita testamenti, potius testamentum, quam codicillus appellabitur. Declaratio, num. 5.
- 4 Codicillum facere non potest, qui testamenti faciliorem non habet.
- 5 Menus, & impubes, an testamenti faciliorem habeat?
- 6 Testes quinque in codicillo faciendo requiruntur.
- 7 Testes in codicillis, an omni exceptione maiores esse debeant?
- 8 Testes in codicillis, num. rogatus illos esse oportet? num. 10.
- 9 An testes fortuito aduenientes sint optimi testes in codicillis.
- 10 Mulieres, an testes admissantur in codicillis?
- 11 Hereditas in codicillis, nec dari, nec adimi potest, numero 16.
- 12 Infinitus capus est, & principium cuiuslibet testamenti.
- 13 Testamentum causa est codicillorum, non debens codicilli causa esse sua causa?
- 14 Ius testamentorum, & codicillorum, non debent infinitum confundi.
- 15 Per verba directa licet dari hereditas in codicillis non possit, scilicet autem per verba obliqua, num. 18.

- 19 *Hereditas dari per fideicommissum per verba obliqua possit, rationem vide, nu. 20.*
 17 *Heredes si in codicillis repentur, ut indigni, hereditas applicabitur Fisco.*
 19 *Verba obliqua inter alia sunt Rego, volo, mando, fideicommissum.*
 21 *In iustitia in codicillis convertitur in fideicommissum.*
 22 *In iustitia in codicillis facta in favorem liberorum, valet. Declara, nu. 23. 24.*
 25 *Substitutio pupillaris an fiat in codicillis? Declara nu. 26. 27. 28.*
 29 *Testamentum non fit aliqua causa infirmabitur, an et codicilli infirmantur? nu. 30. 31. 32.*
 33 *Testamentum, si quis solenne contulerit, et dixerit quod non valet iure testamenti, sed iure codicillorum, an iure codicillorum sustineatur?*
 34 *Pater coram quinque testibus inter liberos condidit testamentum, et in ea extraneis legata reliquit, ac fideicommissa, nunquid ea dispositio, quoad extraneos etiam iure codicillorum valet? nu. 35. Declara, numero 36.*
 35 *Legata coram quinque testibus possunt reliqui.*
 37 *Codicillus primus, nunquid renovatur per secundum prout in testamentis? Declara, numero 38. & 39.*
 40 *Testes, an esse debeant in conspectu facientis codicillum? Declara nu. 41. 42. 43.*
 41 *Si codicillus fieret in scriptis, exigetur testium subscriptio.*
 44 *An praesumatur heredem habere notitiam codicilli? Declara nu. 45. 48.*
 45 *Scientia non probatur, ignorantia praesumitur.*
 46 *Transactio facta super dependentibus à testamento, non extenditur ad codicillos.*
 47 *Ignorantia eorum, qua sunt in codicillis, probabilis est.*
 48 *Licet haeres notitiam habere praesumatur eorum, qua sunt in testamentis, scientia eorum, qua sunt in codicillis.*
 49 *Haeres probabiliter praesumitur ignorantiam habere eorum, qua sunt in codicillis, nu. 50.*
 50 *Modicus temporibus sunt maiori ex parte testamenta nuncupativa, nu. 52. 53. 54. 57.*
 51 *In his, quae vi plurimum fieri solent, scientia praesumitur, nu. 55.*
 56 *Haeres etiam extraneus praesumitur habere scientiam contentorum in testamento.*
 58 *Quando contenta in codicillis continentur in testamento, procedunt etiam in codicillis. Declara, nu. 59. 60.*
 61 *Observantia eadem, et scientia, an sit testamentorum nuncupativorum, et codicillorum?*
 62 *Quia testes de omni modo codicilli, illius scientiam habere praesumunt.*
 63 *Conscientia adimplementum aliquod codicillorum, praesumit illius notitiam habere.*
 64 *Diversa traditur scientia, et ignorantia testamentorum, et codicillorum in heredibus suis, vel extra-*

ris. Declara, nu. 65.

- 66 *Posthuma agnitione triumphat testamentum. Declara, nu. 67.*
 67 *Codicilli, an rumpantur natiuitate posthumi?*
 68 *Quae actio competat ex codicillis?*
 69 *Quae actio ex legato?*
 70 *Codicilli continentes verba, qua convertantur in obliqua, volutantur in eis fideicommissum, et praefideicommissa geri debent.*
 71 *Nun, an fieri possit codicillus? Declara, numero 72. & 73.*
 74 *Codicillus, an valet, si interrogetur codicillatorem an fuerit ab eo compositus ipsa interrogante, ad cuius voluntatem factum fuit.*
 75 *Infirmi de facili, solent applaudere codicillorum contentis quod sit.*
 76 *Infirmi de facili, solent applaudere codicillorum contentis positioni quando sunt literarum ignari.*
 77 *Nocturno tempore, an fiant codicilli? et an luminaria in illorum confectioe contineantur, et intervenire debeant? Declara, numero 78. 79. & 80.*
 81 *Codicilli si nocturno tempore absque luminariis fierent, maxima suspicio iningeret.*
 82 *Solutum disponens, quid testamentum absque homine factum valet, nullum esset, et iniquum, quae omnia etiam in codicillis procederent.*

TITVLVS VIGESIMVS PRIMVS.

De Codicillis.

Scienda sunt aliqua de codicillis, post materiam testamentariam, cum codicilli species sub vltima voluntate continentur, videtur enim codicillus testamentum, seu pars testamenti, cum

- 1 dicatur etiam codicillus testatio mentis. et in princ. in l. i. de testam. et ideo largo modo codicillus testamentum appellatur secundum Accursium in l. 2. in verb. personales, C. de iure codicillorum, et
 2 codicillum dici partem testamenti et voluit Franciscus Arctinus in l. moribus, S. primo, colum. 1. vers. final. sine. ff. de vltim. et post. ubi. vnde relitum in codicillis, in testamento et relicta videntur. ut
 3 dicit text. in l. 2. S. codicillorum. ff. de iure codicill. et voluit Bened. Capra in conf. 3. numero 20. si autem scriptura contineret requisita ad testamentum, et non ad codicillum, diceretur potius testamentum, et
 4 quoniam codicillus, l. Non eo dicillorum, ubi Bald. Salycet. et alij, C. de testam. Simon de Pretis, de interpret. l. sum. Volant. libro 2. solution. 1. numero 232.
 5 dummodo et ex illius scriptura colligi possit mens contraria ad testamentum. Pars testamenti dicitur codicillus ut ex laque Crauetta, et alij dicit Surdus in conf. 150. num. 134. volum. 1. in conf. 258. num. 6. volum. 2. Mare. Anton. Natta in conf. 483. nu. 18. 19. vol. 3. Ioan. Baptista Costa in tract. de reitrat. cap. 8. c. 20. nu. 7.

FACERE codicillum non potest, qui testamenti factionem non habet. *l. Equidem, §. item illi, l. conficiuntur, §. codicilli, ff. de iure codicillorum. vt de Furioso notatur in l. 2. furiosus, ff. eodem titul. l. Nec codicilli, C. de codicill. & de mutuo habetur in l. eon-
7 ficiuntur, §. nec similis est, titul. 2. de sic de impube-
re, & alijs ex alia causa, vt dicit Rolandus in tract. vltimarum voluntatum, titul. de Codicillis, num. 6. quem refert, & sequitur Michael Craffus, in tractatu de successioneibus, titul. de codicillis, numero 2. Nicol. Vegetius in Metello turis etulsi, libro 9. capitulo 17.*

8 QVINQUE testes in codicillo requiruntur, *l. fin. C. de testament. quod amplexati sunt nostrae professionis Magistri primi Placentinus in summa Codicis, libro 6. titul. 3. 6. eodem fin. Azo etiam am-
lus in sua summa Codicis in titul. de testibus, column. 5. verificati sunt autem necessary & in titul. de codicil-
lis, column. fin. Specul. in titul. de teste, §. restat, num-
ero 1. verificati, item in codicillis. Ioan. Berberij in vi-
terioris iuris, parte 3. titul. de success. ex testamento, sub
numero 39. Benedic. Capra in consil. 65. numero 11.
Angel. in consil. 128. incip. in folio preponitur, Coru.
in consil. 58. numero 9. volum. 1. in consil. 18. in consil.
168. numero 9. volum. 2. Barthol. Socin. in consil. 85.
numero 6. volum. 4. Deci. in consil. 105. numero 5. Ri-
mond. Senior in consil. 324. numero 4. volum. 2. Car-
dinal. Parisius in consil. 51. numero 9. volum. 3. Mare.
Anton. Eugenius in consil. 7. numero 3. Gulielm. Benedi-
ctus in Rep. cap. Raynarius, de testamentis, in verb. tes-
tamentum, il primo, num. 67. Surdus in consil. 129.
num. 5. volum. 1. in consil. 356. num. 1. vol. 3. Fab. Tur-
res in consil. 23. num. 36. volum. 1. Nicol. Boer. in decif.
34. num. 9. Alvarus Vassalus consultatione, sine decif.
Lusitan. 183. numero 11. quos Angel. in dicta consil.
125. dicit esse debere omni exceptione maiores,
quem sequitur Raudensis vbi supra, num. 5. quod ab
alijs dictum non inuenio,*

9 ROGATI esse debent testes in codicillis,
vt voluit Glossa in cap. testes 3. quaest. 9. in verb. Au-
dierunt, vterutrit, Nicolai Boerius in decisione Bur-
degaleasi 34. sub nu. 9.

10 CONTRARIUM ramen quodd in codicil-
lis testes non debent esse rogati, sed sufficiat, si
fortuito, & casu ibidem reperiantur. vt in dicta l.
fin. §. fin. C. de codicillis, vt ibidem patet, ibi (vel
Rogati, vel qui fortuito venerint in vno, eodem-
que tempore debent adhiberi, & voluerunt Cyn.
Barthol. Bald. Salysius & Ioan. in dicta l. fin. §. fin. & Car-
dinal. Parisius in consil. 32. numero 39. volum. 2. & in consil.
51. numero 10. volum. 3. Ioan. Berberij in viator. in-
vis parte 3. titul. 2. sub numero 30. Federicus Scenchi
in tract. de testibus, numero 58. Ferdinand. Vassalus
de successione. progressu, §. 30. numero 14. Nicol. Boer.
in decifion. Burdegaleasi 34. sub numero 9. Ioan. Pe-
trus Surdus in consil. 129. numero quinto, volumine
primo.

11 MULIERES in codicillis testes esse pote-
runt, voluit Accursius in §. testes autem, institut. de tes-
tament. & in l. qui testamentum, §. mulier, in verb. non po-
Summa Decisionum Tom. III.

test, ff. cod. titul. & in dicta l. fin. §. final. C. de Codicil-
lis. Bald. in consil. incipit. lices, volum. 5. Nepos de Monte Alban. in tract. de testibus, numero 65. Ioan.
Berber. in viator. in vis parte 3. titul. 2. sub numero 39.
Christophor. Petrus in §. fin. numero 11. vol. 3. Ioan.
Dilect. Durant. de arte testandi, titul. 2. Candel. 2. sub
numero 7. Guido Pape in decif. Delphinal. 138. Eman-
uel Suarez in Theatro Recop. Sent. §. mulier, num-
mer. 259. Didacus Spino in Speculo testamentor. Gloss.
32. numero 37. vbi dicit esse verissimam senten-
tiam, post Vassulum de Successione. Creation. §. 12. num-
ero 12. & Burgos de Paz in l. 3. Tauri, numero 97.
post Angel. de Arreto in §. possunt, incipit. de testam.
voluit Polyder. Ripa de Noturno tempor. caput. 142.
num. 4. 5.

HEREDITATEM codicillis dari, vel adi-
12 mi non posse noxum test. l. quod per manus, ff. de iure
codicill. §. codicillis, in fin. de codicillis. Rationem af-
fert Papinianus in dicta l. quod per manus 10. quod
13 cum institutio caput sit, & principium testamen-
ti, & ab illa valorem capiat, confirmari ex codicil-
lo videat, & sic capui a membro, quod absurdum
foret. Accursius in gloss. pro institutione confirmat
idem, & post modum supplet subiungens, quia
14 cum testamentum sit causa codicillorum, non
debent codicilli esse causa suae causae. Hoc breuius
in summaria Bartol. inquit, principale non potest
confirmari ab accessorio. Imperator in dicto §. co-
15 dicillis, ne confundatur (inquit) ius testamentorum,
& codicillorum, facit ad conclusionem text.
in l. hereditatem, C. de codicillis. Benedic. Capra in
consilio tertio, numero vigesimo nono, Hippoly. de Mar-
silijs in singul. 49. incip. Hereditas. Ioan. Dilect. Du-
rant. de arte testandi. titulo secundo, candel. decimo,
numero primo, & titulo decimo, candel. 8. numero pri-
mo, Cardinal. Parisius in consil. 35. volumine 2. Ioan.
Petr. Surdus, in consil. 323. numero decimo octavo, vo-
lumine secundo, Colla in tract. de Retrotract. capitulo
octavo, casu 20. sub numero decimo secundo, Michel
Craffus in tractatu successioneum, §. codicillis, numero
decim tertio, Hieronymus Cenallus in Praetiarum
quaestionum communium contra communem, quaest.
264. numero quarto, Fabius Turret. in consil. 23. num-
ero 11. volumine primo, Didacus Spino in Speculo
testamentor. Gloss. 8. num. 13. Gloss. 32. num. 9. Guido
Pape in decif. Delphinal. 323. num. 1. Hierony. Magon.
in decif. Lucen. 32. an. 38.

DECLARA Tamen quodd per verba directa
16 in codicillis, nec dari, nec t adimi possit hereditas,
secus autem per verba obliqua, & precaria, & ideo
per dicta verba obliqua posse hereditatem dari,
manifestum est, l. hereditatem, C. de Codicillis. l. ha-
reditas, C. de his quib. vt indigu. vbi heredes si in co-
dicillis reputantur, vt indigni, illis auferitur hære-
17 ditas, & applicatur Fisco, per quae verba obliqua,
& precaria per fideicommissum hereditas in co-
18 dicillis dari posse esse comunem t doctorum opi-
nionem voluit Iafon in Lex tribus, C. de codicil. Ioan.
Dilect. Durant. de arte testandi, tit. 2. candel. 10. an. 1.
19 vbi declarat t quod sunt verba obliqua, vt rogo, volo,

mando, fidei committo arg. §. fin. *init. de singulis*,
Reb. per fideicommissum, *reliet.* & eandem declaratio-
nem probat *ind. ante tit. 5. canel. 34. num.*
et tit. 10. canel. 8. num. 1. 2. 3. Michael Craff. de suc-
cessione §. de fideicommis. num. 16. Dider. Spino in dila Glessy
20 §. 2. num. 10. 19. vbi declaratum est facit, quare
per fideicommissum id fieri possit. Guido Papa in de-
cision. Delphin. 333. sub num. 4. verba enim directa
in codicillis obliquantur. Glessy. tit. de vulgar. subli-
in princ. et in fin. C. de codicillis. Dider. Cumar 10.
Raymundus §. 5. m. 2. de testa. Cardini. Mand. de concil.
2 fet. vol. 16. §. titul. ... num. 14. docuit quod institutio
21 in codicillis est committitur in fideicommissum. se-
quitur Sord. in consil. 324. num. 22. vol. 2.

DECLARA. Secundo, quando dicitur filio-
rum sine liberorum et infirmorum filius huius et in
Codicillo id fieri potest, et factum valet. vt in
originalis opinio Bartoli in l. mulier, nu. 2. ff. de m-
liar. testam. et in l. hac conquisitima, si quis au-
stem, C. de testam. quem sequuntur Paul. de Ca-
stre Foleo. Corn. Alexand. et Lefius huius, Ro-
phael Corrafin l. 1. et in l. 2. ff. de iustit. iudi. et tri-
stis eorum. Alexand. in conf. 146. num. 10. volum. 2.
Francisc. Arzin. in Auth. Hac inter liberos, in fin. C.
de testam. Bartolo. Socin. in Regul. 166. Bernard.
Diaz. Regul. 309. et ill. 1. Paul. de Castr. in conf. 91. in
fin. vol. 1. dicitur, hanc esse communem opinionem,
et magis communem censuit Gualter. Benedic. in
Reperit. e. Reynardus, in verb. testam. cum illo 2.
nu. 57. ext. de testam.

CONTRARIAM sententiam, quod nec
13 favore libere, ac filiorum, si aliquis quod ipsorum in
codicillis influeretur, fieri posset, quia in his li-
redinas directo dari nequit. vt tener *Bald. in dicto §.*
si quis autem ibi etiam Angelus, idem Bald. in l. iij.
numero 7. versiculi. vltimo queritur. C. Famil. heredit.
Ioan. de Imola in l. i. ff. de iustit. rupt. & trit. test.
Salices. in filia adeque glossi. C. Famil. heredit. & in l.
non caduimus, numero 4. C. de testum. Francis.
Areola. in dicta Auzien. Hoc inter liberos, Ludouic.
Roman. in consil. 179. numero 12. vbi inquit hanc esse
communem opinionem, nec esse recedendum a
Baldi opinione. Curtius Iunior. in consil. 73. numero
14 1. dicens opinionem quod Bartoli tunc non probari
Cardinalis Parisius in consil. 33. numero 6. volum. 2.
Ioan. Cephalin in consil. 733. numero 62. volum. 7. quos
sequitur Fabius Turretas. in consil. 23. numero 13.
Gouens in consil. 224. numero 5. 12. volum. 1. vbi
dicat communem opinionem esse contra Bartholum.
Ferdinand. Vafqueius de successione creatura. lib. 3.
§. 25. num. 7. Ludouic. de Molina de Hispanor. primege-
nesis. lib. 2. cap. 8. num. 32. quam opinionem verior-
em, & tutiorem dicit. Hieronymus Genal. Præfator.
epin. commun. contra communem. q. 730. num. 2. In fine
in dicto l. hoc confulimus §. quis. un. 4. Michæel Craspi
in dicto §. codicillis. nu. 14.

DECLARA Tertio, nec substitutionem pupillarem fieri posse in codicillis, puta, quia pater in testamento impuberem instituit, & in codicillo substitutionem pupillarem fecerit, quia, vt dicit

Imperator in *l. si idem*, *C. de codicillis*, quod specialiter
 16 codicillis intrinsecus, ut ac subintrinsecus potestas la-
 ta non est. *vt post lafonem in l. ex tribus*, *C. de inoffi-
 cioso testamento*, *§. apud la fabileb. opm. commun. §. 1.*
Pater, numer. 39. *Ioan. Dilectus Dorant. de error testam.*
titul. 5. cancl. 34. m. 2. *Michael Craffius in dilectis*
codicillis sub num. 15, sed intelligenda sunt, vt sub-
 struunt directa trahatur ad fideicommissum, vt di-
 xi supra hoc eodem titulo, numero 21. & voluit lafonem
 cancl. 69. volum. 1. quem sequitur *la fabileb.*, in di-
 lecto §. pater, numero 39. Quo casu quando fuisset
 27 filius iogatus hereditatem restituere, ut po-
 terunt haeredes eius ab intestato venientes legiti-
 mam deducere, arg. dicta *l. ex tribus*, *C. de inoffi-
 cioso testam.*

SVB INTELLIGE quòd si velit, vt legi-
 28 ma non deducatur remedium erit, quod † succe-
 fores ab intestato rogeatur hæreditatem restituere,
 & non filius, arg. *l. si fundum, §. si. ff. de legat. 1.* vt
 post multos, quos allegat, voluit *leone. in dicto titul.*
5. canel. 2. a. in fin.

TESTAMENTVM si ex aliqua causa in-
firmaretur, an & codicillis 7 infirmaretur? Papi-
niani, dicit ante tabulas testamenti codicilli facti
non valent, quàm si testamento, quod postea fa-
ctum est, confirmetur, ut in *Licet tabulas, ff. de re-
cedit. ill.* cuius Papinianidicere refert Impera-
tor. in *S. sed cum ante, ff. de codicill.* & valere, si co-
dicilli testamentum præcedunt, & posse ex eis
per fideicommissum peti, si appareat testamen-
tum postea factum à codicillis 7 non recessisse, &
hoc facti dicuntur per testamentum confirmati,
quod dicit, ex rescripto Diuorum Severi, & An-
tonini statutum fuisse. Sed distinctio est, an nul-
lus sit factus testamenti codicilli facti sunt. Aut post
testamentum facti sunt. Primo casu reuocato tes-
tamento, non reuocatur testamentum, secundo casu
si post testamentum codicilli facti sunt, infirmata
est testamentum, & codicilli infirmati intelliguntur,
habetur in testat. l. 6. ff. de iure codicillor. Quod probat
Didacrus in *Specul. testamentorum, Gloss. 32. nu-
mero tertio*, ad quæ videndus est *Corn. in consiliis*
154. in fin. volumus tertio, sapienter in forma libelli
super legatorum singulari, in verb. *non valet, vel valet*,
numero 4. diffusè *Surdus in consil. 230. num. 6.*
18. notum 2.

TESTAMENTVM si quis solenne condi-
33 derit, ac in ipso dixerit, quod non valeat † iure re-
stamentis, sed codicillorum, non quid illius volun-
tatis rata sit, vt valeat iure codicillorum? Dicitur
dum, quod sic, dicit *Sperandus*, in *sent. de instru-*
mentis, editioe. §. *compensatio*, quem opinionem
commemorat dicit *Marian.* Spec. *Sen. Quon in consi-*
l. 1. incip. Reuerende pater, numero quarto, volumi-
ne primo. *Ferdinand.* *Vajqui*, de *successionum creatioe* a
lib. primo, §. *decimo*, numero 91. *Et de success. pro-*
gressib. 3. §. 30. *num. 34.* *Craff.* in §. *Codicillum*, nu-
mero 37.

PATER coram quinque testibus inter liberos
4 cōdicū testm, & in illo testrancis reliquit legatā, &c

& fideicommissa, nūquid quoad eodem extraneos
vlebit dispositio iure codicillorum? *Paulus de Ca-*
stro in consil. 93. incip. vobis testamentum, tenet quod
sic. *Nicol. Beer. in decif. Burdegalen. 23.* quod coram
35 quinque testibus ꝑ possunt legata reſequi. quem
elegit *Michael Craſſus in dicto S. codicillis, num. 28.*
ſed per ea, quæ vidi nihil de hoc dicit *Boerius*. Sed
credo fuiſſe impreſſor um errore. voluit forſe dicere
in *decif. 33. nu. 9.*

CONTRARIUM tamen tenuit *Bald. in l.*
36 *1. ff. de iure ꝑ codicillis. Ferd. V. ſq. de ſucceſſ. reſol.*
libro 1. §. 1. numero 43. Craſſus in dicto S. codicillis, num-
mero 28. ſed de his dicam latius in tit. ul. de legatis. ſi
DEO placeat.

37 CODICILLVS primus, an reuocetur ꝑ per ſecū-
dum, ſicut in teſtamentis ꝑ codicillos plures, quis fa-
cere poteſt, *l. Diuus. S. codicillis. ff. de iure codicillis.*
S. fin. inſtituti. de codicill. Si tamen eſſent inuicem
contrarii, puta quod eſt diſpoſitum, & legatum in
primo, in ſecundo eſſet dictum contrarium, quia
38 *data contrarietate non ꝑ attenduntur primi, & per*
ultimum cenſetur reuocatum. l. cum proponas. C. de
codicill. vbi optime Accuſſus, & poſt eum Bald. &
Salyet. conſulerunt, per ſequentes codicillos non
39 *de rogari præcedentibus, niſi quatenus inuicem ꝑ*
ſint contrarii. Benedic. Capra in conſ. 3. numero 27.
20. Didacus Spano in Speculo teſtamentor. Gloſſ. 32.
numero 28. Michael Craſſus de ſucceſſ. S. codicillis,
numero 30. 31. Ferdinand. V. ſq. de ſucceſſion. creati.
S. 30. numero 51. Surdus in conſ. 30. num. 14. vol. 2. in
conſ. 25. 6. nu. 8. et. 3.

40 TESTES an debeant ꝑ eſſe in conſpectu fa-
cientis codicillum ꝑ *Matth. Matheſian. in Notabili*
135. tenuit, quod ſufficit quod non ſint præſentes,
quia non requiritur eorum præſentiam, ſicut in teſta-
mento, in quo exigitur maior ſolemnitas. & idẽ
voluit *Alexand. in l. ſine ſpeciali, numero 7. & ibi*
laſon, numero 8. C. de teſtans. quos ſequitur Ferd.
V. ſq. de ſucceſſ. progreſſ. S. 30. numero 12. Craſſus in
S. codicillis, numero 9. Si autem codicilli ſerient in
41 ſcriptis exigeretur teſtibus ſubſcriptio *ve poſſ. Gloſ.*
Alexand. laſon. & Carr. & V. ſq. inſin. voluit Craſſus in
dicto S. Codicillis, numero 10. & ideo licet authori-
tas Matheſiani magna ſit, & iure illius opinionem
videatur *tom. de iur. in l. 2. S. idem labo. ſide Aqua*
42 *plu. arc. dum inquit quod excepto teſtamento,*
non reperitur iure caſuum, quod teſtes debeant eſſe
in conſpectu contrahentium. *V. ſq. de ſucceſſ.*
creat. lib. 2. §. 13. regul. 9. nu. 6. 8. 10. quibus videtur
adhærere *Surdus in conſ. 15. nu. 14.* quibus videtur
ſequor *opin. Decy in conſ. 334. num. 3.* qui reſpondet
43 *Matheſian. maxime quia ego dico quod poſſent ꝑ*
ſieri mille falſitates, & eſſet totius omnia requiſita
codicillorum, ꝑ cuiꝑ inueniuntur patet.

44 PRÆSUMMATVR ne hæres ꝑ notiſſimam ha-
bere codicilliꝑ reſolutio iſta deferuit ad multa, Re-
gulare eſt enim quod præſumitur ignorantia, vbi
45 ꝑ ſcientia non probatur. *c. præſumitur de Regul. Iur.*
in 6. & notatur in L. vltius 2. 1. ff. de Probat. ſine in l.
non eſt ſerendus. ff. de tranſact. dicitur, quod tranſa-

Summa Decilorum Tom. 111.

46 *quo facta ſuper ꝑ dependentibus ꝑ teſtamento, non*
extenditur ad codicillos poſtea repositos. quo in lo-
co laſon in 2. notabili inquit, quod probabilis eſt i-
47 *gnorantia eorum, ꝑ quæ continentur in codicillis,*
qui ſeparati reperiuntur ꝑ teſtamento, vt per Bartol.
in l. cetera S. fin. ff. de legas. 1. Robert. Maranta in l. ſi
poteſt, numero 244. ff. de Acquir. hæred. Non Bartol.
in dicta l. cetera S. fin. verſicul. appoſito dicit, qui con-
48 *cludit, quod licet hæres ſcire præſumatur ꝑ ea, quæ*
in teſtamento ſcripta ſunt, arg. L. cum heres, ff. de li-
ber. legat. tamen ſecus eſt in Codicillis. quia eorum
ignorantia præſumitur, quod roborat Bartol. in dicta
L. cum heres, dicens, quod hæres probabiliter igno-
49 *rat ꝑ contenta in codicillis.*

50 DECLARANDA Tamen veniſſit ꝑ pre-
ſertim hodie, iuxta dictum *Pauli de Caſtro in conſil.*
10. in antiquis, qui dicit, quod cum hodie, & præſer-
tim ijs nobis temporibus, quod cū maiori ex par-
te fieri ſoleant teſtamenta nuncupatiua, quibus or-
dinarie vitium, & ſtatim poſt mortem conſueque-
rent manifeſtari, illorum præſumitur ſcientia, quia
ex his, quæ communiter fieri ſolent ſcientia præſu-
51 *mitur ꝑ arg. l. ſit uterque teſtis. C. de Pericul. Tutor.*
voluit Decy in conſ. 303. volum. 2. Cardinal. Pariſ.
in conſ. 2. numero 92. num. 27. 28. volum. 2. Jacobus
Mench in conſ. 87. numero 57. vol. 1. dicens, quod de
communi notariorum ſtilo deſumitur ꝑ quod teſta-
52 *toꝝ vita ſuncto, ſtatim teſtamentũ ꝑ ab eo factum*
publicant. vt dicit ex Alexandro in l. qui Roma, S.
duo fratres, num. 53. Cardinal. Pariſius in conſ. 72.
num. 27. volum. 2. Ludovicus Gazadin. in conſ. 98. nu-
mero 2. Aymon Crauetta in conſ. 193. numero 6.
quod facere ſolent, vt ego dicere audeo, vt hære-
des, & legatarij videntes ſibi iſtis diſpoſita per teſ-
tatorem prodicere, per teſtamenti diſpoſitionem, ob
53 *copias, ꝑ & exempla ab iſtis faciendi, pecuniam,*
& ſalarium habeant. Hoc idem roborat Marian. So-
cen. Tutor conſil. 75. numero 16. verſic. Reſpondetur,
54 *volum. 2. dicens quod cum hodie ꝑ de conſuetudine*
non ſiant teſtamenta in ſcriptis, in quorum apo-
ſitione magna ſolemnitas requirebatur, & ideo
antiquam ſerient præſumebatur ignorantia, ſed
cum ſiant nuncupatiua in aperto, & tam teſtes,
quam notarij ſciant omnia in teſtamento conten-
ta, & ſtatim poſt mortem conſueuerunt manifeſta-
55 *re, ex quibus, eum fieri ſoleant, præſumitur ꝑ ſcien-*
tia. Vnde Cardinal. Pariſius in conſilia 92. numero
27. volum. 2. dicit, etiam in extraneo hærede
56 *præſumi ſcientiam contentorum ꝑ in teſtamento*
conſiderato communi ſtilo, & obſeruantia notari-
orum rogatorum de teſtamento nuncupatiuo,
qui poſt mortem teſtatoris, ſoliti & conſueuerunt
publicare, & notiſicare omnia in teſtamentis con-
tenta, allegando Caſtrenſem, & Decy in locis ſupra
allegatis idem Crauetta in conſ. 135. num. 5. in conſ.
193. numero 6. in fin. Gazadin in conſ. 98. numero 21.
Nicol. Beron in conſ. 130. num. 15. vol. 2. Andr. Ber-
bat. in conſ. 8. et. 6. vol. 1. ſequitur, Nicol. Beer. in
decif. Burdegal. 39. num. 13. vbi dicit, & maxime
57 *hodiernis ꝑ temporibus, in quibus teſtamenta*

Li 3 sunt

sunt nuncupativa, & aperta, quorum mortuo testatore, habetur notitia, quo in casu presumitur scientia, & allegat. *Paul. de Castro in dicto consil. 10. & Bald. in consil. 9. incip. super primo, vol. 5.*

- 58 SVBDECLARA quod quando testator continetur codicillis in testamento, tunc ea, quae dicta sunt in testamento procedunt etiam in codicillis, sic etiam in codicillis, qui scripti fuissent ab eodem notario, qui confecerit testamentum, nam si separati a testamento essent, vel ab alio notario, quia tunc praesumeretur ignorantia, quia sunt separati à toto iuxta tradita per *Joan. Petrum Surdum in consil. 150. num. 133. 134. vol. 1. vt de eodem notario, 60 vel diuerso* testator dicit *Ripa in dicto l. qui Roma, §. duo fratres, nu. 59. notandum tamen est, quod secundum ea, quae diximus, à communiter accidentibus, quod mortuo testatore statim à notariis manifestari soleant testamenta, & codicilli, sicut, & testamentorum nuncupatiuorum eadem obseruantia, & scientia testatorum in codicillis, vt expressim tenet Cardinal. Passius in consil. 91. num. 47. 48. vol. 2. quod latissimè prescriptum Roland. à Valle in consil. 67. num. 23. 24. 25. 26. vol. 4. quem in aliquibus sequitur *Surdus in consil. 7. num. 6. 3. 6. vol. 1. dum hac traderetur Typis, reperi D. Cardinalem Paleotum in decis. nouiss. Romana, 556. lib. 3. parte 3. nu. 9. post Boer. in decis. Burdigal. 33. num. 12. dicit quod qui tractat de continuando testatorum scientiam di illo habuiss.**

SVBDECLARA Secundò, quod, & testamentum, & codicillosum praesumitur haeredit, vel alium scientiam habere, & id arguitur ex implimento aliquarum conditionum in illis contentarum, & appositarum, vt voluit *Aymo Cranes in consil. 994. nu. 10. vol. 6. quem refert, & sequitur alios etiam adducens, Ioan. Baptista. Costa de Falsi scientia, & ignorantia, in specul. 69. nu. 3. & seqq.*

SVBDECLARA Tertiò, quod supra tetigimus, quod diuerso modo modo presumatur scientia, vel ignorantia testamenti, & codicilli testatoris suo, vel extraneo, concludendo cum *Bart. in dicto §. duo fratres, num. 13. 16. & Ioan. Croto ibidem. nu. 106. qui dicit in hoc non esse differentiam inter haereditem suam, & extraneam, quos refert idem Ioan. Petrus Surdus in dicto consil. 7. nu. 36. vol. 1.*

66 POSTHVM I agnitione, licet rumpatur testamentum, l. posthumi, ff. de insti. rupt. & irritis testam. Bonaldell. Capra in consil. 95. nu. 1. in consil. 106. num. 7. 10. in consil. 57. num. 16. Julius Clarus in §. testamentum. q. 45.

CODICILLI tamen non rumpuntur posthumi natiuitate, vt concludit *Praefatus Papianus in forma libello pro legato rei singularis, in verb. Nec valet* num. 3. declara tamen, vt ibidem, num. 5.

68 QVAE ACTIO competat ex codicillis testatoris specul. in tit. de testamentis. §. Imprimis, 69 vt ex codicillis de legato facti in codicillis, qua actione petatur, remissive tamen *Nicol. Presbiterus in methodo iuris civilis, lib. 10. cap. 17. in fin. si codicilli contineant verba directa, quae conuertuntur in obli*

70 qua, vel contineatur in eis fideicommissum testatoris fideicommissum ageretur, & ad hoc videntur propria verba *D. Cardinalis Valentini in decis. nouiss. Romana, 556. num. 3. in decis. 605. nu. 4. in decis. 627. num. 1. & per totam, lib. 3.*

71 NVTV fieri posse, testatorum voluit test. in l. natus. 21. ff. de legatis. 3. dum tamen codicillans sit in recto sensu, vt ex *Alberico de Rosar. dum tamen* testator per prius dixisset, mentem suam interroganti, quia tunc ad interrogationem illius dixisset, & fuisset cum eo collocutus, vt scribit *Bartol. in l. Penultimo. §. propositum. ff. de leg. 3. oportet quod illi testatoris dispositionem praecedat articulata locutio, vt ex dicto *Joan. Andr. in addit. Specul. in tit. de testam. §. Imprimis, vt quid sit, & voluit Gubelin. Bonaldell. in repet. c. Raynaldus in verb. in extremis positus, num. 80. de testamentis. reuert. & sequitur *Thomas Grammat. in decis. Neapol. 73. num. 6. 7.***

74 CODICILLVS compositus ab aliquo, & interrogatus codicillator, an fuerit ab eo compositus dixerit, quod sic, ipso, ad cuius utilitatem factum, interrogante, quod non valeat, ad euitandum falsi materiae ex *Paulo de Castro in l. hoc consilium, §. si cum huiusmodi, nu. 2. C. de testam. voluit D. Alexand. Randerus, in decis. Pisana. 45. num. 31. 32. post Corn. in consil. 19. num. 1. 3. 14. vol. 1. mouetur *Randerus, num. 32. quod infirmi de facili solent testari applaudere consanguineis, dicentes, quod sic, vt ipsi complacent. Maxime quando codicillantes sunt literarum ignari, & qui ex scriptis, nesciant hos codicillos componere. Borgia. Canale. in decis. Finis. 20. num. 58. Gerardus Mazzoli. in consil. 17. num. 20. 21. Hieronymus Gabriel in consil. 4. nu. 7. vol. 2. quos refert, & sequitur idem *Randerus. in dicto decis. 45. num. 49.***

77 NOCTVRNO tempore fieri posse testatorum codicillum ex quibusdam non esse apparentibus voluit nouissimè *Polydorus Ripa de Nocturno tempore, cap. 124. nu. 1. sed ex frequentibus statim clarius istud confirmabitur.*

AN LVMINARIA in consiciendis codicillis requirantur? cum tamen manifestum sit, posse testamentum fieri de nocte, & signari, nulla testatoris dubitatio sit. *Ad testam. §. signa, ff. de testam. in cogitatio luminaria accendi debere, notorium est, arg. l. 1. §. tria luminaria, ff. de ventris inspicendo, & cum testatorum pars testamenti sit, vt diximus supra hoc eodem tit. nu. 1. vsq; ad num. 6. Ex quod tria luminaria in testamento requisita scriptis Cardinal. Montoya de coniecturis ultimarum voluntatum, lib. 3. tit. 8. nu. 3. Simon de Pratis in tractatu de interpretatione, vltim. volunt. lib. 2. interpret. 2. dubitat. 1. solus. num. 9. ante eos *Decius in consil. 54. incip. in casu propositi, num. 1. Tiber. Decianus in consil. 65. num. 20. vol. 2. Iohannes Ludovicus in decis. Perusina. 116. num. 4. nouissimè plures alios allegans Polydorus Ripa de temporibus Nocturno, cap. 141. num. 2. Eodem modo, & in codicillis idem seruandum videtur, vt si nocturno tempore fierent, tribus luminibus interuenientibus cōpleantur, aliis minimè valeant, quoniam opinionem firmauit**

uit *Corn. in conf. 18. Incip. principale*, vol. 2. & eandem tenuit *Dreus in dicto conf. 354. Incip. In casu propo-*
no. Menochius in conf. 288. num. 29. considerari oportet in hac quaestione, rationem esse illam, quia ma-
 81 gis falsarius et suspicio insurgeret, si sine luminibus codicilli fierent, quia enumerare nolo. Vnde illud ego annotatione dignum arbitror, quod scripsit *Le-*
sin. in notis s. o. Incip. Placet consiliosus, num. 9. vol. 3. dum concludit, quod statum dispones, testamen-
 82 tum de nocte factum et absque luminibus valeat, esse iniquum, & nullius momenti, tamquam præbens animam falsitatis, ut post alios voluit *Polydor. Ripa in tract. de Nocturno tempore*, cap. 142. quæ omnia etiam in codicillis procederent.

ARGVMENTVM.

Legatarius de manu hæredis capere debet legata, pro quo non competit via executiua, sed ordinaria, nec competit beneficium l. fin. C. de edit. Diu. Adrian. tollere possunt omnes, qui habent fiduciam testamenti, mendicantibus S. Francisci non legatur, nec incerte personæ quæ valebant, sed pauperibus incertis fieri possunt legata, & pro maritandis puellis incertis. Civitati recte legatum fieri potest, & collegio licito, & seruo alieno. In legatis non habet locum ius accrescendi, quando succeditur iuri diuino iure. Res præsentis, & futura legari possunt, & fundus instrumentus, suppellectiles, aurum, argentum, & alimenta, & liberatio, propriæ rei testatoris legatum non valet, quæ sine mora tradi debet, aliàs debentur usufructus, & res aliena legatur, si sciatur esse alienam. Non adita vero hereditate legata non debentur, feudum legari non potest regulariter, quod non procedit in feudo franco hereditario.

SYMMARIVM.

- 1 Legatum materia cum sit amplissima rectè à iuris consulis diuersis Rubricis, ac Titulis distributa. breuiter tractanda præcipitur ab autore, nu. 2.
- 3 Legati descriptio: plures & nu. 4. 5. 6.
- 7 Legatum ab hæredi manu accipiendum, & de ratione, ibid.
- 8 Pro legato an via executiua agi possit? & num. 9. 10. 11. & 12.
- 9 Pro legato competis rei venditio alio ex testamento, & hypothecaria, & nu. seq.
- 11 Contra hæredem pro legato ordinario iure, non autem exequiuita agendum est, & occupari prestatur re legata, nu. 12.
- 13 Legatario non competis beneficium, l. fin. C. de editio Diu. Adr. toll.

- 14 Executio pro testamentis fidei non competit, ita etiam pro legato.
- 15 Legatarius, vel fideicommissarius non potest agere possessionem legati, vel fideicommissi propriæ auctoritate, & sententia reuocare hæredi quando illum cepisset nu. 16. declara nu. 17. 18. 19.
- 20 Legatum omnium vna est natura, ac fideicommissarium, & nu. 21.
- 21 Legatum faciunt omnes qui testari possunt.
- 22 Filius familias legatum facere non potest, declara, numero 24.
- 23 Capaces legatorum qui sunt, & num. 26. & sequentibus.
- 26 Mendicantibus S. Francisci legatis non potest etiam quoad administrationem, & venditorem, & in communem usum conuertantur contra num. 27. & quid in hoc sitatum fuerit requisitum nu. 28. 29. & 30.
- 31 Incerta personæ aliam legari prohibuit ius. Ad pias causas esse permissum, nu. 32. & pauperibus civitatis nu. 33. 34.
- 35 Presumptio quas legata incertis personis facta, quæ & quando currit & nu. 36. 37. 38. 39. 40.
- 41 Legatum pro maris audis incertis de incertis habetur pro non scripto, declara nu. 42. 43. 44.
- 45 Legatum civitati fieri potest, ad honorem, & ornatum civitatis, nu. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53.
- 54 Legatum factum pauperibus intelligi debet de pauperibus, & infirmis, aut aliis incertis personis de ciuitate patria & loco domicilio testatoris & nu. 55. limita ad. 59. 57. 58.
- 59 Legatum si factum fueris pauperibus facti mersem hæredi, quando fieri debeat distribuitur, & nu. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68.
- 69 Collegio fieri potest legatum, dum tamen licitum sit collegium.
- 70 Collegium approbatum, & reprobatorum qualitate remissum.
- 71 Legatum seruo alieno valet, declara nu. 72.
- 73 Rannus, de portatis damnatus ad metallum, vel ad mortem, an legatus capiam remissum.
- 74 In legatis, & fideicommissis an sit locus iuri accrescendi & nu. 75. declara nu. 76. 77. 78.
- 79 Legati possunt res omnes præsentari, & exilientes, & futura, & nu. 80. 81. 82. 83. 84.
- 85 Fundus instruitus legatus quid continet? & num. 86. 87.
- 86 Pedagogia dicitur a Pedagogis, qui pueribus comitantur pueris.
- 88 Suppellectiles legate appellationis quid continetur, & nu. 89. 90.
- 91 Legatum auri, & argenti quid continet remissum.
- 92 Alimentum legata quid comprehendat, & num. 93. & 94.
- 95 Legatum alimentorum non derogato de, & tempore quo debetur, debetur à die interpellationis, & numero 96.
- 97 Mora absque interpellatione non committitur, & quomodo quis constituitur in mora, nu. 98.
- 99 Legatum alimentorum præstandum est in loco habitum: alimentarij, & nu. 100. 101. 102. 103.

- 104 Alimenta relicta praestanda in domo heredis extra
tam praestari non debent num. 105. & similiter si di-
ctum sit praestanda donec hereditas cum hereditibus,
num. 106. & 107. declaratur ad num. 108.
- 109 Mater relicta alimentaria, si moratur cum filijs ve-
rificatur conditio, & legatum debetur, si cum uno
ex filijs remanserit & num. 110.
- 111 Legatum annuum pro primo anno parum est, pro alijs
legatum est conditionale 112. 113.
- 114 Legatum annuum alimentorum comprehendit vesti-
menta, & lectas, quae debentur singulo anno in prin-
cipio consubstet anni.
- 115 Alimenta perpetua relicta annua praestanda sunt,
cibaria debentur mensura num. 116. 117. 118.
119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. ubi de ra-
tione.
- 126 Legatum annuum an debeatur a morte testatoris, &
num. 127.
- 128 Liberatoris legatum omnibus fieri potest & supponatur
testatorem non esse sana mentis cui succe-
bat unus probatus 129. 130. 131. 132. 133.
- 134 Spuria legatum pro debitis assensu qualitas parvis
an censetur subrogatum loco alimentorum, & nu-
mero 135.
- 136 Legatum propria rei testatoris post mortem praestatur
ab herede cum usufructu, & fructibus usque debentur,
si legatum sit in pecunia, num. 137. declaratur num. 138.
139. 140.
- 141 Aditis hereditatis requiruntur ut legatum debeatur,
sed contra in legatis ppi, quae debentur hereditate
non adita num. 142. declaratur num. 143. 144.
- 145 Rei aliena legari potest damnata relinquens sciat
esse alienam declaratur num. 146. 147. 148. 149. 150.
152. praestare tamen potest alimentum num. 151.
- 153 Cautela pro testatore, si vellet quod legatarius habeat
legatum hereditatem non adita num. 154. 155. 156.
157. ubi declaratur, & num. 158. 159. 160.
- 161 Secundum, an legari possit & num. 162. 163. 164. 165.
usque ad num. 173.
- 173 Fructus rei legata quando debeantur & an à die
mortis, vel adita hereditatis.
- 174 Legato censu annuo cui debeantur pensiones non ex-
acta, heredi an legatario? distinguitur plures casus, ut
num. 175. 176. & sequent. usque ad num. 181.

TITVLVS VIGESIMVS SECVNDVS.

De Legatis.

- VRIS CONSULTI ab Imperatore Iustiniano selecti ad complendum
legalium pandectarum opus, videntes
legatorum materiam amplissimam ef-
fere, sapienter fecerunt, illam in pluribus Rubricis,
ac Titulis diuidentes, non solum in tractatu de le-
gatis primo, sed de legatis secundo, & de legatis ter-
tio, ac quod plus est, de alimentis, & cibarijs lega-
tis. Auro, & argento legatis; Annuis, ac mensuris
legatis; dote prelegatis; Fundo instructo, & instru-
mento legato; legatis praestandis; liberatione lega-

ta; optione legatis; Peculio legato; peno legato; ser-
uitute legata; suppellectili legata; tritico, vino, &
oleo legato; vfu, & vusufructu legato. Alijsq; in lo-
cis, & idem factum est Codicis, Nouellans, & Au-
thenticis, & libris institutionum; Nos autem De-
cisionum, & rerum iudicarum summam profre-
quentes, prout fe obulerit occasio, quam breuius
poterimus, illam extricare, Sanctissima Trinitate ad-
iuuante, conabimur.

LEGATI descriptiones plures tradere sunt,
Prima tradidit Iulianus Iurisconsultus in l. lega-
tus 119. ff. de legat. 1. dicens, legatum est, & delib-
ratio hereditatis, quae testator, ex eo, quod vniuersum
heredis foret, alicui, quid collatum velit. Secunda
à Modestino Iurisconsultus in l. legatum 37. ff. de legat.
secundo, quae dicit, legatum est, & quod donatio, te-
stamento relicta. Tertia ab Imperatore, in S. legatum.
Instit. de legatis, quum ita tradidit, legatum est do-
natio quaedam à defuncto relicta, & ab herede praes-
tanda. Quarum omnium traditio loco Definitionis
sufficiat minimè potest. Vt tamen aliquam ip-
saram sequamur, illam Imperatoris sequi cogimur
vbi nouissimam, & magis amplem.

AB HAEREDIS itaque manu capiendum
esse à legatario legatum, notatur in dicta Impera-
toris Iulianus traditione, quia non potest legatarius,
adita ab herede hereditate, autoritate propria
illud capere, quia imminet illi legati priuatio,
l. 1. S. ff. de legat. 1. non dubium C. de legat. cum
alijs, quae allegantur per Marium, Socin. iun. in cons.
124. num. 63. 64. vol. 1. Jacob. Menoch. in consil. 124.
num. 3. 132. vol. 2. Bened. Capra in consil. 33. num. 33.
Angel. Gambioli in consil. 77. num. 12. post Alam. Didac.
Spin. in specul. test. amicus. Gloss. 8. num. 9. 10.

VIA EXECVTIVA an tibi comperat pro-
legato. Videtur quod sit per text. in S. illud quousque
Aul. de heredit. & Falcidia, ubi hoc voluit Ac-
cursius, in verbo de actio. ubi ibidem Angel. num. 57. Alex-
and. in l. fin. n. 3. C. de Edicto. Diui Adrian. Taland.
Marcus Antonius Natta in consil. 206. numero quarto
volumine primo Decid. & Cognol. in l. in testamentis,
ff. de Regul. iuris. Flamin. Chartar. in decis. Genuens.
73. num. 12.

CONTRARIVM Tamen, quia cum tibi pro
legati confectione competat, Rei vindicatio,
actio ex testamento, & hypothecaria, l. cum filius,
S. vbi, ff. de legat. 2. l. 2. C. commun. de legat. voluit
Iacob. Menoch. de Acquirenda possessione. Remedio 4.
num. 696. si via executiva locum haberet, vane ef-
ficeretur dictae actiones, & Rei vindicatio, ex testa-
mento, & hypothecaria, & ideo contraria senten-
tia quod pro habendo legato ordinario iure contra ha-
redem, non autem executiuo tibi agendum est, vt vo-
luit Alexand. in l. si praeor. S. 1. n. 5. ff. de Re iudicat.
& in l. si cum dotem, S. eo autem tempore, sub num. 6.
versus autem dictum, ff. sol. matr. Hubertus Zing-
cardus in l. fin. num. 136. C. de edicto Diui Adrian.
Taland. Nicol. Boer. in decis. Burdegal. 295. sub num.
12. 12. Vnde legatarius occupans, vel partem, aut to-
tam rem legatam pro ea portione, vel tota priua-
tur,

27 *conf. 30. num. 7. quam dixit communem esse opinionem idem Felin. in d. c. in praesentia, vers. quam, Francisc. Arretin. in l. 1. ff. de Testam.*

28 *VERVM TAMEN* quantum attinet ad Franciscanos, & religiosos ipsos mendicantes, nos

29 *† in facto habuimus, & quid a Beatissimo FRAN-*

30 *CISCO pauperum † Testatorum Patriarcha statutum fuerit, quid a Martino Quarto Pontifice sui temporis, a Ioanne 22. Martino Quinto. Eugenio. 4. Paulo. 3. Sixto. 4. Leone. 10. Paulo 4. Pio. 4. Gregorio. 13. & Sixto. 5. Summis Pontificibus promissum fuerit, quid per Concilium Tridentinum,*

31 *quod per scriptores nostros † scriptum fuerit amplius enucleauimus, in conf. 17. per totum, Centuria. 1. de quo nostro Consilio meminere, Ioan. Baptista Cestari in tract. de reuocacionib. cap. 2. num. 17. & Anton. Heringius in tract. de fiduciis. cap. 7. num. 147. ad ea scripta lectores remitto.*

32 *INCERTÆ* personæ solum legari prohibuit erat, ut dicit Imperator, *Si incertis vere personis, in §. de legatis, ubi dicit, nec nulli id permisit Adrianum, ad pias autem causas fuit permissum*

33 *† notatur in l. id quod pauperibus, 24. in l. Nulli. 28. in l. si quis ad declinandum 37. per totum. C. de Episcop. & Clericis, Ioan. Antiparchius Epistol. legal. lib. 4. Epistol. 3. Pura pauperibus ciuitatis intelli-*

34 *gitur de illa ciuitate patria testatoris in qua † domicilium habebat, glossa notabilis, in c. si pater, in verb. pauperes, de testam. in 6. Abb. Panormit. in c. indicand. num. 4. extr. cod. tit. & in conf. 99. num. 5. vol. 2. Card. Paris. in conf. 38. num. 28. vol. 2. dicam infra.*

35 *ver. dixi, supra, num. 54. Nunc autem incertis personis legata fieri possunt, per constitutionem Iustiniani, quam non habemus, sed ipse Iustinianus † allegat in §. sed nebus, in §. de legatis, erat illa constitutio in Codice primo Iustiniani, eius ordine abolito, de quo ipse loquitur in l. unica, qua incipit, cordi nobis, C. de Emendatione Codicis Domini Iustiniani, Hing. Dantius, l. 5. tit. de Rebus dubijs. Labius Cuiacius ad Africanum tract. 2. in l. si à pluribus 2. dispositum. 13. T. hafi. 2. prop. suum.*

36 *Quoad legata † incertis facta, quæ præscriptio currat, quando facta sunt capitibus, pauperibus,*

37 *vel infirmis incertis, super ista questione † legatorum non petitur, an obstat petito restitutionis in integrum post præscriptionem decem, vel viginti annorum, sed ex capite ignorantie post præscriptionem longissimam triginta, vel quadraginta annorum, super qua scriptis, Nicolai Boerius in decis. Berdegaleus. 39. num. 56. cum dixisset prius ab ad-*

38 *descentia vsq. illam aetatem non vidisse † questionem difficiliorem, & tandem d. c. num. 5. 6. 7. concludit, nec ex capite ignorantie concedi debere*

39 *restitutionem in integrum aduersus præscriptionem longissimam triginta, & quadraginta annorum, quam quoddam intricatè sequitur Bertrandus Argentarius in consuetudine Bretenne art. 273. §. 5. CONTRARIAM* Tamen sententiā, quod

40 *si sit factum legatum incertis † tamquam habentibus iustam ignorantie causam aduersus præscri-*

ptionem longissimam triginta, & quadraginta annorum, habet in integrum restitutionem, & ita fuit in sacro Regio consilio Neapolitano determinatum, ut testatur Matth. de Afflic. in decis. Neapol. 37. sub num. 1. vers. fuit ergo visum, & in decis. 329. num. 5. 6. 7. qui ex Paulo de Lazarar. Zenobius. Alfonso. & Cardinal. Zabarelli, in c. 5. de Restit. in integr.

41 *alijs dixit, quod ex † capite iustæ ignorantie conceditur restitutio in integrum aduersus præscriptionem triginta, vel quadraginta annorum ipsi de iure suo ignoranti. Fuit originalis opinio Bartol. in l. 2. §. si quis autem propter, ff. de tunc, atq. prius. Alex. in l. cum filius, §. in hac vbi Bartol. Socin. ff. de verb. obligat. & ille magis communem opinionem concludit Ioan. de Imol. in Rep. cap. fin. col. 30. vers. sed aduertendum, extr. de præscript. Luden. Roman. in conf. 149. incip. conclusionem primam. Alex. in conf. 169. incip. visio schemate, col. fin. vers. non obstat, vol. 2. & in conf. 116. incip. Per scriptis, penderatisq. omnibus vol. 5. Hieronym. Cognell. in l. 2. num. 84. C. de Pæf. inter emp. & vendit. Franciscus Pinus commun. opin. in verb. Hereditatem optinem 632. num. 6. sequuntur alij Decisionantes Casar Vgeli. in decis. 329. D. Fabius Accorabundus in decis. Nouissima Roman. 39. parte 3. lib. 2. & in decis. 43. eadem parte Petr. de Benimendis in decis. Bononiens. 69. & in decis. 71. Ioan. Baptista Boninus de Rebus, vbi præscriptio, gloss. 19. quæ recte Hieronym. Magon in decis. Lucensi 31. num. 21. 22. Petr. Rebuffi ad conf. Gallic. tome 3. tit. de Restit. in integr. Articul. 1. num. 26. plenè Panorm. & Felin. in c. vigilans, vbi Cardinal. Parisius, §. de præscript. Sigismund. Laffred in conf. 16. in fin. Carol. Rabin. in conf. 16. vol. 1. Vancet. Maxilla in consuetud. Bari. tit. de Iure Præbendis, §. post vacationem, nu. 4. Ioan. Baptista Thoburn in compend. decis. Neapol. in verb. restitutio in integrum aduersus præscriptionem. Sforza Oddus de Restit. in integrum, q. 90. num. 15. 18. Ioan. Francisc. Balbus de præscriptis 4. parte 4. partis princip. q. 29. num. 1. & per totum. Ioan. Di Leo. Durand. de Arre testam. tit. 1. c. antel. 1. numero 7. Simon de Pratis, de interpret. Placit. Polu. lib. 3. interpret. 1. Dubis, §. solut. q. nu. 38. Sordus in conf. 232. numero 44.*

42 *LEGATVM* pro maritandis † puellis incertis de incertis, habetur pro non scripto, ut in d. c. §. incertis, in §. de legatis, vbi hoc voluerunt Christophorus Porcius, Angel. de Aretio, & Ioachim. Minfingerus, & habetur in l. 2. ff. de hys, quæ pro non scriptis habent, voluit Cardinal. Mantica de consuet. admodum Florent. lib. 8. tit. 4. num. 20.

43 *Tamen hoc non procedit, quando relinquunt legatum dotis personæ † incertæ, causa matrimonij contrahendi cum persona incerta, dum dicitur pro puellis incertis maritandis pauperibus, cum isto casu legatum sit purum, non conditionale, ut voluit Paul. de Castro in l. Tizio causum, §. Tizio genere nu. 8. post Bartol. in l. quibus dictis, §. fin. ff. de cond. & demonstrat. quo in loco Bartol. dicit, illud legatum ex*

44 *futuro aliquo euentu † non pendere, puellæ namq. pauperes maritandæ semper existunt. Idem sequitur*

quitur *Aretin. in dicto. S. incertis*, quod, & voluit *Francisc. Marc. in decis. Delphin. 858. an. 9. 10. vol. 1.* Nec simile legatum eo personarum incertitudine, 44 poterit incertum appellari, vt voluerunt *Aretin. & alij in dicto. S. incertis*, faciunt dicta per *Cardinal. Mantu. in dicto lib. 8. tit. 4. num. 2. 1. & Nota Roman. in decis. Nouissim. Roman. 149. an. 4. lib. 1.*

45 CIVITATI legatum fieri potest, si cognatis, l. cum Senatus, ff. de Rebus dubijs, vnde inquit Paulus, Ciuitatibus legari potest, etiam quod ad 46 honorem, ornatumque Ciuitatis pertinet. Ad ornatum puta, quod ad instruendum forum, Theatrum, stadium, legatum fuerit, Ad honorem puta, 47 quod ad munus edendum, venationem, ludos 48 scenicos, ludos circenses, aut quod ad diuisionem singulorum Cinium, vel Epulum, relicum fuerit. 49 Hoc amplius, quod in alimenta et gratis infirmar, (puta senioribus, vel pueris, puellisque) relicum fuerit, ad honorem ciuitatis pertinere videtur, Hæc dicit *Iurifconsultus Paulus in l. ciuitatibus 1. 5. ff. de leg. 1.* Sed rectissime, & eleganter *Modestinus in l. legatum, ff. de usufructu. legat.* dicit, quod legatum ciuitati relicum vt conseruandæ consuetudinis defuncti memoria spectaculum celebretur, quod illis celebrari non licet, dicit iniquum esse hanc quantitatem, quam in spectaculo defunctus destinauerit, 50 utati relicum vt conseruandæ consuetudinis defuncti memoria spectaculum celebretur, quod illis celebrari non licet, dicit iniquum esse hanc quantitatem, quam in spectaculo defunctus destinauerit, 51 lucro hæredum vt cedere. Vnde concludendum docuit, quod adhibitis hæredibus, & ciuitatis potestibus, despendendum esset, in quam rem vt conueri debeat fideicommissum, vt memoria testatoris alio, & licito genere celebretur, quem textum elegantem asseritis, & Elegantissimus, & Doctissimus Iurifconsultus *Didacus Couarruias in c. No. quidem, num. 9. extr. de testam.* Sic reliquum Ciuibus Ciuitatum legatum, vel fideicommissum datum, ciuitati relicum vt videtur, l. ciuibus, ff. de Rebus dub. *Barthol. Capell. post Barthol. in l. verbus, ff. de verb. significat.* sed nouissime videndum est *Nicol. Lofani de iure ciuicis sitatis, par. 5. cap. 1. per totum.*

DIXI supra hoc eodem titulo, vers. incerta persona, num. 3. quod legatum factum pauperibus, vel 54 infirmis, aut alijs incertis, intelligi debeant de vt ciuitate, loco, vel patria testatoris, in qua domicilium habebat, ex gloss. in c. si pater, in verb. Pauperes, de testamens. in 6. & ex alijs ibi allegatis, quibus nunc addo *Petrum de Anchar. in cons. 21. q. in ep. Francisc. col. penult. vers. collata ratio*, quem relict, & sequitur *Andr. Tiraguel. in tract. de Priuilegijs pia causa. priuileg. 56. vers. Quid intelligitur, Cardinalis Mantu. de consuet. vltimar. volum. lib. 8. tit. 5. num. 2. Didacus Couarruias in c. cum tibi, num. 34. de testam. quos testat, & sequitur *Petrus Ganceda in Collectan. iuris Canonici, par. 2. cap. 91. an. 4. Facit text. in l. fin. ibi, ciuibus nostris C. de Annon. cens. lib. 11. quo in loco Bart. 55 dicit, quod ciues possint super elemosinis, illas extraneis pauperibus dare non debent. Vnde ex his seruari quod elemosinæ deputatæ in redemptionem captiuorum datur pro capieus hominibus Regni, dicit *Vincencius de Francis in decis. Neop. 190. Beuicellus Capra in cons. 160. an. 2.***

LIMITA tamen, secus esse, quando testator legata fecerit pauperibus, vel alijs personis incertis, quorum electionem commiserit alicui executori, vel personæ, quia, eo casu ipse commissarius eligere 56 potest pauperes, vel alios ex alijs locis, & ciuitatibus, non solum de ciuitate, vel domicilio testatoris, arg. l. cum quidem 2. q. ff. de legat. 3. vt post *Colletarium in c. Ioannes, q. 9. no. de testam. & Ioan. Andr. in c. si pater, de testam. in 6. voluit Capell. Tholosan. in decis. 12. 8. In ep. Item fuit quasmodum testator, & post Dominicus in dicto c. si pater, & supradictos, quos allegat, voluit Idem Couarruias, in dicto c. cum sibi, numero 14. Quinimmo si ageretur de eligendo 57 pauperes poterit eligere pauperes vt filios suos, dummodo sint pauperes, nec probetur fraus, quia offert contrarium, secundum *Bald. in l. 1. vers. septimo C. de Sacros. Eccles. vt voluit Stephan. Anser. in Apollinis ad dictam Decis. Capella Tholosan. 2. 28. num. 2. Quinimmo etiam vt sibi ipse, si pauper est, legatum dare potest, vt dicit *Isid. Larfranc. in decis. 97.***

INTELLIGIT quod si post mortem hæredis, legatum factum fuerit pauperibus, non potest distributio fieri illis pauperibus, qui reperitur viui ante mortem hæredis, sed expectari tempus debet post illius mortem, vt ita sentit *Barthol. in l. cum pater, §. 2. filia, ff. de legat. 1. Bald. in l. post mortem, col. 4. vers. si d. pone testator. C. de fideicom. dicit, opinio nem Bartoli esse dubiam, verum pauperes vt esse subdituros, & ideo expectanda hæredis mors 1. Tamen Vincencius de Francis in decis. Neapol. 706. dicit, hanc questionem non fuisse decisam, sed reputat *Anton. de Padilla in l. p. num. ex summa, in rescript. ad Petaltem, in dicta, l. post mortem. Ego sic dico 61 creem vt hæc ut, ommissis alijs, quod cum in casu proposito esset incertum casu prefato cum dicat in casu mortis, iste casus est, vt dico, incertus, & verba ipsa 62 conditionem faciunt, vt post *Cyn. in l. ex his verbis, C. quod dicit legat. red. & Angel. in l. Siuius Sarmatus, ff. ad Trebell. Benedic. Capra in consil. 79. an. 2. Vnde, & si incertum sit tempus ipsius mortis, scilicet quando veniat, tamen certissimum est, quod tempus 63 p. sit, tamen quando venturum sit, ita ignoratur, vt quo tempore impleatur, nescitur, sed satis secundo 64 ruin est, quod vt implendum erit *Arg. in summa, ff. de condit. instis. num. 7. Barthol. in l. fin. diem, ff. de condit. & dem. cum relatis ad Marco Anton. Peregrin. in tract. de fideicom. artic. 2. 9. num. 8. & lapso illo tempore 65 litera vt inducit dispositionem, Peregrin. in artic. 52. num. 3. Sordani in consil. 116. 2. volum. 2. Adeo vt adueniente morte illius vocati admittantur pauperes vt omnes, qui erant tempore mortis, & qui adueniente casu reperitur. Nec enim cogi potest hæres legatum soluere 67 ante tempus ad testatore prefinitum, vt inquit *Gerard. Maynardus in decisio. Tholosan. lib. 2. Quamquam posse fieri ante mortem distributionem legati velle videtur Flaminio in Charariis in decisio. Genens. 35. an. 4. & 8.*****

69 COLLEGIO Legatum fieri posse dubium non est, dum tñ illa licita sint, & approbata, l. 1. 2. 3. & 4. & toto tit. ff. de colleg. & corporibus illicitis. l. eilegiam.

giuno. C. de hered. inst. l. 1. c. de iudicis, voluit Iacob. Cuius lib. 7. obseruat. 30. Tremler. disputat. selectar. par. 2. disputat. 1. 3. Thes. 2. Nicolaus Lesani, de iure vniuersitatis, par. 5. c. 1. num. 46. vique ad finem.

- 70 COLLEGIORVM ↑ approbatorum, & reprobatorum qualitates, & quae sint optima, & quae decreta, pro vt mihi ex occasione exhibuit, fortè pluraquam alius a nobis scripsi in commentariis de Regis Catholici praesentia, cap. 34. cap. 40. per totum, & in commentariis de Magistratum Edictis, lib. 3. cap. 8. in quibus inueniet Lector, quae probari debeant à Summis Romanis Pontificibus, Imperatoribus, Regibus, Principibus sui iuris, rebus publicis, ac alijs, in eisdem locis traditi de antiquitate Academiae, & Studiorum omnium scientiarum, praesertim Studij Romani, Perusini, vbi ego de collegio titulo sapientiae veteris, & sapientiae Nouae, Studij Bononiensis, Maceratis, & Firmiani, quae studia sunt sub summis Pontificibus. Scholae, siue Studij Pragensis, Vratislauensis, Colonienfis, Agrippini, Friburgensis, Vuirchembergensis, Thubingenfis, Heyldeburgensis, Lypsenfis, Viennensis, Ingothadensis, Dilingani, Marpurgensis, Helmshadani, quae sunt sub Imperatore, Rege Boemo, alijsq; Principibus, & Rebus publicis Cazimiroensis, Cracouienfis, sub Rege Poloniz. Studij Parisiensis, Tholosani, Aurelianensis, Andegauensis, Carurcensis, Cadomenfis, Burdegalenfis, Biturigenfis, Auenionensis, Aqueusis, Viennensis, Monis Pessulanis, sub Galliae Rege, alijsq; Principibus, Oxoniensis, Cantabrigiensis sub Angliae Regibus. Et Studij Sancti Andreae, Abedornensis, Ghastionensis, sub R. ge Scotiz, & Vualliz in Hybernia. Sed, & studij Patavinensis, sub Serenissima Republica Venera. Nec non studij Vercellenfis, Taurinensis, & Môtis Regalis sub Serenissimo Duce Sabaudiz, similiter Studij Pisani, & Senensis, sub Serenissimo Magno Hetruriz. Duce. Studij Ferrariensis, olim sub Serenissimis Ducibus Aetlinis, nunc summi Pontificis, Studij & Rhegienfis, & Mutinenfis sub Serenissimo Duce Don Caesare Aetlino. Nec non Studij Parmensis, & Placentini sub Serenissimo Raynutio Farnesio Duce. Simili modo Gymnasij, & Studij Neapolitani, & Salernitani, sub Potentissimo, & Catholico Rege Philippo Quarto. Praeterea studium Messanum, & Catinense in vltioris Sicilia sub eodem Rege. Ac etiam studium Palentinum, Salamanticense, illiusq; Collegia, Pincianum, Complutense, Saguntinum, Oxoniense, Hilsalense, Granatense, Illipulense, Biliberenfis, Ossunense, Coymbricense, Caesaraugustanum, Ilerdense, Ofcenfe, Valentium, Oridanum, Barchinonense, Tarraconense, Perpinianense, Gerundense sub eodem Rege Hispaniarum. In Burgundia Dolanum, Duacense, Louanienfe, Dauentrienfe, sub eodem vti Duce Burgundiz, Brabantiae, & Comitae Flandriz. Studium Mediolanense, & Papiense, sub eodem Rege, vti Duce Mediolani, Iani, similiter Studium Maiorcanum, & Gaditanum sub eodem Rege. His etiam locis tradita sunt

Pythagorae studia, Hebraeorum studia, collegia, Esfenorum, Phariseorum, Sadduceorum, illorum sectae, & Synagogae, aliaq; in locis praedictis tradita fuisse, quae sciri digna sunt.

- 71 SERVO alieno legatum fieri, quia ↑ quibus ipsi legare possimus, eorum quoq; seruis legare possimus, l. si miles, c. nisi, §. Regula, ff. de legatis, l. Hieronym. Tremler. Disputat. selectar. par. 2. disputat. 1. 3. Thes. 2.

- INTELLIGAS tamen Dominum serui, legatum illi delatum repudiare ↑ posse, vt notatur in l. legatum 12. ff. de leg. 1. Tremler in loco allegato. 73 BANNITVS, Deportatus, damnatus ↑ ad metallum, vel damnatus ad mortem, an legata capiant, sunt de raro accidentibus, dum casus occurrerit, adeas Iulium Clarum in §. testament. q. 20. Nithach. Crassum in tractat. successuum, §. legatum, q. 8. Tremler in dicta disputat. 1. 3. Thes. 2. par. 2.

- IVRI ACCRESCENDI regulariter ↑ 74 legatis, & fideicommissis ↑ locum non esse text. in l. Et Proculo 20. ff. de legat. 2. l. 1. §. Interdum, ff. de vsofruct. accrescend. l. Aequum, §. fin. ff. de rem admod. seru. amitt. Bald. in Aut. §. quas vinas, col. fin. C. de sacros. Eccles. Guilielmus Benedictus in rep. a. Rayntrus, in verb. uxorem nomine Adalagae, num. 131. de testament. Praet. Papien in forma libelli, quo agitur ex substitutionibus in verb. breuileca, num. 20. 21. Petrus Ant. Anguissol. in conf. 24. nu. 5. lib. 6. in collegataris enim, & rei, & persone coniunctio interuenire 75 debet, vt possit iuri accrescendi ↑ locus esse, nec sufficit concursus alterius, §. si heredi plures, ff. de conditionibus inst. l. Interdum 13. in principi. ff. de Hered. Inst. & istud optimè declarauit Iustinianus, in §. si eadem res, §. coniunctum. Inst. de legat. Ferdinand. Vasquius de success. progress. lib. 3. §. 23. num. 67. Hieronym. Gabriel in conf. 98. num. 3. vol. 2. Valde. Zaf. lib. 1. sing. Respons. cap. 18. Francisc. Duaren. lib. 1. de iure accrescet. cap. 9. Hieronym. Tremler. disputat. selectar. par. 2. disputat. 13. Thes. 3.

- DECLARA primò, quòd inter succedentes 76 diuerso iure, iuri accrescendi locus non est, ↑ puta Martius, & Titius sunt haeredes instiuiti, & Petro factum est legatum, vel praeter legatum, nam inter heredes, & legatarium iuri accrescendi locum non habet, l. sed cum patre, in principi. vbi gloss. in verb. ceteri, in fin. ff. de Beuer. post. voluit Ludovic. Roman. in conf. 308. in fin. Ioann. Cephalan. cap. 126. num. 14. vol. 1. dixerat antea Bartol. in l. pater filium, ff. de iusticijs testam. Ferdinand. Vasq. in dicto, §. 23. num. 86. Ioan. Bolognes. praetor in l. Re coniuncti, num. 337. ff. de legat. 3. Michael Crassus de successuum, §. Ius accrescendi, q. 20. Vincent. de Franchis in decis. Neap. 63. num. 6. Andr. Arias in l. Re coniuncti, nu. 55. Decius in Rub. C. Quand. non per. pariter, num. 24. Berengar. in rep. in quatuor. num. 177. ff. ad leg. Fals. et. l. 1. num. 14. vol. 2.

- DECLARA secundo, quòd si legatum fa- 77 ctum sit separatim certa quantitas ↑ Scipioni, vel praeter legatum, licet nomina sine coniuncta in institutione, tamen coheredes in legato certo Scipionis non

non succedunt coheredes per ius accrescendi, l. *Huiusmodi* §. 6. quibus ita. ff. de leg. 1. ubi hoc voluerunt *Paul.* et *Alf.* sequitur *Iohn. Dilect.* Durantis de error. et diff. lib. 6. c. 1. §. 1. in. 2. quia in legatis limitariis, vt est exemplum perdictum, iuri accrescendi 78 id non est locum, l. *Lucius Titius*, §. quae habet, ff. ad Senat. Consultum Trebell. vbi *Bald.* idem *Bald.* in l. et. fin. C. de fidei. nups. Hieronym. Cognos. in l. omnia. n. 41. c. quid non pect. par. Ferdinand. V. aff. de fueret. progress. lib. 3. §. 2. in. 101. Simon de Prae. de interpret. V. *Ulmus* V. *Voluntatum* lib. 3. folio. 1. n. 46. 47. *Iohn. Cephal.* in cons. 60. in. 1. 2. vbi. l. *Surd.* in cons. 12. n. 2. 2. vbi. l.

79 RES OMNES PRÆSENTES † legari possunt,
atque existentes, & etiam futura, puta, quicquid in
la Ancilla peperisse confiteretur, & vinū quod in fundo
meo nasciturum est. *ut in L. quod etiā 24. in prin-
cip. ff. de leg. 1. sic etiam si fiat legatum eorum, quæ in
profundo maris quandoquæ apparuerint, valent*
80 † vel ea, quæ futura sunt, vt insula vel in mari, vel
in Fluminibus nata tuerit, *l. heres si testatoris 15. §. &
etiā 17. ff. de leg. 3. S. ea quæ, inq. dicitur, vt res, quæ
in rerum natura non est, si modò † futura est, sic, &
fructus, qui ex illo fundo nati erūt, aut quod ex illa*
82 † Ancilla natum erit, *l. in fin. ff. de condit. & demon-
strat. l. legatum, S. v. ius. ff. de Annis Legat. l. inter Si-
pianum, & pro qua. ff. de verb. oblig. quæ omnia de-
clarat. Accursum in di. l. quod in rerum, in verb. non*
83 † si, dicens possit legari rem, quæ non sit, † sed spera-
tur. Vt illud quod apud hostes est, legari possit ex
Octaueno scribit Pomponius in *L. id quod §. ff. de leg. 1.*
vbi dicit gloss. id procedere, si prius fuisse nostrum,
84 secus si semper hostium fuisse, *arg. l. Liber homo. ff.*
de verb. oblig. vbi hoc annotat Bart. sequitur Ripa in
L. id quod n. 3. ff. de leg. 1. de quibus Andr. Tiraguell.
trac. de iure confisus possit part. 2. ampliat. 3. 2. m. 3.
Ant. Annot. in emenda. lib. 3. cap. 2.

85 FVNDVS instructus & legatus, in se contin-
 ebis seruos suppellectilarios, & seruos alios, & ministe-
 ria ibidem constituta contineri, & pedagogiam, *ff. de
 in l. quodum 12. §. Celsus quoque §. si in summiu ff. de*
 86 *Fund. instrud.* Pedagogia & dicitur a Pedagogis,
 qui pedibus comitantur pueros, *us in l. item apud
 Labentem §. si qui Virgines, ubi Accursius in verb.*
*Pedagogi, ff. de iunior. & famul. libell. Marcus Manu-
 leor. commun. lib. 3. cap. 1. quid in fundo legato cum*
 87 *omnibus, quatin eo sunt vel legata sit proprietates, l. Prædici in prim. 27. & §. liberto ff. de fundo instrud.*
*Anton. Faber, lib. 1. c. mellei, cap. 6. & Trentler. disj. in-
 tention. selector. par. 2. disjuncta 1. 2. 3. b. q. 4.*

88 SVPELLECTILIS legari potest, illius† autem
appellatione quæ continetur, declarari amplè Pa-
luis in *suppellectilibus* §. *de suppellectilibus* legat. dum di-
cit, quod sunt Mente, Trapezophora delphice, sub-
fella, camma, celi, etiam inargentari, culcitre To-
rafia, Mappa, Villofa, Vafa Aquaria, Pelus, Aequi-
minaria, candelabra, Lucerna, Trullæ, Vafa æne-
a Vulgaria, idest quæ non potest efficit loco at-
tributa, c. pfe, & Armaria, (dū tamen nō sint capæ,

& armaria pro libris, vestibus, & armis conferendis, quæ in fupellectili non enumerantur.) Vitrea Eficaria, & potiora in fupellectili funt, ficut fidelia, non folum vulgaria, fed etiam, quæ in præcio funt magno, nam, & Pelues argenteæ, & aquinaria argentea, & menfa, & lectus integratii, & inautati, & gemmati in fupellectili eife non dubitantur, ut vifq; adeo, videm iuris fife, & fit tota argentea, vel aurea funt, adhanc materiam didorum fupellectilium, Plinius, lib. 3. cap. 3. Valerius Maximus, lib. 4. titul. 1. Calvus Rhodigenus Lætitium Antiquarium, lib. 4. cap. 12. Andr. Accursius lib. Præfemiffor. 1. in verb. Banca, Antem. Nodofiffimus in lexico, in verb. Mapa. Cætera ut fupellectilia, vel non fupellectilia, declarant iuris confultii in eodem titul. de fupellectili legata, quibus fe fubfcribit Hærony. Tremell. difput. Selectiorum parit. 2. difputas. 1. 2. belfa.

AVRVM, ARGENTVM, ET GEMMAE
silefentur recurrendum *Ad riñ. f. de Auro, et argen-
to elegat.* Quia in illo agitur de mundo in ge-
lri, ornamenti, vestimenti, vestibus, vnguentis,
et stauris. Videndi sunt, quoad praedicta, et alia
*terdum Cuiusius, observationum, lib. 10. cap. 17. Anton.
Fabrum coniecturas, lib. 1. capis. 12. Ferrandus Ad-
demptus Explication, lib. 1. capis. 35. et nos alibi di-
ximus.*

ALIMENTORVM ¶ legatum, regula ar-
tentia, largissimum est comprehendit enim cibum,
et potum, *1. verba vniuersa, ff. de verbor. signifi. l. Diary,*
ubi Gloss. ff. de Aliment. et cibarij. legat. venie etiam
3 qua in loco fisco, in quo venudari solet, ¶ vt in
A. Egypto, et in Aphrica, l. i. l. Mala. S. quid am liber
apli, ff. de omni iudi. debetur ¶ Sal. Accutum, carpi-
fices, olera. Barro. in dictal. i. debetur habitatio, li-
ctus, pelles, culcirra, calcearium. Angoffin. Beroni in
conf. 24. num. 8. in conf. 34. num. 12. vbi. l. Menach. de
Arbitr. Iudic. quod lib. 2. centur. 2. c. 167. num. 29.
Mac. glo. in conf. 13. num. 23. volum. l. Vincens. de
Franchi; in decisim. Neapol. §. num. 2. nos diximus
in conf. 2. num. 19. in conf. 64. num. 46. q. 7. 48. 49. vbi
am veniam medicum, et plenius in conf. 71. per to-
nos, centur. i. quod meum Consilium Magnificat
Ion. n. Baptista Costa de Remedij; subsidiarij. Remo-
dio. 12. num. 3. in fin. Petrus Cenedo Celletton. Invis
Canonij. par. 2. c. 168. num. 2.

DECLARA Tamen legatum aimentorum, non declarato tempore, vel die, † quo inchoari debeat necessarium esse interpretationem, qua fiat præfari incipit, vt post *Franciscum Arctium. in Lita stipulas, c. 1. s. v. in alimentis ansem, ff. de verb. actib. voluit Simoni de Pratis in tractat. de interpret. vltim. voluntatam. lib. q. dubitat. 1. n. 92. non enim imputatur debitori, si non interpelletur*

† vt post *Oldard. in consil. 322. colum. secunda, voluit Decius in consil. 316. numero 21. vbi enim dies non est, apposta, mota abique interpretatione: non committitur, vt post *Iacob. de Aren. voluerunt Barlet. Ioan. de Imol. & Alexand. in l. si ex legat. causa, ff. de Verborum significacione, Baldus**

et Salpeter in *Liquorem C. de camerabnd. & committ.*
Itap. Mart. ac Afflict. in decis. Neapol. 359. num.
 12. et in omnibus actis extrajudicialibus ad hoc,
 ut quis constituat in mora exigitur interpella-
 98 tio, tunc appositio loci, ac diei, ut voluit
Alexand. in conf. 90. in fin. vol. 5. quem refert,
 et sequitur *Idem Afflictus in decisio. Neapol. 316. sub nu-*
mero quarto.

DECLARA secundò legatum Alimento-
 99 rum præstandum esse in loco tibi stat, & habitare
 Alimentarius, ac locus habitations est deputatus,
L. libertis, §. fin. ff. de Aliment. & cibor. legat. Barthol. in
L. item illa, num. 9. ff. de const. pecun. l. et quamquam,
 100 hæres, vel qui præstare tibi debet alimenta, & ali-
 mentarius renunciat, si velle illa recipere, nisi in lo-
 101 co sui domicilij, & esset verbalis oblatio extra lo-
 cum sui domicilij facta, sequitur illam locum tibi
 non vendicare Et adeo dicta exhibitio alimentor-
 102 um facienda est in loco, ubi qui alimenta percipe-
 re debet, habitationem fuit, ne dum ei offeruntur
 in alio oppido, & terra à loco habitations distan-
 103 tet, non teneatur illa tibi recipere, & acceptare, ne
 in via fame, & inedia decedat, ut in specie an-
 notavit *Angelus in §. illud versum ibi in inductum,*
Ausert. vs. Exalt. in l. ant. dñr. Et si in alimentis
 per legatum debitis id procedit, tanto plus proce-
 103 deret in alimentis per contractum iuratum tibi pro-
 missis, ut illa in loco absque interpellatione debean-
 tur, virtute iuramenti, quod interpellationis vim
 obtinet, *specul. in tit. de Adnat. §. 1. vers. sed nun-*
quid, qui inuasi. Anton. Fossell. in tractat. de Pri-
uileg. iuramenti. Priuileg. 4. Andr. Barbas. in consil.
74. col. 10. vol. 3. Francisc. de Crema in singul. 123. Ri-
pa in Respons. 199. num. 1.

DECLARA Tertio, quòd si legatum ali-
 mentorum relictum alimentario cum onere cum
 illo habitandi cum eius hæredibus, tunc enim
 104 t legatarius extra domum hæredis alimenta pe-
 tere non poterit, quia dicitur petere plus debi-
 to, & non est tantum grauamen dare alimenta
 103 domi, quàm extra t domum, simili modo, si
 diceret, quòd relinquitur alimenta testator, donec
 106 steterit cum filiis meis, vel habitauerit t cum he-
 redibus meis, vel in domo hæredum in eorum Cor-
 107 duba in *L. si quis à liberis, §. si quis his, num. 175. 203.*
ff. de liber. agnoscent. Francisc. Barbas. in consil. 90.
col. 1. Angustin. Beronis in consil. 185. num. 3. col. 1.
Simon de Praxis de Interpretation. vltimur. voluntat.
 libro quarto dubitat. 11. num. 9. Tunc enim t cum
 hæredibus, vel in eius domo, tunc ex voluntate
 testatoris dicat dari sibi alimenta, tunc extra do-
 108 mum peti poterit, ut per *Raphæl. Comensum in consilio*
38. incip. de vitiis. Barbas. Secius in consil.

SVBDECLARATVR autem si legatam
 fuerit factum quòd si legatarius, cui alimenta sunt
 108 relicta, ut si stare non poterit, vel nolu. rit, t cum
 hæredibus, vel in eius domo, tunc ex voluntate
 testatoris dicat dari sibi alimenta, tunc extra do-
 109 mum peti poterit, ut per *Raphæl. Comensum in consilio*
38. incip. de vitiis. Barbas. Secius in consil.

22. incip. videbitur, volum. 3. Quinimo si matri
 109 sint relicta alimenta, si moreretur t cum filiis, &
 illi hæreditatem diuissent, & remanserit eorum vno
 ex illis, conditio diceretur venficata, & alimenta
 110 t debebantur, ut dicit *Comensum in dicto consil. 38. quos*
refert, & sequitur 162. Dolez. Durand. de Arte testan-
di, tit. 6. canel. 56. num. 3.

DECLARA Quarto, quòd legatum anni-
 num, anno primo purum est, pro alijs autem
 111 t annuis legatis illud est conditionale, ut dicit
Turysen consilium 1. §. fin. singul. ff. de Annuis legat.
 112 potest enim superuenire mors, t sic morte super-
 ueniente expirat. Quando dicatur purum, vel
 113 conditionale t declarat *Francisc. More. in decisio.*
Delphinat. 858. num. 2. cum seq. col. 1.

DECLARA Quintò, quòd si legatum anni-
 num alimentorum relinquitur alicui persone
 114 t morituræ, tunc vestimenta, & lectus debentur
 annua, & singulo anno, & in principio anni cuius-
 libet, ut ex mente *I. ebronis, Sabini, Celsi, Celsij,*
 & *Iuliani, voluit Vlpianus in L. Nec semel, poli. prin-*
cipium, & 10. l. Firmus, §. fin. ff. Quam dies, legat. sed.
Barbas. in l. fin. ff. de liber. leg. & in l. pecunia, ff. de Al-
iment. & cibor. legat. Popic. in l. precit. in Form. libell.
prolegat. num. 102. versum super quatuor. Quando a-
 115 limenta perpetua legata sunt puta t pauperibus,
 Hospitali, vel Monasterio, vel monialibus, aut si-
 milibus, tunc similiter annua præstanda sunt, si
 quis ad declinandam *C. de Episc. & Cleric. Quo ve-*
 116 rò ad cibaria debentur t mensura, ut dicit *Barbas.*
in dicta l. pecunia. & in dicta, l. fin. cum cibaria tibi
 117 ne cessant, cum sine ipis t viuere homo nequeat,
 quia dare frum. num. carnes, caseum, Vinum, &
 118 alia ad quocid aut t vnum deputata, in quibus fa-
 cientia est præstatio in singulis mensibus, ut *arg. di-*
cta, l. fin. voluit Papentin in dicto loco allegat. num. 102.
Bald. in l. l. cala. C. de Fideicom. Angel. in l. cum hi, §.
Pulsigitur, ff. de Transact. Secius in consil. 16. unde Bar-
bas. in l. propauebatur, ubi Callens in fin. ff. de indicia
 dicit, quòd necessarius est dicto tempore cibus, &
 119 potus, quia fit ad restaurationem t deperdit, cum
 quotidie ex corporibus nostris eademe partes inui-
 sibiliter, & loco illarum subrogantur alie per cibum,
 & potum, quæ conuertuntur in carnem, & sangui-
 nem, refert, & sequitur *Roland. & Vall. in consil. 22.*
num. 2. vol. 1. Barbas. Canale de vitiis, multa relicta.
 120 num. 138. Cibi autè virtus illud operatur, t ex quo
 in nobis sanguis primum est coalescens ex prima
 digestione, quæ fit in pectore, calore, & humore pie
 ceteris amicis vitz eff, & plurimius, & reliques in
 se habet humores. Ex hoc ceteræ partes corporis a-
 luntur, & spiritus profilit, sed aliter ex elementis,
 quàm membra fieri dicitur, in hoc enim firmè qua-
 tuor ad huc elementa cernuntur, in membris verò
 mininè, absolutius enim sunt in his còmixta. Hæc
 121 omnia subtiliter, t elegant *Marsilius Ficinus*
in Platonia Timæum, cap. 87. Cibus esse alimentum
 sicum corporis, voluit ipse *Plato in Hippiarco.* Puta-
 uit autem Hippocrates per calorem cibò concoqui.
 Erasistratus autem in ventre còcoqui illud dixit, sed

attēti, quod, & plerifq; placuit. Plistheni putre-
122 scere cibum † placuit. Alcibiadi crudam mate-
123 riam, vt sumpta est in corpus omne deduci voluit.
124 quorum opinio dicitur † Iouanes Franciscus Picus
Mirandulan. in exco. v. ant. Dec. Gent. lib. 1. cap. 16.
Ex poro itaque, & cibo corpus nutritur, Hinc Plato
124 in Hipparco inquit, quod alimentum † corporis
siccut effcibus, humidum est potus. Et Secundum
Timone Lucensem in lib. de Anima Mundi, & matu-
125 ra, in corpore † a fonte ventriculi alimentum in-
ducitur, quod si plus irrigatur, quam defluit, incre-
mentum dicitur, si minus imminutum, vigor autem
in horum consilio consistit.

LEGATVM annuum an debeatur a morte
126 † testatoris, etiam si tabular nōdum fuit aperta,
& in tali casu interpellatio non exigitur, quia pe-
127 titur vt fors, † non autem, vt vifura, & debetur a
die mortis, vt in l. libertas, §. manu missi, ff. de ali-
ment. & cibor. legor. gloss. in dicta l. nec semel, in verb.
omnium. ff. quando debet legat. ced. & voluit Vincent.
de Franch. in decis. Neap. 634. Thorus in Compēd.
decis. Neapol. in verb. legatum.

LEGATVM liberationis debitoris, legari
128 possit † omnibus, Liberationem, & tota ritur. ff. de
liberat. legat. caueatur, & cum semel opponeret ex-
ceptio contra liberationem fexcentorum ducato-
rum, quod testator tempore testamenti, non erat
129 sanæ mentis, † legatarius dicebat quod Notarius
dicebat illum fuisse sanæ mentis, idque etiam iuris
130 præfumpcio, caueatur, l. 2. c. qui testam. facere
poss. l. nec codicillis, c. de codicill. Andr. Alciatus in
tract. Præfumpcionum, Regul. 1. Præfumpcion. 38. nu-
mero 1. Nicol. Boer. in decis. Burdegali, 23. Passq. de suc-
cess. progressi, lib. 1. §. 1. numero 59. Augustin. Be-
ruius in conf. 6. numero 21. volūm. 2. Simon de Pratis
de interpret. vltim. volūm. lib. 2. Debitat. 1. solut. 4.
n. 4. & ista iuris præfumpcio erat adeo valida, quod
131 † transferebat ius probandi in contrarium in eum
qui se in furore fundabat. Accursus in dicta l. nec codi-
cillis, & in dicta l. 3. vnde optimè dicebat Simon de
Pratis in loco supra allegato, dicens quod qui alle-
git testatorem esse inhabilem ad testandum, is pro-

132 bare † illud cogitur. Ripa in l. ex factis, §. si quis au-
tem, ff. ad Trebell. quod cum pars non probauerit,
vtrique censetur, vt test, testamentum validum.
Maximè cum in casu præmissis elapsi essent decem
anni, & ideo me patrocinate testamentum fuit
133 declaratum validum, & decretum † liberationis
fore impartiendum, de quo egi in conf. 44. per in-
tūm, centur. 1. quod refert Ioan. Baptista Thorus in
Compendio Decisumum Neapolitanarum, in verb. le-
gatum liberationis.

134 LEGATVM spurix † factum pro dotibus,
patris qualitate attentæ, & legat ducatorum trium
millium, an censetur subrogatum loco alimentor-
um, ita vt spuria mortua, redeat ad patris herede?
135 Spuria † obtinuit, ex dictis per Vincent. de Fran-
ch. in decis. Neapol. 283. Don Garzas Masfrill in de-
cis. Sicilia 121. num. 40. Ioan. Baptista Thorus in com-
pendio Decisumum Neapol. Sublegatum Spuria,

Summus Decisionsumum Torn. 111.

LEGATVM propriæ rei factum a testatore,
quo mortuo, illa penes heredem reperitur, moram
in illa legatario tradenda facere non debet hæres,
alias mora intercedente, & vifuras, & vilitates om-
136 nes præstabit, vt ex Sabini sententia voluit Vlpia-
nus in l. cum res 49. in princip. ff. de legat. 1. Anton. Go-
mez. temo 2. vltimam voluntatem, cap. 12. in fin.
vifura autem debentur si modò legatum fit in pec-
137 cunia, † vt dicit Accursus in dicta l. cum res, in verb.
vifuras, quod probatur ex dicto Papiniani in l. in fi-
deicommissi, §. si auro, ff. de vifur. vbi materia argen-
138 tea in massa, & deducta in pecunia, frustrationem
ideft moram non debere esse impunitam. Si autem
legatum esset argenti in massa, vel in vasis, vt lega-
tarius illis vteretur, dicitur, quod non sine rubore exi-
gerentur vifura, ideoque non exigentur, esset forte
ex causa, quod legatum non esset liquidum, sed for-
139 tè liquidandum, quo casu, sequando non est liqui-
datum, mora nō committitur in liquidandis enim
140 † cessat, & ideo cessat vifura, vt ex l. ex l. 2. c. de
vifur. voluit Bald. in l. acceptum col. 6. vlt. sexto
oppon. c. de vifur. & Alexand. in conf. 49. col. 1. vol. 2.
quos allegauit, & retulit. Marib. de Affili, in decis.
Neapol. 205. nu. 1. 2. Intus Clams in §. Emphyteusis,
q. 8. vers. quid si emphyteista. Mar. Anton. Bellonus in
decis. Genue. 164. nu. 4. quos refert Alexand. Raudens.
Fariar. Resolutum lib. 1. cap. 17. sub nu. 1. Martini. Men-
ter, in decis. Arag. 6. num. 5. quem refert Thorus in
Compendio Decis. Neapol. §. Mora an committatur.

ADITIO Hæreditatis requiritur, vt legatum
141 debeatur, siue ex testamento, siue † ab intestato,
vel alia causa sint testis, si nemo, ff. de n. nam. iur. ch.
vt voluit Accursus in l. qui filio 38. §. 1. in verb. li-
ber ex codicillis, ff. de hered. inst. quæ opinio in
communem dicunt Alex. & Ripa idem vult Corn. in
conf. 97. col. 1. vol. 3. Anton. Gomez, Fariar. Resolut.
lib. 1. cap. 12. nu. 11. Didac. Conar. cap. 3. nu. 3. extr. de
testam. Iouannes Belogmetus præcepit, in l. Hac verba
in princ. nu. 55. ff. de leg. 1. ante eos Lud. Roman.
in conf. 4. 8. incip. in terminis, Alex. in conf. 198. incip.
vifo processu, col. fin. vol. 7. Emanuel Suarez in l. hese-
ro recept. sententiar. §. legatum, nu. 32. l. ason in l. 1. nu.
31. c. de sac. eccl. vlt. lib. comm. opin. §. legatum, nu. 19.

CONTRARIAM Tamē sententiam, quod
142 legata pia debentur, etiam † si hæres hæredita-
tem non adicit, quam opinio nem tenuit Barol. in
l. 1. nu. 66. c. de sac. eccl. vbi illam teneuerunt
Bald. Salycet. & Iaf. & voluit Ripa in l. 1. nu. 66. ff. de
legat. 1. idem l. ason in l. 2. q. 2. c. de Fideicom.
& in Practica dicit seruari Lapsus in allegat. 10. Ale-
xand. in conf. 220. vol. 2. Francisc. Vintus in commun.
opin. in verb. Hærede non adente, Ferdinand. Passqui-
de success. progressi, §. 27. nu. 24. Conar. in dict. c. 3. n. 3.

DECLARANDA prima conclusio est, quod
testator declarat in sua dispositione, vt legata in
suo testamento disposita debeantur, etiam hæredi-
143 tate ex testamento non adita ex dictis per Bar. in
l. nemo, ff. de leg. 1. Paul. de Cast. in conf. 389. incip.
vifis dubijs, col. 4. quos sequitur Mar. Dilect. Durant.
de arte testandi, tit. 6. causet. 39. sub nu. 3.

Mm 2 DE-

ret aut, licet in legato de sorte mentio facta nō fuerit, legatario debentur, vt voluit *text. in l. Nonne debitoris, ff. de legat. 3.* Vnde *Paul. de Cailro* hic dicit
 176 ipsum consuluiffe Florentie super monte, 1 & super impræstitis Venetiarum, quōd legans ea, quæ sunt in monte, & ea quæ sunt in impræstitis Venetis, quōd legans, videtur legare redditus dictarum pecuniarum, seu supra paghas, quæ cucurrerunt viuo testatore.

SECUNDVS casus est in eo, cui sorte legata est pars bonorum, quia 1 nullus debetur legatario fructus, puta relicta est quarta bonorum pars, illa tantum debetur, nisi mora dandi intercesserit, *l. si quis bonorum, 23. ff. de legat. 1.*

TERTIVS casus erit, si à testatore propria res legata fuerit, quæ penes heredem sit, & copiam
 178 1 dare habeat, & non præstiterit moram faciendo, ad vsuras, fructus, & omnes vtilitates legatario hæres dare cogetur, *l. cum res, 49. in principio, ff. de legatis primo*, de hoc dic, vt dixi supra hoc eodem titulo, *verf. legatum propria rei, nu.*

179 QVARTVS casus 1 est de legato hominis, vel serui, quia die litis contestationis debentur legatario fructus, sicut, & fructus ancillarum legatarum, vt in *l. que sunt, 93. §. si n. vbi glo. ff. de leg. 1.*

179 QVINTVS casus, legato fundo, qui penes 1 conductor erat, legatario eum fructibus debetur, colonus verò cum hærede conductoris actionem habet, *l. nihil proponi, 123. §. fructus, ff. de legat. 1.*

SEXTVS casus, si legatus est post decem pu-
 180 ta annos gratia hæredis 1 fundus, legatario relictus, cum hæredis relicto sit, intuitu fructus hæredis erunt hoc primo casu. Nisi expressè testator dixerit, vt hæres fundum præstet. Si vero gratia legatarij, puta, quia impuberi legatario fideicommissum reliquisset post tempus pubertatis, tunc enim etiam antecedentis temporis fructus debentur. Ita distinguendo ex *Pergasi* traditione inquit *Pomponius in l. si ita relicto 44. §. Pergasi, ff. de leg. 2. l. qui solidum 80. §. etiam, ff. eod. tituli. l. Titia Scio, §. vbi sit, ff. eod. tit. Ludo. Roman. in cons. 297. incip. in casu. Aym. Cranett. in cons. 137. incip. Homines, nu. 2. Andr. Traqueil. in l. bones, §. hoc sermons limitas. 28. nu. 2. ff. de verb. signific.*

181 SEPTIMVS 1 casus in eo, qui debet fideicommissum, quia post moram tenetur ad fructus, & omne damnum, quo affectus est fideicommissarius, vt est *text. & declarati ibi gloss. in l. si qui fideicommissum 26. ff. de leg. 3.*

F I N I S.

INDEX OMNIVM VERBORVM, A C M A T E R I A R V M

QVÆ IN HOC TOMO TERTIO CONTINENTVR.

SECYNDVM ORDINEM ALPHABETI

RITE DISPOSITVS.

A

ABAS, nec monachi fideiubere possunt, tit. 1. §. 56. Quid in fratre Tertij ordinis Diu Francisci. nu. 57. §. 8
Abas quatuordecim uxores habuit, Salomon septingentes. tit. 1. nu. 11. §. 1
Abimelech Rex Palestinorum, quæ pnam Adulterio imposuit. tit. 6. nu. 18

Abraham ingressus cum Agar ancilla, ex Saræ uxoris suis, ut haberet aliquem, qui in bona succederet. tit. 1. numero 16

Abraham decem annis ætate uxore maior tit. 1. numero 401

Abraham misit Aliæzæ feruum ad contrahendum matrimonium Rebecche cum Isaac. tit. 1. nu. 115

Abraham Sara uxore mortua, duxit secundam uxorem Ceruram. tit. 1. nu. 10

Abraham viuenti dedit Isaac, & filijs concubinarum munera separatim. tit. 4. nu. 44

Abraham cum Agar concubuit occasione Saræ suæ uxoris, tit. 10. nu. 119. §. 120

Absent, an fieri possit donatio, & quomodo fiat, vel valeat, tit. 10. numero 131. §. 132. vique ad numero 165

Accusari gloriosius benedicenda memoria laudanda, & extollenda Vrbis Florentie magnanimitas, quæ tante scientie virum produxit. tit. 10. nu. 158

Accusatio pro nece patris competit filijs, ut suam, & suorum iniuriarum prolequeantur. tit. 1. nu. 96

Qui admittitur ad accusandum de Adulterio, tit. 6. nu. 167. 168. 169. 170

Accusatione de adulterio pendente, an debeant mulieri alimenta tit. 6. nu. 180. Deditur materiam. nu. 181. §. 182. §. 183. §. 184. §. 185

De Jure communi, qui aliquem accusabat, pena Talionis inscribatur. remissio. tit. 13. nu. 139

An de Jure Regni Neapolitanæ habuimus aliquam legem, quæ penam Talionis præferat? tit. 13. nu. 160. 161. vique ad nu. 165

In Germania Caroli Quinti Imperatoris legibus, quæ allegantur, causam est, quod accusator causæ criminalis quædam non cauit, vel abstinuit actione desistat tam diu ponatur in carcere cum Regum. 1. nu. 166

Jure Electorum Sa. omni causæ sic præsumitur esse causam ex præsumptione in criminalibus, sicut in civilibus. tit. 13. nu. 167

Actiones penales in bonis esse incipiunt lue contestata. tit. 1. nu. 94

Actio criminalis, quæ competit ad Vindictam, & actio rei familiaris persequitur intra annum experiri poterunt, & vna illam non impedit. tit. 2. nu. 95

Actio ex stipulatu pro dote est bonæ fidei. tit. 5. nu. 10

Actio reuocatoria, an detur contra donatarium, seu debitorem liberatum in fraudem creditum? tit. 10. §. 121

Actiones contra defunctam hæredi competentes confunduntur cum hereditate, & habet sui iura illæ, cum ceteris creditoribus. orol. 1. nu. 119

Quæ actio competit ex codicillis? tit. 1. nu. 68

Quæ actio ex legato? tit. 1. nu. 69

Actor etiam si possideat immobilia, tamen tenetur fidei.

Suorum Decretorum Tom. III.

injectionem expensarum præstare. tit. 13. num. 15

Adiut agentium, ultra illorum intensionem nihil operatur. tit. 1. nu. 131

Adam cum durante sopore, fuisset Ena ex coïssa, & carne sua creata, cessante somno, & sopore, illum inueniens scire nequibat ex eo creatam, nisi in spiritibus à DEO, cogitatis præ author. tit. 1. nu. 168

Adem simulacrum DE I appellat Laclancius, tit. 1. nu. 14. §. 16

Adiudicatio, an solutio fieri possit, & quid si filius fuisset contestatus cum creditore? tit. 4. nu. §. 14. §. 15. §. 16

Adiut hæreditatem patris creditur, qui debita patris soluit, tit. 14. nu. 34. §. 86. §. 87

Adiut hereditatis requiritur, ut legatum debeat, sed contra in legatis pijs, quæ debentur hereditate non adita, tit. 12. nu. 141. 142. declar. nu. 143. 144

Admistratore quilibet, & negotiorum, alienorum bonorum, tenetur ad conficiendum inventarium, tit. 18. nu. 13. 14. 15

Adrianus Pulcherrus J. C. Pacificus fecit tractatum, de Nuptijs Filiorum familias sine consensu parentum nō contrahendis. tit. 1. nu. 175

Adventitium peculium, quod est. tit. 1. nu. 13

Aduentus Christi tempus à Salomone dictum, & eius promissio, tit. 1. nu. 411. Historia Evangelica à Sanctis, & Evangelistis, & alijs historicis narrata ibid. De Aduentu Domini dicta D. Gregorii D. Ioannis Chrysostomi, D. Ambrosij, D. Bernardi post Eufaniam, & Aduentum narrat Hugo de S. Victore, num. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438

Adueurus, Christianique nationis trim regum orientalem aduentu testificata in Herodis Regis præfens tit. 1. nu. 439

Aduocatus, & Nalutatus Domini Festiuitates magna solemnitate custodit Ecclesia. tit. 1. nu. 463

Adulterium est alieni Thori violatio. tit. 6. num. 1

Adulterium (ex D. Thoma) est illicitus concubitus, coniugati, vel coniugati ibid. nu. 2

In lege scriptum est. Ne prostratus filium tuam, ne contemneris terra, & impleatur pæculum. tit. 6. nu. 4

Item. Si dormierit cum uxore alienum, victrij monetur, adulter cum adultera, ut auferas malum de Israel. tit. 6. num. 5

Ecclesiastici dicitur, Ne respicias mulierem alieni viri, & ne fructus ancillæ eius, neque fructus ad lectum eius. tit. 6. num. 6. Vide quid dicat Salomone ad hoc propositum. nu. 7

AIESV CHRISTO in euangelio prohibitum adulterium. tit. 6. nu. 8

A Duo Paulo. ibid. nu. 9. 10

Adulterium lege Canonum, & Pontificum, prohibitum suum, & pena stabilita. tit. 6. nu. 1. 12. 13

Adulterium lege civilis prohibitum fuit. tit. 6. numero 14. 15

Adultera quibus penis subijciuntur? tit. 6. nu. 16

Adultera mulieres, an in monasterium monachalium deduci possint. tit. 6. nu. 17. §. 19. §. 13. 14

Adulterij malum vincit fornicationem, vincitur autem ab incestu. penis est enim cum matre, quam cum aliena uxore concubere, sed horum omnium est peius quod contra naturam fit. tit. 6. nu. 62. §. 1

A Adul.

Index Rerum, & Materialium.

Adulteros occidendi potestas, quibus permitta sit: titul. 6. num. 63. 64. 65. 66. 67.
Adulter quando, & quomodo occidi possit a marito, & pater quando deprehensus in adulterio. tit. 6. ou. 64. 65. 66. & seq. de materia.
Adulterium singularibus testibus, an probetur: simil. 78.
Nati de Adulterio, non est eius culpa, qui nascitur, sed filius qui generat. tit. 10. 110.
Adultera an perdat dotem si maritus teneat concubinam: tit. 6. ou. 111.
Adulterium, & stuprum diffinitur, & quomodo. titul. 6. numero 187.
Adulterium in supra, stuprum in Virgine, & Vidua, vel puero. quod est perniciosum. titul. 6. num. 188. Et quando stuprum pro adulterio, & adulterium pro stupro capatur. nu. 189. 190.
Adultery accusatio, stupro, incognito presentibus quomodo. titul. 6. numero 191. declarata secus si aderint iurata incestus, quia oco praesentibus, nisi pater antiquum viginti, numero 337. 138. aut si vi, & viocqua. nu. 192. 193.
Acquasitas si intelligitur Dotis, & propter nuptias donatissima, pro vi inter contrahentes pactum iurati. tit. 13. num. 22.
Acquasitas Dotis, & propter nuptias donatissima, Tollitur consuetudine. tit. 8. nu. 17.
In Regno Neapolitano duellum oie tractatur donatio propter nuptias. tit. 8. nu. 24.
Adulterium bonorum pro taxanda legittima, faciunda est pro tem pore mortis testamento. tit. 4. ou. 44. 49.
Actus vide verbo E.
Affinitas, & consanguinitas vinculum, quando matrimonium impeditur. tit. 1. nu. 63.
Afflictio defensionis Sigismundi Loffredi oppugnatione. tit. 4. ou. 17. 1. 174.
Agente mulieri pro dote, an possit Exceptio Hostica. Vigore Condit. Hostici exceptiones opponit. g. ou. 48. 1.
Declara, & intellige, vi per auctoritate. nu. 483. 484. 485. 486. 487. 488.
Agente hypothecaria contra tertios possessores bonorum sibi obligatorum, an obdet exceptio cedendum: tit. 3. numero 60. 61. 62. 63. 79. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. & 78.
Agnus ex Ombus si Aries. tit. 1. nu. 757.
Alberius G. indinus L. C. criminalis ex primis. tit. 7. numero 60.
Angelus de Arecio secundus an. 61.
Bonitatus Vitalius Tertius. nu. 62.
Hypolytus de Marclis quartus. nu. 63.
Alexander Macedonius in Templo solis apud Ciliciam pecuniam recepit. tit. 7. nu. 11.
Alexander Cacerius contra Alcatraz opinio. tit. 1. 145.
Alienus, an possit feudum dotale, si est datus ad usus, vel usufructum: tit. 3. numero 224. 225. 226. 235. 236. & 237.
Alienatio dotalis fundi, si fuerit facta a muliere cum fumento, an valida censetur. tit. 3. num. 240. 241. 242. 243. 244. 245.
Alienatio bonorum facta contra personam, an presumatur in fraudem Fidei, vel creditorum: tit. 10. ou. 337. 388. 389. 390.
Alienatio in casu, in quem fiet bonorum publicatio intelligitur facta contra fidem. tit. 10. nu. 402.
Alimenta debita sunt solvenda ex patrimonio, non tam respectu valoris patrimonii, quam fructuum. tit. 4. ou. 166.
Alimenta praestanda sunt in specie redditibus. tit. 4. ou. 164.
Alimenta iuris sunt naturalia. tit. 3. ou. 167.
Alimenta necessitate habent, quae quotidie eminet. tit. 3. num. 17.
Alimenta fructus, & interesse debentur in dote mora contraria, absque interpellatione. tit. 3. numero 309. 308.
Alimenta an debeantur in specie pendente adulterii accusatione: tit. 10. numero 180. uelata numero 187. & le gimus.

Alimenta spuria, & naturalia quando debeantur, & on de iura canonica: tit. 10. numero 106. & plura de alimentorum praestazione num. sequentibus vique 41. numero 113.
An servari debeant, quoad alimenta spuria debita intra canonica, etiam in foro profano: tit. 10. 107.
Alimentorum praestatio, atque educatio iuris est naturalis. tit. 10. 109.
Alimenta legata quid comprehendant, tit. 11. num. 92. 93. 94.
Alimenta relictia praestanda in dote heredi extra cum praestari non debent. tit. 11. nu. 100. 101. & finititer si dictum sit praestanda, donec fidei cum heredi. ou. num. 106. & 107. declarata nu. 108.
Alimenta per relictia annua praestanda sunt, cibaria debentur mensura. tit. 11. numero 111. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. ubi de ratione.
Alud pro alio iure creditore, an solvi debeat: tit. 14. nu. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83.
Alodialia bona prius alienantur, & postea perueniunt ad feudum in dote constituta. tit. 4. numero 239. 240.
Amor nullus vincit paternum affectum. tit. 1. numero 1020.
Sivis amari, amati. tit. 1. nu. 104.
Sancius Amos quae abhorreat fecundum D. Hieronymum: tit. 1. nu. 111.
Andreas de Herma inuehit contra Faderum Imperatorem, qui erat mortuus, contra Regem, qui tunc vivebat. tit. 1. nu. 160.
Andreas de Herma Magister Inrim feudum. tit. 1. 2. num. 17.
Anibal ab Antiocho, cum quo bellum gesserat, discendens magnam pecuniam quantitatem portavit, de qua tamam esse fecerat, Cretam ad Corythos, Antiocham plumbis pleas. Argem, & argenti summam oleum in Dianae Templo deponit, se for una illarum credere simulans. clam flatus suis tuos, & argenti complures asportavit. tit. 7. ou. 36.
Anima defunctorum deat, ac compassione, afficiatur. tit. 1. ou. 69.
An coarctetur anima defendi, dum transit vxor ad fecunda vota remittit. tit. 1. nu. 70.
Sacrosissima Anna mater Gloriosissimi Virginis, creatrix tria matrimonii, se de coarctetur. Declarata. tit. 1. nu. 10. 11.
Anna testatur, Vecligal, & collecta sunt synonima. tit. 1. ou. 18.
Anna, an deat in speciebus puta fumento, vino, blaco, & similibus? tit. 1. ou. 19.
Annum trigensum vii. 10. vii. 10. decimum octauum dabitur. tit. 1. ou. 101.
Anonius Casacalla amantur, quod Iuliam Nouicam incestu duxit. tit. 1. ou. 36.
Anonius Corsetus Scullus in signis inris confusus.
Odiaus Corsetus celebratur confusus.
Don Petrus Corsetus Regens in Hispania apud Regem Catholicum. tit. 1. ou. 84. 85. 86.
Quid omnes iuris consili enumerant dixerunt, an donationes excedentes quingentos solidos valeant, nu. 80. in fine 87. 88. 89.
Anonius Heringius Doctissimus observator. tit. 3. numero 86.
Anulus arthz, & substitutionis nomine quid operetur. tit. 1. ou. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129.
Anuli asportatio si per deponitatem, vel deponitatem portatur, quid inferat, tit. 1. ou. 127.
Anulus promissus est aureus, inter domos fatus, & sine gen. ma. tit. 1. ou. 128. 129.
Anulus vnum aureum qui orbatur sponsum nu. 129. asportatur quanto digno a pollice num. 130. quid significet annulus, qui datur Doti in dote. nu. 131.
Aonlos, quo memento non contrahatur, non remanet vi. n. an. 132. tit. 9. ou. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105.
Appellatio deus a sententia redditionis rationum incertitudinem. tit. 1. ou. 44.
Aquae, & ignis iurisdictione puoli, an testamenti faciat.

Index Rerum, & Materiarum.

faciōnem habebat titul. 10. num. 67. & que fuerit hac
pena per auctorem remissit declaratur ibid. numero
69

Apostoli documentum, pendentes ibidem veldigal, atque
omnem collationem a quo adempta. tit. 1. §. 17

Aquila venter Signoroli de Florentia. L. C. Mediolanensis
testamentum in tempore peltis. tit. 10. §. 1

Archee quo pacto adulterium punire solebant. tit. 6. nu-
mero 31

Arbor materis generis Gloriosissima Virginis MARIAE,
& declaratur, & optime explicatur. tit. 1. numero
11

Archee, que dantur in futuri matrimonij symboli in spon-
salia, dantur pro contrahendum quadam securitate
tit. 1. num. 316. num. 317. 318. & 410. & que dabantur in em-
ptionibus, & venditionibus illas non complebant, eod-
em modo, & archee, que dantur in sponsalibus, que
archabones dicuntur matrimonium non complent, au-
318. 319

Archee dan solite in sponsalibus, & matrimonijs in scrip-
tura sacra Rebecce, & Thamar. Quid deinceps civilis, & de
anali subharratione, & quid similia operentur, tit. 1. nu-
310. Declaratur. tit. 311. & seq. de num. 410

Archas Hispani dicunt esse pignora totius sponso pro ma-
trimonij securitate, & que de iure iudici appellantur dona-
tiones propter nuptias. tit. 8. num. 8

De Atheniensium dicit remissit. tit. 1. num. 9

Afconderes in bonis defendendum, an debeant habe-
re legitimam, & quanta illa sit ? tit. 16. numero 17. 18.
60. 61

Afconeth Philiphais Enochis Pharaonis filia vsus Iosephi
Patriarche tit. 1. num. 7 46

Afsecutario domus viro dotem dissipante, vel ad inopiam
vergente quod fiat. tit. 3. num. 110. 111. 112. & seq. vique
ad num. 196. & ibi plene declaratur materia afsecutatio-
nis.

Affensus prestatio est mera Principis gratia. tit. 4. 179

Mulieres Neapolitanæ, & pignora cum Neapolitanis con-
trahentes si debeat in dotem bona feudalia, vel sint
obligationes pro doris assensus ex patriculari privile-
gio intelligitur concessus. tit. 4. num. 64. vide quid promit-
teret l'aps Honoris. num. 165

An Rex teneatur assensum prestare ? ibid. 166. Declaratur
numero 167. 168. 169. 170. 171. 173. 174. 175. 176. 177.
178. 179

Pro obtinendo assensu Rex debet cunctari, & rogari. ibid.
num. 169

Atheniensium pena in adulteros lege Draconis. tit. 6. nu-
mero 31

Augustus filiam, & nepem prohibet, & adulterij secontami-
natas, relegauit, tit. 6. numero 31. de illa vide numero
31. 33

Aurelianus Imperator inflexis duarum arborum capitibus,
pedes alligari faciebat, illis dimissis, scissis, & di-
stractus, vno impetu animam exalabat. tit. 6. nume-
ro 37

Autor à sacra scriptura semper auctoritates capite soluit.
tit. 5. num. 318

Autor in rem suam nemo esse potest. tit. 10. numero
185

Autor propositus quinque solemnitates, que præcedere
debet inuentarij confessionem, tit. 19. numero
50

Auius dotans Nepem ex filio illius patre, an censetur do-
tare nomine filij, & deatque dos profectura ? tit. 4. nu-
mero 91. Declaratur. numero 91. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99.
100. 101

Axi perijt à patre, vtrum dixisset in in domem terram a-
rentem, deditur triguum superius, & triguum inferius
tit. 4. num. 12

Axi opinionem Placentini folij rasette, quando, ab illa
vult discedere. tit. 1. num. 55

B

Banniti nostri rempōis, & condemnati, ac fornicari
in hoc Regno Neapolis in reameum faciantur. tit.
20. num. 4. 85

Summa Decretorum Tom. III.

Baptisma reuera nōbus pēgimmoēt grauiſſima. tit. 5.
num. 411.

Baptizandos filios, & educandos in disciplina, & præce-
pis DEI docuit 8 Clemens Romanus. tit. 9. 11

Recta educatio liberorum, & corpora, & animas, pulchre-
ritudine, & optima efficit secundum Platonem, tit. 9. num.
11. 13

Bartolus dum dicit non esse legem dandi in L. cum vir nu-
berit famulum. C. de Adult. auarum dicit contrarium.
tit. 1. num. 103

Bella peltis, aliisq. nummibus ob victoriam polliceban-
tur. tit. 10. num. 41

Benedictio ecclesie requiritur in matrimonio, si. tit. 1. nu-
mero 148

Benedictio sacerdotalis matrimonij, si. tit. 1. num. 405. declaratur
ex iuribus Impenab ab enimōdo Boueddel latioritate
donatis ibid. num. 406

Benedictionis sacerdotalis matrimonij traditio ex Abdia
in historia Apostolorum. tit. 1. num. 407. Benedictio, de qua
loquitur Terullianus. num. 408. A Deo data. num. 409. declara-
tur. num. 410. 411. 413. 414. 415. 416. A Raguele data filius
dimittat ad matrimonium Tobie. num. 410. in Benedic-
tione impetratur sacerdos orat. preces. num. 413. oratio-
nes que a sancta ecclesia a sacerdote nuptias Benedicente
statuta sunt. num. 416

Benedictio, quam fecit Raguel filij sue, & Thobie viro, &
quam fecit Gabelus. tit. 1. num. 494. 495

Beneficium non est, quod ingeritur recusanti, tit. 4.
171

Beneficium, & donationem nemo cogitur recipere. tit. 10.
num. 133

Beneficium riuocandi donationem ex causa ingrati-
tudinis transmittatur ad heredes. tit. 12. num. 10. 11. 12.
& 13

D. Hieronymus non demat Bigamos, nec Trigamos, si
dici possit octogamos, quas non tam appeti, quam con-
cedi, quod Eusebius Pamphilus, Nicephorus, Hierony-
mus, Guido Carmelus, Alphonsus de Castro, Placitus,
Rofcius, Sotellus, Gualdus, & Venarionensis ?
tit. 1. num. 17. 18

Dirruium quendam Romæ, qui meretricem publicam
nefario vitio cognouerant, comburi fecerunt. tit. 1. nume-
ro 101

Blasphemie dolose, & suggestiones probare de sunt. tit. 10.
190

Bona mulierum contrahentium secundas nuptias, quibus
quærebatur. tit. 1. num. 31

Bona que teneat mulier referantur pro filiis, que sita ex Lu-
cis pignori Viti, non tamen includuntur bona ab extra-
neis donata. tit. 1. num. 81

Bona fidescommissi prohibita alienari pro soluendo in-
gressu filie in monasterio, possunt alienari. Declaratur ne sit
simulatio. tit. 4. num. 103. 104

Bona, que dicantur ex Fabio Quintiliano. tit. 4. numero
131. 133

Bona alio dialia prius discutuntur, & vltimo perueniunt ad
feudalia. tit. 4. num. 139

Ad Feudalia bona recurritur in subsidium. tit. 4. 140

Pecunia bona, que sunt subditi reſtituuntur iſdemcommissi
pro dote, pecunia quod adiut aliis bona, illic, qui hoc
dicit, non mulier probare debet. tit. 1. numero 49. 50.
51. 52

Bona alienari prohibita vendi possunt tam pro dote con-
stituenda, quam pro reſtitutione. tit. 1. num. 53

Bona mariti, si debent ob delictum deſertari, an mulier
per tacitam hypothecam impedire valet ? tit. 5. num.
111. 114

Ex bonis publicis ob delicta mariti, an detrahantur ali-
menta vxoris. tit. 5. num. 314. 315

Boni mores, qui sunt obſeruari diſtincti conſuetudine. tit. 5. num.
170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177

Bona castrenſia, an possint filius donare, vel quod castrenſia
abſq. patris conſenſu ? tit. 10. 164. 165

Bona, in quibus pater non habet vltimum fructum, an possint
filius familias donare abſque patris conſenſu. tit. 10.
167. Declaratur. num. 167. 168. 169. 170

Bona Italica, an ſint tributaria. tit. 1. 171

Bona possint in catallō, ſine ſubito communi, an pro collectis

a a by

Index Rerum, & Materialium.

hypothecata sint i. tit. l. j. numero 94
 bona pastus pro legitima filij fuit hypothecata tit. 16.
 num. 37
 Bonorum affirmatio pro iustanda legitima faciendi est pro
 tenet potest mortis testatoris. tit. 16. num. 119
 Precem Gallorum Dns Tholofum Templi magna au-
 gnantate postulat. tit. 7. num. 16
 Nulla Pij Quini Summi Pontificis prohibens facultatem
 testandi in illegitimos, an comprehendat laicos, & de
 quibus bonis Emphyteutici, vel Feudalibus? tit. 10.
 num. 182

C

Cadavera veste alba sepeliri solebant, tit. 9. num. 151.
 154. 155
 Causa pro pignori fructificandi fuit pignus in septuaginta. tit. 1.
 num. 15
 Caleb in expugnatione Cananeorum edixit, quod expu-
 gnanti, & vastanti Chanaan, promittebat uxorem si-
 bi dei Avam, quam cum expugnasset Orhoni filius
 Cenez frater minor Caleb in uxorem illam habuit, ti-
 tul. 4. numero 11. Hanc eandem civitatem post modum
 expugnavit Pharaon Rex Aegypti, dedique illam in do-
 tem filie sue uxori Salomoni Regi numero 15. quam
 ex adificavit Salomon vii ad bella opportunam nume-
 ro 14
 Camillus de Re Ratha, & Marcus Marcellus Consuli do-
 chissimi Magni Curie Viceris iudices, auctoritate colle-
 git. tit. 10. num. 116
 Campus Sceleratus, & ager Campanus ad Reipublice sub-
 sidia relicti. tit. 1. j. num. 18
 Canon Concilij Florentini quoad Dimissionem vseris ob
 Adultrium. tit. 3. num. 19
 Canon eundem Concilij quoad separationem Thorii, per
 tempus certum, vel incertum. tit. 3. num. 10
 Canonum pena in supposito quoad tit. 6. num. 196
 Cantica, quae recitant ecclesiae in Christi adventu, & nativ-
 itate. tit. 1. num. 464
 Cantores, & Musici in uenijis adhibebantur. tit. 1. nu-
 mero 306
 De Musica, & canonicis quatuor versis Plauti, Aufo-
 nij, & Pontani.
 In templo Domus Hierosolymorum erant Viginquagintae
 mille cantores, qui Domino in organis canebant, tit. 1.
 num. 464
 Capaces legatorum qui sint, & num. 44. & sequentibus tit.
 12. num. 15
 Capitus fuit illa prima Tributi species. tit. 1. j. nume-
 ro 8
 Non fuit Augustus primus Tribuni inventor. tit. 9.
 Capitanus tribunus pro masculo vnus integer aureus,
 pro femina medius ex Pytheo. tit. 1. j. num. 112
 Caputla Matrimonialis vulgo hodie dicta, apud antiquos
 tabula nuptialis appellatur. tit. 1. num. 903
 Captatoris dispositio nulla est tit. 1. num. 16
 Captatoris dispositio etiam in testamento nullius nulla est.
 tit. 1. num. 17
 Caput mulieris vix est. tit. 1. j. num. 389
 Caceres in criminali carcere positus liberari, & reduci ad
 fiduciosum de securo carcere. tit. 1. j. num. 102
 Castissima coniugibus loca sunt, in quibus prima Virgini-
 tatis vincula sunt soluta, secundum Phalaridem. tit. 1.
 num. 479
 Carolus quintus Imperator in Comitijs Imperialibus ei
 delicti mortis poenam vnus statuit. tit. 1. num. 91
 Idem Carolus maxima vnus poenam, & agentem, & patientem
 in statu Mediolanensi consensit pro eodem casu do-
 facere. tit. 1. num. 92
 Carolus Quintus Imperator in Germania constitutionem
 fecit ne ebrijs aliquo modo succurreretur. tit. 1. j. nume-
 ro 88
 Carola Tapie Marchionis Belmontis Regentis meriti simili
 laudes. tit. 1. num. 487
 Castitas votum post sponsalia factum, an illa dissoluitur. tit.
 1. num. 359. Declara. nu. 360. 361. 362. 363. 364. vbi quid si
 in sponsalibus interuentura mensura nu. 377. 378

Castitas, qui est, matrimonium non contrahit. tit. 1. nu-
 mero 715
 Castitati sunt, quibus Virginitas fuit amputata, & quibus alijs
 modis dicitur Castitati? tit. 1. nu. 718. Declara. nu. 719.
 710 711. 713. 715
 Castren Equi sunt bello inhabiles, & fuit in vijs placido-
 res, & quiescentes. tit. 1. num. 713. 714
 Castrandi modus ex Aristotele duo traduntur. tit. 1. num.
 718. 719
 Castrens homines pena mortis puniunt. tit. 1. num. 741
 Castro, an in iure iuratum restituitur concedatur? tit. 1. num.
 758
 Castellanum hominum Adrianus Imperator prohibuit.
 tit. 1. num. 765
 Castrense peculium, quod est. tit. 1. num. 30
 Cataphryges, quorum Principes Constantinus, & Apelles he-
 rentici cum Pulca, & Maxentilla cedebant, tit. 1. num. 9.
 4. j. 103. 106
 Castrum quod dicitur? nu. 92. & 93. quid est iuramentum? tit. 1.
 num. 91
 Caro Vitenfis octogenaria generavit. tit. 1. num. 674
 Causa matrimonialis ardua dicitur. tit. 1. num. 160
 Causa efficiens, materialis, formalis, finalis (sponsalium
 quod? tit. 1. num. 410. & seq. causa matrimonij quod? 413.
 declara. nu. 411. & sequen.
 Causa efficiens matrimonij per verba de presenti est con-
 sensus declaratus. tit. 1. num. 411. materialis est mas vnus,
 & femina vnus nu. 413. formalis sunt verba de praesenti
 nu. 413. declarata nu. 414. finalis est solibus procreatus, & for-
 nicationis vitium nu. 415
 In causis arduis an sit locus iuramento supplicatorio auctori-
 tati Opinio. tit. 1. num. 916. 917. 918
 Grauis, & ardua reputatur causa separationis Thori apud
 Sacram Romanam Romanam. tit. 1. num. 65
 Thori separatio fieri solet per contagiosum morbum, vi-
 d. Lepem, & similibus. tit. 1. num. 66. Declara. num. 67.
 68. 69. 70
 Magna cause cognitio exigitur, dum praestari debet cautio
 de non offendendo. tit. 1. num. 37
 Mulier dubitans de viro praestante cautionem, cum multa
 promittere solet, & non observare, ideo non tenetur il-
 li stare. tit. 1. num. 88
 Fragilis est cautio de non offendendo, ideo mulier illi stare
 non cogitur. tit. 1. num. 89
 Mulier dubitans de fragilitate cautionis de non offendendo,
 non debet viro restitui, sed pones matronam in custodi-
 ri. tit. 1. num. 90
 In causa de viro proceditur summarie, simpliciter, & de pla-
 no, & non requiritur libellus, nec lites contestatio. nul.
 5. num. 105
 Causa doctis dicitur perpetua. tit. 1. num. 109
 Causa doctis, an praestatur fisco agenti in causa Principia-
 ri. tit. 1. num. 118. intellige. nu. 419. 410. 411
 Causa pro illustissimo, & excellentissimo Domino Camillo
 Caracciolo Principe Avelinensi, Duce Arpinate, Comite
 Torelli, Equite ordinis Aurei Vellicis, natus. tit. 1.
 num. 488
 In causa a dulciori an possit ex officio procedi? tit. 6. num. 165.
 166. 167. 168. vique ad nu. 171
 Causa mortis Donatus filios familiares an possit. tit. 1. nu. 104
 Causa Mutiana quid prouideat? & an iustitiam Imper-
 atoris fuerit subacta? tit. 1. num. 101. 102
 Cautio de non offendendo praestatur mulieri a viro. tit. 1. nu-
 m. 87. quae fragilis est nu. 89
 Cautio viro praestare cogitur, & si mulier sua culpa a vi-
 ro dissidit. tit. 1. num. 51
 Causo fideiussio, & famulatio sunt synonyma. tit. 1. j. num. 1.
 11. & 12
 Cantela pro restituta, & veluti quod legataria habeat lega-
 tum hereditate non adita. tit. 1. num. 153. 154. 155. 156.
 157. vbi declaratur, & nu. 158. 159. 160
 Cecus, naturaliter, vel casu orto atus, & viroque lumine, an
 testetur? tit. 1. num. 18. 59. 60
 Cecus a naturate, non ut, & fudus an matrimonium co-
 ntrahat? tit. 1. num. 169. Declara. nu. 170. 171. 172. 173.
 Pro annuo censu, an sit solenda collecta? tit. 1. j. num. 99
 Censuaris, qui percipit censum a Domino, qui illud vendi-
 dit, an tenetur ad collectam? tit. 1. j. num. 172. 173

Index Rerum, & Materialium.

Censere, est numerare, & census est numerario, census primus Romæ fuit ætate Sævio Tullo Rege n. 13. n. 17
Censuram origo Romæ quando, modis inijs, & damnum summum flagitium egresse sit. n. 15. n. 119
Primi censores Romæ, qui, & quando creati?
Census, fuit prima Romæ enumeratio facta inuenta fuerunt puberum Romanorum, Trecenta triginta milia. n. 123. n. 120
Singulis quinquæ annis, fuit factus census, seu numeratio, & illud ænorum spæsum fuit iustum appellatum. tit. 13. n. 131
Hæc enumeratio, quæ fiebat apud Romanos, dici poterat capitiatio. tit. 13. n. 131
Censio an ante, vel in ædu solatiois faciendæ erit, ut va leat? n. 131
Census Abrahæ vxor, mortis Sara. tit. 1. n. 17
Christiani cum Judæis matrimonium contrahere nequeit. tit. 1. n. 14
Christo nascitur Angeli cantabatur, Gloria in excelsis Deo, tit. 1. n. 14
Indignus CHRISTVS Dominus, dum virgo fuit sandi- rati dicitur, cum contrahere intendit. tit. 1. n. 14
CHRISTI Domini dictum apud Math. cap. 19. Quos DEVS coniungit, homo non sepat, quomodo inter- pretetur? tit. 1. n. 14
Cicero ad quid scripti libror de legib. n. 7. n. 18. 19. 31
Omnia Atheniensis, votum dunt Elijnicem forem, ob quod per Ostracismum, & Teuthis ex incestuoso ædu damnatus fuit ad tempus. tit. 1. n. 160
Citandi sunt abientes, & interesse præcedentes in confe- sione Iovenari, & sufficit vnica citatio, & edictum pa- remptorium. tit. 19. n. 31. 33. 34. & c. de iudicib.
In quolibet actu pati citari debet, alias nulliter proceditur, tit. 19. n. 33
Citatus ad non ita loca, sed infidiosa, non tenetur ite ad compem dunt, etiam si fiat salus conductus, tit. 19. n. 63
Citatio fieri debet ad partis iustentiam. tit. 19. n. 37
Citati post executionem citationis debent vocari per pe- cuniam in loco iudicii, alias ædus nullus esset, tit. 19. n. 38. 39. 10. 41. 42
Ciuitates subuerit, Sodoma, Gomorra, Adame, Seboim, aliæq; illis proxime. tit. 19. n. 33. 36. 37. 18. 19. 40
Ciuitates, castra, oppida, & villæ, quæ habent Dominos, & superiores, an impensis sibi collectas necessarias, vel al- las, tit. 19. n. 44. Declara. n. 45. 46. 47
Cadia veteris Sodomorum ciuitatis fumus perpetuo, & sulphur, & in hodiernum æqua diuisa, & aliæ in Syria misce cineri, fumo, & sulphure riuus. tit. 1. n. 74. 75
Qlamor Sodomorum, & Gomorra, & Vileum peccatum contra legem DE I aggrauatum est, & de calo immixtus ignis, & sulphur, quibus subuerit sunt ciuitates, & om- nis Regio, & cuncti habitatores illarum, terraq; reda- cta, ut nunquam vltra fœturus, nec germiuat, tit. 1. n. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40
Clandestina matrimoniu, & sponsalia vitanda, ut si publicè fiant, tit. 1. n. 133
Clandestina matrimonia libere ludicantur, quid autem ante Tridentinum Concilium ita. n. 337. & 398
Clandestinitas matrimonij quandoque ex generis paritate excluditur, tit. 1. n. 335. declara. n. 38. 39
Claudius Cæsar legē Pompei obrogauit, permissis sexa- gtuarijs posse matrimonium contrahere
Causula in alienatione fructu, Ad vendendum, alienan- dum, assensu suo referato. tit. 1. n. 38. 39. 40. 41
Causula, & non aliter valent, in recipiunt quod operetur, & an in dicitur formati. tit. 1. n. 38. 39. 40. 41. 42. 43
Causula omni meliori via, modo, & forma in testamento in scriptis, quod operetur, tit. 1. n. 39. 40
Causula in iudicio posita in cæcutoribus testamenti, quid operetur, tit. 1. n. 41
Causula, calans, & irritans in secundo testamento tollit primum, tit. 1. n. 42
Clement Romanus docuit mulierem, ut demissa oculis viam suam ingrederetur, obuiolo capta, tit. 1. n. 184
Clerici in facis & de iudicib. constituti, si matrimonium con- trahant, præsumuntur esse in fide, & ideo contra ipsos potest procedi per inquisitionem heretice prauitatis, tit. 1. n. 184

1. n. 184. 567
Clerici ordines ad patrimonij Titulum suscipere aliqui so- leant. tit. 1. n. 133
Clericus Virginam stuprans tenetur illam docere, cum ob ordines non possit illam in matrimonium ducere, tit. 6. n. 139
Clericus post trinam mentionem excommunicatur esse fa- culte. tit. 7. n. 9
Cythereas Atheniensis Princeps cum de Rebus suis tima- rat apud Samum in Ienonis Templo donet illarum de- poluit. 7. n. 14
Clerici fidelitatis esse euequeunt, & fidelitatis infert- uentes ab ecclesia obijciuntur, tit. 1. n. 5. 13. 33
Clerici in Regno fidelitatis esse an possint? tit. 13. n. 14. 33. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. & 49
Clerici, an teneantur ad solutionem collectarum, tit. 13. n. 71. 72
Clerici, an teneantur ad solutionem collectarum, pro tæ- sione ponunt, & vixunt. tit. 13. n. 71. 74
Clerici pro bonis patrimonialibus, an teneantur ad colle- ctas? tit. 13. n. 75. quid de iure civili, quid pontificio, n. 76. & 78
In Gallia, clerici coniugari, an cogantur ad collectas, tit. 13. n. 77
In Regno Neapolitano, quo ad clericos quid prouideri Rex Carolus Secundus. tit. 13. 79
Clerici pro bonis emps, & aliunde quasitis, an teneantur ad collectas cum laici? tit. 13. 80. Declara. n. 81. 82. 83. & 84
Clerici primæ tonsuræ, Grammaticæ attendentes, an dica- tur clericaliiter viuere, & ad collectas teneantur, tit. 13. n. 80
Clerici, vel prælati, an testentur, & de quibus bonis, tit. 10. 136. 137. 138
In codicillis prohibitio detractionis Trebellianicæ fieri ne- quit, & quare. tit. 17. n. 71. 73. 74. & 75
In codicillis hereditas directio adim non potest? & quare, tit. 17. n. 75. 74
Iura aliam testamentum, aliam codicillo tribuerunt virtu- tem, tit. 17. n. 75. 76. 77
Codicillus testamento pars appellatur, & testatio mentis di- citur, tit. 1. n. 4. 5
In codicillis relicta, in testamento relicta videtur, t. Codicillus continet res quibus testator cum potius testamen- tum, quam codicillis appellatur. Declara. tit. 1. n. 4. 5
Codicillus facere non potest, qui testamenti factiorem non habet. tit. 1. n. 6
Codicillus primus, nunquid renouetur per secundum pro- vultu testamento. tit. 1. n. 17. Declara. n. 18. & 39
An præsumatur hæredem habere autum codicilli? tit. 1. n. 44
Declara n. 45. 48
Quæritur de commodis codicilli, illius scientiam habere præsumitur, tit. 1. n. 68
Conscientia in complemento aliquod codicillorum, præsumitur illius nomen habere, tit. 1. n. 63
Discreta traditur scientia, & ignorantia testamentorum, & codicillorum in hæredibus suis, vel extraneis, tit. 1. n. 64. Declara. n. 65
Codicilli, an tunc potest natiuitate pot? huius. tit. 1. n. 66
Codicilli continent verba, quæ conueniunt in obliquis, vel conueniunt in eis fideicommissum, & pro fideicom- missio gei debent, tit. 1. n. 70
Nemo, an sine possit codicillari? tit. 1. n. 71. Declara. n. 72. & 73
Codicilli, an valet, si interirent codicillorum an fuisse ab eo compotius ipso interrogante, ad causam vitalem factum fore, tit. 1. n. 74
Nocturno tempore, an hæc codicilli? & an luminaria in illorum confessione conueniantur, & interirent de- beat. tit. 1. n. 77. Declara. n. 78. 79. & 80
Codicilli an fiant uoburno tempore, & an luminaria in eorum confessione interirent debeant. tit. 1. n. 77. Declara. n. 78. & 80
Codicilli si nocturno tempore absque luminaribus fierent, maxima suspicio iungitur. tit. 1. n. 80. 81
Cognitio matrimonij ad summos Pontifices pertinet, tit. 1. n. 184. 185

Index Rerum, & Materiarum.

Coitus omnis alterius, quam uxoris Aristotele, est peccatus inordinatus, tit. 1. nu. 79
 Collecta, tributum, vedgial, & annona sunt Synonyma, tit. 1. nu. 18
 Collectarum nomine, quid veniat? tit. 1. nu. 18
 Quo in loco auctor scripti commemorat ad Titulum, quae sunt Regalia in feudis, tit. 1. nu. 49
 Collectionem appellat collectam Iudeus, tit. 1. nu. 10
 Collectam ordinariam imponit Imperator, Rex, Princeps, & Respublica superiorem non recognoscens, tit. 1. nu. 11. extr. ordinaria siue minus appellatur illa, quod per accidens superiorem & variatur, & imponitur similiter per Principem, & eam de regalibus nu. 11. 14. collecta civilium sunt munera extrordinaria ibid. nu. 14
 Collectae imponuntur personis pro rebus, tit. 1. nu. 45
 Collecta per eas, & libram indicenda est illi, qui subditi sunt quoad originem, vel domicilium, vel incolatum, tit. 1. nu. 61
 Collectam solvere debet qui suum possidet, tit. 1. nu. 68. an teneatur solvere suum ibid. nu. 89. 90. an teneatur pensionarius beneficiorum non? nu. 91. an nobilis qui exerceat in operibus rusticis in propriis prediis ruralibus teneatur solvere rusticorum collectas num. 101. 102. an Clerici primo tonsores, & Grammaticae adstantes teneant? nu. 103. an vaor nobilis nupta viro ignobilis teneatur? nu. 104. 105. an Consiliarii Regi, & Senatores teneant? nu. 106. 107. & seq.
 Collectam indidam per Regem, mandantem sibi dari per omnes debet tit. 1. nu. 100
 Collectas solvere pertinet ad possiderem, tit. 1. nu. 118
 Collegio fieri potest legatum, & tamen lectum sit collegium, tit. 1. nu. 69
 Collegiorum approbatorum, & reproborum qualitates remittit, tit. 1. nu. 70.
 Colonus, an teneatur ad solutionem collectarum, vel domus, & quo modo tit. 1. nu. 87. declar. nu. 86. 87. 88
 Commodus Imperator Trecentis tenuit concubinas, tit. 1. nu. 129. 130
 Compensatio non fit ipso iure, sed peti debet ab homine, tit. 1. nu. 411
 Liquidum ad illiquidum non admittitur compensatio, tit. 1. nu. 434
 Compensatio per heredes mariti opponi potest ob remotas, & donatas, tit. 1. nu. 436
 Pax delecta quodammodo compensatione tollitur? tit. 1. nu. 136. 137
 Concubine donari, an possit, & donatio valeat? tit. 1. nu. 187. Declar. de iure Pandectarum, iure Codicis, iure canonico, Sacra Scriptura, & aliarum Gentium, ap. 188. 189. 190. sique ad num. 131
 Concubinus non est permixtus iure Digestionum Virgine, nec in vidua tit. 1. nu. 190.
 Iure Digestorum non est permixtus in Virgine, nec in vidua concubinus, tit. 1. nu. 190
 Concubini poterant habere magistratus in provinciis, quam regebat tit. 1. nu. 191
 Iure civili concubitus non est improprius, tit. 1. nu. 192
 Ecclesiasticis personis concubitus prohibetur Iustianus, tit. 1. nu. 196. 197
 Concubitus iure Codicis inter solum, & solum licitus est, tit. 1. nu. 199
 Concubitus iure canonico prohibetur, sicut. 10. numer. 214. 215
 Concubitus à summo Tridentino Concilio damnatus, tit. 1. nu. 197
 Concubine in sacra scriptura subnotio in domo, & servabant viribus, & maritum, tit. 1. nu. 198
 Concubinarum vius apud Peras peculatus fuit, tit. 1. nu. 199
 Condemnatus ad solvendum, si terminum ad solvendum petat, coarctetur ad petitionis renunciacem, tit. 1. nu. 67. Declar. nu. 61. 64. 65.
 Condemnatus ad solvendum, volens dare fideiussorem, an ad id sit? tit. 1. nu. 69. 70. 71. 72. 73
 Conditio honesta, & possibilia in matrimonijs, quae sit, & quod impedimentum prestat, tit. 1. nu. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.
 Conditio honesta, & impossibilia quae sit, & quid operetur tit. 1. nu. 343
 Conditio in honesta, & impossibilia quae sit, & quid faciat? tit. 1. nu. 343
 Melioris conditionis esse debet liberi, quam sint extranei, tit. 1. nu. 344
 Conducens vedgial si licentiam maiorem offerat quantitatem ultra solum, & quomodo admittatur? tit. 1. nu. 345. 346. 347. 348. 349. 350
 Conditio dei materia, videnda est, cum quot die occurrit, tit. 1. nu. 344
 Coniectura maxima secundum testamenti, & voluntatis, quia vno die Ecclesiam soluitur, & sequenti die non tunc, & testamentum instituit materiam tit. 1. nu. 343
 Hec materia si decessit intestatus illi vi proximior succedebat, tit. 1. nu. 349
 In primo testamento elegit sepultura in Ecclesia, quam instituit, in secundo elegit sepulture alibi in alia Ecclesia, tit. 1. nu. 350
 In primo reliquit heredem universalem ipsam Ecclesiam, in secundo legavit de Ecclesia auream triginta, & heredem universalem Altiatium, tit. 1. nu. 351
 Coniugium concubitus, Matrimonium nuptiae sunt Synonyma tit. 1. nu. 8
 Coniugalis amor ex Aniprato, tit. 1. nu. 115
 Quinque modis coniugium operatur coniugium, inquit Petrus de Palude, qui declarat, tit. 1. nu. 779. Declar. nu. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.
 In scriptura sacra vetus a prohibita fuisse coniugia Hebraeorum cum alienigenis, tit. 1. nu. 147
 Coniugij focaretur domus ferat, tit. 1. nu. 301
 Coniugium coeundi an matrimonium probet? tit. 1. nu. 938. Declar. nu. 939. 940
 Coniunctio matrimonialis debet esse Aulorum, expressa per verba, vel signa, tit. 1. nu. 126. 127
 Consensio matrimonialis indissolubilis inter Virum, & uxorem, deopari per illa sacra scripturae verba, & erat duo in Carne una, tit. 1. nu. 131
 Futura consensio per sponsalia amorum per futurum tempus promissionem per futura verba sunt explicanda tit. 1. nu. 101
 Coniunctio personae, & domesticae ad probandum matrimonium, an admittatur? tit. 1. nu. 941. Declar. nu. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.
 Coniunctio matrimonialis nuptiae coniugium sunt Synonyma tit. 1. nu. 8
 Coniunctio Lema in Ecclesia, quare cretus à Rege Coniunctus, non fuerit admissus? tit. 1. nu. 823
 Coniunctio, & coniunctio sunt non ita corporis pars, tit. 1. nu. 188.
 Coniunctio, & coniunctio impediuntur, quando impeditur matrimonium coniunctum, vel contrahendum tit. 1. nu. 350. Declar. nu. 351. 352
 Quomodo mentis consensus, & consensioque verborum faciant matrimonium, secundum Magistram Iustianum? tit. 1. nu. 116
 Consensus matrimonialis simulacrum esse oportet per litteras praestari potest, tit. 1. nu. 113. 114
 Verus consensus interior in matrimonio qui sit secundum Ricardum tit. 1. nu. 118. 119
 Consensus morum debet esse in matrimonio, cui ex Concilio Florentino, tit. 1. nu. 118. 119
 Consensus an debeat cum formalitate verborum probari? tit. 1. nu. 130
 Consensus ad contrahendum sponsalia, vel matrimonium, an sufficiat per citras postmodum declaratas? tit. 1. nu. 114
 Consensus utriusque in matrimonio exigitur, tit. 1. nu. 130
 Si non consistat in matrimonio consensus alterius non interuenit, vel fuisse simulatum, an nullum erit? tit. 1. nu. 121. Declar. nu. 135
 Consensus, an cum effectu requiratur, quando secundum datur in dorem tit. 4. nu. 161
 Consensus patris, an requiratur, dum filius familias contrahit matrimonium tit. 1. nu. 374. Declar. nu. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.
 Modestus, bonorumque morum est consensus patris in matrimonio filij accedere, sed tamen siue illo validum est, tit. 1. nu. 187. 193

Index Rerum, & Materiaarum.

Consensus patris de luteo colligitur, Quid de luteo canonico tit. 1. n. 23. & 24. 191
 Consensus maris in matrimonio filiae an requiratur ? tit. 1. n. 34. & 35. 195
 Consensus parum in sponsalibus sunt futurum nuptiarum expromissiones p. ambulo tit. 1. n. 300
 Consensus Generalis an prestare possit pater filio familiaris ad donandum, & an decessit, si eo casu donet patris tit. 1. n. 109
 Consiliarii Regii, sua Seniores, an teneantur solvere coactum publici tit. 1. n. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114
 Quid in Gallia ibid. 115
 Constantinus, & Justinianus Imperatores leges constituerunt contra ingratos Donatarios tit. 12. n. 1. 4
 Constantinus Porphyrogenitus Imperator Constantinopolitani non potuit se insinuatorem quoad secundos, & videntes nuptias, quia hoc fecerat ad Romanos Pontifices tit. 1. n. 11. 12
 Consuetudo Henrici primi Gallie Regis quoad nuptias filiorum familiarum non contrahendas sine consensu parentum tit. 1. n. 376
 Consuetudo Rugieri Regis in Regno Neapolitano. Incip. Succinus, dictus, vi sine consensu parentum filiarum, matrimonium non contrahant tit. 1. n. 177. 197
 Alara constitutio Federici secundi Imperatoris. Incip. Honorem Super ea dem materia tit. 1. n. 278. 198
 Consuetudo dotis omni tempore, omni que die fieri potest tit. 1. n. 475
 Constitutiones quoad sponsalia, & Matrimonia, quae plures sunt tit. 1. n. 517 Declara. n. 518
 Consuetudo valoris foliorum, & monete debet attendi tit. 1. n. 71
 Continentie votum, an tollat sponsalia tit. 1. n. 878
 Contra dote omnes, qui consensu periculum per nuncium, vel apostolum periculum possunt tit. 1. n. 117
 Contra dote uxorem factum an matrimonium, an ab illa solui debet tit. 1. n. 114 115
 Coniugium, & cetera Nuptiales, que visu fuerat apud antiquos in scriptura sacra tit. 1. n. 496. 497. 498. 499. 500
 Copula, an sit ver: probanda, maxime quando matrimonium tractaretur probat post Sponsalia de futuro. tit. 1. n. 109
 Copula carnalis, an verè possit directè probari tit. 1. n. 94.
 Declara. n. 94. 96
 Ad probandum copulam inter Virum, & uxorem administrat declarantur tit. 1. n. 96. 97. Declara. n. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100
 Corinthii Sacerdotum, & Solenne iudicabant, feminas viro mortuo, secundas nuptias non contrahere tit. 1. n. 1
 Cornelius Bannicus reprobat ab auctor. tit. 1. n. 75
 Corpus omne constat tribus dimensionibus, longitudine, latitudine, & profunditate. tit. 1. n. 57
 Vnus ex coetis creditores vult totum debitum, vel solum repetere quo pacto sibi succurratur, tit. 1. n. 306. 307. 309. 310
 Creditor sum vix vacans debitorem in iudicio, petit debitum, illi offerat solvere, & petens ab solui debet, & quomodo ab observatione iudicis, & quo pacto tit. 1. n. 37. 38. 39
 Creditor remitto aliud pro alio quando solui possit tit. 1. n. 71 cum plurib. seq.
 Creditor instrumentum quatuordecim facere, an teneatur debitor tit. 1. n. 11
 Creditores, & legatarii certi, & incerti, & inveniendi confessione vince citantur, & edicti peremptorio citantur, & vult quantum citra citationem tit. 1. n. 3. 4. 5. 6. 7. 8
 Forma citationis tit. 1. n. 35. 36. 37. 38
 Poelle credula esse non debent iuris amantibus, tit. 1. n. 114
 Crimen reus semper execrabile reputatum fuit, tit. 1. n. 17
 Crimen, quae matrimonium impediunt tit. 1. n. 559. Declara. n. 554. 555. 556. 557. 558
 Apud Graecos qualis pena adulterium puniebatur. tit. 1. n. 104
 crudelitate est horridus habitus truculentus species, Violentus Spiritus, & spiritibus tit. 1. n. 104. 105

credulitas, minime hominem malum est, indigneque Regem animo, Ferina ista rabies est, sanguine gaudet, & volens, & abiectione homine in fluctibus animalis fere, tit. 1. n. 104. 105
 Culcus disparatus, an matrimonium impediatur tit. 1. n. 53
 Cumzorum pena in adulterio tit. 1. n. 53

D

Adsum Pater pater volentem in Virginitate permanere, dicit nobilitas pulchritudinem esse Sponsalibus, & matrimonium dignum tit. 1. n. 81
 Damna, & expensae, quae occurrunt viro prestamur sunt pro alimentis uxoris, & filiorum tit. 1. n. 97, & sumptus uxoris, vel occidit occurrentes an tunc ab homicida debeantur ibid. n. 98
 Damandi sunt Thracae, Parthi, Garamantes, Hasmones, Aethiopes, Persae, Turcae, qui veni tempore plures vao res capiunt tit. 1. n. 80
 Damians benedictiones solemnitates, & ceremonias, quibus sancta Ecclesia vivit Anathema est declaratus a sacro Concilio Tridentino tit. 1. n. 413
 Damianus ad mortem capitaliter, testamentum, an facere poterit tit. 1. n. 80. 81. 82. 83. 84. 85. quid in Hispania nomen 86
 Damianus ad mortem, an ad plures causas testatur
 Damianus ob causam famulum accusatus, vel consilius, num testamentum faciat tit. 1. n. 87. 88
 Damiani ad bellum an testentur tit. 1. n. 39
 Dandi duas uxores habuit, & quare tit. 1. n. 11
 Datus Persiarum Regis Ducis ex pueris fortissimus Tonnam castrametum, quos ad Regem miserunt tit. 1. n. 80. 77. 78
 David Moschitis viduus servatus sub Tributo, cui etiam Syria servatus sub tributo tit. 1. n. 12. 13
 David perit Adoram super tributa, & Salomon Ieroboam tit. 1. n. 12. 13
 Decilio Illustrissimi, & Reperendissimi Domini Hermanni Otenbergii Cardinalis mensuram in causa matrimonij constituit tit. 1. n. 185
 Decilio Rore Lucensis rebus, quae perit sumptus, & in celum, & alia carnalia delicta in adolecentem quindecim annorum, tit. 1. n. 110
 Decilio Afflicto, quo modo intelligatur tit. 1. n. 227
 Declaratio Decisio, 4. 10. Rota in Nouis tit. 1. n. 47. Declara. n. 848
 Decreto annullatio non potest renouari, tit. 1. n. 1. n. 418. 419
 Decretum iudicis promissione datus à minoris facta intransiens illam validatur tit. 4. n. 12
 Decretum Iudicis an requiratur in inventario heredis tit. 1. n. 141. & 142. & seq. vique ad 146. & an requiratur pro forma, & solemnitate ibid.
 Debita predeceus an repari solvere Episcopus ? tit. 1. n. 119
 Debita hereditaria soluendo quis quando censetur edigisse hereditatem tit. 1. n. 65
 Debiti pariem petens an censetur residuum habuisse, vel maiore malum partem habere non debet tit. 14. n. 101. vique ad 109
 Debitum an dicitur fidelitatis, ita quod prohibetur astra Toror illius, qui fidelitatem pro amore pupilli, nec posse dari conuenit tit. 1. n. 194. 195. 196. 197. 198
 Debitum uxoris ad viro mortuo deferunt etiam ad matrimonij probationem tit. 1. n. 501
 Dehors non facit coniugium, sed pactio coniugalis tit. 1. n. 115
 Delegationis fit solutio tit. 14. n. 9. 10
 Delicta contra naturam, secundum Tertullianum, non sunt delicta, sed monstra tit. 1. n. 69
 Delicta nocturna, vel diurna Roma à quibus magistratus cognoscebantur, tit. 1. n. 101. 102. 103. 104. & seq.
 Denunciations, & monitiones in matrimonijs diuturnum Parochiarum, finicorum in viroque fieri debent tit. 1. n. 170. Declara. n. 171. 172
 Depressus, & in insulam Relegari an testamenti fiduciam habeant tit. 1. n. 70. 71

Depor-

Index Rerum, & Materialium.

Deportationis pena perpetua est. libid. 71
Deportationis penam nonnulla non esse vñl dixerunt, cur
contemniunt, in promptu auctor demonstrat. ibid.
71. 73. 74. 75. 76. 77
Deportationis pena in Regno Neapolis vsu est, nb infu-
lam commodiorem. tit. 10. 77
Descriptio, & annotatio bonorum hereditariorum in in-
uestitum quomodo fieri debeat. tit. 19. 74. 75. 76. 77. 78.
& seq. ad nu. 83
DEVS animal omne reptile, inuenta, & bestia terre,
volucres celi, & pisces maris nō ipsum hominem crea-
uit. tit. 1. nu. 1
Paradisum forcadissimum, ornatisimum, Magnificenti-
ssimum, volupcosissimum, & expensibile, illi iamquam
Regiam fecit. in quo illum collocavit. tit. 1. nu. 3
Omnia coram illo addunt, vt congrua illis nomina impo-
neret, ac illorum dominium illi traderet. tit. 1. nu. 4
Glossa, & hōore coronatur eam, & conficitur eam super
opera manuum suarum, vt dicit Propheta, & habetur in
libro Ecclesiastes. tit. 1. nu. 5
Eum ex Adamo produxit, vt illi adiutorium faceret. tit. 1.
num. 6
Quare DEVS permittit Dauidem duas uxores habere. tit.
1. num. 1
Deus Adamo & Eve preceptum dedit, vt iusto vsu, crece-
rent, multiplicarent, & implerent terram. tit. 1. nu. 38
Clemente Alexandrino scribit DEVM in Leuitico, & Deu-
teronomio per Iherusalem, nec comedere Lepus, & Hyena
& sic apud Iherusalem, quod in dictis locis de Hyena,
non reperitur dicens, quod vno anno Hyena pariat, altero
operatur, quod anno mas fit, Ecce in altero, quod di-
cant filii de mare feminam, & contra. tit. 1. num. 50. ve-
num. 11. de veniata.
Nulli Deo sacra oculis, & abscondita, & muliere si fiant,
grata sunt. tit. 1. nu. 164
Dens optimus maximus ad propiciandam antiqui hostis
diaboli arrogantiā, & per hominum generis salutē ab
eternitate filium suum vinegerunt in mundo mittere
promisit diuersis Sanctorum Patrum, ac Prophetarum
traditionibus, quos enucleantur ex Genesi Daniele, Sa-
lomone, & Isa. Aggeo, & alijs. tit. 1. nu. 448. & nu. 449
DEO ierem oblatum, vel dicatur, sanctum sanctorum erit
Domino. tit. 1. nu. 63. & 64
DEO omnia possibilia sunt. tit. 1. nu. 683
DEVS preceptum dedit, ne Aaron summus sacerdos ad
diuinum Templi ministerium admitteret eum, claudu-
m, paruo grandi, vel torio nalo, pede tractum, vel ma-
no, non gibbam, non Lippum, nec Albuginem in oculo
habentem. tit. 1. nu. 816
DEVS in lege noua, iungitur Anime per Baptismum, vt
nunquam sit eam dimissus, quo modo autem cum a-
nima peccante? tit. 3. nu. 1. & 16
Transiit DEVS Regnum Calcedonem ad Medos ob Sa-
cilegon Balduarum Regis Nabuchodonosor filij. tit. 7.
num. 51
DEVS altissimus adeo Sacriligia odiat, vt etiam illa,
quæ fiunt in Templis Gentium non reliquit insula.
tit. 7. nu. 58
DEVS Angelis peccantibus non peperit, de quo Inno-
centius Antonius Panibera pulchre inuehit, num. 13. tit. 1.
num. 13
Sapientes, & malefici Pharaonis ex Demone operabantur
mariscula. tit. 1. nu. 71. & 774
A spectu Demonis malo agitabatur Saul. tit. 1. nu. 775
Demonum potentia, quæ facient lub, necesse similis, quæ
comparatur ei super terram, & respicit super Vniuersos
filios superbie. tit. 1. nu. 776
Contra Demones consilium dedit D. Paulus Apostolus, vt
induceretur arma DEI. tit. 1. nu. 777
Demonium de Luuenco eiecit IESVS CHRISTVS.
tit. 1. nu. 778
Diabolus, seu Demon occidit septem, qui contraxerant ma-
ritimorum cum Sara filijs Raguelis, vno e postmodum
Tobias. tit. 1. nu. 786
Demones, quare habent potestatem super illos, qui matrimo-
nium contraxerunt per maleficia operantes? tit. 1.
nu. 787. Declara. nu. 788
Dico per maleficio, quid significet, tit. 1. nu. 789. & 791

Dico, Anacquam, quid significet. tit. 1. nu. 824
Differentia inter Suprum, & adolentum. tit. 6. nu. 1. & 7
Difficilis est omnis diffinitio. tit. 1. nu. 1
Descriptio constat ex genere & proprio. tit. 1. nu. 3
Descriptio quandam iam propria quadam proprietate de-
signat. tit. 1. nu. 4
Diffinitio debet constare ex genere, & differentijs. tit. 1. nu. 10
Diffinitio in iure periculosa. tit. 1. nu. 10
Dignitas patriciarum filium famulis liberas a patria potestate
tit. 8. nu. 10
Dilatio quinquennalis, siue moratoria a solo Principe con-
ceditur, & ita cunctatur tunc Regi Neapolitani, tit. 1.
nu. 146. & 147. & 148
Intellectus Ritus magnæ Cuius tit. 1. nu. 147. & 148. 163
Non vñl dilgere possumus, per famam, vel alio modo, in-
cognatos autem, vel non vñl dilgere nequimus. tit. 1.
num. 141
Dilutus Vniuersalis pñæ causam reddere scriptura, quia
vniuersa caro corrupta erat sciam. tit. 1. nu. 44
D. Apollonius Princeps Petrus dicit Diluimus vniuersa
le misit, modo non patet impiorum, illius Noe
piscinem custodiam, & Sodomitum, & Gomoretum
to cineret redigens, in ea templum eorum, qui impiet-
atem suam. tit. 1. nu. 47
Diffinitio matrimonij, an interuentu presumatur cus-
tu signata. tit. 1. nu. 96. & 97
De Dispensationibus maximorum in gradibus prohibi-
tis, quas faciunt Summi Romani Pontifices, auctor di-
cit, vbi de illis scripsit antea, quibus tenent Lectores. tit.
1. nu. 972
Dispositio in matrimonij locum habet in sponsalibus. tit.
1. nu. 314. Declara. nu. 315. & 316
Dispositio legis primo acta non consumitur. tit. 4. nu. 23
Dispositio iuris communis, voleas filium, & filiam, & si
matrimonium contraxerit, manere sub paterno po-
tate id non obstat in Hispania. tit. 4. nu. 100. & 101
Galli etiam sub potestate viri nomen feminas profitentur,
non autem patris. tit. 4. nu. 101
Consuetudo Martini probanda est ab eo, qui in illa se fun-
dit, cum sit scilicet, vel potius probanda non est, cum de il-
la testetur Accursius. tit. 4. nu. 102. & 103. & 104. & 105. & 106.
& 107. & 108
Accursius fuit anno. 1. 127. tit. 4. nu. 107
Opinio Glossæ tenenda est. tit. 4. nu. 108
Matris opinio iuris communis dispositioni cōformis est,
& per Vaserium Obtem obstat per quædam gentes
agnos. tit. 4. nu. 109. & 110. & 111
Dispositio ex praxora nulla est. tit. 4. nu. 1. etiam in testa-
mento mibis. nu. 17
Dispositio cap. cum effus de testam. an precedat solum in
terris, actus Summi Pontificis, & non in alijs. tit. 4. nu.
112. & 113. Declara quid in terra impetitur, & Regum.
114. An solum in causis ecclesiasticis, vel etiam in pro-
fanijs. tit. 115. & an in causis pñp. tit. 116. & 117
Diuisio, & humani iuris communicatio in matrimonij di-
finitione possit esse ex Iurisco. tit. 1. nu. 141
Diuisio est alienationis speciem. tit. 5. nu. 1
Quando maritus poterit dotalem fundum cum alio diui-
dere. tit. 5. nu. 11
Diuortij, & repudij differentia. tit. 5. nu. 1. Declara. nu. 1
Diuortium a diuertendo dicitur. tit. 5. nu. 4
Diuortia Aquarum ex Frontino, Virgilio, & Commano. tit.
5. nu. 5. & 6
Diuortium est, quæ inter maritus fit separatim, eo animo, vt
nunquam reintegretur matrimonium, quod dictum videtur
eternum, cum semper fieri possit reintegratio, vt
statim dicam. tit. 5. nu. 12
Diuortium non erat, nisi pñæ liberum septem testes pu-
beres Romanis adhiberentur. tit. 5. nu. 12
Per liberum libellum Principi dabatur. tit. 5. nu. 13
Si has diuortium, & mulier sit pñans, intra viginti dies
debet viso denunciare, vel patris, pro inspicendo
ventre, & custodiendo. tit. 5. nu. 14
Diuortium valet a viro, quid si potest manere in nuptiis,
aut viro, non recoactum, & viro vñl non dimittat. tit.
5. nu. 14
Dolus non presumitur, sed probari debet. tit. 6. nu. 185

Index Rerum, & Materialium.

- Dolus difficultis est probandus tit. 20. § 9
Qui non per dolum, nec per vim, sed blanditijs, & maritali
sermone uxorem placavit, in crimen non incidit, nec illi,
quod est retinendum datum auferendum est. tit. 20. nu-
mero 101
- Domitius Imperator receptissimum Legem sinit pae-
torum castitatem, et prohibendum, cuius meminerunt Am-
pianus Marcellinus, & Philostratus. tit. 1. § 76. 77
- Domitianus Imperator, Equitem Romanum ob deducit
in matrimonium uxorem, cui dimissa adulterij crimen
intenditur. iudicium Albo erant. tit. 6. nu. 14
- Idem Domitianus, incoherens vestium Virgineum, à Patre
suo, & fratre neglecta, variè, & leuiter caueat, prius
causa iudicio, postea morte veretur. tit. 6. nu. 15. § 1
- Tres Virgines Vestales Domitianus Imperator ob stuprum
damnauit. tit. 6. nu. 16
- Domus, & Aedium pulchritudo viri dignitatem augeat. tit.
1 sub nu. 103
- Domus, & diuitiarum datus à Patribus, à Domino vxor
prudens tit. 1. nu. 111
- Domum imprime, Mulieremque & Bouem aatore pre-
parare virum debere, ceteri Aristoteles. tit. 1. nu. 104
- Domus, & diuitiarum datus à parentibus, à Domino vxor pru-
dens. tit. 1. nu. 111
- Donatus Antonius Fecit Philosophus, & Medicus Dodici
simus. tit. 4. nu. 124
- Donatio, quæ fit inter uicem à viro, & vxore, morio altero
ipsum ipsa videtur secundas nuptias contrahente,
an admissa postea donatio tit. 1. nu. 99. declaratur nu. 100.
& sequen.
- Donationes, & dotes an sit restituenda facta separatione
tit. 3. nu. 94
- Donationes factæ à patre in filium vel filiam an conferen-
tur? tit. 3. nu. 10. Declara ubi fuerit donata, vel data ex
causa dotes in donatione causa mortis nu. 12. 13
- Donat patientes filijs in potestate regulari non possunt.
tit. 3. nu. 13. 14. 15
- Quæquid accipimus filius, vel filia in potestate, id patri quæ
runt tit. 3. nu. 14
- Pro donazione propter nuptias mulier potest vel iure reuo-
care. tit. 3. nu. 109. 110. 111
- Donat, quæ mittuntur sponte ab amicis, dicuntur spontali-
ter largites. tit. 3. nu. 4
- Ista donatio ubi vocatur Augmentum dotes, & lucrum
dotalis. tit. 3. nu. 14
- Donatio propter nuptias inognita fuit Inconsculis Pan-
dectorum compilatoribus. tit. 3. nu. 11
- Donationes propter nuptias fieri potuist ex promissione Leo-
nis Imperatoris. tit. 3. nu. 17
- Quæ donatio ante nuptias prius dicebatur, aboleuit & propter
nuptias iustitiam obferuere, ac nominari manda-
uit. tit. 3. nu. 10
- Quanta est donatio propter nuptias inter Magnates. tit. 3.
nu. 11
- Donatio inter viros, & vxorem regulariter prohibita est,
tit. 9. nu. 1. 2. 3. 4. 16
- Ratio prima assignatur, ne maritus Amore se spoliaret. nu. 3.
4. 3. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13
- Ratio secunda, quæ fit interdicta donatio inter viros, &
vxorem, ne ceteri illudum educandi liberos, tit. 9. nu-
mero 14. 16
- Rationem Tertiam prohibitionem donationum conia-
giam tradidit Iuriconsulius Paulus, ne discerneretur
matrimonium. tit. 9. nu. 1, quod declarat auctus. nu. 31. 33
- Rationem quartam assignat Pomponius, quia melior flet
pauperis, & deterior breui dicitur. tit. 9. nu. 34. 35
- Donatio inter sponsos de presenti non valet, nisi inter spon-
sos de futuro. tit. 9. nu. 37. sed intellige num. 38. 39. 40. 41.
44. 45. 44
- Donatio inter viros, & vxorem, an Iuramento firmetur?
tit. 9. nu. 45. Declara nu. 46. 47. 48. 49
- Donatio reciproca, æqualis, siue mutua inter viros, & vxor-
em, an valeat? tit. 9. nu. 50. Vide Iuramentum. num. 31. 32.
33. 44. 55
- Donatio inter viros, & vxorem, an morte confirmetur?
tit. 9. nu. 56. 57. 58. 59. 60. 61
- In donatione reciproca nulla requiritur traditio, tit. 9. nu. 61
- Donatio propter nuptias ut à muliere lucratur, an necesse sit
matrimonium esse confirmatum tit. 8. num. 47. 48. 49. 50.
Declara ex auctore. nu. 51. 52. 53. 54
- Donatio per Virum vxori facta in reparatione domus com-
bula, vel alterius rei deest nuptijs perit. tit. 9. nu. 63
- Donationes factæ à viro vxoribus anieque Principum, ac Domi-
norum Patrum Nobilium Viri Neapolis, Capua-
na, Nidi, Montance, Portus, Postæ nouæ, & simulum,
nu. 50. vique ad nu. 91
- De nuptijs dicitur, quæ nullo iure cogente fit. tit. 8. nu. 87
- Donum largitionem, & signum honoris appellat Aristote-
les. tit. 8. nu. 90
- Auht sunt donationes propter nuptias. tit. 8. nu. 91
- Donationem propter nuptias a mittit mulier per transitum
ad secundam vxorem. tit. 8. nu. 92
- Donationes factæ vxori, à confanguineis viri, vel amicis cui
debeatur viro, an vxori. tit. 9. num. 106. 107. 108. 109.
110. 111
- Donatum à viro vxori ad sustentationem annuam, vique
ad vires dicitur. tit. 9. nu. 119
- Donatio loci pecuniarum vxori. tit. 9. nu. 120
- Donatio factum per diti. tit. 9. nu. 121
- Donationes, quæ viro gratis deferuntur. tit. 9. nu. 121
- Donans vir vxori pro agenda vijs negotijs, puta pro rebus
patrimonialibus. tit. 9. nu. 123
- Donant possunt vxori feruorem operari. tit. 9. nu. 124
- Donando vir, quod in diem debet, prauiens soluit vxori.
tit. 9. nu. 125
- Donans vxori causa mortis. tit. 9. nu. 126
- Donans Imperator Augustus. tit. 9. nu. 128
- Donatio, quæ fit patre ad filium procedit, ad patrem reddit.
tit. 9. nu. 133
- Donatio patris in filium, an Iuramento firmetur, tit. 9. nu.
138. 139. 140. 141. 142. 143. 144
- Donatio, quæ fit patre à filiofamilias, an valeat remissio?
tit. 9. nu. 177
- Donatio inter viros ab Vlpiano dicitur propria, altera cau-
sa mortis dicitur impropria. tit. 10. nu. 1
- Donatio causa mortis, quæ non libertate simplici, cau-
sa retractatur. tit. 10. nu. 2
- Donat dicitur, quod nullo iure cogente conceditur. tit. 10.
num. 3
- Donum est, pro quo nihil debetur, ex Soida. tit. 10. nu. 4
- Donum donatio est triplex dicitur, in qua donatio delectatur,
non nisi, vt donatum sit. tit. 10. nu. 5
- Donationes hæc sunt, cum donumque rei noxæ damna
perpetuo, Donatio cum ad tempus, vt ipsa, ad similes
reddatur, Munus, Quam vim eius, commodum,
cum operam noxam, mandatum, cum diligenter no-
stram in re alterius conferenda, depositum nominatur.
tit. 10. nu. 6
- Donatio est, quæ nullo vigente iure, sed magis ea mera li-
bertate, & munificentia in alterum fit caditio. tit. 10.
num. 6
- Donatio propria dicitur, cum quis dat ea mente, vt statim
velit accipiens fieri. tit. 10. nu. 8
- Donationis consuetudo nobilior, & honoratior appellatur.
tit. 10. nu. 9
- Donat Titulus est grandissimus. tit. 10. nu. 10
- Donatio habet spectale & elegans nomen, & est titulus lu-
dissimus ad transferendum habili. tit. 10. nu. 11
- Donatio inter viros illa est, quæ sine moris cognitione fit,
& est triplex. tit. 10. nu. 12
- An si ea fiat mentio mortis, dicatur inter viros, si dica-
tur, quod reuocari non possit. tit. 10. nu. 13
- Donatio, an persumatur esse inter viros, si in illa mentio
moris facta non fuerit. tit. 10. nu. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22.
23. 24. 25. 26
- Pro faciendi donatione mortis causa quinque testes requi-
runtur. tit. 10. nu. 27
- In statu Ecclesiastico duo testes, cum parochio in donatio-
nis causa mortis sufficientes in donatione inter viros, duo,
vel tres. tit. 10. nu. 28. 29
- Donatio hodie nudo pectore perficitur, & in donatione etiam
causa mortis actio ex nudo pacto locum habet, tit. 10. nu.
30. 31
- In qualibet donatione causa mortis necesse est moris me-
tionem fieri. tit. 10. nu. 32. 33. 34

Dono-

Index Rerum, & Materialium.

Donatio causa mortis ab infirmis, & fanis facta, mortis mentione fieri valet. tit. 1. c. 10. n. 41
Donator vsum fructum sibi referuat, causa mortis donare videtur. tit. 1. c. 10. n. 76
Donans vsum fructum talia fundi, referuat sibi vsum fructum in via, dicitur scilicet donauit inter vivos, & dicitur translatum dominium, amplius. tit. 1. c. 10. n. 79. 80
Donatio causa mortis, contra dicitur inter vivos, an verò vltimæ voluntatis ad hæretur? tit. 1. c. 10. n. 81. intellige nu. 52. vlt. que ad nu. 93
In donatione causa mortis, an possit fieri substitutio, tit. 1. c. 10. n. 94
Donatio causa mortis non capit vires à testamento, sed à morte donantis. tit. 1. c. 10. n. 95
In duobus casibus in donatione ob merita per partem facta filio, non requiritur meritorum probatio. tit. 1. c. 10. n. 114
Donare, an possit pater filio naturali. tit. 1. c. 10. n. 115. Declara. num. 116. 117. 118. 119. 120
Donare, an possit filio Doctore, vel ex causa studiorum? tit. 1. c. 10. n. 121. 122. 123
Donatio requirit donatoris, & donatarii consensum. tit. 1. c. 10. n. 131. 133
Nemo cognus donationem, & beneficium recipere tit. 1. c. 10. n. 133
Donatio acceptata per notarium, an requirit acceptationem, & ratificationem. Donatarii. tit. 1. c. 10. n. 144. Declara. nu. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153
Donataria, qui suscipiens, & tamen cepit possessionem rei donatæ, an quærit dominium, & remaneat valida? tit. 1. c. 10. n. 154. 155
Donatio causa mortis, an requirit stipulationem, & acceptationem, & an fieri possit nudo pacto? tit. 1. c. 10. n. 156. 157. 158. 159. 160. 161
Ex prelo donatio causa mortis, in qua non sunt præsentia donatarius, tamen in eius beneficium, & factum tam quàm si fideicommissum valebit. tit. 1. c. 10. n. 162
De qua donatio in vim fideicommissi eo modo facta valet reuocari potest, inquam vltima voluntas. tit. 1. c. 10. n. 165
In donatione causa mortis debent quinque testes intervenire, sed in Regno Neapolitano debet intervenire index ad contradus, per Conf. Regni. Instrumetorum robur, an sufficiat res iuxta textum formam statuti Senedis. tit. 1. c. 10. n. 166. 167. 168
Donatio si prius mortuus, quàm donatarius, donat rei dominium ad hæredes donatus reuertitur, quia donatarii satisfactio post mortem donantis fieri non potest, nec valet. tit. 1. c. 10. n. 169. 170. 171
Donatio, pro qua interuenit notarius, si notificent donatario, ab aliquo abique donatus voluntarie, valida, non censetur. tit. 1. c. 10. n. 171. 172
Donatio infanti facta, notario stipulante pro eo, valida erit. tit. 1. c. 10. n. 176. declara. num. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186
Donatio si continet conditionem, an sit donatio? tit. 1. c. 10. n. 189. 190. & seqq.
Donatio siue sit inter vivos, siue causa mortis, siue sub conditione, siue in diem, siue ex die, siue sit pure obseruari debet cum suis pactis, si pacta sunt talia; que res, vel bonorum mores non respiciunt. tit. 1. c. 10. n. 192
Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum, an valida sit? tit. 1. c. 10. n. 190. Declara. pluribus modis, num. 191. 192. 193. vlt. que ad num. 193
Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum, an sufficiat cum testamento? tit. 1. c. 10. n. 193. 194. 195. 196. 197
Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum, an valeat, si referat donans, sibi quantatatem, val rem, in qua possit restitui? tit. 1. c. 10. n. 198. 199. 200. 201
Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum, re. feruato vsum fructum, an valeat? tit. 1. c. 10. n. 202. Declara. nu. 203. 204. 205. 206
Donatio omnium bonorum mobilium, & immobilium, an valida sit? tit. 1. c. 10. n. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217
Donatio bonorum omnium mobilium, aliter verò omnium immobilium, an eo casu? tit. 1. c. 10. n. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000

Donata omnia bona sua mobilia, & immobilia, hic, & vbi- que existentia, an comprehendantur iura, & actiones? tit. 1. c. 10. n. 344
Donatio bonorum, non adiiciens mobilia, vel immobilia, an eo casu veniant iura, & actiones, & debitorum nomi- na? tit. 1. c. 10. n. 345
Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum pro donationem causa mortis, an valeat? tit. 1. c. 10. n. 346
Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum fa- cta Ecclesiæ, vel alicui pio loco, an valida sit? tit. 1. c. 10. n. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000
Donatio, siue quilibet alienatio velata, quod donatarius fecerit aliquid mutuum donanti, vel quod simile, vel præsumatur in fraudem tit. 1. c. 10. n. 405. 406
Donatio, quam subiequitur commissio delicti, an præsumatur in fraudem? tit. 1. c. 10. n. 407
Donatus dicit donare, pure, & abique fraude, an tanto plus præsumatur contradus fraudulenti? tit. 1. c. 10. n. 408. 409
Donationes ad summam viginti ducatorum solidorum si- bant, postmodum ad Trecentos deputatæ ad insinuandum, tit. 1. c. 10. n. 410. 411
Donationes quingentorum solidorum valide sunt, & insi- nuatio non egent. tit. 1. c. 10. n. 412. 413
Donatio insinuanda scriptorum aagii, quia aliis coram Iudice exhibere non possent, tit. 1. c. 10. n. 414. 415
Donationes non insinuande non requirunt scripturam. tit. 1. c. 10. n. 416
Donatio causa mortis, an debeat insinuari? tit. 1. c. 10. n. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928

Index Rerum, & Materialium.

Donatio futuri temporis vinculum? 139
Donatio in rebus alienis domorum? 160
Donatio, quæ fit mulieribus fortissimè? 161
Donatio, quæ fit in matrimonio filij? 162, 163
Donatio patris cum filiis, & mulas habet difficultates, & questiones, quæ videntur nascuntur, & oritur habet, referuntur, tit. 12, nu. 1
Donationes inter viros, per pacta regulariter reuocari prohibentur, tit. 12, nu. 11
**Donationes mortis causa fieri, in quibus clausula appositæ est, quod nullo modo possit reuocari, an reuocabiles sint in illis mortis mentio habet, tit. 12, nu. 33-34-35
**Donatio mutui inter viros, tit. 13, nu. 64
**Donationem, vel solutionem premissam facientia, cuius temporis, ratio sequens calculata, & coniunctio singulorum, tit. 14, nu. 47-48-49
**Donatio in mortui legitima, tit. 15, nu. 20, 21, vique ad 83
Dotis constitutio omni tempore, omni die fieri potest, tit. 1, nu. 475
**Dotis patrimonium mulieris, tit. 2, nu. 117
**Dotes esse debet, ubi sunt matrimonij onera tit. 4, num. 1, 2, 3, ad matrimonij onera referuntur, & pro alienda vore constituta nu. 4 Dorem vilius filij masculi, vel feminæ dari debere volebat Plautus, 5
**Dotem vtriusque sexu bā licet probata est tit. 4, nu. 9
**Dotes constitui potest, vel ab ipia muliere, vel à quolibet alio, tit. 4, nu. 1, declaratur, nu. 11
**Dotem promissa cuiuslibet conditionis si fuerit, obligatur, sine masculinis, vel feminis, sine laicis, sine clericis, si iuris, si in potestate sit, 4, nu. 17, declaratur, nu. 18
**Dotes causa pæ est, tit. 4, nu. 10
**Dotes pro missio, sine constituto, si facta fuerit à minori, nulla est, tit. 4, nu. 11, Declaratur fecus esse, si detentum iudicis interuenit, nu. 12
**Dotes aduocata illa est, quæ ab extraneo constituitur tit. 4, nu. 4, Proferenda, quæ est constituta à patre, vel à feminæ parente vtriusque sexus, vel facta eius, nu. 16
**Dotes, quæ datur ipse, an debet excedere quantitatem alienationis, tit. 4, nu. 45-46-47
**Dotes danda ipsius, an compensat filia, quæ à patre constituitur tit. 4, nu. 46
**Dotes datur filijs feminis, ex bonis confiscatis ob crimem masculinæ, tit. 4, nu. 46-47
**Dotes ex causa testamentationis, an presumatur animo donandi, tit. 4, nu. 20, 21, 22, 23
**Filij Principum dotantes, an presumantur donantes tit. 4, num. 24
**Do ein perit mulier ob adulterium, & maritus applicatur, tit. 9, nu. 52, Declaratur, tit. 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, vique ad 100
**Dotes an debeatur marito, vel hereditas, tit. 6, nu. 26, intelligitur, num. 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, vique ad num. 111
**Dotem datam filijs ipsius an auferat Pater, vbi ab indignis, tit. 4, nu. 35
**In dotem computatur, quod datur filijs monasterium ingreditur, tit. 4, nu. 106
**Dotes monialis quanta esse debeat, plures opiniones tit. 4, num. 107
**Prima, quod dos monialis debet esse portio, & legitima de bona lute natiua, quod est paragon in filiis, tit. 4, nu. 108, 109
**Secunda opinio, quod dos monialis debet iuxta qualitatem matrimonij, & intelligitur, quod per alias dotes soluitur sit ibid. num. 111, 112, 113, dupliciter, numero 112, 113, 114
**Dotes inuentus in seculo esse debet maior, quæ in ingrediens in monasterium, quia Carale matrimonium aliter maiora onera, quodam Spirituale ibid. 115
**Dotes, quæ pater datur tenetur, & congrua dicitur? tit. 4, nu. 13-14
**Dotes congrua, boni viri arbitratu cognoscitur, ex dignitate, ex facultate, ex numero liberorum facile cognoscitur, ibid. 115
**Dotes congrua dicitur, quam viuentis pater filie constituit, ibi. 134, 135, 136, 137
Compensatio, quod videtur patri pro filia, alteri non debet dote incompensata, & inter filias seruanda æqualitas,

ibid. 137, 138, 141
**Dotes data à patre, vi congrua, si diceretur incongrua, tunc boni viri arbitrio declarabitur, ibid. 139
**Dotes, quæ à patre, siquæ fratribus daretur, semper agere poterit filia ad supplementum, ibid. 140
**Pater si dederit vi filio incoleum, & liberalis, an aliter idem petere possint, tit. 4, nu. 141
**Dotes promissa intelligitur deductio æne alieno, tit. 4, nu. 167, 168
**Dotes si fuerit hær data secundum pragmatice, præsertim in hoc Regno Neapolitano, per Consil. In aliquibus, æque sufficit, quod modo fit congrua? tit. 4, nu. 142
**Dotes de paragio, an sit taxanda secundum modum bonorum, & facultatum, & secundum numerum liberorum, paritatem vtrius, & vtri, illorum dignitatem, & loci considerationem, ibid. 43, 144
**Dotes congrua etiam dicitur respectu more Regionis, ibid. num. 145
**In dotes constituenda non consideratur, quod possideat plura bona, & magni valoris, sed consideratur valor feudum, tit. 4, num. 162
**Dotes si assignat patris filie de paragio cum renunciatione filie, vel dote in testamento relicta, & ipia fuerit nuptia, tunc dos possit esse minus, quam legitima secundum viam opinionem, constitutum, tit. 4, num. 17, 18, 19
**Femina non obdatæ statuto videtur, ob dote, & legitimam sibi debitam, quæ sibi datur, nec possit esse minus legitima, & possit supplere, utrum petat, etiam si fuerit forma Consil. Regis in aliquibus, tenent Altera opinio tit. 4, nu. 173, 174
**Dotes filie in statu magno, & magnis dotibus potest esse minor legitima, quia iusticiam habere dorem, quæ possit pati, & æquali in matrimonio collocari, tit. 4, num. 175, vbi ponitur exemplum, nu. 176, 177, 178, 179
**Dotes congrua an dicatur, etiam tempore dotacionis, & assignationis, tit. 4, nu. 180
**Dotes assignata, si facultates patris augmentatæ fuerint, an possit agi ad supplementum non obstante renunciatione, & renunciatione, tit. 4, num. 181, Declaratur etiam ex opinione authorum, nu. 182, 183, 184, 185, 186, 187
**Intellectus Consil. Regum in Aliquis, tit. 4, 134
**Dotes, quæ datur feminæ excludit per masculos, et libera filie, & transmissibiles ad filios heredes, tit. 4, nu. 188, Declaratur, nu. 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197
**In dote Rex tenetur assensum præstare, tit. 4, 276, 277, 278, 279, Declaratur, nu. 183, 184, 185, 186
**Dotes de paragio, an si onus feudum, tit. 4, nu. 198, 199, 200
**Dotes dicitur onerosa ex parte dantis, & acceptus, tit. 4, num. 200
**Dotes considerat materia videnda est, cum quodvis occurrat, tit. 4, nu. 144
**Dotes inuicem, vi facilius matrimonij fiant cum delecto sit alimentis, & vestibus illa, tit. 4, nu. 204
**Dotes nudo pacto, an constituantur, & an faciat dote, pactum dotalis actionem producat, sine verba scripta scripta sine non sit, tit. 4, nu. 205, Declaratur, nu. 206
**Pro dote singitur tacta stipulatio, nam si fuerit nullo modo, quàm si fuerit interposita nuptiarum solemnitas, tit. 4, num. 213
**Dotes gaudent privilegio alimentum, & maioræ, & quoniam, tit. 5, nu. 1, & 2
**Dotes succedunt loco alimentorum, tit. 5, nu. 2
**Dotes probantur per verba eorum, tit. 5, nu. 17, 28
**Dotes promissa habet effectum, siquæ sit fundata data, vel confirmata, tit. 5, nu. 29
**Dotes inuicem legatum valet, quia arbitrio alicuius boni viri intelligitur, ibid. tit. 5, nu. 39, Declaratur, nu. 40, 41
**Dotes constituto sit ex rebus alienis præhibitis, etiam de iure illicitum, & si pæssio fuerit generalis alienationis prohibitio, tit. 5, nu. 43-44, Declaratur, nu. 45, 46, 47, & vide de materia non sequi
**Dotes promissa probatur per procreantem, vel mediantem, tit. 5, nu. 48, sed vide nu. 61-63
**Dotes privilegia infanti dote concessa, tit. 5, nu. 61, 62
**Locus, siue propter locum donatoris, siue propter nuptias, an debeat in matrimonio durare, tit. 5, nu. 27
Dotalis causa tractatur etiam tempore testamenti, tit. 5, nu. 27, declaratur, nu. 43-44, & vide nu. 166

Dotes

Index Rerum, & Materialium.

Dotem non exigens vir quando tenetur ob negligentiam, tit. 5. no. 97. declaratur no. 98. 99. 100. & seq.

Dotare, qui non tenetur, si dedit, vel propositi dotem mulieri, vel pro muliere an perficiatur animo compensandi, vel liberandi & debito, tit. 5. no. 103. declaratur, 104. 105.

Dotis affectatio viro dotem dissipante, vel ad inopiam vergente quando fiat, & quibus casibus, tit. 5. no. 110. 111. & pluribus sequentibus, ubi plene declaratur materia affectationis viget ad num. 196.

Dos data filia dum nupti primo viro non potest minus, dum secundo viro nupti, tit. 5. no. 197. 198. declaratur quando possit per patrem minus, no. 199. 200. 201. 202. 203.

Dotis promissio, & stipulatio iuxta quando valeat, tit. 5. no. 204. 205.

Dotialis fundus alienari non potest etiam si mulier consentiat, tit. 5. no. 171. declaratur pluribus modis no. 218. & seq. per totum no. 216.

Dotialis res precium, si mulier, & Maritus vendant res dotales ad quem censetur remissio, tit. 5. no. 226. 227. 228. & seq. res emptæ ex pecunia dotialis an sit dotalis ibid. no. 247. 248. & seq. ad num. 296.

Dotis viro, vel nupti, nec donata propter nuptias in lege testamentis crimine committitur per totum, vel viro, non confiscantur, tit. 1. no. 197. & de materia num. seq.

Dotis multas, si consistunt in speciebus, vel bonis mobilibus, sed habet bona viri obligata, tunc mulier non impedit fidei com. sed solum habet cautelam, ut viro res retentio in bonis viri, tit. 5. no. 305. similia. no. 306. 307. 318.

Quem admodum Dos confectata deduci potest contra leges mariti ob falsum lapsum, an & simili modo ad verbum fidei com. 7. no. 1. no. 319.

Dotem an publicentia habeat viro, tit. 5. no. 320. 321.

Dotalis pecunia viro ad inopiam vergente dari potest metatori, quod licet viro, & viro percipiant hooetum, tit. 5. no. 324. declaratur no. 326. 327. & seq.

Pro dote in fendo consensum maritus pro vxore feruitue tenetur, & pro dote prole feruitue, tit. 5. no. 335. 337. 338.

An potest dos per mulierem quando viro fidei com. datur aqua, & ignis, tit. 5. no. 450.

Dotem cum Malulo comitit femineo, quis abominatio est mors pena statuta in Lege Divina Leuici, tit. 1. no. 40.

Duces, Marchiones, Comites, & Barones, militum, oppidorum castrorum, ac villarum, an imponant collectas, tit. 1. no. 38. declaratur num. 39. 40. 41. 42. 43.

E

Eius in fidei fideiorem non obligatur, tit. 1. no. 77.

Factus ebrus, ut habeat ebrei, tit. 1. no. 78.

Contraclus factus ab ebreis quando valeat, tit. 1. no. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88.

Ebrus, an testamentum condere possit, tit. 1. no. 117.

Ebrus est fustio similis, tit. 1. no. 118.

In christiana Ecclesia singulis horis in toto orbe à catholicis, horis notis, & diebus precibus. Laudes, benedictiones, sacrificia, orationes, & suffragia, Thuria, Balsama, Strocacia, & aliorum Aromatum, voces cantorum modularum, Tubarum, Cymbalorum, & Organorum symphoniarum, Nollam, siue campanarum Sonitus, ob quem magnam gaudium fit in celo, tit. 1. no. 467. 468.

Ecclesia, an & quando ad collectas tenetur, tit. 1. no. 469. 470. 471.

Ecclesie legata relicta pia non sunt, sed laudabilia, tit. 1. no. 184. 235.

Ecclesia dicitur fidelium congregatio, quam fouet CHRISTVS per illud Lucae, cap. 11. no. 180. no. 185. Declaratur, no. 186. 187.

Maxima cura patrum ad educandos filios esse debet, cum sint optimæ, & optimæ patris illorum, tit. 9. no. 24.

Educandos esse filios in disciplina, & correctione Domini dicit Apostolus, tit. 9. no. 25.

Eius est de iure, cuius est condere, tit. 1. no. 153.

En phileum dicitur datus puer filio, non propter donationem propter optatum, tit. 5. no. 94. 95. 96.

Empior, qui emit à procuratore, qui habet mandatum ad vendendum, potest solvere precium eidem procuratori, tit. 14. no. 66. 67.

Episcopus, an tenetur solvere debita pendeconforia in causa necessitatis illius persone, tit. 4. no. 139. 140. 141.

Episcopus non violentus esse debet, tit. 10. no. 211.

Equites Hierosolymitani, an testari possint / remissio, tit. 10. 141.

Erasmus Rhothorodami Hæresis, dum dicitur, quod factio Diuortio ob adulterium, dimissa adhibetur, Vir alteram vxorem ducere possit, quem sequenti fecit Maritum Lutherus, & Philippus Melancthon, tit. 1. 31.

Contra praxiam scribere Theologi excellentissimi Alfonso de Castro, Paulus Gryaldus, & Rudardus Tappetus, tit. 1. no. 12. 13.

Eremita, Anachoreta, & Helycastus, tit. 5. no. 87.

Error est applicatio mentis ad falsum, tit. 1. no. 143.

Erras, aliud pro alio putat, tit. 1. no. 144.

Errata consentire non dicuntur, tit. 1. no. 145.

Erroneus species apud canonicos quatuor, Personæ, conditiones, fortunes, & qualitates, tit. 1. no. 146.

Erre persone, quando putatur Virgulus, & Plato, tit. 1. no. 147.

Error conditionis, si putatur liber, & est seruus, tituli. 1. no. 148.

Error fortis, dum Dives putatur, & est pauper, tituli. 1. no. 149.

Error qualitatæ, quando putatur bonus, & est malus, no. 150.

Erroneus persona exemplum in scriptura sacra, tit. 1.

Error persone, eo matrimonium impedit, vel scilicet dimittit, tit. 1.

Error conditionis, num matrimonium impedit, vel scilicet dimittit, tit. 1.

Errores fortune, & qualitatæ, cum sint ex casibus accidentalibus, qui possunt adesse, vel abesse preter subsistat corruptionem, matrimonium non impedit, & contra: cum non dissoluitur, tit. 1. no. 151. 152.

Error de omissionis hæresis, scilicet cum omittitur vitabitur, tit. 1. no. 170.

Esdra audientia Israelitis contraxit matrimonia cum filiis Moabitaram, scilicet per dolore Pallium filium, euclit filium, & euclit filios capillos, & Barham, & sedit merena, tit. 1. no. 148. 149. 150.

Actus contraheodorum sponsalium sponsum, & sponsam, tituli. 1. no. 189. declaratur no. 190. 191. 192. 193. 194. 195.

Actus humane in quous annis dimittit, & qualiter, tit. 1. no. 353. declaratur no. 395. 400.

Ena creata in adiutorium viri à DEO, tit. 1. no. 318.

Eudoxia Constantini Duce Imperatoris Constantino politani vxor, quid fecerit contra promissionem: secundum nubens illius, & Patriarcha Hierosolym, null. 2. no. 104. 109.

Euchio ante solum peti emptorem venditori precium, Tertius tamen insecando licet, propositi emptor pro dote quadringentis, licet mora pro dote ducatur in emptorin hac lre propter remittere, vel cognat solvere emittendo eundem in fidei fideiorem, an ita casu debet pro omnibus, vel pro illo solo, qui licet insecutus, tituli. 1. no. 142. 143. 144. & seq.

Vxor Phutiphars iunioris Pharaonis, & Iosephi filij Iacob Historia, tit. 1. no. 741.

Eunuchus, an matrimonium contrahere possint tituli. 1. no. 742. declaratur no. 743. 744. 745.

Eunuchus Phutiphars Pharaonis cum esset, & filium haberet Aeneas vxorem Iosephi, an illum genuerit, cum esset Eunuchus, tit. 1. no. 746.

Eunuchi regnarunt apud Persas, tit. 1. no. 746.

Eunuchi, qui dicantur, tit. 1. no. 749.

Eunuchorum usus apud quosdam Principes ob prauis delictorum causis: contra quos vide quod dicitur Seneca, Dni Cyprianus, & Hieronymus: ac Iouenalis, & alij, tit. 1. no. 750. 760. 761. 762. 763. 764.

De Eunuchis Quenillæ, dictum, tit. 1. no. 764.

Euclosa serui maioris precio adhibetur à Iustiano, tit. 1. no. 765.

Eunuchus Hegobabali, quos in delicijs, & consilijs habebat

Index Rerum, & Materialiarum.

Index Rerum, & Materialiarum.

Filius familias, si pater praesens sit, & consenserit, an testamentum faciat? tit. 10. nu. 14
 Filius familias, an testetur ad pias causas? & quid in bonis adveniens? tit. 10. nu. 14-16
 Filius familias de Castrensi, vel quasi castrensi peculo, an sine patris consensu testamentum facere possit? tit. 10. nu. 17-18
 Filius familias legatum facere non potest, tit. 11. num. 3. j. declar. nu. 14
 Filius familias donationem inter vivos, & causa mortis, absque patris consensu, an facere possit? tit. 10. num. 16. v. q. ad 40.
 Filius familias Neapolitanus, an testari possit de bonis obventis à Matre, vel linea materna? tit. 10. nu. 41. 43
 Filius sacerdotis, an debeat habere alimenta. tit. 10. num. 114
 Nati ex sacerdote sunt exteris odiosiores. tit. 10. nu. 115
 Filius sacerdos, an debeatur alimenta? tit. 10. nu. 116
 An filio natus à Moniali alimenta debeantur? tit. 10. nu. 117
 Si spiritus, & incestuosus alimen. non dantur mille hominibus ostendit. tit. 10. nu. 118
 Alimenta sunt spuria demandata, quando, vt dictum est, aliunde vivere possint. tit. 10. nu. 118
 Fisco succedente in bonis principalis, an fideiussores liberent. tit. 13. nu. 119
 Fideus, an ex personis heredes delinquentis possit Trebellicanicam detrahere. tit. 17. nu. 67-68
 Flagita Sodomitarum committentes, eodem criminis ream, vtque Augustulus, tenentur. tit. 1. nu. 64
 Felicianus Capito quos ferendos, & virores nupnat, quid dixerit. tit. 1. nu. 14
 Non potest cum toto corde, cum DEO habitare, qui famularum accessibus copulatur. tit. 1. nu. 471
 Femina exclusa à successione propter masculos, an numeretur in numero liberorum in Taxatione legitime. tit. 4. nu. 326. declar. amplius. nu. 327. 328. v. q. ad nu. 340
 Femina in Regno Neapolitano per Constitutionem. In aliquibus, non succedit in feudo, sed debetur sibi legitim. tit. 4. nu. 163
 Focapia, an sit collecta? tit. 15. nu. 116
 Focularia deficiunt, an deficiat collecta? tit. 15. nu. 114. 115-116
 Focentia, an tenetur collecta pro rebus, quas habet in alieno territorio. tit. 15. num. 63. 64-65. 66. 67. 68-69. & 70.
 Forma ad vnguem ferenda, alià si qua corrumpit. tit. 19. num. 3
 Forma accusationis contraria, tit. 19. nu. 42. 43-44
 Formula, qua procurator comitatus matrimonium, vel sponsalia, tit. 1. nu. 2. 56. 257. declar. ex Authore 118
 Fornicatio in scriptura sacra, intelligitur etiam de illo, qui relicto proprio D. O. sequitur deus alienos, ex Francisco Conano, tit. 1. nu. 18
 Fornicatio simul ab auctore corroboratur ex pluribus, tit. 3. nu. 39. declar. nu. 40. 41-42
 Fornicatio spiritus est idolatria, tit. 3. nu. 79
 Opusculum D. Cardinalis Bellarmini in causa narrato, non tenet auctor, tit. 3. nu. 80
 Follas nouas facere debet sicut apud Romanos prohibuit in eis, sed licebat veteres tergere, & qua ex causa, tit. 1. nu. 45. declar. nu. 46
 Dies Nonauius, idum, & Calendius autem erant apud Romanos. tit. 1. nu. 487
 Franciscus Lutherus de consensu quæsit de consensu mariti in matrimonio sicut à Lutheri, Philippo Melancthone, & Pomerano hereticis, tit. 1. nu. 194
 Franciscus Ascanius consulit Regi Ferdinando, quod tenebatur prestare assensum Comiti Alta Ville super alienatione feudi Gambasie, tit. 4. num. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294
 Propterea straticidii Calvini Abstem fuit petita vitio lo sepulchrum, in Lamech autem ob homicidium, & ob bigamiam, ea quod eodem tempore duas viros duxerat, fuit petita sepulchri sepelitus, tit. 1. nu. 18
 Apud veteres, in scriptura sacra cauebatur, vt mortuo fratre, qui cum fratre habitabat, sine filiis, frater alius viorem illius ducere tenebatur, tit. 1. nu. 12

Summa Decretorum Tom. III.

Frater donans foretorem etiam dimittit presumptum animo donandi, tit. 4. nu. 68. sed vide 69. declar. nu. 70. 71
 In Regno Neapolitano frater habens plura feuda, an possit dare vnum in dotem mortui, cum assensu Regio, & an pater possit similiter facere? tit. 4. nu. 252. 253. 254. 255
 Intellectus Consilii Fratribus.
 Frater, vel alius, qui non tenetur dotare, si dotauerit, an sit animo donandi, tit. 1. nu. 13. declar. tit. 1. nu. 96
 Festus in Ficum presumptio refutat, & creditorum ex omnium bonorum alienatione, tit. 10. num. 138. 139. 140
 Fructus etiam an presumatur ex alienatione maioris partis bonorum. tit. 10. nu. 134. 135
 Fructus dotis, & interesse, absque interpellatione debentur contrahta mora in soluenda dote, mul. j. numero 507. 508
 Fructus, an veniant ipsius legitime à die mortis testatoris? tit. 16. nu. 53
 Fructus percipi per liberos primi gradus, an computentur in Trebellicanicis? tit. 17. nu. 69. 70. 71
 Fructus rei legem quando debeantur, & an à die mortis, vel adite hereditatis, tit. 12. nu. 173
 Fundus dotalis alienari non potest, etiam si mulier consentiat, tit. 5. nu. 117. declar. item pluribus modis, nu. 118. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. per totum nu. 263
 Fundus datus estimatus in dotem regulariter facit emptio nem, sed quo pacto fiat estimatus, & quod tempus auctori, si faciendi esset dotis restitui? tit. 5. nu. 126. 127. 128. sed limita. nu. 230. 231. 232
 Fundo dato estimato in dotem maritus sit illius Domini, & restituendo precium liberatur, tit. 5. nu. 219. declar. nu. 230. 231. 232
 Fundus dotalis si datur estimatus, incipit debet, an restitui facienda sit pota, vt restituatur fundus vel precium, & cui sit data electio viro, vel mulieri? tit. 5. num. 233. 234
 Quando fundus dotalis est datus estimatus, non tamen facit aliqua mentione, an faceret, vel non faceret emptio nem, quid tunc c dicendum est? tit. 5. nu. 235. 236
 Fundus dotalis in casu necessitatis, an vendat, & alienari possit? tit. 5. num. 146. declar. numero 247. 248. 249. 250. & 254
 Fundi dotalis alienatio, an valeat, ubicunque esset ad ipsius mulieris voluntatem? tit. 5. nu. 149
 Fundus dotalis alienari prohibetur et per legem Iuliam, quid si interuenti fideiussor euicissim? tit. 13. nu. 113. 114. 115. v. q. ad nu. 127
 Fundus in fructus legatus quid continet? tit. 12. num. 85. 86. 87
 Furcio mas, seu femina quando matrimonium contrahant? tit. 1. nu. 649. declar. nu. 650. 651
 Furiosus quis dicatur? quæ mente capius Demos, Amicus, & alij, tit. 10. nu. 51. 52
 Furiosus, nec etiam ad pias causas testari potest. 93
 Furiosus, & mente capius, an habeant testamenti factionem, tit. 10. nu. 50. 51. 52. 53-54
 Furiosus, si puleur, siue promittat, nihil agit, tit. 17. nu. 74-76
 Furiosus nullum habet consensum, tit. 13. nu. 75
 Furor superueniens, an tollat sponsalia? tit. 1. nu. 558
 Furti nocturno, qua pena puniuntur, tit. 4. num. 105. 106. 107. 108
 Neapoli qui creuem argenteam ab Ecclesia furto subtrahat, furti fauipensius fuit, tit. 7. nu. 88
 Qui paramentum alarite furtum ab Ecclesia Sancti Laurentij subtrahat, furti fauipensius, tit. 7. nu. 89

G

Gabellæ, & noua data imponi, an possint inconsensu Principibus, tit. 1. nu. 53
 Gallus si Gallum inest, etiam Gallina, absente, comburi, tit. 1. nu. 109
 Galli extollunt Amarelli scripta, vti namque sic faceret notum, tit. 1. nu. 19
 In Gallia mulier ex inraannum latus nubentes in supre-

b a no

Index Rerum, & Materiarum.

mo Parisiensi Senatu, equitate attenta illi remittitur
ur Jara Cuius, à Senatu autem Tholoſano ſecus, tit. 4.
nu. 81. 84

Galli Chidericum Regem quartò ab adulteria in prima-
ris, & Nobilibus ſeminas commiſiſſi, Regno relece-
rant, tit. 6. nu. 30

In Gallia Do-atio propter nuptias, & in Burgundia, & a-
liquis locis appellatur Dotium, ſive Dohatium, ſive
Dotaire, tit. 8. nu. 11

Apud Galliam mulieres ex oculo, nihil lucrari cum apud
eos ſint vrbaniſſima officia tit. 8. nu. 70

Gallorum iuribus donationes nullæ ſunt ſiſque inſinuatæ
ne, tit. 11. nu. 6

Genus eſt illud, quod prædicatur de pluribus differentiis
ſpecie, tit. 1. nu. 703

Genera, & ſpecies non ſemper ita apud Juriconſultos, qua-
madmodum apud Philoſophos, & Dialecticos capiun-
tur, tit. 1. nu. 704

Genitum liber homo ſeipſum caſtraverat, poſtea heres fa-
ctus à Neſtore Sardiniæ libertò à Gn. Oſcio bonorum
poſſeſſionem ſecundum Tabulas habuiſſe appellatione
ad M. Aemilium Conſulem elata, non debuiſſe
bonorum poſſeſſionem ſenſu à Conſule Decretam ex cauſis nar-
ratis, ut. 1. ſub nu. 738

Germanorum virgines vnum annum accipiunt vium, & quomo-
do ſe ament, tit. 1. nu. 43. 46

Goffredo de Trano opinio, in ſecundam nuptiarum be-
nedictio poſſit reſtare, tit. 1. nu. 33

Dui de Aquino, & aliorum opinio ſuper eodem dubio, tit.
1. nu. 39

Gratias æquales homo D.E.O omnipotenti reddere non
poſſet pro Valuerio Benefactorum cumulo, quibus illum
dignum fecit, ut. 1. nu. 1

Gratia, & beneficia in iuribus non conferuntur, tit. 4.
171

Grauiamen, vel onus nullum recipit filioque legitima, tit.
16. nu. 46

Gymnaſicum, & Muſicum erudiendos filios, voluit Ari-
ſtoteles illam pro corporum, hanc pro animorum ſalu-
te, tit. 3. nu. 17

Ioannes Bodinus Vrbem Romam laudat, vt ſummus Pon-
tifices pungeret, cui opem reſponderet Auſtor, tit. 9. nu.
23. 29. 30

H

Helena pluries rapta, tit. 1. nu. 174

Helena rapta Troiani Regni, & Ilij deſtructio fait,
tit. 1. nu. 173

Henricus Angliæ Rex ſeptimus ſponſalia inter Arthurum
ſuum ſuum primogenitum, & Catharinam Regem Ca-
tholicorum filiam contraxit, ambos in Infantili conſti-
tutos, tit. 1. nu. 986

Arthurus moritur, in ætate impubere, non conſumato ma-
trimonio, nec eo ad conſummandum a pœtib.

Henricus, mortuo Arthur filio, ſupplicationem Pontifici
Maximo dedit, vt Henrico Octauo alteri filio Cathari-
nam matrimonio iungeret, non obſtante publice hono-
rariſſimo impedimento, tit. 1. nu. 987

Cognata per ſuperiores iudices, & ſummam Pontificem,
fuit cum omnibus ſacris Eccleſie ſolemnitatibus ſa-
ctum matrimonium inter Henricum Octauum, & Cathari-
nam Reginam, ann. 994

Henricus Octauus virginem circiter annis concederet cum
illa vixit, & filios ſuſcepit, & nihilominus de factò Catha-
rinam peſſimo exemplo, ſepudiauit, 988

Henricus idem penſi matrimonii ſeperationem à Summo
Pontifice, ſignatis iuribus quibuldam cauſis, & inten-
datis contraxe cum Anna Bolena, ſuper qua cauſa
ſcriptæ Viri in toto orbe tunc viuentes Doctiſſimi,
989

ſecundaria diſſoluta prelata in eadem cauſa matrimonii-
li per Clementem ſeptimum ſummum Romanum Pon-
tificem, qui fuit declaratum matrimonium validum
olim cum Regia Catharina contractum, & promiſ-
ſe non licere Henrico alteri accipere. Eſt inferius totus
ſententiarum reſor, capus ex ſcriptis viri Giuſſimi Nico-
lai Sandeti, à quo ſubſcriptæ omnis narratio huius rei

Hiſtoria, cui ſententia cum non paruſſet Henricus, ma-
gna eſt orta inter Chriſtianiſſimos Principes Turbatio, 990

In mortis Articulo, an poſſit matrimonium contrahi, tit.
1. nu. 993. declarata, nu. 997. 999. 1000

Aegri, Morboſi, ac ſenes an in ſe habeant ſemen, & ad ge-
nerandum, apud m. 1. nu. 997. 998

Heredi non prodeſt inuentarium quid bona ad eum ve-
niant ſive tranſmiſſionem, tit. 19. nu. 118

Heredes omnes manit tenentur pro portionibus heredita-
rijs ad ſoluſionem donatorum, tit. 1. nu. 492

Heres domini, an habeat poſſetatem reuocandi donatio-
nem ex cauſa ingratitudinis, tit. 11. nu. 9

Heredes an habeant ſui tenocendi donationem propter
ingratiſtudinis viſum, tit. 1. nu. 10. & ſequens.

Heres promittens ſoluere poſt mortem non poſſet poſtea
oppoſere beneficium inuentarii, tit. 14. nu. 1. 15. 16.

Heres illius, qui legatum dorem, etiam ſi promittat animo
compensandi promittere, ſe ſoluere dicitur, tit. 14.
nu. 46

Heres, vt adire, vi rogatus reſtituere & cui reſtitutio fieri
debat, quo modo petere debeat reſtitutionem fieri poſſe
modum, tit. 17. nu. 1. 12

Heres an poſſint grauari à teſtatore in duab. quantitatibus,
nu. 17. 18. 39. 40

Heres, qui ſeneri non vult vltra vires hereditarias, teneret
inuentarium bonorum facere, tit. 8. nu. 40

Heres ſcificiens inuentarium habet beneficium, ne teneat
vltra hereditarias vires, tit. 19. nu. 1

Heres volens adire hereditatem cum beneficio legis, &
inuentarii debet adire iudicem competentem, quo-
niam in hoc actu requiritur cauſe cognitio, & iudicis
decretum, tit. 19. nu. 1. 6. 7. aliquid dixerat iudicis
preſentiam non requiri, numer. 2. ſed contra numer. 9.
10. 11

Heres non dicitur ante aditam hereditatem, & ut. 19. nu.
13. 16

Heres, pendente dilatione ad conſignandum inuentarium,
non conuenitur, tit. 19. nu. 17. 18. & 19. niſi malitioſe diſer-
et hereditatis adiunctionem, nu. 40

Heres omittens aliquid ponere in inuentario an perdat fa-
cidiam, vel Treballanicum, tit. 19. nu. 91. 94

Omittens dolore an debeat cedere beneficio inuentarii, tit.
19. nu. 91. 96. ſi omittit rem mobilem reſuſcit duplica-
tum ad beneficium creditorem, nu. 97

Heres non releuabit ſua poſſetatem, ſi conuincatur
aliquid malitioſe in inuentario omiſſiſſe, & præderet be-
neficium inuentarii, tit. 19. nu. 105. 106. 107. nec teneatur
probatæ negatiuam, quod alia non inuenitur, nu. 108

Heres cum beneficio inuentarii poſſet ſibi ipſi ſoluere de
pecunia, vel te hereditaria, tit. 19. nu. 126. 128

Heres deductis contra ſides commodarium viuicalem,
quod ſibi debetur, etiam non conſecto inueniario, &
etiam debitum quod creditorebus hereditarijs ſoluendi,
tit. 19. nu. 129. 130

Hereditas inferuio ad interrogationem alterius facta, an
valeat? tit. 20. nu. 171. declarata num. 173. 174. 175. 176.
177

Hereditas ſi in codicillis reſtatur vt indigni, hereditas
applicabitur ſiſco, tit. 21. nu. 17

Heres probatur præſentibus ignorantibus habere eo-
rum, que ſunt in codicillis, tit. 21. nu. 49. 50

Heres etiam extraneus præſentibus habere ſcieſſum con-
tentum in teſtamento, tit. 21. nu. 56

Quando contenta in codicillis continentur in teſtamento,
proceditur etiam in codicillis, tit. 21. nu. 58. declarata, num.
59. 60

Hereditas inſtitutio, caput, & ſun damentum teſtamenti di-
citur, & neceſſaria, tit. 20. nu. 157. 159

Hereditas an poſſit donari, tit. 10. nu. 351. 352. & ſequen-
tiſque ad num. 173. pædo an fieri poſſit, puta, ego ſibi pro
mitto omnia bona mea poſt mortem, meam ibidem
372

Qui dicit, in hereditate eſſe plurius in inuentario, ipſe pro-
bare debet, tit. 5. nu. 52

Hereditaria debita ſoluendo quis, quando deſcendit ad iſſe
& hereditatem, tit. 14. nu. 63

Hereditas ob inuentarium conſectum reputatur iacens,
tit. 19. nu. 127.

Heres

Index Rerum, & Materialium.

Hereditas in codicillis, nec dari, nec adimi potest, tit. 1. n. 11.
Hereditas dari per fideicommissum per verba obliqua potest, rationem vide, tit. 1. n. 19. 20.
Au viri heredi vocati omnes potestantur tit. 5. n. 310.
Hereditas testamentum facere possit, tit. 10. n. 139.
Ex herede castitatem capere, tit. 1. n. 736.
Hispanicarum legum delictum sodomitum fuisse puni-
 tum, tit. 1. n. 98.
In Hispania taxata est dos filiorum, ut non excedat qui-
 tam partem bonorum paternorum, vel matrum, tit.
 4. n. 85.
Hispani per contrarium Matrimonium cum folem niti-
 bus Sanctæ Ecclesiæ, & Mafculi, & fœmuli libetatur à po-
 testate, & sicut filii sunt, nisi aliud fuerit conuen-
 tum, tit. 4. n. 198. 199. 200.
Hispanicarum iure donatio excedens quingentos Aureos,
 requirit inscriptionem, tit. 1. n. 5.
Pro viri homicidii egit vxor contra homicidam, fuit con-
 demnatus ad eorumque quantitatem dandam mulieri,
 transiit ad fecunda nuptias, moritur, lingam filij pri-
 mi matrimonij pro pecunia bubus cui debeatur. Sena-
 tus Tholofanus excludit filios à tota pecunia, Aurbat con-
 tradict, tit. 1. n. 38. declar. 95. 96. 97. 98. 99. 100.
Homino gratias æquales Deo reddere non potest pro cumu-
 lo beneficiorum, quibus illum dignum fecit tit. 1. n.
 10. n. 1.
Omnia coram illo duxit, ut congrua illis omnia impo-
 neret, ac illorum Dominum illi traderet, n. 4.
Hospitalarij teneantur reddere rationem administrationis
 coram ordinario, tit. 18. n. 19.
Hospitalitatis domus frequenter sunt in Regno Neapo-
 litano, & prefertim in eadem Urbe, ubi est Hospitalis Sanctæ
 M A R I A E Annuntiatæ, in quo ad causas pias expen-
 dentur Ducenti mille ad minus Anni Aurei. Hospitalis
 Sanctæ Mariæ de populo, fuit incubilium, Sancti Iaco-
 bi, & alii loci pia, tit. 8. n. 11. 12. 13.
Holtes, qui dicuntur ? tit. 10. n. 46.
Hurtum incutias, & inicomitum est infamia, & iustus ma-
 xime, si iusticiæ ad faciendam mortis causa donationem,
 tit. 10. n. 41. 42. 43.
Hypothecaria agens contra tertios possessores bonorum
 sui obligatorum an obstat exceptio cedentium, n. 5. n.
 66. 67. & plurib. seqq.
Ily portuaria effe bona patris pro legitima filij, tit. 16. n. 1.
 27. vique 27.

I

Iacob recusauit accipere Liam, quia erat lippis oculis, tit.
 1. n. 315.
Iacob Patriarcha animalia à Laban fecero pro douibus Lig
 & Rachele habuit, tit. 4. n. 6. 7. 8.
Iacob, ut flaret cum Lia, credens flare cum Rachele fuit
 ex artificio Laban fecerit, tit. 10. n. 10. 11. 12.
Iacob Cuiusq. opinto, an maritus, Senr. probet teneantur
 propter dotem illi ducere, & si non cognouerit, &
 sponte obligauerit, an obligatio nulla sit, tit. 5. n. 10.
 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.
Constantini Hasmennopolii opinio super dicta ambiguitate,
 quem sequitur Andreas Facellinus inuehens contra
 Duarenum, n. 337.
Auronius Heringius nouissime eleganter absoluit omnia,
 quem sequitur author, n. 332. 333.
Author pontifici communem in Regno Neapolitano obser-
 uationem, quod ante quam contrahatur matrimonium
 sunt conuentiones, & fiduciosas, & obseruatur n.
 334. quod probat eam auctoritate Cuiacij, numero
 335. 336.
Iacobi Cuiacij dicta, contra Guidonem Papæ in decisione.
 413. tit. 10. n. 303. 304. 305. 306. 307. 308.
Iacobi Ferrarij lura consilia Tholofani laudes, tit. 10.
 103.
Iacobus Ferrarius I. C. Tholofanus laudatur, tit. 10.
 103.
Iacobus Signorius, qui duas vxores eodem tempore dux-
 it, Summa Decretorum Tom. III.

Iur, supremi Senatus Tholofani decreto fuit laqueus tra-
 dinatus, tit. 1. n. 17.
Ieremias Sacerdos de Aothore bene sentit, tit. 1. n. 87.
IE S V Christi aduentus figuratur per aduentum David in
 Noie Moylis in Aegypto, Ezechielis ad Apostasia, Helie
 ad Acab, Neemeæ in India, Esau in Hierofolima, Isaac
 in Getara, Abacuc in Babilonia, Iona in Ninioe, tit. 1.
 n. 410.
IE S V CHRISTVS cū Marre, & Discipulis fuit in
 conuiuio in Cana Galilee, in quo fecit Miraculum con-
 uertens aquam in uinum, tit. 1. n. 100.
Ignorantia, & aliquis coactio excludit uoluntatem ex
 Aristotele, tit. 10. n. 167.
Ignorantia eorum, quæ sunt in codicillis, probabilis est,
 tit. 21. n. 47.
Ilicet heres notitiam habere presumatur eorum, quæ sunt
 in testamentis, secus eorum, quæ sunt in codicillis, tit. 1.
 n. 43.
Impedimenta matrimonij, quæ sunt prefertim ob fœdas, &
 fœda ? tit. 1. n. 344.
Impedimentum voti, quod sit, & quod sit votum simplex,
 quod solenne? tit. 1. n. 345. declar. n. 346. 347.
 348. 349.
Impedimentum, vel impotentia si fuerit, an in localia do-
 uelle vxori ex fœdatis intelligitur ? tit. 1. n. 698.
Impedimentum si fuerit mulier, an aliquid lucrabitur ?
 tit. 1. n. 699.
Impedimenta nuptiarum an incestum quæ sit remissio,
 tit. 6. n. 144.
Imperator doctore potest Imperatrici, vel Auguſtæ, tit. 9.
 n. 64. 69. & 148.
Imperatorum, Regum, & Principum filij sitis contra-
 ctus, tamquam leges feruatur, tit. 9. n. 66.
Imperatores, Reges, & Principes donare posse Ecclesijs
 amplè remissio dictum, tit. 1. n. 130.
Imperatores Græci femini fecerunt nuptias contra habili-
 bus penas nonnullas flauerunt, tit. 1. n. 1.
Imperator, & Auguſta testamentum facere possunt, tit.
 10. n. 143.
Impotentia moratoria quinquennalem habent dare fi-
 deiussorem de soluen do finem temporali, tit. 1. n. 14.
An dicta fideiussio sit pendenda, alijs non detur tit. 1. n. 149.
 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200.
Conduci impotentia, an sit matrimonij impedimentum ? tit.
 1. n. 653. declar. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666.
Impotentia coeundi si fuerit ? tit. 1. n. 658. 661.
Impotentia accedens, quæ sit ? tit. 1. n. 659. 660.
Impotentia coeundi quomodo allegari debeat ? tit. 1. n. 661.
Impotentia coeundi ob ratem impuberem, quo modo
 impediatur matrimonium ? tit. 1. n. 661. declar. n. 663.
 664. 665. 666.
Coeundi impotentia, an ex maleficio censetur ? tit. 1. n. 661.
 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678.
Impotentia coeundi ob uiriditatem in homine, & arctitudinem
 in muliere, in homine fit inspectio per apteros, in u-
 liere per matronas, ut in exemplo dicitur, tit. 1. n. 666.
 declar. n. 687. 688. 689. 690. 691.
Impotentia illius, qui cum uxo est fugiendus, & cum alio co-
 it, an sit ex natura, vel sit ex maleficio ? tit. 6. n. 63. & an im-
 pediat ? tit. 1. n. 692. 693. 694. 695. 696.
Impotentia si fuerit, & contrahens, an impediatur ? tit. 1.
 n. 697.
Impubes, siue minor an testamentum condere possit ? tit.
 10. n. 48. 49. 50.
Impubes uulsum antea iudicium habet tit. 10. 49.
Impubes, vel minor facientes testamentum cum iuramen-
 to, & clausula, si in pupillari aetate decesserit, an ualeat ?
 tit. 10. n. 50. 51. 52.
Impubes, siue pupillus pubertati proximus, an ad pias can-
 sas testari possit ? tit. 10. 18.
Incertum committens uirum cum illa ardebit, ut dicitur de
 pœna sacra, & maledictus, tit. 1. n. 162.
De locustis auctor plura scriptum commentarijs de C
 Catholici pœnitentia, tit. 1. n. 56. 6.

Index Rerum, & Materialium.

Ioachim Hopper Frisij iuris consulti in Inferiori Germania olim Regis Catholici consiliarij Doctissimus, ut. 6. no. 74. 75. 76.

Ioannes Anthonij Valloisus I.C. Philocastrensis Calaber, diuersarum, scientiarum cognitione insignis. tit. 1. no. 114.

Ioannis Baptiste Valenzuela Velasquez I.C. Doctissimus in Regno Neapolis Regentijs Consilijs superint. Præsidentis Sacri Consilij, & Vice protonotarij laudat. tit. 1. no. 67.

Ioannes Baptista Valenzuela Velasquez Reges I.C. Scientiarum omnium, & Vite integritate conspicuus. tit. 1. no. 601.

Iosaphus Ludouicus Tamarum quædam Firmamentum, qui prepositus venere Nuum cognouerat, comburi igne fecisse refert. tit. 1. no. 100.

Iosephus Parnascha Hebraeus matrimonio sibi rursus Afenath Parnascha Aegyptij filiam, & quare. tit. 1. no. 14. 15. 16.

Israëlitæ dabant in dotem etiam Vides, & ciuitates ab hostibus captas. tit. 4. no. 10.

Italia bona an sint tributaria. tit. 1. no. 49.

Iudei ex Lega Moyses, quo modo adulterium puniebant. tit. 6. no. 19.

Iudea, cui committitur a Summo Pontifice causa compellendi ad matrimonium illos, qui fecerunt sponsalia, quam modum, & circa inspectionem adhibenda debet. tit. 1. no. 113.

Indicis decretum in infamiatione an requiratur, confirmis infamiationem, vtio publicam formam redigatur? tit. 1. no. 18. 19. 20. 21. 22.

Iudex laicus an iudicet competens in causa laicali. tit. 1. no. 18. 19. 20. 21. 22.

Iudex secularis, si verus iudex sit clericus, vel ecclesiæ, iudex competens an iudex ecclesiasticus. tit. 19. no. 12.

Iudex debet committere causam. tit. 19. no. 12.

Iudex infirmus relationem aniqueam ad videretur procedat. tit. 19. no. 12.

Iudicium rerum amotum, loco factum, inter virum, & uxorem datus, & quare. tit. 1. no. 113.

Iudicium vixit post mortem in se promouere, maritali sermone non est criminis. tit. 10. no. 19.

Iulius Cæsar Capitali parat affectu liberum quendam gratissimum, qui cum uxoribus Equis curiædam adulterium commiserat. tit. 1. no. 44.

Iulius Cæsar dictator in suo primo consulari, & Capitolio tria milia pondo auri furatus, & tantumdem inuastat ævis repulsi. tit. 7. no. 17.

Iulius Melius Doctor Melphensis eruditissimus antequam Theatrum religionis ingredi delectat testamētum condidit. tit. 10. no. 124.

Decretum Magnæ Curie Vicarie super dictis illius testamento. tit. 10. no. 125. 126.

Iunia Fadilla proneptis Antonini Imperatoris habuit æthas Regias, & plura apud cum reuerentiam, & quare. tit. 1. no. 113.

Iuramentum interueniens in sponsalibus, & illorum contrahendi an opus sit vi compelli possit ad contrahendum matrimonium, qui iurauerunt, quid si causa non contrahendi opponatur. tit. 1. no. 113. Declara. num. 124. 125. 126. 127. 128.

Iuramentum, an confirmet contrahendum ipso iure nullum? tit. 1. no. 401. Declara. num. 401. 4. 1. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413.

Iuramentum est de iure naturalis. tit. 9. no. 1. 59.

Iuramentum, an confirmet contrahendum nullum? tit. 1. no. 401. 402. 403.

Idre naturalis, an rationis naturalis debeat legibus? tit. 16. no. 1. 2. Declara. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22.

Iurgia sunt inter beneuolentia. tit. 1. no. 53.

Vbi femine, iulius ex Iouenali. tit. 1. no. 54.

Iuri sibi pro dote competens mulier potest renouare. tit. 1. no. 54. 55. 56. 57.

Eratum in iurisdictione, qui potant, Christianum cum infideli posse matrimonium contrahere sub conditione transire ad fidem. tit. 1. no. 163.

Iura patronatus Ecclesiastici donatio ut valeat, requiritur superioris consensu. tit. 10. no. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179.

Ius perlationis in hypothecis adhibendum, an deus parti mulieris. filij, astra, & quibus personis. tit. 1. no. 101. vide no. 101. 102. 103. 104. 105. 106.

Ius retentionis pro dote debet trahi etiam in filij matris maritus. tit. 1. no. 14.

Ius reuocandi donationem competens donanti, an contrarij hæredes. tit. 10. no. 16.

Iuramentum, & codicillorum, cum debent infirmal confirmari. tit. 1. no. 113.

Per verba dicta licet dari hereditas in codicillis non possit, secus autem per verba obliqua. tit. 1. no. 16.

Iustinianus Imperator improbat Amentorum mores, qui filias sine dote collocabant. tit. 1. no. 473.

Iustinianus Imperator statuit, ut donationes excedentes quingentos aureos egerent infamiatione. tit. 1. no. 113.

Iustinianus Imperatoris promissio, quoad alimenta spuriarum, & naturalium personarum. tit. 10. no. 113. 114. 115.

Iustinianus Imperator auctor l. cum mulier. Iustinianus vero l. in C. de Donat. an. nopt. tit. 8. no. 16.

Iustitia publice honestatis matrimonium quomodo impediatur. tit. 1. no. 447. Declara. num. 448.

Iuuenius Iulianus peccat, si tenet luxuriosus ipsam. tit. 1. no. 484.

L

Ab officio, & filiorum contra Iacob. tit. 1. 17. 18.

Lacedæmones plurimum laudantur, quod plurima diligentia videretur pro eorum pueros quædione. tit. 5. no. 16.

Laici super matrimonio, cum sit sacramentum, & res spiritalis, an fluere possint. tit. 1. no. 189. 190. 191. 192.

Laici in statu ecclesiastico tenentur supponere dote, & matrimonio cum illa copula habere. tit. 6. no. 193.

Laicus fuit fiduciosus clerici in dissolutione de non offendendo, an remittatur ad iudicem Ecclesiasticum. tit. 1. no. 193.

Lamech ob homicidium, & bigamiam fuit punitus sequegrus sepelitus. tit. 1. no. 18.

Lamuelus nomen in scriptura quid designat. tit. 1. no. 193.

Legatus sponsalitia est, quam facit sponsus sponsæ in anali, & alijs munusculis. tit. 8. no. 2.

Quando data reuocantur, & quando non. tit. 3.

Lauda digni sunt ædificantes sibi domos, contra verò illos facere arbitror, qui omnem faciem illorum substantiam consumunt, ut domos illustres faciant. tit. 1. no. 103.

Si deus in dora res Emphyteuticæ, an pio sibi debeat Landemum. tit. 1. no. 467. Declara. num. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475.

Lauentij Valle calumnias aduersus Innocentium, & alios opus requiritur, & defenditur ab ipso auctoritate. tit. 1. no. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113.

Lectus Genialis quis, tit. 1. no. 605.

Legatum factum mulieris, si vidua permanet, an sit perpetuum, vel temporarium. tit. 1. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.

Legatum, an debeat cum fructibus. tit. 1. no. 110.

Legatum ielichum uxori secundæ, & marito contra l. Hac edictali. C. de lectione. nopt. & vna illam in dote, habetur pro non scripto. tit. 1. 11. 12.

Legatum domi necesse valet, quia reliquum arbitrio alienus boni viri arbitrio ielichum intelligitur. tit. 1. no. 113. Declara. 47. 48.

Legatum hæreditatis additionem requirit, sado quare. tit. 10. no. 97. 98.

Legatum non potest a legatario propria autoritate capi, quia eo priuaretur. tit. 1. no. 100.

Legatum præcedit in concursu filiorum, sequi quoad legitimam filii debent. tit. 1. no. 103. 104.

Rebus, & legatis in specie alienari prohibent, an possit ex illis legitimam detrahi, quid si addit, vel non addita bona? tit. 16. no. 114. 115. 116. 117. 118.

Legatarij certi, & creditores, & ius perferendi in inuentarij confessione vicia creatione, & addito peremptoria citantur, & valet quantum rena citatio. tit. 19. no. 13. 14. forma citationis. tit. 1. 16. 17. 18. 19.

Legatum satum, & legum parta sunt. tit. 10. no. 143.

Legata

Index Rerum, & Materialium.

Legata eorum quinquē testibus possunt relinquī, tit. 11. numero 35

Legatorum materia cum sit amplissima recte à iuris consultis diuersa Rubricis, ac Titulis distributa, hęcibus ita & addis propoñitur ab autore, tit. 11. numero 12

Legato descriptiones plures nu. 34. & 56

Legatum ab heredi si uou accipietur, & de ratione, tit. 11. numero 7

Pro legato an via ex eorum aq possit tit. 11. numero 8. p. 10. 11. 12

Pro legato competit rei vendicatio adio ex testamento & hypothecaria, tit. 11. numero 9. & seq.

Contra heredem pro legato ordinari iure non autem exsequitio aq eadem est, & occupari prius ac legata, tit. 11. numero 12

Legatio non competit beneficium, l. fin. C. de edicto Di. A. di. toll. ut. 11. numero 11

Legatarius, vel fideicommissarius non potest capere possessionem legati, vel fideicommissi propria autoritate, & teneor restituere heredi quod illam cepisset, tit. 11. numero 15. & 16. declar. nu. 17. & 19

Legatorum omnium uia est eorum, ac fideicommissorum, tit. 11. numero 20. 21

Legatum faciunt omnes qui testari possunt, tit. 11. numero 11

Legatum pro maritodis iocentis de iocentis habetur pro non scripto, tit. 11. numero 41. declar. nu. 42. & 44

Legatum ciuitatis heri potest, ad honorem, & ornatum ciuitatis, tit. 11. numero 45. & 46. & 48. & 50. 51. 52. 53

Legatum factum pauperibus intelligit de pauperibus, & infirmis, ut alijs incensis personis de ciuitate patris, & loco domicilij septuaginta, tit. 11. numero 54. 55. l. fin. nu. 56. 57. 58

Legatum si factum fuerit pauperibus post mortem heredis, quando debet differri, tit. 11. numero 59. 60. 61. & 63. 64. 65. 66. & 67. 68

Legatum in uero alieno uale, declar. tit. 11. numero 71. 72. in legatis, & fideicommissis an sit locum iuri accrescendi, tit. 11. numero 74. 75. declar. nu. 76. 77. 78

Legari possunt res omnes præfœces, & existentes, & futuræ, tit. 11. numero 79. 80. 81. & 82. 83. 84

Legatum auri, & argenti quod continet remissus, tit. 11. numero 91

Legatum alimentorum non declaratur, & de tempore quo debetur, debetur à die interpellationis, tit. 11. numero 95. 96

Legatum alimentorum præstatum est in loco habitationis alimentarij, tit. 11. numero 99. 100. 101. 102. 103

Legatum annuum pro primo anno putum est, pro alijs legatum est condictionale, tit. 11. numero 111. 112. 113

Legatum annuum alimentorum comprehendit vestimenta, & lectica, quæ debentur singulo anno in principio cuiuslibet anni, tit. 11. numero 114

Legatum annuum an debeatur à morte testatoris, & tit. 11. numero 116

Legatum propriæ rei testatoris post mortem præstatum ab herede cum viuis, & fructibus, viuis debentur, si legatum sit in pecunia, tit. 11. numero 136. 137. declar. nu. 138. 139. & 140

Legato censu annuo cui debeantur pensiones non exatit, heredi an legatarius distingue plures casus, tit. 11. numero 174. 175. 176. & sequent. vique ad nu. 181

Pro legitima non datus hypothecarius, sed datus condicendi, ac lege coacti heredes, tit. 4. numero 138. declar. nu. 139. 140. 141

In Regno Neapolitani non de bonis debet filia maritari, sed pro quantitate bonorum, & facultatum antea Constitutione, tit. 4. numero 131. declar. nu. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138

Legitima si erit, duo, tres, vel quatuor filij, amores habebunt tenent ex patrum substantia, quæ est tercia pars bonorum, si uero erunt quatuor, vel plures habebunt femdem, scilicet medietatem bonorum, tit. 16. numero 10

Legitima non debetur non succedentibus ab intestato, tit. 16. numero 1. 2. 3

Legitima an debeatur iure naturali, vel ratione naturali, tit. 16. numero 1. declar. nu. 14. 15. vique ad 13

Legitima debetur nepotibus ac nijs, sed quid in bonis aul, tit. 10. numero 14. 15. an debeatur nepotibus ac filiis nu. 16

Legitima an debeatur ascendentibus in bonis descendentibus, & quosda tit. 16. numero 17. 18. 60. 61. an debeatur legatima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Legitima on habent monasterio datus nu. 19

Index Rerum, & Materialiarum.

gestum usque ad diem octavarum resurrectionis, & quare, tit. 1. no. 44. Declara no. 48. & seq. usque ad no. 473

Matrimonium abiq; dote nunc fieri potest, tit. 1. 473

Pater officium est dote dandi filiam, tit. 1. no. 474

Matrimonium non soluitur deputatione viri, nec amissione castitatis, no. 477. 478

Matrimonij conditiones quæ sint, tit. 1. no. 317. cum quam pluribus sequentib.

Matrimonium impediunt, & crimina, tit. 1. no. 333. cum plurib. seq.

Matrimonium coactum, & metus factum quando impediatur, tit. 1. no. 3. cum plurib. sequentib.

Matrimonium factum ab homine coacto, & in Camera recluso, & custodito cum hominibus armatis, fuit nullum declaratum, tit. 1. no. 324. 397. 398

Matrimonium ut coactum non valdeatur in totum sponsalium ante contractum, tit. 1. no. 316

Matrimonium quando per von emissionem impediatur, tit. 1. no. 6. 4

Matrimonium quomodo solo consensu contrahatur, non tamen solo consensu dissolvatur, tit. 1. no. 301. Declara no. 301. 303

Matrimonium per alterius coniugii religionis ingressum, an solvatur, tit. 1. no. 362. Decla. no. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375

Matrimonium triplex est Verum putativum, & putativum, tit. 1. no. 881

Matrimonium verum, quod est tit. 1. no. 381

Matrimonij probatio, qualiter, & quomodo fiat, tit. 1. no. 383. Decla. no. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396

Matrimonium an iuramento publico probetur, tit. 1. no. 391. Declara no. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. cum seq.

Cum uno teste, & fama, an probetur matrimonium, vel cū iuramento necessario, sine suppletorio, tit. 1. no. 322. Decla. no. 313. 314. 315. 316. 317

Matrimonium quomodo ex cursu temporis triginta annorum probetur, tit. 1. no. 363. 364

Matrimonium si propositum fuerit inter contrahentes, an si probetur cohabitatio triginta annorum, dicatur perquisitus maritus, tit. 1. no. 365. Declara no. 366

Matrimonij Henrici Regis Angliæ historia, & sententia explicata, tit. 1. no. 368. usque ad 374

Matrimonium dirimitur, divorcio, morte, & captivitate, tit. 1. no. 3

Matrimonium lege Christi non dissolvitur repudio, & dissolutione, tit. 1. no. 12. quæ lex declaratur à Paulo n. 13

Matrimonij bonum est indissolubilitas, ex Concilio Florentino, tit. 1. no. 13

matrimonium magnum est sacramentum, in CHRISTO, & Ecclesia, tit. 1. 44

Anie matrimonium contrahendum considerandi sunt coniugendorum eorumque mores, ne dum contrahendi facere intendant, famulatu bellum domi indicant, tit. 1. no. 97

matrimonialia an possint contrahi cum filijs, & filiabus proditorum, tit. 4. no. 355. 356. 357. 358

Intellectus c. Regni. Satus confitatur.

Item. c. Humanitatem.

Item. c. Item latitamus, quod situm.

Item. Conf. Regni Honoris nostri ex demeritis, ibid. 377

matrimonialia debent esse libera, ibid. 319

matrimonialia libera esse debent, tit. 1. no. 107

In casibus matrimonialibus, ius canonium observandum est, tit. 4. no. 108

Constante matrimonio maritus habet dominium, & possessionem rei dotalis, & in casu defectu Viri, quid faciat mulier, tit. 1. no. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. & 108

Contractu matrimonio, & promissa dote in tempore, si non solvatur adveniente die solutionis destinatio morabiq; interpellatione committitur, & debemus alimonia, fructus & interesse, tit. 1. no. 107. 108

matrimonialis consensus debet esse maritus, quomodo intelligendum, tit. 1. no. 124. 125

matrimonialis sit incertum tractatur causa probationes presumptæ, & convincitur sufficiunt, tit. 1. 919

matrimonialis causa gravis, & ardua est, tit. 1. 937

matrimonialis cause probano, Tom. I. de Duino, Tum

Canonico, Cuius in duo testes sufficiunt, an unus homo cum una femina, an due femine, & quid ex Concilio Tridentino, & auctoris Opinio, tit. 1. no. 930. Declara no. 931. 932. 933

matrimonialis dispensatio an intervenisse presumatur cuius, tit. 1. no. 964. & de dispensatione matrimonij aliqua no. seq.

matrimoniales cause ad Ecclesiasticum iudicem pertinent, tit. 1. no. 93

Matthias solutus opinionem hæreticorum sequi non dabit circa consensum parentum in matrimonio, tit. 1. no. 191

Maurum, Bazarha, Harbona, Bagarha, Abgarha, Zethaz, & Carget, Eumachi Affueri Regnarum, tit. 1. no. 741

Mechia in Sacra Scriptura prohibita, sub qua omnis illicitus concubitus prohibetur, tit. 1. no. 1. 8

melchioris Cano opus, quod matrimonium inter mutum, & mutam non sit sacramentum, ex prof. tit. 1. no. 164

mendicantibus S. Francisci legari non potest etiam quoad affirmationem, ut vendatur, & in communem vium convertantur, tit. 1. no. 16. contra n. 17. & quid in hoc statum fuerit remissum, no. 18. 19. & 19

meretrices, quæ omnibus se exhibent sunt venales, tit. 1. no. 193

Donare, an possit pater alio in remunerationem, tit. 9. no. 165. Decla. no. 166. 169

merita, an sint probanda, tit. 9. no. 165. 167. 168. 169. 170

mentorum simplex assertio patris in donatione, an iufficiat, tit. 9. no. 170

merita æquipoellere debent donationi, tit. 9. no. 171. 172. 173. 174

merita, an sint probanda, tit. 10. no. 141

metus causa gestum Peasor nunquam ratum habuit, tit. 1. no. 386

metus, vis, & coactio, debent esse, quod cadant in constantem virum, & quando illi sic dicantur, tit. 1. no. 387. Decla. no. 388. 389. 390. 391. 397

metus cadens in vilem, & pusillanimitem virum, non dicitur in constantem, tit. 1. no. 392. 397

maior metus exigitur in milite, & constante, quam in pusillanimitate, tit. 1. no. 391

minor metus requiritur in femina, quam in masculo, tit. 1. no. 393. 399. 400

minor, & fragilis, & levis sufficit in muliere, tit. 1. no. 400

metus debet esse periculum instantis, tit. 1. no. 608. Decla. no. 609

Quoties debeat parentes in liberis, tit. 1. no. 601

metum oportet esse præsentem, tit. 1. no. 608. 609. 610. 611

metus illius semper durare presumitur, & quanto tempore, tit. 1. no. 612. Decla. no. 613. 614. 615

metum inferre presumitur, qui semel inultus, tit. 1. no. 614. 615

metus per actus frequentes potest purgari, & an per actus rarios, & per quos, tit. 1. no. 617. Decla. no. 618. 619

metus, an presumatur inferri per mulieres, senes, infirmos, inermes, an per viros, & fortes, qui solent minus executioni mandare, tit. 1. no. 610. Decla. no. 611. 612. 613

Michael Matrines de Pifar. I. C. Do. Filii mei consiliiarius, & infirmo Agatonem Consilio Regens, elegenter, & doctissime suadet Regi Nostro ad tractationem Algeriz, & Bugie, ad compendiosum Pyratas Mauritanorum, qui non solum Hispania Regna, sed totum Christianum Orbem infestant, in Disputis ad hunc huiusmodi, tit. 1. no. 66

milites concubinis eorum, an dote possint, tit. 1. no. 34. 35. 36. 37. 38

milites, an honestiores esse possint, tit. 1. no. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61

milium Testamenta multa habent privilegia, remissum, tit. 1. no. 61

minor etas in Regno Neapolitano est annorum decem & octo, tit. 1. no. 72

minor viginti quaque annorum ad fideiudicandum de iure communis non probatur, quando ad fideiudicandum ad usus fideiudicantem, tit. 1. no. 70. 71. 72. 73

minorum bona immobilia cum iudicio decreto sacro datus alienari permittuntur, tit. 4. no. 111

Minoe

Index Rerum, & Materialium.

Minor, & pupillus possunt dotem dare ipsi, vel eorum Tutores in bonis immobilibus cum Iudicis decreto, & sol. j. num. 54
Modus taxationis valoris feudorum sit ex valore fructuum, tit. 4. no. 160
Monachi, an testamenti factionem habeant? an ante ingressum, an in ingressu, quid post ingressum? tit. 10. num. 130. vique ad 132
Monachus ante monasterium ingressum talens dicitur, non monachus, tit. 10. no. 123
moneta, non soluenda sit de illa, que erat tempore contractus, vel illa, que est tempore solutionis, tit. 14. num. 120. Declara. tit. 11. §. 12. vique ad num. 127
moniales velati? statutum est a quibus, & quando, tit. 14. num. 188
monialem filiam pariter tenetur dotare, tit. 4. no. 102
monialis dos quantia esse debeat plures opinionem, & stat. 112. C. de iur. ut. 4. no. 107. & seqq.
monimones proclamata, & denunciationes à proprio parochio fieri debent antequam contrahatur matrimonium ad scienda impedimenta, & an vna denunciatio sufficiat, tit. 1. no. 340. Declara. no. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 149. 151
monianus Hæreticus falsò asserbat Spiculum Sanctum ad Apollinid, sed sibi insulam, & alia deliria, tit. 1. num. 6. 103. 105
mora abique interpellatione non committitur, & quomodo quis constituitur in mora, tit. 1. no. 97. 98
mons Iulius C. Cæsaris filius Magni Pompei vitoris, totum orbem occupavit, tit. 1. no. 354
monsus Mahalon viro Ruth, duxit illam Booz, & quibus? patet, est Obed pater Iliis, pater David, tit. 1. no. 11
more dignos Apollonius Paulus, qui relictio naturali feminæ vase exarserant in desiderij suis, iudicavit, tit. 1. no. 41. 43. 44
Moses duxit uxorem Sēphorā filiam sacerdotis Madian, & effectus cognatus Iethro, tit. 1. num. 15. §. 16. 157. 158. 159. 160
mulier plures viros, & vir plures uxores vnico, & eodē tempore habere non potest, tit. 1. no. 11. & no. 15. 16
mulier debet velare caput, tit. 1. no. 184
mulier nubens in symbolo, quod viro subdita sit, velati debet, ibid.
mulieres etiam apud Ethnicos, velate ducuntur ad viros, tit. 1. no. 185
mulierem fornicem desiderat Mater Salomonis, quid autem habere oporteat? tit. 1. no. 196. 197
mulier subdita sit viro suo, tit. 1. no. 198
mulier De VM prius, & post ipsum, quid timeat debeat, tit. 1. no. 100
mulierum pudoris non est eligere maritum, sed electio mariti parentibus deferri debet secundum D. Ambrosium, tit. 1. no. 185
mulier intra annum luctus transiens ad secundas nuptias, nullis extantibus ex primo matrimonio liberis, priuatur tamen in pubertate filiorum successione, etiam in bonis, in quibus maritus ad eorum Auctorem in usufructu tantum institutus fuerat, tit. 2. no. 98
An mulier transiens ad secundas nuptias, amittat per illam quæsitā, non ea causa lucrata, sed onerosa? tit. 1. num. 80. 81
mulier potest de dote testari, tit. 1. no. 119
mulier nubens secunda vice non in loco priuā viri, sed alterius iurisdictionis succedent equaliter primo filij, non obstante statuto contrario in secundo loco, tit. 1. no. 120. 122
mulieris bonæ fidei viri, numerus annorum illorum duplex, tit. 1. no. 32
mulier dotem promittens Senatui Consilio Velliano non ratur, tit. 4. no. 18. 19. 20. Declara. no. 21
mulier minor dotem in bonis immobilibus cōstituere abique iudicis decreto non potest, tit. 4. no. 24
mulier nomen debitoris sui potest dare viro in dotem, tit. 1. no. 345
mulier si simpliciter dedit, & cessit marito ter in dotem, vtilitas tantum actiones date censetur, & dicitur remanere penes uxorem, tit. 4. 345
Quomodo impetrat maritus, quod dotem non exegit, &

an possit à marito dotem exigere? tit. 4. numero 345. 350. 351
mulieres abique dote difficile maritantes, tit. 5. numero 3
mulieribus sexus fragilis, imbecillitas, & infirmus, tit. 5. numero 5
mulieres cum sortiles, & inconstantes, possunt facili commercium, & dotes amittere, cum sapie cōtra propria laborem commoda, tit. 5. no. 6
mulier viuente viro, dicitur bona viri possidere iure familiaritatis, tit. 5. no. 30
mulier viro mortuo potest mutare causam, & vi bonis viri iure retentionis, tit. 5. no. 31. 32. amplius num. 33. 34. 35. 36. 38. quod vis transiit etiam in filij morte mortua ibid. 34
mulier habet privilegium iuris retentionis pro dotebus, dum tamen possessio non sit per alium preoccupata, tit. 5. no. 38
mulieres in Regno Neapolis per Prag. incip. considerantur pro alio pio mittunt, vel intercedat nequeant, immò donum fauore dotem promittere possunt, & dote, tit. 5. no. 53. Declara. no. 56. & 57
mulier non repellitur exceptione cedendarum, tit. 1. no. 68. 70
mulier vbi non foret electa bona viri, tunc administrare contra tenens non obtineat remissionem, dummodo non iurata, tit. 5. no. 50. sed contrarium vide no. 87. & seqq.
mulier pro sua facit hypotheca præferta etiam mortui in refectione edificij, tit. 5. no. 57. Tamen declar. contrarium tit. 87. 88. 90. 91
mulier feudataria tenens præferta feudis directo Feudi domino, tit. 5. no. 114. Declara. no. 116. 117
Com mulier à viro coacta dūda sit, consequens est, ut illi subdita sit, quo suum corpus ductum est, tit. 5. no. 191. 192. 193
mulier transiens ad vium, viro subijcta, sed à paterna potestate non exiit, tit. 1. no. 197
mulieres viuis filiis subdite sunt, ex sacra pagina, tit. 5. no. 390. 396. 398. 399. 400
mulier habet metum hypothecam super bonis viri probonis dotalibus, sibi reuendendis, tit. 5. no. 411. 413
In Hypotheca, quam habet ratiacim pro dote, præfertur mulier habenti personalem ratiacim, etiam anteriorem, tit. 5. no. 424
mulier pro dotebus, an præferatur anterioribus expellam habentibus hypothecam? declar. tit. 5. no. 425
mulieri dotem repetenti, an opponatur compensatio? exceptio? tit. 5. numero 427. intellige, numero 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439
mulier, an possit dotem petere, viro deposita? tit. 5. no. 476. Declara. no. 477. 478. 479. 480
mulier potest solui dotis ab eo ex hæreditibus viri petere, tit. 5. numero 450. Sed declar. numero 451. 452. 453
mulieri accusata? à viro de Adulterio, an competat exceptio malorum viri motum, tit. 6. no. 121. 123
mulier, an possit maritum de Adulterio criminaliter accusare? tit. 6. no. 124. 125. 126
mulier de alia causa inquisita sponte confessā est adoleptum commississe viuente viro, qui de hoc nihil sciebat, tandem per Sacrum Consilium filij absolutus, tit. 5. no. 175. Declara. 176. 177. 178. 179
mulieres in luctu alibi Vestibus induebantur, tit. 2. no. 133. 134. 135. 136. 137. 138
mulier monasterium instituta in omnibus bonis, & ac priuilegiis testamentum non mutare, nec reuocare, & si mutauerit, vel reuocauerit, ex tunc hærediti scripto donat, si mutauerit, vel reuocauerit, vel alteri monasterio testamentum faciendum, vel illa ingressa disposuerit, an valeat? tit. 1. c. no. 320. Vide no. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328
mulier pro alio fidei iurare quando possit, tit. 1. no. 105. Vide no. 106. 107. 108. vique ad num. 145
Senatus consultum ante luperatorem tempora fuerunt, tit. 1. no. 108
mulier obligans se cum marito, an presumatur totum suum peruenisse ad vium, tit. 1. no. 111. 112. 113

Index Rerum, & Materialium.

Mulier, quæ fecit, ut deciperet, vel decipere, vel quæ sciebat non tenere, non suavit. Velleiano. tit. 1. §. 1. t. 16. 117. 118
In factio principio non presumitur ignorantia, sed scicntia, ibid.

Decipis, & non decipientibus iura subueniunt. tit. 1. §. 1. nu. 118

mulier, enim non efficit obligat sponte soluat maritum, vel alteri, non repetit. tit. 1. §. 1. nu. 119. Amplia. nu. 120

mulierem genus avarissimum. tit. 1. §. 1. nu. 120

mulier inueniens Senatus consilio Velleiano, ad illo inuenit. tit. 1. §. 1. nu. 122. declaro. tit. 1. §. 1. t. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37

mulier iocatur Velleiano, si dicitur dederit mulierem per filia, siue exstancia. tit. 1. §. 1. nu. 124. declaro. tit. 1. §. 1. nu. 125

mulier mater per filio, valet pro matre, filia pro matre, an bene fideiubeat. tit. 1. §. 1. nu. 126

Mulier exclusa propter masculos in Regno Neapolitano non habet minus legatum. tit. 1. §. 1. nu. 127

mulier statim exclusa à successione ob masculos, an in taxatione legitimæ eoumeretur cum masculis. tit. 1. §. 1. nu. 128. 129. 130. 131. 132

mulier Religiosa professa, ope facit partem, neque admittitur ad partem totius placitum Senatus Partienfis. tit. 1. §. 1. nu. 129

mulieres in codicillis an possint esse testes. tit. 1. §. 1. nu. 130

mulieres Regum Christi fidei Thum, vi Deo, Mirrix, vi hominis. tit. 1. §. 1. nu. 131

mulieres mittuntur per vium in ciuitate Neapoli antiquam ad viuentem accedat. tit. 1. §. 1. nu. 132

mulierum voluntas non presumitur, nisi probetur. tit. 1. §. 1. nu. 133

mulier, & furtus, an signis exterioribus possint matrimonium contrahere. tit. 1. §. 1. nu. 134. 135. 136. 137. 138. 139

mulier, & impubes, an testamenti faciliorem habeant. tit. 1. §. 1. nu. 140

Myrris Cynix Cypriorum Regis filie marito dando quid dixerit pater, puicherimè Quidius, tit. 1. §. 1. nu. 141

N

Nabuchodonosor Rex Babilonis omnia vasa temporis luxum Regis Iuda transiit Babilonem, & nomen Aurea facta per Regem Salomonem & ipse, & Nabuzardan filius Principis, columnas in super iueas, bases, & mare æneum confregit, & alia in Babilonem asportauit. tit. 1. §. 1. nu. 142

Narres Iustiniani Imperatoris Cubicularius, eiusdem Imperatoris, missus in Italiam contra Gothos, res magnas gessit. tit. 1. §. 1. nu. 143

Naturalis usus cum vxore licitus, ut in coniugio, illicitus in adulterio, contra naturam, semper illicitus, & flagitiosior secundum Hieronymum. tit. 1. §. 1. nu. 144

Naturalis, & spiritus, neque hereditas, neque legitima regulariter debetur, & qua ratione. tit. 1. §. 1. nu. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000

Naturalis usus cum vxore licitus, ut in coniugio, illicitus in adulterio, contra naturam, semper illicitus, & flagitiosior secundum Hieronymum. tit. 1. §. 1. nu. 144

Naturalis, & spiritus, neque hereditas, neque legitima regulariter debetur, & qua ratione. tit. 1. §. 1. nu. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000

Naturalis, & spiritus, neque hereditas, neque legitima regulariter debetur, & qua ratione. tit. 1. §. 1. nu. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463.

Index Rerum, & Materiarum.

Nuptia in Cans Galilea, ubi Iesus Christus fecit miraculum convertens aquam in vinum ut. i. num. 500
 perferantur in primis nuptiis, sicut non transeunt ad secundas, omnia iura illa quaruntur. ut. i. nu. 56
 Nuptiarum Impedimenta obicuntur, que sunt remissi ut. ii. nu. 145
 Nuptiarum non celebrantur a septuagesima usque ad Octavam Pasche, & tribus H. bdomadibus ante festivitatem Sancti Iohannis Baptiste, & ab aduentu Domini Nostri Iesu Christi usque ad diem epiphaniæ, & à feria quarta Cinerum usque ad octavam Paschalis inclufive. mul. i. nu. 441. declarata ut. i. nu. 446. & quare hæc temporibus Ecclesiæ celebrari prohiberetur. ut. 447
 A primo die cinerum, usque octavam diem Paschalis Resurrectionis Domini, debet Nuptiarum solemnitates fieri nequeant, nec illarum benedictiones. ut. l. nu. 463. declarata ut. 470-471-476-477

O

Oblationem offerens, sponsa fieri debet, ut sit in holocaustum Domino. tit. l. nu. 639. declarata num. 640

Oblatio debet non casus debitorum, quando creditor paratus est recipere ad bonum compium, & quiescere de acceptis. ut. l. nu. 128

Observantia eadem, & scientia, an sit testamentorum nuncupationum, & codicillorum? tit. 21. nu. 59

Obsoles, & apud Latinos degentes, an testamentum faciant? tit. 20. ss. 54

Octavianus Augustus Proculum quendam libertum accipiosimum, quod matrona adulterasset, & alium, qui in huius periculis adolestem commisit, occidit. ut. 6. nu. 45

Octava patris, quod vehebatur et vestigial, quæ soluitur Fisco ab omni personis, malis, vel pagano. ut. 15. 47

Officium pietatis virginibus dotes dant. ut. i. nu. 2

Oncologia dicitur duplex parte datus, & accipiens. ut. 4. nu. 100

Opifex hominis bipartitus illum distinxit, pudenda bina ei dedit ut alia masculi, aliud feminæ, cupiditatem vehementem viri incit, concubinationis, & coniunctionis cum alieno, & rogens desiderium matrum viri alieni concubini, ut mas fornicat a ppteret, semina matrem. ut. i. nu. 24

Optius Marcius, adulter, & adultera iunctis, viros illos incendebat. ut. 1. nu. 58

Optima virgo Vestalis prima defossa. Duos illos flagitij arguit, verberatos prius, necavit, &c. & Flotiana, & Canidius suspensos. ut. 7. nu. 71. 74

Optima peste Virbum Romanæ, reperta est Virbinia virginitate amissa, à facris motum aduocatum, Verberata, traditaque per Vibem, viuum defossam, & paratorem, viuis huius mortem intulit, aliter à Pontificibus sub fusis flagris cæsus, & uocatus, & statim pestilencia effugit. ut. 7. nu. 71. 74

Domitiani Imperatoris Iudicia de alijs Virginitatibus vestalibus. ut. 7. nu. 75. 76

Optimo Rayne de Forisio, & Pauli de Leazaris, quæ iura eorum nubere prohibebantur? Ob sanguinis peribisatorem. ut. i. nu. 35. Sed quomodo debeant intelligi declarat auctor num. 40. 41. 42. 43. 44. 46. 47. 48

Eorum opinio, qui ducunt hæresim esse, contrahere secundas nuptias, vera non est, sed esse contra secundas Tenias, quas quinas, & vitiores cupias petimulas esse. ut. 2. nu. 8. & 108

Orationes quæ à sancta Ecclesiæ à Sacerdote nuptias benedice statim iungit. ut. i. nu. 416. quæ dicitur super solam sponsam quando dicitur nuptias, quæ dicitur super sponso, & sponsa, & Vnde sumpti ut. 417

Ordinatus an possit coadde ordinari? ut. i. nu. 635

Ordinatio voluntaria fit ut. i. nu. 616

Ordinariam collectam imponit Imperator, Res Princeps, & Respublica superiorem non recogoscens. ut. i. nu. 616

Ordinaria collecta quæ dicitur. ut. i. nu. 617

Ordine sacro, an matrimonium fieri impediatur, vel factum dirimatur, qui ordines impediunt? ut. i. nu. 614

declara 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627
 Ordo facit impediens, vel religio, an debeat esse per simplex vel solenne. ut. i. nu. 627. 628

Ordinis sacri sacrosanctio sponsalia an dirimantur. tit. i. nu. 837

Orogenes Virilia sibi amputavit, & postmodum ad Sacerdotium promouit, idem Demetrius Alexandria Episcopus reprehendit Dionysium, quod illum promouisset. ut. i. nu. 751. 754

Promissio fore in Regno per contrahentes quædam potest mulieri per viuum, & dicitur (Pro honore primi oculi) & illam quamvis mulier locatur, in usufructu, & proprietate. ut. 8. sub nu. 3. vide plocus nu. seq.

Prædicti primi oculi promissionem intelligi oportere pro honore pudicitie, quod non negavit Alexius Comnenus Imperator Christianissimus pollicens. ut. 8. nu. 56. 57. plocus auctor ut. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78

Sancta reputatur oscula in scriptura sacra, inter Isaac & Jacob, Ioseph cum fratribus, Moysi, & Aaron, David, & Ionathas, Heliod, Anna, & Rachel cum Sra filia, Maria Magdalene oscula nisi, & Veneris pectus Domini, & aliorum, quæ præsuntur. ut. 8. nu. 58. 59. 60. 61. 62

De osculis sanctiorum Apostolorum loquitur Clemens Alexandrinus, & dicit de alijs osculis. ut. 8. nu. 63

Oculum iuuentutis veneno pleuræ sanctitatem simulat ut. 8. nu. 64

Ocula, vel si tangat Phalangia graves offensus dolores, Phalangia quid sit. ut. 8. nu. 64. 65

Oculi impudicitie, virus emittunt. ut. 8. nu. 65

Oculi magnitudinis materia remittit. ut. 8. nu. 64

Oculo, & mamillarum totum adoluerunt, & stuprum probant. ut. 6. nu. 79. vide nu. 112. 113. 114. 115. & seq.

Oculanti mulierem matrem, viduam, vel Virginem per Regem Robertum ducit et pama monia confirmata per Pragm. Decretum Alcala Præfere. ut. 6. num. 80. 81

Ob oculum sponse illatum, dari medicinam bonorum sponci quomodo procedat? ut. 8. nu. 53. 56. 57. 59. 77

In Regno Neapolis papa caput immittit ocula niti mulierem, & si dicit fecisse iunctu matrimonij contrahendi. ut. 8. sub nu. 33

Oicola, concubitus, complexus, Turpem, sedamque demissionem damna L. Cyprianus. ut. 8. nu. 66

Apud oos Italos extra neum non oculum mulierem mos perperuus, & si quando accidit homicidia, & mortes subiequuntur. ut. 8. nu. 68

Os veri muliebis à concubione statim clauditur, ita, ut nihil ingrediantur, ex opinione Sabianæ Aretæ, & Iohannis de Valence de medicorum. ut. 1. 43. 44

Ossibus Poeta celeberrimus Deposuit in Pontum, tit. l. 20. nu. 73

P

Pactum, per quod dos conditio fit deterior, etiam m muliere pacifice in suo perdicium, an valcat? L. missa decem modis remissio. ut. 1. nu. 624. 453

Pacta, & conditiones non mutant naturam donationum. ut. 10. 353

Pactio, an fieri possit, pura ego promitto omnia bona mea post mortem meam. ut. i. nu. 372

Pactum an valeat, quod debuit possit citari ad domum alterius, vel alteram depuratum, & habetur, ac si effect citatus possideret. ut. 14. nu. 35. 36. usque ad num. 43

Papa, & ipse testamentum facit, & Cardinalibus, & alijs testibus facultatem tribuit. ut. 10. 140. 141

Papia lex matrimonium prohibebat Vio lex genario, mulieri quinquagenaria, ex Vipiano tit. i. nu. 685

Papia Poppæ lex prohibuit erat, ne fesset agere? ut. 3. ore m ceteri, quasi genere non possent & hanc legem Tibertus Cæsar approbavit. ut. i. nu. 624. 50

Paragium in dote fieri datur pro bonis feudalibus masculis earitibus. ut. 4. nu. 158. 159. 166

Paragium, an sit loco legitime, vel potiori hæreditatis, vel loco legitime ambigui iuris est. ut. 4. num. 168

Index Rerum, & Materialium.

Paragium quando datur à fratribus, in octavo patre, tunc æquiparatur legitimæ. tit. 4. no. 160. declarata no. 170. 171.
paragium, seu legitima, an possit assignari filijs à patre ipso viuenti? tit. 4. no. 170. 171.
Filia pro dotis paragio, an possit agere hypothecaria contra tertios possidentes bonorum paternorum, vel fratrum? tit. 4. no. 160. declarata no. 117. 118. 119. 124. 135. 136. 137. 138.
paragium debetur in pecunia numerata, & in subdium sit executio in corpore feudali. tit. 4. no. 117.
paragium petitur conditione ex lege. ibid. 118.
paragium quousmodo tractatur in Regno Neapolitano astricta Consue. an aliquibus tit. 4. no. 118. declarata no. 119. 120. 131. 132. 136. 137.
paragium dotis in Regno Neapolitano, an succedat loco legitimæ. tit. 4. no. 123. declarata no. 124. 131.
pari in matrimonio copulatio bonorum est quoad genus. tit. 4. no. 137. 138.
paritas ætatis in matrimonio quæritur, & quando intelligatur in viro, & muliere. tit. 4. no. 136.
paritas, siue æqualitas Donatorum, propter nuptias respectu dotis, ut decreuit Iulianus, ut l. 8. numero 18. tit. 4. no. 137.
parochus, & testes in matrimonio an debeant esse togati. tit. 4. no. 135. declarata no. 136. 138.
parochus ruralis an possit matrimonium solemnizare. tit. 4. no. 136.
Apud Patros Adulterij pena quæ erat. tit. 6. no. 10.
Numerus partus unico conceptus fuit. tit. 1. numero 41.
patrem debiti petens, an censetur residuum habuisse, vel maiorem partem patrem habere non debens. tit. 4. no. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109.
Nulli participatio subitæ cum iniquitate, nec comunio iuramentum cum tenetur. tit. 4. no. 162.
pater munus, & fidei, an contrahat pro filio? tit. 4. no. 172. 173.
pater, & mater transientes ad secundas nuptias, bona quæstia ex primis nuptijs, si concessione huiusmodi primi matrimonij, dum viuunt filijs patris viuunt, & si filij tunc tenentur filijs primi matrimonij, qui superstiti, & nullam habent alienandi licentiam. tit. 1. numero 49. declarata no. 30. 31. 32. 33.
Vbi ex primo matrimonio non sunt filij, non amittitur illud, quod ex eo habitum est. tit. 4. no. 14.
pater non est officium dotare filium. tit. 4. no. 17.
pater tenetur filium dotare, etiam si fuerit maritata, & nuptia, & si non sit sine suo consensu. ut. 4. no. 18. declarata no. 29. est communis opinio, no. 30.
pater tenetur dotare filiam, si est clericus, non solum de bonis patrimonialibus, sed etiam de bonis totius Ecclesiæ quæstis, & de beneficijs. tit. 4. numero 31. 32.
pater, quamuis filia sit dicitur, & habeat bona aduentitia, ex quibus possit dotari, ad hoc pater de suo tenetur declarata domo dicitur pater non sit inops, & pauper, quia illo casu pater exequabitur. tit. 4. no. 34. 35.
paupertas patris exculciat quoad filium filiam, cuius contrarium est faciendum consideranda respectu omnium filiarum. tit. 4. no. 36. declarata no. 37.
pater tenetur dotare filiam spiritum, & naturalem quia tenetur alimentis necessarijs subministrare. tit. 4. numero 38.
pater dotans perfructum donare. tit. 4. no. 34. declarata, & amplius no. 35. 36. 37.
pater censetur dotem promittere, ut satisfaciatur suo officio. tit. 4. no. 37.
pater dotans filiam non solum primi matrimonij, sed etiam secundum matrimonij iurum censetur dotasse. tit. 4. numero 38.
pater committente crimen læsæ maiestatis, nulla filijs bonorum portio debetur. tit. 4. numero 39. declarata no. 40.
Dot filiarum feminæ patris Rebelles est tertia bonorum pars tit. 4. no. 61. declarata nullam ipsæ filie essent detestati complices num. 64. 65.
Si pater prius promissit dotem, & postea extraneus, vel mater soluerit, non præsumitur animus donandi, sed repetendi. tit. 4. no. 66. 67.

pater naturalis, an teneatur dotare filiam? tit. 4. numero 86. 87.
pater tenetur dotare monialem filiam. tit. 4. no. 101.
pater mittens filiam in monasterium, & ponens quandam pecuniæ quantitatē supra aliare, an compellatur filiam in legitimam. tit. 4. no. 107.
pater relinquens filiam nubere Volenti malle, fed ingreditur in monasterium quingentos. An ingrethens monasterium petere possit mille? diuersæ sunt opiniones. tit. 4. no. 116.
prima opinio, quod non obstat dispositio testatoria debentur omnia mille, pro qua referuntur viginti Doctores, qui illam tenentur. ibidem num. 117.
Secunda opinio, quod seruanda sit testatoria voluntas, & quod non possint, nisi aures quingenti peti, pro qua referuntur viginti fides Doctores ibidem num. 118.
utraq; pars est sustentabilis, & habet quælibet sua iura, & rationes num. 119.
Antonius Gabeleius dicit, primam opinionem procedere de rigore Iuris; secundam seruati de consuetudine. tit. 4. no. 120.
Authores tenet contrarium, scilicet primam opinionem procedere de æquitate, secundam verò de rigore Iuris, & de consuetudine, quæ probatur ibidem, 121. 122. 123. 124. Prima comprobatur, numero 125. duplicato tit. 4.
Quid si testator expressisset suam voluntatem esse, quod si ingrederetur filia monasterium non haberet, nisi quingentos, quod ita obtinendum foret. ibidem numero 129. 127.
Quid si diceret, si non petiit quingenta, si non non petisset aut monasterium ingrederetur, centum dari ordinasset. ibid. 128.
Si diceret, si non petiit quingenta dari volo, nec alius ad effectum de ingressu filiarum, quid faciendum. ibidem 129.
Si pater quinquaginta pro dotibus filiarum reliquit, & viro, qui illam voluerit quingenta de ingressu monasterij nihil daret, ibid. 130.
Quoad relicta pro dotibus, & pro ingressu plus, vel minus quod filij iudicantur ibid. 131.
In dote consideranda facultates patris considerande sunt. tit. 4. no. 147. 148.
patrimonij valor non inspicitur in eo sed fructuum quantitas. tit. 4. no. 163.
pater dotando filiam, si non exprimit, de quibus bonis, præsumitur dotasse de suo, si non est soluens. præsumitur dotasse de bonis filiarum, ut est vix ex quinquaginta Ducatonibus Iustiniani Imperatoris. ut. 5. no. 3. 14. declarata no. 15. 16.
pater, & si tacite recipiat dotes filij, sunt bonis sua tacite obligata. tit. 5. no. 107. 108.
pater filiarum in causa dote donare potest. tit. 5. numero 126.
Obligare se quis non cogitur, ut. 5. num. 130.
pater pro filio non tenetur i. Tamen cogitur se obligare, & re. per filij dotem petens, ac se obligare ad illam restituendam. tit. 5. no. 140. 141.
pater tenetur in solidum se obligare pro filio, quem agnoscit utrorem, tit. 5. no. 141.
pater pro filio emancipato non tenetur ad dote, quod iussus actione mandari. tit. 5. no. 142. 143.
pater si receperit dote filij, seu filiarum consensu patris, erunt ex dote obligati. tit. 5. numero 148.
Quando pater, vel mater nolunt procedere ad actionem, sed potius ad accusationem pro leparatione Thorii, vel dote priuatione, tunc adulterium, vel stuprum est probandum. tit. 5. no. 77.
pater, an dote filio in potestate tit. 5. numero 149. 150. 157. 158.
pater possit filio quantitas per filium etiam in casu peculiari, tit. 5. no. 150. 151.
pater, & filius vni, & eadem persona censentur. numero 152.
pater filio emancipato valide donat. tit. 5. num. 154. 155. 156. 157.
pater, an recte donet filiofamilias causa matrimonij, vel nuptiarum. tit. 5. no. 179.

c a Pater

Index Rerum, & Materialium.

Pater domus possit filio emancipato, non autem in potestate, tit. 10. nu. 109. Intelligit, num. 106. 107. 108. 109. tit. 11. nu. 113. 114. 115. 116. 117. 118.

pater domus filius in causa mortis, nisi quidam bona, potest facere testamentum super illis bonis facit & de com munitis, an dictum opus imponi potest? tit. 10. num. 122. declarata num. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130.

pater licet filium docuerit, & dote contenta illa fuerit, vel dotem, vel quod aliud illi reliquerit, cum comminatione, quod nil aliud petere, agere poterit ad legitimam supple mentum, maxime si in testamento aliquid illi reliquerit, tit. 16. num. 73.

patrius dignitas a potestate patris filium familias liberat tit. 10. nu. 104. 11.

pater naturalis non potest prohibere quod filio spurio non debeat alimenta, tit. 10. 108.

pater filio licet non dare possit, dispensandi ad pios usus, tit. 10. nu. 146.

pater eorum quinque testibus inter liberos condidit testa mentum, & in eo exstantes legata reliquit, ac fideicom missa, nunquid ea disposito, quoad exstantes etiam iure codicillorum valeat? tit. 21. num. 4. 33. declarata, num. 16.

patrium nomen quod dicitur tit. 4. nu. 154.

patrius dotans, vel miter, an prorsus in animo donandi sit, tit. 4. nu. 12. Quid si gereret negotia mulieris dotans? tit. 7. 71. 72. 73. 74. 75. 76. ubi referitur Decilio Rose super prolaia.

Paulus Portatorius Neapolitanus sacerdos, & Poeta cele bratus, tit. 9. nu. 69.

peculium quasi castrensē quod est? tit. 10. nu. 31.

pecuniā applicante, quatuor veniens, scilicet, Castrensē, quasi castrensē, Profectum, & aduentum, tit. 10. nu. 29. 30.

pedagogia dicitur a Pedagogo, qui pedibus comitantur pueros, tit. 11. nu. 56.

pellex &c. an concubina laici, vel amica dicitur? tit. 10. nu. 101. 102. 103.

pellicet an pallacem melius appellari debeant, tit. 10. nu. 105. 106. cum seqq.

perfidia quid est, tit. 5. nu. 39. 180. 181. 182. 183.

periculum iudicis, dicitur, quando est presens, tit. 11. num. 609.

periculum infans in meritis, & infans quid sit, tit. 10. nu. 31. 36. 38. & plurib. seqq. de materia periculi meritis ad effectum validitatis donationis causa minoris.

perfonatus beneficiorum, num. reuocatur ad collatas? tit. 15. nu. 93.

perlatum ius quoddam permittens, quod quis permittetur cum matre, datus Anobis, tit. 3. numero 563.

Honoratior Perse cum matris matrimonium, & qui inde nasceretur, Nobilissimū, Regioque digni solo, im pie iudicabatur, tit. 1. nu. 564.

perlatore plus est quem compelli, & cogi, tit. 2. nu. me. 133.

perficere verbum, significat ad finem ducere, Dissolvi, per, denotat actus consummationem, tit. 2. nu. 114.

Petri Canisii Doctoris Theologi Laudes, & eiusdism, tit. 3. nu. 44. 15.

Petri Rabbini Doctoris vultus, & commendabilis, tit. 11. num. 47.

pestis tempore, testamentum, an requirit septem testes, vel sufficiens quatuor, aut non numerus testium? tit. 20. nu. 184. 186. 187. 188. 189. declarata nu. 190.

pia legata privilegia habent, ut precedant etiam in concurfu filiorum, sedus tamen quoad legitimam filio debeat, tit. 16. nu. 18. 19.

pia causa, & omnis actus, vergens principaliter ad animam salutem intelligitur, tit. 10. 179.

p a causa dicitur pro constituendo Hospitali, quia in illo, & alimenta, & pietas operae exerceant, non quod Hospitalis sit sacrum, religiosum, vel Ecclesiasticum, tit. 10. 180.

pium dicitur legatum pro studio, quia in eo victus etiam exhibetur, tit. 10. nu. 180.

pium dicitur legatum pauperibus restitutum, tanquam pro illorum subsidio, & alimentis, tit. 10. nu. 188.

pium propriè legatum dicitur quando pro anima sua bona relinquit, tit. 10. nu. 183.

phalanga genus Avicularum, quomodo tenentur? & quo modo corant, tit. 8. nu. 6.

Cum Phalaris non sit 31 annorum, cum sapienter Agrippeninus, quod cum Polleio medico opera curatus, & Tempus Metastensium Atria vota mutaret, quæ a comburatis, quod illis notabiliter scriptis? tit. 7. numero 57. 58.

phalaris sicuti Tyrannus, sic sumus Philosophus & magnanum virtutum Princeps, tit. 1. nu. 104.

Ph Nuptia Philippi Tituli Regis Cariboli & Margarete Austriæ Reginae in vrbis Valentia, ipsæ per vias Dulciaria, & donatis omnibus generis, pecuniis ab Vrbe, Principibus, & Rege, tit. 1. nu. 546.

Philippus Tertius Rex Cariboliens qua nocte, 8. Aprilis, 1605. natus est Philippus Quartus vocat Regnans, magno Conmuni Capellam Regiam ingressus, gratias DEO reddens, sit in die Baptismi, tit. 9. numero 19. 10.

Philippus Maedonius Rex occisus a Pausanias Adolefcente, qui vix passus ab Antio Maximo Doce apud Regem primario, qui illum stuprariū tradiderat, & Rex id subridendo ad Pausaniam querelam nihil profecisset, in iustitiam, sibi fieri videtur, Regem obrucant, tit. 1. num. 96.

Philippi Regis Maedonum in ingratos punitionis caem plia, tit. 12. nu. 30. 31.

phidra quomodo adulteros puniunt, tit. 6. nu. 33.

phileas & Pineas, eo veniant Nueum Appellantes? tit. 1. nu. 32.

Placensius, & Azo sunt in docendo iure ciuib, duo splendidiſſima lumina, tit. 10. nu. 93.

Plato liberos de legibus ex illis Minos, Lycurgi, & Solonis complauit, tit. 7. nu. 30.

plenas contrahentes veritas nuptias propter iuris ignorantiam, excusant, vi rusticus, non excusabitur si clam illas contraxerit, tit. 1. nu. 183.

plene mulieribus ab Imperatoribus statuit si ad secundas nuptias non fuerit, tit. 4. nu. 10.

Quibus quærebantur bona mulierum eorum testamentum secundas nuptias? tit. 12. nu. 31.

plene secundam nuptiarum ad fauorem filiorum, an sint habita? tit. 1. nu. 38. declarata nu. 45.

plene adiecti mulieris secundo nubenti ad fauorem filiorum an filij si consensuant, cuiusmodi? tit. 1. nu. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79.

plene secundo nubentium statuit, à l. generatim, C. de secundo nup. locum habent in illis, qui contrahunt Inceſſus nuptias, tit. 2. 137.

plene omnes statuta contra secundas nubentes, locum habeat, si mulier non nupierit, sed viuat cum Amico, & contra omnes, qui non honeste viuunt, tit. 2. 138.

pena Eug maxima fuit, sub potestate viuentis, & ipse domi nabitur, quod explicat Benedicte Perennis, tit. 5. nu. 394.

plene adulterij apud varias nationes narratur, tit. 6. numero 10. & pluribus loquen.

pene in stupratorem Virginitas de iure diuino, tit. 6. numero 191.

pene Rapius Monialis, numero 63. tit. 7. numero 64. 65.

pene Ceteri coenatus cum Moniali, tit. 7. 66. 67.

pene sacriligij contra clericos est illorum depositio, tit. 7. numero 68. & vide num. 11. & 12. & sequenb.

Regis Neapolitanis iuribus, R. regis R. Regis Constitutione pena mortis non ideo, si quis etiam non velatus monialis caratur, tit. 7. nu. 78.

Pollutiones templi Dei, & sacrilegiorum iniurias nunquam Deus reliquit multis, tit. 7. nu. 48.

poma pulchra visu Sodanorum, & Gomorroreum Terras, apertis in cinerem reſolui conspiciunt, tit. 1. numero 67. 68.

Pontianus Summus Pontifex deportatus a Severo, in insulam Sardiniam, tit. 10. nu. 76.

Summus Romanus Pontifex potestatis eis à IESU CHR. ISTO domino data quo ad matrimonium, non abutitur, tit. 1. nu. 973. 974.

In qua-

Index Rerum, & Materiarum.

In quibus casibus Summi Romani Pontifices in dispensanda matrimonijs auctoritatem habeant, auctoritas dictum tit. 1. no. 98. 99. 100. 999. 999. 999.
 Poppea ratio egrediebatur, id est, velata parva oris, ne faniaret alpeum, vel quia sic decebat in. 1. no. 86.
 Populus sedens manducauit, & bibit, & forexit ludere, tit. 10. no. 114.
 Possidens fundum, debet foluere collectam, tit. 1. no. 68.
 Anchor iudicatur contra Menochia consilium, tit. 17. no. 70.
 Possidens Imperatricis Mellisura Eunuchus, tit. 1. no. 748.
 Posthumi agnatione rumpitur testamentum, tit. 1. no. 66.
 Declara no. 67.
 Praedictam Nunciacionis noni operis optine, & addit Rnf. fredus Beneuacionis, ut auctor demonstrat, tit. 1. no. 174. 175. 176. 177. 178.
 Precationes, visitationes, & verba, quae dicuntur Hebraei, dum inuenitur ad sponsum suum Isaac Rebeccha, sui cognati, tit. 1. no. 471.
 Praecipuum CHRISTI, I. quos DEVS conuincit, homo non separet, tit. 1. no. 14.
 Precium feudum, an faciat in locum feudi, tit. 1. no. 188. 189. 190.
 Praedicta dicebatur, quod bello querebatur, tit. 10. numero 47.
 Predones, qui sunt, no. 48. 10.
 Praelatus de iure Ecclesie rebus inofficium facere cogitur, tit. 1. no. 199.
 Qui res Ecclesie suae, male viuendo dispergit, aut illarum administratione remouetur, tit. 1. no. 64.
 Vbi debet Praelatus rebus Ecclesie, non tamquam commendatis, tit. 1. no. 7.
 Damnamur, qui omnia Ecclesiastica bona sibi appropriant, tit. 1. no. 8.
 Praelatus inuentarium facere tenetur de omnibus rebus, quas in Ecclesia sua reperit, in qua aut electus, tit. 1. no. 9.
 Praescriptio, quae corat ad petendam legitimam, tit. 1. no. 11. Declarat no. 11. 13.
 Praescriptio quoad legatam incertis personis facta, quae & quod corat, tit. 1. no. 11. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.
 Praesentata promittens aliquem conueniens quantales opus fuerit, an semper tenetur, alias in dicitur in proemio fidelitatis, diuersi sunt opinionones, secundum casum diuersi, tit. 1. no. 1. no. 168.
 prima opinio, quod per primam praesentationem, fidelitatis liberetur, tit. 1. no. 169.
 Secunda opinio, quod per binam praesentationem liberetur, tit. 1. no. 170.
 Tertia opinio, quod quando fidelitatem dicit, etiam quae in iudicio placuit, & fuerit ab eo requisita, tunc in omni iudicio requisita tenetur praesentare, tit. 1. no. 171.
 Quarta opinio, quod si toties fuerit facta praesentatio, si quaeque Vicibus praesentatus, amplius non tenetur, tit. 1. no. 172.
 Quinta opinio, quod per fidelitatem facta est praesentatio de iudicio iudici, tunc tenetur fidelitatem vique ad sententiam praesentandam inclusit, tit. 1. no. 173. 174. 175.
 Praesentatum matrimonium quod est tit. 1. no. 83. Declarat no. 84. & quomodo probatur, no. 83. 85. 87. 88. 89.
 Primipilaris officium quod sit diligenter declaratur, tit. 1. no. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465.
 Primipilarii, an sint Vexilliferi, vel qui primi in hostes tela ferebant, tit. 1. no. 451. 454.
 Primipilares magistratus, qui essent intelligi, ibid. numero 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465.
 Milites Primipili qui essent, & qui dicebantur, ibid. numero 466.
 Principum verba sunt immorabilia, tit. 1. no. 117.
 Non praesumitur Principem decipi se facere, tit. 1. no. 118.
 Principes aliena tollentes, an possint alteri donare, & qua-

doz tit. 1. no. 119.
 Principum donationes statim donatationum acceptatione quarantur, tit. 1. no. 117.
 Principes donationes ab ipso factas reuocare credendum non est, tit. 1. no. 118.
 An privilegia concessa filijs veri matrimonij, militibus in filijs matrimonij puta iuris, tit. 1. no. 397.
 Privilegia dotebus concessa, an intelligantur concessa donationibus propter nuptias, Quartz, siue Antefato, tit. 1. no. 496. Intelligit no. 498. 499. 500.
 An privilegia praedicta dentur augumento dotis, tit. 1. no. 497. 498. 499. 500.
 privilegium Terrestis militum, an competat militi caelestis militum, tit. 1. no. 140. 141.
 probatio matrimonij, an fieri possit literis amatorij, tit. 1. no. 116. & seq.
 probatio adulterij, quoad potestatem occidendi, an sufficiat, quod inueniatur in Turpi manu, tit. 1. no. 140. numero 73.
 per prius tam cedulam subscriptam manu vnus ex coniugibus, an probatur matrimonium, tit. 1. no. 397.
 probatio stupri, & adulterij fit per coniecturas, & praesumptiones, tit. 1. no. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.
 procurator constitutus ad matrimonium contrahendum, non potest loco sui alium substituere, tit. 1. no. 139.
 procuratori speciale mandatum habenti solutum facienda, tit. 1. no. 133. 134.
 procurator constitutus ad contrahendum matrimonium reuocatio, an debeat illi certificari, tit. 1. no. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.
 Ad tollendum matrimonium per ingressum religionis, an requiratur professio, tit. 1. no. 37. Declarat no. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.
 promissa dote, ad tamen soluta, si tempus solutionis datum adhuc pendet, & antefatum, suae quanta, similis fuit promissa constituit, & non fuerit constituta, & maritus moriens, an vana illas pecunia opponi possit, non debet, tit. 1. no. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222.

Index Rerum, & Materiarum.

Prorogationem solutionis, quam facit creditor debitori, an iuxta faciat fiduciarium? tit. 1. §. 1. na. 363. 364. & 365
 Proferri Regii Apicini Philosophi, & Medici excellentissimi lasus, tit. 1. na. 403
 Profectano heredes, quod apponi curavit in inventario omnia bona hereditaria, & si quid in posterum inueniret ipsi inventario addet ipsi iuribus, tit. 19. num. 93. & 99. & hoc pro iolemitate requiritur, ut nu. 103. 104. 105. & seq.
 Proxenetæ, vel mediator potest admitti ad doctem promittendam, tit. 3. na. 58. 60. fed vide nu. 61. 63
 Proxenetæ est testis in causa matrimonij, ut. 3. nu. 59
 Pudenda masculorum iniqui pro feminis, ut dicit Follurius non admittuntur, tit. 3. na. 61
 Quoad inspectionem faciendam prudenter iudicis veritatis iudicium, tit. 3. na. 63
 Casus, de quo author confusus fuit narratur, tit. 3. na. 63
 publicanorum temeritas, & quomodo appellatur? tit. 3. na. 58. 60
 puella ducenta est in votum fecundum Aristotelem, tit. 1. na. 397. 198
 pulchritudo bonum DEI donum appellatur, tit. 1. na. 80
 pulchrum pudoris exemplum in Marco Marcelli filio, tit. 1. sub na. 82
 pupillus sine minor, an possit sine decreto rem suam alienare, si non sit damnosa, ut. 4. na. 195. 196
 punitum matrimonium quod est? nu. 1. na. 89. declaratur. nu. 891. 893. 894. 895. 896
 prætorio mari multa damna inferunt, ut. 10. 39
 pyrene fides Christianæ hostibus acquiritur, iniquissimum, & pessimum hominum genus, tit. 10. 60. 63
 pyrae maris, & fluminum sunt æ communecati, tit. 10. 61. 62
 Infestatio in mari per latrunculos, tit. 10. na. 64
 Vitis datur Sesto Pompeio Magni Pompei filio, quod pyram exerceat, tit. 10. na. 65
 Pyrrhus Episcopus Rex, quod non fragiam, & calamitatem patris, quod apud Locos Templum Proferpiæ capiat volens, tit. 7. na. 53

Q

Quarta Trebellianica, an detrahi debeat de omni re hereditaria, & quomodo, tit. 17. na. 1. 14. 11
 Quam quædam facere que datur, tit. 1. na. 17. 379. 380. 381
 Quæstionis instrumentum, an creditor teneatur facere debitori, tit. 14. na. 1. 11
 Quinquaginta præstabitur iuri accusandi de adulterio, in pro, & lenocinio, ut. 6. na. 135. 136. declaratur fecus si esset mixtura testis, quæ non præstabitur, nisi ipse accusetur viginti, tit. 137. 138. aut si vi, & violentia, nu. 139

R

Raguel, & Anna, coniuges, quod documentum dederunt Saræ eorum filie ante ad vitam, tit. 1. na. 142
 Raptores virginum, & mulierum, an impediuntur rapta matrimonium contrahere? tit. 1. na. 567. declaratur na. 568. 569. 570. 571. 572. 573
 Raptor sine rapta virorem docetis, tenetur illum dotare, tit. 1. na. 171
 Raptor sine filia Jacob ex Lia filio Emor Principe Sichemitarum quæritur iuxta causam suam, tit. 1. na. 571
 Raptus pona de iure civili, quæ? & quæ mali casus sint, tit. 1. na. 577. 578
 De rapto virginum, remissio, tit. 6. na. 145
 Rationatio donationis compensat donatario abfenti, an eo mortuo competat iuri heredi, tit. 1. na. 137
 Rebecca prima vix videns vitum, descendens de Camelo, pallio se cooperuit, tit. 1. na. 183
 Republica fauor auditur, ut. 5. na. 485
 Reuerentia Sanctorum Baptista pœne imminet gravissimè, tit. 3. na. 421
 In errora reuerentia Baptista fuerunt Donatista, & Armeni heretici, tit. 3. na. 411
 Relegatus in insulam, præbiti iudicium de feriendis finibus, discedit ab insula, præcedit filius dupliciter te-

legationem, & exigere pœnam fideiussoris? tit. 1. §. 1. na. me. 3. tit. 1. na. 312. 313. 314
 Relicta Ecclesiæ, an dicantur in piam causam, tit. 10. 178
 Religionem ingredienti, castitatem, & continentiam volenti, tit. 1. na. 617
 Qui relictæ militi ingressus est religionem, & se castris ob Regnum Cælorum perfectam sequitur est vitium, tit. 1. na. 641
 Remedia aduersus maleficia matrimonij alia Divina, alia Magica, tit. 1. na. 789
 Remedium restitutionis in integrum, an differat à remedio lesionis ultra dimidiam? tit. 5. na. 121
 Remissio inuentarij facta vistruatur, vel alteri, an valeat? tit. 18. num. 17
 Hospitalarij, siue orphanotrophij, an teneantur facere inuentarium? tit. 1. na. 18. 19. 20. 21. 22. 23
 Renunciatio iuribus iura regibus non datur, tit. 1. na. 73
 Vbi non superest bona viri in subsidium. Tunc admittetur mulier contra tertium possessorum non obstat renuntiatio, adnotetur, ubi renuntiatio est facta sine iuramento, quæ si cum iuramento, & si non superest alia bona agere non possit, ut. 6. na. 80. Sed videtur contrarium, nu. 81
 Renunciatio multens finem datur lesionem, inordinatissimam, succurrit maleficio, & illa non obstat possessori agere, quia dicitur in subsidium, tit. 5. na. 82
 Renunciatio infamationis, an valeat? tit. 1. na. 79. 80. 81. 82. 84. & seq.
 Renunciatio infamationi metu facta, an valeat, tit. 1. na. me. 91
 Repudium est sponforum, Diuortium coniugum, tit. 1. na. 1. declaratur na. 15. & seq.
 Repudiij, & renunciationis Formula est. Tuas res tibi habeto ex iuriscofulto, tit. 3. na. 78
 Formula ex Plauto, Vales, Tibi habe res tuas, redde meas, liben mi te comites, tit. 3. na. 9
 Altera ex eodem Plauto in Titinimo, Apagelis Amor, Tuas res tibi habito, tit. 3. na. 10
 Quoad Repudiæ, & diuortia consideranda tria sunt tempora. Primum ab Adamo ad Moysen à Moie ad CHR I STVM, Tertium a CHR I STO Domino, tit. 1. §. 1. numero 16
 Primo tempore nullum Repudium, & nullum Diuortium fuit, tit. 1. na. 17
 Secundo Tempore Moies, Repudiij libelli qualiter in situerit? tit. 1. na. 18
 Tertio tempore qualiter CHR I STVS super Repudiæ, & Diuortio prouiderit? tit. 1. na. 19. declaratur na. 20
 Res omnes per quasque causas nascuntur, per easdem dissoluntur, tit. 1. na. 798
 Quibus modis obligamus ipsam dissolui, & liberamus, tit. 1. na. 799
 Res prohibita alienari, non prohibetur alienari pro dote, etiam de iure digestorum, & si expressè fuerit generalis alienatio, tit. 5. na. 41. 41. 44. declaratur num. 45. 46. 47
 Quando venendum est ad bona prohibita alienari pro dotibus, probatio facienda est bona prohibita alienari pro dote commissum, tit. 5. na. 46. 47. 48
 Res datur in dotem, confidentes in pondere, numero, & mensura, quomodo restituntur, an eodem modo, an vero illarum precium? tit. 5. na. 121 declaratur na. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. & 143
 Res emptæ ex pecunia dotali, an sit dotalis? tit. 5. na. 121. 127. sed declarat na. 127. 127. & seq. vique ad nu. 296. in clausula
 Ram expedite mulieri datur, si non sit illi damnosa, tit. 5. na. 194
 Res fideicommissi restitutioni subiicitur an sicut ex causa dotali, sic possit alienari pro donatione propter nuptias, tit. 8. na. 81
 Rem minoris vendenda, sine iudicis decreto, an nulliter agatur? quid si interueniat fideiussor? tit. 3. na. 129. 129. 129. 130. 131. præstat rem potest affirmari non nu. 131
 Rex Carolus Secundus non concessit donationem feudorum

Index Rerum, & Materialium.

in dotem; & illorum obligationem sine affectu, tit. 4. num. 161.

Quando datus feudum in dotem Rex Carolus Secundus prospiciat, an ille cui datur esse: fidelis, tit. 4. num. 161.

Reges omnes, & Principes fortiter possunt donare vobis, Principes absoluti declarantur: Dux Mediolani, Burgundia, Sabaudia, Magni Duxes Helvetiae, Mantuae, Vrbini, Monae, & Rurigi, Marchiones Montis ferrati, tit. 9. num. 65 & 7. 65.

Reges donant filijs in potestate, tit. 5. num. 158.

Reges, & Principes debent odere avaritiam, & esse liberales, tit. 1. num. 170. & 171. & 172.

Reges possunt, quae possit Imperator in Imperio, tit. 11. num. 106. 108. 109. 110. 111. & 112.

Regis, vel Principis fidei usor, an antequam, soluat, opponatur, excusationis exceptio, tit. 1. num. 160. 161. & 162.

Rex redditus Regni habet, ut illos, quod soluat, & omnes violentias, & laetitia emendet, tit. 1. num. 174.

Regis collectae, quae sint praestant, quae Regnum Neapolitanum dat Regi, tit. 1. num. 115.

Reliquum morariis quinquennalis, an opponatur in dote, tit. 9. num. 440. Intellegimus, quod, tit. 4. num. 444. & 445. & 446. & 447. & 448. & 449. & 450. & 451. & 452. & 453. & 454. & 455. & 456. & 457. & 458. & 459. & 460. & 461. & 462. & 463. & 464. & 465. & 466. & 467. & 468. & 469. & 470. & 471. & 472. & 473. & 474. & 475. & 476. & 477. & 478. & 479. & 480. & 481. & 482. & 483. & 484. & 485. & 486. & 487. & 488. & 489. & 490. & 491. & 492. & 493. & 494. & 495. & 496. & 497. & 498. & 499. & 500. & 501. & 502. & 503. & 504. & 505. & 506. & 507. & 508. & 509. & 510. & 511. & 512. & 513. & 514. & 515. & 516. & 517. & 518. & 519. & 520. & 521. & 522. & 523. & 524. & 525. & 526. & 527. & 528. & 529. & 530. & 531. & 532. & 533. & 534. & 535. & 536. & 537. & 538. & 539. & 540. & 541. & 542. & 543. & 544. & 545. & 546. & 547. & 548. & 549. & 550. & 551. & 552. & 553. & 554. & 555. & 556. & 557. & 558. & 559. & 560. & 561. & 562. & 563. & 564. & 565. & 566. & 567. & 568. & 569. & 570. & 571. & 572. & 573. & 574. & 575. & 576. & 577. & 578. & 579. & 580. & 581. & 582. & 583. & 584. & 585. & 586. & 587. & 588. & 589. & 590. & 591. & 592. & 593. & 594. & 595. & 596. & 597. & 598. & 599. & 600. & 601. & 602. & 603. & 604. & 605. & 606. & 607. & 608. & 609. & 610. & 611. & 612. & 613. & 614. & 615. & 616. & 617. & 618. & 619. & 620. & 621. & 622. & 623. & 624. & 625. & 626. & 627. & 628. & 629. & 630. & 631. & 632. & 633. & 634. & 635. & 636. & 637. & 638. & 639. & 640. & 641. & 642. & 643. & 644. & 645. & 646. & 647. & 648. & 649. & 650. & 651. & 652. & 653. & 654. & 655. & 656. & 657. & 658. & 659. & 660. & 661. & 662. & 663. & 664. & 665. & 666. & 667. & 668. & 669. & 670. & 671. & 672. & 673. & 674. & 675. & 676. & 677. & 678. & 679. & 680. & 681. & 682. & 683. & 684. & 685. & 686. & 687. & 688. & 689. & 690. & 691. & 692. & 693. & 694. & 695. & 696. & 697. & 698. & 699. & 700. & 701. & 702. & 703. & 704. & 705. & 706. & 707. & 708. & 709. & 710. & 711. & 712. & 713. & 714. & 715. & 716. & 717. & 718. & 719. & 720. & 721. & 722. & 723. & 724. & 725. & 726. & 727. & 728. & 729. & 730. & 731. & 732. & 733. & 734. & 735. & 736. & 737. & 738. & 739. & 740. & 741. & 742. & 743. & 744. & 745. & 746. & 747. & 748. & 749. & 750. & 751. & 752. & 753. & 754. & 755. & 756. & 757. & 758. & 759. & 760. & 761. & 762. & 763. & 764. & 765. & 766. & 767. & 768. & 769. & 770. & 771. & 772. & 773. & 774. & 775. & 776. & 777. & 778. & 779. & 780. & 781. & 782. & 783. & 784. & 785. & 786. & 787. & 788. & 789. & 790. & 791. & 792. & 793. & 794. & 795. & 796. & 797. & 798. & 799. & 800. & 801. & 802. & 803. & 804. & 805. & 806. & 807. & 808. & 809. & 810. & 811. & 812. & 813. & 814. & 815. & 816. & 817. & 818. & 819. & 820. & 821. & 822. & 823. & 824. & 825. & 826. & 827. & 828. & 829. & 830. & 831. & 832. & 833. & 834. & 835. & 836. & 837. & 838. & 839. & 840. & 841. & 842. & 843. & 844. & 845. & 846. & 847. & 848. & 849. & 850. & 851. & 852. & 853. & 854. & 855. & 856. & 857. & 858. & 859. & 860. & 861. & 862. & 863. & 864. & 865. & 866. & 867. & 868. & 869. & 870. & 871. & 872. & 873. & 874. & 875. & 876. & 877. & 878. & 879. & 880. & 881. & 882. & 883. & 884. & 885. & 886. & 887. & 888. & 889. & 890. & 891. & 892. & 893. & 894. & 895. & 896. & 897. & 898. & 899. & 900. & 901. & 902. & 903. & 904. & 905. & 906. & 907. & 908. & 909. & 910. & 911. & 912. & 913. & 914. & 915. & 916. & 917. & 918. & 919. & 920. & 921. & 922. & 923. & 924. & 925. & 926. & 927. & 928. & 929. & 930. & 931. & 932. & 933. & 934. & 935. & 936. & 937. & 938. & 939. & 940. & 941. & 942. & 943. & 944. & 945. & 946. & 947. & 948. & 949. & 950. & 951. & 952. & 953. & 954. & 955. & 956. & 957. & 958. & 959. & 960. & 961. & 962. & 963. & 964. & 965. & 966. & 967. & 968. & 969. & 970. & 971. & 972. & 973. & 974. & 975. & 976. & 977. & 978. & 979. & 980. & 981. & 982. & 983. & 984. & 985. & 986. & 987. & 988. & 989. & 990. & 991. & 992. & 993. & 994. & 995. & 996. & 997. & 998. & 999. & 1000.

Rome ob aetatem minorem sacilegus fuit condemnatus ad membrum mutilationem. Alter ob duplicatum Sacilegium, & alia fuit, fuit furea suspensus, sed alius ad penam corporalem non mortis, tit. 7. num. 85. & 87.

Romanæ Reipublicae in Camillus Scipione, Nasicam, & Lenuium ingrati, tit. 11. num. 19.

Laudatur Romani, quod obtinuerunt Galatias, & dissenserunt sub tributo, tit. 15. num. 16.

In Roma Lucensi Adolescentis annorum quindecim, & aliorum mensum agnosci pellant ducum civitatem annorum, fuit neque, cui fregit pudenda, & aliam puellam annorum fere, & aliam virginem virocentem, & masculos contra suum, fuit condemnatus ad Carceres pae quadrennium, quo capto ad remigandum in perpetuum, & pater illius ad folenda duo milia scuta Hospitali de Misericordia, tit. 6. num. 120.

S

Sabinarum Virgini, & mulierum rapus bellorum causa fuit, tit. 1. num. 170.

Apud Sabaudos donatio vitra summa quingentorum solidorum, sine infusione non admittitur, tit. 11. num. 7.

Sacerdos verba in contrahendo matrimonio, tit. 1. num. 205.

Sacerdos DEI in templo, Levita, & cantores, vestitus fuit vestibus cum cymbalis, Psalterio, & cytharis ad Orientalem plagam aliam concepit voce, Tubis, cymbalis, organis diversis generis concentibus, & voces in sublime tollentes, & longe sonus audiebatur, tit. 1. num. 465.

Domus sacerdotum canebat, consuevit in Domino quoniam bonus, Domus DEI in nube & celo implebatur, tit. 1. num. 466.

Sacerdotes ne acciperent viduas, & repudiatam prohibuit Ezechiel, rationem reddit D. Hieronymus, tit. 1. num. 481.

Sacerdos religiosus, an donare possit concubinae, tit. 10. num. 219. & 220. & 221. & 222. & 223. & 224. & 225. & 226. & 227. & 228. & 229. & 230. & 231. & 232. & 233. & 234. & 235. & 236. & 237. & 238. & 239. & 240. & 241. & 242. & 243. & 244. & 245. & 246. & 247. & 248. & 249. & 250. & 251. & 252. & 253. & 254. & 255. & 256. & 257. & 258. & 259. & 260. & 261. & 262. & 263. & 264. & 265. & 266. & 267. & 268. & 269. & 270. & 271. & 272. & 273. & 274. & 275. & 276. & 277. & 278. & 279. & 280. & 281. & 282. & 283. & 284. & 285. & 286. & 287. & 288. & 289. & 290. & 291. & 292. & 293. & 294. & 295. & 296. & 297. & 298. & 299. & 300. & 301. & 302. & 303. & 304. & 305. & 306. & 307. & 308. & 309. & 310. & 311. & 312. & 313. & 314. & 315. & 316. & 317. & 318. & 319. & 320. & 321. & 322. & 323. & 324. & 325. & 326. & 327. & 328. & 329. & 330. & 331. & 332. & 333. & 334. & 335. & 336. & 337. & 338. & 339. & 340. & 341. & 342. & 343. & 344. & 345. & 346. & 347. & 348. & 349. & 350. & 351. & 352. & 353. & 354. & 355. & 356. & 357. & 358. & 359. & 360. & 361. & 362. & 363. & 364. & 365. & 366. & 367. & 368. & 369. & 370. & 371. & 372. & 373. & 374. & 375. & 376. & 377. & 378. & 379. & 380. & 381. & 382. & 383. & 384. & 385. & 386. & 387. & 388. & 389. & 390. & 391. & 392. & 393. & 394. & 395. & 396. & 397. & 398. & 399. & 400. & 401. & 402. & 403. & 404. & 405. & 406. & 407. & 408. & 409. & 410. & 411. & 412. & 413. & 414. & 415. & 416. & 417. & 418. & 419. & 420. & 421. & 422. & 423. & 424. & 425. & 426. & 427. & 428. & 429. & 430. & 431. & 432. & 433. & 434. & 435. & 436. & 437. & 438. & 439. & 440. & 441. & 442. & 443. & 444. & 445. & 446. & 447. & 448. & 449. & 450. & 451. & 452. & 453. & 454. & 455. & 456. & 457. & 458. & 459. & 460. & 461. & 462. & 463. & 464. & 465. & 466. & 467. & 468. & 469. & 470. & 471. & 472. & 473. & 474. & 475. & 476. & 477. & 478. & 479. & 480. & 481. & 482. & 483. & 484. & 485. & 486. & 487. & 488. & 489. & 490. & 491. & 492. & 493. & 494. & 495. & 496. & 497. & 498. & 499. & 500. & 501. & 502. & 503. & 504. & 505. & 506. & 507. & 508. & 509. & 510. & 511. & 512. & 513. & 514. & 515. & 516. & 517. & 518. & 519. & 520. & 521. & 522. & 523. & 524. & 525. & 526. & 527. & 528. & 529. & 530. & 531. & 532. & 533. & 534. & 535. & 536. & 537. & 538. & 539. & 540. & 541. & 542. & 543. & 544. & 545. & 546. & 547. & 548. & 549. & 550. & 551. & 552. & 553. & 554. & 555. & 556. & 557. & 558. & 559. & 560. & 561. & 562. & 563. & 564. & 565. & 566. & 567. & 568. & 569. & 570. & 571. & 572. & 573. & 574. & 575. & 576. & 577. & 578. & 579. & 580. & 581. & 582. & 583. & 584. & 585. & 586. & 587. & 588. & 589. & 590. & 591. & 592. & 593. & 594. & 595. & 596. & 597. & 598. & 599. & 600. & 601. & 602. & 603. & 604. & 605. & 606. & 607. & 608. & 609. & 610. & 611. & 612. & 613. & 614. & 615. & 616. & 617. & 618. & 619. & 620. & 621. & 622. & 623. & 624. & 625. & 626. & 627. & 628. & 629. & 630. & 631. & 632. & 633. & 634. & 635. & 636. & 637. & 638. & 639. & 640. & 641. & 642. & 643. & 644. & 645. & 646. & 647. & 648. & 649. & 650. & 651. & 652. & 653. & 654. & 655. & 656. & 657. & 658. & 659. & 660. & 661. & 662. & 663. & 664. & 665. & 666. & 667. & 668. & 669. & 670. & 671. & 672. & 673. & 674. & 675. & 676. & 677. & 678. & 679. & 680. & 681. & 682. & 683. & 684. & 685. & 686. & 687. & 688. & 689. & 690. & 691. & 692. & 693. & 694. & 695. & 696. & 697. & 698. & 699. & 700. & 701. & 702. & 703. & 704. & 705. & 706. & 707. & 708. & 709. & 710. & 711. & 712. & 713. & 714. & 715. & 716. & 717. & 718. & 719. & 720. & 721. & 722. & 723. & 724. & 725. & 726. & 727. & 728. & 729. & 730. & 731. & 732. & 733. & 734. & 735. & 736. & 737. & 738. & 739. & 740. & 741. & 742. & 743. & 744. & 745. & 746. & 747. & 748. & 749. & 750. & 751. & 752. & 753. & 754. & 755. & 756. & 757. & 758. & 759. & 760. & 761. & 762. & 763. & 764. & 765. & 766. & 767. & 768. & 769. & 770. & 771. & 772. & 773. & 774. & 775. & 776. & 777. & 778. & 779. & 780. & 781. & 782. & 783. & 784. & 785. & 786. & 787. & 788. & 789. & 790. & 791. & 792. & 793. & 794. & 795. & 796. & 797. & 798. & 799. & 800. & 801. & 802. & 803. & 804. & 805. & 806. & 807. & 808. & 809. & 810. & 811. & 812. & 813. & 814. & 815. & 816. & 817. & 818. & 819. & 820. & 821. & 822. & 823. & 824. & 825. & 826. & 827. & 828. & 829. & 830. & 831. & 832. & 833. & 834. & 835. & 836. & 837. & 838. & 839. & 840. & 841. & 842. & 843. & 844. & 845. & 846. & 847. & 848. & 849. & 850. & 851. & 852. & 853. & 854. & 855. & 856. & 857. & 858. & 859. & 860. & 861. & 862. & 863. & 864. & 865. & 866. & 867. & 868. & 869. & 870. & 871. & 872. & 873. & 874. & 875. & 876. & 877. & 878. & 879. & 880. & 881. & 882. & 883. & 884. & 885. & 886. & 887. & 888. & 889. & 890. & 891. & 892. & 893. & 894. & 895. & 896. & 897. & 898. & 899. & 900. & 901. & 902. & 903. & 904. & 905. & 906. & 907. & 908. & 909. & 910. & 911. & 912. & 913. & 914. & 915. & 916. & 917. & 918. & 919. & 920. & 921. & 922. & 923. & 924. & 925. & 926. & 927. & 928. & 929. & 930. & 931. & 932. & 933. & 934. & 935. & 936. & 937. & 938. & 939. & 940. & 941. & 942. & 943. & 944. & 945. & 946. & 947. & 948. & 949. & 950. & 951. & 952. & 953. & 954. & 955. & 956. & 957. & 958. & 959. & 960. & 961. & 962. & 963. & 964. & 965. & 966. & 967. & 968. & 969. & 970. & 971. & 972. & 973. & 974. & 975. & 976. & 977. & 978. & 979. & 980. & 981. & 982. & 983. & 984. & 985. & 986. & 987. & 988. & 989. & 990. & 991. & 992. & 993. & 994. & 995. & 996. & 997. & 998. & 999. & 1000.

Index Rerum, & Materialiarum.

Sacerrimum, & Templi DEI pollutionem, & iniurias, nonquam DEVS requirit iniurias, tit. 7. 48
DEI miraculum, ad Ouzi, 3, pontificis Hierosolimitani orationem contra Herodotum Regis Seleuci Principem valentem Templum polluit, tit. 7. 49, 50
fœderata grandifera à Senatu Romano iura contra C. Plautium, quod idem Propterque Templum pecuniis, & thesauris polluit, tit. 7. 51, 52
factum cum coram domo moniali, & virgine in Monasterio reclusa, tit. 7. 59
facilem tam expositum terrorem sacrum, quàm non factorem de facto, quâvis coramnum Virgines, DEU seras esse crimen iuxta Ioh. tit. 1. 79, 80, 81, 84
An filios præsentium vtrique ludet ibid. 83, 84
scholæ per forum in Ecclesia sanctæ Mariæ Annunciatæ in necessitate famis fuit condemnatus ad Remigium domi periturnum tit. 7. 89, 90
A Regi auctus Salerni re idene, qui furatus erat vas argenteum, quod à sacrosanctum Eucharistie sacramentum, quod huiusmodi receper, & manducavit, denum vas vendidit, caput, & confectus, fuit rapinus, siue ratiocinatus, fura suspensus, & in iussu dimissus, tit. 9, 91
Cetera vni oculo, an ad sacros ordines admittatur? tit. 1, 92, 93, declarat, tit. 84
Salmafari Affricum Rex ad non solutionem tributi, bellum mouit contra Oisam Regem, ipsumque expugnavit, tit. 1. 94, 95
facti ordinis iussione spontanea, an dissoluatur? tit. 1. 95, 97
Salomon septingenas habebat viros. Abas quatuordecim viros habuit, tit. 1. 98, 100, 101, 102
Salomon nimio malitiam a mare ex cessu a lios, tit. 10, 102, 104, & 106
Salomon habuit uxores, quæ Regem septingentes, & concubine trecentas, tit. 10, 102, 103
Iudæi cum viuentiudicantibus totum regnum, meretricum, & concubinarum à Salomone dudum annuati Reges, & Principes vni imitati fuit, tit. 10, 104
salutationes, & Tripodia in Nuptijs Magnorum virorum non solum cum magna modestia, tit. 1. 100, 107
salutationes, & Tripodia inuenta pro exercitatione, & corporum salute, inuicem tripodia quondam defuerunt, tit. 1. 100, 108
salutationes, & Tripodia sunt malitum mortem incendentia, & libidinum, ut. 1. 101, 109, 110
Carnationes, & salutationes matrimoniorum appendices appellant Homerus, tit. 1. 101, 110
salutationes vitandas docet Ecclesiasticus, tit. 1. 101, 110
Nemo sobrius salutationibus infans, tit. 1. 101, 110
Osalutationem peritæ Heliodorus caput D. Iohannis Baptiste abiecit, tit. 1. 101, 114
secundumales Virgines, & Moniales velati statum est, quibus, & quod dicit, tit. 1. 101, 118
satiationis, huiusmodi, & cautio videntur fœderum, tit. 11, 110, 111, 112
Scientia non probatur, ignorantia præsumitur, tit. 11, 110, 115
scriptura reperta per hæreticum manu testatoris non sufficit heredi pro insano, enim si dissidet ita scriptæ ad hæredes vultur, tit. 19, 119, 121
secundæ nuptiæ an benedici debeant, & quando, tit. 1. 101, 121, 124
secundæ, & Virgines nuptias permittunt Sacrosancta Concilia, Nicænum, Tolosanum Secundum, & Florentinum, & ab illis decitas, à Summis Pontificibus Alexandri, & Lucio Tertio, Vibano Tertio, & Innocentio Tertio Confirmatis, tit. 1. 101, 125
secundæ tertias, quartas, & vltiores nuptias, in Concilio Florentino permittas, dum tamen impedimentum non obstat, licet subsecutæ à coniugio laudabiles sint, tit. 1. 101, 126
Quod fecerunt, & vltiores nuptias quid dixerit Eplicianus Capitonus, tit. 1. 101, 126
secundæ nuptiæ, an benedici debeant, si fuerint benedictæ primæ, tit. 1. 101, 125, 126, 127
secundæ nuptiæ contraheantur mulier, an filijs primi tenetur restituere donatum propter nuptias, antea nuptias, tit. 1. 101, 126

quarum, & Arithas, tituli 8. nom. 8. l. 3. g. 34. 35. 36. 37. 38.
89.90
causae confilium Vellianum non habet locum in Imperio
Romano, Regius, Principia, Ducifia, Marchionia,
Comitia, quae in suis Domitiis sunt foripae, tituli, 19.
nu. 1.4
causae confilium Trebellianum Neronis tempore fe-
ditum est, L. Anno Seneca, & Trebelio Maximo con-
sulibus, qui nomen habuit tit. 17. nu. 14. r.
causae confilio Trebelliano proutum fuit, quod huius
venerabilis poffet grauari per didicimur omnem hoc
redierit alteri testatere, quartus paria, scilicet trebel-
lianica illi relicta, tit. 17. nu. 15
ceterus, an matrimonium impeditur, t. nu. 667. d. ceterus
nu. 668. d. 670. b. 671. d. 673. b. 674. d. 675. b. 676. d. 678
ceterus infirmus dicatur, & fenes autem dicatur, tit. 10.
nu. 72
dicentur dicatur morti proximi, tit. 10. nu. 73
dicit confensio dicuntur fenes morbum habens, tit. 10. 74
infante fenela, illa que confecta exiftens, donanda, dicitur
causa mortis donata, tit. 10. nu. 75
fatis pro praesentis per sacrum Confilium, an fuspenditur
per reclamandum tit. 13. nu. 351. 352. & 353
fepratio, vel cohabitatio matrimonij quando per adulter-
ium, vel aliud grane delictum hic fit, tit. 3. nu. 17
fepratatione Thori facienda, & cohabitacionem proban-
denda Praefati prouideant, primo ea vitio ne-
fando, tit. 3. nu. 60. declarata nu. 61. & 62
Hic causa fepratationis Thori, remiffus referuntur, tit. 3.
nu. 61
Probatior conclufiones requiruntur in causa fepratatio-
nis Thori, tit. 3. nu. 53
in causa fepratationis Thori eriguntur testes idonei, & om-
nes acceptione maiores, tit. 3. nu. 83
Vitis feura probanda exigat testes anni exceptione ma-
iores, tit. 3. nu. 84
poli Thori praesentem per vicium praestari, perfidand
et caulo de non offendo, tit. 3. nu. 85
fepratationis Thori causa apud Iudicem Ecclesiasticum a-
ctum debet, tit. 3. nu. 92
Causa fepratatione Thori, an refistendum fin doter, dona-
tionis, & fimilia remiffus, dictos, tit. 1. nu. 94
fecunda pro feudo per mulierem percipiendam, potius, vel
fumpfus contribuendo, vel per substitutum praefati
tit. 5. nu. 338
feruus, qui cum propelia Domina concubuerit illa caput
plectetur, ille igne comburetur, tit. 6. nu. 12
feruus teftamentum factorem non habet, tit. 10. nu. 46
feruus, quando comburete teftamentum poffit, 47
Sefac Aegypti Rex caput Vibem Hierusalem, & omne
Thefaurus Domus DEI, & Regie transfudit in Aegyptum
nu. 17. 7. 9
Hunc Sefac Seleitrem vocant Inephos, & Didorus, nu.
me. 43
Omnia vafa aurea, & argentea capta per fupradictos Iude-
re per Decreta Regum Cyni, Dary, & Artaxerxis Pesti-
rum Regum reffutue, nu. 43
Decretum Regis Cyni reffutue, nu. 45. 46
Deceit dari Virgines, Agnos, & hardus in holocaustum
DEO can, & Sacerdotibus Templo, fumeriunt, & iu-
ruent, & oleum fecundum ritum Sacerdotalem
Hierusalem, hoc confirmat Darius, & abundantius
Atheniens, 46. 47
Secundum Imperatorum trea mille marchos occidit, H-
rocia titulus, tit. 1. nu. 39
Quarta vita prebenda exigat testes omni exceptione im-
munes, tit. 3. nu. 84
Signa mulieris, flagitia, libellitas, & infamia, tit. y. nu.
Signa crucis omiffo in teftamento non effiant leues
lemittas ab auctore, & alius omiffo vtiut teftameta-
tus, & multa de eisdem signis laudibus annexat, tit.
nu. 62. 63. & feq. vide ad nu. 70
Innomia quodauid modo Innt, iturbum, vedi galia, col-
la, & zommo, tit. 1. nu. 18
Innocentia coniugalit ex Horatio, & alijs, tit. 1. nu. 16
Iociter matrimonium defcripto apud Germanos, tit.
1. nu. 137
Iocetas folo confensu diffoluta, tit. 1. num. 7. 67

Index Rerum, & Materialium.

Societas contra alius ad caput saluum prohibetur, tit. 5. u. 137
 sodomitum vitium detestandum, & eius penas, & historiam habet inter, tit. 1. u. 11. vique ad nu. 105
 sodomitum subuersionem inferunt Iliam, Ieremias, Esaias, Oseas, Propheta, tit. 1. u. 36 37. 38. 39. 40
 Nefarii sodomitici delictum lare caecum panitur, tit. 1. u. 46
 pignus huius delicti inter mafculos infimul & inter feminas simul, proponitur eadem, tit. 1. u. 49
 Quare igne, & sulphure fodomitas punit D E V S; ex Rabano, tit. 1. u. 70. 71. 72
 Nimia bonorum rerum copia, & faties fodomitas perdidit Philonis dictum, tit. 1. u. 73
 sodomitarum, & Lothi Historia ex Iosepho, tit. 1. u. 76
 fodomiticum vitium nullo profus vitio cui conferendum ex Petro Damiano, tit. 1. u. 77. 78
 pro vitio fodomiticum potius mortis pennis per Constantium, & Constantem Imperatores, tit. 1. u. 87
 Excellensissimus Venerum Senatus delictu nefandum, morte, & igne punit, tit. 1. u. 99
 folemitates requirit in contrahendis, & instrumentis minorum viginti quinque annorum, non requiritur in contrahendis donationum propter nepotes vi pendentes a contratu maiorem, tit. 8. u. 39
 folemitates tollere ad folum Principem spectat, tit. 1. u. 104. 113
 folidum illud appellatur, quod firmum, & stabile valde est, tit. 1. u. 54
 folidum aureum illud dicitur, quorum septuaginta duo faciebant libram, tit. 1. u. 54
 folli tres octibus par Vinea est, & octo ipsorum faciunt viciam, tit. 1. u. 53
 Alia causa, ex qua appellatum fuit folidum aureum, tit. 1. u. 56. 57. 58. & 59
 folidi fpecies dicitur, quae nullo in fortuito, nulla qui agitudine est constantia, tit. 1. u. 60
 folidi, quando Romae formam capiti fuere, tit. 1. u. 61
 folidum apud Hebraeos vitus, & in sacra scriptura mentio, tit. 1. u. 62
 Vitus folidorum apud Hebraeos antequam Romae effet, tit. 1. u. 63
 folidi per maiorem erant precij, & quantitas, quam hodie sunt, tit. 1. u. 64. 65. 66
 folidi, quorum tres & septuaginta duo faciunt libram, nunc nouaginta fca faciunt libram, tit. 1. u. 67. 68
 Hodie vitra feptingentos aureos donatio valet fine iustitia, quoniam vitra octingentis, tit. 1. u. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78
 Attendi debet confuetudo valoris folidorum, & monetarum, tit. 1. u. 79
 In maiore Columnae donatio hodie valeret vitra ducatos mille, & ducatos. Et Aquas gratis requireret vique ad bis mille, tit. 1. u. 72. 73
 Solonis veritus interpretatum tum a Sigismundo Gelerio, tum Gregorio Gualdo, tit. 1. u. 400
 foluto debui fuit in nullo donationis, an egerat in iustitia, tit. 1. u. 149. declarata uia, jo. 131, vnde antiquum. 92. 93. & feqq.
 foluto humani corporis dicitur cum illud deficit, tit. 1. u. 4
 folutio etiam, quod debetur dicitur foluta obligatio principalis, accretoria, & hypothecaria, tit. 1. u. 14. pume. 3. folutionis appellatio etiam vnam latuclatio, tum 4
 folutionis verbo magis ad substantiam obligationis, quam ad numerum folutionis refertur, tit. 1. u. 14. u. 7
 foluto, siue factu actio primo ut dandi loco precedi, liberum vitio, tit. 1. u. 7
 foluto in quam causam cenfetur facta titu. 14. u. 17. 18. 19. 10, vique ad 17
 folutionem promittens creditor per totum talem diem, quod si non folueret, licet exequi in honis stabilibus ipius debitoris, mediante obligatione narta, & quod ad huiusmodi oblige quatuor, an illo dectente id ubi licet, tit. 1. u. 18. u. 19. 20. 21. 22. 23
 foluto pignus alicui ab illo factu, qui ad illam non tenebatur, pignus ab virore pro vitio, si partem debui foluerit, an pro cunctis foluere cogatur, tit. 1. u. 34

folutum indebit sine causa, vel ob malam, vel turpem causam, an repeti possit, tit. 1. u. 43
 folutionem, vel donationem praesumit facit tria, confusio temporis, ratio fapius calculata, & conuocatio fignorum, tit. 1. u. 47. 48. 49
 folutionis exceptio quandoque opponi potest, quia est peremptoria, & ipso iure tollit obligationem, & vnde agendi pracludit, & impedit ius ingredi, tit. 1. u. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1288. 1289. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1297. 1298. 1299. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1309. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1319. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1339. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1349. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1360. 1361. 1362. 1363. 1364. 1365. 1366. 1367. 1368. 1369. 1370. 1371. 1372. 1373. 1374. 1375. 1376. 1377. 1378. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385. 1386. 1387. 1388. 1389. 1390. 1391. 1392. 1393. 1394. 1395. 1396. 1397. 1398. 1399. 1400. 1401. 1402. 1403. 1404. 1405. 1406. 1407. 1408. 1409. 1410. 1411. 1412. 1413. 1414. 1415. 1416. 1417. 1418. 1419. 1420. 1421. 1422. 1423. 1424. 1425. 1426. 1427. 1428. 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. 1434. 1435. 1436. 1437. 1438. 1439. 1440. 1441. 1442. 1443. 1444. 1445. 1446. 1447. 1448. 1449. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1455. 1456. 1457. 1458. 1459. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. 1465. 1466. 1467. 1468. 1469. 1470. 1471. 1472. 1473. 1474. 1475. 1476. 1477. 1478. 1479. 1480. 1481. 1482. 1483. 1484. 1485. 1486. 1487. 1488. 1489. 1490. 1491. 1492. 1493. 1494. 1495. 1496. 1497. 1498. 1499. 1500. 1501. 1502. 1503. 1504. 1505. 1506. 1507. 1508. 1509. 1510. 1511. 1512. 1513. 1514. 1515. 1516. 1517. 1518. 1519. 1520. 1521. 1522. 1523. 1524. 1525. 1526. 1527. 1528. 1529. 1530. 1531. 1532. 1533. 1534. 1535. 1536. 1537. 1538. 1539. 1540. 1541. 1542. 1543. 1544. 1545. 1546. 1547. 1548. 1549. 1550. 1551. 1552. 1553. 1554. 1555. 1556. 1557. 1558. 1559. 1560. 1561. 1562. 1563. 1564. 1565. 1566. 1567. 1568. 1569. 1570. 1571. 1572. 1573. 1574. 1575. 1576. 1577. 1578. 1579. 1580. 1581. 1582. 1583. 1584. 1585. 1586. 1587. 1588. 1589. 1590. 1591. 1592. 1593. 1594. 1595. 1596. 1597. 1598. 1599. 1600. 1601. 1602. 1603. 1604. 1605. 1606. 1607. 1608. 1609. 1610. 1611. 1612. 1613. 1614. 1615. 1616. 1617. 1618. 1619. 1620. 1621. 1622. 1623. 1624. 1625. 1626. 1627. 1628. 1629. 1630. 1631. 1632. 1633. 1634. 1635. 1636. 1637. 1638. 1639. 1640. 1641. 1642. 1643. 1644. 1645. 1646. 1647. 1648. 1649. 1650. 1651. 1652. 1653. 1654. 1655. 1656. 1657. 1658. 1659. 1660. 1661. 1662. 1663. 1664. 1665. 1666. 1667. 1668. 1669. 1670. 1671. 1672. 1673. 1674. 1675. 1676. 1677. 1678. 1679. 1680. 1681. 1682. 1683. 1684. 1685. 1686. 1687. 1688. 1689. 1690. 1691. 1692. 1693. 1694. 1695. 1696. 1697. 1698. 1699. 1700. 1701. 1702. 1703. 1704. 1705. 1706. 1707. 1708. 1709. 1710. 1711. 1712. 1713. 1714. 1715. 1716. 1717. 1718. 1719. 1720. 1721. 1722. 1723. 1724. 1725. 1726. 1727. 1728. 1729. 1730. 1731. 1732. 1733. 1734. 1735. 1736. 1737. 1738. 1739. 1740. 1741. 1742. 1743. 1744. 1745. 1746. 1747. 1748. 1749. 1750. 1751. 1752. 1753. 1754. 1755. 1756. 1757. 1758. 1759. 1760. 1761. 1762. 1763. 1764. 1765. 1766. 1767. 1768. 1769. 1770. 1771. 1772. 1773. 1774. 1775. 1776. 1777. 1778. 1779. 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. 1794. 1795. 1796. 1797. 1798. 1799. 1800. 1801. 1802. 1803. 1804. 1805. 1806. 1807. 1808. 1809. 1810. 1811. 1812. 1813. 1814. 1815. 1816. 1817. 1818. 1819. 1820. 1821. 1822. 1823. 1824. 1825. 1826. 1827. 1828. 1829. 1830. 1831. 1832. 1833. 1834. 1835. 1836. 1837. 1838. 1839. 1840. 1841. 1842. 1843. 1844. 1845. 1846. 1847. 1848. 1849. 1850. 1851. 1852. 1853. 1854. 1855. 1856. 1857. 1858. 1859. 1860. 1861. 1862. 1863. 1864. 1865. 1866. 1867. 1868. 1869. 1870. 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1920. 1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1970. 197

Index Rerum, & Materiarum.

de, vel dolo, perſuſionibus, verbis focuſis, ac blandis commiſſum fore, tit. 6. nu. 13
 Iſtis artibus & blanditijs dicitur eſſe ſeducta, tit. 6. a 4
 ſupremum ſine vi, & viſione commiſſum à ſupratore nobili, vel honore patris pignus dimidie partis publicationis bonorum. ſi verò à perſona humili, corporis coactione, cum relegatione in Inſulam, tit. 6. nu. 109
 Vi pignus, & accuſationes ſupremum locum habent, puella, & vidua honeſta debent eſſe vite, tit. 6. nu. 110. 111
 Animum non debet euanſis corrupti, duntaxat premio, & blanditijs, tit. 6. nu. 113
 ſupremum commiſſum per patrem in filiam minorem aetate doteſcem per magnam Curiam Vicarie Commuſione ſui vindicant, tit. 6. a 12
 Virgines non dum viripotentes in ſuprans, humiliores in metallum, honeſtiores in Inſulam relegantur, tit. 6. nu. 117. a 18. ſed videas nu. 113
 Neapolis, quæ puellam viri excedentem ſeptenniſium ſupravenerit, ſua ad Regias Tyrannos condemnatus ad temigandum, & illam doteſcant, tit. 6. a 10
 ſubſtanciam aſſuſi fidei promiſſi articulo dicitur, tit. 1. nu. 117
 ſubſcriptio teſtium in quolibet inſtrumento requiritur in Regno, tit. 10. nu. 101
 Per ſubſcriptiones, an fieri poſſint in contrahibus, tit. 10. nu. 97
 Per ſubſcriptionem pupillarem ad preſſam, an priuſet mater legitima, vel trebellianica, & quando dicatur expreſſa pupillaris, tit. 16. nu. 109. 110
 ſubſtitutio pupillaris, an fiat in codicillis, tit. 1. nu. 17. declarata nu. 16. 17. 18
 In Regno Neapolis in ſucceſſione ab inſteſto ſeculi excludit ſemina, ſuccedunt meſculi, cum onere donandi filiam de parago, tit. 4. nu. 144. Quid de iure communi feudorum, tit. 45
 Feudum filiz in doteſm dari de iure communi feudorum prohibetur eſſe, tit. 4. nu. 145. declarata, niſi aſſenſit Dominus, tit. 46
 Occiſo vito, damna, ſumptus, & expenſa ſunt pro alimentis vitoris, & filiorum, tit. 1. nu. 97
 ſumptus vulneris, vel occiſo occurrentes, an reſſi ab homicida debeant, tit. 1. nu. 98
 ſupelleſtilis legas appellacione quid continetur, tit. 11. nu. 88. 89. 90
 ſuperbie, & crudelitatis, ſi ſere, non tamen laues veniunt pene, tit. 10. nu. 91
 ſuperſtitio quid ſit, tit. 1. nu. 41
 ſuperſtitioſum dicitur, quod imponitur ob bellum ex improbitate ſimulacris, tit. 1. nu. 41. 42. 43
 Quid imponit Rex poſtea ſibi ſuſciſa duntaxat, vel proconfuſis, & legatis, quo modo expellatur, tit. 1. nu. 17
 ſupplicationes, vel reclamaciones ita ſaſa ſequentia facit Comiliis cum ab illa non appellatur, exequitur ſententia preſtita ſideiſſione de ſollicitudo in cauſa tractacionibus, tit. 14. nu. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000

T

Tarentinorum viſus in Nuptialibus commiſſis, & quid hodie obſervetur, tit. 1. nu. 498. 499. 500
 Taurus Caſtratus, ſi Bos, tit. 1. nu. 714
 Teuſ, vi hanc Boves, quo pacto Calliſtemus, tit. 1. 7. 20
 Teſtoris valor feudorum ſi ex valore fructuum, tit. 4. nu. met. 62
 Tenor Res Tenedorum, qua poena adulteros efficitur, tit. 6. nu. 13
 Tertius poſſeſſor, an poſſit dicere cedat iura, & ego tibi do teſe offeram, tit. 5. nu. 77. 6. conſidere
 Tertullianus harenos perſequutus fed poſſet dubitari, an in errore illa poſſet fuerit, tit. 1. nu. 7
 Qui dicit teſtamentum ſalutem, donationem non amittit, etiam ſi ſit cauſa mortis, dummodo ſit ſaluta teſtamentum, tit. 10. nu. 95
 Teſtamentum, & teſtamenti Arca in ſcriptura ſacta, quid ſignificet, remanet, tit. 10. nu. 1

Teſtamentum dicitur teſtatio mentis ab Imperatore, tit. 10. nu. 1
 Teſtamentum eſt voluntatis noſtre iura ſecutiva, teſtationem, quo ſit noſtra mentis enunciatio, eorum, que poſt mortem fieri mandamus, tit. 10. nu. 1. 4. 5
 Teſtamentaria diſpenſatio, an ſit tunc gentium, vel ſui ſuſciſſa, tit. 10. nu. 9. 10
 Teſtamentum ſacere quando poſſit filius familias de bonis adueniſſis, quorum pater vniuſum non habet, tit. 10. nu. 11. & de quibus bonis teſtari poſſit, & quomodo, tit. 11. 12. & ſequens
 Teſtamentum filiaſ familias, an per clauſulam codicillarem ſuſtineatur in vim codicilli, quod ſi eſt inſeſta clauſula in vim donationis cauſa mortis, tit. 10. nu. 14. 15
 Teſtamentum Filij familias patre preſente, an deducta legitima patri debita, ſuſtineatur, tit. 10. nu. 44. 45
 Teſtamenta militum multa habent privilegia teſtamentorum, tit. 10. nu. 67
 Teſtamentum ſacrum abſtineri volente religionem Sancti Franciſci per ingreditur contrarium, tit. 10. 117. declarata num. 118
 teſtamenti, & legis eadem vis, & Ratio eſt, tit. 10. num. 144. 145. 146. 147
 teſtamentum loco generis vniuſum voluntatem, ponit Author, tit. 10. nu. 154
 teſtamentum in ſcriptis multis requirit ſolemnitates, que enumerantur, quibus deficientibus, illud nullum eſt, tit. 10. nu. 155. 156. 157
 teſtamentum nuncupatum illud eſt, quod quis coram ſeptem teſtibus, ſine ſcriptis, vivo, & eodem tempore collectis, & adhibitis, ſuum voluntatem, & teſtamentum nuncupauerit, & declarauerit, quod perfectiſſimum de clauſis Imperator, tit. 10. nu. 157. 158
 teſtamentum nuncupatum regulare non venit, niſi teſtamentum in ſcriptis, tit. 10. nu. 161
 teſtamentum patri preteritis filium, nullum eſt, tit. 10. nu. 171
 teſtamentum in ſcriptis, cum ſcribere neſcires teſtor non ſubſcriptum declaratum nullum in Regia Audiencia Apruxina, in Secro Conſilio declaratum validum ex cauſis, quæ declarantur, tit. 10. nu. 178. 179
 teſtamentum nuncupatum, ſiue noſtro ſecum coram teſtibus tempore poſiti, & ſi teſtes probauerint teſtationem intentionem nullum declaratum, & hereditas delata ad heredem ab inſteſto ab Ampliſſimo, Secro, Paſſiſſimo, tit. 10. 194
 teſtamentum Ruri à Ruſtico fieri poſſet coram quinque teſtibus, tit. 10. nu. 193. declarata tit. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200
 teſtamentum panis inter liberos, in quo ipſi libere inſtituti ſunt, & ſi imperfectum ſit, ſuſtinetur, ſi inſtitutiones ſolemnitates de iure civili requiſitæ. Quin proceſſus quando eſt imperfectum ratione voluntatis, tit. 10. num. 201
 teſtamentum patris inter liberos poſſet habere multos in teſtes, tit. 10. nu. 104
 teſtamentum inter liberos, in quo filius eſt preteritus, non valet, tit. 10. nu. 103. 104. 105
 teſtamentum iure canonico coram Parrocho, & duobus teſtibus validum eſt, tit. 10. nu. 206
 Et hoc cauſa ſi in perſone loci Gallie obſervatur, tit. 10. nu. 207
 Parrochus debet eſſe, non ſuſtem alius Presbiter, tit. 10. nu. 208
 Eſſe autem poterit alius Sacerdos, cui fuſſet commiſſa generalis Sacramentorum omnium cura, tit. 10. nu. 209
 Parrochi loco, an eſſe poſſint in teſtamento duo alij teſtes, vi ſunt quatuor, tit. 10. nu. 210
 teſtamentum ſecum ſecundum teſt. cap. cum eſſet, de inſtit. an intelligatur procedere in illis, qui in extrema ſet inſtitutione, tit. 10. nu. 211
 teſtamentum, non pro parte validum, & pro parte invalidum eſſe poſſit, tit. 10. nu. 212. 213
 teſtamentorum executores, quæ executionem dilatare, vocare necatores gentium, & an puniantur purgatorio, tit. 10. nu. 213. 214
 teſtamenti executor diſpoſit in teſtamento à teſtatore, negligentiſſime executoribus ſuis aſſum poſt quomodo tamen

Index Rerum, & Materiarum.

nem à iudice factam, ad quos demoluitur executio? tit. 10. no. 134. declarata no. 135. 136. 137. 138.

Testamentum etiam ad pias causas desiderat saltem duos testes. tit. 10. no. 130. 131. 132.

Testamentum factum, & subscriptum à testatore ad pias causas, an sit validum? tit. 10. no. 131.

Testamentum inter liberos regulariter admittitur, si omittitur solemnitas. tit. 10. no. 134.

Testamenta complura diversis dispositionibus continentia, facta à muliere decreta, et quibus, delirium potius, & inconstantia arguebantur, ex integro nulla declarata fuerunt, & decretum, quod succederetur ab intestato per sapientem Senatui Ampulsi ordinis Tholosani, tit. 10. no. 133. 135.

Testamentum cum clausula codicillari, an sostineatur in vim codicilli. tit. 10. no. 137.

Testamentum, & scripturæ publicatio ex temporis antiquitate facta præsumitur, tit. 10. no. 138.

Testamentum primum, quando revocatur per secundum. tit. 10. no. 139. declarata num. 160. 161. 162. 163. 164. 165. vique ad num. 190.

Primo loco ex primo testamento Ecclesia primò instituta ex causa pia, non sufficere generale revocationem in secundo testamento, sed requirit specialem. no. 163. declarata per plures numeros, tit. 10. no. 164.

Testamentum inter liberos factum per generale revocationem in secundo factum, in quo sunt instituti extranei, an revocetur primum? tit. 10. no. 163. declarata num. 164. & tit. 16.

Testamentum, secundum blanditijs, & suggestionibus dolose factum, an revocetur primum? tit. 10. no. 165. declarata no. 166. 167. infra.

Testamentum secundum ritum, & relictum conditionum, præcedens tollit, & aliud inferias. tit. 10. no. 170.

Secundum testamentum puerile, quæquam de primo mentionem non faciat. tit. 10. no. 171.

Secunda voluntas est ambulatoria vique ad mortem. 171.

Ut tollatur primum testamentum ex secundo, necesse est, quod vitus sit hæres, qui potest adire hæreditatem, tit. 10. no. 171.

Testamentum folemne conditio à secundo loco, etiam legata in primo loco disposita renovata censentur, etiam in testamento ad pias causas. tit. 10. no. 171.

Testamentum patris inter liberos imperitum imperfectione voluntatis est nullum, & melior magis testamentum factum pater causæ, cum minus fauere. tit. 10. no. 176. 177.

Testamentum nuncupatum factum in Regno à Notario, iudice ad contritus cum septem testibus, cui se subscripserunt tantum tres ex dictis testibus, esse validum decretum fuit per sacrum Consilium, tit. 10. no. 180.

Testamentum suspectum de falso, an debeat in formam probantem reassumi, & scribari prædicta, qua vultur factum Consilium, tit. 10. no. 184.

Testamentum causa est codicillorum, non debet in codicilli causa esseque causæ? tit. 10. no. 184.

Testamentum si ex aliqua causa tuerimur, an & codicilli infirmabuntur? tit. 10. no. 185. 186. 187. 188.

Testamentum, si quit folemne condidit, & disrexit, quod non valeat iure testamentum, sed iure codicillorum, an iure codicillorum infirmetur? tit. 10. no. 188.

Hodieus temporibus sunt maiores ex parte testamenti nuncupativa. tit. 10. no. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195.

In his, quæ ut plurimum fieri solent, scientia præsumitur. tit. 10. no. 191.

Testari, quidem omnes possunt, qui de iure non prohibentur. tit. 10. no. 191.

Testari de rebus suis quilibet potest. lege 1. Tabularum, cuncti, & Imperatoris Consilium scribentis ad Voluntatem Prefectum Pyromori. tit. 10. no. 196. 197.

Testator si mandaverit integram hæreditatem relictam, an possit eo casu trebellianica detrahi. tit. 17. no. 46. & sequitur non potest prohibere qui heres capiat hæreditatem eam beneficio leges, & inuentas. tit. 17. no. 46. 193. 194.

Testatoris voluntas siue expressa, siue tacita inspicere debet. tit. 10. no. 8.

Testatoris mentis scriptura facta inter liberos, an valet?

quid in legatis pijs? & an ea scriptura per computationem probari possit, & quot testes requirantur. tit. 10. no. 197. declarata no. 198. 199. 200. 201.

Testes præsentis matrimonii, an debeant esse omni exceptione maiores. tit. 10. no. 199.

Testes matrimoniales esse debent omni exceptione maiores. tit. 10. no. 200. declarata no. 201.

Qualitas maioratus testium debet probari. tit. 1. no. 218. declarata no. 219. 220. 221.

Testes in iuramento numero tres debent esse viri probi, loci pios, & fidei digni, & debent habere notitiam hæredis. tit. 2. no. 43. 44. & debent afficere, ne fiat faum, no. 43. & debent intervenire loco absentium, nisi alios duos, qui sequantur pro iuramento, no. 46.

Testes in iuramento admittendi loco parium citatissimi debent esse defunctum, & heredem, & hoc esse de substantia. tit. 19. num. 100. 101. 102. & de ratione no. 101.

Testes tam in testamento in scriptis, quam nuncupatio, debent esse rogati. tit. 10. no. 161.

Testes in testamento masculi esse debent, non mulieres. tit. 10. no. 161. declarata no. 102.

Testes regulariter septem esse debent in testamento, tit. 10. no. 164.

Testium subscriptio, in quolibet instrumento, requiritur in Regno Neapolitano. tit. 10. no. 103.

Testes quæquam in codicillo faciendo requirantur, simul. 1. num. 8.

Testes in codicillis, an omni exceptione maiores esse debeant? tit. 1. no. 8.

Testes in codicillis, num. rogatos illos esse oportet? tit. 1. no. 9. 10.

An testes sortituli ad advenientes sint optimi testes in codicillis. tit. 1. no. 10.

Mulieres, an testes admittantur in codicillis? tit. 1. no. 11.

Testes, an esse debeant in conspectu facientis codicillum? tit. 1. no. 10. declarata no. 4. 4. 4. 5.

Si codicillus fieret in scriptis, exigitur testium subscriptio. tit. 1. no. 4.

Tabulæ, qui sunt, & vnde dicuntur? qui habent testiculos ætiosos. tit. 1. no. 7. 14.

Thalæx qui dicantur, an qui habent testiculos collissos? tit. 1. no. 7. 15.

Quibus viti testiculos exequi, compressi, & contriti, an gignere possint? & de his Arabibus Parai senientia. tit. 1. no. 7. 16. 17.

Theodorici Gothorum Rex, Crispinianus, qui uxorem, & adulteram occiderat, gratiam petenti, pulchre inquit, pro amore pudicæ, prænium ferrum uariat, non est leges calcare, sed condere, & Cassiodoro. tit. 6. num. 69. & sequitur.

Iniquitas esse leges permittere marito, patri, vel alij occidere, aduersos, voluit Valerius, quod considerandum est. tit. 6. no. 78.

Sandius Theophrastes in insulam Samothraciam Depotatur ab Imperatore Leone Armeno. tit. 10. no. 75.

Thoni mariti monialis separatio, vel cohabitatio, quando per adulterium, vel aliud graue delictum licita sit. tit. 3. no. 33.

Thoni separatio non solum ab adulterio, & carnis flagitijs, sed ob homicidia, venereal, hæreses, & alia maleficia fieri potest. tit. 3. no. 43.

Thoni separatio fieri solet ob vini seuitiam. tit. 3. no. 71. 81. 83. 84.

Thoni separationem inducit capitale odium. declarata odiū capitali. tit. 7. 73.

Thoni separatio quæ ex causa ob odium ex facie litis obferretur? tit. 7. 73.

Odium coniugum doctæ, & eleganter declarat Alexander de Alex. tit. 3. no. 76.

Thoni separatio, si ab uxore adulterium commissum fuerit. tit. 3. no. 77.

Thoni separatio, si à infidelitate, vel hæresim alter coniugum irreuerentia. tit. 3. no. 78.

Thrace, Parthi, & alie nationes damnantur, quæ vno item pote plures uxores ducunt. tit. 1. no. 20.

Thyestis Pelopium filium, stuprum, & Europam Atreï fratris sui uxorem incestu commaculat. tit. 1. num. 46.

Index Rerum, & Materiarum.

Faciens Tiberij Cafcia fodicomicum pefimum, cruftifragio dignum. tit. 1. ou. 8.

Tiberius Imperator Apuleij Vafciam vxoris fuz Nepie de adultero cum Maolio commiffo accufatus dedit (moie maiorum) propinquis iudicandam, illos vltra du centefimum lapidem, Viberi remouiffe, Manlium Italia, & Africa interfecit. tit. 6. ou. 46. 47

Timoris caufas fere funt patulitates, & faftiones Tirani, vel inimicorum, & bella etiam, externa, & non funt loca. tit. 6. 73

Tipulus Cordius, ne fideiuflores dorum denuit, l. 1. & 2. illius tituli, an compendiant potum fideiufcentem, & an cogatur pater fideiufbere dotem pro filio, etiam cum iuramento, & illa pofita teneatur, id plenè difcutitur. in. 3. ou. 144. Amplè deci. ou. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. cum feqq. vique ad ou. 421. in clufione, in quibus efi digeffa, & tractata tota ma. ena.

Titius, quo fe feribebat Octavianus Auguftus. tit. 6. 60

Titus Pompeius Amicus, & Scipio Africanus Minor, quod nunquam domos adhaeruerunt, Laudantur a Plutarcho. tit. 1. fib. ou. 502

Transactio facta fuper dependentibus a teftamento, non extenditur ad codicilli. l. 1. tit. 21. ou. 46

Transferres non debent habere legumam in bonis fratrum, vel iocorum, nulli in iuribus per iocum, infamia, turpitudinis, aut leui nox macula afperia. tit. 16. ou. 32. declarata, ou. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41

Trebellianice materiam fideiufciant an antiquiores, & nouiffima tractant. tit. 17. ou. 3

Trebellianica quare adinuicem vtiliffima funt, tum reipede teftatoris, quam heredis vniufafia in iuribus. tit. 17. ou. 9. 10

Trebellianica, an detrahi debeat de omni te hereditaria, vel quomodolibet. tit. 17. ou. 13. 14. 15

Trebellianica, an prohiberi a teftatore poffit. tit. 17. ou. 17. 18. 19

Liberi primi gradus prohibitionem detractionis trebellianice fieri non poffe, led vide, qua per hoc opinione numerus Doctores maior efi, & M. Antonius Amatus, qui dixit auctorem in numero deceptum, apparet quod ipfe deceptus fit. tit. 17. ou. 3. 4. 5. 6. Auctori opotuit, ou. 3. 13. 14. 15. 16. 17

Si detrahenda forent duo quare, fcilicet legitima, & trebellianica, nec eo casu prohiberi detractionis fieri poterat in liberis primi gradus. ut. 17. ou. 3. 13. led mitiga, ou. 14. & 15

Non de particulari, fed de vniuerfali fideicommiſſo trebellianica detrahitur. tit. 17. ou. 16

In duobus quatuor legitima, & trebellianica grauati, an haeres a teftatore poffit. tit. 17. ou. 15. 19. & 40

Trebellianice prohibito liberis primi gradus an, & quando fieri poffit. tit. 17. ou. 19

Trebellianica an poffit detrahi, fi teftator mandauit inuegram hereditatem teftatori. tit. 17. ou. 46. & feq. an ex legata pignora detrahitur. ou. 43

Trebellianica an detrahi fit dictum fit, reftituatur abique diminutione. tit. 17. ou. 48

Quid fi dictum fuerit teftator pleno iure. tit. 17. ou. 49. 50. 51. 52. 53

Trebellianica, an amittitur ob inuentarium ab herede non confectum. tit. 17. ou. 54. 55. 56. 57

De rebus alienis prohibitis, & vt remaneant in familia, an Trebellianica deducatur. tit. 17. ou. 58. 59. 60. & 61

Ex legata pecaſu, an detrahi poffit Trebelli. tit. 17. ou. 62

Ius detrahendi Trebellianicam, an ad heredes tranſmittitur. tit. 17. ou. 63. 64. 65. 66

Trebellianica ius an ad heredes tranſmittatur. tit. 17. ou. 65. 66. an filius ex perfona heredis detrahere poffit. ou. 67. an impetrator fructus percipit per liberis primi gradus. ou. 69

Trebellianica a fideicommiſſo vniuerſali famela detraha amplius detrahi non poffit. tit. 17. ou. 78

Ius probata coram Deo, & hominibus, concordia fratrum, amor proximorum, & vix ac mulier benefecientes. tit. 10. 193

Tripudia, & faftiones in pupis magorum virorum fieri folent cum magna inſolentia. tit. 1. ou. 507. inuenta pro

exercitatione corporum, & falute nunc vicio quandoque deleuerunt. au. 508. 509

Tria funt probata coram DEO, & hominibus, concordia fratrum amor proximorum, & Vix, & mulier ſibi beneſcientibus. tit. 10. ou. 193

Tributum quid fit, & Varrone. tit. 15. ou. 1

Tributum ex Limo, & Felice Pompeio. ibid. 2

Tributa plura. ibid. 3

Tributa olim in capite imponi ſolebant. ibid. 4

Tributum a Tribuendū etiam patet Suetas. ibid. 5

Tributum a Tribu, vel tribus a tribu. ibid. 6

Tributum vniufq; capiti ponebatur, & per Seruum Tullium Regem adnuentum. Quamuis in ſcriptura Sacra plures de Tribu ſit mentio. ibid. 7

Tributi prima ſpecies fuit capitatio. in. 15. ou. 8. & primus inuentus tributum non fuit Auguſtus. in. 9. vide oum. 12

Maiores noſtri bella gesserunt, bellis ſanguis, pacem petentes, tributum obolerunt, tributum pacis eſt, non tributum pendimus, ne bella patiamur, pulchre eſt Oroſio. tit. 15. ou. 10

Tributum a DEO ordinatur in Deuteronomio. tit. 1. & 1. tributum, & Chigal, collecta, & a nona ſuoſ finitima. tit. 15. ou. 18

Tributa, an dentur in pecunijs 2 tit. 15. ou. 19

Tributum, an fit ſoluum, & deſi pro annua militum, & equorum. tit. 15. ou. 19

Tributum, an fit in auro, argento, aere, & quicquid Principi datur, etiam a zorum tributum eſt Accuſio. tit. 1. 12

Tributa, vt ſubdit defendantur dentur Principibus, qui eos defendant ab incurſibus Hoſtium. tit. 15. ou. 12

Proprium Principis eſt pacem meri contra aduerſarios. tit. 15. ou. 13

Tributum capibus, & Chigal pradijs, & rebus imponitur. tit. 15. ou. 15

Autor, qui pociſſim, cuius iure eſt ſupraſcribi, deportatur, & omnia illius bona, ſiſci iuribus aſſerantur. oul. 6. ou. 104

Autor, qui contraxit matrimonium cum pupilla per Senatum Mediolanenfem, catus legitum, & ſuſtinentur. tit. 6. ou. 105

Tempera beneſus. 104. 105. 106

Tutor bona ſide, & publice pociſſ pupilli bona emere. tit. 10. ou. 185. 189

Tutores, & curatores fideiſſorem dare debent. tit. 13. ou. 44

Tutor, 246. 247. an tutor ex inquisitione teſtatur fideiſſores. ou. 149. 150. 151. 152. 153

Tutor ante omnia pupillarium bonorum inuentarium facere teneatur, per publicum in iuramentum. tit. 18. ou. 14. 25. 26

Tutor uos faciens inuentarium a tutela amouetur. tit. 18. 26

V

Vades, ſponſores funt in cauſa capitali, pcedes in cauſa pecuniaria. tit. 1. ou. 41

Vades, Vadimonium eſt Budro. ou. 45

Vagan Eunuchus Holophrontis. tit. 1. ou. 744

Valcrij heretici Valerij Aſtate heretico didi, qui ſcripſit, & hoſpites caſtrabat, credentes ſic DEO ſerui doberet. tit. 1. ou. 753. 756

Valentinia inſimulacrum, periculum inſuſas vocamus. tit. 10. ou. 15

Valor ſeuſti non inſpicitur, ſed valor redditum illius. tit. 4. ou. 165

Si quis vaſſalmoſitis ad vſum non ſeſciſcendū ſubolis conſeſſo abutatur excoſabile in mercede, led longe excoſabilis in vſore. tit. 1. ou. 48

Vaſſalus, an poffit occidere dominum adulterantem eius vxorem. ou. 6. ou. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153

Vaſſali cum liberis non aequiparantur. ou. 6. ou. 154. 156. 157. 158

Vaſſaliti etiam dicuntur nobiles, & barones, qui a Rege ſcudā habent. tit. 6. ou. 155

Vaſſalus a coſcubitu cum vxore Domini abſtineri debet. tit. 6. 156

Obtinuantia eſſe debet inter dominum, & vaſſallum. tit. 6. ou. 160

Qua culpa vaſſalus perderet feudum, eadem Dominus perdet proprietatem. tit. 6. ou. 161. 162

Vaſſallo

Index Rerum, & Materiarum.

Vasallo fidei, domius vicem reddere debet. tit. 6. ou. 163
 Author tenebit coorta Lucam de Penna, Patidem de Pu-
 to, & Martheum de Afflicto, qui dixerant, quod vasal-
 li non occidant Domos adulerantes tñorum vxores.
 tit. 6. ou. 164
 vasallus ingratus iudicis causam committit eo erga Dominũ,
 an pñetur seditur. tit. 1. ou. 14
 Si Dominus viens non egit pro ingratitude vasalli, an
 possit huius agere. tit. 12. ou. 15, 16, 18, & 19
 Velerius Zafij, & Antonij Augustini in quantum ad legem
 Scannam error. tit. 1. ou. 87-88
 vestigal, tributum, coëctas, & annos font syonima. tit.
 1. nou. 18
 vestigal est octava partem, quod vehitur, quod soluitur fi-
 sco ab omni persona, militi, vel pagano. tit. 1. ou. 45
 vestigalis pñemo vnuatulus est quam tributum / tit. 1. ou.
 26
 Impost vestigal non potest, superem principibus incon-
 sulitis. tit. 1. ou. 17, 50, 51, 52, 53
 vest galium ius est de magno Imperio, ob quod inferiori
 Principi illa imponere non potest. tit. 1. ou. 50, 51, 52, 53
 vestigal Myri Regis Aegyptiorum magni valoris ad vñ
 vxoris, mittendum. tit. 1. ou. 54, 55
 vestigal conducens sibi dñam maiorem offerat quantita-
 tem vitæ soltem, an & quomodo ad mittatur. tit. 1. ou. 56, & seq.
 velamen Luxei coloris honorem amiquissimum in nuptiis
 illius flamme totum fœminis concessum. tit. 1. ou. 183
 vendens, vel mutans ad naum, vel domum reparandam,
 pñetur omni-bus creditoribus. tit. 1. ou. 85, 86, 87
 vendens fundum Titio, habens vxorem, cui erant obliga-
 ta omnia bona, vxor dñor pñetur omni-bus creditoribus. tit. 1. ou. 84, 85
 verba quibus matrimonium contrahitur. tit. 1. ou. 17
 verba ad quod sunt iustitia, pñetur matrimonialis / tit.
 1. ou. 183
 verba Adami, hoc nunc os est ossibus meis, & caro da carne
 mea, & verba, quod sublequantur, sunt pñetur ad
 ab eo dñe, non ex fœ, sed a Deo illustrando interior. tit.
 1. ou. 167
 Nihil interuenit verbis, quia, vel epistolis, aut literis volon-
 tatem suam declarat. tit. 1. ou. 118
 Non manus valet, quod quod vocabas lingua es prestis, quod
 quod scriptura ex primis. tit. 1. ou. 119
 verba in matrimonio faciunt forma m, & consensus mate-
 riam. tit. 1. ou. 436, 437, 438, 439
 verba quod dñerant astantes, in nuptiis Roth cum Booz /
 tit. 1. ou. 493
 verba annunciativa in matrimonio, an probent. tit. 1. ou. 406,
 407
 verba obliqua inter alia font Rogo, volo, mando, fideicom-
 missio. tit. 1. ou. 10
 verbi sunt subus Maiores. Quando castitatur. tit. 1. ou. 7,
 75
 vestis, in quibus declaratur impedimento matrimonii.
 tit. 1. ou. 552
 vestales virgines, & illarum custodia a Romulo iouenta.
 tit. 7. ou. 68, 69
 virgines Vestales stuprum committentes viue fœdabantur.
 tit. 7. ou. 70
 vestes pñeciois, monilia, morenule, segmenta, torques, io-
 sures, anuli, & alia pñeciois ornamenta ad mundum
 muliebrem spectantia, quæ a viro ad vxorem mittuntur,
 viro mortuo vxor, an viro dñedibus debeantur tit. 1. ou.
 70, 71, 72, 73, 74, & seq. per totum ou. 110
 vestes non pñeciois, & quondiane pñeciois dñat
 vxori a viro. tit. 9. ou. 78, 118
 vestes ludus, siue ingubres vestes sine, & ad quem illa tro-
 gi spectat tit. 9. ou. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19
 vidua scilicet debet nubere poterat, & quæ tit. 1. ou. 467,
 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479
 Memores sunt vidue locorum, in quibus prime nuptiales
 festiuitates factæ fuerunt. tit. 1. ou. 478, 479
 vidua, quæ stupratur de iura diuino, quomodo pñe-
 batur / tit. 6. ou. 192
 vidua bonefice esse viue oportet. tit. 6. ou. 194

In vado stuprum committi dicitur, nisi sit meretrix. tit. 6.
 ou. 195
 Si vidua fuit stuprata tenebitur illam docere, attemta perfo-
 ne qualitate, & conditione. tit. 6. ou. 199
 vidua, an ob stuprum docet, & Lucia dotaria amittit / de.
 6. ou. 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134
 vilis, qui valem stupratur in Senatu Pedemontano fuit
 eodem natus ad remigandam per decemum annos. tit. 6. ou. 121
 Vino inebriant Apollonio verum. tit. 10. ou. 122
 virginitas defloratio non facit coniugium, sed pñecio con-
 iugalis. tit. 1. ou. 113
 virginea cum nubuit, an dolent, vel lateor / tit. 1. ou. 481
 declarat ou. 481, 482, 483
 virgo, quæ sponditur CHRISTO, & sandum velamen ac-
 cepit, in eo nupit, & immortalis iuncta est viro. tit. 1. ou.
 622
 virginalis non solum bonum, sed etiam viduale matrimo-
 nio pñetur. tit. 4. ou. 122
 virginibus dotes dare, pñeciois officium habetur. tit. 5. ou. 2
 virginum rapus remissus. tit. 6. ou. 121
 De seruanda, siue vendenda amilla virginitate, qui dicit
 B. Clemens Romanus ex dicto Apollonio. tit. 7. ou. 77
 Concordi voluntate virum, & vxorem Domum guberna-
 re, docuit Homerus. tit. 1. ou. 445
 vir caput mulieris. tit. 1. ou. 199
 virilia sibi impotantes, pñetur, vt sint religiosis Anisti-
 stes, nihil sceleratus agens. tit. 1. ou. 57
 Qui castratus, nec viri, nec mulieres appellari meretur.
 tit. 1. ou. 718
 vir vixit plures mulieres, nec vna mulier plures viros, vi-
 coe, eodemque tempore, ducere nequeunt. tit. 1. ou. 113
 viro m, & vxorem concordii voluntate domum gubernare
 docuit Homerus. tit. 1. ou. 143
 vir vxorem, tamquam gubernatorem diligit, tamquam
 confortem viue honore, percipit, vt coheredit gratia. tit. 1.
 ou. 101
 viri, as pñecio Apollonio diligant vxorem, sicut CHRIS-
 TVS dñet Ecclesiam. tit. 1. ou. 105
 Vir pñetur per verba da pñecio contrahens cum impube-
 re, si interierit cum alia pñecio contrahat, an primum sub-
 stat. tit. 1. ou. 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117
 viri est acquirere, fœminæ seruare. tit. 1. ou. 505
 viri fœligat, tamen semen non emittit, an matrimonium
 contrahat. tit. 1. ou. 700, 701
 vir, si ad bellum processerit, & non est reuerfus, nec cerri-
 dinem vxor habere potest, quo casu de iure ciuili quin-
 quennij lapsu nubere poterat, quam correat Iustinianus
 Imperator, & melius Clemens Tertius, qui nullo
 annorum curriculo id permittit. tit. 1. ou. 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948
 vos contraxit matrimonium eum vigesima secunda vxor-
 re, quæ habuerat viginti viros, & D. Hieronymus, & alij.
 tit. 1. ou. 9
 Inta annum viui mortem lugere tenebatur vxor, nec nu-
 bere, alioquin infamia incurrebatur. tit. 1. ou. 35
 Quoad luctum, & habitum lugubrem. pñetur fœbiata,
 non quoad transitum ad secundas nuptias. tit. 1. ou. 54
 Summi Romani Pontifices decreuerunt, quod mulieres
 impudæ ad secundas nuptias transirentes ab omni-bus pñe-
 nas, & si intra annum nubere. Licet Calistenus dñstet
 hoc non pñeciois ad summos Pontifices. tit. 1. ou. 13, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48
 Si vir, & vxor matrimonium contrahentes inuicem dona-
 tionem sibi faciunt, si mortuo altero ipsoem, spere vi-
 duitur secundas nuptias contrahit, an donatio pñetur
 tit. 1. ou. 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105
 vir, vel vxor ad secundas nuptias transientes, non possunt
 secundo viro, vel vxori, per testamentum, vel codicillis,
 aliove titulo dare, nisi quantum viui a filij primi mat-
 rimonij. tit. 1. ou. 110
 vir mulieris caput est. tit. 1. ou. 55
 viro mortuo mulier potest mutare causam, & vi bonis vi-
 iure iustitiam. tit. 5. ou. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000

